

LEGENDA ČILI ČÍTANIE O SVÄTÝCH A VYVOLENÝCH BOŽÍCH.

Sväzok IV.

Dľa prastarých a najnovších, cirkevnými vrchnosťami одобrených prameňov
spracovali:

Andrej Truchlý, Vincent Havlíček a Martin Kollár.

Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha).

Druhé, opravené, ilustrované vydanie.

S povolením cirkevnej vrchnosti.

Na sklade u hlavného jednatel'stva Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave.

V Trnave (Nagyszombat) 1907.

Mesiace október.

1. októbra.

Sv. Remigius, biskup.

Drievni Gallovia boli udatným a bojovným národom pohanským, obydleným pred narodením Krista Pána v terajšom Francúzsku a Svajcsku. Ozbrojené vojská gallické napádaly neprestajne susedné krajiny a podmaňovali si obyvateľov ich, i uvažovali ťažké bremená na nich. Tým spôsobom upadli i mnohé krajinky na polostrove italskom do moci Gallov, ktorí teraz začali otriasať i mohutným trónom cisárskym svetovládnych Rimanov. Slávny Riman, Julius Cesar (Caesar) pokoril konečne výbojných Gallov v 50. roku pred narodením Krista Pána po mnohých víťazných bitkách, obsadil vojskom rímskym k celú krajinu ich a od toho času Rimania vládli nad nimi behom päťsto rokov. I vtrhli roku 486 do zeme Gallov bojovní nemeckí Frankovia, vedení smelým 20 ročným vodcom svojim Chlodvikom, podmanili si ju, usadili sa medzi Gallmi a drier usadlími Rimanmi, zachádzali i s podmanenými obyvateľmi úprimne a láskavé, až jedon národ utvorili reč ich a mravy si osvojili. Tak povsta mohutný národ Frankov či Francúzov Učenie Ježiša Krista bolo hlásané v Galii už za časov apoštolských; v druhom storočí prekvitaly biskupstvá vo väčších mestách Keď roku 314 zasedal v meste Arlese kra jinský snem cirkevný proti bludárom Dona tistom, boli prítomní na poradiach početní biskupi. Ku koncu štvrtého storočia učin kovali v každom kraji horliví a svätí biskup s podriadeným kňazstvom svojim na obrá tení ľudu, ktorý posial' pohanstvu bol oddan) a ohlasovali mu so svätou horlivosťot spasonosné slová sv. Evanjeliuma. Týmto blahodarným pôsobením stalo sa, že zetr Frankov vyznačovala sa vtedy zriedkavým mravy a vzdelanosťou a blahonosne pôsobila i na

súsedné krajiny v ohľade náboženstva. V tomto čase stala sa táto zem slobodným štátom a horliví biskupi pracovali neunavene, aby i celý národ Frankov sa kresťanským. Toto úplné víťazstvo Kríža vo Francúzsku d'akovať sa má stnému, Bohom oduševnenému a vyučenému biskupovi Remigiovi, ktorého loslavenú pamiatku svätá cirkev dnes oslavuje.

Sv. Remigius narodil sa roku 439 na iku Laone z prastarého šľachtického (ženského) rodu. Daný bol zbožným cnostným rodičom v pokročilej starobe jako divorný dar z milostivého neba, ktorým vzorné manželstvo ich bolo požehnané. A :to povďační manželia vychovávali jediné ťa cudnej lásky svojej v bázni Božej a každej kresťanskej cnosti od najútľejšej idosti jeho. Milostivej matičke riekol zbožný stovník tieto prorocké slová: «Toto dieko narodilo sa ku povzneseniu slávy žej a ku spáse celej Gallie!» Príklad nážných a cnostných rodičov mohútne pôdíl na vnímavú myseľ nadaného chlapka; jako i zbožná útla opatera schovánky 10 Balsamie, ktorá po blahoslavenej smrti }jej do počtu svätých bola pripočítaná a dnes v biskupskom chráme v meste Reiši (Rheims) veriacimi býva ctená. Keď skôr nadaný mladík bol poslaný do verejných škôl, vyznačoval sa tam nad iných íkov nielen nábožnosťou, ale i zriedkave chlymi pokrokami vo vedách. Dľa svedectva učeného Sidonia Apollinarisa prevyšoval mladý Remigius všetkých slávných čníkov svojho času. No, ešte väčšmi vyznačoval sa mladý učený šľachtic čistotou ravov svojich a horúcou láskou k Bohu bližným. Na skvelom zámku otcovskom íjobľúbenejšou zábavou jeho bola — modlitba. Tak žil za viacej rokov na rodnom ímku Laone ctený a obdivovaný veľkými malými ľudmi. Skrovná, útulná izbička ola mu obydlím, kde nemýlený žil duševnému spaseniu svojmu na vrúcnych modlitách a v zapieraní seba samého. Tento útulok svätého mládenca navštevovali zbožní pútnici ešte v deviatom storočí za časov arcibiskupa Hinkmara, aby počestnosť svoju vykonali.

Aby svätý mládenec nikým nemýlený celkom službe Božej a kresťanskej dokonalosti mohol sa venovať, opustil rodný zámok, utiahol sa do hôr na pusté miesto, žil tam za dlhší čas na ustavičných modlitbách, postieval sa prísno, živil sa ovocím lesným a korenkami, a trýznil slabé telo svoje. Chýr o svätom živote jeho pustovníckom rozniesol sa krajinou, a keď biskup Bennagius v Remeši zomrel, veriaci a kňazi vyhľadali svätého mladého pustovníka, prinútili ho opustiť pustovňu a vyvolili ho v dvadsiatomdruhom roku života jeho za biskupa v Remeši. Shromaždení biskupi vyhovelí všeobecnej vôli veriacich, i nahovorili mladého zbožného Remigia, aby prijal hodnosť biskupskú. Posvätený za biskupa osvedčoval sa sv. Remigius hneď z počiatku dôvery hodným horlivým pastierom šťastlivého stáda svojho; lebo stal sa pre veriacich svojich zrkadlom a vzorom opravdivého života kresťanského, horlivej lásky k Bohu a ku bližným, zapierania seba a pokornej obetovavosti. Meno jeho spomína s najväčšou úctou podnes sv. cirkev vo Francúzsku. Popri prísnom živote svojom, popri podporovaní nešťastných a núdznych veriacich, popri horlivom hlásaní slova Božieho v chrámoch j vyhľadával i neveriacich pohanov, blúčTovercov a verejných hriešnikov, aby získal ich kráľovstvu Božiemu. Slovo Božie ohlasoval s horlivosťou a presvedčujúcou mocou sv. Pavla; slová jeho podo-baly sa rieke, vytekajúcej z večného života, boly dojímavo milé jako sama láska, boly i prísne jako večná pravda, i zatriasaly neodolateľne srdcami hriešnikov, bludovercov a pohanov. Preto píše o ňom sv. Apollinaris:«Obdivujem v kázňach jeho vyvýšenosť myšlienok, kvetistú obrazotvornosť, vznešenosť a prirodenosť výmluvnosti jeho, základnosť, pravdivosť a plnú silu dôvodov jeho, ktoré sa môžu porovnať s mohutnosťou hromu. Jako z bohatého premena plyníe reč jeho a púta uši i srdcia poslucháčov. Slová jeho dojímajú a povzbudzujú, a spisy jeho sú také pravdivé, také

jemnocitné a ľahké, že prednáška jeho takú silu objavuje, ktorej nikto odolať nevládze.» Celý zovňajšok jeho bol odbleskom vnútorného posvätenia a apoštolskej dôstojnosti jeho, i vynucoval úctu u veriacich i neveriacich. Popri prísnosti svojej oproti sebe bol láskavým oproti bližným a čo ohlasoval im, to sám svedomite plnil; preto nie div, že veriaci jako najláskavejšieho otca zvelebovali ho, že bludoverci a pohanovia vysoko ctili si ho. Preto hovorí správne o ňom sv. Gregor Túrsky: «Svätý Remigius bol veľkým pastierom základných a obdivu hodných vedomostí, ozdobený darom zriedkavej výmluvnosti, i vyznačený svätosťou života svojho, že zasluhuje, aby sme ho ku boku sv. Silvestra stavali.»

Toho času panoval nad Frankami bojovný kráľ Chlodvik, ktorý už v pätnástom roku života svojho trón otcovský nastúpil. Ačkoľvek ešte bol pohanom, vzal si roku 493 za manželku Klotildu, cnostnú kresťanskú dcéru burgundského kráľa Childericha, veľkú ctiteľku horlivého biskupa Remigia. Nábožná mladá kráľovná usilovala sa všemožne a to návodom svätého biskupa, aby ináč ctihodného pohanského manžela svojho do lona sv. cirkve priviesť mohla. Chlodvik, ktorý horlivého sluhu Božieho, Remigia a cnostnú manželku svoju vysoko si vážil a kde len mohol sv. cirkev a sluhov jej podporoval, zastával a napomáhal, bol hotový sv. krst prijať, ale obával sa mnohých veľmožov svojich a množstva ľudu franského, ktorí kŕčovite pridŕžiavali sa pohanského náboženstva svojho; okrem toho veľmi mnohí z drevných obyvateľov, Gallov a usadlých Rimanov, pridŕžiavali sa bludu Ariovho. Konečne smiloval sa milostivý Boh nad zemou Frankov, a riadil veci tak, že kráľ Chlodvik bol povýšený nad všetku bázeň ľudskú, a v pokore poznal ochranu a milosrdenstvo pravého Boha.

Roku 496 prekročili bojovní Svěvi a Alemani rieku Rýn a napadli Frankov. Chlodvik shromaždil víťazné vojská svoje a tiahol oproti nim. Keď sa odobieral od bohabojnej manželky Klotildy, riekla jemu: «Ideš do boja; keď sa chceš navrátiť jako víťaz, nuž vzývaj Boha kresťanov. On jediný je neobmedzeným Pánom celého sveta, On menuje sa Bohom a Pánom zástupov. Keď sa obrátiš k Nemu s dôverou a s pevnou vierou, nič ti neodolá a zvíťazíš nad nepriateľmi, čo by i sto bojovalo proti jednému bojovníkovi tvojmu. Pamätaj si to, čo som ti riekla.» Pri Tolbiaku (teraz Zül-pich) neďaleko Kolína srazil sa Chlodvik s Nemcami. Pokrevnému Sigbertovi sveril vodcovstvo nad pechotou svojou; sám postavil sa na čelo jazde (koníctvu). Nemci napadli Frankov s takou neodolateľnou silou, že Sigbert pri prvej srážke padol, pechota jeho bola porazená a rozprášená. Teraz vrhli sa víťaziaci Nemci s celou silou na jazdu Chlodvikovu, ktorá v smrteľnom strachu začala ustupovať. Kráľ márne prosil málomyselných, márne hrozil v divokom cválení utekajúcim vojakom. V zúfalom položení svojom rozpamätal sa Chlodvik na slová manželkine, i pozdvihol oči svoje k nebu a modlil sa skrúšene: «Ó Jezu Kriste, o ktorom Klotilda hovorí, že si Synom Boha živého, prispej mi na pomoc. Márne vzýval som bohov svojich, nemohli mi spomôcť a presvedčil som sa, že nemajú žiadnej moci. V Teba jedine verím a Teba vzývam z celého srdca o pomoc v biede svojej. Vyslobod' ma z rúk nepriateľov, a dám sa v Tvojom mene pokrstiť a budem sa koríť Tebe jako pravému Bohu a Ochrancovia Sotva pomodlil sa Chlodvik, posbierali sa divotvorným spôsobom rozbité vojská jeho, uderili zmužile na zadivených početných nepriateľov, kráľ Nemcov a mnohí vodcovia padli, vojsko nemecké dalo sa na útek a Chlodvik slávil skvelé víťazstvo.

A čo Chlodvik dobrotivému Bohu sľúbil, to i vyplnil. Na zpiatočnej ceste vzal so sebou sv. Vedasta, ktorý cestou vo sv. viere ho vyučoval. Keď manželka Klotilda so sv. Remigiom vítala víťazného Chlodvika, volal kráľ so slzavými očami už zd'aleka: «Chlodvik premohol Nemcov, ty

si premohla Chlodvika! O čo si mňa toľkoráz prosila a čo ti tak veľmi na srdci ležalo, stalo sa: s túžbou žiadam prijať sv. krst!» A sv. manželka vzdychla si: «Pánu zástupov náleží sláva dvojnásobného víťazstva.»

Sv. Remigius pripravoval kráľa vyučovaním vo sv. náboženstve, modlitbou, pôstom a pokáním ku slávnostnému prijatiu sviatosti krstu. Na sviatky vianočné mal kráľ Chlodvik prijať slávnostným spôsobom sv. krst, a to verejne pred očami veľikášov a národu. Tak chcela to mať sv. Klotilda dľa rady sv. biskupa Remigia, aby pohania tým viacej boli naklonení touto skvelou zovňajšou slávnosťou ku prijatiu pravého náboženstva a ku odrieknutiu sa bludov a nemravov pohanských. Sv. Remigius povolal do Remeša mnohých biskupov celej krajiny, aby boli prítomní pri tej zriedkavej slávnosti. Ulice mesta byly ozdobené nádherne. Na deň narodenia Pána, vystúpil sv. Remigius s inými biskupami a mnohými kňazmi z paláca iráľovho; medzi nimi kráčal kráľ Chlodvik s korunou na hlave, oblečený do kajúcneho úcha; za nim išla kráľovná Klotilda so ;estrou kráľovou, menom Albofledou, velicáši zemskí a veľký zástup veriaceho ľudu.

Kňazstvo prespevovalo litánie a veriaci ľud odpovedal so slzami v očiach: «Smiluj sa nad nami!» Velikáši na čele s kráľom, i mnohí z ľudu, ktorí chceli prijať sv. krst, niesli znamenie sv. Kríža v rukách, aby korili sa so živou vierou Pánu Ježišovi, pre hriechy pokolenia ľudského ukrižovanému. Keď kráľ pristúpil v chráme ku krsteľnici, riekol mu svätý Remigius: «Sklon hlavu svoju, hrdý Sikomberský! Odriekni sa verejne pred poddanými svojimi toho, čomu posiaľ klaňal si sa a odvrhni od seba modly, ktoré si ctíš.» Tieto slová riekol sv. Remigius mocnému kráľovi, aby v ňom vzbudil láskavosť a pokoru, čo kresťanstvo od veriacich svojich požaduje. S obvyklými obrady obsiahol potom Chlodvik sviatosť krstu. Za nim nasledovala sestra jeho Albofleda a 2000 veľmožov, zemanov a iných poddaných Frankov. Všetci z celého srdca volali: «Odriekame sa bôžkov a klaníme sa nesmrteľnému Bohu dľa príkladu kráľa svojho!»

Nezadlho po prijatí sv. krstu rozposlal Chlodvik rozkaz na všetkých poddaných svojich, aby prijali spasonosné náboženstvo kresťanské, a vyzýval bludoverských Ariánov, aby sa odriekli bludu a pokorili sa sv. cirkvi katolíckej. Na rozkaz kráľov začali miestodržiteľia po celej zemi staväť chrámy a to nielen v mestách, ale i po ľudnatých dedinách, ktoré Chlodvik opatril bohatými statkami. Sám dal vystaviť najslávnejší chrám v Paríži, ktorý k úcte sv. apoštolov Petra a Pavla zasvätil; chrám tento stojí podnes pod menom sv. Genovefy. K týmto bohumilým skutkom povzbudzoval sv. biskup remešský, Remigius, kráľa Chlodvika a za krátky čas prekvetala sv. cirkev po celej zemi. A keď zbožná sestra kráľova Albofleda, ktorá po sv. krste mníškou sa stala, nezadlho zomrela, tešil sv. Remigius užalosteného kráľa listom, ktorý sa až po časy naše zachoval. Sv. biskup upomína v potešujúcom liste svojom Chlodvika na veľkú milosť, ktorú láskavý Boh preukázal nebohej sestre jeho, keď ju do nebeského kráľovstva Svojho povolal v čase, v ktorom ešte bola ozdobená rúchom nevinnosti, ktoré obdržala pri sviatosti krstu a že ju vytrhol z nebezpečenstva a z náказы tohoto sveta, do ktorej by snád bola upadla, keby dlhšie živá bola ostala. I napomínal kráľa, aby miesto smútku radšej sa radoval, že Albofleda v tak krátkom čase vydobyla si korunu večného života, po ktorej každý kresťan má túžiť.

Keď Chlodvik roku 506 chystal sa do boja s gothským kráľom Alarichom, upozorňoval ho sv. Remigius listovne, jako by mal národ svoj šťastne riadiť a požehnanie Božie na zemi rozširovať. I písal kráľovi medzi iným: «Vyvol' si múdrych mužov za radcov, i upevníš slávu panovania svojho. Cti si kňazstvo a buď ochrancom a otcom ľudu svojho. Obľahči dľa možnosti ľudu daňami ; potešuj a podporuj chudobných, chovaj siroty, zastávaj vdovy a nedopúšťaj žiadne

násilenstvo. Brány paláca tvojho nech sú otvorené vždycky, aby každý poddaný tvoj spravodlivosť mohol nájsť u teba. Vynakladaj dôchodky svoje k úteche trpiacich, k vykupovaniu zajatých, ku pokladom pre večnosť.» A kráľ uposlúchol radu jeho a vždy a všade prejavoval opravdivé kresťanské smýšľanie. Blahobyť, dobré mravy, ušľachtilý kresťanský život prevetvať začaly po celej zemi, nad ktorou kráľ Chlodvik panoval. Bludári ariánski vracali sa nazpät do lona sv. cirkve; pohanania prijímali v zástupoch sv. krst a stávali sa vzornými kresťanmi.

Svätý Remigius, podporovaný kráľom Chlodvikom, pracoval neunavene na rozkvet sv. cirkve a horlivý príklad jeho nasledovali ostatní biskupi, ktorí vysoko ctili a vážili si ho. Pápež vymenoval ho za apoštolského vikára (námestníka) pre celú zem Franskú. A horlivý sluha Boží konal úrad svoj svedomite. Uprázdnené stolice biskupské obsadzoval vznešenými a svätými mužmi a pozakladal mnohé nové biskupstvá. V meste Laone ustanovil za prvého biskupa sv. Genebalda; sv. Vedasta vymenoval za biskupa do Arrasu, a neskôr do mesta Kambré (Cambrai); sv. Antimonda poslal jako vierozvesta do Bretane (Bretagne) a poveril ho dôstojnosťou biskupskou v Teruane (Terouane).

Jakú vážnosť požíval sv. Remigius u biskupov franských, poznať z toho, že keď do mesta Orleanu povolal biskupov ku poradám a do shromaždenia ich vkročil, všetci s najhlbšou úctivosťou povstali z miest svojich a pokorne sa mu klaňali. Jediný biskup ariánsky ostal sedieť a nepozdravil horlivého obrancu pravého učenia apoštolského a katolíckej cirkve. A Boh potrestal zatvrdlého bludoverca, že hneď onemel. A potrestaný bludoverec padol k nohám sv. Remigia, sopínal ruky a prosil o milosť posunkami a zaslzenými očami. Sv. Remigius riekol: «Dobre, budem prosiť rozhnevanú dobrotu Božiu o smilovanie nad tebou, keď budeš pravoverne smýšľať o božstve Pána nášho, Ježiša Krista, a keď vyznáš, že je On jednej a tej samej podstaty s Bohom Otcom.» Nešťastný biskup zriekol sa vnútorne a zovnútorými znakmi bludu Ariovho, i rozviazal sa jazyk jeho, dŕakoval všemohúcemu Bohu za nekonečnú milosť a slávnostne vyznal, že Ježiš Kristus je pravý Boh s Otcom i s Duchom svätým. Jakého vznešeného smýšľania bol svätý Remigius, poznať z nasledujúcej udalosti. Keď sv. biskupovi bolo zjavené, že nastane v zemi neúroda a hlad, nakúpil veľké zásoby zbožia pre chudobných. Niektorí zlí ľudia pokladali mu to za lakomosť, že lacné zbožie nakúpil, a podpálili sypárne jeho. Keď to počul sv. Remigius, pokladal to za riadenie spravodlivého Boha, ktorý dopustil nešťastie preto, aby ujal podporu nehodným ľuďom, ktorú zamýšľal im udeliť. A keď sv. biskup priblížil sa k požiaru, riekol spokojnou myslou: «Oheň je vždy dobrý; keď nemožno mať z neho osoh, nuž možno pri ňom aspoň sa zohriať.» A spravodlivý Boh potrestal podpaľáčov.

Sv. Remigius odchoval sv. cirkvi mnohých horlivých a svätých sluhov. Okrem spomenutých biskupov účinkovali horlivé na vinici Pána a zomreli blahoslavenou smrťou nasledujúci učenici jeho: sv. Theodorich, opát, sv. Arnulf, biskup a mučeník v meste Túre, (Tours), sv. Atolus, ktorý 12 nemocníc vystaval, svätí Bartholdus, Amandus, Gibrianus a Tresanus. Pričinením sv. Remigia viedly svätý život: Tedechildis, dcéra kráľa Chlodvika, ktorá založila kláštor sv. Petra v meste Sene (Sens), sv. Zuzanna, opátka a sv. Skariberga. Cirkev oslavuje výročnú pamiatku týchto všetkých odchovancov sv. Remigia.

Za 72 rokov účinkoval neunavene sv. Remigius pre česť Božiu a na rozširovaní pravého kresťanského náboženstva, i usnul ticho v Pánu ako slabý starec roku 533, v 94. roku požehnaného života svojho. Telesné ostatky jeho boli pochované v chráme sv. Kristofora v meste

Remeši. Pápež Lev IX. roku 1049 dal vyzdvihnúť ostatky sv. Remigia, i boly uložené, posiaľ neporušené, do chrámu benediktinského, ktorý podnes meno jeho nosí.

Vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, u jeho nôh pohodené sú polámané modly.

Poučenie.

Sv. Remigius prejavoval behom celého života svojho veľkú lásku k Bohu a ku bližným svojim. Všetky dni dlhého života, ktorý dobrotivý Boh mu poprial, používal jedine k tomu, aby Bohu verne slúžil a bližným dobre činil. Sv. Bernard hovorí: «Nič nie je drahšieho na svete, než čas; lebo čas tak mnoho platí, jako Boh sám.» A svätý biskup vedel si nado všetko vysoko vážiť čas života svojho. On znal, že keď i človek utratí pozemské statky, zlato i striebro, drahokamy, vysokú dôstojnosť, dobré meno, zase znovu môže nadobudnúť si ich. On vedel, že, keď nejaká pevnosť upadne do nepriateľských rúk, môže byť zpäť vydobytá. No, znal sv. Remigius i to, že drahý čas života zle vynaložený je takou ztratou, ktorá na veky žiadnym spôsobom viacej nemôže sa napraviť. Kto vládne časom, môže si Boha nakloniť a večné blahoslavenstvo vydobýť. Rímsky cisár Karol V., vážil si nado všetkých dvoranov svojich jedného, ktorý mu verne a spravodlivé slúžil. Keď milovaný dvoran nebezpečne onezdravel, zarmútený cisár navštívil ho. Chcel potešiť dôverníka svojho, i riekol mu, že nebude odoprená jemu žiadna milosť, o ktorú bude prosiť. Na smrť nemocný dvoran riekol: «Nič iného nežiadam od cisárskej milosti vašej, než aby ste ráčili aspoň niekoľko hodín života mojho predĺžiť.» Zadívený cisár odpovedal: «To nemám v moci, požiadať o to Pána Boha.» A nemocný zvolal: «Ach, beda mne hriešnemu človekovi! Koľko rokov vo dne i v noci slúžil som verne a usilovne cisárovi svojmu a on nemôže mi predĺžiť ani jednu hodinku života za tú všetku službu moju! Jako môžem od Boha milosť očakávať, keď tak zriedka som myslel na Neho a v službe Jeho málo hodín strávil? Ach, jako by o mnoho lepšie bolo bývalo, keby som bol radšej Pánu Bohu tak verne a pilne slúžil, ktorý by mne teraz nielen jednu hodinu života môjho predĺžil, ale i celou večnosťou mne by bol odplatil!» Sv. Remigius slúžil verne cez celý život svoj Bohu, a spravodlivý Boh ozdobil ho po blahoslavenej smrti korunou večnej slávy. Kresťane, aby sa tebe pri smrti podobne nestalo, jako tomu dvoranovi, nasleduj sv. Remigia, používaj čas ku duševnému spaseniu svojmu, rozhnevaj srdce svoje láskou k Bohu a ku bližným. Sv. Bernard častoráz cez deň sa pýtal: «Bernarde, prečo si prišiel na tento svet?» Kresťane, nasleduj prík/ad tohoto svätého a spytuj sa často sám seba: «Prečo prišiel si na tento svet?» A keď si odpovieš, že preto, aby si Bohu slúžil, Jeho miloval, sväté príkazy Jeho zachovával, čiň to každého okamihu v živote svojom a budeš kráčať za sv. Reinigiom pravou cestou k večnému životu. Kresťane, ktorý si roky života márne strávil, čo máš teraz robiť? Nasleduj pútnika, ktorý dlhou cestou unavený blízko mesta pod stromom zaspal, zrazu precitne, spamätuje sa a k mestu po-spiecha, aby mu brána nebola zavrená; podobne i ty povstať máš z bludárskeho sna svojho a to, čo si posiaľ premeškal, usiluj sa opravdivým kresťanským životom vynahradiť.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, milosť opravdivého zapierania seba, aby sme každého času nie dľa slabej ľudskej prirodzenosti svojej, ale jako sv. Remigius dľa milosti Tvojej živí boli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

2. októbra.

Sv. Leodegar, biskup a mučeník.

A čoľvek Frankovia po obrátení svojom na vieru kresťanskú susedným národom za vzor každej cnosti a bohumilého života slúžili, zmenili sa behom času tak, že v siedmom storočí zdálo sa, jakoby u nich semeno sv. Evanjelia malo byť celkom udusené burinou surových mravov, ktoré u zbujnelých a vládobažných veľikášov sa objavovali. Smutný obraz tejto prevrátenosti ľudskej podáva nám život sv. Leodegara, ktorý jako horlivý biskup mučenícku smrť podstúpil.

Sv. Leodegar či Leutgar narodil sa r. 616 zo vznešených veľmožských rodičov, ktorí boli pokrevnými kráľa Klotára II. Už v útlej mladosti žil na skvelom dvore kráľovskom. Keď po včasnej smrti otcovej vstúpila zbožná matka Sigrada do kláštora, sveril kráľ nadaného chlapčoka výchove biskupa Dida v meste Poatiere (Poitiers), ktorý bol ujcom jeho a tak i pokrevným Leodegaro-v'rn. Biskup vybral si učeného a zbožného kňaza, ktorý mal Leodegara vychovávať a vo všetkých vedách vyučovať. A keď mladý veľmož pod správou zbožného učiteľa svojho veľké pokroky nielen vo vedách, ale i v cnosťach a zbožnosti prejavoval, vzal ho biskup po niekoľkých rokoch k sebe, aby ho ku kňazskému stavu náležite pripravil. A práca Didova darila sa. Mladý Leodegar vyznačoval sa vysokou učenosťou, zriedkavým zapieraním seba a hlbokou pokorou. A biskup vysvätil ho roku 636 za kňaza a nezadlho vymenoval učeného a zbožného vnuka svojho za arcidiakona v biskupstve svojom. Mladý cirkevný hodnostár plnil horlivé úrad svoj a výmluvným ohlasovaním svojím slova Božieho, láskavosťou svojou, štedrosťou, pokorou a anjelskými mravy vydobyl si úctu a lásku jak u kňazstva, tak i u veriaceho ľudu. Po smrti opáta Marencia vymenoval biskup Dido zbožného Leodegara za nástupcu jeho a sveril mu správu kláštora, Mairant rečeného. Za šesť rokov riadil sv. Leodegar jako horlivý opát kláštor svoj a svietil sebe svereným bratom jako vzor nábožnosti, zapierania seba, lásky a štedrej dobrotivosti oproti biednym bližným svojim.

Roku 656 zomrel kráľ Klotár II. Veľmoži vyvolili za franského kráľa mladistvého Klotára III. a poverili matku jeho, sv. Batildu, správou krajiny do toho času, kým mladušký kráľ nestane sa plnoletým a schopným ku vladáreniu; za radcov pridali kráľovskej matke sv. opáta Leodegara, sv. Eligia biskupa v Nojone (Noyon) a sv. Andona z Ruanu (Rouen). A tak žil sv. Leodegar za dva roky pri dvore kráľovskom, i skvel sa cnostným životom, zbožnosťou a pokornou múdrosťou, že mladistvý kráľ a svätá matka jeho celým srdcom boli mu naklonení. Medzitým zomrel biskup Ferreolus v meste Otyne (Autun) a dve mohutné stránky zápasily medzi sebou, z ktorých každá chcela nehodného prívrženca svojho na uprázdnený stolec biskupský povýšiť. Ba tak ďaleko pokročilý náruživosti ľudskej, že dvaja mladí svetárski veľmoži, ktorí sa o tú hodnosť biskupskú uchádzali, v súboji sa zaškrtili. Kňazia a veriaci ľud úpenlive prosili kráľovskú matku Batildu, aby sv. Leodegara za biskupa im poslala. Zbožná kráľovná vyhovelá prosbe ich, vymenovala sv. Leodegara za biskupa do Otynu, ačkoľvek nerada prepúšťala ho zo dvoru svojho.

Sv. Leodegar, ktorý v pokore svojej vyhýbal sa každému skvelému povýšeniu, dal sa kráľovnej a sudcom krajinským, starostlivým o blaho sv. cirkve, nahovoriť, prijal hodnosť biskupskú, a bol r. 659 vysvätený a do Ótynu jako najvyšší pastier uvedený. V krátkom čase ukrotil vzbúrené mysle veľmožov, prinavrátil pokoj a jednotu medzi veriacimi biskupstva svojho a povzniesol pokleslú česť a úctu cirkve, jakou sa drier skvela za časov dobrých pastierov

svojich. S apoštolskou horlivosťou viedol kňazstvo svoje ku plneniu svätých povinností, posilňoval veriacich výmluvným slovom k bohumilému životu, podporoval nešťastných láskou otcovskou a štedrosťou, staval chrámy a ozdoboval ich drahocennými nádobami a okrasami. V biskupskom chráme svojom, v ktorom vystavil nádhernú kaplnku, určenú pre krstiteľnicu, pripravil stánok i pre ostatky sv. Symforiana a odporúčal ich verejnej úcte veriacich svojich. Tak riadil sv. Leodegar za desať rokov biskupstvo svoje, keď povstali nepokoje v zemi, ktoré len s mučeníckou smrťou jeho sa skončili.

Klotár III. zomrel r. 669 a časť veľmožov a zemanov žiadala si za kráľa brata jeho Childericha II., ktorý posiaľ nad Austrasiou (krajinkou francúzskou) panoval; druhá časť s najvyšším riaditeľom kráľovského domu, Ebroinom, povýšila na trón v Neustrii a Burgunde druhého brata Klotárovho, menom Theodoricha. Ebroin, muž veľkých schopností, ale i ukrutný, nemravný, násilnícky a úskočný, panoval popri nezákonnite natisnutom Theodorichovi ukrutne a potlačoval poddaných neznesiteľnými ťarchami a daňami. Všetci ctihodní veľmoži spierali sa tomuto krutému vladáreniu bezbožného Ebroina a sv. Leodegar zmužile karhal po-horšlivý život jeho a násilností. Konečne pozdvihli sa utiskovaní poddaní, pozbavili slabého a nehodného Theodoricha trónu a uväznili ho v kláštore sv. Dionysa (St. Denis) pri Paríži. A veľmožia odsúdili tyranského Ebroina k smrti, ktorá však na prosbu sv. Leodegara sa nestala, a Ebroinovi bolo povolené do kláštora vstúpiť, aby tam za hriechy svoje pokánie mohol činiť. Všetci opravdivé kresťanský smýšľajúci veľmoži a poddaní vydýchli si, keď zákonný dedič Childerich II. zaujal kráľovský trón. Aby mladý, nezkúsený kráľ múdre mohol panovať, daný bol mu za radcu svätý biskup Leodegar.

A Childerich II. panoval šťastne a blahonosne, dokúď poslúchal radu zbožného biskupa. O krátky čas pridružili sa ku mladému kráľovi mladí roztopašní veľmoži, ktorí slabosťam jeho hoveľ, chybné kroky jeho zvelebovali a na cestu nehanebnosti ho posmelovali a priviedli. Keď neskúsený kráľ začal hriešne žiť s vlastnou vnučkou, vytýkal sv. Leodegar najprv súkromne nehaneblivú nepravosť korunovanému hriešnikovi, neskôr karhal ho i verejne. Najvyšší dvorný správca Vulfoad a niektorí iní roztopašní veľmoži upodozrievali vernosť apoštolského biskupa u slabého a zaslepeného kráľa a povzbudzovali ho k hnevu a ku pomste; lebo neľúbil sa im neobmedzený vliv jeho na verejné záležitosti krajinske a horlivosť jeho apoštolská proti nemravom, ktoré na dvore kráľovskom sa udomácnily. Rozhnevaný nemravný kráľ uzavrel, že usmrť horlivého biskupa. Cnostní niektorí veľmoži upozornili sv. Leodegara na nebezpečenstvo, ktoré mu hrozí. Ďakoval im a vstúpil do chrámu, kde pokojne konal obetu sv. omše. Keď vyslaní ozbrojenci chceli sv. biskupa zavraždiť, prekazili to mocní ctitelia jeho a naklonili kráľa, že daroval mu život a len do kláštora, Lyxôl (Luxeul) menovaného, zavreť ho dal, v ktorom i zlostný Ebroin bol uväznený. Ebroin prejavoval oproti svätému biskupovi priateľstvo, ale v zkazenom srdci svojom skrýval pomstu.

Medzitým, čo sv. Leodegar v úkryte kláštora viedol bohumilý život, vladári! výstupný kráľ nespravodlivé a nemravné dvoranovia jeho utískali tak tyransky nešťastných poddaných, že sa títo proti životu nenávideného kráľa sprisahali. Keď nešťastný kráľ s manželkou a so synom roku 67! cestoval, prepadli ho sprisahanci neďaleko Paríža a zavraždili ho i s rodinou. Po ne slýchanom krvavom zločine nastaly veľké nepokoje v zemi. Velikáši rozpadli sa m nepriateľské stránky, i nemohli sa usniesť na voľbe nového kráľa. I ušiel uväznený Theodorich z kláštora sv.

Dionysa a zaujal trón v Neustrii. Iní veľikáši povolali Dagoberta, syna Sigberta II. z Írska, kam sa bol utiekol po zavraždení otca svojho, a povýšili ho na trón kráľovský v Austrasii.

I nezháľali v tomto búrlivom čase ani opravdivé kresťanský smýšľajúci veľmoži, pospiechali do kláštora, v ktorom sv. Leodegar bol uväznený, vyslobodili ho i uviedli slávnostným spôsobom do biskupského sídla jeho v Ótyne (Autun). Natešení kňazi a veriaci privítali milovaného vysokého pastiera svojho s radostnými slzami. Na radu horlivého biskupa vyvolil si kráľ Theodorich učeného a cnostného Leudesia za najvyššieho správcu domu svojho a začal požehnané panovať. Medzitým podarilo sa i zlostnému Ebroinovi, že sa z kláštora vyslobodil; i zahorel krvavou pomstou proti sv. Leodegarovi a Leudesiovi. Shromaždil predošlých súdruhov svojich, prepadol Leudesia, zavraždil ho a zaujal miesto jeho u boku slabého kráľa. I shromaždil silné vojsko a vyslal ho do Burgundska, aby bolo pokorené. Za vykonateľa dávnej pomstivosti svojej vyvolil si Vaimera, vojvodu šampanského, ktorému ku boku pridal dvoch, hodnosti biskupskej pozbavených nemravných mužov, Dedda a Boba; i naložil Vaimerovi, aby zbožného biskupa Leodegara v Ótyne uväznil.

Vaimer blížil sa s vojskom svojim k mestu Otynu a prestrašení obyvatelia dedín hľadali v opevnenom meste útulok pred násilníkmi. Nastal všeobecný strach, keď sa riblížilo vojsko ku mestu. Jediný sv. biskup eztratil prítomnosť ducha a pokojnú myseľ, žkoľvek vedel, že bezbožný Ebroin krvavé líce sa pomstiť. Keď kňazstvo a veriaci id milovaného biskupa prosili, aby z mesta epozorovane ušiel, a poklady chrámové ebou vzal, riekol: «Načo vzal by som sebou eci, ktoré nemôžem nieť na večnosť? .epšie bude, keď ich rozdám chudobným!» rozdal majetok svoj chudobným, jako i lepotrebné chrámové drahocennosti, o któych vedel, že ich bezbožné násilnícke vojsko zobere i nariadil, aby sa veriaci za tri dni)ostili a verejne s nim a s kňazstvom modlili.

Shromaždil veriaci ľud do biskupského chrámu, modlil sa so slzavými očami o nilosrdenstvo pre stádo svoje k dobrotivému Bohu, po tridňovej pobožnosti odprosival verejne všetkých, ktorých by bol snáď niekdy obrazil, a požehnal ich. Sám pripravoval sa ku nastávajúcej mučeníckej smrti.

Celý deň bojovali udatní mešťania proti návalu krvežížnivého vojska. Sv. biskup riekol bojujúcim veriacim: «Deti moje, nebojujte ďalej! Nech ma chráni Boh od toho, aby ste pre mňa krv svoju vylievali. Keď prišli pre mňa, nuž som hotový dosť im urobiť a seba do rúk ich vydať. Pošlite niekoho k nim, aby sme zvedeli, čo žiadajú.» i vyšiel jeden opát do tábora nepriateľského vojska a bezbožný Deddo odpovedal mu: Zaprisahali sme sa, že mesto v rumy obrátíme, keď biskup nebude nám vydaný.» Keď to sv. Leodegar počul a nepriatelia na hradby útokom hnali, ponáhlal sa do chrámu, vyspovedal sa, prijal skrúšene Telo Božie, napomínal veriacich ku vernosti oproti Bohu a zákonitému kráľovi svojmu. I vystúpil pri veľkom náreku veriacich z mestskej brány a jako nevinný baránok vydal sa do rúk krvežížnivých nepriateľov. Zlostníci vylúpili sv. Leodegarovi obe oči a on modlil sa za nepriateľov, keď ho katovali prespevoval žalmy. Užialení veriaci vykúpili sa veľkými peniazmi a tak zachránili životy svoje a mesto od istej záhuby. Nepriateľské vojsko odviedlo sv. biskupa do Šampanie (Champagne), kde bohaprázdný Ebroin rozkázal, aby sv. Leodegar bol do púšti odvedený, i aby tam hladom zahynul. Keď bezbožný Ebroin pomstu svoju vylial na nevinného zbožného biskupa, odišiel z toho kraja. Vojvodca Vaimer oľutoval zločin svoj, vyhľadal v púšti sv. biskupa, ktorý tam

divotvorným spôsobom pri živote bol zachovaný; i dal ho tajne odvieť do kláštora vo Fekame (Fecamp), ktorý bol drier sám sv. biskup založil.

Bezbožný Ebroin podmanil Burgund a Neustriu vláde Theodorichovej a upevnil sa po boku jeho jako najvyšší správca domu kráľovského. Podlizačmi dozvedel sa, že sv. Leodegar v kláštore fekamskom žije. I dal ho pred kráľa dovieť, i obžaloval ho skrivodlive, že on s bratom Gerinom dali kráľa Childericha zavraždiť. Pred radou, v ktorej zasedali veľmoži, riekol sv. Leodegar bezbožnému osočovateľovi: «Ebroin, dopúšťaš sa v opovážlivosti svojej takých veľkých zločinov, že ťa spravodlivý Boh iste potrestá. V krátkom čase budeš pozbavený dôstojnosti, ktorú zneužívaš ku nespravodlivosti a násilnosťami Bez rozsudku velikášov dal ukrutník nevinných bratov do osobitného väzenia odvieť, i odsúdil sám Gerina na smrť. Katovia priviazali Gerina o stĺp a ukameňovali ho. Medzi kameňovaním modlil sa zomierajúci: «Ó Ježišu a Spasiteľu môj, ktorý si prišiel na svet, aby si súdil spravodlivých a hriešnikov, prijmi milostivé dušu služobníka Svojho, ktorému si poprial smr(mučeníku!)»

Ani slabý kráľ, ani veľmoži, ba ani ukrutný Ebroin neopovážili sa odsúdiť na smrť sv. Leodegara, ktorý posiaľ nebol pozbavený biskupskej hodnosti. Ale bezbožný Ebroin neukrotil posiaľ krvavú túžbu svoju po úplnej pomste. I dal sv. biskupa tajne na statky svoje odvieť a tam mučil ho neslýchane. Katovia vláčili sv. Leodegara po ostrých skalách a po blate, i poodrezávali mu perný na ústach, ba i kus jazyka mu odrezali. A bohaprázdny odovzdal takto ukrutne zohaveného sv. muža priateľovi svojmu Varingovi, aby ho uväznil. Tento veľmož ťutoval sv. Leodegara a ctil ho jako mučeníka, i odviezol ho tajne do kláštora fekamského, kde sa rany jeho divotvorne zahojily a on vzdor odrezanému jazyku dobre mohol hovoriť.

Z kláštora písal sv. biskup staručkej matke svojej Sigrade veľmi významný list, ktorá jako mníška v kláštore, k úcte Matky Božej posvätenom, v meste Soasone (Soissons) žila. V ňom zveľbuje matičku svoju jako blahoslavenú, že sa zriekla sveta a v samote Bohu celkom sa venovala. Teší ju nad mučeníckou smrťou syna Gerina a vyjadruje túžbu svoju po mučeníckej smrti. I prosí ju dojímavými slovami, aby stránila sa pomstivých myšlienok oproti ukrutným nepriateľom jeho. Pamätný list svoj končí týmito slovami: «Ježiš Kristus predišiel nás príkladom Svojim, i modlil sa na kríži za vrahov Svojich; podobne ani nám nemá byť obťažným, keď sa máme modliť za nepriateľov svojich a prenasledovníkov.»

Násilnícky, bezbožný Ebroin shromaždil niekoľkých povolných biskupov, ktorým on ku tej hodnosti dopomohol, i prinútil ich hrozbou, aby sv. Leodegara biskupskej hodnosti pozbavili. Keď títo nehodní sluhovia sv. cirkve od svätého biskupa žiadali, aby sa priznal, že mal účasť na zavraždení kráľa Childericha, volal Boha za svedka nevinnosti svojej a odvolával sa na samého ukrutného Ebroina, s ktorým toho času v kláštore uväznený sa nachádzal. No, márná bola obrana jeho! Povolní zaslepení prítomní biskupi složili sv. Leodegara s hodnosť biskupskej bez všetkých dôkazov a roztrhl rúcho jeho. Krvoločný Ebroin odovzdal soseného sv. biskupa veľmožovi Chrodober tovi, aby ho dal usmrtiť.

Sv. Leodegar dojal tak veľmi Chrodo berta svätosťou svojou, že tento nemohol byť prítomný pri smrti jeho, jako mu to mocný ukrutník naložil. I poveril štyroch vojakov, aby vykonali krvavý súd. Vojac odvedli sluhu Božieho do pustej hory, traj; z nich padli k nohám sv. biskupa na ko lená, a s plačom prosili ho za odpustenú a požehnanie. Svätý mučeník modlil sa z; nich, pokľakol si a riekol: «Ja trpím len z; krátky čas, aby som večne panoval.» Stvrť vojak zoťal mu hlavu. To stalo sa roku 678 dňa 2. októbra.

Bohaprázdny vrah Ebroin naložil Chro dobertovi, aby telo sv. Leodegara bolo ho dené po smrti do hlbkej jamy v puste hore, i aby bolo zasypané zemou a kame ním. Tým činom chcel vrah prekaziť, aby veriaci ľud ostatky sv. mučeníka nemohol čtiť. Ale dobrotivý Boh zatriasol srdcom cnostnej manželky Chrodobertovej, ktorá sv. mučeníka v tichosti počestne pochovala. Časom boli vyzdvihnuté ostatky sv. Leodegara, prenesené do chrámu kláštora sv. Maixencia a tam uložené k verejnej počti Sv. Leodegar vyobrazuje sa v biskupskom rúchu s mečom v ruke, u nôh knie žacia koruna.

Poučenie.

Sv. Leodegar nebál sa smrti mučeníckej, lebo bol opravdivým sluhom Božiu opravdivým biskupom veriaceho stáde. «J trpím len za krátky čas, aby som večn panoval», riekol katovi, keď si klákal na hriechnú zem. On vedel, že smrť je len bránu k blahoslavenej večnosti. «Bojacem sa Boha», hovorí Duch svätý v knihe Ekleziastes (v hl. 8. 12.), «dobré bude», v najposlednejší čas, v deň skonania svojho bude požehnaný. A veľký trpiteľ Job hovorí (hl. 7, 2.): «Nádenník očakáva dokonanie diela svojho». Prečo? Aby dostal odmenu svoju. Preto túžil sv. biskup po smrti; preto radoval sa dobrý a bohabojný sluha Boží pri mučeníckej smrti svojej, ktorý Bohu verne slúžil, pretože sa mu priblížil čas, v ktorom Odmeniteľ všetkého dobrého večné blahoslavenstvo ako odmenu mu udelí. A tak radostne zomierali všetci svätci Boží. Keď sv. Ignác, biskup antiochenský, pre sv. vieru v Ríme dravým zverom bol predhodený, zvolal: «Vy Rimania, ja netrpím pre nejaké zločiny, ale aby som bol účastným vidieť Boha svojho, po ktorom nenasýtenou žiadosťou túžim. Ja chcem byť ako obilie Kristove zubami divých zverov zomletý, aby som bol Bohu ako čistý chlieb predstavený. Keď sv. Ambróz s tohoto sveta sa odobieral, riekol: «Neobávam sa umrieť, lebo máme veľmi dobrotivého Pána.» Keď sv. Františkovi Serafinskému bolo oznámené, že následkom ťažkej nemoci musí umrieť, rozopial ruky svoje a radostne vykrikoval: «Vítam Ťa smrť, ó sestra moja!» A keď zomieral, zvolal k ukrižovanému Spasiteľovi slovami Dávida kráľa: «Pane, vyveď zo žaláru dušu moju k vychvaľovaniu mena Tvojho!» Keď sv. Hylarion, pustovník umieral, zvolal: «Vyjdi von duša moja, vyjdi von! Sedemdesiat rokov slúžila si Bohu, a smrti sa obávaš?» Sv. Laurenc Justinian, patriarcha v Benátkach, zomierajúc riekol plačúcim: «Prestaňte plakať; teraz je čas radosti a nie plaču.» Sv. vdova Maria Egzienská usmievala sa, keď zomierala, i prespevovala pieseň: «Vesel sa, duša moja (Magnificat).» Umierajúci bohabojní ľudia podobní sú ptáku labuti, ktorá dľa povesti pred smrťou úbozným hlasom spieva, kdežto iní ptáci a zveri pri smrti smúti. Bohabojný človek pripomína si pri smrti dobré skutky a vie, že za ne obsiahne odplatu večného blahoslavenstva. To je príčina, prečo bohabojný človek smrti sa neľaká, ale po nej túži. Kresťane, nasleduj sv. Leodegara v živote a nebudeš sa báť smrti. Pamätuj, že po smrti vezmeš sebou len dobré a zlé skutky svoje, aby si za dobré skutky radostnú odplatu vzal, za zlé večným ohňom bol trestaný. «Lebo», hovorí o ľuďoch sv. Ján vo Zjavení (hl. 14, 13.) svojom: «skutky ich nasledujú ich».

Modlitba.

Učiniť nás, ó Pane, ako sv. Leodegara slepými oproti všetkej hriechnej márnosti, hluchými oproti všetkým svodným rečiam a zdržanlivými pri nepotrebných a neosožných slovách, aby sme na prímluvu jeho život večný obsiahnuť mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

3. októbra.

Sv. Melar, mučeník.

Britania, terajšie Anglicko, bola podrobená štátu Rímskému už za cisára Klaudia, (ktorý panoval od roku 41. do 54. po Kristu Pánu) a keď kresťanská viera po celom svete sa rozširovala, žiadal kráľ britanský Lucius pápeža sv. Eleutheria (od roku 177—192) o kresťanských učiteľov, ktorí do Británie i prišli a sv. Evanjelium horlivo ohlasovali. Za časov Diokleciánových podstúpil roku 303 sv. Alban mučenícku smrť s mnohými kresťanmi v Británii. Keď roku 449 Anglo-sachsi vtrhli do Británie, odtisli kresťanských Britov na západný kraj ostrova a zničili kresťanské chrámy. Účinkovaním sv. pápeža Gregora Veľkého (roku 604) obrátil sv. Augustín so súdruhmi svojimi pohanských Anglosachsov a od toho času žily tie obrátené národy dľa apoštolských predpisov a skvelý sa podivuhodnými cnosťami. Sv. cirkev vriadila veľký počet zbožných mužov a žien do počtu svätých, ku ktorým náleží i sv. Melar, ktorý v mladistvom veku mučenícku smrť podstúpil a podnes v Anglicku a vo Francúzsku vysoko býva ctený.

Sv. Melar či Melarus, pochádzal z rodu kniežacieho. Otec jeho menoval sa Melian a panoval ako vojvodca v Kornubii či v Kornvallise. Zbožní rodičia učili prvorodeného synka svojho poznávať pravdy sv. náboženstva hneď, jaknáhle útlý rozum rozvíňovať sa mu začal; lebo chceli z neho vychovať zbožného a spravodlivého panovníka. Keď mal sv. Melar sedem rokov, utratil milých zbožných rodičov svojich hrozným spôsobom. Toho času nepadal dážď za sedem rokov na zem v tom nešťastnom kraji, i panoval hlad a nepokoj medzi obyvateľmi. I sišli sa pohlavári krajinskí, aby sa radili, jakoby sa mohlo pomôcť v tej všeobecnej biede. Prišiel do Kornubie i mladší brat Melianov, menom Rinold, človek zlostný, vládobažný a pohanského života. I zavraždil zlým duchom posadlý Rinold cnostného brata svojho Meliana a manželku jeho, i začal sám násilnícky panovať.

Božím riadením ostala malá sirota Melar po vražde rodičov pri živote. Ukrutný Rinold dozvedel sa o úkryte vnukovom a ponevác sa obával, že keď chlapčok doraste, stane sa panovníkom a on utratí vojvodstvo, chcel i jeho zabiť. Keď sa o tom dozvedeli v Kornubii shromaždení biskupi, prekazili vraždu; ale ukrutný strýc predsa odťal úbohému sirotkovi pravú ruku a ľavú nohu a takto okaličené úbožiatko dal liečiť v kláštore; keď sa mu rany zacelely, dal mu zhotoviť striebornú ruku a mosadznú nohu. Tak žil úbohý okypťený mladušký Melar v kláštore v Kornubii do štrnásteho roku svojho a znášal kruté muky s kresťanskou neobyčajnou trpezlivosťou. Zábava jeho bola čítanie sv. Písma a vrúcna modlitba. Nadaný neobyčajnými darmi duševnými osvojil si hravé i iné vedy. Každý, kto znal úbohého sirôtka, zveleboval učenosť jeho, zbožnosť, dobrotu srdca, ba vzdor okypťeniu i telesnú krásu jeho.

Keď sa o tom dozvedel ukrutný strýc Rinold, obával sa ako druhý Herodes o trón svoj, i nemal pokoja, kým by vnuka svojho neusmrtil. I sľúbil vernému sluhovi svojmu Cerialtánovi bohaté statky, keď bohého vnuka so sveta snesie. Lakomý Cerialtán hneď bol hotový vykonať ukrutnú raždu a bezbožný Rinold naložil katovi, by odťatú hlavu Melarovu syn jeho doniesol jemu, že potom dostane sľúbenú dmenu. Cerialtán odťal tajne v záhrade zomrel. Keď to videl vrah Cerialtán, pochytil sám hlavu a ponáhlal sa k Rinoldovi. Ukrutný vojvodca privítal vraha s radosťou a riekol: «Vyjdi na kopec tamtoho vrchu, a jak ďaleko kraj prehliadneš, dávam ti ho do daru.» Vrah Cerialtán vystúpil na temeno vrchu svätého mládenčoka a poslal ju skrze syna svojho

Rinoldovi. Ale keď nehodný syn vrahov tajne prez vysoký múr s odt'auou hlavou sv. Melara chcel preliezť, abyebol zbadaný, dopustil spravodlivý Boh, že iladý zlostník s múru spadol, krk si zlomil a zomrel. temeno vrchu, chcel sa vôkol poobzerať, ale hneď oslepol na obe oči, spadol na zem, a biedne zhynul. Keď sluhovia Rinoldovi našli mŕtvolu vrahovu, bola plynnou jako vosk, ohňom rozpustený, i podobala sa rozliatej smole.

Keď ľudia našli mŕtvolu svätého mládenca na mieste, kde bol umučený, pochovali ho s veľkou počestnosťou. Na druhý deň bolo telo sv. Melara zase na vrchu zeme. I pochovali ho zbožní kresťania na inom mieste, a zase vydala hriešna zem na povrch svoj okyptené telo sv. mučeníka. Keď sa to i tretíraz opakovalo, radili sa prestrašení kresťania, čo majú robiť. I položili sv. ostatky na voz, do ktorého zapriahli bujné voly. A bujné voly skrotly, pomaly sa pohly a zaviezly sv. telo mučeníkovo na isté miesto, i zastaly. Nábožným kresťanom nezdalo sa to miesto dôstojným byť pre hrob sv. Melara, i začali sami kolesami otáčať, aby voz ďalej sa hýbal. No, voz nepohol sa. I ďakovali s plačom dobrotivému Bohu a pochovali na tom vykázanom mieste telo sv. Melara. Na hrobe sv. mučeníka dialy sa hneď divy a tí veriaci, ktorí sa pri ňom modlili a o pomoc sv. Melara vzývali, boli zázračne vyslyšaní.

Ukrutný Rinold chytil do ruky vražedelne odt'atú hlavu sv. mučeníka, aby ju nepozorovane z izby svojej odstránil, i klesol k zemi jako hromovou strelou porazený a vypustil náhle čiernu dušu svoju.

Zbožný biskup odniesol v slávnostnom sprievode posvätnú hlavu k ostatnému telu, a uložil ju do hrobu. Po mnohých rokoch byly vyzdvihnuté ostatky sv. Melara zo zázračného hrobu a prenesené do chrámu v meste Ambrisburii, kde posvätná hlava v nádhernej skrini bývala vystavená a ctená. I v chráme tomto dialy sa na prímluvu sv. Melara mnohé divy. Raz zjavil sa sv. Melar kostolníkovi a riekol mu: «Godrichu, vstaň, klenba v kostole sa trhá a je na spadnutie.» A keď kostolník zase na druhý deň sa modlil pred ostatkami svätého, počul opätovne hlas: «Godrichu, skorej vstaň, sním s oltáru obrazy a ozdoby, a čo najskôr vyjdi von; lebo nachádzaš sa v nebezpečenstve života.» Kostolník sobral škriňu so sv. ostatkami, obrazy a iné sväté a drahocenné veci a ponáhlal sa z kostola; sotva prekročil prah, sboril sa za nim celý strop a zasypal vnútornosť chrámu. Do obnoveného chrámu vlámali sa v noci bezbožní zlodeji a odniesli drahocennú škriňu s hlavou sv. Melara. Keď poodtrhovali zlaté a strieborné spony a okrasy so škrine, odhodili ju s ostatkami svätého do jamy. Miestny kňaz videl zadivený včas ráno, jako sostupoval ohnivý stĺp s neba do tej jamy. Prestrašený zbožný kňaz pospiechal k jame, uzrel škriňu so sv. ostatkami, i odniesol ju nazpät do chrámu. Zlodeji zomreli náhlou smrťou.

Sv. Melar vyobrazuje sa jako mládenček s mečom a ratolesťou v ruke, u nôh pohodená leží koruna kniežacia.

Poučenie.

Ačkoľvek sv. Melar pre vyznávanie svätej viery nepodstúpil smrť, ale následkom vládobažnosti zverského strýca, jako druhého Herodesa, bol mučený a nemilosrdne zavraždený, predsa všetkým právom ctí sa jako mučeník. Od najútlejšej mladosti až do štrnásteho roku svojho nepoškvrnil anjelskú dušu svoju žiadnym hriechom. Za úplných sedem rokov bol tyranským strýcom prenasledovaný a mučený, znášal odovzdane do vôle Božej mladušky opustený nevinný sirôtok všetky boľastné trápenia svoje a slúžil verne Stvoriteľovi svojmu. Dobrotivý Boh dopustil na svätého chlapčoka nevýslovné trápenie, aby ho podobnejším učinil Kristu Pánu, ktorý tiež

nevinne trpel a ktorý hovoril: «Nechajte maličkých ku Mne prísť; lebo ich je kráľovstvo nebeské!» A milosť Božia chcela umučenému nevinnému sirôtkovi popriať vyšší stupeň v nebesiach, preto dopustila, že už v útlo veku treba mu bolo znášať toľké boľasti a trápenia. A že dobrotivý Boh odmenil dôstojne v nebesiach sv. mučeníka, to objavil zázrakami, ktoré sa pri hrobe a statkoch sv. Melara dialy. — Kresťanský Ddič, spoinni si, že keď Boh na dieťa tvoje útlej mladosti kríže sošle, činí to preto, by ho od nákazy sveta zachránil a spaseným učinil.

Modlitba.

O Bože, ktorý si sv. Melara učinil mučeníkom v tak útlo veku, popraj nám, aby sme trápenia, ktoré nám za hriechy ukladáš, trpezlivo znášali. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Menná, panna.

Dnes oslavuje sv. cirkev i blahoslavenú pamiatku sv. Menný či Manny, ktorá jako kvetúca panna, vysokého rodu pošla, márnym svetom povrhla a jako prečistá nevesta služby Ze-ícha nebeského, Ježiša Krista, sa venovala.

Sv. Menná narodila sa ku koncu štvrtého toročia zo vznešených kresťanských svätých odičov v meste Soleci v Gallii, terajšom Ľrancúzsku. Otec jej menoval sa Bakcius, leno matkino bolo Lientrúda. Zbožní manželia odchovali sv. cirkve okrem sv. Menný svätých mučeníkov Eucheria a Elifusa a väté panny Guntrudu, Libériu, Zuzannu a Judu. I sv. Mammius, biskup z mesta Salónu Chalons), bol pokrevným tejto svätej rodinky; on pokrstil a služby Božej odchoval sv. Mennú.

Mimoriadnou láskou k Bohu horelo rdce vznešenej panny od najútľejšej mladosti, ktorá takou telesnou krásou sa skvela, e celý svet obdivoval ju. Nejednen veľmož ichádzal sa o ruku jej. Zbožní rodičia riekli ej, aby si dl'a vôle vyvolila ženícha. Ona iekla: «Nežiadam si iného ženícha, než ľoho, ktorého už mám, totižto Baránka Bo-íeho, ktorý sníma hriechy sveta, ktorý je iivotom zomrelých. Toho žiadam si z celého ,rdca! Po smrteľnom človeku nikdy som netúžila. Opovrhujem každou zemskou okrasou, bohatstvom a zemami, ved' ony nemajú žiadnej ceny u toho, ktorý poznáva opravdivé perly.» Starostlivý otec chcel vyhoveť žiadosti jedného zbožného a vznešeného mladého veľmoža a preto riekol láskavé sv. panne: «Toho vezmeš si za manžela.» Myslel, že dcérka prechováva len panenské vrtochy a že uposlúchne jeho. Ale sv. panna hodila sa k nohám ukrižovaného Spasiteľa a prosila Ho o pomoc. A tu počula hlas: «Id' ku Memmiovi.»

Ihneď vybrala sa ku sv. biskupovi do Salónu a riekla: «Znáš, otče duchovný, že som poznala skrze teba večný život. Môj otec chce, aby som zmenila náklonnosť srdca svojho: i chce uvaliť na ramená moje ľarchu svetských starostí a sputnať ma sväzkom stavu manželského. To nemôžem znášať. I prichádzam k tebe v trápení svojom s dôverou, že mi pomôžeš. I prosím teba s detinskou odovzdanosťou, aby si dokončil započaté dielo spasenia a priodial ma závojom Ježiša Krista, i zabezpečil život môj na ceste ku kresťanskej spravodlivosti.» Svätý biskup vyslyšal s potešením žiadosť sv. panny a na druhý deň podal jej v chráme pred zástupom veriaceho ľudu rúcho mníšske. Keď to počul starostlivý otec Bakcius, uspokojil sa a zveleboval dobrotu Božiu, lebo poznal povolanie božské svätej dcéry svojej.

Toho času vypuklo prenasledovanie kresťanov po celej ríši rímskej za panovania bohaprázdného odpadlíka, cisára Juliana. I v Gallii tiekla potokami krv nevinných kresťanov. I

zbožní rodičia, i bratia Eucherius a Elifus, i sestry svätej panny umreli smrťou mučeníckou. Sv. Menná žila počas prenasledovania v pustovni svojej, ktorú si bola vystavila. I žila v službe Božej jako odovzdaná nevesta Ježiša Krista, utiahnutá od hlučného sveta, kým roku 380, dňa 3. októbra pozemskú púť svoju blahoslavenene nedokonala.

Vyobrazuje sa pred pustovňou v rúchu mníšskom s laliou v ruke.

Poučenie.

Sv. Menná zaviazala sa Bohu dobrovoľným sľubom večného panenstva, aby sa zachránila pred nákazou svodného a márného sveta a zabezpečila si večné blaho-slavenstvo. Sľub vôbec je dobrovoľná a rozvážlivá, Bohu učinená prípoveď, že človek chce konať niečo takého, čo je v sebe dobré, človekovi možné, a Pánu Bohu milé, alebo zanechať a chrániť sa toho, čo by Bohu bolo protivné, alebo aspoň nie také dobré a dokonalé, jako zanechanie toho a uchránenie. Cnosť čistoty panenskej je veľký poklad. Múdry Sirach hovorí: «Všetka vážna vec nie je hodná za odmenu zdržanlivej duše.» Pán a Spasiteľ náš Ježiš Kristus, i sv. apoštolovia vysoko cenili sv. panenstvo. Sv. Pavel zvlášťne o tom krásne píše v prvom liste svojom ku Korinťanom (h. 7.). I sv. Otcovia cirkevní veľmi chvália túto cnosť, ktorú i príkladom svojim odporúčajú. Sv. Athanás volá (DeVirg.): «0 čistoto! Ty si nepochopiteľná koruna, ty si stánok Boha, ty si obydlie Ducha svätého, ty si vzácny drahokam, ty si premožiteľka smrti a pekla, ty si radosť anjelov!» A preto tisíce sv. panien, jako sv. Menná, prijaly dobrovoľne odev panenstva a radšej zlato, a všetok majetok svoj, vznešenosť a hodnosť svetskú, ba i život ztratili, než ten predrahý poklad. Preto i ty, kresťanská duša, maj v úcte stav panenský! Za časov našich hmotárskych domnievajú sa mnohí rodičia, že je to veľkým šťastím, keď sa syn ich ožení, dcérka vydá. A zkušenosť životná predsa ukazuje, že deti ich nie vždy sú «zaopatrenými», časne blaženými a že ohrozuje sa večné blahosla-venstvo ich. Áno, každodenná zkušenosť svedčí, že nie je možné, aby všetci mladí ľudia vstúpili do stavu manželského; lež že veľká časť ich nútená je ostať v stave slobodnom. A čo robia ? Šliapu nohama mnohí z nich drahocenný poklad panenstva! Zabúdzajú, že majú prosieť Boha o dar zdržanlivosti, že majú za hlasom Božím vkročiť do kláštora, tam slúžiť Bohu, vyhľadávať spasenie svojej duševnej, venovať sa vyučovaniu mládeže kresťanskej, uľavovať bôle trpiaceho nemocami bližného. Múdry Šalamún hovorí v Prísloviach svojich (h. 22.): «Kto miluje čistotu srdca, bude mať Kráľa (Boha) za priateľa!» Týmto slovami poukazuje Šalamún, že tým, ktorí dobrovoľne sľub čistoty panenstva skladajú a ho zachovávajú, milostivý Boh i na tomto svete je veľmi naklonený, i v kráľovstve nebeskom zvlášťnu milosť Svoju preukazuje. Kresťane, nasleduj sv. Mennú!

Modlitba.

Vyslyš nás, ó Bože, skrze milosrdenstvo Svoje, aby sme, jako sa tešíme slávnostnou pamiatkou blahoslavennej panny Tvojej, Menný, i my boli povzbudení príkladnou nábožnosťou jej ku vyhľadávaní večného blahoslavenstva. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

4. októbra.

Sv. František z Assisi, zakladateľ rádu.

Toho búrlivého času, v ktorom na Východe fanatické vojská mohamedánske krvavým mečom rozširovaly nepravú vieru blúznivého kupca irabského, ohrožovať začaly i kresťanský

západ, i europejské vojská prepamätané miesta ro S v. Zemi zpät vydobyť sa domáhaly, a ; druhej strany v samej Európe bludárske sekty sa objavovali a zúrily, i sami pravoverní kresťania nádhorne a hriechne žili, poslal dobrotivý Boh ohrozenej cirkvi dvoch svätých mužov, ktorí, živou vierou, hlbokou pokorou a evanjelickou chudobou opásaní, horlivými a neodolateľnými slovami i svätým životom svojím mohutný odpor stavali rozširujúcej sa nákaze medzi kresťanmi a založením nových cirkevných rádov obnovili opravdivé kresťanskú tvárnosť zeme: boli to sv. František z Assisi a sv. Dominik. Slávny kazateľ Bossuet hovoril o blahoslavenej smrti sv. Františka: «To malé dieťaťko betlehenské menoval František Majstrom svojím; to pohlo dušou jeho, že ten chudobný Kráľ, keď na svet prišiel, nenašiel iného odevu, ktorý by bol dôstojný býval veľkosti jeho, než odev chudoby. Moja milá chudoba, hovorieval, jakokoľvek je nízky dľa mienky ľudu pôvod tvoj, ja si teba musím vysoko vážiť od toho času, čo Majster môj, s tebou sa zasnúbil! A zaiste, František mal pravdu.» Ziadon človek od časov sv. pustovníkov egyptských hlbšie nepochopil a vytrvale nezkúsil, než sv. František Serafinský, slová Majstra nebeského: «Blahoslavení sú chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.» Táto cnosť bola prameňom účinnivej horúcej lásky jeho k Bohu a ku bližným.

S v. František Serafinský narodil sa roku 1182 v mestečku Assisi, v krajinke Umbrii v Itálii. Otec jeho bol zámožným kupcom, a menoval sa Bernardone; meno matky bolo Pika; pri sv. krste dali synovi svojmu meno Ján. Oba rodičia boli nábožní, ale i veľmi starostliví o obchod svoj a o rozmnoženie majetku svojho. Otec chcel, aby i syn Ján bol kupcom, a dal ho dľa toho povolania vyučovať; i nestaral sa veľmi o pokroky synove v nábožnosti a v cnostiach. Nadaný mladík osvojil si tak dokonale jazyk francúzsky, ktorý mu bol v obchode prepotrebným, že ho rodičia ináč nemenovali, než malým Francúzom, Franceskom, a dľa toho menuje sa Františkom. Ačkoľvek mladý František bol naklonený od mladosti k veselým zábavám viac, než k nábožnosti, prejavoval predsa vždy útlú štedrú láskavosť oproti chudobným a nešťastným, keď ho v mene Božom o podporu prosili. A predsa stalo sa raz, že zaneprázdnený obchodnými záležitosťami prebehol popri prosiacom bedárovi bez toho, že by mu bol nejakú almužnu udelil. V tom istom okamihu oľutoval ne-láskavosť svoju, obrátil sa, pospiechal za žobrákom, obdaroval ho štedre, i vzal si pred seba, že každému spomôže, kto ho v mene Božom o podporu požiada. Od toho dňa, v ktorom tento sľub urobil, žil utiahnutejšie od hlučného sveta a nábožná myseľ jeho prerážala jako slnečné lúče cez mrákavu.

V dvanástom roku jeho dopustil Boh ťažkú a trvanlivú nemoc na Františka, i privinul ho užšie k Sebe; lebo v nej poznal mladík márnosť tohoto sveta. Keď povstal z nemoci, obliekol si nádherné rúcho, ktorým rodičia sa mu zavďačiť chceli, i vysadol na koňa, aby na zdravom vonkovskom povetrí okrial. Za mestom zastavil Františka prosiaci bedár, ktorý bol drier bohatým zemanom a mnohým nešťastím do veľkej biedy upadol. Pohľad na hladného a roztrhaného zemana dojal tak útle srdce mladíkovo, že mu nádherné rúcho svoje a mnoho peňazí daroval a handrami jeho sa odial. V nasledujúcej noci videl vo sne nádherný palác, a v ňom mnoho zbrane, poznamenaney sv. Križom, i zdalo sa mu, že počuje hlas: «Id', Františku, a oprav dom Môj, ktorý, jako vidíš, rúca sa.» Týmto videním upozornil ho milostivý Boh, že má pod zástavou sv. Križa s budúciimi bratmi svojimi proti nepriateľom sv. cirkve bojovať. Od tohto času stránil sa mladík sveta, mŕtivil telo svoje, potlačoval a premáhal samolásku svoju a smyselnosť, i modlieval sa dlho v skrytosti. Častejšie vychádzal z mesta ku porúchanému kostolu sv. Damiana, ktorý v poli stál, i modlieval sa tam skrúšene. Na takejto púti postretol prašivého žobráka, nad ktorého ohyzdnosťou

sa zhrozil; no premohol sa, priblížil sa k prašivému, objal, poľúbil ho a dal mu štedrú almužnu. Týmto činom dokázal, že možno mu bolo rýchle pokračovať v kresťanskej dokonalosti. Najobľúbenejším mie-stečkom bol mu kostol sv. Damiana; v ňom často rozjímal o utrpení Pána nášho Ježiša Krista, a o budúcom živote svojom, ktorý chcel dl'a príkladu Spasiteľa usporiadať. Porúchaný kostol ležal mu veľmi na srdci. Vzal doma hľbu súkna, o ktorom myslel, že mu jako podiel za prácu, v obchode konár právom prislúcha, predal súkno vo Foli (Foligni), žobral almužnu v okolí mesta Ass a peniaze zanesol kňazovi u sv. Damiar aby kostol mohol byť opravený. Kňaz p vítal podivného mladíka úctivé, dovolil i prosbu jeho, že môže pri kostole sv. D miana bývať, ale peniaze nechcel prij, Mladík zarmútil sa, hodil peniaze okno do kostola a utiahol sa do horskej jaskyr v ktorej za mnoho dní na modlitbách, v pi snom pôste a trýznením tela svojho ztráv Medzitým našiel kú v chráme svätého D miana pohodené peni ze, i dal opraviť por chaný chrám Boží.

V chatrnom odev pôstom celý umoren vrátil sa František z hi do mestečka Assisi. K< ho mešťania uzreli, mysleli, že je pomäťer na mysli; uličníci há zali do neho skalami blatom, a celé mestečl bolo na nohách. Kt to počul otec Berná done, zahanbil sa, ut verejne zbožného ml, denca, tiahol ho dome a uväznil ho. Svätý mládenec zvelebov Boha, že mu dal nevinne trpel Márne n, máhal sa prísny otec, aby syna naklonil k konaniu prác obchodníckych; František m chcel sa dať sklátiť v úmysle svojom, on chc za príkladom Spasiteľovým v chudobe Boh a bližným svojím štedrou podporou slúž Keď to videl otec, považoval to za tresl hodnú márnotratnosť, žiadal od syna, at sa pred biskupom dedictva zriekol. A Frai tišek rád to urobil. U biskupa v Assisi podpísal i listinu, ktorou zriekol sa dedictva po rodičoch, vyzliekol vrchný odev, vyzul obuv svoju, položil k nohám otcovi svojmu a riekol ponížene a pokorne: «Až posiaľ menoval som teba otcom na zemi; od dnešného dňa môžem len Bohu to meno dávať, a preto i s väčšou slobodou budem sa modlievať: Otče náš, ktorý si na nebesiach! U Neho uložené je dedictvo moje.» Dojatý a ku slzám pohnutý biskup objal svätého mládenca a odial ho chudobným plášťom, na ktorý poznačil si František vápnom kríž. To stalo sa roku 1206, keď mal sv. František 24 rokov.

S radostným srdcom opustil rodné mestečko, a odišiel do hory na pusté miesto, aby nemýlený mohol Bohu slúžiť. Zbojníci napadli svätého mládenca, a keď pri ňom žiadne peniaze nenašli, ubili ho nemilosrdne a hodili ho do jamy. Sv. František radoval sa, že nevinne trpel pre chudobu svoju, prespevoval žalmy, zanechal horu a odišiel do Gubia, kde mu pokrevný priaznivec pustovnícke rúcho zhotoviť dal.

I ubytoval sa pri kostolíku, ktorý chrámom «Panny Márie anjelskej» sa menoval, neďaleko mestečka Assisi v hore a na majetku kláštora benediktinského sa nachádzal. Ku tomuto kostolíku putovali drier početní veriaci; teraz bol opustený a porúcaný. Za dva roky sbieral v okolí almužny, aby tento kostol opraviť mohol; obsluhoval nemocných, opustených, prašivých a inými nákazlivými nemocami obťažných, umýval pútnikom nohy, postil sa prísno, čítaval sv. Písmo a modlil sa neprestajne. Podporovaný milodarmi zbožných kresťanov, opravil a okrášlil kostol, úcte Panny Márie a anjelom posvätený, ktorý on Porciunkulou nazval, to jest dedictvom alebo i brámkou; lebo v tomto kostole účastným stal sa zázračných milostí, a počiatok vzal i spasonosný rád, ktorý založil. V tomto kostole bol sv. František hlboko dojatý slovami sv. Evanjelia, ktoré kňaz pri sv. omši čítal: «Nemajte zlata ani striebra, ani peňazí v opaskoch svojich, ani kapsy na ceste, ani dve vrchné rúcha, ani obuvi, ani palice: veď hoden je zaiste delník odmeny (mzdy) svojej (Mat. 10; 9, 10)». Osvietený milosťou Božou, zvolal radostne: «To je

práve, čo hľadám a po čom celé srdce moje túži!» I upotrebil toto napomenutie Spasiteľa, ktoré platilo apoštolom, úplne v živote svojom. «Chudobný chcem žiť, ako Ježiš chudobný sa narodil a nahý na kríži zomrel», hovoril sebe, i rozdal peniaze, ktoré mal pri sebe, chudobným, odložil obuv, opasok a palicu, i odial sa rúchom, jaké v tom kraji najchudobnejší ľudia nosievali a opásal sa povrazom.

I začal ohlasovať ľudu dedinskému pokánie s takou silou, že jeho slová hlboko zasahovali do srdce poslucháčov. Reči jeho byly jednoduché a krátke, ale plné mopi Ducha svätého. Kázeň svoju začínal vždy slovami: «Pán buď s vami, a daj vám pokoja Svojho!» A potom prednášal učenie Ježiša Krista jednoducho a srozumiteľne, že vynútil poslucháčom slzy pokánia. Svätý život jeho a blahonosný účinok kázní jeho pritiahly k nemu početných učeníkov, ktorí pod správou jeho po kresťanskej dokonalosti zatúžili. Roku 1209 shromaždil učeníkov svojich, napomínal ich, aby opovrhli svetom, seba zapierali a chudobu si obľúbili. Keď ich vyučil, odial ich chudobným rúchom, ktoré si opásali povrazom, i vyslal ich do okolia, aby pokánie ohlasovali. Mnohí ľudia poslúchali pozorne kázne ich, ale mnohým bol podivný odev ich a mimoriadne prísny život prehnánym. Častoráz nebolo im popriate nocľahu, i museli nocovať pod prístreším chrámov. Neraz potupoval ich ľud a uličníci hádzali do nich skalami a blatom. Ale pomaly zmizly predsudky, ľud veriaci začal ich pilno poslúchať a konečne i ctíť. To bol počiatok rádu sv. Františka.

Biskup z Assisi, s ktorým sv. František často sa radieval, jako by mal rád svoj sriadiť, ponúkal mu statky ku udržaniu učeníkov jeho. Sv. František neprijal dar jeho, ale riekol úctivé: «Keby sme mali majetok, potrebovali by sme zbroj, aby sme sa mohli brániť proti zlodejom, pravotárov proti úžerníkom, paholkov a slúžky, ktorí by obrábali pozemky naše. Nuž povážte si, najdôstojnejší pane, jak neprospešné by to bolo obcovanie s ľuďmi, ktorí vzdáľujú sa ducha rádu nášho.» On chcel založiť rád svoj na základe evanjelickej chudoby. Dlho modlil sa a rozjímal sv. František, kým napísal pravidlá života pre učeníkov svojich, a základ tých jednoduchých pravidiel tvorilo sväté Evanjelium. Bratia mali zachovávať príkazy a rady, vo sv. Evanjeliách obsažené, v poslušnosti a v chudobe žiť, a pokánie hlásať. Svätý František išiel do Ríma ku sv. otcovi Innocentovi III., aby vyprosil potvrdenie pravidiel rádu svojho.

Vianočné sviatky pežovi zdaly sa pravidlá veľmi prísny i nemohol sa dohodnúť so svätým Františkom ohľadom úplnej bezmajetnosti rádu. Ale kardinál Kolona zastával pravidlá: «František zamýšľa život svoj dľa Evanjeliuma riadiť: keď nepotvrdíme pravidlá jeho, jako prísne a posiaľ neslýchané, prehrešíme sa proti Evanjeliu Kristovmu. Keď kto hovorí, že tento spôsob života je nový, nerozumný, lebo nemožný, ten zdá sa Kristovi rúhať.» V noci mal sv. Otec videnie, v ktorom zjavil sa mu sv. František, jako plecami svojimi podopiera hlavný chrám na Lateráne. Innocent III. potvrdil pravidlá rádu a posvätil pokorného sluhu Božieho za diakona, i dovolil učeníkom Františkovým, aby kdekoľvek slovo Božie zvestovali a pokánie hlásali.

A sv. František ubytoval sa s učeníkmi svojimi v opustenej chyžke vedľa kostola Panny Márie, neďaleko mestečka Assisi a žil tu s nimi v najväčšej chudobe, zapieraní seba a na ustavičných modlitbách. I vysielal bratov do okolia, aby kázali ľudu. I živili sa almužnou a pracovali ťažko, aby potlačovali smyselnosť svoju a každodenné potreby si zaopatřili. A sv. František hovorieval im každodenne o kráľovstve Božom, o zapieraní seba a o pokornej chudobe. Často napomínal ich: «Nebojte sa, že pred očami sveta opovrhovaní bývame; ohlasujte pokánie v prostote srdca svojho a dôverujte v Tom, ktorý premohol svet pokorou Svojou; On bude hovoriť z

vás skrze Ducha Svojho. Neutrácajte kráľovstvo nebeské pre časné, pomíňajúce statky a chráňte sa tých odsudzovať a tými opovrhovať, ktorí ináč zmýšľajú, než vy; Boh je Pánom ich, jako i vašim a môže ich iným spôsobom ku spaseniu viesť.» Tak poučoval sv. František bratov svojich a čo iným radil, sám prísno plnil. Spával na holej zemi, skala lúžila mu za poduška. Požíval suchý chlieb, zeleniny, korienky, ovocie a vodu; postieval sa dlho osemkrát do roka, i obsluhoval jako najpokornejší sluha všetkých bratov. I pridružili sa k nemu početní noví učenici a o i slávni učenci a bohatí zemanie; medzi nimi vynikal Pacifikus. Bol to slávny básnik spevec, ktorého cisár Fridrich II. menoval kráľom veršov». Počul raz kázať sv. Františka. I zdalo sa mu, že vidí dva skveľé a meče, ktoré od hlavy po päty a krížom od jednej k druhej ruke sv. Františka doahovaly. I zriekol sa slávy básnickej a stúpil medzi pokorných bratov rádu. Beneiktíni, ktorým kostol Porciunkula patril, larovali ho sv. Františkovi, čo mu veľkú adosť spôsobilo. I opravil kostol a vystavil i ním prvý kláštor svoj, v ktorom umiestil ločetných bratov svojich.

Z kláštora svojho u Porciunkuly vysádzal sv. František do okolia a do miest talských i ohlasoval slovo Božie, a najmä lokánie. Kamkoľvek prišiel, vítali ho veriaci lávnostne. Zvony zvučaly, kňazi a veriaci vychádzali mu v ústrety a hrnuli sa k nemu, by sa aspoň rúcha jeho mohli dotknúť. Zahanbený hovoril pokorný sluha Boží: Máte vedieť, že túto oslavu vzťahujem na Pána Boha, lebo jedine Jemu patrí; no, mňa ona snižuje vždy hlbšie ku nízkosti nojej, keď mňa upamätáva, že som najväčším hriešnikom.) Učeník pýtal sa ho az, prečo menuje seba najväčším hriešnikom? Sv. František odpovedal: «Keby najväčší ločinec z pomedzi ľudí bol obdržal od mi-Dsrdenstva Božieho toľké a také veľké milosti, jako som ja obdržal, nuž by bol Bohu lovd'anejším, než ja nehodný; lebo keby om bol býval sebe samému ponechaný a eby ma nebol nekonečne dobrotivý Boh lilstive od hriechu odťahoval, bol by om viac zločinov spáchal, než všetci hriešnici na zemi.» Jak divotvorne pôsobily modlitby jeho a kázne, toho dôkazom sú premnohé obdivovania hodné pády. Keď prišiel raz s niekoľkými bratmi do mesta Spalata, rúhal sa rádu jeden bohatý skupáň. Sv. František naložil bratom svojim, aby sa pomodlili za ruhača trirazy modlitbu Pána a Pozdravenie anjelské. A hľa, zatvrdelý hriešnik obrátil sa a činil skrúsené pokánie. Keď sv. František prišiel raz do Ríma, vyzval ho sv. Otec, aby v chráme pred nim kázal. Pokorný sluha Boží chystal sa usilovne vzdor obyčaje svojej ku kázni a vypracoval si ju náležite. Vystúpil na ka-zateľnu, povedal úvod a spomnel predmet, o ktorom chce hovoriť. Zrazu zanemel a všetko, čo usilovne naštudoval, vypadlo mu z pamäti. Zadívený pápež posmeľoval zmäteného kazateľa, ale nič nemohlo mu na pamäť napadnúť. I vyznal pred čakajúcim zástupom, že bol pyšným a že sa spoliehal veľmi na prípravu svoju. I pokľakol, prosil skrúsené o milosť Ducha svätého. Povstal a kázal tak horlivé o pokáni, že celý zástup stál pred nim ohromený a keď sv. František vychádzal z chrámu, ľúbali kajúcnici šľapaje jeho.

Jakou horlivosťou bol oduševnený sv. František o duševné spasenie bližných, poznať z toho, že nielen sám slovo Božie po celej krajine kázaval a bratov svojich do cudzích zemí pokánie hlásať vysielal, ale i sám vybral sa na cestu apoštolskú do Sýrie, aby Mohamedánom sv. Evanjelium ohlasoval. Na mori strhla sa búrka a hodila loď, na ktorej sa plavil, ku brehu Dalmácie, kde sa ztroskotala. A sv. František navrátiť sa nútený bol nazpät do Itálie. Roku 1214 cestoval do Španielska, a ztade chcel sa preplaviť do krajiny africkej Marokka. A keď vo Španielsku nebezpečne onemocnel, vyslal ta len piatich bratov, ktorí medzi divokými Mohamedánmi mučenícku smrť podstúpili.

Roku 1209 shromaždil sv. František bratov svojich do kláštora Porciunkuly, ktorí už po celej Itálii a v cudzích zemiach v kláštoroch žili, aby ich povzbudil ku svedomitému plneniu pravidiel rádu. I shromaždilo sa do prvého kláštora 5000 bratov. Tak vzrástol úžasne rýchlo rád sv. Františka. Keď kardinál Hugolin, ktorý neskôr stal sa pápežom pod menom Gregora IX., tento ohromný zástup mužov uzrel, ktorí tíško a poslušne o spasonosných veciach sa radili alebo vo vrúcnych modlitbách na zemi kľáčali, zvolal so slzami v očiach: «Opravdive, tu sú stánky Božie! Oj, ako pochodíme niekdy my, ktorí vo veľkom dostatku a v nádhere žijeme?!» V tomto shromážení vymenoval sv. František brata Eliáša za námestníka svojho a za najvyššieho dozorcú rádu, i vybral sa ohlasovať sv. Evanjelium medzi Mohamedánov do Afriky.

S vojskami križiackymi dostal sa sv. František do mesta Damietty, i vybral sa pi čas bitky do leženia sultánovho, aby mu sv. Evanjelium ohlasoval. Mohamedánska stráž zastavila sluhu Božieho a on riekol smelo: «Ja som kresťan, zaveďte ma k panovníkovi svojmu.» Sultán (cisár) Meledin pýtal sa svätého, kto vyslal ho k nemu. A sv. František riekol mu neohroženo: «Najvyšší Boh poslal mňa, aby som tebe a ľudu tvojmu pravú vieru ohlasoval a cestu do neba ukázal.» Sultán Meledin zadivil sa nad smelosťou podivného cudzinca, obľúbil si ho a vyzval ho, aby v zemi jeho ostal. S v. František riekol: «Rád ostanem medzi vami, keď chceš ty a ľud tvoj slovo Božie slyšať a sa obrátiť. Aby si neodkladal odriecť sa zákona Mohamedovho a zákon Ježiša Krista prijať, rozkáž sluhom svojim, nech zapália veľkú vatru a ja pôjdem do toho ohňa so žretcami (kňazmi) tvojimi, aby si sa mohol presvedčiť, ktoré náboženstvo je pravé.» Meledin usmial sa a riekol: «Pochybujem, že by sa našiel medzi kňazmi mohamedánskymi, ktorý by chcel zkušku podujať. I bojím sa, že by poddaní moji sa zbúrili a mňa trónu pozbavili.» A sultán cítil takú veľkú úctu oproti sv. Františkovi, že mu veľký poklad ponúkal. Pokorný sluha Boží poďakoval sa za skvelý dar a neprijal ho. Zadívený Meledin cítil ešte väčšiu úctu oproti sv. Františkovi, ponúkol mu silnú stráž, ktorá mala ho späť odprevádzať do Damietty ku vojsku kresťanskému, a prepustil ho týmito dojímavými slovami: «Modli sa za mňa, otče, aby Boh popriateľ mne poznať pravé náboženstvo, i dal mi milosť Svoju, žeby som Ho smeľe vyznávať mohol.) Niektorí súveki spisovatelia hovoria, že sultán Meledin od toho dňa ľudskejšie zachádzal s kresťanmi na Východe, ba že dal sa pred smrťou i pokrstiť.

Po návrate z Egyptu povolal sv. František bratov svojich do Porciunkuly ku spoločnej porade; lebo za neprítomnosti jeho začali mnohí bratia pod vrchnou správou Eliáša pravidlá rádu prestupovať a nevážili si náležite pokornú chudobu. I predstrel shromaždeným bratom nové, stručné, ale jasné pravidlá, ktoré pápež Honorius III. roku 1223 bullou svojou potvrdil. Keď niektorí zo shromaždených bratov navrhovali, aby rád prosil u pápeža za výsadu, dľa ktorej by bratia bez privolenia biskupov všade smeli slovo Božie hlásať, riekol sv. František: «Oj, bratia moji, neznáte vôľu Božiu! Boh žiada, aby sme si predovšetkým naklonili predstavených pokorou a úctou svojou; a len potom získame si kázňami svojimi a dobrými príkladmi tých, ktorí sú im poddaní. Keď biskupi sa presvedčia, že svätý život vediete a nič nekonáte, čo sa prieči vážností ich, nuž sami vás budú prosiť, aby ste pracovali na spasení im sverených duší. Výsada naša má v tom sa zakladať, že žiadnu výsadu nepotrebujeme a nemáme. Výsady by vás sviedly ku pýche, ku dôverčivosti, ku roztržkám a nepokojom.» Takými poučnými slovami, príkladom svojím a prísnu horlivosťou napravil sv. František pokleslú kázeň v ráde svojom. i nariadil, aby budúce dvakrát cez rok vydržiavaly sa shromaždenia všeobecné rádu v Porciunkule. V týchto shromaždeniach obživoval ducha rádu, poučoval bratov, jako majú spasenie svoje vyhľadávať,

jako majú hriešnikov ku pokániu viesť, jako majú byť pokorní a poslušní oproti predstaveným svojim. Bezohľadne horlil proti nádhere, ktorú ani v chrámoch kláštorských netrpel. Keď uzrel, že niektorý kláštor nádherne sa stavia, dal ho zrútiť, alebo nikdy nev kročil do neho, i pozbavil ho požehnania Božieho. A na seba bol najprísnejším. Život jeho bol ustavičným pôstom. Slabé telo svoje bičoval každodenne až do krve. Z hlbkej pokory nedal sa vysvätiť za kňaza a bol až do smrti iba diakonom; ale nedal sa mýliť ani najvyššími pánmi vo spôsobe života svojho. Keď raz u istého kardinála obedovať bol nútený, vyžobral si driev chlieb svoj a pri stole kardinálovom nepožil nič okrem tohoto chleba, ktorý menoval chlebom požehnania, lebo mu ho chudoba poskytla. Ač koľvek bol najvyšším správcom rádu svojho, poslúchal všetkých bratov jako by bol najmenším z nich; ba žiadal si, aby niektorý z bratov vždy rozkazoval jemu, čo má robiť. Bol on Serafín v tele ľudskom, i udusoval každý i ten najmenší hriech v sebe. Raz zaklopal na dvere izbičky (celly) brata Bernarda z Kvintavalle, ktorý pohrúžený bol do rozjímania o pravdách Božích. Bernard neohlásil sa a sv. František hneď zbadal, že sa dopustil nedokonalosti, keď on, nepatrný tvor, vytrhoval brata z rozmluvy s Pánom Bohom. I prosil Bernarda, aby nohu svoju na krk jeho položil a s ním jako s pyšným a biednym červíkom zemským zachádzal.

Posledné roky požehnaného života svojho strávil sv. František v rozjímaní o ukrutnom utrpení Pána Ježiša Krista. Jako nejaká nadzemská bytnosť bol vždy s Bohom spojený, a to s takou skrúšenosťou, že vnútorný oheň lásky k Bohu celý obličaj jeho rozpaľoval a vo vytržení svojom v povetrí jako Serafín sa vznášal. Keď r. 1221 v deň posvätenia chrámu Porciunkuly pred oltárom sa modlil, zjavil sa mu Spasiteľ a riekol: «Františku, žiadaj si, čo chceš pre spasenie ľudí.» A pokorný sluha Boží riekol: «Prajem si plnomocné odpustky pre všetkých ľudí, ktorí do tohoto chrámu vstúpia a z hriechov sa vyspovedajú.» A Spasiteľ riekol: «Id k námestníkovi Môjmu a žiadaj si tie odpustky.» Svätý František išiel do Ríma a obdržal od pápeža Honoria III. tie odpustky.

Na pohorí Apeninskom, a síce na vrchu Alverne, neďaleko od Kamaldolu vystavil sv. František chrám a kláštor, kde sa veľmi rád bavieval; lebo v tej horskej púšti v duševných cvičeniach svojich nebol vytrhovaný. Castoráz opúšťal i tento kláštor a býval v chyžke, ktorú v pustej hore bratia alvernski mu zhotovili. Obyčajne odprevádzal ho do tejto obľúbenej pustovne brat a milovaný učeník Leo, ktorý kus chleba a vodu so sebou donášal. A v tejto Božej prírode rozjímal sv. František o umučení Pána, po-stieval sa prísno a modlil skrúseno. Keď na úsvite prilietali ku chyžke ptáci a na blízkych haluzách prespevovali, vytrhovali sv. Františka z modlitby a rozjímania. I prežehnával ich a hovorieval: «Už odídite.» A ptáci odleteli a nevytrhovali svätého z nábožnosti. Takú vládu poprial Boh služobníkovi Svojmu nad prírodou, jakou len Adam v raji pred pádom svojím nad všetkým tvorstvom vládol. A sv. František nazýval v milostnej prostote svojej všetky nerozumné stvorenia bratmi svojimi a sestrami.

Keď roku 1224 svätý František počas sviatku povýšenia sv. Kríža zdržoval sa na Alverne, aby na duši okrial a k novým prácam sa posilnil, boly mu divotvorným spôsobom na tele vtisnuté rany ukrižovaného Spasiteľa, ktoré až do blahoslavenej smrti svojej nosieval. Sv. Bonaventura opisuje tento zázrak milosti Božej týmito slovy: «Keď svätý zakladateľ František na vrchu Alverne v modlitbe bol pohrúžený, zdalo sa mu, že vidí Serafína, ktorý ozdobený šiestimi skvelými krydlami a ožiarený ohňom ku nemu sa spustil. Medzi krydlami uzrel jasne obraz ukrižovaného Spasiteľa, jako rozpína ruky Svoje a nohy na kríži. Tento pohľad a prítomnosť Ježiša preplnily srdce sluhu Božieho nevýslovnou slasťou, ale cítil i bolesť, jakoby meč prebodol

dušu jeho, následkom pomyslenia na boľastné ukrižovanie Bohočloveka. Po krátkom čase minulo sa zjavenie; ale duša svätého ostala rozžiarená serafínskym ohňom, a telo jeho bolo mäkké a krížom poznačené. Spolu objavily sa zrejmé znaky na dlaňach jeho a na zovňajšku nôh, jakoby boli (ruky a nohy) klinecami prebodnuté, a na ľavom boku mal červenú ranu, jako keby mu bol bok kopijou prebodnutý. Táto rana krvácala tak veľmi, že spodné rúcho jeho celé bolo krvou zaliate.» Pokorný sluha Boží ukrýval týchto 5 rán pred zrakami ľudskými, ale mnohí z bratov vedeli o nich; po blahoslavenej smrti jeho potvrdené boli úradne pápežom, biskupami a hodnovernými svedkami a na pamiatku tohoto zázraku ustanovil sv. Otec zvláštny sviatok v katolíckej cirkvi.

Sv. František vrátil sa celý plápolajúci ohňom lásky božskej s vrchu Alverna do prvého kláštora svojho Porciunkuly a ostatné dni života svojho trávil rozjímaním o bolestnom umučení Pána nášho Ježiša Krista. Ťažká nemoc sužovala trpezlivého a pokorného svätého; telo jeho bola iba kosť a koža.

Následkom častého plaču ztratil zrak. Celkom odcudzený svetu, prosil bratov, aby ho do kostola Porciunkuly zanesli. Skrúšeným srdcom prijal sv. sviatosti zomierajúcich, rozprestrel údy svoje na podlahe tohoto milovaného domu Božieho a riekol bratom: «Nech vás Boh opatruje, milí synovia! Bojte sa Pána Boha vždycky a zotrvávajte v tejto bázni. Vytrvajte v biedach a trápeniach, a budete blahoslavení. S túžbou ponáhľam sa k Bohu a odporúčam vás milosti Jeho.» I prosil bratov, aby telo jeho pochovali na mieste, na ktorom zločinci bývali popravovaní. Požehnal bratov, složil na kríž ruky svoje a dal si prečítovať umučenie Pána. I modlil sa potom tichým hlasom žalm 141: «Hlasom mojím k Pánovi volám: hlasom mojím k Pánovi pokorne sa modlím.» A pri slovách žalmu: «Vyveď zo žaláru dušu moju, aby som oslavoval meno Tvoje. Na mňa čakajú spravodliví, až mi dobrodenie toľké učiníš» — odletel tento Serafín z biednej zeme ku Pánovi svojmu do nebies, s ktorým už dávno tu na hriešnej zemi spojený bol. To stalo sa dňa 4. októbra roku 1226.

Telo sv. Františka bolo na druhý deň pri veľkom účastenstve veriacich do rodného mestečka Assisi prenesené a v chráme sv. Jura slávnostne uložené. Mnohé divy dialy sa hneď pri hrobe jeho a úcta tohoto veľkého muža Božieho bola taká veľká, že ho pápež Gregor IX. už o dva roky po blahoslavenej smrti (roku 1228) do počtu svätých vriadil. O štyridsať rokov neskôr mal rád jeho «menších bratov» vo svete už 1800 kláštorov. Behom storočí zapomnelo sa miesto, na ktorom bolo telo svätého pochované a len roku 1818 bol otvorený hrob jeho pod hlavným oltárom chrámu v Assisi, z ktorého vychádzala ľubezná vôňa. I bola vystavená pre ostatky sv. Františka kaplnka, nad ktorou mramorový pomník sa vypína.

Keď roku 1819 pri ostatkoch svätého nniška Maria Ludovika z kláštora svätého Jominika na prímluvu svätého Františka lenadale bez všetkej lekárskej pomoci bola izdravená z ťažkej nemoci a podobným ázračným spôsobom i mešťan Jozef Naalini dosiahol zdravia, potvrdil roku 1822 Pápež Pius VII., že nájdené ostatky náležia vätemu Františkovi. Ten istý svätý Otec loslal časť ostatkov svätého cisárovi a kráľovi nášmu Františkovi I.

Okrem rádu «menších bratov» založil väť František i braterstvo, tak zvaných bratov tretích» (rád tretí, Tertiarii), ktorí o svete ostávali a ducha zbožnosti a tokory v svete rozširovali. Svätý František predpísal pravidlá i pre ženský rád, ktorý emu duchom spriaznená svätá Klára z Vssisi založila. Behom času rozmnožily sa ieto tri rády po celom kresťanskom svete akou mierou, že povstalo 7000 kláštorov prvého a tretieho rádu a 9000 kláštorov (Klarissiek).

Sv. František vyobrazuje sa v rúchu ádu svojho, jako kľáč s rozpiatymi rukami)red Serafinom, držiacim umučeného Pána, : ktorého rán padajú svetlé lúče na ruky eho, nohy a bok, poznačené jazvami; alebo vyobrazuje sa stojaci s pozdviženou pravicom, a ľavou tiskne k srdcu znamenie v. Kríža.

Poučenie.

Celý život sv. Františka, ktorý len 45 okov trval, všetky slová jeho prezradzujú ítlé, prosté, dieťačie srdce, plápolajúce najhorúcejším plameňom lásky k Bohu a bliž-íym. Jaknáhle dotkly sa zbožného srdca eho slová sv. Evanjelia o chudobe znejúce,)dieva sa chudobne, žije chudobne jako úekdy Majster nebeský jeho, Ježiš Kristus,)remáha v sebe slabosť ľudskú a na miesto, aby sa zaoberal výnosným obchodom, «začína celkom nový spôsob obchodu», jako hovorí o ňom slávny Bossuet, «obchodu najkrásnejšieho, jakého (ani viac) pomysleť nemožnom Vysoko vznáša zástavu svoju evanjelickej chudoby a ustavične behá po všetkých mestách, mestečkách a dedinách i vyvoláva: «Ó vy, ktorí si prajete tú jedinú perlu evanjelickú získať, poďte, spojíme sa spolu: predajte všetky statky svoje, rozdajte všetko chudobným. Poďte so mnou a budete oslobodení od všetkých pozemských starostí. Poďte, budeme činiť pokánie, budeme chváliť Boha svojho a Jemu v prostote srdca a v chudobe slúžiť!» A tento, prostý dľa mienky sveta muž, ale i najmúdrejší človek dľa múdrosti Božej, učil pravdy, ktoré každému človekovi ku spasiteľnému poučeniu slúžiť môžu. Zomierajúc hovoril bratom svojim: «Bratia moji, nikdy nebudete chudobnými — i nebude vám chudoba na ťarchu, keď vždy budete myslieť na to, že je Boh Otcom vašim, Ježiš Kristus bratom vašim a Duch svätý vodcom duše vašej.» Preto prečasto vyvolával: «Bože môj! Láska moja, všetko moje!» Ačkoľvek dľa pokory svojej neprijal dôstojnosť kňazskú, predsa vysoko ctil si kňazstvo, jako snád' žiadon človek. I hovorieval: «Keby ma postretol kňaz a svätý z raja, poľúbil by som najprv ruku kňazovi, a len potom vzdal by som úctu svoju tomu svätému. Ohľadom poslušnosti hovorieval: «Opravdivý mních je jako mŕtvý bojovník, ktorého možno obracať dľa vôle. Kto chce vstúpiť do kláštora s pokojom, musí vstupovať do neho bránou chudoby.» O ničomnosti ľudskej hovorieval: «Žiadon človek nemá príčiny, aby sa chvastal a zveličoval, pretože jako hriešnik nič inšieho nemôže činiť, než postiť sa a plakať, modliť sa a Bohu svojmu verným ostávať. Niet na zemi človeka, ktorý by nemusel predstúpiť pred tvár Pánovu.» V tomto smysle a duchu napísal sv. František premnohé spisy. A piesne jeho patria medzi najkrásnejšie kvety kresťanského básnictva. Spisy jeho vyšly tlačou roku 1623 v Antverpách vo troch sväzkoch. I stávanie jasličiek a stromku vianočného pochádza od sv. Františka.

Modlitba.

O Bože, ktorý si zásluhami sv. Františka nás rodinou Svojou nového rádu obohatil, popraj nám dľa príkladu jeho tým, čo je pozemského, opovrhovať, a za to z účastenstva darov nebeských sa radovať. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

5. októbra.

Sv. Placid, mučeník.

Roku 480, v ktorom bol zavraždený cisár rímsky Julius Nepos a západná časť tohoto svetovládneho mocnárstva bola napádaná národami barbarskými, jako Herulami, Ostgothami, Vestgothami, Burgundami, Vandalmi, Svévami a Frankami, narodil sa v Nursii v Itálii sv. Benedikt zo vznešených rodičov. V mladom veku utiahol sa na púšť Bubiaku, ktorá päť hodín za mestom Tivoli ležala. Tri roky žil v jaskyni, do ktorej mních susedného kláštora, menom Roman, spúšťal mu po povrázku chlieb. Pod nim hlboko hučala rieka Annio, nad nim vznášali sa orlí, a nič nerušilo tichinu svätyne jeho. Pastieri našli obydlenú jaskyňu a dľa rúcha jeho zo zvieracích koží nazdávali sa, že to dáky zver ju obýva; ale dľa zbožnej reči pustovníka poznali, že je mužom Božím. Po celej zemi, ktorú Ost-gothovia zaujali, rozšírila sa povest' o svätom živote Benedikta a k nemu hrnuli sa Rimania i Gothi, prostí i vznešení. Nazadlho privádzali k nemu šľachtici rímski synkov svojich, aby ich pod správou sv. Benedikta v novo vystavenom kláštore vychovávať dali. Tak priviedol k nemu šľachtic rímsky Ekvicius syna svojho Maura a senátor rímsky Tertullus roku 522 sedem ročného synka svojho Placida.

A tak narodil sa sv. Placid roku 515 v Ríme, kde šľachtický otec jeho Tertullus bol senátorom. Už v útlej mladosti prejavoval veľké dary ducha a mimoriadne zbožnú myseľ. Keď bohatý šľachtic Tertullus badal, že s úpadkom cisárstva rímskeho i sláva šľachty rímskej zapadla, venoval syna Placida službe Božej a za viedol ho ku sv. Benediktovi. Sv. Gregor rozpráva, že sedem ročný Placid išiel ku blízkeму jazeru, aby z neho vody doniesol. Z nepozornosti upadol chlapčok do vody. Medzitým zaoberal sa sv. Benedikt v izbietke svojej vedami, i nemohol znáť, čo sa prihodilo na jazere, a predsa riekol dvanásť ročnému Maurovi: «Id', syn môj, chlapčok spadol do vody». Sv. Maurus bežal ku jazeru, uzrel, jako sv. Placid sa potápa vo vode, skočil do jazera i vytiahol za vlasy sv. Placida z vody na suchý breh. Len teraz zbadal sv. Maurus, že chodil po vode jako po pevnine. A keď sv. Maurus rozprával o tomto zázraku sv. opátovi Benediktovi, pripisoval sv. muž tento zázrak poslušnosti učeníka svojho; ale sv. Placid tvrdil, že, keď ho voda na povrch svoj vyhodila, uzrel pri boku ku pomoci pospiechajúceho súdruha svojho, i sv. Benedikta ktorý vyslobodiť jeho pomáhal. Od toho času stali sa sv. Placid a sv. Maurus miláčkami sv. Benedikta; menovite vyznačoval sv. opát nad všetkých učeníkov svojich sv. Placida, ktorého učinil svedkom všetkých zázračných skutkov svojich. Raz za tichej noci vzal sv. Benedikt malého Placida sebou na bralá vrchu, pokľakol a modlil sa dlho k Bohu o vodu pre biedny kláštor svoj. I vyrazil zo skalísk čerstvý prameň vody. Dvanásť kláštorov založil sv. Benedikt v tejto horskej púšti, a v každom kláštore žilo dvanásť mníchov s opátom. Púšť zúrodnela a ozývala sa tichými modlitbami a zbožnými spevami, keď ľudia v okolí v pohanstve, barbarami ta donesenom, žili.

Florencius, zlostný muž v tom okolí, závidel svätému Benediktovi, že ho svet zvelebuje pre zbožný život jeho, i robil mu všelijaké príkorie, pomlúval ho, osočoval, ba siahla mu i na život; raz poslal mu s portskou prítivost'ou chlieb jedom napustený, ale sv. muž neokúsil ho. I predniesol sv. Benedikt trápenie svoje milostivému Bohu, ktorý sluhovi Svojmu zjavil, aby Subiako opustil. I vybral sa sv. Benedikt ; Placidom, Maurom a inými učeníkmi oku 528 a putoval s nimi na juh; za ilhší čas pobavil sa v kláštore sv. mučeníka šebastiana. I odišiel do kraja

Herkulanuma. ru vystavil s učeníkami svojimi kostol ku ti sv. mučeníka Erasma. Konečne vystúpil v. Benedikt na vrch Kassino a vystavil vlastnoručne tam veľký kláštor, ktorý dosiaľ a vzor staviteľského umenia slúži. I tento rch pretvoril sv. Benedikt s učeníkami svorní na opravdivý raj. S vrchu Kassina ob-tvovala sa zbožným mníchom prekrásna yhliadka na okolitú žírnu krajinu. Medzi ivami, vínogradami, olivovými hájmi hadia i rieky, v diaľke ku západu leskne sa modré debné more, k juhu skvie sa mesto Kapua, alej čarokrásny Neapol, k východu zatieňujú obzor hory Abrucké, k severu sňážné rdá Apenínov. Zbožný veľmož rímský Tertullus navštívil syna svojho Placida v tomto kláštore. Zbožnosť, útle cnosti a veselá, svätá spokojnosť milovaného syna Placida dojaly srdce otcovo tou mierou, že daroval sv. Benediktovi a mníchom jeho rozsiahle statky svoje, ktoré v tom kraji a v Sicilii ležaly. Tým spôsobom stal sa zbožný otec svätého Placida, Tertullus, zakladateľom kláštora na vrchu Kassine, ktorý odchoval sv. cirkvi toľkých zbožných a učených mužov. I na Sicilii založil sv. Benedikt kláštor pre mníchov svojich. Niektorí násilníci odobrali tomu kláštoru statky a hovorili: «Načo treba kláštoru toľko statkov?» Sv. Benedikt zarmútil sa nad tým, i poslal do Sicilie sv. Placida, syna štedrého darcu, aby jako opát riadil kláštor.

Sv. Placid mal vtedy ešte len 21 rokov, ale už v tom mladom veku prejavoval takú zbožnú a cnostnú myseľ a taký ustálený rozum, že sv. Benedikt nad všetkých učeníkov ho ctil a miloval, že mu tú preťažku úlohu sveril, aby medzi obyvateľmi Sicilie slávu Božiu rozširoval.

Ačkoľvek sv. Placid ťažko opúšťal milovaného majstra svojho, vybral sa predsa roku 536 do Sicilie, sprevádzaný dvoma mníchmi, Gordianom a Donatom. Pri odchode riekol mu sv. Benedikt: «Opáš bedrá svoje, syn môj, ku prevzatiu veľkej a ťažkej práce, ktorú tebe nakladá skrze mňa najmocnejší kráľ Kristus, ktorý Sám bol poslušným až po smrť Svoju. Pamätaj často na reči Jeho: neprišiel som, abych konal vôľu Svoju, ale vôľu Toho, ktorý Mňa poslal, Otca. Ďaleká cesta nech ťa neunavuje, pomysli si na slová apoštolove, ktorý píše, že trápenia tohoto sveta nedajú sa porovnať s radosťami, ktoré Boh pripravil tým, ktorí milujú Jeho, a s budúcou slávou, i že len mnohými trápeniami možno dostať sa do kráľovstva Božieho. Tí, ktorí v tomto svete pre meno Pána nášho Ježiša Krista bojujú, dosiahnu niekdy večnú odplatu, a síce takú, ktorú ani oko ľudské nevidelo, ani ucho nepočulo, ani žiadne ľudské srdce nepocítilo, a ktorú Boh jedine tým prichystal, ktorí Ho milujú. Ježiš Kristus, Syn Boží nech ťa opatruje po všetky časy a nech ťa uvedie do kráľovstva večného života.»

Svätý Placid prišiel s Gordianom a s Donatom prvého dňa do Kapuy, kde biskup Germán, priateľ sv. Benedikta, vľúdne ich privítal. Blahoslavený sluha Boží činil na ceste svojej divy; slepému navrátil sa na modlitbu sv. Placida zrak, a uzdravil divotvorne iného nemocného. Podobne uzdravoval nemocných na ďalšej ceste cez Regio a Kalabriu. Keď priplavil sa do mesta Mes-siny na ostrove Sicílii, privítali obyvatelia sluhu Božieho s veľkou úctou. Messalinus, správca statkov Tertulloých, poukazoval mu statky otcove a sv. Placid vyhľadal si neďaleko mesta Messiny na brehu morského príhodné miesto pre kláštor svoj. V krátkom čase vydali násilníci privlastnené si statky otcove svätému Placidovi, padli k nohám jeho a prosili ho za odpustenie. Keď svätý Placid všetko do poriadku uviedol, začal stavať na brehu morského neďaleko Messiny kostol a kláštor; za štyri roky byly stavby hotové. Kostol zasvätil úcte sv. Jána Krstiteľa. Do kláštora, v ktorom sv. Placid bol ustanovený zakladateľom rádu, sv. Benediktom, za opáta, vstupovali zbožní mužovia a mladíci, že v krátkom čase žilo pod správou jeho tridsať

poslušných mníchov. I spravoval ich jako láskavý a múdry otec, kvitla kázeň a bázeň Božia v novom kláštore, a všetci mnísi ctili sv. Placida, jako dokonalého muža Božieho a otca svojho.

A dobrotivý Boh požehnával práce opátove a mníchov jeho. Celý kraj premenil sa, kresťanské mravy prekvetali medzi ľudom a to tým viac, keď ľud videl, že milostivý Boh na modlitby a prímluvu sv. Placida divotvorne veriacim pomáha. Ku sv. Plači dovi priniesli raz veriaci chromého. Mu; Boží vložil ruky svoje na neho, obrátil zral svoj k nebu a riekol: «V mene Pána nášho Ježiša Krista, ktorého moc ničím nebýv; oslabená, vyslobodený som bol z vody n; prímluvu a podľa zásluh otca nášho Bene dikta: keď máš i ty silnú vieru, nech t popraje milostivý Boh predošlé zdravie. Chromý a prítomní veriaci riekli skrušeným srdcom: «Amen». A nemocný bol uzdravený, zveleboval Boha a radostne konal práce svoje. Prišiel ku sv. Placidovi muž, ktorý trpel na dlho trvanlivú zimnicu, a prosil ho aby sa modlil za uzdravenie jeho. Sv. opá' modlil sa: «Ó Pane Ježišu Kriste, ktorý s jedným slovom uzdravil svokru apoštok Svojho Petra a služobníka stotníkovho, prosím Teba v dôvere na prímluvu milého služobníka Tvojho, otca nášho, Benedikta ráč otvoriť tomuto nemocnému bránu spasenia. A nemocný bol hneď uzdravený a zveleboval dobrotu Božiu. Tak divotvorne uzdravoval sv. Placid všetkých nemocných modlitbou a znamením svätého kríža, ktorí ho o pomoc prosili.

Sv. Placid svietil podriadeným mníchom svojím skvelým príkladom zapierania seba zbožnosti a kresťanskej dokonalosti. Každodenne modlieval sa za niekoľko hodín, menovite v noci, spával veľmi málo a to obyčajne len sediačky. Na holom tele nosieval drsné vlnené rúcho. Víno nikdy nepil. V štyridsaťdennom pôste požíval za týždeň len trirazy suchý chlieb a vodu. Zachovával úplnú mlčanlivosť a prehovoril slovo len vtedy keď sa hlasno s bratmi modlieval, alebo keď to povinnosť úradu jeho požadovala. V prítomnosti jeho nesmel nikto o blížnom zle hovoriť, pomlúvať. Nikdy nerozhneval sa, čo bol i obrazený nejakým nevercom, lebo hriešnikom. On bol otcom chudobných, dobrodincom každého človeka.

Povešť zbožnosti o kláštore pri meste Messine rozniesla sa po celej Sicílii a Itálii. Keď túto chválu o zbožnom opátovi počula vznešená rodina jeho v Ríme, vybrali sa k nemu bratia Eutychius a Viktorianus, i sestra Flavia, aby milovaného a svätého brata svojho Placida navštívili a od neho o kresťanskej dokonalosti sa poučili. I vystúpili na loď, ktorá do Sicílie sa plavila, a dorazili šťastlivé do mesta Messiny.

Sv. Placid privítal s radosťou pokrevných svojich v kláštore svojom. Ale radosť zbožnej rodiny netrvala dlho; dobrotivý Boh chcel, aby dosiahli spoločne koruny mučeníckej.

Jednej noci prepadli kláštor morskí lúpežníci, Maurovia s brehov Afriky, vedení krvoločným mohamedánskym náčelníkom svojim Manuchom. Divokí nepriatelia kresťanov, a menovite mníchov, vyplienili kláštor, zajali bezzbranných sluhov Božích a poviazali ich. Ukrutný vodca lúpežníkov Manucha riekol sv. Placidovi: «Jako sa voláš?» Svätý opát odpovedal: «Ja som kresťan.» Mohamedán riekol prísno: «Zapri Krista svojho, zloreč Jemu, a vzývaj boha dl'a spôsobu nepremožiteľného kráľa nášho Abdalu, a prepustím ťa na slobodu.» Sv. Placid odpovedal neohrožene: «Nikdy nezaprem Pána nášho Ježiša Krista a nič iného nežiadam si, než pre sväté meno Jeho zomreť.» Krvoločný vodca mohamedánskych zbojníkov obrátil sa k mníchom a pýtal sa: «Čože vy povieť? Či uposlúchnete rozkaz kráľov, či nie? Či zriekate sa Krista a budete sa klaňať bohu nášmu?» Všetci mnísi odpovedali jednými ústami: «Rob, čo chceš. My máme jednu myseľ, jednu vieru, jedno srdce, jedného pravého Boha. Preto považuj slová opátove, jakoby sme ich boli všetci hovorili. My sme všetci hotoví život svoj pre Krista

obetovať.» Keď videl Manucha stálosť ich vo sv. viere, rozkázal zbojníkom, aby všetkých mníchov povraždili. Najväčšie trápenie podstúpil sv. Placid, že učeníkov svojich ku stálosti vo viere povzbudzoval, potom zbožná sestra jeho Flavia, ktorá zbojníkovej hovädskej žiadosti zmužile odpierala. Najprv mučili mohamedánski zbojníci sv. Placida čo najukrutnejšie a keď pod trýznením Boha žalmami zveleboval, dal mu ukrutný Manucha jazyk vytrhnúť a potom hlavu zoťat'. Zhovädilý Manucha dal svätú pannu vyzliecť a rozkázal zbojníkom, aby jej násilie urobili. Tento rozkaz tyranský zaboľel svätú Flaviu veľmi. I volala o pomoc k dobrotivému Bohu, ktorý ju vyslyšal, že násilníci boli ochromení a nemohli sa ani s miesta pohnúť. Keď to videl divoch, rozkázal iným zbojníkom, aby čisté telo svätej panny bičovali. Konečne rozkázal zbojnícky náčelník, aby zbojníci postínali hlavy všetkým tridsiatim mníchom. A keď mohamedánski zbojníci túto ukrutnú vraždu vykonali, podpálili kláštor a kostol sv. Jána. To stalo sa dňa 5. októbra roku 546.

Ale trestajúca ruka Božia zastihla zverských zbojníkov. Sotva vysadli na lúpežnícke lode svoje a doitali sa na široké more, povstala búrka morská, vetor metal loďami po rozbúrených vlnách, márne volali zbojníci nepravého proroka Mohameda o pomoc: hromové blesky zapálili rozkotané lode a zbojníci zaživa zhoreli.

Gordianus, ktorý sv. Placida z kláštora Kassinského do Sicílie doprevádzal, ušiel zbojníkom, keď kláštor napadli. I navrátil sa na hrôzy plné miesto, vyhľadal telá sv. mučeníkov, opravil kostol a kláštor, i pochoval slávnostne telá ich v kostole sv. Jána Krstiteľ'a. Mnohé divy stály sa pri hrobe sv. Placida a mučeníckych spoločníkov jeho.

Sv. Placid vyobrazuje sa v rúchu rádu sv. Benedikta, v pravej ruke drží meč, v ľavej vytrhnutý jazyk. Mornári vzývajú ho jako patróna svojho.

Poučenie.

Jako svätý Benedikt sa zarmútil, keď utrhačný jazyk prvý kláštor jeho na Subiaku a bohumilé skutky jeho pomlúval, že i kraj ten opustil a nový kláštor na vrchu Kassine vystavil: podobne nenávidel i milý učeník jeho sv. Placid pomluvu. Pred ním nesmel nikto sa opovážiť proti bližnému svojmu zle hovoriť; lebo pomluva je ťažký hriech, ktorým prestupuje sa piate prikázanie Božie. Jako keď Absolon na dube za vlny visieť zostal, Joab trikrát kopijou ho prebodol a tri smrteľné rany mu zasadil (II. Kráľ. 18): podobne spôsobuje utrhač a pomlúvač trojakú ranu. On pozbavuje bližného svojho dobrého mena, raní ťažko vlastné svedomie svoje a pohoršuje i bližného, svádzajúc k hriechu toho, kto pomluvu jeho počúva. Jakú ťažkú ranu cíti pomlúvaný, dôkaz máme na trpezlivom Jobovi. Keď nepriatelia Chaldejští a Sabejskí do zeme Jobovej vtrhli a všetok dobytok mu odvliekli, keď deti jeho v rumoch domu zahynuly a keď i ohyzdnou nemocou bol obkľúčený, vždycky znášal všetko trpezlivo a prijímal to ťažké navštívenie vďačne z rúk Božích; ale keď pokrevní jeho a vlastná manželka začali ho pomlúvať, nemohol sa viacej zdržať a žalostne vykrikoval: «Dokúď trápíte dušu moju, a zarmucujete mňa rečmi? (Job 19, 2).» Trpezlivý a svätý muž všetko trápenie milerád znášal, ale keď pomlúvači cti jeho sa dotýkali, nemohol to zniesť. Kresťane, chráň sa pomlavy, lebo ňou jak bližnému, tak i sebe ťažko škodíš. Sv. Ján hovorí o utrhačoch (Zjav. 16.): «I ukázali jazyky svoje pre boľasť.» Boh prísne tresce pomlúvačov a zahanbuje ich už na tomto svete. Keď zákoníci a Farizeji priviedli ku Kristu Pánu ženu, ktorú obžalovali pre cudzoložstvo, sohol sa Spasiteľ a písal prstom na zem. I riekol k nim: «Kto je z vás be hriechu, prvý hod do nej kameňom.» Žalobníci potratili

sa zahanbení z chrám Prečo? Svätí Otcovia tvrdia, že Spasiti všetky hriechy zákoníkov a Farizeov n zemi napísal. Obyčajne pomlúvač je na väčšom hriešnikom; aby ťažké hriechy svo; mohol zakryť, pomlúva bližných svojich. T je beh života terajších bohopustých časo Kresťane, chráň sa pomlúvy! Keď sv. op; Pyor počul, že učeníci jeho iných pomli vajú, odišiel mlčky od nich. Za krátky či vrátil sa, na chrbte niesol veľké vreco piesk v ruke držal malý košík, v ktorom tiež bol trochu piesku. Učeníci pýtali sa, čo by t malo znamenať? Svätý riekol: «To veľk vrece piesku na chrbte mojom znamen množstvo hriechov mojich a nedostatko ktoré preto na chrbte nesem, aby som ic nevidel. Tá malá časť piesku, ktorú v košík pred očima mám, znamená hriechy a pri< stupky bližného môjho, ktoré mňa veľn sužujú a pohoršujú, preto ich nenávidím posudzujem. Ale nemalo by to tak byť! J by som mal radšej nedostatky svoje a hriech pred očima mať, ich oplakávať a Boha prosí aby mi ich odpustiť ráčil.» Keď to poču učeníci, vstúpili do seba, nepomlúvali bli; ných, a hovorili: «To je cesta k život večnému.»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý nám praješ sláviť pe miatku svätého Placida a súdruhov jeh(popraj nám milostivé, aby sme náruž vosti svoje starostlivé premáhali a nad nin víťazili, a tak so svätými Tvojimi v net radovať sa mohli. Skrze Ježiša Krista, Pán nášho. Amen.

Slávnosť svätého Ruženca.

(Na prvú nedeľu v októbri.)

Sv. Dominik, ktorý r. 1221 blahoslavenou smrťou zomrel, založil nielen slávny rád, on uviedol i sv. Ruženec do úžitku vo sv. cirkvi. Jaká je to pobožnosť, to má znať už každé katolícke dieťa. Touto pobožnosťou jakoby sa vil ľubovonný veniec duchovných ruží detinskej úcty preblahoslavenej Panne Márii, ktorá sa menuje pre krásu a ľubovôňu nebeských cností svojich ružou tajomstva plnou. Desiatkrát sa odrieka pozdravenie anjelské a s ním tajomstvo, t. j. nejaká najdôležitejšia a najväčšia pravda kresťanskej viery, ktorá dušu k poďakovaniu, k láske, k ľútosti, k nádeji a radosti môže povzbudiť; každá desiatina oddelená je modlitbou Pána. A tie 150. pozdravenia anjelské (Zdravá buď Maria), ktoré sa v ruženci odriekajú, sú napodobením 150 žalmov Dávidových; preto menuje sa ruženec i «Mariánskym žaltárom». Dľa tajomství, ktoré sa ku jednotlivým modlitbám pozdravenia anjelského pridávajú, menuje sa ruženec radostným, žalostným a víťazným. Každé tajomstvo, alebo pravda sv. viery, odrieka sa desiatkrát po sebe, aby tak častejším opakovaním tým viac do duše vnikla a do nej sa vtiskla. Okrem toho Panna Maria, ktorá so všetkých tvorov je Bohu najmilejšou, býva od nás ctená a neustále vzývaná, keď sami seba ponížujeme, biednymi hriešniky sa menujeme a na veľkú hodinu smrti svojej si spomínáme. A svätý Ruženec je pobožnosť, ktorú každý človek môže konať. Mnohý človek nezná z modlitebnej knihy čítať, ale sv. Ruženec snadno môže sa naučiť Mnohý človek v starobe utratí zrak, ale sv. Ruženec nahradí mu všetky modlitby. Mnohý človek leží nemocný na boľastnej posteli, ale pre boľasť alebo slabosť nemôže sa modliť, leda sv. Ruženec. A sv. Ruženec má i tú výhodu, že všetok ľud v chráme, na púťach a na prôvodoch môže sa túto modlitbu spoločne modliť, a milostivému Bohu musí to byť milé, keď toľko ľudí spolu sa modlí jakoby jednými ústami a jedným srdcom.

V meste Pasové, v Bavorsku, vypína sa nad Dunajom tam, kde sa rieka Inn s ním spája, krásny vrch a na ňom skvie sa kostolíček pútnický, zasvätený pamiatke a úcte «Narodenia preblahoslavenej Panny Marie». Okolo toho krásneho kostolíčka stoja, jako u nás na krížnych (kalvárskech) cestách, kaplnky, v nich umiestnené sú umelecké sochy, ktoré predstavujú sv. Ruženec radostný, žalostný a víťazný.

Ačkoľvek sv. ruženec sv. Dominikom do sv. cirkve všeobecne bol uvedený, nachádzame stopy tejto krásnej pobožnosti už v prvej dobe života kresťanského. V prvom storočí používali zbožní pustovníci v Egypte kamienky a guľôčky, aby mohli počítať skrúsené modlitby svoje. Modlitba Pána bývala naznačovaná klinčokami, ktoré boli upevnené na opasku, jaký toho času sa nosieval. Učený Eriman dosvedčuje, že v dvanástom storočí žila zbožná kresťanka, ktorá každodenne modlievala sa Pozdravenie anjelské šesťdesiatkrát. A len sv. Dominik rozšíril pobožnosť sv. Ruženca, jakú my dnes konávame.

Slávnosť sv. Ruženca bola počiatocne slávnosťou jednoty, ktorá bola v 13. storočí povstala ku pocte Panny Márie modlením sa sv. Ruženca. Neskôr bol spojený tento sviatok so slávnosťou pod menom «Márie víťaznej», ktorú pápež Pius V. na pamiatku víťaznej bitky kresťanského vojska s Turkami pri Lepante uviedol. Keď totižto loďstvo rakúske pod vedením udatného Don Zuana (Juana, Jána) z Rakús blížilo sa presile loďstva tureckého roku 1571, dňa 7. októbra pri Lepante, vyzval pápež Pius V. bratstvo sv. Ruženca v Ríme, aby v slávnostnej processii ruženec odriekalo a Pannu Máriu o prímluvu u milostivého Boha za víťazstvo vojska kresťanského nad sverepým nepriateľom sv. cirkve Kristovej prosilo. A hľa, silné loďstvo turecké bolo toho dňa udatným a nábožným vojskom kresťanským porazené a moc neveriacich na mori bola celkom zničená. Pápež Gregor XIII. povolil túto slávnosť «Marie víťaznej» sláviť v tých kostoloch, ktoré majú kaplnku alebo oltár ku cti Panny Márie ružencovej venované a pomenoval ju «slávnosťou ružencovou», i ustanovil ju na prvú nedeľu októbra každého roku. Pápež Klemens XI. rozšíril slávnosť ružencovú na celú sv. cirkev, keď roku 1716, dňa 1. októbra princ Eugen Savojský za panovania cisára Karola VI. druhé skvelé víťazstvo vydobyl na prímluvu Panny Márie nad divokými Turkami pri Temešváre v Uhrách a v oktáve Nanebevzatia Panny Márie tohože roku vyhnali kresťania 40.000 Turkov z ostrova Korfu.

Tento sviatok je hlavným sviatkom bratstva sv. Ruženca; ale cirkevný predmet tejto slávnosti nie je vlastne sv. ruženec, lebo sv. cirkev ponechala ruženec viac domácej pobožnosti, lež je pripamätovanie, že je dobre a prospešne vzývať Pannu Máriu, Matku Božiu. Že máme preblahoslavenú Pannu Máriu ctíť, zvelebovať a o pomoc vzývať, o tom poučuje nás sv. Bernard: «Meno Márie má takú silu a vznešenosť, že nebesá plesajú, zem jasá a anjeli sa radujú, keď býva vyslovené. — Maria je pre nás tá skvelá hviezda, ktorá vyšla z Jakuba, ktorej lúče celý svet osvetľujú, ktorej skvelosť rozplameňuje nebesá, preniká do pekla, zaháňa tmú zemsú, srdcia a ešte viacej telá zohrieva a kŕmi a vysúša nepravosti. — O ty, smrteľníku, ktokoľvek si, ktorý uznávaš, že na mori tohoto sveta viac búrkami a vetrami bývaš zmietaný, než na pevnej zemi kráčaš, neodvracaj oči svoje od blesku tejto hviezdy, keď nechceš, aby ťa vlny pohltily, Keď búrky pokúšania zúria, keď naraziš na úskalie zármutku, pozri hore ku tej hviezde, vykrični k Márii! Keď zmietaný bývaš vlnami pýchy, prívalom sebeckta, pomluvy, závesti, pohliadni hore ku tej hviezde, volaj ku Márii! Keď útočia zlosť, skúpost', nástrahy tela na loďku tvoju, vzývaj Máriu! Keď preniknutý si ohavnosťou hriechov svojich, strachom svedomia svojho, hrôzou pred súdom, keď sa vidíš pohlteným byť priepasťou smútku, zúfania, spomni si na Máriu! V

nebezpečenstvách, v úzkosti a v potrebe, v pochybných prípadoch, spomni si na Máriu, vzývaj Máriu! Nikdy nech nemizne z úst tvojich, nikdy zo srdca tvojho. A žeby si dosiahol pomoc prímluvy jej: neuchyluj sa nikdy od príkladu života jej. Keď ju budeš nasledovať, neuchýliš sa s pravej cesty; keď budeš sa utiekať ku nej, nebudeš nikdy zúfať; keď nebude podporovať teba, upadneš, keď ťa bude ochraňovať, nebudeš sa strachovať; keď ťa povede, neustaneš; keď bude milostivou tebe, dostaneš sa iste ku prístavu. »

Modlitba.

O Maria! Ty si nádej zúfajúcich, jediná orodovnica hriešnikov, pomocnica opustených, bezpečné miesto topiacich sa na mori, potešenie zeme a svetopvestná vysloboditeľka väzňov. Ty si podpora sirôt, občerstvenie a uzdravenie nemocných, posilnenie mníchov, ubezpečenie žijúcich na svete, radosť, koruna a sláva panien. Zdravá buď, útočisko hriešnikov, o smierenie Ťa vzývajúcich; Ty sladkosť a pomoc kajúcich! Zdravá buď kráľovno a ochraniteľko mužov a žien, potešenie a rozkoš všetkých ľudí, a kľúču kráľovstva nebeského. Amen.

O Pane, ukáž milostivé dobrotu Svoju naproti nám, ktorí slávnosť ruženca blahoslavenej Panny Márie, Rodičky Tvojej, vykonávame, a daj, aby sme sväté tajomstvá jej tak považovali na zemi, že by sme po tomto časnom živote úžitky ich v nebesiach požívať zaslúžili. Amen.

6. októbra.

Sv. Bruno, zakladateľ rádu.

V jedenástom storočí povstal nový prísny rád cirkevný, menom Karthusiánsky. Velebný Peter, opát z Klyjny (Cluny), opisuje prísny život mníchov tohoto rádu týmito slovami: «Karthusiáni sú najchudobnejší zo všetkých mníchov a už pohľad na zovňajšok ich naplňuje každého človeka strachom. Žijú osamotene v izbičkách (cellách) svojich, každý osobitne, nosievajú tvrdé kajúcne rúcho, umŕtvujú telo svoje ustavičným pôstom a požívajú len chlieb otrubný. Ani zdraví, ani nemocní neznajú pokrmu mäsitého, ba ani ryby nekupujú; požívajú ich len vtedy, keď im bývajú ponuknuté. V nedeľu a vo štvrtok požívajú vajcia a syr, v útorok a v sobotu varené zeleniny, a v ostatných dňoch je voda a chlieb pokrmom ich. Každodenne zasedajú ku stolu len raz, vynímajúc sviatočných dní, a modlitba, rozjímanie a ručná práca je obyčajným zamestnaním ich. I odpisujú mnohé knihy, aby zaopatrovali si každodenné potreby svoje.» A zbožný kardinál Bona hovorí o Karthusiánoch: «Títo mnísi sú divom sveta; žijú v tele, jakoby žiadneho tela nemali; sú anjelmi na zemi, ktorí nasledujú spôsob života svätého Jána Krstiteľa, sú hlavnou ozdobou nevesty Ježiša Krista, cirkve, a porovnať môžu sa s orlami, ktorí k nebu sa povznášajú, a ktorých ústav prevyšuje všetky iné rády.» Karthusiáni zachovávajú hlbokú mlčanlivosť a používajú nemých znakov k vyjaveniu žiadosti svojej. Kláštor ich objavuje najväčšiu chudobu a v chráme okrem kalicha niet ničoho zo zlata alebo zo striebra. A zakladateľom tohoto prísneho rádu je sv. Bruno, ktorého pamiatku sv. cirkev dnes oslavuje.

Sv. Bruno narodil sa roku 1035 zo staroslávnej nábožnej rodiny šľachtickej v meste Kolíne nad riekou Rýnom. Už jako útlý chlapčok prejavoval čosi neobyčajného; nikdy nehrával sa s inými deťmi. Vznešení rodičia zaoberali sa starostlivo s vychovávaním jeho, i posielali ho do školy ku svätému Kunibertovi v Kolíne. Vysoko nadaný chlapčok vyznačoval sa medzi

spolužiakmi detinskou útlou bážňou Božou, láskavosťou a zbožnými mravy. Jako nevinný, prekvetajúci mládenec navštevoval slávne školy v Remeši (Rheims), v Túre (Tours) a v Paríži, i osvojil si horlivou usilovnosťou hlboké známosti vo všetkých vedách, že bol považovaný za okrasu rovesníkov svojich. Na vysokých školách v Paríži obsiahol hodnosť doktora bohosloveckých vied a bol slávený menovite ako znateľ svätého Písma a svätých Otcov. Kolínsky arcibiskup Hano vysvätil učeného mladíka za diakona a vymenoval ho za kanonika pri chráme svojom. Chýr o cnostiach mladého učenca zalietol i do mesta Remeša, že arcibiskup Gerváz povolal ho r. 1056 k sebe a poveril ho najvyšším dozorom nad všetkými školami, i udelil mu kanoniu pri chráme v Remeši a neskôr, ustanovil ho správcom arcibiskupského konsistoria (svätej stolice súdnej). A so všetkých strán hrnula sa vedochtivá mládež do Remeša, aby sa na slávnych školách pod správou sv. Bruna nielen vo vedách, ale i vo všetkých kresťanských dokonalostiach cvičila. Medzi učeníkmi jeho vyznamenal sa zbožný mladík Odo, ktorý neskôr stal sa biskupom a kardinálom v Ostii a r. 1088 zasadol jako pápež Urban II. na stolicu sv. Petra v Ríme.

Keď r. 1067 zomrel arcibiskup Gerváz v Remeši, veľké pohoršenie zarmucovalo citlivé srdce sv. Bruna. Podplatením kráľovských radcov stal sa arcibiskupom v Remeši Manasses, muž z vysokého rodu pošlý, ale i nemravného, necirkevného srdca. Z počiatku pretvaroval sa Manasses jako farizej na arcibiskupskom tróne a zdal sa byť horlivým pastierom cirkevného stáda svojho; avšak v krátkom čase objavil opravdivé hriešné smýšľanie svoje, že všetci zbožní kresťania podivom trnuli. Za peniaze predával cirkevné hodnosti a úrady, plienil chrámy a kláštory, privlastňoval si dôchodky podriadeného kňazstva, pozbavoval zbožných kňazov cirkevných úradov a žil veľmi nemravný a pohoršlivý život. Nikto z kňazov neopovážal sa napomenúť svetára; len svätý Bruno, ktorého zarmútené srdce neznalo strachu, upozornil nehodného Manassesu na nemravný a pohoršlivý život jeho a keď to neosožilo, karhal ho verejne. Ale svätý Bruno stal sa obetou zbožnej horlivosti svojej; Manasses pozbavil ho úradu a všetkého majetku. Už dávno túžil sv. Bruno po samote, v ktorej chcel Bohu slúžiť a život svoj v tichom úkryte dokonal. Násilenstvo Manassesovo bolo mu vítanou zámienkou, aby úmysel svoj previedol.

Roku 1076 opustil sv. Bruno Remeš a poberal sa v sprievode zbožného prepošta a iných kňazov, ktorí dívať sa nemohli na hriešny život Manassesov, do Šampagne, kde ho nábožný gróf Ebal na zámku svojom Rúži (Rouci) so súdruhmi radostne prijal a hostil, až kým nasledujúceho roku v meste Otyne (Autun) pod predsedníctvom pápežského poslanca Huga cirkevný snem shromaždený bol, na ktorom sv. Bruno a prepošt kapituly Remešskej biskupom pohoršujúci život Manassesu opísali. Keď povolaný Manasses na cirkevný snem neprišiel, bol hodnosti pozbavený a na miesto jeho zbožný Elinandus vyvolený, ktorý sv. Bruna do predošlej hodnosti znovu postavil a cirkevnú kázeň a poriadok v biskupstve svojom v krátkom čase uviedol. Ale len za dva roky riadil Elinandus arcibiskupstvo v Remeši, lebo utiahol sa do samoty, aby výhradne spaseniu svojmu žil. Kňazstvo a veriaci ľud žiadali si jednohlasne zbožného Bruna za arcipastiera, ale ponížený sluha Boží zriekol sa i úradu svojho a s niekoľkými zbožnými priateľmi utiahol sa r. 1081 na púšť v biskupstve Langrese a žil tam kajúčne a vo svätom rozjímaní. Sv. Róbert, opát z Melasma, radil mu, aby sa obrátil na biskupa v Grenoble, Huga, že mu ten príhodnejšie miesto v biskupstve svojom vykáže, kde by vzdialený od sveta pohodlnejšie Bohu mohol slúžiť.

A sv. Bruno vybral sa roku 1082 so šiestimi druhy svojimi do Grenobla. Svätý biskup Hugo prijal zbožných mužov láskavé a na prosbu sv. Bruna vykázal im desnú púšť v neprístupných skalnatých vrchoch, menom Karthusy. Nad tým útlkom potešil sa sv. Bruno s bratmi svojimi a o niekoľko dní zaviedol ich sv. biskup na tú púšť a daroval im okolitý kraj. I vystavali si sluhovia Boží kaplnku a malé osamelé chýžky, jednu neďaleko od druhej, dľa spôsobu drevných pustovníkov vo Svätej Zemi a v Egypte; do kostolíka schádzavali sa ráno a popoludní ku službám Božím. Po modlitbe každý išiel po práci svojej. Len v nedeľu jedávali spolu. Nehovorili jeden s druhým, než jedine znamením, ktoré si dávali, tak že v púšti panovala tichosť a mlčanlivosť. Pracovali na poli, najviac spisovali knihy. Postievali sa ustavične; mäsitý pokrm nikdy nepožívali. Odev ich bol hrubý, drsný. Sv. Hugo často navštevoval púšť Karthusiánsku, aby sa na duši zotavil. Tak povstal rád Karthusiánsky roku 1084 a život mníchov jeho jako hlas hromu budil ľudí ku pokániu.

Jako príčinu, že sv. Bruno utiahol sa do hroznej púšti, aby nad pomyslenie ľudské prísny život viedol, udávajú súvekí spisovatelia nasledujúcu hroznú udalosť. V Paríži zomrel slávny doktor bohoslovie Rajmund Diokres, ktorý bol za zbožného a spravodlivého kresťana považovaný. Mŕtvolu jeho bola vystavená v chráme Panny Márie a pri nej modlili sa hodinky za mŕtvých kňazi a priatelia, medzi nimi Bruno, Landuin, ktorý po Brunovi bol prvým predstaveným Karthús, Štefan Burg, Štefan z Die a Hugo, kaplánom menovaný, lebo bol jediným kňazom v novom ráde Karthusián-skom, Andrej Gurrin a iní. Keď pri modlitbe boli čítané slová: «Responde míhi», — «Odpovedaj mi», povzniesol sa mŕtvý a zvolal dutým, hrôzy plným hlasom: «Obžalovaný som spravodlivým súdom Božím!» Keď to povedal, poklesla hlava jeho nazpät do rakve. Pohrab bol odložený prestrašenými priateľmi na druhý deň. Ale keď ráno priatelia modlili sa hodinky, zvolal mŕtvý pri tých istých slovách opätovne hrozným hlasom: «Obžalovaný som spravodlivým súdom Božím!» Priatelia mysleli, že tieto slová v dobrom smysle majú sa rozumeť, zdvojnásobili horlivosť svoju v modlení a odložili pohrab na tretí deň. A keď na tretí deň opätne hodinky sa modlili, pozdvihol mŕtvý hlavu pri slovách modlitby Odpovedaj mi», a hrozným hlasom zvolal: «Daromná je modlitba vaša, ja som zatratený!» Hlava nešťastníkova sklesla do rakve a všetci prítomní s hrôzou volali: «Zatratený je ten, ktorý zdal sa medzi nami ľuďmi tak žiť, že za svätého bol považovaný. Keď sa s ním tak naložilo, čože môžeme my biednici očakávať?» Nešťastník bol pochovaný do neposvätenej zeme a sv. Bruno shrozil sa tak s menovanými priateľmi, že uzavrel najkajúcejší život viesť, i riekol súdruhom: «Len jedon prostriedok máme, aby sme sa zachránili, a ten je pokánie; lebo Pán povedal: «Keď nebudete opravdivé pokánie činiť, zomrete vo hriechoch svojich a záhy nete!»

Za šesť rokov žil sv. Bruno v púšti Karthusiánskej jako predstavený prísneho rádu svojho, do ktorého mnohí vznešení ľudia vstúpili, a divokú púšť pracovitými rukami svojimi a zbožným životom v pozemský raj pretvorili. Keď učeník Odo stal sa pápežom pod menom Urbana II., povolal r. 1089 sv. Bruna, bývalého učiteľa svojho v Remeši, do Ríma, aby múdrej rady jeho pri obťažnej správe celej sv. cirkve mohol používať. Pokorný sluha Boží ťažko opúšťal milú samotu svoju v púšti, ale z poslušnosti priniesol tú veľkú obeť. Bratia zarmútili sa veľmi nad odchodom správcu svojho. Svätý Bruno tešil ich, odovzdal správu Karthúsy milovanému učeníkovi svojmu Languinovi, vzal sebou niektorých bratov, ktorí nechceli sa od neho odlúčiť, a nastúpil v marci toho roku ďalekú cestu do Ríma. Pápež ubytoval sv. Bruna v paláci svojom, aby múdrej rady jeho mohol používať; súdruhom jeho vykázal príhodné obydlie, kde dľa prísneho spôsobu svojho

Bohu slúžiť mohli. Ale prísny mníchom zatúžilo srdce po tichej púšti; lebo v hlučnom meste boli v tichej pobožnosti svojej myšlienky. Sv. Bruno prepustil so žiaľom bratov, ktorí na púšť svoju do Karthús odcestovali; ale i sám zacítil, že je opravdivý mních vo svete hlučnom jako ryba na suchej zemi; a i on túžil po samote.

Toho času zomrel arcibiskup v meste Reggio v Kalabrii. Veriaci prosili pápeža Urbana II., aby im poslal sv. Bruna za arcipastiera. Ale sv. Bruno nechcel prijať od pápeža ponúkanú vysokú dôstojnosť a riekol, že nie je dostatočným ani za dušu svoju spravodlivosti Božej zodpovedať, nie žeby takú ťarchu zodpovednosti toľkých tisícich duší na slabé ramená svoje uvaliť mohol. I žiadal pokorne pápeža, aby mu dovolil do obľúbenej púšti sa utiahnuť. Keď sv. Otec videl úprimný zármutočok pokorného sluha Božieho, dovolil mu, aby si vyhľadal nejaké púste miesto v Kalabrii, kde by dlhá vôľa žiť a pápežovi radou osožný byť mohol. Roku 1090 opustil sv. Bruno Rím, odišiel na púšť, La Torre zvanú, v Kalabrii a založil tam novú osadu Karthusiánov; lebo mnohí zbožní mužovia chceli žiť kajúcný život pod správou jeho. Z tejto púšti písal listy do Karthús a povzbudzoval bratov ku plneniu prísnych pravidiel života, ktoré im bol predpísal. Pôsobením jeho stalo sa, že všetkých Karthusiánov obživoval jeden duch.

Veľmož Roger, ktorému Kalabria náležala, prišiel poľovať na púšť Torre, uzrel sv. Bruna a dal sa s ním do reči. A pokorný sluha Boží zaľúbil sa tak veľmi Rogerovi, že mu tú púšť daroval a pri mníšskych chyškách ku cti sv. Jána Krstiteľa chrám vystavil. Roku 1099 krstil sv. Bruno syna Rogerovho. Toho istého času zajali Lombardovia v meste Kapue Richarda, pokrevného Rogerovho. I vyslal Roger vojan-ského vodcu svojho Sergia proti nepriateľom. Sergius dal sa nepriateľom podplatiť ku zrade a chcel im i pána svojho chyteného vydať. V noci pred bitkou rozkázal Roger vojsku, aby včas ráno mesto Kapuu útokom napadlo; sám ľahol si na odpočinok. Sv. Bruno modlil sa celú noc v pustovni svojej za víťazstvo zbožného dobrodinca svojho. Vo sne objavil sa sv. Bruno Rogerovi v roztrhanom rúchu a horko plakal. Keď sa Roger pýtal, čo mu chýbí, zdal sa vo sne slyšať slová: «Žiaľim pre život mnohých kresťanov a zvlášte pre život tvoj. Vstaň, vezmi zbroj, asnáď ešte Boh učiní, že zachrániš život svoj a bojovníkov svojich!» Roger uposlúchol, povolal jedného verného vodcu, naložil mu, aby svolal vojsko a presvedčil sa, či sen nie je mámenie smyslov a či Sergius koná povinnosť svoju. A videnie nebolo mámením! Zradca Sergius, ktorý chcel pána svojho nepriateľom vydať, zbadal, že je zradený, i dal sa s 200 gréckymi bojovníkmi na útek; ale verné vojsko Rogerovo prenasledovalo zradcov a potrestalo ich. I vydobyť bola Kapua. Roger išiel po vydobyť víťazstve do Salerno ku pápežovi Urbanovi II. a ztade do Skvil-lace, kde za štrnásť dní nemocný ležal. Sv. Bruno navštívil nemocného dobrodinca a tešil ho. A Roger ďakoval sluhovi Božiemu, že ho z nebezpečenstva života modlitbou svojou vyslobodil, i rozmnožil majetok, ktorý už drev rádu Karthusiánov bol daroval. Tak povstal i druhý kláštor v púšti La Torre, ktorý sv. Bruno podobným spôsobom sriadil, jako prvotný svoj v púšti Karthúse neďaleko Grenobla.

Landuin, prior kláštora Karthusiánov neďaleko Grenobla, navštívil roku 1099 sv. Bruna v Kalabrii, aby sa poradil s ním o záležitostiach rádu. Sv. Bruno poučil ho a odoslal bratom do Francúzska dojmavý list, ktorým ich povzbudzoval a snažne napomínal, aby nočným strážením, pôstom a modlitbami proti nepriateľovi duševného spasenia sa bránili. V púšti La Torre napísal sv. Bruno mnoho nábožných spisov, menovite výklad sv. Písma, v ktorých zrači sa hlboký pohľad veľkého ducha jeho do článkov viery a svätosť jeho.

Roku 1100 navštívil dobrotivý Boh sv. Bruna ťažkou nemocou, ktorá zapríčinila, že nezadlho mal obsiahnuť večnú korunu za cnosti svoje a bohumilé práce. Trpezlivo znášal telesné boľasti a napomínal učeníkov svojich ku svedomitému plneniu prísnych pravidiel rádu. Keď cítil, že blíži sa posledná hodinka života, povolal ku boľastnému lôžku svojmu všetkých mníchov rádu, vyznal sa z hriechov celého života v prítomnosti ich, modlil sa vrúčne a po odriekaní apoštolského vyznania viery usnul v Pánu dňa 6. októbra roku 1101. Mrtvé telo jeho bolo pochované na hrobitove pri kláštore La Torre, kde roku 1515 neporušené bolo objavené. Mnohé divy stály sa pri hrobe jeho. Pápež Lev X. dovolil Karthusiánom, aby sa modlili hodinky ku cti sv. Bruna, a pápež Gregor XV. rozšíril úctu jeho po celej sv. cirkvi.

Sv. Bruno vyobrazuje sa v bielom rúchu rádu svojho, jako stojí pred pustovňou s krížom v rukách, na ktorý uprene pozerá.

Poučenie.

Keď sv. Bruno videl, jaké nebezpečenstvo hrozí duši ľudskej na tomto hriešnom svete, uzavrel, že sa bude pripravovať na šťastnú smrť zbožným, prísno kajúcny životom. K tomu cieľu vyvolil si najlepší prostriedok: utiahol sa na púšť z hlučného hriešneho sveta. On bál sa Božieho súdu, preto bál sa i svodlivého sveta. O tom súde píše sv. Basilius (výkl. žal. 30.): «To verejné zahanbenie pred celým svetom bude pre zatratených najväčším trápením; áno ťažšie a boľastnejšie bude to verejné zahanbenie a vyjavenie nimi spáchaných hriechov, než pekelná temnosť a než sám pekelný oheň.» Na hriešnych, nekajúcich ľuďoch vyplnia sa pri súde Božom tie hrozné slová, ktoré Spasiteľ dľa sv. Lukáša (hl. 23, 30.) praví: «Vtedy počnú hovoriť vrchom: padnite na nás, a kopcom: prikryte nás!» Kresťane, nasleduj sv. Bruna, stráň sa hriešneho sveta, žij v ňom jako na púšti, i zachovaj si pravidlo života jeho, že, keď je mlúviť striebro, je mlčať zlato, že budeš počet' vydávať z každého zbytočného slova svojho!

Aby ntriasol sa svedomitý človek pred budúcim prísny súdom Božím, založil sv. Bruno prísny rád Karthusiánsky. A jaké požehnanie Božie spočíva na tomto ráde cirkevnom, poznať z toho, že keď mnohé rády od prvotnej kázne svojej sa uchýlili, Karthusiáni žijú podnes dľa ducha zbožného učiteľa svojho a zakladateľa. Mäsitý pokrm nikdy nepožievajú, ani len v nemoci. Postievajú sa za osem mesiacov v roku. V pôste a v piatkoch nepožievajú ani len vajec ani mlieka. V nedeľu a vo sviatok modlievajú sa celé hodinky v chóre a spoločne jedávajú; v ostatné dni schádzajú sa v chráme len ku sv. omši a ku večperám. Ženským zakázaný je prístup do kláštora a do chrámu. Len raz v týždni vychádzajú do poľa. Mimo chyžíek a kláštora nikde neokúsia pokrmu. Zachovávajú úplnú mlčanlivosť a len priorovi slobodno je bez dovolenia hovoriť. Sv. Bruno dovolil učeníkom svojim, aby sa pri stretnutí pozdravovali: «Memento mori», «pamätaj na smrť!» Tak oslovujú sa Karthusiáni až podnes a upozorňujú sa na budúcu smrť svoju. Chyžky (celly) svoje opúšťajú iba v istom čase a okolo každej chyžky rozprestiera sa záhradka, ktorú mnísi obrábajú. Mimo modlitby, rozjímania, odriekania denných hodínok o preblahoslavenej Panne Márii a za zomrelých, zapodievajú sa ručnými prácami a čítaním kníh, ktoré im predstavený podá. Nikdy neodkladajú kajúcny opasok, spávajú oblečení na slamenáku; o 10. hodine v noci vstávajú k modlitbe a ľahnú si na odpočinok o tretej hodine ráno; vstávajú o 5. lebo o 6. hodine. Kláštory Karthusiánov nachádzaly sa drier početne po celej Európe; za našich časov je ich menej. Z tohto prísneho rádu, ktorý mohutne účinkoval na zlepšenie mravov pokazeného sveta, vyznačili sa mnohí cirkevní spisovatelia.

Modlitba.

Ó Pane Bože, prosíme, buď nám prímluvou sv. vyznavača Tvojho Bruna spo-môžené, aby sme i my, ktorí sme velebnosť Tvoju ťažkými hriechami obrazili, pre zásluhy a prosby jeho odpustenie previnení svojich dosiahli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

7. októbra.

Sv. Thais, kajúcnica.

Ľahkomyselná matka neskoro nahliadla chybu svoju; nešťastnica utrápila sa až na smrť, keď s hrôzou videla, po jakých hanobných cestách dcéra jej kučasnej a večnej záhube kráča. Po smrti matkinej stala sa Thais verejnou tanečnicou a nehanebnou neviestkou. Ako bezbožný nástroj pekla potulovala sa Thais po mestách Egyptu a očarovala tancom svojím, krásou svojou a lichotivými spôsobmi všetkých ľahkomyselných mužov. A nejedon bohatý a vznešený mladík upadol do hanobných osídli jej, premrhal veľké peniaze a zaplatil hriešnu ľahkomyselnosť svoju i životom; lebo sokovia vraždili sa vzájomne z náruživej revnivosti pre zkaženú krásnu verejnú neviestku. Thais poklesla tak hlboko do bahna ohavných nepravostí, jako len môže bohaprázdna žena poklesnúť. Mladí mužovia, ba i starci, boli pobláznení, kdekoľvek sa hriešna tanečnica objavila, a nesmierné nešťastie zapríčinila i v premnohých kresťanských rodinách. Povest' o záhubnej zkaženosti hriešnej ženštiny dostala sa až k nábožným ušiajn svätých pustovníkov na tichej púšti v Thebajde.

Sv. Pafnuc, zbožný pustovník, hlboko bol dojatý na púšti Thebajskej neslýchaným pohoršením, ktoré bohopustá svodnica v meste Alexandrii tropila, a veľký bôľ prerýval srdce jeho, keď počul, že mnohí kresťanskí mladíci hriešnu ľahkomyselnosť svoju životom zaplatili. I vzdychal v pustovni svojej k milostivému Bohu o pomoc. Ponuknutý zjavením Božím, odložil drsné pustovnícke rúcho svoje po dlhých skrúsených modlitbách za obrátenie biednej duše hriešnice, i obliekol sa do nádherného rúcha, jak nevyzpytatelné a podivné sú cesty milosrdenstva Božieho, toho skvelý obraz podáva nám život veľkej kajúcnice sv. Thais, ktorej pamiatku sv. cirkev dnes oslavuje.

Na konci tretieho a behom štvrtého storočia žili na púšťach v Egypte, menovite v kraji Thebajde a na púšti Nitrienskej, premnohí svätí pustovníci, jako sv. Pavel, Anton, Pambo, Pafnucius a iní, ktorí prísny a zbožný životom svojím blahodarne pôsobili na šírenie kresťanskej viery a zbožných mravov medzi obyvateľmi egyptskými. V krátkom čase bol skoro celý Egypt obrátený a prijal sv. krst. V Thebajde narodila sa v prostred štvrtého storočia vznešeným a bohatým kresťanským rodičom jediná dcéra, menom Thais. Bohabojný otec zomrel predčasne a to práve vtedy, keď dcéra Thais vyrastala a vyvíjala sa v prekvetajúcu pannu. Po smrti cnostného manžela žila mladá bohatá matka krásnej dcéry Thais veľmi nádherne, chodievala po zábavách a pýšila sa bohatstvom svojím a spanilou dcérkou svojou. Nezkúsená mladistvá Thais privykala na lichotivé reči a necudné pohľady ľahotivých bohatých mladíkov a stala sa pyšnou. Zaslepená matka, ktorá milovala márné rozkoše, nebadala nešťastie, do ktorého sama uvádzala jedinou milovanú dcérku svoju. Netrvalo dlho a na krásnej panne vyplnilo sa porekadlo, že «pýcha pred úpadkom chodí». Spanilá Thais, ktorá jako prvá tanečnica v celom

kraji bola obdivovaná, utratila pomaly stydlivosť, ochraniteľku to nevinnosti, upadla do osidiel bohatého svodca a oddala sa hanebnej rozkoši.

Jaké svetárski šviháci v meste nosievali a vybral sa v mene Božom do ďalekého mesta Alexandrie, kde hriešna tanečnica kresťanskú mládež ku hriechom toho času svád-zala. Nepoznaný dostal sa do domu, v ktorom bezbožná Thais bývala a prosil služobnice, aby ho k zlopovestnej tanečnici zaviedly. Keď preoblečený pustovník vstúpil do svetlice nádherne oblečenej hriešnice, riekol jej, že sa má s ňou v tajnosti dôverne shovárať. Thais nazdávala sa, že má pred sebou bohatého starého smilníka, ponúkla ho, aby si sadol a odstránila služobnicu svoju. Pafnuc riekol, že si žiada, aby ho zaviedla do súkromnej izby, v ktorej by ich nikto nemýlil a nevidel. Nešťachetná neviestka zaviedla Pafnuca do ložnice svojej. Svätý muž riekol, že sa mu toto miesto nezdá dosť bezpečným byť, aby od niekoho neboli uvidení. Hriešnica uviedla ho do odľahlejšej izby a riekla: «Tu je príhodné miesto. Sv. Pafnuc odpovedal: «Nie je; netrúfam si ani tu; ja chcem mať skryté miesto.» Nehanebná Thais zaviedla ho do tmavej sklepanej izby. Sv. Pafnuc obzeral sa s jednej strany na druhú a o chvíľku pýtal sa zadivený: «Teda tu máme byť bezpečnými? Nikto neuvidí nás tu?» Necudná Thais zvolala! «Ale, čože pochybuješ? Neboj sa ľudí: tu nás ani vidieť, ani počuť nemôže žiadon človek mimo Boha, pred ktorým nikde ukryť sa nemôžeme, čoby sme kamkoľvek sa utiekali, — a mimo diabla.» A sv. Pafnuc pýtal sa s podivením a jakoby so strachom: «Jakože, či veríš, že je Boh?» A hriešnica ľahkovážne odpovedala: «Pravda, že verím.» A sv. muž pýtal sa ďalej: «A či i to veríš, že je diabol?» Thais odpovedala: «I to verím.» A sv. Pafnuc pýtal sa prísno: «A či skutočne veríš, že je Boh na každom mieste prítomný, že všetko vie a vidí, i tie najtajnejšie myšlienky, že bezbožní hriešnici budú uvrhnutí do ohňa pekelného, v ktorom na veky majú sa trápiť?» Thais odpovedala: «Ano, verím a viem, že je nebo ustanovené pre spravodlivých a večná pokuta v pekle pre hriešnych ľudí.» A sv. Pafnuc skríkol vo svätom rozhodení: «Dobre, keď tieto hrozné sväté pravdy veríš! A jako sa opovažuješ, ó bezbožná žena, pred obličajom všemohúceho Boha, ktorý všetko vidí a prísne bude súdiť, bez všetkej hanby a bázne ohavné hriechy svoje páchať?» A keď hriešnica zarazená na podivného muža mlčky sa zadívala, hovoril ďalej: «Keď nezriadená telesná žiadosť tak zotročila teba, že sa nehanbíš pred spravodlivým Bohom a pekelným satanášom nepravosti sa dopúšťať, či sa nebojíš, že ťa rozhnevaný Boh v okamžení skutočného hriechu do moci ducha pekelného oddá, aby ťa na mieste ohavnosti uškrtil a zohavenú dušu tvoju do priepasti pekelnnej sebou pojal? O biedna hriešnica, maj útrpnosť s úbohousou svojou a spolu s tými, ktorých duše bezbožným obcovaním svojím do ohňa pekelného si uviedla!» Hriešnica stála ohromená a neprehovorila ani slova.

Milosť Božia dotkla sa srdca a mysli tejto biednej hriešnice. Poznala ohavnú zkazenosť svoju a celú hriešnosť zverského života svojho, padla k nohám sv. Pafnuca, triasla sa na celom tele, zaplakala horko, ľúbala nohy jeho a úpenlive prosila: «Ó môj otče ukáž mi cestu ku opravdivému pokániu, nalož mi primeranú pokutu a modli sa za mňa, aby dobrotivý Boh bol milostivým mne biednej, nehodnej hriešnici. Svätý pustovník ubezpečil kajúcnu hriešnicu o nekonečnom milosrdenstve Božom a ona prosila ho: «Otče, prímluvou tvojou u Boha dúfam dosiahnuť milosrdenstva Božieho; ulož mne biednej, jakú chceš pokutu pokáania, len mi ešte popraj tri hodiny času, aby som mohla usporiadať pozemské záležitosti svoje, potom pôjdem, kam len chceš a budem činiť pokáanie, také mi naložíš.» Sv. Pafnuc povolil jej tri hodiny ku

usporiadaniu žiadostí a udal jej miesto, kde ho môže vyhľadať. I utiahol sa na blízku púšť a modlil sa skrúseno za dušu kajúcej hriešnice.

A čo robila kajúca Thais? Sobrala nádherné hodvábné rúcho svoje, zlato a drahokamy svoje a všetko, čo jako odmenu za ohavný hriech svoj bola získala. Obliekla sa do kajúceho rúcha a dala povolať hriešnych priateľov svojich na istú hodinu na verejné námestie Alexandrie. Medzitým odpredala nádherný dom svoj a drahokamy, utržené peniaze a zlato rozdala chudobným mesta a skvostné rúcha a ozdoby odniesla so slúžkami na verejné námestie, a pred očima všetkých, ktorí s ňou zhrešili, zapálila na hromade nakopené nádherné rúcha a ozdoby. Tak chcela napraviť dané pohoršenia a ukázať zadivenému mestu, jako odrieka sa opravdivé ohavného hriechu a odmeny jeho, i chcela pohnúť verejných hriešnikov, aby ju v pokání nasledovali. Keď všetko pohorelo, odišla na púšť, aby vyhľadala sv. Pafnuca, ktorý dušu jej od večnej záhuby zachránil.

Sv. Pafnuc zaviedol kajúcu Thais do Danenského kláštora v Thebajde, a prísno naložil jej, aby pôstom a modlitbou telesnú myselnosť svoju premáhala a ťažké i.-iechy svoje opravdivou ľútosťou oplakávala. Kajúcnica prosila predstavenú kláštora, aby ju nnísky do úzkej izbičky (celly) zavrela a s :asu na čas tesným okienkom chleba a vody jej podávaly. Dvere izbičky boli zapečatené olovom a sv. Pafnuc naložil predstavenej kláštora, aby bez povolenia jeho tie Ivere neboly otvorené. A kajúca Thais nilerada činila všetko, aby rozhnevaného Boha vrúcny a ťažkým pokáním sebe na-;lonila, i oplakávala neustále ťažké previnenie svoje, krotila oheň náruživosti svojej, bičovala prísny pôstom umorené telo svoje a vzývala o smi!ovanie dobrotu Božiu.

Keď sv. Pafnuc raz ku dobrovoľnému väzeniu kajúcej Thais prišiel, aby sa o stálosti jej v dobrom presvedčil, prosila ho, aby jej poradil, čo a jako Bohu sa má modlievať. Na tú prosbu odpovedal jej svätý pustovník: «Nie si hodná, aby si vyslovila najsvätejšie meno Božie, lebo ústa tvoje sú pokalené ohavnosťami. I nie si hodná, aby si rozpínala ruky svoje k nebu, lebo sú zanečistené blatom hriechu. Preto uspokoj sa tým, že rozprestrená na zemi a k východu slnca obrátená neprestajne hovoriť budeš tieto slová: «Ó Ty, ktorý si mňa stvoril, smiluj sa nado mnou!» A kajúca Thais uposlúchla duševného priateľa a zo samej hanby pre náramné hriechy svoje neopovážala sa nikdy meno Božie vysloviť, ale neprestajne modlievala sa, žalostne plakala a častoráz za deň vzdychala: «Ó Ty, ktorý si mňa stvoril, smiluj sa nado mnou!» A pokorná kajúcnica vždy viac poznávala tú priepasť, do ktorej predošlým ohavným životom svojím bola klesala, i čo ďalej bola väčšia ľútosť a hlbšia pokora jej. Ale jako-koľvek veľmi bola dojatá strachom pred budúcim súdom Božím a ošklivosťou nad ťažkými hriechami svojimi, predsa nezúfala, neopúšťala ju dôvera v milosrdenstvo Božie, i dúfala, že i ju, veľkú hriešnicu, dobrotivý Boh na milosť prijme, jako i toho najväčšieho hriešnika, ktorý s ľútosným srdcom k Nemu sa obráti. I sv. Pafnuc neprestával vrúčne prosiť milostivého Boha v pustovni svojej za duševné spasenie kajúcnice.

Svätý pustovník starostlivé dozvedal sa od predstavenej kláštora o vytrvalom pokání kajúcnice. Po troch rokoch vybral sa sv. Pafnuc ku svätému Antonovi Veľkému, ktorý tiež na púšti v Thebajde žil, aby sa poradil s ním, či Thais už dostatočné pokanie činila, aby mohla byť pripustená ku prijímaniu Sviatosti oltárnej. Sv. Otec pustovníkov sdělil bratom svojím a učeníkom, aby sa celú nasledujúcu noc modlili, či by sa snád' milostivému Bohu nezaľúbilo, niektorému z nich zjaviť svätú vôľu Svoju. Na druhý deň vypytovali sa pustovníkov o Božom

zjavení, a keď nikto z nich radu dať nemohol, odišli do pustovne ku sv. Pavlovi, ktorého bratia pre detinskú nevinnú myseľ jeho menovali Prostáčkom, a pýtali sa ho o mienku jeho. Sv. Pavel mal v noci videnie, v ktorom objavil sa mu na nebi krásny trón, ktorý je určený pre kajúcnu Thais. Keď sv. Anton a Pafnuc ku sv. Pavlovi do pustovne prišli, riekol: «Bud'te uspokojení! Thais našla milosť u Pána Boha.»

Sv. Pafnuc ponáhl'al sa naradovaný do panenského kláštora, v ktorom Thais pokánie činila, odtrhol s dverí izbičky jej posiaľ nedotknutú pečať a oznámil jej, že čas pokánia jej je ukončený. Pokorná Thais bola žiaľom a ľútosťou tak preniknutá, že zvolala: «Otče môj, nie som hodná, aby som jako ohavná hriešnica s nevinnými a čistými sestrami a bratami Ježiša Krista obcovala! Dovoľ, že by som v tejto osamelej izbičke až do smrti svojej zostala.» Sv. muž nevyplnil túto prosbu pokornej kajúcnice, a keď riekla, že ohavnosť hriechu nezmizla jej z očí, riekol: «Boh neodpustil tebe viny pre pokánie tvoje, ale preto, že si Ho vždy pred očima mala.»

Kajúčna Thais musela dobrovoľné väzenie svoje opustiť, vyznala sa pri sv. spovedi kňazovi zo všetkých hriechov celého života svojho, obsiahla odpustenie a s veľkou nábožnosťou a plačom prijala Telo Božie v najsvätejšej Sviatosti oltárnej. Od toho času žila medzi ostatnými mníškami. Ale zbožné sestry netešily sa dlho s kajúcnou Thais. Len za štrnásť dní žila medzi nimi a sladko usnula v Pánu. Sv. pustovník Anton vo vytržení svojom radostne uzrel, jako duša kajúcej Thais do neba sa poberala. To stalo sa okolo roku 355. Na západe kresťansko-katolíckeho sveta slávi sa pamiatka jej v rozličné dni.

Sv. Thais vyobrazuje sa, jako v celie svojej kajúčne kľačí, s bičom v ruke.

Poučenie.

Ľahkomysel'ná a márnivá matka svätej kajúcnice Thais bola príčinou, že nezkúsená mladá a krásna deva do kalu nepravosti upadla. Ona síce milovala jedinú dcérku, ale bola to láska slepá; preto ju nenapome-nula, aby nezabudla na Boha a duševné spasenie, i robila rozmaznaná dcérka, čo chcela. I zomrela ľahkomysel'ná matka bôľom nad hanobným životom odrastlej dcéry, ktorá len modlitbou a hrozbou sv. muža z hlbkej priepasti ohavných hriechov a z večného zatratenia bola vytrhnutá. Matky kresťanské, pozor! Vy nechcete, aby dcéry vaše roz-pustilým životom svojím ku smrti vás utrá-pily. Keď chcete zachrániť dcéry svoje od klzkých cestičiek, ktoré vedú ku hanobnému hriechu, nepriúčajte ich od maličkosti márnosťami a rozkošiam, nedovoľujte im robiť, čo samovoľne chcjú. Nezahľad'te sa celkom do rozkvetajúcej krásy dcéry svojej, neľu-bujte si v tom, že sa nádherne satí, že ju ľahťikársky svet obdivuje. Odstraňujte zavčasu všetko nebezpečenstvo, aby ostala dcéra vaša čistá; hovorte s ňou často o Pánu Bohu, o Panne Márii, o anjelovi strážcovi, o tom najmä, že Boh všetko vidí, a každý hriech prísno bude trestať. A vtedy bude materinská láska vaša sporiadaná a zachránite dieťa svoje pre večný život.

Jako niekdy Abrahám to miesto, kde syna svojho Izáka obetovať chcel, nazval: «Pán vidí», — tak kresťane, kdekoľvek si, opakuj si so sv. Pafnucom: «Pán vidí!» I neprehrešíš sa nikdy nijakým hriechom proti Pánu Bohu. Tie slová zachránily svätú Thais od časnej a večnej záhuby, do ktorej už klesala. Áno, kresťane, menuj chrám Pána, v ktorom sa modlíš: «Pán vidí», a budeš v tom stánku všemohúcemu Bohu s pozornejšou a lepšou pobožnosťou modlitbu svoju konať. Nazývaj, kresťane, pole, na ktorom pracuješ: «Pán vidí», a celá práca tvoja bude konaná ku chvále a cti Božej, i budeš vyhýbať každému zlorečeniu a preklínaniu a nezarmútiš bližného svojho nespravodlivým odorávaním alebo iným poškodením cudzieho majetku, alebo jakým-

koľvek iným spôsobom. Nazývaj, kresťane, dom, v ktorom prebývaš, «Pán vidí», a všetci domáci s tebou budú živí bohabojné-Nazývaj stôl, na ktorom pokrm požívaš, «Pán vidí», a nebudeš nestriedmy, ani nepripustíš, aby sa pri stole tvojom ľahkovážné, oplzlé a utrhačné reči hovorili. A tak, keď budeš mať Boha vždy a všade pred očima, nepoklesneš nikdy do hriechu.

Modlitba.

Ó Bože, daj všetkým matkám poznať, jak vznešené a sväté je povolanie ich, a daj im tú milosť, aby dievky svoje vychovávaly ku cti Tvojej a chvále, i aby sme my všetci prísny súd Tvoj vždy pred očima mali a do večného blahoslavenstva dostať sa mohli. O to Teba prosíme skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

8. októbra.

Sv. Brigitta, zakladateľka rádu.

Vo Švédsku žili na počiatku štrnásteho storočia veľmi nábožní manželja, Birger a Sigrída, ktorí oba pochádzali zo staroslávneho rodu kráľovského. Vznešení manželja, ktorí vzdávali zvláštnu úctu ukrižovanému Spasiteľovi, vychovávali dievky svoje v najväčšej nábožnosti. Roku 1302 narodila sa im najmladšia dcéra, menom Brigitta či Birgitta. Po narodení jej zomrela zbožná matka Sigrída a starostlivý otec sveril útle dieťa sestre manželkinej, aby ho vychovávala. Nábožná tetka starala sa o vnučku svoju jako vlastná matka, ale slabé dieťa ostávalo nemým až do štvrtého roku. Odrazu otvorené sa Brigitte ústa, i začala hovoriť o Bohu a o nábožných veciach. A čím viac rozvíjalo sa dievča, tým viacej rástla vážna myseľ v jej a nábožnosť. V detských zábavách nenachádzala Brigitta radosti a z nevinných očiek jej žiarila svätosť. V desiatom roku počula kázať o umučení Pána a slová kazateľove dojaly citlivé srdce jej tak, že v chráme hlasno zaplakala. Vo sne zjavil sa jej Kristus Pán na kríži rozpiaty a s krváčajúcimi ranami. I zdalo sa jej, že počuje hlas: «Pohliadni, dcéra Moja, jako so Mnou nakladali.» Rozboľastená útla panna zvolala: «Ó Bože môj, kto Ťa tak poranil?» A počula slová: «Tí, ktorí príkazy Mojimi pohŕdajú a ktorí sa neusilujú vrúcnu lásku Moju opätovať.» Toto zjavenie hlboko zakorenilo sa v mysli a v srdci útlej panny a zapríčinilo, že cez celý život prechovávala neobyčajnú nábožnosť k umučeniu Pána. I kľaciavala častoráz celé noci pred obrazom umučeného Spasiteľa, plakávala usedave, a nakladala si ťažké bremená pokánia, i mŕtvila útle telo svoje. Častoráz vstávala o polnoci a vychádzala z izby, aby sa pred blízkym krížom modlila. Starostlivá tetka myslela, že vnučka je ľahkomyselná a po noci sa túlava. I pýtala sa jej, prečo o polnoci vstáva. A zbožná panna odpovedala: «Vstávam, aby som zvelebovala Toho, ktorý v každom okamžení mňa napomáha. A keď chcete vedieť, kto je to, nuž vám hovorím, že je to Pán Ježiš Kristus, ktorý mňa nehodnú zjavením Svojím potešil.» A od toho času mávala Brigitta časté zjavenia Božie, ktoré neskôr spovedníkovi svojmu vyjaviť a sama i obšírne opísala.

Jakokoľvek mŕtvila zbožná Brigitta útle telo svoje, predsa vykvitla v krásnu pannu. Na rozkaz otca svojho vydala sa v šestnástom roku za Ulfa, vojvodu Nesického, ktorý bol údom rady kráľovskej. I vydobyla si úplnú lásku jeho, že odriekol sa svetárskeho života, pijatiky, kartárstva a privykol ku zbožnému životu. Bol to vzorný stav manželský, že i druhých kresťanov k nasledovaniu získal. I sluhov svojich viedli zbožní manželja ku opravdivému kresťanskému životu. A dobrotivý Boh požehnával dom ich. Narodili sa im štyria synovia a štyri dcéry.

Dcéry menovali sa Mereta, Cecília, Ingeburga a Katharina. Dve prvé vydaly sa za veľmožov a skvelý sa jako vzor zbožnosti pri kráľovskom dvore; Ingeburga žila jako nábožná mníška v kláštore a najmladšia Katharina žila pri matke svojej a zomrela jako svätá. Pamiatku jej, jako sv. Kathariny Švédskej, ctí sv. cirkev dňa 22. marca. Že dietky byly také príkladné, to d'akovať maly svätej matke svojej Brigitte, ktorá už s mliekom materským krmila ich bázňou Božou.

Keď zbožným manželom dietky odrástly, venovali sa Brigitta a Ulfo, celkom službe Božej; dom svoj premenili na kláštor a mnohé hodiny strávili na modlitbách a rozjímaniach. Starali sa i o chudobných, ktorých štedre podporovali. Pre nemocných založili špitál a svätá Brigitta obsluhovala denne nemocných jako nejaká služobná, umývala a ľúbala im nohy, tešila opustených a ťažkou nemocou trápených. V nedeľu a vo sviatočné dni pristupovala ku sv. sviatost'ám a jej zábavou bolo prísne zapierame seba. A keď nejaké nerozvážné slovo riekla, vzala do úst horkú zelinu, aby jazyk svoj potrestala.

Sv. Brigitta putovala s manželom svojim a s dieťkami do Španielska do mesta Synovia menovali sa Karol, Birger, Benedikt San Jago di Kompostella ku hrobu sv. Jana Gudmar; dvaja z nich zomreli v útlej kuba; i chceli si tam vyprosiť tú milosť, mladosti a dvaja na púti do Svätej Zeme. aby pozatým bez poškvyny život viedli. Na zpiatočnej ceste onemocnel zbožný manžel Ulfo veľmi nebezpečne, že ho biskup v meste Arrase sviatost'ami zomierajúcich musel zaopatriť. A keď z ťažkej nemoci povstal a domov sa navrátil, oznámil svätej manželke svojej, že vstúpi do kláštora ku Cistercitom. Nie dlho žil zbožný Ulfo v kláštore v meste Alvastere, lebo skoro zomrel. Sv. Brigitta zriekla sa po smrti manželovej vojvodského života. Rozdelila majetok svoj deťom, odiala sa v hrubé rúcho, ktoré na spôsob verejných kajúcníc povrazom ku telu pripevnila. Ustavične cvičila sa v skutkoch milosrdenstva, pokánia a pobožnosti. Postievala sa štyrikrát v týždni a žila o chlebe a o vode. Kolená jej byly od častého klačania pri modlitbách jakoby kôrou poťažené. Každodenne spovedala sa, v nedeľu a vo sviatok pristupovala ku stolu Pána. A jako socha mramorová klačovala nepohnute pred oltárom, na ktorom bývala najsvätejšia Sviatosť oltárna vystavená. Denne hostila dvanásť chudobných a posluhovala im pri stole. V špitáli obsluhovala nemocných, obmývala a zaväzovala im rany, keď pobožnosť svoju vykonala. Zlý svet pomlúval sv. Brigittu, že je pomätená na rozume. Keď to počula, riekla urodeným pomlúvačom: «Pre vás to nerobím, a posmechy vaše nezmenia odhodlanosť moju a predsavzatie. Bud'te takými dobrými, nechajte ma na pokoji; radšej proste Boha o milosť pre mňa, že by som v tomto predsavzatí vytrvala.

Takto sväté žila sv. Brigitta za tridsať rokov a dobrotivý Boh udelil jej mnohé milosti, menovite milosť zjavení. Onezdravel nebezpečne istý veľmož, ktorý bol veľký hriešnik a o pokání nechcel ani počuť. Sv. Brigitta mala zjavenie, v ktorom počula hlas Spasiteľov: «Oznám svojmu spovedelníkovi, aby nemocného navštívil a spoved' jeho vypočul. Svätá Brigitta poslala kňaza k nemocnému zatvrdenému hriešnikovi; ale márné bolo prísne napomínanie jeho, aby sa z hriechov vyznal. Na druhú noc zjavil sa Spasiteľ znovu svätej Brigitte a naložil jej, aby spovedelník hriešnika navštívil a vrúcne ku pokániam napomínal. Márné bolo všetko; hriešnik ostal zatvrdený. Po treťom zjavení išiel zase spovedelník k nemocnému a oznámil mu, že Kristus Pán z lásky k úbohej duši jeho ústne sv. Brigitte naložil, aby ho ku nemu poslala a ho ku pokániam napomínala, lebo že je ešte čas, aby sa obrátil. Tie slová účinkovaly, lebo nemocný hriešnik zvolal: «Tak ja biedny hriešnik môžem ešte odpustenie ťažkých hriechov svojich obsiahnuť?»

Kňaz potešil zúfalca: «Dobrotivý Boh prijme vás iste na milosť, keď hriechy svoje opravdivé oľutujete.» A hriešnik sa vyznával: «Zúfal som už nad spasením svojím, lebo som sa za 69 rokov nikdy dokonale nevypovedal a od mladosti pekelnému duchu som slúžil. Teraz neviem, čo sa deje so mnou? Takú veľkú ľútosť cítim v srdci svojom nad hriechami mojimi, jakú nikdy som necítil.» I vypovedal sa skrúšene zo všetkých hriechov svojich a spokojne zomrel. Po smrti jeho mala sv. Brigitta zjavenie, v ktorom jej bolo oznámené, že zomrelý pokánim svojím večnému zatrateniu ušiel a v očistci sa nachádza, a milosť dosiahol, pretože mával v živote útrpnosť s boľasťami Panny Márie, ktoré pri ukrižovaní Syna Božieho znášala. Sv. Brigitta spísala neskôr zjavenia svoje, ktoré každému kresťanovi ku duševnému spaseniu môžu slúžiť. Tieto zjavenia osvetlil pápež Benedikt XIV. i riekol: «Z pripustenia takých zjavení nič inšie nevyplýva, len to, že sa môžu oznámiť po zrelom uvážení ku prospechu veriacich.»

Sv. Brigitta opustila hlučný svet a utiahla sa do samoty. K tomu cieľu založila vo Vadstene, vo švédskom biskupstve Linköpingskom, kláštor pre šesťdesiat mníšek a predpísala im pravidlá sv. Augustína, ku ktorým pridala niektoré, mníšek sa týkajúce predpisy; menovite mali rozjímať boľastné umučenie Pána Ježiša Krista. Tie pravidlá prijali i mnohí mnísi a tak povstal rád sv. Brigitty, ktorý pápež Urban V. roku 1370 pod menom «Zákon Spasiteľa» potvrdil. Za dva roky spravovala sv. Brigitta učenícky svoje v kláštore a keď záležitosti tohoto kláštora usporiadala, zatúžila po Ríme a po Svätej Zemi. I nastúpila púť svoju do Ríma s dieťkami svojimi Karolom, Birgerom a Katharinou, aby pri hroboch svätých apoštolov Petra a Pavla a premnohých iných mučeníkov svätý život svoj tráviť mohla. Tak žila sv. Brigitta za dlhší čas vo večnom meste veľmi skrovne a kajúcne, a každodenne navštevovala chrámy a nemocnice, v ktorých nemocných ošetrovala. Jedného dňa naštivila sv. Otca a predstavila mu synov svojich Karola a Birgera. Keď pápež uzrel ich, riekol Birgerovi: «Ty si syn matkin». I obrátil sa ku Karolovi, ktorý bol mladíkom veselej mysli, ale pri tom i veľký ctiteľ Panny Márie, a riekol jemu: «Ty si synom sveta». Sv. Brigitta zadivila sa nad týmito slovami, poklesla na kolená pred pápežom, i prosila ho, aby milovanému synovi jej uložil pokánie za hriechy. Pápež dotkol sa pása a rúcha Karolovho a slávnostne riekol: «Toto ťažké bremeno nech mu dostačuje ku pokániu za hriechy jeho!» Sv. Brigitta založila v Ríme útulok pre švédskych mladíkov a pútnikov, ktorý hospic pápež Lev X. znovu vystavil a sriadil. A tento pomník lásky jej oproti bližným stojí podnes v Ríme.

Z Ríma putovala sv. Brigitta do Sv. Zeme, aby sa tam modlila a plakala, kde Vykupiteľ božský sa narodil, rástol, učil, zázraky činil a trpel. Na ceste zomrel jej v meste Neapole syn Karol a v Sicílii druhý syn Birger. Zo Sicílie plavila sa sv. Brigitta so zbožnou dcérou svojou Katharinou do Palestíny, plná túžby po shliadnutí svätých prepamätných miest. Čo sv. Brigitta cítila v Jeruzaleme na vrchu Kalvárskom, kde najláskavejší Spasiteľ, Ježiš Kristus, potupnú a preboľastnú smrť na kríži za hriešné pokolenie ľudské podstúpil, o ktorej cez celý život svoj s veľkým žiaľom a bôľom rozjímal, to nie je v stave iné ľudské srdce pocítiť, tým menej skrovne pero opísať.

Na zpiatočnej ceste do Ríma upadla sv. Brigitta do zimnice, na ktorú vo večnom meste za celý rok trpela; ku koncu roku obťažili povážlivý stav jej i druhé nemoci. Veľké bôle, ktoré trpezlivo znášala, ulavovala si rozpomienkou na prehorké muky Spasiteľove a priala si z horúcej lásky ku Ježišovi ešte väčšie boľasti trpeť. V boľasťach svojich často hovorievala: «To je zlým znakom, keď človek nemá žiadne pokúšanie alebo žiadon kríž, lebo Ježiš Kristus zreteľne hovorí: Kto nenesie kríž svoj, nie je Mňa hoden. A inokedy hovorila: «Nikdy neokusuje človek lepšie

ľúbeznosť raja a cnosti, než v očistci utrpenia.» A keď ju chceli v boľast'ach tešiť a ľutovať, riekla: «Pravidlom všetkých pravidiel je, seba samého opustiť a Bohu sa odovzdať a bez ohľadu Jemu sasveriť.» Velebnosť zriedkavých cností jej obdivovali všetci Rimania.

Piatimi dňami pred smrťou zjavil dobrotivý Boh hodinu odchodu jej z tejto márnej zeme. Svätú dcéru svoju Katharinu a všetkých prítomných napomínala ku stálosti v zbožnom živote. V deň smrti vyspovedala sa skrúšene z celého živobytia a prijala sv. sviatosti zomierajúcich. Na to žiadala si, aby ju v izbe na dlážku, popolom posypanú, položili; i prosila spovedníka, aby v prítomnosti jej sv. omšu slúžil. Po sv. omši vydýchla svätú dušu svoju slovami: «Do rúk Tvojich, ó Pane, porúčam dušu svoju!» Tak usnula tíško v Pánu sv. Brigitta dňa 23. júla roku 1373, v 71. roku požehnaného života svojho. Pri pohrabe jej stalo sa mnoho divov.

Mŕtvé telo sv. Brigitty bolo pochované v Ríme v chráme sv. Laurenca (Vavrinca), ktorý náležal chudobným Klarisskám; ale roku 1374 bolo prenesené svätou dcérou jej Katarínou do Švédska a uložené v kláštore jej Vadstene. Keď i tu stalo sa mnoho divov, vyhlásil ju pápež Bonifác IX. za svätú roku 1391 a nariadil svätenie pamiatky jej na deň 8. októbra každého roku. Cirkevný snem v Kostnici roku 1415 ohlásil to vynesenie celej cirkvi a pápež Martin V. potvrdil ho. Zo spisov sv. Brigitty známe sú «Zjavenia» jej, ktoré sv. cirkev potvrdila.

Sv. Brigitta vyobrazuje sa v čiernom rúchu rádu svojho, s pútnickou palicou v ruke, okolo hlavy plamenná žiara, čo znamená zjavenie.

Poučenie.

Milostivý Boh zjavoval sa často sv. Brigitte za dlhého požehnaného života jej; tieto zjavenia mali za predmet boľastné umučenie Pána nášho, Ježiša Krista, a predpovedaly i prevraty v istých krajinách a osud niektorých ľudí. Vyšly na svetlo v diele pod menom «Zjavenia sv. Brigitty.» Začínajú sa slovami Spasiteľa, ktorý sa pokornej služobnici zjavil: «Ja som Pán tvoj a Boh tvoj, i chcem dôverne hovoriť s tebou. Ty staneš sa nevestou Mojou, a Ja upotrebím teba jako nástroj, aby som mohol oznámiť ľuďom tajomstvá, ktoré neznajú. Čo tebe poviem, slúžiť bude mnohým ľuďom ku duševnému spaseniu. Počuj teda hlas Môj a vydaj počet z tajomstiev duchovnému otcovi svojmu, ktoré ti zjavím.» Toto bol počiatok zjavení jej. Spovedníkom jej bol slávny doktor (učenec) bohoslovía a kanonik kapituly v Linkôpingu, menom Matej. A jako má uvažovať kresťan tieto zjavenia a z jakého ohľadu má ich čítať? Ačkoľvek osobné zjavenia, jaké mali sv. Brigitta, sv. Hildegarda, sv. Alžbeta zo Šenavy (Schônau) a sv. Katharina zo Sieny, nemajú takú dôležitosť, vážnosť a istotu, jaké dialy sa svätým praotcom a prorokom Starého a sv. apoštolom Nového Zákona, ktoré boly potvrdené divami a zázrakami a ktoré sv. cirkev jako diela Ducha svätého uznala, — predsa slúžia ony ku duševnému spaseniu mnohých veriacich kresťanov. Spisy Starého i Nového Zákona dosvedčujú nám, že milostivý Boh verným služobníkom Svojim sa zjavoval s času na čas, aby dielo milosrdenstva Svojho ku spásu veriacich a ku prospechu sv. cirkve konal. Áno, dobrotivý Boh hovorieval vo videniach služobníkom Svojim ku prospechu veriacich a sv. cirkve, jako ku Abrahámovi, Izákovi, Jakubovi, Mojžišovi a v Novom Zákone svätému apoštolovi národov Pavlovi. Alebo odhaľoval vyvolencom Svojim skryté veci, jako egyptskému Jozefovi, sv. apoštolovi Petrovi a Jánovi, keď osvetľoval ducha ich nad-prírodným svetlom, že mohli nahliadnuť do budúcnosti a prezreť nevyzpytatelné a tajomstvenné cesty prozreteľnosti božskej, i neboli vystavení preludu mysli a mýlke. Ačkoľvek teda zjavenia sv. Brigitty nemajú takej váhy a dôstojnosti, jako videnia Duchom svätým

osvietených sluhov Božích Starého a Nového Zákona, zasluhujú predsa veľkej úcty a vážnosti u každého kresťana pre pokoru a prostosrdečnosť, s jakou ich svätá Brigitta úsudku sv. cirkve ponechala. Výbornými cnosťami svojimi, neunaveným snažením svojím po kresťanskej dokonalosti stala sa sv. Brigitta veľkej úcty hodnou vo sv. cirkvi. Preto skúmal pozorne cirkevný snem v Basilei zjavenia jej, i dovolil ich jako užitočné a spasiteľné veriacim sdeliť. Ona odporúčala kresťanom, aby dľa predpisov sv. Evanjelií boli živí, Boha nado všetko a bližného jako seba samých milovali: a to je veru každému človekovi ku spaseniu duše potrebné. V tomto smysle a duchu hľadeť má každý opravdivý kresťan na zjavenia sv. Brigitty.

Modlitba.

O Bože, ktorý si sv. Brigitte skrze Syna jednorodeného Svojho tajomstvá nebeské zjaviť ráčil, popraj nám, sluhom Svojim, na prímluvu jej, aby sme vtedy, keď sa On zjaví vo večnej sláve Svojej jako Sudca, v nej s radosťou podiel brať udôstojnenými boli. Skrze tohože Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

9. októbra.

Sv. Dionys Areopagita, biskup a mučeník.

Vznešený muž Boží Dionys, Areopagita zvaný, uzrel svetlo sveta ešte pred narodením Pána nášho Ježiša Krista v staroslávnom gréckom meste Athénach. Rodičia jeho pochádzali zo vznešeného rodu a boli veľmi bohatí; preto vynaložili všetko, aby nadaného syna svojho vo všetkých vedách náležite vycvičiť mohli. Keď veľkými darmi duševnými obdarený mladík odbavil slávne školy vo vlasti svojej, poslali ho rodičia do mesta, Heliopolis menovaného, v Egypte, kde sa učil prírodným vedám a menovite hvezdárstvu. Po rokoch navrátil sa Dionys do vlasti svojej, obohatený zriedkavými vedami, že stal sa v Athénach sudcom tak zvaného Areopagu, ktorý bol dľa prastarých zákonov súdnym dvorom, rozhodujúcim o veciach krajinských, menovite o rozoprách náboženských. Moc a vláda týchto prísnych a vysokoučených sudcov bola v Athénach a v celej krajine veľmi veľká. Dionys bol slávnym mudrcom a horlivým pohanom, keď Ježiš Kristus, láskavý Spasiteľ náš, na potupnom dreve kríža v meste Jeruzaleme zomieral. Jako prírodokúmatel' a hvezdár, pozoroval s priateľom svojím Apollofanom, s ktorým drier v Heliopole astrológiu (hvezdárske hadačstvo) sa učil, na hvezdárni v Athénach zatmenie slnca, ktoré mimoriadnym spôsobom pri smrti Spasiteľovej od šiestej do deviatej hodiny (to jest dľa počítania nášho od poludňajšej 12. do 3. hodiny odpoľudnia) na celej hriešnej zemi trvalo. I pýtal sa zadivený hvezdár nad nepredvídaným a nevypočítaným zatmením učeného priateľa svojho Apollofanesa: «Čože je to? A čo má znamenať tento podivný zázrak?» Zamyslený hvezdár Apollofanos odpovedal: «To je znamením, že premena deje sa vo veciach božských.» Keď to Apollofanos riekol zahľadel sa rozčúlený Dionys na zatemnenú oblohu nebeskú, dlho zkúmal obeh hviezd, menovite slnca a zeme našej, vypočítaval, dlho premýšľal a zrazu zvolal: «Alebo zomiera Stvoriteľ, alebo vystúpila svetová ústrojnosť z kol'aje svojej (lebo svet zahynie)!»

Roku 50. po narodení Pána Ježiša Krista a 16 rokov po prehorkej smrti Jeho prišiel sv. Pavel apoštol na druhej učiteľskej ceste svojej do gréckeho mesta Athén, v ktorom Dionys jako najvyšší sudca žil. Sv. apoštol národov začal ohlasovať sv. Evanjelium Židom v synagóge a

pohanským Grékom na námestiach Athén, kde mnoho pohanských chrámov a oltárov uzrel. Niektorí mudrci pohanskí, Epikurei a Stoici, dohadovali sa so sv. Pavlom a keď nemohli odoláť múdrosti jeho, zaviedli ho na kopec Arseov, na ktorom bolo námestie Areopag, kde shromažďovali sa sudcovia a vážni starci, aby sa radili o náboženstve, o verejných mravoch a o záležitostiach vlasti. A sudcovia pýtali sa sv. Pavla: «Ci môžeme vedieť, jaké je to nové učenie, ktoré ohlasuješ?» Svätý Pavel riekol: «Mužovia athénski! Našiel som tu oltár, na ktorom napísané je: Neznámemu Bohu! Preto, čo vy neznáte a ctíte, to ja zvestujem vám.» I poučoval mudrcov gréckych o pravom Bohu, Stvoriteľovi neba a zeme, ktorému jedine ľudia majú sa klaňať, a ktorý poslal Spasiteľa a vzkriesil Ho z mrtvých. Mnohí pohania uverili v Pána Ježiša Krista a prijali sv. krst, medzi nimi vážny mudrc a sudca Dionys, Areopagita menovaný, a manželka jeho Damaris. Priateľ jeho Apollofanes rozhodil sa proti Dionysovi a verejne ho hanobil, že uveril v nové učenie o vzkriesení z mrtvých a o poslednom súde, čo pohanských mudrcov veľmi pohoršovalo. Rozhorčený Apollofanes nazval priateľa Dionysa bezbožníkom a otcovrahom, lebo že používal vedy, ktoré si osvojil v školách gréckych, aby nimi bojoval proti starootcovej viere Grékov. Účinnou láskavosťou sv. Polykarpa odriekol sa neskôr i Apollofanes ničomných bôžkov a vyznával trojjediného Boha. Keď to počul priateľ Dionys, písal Apollofanesovi list, plný nebeského pomazania. Pamätný list svoj začína slovami: «Teraz obraciam sa slovami svojimi k Tebe, ó láske srdca môjho!» A končí sv. Dionys list, milovanému priateľovi písaný, takto: «Teraz zomrem radostne v Ježišovi, ktorý je Bohom mojím a životom mojím, a síce preto, že si prijal život.»

Kresťanský učenec Hierotheus vyučil Dionysa vo všetkých článkoch viery základne. Po prijatí sv. krste vyznačoval sa Dionys veľkou horlivosťou pre šírenie sv. cirkve v Athénach a v celom Grécku. I cestoval do Jeruzalema, aby ostatných sv. apoštolov videl a poznal. I bolo mu popriate nielen sv. apoštolov poznať, ale vidieť i preblahoslavenú Pannu Máriu. A keď vraj uzrel Matku Božiu, riekol o milostnosti jej: «Keby som nebol vedel, že Ježiš je Boh, bol by som sa domnieval, že ona je Bohom.» On bol prítomným so sv. apoštolmi i pri blahosladenom na nebe vzatí Panny Márie. Dľa svedectva sv. Dionysa z Korintu, ktorý žil v druhom storočí, bol vyvolený sv. Dionys Areopagita sv. apoštolmi za prvého biskupa v Athénach. V krátkom čase prekvetala sv. cirkev v tom najslávnejšom a najväčšom meste gréckom pod biskupskou správou jeho.

Stalo sa, že podriadený jemu kňaz, menom Demofilos, v horlivosti svojej jedného kajúcneho kresťana zo svedelnice bez rozhršenia odpravil. Keď sa o tom dozvedel sv. biskup Dionys, pokarhal prísne horlivého kňaza, a aby ho poučil, jaký má byť obozretný a mierny, keď ide o duševné spasenie, písal mu list, v ktorom mu rozprával pamätnú udalosť, ktorá sa prihodila učeníkovi jeho Karpusovi. I bol Karpus zbožným kňazom, ktorý nikdy ku oltáru nepristúpil, bez toho, že by nebol býval potešeným nejakým videním a zvláštnou milosťou. Stalo sa, že istý pohan veriaceho kresťana ku hriechu sviedol. Keď to dpočul horlivý zbožný Karpus, že ten pokazený kresťan pohoršlive žije, rozhorlil sa nad tými nepravosťami tak veľmi, že prosil Boha, aby s neba hodil hromový blesk na tých hriešnikov a zničil ich. Nahnevaný Karpus ľahol si na odpočinok; o polnoci prebudil sa dľa obyčaje, aby Bohu prespevoval žalmy. I zdalo sa mu, jakoby sa dom rozpľoval, nebo sa otvorilo, jakoby Ježiš Kristus s anjelmi sa zjavil a s trónu Jeho sudcovského ohnivý stĺp dolu sa spúšťal, aby všetkých hriešnikov zničil. Predesený Karpus pozrel dolu, i uzrel veľké množstvo hadov, ktorí otáčali sa okolo nôh tých nešťastných

hriešnikov, aby ich do priepasti strhli, z ktorej práve vyšli. Naradovaný Karpus, že Boh tresce na prosbu jeho pohoršlivých hriešnikov, pozrel hore k nebu. I uzrel, jako nebeský Spasiteľ s trónu so-stupuje, aby podal ruku tým dvom hriešnikom, i aby oslobodil ich od vzteku jedovatých hadov. Zbožný Karpus predesil sa pre prísnosť svoju, keď zbadal láskavosť Spasiteľovu, i bol prekvapený veľmi, keď Spasiteľ tieto slová mu hovoril: «Bij Mňa, Karpus, keď ti vôľa, a vylej zlosť svoju na osobu Moju. Hotový som údery tvoje prijímať a chcem druhýraz za ľudské pokolenie zomreť. Co ja žiadam, je, aby neboli trestaní, ale aby prestali hrešiť a od večnej pokuty boli oslobodení* Toto zjavenie dostačilo dobrému kňazovi ku presvedčeniu, že Boh nechce smrť hriešnika, ale aby sa polepšil a večne žil. Sv. Dionys počul túto udalosť od Karpusa, ktorý neskôr biskupom stal sa na ostrove Krete; i sdelil ju listovne horlivému Demofilovi, aby ho o miernosti v úrade kňazskom poučil.

Keď sv. Dionys biskupstvo svoje v Athénach upevnil, odovzdal správu jeho jednému učeníkovi svojmu a odišiel s kňazom svojím Rustikom a diakonom Eleutheriom do Ríma, kde ho pápež, sv. Klemens, s radosťou privítal. Na vlastnú žiadosť vyslal pápež sv. Klemens horlivého biskupa, sv. Dionysa a jeho učeníkov Rustika a Eleutheria do Gallie, terajšieho Francúzska, aby tam ohlasovali sv. Evanjelium pohanom. A horliví sluhovia Boží ohlasovali všade slovo spasenia, kamkoľvek na apoštolskej ceste svojej prišli. I precestovali časť Gallie, až prišli do mesta Paríža, v ktorom sa usadili. V krátkom čase obrátil sv. Dionys veľké množstvo pohanov v okolí Paríža, ktorí porúčali modly svoje a svätému mužovi pri stavbe chrámu kresťanského pomáhali. Pohanskí žretci (kňazi) obžalovali sv. Dionysa a učeníkov jeho Rustika a Eleutheria u rímskeho miestodržiteľa, menom Fescennia, ktorý dal sv. mužov uväzniť.

Miestodržiteľ rímský Fescennius žiadal si väzňov pred súdnu stolicu svoju priviesť, i nahováral ich, aby pravého Boha zapreli a bôžkom rímským obetovali. Sv. Dionys a učeníci jeho bránili sv. presvedčenie svoje a dokazovali pohanovi, že len jeden pravý Boh je a že všetci ľudia jedine Jemu majú sa klaňať a slúžiť. Fescennius hrozil sv. mužom, že ich dá mučiť, keď sa nezrieknu kresťanskej viery. Ale márné boli hrozby pohanove: sv. Dionys a učeníci jeho volili radšej najväčšie boľasti a muky trpeť, než by boli pravého Boha zapreli. I rozkázal Fescennius katom, aby sv. mužov ukrutne bičovali. A keď sv. vyznavači vzdor veľkým boľasťam pri mučení Boha milostivého chválospevami zvelebovali, dal ich miestodržiteľ na škripce natiahnuť a tak domúče-ných do ohňa, hodiť. Milostivý Boh zachránil zázračne služobníkov Svojich, a oheň neuškodil im, ale vyhasol. Fescennius dal ich uväzniť a keď vo viere svojej stále vytrvali, odsúdil ich ku zoľatiu. Katovia vyviedli sv. mučeníkov na vrch neďaleko Paríža, ktorý podnes menuje sa Montmartre, vrchom mučeníkov, a postínali im hlavy. Sv. Dionys pochytil zoľatú hlavu svoju a kráčal dolu vrchom, poklesnúc na mieste, kde neskôr ku počte jeho bol vystavený kláštor, St Denis (Sv. Dionys) menovaný. To stalo sa roku 96., dňa 9. októbra.

Mrtvé telo svätého Dionysa bolo pochované na mieste, kde vypustil veľkého ducha svojho a nad hrobom jeho vystavený bol chrám ku počte jeho, čo sa za pápeža Innocenta III. roku 1215 stalo. Hlava jeho nachádza sa v biskupskom kostole v meste Soassone (Soissons), ktorá tam r. 1205 bola uložená. Sv. Dionys býva cteným jako patrón vo Francúzsku. Zanechal mnohé spisy, medzi ktorými je pamätný spis o cirkvi Kristovej, o nebeskej hierarchii, o mene Božom, o anjeloch atď.

Sv. Dionys vyobrazuje sa v biskupskom rúchu s mečom v ruke, u nôh hvezdárske nástroje, alebo s odťatou hlavou na ruke.

Poučenie.

Sv. Dionys Areopagita bol vysokoučeným mudrcom pohanským, ale domnelá učenosť jeho nedostačovala, aby poznal pravého Boha a pravé určenie a dôstojnosť duše ľudskej. I tí najučenější vedomci pohanskí blúdili slabým rozumom svojím vo tmách nevedomosti. Reč sv. Pavla, apoštola, ktorú držal na Areopagu v Athénach o vzkriesení tela z mrtvých, pôsobila veľký dojem na pohanov a menovite na mudrca Dionysa, tak, že prijal vieru kresťanskú. Niektorí pohania, menovite grécki a rímski mudrci, uznávali nesmrteľnosť duše; ale neverili na vzkriesenie z mŕtvých tela ľudského. Preto píše sv. Pavel apoštol v prvom liste svojom kresťanom, v gréckom pohanskom meste Korinte bývajúcim (15, 31, 32.): «Na každý deň umieram, na slávu vašu (tak hovorím), bratia, ktorú mám v Kristu Ježišovi, Pánu našom. Keď som podľa človeka (t. j. dľa spôsobu ľudí, ktorí sa radi chlúbiavajú zásluhami svojimi) bojoval proti divým zverom v Efeze, čo mi to prospeje, keď nevstanú mŕtví? «Jedzme a pijme; lebo zajtra zomreme!» (Tak totižto hovoria pohania, ktorí bludné sa domnievajú, že mimo tento život žiadneho iného niet)». Sv. Dionys vyjavil sám vo spisoch svojich, že bol rečou sv. Pavla o vzkriesení z mŕtvých, v Athénach držanou, na pravú cestu poznania pravdy Božej privedený. Veď sv. Jakub apoštol hovorí v liste svojom, že múdrosť tohoto sveta je «zemská, zvieracia, diabolská (3,15.).» Že dobrotivý Boh telá ľudske niekdy vzkriesi, vyplýva zo všemohúcnosti Božej, ktorá bola v stave utvoriť z prachu zeme telo prvého človeka, ktorou ho i živí, spolu môže zase v prach rozpadnuté telá i oživiť, ako sa to stalo pri vzkriesení Pána nášho Ježiša Krista, V tom smysle sv. Pavel písal Rimanom (8, 11.): «Keď Duch Toho, ktorý vzkriesil Ježiša z mŕtvých, prebýva vo vás: Ten, ktorý vzkriesil Ježiša Krista z mŕtvých, obživí (nesmrteľnými učiní) i smrteľné telá vaše pre prebývajúceho Ducha Jeho vo vás.» Pravdu túto potvrdzuje sv. Písmo Starého i Nového Zákona. Nábožný trpitel'job zvolal (19, 25—27.): «Viem, že Vykupiteľ môj žije, a že v posledný deň zo zeme vstanem: a zase oblečený budem kožou svojou a v tele svojom uzriem Boha svojho. Ktorého uzriem ja sám, a oči moje spatría Ho, a nie iný: složená je tá nádej moja v lone mojom.» A v Novom Zákone hovorí sv. Ján slová Pána nášho Ježiša Krista (5, 21.): «Lebo jako Otec mŕtvých vzkriesi a obživuje: tak i Syn, ktorých chce, obživuje.» Vyplýva to i zo samého skutku vykúpenia Kristovho, «ktorý skrze smrť zkalil toho, ktorý skrze smrť vládol,» to jest diabla, a ktorého vykúpenia doplnkom bude zaiste i vzkriesenie tela ľudského. «Najposlednejšie bude zkalená nepriateľka smrť; lebo všetky veci poddal Boh pod nohy Jeho (t. j. Kristove)», píše sv. Pavel o Vykupiteľovi (1. Kor. 15, 26.). Po vzkriesení budú telá ľudske nesmrteľné a oslávené, jako telo Pána Ježiša po vzkriesení Jeho; ale len telá spravodlivých povstanú k večnému osláveniu. Sv. Pavel píše (1. Kor. 15, 12 -23.): «Ponevác sa káže o Kristu, že z mŕtvých vstal, jako môžu niektorí medzi vami hovoriť, že vzkriesenia z mŕtvých, niet? Lebo keď niet vzkriesenia z mŕtvých ani Kristus nevstal z mŕtvých. A keď Kristus nevstal z mŕtvých, inárne je vtedy kázanie naše, márná je i viera vaša Ale teraz Kristus vstal z mŕtvých, najprvnejší z tých, ktorí zosnuli. Lebo zaiste skrze človeka smrť, skrze človeka i vzkriesenie z mŕtvých. A jako v Adamovi všetci umierajú, tak i v Kristu (Bohočloveku) všetci obživení budú. Ale jeden-každý v poriadku svojom; najpred-nejší Kristus, potom tí, ktorí sú Kristovi, ktorí v príchod Jeho uverili.* Bude to vzkriesenie diať sa, aby celý človek dľa duše i dľa tela bol odmenený alebo potrestaný. Preto píše sv. Pavel (1. Kor. 15; 41—45.): «Hviezda od hviezdy delí sa jasnosťou. Tak bude i vzkriesenie mŕtvých. Rozsieva sa (telo) porušiteľné, vstane neporušiteľné; rozsiera sa nesličné, vstane

oslávené; rozsiera sa nemocné, vstane mocné; rozsiera sa telo živočíšne, vstane telo duchovné.» Kedže je telo živočíšne, je i duchovné, jako je písané: učinенý je prvý človek Adam v živú dušu, posledný Adam v obživujúceho ducha»; t. j. prvý človek Adam v živú osobu, Kristus Pán obživuje nás k životu duchovnému. A v druhom liste píše sv. Pavel Korinťanom (5,10.): «Všetci my zaiste musíme sa ukázať pred súdnu stolicu Kristovu, aby prijal jeden-každý vlastné veci tela, jako činil buďto dobré, alebo zlé.» Preto žij, kresťane, dľa učenia Kristovho cez celý život svoj a budeš vzkriesený k večnému životu!

Modlitba.

O Pane Ježišu, ktorý si nám potešiteľnú nádej z mrtvých vstania vlastnou smrťou Svojou vydobyl, pomôž mi, aby som telo svoje žiadnym hriechom nepoškvrnil, ale vždy nepoškvrnené až do smrti zachoval, aby som niekdy do počtu tých bol prijatý, ktorí môžu spatrovať tvár božskú Tvoju. Amen.

10. októbra.

Sv. František Borgias, jezuita.

Medzi najmohútnejšie a najskvelejšie stĺpy novo založeného rádu Ježišovho v šestnástom storočí náleží tretí najvyšší riaditeľ (generál) jeho, miláčok zakladateľa sv. Ignáca z Lojoly, sv. František Borgias.

Zriedkavý tento muž Boží bol synom španielskeho vojvodu Jána z Borgie a Johanny z Aragonie, vnučky kráľa Ferdinanda. Narodil sa dňa 28. októbra roku 1510 v meste Gandii, v španielskom kráľovstve Valencii. Výborná matka vychovávala synka svojho, ktorému pri sv. krste zo zvláštnej úcty ku sv. Františkovi z Assisi dala meno František, veľmi nábožne, i vštepovala do útleho srdca jeho najvrúcnejšie city k Bohu a ku zjavenému náboženstvu Jeho. Keď synček ich trochu odrástol, sverili ho vysokourodení rodičia vychovávaníu učiteľom, ktorí skveli sa hlbokou učenosťou a zriedkavou nábožnosťou. A nadaný malý František prejavoval už toho času nevídajú bázeň Božiu, útlú láskavosť a skrovnosť. Jako dvanásťročný mladík zatúžil po užšom spojení s milostivým Bohom. Zbožná matka onezdravela nebezpečne a táto smutná udalosť pôsobila tak mohutne na šľachetné srdce Františkovo, že uťahoval sa do osamelej svetlice, za celé hodiny na kolenách kľachiaval, útlé telo svoje bičoval a s plačom ku milostivému Bohu o uzdravenie milovanej matičky vzdychával a volal. A keď roku 1520 dobrotivý Boh zbožnú matku jeho k Sebe povolal, krvácalo citlivé Srdce Františkovo, i nezapomínal na spasiteľné napomínanie jej a naučenie, ktoré mu nenahraditeľná matka Johanna za života udeľovala. Toho času učinily veľký dojem na zbožnú myseľ jeho i kázne, ktoré istý slávny kazateľ o umučení Pána a o poslednom súde držal. Hrôzy plné spisy o pokute odsúdencov dojaly zbožné srdce chlapcovo tak veľmi, že zatúžil po kláštorskom živote.

Starostlivý otec odovzdá dvanásť ročného Františka k ďalšiemu vychovávaníu a vyučovaniu Jánovi z Aragonie, bratovi zomrelej manželky svojej, ktorý bol toho času arcibiskupom v meste Saragosse. A František bol takým šťastlivým, že pôsobením ujca svojho dostal za učiteľov mužov, ktorí nielen obohatili ho vedami a umeniami, vznešenému rodu a stavu jeho primeranými, lež upravili ho i na cestu základnej a pravej svätosti. Takto vychovávaný mládenec zošklivil si celkom márný svet, vyhýbal sve-társkym spoločníkom, čítaval spasiteľné

spisy, prijímal často sv. sviatosti, i túžil čím ďalej tým viac po živote kláštorskom. Otec chcel mať zo syna štátnika a preto usiloval sa všemožne, aby ho od toho úmyslu odviedol. I poslal ho s niektorými pokrevnými na cesty do cudzích zemí. A keď ani to nespomohlo, aby si zbožný mládenec obľúbil svet, poslal ho starostlivý otec roku 1528 na hlučný dvor cisára Karola V. No František i v spoločnosti dobrých a zlých vysokourodnených kresťanov, v hluku a nádhere znal zachovať ako dvoran zmužilú cnosť a spojovať kresťanský život s dvorským, že si ho sám cisár vysoko vážil a vzorom i divom všetkých kniežat nazýval. Svedomite a verne konal všetky povinnosti svoje a prejavoval usadlú múdrosť, ako nejaký dospelý muž. Na hlučných a výstupných radovánkach dvorských nebral účasť. O hrách v kôstky a karty hovorieval: «Človek utraca pri tom nielen peniaze svoje, ale i čas svoj, nábožnosť, i obťažuje si svedomie. Sprevádzaný sluhami navštevoval denne chrám Boží. V prítomnosti jeho nesmel nikto ľahkomyseľne hovoriť alebo bližného ohovárať. Sluhovia jeho museli mravne a nábožne žiť. V slobodnom čase čítaval najradšie nábožné a vedecké spisy a hovoril, že je to prvým stupňom k lepšiemu životu; bavieval sa hudbou, v ktorej bol veľmi zbehlým, ba obdivovaným umelcom; alebo prechádzaval sa po nivách a lesoch, kde každá krása prírody Božej, každý buľavý potôčok horský, každá kvitnúca vonná bylinka, každý pestrý chrobáček a motýl, každý spevavý ptáčik vnímavú myseľ jeho k Stvoriteľovi obracaly a láskavé srdce jeho ku chvále a zvelebovaniu všemohúceho a dobrotivého Boha oduševňovali. Cisár Karol V. a vznešená manželka jeho Isabella, ctili si Františka Borgiasa v takej miere, že ho považovali za úda rodiny svojej. Aby ho užšie pripútali ku dvoru cisárskemu svojmu, ponúkli mu ku stavu manželskému najprednejšiu dámu dvorskú Eleonoru de Kastro, ktorá vznešená panna vyznačovala sa nielen vysokým rodom, bohatstvom, zriedkavou telesnou krásou, ale i skvelou nábožnou myslou a milostivým srdcom. Otec jeho, Ján Borgias, vojvodca z Gandie, bol spokojný s návrhom manželov cisárskych, i privolil k uzavretiu manželstva, ktoré domu jeho len k úcte mohlo slúžiť. A poslušný syn František neprotivil sa vôli starostlivého otca a panujúceho domu cisárskeho, i pripravoval sa za viac dní prísny pokáním, modlitbami a skutkami milosrdenstva oproti bližným ku hodnému prijatiu sviatosti stavu manželského, v čom ho i zbožná sverenica Eleonora de Kastro nasledovala. V slávnostný deň svatby vymenoval cisár Františka Borgia za územského grófa (markgrafa) v Lombaji, za volenca cisárskeho a za vyššieho stajného správcu cisárovnej.

A dobrotivý Boh žehnal zbožnému manželstvu Františkovmu; vznešená manželka Eleonora de Kastro porodila osem dietok, ktoré všetky cnostné a nábožne vychované ku veľkej poteche vznešeným rodičom dorastali. Ačkoľvek František Borgias s manželkou svojou veľmi nábožný život viedol, ačkoľvek pri vysokých hodnosťach svojich v najhlbšej pokore seba zapieral, dopustila predsa prozreteľnosť Božia na neho veľké zkúšky, aby zbožného ducha jeho ešte viac očistila a na márnosť všetkých statkov a dôstojností zemských ho upozornila. Roku 1535 upadol sluha Boží do ťažkej a dlho trvajúcej nemoci. Ale svätý František Borgias znášal s podivuhodnou trpezlivosťou nesmierné boľasti, ktoré žiadon liek nebol v stave utíšiť. Mnohé pohromy a táto boľastná nemoc zapríčinili, že František Borgias zhnusil si marný svet a celou dušou vinul sa k Bohu. A k tomu dopomohla mu najviac ešte i smutná udalosť, ktorá sa na dvore cisárskom stala.

Sotva že František Borgias povstal z dlho trvajúcej nemoci, zomrela náhle r. 1539 cisárovná Isabella v najkrajšom kvete života, ktorú celý svet ako div krásy ženskej obdivoval a každý veľmož s radosťou obsluhoval a u ňoh jej pred pyšným trónom i prachu sa korieval.

František Borgias jako územný gróf z Lombaje a jeho manželka; Eleonora de Kastro jako první dáma dvorní sprevádzali s mnohými inými veľmožm mŕtvolu cisárovnej do mesta Granady, kde v hrobke kráľovskej mala byť uložená. Dlí obyčaje dvoru panovníckeho bola rakev v prítomnosti dvoranov pred pohrabom otvorená, aby prítomní svedkovia mohli odprisahať, že mŕtvá cisárovná skutočne tam bola pochovaná. Tvár mŕtvej cisárovnej Isabelly bola taká zohy-zdená a taký smrad rozširoval sa z hnijúcej mŕtvoly, že všetci prítomní veľmoži hrôzou sa trasúc od rakve utekali. Len zbožný František stál ohromený nad mŕtvolou drier pyšnej a prekrásnej cisárovnej, aby povinnosť svoju vykonal a o pravosti jej prísahu složiť mohol, i hľadel strnulým zrakom na ten prehrôzný predmet neuprositeľnej smrti. Zatriasol sa celý a zvolal: «Kde sú tie purpurové ústa a kvetúce líca, skvelé oči, ktoré sme obdivovali pred niekoľkými dňami? Čo stalo sa z tej nádhernej krásy, ktorej korili sa všetci ľudia? O márnosť nad márnosťou!.. Isabella, koruna i žezlo (berla) krásnili teba, kolenačky bola si obsluhovaná, na kynutie tvoje okom pohybovali sa tisíce poslušní smrteľníci, všetky možné počty preukazovali sa tebe, všetkými bohatstvami vládla si ty — a toto je koniec všetkého? Mizernosť života ľudského, klamlivá nádej statkov pozemských, toto je koniec tvoj?! Takým rúčomným, pomíňajúcim veciam venuje človek celú bytnosť svoju, všetky snahy svoje a všetky sily svoje? — Nie viac! ... Už dosť slúžil som smrteľným ľuďom a márnosti svetskej!» A celý trasúc sa posvätným strachom nad hrôzami smrti neuprositeľnej a s nemiznúcim dojmom, ktorý tento pohľad v útrobach jeho zanechal, odišiel po slávnostnom pohrabe cisárovnej Isabelly domov, kde celú noc oka nemohol zažmúriť. I kľáčal vo svetlici svojej na kolenách, prelieval horké slzy a často vzdychal: «Co mám hľadať ešte na tejto márnej zemi a ako dlho budem sa sháňať za lichou tôňou? Ó Pane, osviet a posilni mňa milosťou Svojou, aby som sa mohol oslobodiť z priepasti biedy svojej! Ukáž mi cestu, na ktorej Tebe mám slúžiť, aby som mohol dosiahnuť pokoj duše svojej a budúce blahoslavenstvo!»

Na druhý deň držal slávný kazateľ Ján Avila pri zádušnej sv. omši kázeň pohravnú o ničomnej pozemskej dôstojnosti a moci. A slová výrečného kazateľa povzbudily Františka Borgiasa ešte väčšmi ku prevedeniu dávneho úmyslu, že sa konečne odhodlal svet celkom opustiť a do kláštora vstúpiť. I poradil sa s učeným a nábožným kňazom Jánom Avilom, složil do rúk jeho sľavnostný sľub, že, jestli prežije manželku svoju, do kláštora vstúpi. A od toho dňa žil vojvodca František Borgias vo skvelom paláci svojom jako opravdivý mních. Každodenne venoval modlitbám viacej hodín, postieval sa prísno, že na tele celkom schudol, v dni nedeľné a sviatočné prijímal sv. sviatosti. Milerád by sa bol zriekol vysokých hodností svojich; ale cisár prinútil ho, aby prijal hodnosť miestokráľa v Katalonii, a tak pripútal ho užšie ku boku svojmu. František Borgias presídlil sa do Katalonie a residoval jako miestokráľ v hlavnom meste Barcelone. I stal sa opravdivým otcom chudobných a nešťastných. Nariadil blahonosné ustanovizne a poriadky v prospech poddaných svojich. Sriadil školy a staral sa o zbožných a cnostných učiteľov. Prísno trestal nekajúcných zločincov, verejných hriešnikov a násilníkov. A neunavene staral sa o duševné spasenie všetkých poddaných. Všetky diela svoje konal so srdečnou nábožnosťou. Často vzdychával: «Kto obmäkčí zatvrdelosť srdca môjho? Tvrdsie je nad skalu a diamant. Len Ty, ó milostivý Bože, môžeš ho obmäkčiť, len Ty, ktorý si v stave zo skál obživujúce žriedla živých vôd vypustiť a zo skál synov Abrahámových pretvoriť! Často zvolal nad prevrátenosťou ľudskou: «Ó život biedy a zaslepenia! Jako je možno, že tak málo poznávame opravdivé šťastie svoje, že sme samým sebe nepriateľmi, keď obetujeme čistú, nepomíňajúcu a vždy trvajúcu blahoslavenú večnosť pomíňajúcim radosťami Niektorí

dvoranovia zazlievali miesto-kráľovi Františkovi veľkú štedrotu oproti chudobným. Keď to počul sluha Boží, riekol: «Keby som bol zmámil pre zábavu svoju ešte väčšie peniaze, nikto nezastavil by sa nad tým. Ale ja chcem byť radšej karhaným, že som si utiahol k vôli chudobným, než by som bol nechal v biede stenat' trpiacich údov Kristových.

Roku 1543 zomrel otec Františkov, vojvodca Ján Borgias v Gandii, i prosil František cisára, aby ho prepustil z úradu miestokráľa, žeby mohol prevziať správu zdedeného po otcovi vojvodstva. Sotva usporiadal vojvodstvo svoje, onemocnela Františkovi milovaná zbožná manželka Eleonora. Jedného dňa kľáčal František Borgias pred obrazom umučeného Spasiteľa a prosil skrušene milostivého Boha, aby mu zachoval pri živote manželku, ktorá mu je najdrahším pokladom na svete. I zdalo za mu, že počuje tieto slová: «Keď chceš, aby Eleonora na zemi ešte i dlhšie ostala, bude uzdravená; ale to neposlúži ani spaseniu tvojmu ani ku spaseniu jej.» Ponížený sluha Boží zvolal celý zarmútený: «Kto si, Bože môj, a kto som ja, aby vôľa moja skôr bola vyplnená, než Tvoja ? Kto zná lepšie, než Ty, čo mne osoží a čo mám okrem Teba sebe priat' alebo žiadať ?» I obetoval Bohu život svoj a manželkin. A zbožná vojvodkyňa Eleonora upadla do ťažšej nemoci a dňa 27. marca, roku 1546 tíško usnula v Pánu.

Pri smrti zbožnej manželky bol vojvodca František Borgias ešte len 36. ročným. I usporiadal záležitosti svoje a dl'a sľubu svojho chystal sa, že do niektorého cirkevného rádu jako pokorný mních vstúpi. Toho času zavítal do Gandie jedon z prvých učeníkov sv. Ignáca z Lojoly, otec Le Fevre. Posvätné reči a svätý život tohoto jezuitu dojaly vojvodu Františka Borgiasa takou mierou, že dal vystaviť v Gandii kláštor pre údov tohoto nového rádu a prosil listovne v Ríme sv. Ignáca, zakladateľa rádu Ježišovho, aby ho do rádu svojho prijal. Sv. Ignác schválil úmysel jeho, sľúbil ho prijať; ale žiadal, aby drier deti svoje zaopatril a všetky svetské záležitosti svoje usporiadal. I naložil mu, aby bohoslovie sa učil a za doktora sv. Písma povýšiť sa dal. Od toho času žil František Borgias s deťmi svojimi v skrovnom dome pri kláštore Jezuitov a venoval čas svoj modlitbe, učeniu sa bohoslovie, a takej veľkej kajúcnosti, že mu sv. Ignác domlúvať musel; i písal mu, že kto je od Boha povolaným učiť a kacierov obracať, nesmie bez prestania len pred oltárom kľáčať, prísno sa postievať a telo svoje bičovať, ale že vedľa modlenia treba sa i učiť a pracovať. Túžba horlivého sluha Božieho po prijatí do rádu bola taká veľká, že mu sv. Ignác u pápežskej stolice vymôcť musel, aby pred časom slávne sľuby rádu složiť smel.

S dovolením cisárovým odovzdal roku 1550 vojvodstvo najstaršiemu synovi svojmu, povydával dcéry, zaopatril všetky dietky a vybral sa na cestu do Ríma. Pri bráne kláštora Jezuitov v Ríme padol František Borgias k nohám sv. Ignáca, prosil ho o požehnanie otcovské a zvolal: «Sláva Bohu! Predsa raz rozpadly sa väzby moje a duša moja podobá sa ptákovi, ktorý odletel zo siete (čierienca)!» Za štyri mesiace žil blízko sv. Ignáca, cvičil sa v povinnosťach rádu, ktorý si vyvolil, a v prísnom zaoberaní sa potrebnými vedami, a v pokáni. Keď počul, že pápež Julius III. za kardinála chce ho vymenovať, odišiel tajne z Ríma do Španielska. Tu bol roku 1551 za kňaza vysvätený a prvú sv. omšu slúžil v chráme na zámku Lojole, kde bol sa narodil sv. Ignác, zakladateľ rádu. Veľké množstvo ľudu bolo prítomné pri tej zriedkavej slávnosti. Od toho času venoval František Borgias celý život svoj službe Božej a spásu duší.

Súvekí ľudia obdivovali pokoru, lásku ku chudobe a kajúcnosť sluha Božieho. Najväčšia jeho radosť bola, keď mohol almužny sbierať po domoch, po okolitých dedinách a mestách a dietkam vykladať sv. náboženstvo. Predstavení poverili ho, aby v mestách Španielska a Portugalska sv. Evanjelium a pokánie ohlasoval. I stal sa horlivým missionárom, kázal a učil v

tých krajinách jako opravdivý apoštol. Kde za dlhší čas sa pobavil, býval obyčajne v nemocniciach a chudobiencoch. A práce jeho byly požehnané. Niejeden zatvrdelý hriešnik a kacier obrátil sa. Celé rodiny nastúpily cestou kajúcnosti nový spasiteľný život a poprední mužovia v krajine vyvolili si zbožného jezuitu Františka za spovedníka a duševného radcu svojho. Pokorou svojou obrátil niejedného pyšného veľmoža. Istý veľmož zlých a pohoršlivých mravov hanobil rád Jezuitov. Pokorný sluha Boží Fantišek navštívil ho, padol pred nim na colená a prosil ho za odpustenie pre príčinu, ktorú mu rád poskytol, že ho hanobil, ľato pokora sluhu Božieho odzbrojila uroleného hriešnika, že stal sa počestným mužom a pokorným sluhom ukrižovaného Spasiteľa. Keď raz horlivý František cestoval lo mesta Valladolidu, prijali mešťania pokorného sluhu Božieho s veľkou slávou, nad ím sa veľmi zarmútil. Mních Pustamentus badal to, i pýtal sa brata, prečo je smutným ? A pokorný František Borgias odpovedal: «Dnes ráno modlil som sa, i rozumel som, že peklo zasluhujem. I zdá sa li, jakoby mi privolávali všetci ľudia a stvoreia: Peklo je miestom твоjím, peklo je rčené duši tvojej!»

Jedného dňa obedoval František Borias so sestrou španielskeho poslanca v Ríme keď táto upreno na neho hľadela, riekla, že musí byť nešťastlivý, keď všetkého matku svojho sa zriekol a chudobu si vyvolil, a naposledy a snád' ani spasenia nedojde. Pokorný sluha Boží riekol: «Veru som bol nešťastlivým! Čo sa týče tej imeny, nuž vyhral som ňou v každom áde veľmi mnoho.» Postieval sa prísno a robil len to, čo mu brat mních naložil, hovorieval: «Tri veci udržia a pozdvížia id náš ku cti Božej: Duch modlitby a isté prijímanie sv. sviatostí, vzdorovanie 'etu a prenasledovanie, cvičenie sa v úplnej poslušnosti.» Keď raz kuchár kláštorný omym nalial do polievky Františkovej horký olej ilinový, požil ju pokorný sluha Boží bez ho, že by sa bol ponosoval. Keď to druhí nísí zbadali, pýtali sa brata Františka, čo idi o tom kuchárovi? A on riekol: «Nikdy ípožil som nič užitočnejšieho pre seba.» keď prosil kuchár za odpustenie, riekol áty muž: «Pán Boh nech ťa požehná! edzi všetkými bratmi ty jediný znáš, čo i patrí!» Grófka Lerma. dcéra Františkova, ponosovala sa na nemoc svoju. Keď to počul František, riekol dcére: «Boh posielala nemoci tým ľuďom, ktorí nemôžu znášať ich, a nepopriava ich tým, ktorí žiadajú si trpeť, aby trpezlivosť svoju zkušali a za hriechy svoje pokánie činili.» A dcére svojej, ktorá žila v kláštore Klarissiek v Gandii, riekol: < V cirkevnom ráde musí človek dvadsaťštyriráz za deň sám sebe odomierať, aby mohol s apoštolom povedať: zomieram každý deň! I aby sme boli z počtu tých, o ktorých hovorí apoštol: Zomreli ste!» V meste Valla-dolide počul, že milovaná zbožná dcéra jeho, grófka Lerma, náhle zomrela. I postál na ulici sluha Boží, modlil sa trochu, i kráčal ku dvoru kniežaciemu; tam shováral sa, jako obyčajne s kňaznou a keď odchádzal, prosil ju, aby si spomnela v modlitbe svojej na dušu grófkы Lemy. A kňazna zvolala zadivená: «Jako ? Či človek videl dakedy takého otca, ktorý by bol takým necitným nad smrťou dcéry svojej ?» Muž Boží riekol pokojne: «Bola mi len požičaná. Pán povolal ju k Sebe. Či nemám byť povďačným Jemu, že mi ju tak dlho ponechal, a ju teraz, jako ufám od milosrdenstva Jeho, do slávy Svojej povolal?» A inokedy riekol: «Od toho času, čo mi Boh poprial milosť a ku službe Svojej ma povolal a odo mňa požadoval, aby som Jemu celé srdce svoje daroval, — usiloval som sa, aby som sa podrobil úplne svätej vôli Jeho, bez toho, že by mňa mrtvý lebo živý tvor zarmútiť mohol.»

Toho času napísal sv. František Borgias viac malých spisov, a medzi nimi dielo: «Cvičenie v poznávaní seba samého.» V tomto spasiteľnom pojednaní narádzal, aby kresťan každý deň jednu časť zo sv. Písma rozjímal. I hovorí: «Jako nemožno ku ohňu sa blížiť bez toho, že by

človek horúčosť nepocítil: podobne pocítiť musí duša, ktorá nábožnými modlitbami a citami priblíži sa ku plameňu lásky božskej, horúčosť tej lásky. Pozdvihuj teda, ó duša, smele city srdca svojho hore k Bohu; lebo povolaná si zastupovať prebi ah oslávený úrad Serafínov — Boha nekonečne milovať!» A čo sv. František učil, to sám konal. Skvele objavovala sa láska jeho k Bohu a ku bližným pri každej príležitosti života. Keď sa niekto ťažko prehrešil, zachádzal s ním svätou láskavosťou, i hovorieval mu: «Pre nehodnosť moju dopustil Boh, že si upadol do tohoto priestupku: teraz budeme spolu pokánia robiť. S mojej strany budem sa cvičiť v týchto a iných pôstoch, modlievať sa budem tieto a iné modlitby, podstúpim toto a iné zapierame seba a mŕtvenie: a čo-že ty podujmeš ku pokániu svojmu?» A hriešníci nemohli odolať svätej láskavosti jeho. Tak žil a pôsobil pokorný sluha Boží za štyri roky. A keď vo Španielsku a Portugalsku rozmnožili sa kláštory rádu Jezuitov, ustanovil zakladateľ rádu sv. Ignác z Lojoly pokorného sluha Božieho Františka Borgiasa za hlavného predstaveného ich v tých krajinách. A keď sv. Ignác ako hlavný predstavený (generál) celého po svete rozšíreného rádu písal list sv. Františkovi Borgiasovi, poľúbil ho drieb s najväčšou úctou tento pokorný sluha Boží a potom čítal ho kľaciač na kolenách.

Po smrti sv. Ignáca z Lojoly, zakladateľa rádu, ktorá sa roku 1556, dňa 31. júla stala, bol vyvolený zbožný priateľ jeho a prvý učeník Jakob Laynes za najvyššieho správcu (generála) rádu Jezuitov. A keď generál rádu Laynes roku 1565, dňa 19. júna zomrel, vyvolil pápež Pius IV. spierajúceho sa pokorného sluha Božieho Františka Borgiasa za nástupcu jeho. I zastával preťažký úrad svoj s najväčším požehnaním Božím nielen pre sv. cirkev, ale i pre všetkých údov rádu Jezuitov. Jako generál rádu bol sv. František Borgias živý jako najposlednejší brat, i vykonával častoraz služby i tie najnižšie posluhujúcich bratov. Na úradné listiny podpisoval sa pokorný generál rádu vždy len: «František hriešnik». I dal si veľmi na tom záležať, aby sa vystavaly kláštory pre údov rádu i v cudzích krajinách, menovite v Poľsku, ba i v Mexiku a v Peru v Amerike, ačkoľvek mali Jezuiti už vtedy toľko nepriateľov, jako za časov našich. A keď nepriatelia rád jeho pomlú-vali a prenasledovali, tešil bratov týmito slovy: «Boh ochráni rád náš; lebo nikto ho nenávidí iný, než neverci, kaderi a nemravní ľudia!» Keď roku 1566 morová rana zúrila, pomáhal nakazeným nemocným, nebál sa nakazenia, i donášal sám v koši pokrm a lieky nemocným. A jako horlivé plnil povinnosti svoje jako generál rádu, poznať z toho, že 24 kláštory jezuitské po svete pozakladané boli a že i k pohanom do ďalekých krajín bratov svojich posielal, aby sv. Evanjelium ohlasovali.

Pápež vyslal roku 1570 sv. Františka Borgiasa s kardinálom Alexandrinim do Francúzska, Španielska a Portugalska, aby naklonil panovníkov kresťanských ku spoločnej obrane sv. cirkve proti zúrivým Turkom. A sv. František podujal tú ďalekú cestu v záujme sv. cirkve, ačkoľvek bol chorľavý. Obťažná cesta vyčerpala sily jeho úplne a na zpiatočnej ceste do Ríma one-mocnel nebezpečne. V Lorette odporúčal sa pod ochranu Panny Márie. Keď prišiel do Ríma, pripravoval sa na smrť modlitbami a prijímaním sv. sviatostí, a jedine s Bohom obcoval. Keď kardináli a biskupi prišli ho navštíviť, nepripustil ich k sebe a riekol: «Teraz zaoberám sa výlučne s Pánom života a smrti.» A tíško usnul v Pánu v noci dňa 1. októbra roku 1572.

Mŕtvé telo sv. Františka Borgiasa bolo pochované v chráme Jezuitov v Ríme, neskoršie bolo prenesené do španielskeho mesta Madridu. Keď na prímluvu jeho mnohé divy u hrobu jeho sa dialy, vyhlásil ho pápež Gregor XIII. roku 1624 za blahoslaveného a pápež Klemens IX. roku

1671 za svätého. Pápež Innocent IX. naložil, aby pamiatka jeho v celej sv. cirkvi výročne dňa 10. októbra bola slávená.

Svätý František Borgias vyobrazuje sa jako jezuita, kľáčiaci, a vedľa neho pohodený je kardinálsky klobúk a kniežacia koruna.

Poučenie.

Pohanský mudrc Sokrates hovoril, že smrť je najdlhšia cesta, preto že z nej nikto viac sa nevráti. Múdry pohan Sofokles hovoril, že smrť je posledný lekár, ktorý naraz všetky nemoci hojí. A tretí veľký mudrc pohanský hovoril, že smrť je zo všetkého, čo hrozného len byť môže, to najhroznejšie. Kresťanovi je smrť školou, ktorá ho učí, ako na tomto márnom, pomíňajúcom svete žiť má, aby sa nebál smrti. Náhla smrť mladistvej a bájočne krásnej cisárovny Isa-belly a ľadovým dychom neúprosnej smrti zohavená tvár jej otvorily mladému vojvodcovi Františkovi Borgiasovi oči, že poznal, jak márná je každá pozemská moc, sláva a nádhera, a že zhnusil sa mu svet, i nechcel mu viac slúžiť. On pozeral na márný svet, ktorého dary končia sa smrťou, myslou a srdcom, osvetlenými svetlom sv. Evanjelia. Smrť priviedla mu na pamäť slová sv. Evanjeliuma: «Co osoží člověku, keby celý svět získal, ale na duši ujmu by utrpel ?» Preto odložil sv. František Borgias korunu kniežaciu, aby výhradne Bohu a spaseniu duše svojej a blízkych svojich slúžil. Preto píše i sv. Augustín (Soliloquium 2, 11.): «Život je klamlivý a plný tmy a plný nástrahy smrti. Teraz sa teším, a hneď plačem od zármutku; teraz užívam a hneď cítim sa mdlým; teraz sa hýbem, a hneď žatým som mŕtvým; teraz zdám sa byť šťastlivým, a hneď žatým som biednym, teraz smejem sa a hneď vzdychám. Tak podlieha na zemi všetko premene, že nič v ňom ani len v jednej hodine v tom istom stave neostáva.» Kresťane, myslí často na smrť, i nebudeš tento svet a márnosti jeho tak veľmi milovať a zachrániš dušu svoju pre večný, blahoslavený život. Smrť vyobrazuje sa nám jako kostlivec s kosou. Čo to znamená? Vycerené zuby kostlivca znamenajú, že smrť každého človeka ztrávi. Jamky očné značia, že smrť je slepá a nehladá na žiadnu vznešenosť ľudskú, ani na krásu tela, ani na dôstojnosť, ani na múdrosť, ani na statky, moc a bohatstvo. Vyobrazuje sa smrť bez uší, že nepočuje plač ľudský ani prosby. Vyobrazuje sa bez nosa, lebo ani balzam, ani píšma, ani iné voňavé veci pred smrťou a hnilobou žiadne telo ľudské nezachránia. Vyobrazuje sa smrť jako nahý kostlivec, lebo pri smrti všetko opustiť musíme. Vyobrazuje sa smrť s dlhými kostnatými rukami, čo znamená moc jej a silu nad živými tvorami. Vyobrazuje sa smrť so sypacími hodinami v ruke, lebo každému človekovi ustanovený je čas a keď hodina jeho vyprší, musí umrieť. Vyobrazuje sa smrť jako kostlivec v druhej ruke s kosou, že všetci ľudia jako tráva pod kosou mu-sejú klesnúť. Niejeden človek chcel by zlatom a múdrosťou život svoj predĺžiť, zachrániť; ale márne: žiaden človek smrti neujde. Kresťane, rozjímaj často o smrti a budeš žiť, jako žil sv. František Borgias; rozjímaj jako kardinál Hugo, ktorý o nej, takto písal: «Smrť nie je nič iného, než vystúpenie zo žaláru, koniec vypovedania do cudziny, dokončenie práce, príchod ku bráne, dokončenie putovania, slozenie najväčšej ťarchy, to jest tela, sostúpenie so zúrivého koňa, ničiacie rozbúrenie bývania nášho, vyslobodenie zo všetkého nebezpečenstva, zakončenie nemoci, roztrhanie všetkých väzieb, návrat do otčiny, vstúpenie do slávy.» Kto na zemi Bohu a duši svojej žije, bude žiť po telesnej smrti s Bohom vo večnej sláve.

Modlitba.

O Bože, prosíme Teba, popraj nám milostivé, aby sme márnosť sveta vždy lepšie poznávali a jako sv. František Borgias k opravdivej dokonalosti kráčať mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

11. októbra.

Sv. Tarachus, Probus a Andronikus, mučeníci.

Pohanský svet zúril za tristo rokov proti kresťanstvu. Mocný, svetovládny štát rímsky klesal následkom nemravov bohatých veľmožov, svojich tyranských vladárov, ktorí i z jednoduchých vojakov na trón cisársky násilníckym spôsobom sa vyšvihli. Potokami tiekla krv nevinných kresťanov následkom nariadení týchto krvolačných tyranov; ale každým dňom rástol počet veriacich v pravého Boha a medzi pohanmi rozširovalo sa presvedčenie, že kresťanské náboženstvo je pravé, je božské. Najukrutnejšie zúрили pohania rímski za panovania cisára Diokleciána na počiatku štvrtého storočia. Dio-klecián bol synom otrokovým a narodil sa r. 245, v Dioklei (Dukle) v Dalmácii. Za mladý prišiel k vojsku a slúžil v ňom jako prostý bojovník. Udatnosťou svojou vyšvihol sa na hodnosť vojvodskú. A keď roku 284 zabil vraha cisára Kara, pretoriánského náčelníka Aperu, stal sa cisárom rímskym. Roku 286 vzal ku boku svojmu za cisára Maximiana Herkulia, sedliackeho syna z mesta Sirmiumu v Pannonii a r. 292 Galéria, pastiera zo Sardiky, i nazval sa v bláznovstve svojom najvyšším pánom na zemi a bohom. Zverský Galerius, ktorému dal Dioklecián dcéru svoju Valériu za manželku, podpaľoval hnev Diokleciánov proti úbohým kresťanom, až tento r. 303 vydal rozkaz, aby všetky kresťanské chrámy boli zničené, aby kresťania modlám obetovali a keď by rozkaz neplnili, aby mučení a vraždení boli. Dňa 24. februára toho roku bol zrútený nádherný chrám kresťanský v asijskom meste Nikomedii, kde ukrutný Dioklecián býval, i nastalo krvavé prenasledovanie nevinných kresťanov po celom rozsiahlom mocnárstve rímskom. Sulpicius Severus píše: «Skoro celý okršlek zemský nasýtený býval krvou mučeníkov, i zdalo sa, že cirkev ponáhľala sa zem opustiť, aby sa do neba presťahovala. V okolí Ríma vykrvácalo za jeden mesiac 17.000 kresťanov; v Egypte podstúpilo v krátkom čase 144.000 kresťanov smrť mučenícku. Podobne tiekla potokami krv mučenícka i v Asii. V krajinke Cilicii v meste Tarse zúril r. 304 proti nevinným kresťanom vladár Maximus, ktorý umučil medzi mnohými veriacimi sv. Taracha, vyslúženého vojaka z Klaudiopola, sv. Próba, pochádzajúceho z Thracie a sv. Andronika, mládenca z bohatej rodiny z mesta Efezu.

Prví kresťania kupovali za drahé peniaze od sudcov pohanských úradné listiny, o odsúdení sv. mučeníkov jednajúce, aby mohli životopisy svätých mučeníkov zostaviť a potomstvu pamiatku ich zachrániť. I deje mučenícke sv. Taracha a spoločníkov dostaly sa takým spôsobom do rúk kresťanov, a tu podávam výťah z protokolu, ktorý so sv. mučeníkmi bol zavedený.

Miestodržiteľ krajinky Cilicie Maximus zasadol si v meste Tarse na súdnu stolicu, ktorú obklopili vojaci a kati. Neďaleko stál pohanský oltár, na ňom horel oheň; pri oltári stál pohanský žretec (kňaz), i stôl s voňavými vedami, ktoré do ohňa metané bývaly, jako obeta modlám. Nad oltárom visel obraz Diokleciánov. Zo žaláru bol predvedený šedivý 65 ročný starec, menom Tarachus. Maximus opýtal sa: «Jako sa menuješ?» Starec pokojne odpovedal: «Kre-sťan.» Sudca okríkol ho: «Mlč a nechaj si pre seba toto bezbožné vyznanie! Povedz, jako ťa volajú?» Starec

zvolal povýšeným hlasom: «Kresťan!» Sudca zvolal na katov: «Roztlčte mu čelustie, aby sa naučil odpo-vedať.» Katovia bili starca po tvári a on riekol pokojne: «Veď ti hovorím opravdivé meno svoje; ale keď chceš vedieť, jaké meno mám po rodičoch, nuž máš vedieť, že sa menujem Tarachus. Keď som ešte bol vojakom, volali ma Viktor (Vít'az).» Sudca pýtal sa: «Odkiaľ pochádzaš?» Starec riekol: «Som Riman, narodený v Klaudiopole, a vojak; i pretože som kresťanom, odriekol som sa remesla vojanského.» Nahnevaný sudca zvolal: «Nebol si hoden byť vojakom, ničomníku! Nuž povedz, prečo si opustil službu vojanskú?» Starec odpovedal: «Prosil som vodcu svojho Publia o prepustenie, a on mi ho vykonal.» Sudca hovoril lichotivé: «Oh ľadom na šediny tvoje prial by som si, aby si poslúchal rozkazy cisárske. Obetuj teda bohom, ktorých ctia vladári naši po celej zemi.» Starec riekol vážne: «Keď to činia vladári, tak sú zaslepení od diabla. Sudca nahneval sa: «Bijte ho po ústach za to, že riekol: cisári sú zaslepení!

Keď ho katovia bili, riekol neohrozený vyznavač: «Ja som riekol, že jako ľudia blúdia.» Sudca zvolal: «Obetuj bohom a zanechaj bláznovstvo svoje!» Starec vzpriamril sa: «Slúžim a obetúvam pravému Bohu svojmu, a to nie krvou, ale čistým srdcom.» Sudca riekol vážne: «Posiaľ šetril som vysokú starobu tvoju, i napomínam ťa, aby si obetoval bohom.» A starec odhodlane riekol: «Nikdy neprestúpim zákon Pánov.» Sudca rozkazoval, ukazujúc na zápalný oltár: «Pristúp a obetuj!» Starec riekol povýšeným hlasom: «Vzdialená nech je odo mňa každá nepravosť! Ctím zákon Pánov.» Zadívene pýtal sa pohanský sudca: «Či je krom cisárskeho zákona ešte i drahý zákon, šialenče?» A kresťan odpovedal: «Pravda že je i druhý zákon mimo toho, podľa ktorého vy sa klaniate skalám a drevu, dielam rúk ľudských.» Zahanbený sudca zvolal na katov: «Bijte ho po hlave, aby mlčal s bláznovstvom svojím.» Horlivý vyznavač pravdy Božej hovoril, keď ho katovia bili: «Nikdy nedám sa odvrátiť od toho, ako hovoríš, bláznovstva, ktoré mňa blaží.» Zlostne usmial sa sudca: «Veď ti pomôžem, aby si ho zanechal a zmúdreľ.» A pokojne riekol nevinný kresťan: «Rob, čo chceš, veď máš moc nad telom mojím.» Nemilosrdný sudca rozkazoval katom: «Vyzlečte mu rúcho a bičujte ho.» Medzitým čo katovia starca ukrutne bičovali, hovoril spokojne: «Teraz opravdivé priviedol si ma ku rozumu, že si ma bičovaním utužil. Najvrúcnejšie prianie moje je, aby som vždy viac rásť mohol v dôvere v meno Božie, a v Pomazaného.* Sudca rozzlobil sa: «Jakože, ty zlorečený človeče, slúžiš dvom bohom? A predsa zapieraš, že je viacej bohov!» Vážne riekol starec: «Vyznávam slobodne a zjavne, že pravdivé je Boh!» Zadívene pýtal sa sudca: «A či si nevyznal, že i Pomazaný (Kristus) je Boh?» A vyznavač poučoval pohana:

«Áno, všetkým právom; lebo je Syn Boží, nádej kresťanov, pre ktorú žijeme a umierame^ Sudca nedovolil mu ďalej hovoriť: «Nechaj pre seba blúznenie svoje a obetuj!» Tarachus riekol povýšeným hlasom: «Ne-blúznim, ale hovorím pravdu. Dožil som 65 rokov, a neuchýlil som sa nikdy od pravdy.» Keď zaslepený pohan sa presvedčil, že svätého starca ku obetovaniu modlám nenakloní, dal ho okovať do želez a odviesť do žaláru.

Vojaci predviedli pred súdnu stolicu sv. Próba. A Maximus pýtal sa ho: «Jako sa menuješ?» Probus odpovedal: «Najslávnejšie meno moje je — kresťan; ľudia menujú ma Probus.» Sudca pýtal sa: «Odkiaľ pochádzaš?» Vyznavač hovoril: «Otec môj pochádza z Thrácie; narodil som sa v Side. Pochádzam len z prostého rodu, ale som kresťan.» Sudca rozpálil sa: «Totomeno málo ti pomôže. Obetuj bohom, aby cisári ctili teba a tak aby si sa stal priateľom našim.» Vyznavač riekol vážne: «Za tú cenu nežiadam si cti u cisárov, ani priateľstva tvojho. Veď som opustil dosť veľké pozemské statky, aby som živému Bohu slúžiť mohol.» Sudca obrátil sa

ku katom: «Vyzlečte ho, sviažte, rozťahnite mu údy na škripci a bičujte ho žilami.» Keď žily i po chrbáte jeho poskakovali, volal sv. muž: I «Telo moje máte v moci, ale údery vaše sú mi opravdivým balzomom.» Rozhorčený sudca dal ho obrátiť na škripci a bičovať po bruchu, i kričal: «Podívaj sa na telo svoje, biedniku, a uvidíš, ako sa červenie zem krvou tvojou!» Ale sv. mučeník hovoril pokojne: «Máš vedieť, že čím viac telo moje pre Krista trpí, tým viac duša moja okrieva a oživuje.» Zúrivy sudca rozkázal katom, aby utrýznenému sv. mučeníkovi železnými okovami údy obťažili a do žaláru ho odviekli; z početných boľastných rán tiekla krv a nikto mu ich nezaviazal.

I bol privedený sv. Andronikus. Miestodržiteľ Maximus pýtal sa ho: «Jako sa menuješ?» Krásny kresťanský mládenec odpovedal: «Keď chceš vedieť, kresťan som.» Sudca riekol: «Tí, čo pred tebou boli na výsluchu, nič tým menom nezískali. Odpovedaj na otázku moju!» Mládenec riekol pokojne, ale pohrdlivo: «Meno moje vo svete je Andronikus.» Sudca pýtal sa: «Z jakého si riekol: «Som synom jedného z najprednejších mešťanov v Efeze.» Sudca nahováral kresťanského mladíka: «Odlož pošetilé blúzenie, počúvni mňa, jako otca svojho; lebo tí pred tebou chceli sa bláznit', ale nič tým nevyhrali. Buď múdрым, ucti cisárov, otcov našich, i obetuj bohom.» Vznesený kresťanský mládenec odpovedal ohnivě: «Dobre nazývaš cisárov otcami svojimi, ktorí majú diabla za otca. Vy ste všetci dietkami diablovými, lebo konáte dielo jeho!» Pohan ledva sa premohol a riekol trasúc sa hnevom: «Mladý vek tvoj mňa ešte zdržuje; lebo máš vedieť, že na teba čakajú veľké muky.» Svätý mládenec riekol pohrdlivo: «Na všetko som pripravený. Ačkoľvek som dl'a rokov len mladíkom, ale tým dospelejším som na duši.» Pohan zavola na katov: «Dobre, vyzlečte ho a rozpnite na škripec.» Stalo sa. Údy útleho tela mladíkovho boli naťahované tak, že z klbov vystupovali a prašťaly. Keď ho bičovali prútami, spieval žalmy. Katovia trhať chceli telo jeho železnými hákovitými driapadly (hrebeňami). Krvolačný sudca napomínal mladého mučeníka, aby modlám obetoval, i volal: «Odstúp od bláznovstva svojho; lebo budú ešte väčšie muky nasledovať!» Pokojne odpovedal kresťanský mládenec: «Telo moje je v moci tvojej; nalož s ním, jako sa tebe ľúbi.» A ukrutný Maximus zvolal: «Mučte ho dvojnásobne!» Katovia trhali až do kostí telo mládencovo driapadlami, bezmäsitě lýtká na nohách drelí mu črepami, krvácajúce rany posypali soľou, spútali mu boľastné nohy a ruky ťažkými železami a konečne hodili ho do žaláru. Počas ukrutného mučenia prespevoval Andronikus žalmy a zahanbený pohan škripal zubami od zlosti.

O niekoľko dní posadil sa miestodržiteľ Maximus opäť na súdnu stolicu, i predvolal svätých vyznavačov viery Kristovej. Neohrozene zastávali zase učenie Spasiteľa božského a nechceli sypať kadidlo na oheň pohanského oltáru. Zaslepený pohan dal ich ukrutne mučiť. Keď sv. Tarachusa vojaci násilne ku pohanskému oltáru privliekli a on riekol, že diablom obetovať nebude, vytĺkli mu katovia zuby. Jeden vojak strčil mu do hrsti kadidlo a držal mu ruku nad žeravým uhlím na oltáre. Sv. mučeník držal pevne zavrenú päsť nad uhlím, aby ani zrnko kadidla na uhlie nespadlo, i dal si radšej ruku spáliť, než by bol obetoval. Keď to videl tyran, dal ho za nohy zavesiť a tvár jeho horúcim dýmom mučiť. A katovia liali mu do nosa ocet a sypali soľ s horčicou. Potom dal Maximus utrýzneného Tarachusa do smradľavého žaláru hodiť.

Podobne mučili katovia sv. Próba, keď nechcel modlám obetovať. Roztlkli mu tvár, kládli mu žeravé železo na nohy, ostrihali mu hlavu a sypali mu na ňu žeravé uhlie, i odviekli ho do žaláru.

Sv. Andronika priviazali katovia ku stĺpu a bičovali chrbát jeho žilami; do rán nasypali mu soli; potom bičovali prútami i život jeho, ktorý v žaláre zázračne sa vyhojil. Utrýzneného mladistvého vyznavača hodili do žaláru.

I tretíraz predvolal ukrutný Maximus sv. vyznavačov pred krvavý súd svoj. Márné byly hrozby jeho, márné skvelé sľuby. Zbožní vyznavači Kristovi neobetovali smiešnym modlám. I použil Maximus najukrutnejších múk, aby neohrozených vyznavačov od pravej viery odvrátil. Sv. Tarachusovi dal na ústach perný (rty), i uši poodrezovať, prsá žeravými kľincami pichať, kde-tu na tele kožu stiahnuť a žeravé uhlie na rany klásť. A sv. mučeník obracal oči svoje k nebu a tíško sa modlil. Podobne dal tyran mučiť i ostatných dvoch súdruhov jeho, Probusa a Andronika, ktorému nasilu pchali vrahovia obetné mäso do úst a keď ho vyplŕul, vytrhli mu jazyk a hodili do ohňa na pohanský oltár. Tak domučených odsúdil Maximus konečne na smrť a dal ich do smradľavého spoločného žaláru hodiť. Svätí vyznavači chystali sa s radosťou ku poslednému boju s mocnosťami diabolskými, zvelebovali Boha, že im dal pre meno Svoje trpeť a v krátkom čase uzdravili sa divotvorne.

Prišiel čas pohanských slávností, pri ktorých verejné divadelné hry obyčajne sa odbavovali. Neďaleko, asi na tisíc krokov od mesta Tarsu v Cilicii, bolo vystavené objemné divadlo pre gladiátorov či bojovníkov a pre zápas s divými zverami. Traja sv. mužovia Tarachus, Probus a Andronikus boli odvedení počas pohanských slávností do toho cirkusu. Nesčíselné množstvo pohanov dostavilo sa z mesta a z okolia ku slávnostiam. Prišiel rad na zápasy s divokými šelmami. Traja sv. mučeníci boli vovedení do divadla. Krvožízniví pohania privítali ich s jasotom. Zo železnej kľetky bol vypustený do arény veľký medveď; pomaly kráčaľ, strašne bručiac, poobzeral sa po vyvýšených sedadlách divadla, na ktorých tisíce krvolačných pohanov hulákalo, po-behol napred ku miestu, kde stáli traja sv. mučeníci s očami k nebu obrátenými, zatriasol sa a — ľahol si k nohám sv. Andronika a začal mu ich krotko lízať. Krásny sv. mládenec, kľakol si a položil hlavu svoju na medveďa v nádeji, že ho dravá šelma polapí a rozdriape; ale medveď nepohol sa. Keď to Maximus videl a diváci šomrali, poslal do arény strážcov dravých zverov, aby medveďa zabili. Potom bola vypustená do arény hladná Ivica. Keď Ivica skočila do arény, zarevala tak strašne, že diváci úzkosťou sa triasli; uľahla na piesok, voňala krv, ktorá z rán gladiátorov drier bola tiekla, šľahala chvostom svojím v pravo i v ľavo, a veľkými skokami hnala sa ku sv. mužom; ale keď sa k nim priblížila, skočila — k nohám sv. Tarachusa a ostala krotká jako jahňa. Sv. Tarachus pokľakol k hladnému dravcovi a ľahal ho k sebe, aby ho popúdil. Ivica túlila sa k nemu jako domáca mačka (kočka). Nastal hluk medzi pohanskými divákmi, ktorí posmievali sa miestodržiteľovi. Maximus poslal do arény gladiátorov, aby dravú šelmu dlhými železnými týkami pichali a na nevinné obety štvili. Ivica zdvihla sa, zarevala, že sa celé divadlo zatriaslo, vyhodila sa na najbližšie sedadlo, zabila niekoľkých pohanov, soskočila do arény, zlámala železné týky na bráne a vybehla z divadla. Mnohí krvolační pohania preklínali Maximusa, že im zábavu pokazil; ale i niejedon hlas bolo počuť so sedadiel. «Veľký je Boh kresťanov! Zahanbený Maximus dravými šelmami rozkázal gladiátorom, aby sv. mučeníkov krátkymi mečami povraždili. Svätí pokľakli si, objali sa a prespevovali žalmy, keď sa oborili na nich katovia.

Mŕtvé telá sv. mučeníkov Tarachusa, Próba a Andronika hodili katovia medzi telá pobitých gladiátorov, ktoré ozbrojení sluhovia divadla strážiť mali, kým by neboly pochované. Ale v noci prišli k divadlu kresťania a prosili vrúcne dobrotivého Boha, aby im pomohol telá sv.

mučeníkov vyslobodiť a počestne pochovať. I nastala hrozná búra, hromové blesky udieraly do divadla, strážcovia utiekli a hviezda s neba osvietila telá sv. mučeníkov, že ich nábožní kresťania mohli poznať a odniesť. I pochované boli telá sv. mučeníkov so všetkou úctou na tajnom mieste.

Sv. Tarachus, Probus a Andronikus vyobrazujú sa s palmovými ratolesťami v ruke, u ňoh ich divé šelmy.

Poučenie.

Sv. mučeníci, ktorých pamiatku sv. cirkev dnes oslavuje, trpeli hrozné muky v dôvere v milosť Božiu a z lásky ku Spasiteľovi; lebo mali nádej, že z mrtvých vstanú, aby večne blahoslavené živí boli. Preto i odpovedá sv. Tarachus tyranovi Maximovi: «Naj-vrúcnejšie pranie moje je, aby som vždy rásť mohol v dôvere v meno Božie a v Pomazaného Jeho.» On chcel povedať: Čím viac mňa mučíš, tým mocnejšou stáva sa dôvera moja v pomoc Božiu a táto mňa posilňuje, aby som v trápení vytrval. A keď sa ho ukrutný pohan pýtal, prečo spomína i Pomazaného, keď len v jedného Boha verí, odpovedal: «Kristus je Syn Boží, nádej kresťanov, pre ktorú žijeme a umierame.» Sv. mučeníci verili, že ako Kristus Pán zomrel za hriešnych ľudí a z mrtvých vstal, podobne i oni dľa sľubu Jeho z mrtvých povstanú ku večnému životu. S takou nádejou zomierali i spravodliví Starého Zákona. Keď sedem bratom Machabejským bezbožný kráľ Antioch rozkázal jazyky z úst vyrezať, kožu s tela svliecť, ruky a nohy poodtínať a potom ich ešte dýchajúcich do žeravého kotla hodiť, znášali tie hrozné muky sv. bratia s nevysloviteľnou trpezlivosťou. A prečo? Sv. Písmo svedčí, že tyranovi hovorili (2. Mach. 7, 9): «Ty, nešťachetníku, zabíjaš nás síce v prítomnom živote; ale Kráľ sveta nás, pre zákony Jeho usmrtených, k životu večnému vzkriesi.» Podobnou nádejou posilňovaný bol pri mučeníckej smrti svojej i sv. Jakub, Intercisus menovaný. Kráľ perský Isdegerd dal sv. Jakubovi pre vyznávanie sv. viery úd za údom z tela trhať a rezať a mučil ho tak za deväť hodín.

Keď katovia niektorý úd sv. mučeníkovi odrezali, hovoril vždy ten muž Boží: «Len preč s tebou, lebo pri vstaní z mrtvých zase sa uzreme.» Kresťane, my vstaneme z mrtvých v tele svojom, lebo sv. Pavel hovorí (2 Kor. 5, 10.): «Všetci my zaiste ukázať sa musíme pred súdnou stolicou Kristovou, aby prijal jeden-každý vlastné veci tela, jako činil buďto dobré alebo zlé.» Keď teda telo má k očakávaniu večnú odplatu, keď sa dalo upotrebovať k dobrému, nemáš, kresťane, jemu popúšťať v živote svojom úzdu zlých náklonností a náruživostí, ani mu hovieť; lež máš za najväčšie šťastie si pokladať, keď protivenstvami a nemocou od Boha navštevované býva. A keď trpezlivo prenesieš telesné biedy a trápenia svoje, ktoré dobrotivý Boh na teba sošle, môžeš očakávať iste veľkú odplatu vo večnosti.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si dal svätým mučeníkom takú stálosť v prehrozných mukách, popraj nám, aby sme ničím od viery a lásky Ježiša Krista nedali sa odvrátiť, skrze tohože Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

12. októbra.

Sv. Maximilian, biskup a mučeník.

A čokoľvek svetovládni cisári rímski všetku silu svoju vynaložili, aby kresťanskú vieru potlačili a mladistvú sv. cirkev v zárodku jej zadlávali, rozširovala sa ona predsa divotvorným spôsobom po celom rozsiahlom štáte rímskom. Prenasledovaní v Ríme kresťania rozišli sa do všetkých krajín a zanesli ta semeno spasiteľného učenia Kristovho. I mnohí vojaci boli už v prvom a druhom storočí po Kristu Pánu osvietení svetlom sv. Evanjeliuma. A tak prišlo svetlo sv. viery veľmi zavčasu i do rímskej provincie podunajskej, do Pannonie, ku ktorej patrila časť terajšieho Rakúska, Štyrska, Krajiny, Horvatska a Slavonie, i Uhorska po Dunaj. I v týchto krajoch vzbudil dobrotivý Boh oduševnených mužov, ktorí už v prvom, druhom a treťom storočí veriacich kresťanov k stálosti v krvavých prenasledovaniach povzbudzovali a neohrozene sv. Evanjelium pohanom ohlasovali, ba i krv svoju pre pravdu učenia Božieho vyliali. Len mená niektorých sv. mužov prechováva dejepis z tých hrôzy plných časov a medzi nich náleží sv. Maximilian, rodák z Celeje (Claudia Celleia, teraz Cel', Cilli) v Štyrsku, ktoré mesto v druhom storočí ku provincii rímskej Pannonii náležalo.

Sv. Maximilian narodil sa začiatkom tretieho storočia v Celeji zo vznešených, kresťanských rodičov, ktorí pochádzali zo staroslávneho šľachtického rodu rímskeho a mali rozsiahle statky. Bohabojní a bohatí rodičia dali jediného synáčka svojho zbožnému kňazovi, menom Oraniov, aby ho zavčasu vo vedách, vo svätom náboženstve a v kresťanskej dokonalosti vychovával. Mladistvý učeník mal od Boha výborný rozum, sv. vôľu a láskavé srdce, i pokračoval rýchle vo vedách a v kresťanskej dokonalosti. A tak vyrástol na vznešeného mládenca, ktorý bol chlúbou a potechou zbožných rodičov.

Keď Maximilian mal 15 rokov, ztratil otca, ktorý umrel za vieru Kristovu ako mučeník. O šesť rokov neskôr odobrala sa na večnosť i milovaná matka jeho, a osirálny mládenec stal sa dedičom veľkých statkov. Keby Maximilian nebol býval tak starostlivé vychovávaný v kresťanskom náboženstve, bol by sa oddal v tom mladom veku svetským rozkošiam a márnosťam; ale on bol už v láske Božej utvrdený a neuchýlil sa s cesty dokonalosti kresťanskej. Slová Spasiteľove, ktoré mu zbožný učiteľ Oranius zo sv. Písma často opakoval, ozývaly sa vznešenému mládenkovi neprestajne v ušiach i v srdci (Mat. 19, 21.): «Keď chceš byť dokonalým, id', predaj, čo máš, a rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi, a poď, nasleduj Mňa.» I prepustil na slobodu početných otrokov svojich, predal majetky svoje, rozdal utržené peniaze chudobným a venoval sa službe Božej. Najprv žil v rodnom meste v najväčšej chudobe, usilovne čítaval sv. Písmo a pod správou zbožných kňazov chystal sa k úradu učiteľskému a kňazskému.

Po niekoľkých rokoch odišiel sv. Maximilian z rodného mesta, v ktorom pohania bôžkovi vojny Marsovi nádherný chrám boli vystavili a žretcovia jeho rozširovaní kresťanskej viery veľmi prekážali, i prišiel do krajinky Norikuma, kde bolo Laureakum hlavným mestom osadníkov a vojakov rímskych, ktoré neďaleko terajšieho mesta Ennsu v Hornom Rakúsku, a síce na mieste terajšieho mestečka Lorchu ležalo. V tomto meste bola založená už na začiatku tretieho storočia hlavná biskupská stolica. Za dlhé roky bol v Laureakume Eutherius arcibiskupom, ktorý roku 250 i vo Viedni, ktorá sa vtedy Vindobonou menovala, sv. Evanjelium ohlasoval a roku 251

blahoslavenou smrťou zomrel. Za nim riadil sv. Kvirín biskupstvo v Laureakume, a ku nemu prišiel sv. Maximilian a stal sa sluhom sv. cirkve. Sv. Kvirín vysvätil sluhu Božieho za kňaza, ktorý horlivé pracoval v tom kraji na šírení sv. náboženstva medzi pohanmi.

Keď roku 258 sv. biskup Kvirín zomrel, vyvolilo kňazstvo a veriaci ľud sv. Maximiliana na stolicu biskupskú v Laureakume, ktorú voľbu i pápež Sixtus II. potvrdil. Pokorný sluha Boží spieral sa prevziať túto vysokú dôstojnosť a vydal sa do Ríma, aby sv. Otca o milosť prosil, že by také ťažké bremeno na slabé ramená jeho nevkladal. Ale sv. Otec vyslyšal prosbu veriacich, nahovoril sv. Maximiliana ku prijatiu hodnosti biskupskej, vysvätil ho, dal mu apoštolské požehnanie svoje a vypravil ho do Laureakuma.

Od tohto času venoval sv. Maximilian celý život svoj povinnosťam biskupským, i bol vzorom kresťanského života slovami i skutkami, láskou i vierou. Všetmožno pracoval na vykorenení modlárstva, presvedčoval pohanov o ničomnosti pohanských povier a bôžkov a vštepoval im do mysli svetlo sv. Evanjeliuma. Mohutne bojoval proti ne-právostiam a ohlasoval pokoru, čistotu, spravodlivosť, lásku k bližným i nepriateľom a dobročinnosť. Veriacich kresťanov utvrdzoval vo viere, ujímal sa všetkých biednych, staral sa o nemocných, i o tých, ktorí pred nepriateľmi susednými do okolia Laureakuma sa utiekali. Sám žil skrovne, postieval sa prísno, denne venoval mnoho času modlitbe a sv. rozjímaniu. On bol biskupom, jakého si sv. Pavel apoštol prial, keď Timotheovi písal (I. 4, 12.): «Bud príkladom veriacich v slove, v obcovaní, v láske, vo viere, v čistote.» Keď usporiadal biskupstvo svoje, keď upevnil sv. vieru a zbožnosť u veriacich, keď sriadil všade primerané služby Božie, cestoval i po druhých krajoch a ohlasoval sv. Evanjelium veriacim. Na apoštolských cestách svojich zašiel až do Bavarska a síce až k mestu Frajsinku (Freising). Tu ohlasoval sväté Evanjelium a vystavil na tom mieste, kde teraz chrám biskupský stojí, kostolík ku cti preblahoslavenej Panny Márie.

Toho času, v ktorom sv. Maximilian jako biskup v Laureakume úradoval, vystavená bývala jeho cirkev ukrutnému prenasledovaniu pohanských cisárov rímskych, jakými boli Valerian, Aurelian, Probus a Karus, jako i vpádami neskrotených národov, ktoré sa k Dunaju valily a častoráz ho i prekračovaly, aby sa v Norikume osadiť mohli. Takými pohanskými národami boli Markomani a Sarmati. Horlivosťou svojou prekonal sv. biskup, že cirkev jeho nenarušená ostala, áno so dňa na deň sa vzťahala.

Roku 283 zomrel cisár rímský Karus, ktorého pretoriánsky vodca Aper zavraždil, a nástupníci jeho, synovia Numerian a Karinus, nevydali síce rozkaz, aby kresťania boli prenasledovaní; ale miestodržiteľia jednotlivých krajín predsa prelievali kresťanskú nevinnú krv. V Norikume a v Pannonii bol toho času miestodržiteľom Eulasius, ktorému bolo naložené, aby bojoval proti Markomanom a Sarmatom, nápady na podunajské provincie rímske robiacimi. Pohanskí Rimania mysleli, že Mars, boh vojny, na nich pre kresťanov sa nahneval, ktorí ho nectili, i vydal Eulasius rozkaz, aby každý občan bez výnimky urazeného bôžka verejnými obetami smieriť a o víťazstvo ho prosiť sa usiloval. Tento rozkaz vykonávať sa mal všade, menovite v meste Celeji, kde modle Marsovi slávny chrám bol vystavený a kde i miestodržiteľ rímský býval. Kto z kresťanov ten rozkaz neplnil, musel neposlušnosť svoju smrťou zaplatiť. Mnohí kresťania vyznávali Krista Pána až do smrti, ale mnohí zapreli vieru svoju a obetovali modle. Keď to počul sv. Maximilian, vybral sa do rodného mesta svojho, aby veriacich kresťanov vo sv. viere posilňoval, na nastávajúce mučenie ich pripravoval a nových vyznavačov sv. cirkvi získal. Keď sv. Maximilian prišiel do Celeje, dal Eulasius vyvolávačom vyhlasovať, že budúceho

dňa bude sa vydržiavať slávnosť v chráme Marsa, pri ktorej všetci obyvatelia prítomní byť majú. Včas ráno na druhý deň zavznela trúba a pohanovia pospiechali s radosťou do mo-dlárskeho chrámu, áno i mnohí vlažní kresťania nasledovali ich a sypali kadidlo na zápalný oltár. A márne namáhal sa horlivý biskup, aby vlažných kresťanov od toho zločinu odvrátil. Vo svätom hneve a apoštolskej horlivosti smútil sluha Boží nad nepravosťou nešťastníkov, ktorí do večnej záhuby sa rútili. I hodil sa na kolena svoje a prosil so slzami dobrotivého Boha, aby ráčil posilniť neohrozenosť veriacich Svojich, že by nemohli pohanovia s opovržením sa vysmievať: «Kde je Boh ich?»

Keď sv. Maximilian dokončil skrušenú modlitbu svoju, počul slová Spasiteľove: «Neboj sa, Maximilian! Povstaň, id smelo ku tyranovi, a zahanbi opovážlivosť jeho.» Posilnený týmto zjavením, išiel sv. Maximilian smelo ku miestodržiteľovi Eulasiovi, predral sa veľkým zástupom pohanov ku stolici jeho a zvolal: «Či si nebol poslaný do tejto krajiny, aby si ju chránil pred nepriateľom? A ty si horším, než nepriateľ, lebo uvrhuješ do záhuby tých, ktorých máš chrániť!» Miestodržiteľ tou smelou rečou zahanbený, rozkázal vojakom, aby sv. Maximiliana ku oltáru Marsovmu zavliekli a k obetovaniu ho nútili. Keď sv. biskup kadidlo na zápalný oltár hodiť nechcel a povýšeným hlasom zvolal, že je len jeden pravý Boh, Stvoriteľ neba i zeme, ktorý sa hnevá na Rimanov, že stvorené veci a vymyslených bôžkov vzývajú, — sľuboval mu Eulasius život a hodnosť najvyššieho žretca Marsovhov, keď náboženstvo svoje zapre, ktoré rímski cisári nenávidia. Svätý Maximilian vysmial sa týmto sľubom. Keď to počul Eulasius, hrozil sv. biskupovi hroznými mukami a smrťou. Márne bolo namahánie jeho. I rozkázal katom, aby sv. Maximiliana mučili, von z mesta ho vyviedli a hlavu mu zoťali.

I vyviedli katovia ubíčaného sv. Maximiliana za bránu rodného mesta jeho Celeje, a zoťali mu hlavu pri slovách: «OJežišu, prijmi dušu moju!» To stalo sa dňa 12. októbra, roku 283. Nábožní kresťania vzali nočného času hlavu a telo sv. Maximiliana a pochovali ho v tichosti na poli. Ku kuncu VIII. storočia prišiel sv. Rupert, biskup Solnohradský do Celeje, vystaval na mieste, kde sv. Maximilian mučenícku smrť podstúpil, chrám a dal telesné ostatky jeho do Laureakuma (Lorchu) preniesť. Za panovania Henrika II., cisára nemeckého, boli prenesené ostatky sv. Maximiliana do krásneho chrámu v meste Pasové (Passau), ktoré čarokrásne leží na hranici medzi Rakúskom a Bavorskom, tam, kde rieka Inna vlny svoje mieša s valným Dunajom, kde ony až posiaľ odpočívajú. A dobrotivý Boh oslávil verného sluhu Svojho už na tejto zemi mnohými divami, ktoré sa stály pri hrobe jeho.

Sv. Maximilian vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, s mečom v ruke, ktorým bol usmrtený.

Poučenie.

Sv. Maximilian zasvätil celý život svoj Spasiteľovi božskému, lebo vedel, že celé dielo života svojho obetovať oslave mena Ježiša Krista je len nepatrná splátka za nesmiernu pôžičku Jeho. Pre meno Ježiša Krista bol hotový i smrť mučenícku podstúpiť a so vzývaním tohože najsvätejšieho mena odovzdal milostivému Bohu zbožnú dušu svoju. A meno Ježiš je veľmi mocné a vznešené! Sv. Pavel, apoštol píše kresťanom v meste Filipi (2; 9, 10.) obydleným: «Preto i Boh povýšil ho a dal Mu meno, ktoré je nad všetky mená, aby v mene Ježiša každé koleno kľakalo nebeských, zemských a pekelných. A preto, kresťane, vyslovuj toto sv. meno s úctou častoráz denne, vyslovuj ho najmä pri stretnutí sa s bližným svojím a riekaj: «Pochválen

buď Pán Ježiš Kristus! A nedaj sa mýliť bludovercom a «osvietencom», ktorí si navzájom jako pohania «dobrý deň prajú; ved' tým vyznávajú, že sú im milé len pôžitky telesné, po ktorých túžia, ktorým sa, jako pohania modlám, klaňajú a starostliví sú len dľa slov Krista Pána o to, «čo budú jesť, čo budú piť a čím sa budú odievať. Tým zbožným vyslovovaním najsvätejšieho mena Ježiš plníme vôľu Spasiteľa svojho: «Kto Mňa vyzná pred ľuďmi, toho vyznám i Ja pred Otcom, ktorý je v nebesiach.* Sv. Pavel apoštol v listoch svojich, ktoré veriacim písaval, opakoval to sv. meno Ježiš vyše dvestokrát a keď hlava jeho bola odťatá, vykrikla to najsvätejšie meno trikrát. Sv. Bernard nechcel nič slyšať, ani písať, ani čítať bez toho najsvätejšieho mena. A sv. Henrik Suso bol takým milovníkom pre-sladkého mena Ježiš, že si ho nad srdcom do živého tela vrezal. Sv. Ján Kapistrán viedol kresťanské vojsko proti veľkej presile krvolačných Turkov, 60.000 kresťanov proti 400.000 nevercov, a s krížom v ruke volal neustále v bitke pri Belehrade mohutným hlasom: «Ježiš, Ježiš!» Meno to bolo kresťanom ku povzbudeniu (pravda, že lutheránov vtedy ešte vo vlasti našej a na svete nebolo!) a Turkom na postrach. Turci boli rozprášení, ztratili viac bojovníkov, než bolo v celom kresťanskom vojsku a divoká moc ich bola zlomená. Podľa toho poznať najlepšie lutheránov, že sú bludoverci, a «osvie-tencov», že sú neverci, keď sa posmievajú z pozdravovania kresťanského: «Pochválen buď Pán Ježiš Kristus*. Opravdivému kresťanovi je to najdrahšie a najmocnejšie meno!

Modlitba.

O Bože, ktorý si sv. mučeníka Maxi-miliana slávnou korunou mučeníckou ozdobit' ráčil, popraj nám tej milosti, aby sme cez celý život svoj Tebe verne slúžili a za príkladom jeho pre slávu mena Tvojho bojovali, a s ním niekdy v nebi radovať sa mohli. Amen.

13. októbra.

Sv. Koloman, mučeník.

Divotvorná sila, jakú prejavovali verní složobníci Boží pri násilnej smrti svojej, zakladala sa vždy na milosti Božej a na nádeji ich vo večný život, prisľúbený večnou dobrotou Božou a vydobytý vyliatou krvou Ježiša Krista, Spasiteľa sveta. A preto, ačkoľvek sv. Koloman nezomrel za vieru Kristovu, menovať sa môže všetkým právom mučeníkom.

Sv. Koloman bol synom kráľa škotského, a narodil sa v druhej polovici desiateho storočia. Od útlej mladosti bol vychovávaný v bázni Božej, jakou vyznačovali sa od prijatia sv. viery obyvatelia ostrovov anglických, i vinulo sa srdce jeho horúcou láskou k Bohu a k nadzemským veciam. Kráľovská koruna netešila pokorného sluhu Božieho, ani bohatstvá, ani radosti a rozkoše sveta, ale jediná sláva Božia a vyhľadávanie duševného spasenia. Bol on anjelom v tele ľudskom. V dospelom veku obliekol si skrovné pútnické rúcho a putoval do Jeruzalema, i navštevoval s tou najväčšou nábožnosťou všetky sväté miesta, ktoré narodením, utrpením a smrťou Vykupiteľa božského boli oslávené. Po dokončenej pobožnosti vo Svätej Zemi navracal sa svätý Koloman do vlasti svojej cez Carihrad, pod-dunajské zeme a Uhorsko, až prišiel do Rakús, kde teraz mestečko Štokera (Sto-ckerau) pri Dunaji leží. Súsedné národy viedly vtedy medzi sebou vojnu. Obyvatelia toho kraja považovali skrovného pútnika za nepriateľského vyzvedača, i oborili sa na neho, trýznili ho v zlosti svojej neľudsky a hodily ho do žaláru.

Sv. Koloman trpezlivo znášal všetko trápenie, a odovzdával sa do vôle Božej, keď náruživí nepriatelia vojanským súdom a smrťou mu hrozili. Sv. muž, ktorý v kresťanskej dokonalosti už dávno daleko bol pokročil, že ničomnosťou a pomíňajúcnosťou zemskeho života opovrhoval, chystal sa v žaláre skrúsenou modlitbou na smrť svoju a túžobne očakával okamihnutie, v ktorom po krátkom utrpení obsiahne korunu večného života. Zaslepený ľud vyviedol ho pred vojanský súd a obžaloval skrivodlive. Svätý Koloman počúval s veselou myslou obžalobu. Sudca pýtal sa ho prísno, prečo cestoval týmto nepokojným krajom? Muž Boží rozprával pokojne, že je pútnikom z ďalekej krajiny a že sa domov vracia zo Svätej Zeme, kde pobožnosť svoju vykonával. Sudca neveril svätému mužovi a považoval v zaslepenosti svojej výpovede jeho za vymyslené, i rozkázal vojakom, aby ho ukrutne mučili. Nesvedomitý sudca myslel, že sv. Kolomana mukami prinúti ku priznaniu sa vymyslenej zlým ľuďom viny. Ale sv. muž trpezlivo znášal všetky ukrutné muky a odvolával sa na čisté svedomie svoje a na milosť Božiu. Ukutný sudca nedbal na reči jeho, i rozkázal katom, aby sv. muža na škripci natiahli a telo jeho žeravými kliešťami trhali. Počas tohoto boľastného mučenia obracal sv. Koloman oči svoje k nebu a prosil dobrotivého Boha o posilu a útechu v poslednom boji. Keď zverský sudca videl, že nie je v stave sv. muža žiadnymi mukami prekonať a ku soznaniu domnelého zločinu prinútiť, rozkázal krvožížnivým vojakom svojim, aby sv. Kolomana na strome obesili. Ku zhanobeniu jeho zavesili vojaci na ten strom s pravej i s ľavej strany jeho i dvoch zbojníkov, ktorí v okolí násilne kradli a ľudí vraždili. A bohaprázdni vojaci tancovali okolo stromu, pili, hulákali a hroznou kliatbou obrážali Boha. To stalo sa dňa 13. októbra roku 1012, keď sv. Štefan kráľ v Uhorsku panoval.

Ale dobrotivý Boh oslávil a objavil nevinnosť a svätosť sluhu Svojho veľkými divy a zázrakami. Keď bezbožní vojaci odišli z toho kraja a okolití obyvatelia po niekoľkých dňoch prišli sa podívať na obesencov, preľakli sa a skameneli, lebo videli so strachom a hrôzou, že nevinného a svätého muža zúrivému vojsku ku ukrutnej vražde vydali. Suchý drier strom omladol, vyháňal listy a kvitol. Telá obesených zbojníkov boli havranami roztrhané a červami zohavené, kdežto telo sv. Kolomana bolo svieže, dravým ptáctvom nedotknuté a jakoby živé. Ktokoľvek nejakou nemocou telesnou alebo neduhom obťažovaný k telu sv. muža sa priblížil, bol náhle uzdravený. Prestrašený ľud neopovážal sa telo sv. Kolomana so stromu sosať a tak viselo neporušené na oživenom strome za polroka.

Toho času žil v tom kraji nábožný muž menom Rumald, ktorý mal syna, trpiaceho na pakostnicu. Vzdychanie a bedákame synovo dojímalo veľmi srdce jeho otcovské. Úbohý otec nevedel, čo si má od starosti s boľavým synom počať. Celé noci strávil na modlitbách, aby dobrotivý Boh syna jeho pozbavil trápenia. I prisnilo sa mu pokynutie, aby syna ku divotvornému stromu zanesol a telo jeho ku telu sv. Kolomana priložil. Natešený otec týmto podivným snom vstal hneď, vzal syna na ramená, zanesol ho ku stromu, na ktorom sv. muž bol umučený a trirazy dotkol telom synovým neporušené ostatky sv. Kolomana. A hľa, syn Rumaldov bol náhle uzdravený! Keď to zbožný Rumald videl vystavil v najbližšom chráme nádhernú hrobku a s veľkou úctou a slávou pochoval v nej telo sv. Kolomana. A mnohé iné divy a zázraky dialy sa pri ostatkoch sv. mučeníka. Valný Dunaj rozvodnil sa, prestúpil riečište (brehy) svoje a zaplavil celý okolitý kraj. Mestečká a dediny stály pod vodou, mnoho ľudí zahynulo, veľkej škody sa narobilo. A hľa, kostol, v ktorom boli prechovávané ostatky sv. Kolomana, stál nedotknutý privalom vody dunajskej, ktorá vzdvíhala sa jakoby dáka hradba okolo neho. Tento zázrak videli tisíce ľudí. Keď to počul Henrik I., súčasný panujúci knieža rakúsky a cisár

nemecký, obrátil sa s prosbou do Ríma ku sv. Otcovi, aby mu bolo dovolené ostatky sv. Kolomana z chrámu, v ktorom odpočívaly, vyzdvihnúť a do sídelného mesta Môlku preniesť. Pápež privolil. A Henrik I. poberal sa roku 1025 s biskupmi, kňazmi a premnohými rytierami slávnostným spôsobom ku chrámu, v ktorom odpočívalo telo sv. Kolomana, vyzdvihol rakev s ostatkami sv. muža a dal ju odniesť v slávnostnom sprievode do sídelného mesta svojho Môlku.

Keď biskup otvoril rakev, objavilo sa telo sv. Kolomana neporušené a vydávalo zo seba ľúbeznu vôňu. Knieža Henrik I. vystavil v Môlku nádherný chrám, ktorý bol jedon z najkrajších chrámov v Nemecku, a v ňom skvostnú hrobku, do ktorej ostatky sv. Kolomana boli potom uložené.

A tak rozšírila sa úcta sv. mučeníka Kolomana po celom Rakúsku a Bavorsku a mnohé kaplnky boli k počte jeho v tých krajinách vystavené, v ktorých shromažďovali sa nábožní veriaci, aby sv. Kolomana v potrebách svojich o prímluvu a pomoc vzývali. Ešte podnes nachádzajú sa mnohé chrámy a kaplnky k úcte sv. Kolomana v tých krajinách vystavené. I sv. Štefan, I. kráľ uhorský, bol veľkým ctiteľom sv. Kolomana a dostal niektoré ostatky sv. mučeníka pre chrám svoj do daru. Jakú úctu požíval sv. mučeník i u nás v Uhorsku, poznať z toho, že i syn Geyzu II., ktorý po smrti sv. Ladislava I. stal sa roku 1095 kráľom uhorským, pri sv. krste dostal meno Koloman.

Sv. Koloman vyobrazuje sa, ako stojí v pútnickom rúchu pod košatým stromom na blízku rieky, s ľavou rukou na srdci, v pravej s olivovou ratolesťou.

Poučenie.

Svätý Gregor Veľký hovorí (Dial. 3.; hl 12.): «Dvojnásobné je mučeníctvo: v duchu a v skutku. V tom ohľade môže každý človek byť mučníkom, keď i mečom katov nie je usmrtený.® Sv. Koloman prejavoval veľkú silu ducha, veľkú nádej v milosť Božiu a veľkú vieru v Stvoriteľa a Spasiteľa pri smrti svojej. On opustil všetko a dôveroval jedine v Bohu jako opravdivý, dokonalý kresťan. A nikto nie je takým šťastlivým, než kresťan, ktorý s dôverou verí v milostivého Boha, že mu odplatí kráľovstvom nebeským. A nikto nie je blahoslavenejším už na tejto zemi, než človek, ktorý s pýchou môže povedať: «Ja som kresťan.» A od koho dostal si človeče, toto meno ? Od samého Krista Pána. Keď láskavý Spasiteľ na tomto svete začal národom hlásať sv. Evanjelium a v samospasiteľnej viere ich vyučovať, boli nazvaní tí, ktorí v Neho verili, učeníkmi, Nazaretskými, že Ježiš Kristus z Nazaretu pochádzal, neskôr menovali sa medzi sebou bratami a sestrami. To potvrdzuje sväté Písmo, lebo čítame v Skutkoch apoštolských (4, 32.): «Množstvo veriacich bolo jedno srdce a jedna duša, ani nenazýval niekto z toho, čo mal, svojím, ale všetky veci boli spoločné im.» A tak žili v kresťanskej láske a svornosti, že dľa Tertuliana pohania tomu sa divili a hovorili: «Hľaďte, jako veriaci v Krista vospolok sa milujú, že jeden za druhého hotový je i zomreť.» I boli naposledok tí, ktorí v Krista verili, nazvaní «kresťanami». A toto slávne meno až podnes nosíme. A či sme hodní to meno všetci nosiť? Či to boli opravdiví kresťania, ktorí sv. Kolomana umučili, ač-koľvek v tých krajoch už dávno svetlo sv. Evanjeliума svietilo ? A či za časov našich s Jeremiášom volať nemáme: «Ach, jako sa zatemnilo zlato a premenila sa barva najlepšia!?* Ved' láska prvých kresťanov celá hynie a mení sa v samú nenávisť proti blížnym. I vidíme, že Židia a neverci jeden druhému väčšiu lásku preukazujú, než my kresťania, že im neláskou svojou veľké pohoršenie dávame. A k čomu nás zaväzuje meno kresťan ? Keď chceme zasluhovať toto krásne meno, musíme Krista Spasiteľa vo

všetkých cnost'ach Jeho nasledovať, v pokore, v poslušnosti, v trpezlivosti, v láske k blíznym, a to i k nepriateľom, keď na kríži Sám za nepriateľov Svojich k Otcovi nebeskému sa modlil: «Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.» Alexander Veľký, kráľ macedonský, počul, že jeden z bojovníkov jeho menom jeho sa honosí. Pred bitkou povolal ho k sebe a riekol mu: «Napomínam ťa, aby si nerobil hanbu menu môjmu! Alebo odlož to meno a zameň si ho druhým; alebo nasleduj to, čo toto meno od teba požaduje.* Preto, kresťane, maj ducha Kristovho v sebe; lebo i Ježiš Kristus, ktorého meno nosíš, hnevať sa musí, keď Ho životom svojím nenasleduješ. A len ten kresťan, ktorý telo svoje mrtví a dľa viery Kristovej o dušu svoju sa stará, jako máme príklad na sv. Kolomanovi, zomiera s nádejou na večný život, ktorý nám Kristus krvou Svojou vydobyl.

Modlitba.

Popraj mi, ó Bože, na prímluvu sv. Kolomana milosť Svoju, aby som mohol na zasľúbenie Tvoje dôverne sa spoliehať, jako niekdy on; a daj, aby som tu na zemi bojujúc víťazil a v budúcom živote slávu večnú obsiahnuť mohol. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Edvard, kráľ a vyznavač.

Múdry kráľ je pevná podpora ľudu, hovorí múdry Sirach (10, 2.), a takým múdrom, zbožným kráľom šťastného národa anglického v jedenástom storočí bol Edvard III., ktorého pamiatku jako svätého sv. cirkev dnes oslavuje.

Svätý Edvard narodil sa roku 1013 v Anglicku. Otec jeho bol kráľ Etheldred a matka 'Emma bola dcérou Richarda I, vojvodu Normandie. V roku narodenia jeho napadli Dánovia pod kráľom svojim Kanutom početným ozbrojeným loďstvom Anglicko, pustošili ho nemilosrdne, a bojovali proti Agličanom víťazne. Roku 1016 zomrel premôžený kráľ Etheldred a veľikáši anglickí s mnohými biskupmi prisahali vernosť víťaznému Kanutovi. Ovdovelá kráľovná Emma utiekla sa so synami svojimi Alfrédom a triročným Edvardom do Normandie ku bratovi svojmu vojvodcovi Eminovi. Edvard bol vychovávaný od zbožnej matky, ktorá poznala, jaká márná je sláva sveta a ktorá okrem Boha nemala žiadnej útechy. Preto bol útly chlapček vychovaný po kresťansky. Pokorného mladíka netešil hluk vojvodského dvoru; modlitba a sv. rozjímanie zachránily ho od nákazy sveta; pilne učil sa cirkevným a svetským vedám a útechu svoju nachádzal v chráme pri službách Božích, kde pred oltárom často celú noc trávil.

Nado všetko miloval mládeneckú čistotu a žil na roztopašnom dvore vojvodskom jako vtelený anjel, V pokore svojej nemyslel na slávu svetskú, a tým, ktorí mu radili, aby trón otcovský zbraňnou rukou späť si vydobyl, riekol: «Nežiadam kráľovstvo a čo by pri vydobytí jeho len jedna kvapka krve ľudskej bola vycedená.»

Medzi tým, čo zbožný Edvard na dvore ujca Emina, vojvodu Normandie, rástol, panoval na tróne otca jeho kráľ dánsky Kanut, ktorý svedomite staral sa o blahobyť nových poddaných svojich. Roku 1036, teda po dvadsať ročnom panovaní, zomrel kráľ Kanut, a nezdarní synovia jeho rozdelili si zeme. V Anglicku panoval ukrutný a ctižiadostivý syn jeho Harold, ktorý veľmi utískal národ, že tento nemohol dlho znášať tyranstvá jeho. I povstali veľmoži proti nehodnému kráľovi a po krvavom boji vyhnali Harolda a veľmožov dánskych jeho. Celý národ žiadal si za kráľa zbožného Edvarda, právneho nástupcu trónu, ktorý na dvore ujca svojho v Normandii žil. A tak bol Edvard do Anglicka slávnostným posolstvom povolaný a roku 1042 za kráľa korunovaný.

Prvý skutok Edvardov pri nastúpení na trón otcovský bol rozkaz, aby všetko zlé, ktorého sa niektorí poddaní za času panovania Dánov dopustili, bolo vykorenené, aby všetky nezákonne privlastnené majetky tým, ktorým boli násilne odobraté, nazpät boly prinavrátené. Pozakladal nové kláštory a chrámy, ktoré hojnými majetkami nadelil, i staral sa o dôstojnosť služieb Božích a o zvelebenie sv. cirkve. Preto často hovorieval: «Blahobyť krajiny závisí od dobrého pomeru náboženstva a cirkve v nej. A najlepším prostriedkom, aby krajina šťastnou bola, je napomáhanie služieb Božích a bázne Božej.» I vydal múdre zákony, ktoré jako sbierka podnes pod menom «Zákony Edvarda vyznavača časť anglických zákonov tvoria. Neboly veľmi prísne a len na niektoré zločiny vymeriavajú pokutu smrti; dľa nich prislúchovala sa rýchle každému spravodlivosť a napomáhala sa chudoba, ktorá láskavého kráľa otcom menovala. Odstránil daň, ktorá sa drier vyberala, aby sa Dánom jako poplatok dávala, ale neskôr do kráľovskej pokladnice sa ukladala. A zrušenie tej dane stalo sa následkom videnia, ktoré sv. Edvard vo sne mal. Zdalo sa mu, že vidí na tom poklade sedieť diabla. I pýtal sa ho, čo tam robí? Diabol odpovedal, že stráži peniaze svoje. Kráľ pýtal sa: «Jako-že, či asnáď náležia tebe?» Diabol odpovedal: «Pravda, že mne; lebo bývajú vyberané nespravodlivým spôsobom od ľudu a sú špiikom jeho a krvou.» Jaknáhle svätý Edvard sa prebudil z toho sna, naložil úradom, aby tie dane ľudu odpustili a vybraté navrátili. Ačkoľvek veľmi mnoho starať sa musel o celú krajinu, predsa neprestával myslieť i na dušu svoju a na kresťanskú dokonalosť. Žil veľmi skrovne, stránil sa hlučnej veselosti, navštevoval chrámy a složil sľub ustavičnej čistoty.

V krátkom čase povzniesol sa dobrobyt v zemi a poddaní presvedčili sa, jak šťastnými sú, že majú takého zbožného kráľa. Velikáši obávali sa, že po smrti sv. Edvarda nastanú nepokoje v krajine, i radili mu, aby ohľadom na budúce šťastie kráľovstva manželku si vzal. Godvin, gróf z Kentu, ktorý mal za manželku dcéru kráľa Kanuta, ponúkal kráľovi Edvardovi dcéru svoju Edithu za manželku, ku ktorej žiadosti i premnohých iných veľmožov naklonil. Zbožný kráľ, ktorý sa obával mohutného a ctižiadostivého veľmoža, prosil skrúšene milostivého Boha o spasiteľné vnuknutie. Po mnohých modlitbách, pôste a rozjímaniach, odhodlal sa k tomu vážnemu kroku. Editha bola prekrásnou pannou jak dľa tela, tak i dľa ducha. Pred sobášom oznámil sv. Edvard neveste, že složil sľub ustavičnej čistoty a že ten sľub i v manželstve zachovávať mieni. Zbožná Editha vyznala kráľovskému manželovi, že i jej drahou je panenská nevinnosť. I žili svätí manželia jako dvaja anjelia spoločne, a povzbudzovali jeden druhého ku kresťanskej dokonalosti.

I panoval svätý Edvard šťastne a bol milovaným otcom poddaných svojich, ačkoľvek mnohé trpkosti zapríčiňoval mu vládobažný svokor jeho Godvin a najmladší syn jeho Sveín, rozpustilý mladík, ktorý kráľovského švagra trónu pozbaviť sa domáhal. Dobrotivý Boh zachránil verného služobníka Svojho pred nástrahami spustlého mladíka a sv. Edvard odpustil mu velezradu jeho, i netrestal ho. Väčší bôľ zapríčinil mu svokor Godvin a niektorí veľmoži, ktorí milovanú matku jeho Emmu pomlúvali zo závesti, že bola múdrou radkyňou synu svojmu pri dielach kráľovských. Aby zbožná matka kráľova bezočivých utrhačov na cti a pomluvačov zahanbila, podrobila sa tak zvanému súdu Božiemu či očistcu, i prešla po deviatich žeravých železách bosými nohami bez urazenia. Tak divotvorne zahanbil Boh pomluvačov zbožnej matky sv. Edvarda, a potešil svätého kráľa. I druhé vnútorné nepokoje v krajine boly potlačené hned v zárodku. Okolitiť panovníci.

Sv. Edvard, vysoko ctili si sv. kráľa a preto nemalo Anglicko vojny za panovania jeho. Ľud ctil sv. Edvarda jako láskavého otca svojho a jako anjela strážcu. Dôchodky svoje vynakladal sv. Edvard na podporu chudobných a nešťastných poddaných, na vystavenie chrámov a kláštorov; lebo žil veľmi skrovne so zbožnou panenskou manželkou svojou. Ministri mysleli, že mnohými milodarmi vyprázdnila sa pokladnica kráľova, i vyhodili na ľud dane a podali veľké peniaze kráľovi jako dar vďačných poddaných. Svätý Edvard dozvedel sa, čo sa stalo, i rozkázal úslužným ministrom, aby dane ľudu navrátili. Jedného dňa nechal správca domu pokladnicu kráľovu otvorenú. Komorník zbadal to a vyňal z nej mnoho striebra. Sv. kráľ videl zlodeja a nehovoril nič. Posmelený komorník kradol i druhýraz, a kráľ nespozorovane díval sa na neho. Keď zlodejský komorník i tretíraz siahla do pokladnice, riekol mu sv. Edvard, aby dal na seba pozor, že by ho nezbadali, lebo že by musel všetko ukradené striebro navrátiť. Zahanbený komorník polepšil sa. A keď správca domu zbadal, že z pokladnice mnoho striebra chybí, rozhorlil sa veľmi. Sv. kráľ napomnel ho, aby sa utíšil, lebo že ten, ktorý striebro ukradol, má väčšiu potrebu naň, než on sám.

Sv. Edvard opraviť dal k úcte sv. apoštola Petra nádherný chrám vo Vestminstere, ktorý bol porúchaný a podnes jako skvelý pomník zbožnosti jeho a úcty ku sv. apoštolovi Petrovi stojí. Jedného dňa išiel sv. Edvard po ulici, sprevádzaný arcibiskupami, biskupami a veľmožami, i uzrel Irčana, nedúživého na ruky a na nohy, že sa pohnúť nemohol. I priblížil sa k úbohému sv. kráľ a rozprával sa s ním. Nešťastník hovoril, že už šesťkrát navštívil chrám sv. Petra, od kráľa založený, a tam pred oltárom za uzdravenie milostivého Boha prosil; ale konečne že mu sv. Peter zjavil, že sa uzdraví, jestli ho sám kráľ do chrámu zanesie. Dvoranovia riekli, že žobrák vysmieva sa kráľovi a okrikovali úbožiaka. Sv. Edvard nedbal na reči dvoranov, nerozmýšľal dlho, ale vzal žobráka na chrbát a niesol ho, sprevádzaný veľkým množstvom ľudu, do chrámu sv. Petra. Sotva položil sv. kráľ žobráka pred hlavný oltár, hneď bedár ozdravel. A svätý Edvard dal mu peniaze, aby do Ríma mohol putovať. Sv. Edvard vysoko ctil i sv. Jána apoštola, miláčka Spasiteľovho, ktorého si za patróna čistoty svojej vyvolil. Keď sv. kráľa jedného dňa prosil žobrák o almužnu v mene sv. Jána a on nemal pri sebe peniaze, podal mu kráľovský prsteň svoj, aby ho potešil. V noci zjavil sa sv. Edvardovi sv. Ján, apoštol, vrátil mu prsteň, i oznámil mu hodinu smrti jeho. Lásku jeho ku chudobným a nemocným odmeňoval dobrotivý Boh tak, že skrze neho činil mnohé divy a zázraky.

Sv. Edvard v mladosti svojej složil i sľub, že do Ríma ku hrobom sv. apoštolov a mučeníkov bude putovať. I pripravil sa na púť, keď záležitosti svoje panovnícke usporiadal, i svolal snem, aby národu svojmu príčinu pútu svojho oznámil a panovnícke záležitosti do spoľahlivých rúk složil. Veľmoži báli sa roztŕžok a prosili sv. kráľa, aby neodchádzal. Na radu starostlivých veľmožov poslal sv. Edvard biskupa Eltredu z Vorchestru a biskupa Hermana zo Siver-burgu do Ríma ku pápežovi Levovi IX. s prosbou: čo by robiť mal, že by mu poradil. Roku 1054 prišli poslovia ku sv. Otcovi a predniesli prosbu sv. Edvarda. A sv. Otec odpovedal: «Ponevác nás viera učí, že Boh pomáha všetkým tým, ktorí na ktoromkoľvek mieste s úprimným srdcom k Nemu sa modlia, a ponevác neprítomnosťou Tvojou dobrobyt Anglicka znebezpečený byť môže, nuž oslobodíme Teba mocou apoštolskou svojou od hriechu, ktorého by si asnáď sa dopustiť obával prenechaním vyplnenia sľubu svojho. Jako pokutu nakladáme Tebe, aby si cestovné prichystané peniaze podelil trpiacim biedu a kláštor ku cti sv. Petra vystavil.» Sv.

Edvard vyplnil vôľu pápežovu a veľmožov, neputoval do Ríma, ale vystavil pri nádhernom chráme sv. Petra kláštor a dal základinu ku slávnemu opátstvu Vest-minsterskému.

Keď bol nádherný chrám a kláštor vo Vestminstere celkom vystavený, chystal sa sv. Edvard ku slávnostnému vysväteniu a otvoreniu, čo po narodení Spasiteľa na deň Mláďatiek roku 1065 stať sa malo. Na slávnostný deň narodenia Pána upadol sv. Edvard do zimnice, ale pre nastávajúcu slávnosť nevyzradil nikomu nemoc svoju. Veľmi slabý prítomný bol na skvelej slávnosti a keď sa vrátil do paláca svojho, nemohol viacej utajiť nemoc svoju, i položil sa na boľastné lôžko. I pripravil sa veľmi nábožne na smrť prijatím svätých sviatostí a vrúcnou kajúcnou modlitbou. Keď veľmoži a uplakaná zbožná manželka Editha pri smrteľnom lôžku jeho stáli, riekol sv. Edvard ku panenskej manželke svojej: «Editha, neplač; nezomrem, ale budem večne žiť. Dúfam skrze milosť láskavého Boha, že z tohoto údolia smrti prejdem do vlasti živých, aby som požíval večne blahoslavenstvo svätých.» I zjavil veľmožom, že s Edithou bol živý v čistote panenskej a odporúčal kráľovnú úcte a poslušnosti veľmožov. A usnul tíško v Pánu dňa 5. januára roku 1066.

Telo svätého Edvarda bolo pochované, jako si to vyžiadal, v chráme svätého Petra vo Vestminstere. Pri hrobe jeho obsiahli mnohí slepí zrak svoj. Roku 1102, dňa 13. októbra bolo objavené telo jeho neporušené. Pápež Alexander III. vyhlásil ho za svätého a Innocent IV. nariadil sláviť pamiatku jeho dňa 13. októbra po celej svätej cirkvi. Svätý Edvard je patrónom Anglicka a býva ctený podnes i od tamejších bludovercov.

Modlitba.

O Bože, ktorý si sv. kráľa Edvarda vyznavača svojho slávou korunovať ráčil, popraj nám, prosíme, aby sme ho tak ctili na zemi, že by sme s ním korunovanými byť zaslúžili na nebi, skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

14. októbra.

Sv. Kalixt, pápež a mučeník.

Po smrti mučeníckej sv. Petra, ktorý bol prvým pápežom, prvou vi-domou hlavou sv. cirkve a námetníkom Kristovým na zemi, podstúpilo v prvých storočiach viac než tridsať pápežov smrť mučenícku za vieru Kristovu a medzi nimi vyniká sv. Kalixt, ktorého blahoslavenú pamiatku sv. cirkev dnes si pripomína.

Sv. Kalixt narodil sa v druhom storočí v svetovládnom Ríme a pochádzal zo staroslávnej rodiny Domicia. Po smrti pápeža sv. Zefyrína bol vyvolený roku 219 na stolicu sv. Petra v Ríme. Keď začal riadiť sv. cirkev, bol cisárom rímskym po zavraždení Makrina od roku 218 Avitus Bassianus, vnuk Karakallov, ktorý driel v Sýrii jako najvyšší žretc Apollona, bôžka slnca, žil a preto i Heliogabalus sa menoval. Za štyri roky panoval Heliogabalus v Ríme a hanobil ukrutnosťou, zverským životom, hanobným smilstvom trón cisársky a znemravnil i popredných Rimanov, ktorí nasledovali ho v najhnusnejších neprávostiach.

Kresťanov neprenasledoval síce, ale nútil ich, aby sa modle slncu klaňali. Sv. Otec cítil veľký bôľ nad tou všeobecnou zkazenosťou v Ríme a po celom štáte, i modlieval sa neustále k milostivému Bohu, aby Ho smieril, aby On ráčil zamedziť všeobecnú zkazu mravov; i dovolal sa milosti Božej na obrátenie zaslepených pohanov a na rozšírenie sv. cirkve. K tomu cieľu nariadil

spoločné modlitby a prísne pôsty suchých dní (kántrov), ktoré už od sv. apoštolov do sv. cirkve boli uvedené.

Nemravný, ukrutný a chlapčenský Heliogabalus zavraždený bol od telesnej stráže svojej roku 222 a na trón cisársky bol povýšený Alexander Severus, pravnuke cisára Septima Severa. Mladý cisár bol síce pohanom, ale bol veľmi naklonený kresťanom, ktorí toho času v Ríme veľmi boli rozšírení. Matka jeho, Júlia Mammea, panovala počas cisárovej nedospelosti. Na dvor cisársky povolala slávneho Origenesa, o ktorého svätej učenosti v Antiochii počula, aby ju vo sv. náboženstve vyučoval. Zbožný a horlivý učiteľ cirkevný Origenes zdržoval sa za dlhší čas pri dvore cisárskom a vyučoval cisárovnú Mammeu a syna jej Alexandra Severa vo sv. náboženstve, a potom navrátil sa ku spisovateľským a učiteľským prácam svojim. Cirkevný dejepisec Eusebius (r. 270—340) píše o nej: «Keď bola niekedy zbožná a opravdivé cnostná žena, nuž bola takou Júlia Mammea.» Ona vychovávala nadaného syna veľmi starostlivo. A keď potom Alexander Severus prevzal vládu, žil veľmi cnostne a spravodlivo. Práce svoje začínal s modlitbou v domácej kaplnke (larium) svojej, v ktorej mal sochy Pána Ježiša Krista, sv. apoštolov, Abraháma popri sochách pohanských Apollona z Tyany a Orfea. Pohan Lampridius rozpráva, že Alexander Severus zamýšľal v Ríme vystaviť chrám k úcte Pána Ježiša Krista; ale radcovia jeho pýtali sa v pohanskom chráme vešťača a veštba (orakulum) odpovedala, že potom celý svet stane sa kresťanským a iné (pohanské) chrámy prázdne ostanú. Cisár bál sa vzbúrenia pohanov, i odstúpil od stavania chrámu kresťanského, ale pritom dovolil kresťanom, že si smeli stavať chrámy. Istému pohanskému hostinskému, ktorý sa u cisára žaloval, že kresťania na jednom pozemku v Ríme, kde on chcel hostinec mať, chystajú sa postaviť chrám svoj, odvrhol žalobu a riekol: «Na každý spôsob je lepšie, aby bol Boh na tom mieste jakýmkoľvek obradom ctený, než aby sa tam jedlo a pilo.» Často opakoval slová, ktoré počul od kresťanov: «Čo nechceš, aby ti druhí činili, nečini im ani ty.» A tieto slová dal napísať zlatými písmenami nad hlavnou bránou paláca svojho.

Mladý cisár Alexander Severus veľmi ctil pápeža sv. Kalixta a obdivoval obozretnosť jeho, s jakou volil si mužov, ktorých chcel vysvätiť za kňazov. Často predstavoval príklad pápežov vysokým úradníkom svojim a národu, keď mal obsadiť nové štátne miesta úradnícke. Vtedy hovorieval: «Bola by to hanba pre nás, keby sme pri obsadení hodností miestodržiteľských, ktorým národy s telom i s dušou, s pozemnosťami a iným majetkom sverujeme, menej boli opatrnými, než kresťania pred posviackou kňazov svojich.» A keď takýmto spôsobom sv. Otec Kalixt od cisára dobre zmýšľajúceho, nemal sa čoho obávať, usiloval sa bez prekážky rozširovať kráľovstvo Božie v Ríme a v celom štáte ohlasovať úctu jediného pravého Boha zaslepeným pohanom. Roku 224 vystavil sv. Kalixt kostol na tom mieste za riekou Tiberou, kde drev bolo stavisko pre vyslúžilých vojakov (taberna meritoria). Na tom istom mieste v Ríme vystrekol za času cisára Augusta, v deň narodenia Krista Pána v Betleheme, olejový prameň, ktorý celý deň tiekol a s Tiberou sa smiešal. Preto obľúbil si sv. Kalixt toto pamätné miesto pre chrám, úcte Panny Márie zasvätený, ktorý bol neskôr síce sborený, ale vo štvrtom storočí (roku 349) za pápeža Júlia I. zase vystavený, a ktorý podnes stojí pod menom «Basilika Panny Márie za Tiberou.»

Toho pokojného času rozšíril a ozdobil sv. Kalixt i hrobitov podzemný na ceste Appiovej, ktorý podnes menuje sa «Katakombou sv. Kalixta» a spojil ho s kata-kombami sv. Sebastiana, kde zbožná pani rímska Lucina telo sv. mučeníka Sebastiana bola pochovala. Nad bránou, ktorá vedie do toho prvého podzemného hrobitova je nápis: «Tento je hrobitov slávneho pápeža Kalixta

a mučeníka.» Kto ho navštíví so srdcom kajúcny, obdrží po vykonanej spovedi úplné odpustenie hriechov pre slávne zásluhy 124.000 sv. mučeníkov, ktorí tam v prvých storočiach boli pochovaní. Tam je i podzemná kaplnka, ktorej strop ozdobený je krásnymi obrazmi sv. mučeníkov, medzi ktorými stojí dobrý Pastier, Ježiš Kristus. V stene nachádza sa dvanásť do obluku okrúhle staváných hrobov, okolo steny je mramorová lavica, v jednom uhle kazateľna. Na tejto kázaval sv. Kalixt veriacim počas prenasledovania a slúžieval sv. omšu na oltári, ktorý stojí prostred kaplnky nad otvoreným hrobom, v ktorom niekedy telá sv. apoštolov Petra a Pavla odpočívaly. Nižšie na ceste Appiovej sú katakomby sv. Sebastiana, s chrámom, tomu sv. mučeníkovi postaveným; i tieto podzemné chodby, ktoré boli spojené s hore udaným hrobitovom, okrášlil sv. Kalixt. V jednej podzemnej kaplnke týchto katakomb prechováva sa posiaľ hlava sv. Kalixta. V týchto podzemných hrobitovoch rád sa zdržoval a rozjímal niejedon sv. muž a medzi inými slávny spisovateľ sv. Hieronym (f. r. 419), kde schádzali sa prví kresťania s pápežami svojimi, biskupami a kňazmi nočného času ku službám Božím a kde telá sv. mučeníkov tajne pochovávali. A sv. Kalixt nestaral sa len o stavanie chrámov a sriadovanie tajných hrobitovov pre sv. mučeníkov, on chcel pretvoriť i srdcia pohanov v chrámy Ducha svätého. Ačkoľvek cisár Alexander Severus miloval sv. Kalixta a ctil si kresťanov, ani neprekážal im v službách Božích, predsa pohania sužovali kresťanov, menovite vplyvný Ulpian a žretci, že kresťania v tých podzemných chodbách častoráz tajne služby Božie boli nútení odbavovať.

Jedného dňa zhorela časť staroslávneho Kapitoliu a v chráme pohanského bôžka Jupitera (Paroma) rozpustila sa ľavá ruka sochy tejto modly, ktorá bola z rýdzeho zlata. Žretci Jupiteroví a anguri (hádači) prosili cisára Alexandra Severa, aby sriadil slávnostné obety ku smiereniu bohov. Cisár prívolať. Keď žretci položili obety na oltár, udel hromový blesk a roztrepal oltár s obetami a pobil žretcov. Všetci pohania v Ríme triasli sa hrôzou a mnohí utekali z mesta. Niektorí bežali cestou Appiovou a zbadali, že sv. pápež Kalixt poberal sa s mnohými kňazmi do jedného domu v záhradách. Konsul Palmacius zamiešal sa medzi kresťanov a nepoznaný vypátral tajný vchod do katakomb, kde sv. Kalixt služby Božie odbavoval. Ihneď vrátil sa pohan Palmacius do mesta k cisárovi a žaloval, že sú kresťania príčinou toho nešťastia, ktoré sa v chráme pohanskom stalo a že sú teraz pri bohoslužbe svojej shromaždení, aby vyprosili od Boha ešte väčšiu pohromu na večné mesto. Cisár ctil a miloval kresťanov, ale nemohol utíšiť vzbúrených zaslepených pohanov, aby kresťanov neprenasledovali. Palmacius sobral vojakov a ponáhlal sa zo vzbúreného mesta, aby sv. Kalixta a popredných kňazov a kresťanov zajal. Sv. Kalixt opustil katakomby a vracal sa domov. Keď vojaci sv. starca zajať chceli, oslepli. Naľakaný Palmacius vrátil sa k cisárovi, oznámil, čo sa stalo, a prosil ho o dovoľenie, že by smel všetkých kresťanov nútiť, aby bohom rímskym obetovali, aby hnev ich bol upokojený, i že by dopustil tých kresťanov smrťou trestať, ktorí by obetovať nechceli. Cisár tíšil zúrivca a zastával kresťanov, že sú toho nešťastia nie príčinou. Ale Palmacius povolal všetkých mešťanov do chrámu k slávnostným obetám, i naložil vojakom, aby kresťanov uväznili, ktorí by do chrámu neprišli. Ale v tom okamihu, čo Palmacius so žretcami obety modlám prinášať chcel, vstúpila vestalka (panna pohanská, ktorá obsluhovala chrám bohyne Vesty a udržovala v ňom večný oheň, podobná kresťanským mníškam) do pohanského chrámu a ohlasovala povýšeným hlasom veštbu (orakulum): «Boh kresťanov je pravý Boh a bude trestať tvrdohlavý Rím ešte väčšími pokutami!» Zdesení pohania rozutekali sa. Obety vystaly.

Palmacius ponáhlal sa ku sv. Kalixtovi, hodil sa mu k nohám a prosil o prijatie do sv. cirkve. Sv. Kalixt vyučil konsula rímskeho vo sv. viere a pokrstil ho. Na druhý deň vyučil kňaz sv. Kallepodius celú rodinu Palmaciovu, počítajúcu štyridsať duší, vo sv. viere a pokrstil ich. Toto obrátenie na vieru Kristovu vzbudilo v Ríme veľkú pozornosť a rozhorčenie u pohanov. Zúrivi pohanovia prepadli dom Palmaciovu, poviažali ho a dovliekli pred cisára. Cisár pokarhal bývalého konsula, že zapríčinil veľké pohoršenie a riekol: Jako si mohol urobiť tento krok a opustiť nesmrteľných bohov ?» I odovzdal ho senátorovi Simpliciovi, aby ho nahovoril ku navráteniu sa ku viere rímskej. Rozhorčení pohanovia utíšili sa, a to chcel docieľiť mladý cisár; lebo sa obával o korunu svoju. Márne namáhal sa Simplicius, aby Palmacia od pravej viery odviezol. Palmacius odhalil mu krásnu náuku Kristovu lásky k Bohu a ku bližným, opísal mu ničomnosť a hriešnosť modlárstva, i poukázal na divy a zázraky, ktoré dobrotivý Boh ku potvrdeniu pravdy učenia Kristovho činí. Simplicius prosil Palmacia, aby orodoval za nemocnú manželku jeho u pravého Boha, ktorý také divy robí. Palmacius modlil sa skríšene k milostivému Bohu a modlitba jeho bola vyslyšaná. Manželka Simpliciova náhle sa uzdravila. A Simplicius s manželkou prijali vieru kresťanskú, i povolali do domu svojho sv. Kalixta, aby ich oboch a celú rodinu ich, ktorá počítala 68 duší, vo sv. náboženstve vyučil a pokrstil. Sv. Kalixt, aby nových kresťanov vo viere potvrdil, zanechal v dome Simpliciovom zbožného kňaza Kallepodia. Zúrivi pohanovia, vedení Ulpianom, oborili sa druhého dňa na dom Simpliciova a umučili všetkých novo pokrstených kresťanov. Cisár nebol v stave prekaziť toto vraždenie.

Sv. Kalixt pochoval mŕtvé telá sv. mučeníkov v katakombách, ktoré sv. Lucina založila a on rozšíril a okrášil. Telo sv. Kallepodia hodili zúrivci do Tibery, ktoré sv. Kalixt tak dlho dal hľadať, až ho nábožní kresťania našli a v podzemnom hrobitove slávnostne pochovali. Keď sv. Kalixt i vznešených Rimanov Felixa a Blandu pokrstil, uväznil ho Ulpian, zarytý nepriateľ kresťanov a vladár rímský. V žalári uzdravil svätý Kalixt nemocného vojaka Privata zázračným spôsobom od hnusnej nemoci. Keď sa o tom dozvedel Ulpian, že uzdravený Privatus stal sa kresťanom, dal ho ubiť kyjmi.

Za úradovania svojho vysvätil sv. Kalixt osem biskupov, šestnásť kňazov a štyroch diakonov. Roku 223, vzbúrili sa zase v Ríme pohanovia za vladárenia Ulpiana, zarytého nepriateľa kresťanov, napadli na námestí dom svätého Kalixta, v ktorom býval, shodili ho s okna, ukameňovali ho a polomŕtvého zhodili do studne, kde i zomrel. Cisár Alexander Severus nemohol prekaziť mučenícku smrť cteného pápeža, lebo zaneprázdnený bol von z Ríma vojnami a záležitosťami štátu; i sám bol zavraždený vojanským vodcom Maximinom, synom sedliackym z Thrácie, roku 235, ktorý uchvátil korunu cisársku. Také búrlivé boly to časy!

Mŕtvé telo sv. Kalixta I. bolo pochované nábožnými kresťanmi v katakombách; neskôr bolo prenesené do chrámu Panny Márie za Tiberou, ktorý sám vystavil, kde až podnes pod hlavným oltárom sa prechováva. Na mieste, kde sv. Kalixt bol umučený, vystavený bol neskôr chrám ku počte jeho, ktorý podnes meno jeho nosí. I tá studňa, do ktorej bol hodený, posiaľ ukazuje sa v tom chráme.

Sv. Kalixt vyobrazuje sa v rúchu pápežskom, jako dáva požehnanie, za ním vidieť kresťanský chrám a u nôh srútené, roztrepané modly.

Poučenie.

Mesto Rím, ktoré panovalo v prvých storočiach kresťanstva nad celým známym svetom, umučilo nesčíselné množstvo verných vyznavačov Kristových. Pod cisárom Augustom, teda za času narodenia Pána nášho Ježiša Krista, mal Rím dva milióny obyvateľov; pod Trajanom (roku 98— 117) bol v najväčšom rozkve. Nesčíselné poklady, ktoré veľmoži rímski v celom svete nashro-maždbvali, ponúkali pohanov k najskvostnejšiemu a najnemravnnejšiemu životu. Zbujnelé vojsko dosiahlo najväčšiu moc a zamieňalo rýchle cisárov svojich, ktorých zväčša vraždilo. Tak poklesla sláva svetovládneho Ríma! A medzi tými zbujnelými pohanami žili námestníci Kristovi a premnohí veriaci od času sv. Petra a Pavla, vylievali mučenícku krv svoju za vieru lásky, cnosti a pravdy Božej. A tam na ceste Appiovej, kde bohatí veľmoži rímski v krásnych záhradách budovali skvostné letohrádky svoje a pre mŕtvých nádherné hrobky, pochovávali prenasledovaní kresťania mučeníkov svojich do podzemných chodieb od toho času, Čo bohatá rímska pani sv. Lucina v záhrade svojej pod letohrádkom ich vykopať a ku pochovávaniu mŕtvých pripraviť dala. Zbožný a horlivý pápež Kalixt I. rozšíril tie podzemné hrobitovy, okrášlil ich kaplnkami, mramorovými stĺpmi a maľbami. S posvätnou hrôzou sostupuje kresťan do týchto tmavých podzemných hrobitovov (cintorínov), ktoré sa katakombami menujú. Chodby rozprestierajú sa na míle do diaľky, niekde bežia rovno, niekde sú skrivené. Na stenách vykopané sú vodorovné diery, v ktorých sa pochovávali mŕtvi kresťania, vo viacej radoch jedni nad druhými často i po šesť. Na niektorých miestach rozširujú sa chodby a tvoria kaplnky a chrámy so stĺpmi, maľbami, mosaikou (z poskladaných kamienkov utvorené obrazy) a inou ornamentikou. Pri vchode do katakomb sv. Kalixta po mnohých schodoch príde sa do rotundy (okružlej siene), na ktorej stenách sú prastaré obrazy na obmietke (fresky) sv. Cecílie, sv. Kalixta a iných svätých, medzi nimiž stráži dobrý Pastier, Ježiš Kristus. Hroby sv. mučeníkov, ktorí sú tu na 170.000 pochovaní, opatrené sú na prúčeliach, ktoré sú plochými skalami alebo tehľami prikryté, nápismi, odznakami a symbolami. Nápisy a symboly hlásajú vieru prvých kresťanov. Nápisy znejú: «Miesto Primusovo a & s», vedľa toho vidno holubicu, znak pokoja, a palmu, znak mučeníctva. Tam odpočíva panna; lebo nápis znie: «Tichá Faustina žij v Bohu!» Pod nápisom vykreslená je lýra, znak nebeskej radosti. Tu je zase nápis: «Cecilius, manžel, Cecílii Placidine, výbornej manželke svojej na pamiatku, s ktorou x rokov žil, dobre zaslúžilej, bez všetkej sťažnosti.» A pod nápisom je vypodobnená ryba, znak Spasiteľa, dľa gréckeho slova Ichthys-Jesous Christos Tlieu Yios, Sótér (Ježiš Kristus, Syn Boží, Spasiteľ), ktorého počiatkové písmeny tie slová označujú. Niekde vidieť pod nápismi ratolesť olivy, pokoj predstavujúci, loď — sv. cirkev, ptáka Fônixa alebo Jonáša — vzkriesenie, kríž — spásu, kohúta — bedlivosť vo viere, Mojžiša na skalu udierajúceho, čo vyznamenáva slová sv. Pavla (I. Kor. 10, 5.): «A tá Skala bol Kristus.» A čo znamená alebo grécke Α a Ω. Prvý monogram složený je z gréckych písmen Ch a R a znamená Christos, Kristus. Tie druhé grécke písmeny sú prvou a poslednou v abecede, a narážajú na Zjavenie sv. Jána, kde menuje sa Spasiteľ «počiatkom a koncom všetkých vecí.» Týmito a podobnými znakami vyjadrovali prví kresťania vieru v božstvo Ježiša Krista, Spasiteľa a iné tajnosti sv. viery, a ukrývali tak meno Kristovo a tajnosti sv. viery pohanom, ktorí často do tých tajných podzemných Chodieb vrazili, aby kresťanov pri službách Božích shromažďených väznili, jako sa môžeme dočítať v knihe, pod názvom «Fabiola», vydanej spolkom sv. Vojtecha. V katakombách sv. Sebastiana odpočíva tiež na 170.000 mučeníkov a prvých kresťanov. Tu ukrývali sa prví kresťania pred zúrivými pohanmi a odbavovali služby Božie. V noci po jednom vychádzali z hlučného miesta, zahalení v plášte, na cestu Appiovu a vstupovali opaterne do

záhrady, patriacej bohatej rodine kresťanskej, kde ich diakon i alebo diakonisky dl'a umluveného znamenia s horiacimi lampami do tajných podzemných chodieb na určené miesto ku službám Božím vodievali, aby v tých blúdišťach nezablúdili. Tam čakal sv. Otec s kňazmi a diakonami. Posvätné ticho panuje v hrobke, pretvorenej na chrám Boží. Nad hrobom niektorého sv. mučeníka zažínajú diakoni sviece, prestre sa prikryvadlo a prichystá sa kalich s vínom a hostia. Veriaci prespevujú žalmy. Sv. omšu začína pápež. Baránok Boží je obetovaný. Veriaci, ktorí drier vyznali hriechy svoje, všetci prijímajú Telo Božie. Potom spievajú sa piesne poďakovacie. Kňaz číta časť sv. Písma a pápež vykladá články sv. viery, napomína ku plneniu zákona Božieho a ku stálosti vo sv. viere. Sv. Otec dáva apoštolské požehnanie a veriaci vychádzajú mlčky z chodieb, keď diakoni chudobným almužny udelili, i opaterne poberajú sa veriaci na ulicu, lebo sa už rozodnieva, aby ich pohania nezbadali. Tak žili prví kresťania v Ríme behom tristo rokov. A sv. cirkev vyšla konečne predsa víťazne z podzemných úkrytov, keď cisár Konštantín pod znamením sv. Kríža zázračne nad nepriateľmi pohanskými zvíťazil, a rýchle opanovala celú ríšu Rímskú i svet, a blahonosne premenila tvárnosť zeme: človek stal sa človekom, na obraz Boží stvoreným. Ó vy, kresťania dl'a mena, pohania dl'a smýšľania a skutkov, sostúpte aspoň v duchu do tohoto miesta sv. mučeníkov a učte sa byť rozumnými ľuďmi.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý dobre vieš, že my pre slabosť svoju k dobrému sme nedostatočnými, posilňuj nás milosťou Svojou, aby sme za príkladom svätých Tvojich nadovšetko Teba milovať mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

15. októbra.

Sv. Terezia, panna zakladateľka rádu.

Že dobrý Príklad zbožných rodičov mohutne účinkuje na útlé srdce dieťaťa a že vzorní kresťanskí rodičia odchovávajú opravdivých sluhov Božích, toho skvelý príklad poskytuje nám blahoslavený život svätej panny Terezie.

Sv. Terezia narodila sa roku 1515 v Abule vo Španielsku. Vznešení bohatí rodičia jej menovali sa Alfons Sanches z Cepedy a Beatrix z Ahumady a vychovávali dcéru svoju starostlivé od najútľejšej mladosti v najčistejšej láske k Bohu. Zbožný otec Alfons Sanches čítaval dobré knihy a podával ich i deťom svojim ku čítaniu. Utlocitná matka Beatrix učila dietky modlitbám, jaknáhle začínaly hovoriť a vštepovala hlbokú úctu ku preblahoslavenej Panne Márii. A čo zbožní rodičia dietkam oznamovali, to činili sami. Otec bol milosrdným oproti chudobným a súcitným oproti nešťastným a nemocným. So sluhami nakladal láskavé. Nikdy neprehovoril zlého slova a čo mal na srdci, mal i na jazyku. Nikdy neznevažoval nikoho, ani sa nezaklial. Ačkoľvek matka bola bájočne krásnou a bohatou šľachticnou, nezakladala si nič na tých prednosťach a žila, ačkoľvek bola veľmi mladou, jakoby bola starou chudobnou osobou. Mysel' jej bola útla a tichá, rozum výtečný. Cez celý krátky život mnoho trpelo slabušké telo jej, a pri tom bola vždy dobrej vôle a trpezlivou, jako sa svedčí na dušu kresťanskú.

Už v šiestom roku čítavala Terezia s mladším bratom svojím životy svätých. A hrozné muky, ktoré sv. mučeníci s bohatierskou trpezlivosťou znášali, pôsobily na útlé srdiečka ich tak mohutne, že i oni chceli krv svoju vyliat' za sv. vieru. I vydaly sa zbožné dietky na cestu ku

neveriacim Maurom, ktorí ešte toho času časť Španielska obývali, aby vyznaním viery svojej od zúrivých nepriateľov kresťanstva smrť podstúpili. Na úteku z rodičovského domu postretli ich pokrevní a násilne priviedli nazpät' ku láskavým rodičom, ktorí veľmi strachovali sa nad tajným zmiznutím milovaných dietok. Od tohoto času vyhľadávala malá Terezia samotné miesta, kde sa modlievala skrúšene a často vzdychala: «Ó večnosť, jak veľmi šťastnými robíš- nábožných ľudí, a jakou strašnou si hriešnikom! A jako len mohla, podporovala biednych. Sama hovorievala neskôršie o útlom veku svojom: «Dávala som almužny, jaké som len mohla, ale majetok môj bol veľmi skrovný.»

Sotva mala dvanásť rokov, zomrela jej milostivá matička. Zbožná panna vrhla sa na kolená v náramnom bôli svojom pred obrazom Panny Márie a so slzami prosila skrúšene Matku Božiu, aby jej matičku nahradila. A táto dôverná, odovzdaná úcta k Matke Božej bola odmenená milosťou Božou, ktorá chránila čisté srdce jej pred nákazou v čase pokúšania. Jako je už spomenuté, čítavala Terezia knihy, ktoré jej zbožný otec podával. Od jednej priateľky dostala do rúk romány, povesti o rytieroch, o svetárskom živote ich, ktorými toho času celé Španielsko bolo zaplavené. Čítaním týchto ľahotických spisov zatemnela sa zbožná myseľ a srdce jej, i začala sa strojiť nádherne, aby sa pred očami svetárskych ľudí skvela. Plačúc odvrátil anjel strážca obličaj svoj od nezkúsenej mladej panny, ktorá stála nad priepasťou záhuby duševnej. I rada obcúvala s pokrevnou priateľkou, ktorá svetárskymi rečami zbožnú myseľ jej poškvniť sa usilovala. Zbožný otec pozoroval to; ale nemohol zabrániť, aby dcérka so svetárskou pokrevnou neobcovala. O tomto nebezpečenstve písala neskôr sv. Terezia takto: «Keby to bol dal Boh, že by bol otec môj ku mne sesternicu neprípúšťal; lebo teraz nahliadam, jako je to nebezpečné, keď človek obcuje so svetárskymi ľuďmi v tom veku, v ktorom cnosti do srdca majú byť vštepované! Sama čudujem sa, jakú veľkú škodu prináša zlá spoločnosť, a keby som to sama nebola zkusila, neverila by som. Prajem si len, aby všetci rodičia príklad vzali si zo mňa a bedlivými boli, s jakými osobami deti ich obcujú. Od prírody som nenávidela neporiadne a necudné bytnosti, a obľúbila som si len kratochvilne reči; ale keď som sa nevyhýbala príležitosti, upadla som do veľkého nebezpečenstva, lebo nebála som sa viacej Boha a dovoľovala som si mnohé veci z presvedčenia bludného, že sa to nevyjaví.» Ale milostivý Boh strážil nad nevinnou pannou! Keď sa vydala staršia sestra jej, dal starostlivý otec Tereziu do kláštora, aby sa tam vychovávala a vzdelávala s inými dcérami zemanskými. Predstavená zbožná mníška získala si úplnú dôveru a lásku Terezie, ktorá s ňou rada roz-mlúvala o veciach božských. Pomaly vracala sa nábožnosť do panenského srdca jej a oslabovala zaľúbenie a túžbu po márnivosti a pozemských rozkošiach. Keby Terezia nebola upadla do nemoci, bola by vyvolila sebe už vtedy život kláštorský; ale lekár nariadil, aby nemocná opustila kláštor a na zdravé vonkovské povetrie odišla. Terezia odišla ku strýcovi Petrovi Sanchezovi z Cepedy, ktorý bol veľmi nábožným a cnostným mužom. Zbožnými rečami jeho a čítaním nábožných spisov, menovite listov sv. Hieronyma, znechutila si Terezia svet a márnosti jeho a nadobudla si takú nenarušiteľnú lásku ku zbožnosti, že si zaumienila život svoj celkom službe Božej zasvätiť. Túžbu svoju oznámila otcovi, ktorý nechcel sa rozlúčiť s milovanou dcérkou. I ušla tajne do kláštora Karmelitániek a prosila predstavenú o prijatie medzi mníšky prísneho života. Bolelo ju veľmi, že zarmútila otca, ale s radostným pocitom vžila sa do života kláštorského. Svätý pokoj navrátil sa do srdca jej. Neskôr písala o tom šťastnom živote takto: «Všetko ľúbilo sa mi v kláštore. A častoráz v tých hodinách, v ktorých som sa krásnila a telo svoje drier útle opatrovala, zametávaia som teraz kláštor a bola som blahoslavenou, že som

sa oslobodila od tých bláznivostí.) Roku 1534 složila sv. Terezia v kláštore karmelitánskom slávnostný sľub. A milosrdenstvo Božie navštívilo ju ťažkou nemocou, aby srdce jej celkom bolo očistené od toho, čo v nej bolo posiaľ nedokonalým. Choroba v čuvoch trápila ju za tri roky; ležala v posteli jako by bola bývala z dreva a nemohla ani prstom hýbať. Najväčším jej utrpením bola jej vnútorná opustenosť, ktorá ju veľmi trýznila. Starostlivý otec dal odniesť milovanú dcéru do Basedy, a vynaložil všetku lekársku pomoc, aby bôle jej utíšil. Všetko bolo márné, trpezlivá mníška klesala do hrobu. Celé dni ležala bez povedomia. Keď prišla k sebe, žiadala si prijať sv. sviatosti, ktoré s plačom prijímala. Temnota duše zmizla, bolo jej ľahšie na srdci, ale nemoc neprestávala. Na vrúcnu žiadosť bola zanesená do tichej kláštorskej izbičky (celly), kde za osem mesiacov medzi životom a smrťou väzela. Mníšky obdivovali trpezlivosť jej a odovzdanosť do vôle Božej. Denne vzdychala k Bohu o uzdravenie, aby mohla lepšie slúžiť Bohu a vyhľadávať duševné spasenie svoje. A skutočne uzdravila sa, že mohla na barľách do záhrady chodiť. Tu prijímala návštevy pokrevných, ktorí jej o svetských radościach rozprávali. Tesklivosť zaujala zase dušu jej a srdce jej začínalo byť rozdelené medzi Bohom a svetom. Vnútorná opustenosť zase ju trápila. Ale Pán Boh neopustil služobnicu Svoju. Ona sama píše o tom: «V takom smutnom rozpoležení zaspala duša moja a taká bola zronená, že darmo som hľadala pokoj vo zlých náchylnosťach svojich. Jedného dňa vkročila som do pobočnej kaplnky, i uzrela som obraz, ktorý v čas pobožnosti tam bol vystavený. Obraz predstavoval Spasiteľa, ranami pokrytého. Toto vyobrazenie pôsobilo tak náhle na mňa, že som bola dojatá celá bôľom a súcitom. I pocítila som takú ľútosť nad dosavádnymi hriechami a nad malichernou pozornosťou, ktorú som venovala utrpeniu Pána Ježiša, znášajúcemu ho za hriechy naše, že sa mne malo srdce rozpuknúť. I padla som na kolená k nohám Spasiteľa Božieho a s mnohým plačom prosila som Ho vrúcne, aby ma posilnil, že by som Ho viacej neobrazila. V tejto modlitbe som pocítila takú útechu a silu, že sa rozpaľovala láska k Bohu vždy viacej vo mne a ja som denne mohútnela v zápase sama so sebou. I počala som s väčšou chuťou s Bohom sa zaoberať a zlé príležitosti odstraňovať. Keď som sa chystala len trochu, aby som Bohu slúžila, obsypával mňa hneď samým potešením. Ale ja som neprosila Ho o takú útechu, ale len o tú milosť, aby som Ho neobrazila, i aby mne veľké hriechy moje odpustil.»

Zbožný otec Alfons Sanchez zomrel roku 1539, keď mala sv. Terezia dvadsaťštyri roky. Pred blahoslavenou smrťou svojou v prítomnosti detí svojich oplakával boľastne, že Bohu vernejšie neslúžil; i sľuboval nariekajúcim deťom, že vo večnosti bude prosiť milostivého Boha, aby ich posilňoval milosťou Svojou v stálom zotrvávaní v svätej službe Jeho. Tieto slová zomierajúceho otca zatriasly mohutne myslou a srdcom sv. Terezie a od toho času tekávaly jej často horké slzy ľútosti. Spovedelník zomrelého otca jej radil, aby čítavala vyznanie sv. Augustína. So svätou zvedavosťou čítavala túto knihu veľkého učiteľa cirkve a prelievala pri tom horúce slzy. Jako niekdy sv. Augustín sľubovala i ona, že celým svetom opovrhne a to z celej duše a žiť chce kresťanskej dokonalosti. A čo sľúbila, to plnila až do blahoslavenej smrti svojej. Slabé telo bičovala nemilosrdne, stránila sa celej rodiny a sveta. A preto modlievala sa na radu spo-vedelníka svojho: «Príď, ó Bože, Duchu svätý.» Pri tejto modlitbe zabudla na všetko, čo jej posiaľ na svete bolo drahého. I zdalo sa jej, že počuje v hĺbokosti srdca svojho slová Spasiteľove: «Dcéra moja! Nechcem, aby si prechovávala priateľstvo k ľuďom; zabávaj sa jedine len s anjelmi.» Od toho času nemilovala nikoho, krom Boha. I napísala neskôr: «Kto raz začal cvičiť sa v modlitbe, ten nech to nikdy neprenehá, čo by jaké chyby badal na sebe; lebo toto je jediným

prostriedkom, ktorým človek k polepšeniu seba býva vedený. Hovorím toto z vlastnej zkušnosti. Len modlitba bola bránou a cestou ku všetkým veľkým milosťam, ktoré mi udelil Pán, i nikdy Boh neprepustil ma od Seba nepotešenú.» Čistá duša jej, ktorá trčila sa celá v láske Božej, bývala odmeňovaná skrze milostivého Boha mnohými zjaveniami, v ktorých počula tajnosti, ktoré žiadne oko nevidelo, žiadne ucho neslyšalo, ani žiadne ľudské srdce nepocítilo. Pokorná slúžka Božia tajila videnia svoje, sverila sa spovedníkovi svojmu, a ten nariadil, aby menej sa modlievala a sviatosti prijímala, pretože vtedy skvela sa tvár jej viac, než obličaj Mojžišov na vrchu Sinai a bývala za dlhší čas vytržená v mysli. Sestry pozorovali bedlive počínanie jej, a keď zba-daly pri nej najmenší poklesok, pomlúvaly ju. I zakúsila mnoho posmechu a pohanenia. Predstavená kláštora uväznila ju. A keď sv. Terezia na rozkaz spovedníka zjavila svoje nadprirodené videnie, hovorily jej sestry, že je posedlá zlým duchom a že sa blázni. Ale sv. panna znášala pohanenie s najväčšou trpezlivosťou. Ku nepriateľom svojim bývala takou láskavou, že biskup v Avile, kde vtedy v kláštore žila, hovorieval: «Kto si praje, aby ho Terezia mala rada, nech jej len urobí nejakú škodu alebo krivdu.» Milosrdný Boh tešieval ju v takých pádoch: «Neboj sa nikoho dcéra Moja; Ja hovorím s tebou a neopustím teba.» Keď jej spovedný otec radil, aby sa pri zjaveniach svojich prežehnala a miesto hneď opustila, počúvala spovedníka. I počula v zjavení hlas Boží: «Dobre robíš, dcéra Moja, že počúvaš vodcu svojho, a rob to vždy rada. Ale príde čas, v ktorom im oznámim, že Ja Sám počievam teba prítomnosťou Svojou.» Pokorná mníška zjavila nadprirodené videnia svoje svätým mužom Františkovi Borgiasovi a Petrovi z Alkantary a prosila ich o radu, čo by o tých zjaveniach súdiť smela. Svätí muži pripisovali tie zjavenia hlbokkej pokore jej, úplnému odovzdaniu čistej duše jej Bohu a kajúcnemu životu, čo dobrotivý Boh milosťou Svojou odmeňuje. Ani jeden deň neminul sa, že by niektorému bližnému nebola preukázala nejakú službu lásky. Horlivé ujímala sa nemocných. Snášala im to najlepšie jedlo a lieky, čo kde sohnáť mohla, i častoráz opúšťala prácu, aby len mohla pri nemocných byť a ich tešiť. Jedna mníška mala niekoľko otvorených rán, ktorými nezažité pokrmy odchádzaly. Ani jedna sestra nechcela ju obsluhovať, každá od nej utekala; len svätá Terezia opatrovala ju.

Najväčšiu starosť mala o spásu duší: i obetovala im mnoho slzí, modlitieb a kajúcnych skutkov, aby milostivý Boh zarytých hriešnikov obrátil. A mnohých získala Bohu. Zúrenie Lutheránov a Kalvínov vo Francúzsku, v Nemecku a v Uhorsku dojímalo veľmi zbožné srdce jej, i chcela rád svoj opustiť a medzi tých bludovércov ísť, aby vzteklosť ich proti sv. cirkvi modlitbami, pôstom a inými kajúcnyimi skutkami krotila. I hovorila: «Keď nepriatelia Ježišovi posvätné chrámy rúcajú, ktoré otcovia naši Mu posvätili, slušné je, aby sme nové vystavali a tak česť Jeho obnovili, i v službe Jeho väčšiu horlivosť preukazovali, než tie nástroje pekla zlosť a vzteklosť prejavujú.

Oduševnená horlivosťou pre česť Božiu a boľasťou preplneným srdcom nad úpadkom kázne (poriadku) kláštornej chytila sa do ťažkej práce, aby opravila rád Karmelitániek a uviedla do neho prvotnú prísnu kázeň, lásku ku poslušnosti, zapieranie seba, cnosť chudoby a odovzdanosti k Bohu. Narazila na veľké odpory a to nielen u sestier rádu, ale i u svetských vrchností, áno i u biskupov. Ale pokorná slúžka Božia prejavovala pri mnohých urážkach tichosť mysli a najväčšiu trpezlivosť. V kláštore v meste Avile vypovedalo 180 mníšek poslušnosť pravidiel rádu. Predstavená všetkých kláštorov Karmelitánskych v Španielsku nevedela inej rady a pomoci, než že im dala za opátku sv. Tereziu. Mníšky zúrily, že si nesmelý samy voliť

predstavenú, i chcely bránu kláštorskú zavreť, keď provinciál celého rádu karmelitánskeho svätú Tereziu do kláštora viedol. Pokorná služobkyňa Božia postavila na stolicu v chodbe, kde jako predstavená sedieť mala, obraz Panny Márie, i sadla si na stoličku k nohám toho obrazu a hovorila sestram tak skromne, že hneď ich sebe naklonila. Ona uisťovala ich, že len na radu tú voľbu prijala, a dobre vie, že len od nich bude sa môcť priučiť mnohému dobrému, že prišla im len slúžiť a blahobyť ich podporovať, že túžba jej smeruje len k tomu, aby s radostným srdcom j Pánu Bohu slúžili a stanovy rádu zachovávaly. I bola taká vľúdna a tichá, že o tri roky, keď prišlo k novej voľbe, jednohlasne sv. Tereziu zvolili. Poriadok a to najväčší panoval v kláštore a mníšky cítili sa celkom nešťastnými, keď provinciál preložil svätú Tereziu do iného kláštora.

Roku 1562 začala sv. Terezia v kláštore v meste Abule prísne spravovať rád Karmelitánok. Žiadna mníška nesmela mať vlastný majetok. Rúcho zaviedla z hrubého nebarveného súkna, celkom úzke. Plášť zapínal sa dreveným gombíkom, košeľ a šatka smela byť len z bavlny, pás z kože. Mníšky mali chodievať vždy bosé, ztade meno ich «Bosé karmelitánky». I závoj ich musel byť z hrubého plátna. Za lôžko slúžila im doska so slameníkom. Ku jiedlu sadaly iba dvaráz cez deň. Mäso zapovedala navždy. Aby sv. Terezia ponúkala sestry svoje ku plneniu ťažkých pravidiel obnoveného rádu svojho, sama plnila tie prísne stanovy čo najochotnejšie. Sama vyvolila si to, čo bolo najhoršie v jiedle, v rúchu, v lôžku, v práci, a len na to dbala, aby rúcho bolo čisté. Všetky sestry obsluhovala. Keď v kláštore na Božie Telo nemalý sestry iného pokrmu kromе chleba, d'akovala Pánu Bohu, že ich za hodné držal takú chudobu znášať. A sestry tešievala: «Čím menej máme, tým menej mám starosti.» Preto, že sv. Terezia uvádzala do rádu karmelitánskeho prísnu kázeň, bola rozkričaná jako mníška nespokojná, svojhlavá, nepoddajná. Sám kráľ a poslanec pápežský v Španielsku boli po-štvaní vlašnými mníškami a kňazmi proti sv. Terezii. A keď potom i kráľ i vyslanec pápežský karhali prísne pokračovanie jej pri zavádzaní nového poriadku v kláštore Abulskom, mestský magistrát dal uväzniť svätú horlivú pannu. Sv. Terezia znášala trpezlivo veľké pohanenie a radostne zvolala: «Ó Bože, daj mi lebo trpeť, lebo zomreť!» Ona bola presvedčená, že kríže a trápenia potrebné sú kresťanovi k dosiahnutiu večného blahoslavenstva. Dojímavý je list, ktorý jednému zbožnému mníchovi z väzenia svojho písala: «Ach, otče môj, či je väčšej útechy, sladkej radosti, jako tej, keď možno pre Boha trpeť? Je to síce ťažké, ale je to predsa najistejšia cesta k nebu. Preto má byť kríž potechou našou, rozkošou našou; a preto vyhľadávajme kríž, žiadajme si ho, objímajme ho! Beda napraveniu nášmu a beda nám všetkým v tom dni, v ktorom nám bude chýbať kríž.» V tomto istom liste predpovedala, že prenasledovanie nového prísneho rádu jej ne-zadlho prestane, ačkoľvek ho poslanec pápežský zakázal. I písala listy sv. Otcovi, biskupom a vrchnostiam svetským, z ktorých zrači sa láska k dušiam bližných svojich a neunavené namáhanie jej, aby sa polepšil stav pokleslého rádu karmelitánskeho. Nezadlho zmenil kráľ smýšľanie svoje a pápež Gregor XI. potvrdil pravidlá obnoveného ňou rádu karmelitánskeho.

Popri mnohom prenasledovaní trápená bývala sv. Terezia mnohými nemocami. I neprestávala cestovať bez ohľadu na počasie a pohodlie, aby nové kláštory rádu svojho založila. Keď starostlivé sestry naliehali na to, aby si popriala trochu pokoja, hovorievala: «Pokoje teraz nepotrebujem, ale trápenie a kríže.» Keď slabé telo svoje postami a bičovaním trýznila a sestry jej domlúvaly, že slabé zdravie svoje podkopáva, riekla krátko: «Co záleží na tom? I tak musím zomreť.» A ovocie namáhavých prác jej dozrelo; lebo po celom svete zakladaly sa nové kláštory prísneho rádu jej, a to v takej miere, že pred blahoslavenou smrťou jej šesťdesiat ženských a

mužských kláštorov karmelitánskych, ktoré pozakladala, prekve-talo. Jeden dominikán, ktorý život sv. Terezie spísal, hovorí o nej, že bolo v nej vidieť skôr anjela, než človeka s telom a s krvou, tak že žila na svete nedotknutá nečistotou tela. A čistota duše jej bola takou veľkou, že nikdy nepocítila ani nečistého pomyslenia, ba ani nevedela, čo je to. A keď podriadené sestry v tých veciach s ňou sa radily, posielala ich k druhým sestrám, keď v tej veci nemala žiadnej zkušnosti. Vo spisoch o vyhlásení jej za svätú stoja tieto slová: «Medzi všetkými cnosťami, ktorými ju Boh jako nevestu Svoju ozdobil, zaskvela sa čistota najdokonalejšie.® A milostivý Boh odmenil ju už na tomto svete hojnou potechou a tým, že neunavená snaha jej predsa raz bola korunovaná výsledkom.

I blížil sa čas, v ktorom sv. Terezia mala prijať i nebeskú odplatu za zriedkavé cnosti a diela svoje. Roku 1582 založila kláštor v Burgose a navracovala sa do Abuly, kde najviacej bývala. Vojvodkyňa z Alby pozvala sv. Tereziiu k sebe. Ačkoľvek nemocná a slabá, Vyplnila žiadosť jej a shovárala sa za viacero hodín s vojvodkyňou. Keď navrátila sa do kláštora svojho, onemocnela nebezpečnejšie. Dňa 30. septembra zaliala ju krv; 3. októbra povolala k sebe sestry a riekla: «Zaprisahávam vás, skrze lásku Božiu zaprisahávam vás, aby ste stanovy a pravidlá úplne plnili, a mňa nehodnú hriešnicu, ktorá sa blíži smrti, jako vzor svoj nenasledovali. Pamätajte radšej na odpustenie, o ktoré vás prosím.» I prosila, aby jej byly udelené sviatosti zomierajúcich. A keď uzrela Telo Božie, vyskočila z postele, vyzerala jako oslávená, hodila sa na kolená, začala jasať a spievať, že hodinka jej sa blíži, a volala: «Ó Bože môj a Ženíchu môj! Tak teda prišla dávno žiadaná hodina, v ktorej sa približujem ku Spasiteľovi svojmu! Nech sa stane vôľa Tvoja! Konečne je tu okamihnutie, v ktorom vystúpim z vyhnanstva svojho a duša moja v prítomnosti Tvojej nájde slasť, po ktorej už tak dávno túžila! Boľasti posledného boja jej trvalý celú noc a často vzdychala: «Kajúcnym a pokorným srdcom, ó Bože, neopovrhuj!» K ránu dňa 15. októbra r. 1582 tíško usnula v Pánu. Po smrti jej stalo sa mnoho divov. Mrtvé telo jej bolo pochované v chráme kláštora karmelitánskeho v meste Abule v Španielsku, kde sa prechováva až podnes v nádhernom pomníku. Pápež Gregor XV. vyhlásil ju roku 1621 za svätú.

Sv. Terezia vyobrazuje sa v rúchu karmelitánskom, jako drží v ruke horiace srdce, prebodnuté šípm (strelkou), v druhej ruke pero písacie.

Poučenie.

Že sv. Terezia už v útlej mladosti prejavovala kresťanskú dokonalosť, toho príčinou bolo nábožné vychovávanie, jaké sa jej od šľachetných rodičov dostávalo, zbožný príklad ich a tá okolnosť, že čítala dobré, srdce zošľachtujúce knihy. Keď neskôr sv. Terezia dostala do ruky romány, t. j. povesti o rytieroch, o princoch a princeznách, nemilobohu postrieaných, o drakoch a dračiciach atď, keď začala obcovať so svetárskou pokrevnou, ktorá jej o márnosťach svetských rozprávala, zatemnila sa čistá duša jej, vzbudené byly v srdci jej náruživosti ľudské a ona stála nad priepasťou duševného spasenia svojho, a len nábožné spisy sv. Hieronyma a sv. Augustína priviedly ju nazpät na pravú cestu, ku večnému spaseniu vedúcu. Kresťanskí rodičia, tu máte živý príklad, jako máte chrániť dietky svoje, Bohom vám sverené, od zlej nákazy, ktorá vstępuje sa do útlych srdiec detí čítaním zlých kníh a spisov, obcovaním s ľahkomyselnými, svetárskymi ľuďmi, navštevovaním tancov a v mestách nemravných divadelných predstavení. Na trhoch našich predávajú sa také nákazlivé, smiešné, «krvavé romány» o drakoch a dračiciach, ktorým oheň z papule šibe, o drevných rytieroch, o «slávnych» zbojníkoch atď, všelijaké «ne-beské listy», ktoré

sľubujú večné spasenie tým, ktorí ich čítavajú, všelijaké sprosté pesničky o divotvorných a nemravných príbehoch: a toto všetko je záhubným jedom pre útlé srdcia nezkúsených detí. A predsa vyhadzujú mnohí zaslepení rodičia peniaze za tento smradľavý jed a podávajú ho nevinným deťom svojim kučasnej a večnej záhube. Čo sv. Chrysostomus hovorí na výstrahu rodičom, aby nedovoľovali deťom a mládeži navštevovať divadlá, to platí i o čítaní «krvavých románov» a iných zlých spisov. «Keď sluha náš horiacu lúč (triesku, tlčenicu) v ruke nesie, nuž nakladáme mu starostlivé, aby nešiel na také miesto, kde leží slama, seno alebo inšia chytľavá látka, a to robíme z obavy, že by nepadla mu nejaká iskra, a to i proti vôli, a nezapálil celý dom. Tú samú starostlivosť vynakladajme ohľadom detí našich, a nedovoľujme im nikdy, aby oči svoje obracaly na nejaké bezbožné predstavenie; a keď také osoby v našom susedstve bývajú, ktoré podobné predstavenia navštevujú, zakazujme deťom, aby ich nenavštevovaly a s nimi sa neshováraly, keď nám na tom záleží, aby žiadna iskra do srdca ich nepadla a v ňom všeobecný oheň, nenahraditeľnú škodu nezapríčinila. Čo predstavuje sa na divadle, je slávnosťou diablovou.» Takými nemravnými, krvavými divadlami, ktoré dávaly sa v amfiteátroch rímskych, boli nakazení všetci pohanskí Rimania a zo zábavy dívali sa, ako divoké šelmy prelievaly nevinnú krv svätých mučeníkov, i vraždili sami seba a cisárov svojich, ktorých dŕiev jako bohov ctili; i ne-zadlho zanikla sláva svetovládneho Ríma. Zlými spisami nakazí sa útlé srdce dieťaťa a tí, ktorí mu ich podávajú, veľkej zodpovednosti a zločinu dopúšťajú sa pred tvárou Božou. Dobré spisy vydáva spolok svätého Vojtecha v Trnave a tieto podávajte synom svojim a dcéram a rozširujte ich i medzi dospelými: a budete mať zásluhu u milostivého Boha, lebo nezkazíte detky svoje.

Modlitba.

O Bože, vyslyš nás, aby sme, jako zo slávnosti sv. panny Terezie sa radujeme, podobne potravou nebeskej náuky jej sa kŕmili a pocitom vrúcnej zbožnosti naplnení sa zdokonaľovali. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

16. októbra.

Sv. Havel (Gallus), opát.

Jeden z najhorlivejších učeníkov svätého Kolumbána, ktorý opustil Anglicko, aby vo Francúzsku a Nemecku sv. Evanjelium ohlasoval, bol sv. Gallus či Havel.

Sv. Havel (Gallus) narodil sa okolo polovice šiesteho storočia v Írsku. Zemanskí bohabojní rodičia jeho vychovávali naj-dŕiev doma nadaného syna svojho v bázni Božej, a keď odrástol, zaviedli ho do kláštora v Benchore, kde slávnú školu sv. Komogellus a sv. Kolumbán riadili. Bystrého rozumu mládenec činil ku podivu veľký pokrok vo vedách a v kresťanskej dokonalosti. Menovite nadobudol si veľkú zbehlosť vo svätom Písme, ktoré veľmi dôkladne znal vykladať. Keď sa dokonale vyučil, odhodlal sa z lásky ku zbožnému životu a dľa sľubu, ktorý nábožní rodičia jeho pri narodení jeho Bohu složili, že mníchom sa stane a celý život svoj službe Božej a duševnému spaseniu bližných venuje a posväť. I vstúpil do kláštora, v ktorom počas zkušebných rokov svojich či noviciatu prejavoval veľkú pokoru, poslušnosť a zapieranie seba. Složil slávnostný sľub a bol za kňaza vysvätený. Zbožný učiteľ jeho svätý Kolumbán vzal sebou dvanásť učeníkov, medzi ktorými mladý kňaz Gallus vynikal, i odišiel s ním z Írska najdŕiev do

Anglicka, kde sa boli pohania usadili a sv. cirkev zväčša bola vymizla, aby tam sv. Evanjelium medzi Anglosasmi ohlasovali. Keď práca ich apoštolská v Anglicku sa nedarila, odišli do Francúzska. A tak stal sa horlivý sluha Boží Gallus tým, čo jeho meno znamená, totižto pútnikom pre slávu Božiu.

Zbožný kráľ Austrasie a Burgundu, jako vtedy Francúzsko sa zvalo, menom Sigbert, privítal hlásateľov sv. Evanjeliuma veľmi láskavé, a chcel, aby v zemiach jeho ostali, i sľuboval im všetko, čo by potrebovali a žiadali. Ale svätý Kolumbán poďakoval sa vznešenému kráľovi za všetku milosť a ponúkané dary a hovoril, že on s učeníkmi svojimi pre Krista Pána všetok majetok opustil. I prosil kráľa, aby s učeníkmi svojimi na niektorom pustom mieste usadiť sa mohol. Vyvolil si vrchy Vogesy, v ktorých žiadni ľudia vtedy nebývali, a usadil sa s dvanástimi učeníkmi na jednej púšti, vystavil tam kláštor a chrám, i žil s nimi dľa predpísaných pravidiel život pustovnícky. Za krátky čas zúrodnili sluhovia Boží pustý kraj, žili dľa pravidiel sv. Kolumbána na modlitbách, vo sv. rozjímaní a v zapieraní seba, a prespevovali žalmami v pustých drier vrchoch slávu a chválu Božiu. Za pokrm, ktorý rukami svojimi si vydobyvali, slúžil im chlieb, rozličná strova, ovocie a zeleniny. Sv. Gallus, či Havel vyznačoval sa medzi všetkými učeníkmi sv. Kolumbána opäť v plnení pravidiel rádu. Keď svätí pustovníci naučili sa reč okolitého ľudu, začali sväté Evanjelium ohlasovať. Povešť o svätom živote mníchov pritiahla do kláštora mnohých nových učeníkov a svätý Kolumbán vystavil pre nich ešte dva kláštory. Jak pospolitý ľud, tak i okolití veľmoži navštevovali sv. Kolumbána, aby sa s ním radili. Veľké požehnanie Božie spočívalo na diele apoštolskom sv. Kolumbána a zbožných učeníkov jeho, ktoré za štyridsať rokov vo Francúzsku konali.

Nad tou krajinou panoval kráľ Theodorich, ktorý, jako drier Sigbert, veľmi ctil si sv. Kolumbána, a často o radu ho žiadal. Ale keď sv. Kolumbán neohrozene napomnel necudného kráľa Theodoricha a starú matku jeho, bezbožnú Brunehildu, aby sa polepšili, pohoršenie poddaným svojim nedávali a kresťanský život viedli, rozhneval sa hriešny kráľ a rozkázal, aby sv. Kolumbán s irskými a niektorými tuzemskými horlivými učeníkmi svojimi zem jeho opustil. Sv. Kolumbán opustil s vernými učeníkmi kláštor svoj vogesky a odišiel ku Theodobertovi, kráľovi Austrie, ktorí mužov apoštolských láskavé prijal a v zemi svojej bývanie im ponúkol. Sv. Kolumbán putoval dlho s učeníkmi svojimi, kým našiel príhodné miesto, kde by mohol sa usadiť s nimi a nový kláštor vystaviť. Konečne prišli vyhnanci ku jazeru Bodanskému a vyhládali si príhodné miesto v pustom kraji neďaleko srúcaného mesta Bregenzu. Farár arbonský, menom Villimar, daroval im ten pozemok a hneď vystavili si tam niekoľko chyžík a kaplnku ku cti sv. Aurelie; nasadili ovocných stromov, sriadili záhrady a živili sa hospodárstvom poľným. Sv. Gallus, ktorý znal reč toho kraja, usiloval sa horlivým ohlasovaním slova Božieho, aby pohanský ľud toho kraja do lona sv. cirkve priviedol. I podarilo sa mu a bratom jeho mnohých pohanov pokrstiť a vlažných kresťanov napraviť. Pohanské modly zmizly a opravdivé kresťanský život prekvetal.

Po dvoch rokoch požehnaného účinkovania svätého Kolumbána a Galia padol kráľ Theodobert v krvavej bitke s bratom Theodorichom, ktorý i krajinu jeho si privlastnil. Zarytí pohania oznámili bezbožnému Theodorichovi, že svätý Kolumbán s mnísi svojimi v zemi jeho žije. Pomstivý kráľ poslal ku jazeru Bodanskému vojakov, ktorí služobníkov Božích trýznili, dvoch z nich zavraždili a sv. Kolumbána s inými učeníkmi zo zeme vyhnali. Sv. Kolumbán vybral sa do Itálie, kam ho svätý Gallus nasledovať nemohol, lebo nebezpečne one-mocnel na

horúčku. Sv. Kolumbán zanechal dvoch učeníkov, Magnusa a Theodora, pri nemocnom svätom Gallusovi, ktorí ho u farára Villimara v Arbone opatrovali.

Keď sv. Gallus z nemoci sa zotavil, rozmýšľal, kde by v samote kajúci život mohol viesť. Diakon farárov hovoril, že vo vrchoch za Arbonom zná krásné údolie, kde riečka Stainach, (Steinach) z brál vyviera, len že tam pre divokých zverov a jedovatých zemeplazov nemožno človekovi bývať. Sv. Gallus s dôverou riekol: «Keď Boh s nami, kto proti nám?» Celú noc modlil sa k Bohu a na druhý deň vydal sa na cestu s diakonom do vrchov, pokrytých na úpätí hustými lesami. Deň chýlil sa ku koncu a pútnici nepožili pokrmu. Diakon upozornil svätého Gallusa, že má hlad. Svätý odpovedal: «Utíš, syn môj, dľa vôle hlad svoj a smäd. Ja neokúsím pokrmu, kým neukáže mi Pán žiadúce miesto pre budúce bývanie moje.» Diakon neokúsil pokrmu, zdvojnásobnili chôdzu svoju, i prišli na miesto, kde riečka Stainach dolu bralami sa rúti. V priezračnej bystrej vode nachytal diakon pstruhov a rozložil oheň, aby ryby ku večeri upiekol. Sv. Gallus vzdialil sa, aby sa mohol pomodliť nemýlený, a pretože bola už tma, upadol do kríčka šípového. Keď to uzel diakon, priblížil sa k nemu. A svätý riekol: «Nechaj ma na pokoji; lebo toto je miestčko, ktoré hľadám. Tu budem bývať i» Pokľakol na zem, pomodlil sa, potom povstal, odlomil liesku, urobil z nej kríž, zapichol ho do zeme a zavesil naň sv. ostatky, ktoré na srdci nosil. A sv. mužovia pokľakli a posvätili to miesto modlitbou a spievaním sv. žalmov. Požili ryby v sv. rozkoši a ľahli si na odpočinok. Za tri dni zdržoval sa na tomto mieste sv. Gallus na modlitbách, v rozjímانيach a pri postení. A divé zveri a hadi zmizli, len veľký medveď nepohol sa z blízkych krovin. Svätý Gallus poznamenal ho znamením svätého kríža a medveď odišiel. Svätý Gallus navrátil sa do Arbonu k zbožnému Villimarovi, aby sa rozlúčil s ním.

I vzal sebou sv. Gallus učeníkov Mag-nusa a Theodora na púšť. Bolo to vyvýšené údolie, ktorým bublavá riečka Stainach pretekala a kvetnaté lúčky vlašila. Vyrúbali stromy, vysekali šípové a lieskové kríčky, a vystavili si skrovné chyžky. Bolo to r. 614, keď sv. Gallus na tom mieste sa usadil a základ položil ku slávnému kláštoru, ktorý menoval sa dľa mena jeho a kde podnes mesto Sankt Gallen leží.

Horlivý muž Boží ohlasoval okolitým pohanom sv. Evanjelium a nezadlho ukázalo sa ovocie pozhnanej práce jeho apoštolskej. Zatvrdelí pohania prijímali sväté učenie a začali žiť kresťanský. Mnohí učeníci pridali sa k nemu, i vystavil kláštor a pri ňom veľkolepý chrám. A dobrotivý Boh oslávil sluhu Svojho veľkým zázrakom ku prospechu svätého náboženstva. Frídeburga, dcéra kniežaťa Gunza, onezdravela na hroznú chorobu, že sa v boľasťach zvíjala a divo zúrila; celý kraj myslel, že je zlým duchom posadlá. Márné boly všetky lieky; márné boly modlitby biskupov a kňazov. Nešťastný otec, ktorý drieb svätého Gallusa nenávidel, vyzval farára Villimara v Arbone, aby menom jeho poprosil sv. Gallusa o pomoc; lebo bol počul, jaké divy Boh skrze služobníka Svojho činí. Sv. Gallus zdržoval sa práve u Villimara, keď poslovci Gunzovi k nemu prišli. I ušiel z fary do vrchov a schoval sa v Grabse u diakona Jána; lebo hlboká pokora jeho nedovoľovala mu, aby Pána Boha o zázrak pokúšal. Zbožný Villi-mar vyhľadal sv. Gallusa v úkryte, a prehovoril ho, aby len do Iberlingu (Uber-lingen) ku Gunzovi išiel a nad nemocnou dcérou jeho sa modlil; lebo že tým meno Božie bude oslávené. Sotva pomodlil sa sv. Gallus nad nemocnou a svätým krížom ju prežehnal, uzdravila sa náhle. A Frídeburga zahorela takou láskou a úctou k čistote, že sa zriekla manželského sväzku s kráľom franským a do kláštora vstúpila. Z vďačnosti podával Gunzo sv. Gallusovi veľké dary, ba i ponúkal mu stolicu biskupskú v Kostnici (Konstanz); ale pokorný sluha Boží neprijal ani dôstojnosť biskupskú, ani

žiadne dary a prosil len knieža, aby učeníka jeho, diakona Jána, na hodnosť biskupskú dal povýšiť a chudobným hojně almužny udelil.

Knieža Gunzo vymohol, že učeník sv. Gallusa, diakon Ján, za biskupa bol posvätený. Pri posviacke v Kostnici zúčastnili sa biskupi z Augsburgu, Špýr a Verdynu (Verdun) a sv. Gallus držal posvätnú reč v prítomnosti náramného zástupu veriacich. Jako niekedy sv. apoštol Pavel v Athénach na Areopagu (námestí sudcovskom), podobne opisoval s veľkým posvätením sv. Gallus cesty milosrdenstva Božieho od stvorenia sveta až po príchod Vykupiteľa Božieho na túto zem. I hovoril o prenasledovaní sv. cirkve a o potupovaní sv. kríža tak dojímavé, že sa biskupi, kňazi a veriaci rozplakali. Potom hovoril o vstaní z mŕtvych Pána Ježiša Krista, o na nebe vstúpení Jeho a o príchode Jeho na súdny deň, aby súdil živých i mŕtvých, i končil kázeň svoju slovami: «A teraz zaprisahávam vás skrze Ježiša Krista, aby ste žili, jako sa svedčí na synov a dcéry Božie. Chráňte sa rozkoše obžerstva, sprostosti opilstva, ohavnosti nečistoty, modlárstva skúposti, besnosti hnevu, jedu závisti, vzdorovitosti pýchy. Zaprisahávam vás, aby nikto z vás nedopustil sa proti bližnému svojmu krádeže, vraždy, utrhania na cti alebo krivého svedoctva; ale aby ste sa vospolok milovali, sebe vzájomne odpúšťali, jako nám Boh odpúšťa viny naše. Vykupujte odpustenie hriechov svojich opravdivým pokáním a almužnou a chráňte sa všetkých neprávostí; lebo všeobecný, hrozný deň súdu približuje sa: atak, jako nikto nie je istý o hodine smrti svojej a každý na ňu pripravený má byť, obávať sa máme dňa veľkého súdu, v ktorom nič nepomstene nebude.»

I navrátil sa sv. Gallus do pustovne svojej a pracoval s učeníkmi svojimi neprestajne na vinici Pánovej. Podporovaný kniežaťom Gunzom a biskupom Jánom pretvoril sv. Gallus púšť v úrodný kraj. Dvanásť učeníci jeho s kniežacími robotníky obrábali tvrdú zem, vyklčovali hory, vysušili bariny, vypleli zlú burinu, nasiali užitočného zrna do zeme, okolo kláštora a chrámu ohradili ovocnú záhradu a vystavili pre nových obyvateľov domky a hospodárske stavaní. A tak priučili okolitý ľud, ktorý posiaľ z honby na divé zvery a z lúpeže žil, poľnému hospodárstvu a sporiadanému spoločnému životu. Ale sv. Gallus pamätal s učeníkmi svojimi i na dušu ľudskú. Ne-unavene hlásal slovo Božie i kresťanom i pohanom. Učeníkov svojich vyučoval v umení kazateľskom a v povinnostiach kláštorných a kňazských a oni ctili ho jako najlákavejšieho otca, i žili dľa pravidiel sv. Benedikta, ktoré im predpísal. V kláštore vyvinul sa čulý život v kresťanskej dokonalosti, vo vedách a v umeniach. Neskôr z mníchov stali sa umelí sochári a maliari, odpisovali knihy, ktoré ozdobovali najkrajšími ozdobami a obrázkami, boli dobre zbehlí v hvezdárstve a v hudbe, v umení rečníckom a básnickom, vyučovali v starých rečiach mladíkov, ktorí so všetkých strán hrnuli sa do škôl kláštorských, vyšívali zlatom a striebrom na hodvábe a zamate rúcha omšové, a tak stal sa kláštor sv. Gallusa ohniskom, z ktorého vychádzaly blahonosné lúče vzdelanosti po celej zemi švajeskej. Okolité, drier pohanský a divý ľud, zbohatol hospodárstvom poľným, remeslami a umením. Z dedinky pri kláštore vyvinulo sa veľké a bohaté mesto St. Gallen.

Márne ponúkali sv. Havlovi (Gallusovi) hodnosti cirkevné; neprijal žiadne a žil len jako opát medzi svojimi učeníkmi. A keď opustil kláštor, stávalo sa to len preto, aby v okolí ohlasoval slovo Božie. Farár arbonský, Villimar, povolal 95 ročného starca, aby na sv. Michala v Arbone slovo Božie hlásal. I kázal svätý starček slovo Božie s neobyčajnou horlivosťou. Na tretí deň po slávnosti onezdravel sv. Havei (Gallus) nepezepečne, že sa nemohol vrátiť už nazpät do kláštora. Skrúšeným srdcom chystal sa na smrť a zaopatrený sv. sviatosťami usnul v Pánu dňa 16.

októbra roku 646. Telo jeho bolo prenesené do kláštora a bolo biskupom Jánom v chráme pochované. Roku 720 stal sa kláštor sv. Galia nádherným opátstvom a mestom. V krásnom kostole kláštorskom značí kaplnka sv. Havla posiaľ to miesto, kde stával niekedy drevený kríž služobníka Božieho.

Sv. Gallus či Havel vyobrazuje sa v pustovníckom rúchu s krížom v ruke, pri ňom medveď.

Poučenie.

Sv. Havel či Gallus miloval Boha z celého srdca svojho, z celej mysli svojej a z celej duše svojej, teda túžil po Bohu s celým telom a s celou dušou. Svätý Bonaventúra hovorí: «Boha nemožno úplne milovať, keď Ho jedine Samého nemilujeme; ani nemožno okrem Neho niečo iného milovať, okrem keď to pre Neho Samého milujeme^ Takáto úplná láska k Bohu viedla sv. Havla na púšť a naučila ho opovrhovať celým márnym svetom: a bol šťastlivým.' Kresťane, rozjímaj, jaké nevďačné stvorenie je človek, keď sám Boh musí ho napomínať, aby Ho miloval! Všetko, čo sme a čo máme, ďakujeme láske Božej. I zem i nebo dal nám Boh, aby nás ponúkal k láske Svojej. Všemohúci Boh daroval pokoleniu ľudskému z nekonečnej lásky to, čo Mu Samému od večnosti bolo najdrahším, Syna Svojho, Ježiša Krista, jako to potvrdzuje sv. Matúš: «Tento je milý Syn Môj, v ktorom sa Mne dobre zaľúbilo.» A Toho vydal za nás, hriešnych, aby bol usmrtený, jako sám Kristus Pán Nikodemovi hovorí (Ján. 3.): «Tak Boh miloval svet, že Syna Svojho Jednorodeného, dal.» Keby nejaký kráľ mal jediného syna, a niektorý sluha by mu onezdravel na smrť, že by žiadnym iným prostriedkom nemohol byť uzdravený, než obmytím krvou usmrteného syna kráľovského — ktorý kráľ by to urobil, že by jedinký syn jeho za služobníka mal krv svoju vyliat' a zomreť? Ziadon kráľ by to neurobil a nedopustil! A to učinil Kráľ nebeský, dobrotivý a láskavý Boh: aby otrok hriechu, biedny človek, uzdravený a vykúpený byť mohol, dopustil trpeť, áno umreť jednorodenému Synovi Svojmu, Ježišu Kristu. A hriešny človeče, ty by si nemiloval najláskavejšieho Otca svojho?! Preto hovorí sv. Augustín: «Ten, ktorý ťa vykúpil, žiada ťa celého.»

Modlitba.

O Bože, popraj na prímluvu sv. Havla, verného služobníka Svojho, aby sme horlivú lásku jeho nasledovali a dľa sv. viery, ktorú do srdca ľudských vštepoval, živí boli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

17. októbra.

Sv. Hedviga, patrónka poľská.

Sv. Hedviga narodila sa roku 1174. Rodičia jej boli a síce: otec Berthold III. z Andechs, pohraničný gróf v Merane, gróf v Tyrolsku a knieža z Korután a Istrie; matka jej menovala sa Agneska a bola dcérou Dedona, grófa z Rohlice. Nábožní rodičia mali osem dietok, ktoré vzorne vychovávali, menovite Hedvigu, ktorá jako útlé dieťa nenávidela hlučné zábavy, ba i decké ihry, ale tým viacej obľubovala si modlitbu a čítanie nábožných kníh. Zbožné dievča navštevovalo veľmi rado kostol a počúvalo najradšej vypravovať o Spasiteľovi a o Panne Márii. Keď mala Hedviga sedem rokov, dali ju rodičia do kláštora v Lycingene (Lúzingen) vo Franksku, aby sa

tam opravdivé kresťansky vzdelala. Čítaním sv. Písma bol duch jej osvietený, srdce láskou k Bohu roznieťené a duša jej bola milosrdenstvom Božím tak posilnená, že už vtedy vyhýbala sa každému, i najmenšiemu myšlienkovému hriechu a túžila len po tom, aby život svoj v kláštore mohla tráviť.

Keď odbavila dvanásť rok, bola už dospelou prekrásnou pannou. Rodičia nútili anjelskú pannu ku sväzku manželskému. Dlho bojovala zbožná Hedviga sama so sebou, či má vôľu a prísnu žiadosť milovaných rodičov vyplniť. Konečne zvolila a vydala sa za vojvodu poľského a sliezskeho Henrika.

Keď sv. Hedviga prišla na nádherný dvor manžela kniežacieho, skvela sa jako vzor nábožnej vojvodkyne, cudnej manželky a kresťanskej matky. Nábožnosť jej a zriedkavé cnosti účinkovali mohutne na myseľ Henrikovu a všetkvrh dvoranov. V advente, v pôste a vo sviatky zdržoval sa s ňou vznešený manžel všetkých rozkoší. Heslom jej bolo: «Čím vyšší rod, tým väčšia nech je cnosť, a čím vyšší je stav, tým vznešenejší nech je príklad.» A príklad jej mohutne účinkoval. V celom vojvodstve začali prevládať nábožnosť a kresťanská kázeň (poriadok). Boh požehnal vznešeným rodičom troch synov a tri dcéry. Palác rodičovský bol dielom školou cnosti a kresťanskej dokonalosti; všetko bolo vynaložené, aby do útlych sŕdc dietok bola vstevovaná čistá bázeň Božia, aby boli zachránené od zlých dojmov. Po narodení šiesteho dieťaťa, keď mala sv. Hedviga 24 rokov, složil zbožný manžel, s dovolením biskupa, sľub zdržanlivosti, a potom žili spolu jako brat a sestra za tridsať rokov v snahe po dokonalosti a blahoslavenstve. A jako sv. Hedviga v mladosti nenávidela márnosť a svetskú slávu, to plnila vo väčšej miere v pokročilom veku. Odev jej bol jednoduchý, šedej barvy; z hrubej látky. Pod vrchným rúchom nosievala na holom tele hrubý drsný pás, spávala len niekoľko hodín, a to na holých doskách, ačkoľvek mala prichystanú nádhernú mäkkú posteľ; postievala sa veľmi prísno a morila telo svoje tak, že nevesta jej, kňažna Anna, hovorievala: «Prečítala som životy mnohých svätých, ale o takej prísnosti, jakú vidavam denne pri svokre svojej, nedočítala som sa nikdy.»

Ale i veľké zkúšky musela zažiť, v ktorých sa objavuje kresťanská vytrvalosť a odovzdanosť jej do vôle Božej. Ladislav, vojvoda Veľkopoľska, bol pozbavený veľmožmi vlády svojej a Poliaci ponúkli roku 1233 Henrikovi dôstojnosť kniežaciu. Hedviga odhovárala manžela, aby tú berlu kniežaciu neprijal, ktorú Ladislav nespravodlivým spôsobom utratil; ale Henrik prijal ponuknutý prestol (trón) pre druhého syna svojho Konráda, ktorého veľmi miloval. Starší brat Henrik nebol s tým spokojný a shromaždil si vojenskú silu proti bratovi, ktorý dľa práva nemal dostať tú korunu. Povstala medzi nimi vojna a v bitke padol Konrád poranený a zomrel. Táto smutná udalosť ranila veľmi citlivé srdce sv. Hedvivy a zdvojnásobila nábožnosť jej. Z lásky k blíznym a k čistote prosila manžela, aby založil v Trebnici, pri Vratislave, kláštor pre Cisterciaky, v ktorom by tisíc osôb mohlo bývať, a to nielen mníšky, ale i chudobné dievčence, aby boli zachránené od nákazy sveta a počestne sa vydať mohli. A sv. Hedviga bavievala sa v tom kláštore v pokore jako sestra medzi sestrami, a jako matka, starostlivá o blaho každej obyvateľky kláštora, ktorá pomoc alebo útechy potrebovala. Ale i mimo kláštora bola sv. Hedviga matkou všetkých biednych, ktorých vyhľadávala v chýžkach, v nemocniciach, a vlastnými rukami ich podporovala a opatrovala. A pri tých najohyzdnejších nemociach žiarila na tvári jej veselá milosť, tichosť a trpezlivosť. Z lásky ku Spasiteľovi a k apoštolom Jeho povolávala každodenne ku stolu svojmu trinásť chudobných, ktorých obsluhovala pokrmami; ba ani ku stolu drier si nesadla, kým tých hladujúcich nenasýtila. Sama požívala obyčajne len chlieb a vodu,

vynímajúc nedeľu a sviatočné dni. Za dvadsať rokov neokúsila mäsitého pokrmu a vína. A zbožný manžel jej nasledoval ju vo všetkom, čo pri nej videl. On bol opravdivým otcom chudobných a nešťastných, ochrancom práva a spravodlnosti, i horlivé podporoval nábožnosť poddaných svojich; lebo vedel, že ten ľud je dobrým a šťastným, ktorý zákony Božie plní. Jedného času vtrhol vojvodca Konrád z Kirnu do zeme Henrikovej s veľkým vojskom, premohol Henrika v bitke a zajal ho. Márne namáhali sa Poliaci, aby milovaného vojvodu svojho vyslobodili. A keď najstarší syn Henrik sbieral vojsko, aby otca svojho zbrannou mocou vyslobodil, odvážila sa svätá Hedviga k vojvodcovi kirn-skému, aby predišla vylievaniu krve a milovaného manžela prosbou vyslobodila. Sotva zočil Konrád sv. Hedvigu, privítal ju s najväčšou úctivosťou a bez všetkej výplaty prepustil manžela jej na slobodu. Nezadlho onemocnel vojvodca Henrik a r. 1238 usnul v Pánu v náručí svätej manželky svojej.

Teraz opustila sv. Hedviga dvor panovnícky a utiahla sa do kláštora v Trebnici, kde sa sľubom nezaviazala, aby mohla i naďalej chudobných podporovať a nemocných opatrovať. Keď mníšky nariekaly nad smrťou dobrodinca svojho, tešila ich svätá: «Načo sužujete sa tak veľmi? Či sa chcete protiviť vôli Božej? Či Stvoriteľ nemá právo so stvoreniami Svojimi nakladať dľa vôle Svojej? A či máme byť zármutkom zronenými, keď to činí? Či nemáme Mu život svoj d'akovať? Prečo netešíme sa teda tým, čo On uzavrel s nami alebo s pokrevnými našimi?» Predstavenou jej v kláštore bola vlastná dcéra Gertruda, ktorú pokorne poslúchala. I konala najnižšie práce v kláštore a povzbudzovala všetky mníšky ku svedomitému plneniu všetkých predpisov rádu. Najväčší čas trávievala v kostole a klaňala sa najsvätejšej Sviatosti oltárnej, i pohrúžená bývala do takej nábožnosti, že tvár jej žiarila slávou nadzemskou. Dobrotivý Boh poprial jej zvláštne milosti: na prímluvu jej boli uzdravení mnohí nemocní. Mniška Raslava prehltla kosť rybaciú pri stole. Márne namáhali sa lekári, aby kosť z hrdla vyňali. Keď to sv. Hedviga videla, išla do kostola a modlila sa skríšene pred hlavným oltárom, kde Telo Božie vyložené. I pristúpil k nemocnej a prežehnala ju znamením sv. kríža. A nemocná bola uzdravená. Neskôr zomrel brat Raslavin a ona nariekala nad ním tak dlho, že oslepla. Svätá modlila sa za nešťastnú a potom riekla jej: «Vezmi knižku moju žalmovú, prežehnaj sa ňou a budeš zdravá.» Mniška poslúchla a obsiahla zrak. I mnohé iné divy stály sa už za blahoslaveného života na mocnú jej prímluvu.

Roku 1241 ztratila sv. Hedviga i prvorodeného syna svojho Henrika Nábožného, vojvodu poľského a sliezskeho, ktorého veľmi milovala. Na Západ valili sa vtedy divokí Tatári zo susedného Ruska; zaplavili krvoločnými hordami svojimi Uhorsko a východné Poľsko a cez Krakov tiahli do Sliezska. Kamkoľvek prišli títo psohlavci, jako nastrašený ľud kresťanský ich menoval, ničili všetko mečom a ohňom. Henrik Nábožný shromaždil vojsko svoje a tiahol proti pohanom. Všetci bojovníci chystali sa ku krvavej bitke modlitbami, pôstom a pokáním, i chceli alebo zvíťaziť, alebo zomrieť. Bitka sa začala, Tatári boli premožení a dali sa do divokého úteku. Vojvodca Henrik prenasledoval utekajúcich pohanov tak srdnaté, že zabudol na bezpečnosť svoju, odvážil sa ďaleko napred vojska svojho, i bol nepriateľmi zabitý. Všetci usedave plakali nad náhlou smrťou milovaného vojvodu, len matka jeho, sv. Hedviga, znášala veľkú ztratu s pokojnou myslou, i riekla ku zúfajúcej neveste, knažne Anne, so slzami v očiach: «Boh naložil so synom mojím dľa vôle Svojej. My nesmieme mať inú vôľu, než vôľu Pána». I obrátila oči svoje k nebu a modlila sa: «Ďakujem Tebe, ó Bože môj, že si mi dal takého syna, ktorý neprestával mňa milovať a ctíť, a ktorý mňa nikdy nezarmútil! Keď žil na zemi, bol veľkou radosťou mojou: teraz

cítim ešte väčšiu radosť, keď vidím, že je hodným učeným skrze smrť svoju spojeným byť s Tebou vo večnom kráľovstve. Ty, Pane, daroval si mne syna, Ty si mne ho vzal, buď meno Tvoje velebené!»

Ešte niekoľko rokov po tejto smutnej udalosti ztrávila svätá Hedviga v kláštore trebnickom. Neraz pri skrušenej modlitbe bola ožiarená tvár jej svetlom nebeským, ktoré ako vnútorný oheň lásky na vonok sa prerážalo. Všetkým sestrám bola príkladom a vzorom kresťanskej dokonalosti. Zaradovala sa, keď dobrotivý Boh jej zjavil, že hodina odchodu jej z tejto márnej zeme sa blíži. Navštívila priateľku Milevu a pri lúčení objala ju srdečne a riekla: «Lubá Mileva moja, poľúb ma; lebo ťa uistujem, že keď sa teraz rozlúčime, neuvidíš mňa viacej na tejto zemi.» A neuzrela ju viacej verná priateľka! Nezadlho upadla svätá do ťažkej nemoci. I dala si privolať Katarínu, manželku zemana Boguslava Savona, ktorej bola kňazna krstnou matkou, a riekla jej: «Keď zbadáš, že sa nebudem vladať prežehnať znamením sv. kríža, prežehnaj mňa ty.» Ale nezadlho povstala a na čas zotavila sa. I žiadala si vrúcne prijať sviatosti zomierajúcich z rúk spovedníka Mateja, mnícha cisterckého. Mníšky zarmútily sa a sestra Adelhaida riekla: «Prečo zarmucuješ srdcia naše, keď žiadaš si posledné pomazanie? Ved' si zdravá a niet žiadneho nebezpečenstva. To nie je v poriadku, lebo sviatosť posledného pomazania udeľuje sa len nemocným.» Svätá odpovedala: «Dobre ja to viem, drahá moja Adelhaida, že je to obyčajou sv. cirkve, jako si správne pripomenula. Ale nemáš zabúdať, že človek, ktorý má opustiť tento svet, považovať má posledné pomazanie jako duševnú zbraň proti zlým duchom, a preto má každý kresťan túto sviatosť s najväčšou pobožnosťou prijímať. Ja viem, že, ačkoľvek zdám sa byť zdravou, blížim sa smrti, i obávam sa, že potom nebudem v stave túto sv. sviatosť s náležitou pobožnosťou prijať» I prijala sväté sviatosti zomierajúcich s najväčšou skrušenosťou a odovzdala o niekoľko dní svätú dušu svoju do rúk Spasiteľa svojho. To stalo sa dňa 15. októbra r. 1243. Pápež Klemens IV. vyhlásil ju r. 1267 za svätú a Innocent XII. nariadil, aby blahoslavená pamiatka jej v celej sv. cirkvi dňa 17. októbra sa slávila. Ctená býva jako patrónka zeme poľskej a sliezkej.

Poučenie.

Sv. Hedviga odovzdávala sa v celom živote svojom do vôle Božej a v každej potrebe znamenala seba a bližných svojich znamením sv. kríža. A dobrotivý Boh preukazoval jej vždy milosť Svoju. Kresťane, znamením sv. kríža rozoznávaš sa jako vojak po obleku a zbrani od druhých ľudí. Blu-dárski kresťania neznamenujú sa svätým krížom a o nich platia slová sv. Pavla (Filip. 3. 18.): «Lebo mnohí chodia (obcujú), o ktorých častokrát hovoril som vám (teraz ale s plačom hovorím), že sú nepriateľmi kríža Kristovho» Obyčaj znamenať sa sv. krížom je u opravdivých kresťanov veľmi stará. Tertulian (r. 160—220), spisovateľ cirkevný, hovorí: «Kedykoľvek vychádzame, kedykoľvek sa klademe na lôžko a z neho vstávame, kedykoľvek sa obliekame, kedykoľvek ku stolu pokrmu požívať ideme a od neho vstávame, lebo nejakú prácu pred seba bereme: zname-náme sa sv. krížom.» A zkaďe to pochádza, že sa znamenáme sv. krížom? U sv. Lukáša čítame (24, 50.), že Pán Ježiš Kristus, drieb než na nebe vstúpil, vyviedol apoštolov do Bethanie na vrch Olivový, «pozdvihol ruky Svoje a dal im požehnanie.® A preto hovoria sv. učiteľovia cirkve, že sv. apoštolovia, jako prví kresťania, hneď od toho času znamením sv. kríža na čele, na ústach a na srdci sa žehnávali a znamenali. A znamenanie seba sv. krížom je Bohu veľmi milé; lebo tým vzývame a ctíme jedného Boha v troch osobách. I

pripomíname si, že za nás Kristus Pán trpel a na dreve kríži umrel. Sv. Edyta, dcéra kráľa anglického, pri každej práci znamenala sa sv. krížom. Po blahoslavenej smrti zjavila sa sv. Dunstanovi, i žiadala, aby hrob jej otvoril. I našli palec jej na pravej ruke celkom neporušený a čerstvý, ktorým sa žehnávala sv. krížom, kdežto ostatné telo bolo porušené. Sv. Justina bola veľmi krásna; uzrel ju pohanský mladík Aglaidas, zamiloval sa do nej a chcel ju ku hriešnej náklonnosti sviesť. Keď namáhanie jeho bolo márné, išiel ku čarodejníkovi Cypriánovi, aby mu diabolskými prostriedky svojimi pomáhal. Čarodejník upotrebil všetko, ale márne. Prečo? Kedykoľvek Cyprián čaril a diabla na pomoc volal, modlievala sa sv. Justina a znamenala sa sv. krížom. Keď to čarodejník pozoroval, jakú veľkú moc obsahuje sv. kríž, obrátil sa k Bohu a podstúpil so sv. Justínou za sv. vieru smrť mučenícku. Takú silu má znamenie sv. kríža!

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si učil blahoslavenú Hedvigu, jako má opustiť nádheru sveta a pokorne nasledovať kríž Tvoj z celého srdca, popraj, aby sme dľa zásluh jej a príkladu učili sa opovrhovať pomíňajúce rozkoše sveta a že by sme objatím kríža Tvojho všetky protivenstvá premôcť mohli, ktorý žiješ a kraluješ po všetky veky vekov. Amen.

Blahoslavená Margaretha Maria Alakok, zakladateľka pobožnosti k najsv. Srdcu Pána Ježiša.

Jako si vyvolil milostivý Boh blahoslavenú pannu Julianu z Lutichu (Lüttich), aby skrze ňu uviedol do sv. cirkve slávnosť Tela Božieho, podobne vyvolil si vo viere a láske silnú pannu Margarethu, aby skrze ňu uviedol do sv. cirkve pobožnosť najsv. Srdca Pána nášho, Ježiša Krista.

Margaretha či Margyta Alakok (Ala-coque) narodila sa dňa 22. júla roku 1647 v zemi Francúzskej, v dedine Lotkúre (Lauthcourt) neďaleko mestečka Verúda (Veroude) v biskupstve Ótynskom (Autun). Otec jej Klaudius Alakok bol úradníkom kráľovským a nábožná matka jej menovala sa Filiberta Lamyn. Medzi siedmi dietkami bola Margyta piatou a pri sv. birmovaní dostala meno Maria. Hneď v útlej mladosti bola Margyta veľmi nábožnou; rada navštevovala vyloženú verejnej poklone Sviatosť oltárnu a ctíla Pannu Máriu. Bála sa každého i najmenšieho hriechu. Keď rodičia riekli, že nejakým skutkom obráza Boha, zanechala vykonanie toho skutku. Keď mala osem rokov, ztratila otca, a matka, ktorá mala mnohé deti vychovávať, poslala ju do kláštora sv. Kláry v Šarolle (Charolles) ku vychovávaní. V deviatom roku prijala prvýraz Margaretha najväčšiu Sviatosť oltárnu s pobožnosťou cherubína. Denne modlievala sa kľačiac sv. ruženec a po každom pozdravení anjelskom ľúbala zem, a činila obrovské pokroky v dokonalosti kresťanskej. I upadla do ťažkej nemoci, ktorá trvala štyri roky; i nemohla ani údami pohnúť a telo jej bolo — kosť a koža. Žiadné lekárstvo nepomohlo. Za dva roky ležala na boľastnom lôžku v kláštore a za dva doma. Sama hovorievala, že sa neuzdraví prv, než kým pokrevní a priatelia modlitbami ju neodporučia Panne Márii, i odovzdala sa ochrane jej a zasľúbila sa službe jej. A ozdravela.

Od trinásteho roku začala sv. Margaretha viesť ešte nábožnejší a prísnejší život. Denne modlievala sa a rozjímalá za štyri hodiny, postievala sa triráz cez týždeň, nosila kajúcne rúcho a spávala na tvrdej zemi. Doma musela mnoho trpeť. Stará a slabá matička odovzdala hospodárstvo sluhom. Jedna slúžka bola skúpou a zlostnou, i sužovala Margarethu všemožne; častoráz nedala

jej pokrmu, ani potrebných šiat, že si ich bola nútená vypožičiavať, aby mohla do kostola chodiť. Pokorná panna ne-ponosovala sa nikomu a znášala všetko príkorie trpezlivo, i modlievala sa o trpezlivosť pred znamením sv. kríža. Trpela i duševne.

Bájočná krása jej a zbožná veselosť zaľúbila sa mnohým, i začali ju svetári vychvaľovať. I začala nachádzať radosť v pochlebovaní a stydla nábožnosť jej. To ju trápilo veľmi. Ale dobrotivý Boh nedal služobkyni Svojej poblúdiť. Verne a obetovave opatrovala nemocnú matičku a pomaly vracala sa zase horlivá nábožnosť jej a horúca láska k Bohu. I trýznila slabé telo svoje pôstom a bičovaním celé noci, že jej zakázala starostlivá matka, aby v osobitnej izbičke nespávala. Nútila dcérku, aby sa vydala, a veľmi plakala, že ju chce opustiť a do kláštora vstúpiť; ale i odporúčala ju milosti Božej.

Zbožná panna premohla všetky prekážky a vstúpila v 23. roku svojom do kláštora Salesianiek v meste Parélômoniale (Paray le Monial), v kraji Burgundskom. Pokrevnej, ktorá žila v kláštore Uršuliniek v Makone a k sebe ju volala, odpísala: «Keby som bola išla do kláštora vášho, stalo by sa to bolo z lásky k tebe. Vyvolila som si kláštor, v ktorom nemám priateľov a známych, aby som sa nestala mníškou zo žiadneho iného ohľadu, než z lásky k Bohu.» A dľa tohoto presvedčenia i žila. Jaknáhle vstúpila do kláštora Salesianiek, «ku navštíveniu Panny Marie» menovaného, v Parélômoniale, zdalo sa jej, - jakoby bola počula hlas Spasiteľov: «Hľa, toto je miesto, na ktorom teba chcem mať!» Nevýslovná radosť naplnila srdce jej. Na druhý deň prosila mníšku, predstavenú nad novickami, aby ju naučila, ako sa má modliť; lebo myslela, že posiaľ zle sa modlievala. Táto riekla: «Idte pred oltár, a stojte i kľačte pred Pánom, jako plátno pred maliarom, na ktoré chce maľovať* Dňa 25. augusta roku 1671 dostala rúcho rádu, keď sa bola k tomu od mája pripravovala. Bol to šťastný deň pre sv. pannu. Boh naplnil srdce jej takou sladkosťou, že sa duša jej zmiatla. Družky zadivené nevedely, čo sa deje s ňou. Kedykoľvek dovoľovali jej pravidlá rádu, kľačovala pred velebnou Sviatosťou oltárnou. Často vzdychala: «Láskavý Ježišu! Daj, aby som takou bola, jakou Ty mňa žiadaš mať!» Keď len mohla, prijímala Telo Božie.

Roku 1673, dňa 25. augusta složila slávnostný sľub rádu, a zdvojnásobnila nábožnosť svoju a prísny život. Častoráz celé dni a noci kľačovala pred oltárom. Tu zjavoval sa jej Pán Ježiš,- učil ju tajnosti najvyššej dokonalosti a zjavoval jej hlbokosť lásky Božej. Dňa 27. decembra, v deň sv. Jána, miláčka Pánovho, kľačala v skrúšenej modlitbe pohrúžená pred najsvätejšou Sviatosťou oltárnou, i zacítila nevysloviteľnú sladkosť lásky Božej. I zjavil sa jej Spasiteľ na oltári, srdce Jeho skvelo sa jako slnce, a bolo priezračné jako krištál, s neho pa-daly lúče na kľačiacu pokornú služobnicu. I počula hlas: «Srdce Moje preplnené je takou láskou ľuďom, že nemôže horúci plameň ďalej v sebe prechovávať; treba je, aby v ňom skrytými pokladami svet bol obohatený. Túto cenu bohatstva odhaľujem pred tebou; ona obsahuje v sebe milosti, potrebné sv. životu a ku večnému spaseniu, aby som ľudí od priepasti zahynutia zachránil. Nehľadím na nehodnú minulosť tvoju a nevedomosť, i vyvolil som teba, aby sa ukázalo tým zrejmejšie, že všetko Ja prostredkujem.» Druhé zjavenie mala v piatok pod oktavou Tela Božieho. Videla päť rán Krista Pána, skvejúce sa jako slncia, a počula hlas: «Nemôžeš Mi preukázať väčšiu lásku, než keď učiníš, čo som od teba žiadal, aby si úctu k vrúcemu srdcu Môjmu rozšírila. Tejto milosti môžeš sa len pokorou a utrpením dokonale hodnou stať.» I ukázal Jej Spasiteľ Svoje božské srdce, láskou horiace, a riekol; «Pozri toto srdce, ktoré na toľko ľudí milovalo, ktoré ničoho nešetřilo, áno seba samé sa stránilo, len aby lásku svoju ukázalo. Ale

miesto vďačnosti dostáva sa Mne za podiel od veľmi mnohých — nevďaku. Preto žiadam od teba, aby prvý piatok po oktáve slávnosti Tela Môjho božského ustanovený bol jako zvláštna slávnosť, aby sa toho dňa ctilo srdce Moje slávným odprašovaním, a aby sa toho dňa dialo sväté prijímanie v tom úmysle, aby nahradené bolo nepočtené zneuctenie, ktoré sa mu dialo po ten čas, keď na oltáre bolo vystavené.» Pokorná služobkyňa Božia ostýchala sa pre nedostatočnosť svoju tajomstvo vyjavili, a Pán riekol jej: «Neboj sa nič, budem ťa podporovať; len počuvni, čo ti kážem, aby si úmysel Môj vykonala.» Po tomto zjavení nebezpečne onemocnela blahoslavená Margaretha; cítila nesmierny bôľ v srdci, ktorý ju cez celý život neopustil. Žiadon lekár neznal príčinu nemoci, ani podstatu jej. Margaretha oznámila poslušne videnia svoje predstavenej kláštora, ktorá žiadala, aby ich i druhým oznámila, i tvrdila, že keď bude prosiť milostivého Boha o uzdravenie a dosiahne ho nazpät, že to bude znamením pravdivosti tvrdenia jej. Poslušná Margaretha modlila sa, a bola uzdravená. Ale sestry nech celý veriť tvrdeniu jej a prenasledovali pokornú služobnicu Božiu. Trpezlivo znášala všetky krivdy a konala v tichosti pobožnosť ku najsvätejšiemu Srdcu Pána Ježiša Krista.

Ačkoľvek mnoho trpela, konala povinnosti svoje svedomite. Bola predstavenou svetských žiačok, ktoré k pravej nábožnosti a k láske Božej viedla, a ktoré ju jako matku svoju milovali. Roku 1685 stala sa predstavenou novíciek (panien, ktoré sa pri-pravovali za mnišky); i tieto priučila pobožnosti ku najsvätejšiemu srdcu Ježišovmu. Utrpenie jej neprestávalo. I poslal jej milostivý Boh na pomoc učeného a zbožného kňaza z rádu Ježišovho, menom Klaudia de la Kolumbiére. On stal sa jej duchovným radcom, tešiteľom a vodcom, i stal sa horlivým spolupracovníkom jej na šírení pobožnosti ku Srdcu Spasiteľovmu. A už roku 1686 bola slávená pobožnosť k najsvätejšiemu Srdcu Pána Ježiša Krista všetkými mniškami v piatok pod oktávou Tela Božieho v kláštore Parélômonialskom. A Margaretha celá blahoslavená písala priateľom svojim: «Teraz rada zomrem; lebo Srdce Spasiteľa môjho je zvelebované!» Ale ešte žila za štyri roky.

Roku 1690 začala Margaretha o smrti rozprávať a prosila predstavenú, aby jej štyridsať dní dovolila v úkrytosti Bohu slúžiť a ku smrti sa pripravovať. Predstavená divila sa tomu, lebo zbožná panna bola zdravou; ale dovolila jej. Pod jaseň napadla Margarethu zimnica. Lekár tvrdil, že nemoc nie je nebezpečná. Pokorná mniška usmiala sa a riekla, že ani nezbadajú, keď ju Boh odvolá. V nemoci tiskla často kríž na srdce svoje a volala: «Milosť, ó Bože môj!» V horúčke volala: «Všetka horím! Oh, keby toto bol oheň lásky Božej; ale ja nikdy neznala som úplnou láskou milovať Boha svojho!» Prosila sestry, aby sa modlily za ňu a milovali Spasiteľa. Často vzdychala: «Oj, jak veľké šťastie je milovať Boha svojho! Milujme Ho, jako môžeme najdokonalejšie. Ráno 17. októbra prosila predstavenú, aby poslala pre spovedníka, že jej už netreba lekára. Sestry shromaždily sa do celly jej a modlily sa ku najsvätejšiemu Srdcu Ježiša Krista. Kňaz zaopatril Margarethu sv. sviatosťami zomierajúcich a so slovami v ustách: «Ježiš, Maria!» usnula v Pánu dňa 17. októbra 1690, v 43. roku svätého života svojho. Pri posteli kľáčiaci lekár zvolal: «Z lásky žila; nie div, že z lásky k Bohu i zomrela!» Milostná tvár jej usmievala sa. Celé mesto s plačom zvolalo: «Zomrela svätá!» Telo jej pochovali v chráme, kde sa jej zjavoval Spasiteľ.

Po smrti blahoslavenej panny rozširovala sa pobožnosť ku najsvätejšiemu Srdcu Ježiša, ale bola to slávnosť len súkromná. Roku 1713 začalo sa pomýšľať na to, aby Margaretha za blahoslavenú bola vyhlásená. Pápež Lev XII. poslal roku 1830 povereníkov do Parélômonialu,

ktorí v prítomnosti mnohých lekárov otvorili hrob Margarethin a zadivení videli, že, keď telo jej bolo celkom vyschnuté, modzgy jej po 140 rokoch boli nedotknuté. Dobrotivý Boh pocítil takto slu-žobkyňu Srdca Ježišovho. Ostatne vyhlásil pápež Pius IX. roku 1864, dňa 18. septembra Margarethu za blahoslavenú. Ostatky jej odpočívajú od 22. júna roku 1865 v krištálovej rakvi pod hlavným oltárom. Pobožnosť najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša Krista rozšírená je po celej sv. cirkvi.

18. októbra.

Sv. Lukáš, evanjelista.

Svätý evanjelista Lukáš, ktorý drier menoval sa Lucius, bol rodom z mesta Antiochie v Sýrii, ktoré bolo znamenité nielen utešenou polohou a bohatstvom, ale i slávnymi školami pohanskými. Rodičia jeho boli zámožní a šľachtickí pohania, a dľa slávneho rodu jeho dali veľkými darmi ducha nadaného syna vychovávať vo vedách, v ktorých veľké pokroky urobil, tak že, jako niektorí starodávni dejepisci hovoria, na cestách svojich po Grécku a Egypte jako učenec sa preslávil. Tak možno si vysvetliť hlbokú učenosť sv. Lukáša, ktorá sa obsahuje vo spisoch jeho, a síce v Evanjeliume a v Skutkoch apoštolských. Dľa podrobnej známosti jeho obradov židovských a oby-čajov súdiť možno, jako sa mnohí spisovatelia už dávno domnievali, že sa drier na vieru židovskú obrátil, keď poznal nedostatočnosť pohanstva a vznešenosť viery v jedného Boha, a tak neskôr kresťanom sa stal. Žil v meste Antiochii jako hľadaný lekár (Kol. 4, 14.) a vysokoučený muž, ktorý, jako tvrdí sv. Hieronym. medzi rovesníkami svojimi veľkú slávu požíval, a jako výborný rečník a umelec v maliarstve a rezbárstve bol známy. Kedy a skrze koho bol obrátený na vieru Kristovu, nevie sa. Všeobecne myslí sa, že ho sv. Pavel ku poznaniu pravej viery kázňami svojimi v hlavnom sýrskom meste Antiochii priviedol a pokrstil; lebo sv. Hieronym menuje ho duchovným synom sv. Pavla a hovorí o ňom, že až do osemdesiateho štvrtého roku v nepretržených, prácach apoštolských a v ustavičnej nevinnosti bol živý. Isté je, že bol verným učeníkom sv. Pavla, apoštola národov, i svedomite delil s ním diela apoštolské a mnohé utrpenia od toho času, čo pravého Boha a učenie spasonosné Syna božského, Ježiša Krista, i horlivého apoštola Jeho poznal a kresťanom s telom a s dušou sa stal.

Keď sv. Pavel roku 51. s Barnabášom sa rozlúčil, vzal sebou v Troade Lukáša a preplavil sa do Macedónie s ním a s inými dvoma učeníkmi, Silasom a Timotheom, i pozakladal cirkevné obce v mestách Filipi, v Solune a inde. Z Macedónie išiel svätý Pavel s učeníkom Lukášom do Grécka, i pochodili spolu mnohé mestá, v ktorých premnohí pohania a Židia viere Ježiša Krista boli získaní. A Lukáš nespustil sa viacej sv. Pavla, ale jako ustavičný spoločník jeho delil s ním verne všetky práce apoštolské, nebezpečenstvá a prenasledovania v Grécku, v Malej Asii, v Palestíne, v Sýrii, v Itálii, v Macedónii a susedných zemiach. Apoštol národov sám uznáva lásku, vernosť a horlivosť učeného spolupracovníka svojho. Tak hovorí o ňom v liste svojom, kresťanom v Korinte písanom (II. 8, 18.): «Poslali srne s nim (Titom) i brata, ktorý má chválu v evanjeliume po všetkých cirkvách». A Kolo-sanom píše o svätom Lukášovi (4, 14.): «Pozdravuje vás Lukáš, lekár najmilejší.» A pred samou smrťou svojou, od všetkých priateľov opustený, píše o ňom sv. Pavel Timotheovi (II. 4, 11.): «Lukáš je so mnou jediný.» Na jar roku 58. odprevádzal Lukáš sv. Pavla do Jeruzalema, kde dľa reči syrochaldejskej (aramejskej), ktorou vtedy mnohí

Židia hovorili, meno svoje Lucius na Lukáš premenil, a viac ho neopustil, ani keď v meste Cesarei za dva roky bol väznený, ba i v Ríme dvakrát do žalára bol hodený.

Keď svätý Pavel videl, že povstávajú bludárski učitelia, ktorí učenia Ježiša Krista dodatkami a blúdnym vykladaním narušujú a prekrúcajú, a čistému kresťanskému náboženstvu škodia, naložil učenému spolupracovníkovi Lukášovi, aby napísal sväté Evanjelium, ktorým by veriacich pred klamstvom zachránil a lživé rozprávky podvrátil a zahladil, ktoré o živote Spasiteľovom boli rozširované, a veriacich v tom utvrdil, čo sa im bolo ústnym vyučovaním apoštolov, a menovite sv. Pavlom, vštepovalo (1; 1—4.). Veľký apoštol národov napomáhal učeníka svojho pri spisovaní tohoto vážneho diela, ktorý hodnovernú zprávu podať mohol o živote, o učení a o zázrakoch, i o umučení Pána, jako mu to sv. Pavel apoštol a iní apoštolovia, s ktorými na cestách svojich sa shováral, vypravovali, a ktorý, jako sv. Otcovia píšu, so sv. Jánom apoštolom a s Matkou Ježiša Krista, Pannou Máriou, dôverne obcoval a od nich jako nestranných a hodnoverných svedkov všetko sa mohol dokonale dozvedieť, čo sa na skutky Pána poťahovalo.

Sv. Lukáš písal evanjelium svoje, ktoré vznešenému Theofilovi (Bohumilovi) venoval, okolo roku 59—62. gréckou rečou pre kresťanov, z pohanstva obrátených, a usiloval sa predovšetkým čisté pochopy o kňazstve Messiášovom rozširoval. Sv. Hieronym dosvedčuje, že sv. Pavel považoval toto evanjelium jakoby za svoje, keď sa naň odvoláva: «Dľa evanjelia môjho» (Rim. 2., 16; 16, 25. II. Tim. 2, 8.). Vedený Duchom svätým, ktorý ho chránil od každého poblúdenia, opisuje svätý Lukáš obšírnejšie a podrobnejšie než ostatní evanjelistovia, okolnosti o tajomstve vtelenia a narodenia Syna Božieho, a to vypravuje tak jednoducho, ale i tak vznešene, velebne a dojímavé, že človek pociťuje tú božskosť, ktorou svätý pisateľ bol oduševnený. V žiadnom evanjeliume nedočítame sa toľkých rozmanitých obrazov, ktorými myseľ hriešnikova ku kajúcnosti sa povzbudzuje a k dôvere v nesmierne milosrdenstvo Božie vyzýva, jako vo sv. evanjeliume jeho. Jak presvedčujúce, jak dojímavé hovorí o trpezlivosti, tichosti a o láske Spasiteľa v utrpení Jeho a prehroznej potupnej smrti! Jaký povzbudzujúci a dojímavý je pre hriešnika a človeka obraz (parabola) o poblúdiťom, ztratenom synovi, o dobrom pastierovi, o Márii Magdalene, o Samaritánovi a o obrátení kajúcneho lotra! Jak starostlivé, ba úzkostlivé vyhyba sa sv. spisovateľ každému tvrdsiemu výrazu o nepriateľoch Ježiša Krista, aby neprestúpil príkaz lásky ani len v oči zločincovi a vrahovi. Príčinu tejto vznešenosti, šľachetnosti a dojímavosti, ktoré objavujú sa v celom evanjeliume sv. Lukáša, pripisujú sv. Otcovia tomu, že sv. učeník apoštola národov dušu svoju od všetkých ľudských slabostí čistú zachoval, v paníctve verne žil a nadzemskými cnosťami bol ozdobený, a tak vznešenejších tajomstiev hodným sa stal. Mnohé udalosti nerozpráva sv. Lukáš v evanjeliume svojom, alebo pripomína niektoré len povrchné, ktoré ostatní evanjelistovia obšírnejšie opisujú. Evanjelium svoje začína vypravovaním o kňazovi Zachariášovi, a preto vyobrazuje sa s volom po boku, čo vyznamenáva obeť, ktorú starozákonní kňazi konávali.

Sv. Lukáš vypravuje jedine sám z evanjelistov nasledujúce udalosti a obrazy: že Gabriel archanjel ku Panne Márii bol poslaný od Boha a že počala Spasiteľa z Ducha svätého; že Panna Maria pospiechala k Alžbete; o narodení Jána Krstiteľa; vzkriesenie mládenca v meste Naim; podobenstvo (parabolu) o milosrdnom Samaritánovi; že Ježiš Kristus učil spôsob modlitby; o kvase Farizeov, od ktorého Ježiš apoštolov a učeníkov vystrieda; o hrešení proti Duchu svätému; o prenasledovaniach; podobenstvo o bohatom mužovi a o skúposti; o potrebe pokánia; o uschnutom strome planej smokvy; o uzdravení ženy v deň sobotný; o úzkej bráne; o

prenasledovaní so strany Herodesa; o nevere mesta Jeruzalema; o uzdravení vodnateľného človeka; podobenstvo o poslednom mieste na svatbe, o veľkej hostine, o veži, o vojnách, o soli, o ztratej ovci a o drachme (peniazi) a o poblúdenom synovi, o nespravodlivom hospodárovi, o bohatom márnotránikovi a o chudobnom Lazarovi; o uzdravení desiatich prašivých; podobenstvo o nespravodlivom sudcovi, o desiatich talentoch (hrivňach); udalosť, ako Pilát posielal Pána Ježiša ku Herodesovi.

Okrem s v. evanjelia napísal svätý Lukáš okolo roku 63., počas prvého uväznenia sv. Pavla v Ríme, na prosbu Theofila, ktorému dŕiev evanjelium svoje bol venoval a ktorého asnád v meste Antiochii na kresťanskú vieru obrátil, tiež i knihu o skutkoch apoštolských. Cieľ tejto knihy bol, aby podal pokračovanie evanjelia svojho a vyprával poriadkom divy a zázraky, ktorých používala prozreteľnosť Božia, aby založila a upevnila svätú cirkev počas prenasledovania so strany nemravných a zaslepených pohanov i zúrivých zkažených Židov, a tak aby podal i nepodvratný dôkaz o vzkriesení z mŕtvých Pána Ježiša Krista, o pravde Jeho a božstve. Čistou a príjemnou rečou opisuje sv. Lukáš v prvých hlavách (kapitolách) dejín apoštolských na nebe vstúpenie Spasiteľa, veľkú udalosť zasľúbeného soslania Ducha svätého na apoštolov, ako i mocnú a výmluvnú reč oduševneného apoštola Petra, ktorú držal v Jeruzaleme po prijatí milostí Ducha svätého obyvateľom a mnohým cudzincom, ktorí shromaždili sa boli ku dňom sviatočným. Potom opisuje živými farbami divy a veľké diela sv. apoštolov v rozširovaní učenia Ježiša Krista najprv medzi Židmi, potom medzi pohanmi, ako boli veriaci hneď s počiatku prenasledovaní, a ako menovite trpel a bol umučený sv. diakon Štefan pre Ježiša Krista, čo ku rozšíreniu učenia Kristovho veľmi dopomáhalo. I vypisuje život a obcovanie prvých kresťanov, i umučenie sv. Jakuba. Vypravuje, ako v tomto prenasledovaní prvých kresťanov obrátený bol zázračným spôsobom hlavný odporca viery Kristovej Šavel v horlivého apoštola Pavla. V ostatných oddeleniach spisu podáva obširnu zprávu o skutkoch a divotvorných dielach sv. Pavla; i vypisuje obťažné a nebezpečné cesty jeho apoštolské, prenasledovanie jeho od Židov a od pohanov, neunavené ohlasovanie slova Božieho skrze neho, účinnú starosť jeho o veriacich, zajatie jeho v Jeruzaleme a väzenie v Caesarei, odvedenie jeho do Ríma a dvoročné väzenie. Sv. Lukáš mohol o tom všetkom najlepšiu zprávu podať, lebo bol ustavičným sprievodcom jeho a svedkom rečí, skutkov a utrpení. A ostal sv. Pavlovi po boku vo všetkých prácach a starosťach, kým sa Bohu nezaľúbilo veľkého apoštola národov do večnosti povolať, čo sa r. 67., dňa 29. júna stalo. V tejto knihe sv. Lukáš opisuje i zlatý vek prvej doby sv. cirkve. Prvých kresťanov predstavuje nám ako vtelených anjelov, ako boli jednej mysli a jedného srdca, jednej viery a jednej lásky; ukazuje nám vrúcnu horlivosť ich v modlitbe, poslušnú oddanosť k predstaveným, obetovavú starosť k chudobným, pevnú stálosť v protivenstvách, úplné opovrzenie svetskými márnosťami, jedinou snahu pre slávu Božiu a pre rozšírenie viery Spasiteľovej.

Po smrti mučeníckej sv. Pavla ohlasoval sv. Lukáš učenie Kristovo pohanom a Židom, ako sv. Epifanius rozpráva, v Macedónii, v Dalmácii, v Itálii a v Gallii (Francúzsku); grécki spisovatelia tvrdia, že i v hornom Egypte, v Thebaide a v Lybii hlásal slovo Božie.

Sv. Gregor Nazianský a sv. Paulín svedčia, že sv. Lukáš dožil 84 roky veku svojho a podstúpil smrť mučenícku v meste Patrase v Achaji na polostrove Morei. Roku 357 za panovania kresťanského cisára rim-ského Konštancia vyzdvihnuté boli telesné ostatky jeho, prenesené do

Carihradu a uložené s ostatkami sv. apoštola Andreja a sv. učeníka Pavlovho Timothea v chráme sv. apoštolov.

Život sv. Lukáša bol ustavičnou prácou a mučeníctvom pre pravdu učenia Spasiteľovho. Ale preto nezabúdza ani na seba; lebo tuhými postami a inými kajúcnymi skutkami mŕtivil telo svoje, aby, keď iným slovo Božie hlásal, na duši svojej ujmu neutrpel. Čo i svätá cirkev dosvedčuje, keď modlí sa dnes pri sv. omši, aby sme orodovania jeho hodnými učinení boli, a pripomína, že umŕtvenie kríža bez ustania z lásky ku Kristu na tele svojom nosieval.

Ústné podanie hovorí, že maľoval obrazy Pána Ježiša Krista a Panny Márie. Taký jeden obraz Panny Márie nachádza sa podnes v Ríme v chráme «Panny Márie väčšej (Maria Maggiore) menovanom, o ktorom sa tvrdí, že je to verný obraz Matky Božej a že ho sv. Lukáš maľoval.

Sv. Lukáš evanjelista vyobrazuje sa, ako sedí pri písaní; pred ním vznáša sa obraz Panny Márie, pri ňom leží s jednej strany okrytý vŕb, s druhej nástroje maliarske.

Poučenie.

Sv. Lukáš bol sprievodcom a spolupracovníkom najhorlivejšieho apoštola a rozširovateľa učenia Kristovho a napísal a ohlasoval sv. Evanjelium, ktoré obsahuje mnohé články sv. viery. Kresťane, ty máš toto sv. Evanjelium čítať, čítanie pozorne počúvať, iných ním poučovať, a sám ho plniť. Sv. Evanjelia a iné spisy sv. Písma sú najkrajšou a najdrahocenejšou knihou na svete, a jediné slovo z nej môže ťa svätým urobiť, keď ho dokonale rozvážiš; ale musíš i v živote svojom pravdy sv. náboženstva preukazovať, ktoré veríš a vtedy budeš i ty evanjelistom. No, i jediné slovo z tej knihy kníh zle poňaté môže ťa i večne nešťastným urobiť; preto katolícka cirkev predkladá veriacim sv. Písmo s vysvetlivkami, hlavou sv. cirkve potvrdenými, ktorej Kristus Pán riekol (Mat. 16.): «Ty si Peter a na tej skale vzdelám cirkev Svoju, a brány pekelné ju nepremôžu ... (Luk. 22.) Ja som prosil za teba, aby nezahynula viera tvoja.» Tými slovami prisľúbil Kristus Pán Petrovi a právny nástupníkom jeho, pápežom, pomoc Svoju a prítomnosť v učení, aby chybeť nemohli, čoby i brány pekelné proti nim bojovaly. Katolícky kresťan musí veriť okrem sv. Písma i ústné podanie; lebo Kristus Pán mnohé veci učil, ktoré nie sú napísané vo sv. Písme Nového Zákona. To potvrdzuje sv. Ján (20.) slovami evanjeliu svojho: «Mnohé zaiste i iné divy činil Ježiš pred tvárou učeníkov Svojich, ktoré nie sú zapísané v tejto knihe... (21.) Je zaiste i iných mnoho vecí, ktoré činil Ježiš, ktoré nie sú tu písané, ktoré, keby mali všetky obzvlášť napísané byť (mám za to), že by tento svet nemohol tie knihy v sebe obsiahnuť.» A sv. Pavel píše Efesanom (2.): «Preto bratia, stojte a zachovávajúte ustanovenie, ktoré ste sa naučili buďto skrze reč, alebo skrze list náš.» To, čo sv. apoštolovia jako učenie Kristovo ľudu nenapísali, ale ústne prednášali, napísali neskôr sv. Otcovia a to sa menuje ústné podanie, ktoré veriť máme tak, jako to učenie, čo je vo svätom Písme obsažené. Preto píše sv. Ján Zlatoustý (Ep. Pauli ad Thessal.): «Oboje, jak písané, tak nepísané slovo je hodno viery, preto, že oboje je slovom Bo-žím.» Lutheráni neveria na ústné podanie, ale len vraj na sv. Písmo a menujú seba preto i «evanjelikami». Vo sv. Písme nestojí, že viera ich je pravá, a predsa to veria; nuž veria, čo nie je napísané. Ony veria, že malé dietky môžu byť krstené, že nedeľa miesto soboty sa má svätiť, že sv. apoštolovia dvanásť článkov viery složili atď., ale to všetko vo sv. Písme napísané nie je. Či je to teda spravodlivé od nich, keď ústné podanie zavrhnú a predsa ho veria? A či sa môžu menovať «evanjelikami»? Martin Luther zmenil v evanjeliách a v iných sv. spisoch mnohé veci, pokazil, vynechal a mnoho iného do nich z hlavy svojej pridal. Okrem

svätého Písma mali by mať a zachovávať ústné podanie, jako hore vyššie je dokázané. Zchádza im pravdivý výklad sv. Evanjelia, lebo na pr. slová: «Toto je telo moje» vykladajú si tak bludné, že sa síce chlieb nepremení v Telo a Krv Kristovu, ale že Telo a Krv Kristova v chlebe a s chlebom prítomná je a sa predstavuje, a to sa dľa niektorých stáva hneď, keď sa tie slová vyrieknu, dľa iných len v ústach, dľa iných, keď sa požije, a konečne dľa iných len v žalúdku. Hľa, tak si vysvetľujú Lutheráni jednotlivé výpovede sv. Písma! I Kalvíni, Cving-liani, Anabaptisti atď. menujú sa «evanjeli-kami», a Lutheráni menujú ich bludármi, kaciermi, a sú len takými, jako Lutheráni: všetkým týmto meno evanjelické nepatrí!

Modlitba.

O Pane, prosím, nech za nás oroduje sv. evanjelista Tvoj, Lukáš, ktorý pre slávu mena Tvojho na tele svojom mŕtvenie kríža vždycky nosil. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

19. októbra.

Sv. Peter z Alkantary, františkán.

Toho istého času, v šestnástom storočí, v ktorom vo Španielsku žili a pôsobili, svätý František Borgias a sv. Teresia, opraviteľka rádu Karmelitánok, účinkoval tam i sv. Peter z Alkantary, priateľ ich a spovedelník sv. Terezie, ktorý ju v tom napomáhal, aby zakladala kláštory svoje bez všetkých dôchodkov, keď jej roku 1562 písal: «Bolo by to obávanie obrazením Božím, že Boh nebude pomáhať evanjelickým chudobným, dľa nádejného zaslúbenia, ktoré v tomto ohľade v evanjeliu dal.»

Sv. Peter dostal priezvisko svoje od mestečka Alkantary, ktoré ležalo v kraji Estremadura vo Španielsku, kde sa r. 1499 zo vznešených a nábožných rodičov narodil. Už jako dieťa bol veľmi nábožným a zabúdal pre modlitbu i na pokrm. Mohutne účinkoval na neho dojímavý príklad cnostných rodičov jeho. Do škôl chodil v Alkantare a keď tu dokončil beh ľubomudrky, prešiel na vysoké školy do Salamanky, kde sa bohosloveckým vedám a menovite právu cirkevnému venoval. Jako mladík prejavoval vážnosť starca, vyhýbal sa zábavám mládeže a hľadal útechu a posilu v pobož-nosťach i v navštevovaní nemocných vo špitáloch. Keď dokončil štúdiá, navrátil sa domov zdravý na tele a na duši, obohatený vedami a cnosťami. V rodnom meste svojom bol zveľbovaný pre vysokú učenosť svoju. I počaly úklady na nevinnú zbožnosť jeho: ponúkali mu úrady, zvali ho k rozmarným hlučným zábavám, pochlebovali jeho krásam telesným a duševným, a pokrevní jeho otravovať začali nevinné srdce jeho vzbudzovaním samolásky a márnivosti. Peter bojovať začal sám so sebou, spieral sa vábivým hlasom; ale stav ten zhnusil sa zbožnému mládencovi, i počal túžiť po samote.

Roku 1515 odišiel tajne z domu rodičovského jako šestnásťročný mládenec do vrchov, ktoré ležia medzi Kastíliou a Portugalskom, a prosil v kláštore františkánskom, Majarez rečenom, o prijatie do chudobného rádu. Prijatý do rádu sv. Františka začal sa tak mŕtviť, že sa na tom zbožní mnísi divili. Každé i najmenšie hnutie k svetu dusil v sebe prísne, vydával sa za najväčšieho hriešnika a konal najnižšie, najomrzlejšie práce. I zdalo sa, že nič nevidí, nič nepočuje a že žije von zo sveta; lebo ani jedného mnícha dľa tvári nepoznal a len dľa hlasu rozoznával spoluobyvateľov svojich. Už jako novic bol vzorom dokonalého mnícha a keď složil slávnostný sľub rádu, vzbudil prísny a nábožný život jeho obdiv predstavených, že ho,

dvadsaťročného mladíka, za kvardiána malého a chudobného kláštora v Badajoze vyvolili. Pokorný brat s ťažkým srdcom prijal tento úrad; lebo on chcel dľa príkladu Spasiteľovho radšej druhým slúžiť, než byť obsluhovaným. Jako predstavený kláštora prejavoval podriadeným bratom najväčšiu príchynosť, lásku a pokoru a všetci žili s ním jako anjeli v ustavičnom spojení s Bohom a pretekali sa v pokore a nábožnosti. V tomto zátiší pripravoval sa sv. Peter ku prijatiu sviatosti kňazstva. R. 1524 bol za kňaza posvätený a provincial rádu naložil pokornému mníchovi, aby úrad kazateľský na seba vzal. Za dlhší čas pripravoval sa poslušný sluha Boží k tomuto vážnemu úradu modlitbami, rozjímáním, učením sa sv. Písmu a mŕtvením tela svojho.

Jako kazateľ bol sv. Peter z Alkantary veľkými vlohami od Boha ozdobený. Vystupoval na kazateľnu s ohnivým zápalom apoštolským. Kázne jeho dojímaly živou silou srdcia poslucháčov; i obrátil hriešnikov, ktorí za dlhé roky žili v zatvrdelej nekajúcnosti. Za šesť rokov ohlasoval slovo Božie, a ovocie horlivého kázania jeho bolo, že veľmi mnohých hriešnikov napravil a všeobecné napravenie mravov v celom kraji bolo badat Tak požehnané pôsobily kázne jeho! Tento hlučný život neľúbil sa sv. Petrovi; on túžil po rozjímavom živote, po samote. I vrúčne prosil predstavených, aby mu dovolili do niektorého tichého kláštora sa utiahnuť, kde by nemýlený svetom na modlitbách a rozjímانيach s milostivým Bohom mohol byť užšie spojeným.

Skrúšená prosba jeho bola konečne vyslyšaná; i bol poslaný do kláštora sv. Onufria v Lape, neďaleko Soriany. Ten kláštor ležal na desnej púšti a trpel ujmu na článkoch potravných, lebo v tom biednom kraji málo ľudí bývalo, ktorí by boli almužnami Františkánov dostatočne živiť mohli. V tejto púšti žil sv. Peter z Alkantary jako človek bez tela. Obydlím bola mu malá chyžka (cella), štyri a pol stopy dlhá, v ktorej len za poldruhej hodiny v noci sediačky spával a hlavu svoju o stĺp na stenu opieral. Ujímal si spanie; lebo hovorieval, že «spanie to činí, čo nečiní smrť; lebo pozbavuje prítomnosti Božej». Denne bičoval sa, živil sa suchým chlebom, zelinami a vodou; mäso, ryby nikdy nepožíval a víno nepil. Na nahom tele nosieval pás z prevŕtaného pláchu, ktorého drsná strana hlboko do tela sa zadierala. Hlavu nikdy si neprikrýval, či pršalo, či horúce slnce svietilo. Chodieval bosý v lete, v zime. Považoval sa za najväčšieho hriešnika a často vzdychával plačúc: «Z hlbokosti srdca volám k Tebe, ó Pane!»

Sv. Terezia rozpráva o sv. Petrovi z Alkantary: «Hovoril mi, že za štyridsať rokov denne len za poldruhej hodiny spával a že toto mŕtvenie z počiatku veľmi obťažným sa mu zdalo; že, aby mohol spánok premôcť, stával alebo na kolená sklesol; že sediačky spával s oprenou hlavou na kus dreva, ktoré bolo pripevnené na stenu chyžky jeho. Keby sa bol chcel vystreť, nebol by to mohol urobiť; lebo chyžka jeho bola len polštvrtej stopy dlhá. Behom tohoto času nikdy nepokrýval hlavu svoju kapucňou, čo by jako bolo bývalo sparno, a čo by jako bolo bývalo pršalo. Chodieval bosý a nemal žiadnej obuvi; okrem habitu (mníšskeho vrchného rúcha), ktorý bol veľmi úzkym, a krátkého plášťa, oboje z hrubej látky, nenosieval nič inšieho. Pri najväčšej zime odkladal plášť svoj, pootváral dvere a obloky na celie svojej, aby, keď si zahodil plášť alebo zatvoril dvere, telo jeho pookrialo. Za tri dni jedol len raz, a uisťoval, že je to ľahko preniesť, keď človek k tomu privykne. Istý súdruh jeho hovoril mi, že sa častoráz za osem dní bez pokrmu obide; to stávalo sa, myslím, vo vytrženiach, jakých som raz bola svedkom. Chudoba jeho nemala hraníc, i bol taký umŕtvený, a to už v mladosti svojej, že, jako mi hovoril, za tri roky v jednom kláštore rádu žil bez toho, že by bol niektorého mnícha ináč okrem po hlase poznal; on neznal ani len svetlicu, v ktorej sa shromažďovali mnísi a len v sprievode bratov mohol ta ísť. To isté prihodilo sa mu i ohľadom ulíc. Veľmi bol už starým, keď som ho poznala. Telo jeho bolo

také slabé a vysušené, že sa podobal stromu, ktorý odstávajúce haluzy svoje vystiera. Bol dobrej mysli, a ačkoľvek málo hovoril, čo stávalo sa len vtedy, keď bol oslovený, odpovedal predsa príjemno: lebo mal veľkého ducha».

V kláštore sv. Onufria napísal svätý Peter z Alkantary výbornú knihu o modlitbe a o rozjímaní, ktorú mnohí svätí a učení mužovia za dielo umelecké v tomto obore vyhlásili. Druhé dielo napísal o pokoji duše, ktoré prejavuje, jaké milosti obsiahol v úzkom spojení s Bohom. Čím viac sa mŕtvil, tým väčšia bola pokora jeho. Často pohružoval sa jako sv. František do utrpenia Spasiteľovho a v tom vytržení svietila tvár jeho nebeským leskom. Aby povzbudil ľudí k rozjímaniu o utrpení Pána Ježiša Krista, nakladal si na ramená ťažké kríže, niesol ich na vrchy, nedbal na krv, ktorá tiekla s tela jeho, náramnou ťarchou tlačeneného, i postavil obraz ukrižovaného Spasiteľa, kde len mohol.

Povešť o svätom živote jeho šírila sa čo deň. Roku 1538 bol vyvolený za pro-vinciala rádu v provincii Estramadure, a čo i proti vôli svojej, musel z poslušnosti tento obťažný úrad prijať. A Božie požehnanie spočívalo na prácach jeho. Obnovil kázeň v celom ráde, v ktorom sa bol zahniezdil neporiadok; všetci bratia boli obživení duchom prísnej chudoby, modlitby a zapieranania seba. Z toho ohľadu napísal sv. Peter z Alkantary niektoré pravidlá, a predložil ich generálovi rádu a svätému Otcovi ku potvrdeniu. Roku 1540 vydržovali predstavení rádu poradu, tak zvanú kapitulu, v meste Placencii, i prijali tie stanovy pre rád v celej krajine. Keď vypršal čas úradovania jeho, odišiel s dovolením sv. Otca s niekoľkými bratami do susedného Portugalska, aby i v tej krajine obnovu kázne rádovej zaviedol. Z počiatku vystál mnoho. Narazil na silný odpor u vlažných Františkánov, ktorým sa neľúbilo také prísne pokánie. Podstúpil mnoho utrpenia pomluvami, utrhaním. Ale pokorný sluha Boží vytrval v blahonosnom započatom diele opravy rádu. Po niekoľkých rokoch podrobilo sa 300 kláštorov tuhej kázni (poriadku), v ktorých bratia mäsa a vína nepožívali a žiadneho majetku nemali. Keď generál rádu, Ján Kalas, tieto vzorné kláštory svätého Františka navštívil, bol takým uveličeným, že od toho času všemožne napomáhal šírenie prísnej kázne v ráde sv. Františka. Kláštory, ktoré sv. Peter z Alkantary staval, nepodobaly sa ľudským bytom. Kláštor vo vrchoch, menom Polenkarský, bol len 32 stôp dlhý a 28 stôp vysoký. Keď staviteľ riekol, že sú dvere veľmi úzke, odpovedal sv. Peter: «Tak to musí byť, aby sme nezabudli, jaká úzka brána vede do neba.» Keď nepriatelia znevažovali ho, riekol láskavé: «Pravdu majú, keď všetko zlé o mne hovoria a mne sa protivia; lebo som veľký hriešnik, i upozorňujú mňa na chyby moje.»

Keď šťastne uviedol prísnu kázeň do rádu, vybral sa do Ríma, aby u sv. Otca, pápeža Pavla IV., potvrdenie stanov rádivých obdržal. A sv. Otec milerád vyhovel žiadosti jeho. Jakú úctu požíval pokorný sluha Boží, poznať z toho, že ho Ján III., kráľ portugalský, a cisár Karol V. na dvory svoje povolali, aby sa s ním o vážnych veciach štátnych radili; ba i za spovedníka svojho vyvolili ho. Sv. Peter išiel ku panovníkom a pôsobil veľmi mnoho dobrého na dvoroch ich, ale za celý svet nechcel tam dlho ostať. I vyslovil sa cisár: «Peter nie je z tohoto sveta; ale je celkom nebeským, v Bohu odomrelým mužom.» On nechcel bývať na nádhernom dvore, ale radšej obcovať v tichej samote s dušami, celkom Bohu oddanými, medzi ktorými bol menovite sv. František Borgias a sv. Terezia, ktorá pod vedením jeho previedla opravu rádu karmelitánskeho. Sv. Peter bol spovedníkom za mnohé roky tejto svätej a svedkom mnohých milostí, ktorými milostivý Boh ju obsýpal.

Sv. Peter z Alkantary viedol veľmi prísny a príkry život, tak že chudé telo jeho vyzeralo, jako by z korienkov bolo spletené bývalo. A predsa dožil 63 roky veku svojho. Pred smrťou svojou chcel ešte ponavštevovať všetky opravené kláštory svoje. Na ceste onezdravel, i dal sa zaniest' do kláštora Arenas, kde cítil blízku smrť svoju. S nevýslovnou skrüšenosťou prijal sv. sviatosti zomierajúcich. Všetci prítomní bratia boli pohnutí až k slzám. I upadol do vytrženia mysli. Keď prišiel k sebe, hovoril radostným hlasom: «Tešil som sa z toho, keď mi bolo povedané, že do domu Pánovho pôjdeme.» I usnul v Pánu dňa 19. októbra roku 1562. Sv. Terezia riekla o ňom: «Smrť jeho bola, jako celý život jeho, kážnou a napomínaním bratov jeho, aby túžili po cnostiach svätého stavu svojho, aby opovrchovali všetkým pozemským, a menovite, aby milovali chudobu Keď prvýraz sa mi zjavil, riekol mne: O blažené pokánie, ktoré vymohlo takú slávu!» Pápež Klemens IX. vyhlásil roku 1669 sluhu Božieho za svätého.

Sv. Peter z Alkantary vyobrazuje sa v rúchu františkánskom, v ľavici križ a s pravícou pozdvihnutou ku prežehnaniu; pri hlave vznáša sa holubica, okolo nej aureola (žiara nebeská).

Poučenie.

Sv. Peter z Alkantary zvolal: «Ó blažené pokánie, ktoré vymohlo takú slávu!» On miloval prísny život a pokánie tak veľmi, že nebol spokojný s mŕtvením a premá haním seba, ktoré nakladaly pravidlá rádu svätého Františka, ale ich ešte zostril. A v horlivosti svojej nedal sa mýliť ničím; lebo znal veľkú cenu opravdivého pokánia. Sv. Terezia píše o ňom: «Teraz pokánie jeho premenilo sa v nevýslovnú slávu, a mne sa zdá, že mňa teší teraz vrúcnejšie, než to na zemi činil. Jedného dňa riekol mi Pán, že na prímluvu sluhu Jeho možno všetko dosiahnuť. Castoráz vzývala som ho, a vždy som bola vyslyšaná.» Áno, veľkú cenu má opravdivé pokánie. Už skrze proroka Ezechiáša hovoril Boh (18.): «Jestli bezbožný bude činiť pokánie nad všetkými hriechami svojimi, ktoré spáchal, živý bude a neumre.» Svätý evanjelista Lukáš rozpráva dojímavý príklad o dokonalom pokaní (7.). Keď láskavý Spasiteľ prišiel do domu farizeja Šimona a ku stolu sa posadil, pristúpila verejná hriešnica Magdaléna a padla k nohám Kristovým. I počala horľými slzami zmáčať nohy JeHo, utierala ich vlasami svojimi, ľúbala nohy Jeho a mazala drahými masťami. Pyšný farizej pohoršil sa nad tým, že Ježiš trpí to od takej veľkej hriešnice. Ale Ježiš mal útrpnosť nad tými kajúcnymi slzami hriešnice a riekol: «Šimone, či vidíš túto ženu? Vošiel som do domu tvojho, a nepodal si vody nohám mojim, a táto slzami zmáčala nohy Moje a vlasami svojimi utierala ich; nepomazal si olejom hlavu Moju, ale táto masťou mazala nohy Moje.» I obrátil sa Pán Ježiš ku kajúcej hriešnici a riekol: «Odpúšťajú sa tebe hriechy tvoje!» Také, hľa, mocné sú kajúce slzy u milostivého Boha! Kresťane, váž si skutky opravdivého pokánia! Neodkladaj s mŕtvením seba samého. Telo svoje musíš pôstom na úzde držať a duša tvoja musí nad nim víťaziť. Tomáš Kempenský hovorí: «Niet inej cesty k životu, než cesta sv. križa a každodenného zapierania seba.» Vzbudzuj každodenne dokonalú ľútosť nad hriechami svojimi, oplakávaj ich, vzbudzuj v kajúcom srdci i dokonalé predsavzatie, že sa polepíš, — a pokánie tvoje vymôže ti večnú slávu.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, na prímluvu svätého Petra z Alkantary milosť opravdivého zapierania seba, aby sme i my, podobne jako on, niekdy šťastne dokonali, skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

20. októbra.

Sv. Vendelín, opát.

Dnes oslavuje sv. cirkev blahoslavenú pamiatku sv. Vendelína, patróna roľníkov a pastierov.

Sv. Vendelín či Vendel pochádzal dľa hodnoverných svedkov z rodu kráľov škotských. Jako nástupníka trónu dali kráľovskí rodičia syna svojho istému zbožnému biskupovi vychovávať a vzdelávať. V útlom veku poznal márnosť sveta a rozkoší jeho a jako vyrástal na mládenca, tak vzrástala sa v ňom i túžba dľa učenia Pána Ježiša Krista a dľa príkladu svätých Božích, ktorých život rád čítaval, večné blahoslavenstvo vyhľadávať. I zaumienil si, že sa odriekne trónu kráľovského, a že niekde v úkryte Bohu a spaseniu svojmu život svoj posväť. Tajne opustil vznešený mládenec palác rodičovský, odial sa v pútnické rúcho, zanechal rodičov, priateľov a vlasť, a preplaval sa cez Anglicko do Francúzska, a ztade putoval do Ríma ku hrobom sv. apoštolov. Keď odbavil pobožnosť svoju, navrátil sa do Francúzska a usadil sa neskôr v Nemecku neďaleko Trevíru (Trier) pri Vestrichu v malej chyžke. V tejto úkrytosti žil nepoznaný princ kráľovský na modlitbách, vo svätom rozjímaní a zapieraní seba. Spával na lôžku z haluzí stromových a živil sa chlebom, ktorý si v okolí vyprosil. Raz cestoval do Trevíru, aby sa tam posilnil slovom Božím u jedného zbožného kňaza. Na ceste postretol zemana a prosil ho o almužnu. Zeman považoval pokorného mládenca za tuláka, vyvadil sa s ním a riekol: «Ci sa nehanbíš žobrať a lenošiť? Bolo by lepšie, keby si niečo robil. Keď chceš, poď so mnou, môžeš u mňa dobytok pásť a nemusíš chudobných ľudí o chlieb žobraním okrádať.» Pokorný a zbožný mládenec počúval trpezlivo toto pokarhanie a prosil zemana o službu. Zeman prijal ho.

Na statku zemanskom pásaval pokorný sluha Boží najprv ošípané, potom kravy a konečne ovce. Povinnosti svoje plnil svedomite. Z úst jeho nevyšlo ľahkovážne slovo, jako u pastierov obyčajne to býva, a s inými pastiermi ani neobcovoal. Pri stáde svojom, ktoré v tichej prírode Božej sa páslo, kľáčiaval na kolenách a modlieval sa vrúcne k Bohu, alebo prespevoval nábožné piesne. Zo skrovného pokrmu, ktorý dostával, požíval len toľko, čo mu stačilo ku udržaniu života, ostatok udeľoval chudobným. Ale i zbožný pastier musel podstúpiť veľký boj sám so sebou. Diabol pokúšal ho a predstavoval mu bôľ a žiaľ kráľovských rodičov jeho nad zmiznutím jeho; predstavoval mu radosť ich a celého národu, keby sa nenadale do vlasti navrátil, skvostný život a slávu kráľovského dvoru a terajšie biedné a opovržlivé postavenie jeho. Sv. Vendelín prosil o pomoc milostivého Boha v tomto pokušení a odporúčal sa do ochrany anjela strážca. A pokorný sluha Boží bol vyslyšaný! Anjel strážca neopúšťal nevinného mládenca, tešil ho, zjavoval sa mu a povzbudzoval ho na ceste ku dokonalosti. A sv. Vendelín premohol pokušiteľa modlitbou, pôstom a túžbou po vlasti nebeskej. A Boh požehnával prácu jeho. Ani najmenšiu škodu neutrpel zeman nejakou nemocou na dobytku svojom. Stádo zbožného pastiera bolo tučné a dávalo hojný úžitok a množilo sa očividome. Zeman obľúbil si usilovného pastiera, dôveroval mu; ačkoľvek neznal úplne nadzemské cnosti jeho, ctil ho vysoko a vyznačoval ho nad iných sluhov. To vzbudilo závisť, ba i nenávisť proti svätému Vendelínovi u spoluslužobníkov, a preto, jako len mohli, sužovali ho. A keď zbožný mládenec všetko trpezlivo znášal, začali ho pomlúvať. Zeman dlho nechcel tým klebetám veriť, že mládenec zle opatruje ovce, že ich na ďalekú pašu naháňa, zle pasáva a unavuje, že neskoro domov s paše chodí. Na veľa očernovania vybral sa

zeman za sv. Vendelínom koňmo na pašu. I zastihol ho, jako sluhovia hovorili, ďaleko v horách s ovcami, ktoré sa na dobrej paši chutno pásly.

Rozhnevaný zeman vyvadil sa s pokorným pastierom, že ovce tak ďaleko unuje a neskoro domov chodí. Sv. Vendelín pokojne vypočul rozhnevaného pána a pokorne riekol: «Upokojte sa, pane môj, veď to Boh dobre spraví.» Zeman vysadol na koňa a vracal sa domov. A hľa, keď zeman cvalom ku hradu svojmu sa blížil, uzrel pred sebou ovčiara a stádo veselo poskakovať. Div tento otvoril oči zemanovi. Poznal nevinnosť verného podivného pastiera, prosil ho za odpustenie, že mu ublížil a ponúkal mu väčší plat a lepšiu službu. Ale pokorný sluha Boží uspokojil sa so stavom svojím a prosil zemana len o plat svoj, ktorý potom medzi chudobných rozdal.

Za dlhší čas pásaval pokorný sluha Boží ovce zemanove a slúžil Bohu, nikým nemýlený v krásnej prírode; šumné stráne hôr ozývaly sa žalmami jeho a Boh dobrotivý chránil stádo jeho pred nákazlivou chorobou, ktorá v tom kraji často zúrila. Okoliti roľníci a pastieri prichádzali ku svätému ovčiarovi a prosili ho, aby dobytok ich uzdravil a požehnal. A sv. Vendelín prežehnával znamením sv. kríža nezdravý dobytok s najväčšou pokorou a dôverou v Božie milosrdenstvo, a nákazlivá nemoc prestala nivočiť dobytok v tom kraji.

A keď svätý Vendelín častými návštevami ľudí, ktorí ho zvelebovali, v pokornej nábožnosti svojej mýlený bol, prosil zemana, aby ho zo služby prepustil. Obdržané vyslúžené peniaze rozdal chudobným a vystavil si neďaleko kláštora, ktorý kráľ Dagobert založil, chudobnú chyžku a viedol v nej pustovnícky život. Keď zbadali mnísi kláštora Tolejského prísny život jeho, prijali ho medzi seba. V kláštore žil veľmi prísno a usilovne čítaval bohoslovecké knihy. Složil slávnostný sľub do rúk opáta Primina, a bol vzorom iným mníchom pokorou svojou, poslušnosťou, nábožnosťou a zapieraním seba. Keď sa zdokonalil v bohosloveckých vedách, bol za kňaza posvätený. A dobrotivý Boh činil na prímluvu pokorného sluha mnoho divov. Okoliti hospo- dári prichádzali k nemu i do kláštora, keď nákazlivá choroba dobytká zúrila a prosili zbožného mnícha o poradu a pomoc. A pokorný sluha Boží uzdravoval znamením sv. kríža nakazený dobytok. Povešť svätosti jeho šírila sa vždy viacej. A keď opát Primin zomrel, vyvolili si mnísi Tolejskí sv. Vendelína na miesto jeho.

Pokorný sluha Boží nechcel túto hodnosť prijať; ale biskup Trevírsky nahovoril ho ku tomu. A za dlhé roky spravoval potom sv. Vendelín jako opát bratov svojich a bol im vzorom v kresťanskej dokonalosti a opravdivým otcom. Milostivý Boh poprial mu vysokého veku dožiť ku požehnaniu nielen rádu, ale i okolitých veriacich. Vo vysokej starobe upadol do ťažkej boľastnej nemoci, ktorú s nepremoženou trpezlivosťou a vrúcnou oddanosťou do vôle Božej znášal. Keď sv. Vendelín cítil blízku smrť svoju, pripravoval sa k nej s veľkou kajúcnosťou, prijal z rúk sv. Severína sv. sviatosti zomierajúcich a vyzradil mu i vysoký rod svoj a posávací život. I žiadal, aby telo jeho bolo pochované na tom mieste, kde jako pustovník žil. I usnul v Pánu r. 1015.

Telo sv. Vendelína bolo pochované na tom mieste v lese, kde sa bol jako pustovník usadil. Sv. Severín oznámil bohumilý život jeho pápežovi a nábožný ľud roľnícky začal ho jako patróna svojho ctieť, a to tým viacej, keď sa na prímluvu jeho pri hrobe mnohé divy stávaly. Neskôr vystavený bol had hrobom jeho pútnický chrám a kláštor Benediktínsky a pri ňom povstalo mestečko Sv. Vendelín (St. Vendel) neďaleko Trevíru.

A sv. Vendelín býva ctený jako patrón roľníkov a hospodárov, ktorí ho vzývajú o pomoc pri nákazlivých nemociah dobytká.

Sv. Vendelín vyobrazuje sa jako mladý pastier, s palicou, krížom opatrenou; pri ňom stádo oviec.
Poučenie.

Jako obdivovať musíme pokoru, poníženosť, spokojnosť a kajúcnosť sv. Vendelína, ktorý opovrhol trónom kráľovským, aby jako pastier a mních Bohu slúžil! Zaprením seba vyzískal si veľkých milostí a oslavu, jaká sa žiadnemu mocnárovi zeme po smrti nedeje. A preto nezávisí šťastie a blahoslavenstvo v tom, čím je človek v živote pozemskom, ale v tom, jakým je v postavení svojom. I ten najnižší človek, chudobný roľník a pastier, keď je za príkladom sv. Vendelína so skromným stavom svojím spokojný a dľa sv. viery v kresťanskej dokonalosti sa cvičí, je šťastlivejším nad najväčšieho boháča a kniežaťa už na tejto zemi a chystá si i blaženú večnosť; lebo dľa žalmistu Pána (50.): Boh srdcom skrúšeným a pokorným neopovrhne.

Modlitba.

O milý sv. Vendelíne, pros za všetkých veriacich, ale zvlášte za roľníkov, aby vždy pamätali na slová Pánove: «Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a spravodlivosť Jeho, ostatné všetko bude vám pridané.» Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Ján Kentycký, učbár a pútnik.

V pätnástom storočí žil v Krakove zbožný muž, ktorý skvel sa učenosťou a kresťanskými cnosťami jako jasná hviezda, bol skromným jako fialka a riadil sa dľa príslovia: s poctivosťou najdiaľ dojdeš. Bol to sv. Ján, dľa rodného mesta svojho Kentycký menovaný.

Sv. Ján narodil sa na začiatku pätnásteho storočia v mestečku, Kenty zvanom, v kraji Vadovickom, nad riečkou Soľou, južne od Osvečima ležiacom, v Poľsku. Rodičia jeho menovali sa Stanislav a Anna, i boli veľmi nábožní a cnostní. Od útlej mladosti prejavoval usadlosť ducha, lásku ku nevinnosti, nábožnosti a skromnosti. Keď sa vyučil doma v počiatkových vedách, prešiel na slávne vysoké školy do Krakova, kde sa ľubomudrckým a bohosloveckým vedám učil. A v týchto vedách zdokonalil sa tak, že bol za doktora (učenca) tých vied slávnostne povýšený a za kňaza vysvätený.

Hlboké vedy jeho a cnostný i nábožný život obrátili pozornosť predstavených na skromného mladého kňaza, i vymenovaný bol za profesora na vysoké školy v Krakove. Jako učbár bohosloveckých a ľubo-mudrckých vied, riadil sa dľa výpovedi sv. Ambróza: «Dôležitejší, než učenosť, je život; lebo dobrý život je i bez učenosti príjemný Bohu; naopak učenosť bez primeraného života je nedostatočná.» Za mnohé roky osvecoval horlivý učbár myslí početných učeníkov blahonosnými vedami a pritom vštepoval im do mladých sŕdc lásku ku kresťanskej dokonalosti. A čo učil a poslucháčom na srdce kládol, to konal i sám s najväčšou horlivosťou. Viedol najprísnejší život, a keď slúžil sv. omšu, rozplakal sa nad nehodosťou svojou na stupňoch oltára. Z poslušnosti oproti biskupovi svojmu prijal faru Ilkuskú, ktorú za niekoľko rokov spa-sonosne riadil. Keď badal, že stykom so všelijakými ľuďmi hrozí nebezpečenstvo duši jeho a dľa vôle svojej pokazených napraviť nemôže, vzdal sa úradu farského a prosil vrúcne biskupa, aby opäť jako učbár na vysoké školy vrátiť sa smel. Biskup privolil, a horlivý muž Boží navrátil sa nazpät do Krakova.

Popri povinnosťach svojich učbárskych ohlasoval horlivé slovo Božie a bránil učenie sv. cirkve proti bludárom Husitským, keď títo až do Poľska vnikali. Chránil sa každého i

najmenšieho hriechu a netrpel nikdy, aby niekto v prítomnosti jeho bližného svojho ohováral. Vo skrovnej izbičke popísal všetky steny veršami, ktorých obsah boli výpovedi sv. Augustína, aby seba a učeníkov svojich nimi k bohumilému životu napomínal. Nábožnosť jeho bola taká horlivá, že celé noci na modlitbách strávil. Najradšej rozjímal o umučení Pána Ježiša Krista, a prichádzal do takého vytrženia, že nadzemské videnia mával. Za niekoľko iba hodín v noci spával na holej zemi. Odieval sa tak chatrno, aby len nahotu svoju prikryť mohol, a pod hrubým odevom nosieval kajúcny pás. Telo svoje trýznil pôstom a častým bičovaním. Za tridsaťpäť rokov pred smrťou svojou nepožíval žiadneho mäsitého pokrmu, ani vína. Jedával len toľko, aby život svoj udržať mohol. Láska jeho k bližným bola taká veľká, že skoro celý dôchodok svoj na almužny vynakladal. Keď postretol na ulici otrhaného žobráka a mal pri sebe niečo peňazí, kúpil mu odev alebo obuv; častoráz vyzul čizmy svoje, daroval ich žobrákovi a spustil si dolu na päty plášť, aby ho ľudia nezbadali, že ide domov bosý.

Rozjímanie o utrpení Spasiteľovom pohlo sv. Jána Kentyckého k tomu, že podujal d'alekú a nebezpečnú cestu do Svätej Zeme, aby tam na posvätných miestach k horúcejšej láske oproti ukrižovanému Spasiteľovi bol povzbudený, neveriacim Turkom slovo spasenia ohlasoval, a za vieru Kristovu smrť mučenícku podstúpil. Keď túžba jeho sa nesplnila, navrátil sa po odbavenej pobožnosti na miestach vo Svätej Zemi, kde Pán Ježiš bol mučený a boľastnú smrť na potupnom dreve kríža podstúpil, cez Rím do vlasti svojej. A kedykoľvek dovolil mu úrad učbársky, cestoval do Ríma, aby navštívil hroby svätých apoštolov a iných mučeníkov, úctu vzdal námestníkovi Kristovmu, sv. Otcovi, ktorému bol z celého srdca oddaný, i aby dosiahol odpustenie hriechov svojich a plnomocné odpustky. Tým úmyslom putoval štyrikrát pešky do Ríma. Na takej púti postretli v hore služobníka Božieho, ktorý bol pohrúžený do hlbokého rozjímania, italskí briganti (zbojníci). Sv. Ján priblížil sa k nim bez bázne. Zbojníci okríkli ho, aby im vydal peniaze svoje, lebo že ho ináč zabijú. Podal im mešiec svoj. Zbojníci nahnevali sa, keď vysypali z mešca niekoľko dukátov, i hrozne kliali, bili pokorného sluhu Božieho a kričali: «Prisahaj nám, že nemáš viacej peňazí!» Sv. Ján poslušne pokľakol a šeptal prisahu, keď videl, že zbojníci mečmi a nožmi nad hlavou mu hrozia. Zbojníci prepustili svätého Jána a okrikovali ho, aby sa ďalej ponáhlal, i skryli sa do krúžiny pri ceste. Muž Boží kráčal pokojne ďalej a modlil sa za obrátenie zločincov. Náhle zastal a krutý bôľ zaujal srdce jeho; lebo sa rozpamätal, že v pútnickom plášti zašité má niekoľké dukáty, ktoré zbojníkom zabudol vydať. I hovoril sám sebe s veľkým smútkom: «Oj, pekne si sa zadržal! Krivou prisahou obťažil si dušu svoju, nešťastný človeče, a to pre niekoľko zlatých pliaškov! Oj, Bože milostivý, sním ten ťažký kameň s hriešneho svedomia môjho a prijmi mňa nehodného na milosť!» I obrátil sa nazpät, rýchle utekal k miestu, kde brigantov zanechal a zďaleka volal na nich: Odpusťte, človek som hriešny, zábudlivý! Vezmite si tieto peniaze, ktoré som mal zašité v plášti a zabudol som na ne. Oj, pre rany Kristove vezmite si všetky; lebo mi tlačia dušu jako preťažký kameň!» Krvolační briganti divili sa nad tou dokonalosťou kresťanskou, trasúc sa obštúpia svätého starca, padajú na kolena k nohám jeho a v úzkosti volajú: «Svätý otče, zadrž si majetok svoj a pre milosrdenstvo Božie ukáž nám cestu ku pokániu a ku spaseniu!» Sv. Ján poobjímal ich jako bratov, vyučoval ich v pravdách sv. náboženstva a poukázal im na milosrdenstvo Božie, keď život svoj napravila. Po tom navrátil sa do vlasti.

Ačkoľvek svätý Ján veľmi prísny život viedol, predsa dosiahol vysokého veku. Onemocniac nebezpečne, rozdal všetko chudobným, čo v dome mal a chystal sa s pokojnou

mysľou ku blízkej smrti, ktorá mu bola oznámená. S nevysloviteľnou nábožnosťou a skrúsenosťou prijal sviatosti zomierajúcich, i usnul v Pánu dňom pred slávnosťou Narodenia Spasiteľa roku 1473.

Telesné ostatky jeho boli pochované slávnostne v chráme sv. Anny v Krakove. Keď pri hrobe jeho na orodovanie a prímluvu jeho mnohé divy sa stály, začali ho veriaci jako patróna zeme poľskej a litevskej ctieť a všeobecne o pomoc vzývať. Pápež Klemens XIII. vriadil ho roku 1767, dňa 16. júla do počtu svätých a ustanovil blahoslavenú pamiatku jeho sláviť vo svätej cirkvi na deň 20. októbra. V rodnom mestečku poľskom, ktoré sa menuje Kenty a dl'a ktorého sv. Ján priezvisko svoje dostal, nachádza sa nad hlavným oltárom starobylý obraz jeho, a vedľa fary kaplnka na mieste rodného domu jeho. Zbožní mešťania vystavili i sochu na blahoslavenú pamiatku jeho roku 1851. A Poliaci ctia ho jako jedného z patrónov svojich.

Sv. Ján Kentycký vyobrazuje sa v pútnickom rúchu, s umčením a knihou v jednej ruke, druhou zaodieva žobráka.

Modlitba.

Popraj nám, prosíme Teba, všemohúci Bože, aby sme dl'a príkladu sv. Jána, vyznavača Tvojho, vo vede svätých sa zve-ladovali, iným milosrdenstvo preukazovali, a tak skrze zásluhy jeho odpustenie hriechov od Teba zaslúžiť si mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

21. októbra.

Sv. Uršula, panna a mučenica.

Vo štvrtom storočí žil v Británii (Anglicku), v krajinke Kornubii (teraz Kornvallis), domorodý vojvodca, menom Dionok či Divion, ktorý, ačkoľvek Rimania nad celou krajinou vládli, šťastne panoval a od cisára rímskeho na toľko závisel, že mu istý ročný poplatok dával. Svätá viera Ježiša Krista už dávno ujala sa bola u Britov, jako toho času menovali sa obyvatelia terajšieho Anglicka, a tak i vládár Kornubie bol horlivým a nábožným kresťanom. Vojvodca Divion mal dcéru, menom Uršulu, ktorá od útlej mladosti svojej vyznačovala sa svätým životom a vrúcnou láskou k Bohu a k panenskej nevinnosti. Vznešení kresťanskí rodičia tešili sa z dorastajúcej krásnej a zbožnej dcéry svojej, i priali si, aby sa za niektorého cnostného mládenca z niektorého rodu veľmožského vydala, ponevác otec kniežací chcel trón svoj tým činom ešte viac upevniť a povzniesť. Ale nábožná panna priala si v panenskej nevinnosti až do smrti zotrvať a jedine Bohu život svoj venovať. Na mnohé prosby starostlivých rodičov nevstúpila do kláštora, jako si bola umienila; ale ku poteche milovaných rodičov riekla, že, keby prozreteľnosť Božia tak nariadila, vyvolila by si za manžela udatného, cnostného a bohabojného vojvodu Konána. No, prozreteľnosť Božia uzavrela, že nábožná panna miesto venca nevestinho nevädnuću korunu neporušenej panny a bohatierskej mučenice obsiahla.

Toho času panoval nad celou ríšou Rímskou od roku 375 cisár Gracian, najstarší syn Valentiniana I. Prívetivým spôsobom panovania svojho, jako i zmužilosťou, vydobyl si z počiatku lásku u podriadených národov i u vojska po všetkých krajinách; ale keď k vôli rozkošiam zanedbával záležitosti vládne, dával prednosť najatému zástupu Alánov nad inými riadnymi vojskami svojimi a pohrdal zvyky domácimi a kresťanským životom, potratil lásku u všetkých poddaných. V Británii bol veliteľom vojska rímskeho Flavius Klemens Maximus, ktorý

následkom neporiadneho života cisárovhho dal sa od vojska svojho za panovníka vyhlásiť, vypovedal Gracianovi poslušnosť a vtrhol roku 382 s povstaleckým vojskom svojím do Gallie (Francúzsko), kde nehodný cisár sa zdržoval, aby sa vo vláde utvrdil. Maximovi prišlo šťastie. Zvíťazil niekoľkokrát nad vojskom Gracianovým, zvláštne pomocou vojska britanského, ktoré mladý knieža Konán na pomoc priviedol a riadil. Roku 383, dňa 25. augusta bol Gracian vlastným vojskom úkladne zavraždený a Maximus stal sa cisárom v západnej čiaske ríše rímskej. Maximus, ktorý víťazstvá svoje ďakovať mal vojsku svojmu, ktoré z Británie doviedol, a menovite kresťanskému vojvodcovi Konánovi, vyhnať z Armoriky, terajšieho kraja Bretaňského (Bretagne) vo Francúzsku, praobyvateľov, a daroval tú zem Konánovi a vojakom jeho, aby sa tam usadili.

Konán usadil sa s bojovníkmi svojimi v Armorike a založil s nimi novú vlasť, ktorá sa od toho času dľa rodného kraja ich Bretaňou menovala. Vojanskí osadníci poslali do Británie povereníkov svojich, aby im v rodnom kraji za manželky nahovorili kresťanské panny a do novej vlasti doviedli; lebo nechceli horliví kresťanskí mladíci tuzemské pohanské panny za manželky si vziať. I vojvodca Konán požiadal skrze tých poslov o ruku dcéru kniežaťa Kornubského, Dionoka či Diviona, Uršulu, ktorá krásou duše a tela nad všetky súveké urodené panny britanské vynikala. Toho času býval vojvodca Konán v meste Nante (Nantes) a očakával, že budúca nevesta jeho Uršula do toho mesta príde, aby sa za neho vydala. Poslovia boli prijatí v rodnej zemi vľúdne a vybavili priaznivé záležitosť svoju v krátkom čase; lebo veľký počet panien usniesol sa, že sa preplaví za krajana-mi svojimi do novej vlasti, aby sa stály manželkami ich. Zbožná Uršula dlho odmietala rodičom a nechcela do cudzej zeme sa vydať, ačkoľvek vznešeného Konána vysoko si vážila. Na mnohé prosby rodičov privolila a pridala sa k ostatným pannám, ktoré sa chystali do novej vlasti a celú dôveru svoju skladala v milostivého Boha, že všetko k dobrému jej usporiada a zariadi. Rodičia odprevádzali s radosťou dcéry svoje k loďam, ktoré ich mali ku rodným priateľom za manželky na brehy Armoriky (Bretane) dopraviť. Ale sotva lodi s tisícimi pannami opustili brehy Británie, povstala veľká povíchrice a búrka na mori; lodi boli zahnané na brehy cudzej zeme a nie na Bretaňské, i musely vplávať do prístavu neďaleko zátoky, ktorou rieka Rýn do mora sa valí.

Veľké vetry ustavične duli a more sa búril, i neodvážili sa plavci popri skalnatých brehoch dolu ku Bretani sa plaviť, ale uznali za dobré hore Rýnom s loďami svojimi sa pohybovať a na príhodnom mieste panny na suchú zem vysadiť a od protivnej strany do novej vlasti po zemi ich odprevadil Ale všemohúci Boh ináč uzavrel s nevinnými pannami! Pomaly plavili sa lodi s 11.000 pannami proti prúdu rieky Rýnu, až dostaly sa ku mestu Kolínu (Kôln). Tu očakávala krvavá svatba kresťanské panny!

Roku 374 vyhnuli sa boli divokí Hunovia pod kráľom Balamiom zo sídlisk svojich nad Kavkazom, medzi riekami Volgou a Donom ležiacich, podmanili si Akacirov, uderili na Alánov Donských a prinútili ich s nimi sa oboriť na Ostgothov. Po premožení Góthov, ktorých starý kráľ zo zúfalstva roku 376 mečom sa preklal, rozliali sa divokí Hunovia na spôsob povodne cez južné Rusko, Poľsko a Uhorsko do Nemecka, Gallie (Francúzsko) a do ostatných krajín západnej Európy. Kamkoľvek divokí pohania prišli, pálili mestá a dediny, vraždili obyvateľov a nivočili všetko; následkom krvavých nábehov ich zapríčinená bola i zmena bydlísk severozápadných národov, menovite Slovanov a Nemcov, ktorí sa pred nimi sťahovali. Roku 383 rozložili sa divoké hordy pohanských Hunov na Rýne a chystali sa napadnúť vojsko cisára rímskeho Flavia

Klemensa Maximusa; lebo si ich bol predošlý cisár Gracian proti odbojnému vojvodcovi Britanskému na pomoc povolal. Keď lodi britanské s kresťanskými pannami na začiatku roku 384 pri Kolíne sa objavily, prepadli ich divokí Hunovia a zajali do otroctva. Suroví pohania obdivovali krásu kresťanských panien i zahoreli zverskou necudnosťou, i namáhali sa všemožne, aby kresťanské panny o čistotu pripravili. Ale milostivý Boh strážil nad nevinnosťou nešťastných veriacich panien. Sv. Uršula povzbudzovala nadšenými slovami družičky svoje, aby neohrožene odopieraly všetkému vábeniu a všetkým hrozbám divokých pohanov, i aby sa nebály smrti pre sv. vieru a kresťanskú cnosť a nevinnosť svoju. A milostivý Boh dodal im sily, že jako silní mužovia proti zverským barbarom bojovaly. Zúrivi pohania posekali mečmi zbožné panny a len sv. Uršula ostala pri živote, ktorú si bol vodca Gauno za otrokyňu vzal. Keď svätá Uršula nechcela sa stať manželkou divokého pohana, prestrelil ju šípom.

Medzi tým, čo Hunovia nevinné panny vraždili, ukryla sa jedna z nich menom Kordula, priateľka sv. Uršuly, na spodku jednej lodi, a pretože nastala bola večerná tma, nehladal ju žiadon pohan. Zbožná panna modlila sa cez celú noc, lebo sa hanbila za bojzivnosť svoju a závidela mučenícku smrť hrdinských sestier svojich. I pripravovala sa kajúcnyimi slzami na nové ráno. Keď sa rozodnievať začalo, modlila sa ešte vrúcnejšie a vzdychala k milostivému Bohu, aby ju ku družkám, už slávou večnou korunovaným, povolať ráčil. Išla ku surovým pohanom a predstavila sa im, že i ona ku kresťanským pannám náleží. Hunovia do-mľúvali jej, aby šetrila krásnu mladosť svoju a manželkou vodcu ich sa stala, i rozkoše sveta požívala. Svätá Kordula zvelebovala mučenícku smrť svätej Uršuly a 11.000 družiek jej, nedbala na hriešnu radu pohanov; ale zmužile riekla, že rada podstúpi smrť pre Krista Pána a pre zachovanie panenskej nevinnosti. A keď vytrvale odpierala zhovädilým žiadosťam pohanov, bola i ona, jako sv. Uršula, šípom z kuše zastrelená. A tak podstúpily so sv. Uršulou všetky tie kresťanské panny smrť mučenícku z bázne pred Bohom, ktorý i telo i dušu môže do pekla zavrhnúť, a hrdinsky odpieraly pohanom, ktorí len telo ich mohli zničiť, ale duši ich neuškodili; i radšej obetovaly mladý život, než cnosť a duševné spasenie svoje.

To stalo sa okolo r. 383 po narodení Krista Pána. Mrtvé telá svätých mučeníc boli pochované pri meste Kolíne nad Rýnom, a keď na hrobch ich mnohé divy sa stávali, vystavili nábožní kresťania roku 643 k úcte ich pekný chrám. V jedenástom storočí zveleboval sv. Hanno, biskup Kolínsky, tieto sväté panny a mučenicice tak veľmi, že celé noci modlieval sa na hrobch ich.

Úcta sv. Uršuly a tisícich družiek jej, ktoré pre zachovanie panenskej nevinnosti svojej a pre vieru Kristovu mučenícku smrť podstúpily, šírila sa po celom kresťanskom svete. Sv. Uršula vzývaná bývala od tých najstarších časov o prímluvu za dobré vyvolenie si stavu, za šťastné manželstvo, za blahoslavenú smrť a za ochranenie a vyslobodenie z očistca.

Roku 1525 založila sv. Angela z Merici «Spoločnosť sv. Uršuly», ktorej mníšky venovali sa zbožnej výchove kresťanských dievčienec, a ktoré podnes požehnane prispievajú k tomu, aby útlé dievčence v cudnosti, nevinnosti a pokore, v najväčších to okrasách kresťanských panien, sa zdokonaľovali. Tieto vychovávacie kresťanské ústavy, ku cti sv. Uršuly založené, účinkujú i za našich dní po celom kresťansko-katolíckom svete veľmi požehnane. I mnohé učené spoločnosti a vysoké školy poctily blahoslavenú pamiatku sv. Uršuly tým, keď sv. mučenicu za patrónku svoju si vyvolili.

Sv. Uršula vyobrazuje sa v rúchu kráľovskom s korunou na hlave, v pravej ruke palmový ratolesť, v ľavej meč, jako sa obzerá na početné družky svoje, ktoré ju nasledujú, — alebo jako rozprestiera kráľovský plášť svoj nad kľáčiacími družkami u nôh jej.

Poučenie.

Rôzne mienky panujú o čase, v ktorom sv. Uršula s družkami svojimi mučenícku smrť pre sv. vieru a panenskú čistotu podstúpila. Učení Bollandisti mýlia sa, keď udávajú rok 451, lebo cisár Gracian a Maximus žili skôr, za ktorých panovania rímsky breviár to umučenie skrze Hunov udáva. Gracian panoval od r. 375 do 383, v ktorom roku dňa 26. augusta bol zavraždený. Maximus panoval od r. 383 do 388, keď premožený zákonným cisárom Theodosiom v Akvilei bol usmrtený. Že Hunovia nielen r. 451 do Gallie vtrhli, ale už i r. 383, je historická pravda, jako som to vyššie dokázal. Zo západnej poplienennej Európy vrátili sa divoké hordy Hunov nazpät na Východ a r. 388 napadli východné cisárstvo rímske a vymohly si ročný poplatok. Po smrti cisára Theodosia Veľkého (r. 395) vpadli Hunovia i do Asie rímskej, a potom r. 400 rozlietly sa divoké hordy ich zase po Európe. A tak je doba umučenia sv. Uršuly a družiek jej okolo r. 383 celkom správna. Podobne neshodujú sa spisovatelia o množstve tých bohatierskych sv. mučeníc. Sigbert, ktorý žil okolo r. 1110, udáva ich 11.000, iní len 11, iní 1000. Keď povážime, že Maximus zvíťazil nad cisárom Gracianom, musel mať viac tisíc Britancov, ktorých potom kolonisoval v krajinke Armorike, a ktorí sa všetci chceli oženit', aby hospodáriť mohli. Učený Giry píše: «Ctenie sv. Uršuly a 11.000 panien bolo slávne po všetky časy vo sv. cirkvi; lebo možno bolo vídať, jako daleké cesty konali ku hrobom sv. panien ľudia každého stavu, áno i sami králi a kráľovny, aby týmto hrdinským vyznavačkám viery úctu svoju preukazovali a o prímluvu ich vzývali.» Ku cti sv. Uršuly založená je i mníšska spoločnosť, ktorá sa menuje i «Loďkou sv. Uršuly», ktorá môže sa nazvať všetkým právom kráľovským družstvom ohľadom na predmet úcty toľkých vznešených panien, ktorých mučeníctvo sa oslavuje. Tri slávne vysoké školy, a síce vo Viedni, v Paríži v zemi francúzskej (Sorbonna) a v Koimbrii (v Portugalsku), vyvolily si svätú Uršulu za patrónku. Všetky cirkevné rády ctia sv. Uršulu a sv. družky jej, menovite Benediktíni, Karthusiáni, Dominikáni, Františkáni, Karmelíti, Jezuiti a Matky Božej mnišky (Parížske), i modlievajú sa 11.000 modlitieb Pána a Pozdravení anjelských každoročne a opakujú mesačne 11 ráz slová: «Buď mi pozdravená sv. Uršula, s celou spoločnosťou svojou! Prosím vás pokorne, modlite sa za nás teraz i v hodinu smrti! Amen.» Udovia spolku sv. Uršuly krom odbavovania tejto pobožnosti, pristupujú na slávnú pamiatku jej (21. októbra) ku sv. svia-tosťam a vykonávajú niektoré skutky pokánia.

Svätá Uršula povzbudzovala družky svoje, aby radšej smrť podstúpily, než by panenskú nevinnosť svoju utratily. Príklad jej nasledovali všetky a rady zomieraly; lebo vedely, jak milá je Pánu Bohu nevinnosť panenská. Pán Ježiš Kristus bol im pred očami, keď zomieraly, ktorý vysoko cenil sv. panenstvo a učeníka sv. Jána pre neporušenú čistotu jeho nado všetkých iných apoštolov miloval. Prekrásne píše o nevinnosti a čistote sv. apoštol Pavel v liste svojom Korint'anom (I., 7.) i privoláva slobodným: «Dobre je im, keď zostanú tak, jako i ja! Draho kúpení ste, nebud'te služobníkami ľudí!» I sv. Otcovia s veľkou chválou hovoria o tejto cnosti, ktorú i vlastným príkladom odporúčajú. Pre zachovanie tohoto pokladu vykrvácalo veľké množstvo kresťanských panien a mládencov už pred sv. Uršulou pred necudnými očami pohanov, a vydobyli si veľkej úcty a slávy u Boha a u ľudí. Nemravnosťou poklesli drier slávni Gréci a

Rimania pohanskí a zanikla sláva ich a svetovládna moc. Ľudu náš katolícky, ľudu nadaný, ľudu krásny, cti si nado všetko nevinnosť panenskú a mládeneckú! Kde niet tejto cnosti, tam hrozí časná a večná záhuba. Tiché dedinôčky naše nech sa chráňa nákazlivého moru, ktorý dnes vo veľkých mestách, i našich, zúri, kde jako niekedy v pohanskom Ríme, v Efeze a v Korinte, necudné obety prinášajú sa ohavnej Venuši a Cybele. Taký ľud zahynie, jako obyvatelia Sodomy a Gomorhy! Milí mládenci a šumné devy naše, vezmite si za patrónku sv. Uršulu a vzdychajte k nej o prímluvu, i modlievajte sa denne:

Modlitba.

O Bože, popraj nám milosti, aby sme tak za slávu Tvoju a nevinnosť svoju bojovali, jako sv. Uršula a spoločnice jej, i aby sme poznali, jakkej veľkej ceny je poklad ustavičnej čistoty, a tak hodnými sa stali uzreť slávu, ktorú si zaslúžila. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

22. októbra.

Sv. Malchus, pustovník.

Sv. Hieronym píše v knihe svojej o živote sv. pustovníkov, medzi iným o svätom Malchusovi toto: «Tak počul som túto rozprávku z úst starca Malchusa, keď som bol ešte veľmi mladý; teraz som už sám starcom, preto ju rozprávam druhým osobám, ktoré milujú čistotu a prosím panny, aby panenskú čistotu svoju neporušenú zachovali, a každého čitateľa svojho, aby vyučoval potomstvo v mravoch, aby celý svet poznal, že čistota nemôže byť sputaná, že je mocnejšou, než meče a než zuby divých zverov, a že ten, kto sa venoval Ježišovi Kristovi, môže byť usmrti tený, ale nikdy premožený».

Svätý Malchus narodil sa v mestečku sýrskom v Asii, menom Maronia, ktoré bolo asi na tridsať míl od hlavného mesta Antiochie vzdialené, a to na konci tretieho storočia. Rodičia jeho boli kresťanmi, pochádzali z nízkeho stavu, ale boli zámožní. Jediného syna vychovávali starostlivo. Keď vyrástol na mládenca, chceli rodičia, aby sa oženil; ale zbožný mládenec poznal veľký poklad čistoty a nevinnosti, i chcel až do smrti jako mládenec žiť. Aby vyhnul pokúšaniu sveta, opustil rodičov, odišiel na púšť Chalcis a žil tam medzi pustovníkmi. Usilovne čítaval sväté spisy a slúžil Bohu s veľkou radosťou. Jedného dňa dozvedel sa, že milovaný otec jeho zomrel. Oznámil opátovi, ktorý pustovníkov riadil, že chce ísť do Maronie, aby matičku svoju potešil a dedičstvo prevzal, aby ním chudobných nadelil a niečo pre chrám ich obetovať mohol. Opát odhovára mladého a nezkúseného mnícha, aby sa nevydával pokúšaniu, a riekol: «Syn môj, veľmi mnohí duchovní mužovia boli podobne svedení. Sv. Písmo prirovnáva také počínanie s ničomno-sťou psa, ktorý to, čo vydal, zase znovu pohlcuje. Mnohé príklady uvádzal opát mladíkovi zo sv. Písma a z dejepisu cirkevného, aby ho odhovoril. A keď videl, že napomínanie jeho neosoží, hodil sa nezkúsenému mníchovi k nohám a zaprisahával ho so slzami, aby sv. spoločnosť neopúšťal; lebo že si pokazí dielo spasenia, ktoré s horlivosťou bol započal. Márné bolo všetko. I riekol zarmútený opát odchádzajúcemu Malchusovi: «Vidím dobre, že ťa diabol sviedol. Nemáš žiadnej podstatnej príčiny, aby si púšť opustil. Nič mi nezostáva iného, len aby som sa Bohu modlil, aby ťa neopustil i aby si naveky do priepasti neupadol; lebo ovca, ktorá opúšťa stádo, vystavená je vždy vzteku vlka». Malchus prisľúbil, že skoro vráti sa na púšť».

Neposlušný mních pripojil sa ku zástupu cestovateľov, ktorých bolo 670 mužov a detí, keď sa poberať mal púšťou, na ktorej divokí pohanskí Arabi napádali cestovateľov, plienili a vraždili. Netrvalo dlho a karavána cestovateľov prišla ku skalnatému lesu. A sotva vkročili kresťania do lesa, obskočili ich početní ozbrojení Arabi, že sa ani brániť nemohli, i poviažali ich. Keď Arabi odobrali cestovateľom majetok, odviedli ich za otrokov. Jeden bojovník arabský sviazal Malchusa a jednu ženskú spolu, vzal ich medzi dve ťavy a hnal ich ku pohlavárovi svojmu. Keď prišli ku šiatru Arabovmu, museli sa dlhá obvyčajne otrokov pred ním na kolená hodiť a zem ľúbať. Pohan naložil Malchusovi, aby stáda jeho pásol.

Pokorne konal potrestaný mních povinnosť svoju a útechou jeho bola modlitba a prespevovanie posvätných žalmov v skalnatej púšti, kde ovce pásaval. Stádo darilo sa a pohlavár arabský obľúbil si Malchusa. Aby ho vyznačil a ku domu svojmu upútal, rozkázal mu, aby si otrok-kyňu, s ktorou bol zajatý, za manželku vzal. Malchus vyhovárať sa, že je kresťanom a jako taký, že nesmie si vziať za manželku ženu, ktorá je vydatá. Panovitý pohan, ktorý bol naučený na slepú poslušnosť podriadených a otrokov, vytasil meč a prísne zvolal: «Alebo vezmi si otrok-kyňu za ženu, alebo musíš zomrieť». Čo mal nešťastný mních robiť? I vyplnil na oko žiadosť tyranovu a vzal si kresťanku do chyže svojej.

Večer pokľakol kajúcny mních na zem v chyžke svojej, horko oplakával neposlušnosť svoju oproti opátovi, a prosil kresťanku, aby sa s ním k milostivému Bohu modlila, že by im poprial milosti zbožného a trpezlivého života v spoločnom súžení ich. Od toho času žili v spoločnej chyžke jako brat a sestra a slúžili verne Bohu vo svätej trpezlivosti. Časom zatúžil Malchus po pustovni, ktorú svevoľne opustil, i nahovoril spoluotrok-kyňu, aby do rodného kraja utiekli. Prichystali si chleba a mäsa, jako i kože zvieracie, na ktorých by sa cez rieku preplaviť mohli. Jednej noci dali sa na útek, preplavili sa na kožiach prez rieku a ponáhľali sa ku hraniciam ríše rímskej.

Tri dni cestovali neprehliadnou púšťou šťastlivé. A tu zbadali, že za nimi ženie sa Arab na ťave so sluhom. Strachom triasli sa a vzdychali k Bohu o pomoc. A hľa, milostivý Pán Boh pomáhal ctiteľom Svojím; lebo v ozrutných bralách uzreli jaskyňu. I vliezli bez meškania do nej. Ponevác sa obávali jedovatých hadov a iných dravých zverov, ktoré v takých jaskyniach bývajú ukryté, utúlili sa na ľavej strane pri samom vchode do jaskyne. I prosili milosrdenstvo Božie o ochranu. Netrvalo dlho a pohlavár stál so sluhom svojím a s dvoma ťavami pred jaskyňou; lebo šľapaje v piesku prezradily úkryt úskokov. Arab stál pred tesným vchodom do jaskyne s vytaseným mečom a sluha jeho vliezol do nej. Ponevác bola v jaskyni tma, nezbadal sluha na boku uchýlených a vošiel hlboko do nej. Z hĺbky jaskyne volal hrozným hlasom: «Chodte von, biednici, chodte; lebo vás rozsekám!»

Hlas volajúceho odrážal sa desne v jaskyni i vyrušil zo spánku Ivicu, ktorá pri mladých svojich odpočívala. Lvica hodila sa na pohana a v okamihu roztrhala ho. Pohlavár nevedel, čo sa deje v jaskyni. Uskoci triasli sa hrôzou, keď videli, jako Ivica s mladými pohlcuje Araba. Pohlavár pred jaskyňou bol nespokojný. Myslel si, že kresťania prevládli sluhu. I vliezol celý hnevom sa trasúc do jaskyne, aby pobil uprchlých kresťanov. Ale sotva bol v jaskyni, hodila sa na neho Ivica jako strela, zadržala ho a rozkusovala. Nasýtená dravá šelma vyšla i s dvoma mladými z jaskyne a . uháňala púšťou. Možno, že sa obávala nebezpečenstva, povedal by Arab, divý obyvateľ púšti. No zbožný Malchus a kresťanská družka jeho boli presvedčení, že dobrotivý Boh vyslyšal vrúcne modlitby ich a divotvorným spôsobom zachránil ich pred krvoločným pohanom.

Pokorný sluha Boží Malchus pokľakol so sprievodkyňou svojou na kolená a ďakovali so slzami v očiach dobrotivému Bohu za divotvorné vyslobodenie. I dali sa na ďalšiu cestu ku hraniciam rímskym. Šťastne prišli do mesta syrskeho, predali ťavy, ktoré po Arabovi pozostalý, i rozprávali kresťanom, jakým divotvorným spôsobom dobrotivý Boh od smrti a ohavného otroctva ich oslobodil. Kresťanka navrátila sa ku rodine svojej a rozdala utržené peniaze za predané ťavy chudobným.

Malchus navrátil sa kajúčne na púšť ku bratom svojim. Zbožný opát bol už mŕtvý a nemohol sa tešiť nad príchodom jeho. Za dlhé roky žil Malchus ako pokorný sluha Boží na púšti Chalcis, odomrel celkom márnemu svetu, horkými slzami oplakával poblúdenie svoje, a bol príkladom kajúcnosti, poslušnosti a neunavenej nábožnosti bratom svojim. Zomrel roku 370 jako svätý muž v pustovni svojej.

Modlitba.

O sv. Malchus, pomáhaj nám prímluvou svojou, aby sme Boha nado všetko ctili a milovali, i svetom opovrhovali, časné veci radi opúšťali a jedine večné vyhľadávali. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Agathon, pustovník.

Dnešného dňa oslavuje sv. cirkev i blahoslavenú pamiatku sv. Agathona, pustovníka. I tohoto muža -Božieho spomína sv. Hieronym, ačkoľvek neznal, kedy sa narodil a v ktorom roku zomrel.

Sv. Agathon žil v treťom storočí na púšti, Scethe zvanej. Zo života jeho zachovalý sa nám premnohé krásne objavy a duchaplné, spasiteľné výpovedi, ktoré učeníci jeho naznačili.

Keď prišiel sv. Agathon na púšť medzi mníchov, držal za tri roky v ústach kameň, aby jako oni, mlčať sa naučil. Neskôr hovorieval: «Keď s niekým bývaš, buď jako stĺp z kameňa, ktorý sa nehnevá, keď mu nadávajú; ani sa nepýši, keď ho vychvaľujú.

Ačkoľvek sv. Agathon bol najstarším medzi pustovníkmi kraja svojho, býval veľmi poslušným každému bratovi, a čokoľvek od neho bratia požadovali, vykonal bez meškania. Raz opýtal sa istý pustovník sv. muža: «Dostal som rozkaz od predstaveného nášho; ale to miesto, kde ho mám vykonať, bude mi ku pokúšaní. Išiel by som teda z poslušnosti na to miesto; ale bojím sa pokúšania. Čo mám urobiť?» Sv. Agathon odpovedal: «Ja by som vyplnil rozkaz a premohol pokúšanie.» Keď bratia prišli z práce, ktorú konali v záhrade a sa pomodlili, pre-stieral sám na stôl. Keď sa bratia preplaviť chceli cez rieku, chytil on prvý veslo do ruky, ktorá starobou a následkom tuhého pôstu sa triasla.

Pokora a trpezlivosť sv. Agathona byly veľké a nič ich nesklátilo. Bratia chceli zkušat ho i riekli: «Otče, mnohí pohoršujú sa na tebe, že si veľmi pyšným a bliž-nými pohrdaš, ba že mnohých i zľahčuješ. Mnohí hovoria, že to robíš preto, že si oddaný nečistote, a preto neprestajne druhých zľahčuješ, aby si len sám nezdal sa byť hriešnym. Starec pokojne odpovedal: «Všetky tie neprávosti, ktoré ste menovali, badám pri sebe, ani nemôžem zapierať veľké previnenia svoje a chyby.» I hodil sa na kolená pred pustovníkmi a prosil ich, aby sa primlúvali za neho u Pána Ježiša Krista. Na to hovorili bratia: «I to máš vedieť, čo niektorí o tebe hovoria, že vraj si kacierom.» Starec pokorne riekol: «Ačkoľvek sklúčený som mnohými hriechami, ale nie som

kacierom; nech chráni všemohúci Boh dušu moju od toho!» I vrhli sa všetci bratia k nohám jeho a hovorili: «Prosíme ťa, otče, povedz nám, prečo ostal si takým spokojným, keď sme také veľké hriechy a neprávosti o tebe hovorili, ale slova kacier tak veľmi si sa zhrozil?» Sv. Agathon odpovedal: «To prvé urobil som, aby som zachoval pokoru. Veď i Spasiteľ náš všetko znášal, čo Židia o Ňom povedali, aby nám dal príklad pokory. Kacierstvo je rozlúčenie sa s Bohom. Kacier odrieka sa Boha a pripojuje sa k diablu. Kto odpadne od Krista, nemá už Boha, ktorého by mohol vzývať o smilovanie, i zahynie celkom.»

Jaký stupeň dokonalosti dosiahol sv. Agathon, vysvitá z nasledujúcich pravidiel života. Istý pustovník navštívil ho a riekol: «Otče, náruživosti nechcú odo mňa od-stúpiť!» Sv. muž radil mu: «Príčina toho leží v tebe. Rob im všetko na vzdor, č i sa im neľúbi, a uvidíš, že budú od teba utekať.» Často hovorieval: «Bez najväčšej opatrnosti človek ani v jednej cnosti sa nezdokonaľuje.» A inokedy hovorieval: «Keby som postretol prašivého človeka, a bolo by možné, že by som mohol mu zameniť telo, rád by som mu dal svoje; lebo to je dokonalá láska.» Jedného času cestoval sv. Agathon s bratami svojimi. Učeník nalezol na ceste malý uzlík zeleného hrachu a hovoril učiteľovi: «Otče, keď dovoľíš, vezmem to sebou!» Zadívený pohliadol na neho sv. Agathon a pýtal sa: «Či si to sem položil ty?» Učeník riekol: «Nie.» Na to hovoril starec: «Prečo teda chceš odnášať, čo si sem nepoložil?» Raz stávali pustovníci chyžku, a keď bola hotová, pohoršilo čosi sv. Agathona, a on riekol: «Podťe, pôjdeme preč!» Učeníci reptali: «Načo stávali sme tak dlho, keď tu ostať nemáme? Ľudia budú nadávať nám a povedia: Hľaďte, už zase tiahnú preč, tí tuláci!» Keď videl sv. Agathon neodhodlanosť učeníkov, riekol: «Keď budeme niektorým ku pohoršeniu, budeme zase druhým ku vzdelaniu; lebo rieknu títo: Blahoslavení sú títo ľudia, ktorí pre Boha všetko opustili a odišli. Kto chce, nech ide; ja pôjdem!» A učeníci vrhli sa mu k nohám a prosili ho, aby smeli s ním ísť.

Veľmi poučné sú i rady, ktoré dával učeníkom v pokúšaniach. Keď videl niečo zlého pri niektorom pustovníkovi a cítil, že by mohol byť pokúšaný, aby ho posudzoval, riekol sám sebe: «Agathon, nerob to!» I zadumal sa a nechal krehkého brata svojho. Istý brat pýtal sa ho, čo by v pokúšaní proti čistote robiť mal? Učiteľ riekol mu: «Id', vyznaj slabosť svoju Pánovi; pros Ho o pomoc, i budeš mať pokoj.» Bratia pýtali sa starca: «Otče, ktoré cvičenie v bohumilom živote stojí najviac premáhania?» A on odpovedal: «Modlitba; lebo keď človek, jako sa patrí, modliť sa chce, prekážajú mu so všetkých strán zlí duchovia, keď vedia, že žiadna vec im tak nevádi, jako pravá modlitba. Pri každom inom dobrom skutku nadobudne človek cvičením pokoja; ale pri modlitbe musí neprestajne vnútorne bojovať.» Tiež pýtali sa ho: «Čo je viacej: telesná práca, či vnútorná ostražitosť človekova?» Sv. Agathon vysvetľoval: «Človek podobá sa stromu; práca telesná prináša listie, vnútorná ostražitosť — ovocie. A keď, jako stojí napísané, každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, bude vyťatý a do ohňa uvrhnutý, nuž musíme dbať o ovocie, to jest, musíme byť ostražitými. Ale je potrebné i ochrany a ozdoby listia, ktoré je telesná práca.»

Keď sa blížila smrť sv. Agathonovi, ležal na boľastnom lôžku za tri dni s otvorenými očami, a nepohol mihalnicami. Pustovníci mysleli, že je zamdlený, potriasli ním a riekli: «Otče Agathon, kde si?» A zomierajúci muž Boží odpovedal vážno:

«Stojím pred súdom Božím!» I pýtali sa učeníci: «Ci sa bojíš?» Pokorne odpovedal: «Robil som posiaľ, čo som mohol, aby som zachovával prikázania; ale som človek! A jako môžem vedieť, či skutky moje boly Bohu milé?» A keď sa ho zarmútení učeníci ešte na iné veci

dopytovali, riekol im srdečne: «Preukážte mne tú službu lásky a nehovorte už so mnou; lebo som zaujatý povinnosťami.

A sv. učiteľ s radosťou rozlúčil sa s márnym životom, a s úsmevom na ústach usnul v Pánu. Keď pustovníci na zomretého sv. Agathona hlboko dojatí pozerali, zdalo sa im, jako by niekto pozdravoval priateľov svojich a miláčkov. Taký je odchod spravodlivého z tejto biednej zeme!

Modlitba.

Popraj nám, milostivý Bože, na prímluvu blahoslaveného Agathona vyznavača, aby sme, čo zásluhami svojimi nemôžeme, skrze zásluhy jeho a ochranu dosiahnuť mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

23. októbra.

Sv. Ján Kapistrán, františkán.

Veľká pohroma valila sa v pätnástom storočí na kresťanskú Európu. Z Čiech rozširoval sa krvavým mečom do susedných krajín blud Husov, od juhovýchodu dorážali cez podunajské krajiny fanatickí Turci na Uhorsko a Rakúsko. Aby dobrotivý Boh položil hranice hroziacemu nešťastiu, ktoré ohrožovalo v tých krajinách sv. cirkev, povzbudil na Balkáne slávneho bohatiera Jura Kastriotu, alebo Iskanderbega, jako ho Turci menovali, ktorý 22 víťazných bitiek podstúpil v Epíre s neveriacimi krvoločnými Turkami a od ďalších výbojov na kresťanský Západ ich zdržoval, v Uhorsku vzbudil bohatierskeho Huňada a zvlášť pokorného mnícha františkánskeho, sv. Jána Kapistrána, ktorý s krížom v ruke premáhal mohutné sverepé vojská Turkov a víťazne pôsobil i proti bludu Husovmu v susedných krajinách, i na pozdviženie života kresťanského.

Sv. Ján narodil sa v mestečku neapolskom v Itálii, menom Kapistrano, dľa ktorého i priezvisko svoje dostal, r. 1385, dňa 23. júna. Otec jeho bol vznešený rytier nemecký, ktorý vo vojsku križiackom proti Turkom bojoval a v mestečku Kapistrane sa usadil a oženil. Veľkými darmi ducha nadaného mladíka Jána poslal vznešený otec na vysoké školy do mesta Perugie, kde sa vedám právnickým učil a hodnosť doktorskú obdržal. V rodnom meste svojom usadil sa mladý učenec jako pravotár a vyznačoval sa odbornou vedou svojou tak, že obrátil na seba pozornosť kráľa neapolského a sicilského Ladislava, ktorý ho učinil sudcom a neskôr vysokopostaveným plnomocným úradníkom. I vzal si Ján za manželku jedínú dcéru bohatého veľmoža a žil šťastne ctený a zveľebovaný svetom. Ačkoľvek cnostný a nábožný život viedol, predsa túžil po sláve svetskej a srdce jeho púťaly pozemské rozkoše. A nie div; lebo ľud zveľeboval spravodlivého vysokého úradníka jako opravdivého otca a kráľ považoval ho za priateľa svojho, ba za brata. Tak žil Ján Kapistrán pri skvelom dvore kráľovskom do tridsiateho roku svojho. Zvláštna udalosť zapríčinila, že mladý milovník kráľov poznal márnosť sveta, a že nastúpil cestu kresťanskej dokonalosti a svätého života.

Kráľ sicilský, Ladislav, mal spor o pomedzie s niektorým mestom. Mešťania vzbúrili sa, a povstala krutá vojna. Kráľ poveril Jána Kapistrána, aby rozoprú pokojnou cestou utíšil a napravil. Vyjednávania nepodarilo sa. A Ján Kapistrán bol od vzbúreného mešťanstva prepadnutý, zajatý, do väzieb ukovaný a do tmavého žaláru hodený. Nevinného väžňa, ktorému rozhnevaní mešťania

len chlieb a vodu podávali, potešovala myšlienka, že sám kráľ rázne zaujme sa jeho, alebo že bohatá manželka peniazami ho vykúpi. Ale zmýlil sa v nádeji svojej; presvedčil sa, že kto spolieha sa na ľudí, snadno sa oklame; poznal nevďačnosť sveta a pomíňajúcnosť a nestálosť priazne svetskej. Kráľ nerobil nič za oslobodenie bývalého miláčka svojho. Lútostivá verná manželka, ktorá márne namáhala sa, aby ho vyslobodila, zomrela od žiaľu. Odhodlal sa k úteku zo žaláru a skočil v noci s veže dolu oknom. Ponevác mal na rukách a na nohách ťažké okovy, nepriatelia ľahko chytili ho, sputnali ho ešte ťažšími okovami, hodili ho nazpät do žaláru, v ktorom hladom a smädom ho sužovali. V tomto trápení obrátil sa Ján Kapistrán dôverne k Bohu, ktorého neustále vrúcne o pomoc vzýval. Nezadlho bol vypustený na slobodu. Vtedy dokončil práve tridsiaty rok života svojho. Ján Kapistrán nežil nikdy hriešne; ale v skvelom postavení svojom nerozhodol sa výhradne pre Boha. No v tmavom žaláre, opustený od všetkých ľudí, zacítil lásku k Bohu. Na slobodu prepustený, popredal statky svoje, rozdelil utržené peniaze medzi chudobných a vstúpil do kláštora františkánskeho v meste Perugii.

Kvardián prijal úctivé vznešeného, učeného a slávneho mladého muža, ale nedôveroval prísnemu kroku jeho; i vzal ho na tuhú zkušku drier, než mu rúcho mníšske podal. Dal mu zhotoviť veľkú čapicu z lepenkového papieru, napísal na ňu všelijaké veľké hriechy, odial ho do biedneho rúcha, posadil ho na chudého osla i dal ho vodiť po uliciach mesta Perugie, kde ho všetci mešťania poznali. Bez rozmýšľania podrobil sa Ján Kapistrán ťažkej zkuške, a objavil skvelú pokoru svoju a poslušnosť. Sám prísny a zbožný kvardián obdivoval zaprenie seba slávneho učenca a milerád prijal ho do chudobného a prísneho rádu. Jako novic prejavoval Ján hlbokú pokoru, neobyčajné zapierame seba a nábožnosť. Na zkušku odohnali mnísi pokorného Jána z kláštora jako darebného; ale on navrátil sa s prosbou zase ku kvardiánovi. Keď dokázal veľkú vytrvalosť v zapieraní seba a vrúcnu snahu po kresťanskej dokonalosti, bolo dovolené mu složiť slávnostný sľub. Aby sa mohol stať kňazom, sverený bol sv. Bernardínovi zo Sieny ku vyučovaniu v bohosloveckých vedách. I bol za kňaza posvätený a sverený mu bol úrad kazateľský. Pod správou sv. Bernardína zo Sieny, ktorý toho času bol najchýrečnejším rečníkom a najsvätejším mužom, vycvičil sa Ján Kapistrán vo všetkých cnosťach a v skvelom rečníctve. Minulý život považoval za ztratený, i chcel ho vynahradiť najväčším zapieraním seba, tak že zanedbával celkom telo svoje a len o dušu svoju sa staral. Svätým učiteľom vstepená bola do srdca jeho vrúcna úcta a láska ku preblahoslavenej Panne Márii, tak, že keď chválu jej ohlasoval, skvel sa a horel celý obličaj jeho, jako to slávny spisovateľ z rádu jeho a očitý svedok Sedulius dosvedčuje.

Pokorný mních františkánsky kázaval po Itálii s takovou silou a s takým posvätením, že bol považovaný za jedného z divotvorných svätorečníkov. Do ktoréhokoľvek mesta prišiel divotvorný kazateľ Ján, tam sa ten deň zasvätil. Kupci pozatvárali krámy, remeselníci odložili na stranu prácu svoju, obchod sa zasekol, roľníci ponáhľali sa s poľa domov, ľud hrnul sa do chrámu v zástupoch, že tento bol hneď preplnený. A sv. Ján Kapistrán bol nútený kázavať na námestí, alebo na poli. S jakou silou hlásal sv. Ján Kapistrán pokánie, poznať z toho, čo sa následkom kázni jeho dialo. Keď raz o márnosti a nebezpečenstve sveta hovoril, posnášaly panny a panie všetky ozdoby svoje, čipky, výšivky a hodváby, i prosily horlivého kazateľa, aby tými vecami dľa ľúbosti naložil. Sv. Ján Kapistrán dal tie ozdoby posnášať na prostred mesta a zapšil ich. Po kázni o poslednom súde prišlo viac než sto vznešených mládencov k nemu so žiadosťou, že chcjú vstúpiť do rádu svätého Františka. V meste Rieti bola vzbura; jednému mešťanovi rozpoltili

zúrivci hlavu. Sv. Ján Kapistrán modlil sa nad zabitým a vzkriesil ho divotvorne k životu. A povstanie utišilo sa. Dve bohaté mestá italské pochytily proti sebe zbroj a chcely nemilo-bohu prelievať krv. Sv. Ján kázal o láske k nepriateľom a vzbúrené mestá odložili zbroj a vyrovnaly sa priateľsky. Často bol nútený prestať v kázaní; lebo ľud tak hlasno vzdychal a plakal, že nebolo slová jeho počuť. To pôsobila svätosť jeho a prísny život! Častoráz podporoval dobrotivý Boh kázne sluhu Svojho divami. Na ceste jeho kazateľskej prihodilo sa, že prišiel k rieke Pádu.— Surový prievozník nechcel previezť prez riekú chudobne odeného františkána. Sv. Ján pomodlil sa skrúšene k Bohu, aby mu pomáhal na druhú stranu rieky prejsť, kde mal slovo spasenia čakajúcemu nábožnému ľudu ohlasovať.

V dôvere v milostivého Boha prestrel vechý plášť svoj na vodu, prežehnal sa svätým krížom, vstúpil na plášť a šťastne preplavil sa na druhú stranu. V meste Rezne (Regensburg) vysmievali roztopašní mladíci chudobne odeného františkána. Keď všetci o niekoľko dní pomreli, naľakalo sa celé mesto; skrúšene poslúchalo mešťanstvo horlivé kázne proti nádhere a márnivosti a pohlavie ženské poodkladalo všetku nádheru v šatstve.

Svätý Bernardín zo .Sieny, ktorý s učeníkom svojím svätým Jánom Kapistránom horlil proti vlačnej kázni, zahniezdil sa v niektorých kláštoroch rádu sv. Františka, bol v Ríme od niektorých odporcov krivo obžalovaný. Vďačný učeník Ján Kapistrán išiel do Ríma, aby nevinnosť jeho bránil. Pápež a kardináli poznali hlbokú učenosť jeho a používali sv. Jána Kapistrána vo vážnych záležitostiach sv. cirkve. I ponúkané boli mu dve hodnosti biskupské. Pokorný sluha Boží neprijal ich a riekol: «Keď mi Pán Boh celú zem vykázal, nuž nebolo by múdre odo mňa, keby som sa na jedno biskupstvo obmedzila A za dlhé roky ohlasoval horlivé pokánie nielen v Itálii, ale i v susedných krajinách.

Na sneme cirkevnom vo Florencii, ktorý r. 1439 bol sem z Ferrary preložený a potom tu zasedal, pričínal sa výdatne sv. Ján Kapistrán ku sjednoteniu východnej (Gréckej) cirkve so západnou Rimskou. Pápež Mikuláš V. vymenoval ho na to za poslanca apoštolského do Nemecka, Uhorska a Poľska. Toho času vyzeralo to v západnej Európe veľmi smutne. Vladári boli medzi sebou v rozoprách, poddaní búrili sa, bludári zúrili, menovite Husiti v Čechách, na Morave a v Poľsku, a od juhovýchodu hrozili sverepí Turci napadnúť Uhorsko a Rakúsko. Na prosbu cisára Nemeckého Fridricha poslal pápež sv. Jána Kapistrána do tých zemí. A horlivý muž Boží bol všade vítaný jako posol nebeský a preukazovaná mu bola úcta jako nejakému pápežovi alebo apoštolovi. So všetkých strán donášali mu nemocných, z ktorých premnohí boli uzdravení častoráz jednoduchým dotknutím. Vo Viedni boli ulice kvietim ozdobené, ktorými svätý Ján Kapistrán ísť mal, a vítaný bol tam nevídanou slávou. Za päťdesiat dní kázaval ne-pretržene vo Viedni; posiaľ dosvedčuje to kazateľna pri chráme sv. Štefana, vtedy pre neho postavená. Boh oslávil sluhu Svojho i tu divami. Nech stojí tu jeden príklad. Istý neverec nechcel veriť tomu, čo ľud o sv. Kapistránovi rozprával, i riekol: «Uverím to, keď slepý pes môj prehliadne.» Jeho pes videl hneď, ale pán jeho oslepol. Z Rakúska išiel sv. Ján Kapistrán na Moravu, kde Husiti veľmi sa rozmáhali. V Brne a v Olomúci urobil nesmierny dojem na ľud, jako dôrazom reči svojej, tak ctihodnou postavou svojou. Ľud plakal, keď sv. Ján len ústa otvoril, ačkoľvek mu nerozumel, lebo hovoril latinsky a len tlumočník reči jeho vykladal. Avšak celý zovňajšok toho sluhu Božieho a živé posunky jeho mluvily k srdcu; i hovorí sa, že na Morave 16.000 Husitov obrátil nazpät na katolícku vieru. Kamkoľvek i tu prišiel, všade ho uvítal ľud moravský slávnou processiou a zvonením, a nemocní hrnuli sa k nemu, aby ich vkladáním rúk uzdravil. Zašiel i do

južných Čiech, ale kráľ Juro nepustil ho do Prahy; lebo sa obával veľkej horlivosti jeho, aby Čechov, pridržujúcich sa kompaktátov svojich, nerozhorčil. I obrátil sa sv. Ján Kapistrán do Bavorska a tam kázal v mnohých mestách. V meste Norinbergu (Nürnberg) tak horlivé pôsobil, že ľudia šesť vozov kariat, kostiek, ozdôb, necudných obrázkov a kníh spálili. To isté stalo sa v Devíne (Magdeburgu), kde kázal pokánie. V meste Lipsku ukazoval pri kázni umrlčiu hlavu a pohl srdcami šesťdesiatich študujúcich mládencov, že vstúpili do rádu sv. Františka. V meste sliezskeho Vratislave chceli Husiti sv. Jána Kapistrána zahanbiť. I položili študenta do umrlčej rakvi a na máry, a nahovorili ho, aby, keby Kapistrán naň zavolať, staval sa mŕtvým, a zase keby Husita naň zavolať, hneď povstal ako by z mŕtvých. Zlostní a pokrytí Husiti doniesli zdánlive mŕtvého ku sv. Jánovi Kapistránovi a prosili ho, aby vzkriesil mŕtvého. Sluha Boží poznal podvod ich, a hromovým hlasom zvolal na ošemetného mladíka: «Ten, ktorého nesiete, nech má podiel svoj medzi mŕtvými naveky!» Husiti smiali sa a hovorili, že oni majú inakších svätých ľudí. A jeden Husit pristúpil k márom a volal: «Petre, ja tebe hovorím, vstaň!» Mladík nehýbal sa. Otvorili rakev a ten nešťastník bol mŕtvý! Keď to videl ľud, triasol sa strachom. Mnohí Husiti obrátili sa a medzi nimi podvodníci, z ktorých dvaja odišli do Ríma, aby vydali svedectvo o tom zázraku a obsiahli odpustenie za kacierstvo svoje a za pokúšanie Boha. Zo Sliezska išiel sv. Ján Kapistrán do Poľska. V Krakove očakával ho kráľ a arcibiskup-kardinál s veľkou slávou. Bolo to pred Telom Božím r. 1454, a ten, ktorému takú veľkú slávu robili, bol chudobný, vychudlý sedemdesiatročný františkán, na ktorom bolo vidieť len chatrný odev mníšsky, a koš a kožu. I v Poľsku pôsobil požehnané, kde toho času žil sv. Ján Kentycký. Odišiel do Uhorska a do Sedmohradska, kde 13.000 kacierov kázňami svojimi obrátil. I odišiel z Uhorska na snem ríšsky do Nemecka, kam cisár bol ho povolal. Roku 1453 zaujali divokí Turci hlavné východné kresťanské mesto Carihrad (Konštantinopol) a hrozili nebezpečenstvom celému kresťanstvu európejskému. Sv. Ján Kapistrán povzbudzoval všade, kde kázal, aby kresťania chopili sa zbroja proti nepriateľovi Kristovmu; to činil i na sneme ríšskom. U paľovníkov kresťanských nachádzalo povzbudzovanie jeho k svätému boju malého ohlasu. I odišiel sv. Ján Kapistrán do Uhorska a hlásal križiacku vojnu proti Turkom, ktorí r. 1455 pod cisárom svojim Mohamedom II. dorážali na vlasť našu. Obecný ľud hŕnul sa pod zástavy križové, aby obdržal odpustenie hriechov svojich. Kázne sv. Jána Kapistrána mali taký účinok, že za päť mesiacov 60.000 mužov dalo si od neho pripať na rúcho križ, na znamenie, že hotoví sú zomrieť v boji za ochranu sv. viery. Roku 1456 blížil sa Mohamed II., turecký sultán (cisár), ku Belehradu srbskému so 400.000 krvoločnými bojovníkmi. Vodca uhorský, bohatiersky Ján Huňad, upevnil v chytrosti pevnosť a sveril obranu jej zaťovi svojmu Michalovi Siládimu a sbieral na rozkaz kráľov vojsko križiacke, ktoré sv. Ján Kapistrán tvoril. Turci obľahli Belehrad. Na rozkaz pápežov blížil sa sv. Ján Kapistrán s Jánom Huňadom a s vojskom križiackym obliehanému mestu. Každé oddelenie križiakov malo zástavu, na ktorej bol s jednej strany obraz sv. križa, na druhej obraz svätého Františka. Vo vojsku bolo mnoho kňazov a mníchov, ktorí starali sa o pobožnosť a o poriadok. Blízko Belehradu uzrel sv. Ján Kapistrán s neba padnúť ohnivú strielku, na ktorej skvelý sa tieto slová: «Neboj sa Jáne, zvíťazíš nad Turkami mocou mena Môjho a križa, ktorý nesieš.» Týmto videním posilnený prešiel sv. Ján Kapistrán bojovné rady križiakov svojich, povzbudzoval ich horlivou rečou a pri každom zástupe volal: «Buďte vytrvalými, synovia moji; budete bojovať za Ježiša Krista a za sv. cirkev jeho!» Ján Huňad ponechal svätému Jánovi Kapistránovi 4000 mužov, s ostatným vojskom tiahol ku Kóvinu a ztade na radu sv. Kapistrána poberal sa z čiastky

na lodach, z čiastky po suchu ku Belehradu. Turci obliehali mesto i loďami na Dunaji. Huňad napadol ich dňa 14. júla r. 1456 loďami svojimi a vojskom, zvíťazil pomocou Belehradčanov, znivočil lodi turecké a dostal sa do mesta. Dňa 21. a 22. júla útočili Turci, počtom asi 120.000 mužov, na Belehrad; strašný útok ich bol odrazený a pred mestom boli sverepí Turci príspeňím sv. Jána Kapistrána úplne porazení. Celá kresťanská Európa vydýchla si nad týmto víťazstvom!

Priebeh týchto víťazných bitiek opisuje súdruh svätého Jána Kapistrána a očitý svedok všetkých podrobných udalostí, františkán Ján Tagliakocius, v liste svojom od dňa 10. februára r. 1458, ktorý sa posiaľ zachoval: «Každý obdivoval smelosť a oduševnenie svätého (Jána Kapistrána), a bojovníci volali ho apoštolom svojím alebo anjelom Božím. Keď Mohamed II. mesto a pevnosť Belehrad skutočne obliehal, vykonával svätý službu vojanskú a bol vodcom, generálom a veliteľom vojsk križiackych, ktoré nikoho krom neho nechceli poslúchať. Všetkých prevyšoval znášaním obťažností, neunavene bol zaujatým, a už pešky, už na koni, pokrytý potom a penami, obyčajne hladný, prebehúval dňom i nocou leženie (tábor) vojanské. Keď bol napomenutý, aby sa posilnil pokrmom, obyčajne odpovedal: Ja mám inakší pokrm, ktorý vy neznáte! Keď ho nútil hlad, aby sa posilnil pokrmom, nuž jedával kus tvrdého čierneho chleba. Nikdy nevideli sme ho požívať vareného pokrmu alebo vína, a mäso hnusilo sa mu. Driev bol síce naučený niečo máličko teplého pokrmu požívať a po dlhom študovaní a modlení trochu si oddýchnuť; ale počas vojny nepožíval sedemdesiatročný starec častoráz po tri dni ani pokrmu ani vody, i neoddychol si ani za štvrt' hodinky. Raz riekol najvyššiemu veliteľovi Huňadovi, keď ho povzbudzoval k činnejšiemu hájeniu pevnosti: ‚Za sedemnášť dní a nocí neodpočíval som ani za sedem hodín.‘ I najsilnejších mužov medzi bojovníkmi zahanboval v znášaní horúčosti a zimy a v najťažších prácach. Tieto velikánske namáhania, ktoré mu neskôr ťažkú nemoc zapríčinili, mali ohľadom vojny najpožehnannejšie následky; lebo Turci utrpeli trojnásobnú porážku. Najprv namáhali sa galejami a premnohými inými loďami odrezať pevnosti každý dovoz, aby ju prinútili hladom ku vzdaniu sa. Ale kresťania postavili oproti týmto loďam svoje a napadli Turkov na uistenie svätého, že zvíťazia, i prinútili ich po vražednej bitke k úteku, a toľko lodí utratili Turci, že prinútení boli na Dunaji dovoz voľný Belehradu ponechať. Toto bolo prvé víťazstvo, ktoré kresťania na radu a namáhaním Jána Kapistrána nad nepriateľmi vydobyli. Druhé víťazstvo bolo vydobyté, keď Turci, po znamenitých prípravách s velikánskou silou a s divokým revaním na pevnosť útokom hnali, ktorý by sa bol i podaril, keby nebol svätý všade, kde bolo najväčšie nebezpečenstvo, bojovníkom zmužilosti dodával a už napred nebol ich uistil, že nepriatelia veľkou porážkou prinútení budú od úteku upustiť. Čo najskúsenejší a najbohatierskejší vodcovia neočakávali, stalo sa konečne. Turci utratili veľké množstvo ľudí, naľakali sa a prestali útočiť. Tretie víťazstvo kresťanského vojska bolo najskvelejšie a najdivotvornejšie. Po opätovnom víťazne odrazenom úteku viedol Ján, s krížom v ruke, štyritisíc mužov počítujúce vojsko svoje proti nepriateľovi, ktorý najmenej so 120.000 mužmi tu stál. Povzbudzovaní veľkou dôverou jeho a potešujúcim napomínaním jeho napadli nepriateľské leženie a po ťažkom a krvavom boji museli sa dať Turci na útek, pri čom utratili vyše 24.000 mužov a všetky nástroje vojanské. Celé vojsko kresťanské pripisovalo toto víťazstvo nie tak zbroju svojmu a udatnosti, než po Bohu jedine svätému. Počas bitky kričieval, čo len stačil: «Víťazstvo, Ježišu, víťazstvo!® A rozkázal i vojakom, aby podobne kričali a na všemohúceho Boha sa spoliehali. Nikto nevidal ho v týchto dňoch boja — smutného; lebo bol úplne presvedčený o víťazstve vojska kresťanského nad nevercami.»

Jaké zázračné bolo toto víťazstvo, súdiť možno z tej okolnosti, že počet Turkov, jako to sám sv. Kapistrán píše, bol päťdesiatkrát väčší, než počet bojovníkov kresťanských; lebo 150.000 Turkov s 300 delami dobýjali pevnosť. Po tomto skvelom víťazstve, ktorým zlomená bola fanatická moc Turkov, onezdravel sv. Ján Kapistrán dňa 6. augusta na zimnicu. Ponevác pri Belehrade povetrie bolo následkom mnohých nepochovaných mŕtvol nakazené, prevezený bol sv. Ján Kapistrán do kláštora vo Villahu. Ačkoľvek telo jeho bolo zoslabené, predsa slúžieval denne sv. omšu a keď to činiť nevládal pre slabosť, dal sa aspoň do chrámu donášať, kde Sviatosť oltárnu prijímal. Denné hodinky vždy sa modlieval. Navštívil ho kráľ uhorský Ladislav V. Sv. Ján Kapistrán prosil kráľa, aby sv. vieru bránil a cnostné žil. So slzami v očiach sľúbil to kráľ Ladislav V. a riekol: «Jako bude sa nám vodiť po smrti tohoto muža? Viacej utratíme s ním, než keby viac tisícová armáda pre nás bola ztratená.»

Sv. Ján Kapistrán chystal sa k smrti všeobecnou spovedou. Poslanec (legát) pápežský udelil mu rozhrešenie pápežské a požehnanie. Na kolenách prijal Sviatosť oltárnu a posledné pomazanie. Objal umučenie a prosil prítomných, aby sa za neho modlili. Tak usnul v Pánu sv. Ján Kapistrán dňa 23. októbra roku 1456 vo Villahu, i bol v chráme pochovaný.

Keď r. 1526 Turci mestečko Villah zaujali, prenesené boli ostatky jeho do iného kostola. Neskôr vyplienili bezbožní kalvíni rakev jeho a hodili telo do rieky. Zbožní katolíci vylovili telo jeho a pochovali znovu. Keď zase neskôr vtrhli Turci v tie kraje, prenesené boli ostatky jeho do Illoku a pred zúrivosťou nevercov boli v studni kláštorskej schované, a posiaľ márne sa hľadajú. Na prímluvu sv. Jána Kapistrána stály sa mnohé divy.

Pápež Lev X. potvrdil k úcte sluhu Božieho složené hodinky pre mestečko Kapistráno a pre biskupstvo Sulmonské. Pápež Alexander VIII. vyhlásil ho r. 1694 za blahoslaveného a Benedikt XIII. r. 1724 vriadil ho do počtu svätých.

Sv. Ján Kapistrán vyobrazuje sa jako františkán, v jednej ruke drží umučenie, v druhej zástavu s menom Ježiš; u nôh jeho mŕtví vojaci tureckí.

Poučenie.

Sv. Ján Kapistrán bol oduševnený za pravú vieru Ježiša Krista a za svedomité plnenie príkazov Božích, že neunavene ohlasoval slovo Božie, slovo pravdy a večného života, porážal nadšenými slovy bludy, ba s krížom v ruke oduševňoval bojovníkov kresťanských proti zaprisahaným nepriateľom učenia Kristovho a sv. cirkve, Mohamedánom. On dal nám vidomý dôkaz, že je to Bohu milé v istých okolnosťach bojovať, keď menovite ide o sv. vieru a katolícku cirkev, alebo keď vlast' je v nebezpečenstve od vonkajšieho nespravodlivého nepriateľa. Veď i sv. Ján píše: «Po tom sme poznali lásku, že On (Kristus) život Svoj za nás dal. I my máme život za bratov položiť.» Svätý Ján Kapistrán horlivé bojoval i proti nekresťanskému životu a najmä proti bludárom, a ohnivými slovami zastáva! pravú sv. cirkev a vieru. Sv. Pavel apoštol píše Židom (11, 6.): «Bez viery nie je možno ľúbiť sa Bohu.» A Efesanom (4, 5.) hovorí: «Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst.» A čo je viera? Je dar a svetlo Božie, ktorým človek býva osvietený, aby všetko veril, čo Boh zjavil. Boh zjavil len jednu vieru a tá je apoštolská, katolícka. Mnoho bludárov povstalo od časov apoštolských až do dnes, ktorí učenie Kristovo prekrucujú. Kto v blude žije, hreší veľmi a nachádza sa vo veľkom nebezpečenstve. Ten, kto v pravej viere postavený niekedy proti Bohu ťažko hreší, zase môže u Boha milosť a odpustenie dosiahnuť, keď k tomu užíva predpísaných prostriedkov; ale kto v kacierstve a v blude žije, ostáva ustavične v nemilosti Božej

a v temnosti; lebo mu schádzajú pravé prostriedky, aby zase mohol do stavu milosti sa dostať. Preto z lásky ku bližným horlil svätý Ján Kapistrán proti bludovercom, aby ich z bludu vyviedol a ku poznaniu pravej viery naklonil, i od večného zahynutia zachránil. Svätý Ambróz hovorí: «Kde je viera neporušená, tam vyučuje Spasiteľ, tam stráži a raduje sa On, tam je pokoj, tam je mier a liek pre všetko». A len vo svätej cirkvi apoštolskej, katolíckej vyučuje Spasiteľ, len ona je Ním založená.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, na prímluvu sv. Jána Kapistrána milosť živej viery; daj, aby sme v tejto svätej viere zotrvali a po terajšom boji so svetom, telom a diablom s ním v nebeskej vlasti radowať sa mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

24. októbra.

Sv. Ignác, patriarcha carihradský.

Sv. Ignác narodil sa roku 798 v Carihrade (Konštantinopoli). Otec jeho bol cisár grécky Michal I., matka Prokopieabola dcérou cisára Nicefora. Po nešťastnej bitke s víťaznými Bulharami roku 813, pri Adrianopoli svedenej, odriekol sa zbožný Michal trónu a utiahol sa s manželkou svojou a dieťkami do samoty, aby život svoj službe Božej venovať mohol. Na miesto svoje vyvolil za cisára východnej ríše rímskej najvyššieho vojvodu svojho Leva Arménskeho. Nevďačný Lev odslúžil sa zle dobrodincovi svojmu. Začal zúriť proti cteniu obrazov, ako už roku 726 surový a nevzdelaný Lev Isaurský, a keď zbožný Michal pokarhal ho, vypomstil sa zlostník na dobrodincovi svojom tak, že troch synov jeho od nábožného otca oddelil, na rozličné ostrovy do vyhnanstva poslal, áno i okaličiť dal, aby skrze potomkov ich trón cisársky od potomkov jeho odňatý byť nemohol.

Toho času vstúpil pätnásť ročný mladík Ignác do kláštora. I činil také pokroky vo vedách a v kresťanskej dokonalosti, že nezadlho bol za kňaza posvätený a po smrti opátovskej od bratov jednoducho za opáta kláštora vyvolený. Horlivé konal povinnosti svoje jako predstavený rádu a preukazoval okolitým veriacim také dobrodenie, že ho jako láskavého otca ctíli. Keď nepriatelia úcty obrazov i v krajinke Bythinii proti pravoveriacim zúrili, bojoval neohrozený sluha Boží za čistotu kresťanskej viery proti fanatickým poblúdencom a zaujímal sa prenasledovaných veriacich. Z mesta Carihradu a z miest Bythinie prichádzali k nemu do kláštora pravoveriaci kresťania, ktorí ošklivili si obrazoborcov, poblúdených kňazov a biskupov, i prosili zbožného opáta, aby deti ich krstil a svätým slovom ich tešil. I prijímal sv. Ignác s láskavosťou otcovskou pravoveriacich, utvrdzoval ich v pravej viere, podporoval prenasledovaných a vypovedaných z vlasti, i živil tých, ktorí počas prenasledovania majetok svoj utratili. V tejto dobrosrdečnosti podporovali svätého Ignáca peňažite zbožná matka jeho a sestra, ktoré až do vysokej staroby svojej všetky dôchodky svoje na dobročinné ciele vynakladaly. Ukrutný cisár Lev Arménsky, ktorý pri korunovaní svojom slávnostne prisahal, že bude sv. cirkev proti bludárom zastávať, podporoval všemožne obrazoborcov, ktorí pravoverných kresťanov ukrutne prenasledovali. Áno sám vyhнал z Carihradu sv. Nicefora, patriarchu, že zmužile vystupoval proti bludárom, i vyvolil na miesto jeho za arcibiskupa nemravného a bludárskeho Theodata. Za panovania troch nasledujúcich cisárov boli pravoveriaci na Východe obrazoborcami prenasledovaní a trápení.

Zbožný opát sv. Ignác zaujímal sa vždy prenasledovaných. Roku 842 zomrel cisár Theofilus a zanechal korunu cisársku nedospelému synovi Michalovi III. Cnostná a zbožná matka jeho Theodora panovala počas nedospelosti synovej veľmi blahonosne. Hneď pri prevzatí vlády vydala proti obrazoborcom prísny zákon a vypovedala všetkých bludovercov z krajiny. Áno pozbavila i bludárskeho arcibiskupa Jána hodnosti a povýšila na stolicu arcibiskupskú svätého Metoda, ktorý bludoverskými obrazoborcami dŕiev bol veľmi mučený a znaky mučenia na tele svojom nosil. S veľkou radosťou a plesaním vítali veriaci milovaného arcibiskupa v Carihrade, ktorý slávnostne svätzil kríže a obrazy a v prvú nedeľu pôstnu r. 842 velebný sprievod so znamením sv. kríža po uliciach Carihradu konal.

Sv. Metod zomrel r. 847 a na všeobecnú žiadosť kňazstva a veriacich bol sv. opát Ignác vzdor odporu Gregora Asbesthu, arcibiskupa syrakúskeho, za patriarchu do Carihradu vyvolený. Horlivosťou] sv. Ignáca prekvitať začala sv. cirkev na Východe. Netrvalo dlho a cisár Michal III. stal sa dospelým. Nemravný a vládobažný ujec jeho Bardas odtisol od správy krajinskej matku cisárovu a sestru svoju zbožnú Theodoru, hovel zlým náklonnosťam mladého neskúseného cisára a svádzal ho k neporiadnemu životu. Márne namáhala sa starostlivá zbožná matka Theodora, aby syna svojho od nákazy zachránila. Nešťastný mladý cisár nedbal na napomínanie matkino, počúval svodné hlasy bezbožného ujca, ktorý chcel panovať, obľúbil si víno a hry, obcoval s divadelnými hercami a inými ľahotikármi, vysmieval sa z náboženstva a odovzdal sa všetkým nepravosťam; za neho panoval neobmedzene starý hriešnik Bardas. Najväčšie nepravosti a nespravodlivosti dialy sa pri dvore cisárskom. Všetci lepší ľudia smútili. Šľachetná matka Theodora prelievala horké slzy. Nepravosť dostúpila vrcholu, keď neobmedzený vladár Bardas odohnal cnostnú manželku svoju a žil ohavné s jakousi nevestou.

Sv. Ignác márne namáhal sa po dobroty napraviť nemravnosť dvoru cisárskeho; i pokarhal ohavného Bardasa a napomínal ho prísne ku pokániu. Násilnícky Bardas vysmial sa sv. patriarchovi, ktorý mu vyobcovaním zo sv. cirkve hrozil. Roku 858, na deň svätých Troch Kráľov zjavil sa bezočivý hriešnik v hlavnom chráme a blížil sa k oltáru, aby nehodne prijal Telo Božie.

Svätý Ignác rozpalený svätou horlivosťou nepripustil verejného a nekajúceho hriešnika ku stolu Pána. Panovitý Bardas začal v chráme tak zúriť, že veriaci museli brániť milovaného patriarchu pred besnosťou jeho. Zahanbený mocný hriešnik rozmýšľal v paláci svojom o pomste. Aby zničil patriarchu, nahovoril ľahkomyselného cisára Michala III, žeby matku svoju Theodoru a sestry od dvoru odstránil a patriarchovi naložil tie isté do kláštora mníšskeho uzavrieť. Hriešny cisár zavolať patriarchu a naložil mu, aby ten pomstivý návrh previedol. Sv. Ignác riekol dôstojne: «Keď som prevzal riadenie cirkve, složil som prísahu, že nikdy nedopustím sa činu, ktorý by na škodu bol krajine. Ostatne nezasluhujú dobré kňazny, aby sa nakladalo s nimi tak špatne.» Po týchto slovách vzdialil sa vznešený patriarcha. To bola voda na mlyn pre zlostného Bardasa. Teraz mohol nahuckať slabého cisára proti nenávidenému patriarchovi. I doviedol bohaprázdnu vec tak ďaleko, že cisár zavrel zbožnú matku svoju a sestry do kláštora a sv. Ignáca dal okovami sputnať a na ostrov Terebint do vyhnanstva odvliecť. I nahovoril bezbožný Bardas hriešneho cisára, aby učeného, ale ctižiadostivého stotníka telesnej stráže a štátneho tajomníka Focia za kňaza a za biskupa dal vysvätiť, a za patriarchu v Carihrade vymenoval. Keď žiaden z pravoverných biskupov cisárovi po vôli urobiť nechcel, povolal Bardas arcibiskupa Syrakúskeho Gregora Asbesthu, bludoverského obrazoborca do Carihradu, ktorý Focia roku 858 za kňaza a biskupa posvätil. O šesť dní bol Focius ľudu carihradskému jako patriarcha predstavený. Žiaden

pravoveriaci biskup neuznal ho z počiatku. Ale úlisný a ctižiadostivý Focius upovedomil ústne a písomne biskupov, že on uznáva svätého Ignáca za patriarchu a že bude (Focius) úrad jeho len do toho času zastávať, kým bude svätý Ignác vo vyhnanstve žiť.

Sotva riadil nehodný Focius dva mesiace jako patriarcha východnú cirkev, začal prenasledovať biskupov a kňazov, ktorí sv. Ignácovi boli oddaní a naklonení. Kňazov carihradských, ktorým sľuboval skvelé vyznačenie, nahováral, aby svätého Ignáca u neho písomne obžalovali. Poctiví kňazi nedopustili sa tejto neprávosti, a ctižiadostivý, arcibiskupskej dôstojnosti nehodný Focius dal ich trápiť a hrozne biť. I obrátil sa Focius o pomoc a poradu k zločinnému Bardasovi. Mocný dvoran nahovoril slabého cisára, aby proti svätému Ignácovi vyšetrovanie zaviedol, jako proti spojencovi s nepriateľmi vlasti. Hriešny cisár poslal na ostrov Terebint vyšetrovateľov, a keď títo žiadnu vinu na svätom mužovi odokryť nemohli, privliekli sputnaného sv. Ignáca do Promethu, do predmestia to Carihradu, a hodili ho do tmavého žalára, do ktorého len jeden sluha jeho prístup mal. Týmto žalárovaním chcel Focius vymôcť, aby sv. Ignác úradu svojho písomne sa odriekol. Toho času shromaždení boli v Carihrade východní biskupi, Keď počuli, jako ukrutne nakladá sa so sv. Ignácom, shromaždili sa tajne nočnou dobou v chráme a radili sa, jakoby nevinne trpiaceho milovaného patriarchu z rúk nepriateľov vyslobodiť mohli. Nebolo žiadnej pomoci; márne sa namáhali. I složili násilníckeho Focia s dôstojnosti arcibiskupskej a vyobcovali ho zo sv. cirkve. Ale ani násilník nezaháľal! Pod ochranou mocného Bardasa vydržieval s niektorými, sebe oddanými biskupami shromaždenie v chráme sv. apoštolov, ktoré vynieslo výrok nad sv. Ignácom, že je pozbavený úradu patriarchálneho. Následkom toho nezákonného výroku vypovedal cisár sv. Ignáca do vyhnanstva na ostrov Mitylenu. Všetci biskupi a kňazi, ba i mnohí veľmoži, ktorí sv. Ignácovi boli oddaní, nútení boli z Carihradu zutekať; lebo ináč boli by uväznení a ukrutne mučení bývali. Keď všetci pravoverní biskupi, kňazi a veriaci násilenstvá Fociove zatracovali, napísal úlisný násilník pápežovi Mikulášovi I. podvodný list, že staručký a slabý Ignác složil úrad patriarchálny, i prosil pokorne pápeža, aby ho za patriarchu potvrdil. Ostrovtipný pápež neveril Fociovi a poslal plnomocníkov do Carihradu, aby vec preskúmali. Poslanci prišli do Carihradu a ľahkomyselný cisár i ctižiadostivý Focius naklonili si ich pochlebovaním a hrozbami, ba i podplatením. Roku 861 vydrževané bolo v Carihrade pri prítomnosti cisára a oddaných mu biskupov a veľmožov shromaždenie cirkevné. Shromaždení, zväčša novo vyvolení biskupi východní, počtom 316, väčším dielom naklonení cisárovi a Fociovi, predvolali sv. Ignáca do snemu. Svätý muž objavil sa pred sborom cirkevným s vyjasnenou tvárou a v povedomí nevinnosti svojej, i žiadal dôstojnou rečou biskupov, aby pozbavili Focia dôstojnosti arcibiskupskej, ktorý sa dostal ku nej protizákonným spôsobom; i prial si, aby po odstránení Focia z patriarchátu opravdivý všeobecný snem cirkevný v záležitosti jeho pojednával. I podvracal s pokornou dôstojnosťou a s povedomím nevinnosti svojej krivú obžalobu a zavrátil podplatených skrivodlivých svedkov. Konečne odvolával sa so všetkou pokorou ku najvyššej hlave sv. cirkve, pápežovi rímskému Mikulášovi I., ktorého výroku s radosťou chcel sa podrobiť. Ale vzdor tomu odsúdila väčšina biskupov, ktorých bol cisár a Focius vymenoval, aby sv. Ignác dôstojnosti patriarchálnej bol pozbavený, a odovzdala ho do moci Fociovej.

Bezbožný Focius uväznil nevinného sv. Ignáca v krypte, dal ho nemilosrdne bičovať a potom na chladnú zem horeznačky vystreť a rozpiate ruky a nohy jeho k zemi prikvačiť. Po tomto mučení priviazali katovia sv. Ignáca ku kamenému stĺpu, pri ktorom za sedem dní bez

pokrmu stáť musel. Počas mučení podávali mu katovia listinu ku podpísaniu, ktorou mal sa vzdáť hodnosti svojej. Keď svätý muž listinu podpísať nechcel, posadili ho katovia na kovovú hranatú rakev a zavesili mu po oboch bokoch rakvi ťažké skaly na nohy. Tak neľudsky trápený bol zbožný patriarcha cez celú noc. Zločinný Bardas, ktorý tieto muky vymyslel, vztekal a triasol sa celý zlosťou, keď sv. mučeník ráno listinu podpísať nechcel. I naložil katom, aby sv. muža ďalej mučili. Katovia shodili svätého Ignáca s hranatej rakvi na zem, že sa zalial celý krvou a ostal bez seba ležal Bardas pochytil ruku sv. Ignáca, vtiskol do nej pero a naznačil krížik na listine, na ktorej stály tieto slová: «Ja Ignác, nehodný patriarcha carihradský, uznávam, že som nezákonnou voľbou dostal sa k tejto hodnosti.» Túto listinu odovzdal Bardas Fociovi, ktorý s radosťou poberal sa ku cisárovi. I prosil násilnícky Focius slabého cisára, aby dal dovieť sv. Ignáca do chrámu sv. apoštolov i aby ho donútil pred všetkými veriacimi z Kazateľne pozbavenie hodnosti svojej a odsúdenie prečítať. Bardas s Fociom radili cisárovi, aby sv. mužovi obe oči boli vylúpené a pravá ruka odťatá.

Sv. Ignác prepustený bol na slobodu, a netušil, jaké nebezpečenstvo mu hrozí. V dome svojom starostlivé ošetrovaný vyhojil sa v krátkom čase z obdržaných rán, Ukrutný výrok mal byť prevedený na Turice r. 861. V predvečer sviatkov svätodušných obstáli vojaci dom sv. Ignáca, aby nemohol utiecť. Keď to zbadali priatelia a sluhovia sv. Ignáca, obliekli ho do roztrhaného nádennického rúcha, položili mu dva koše na plecia, a tak nepoznaný vyšiel svätý muž z domu svojho, dostal sa šťastlivé z mesta Carihradu ku brehu morskému, kde na neho jeden pravoverný veľmož s loďou čakal, ktorá ho na jeden ostrov zaviezla. Tu žil sv. Ignác podporovaný veriacimi za dlhší čas v skrytosti. Keď cisár, Bardas a Focius za ním sledili, menil sv. muž častoráz úkryt svoj a priateľom jeho podarilo sa predísť náhončích, vysielaných krvolačnými nepriateľmi. V úkryte svojom uvedomil sv. Ignác pápeža, čo sa s ním dialo a jako poslanci pápežskí dali sa prestrašiť a podplatiť, aby menom svätej stolice rimskej proti nemu nezákonne pokračovali.

Svätý Otec vyzval a žiadal listovne cisára, aby sv. Ignác na stolicu patriarchálnu nazpät bol dosadený, a Focius, ktorý hriechne vylúčil si posviacku na úrad kňazský a biskupský, bol odstránený. Pyšný Focius povolal do Carihradu východných biskupov, ktorí s ním držali, vyhlásil seba za najvyššieho patriarchu na Východe a opovážil sa vyriechnúť nad pápežom kliatbu cirkevnú. Pápež povolal nazpät poslancov svojich z Carihradu, pokarhal ich prísne a potestral, a bezbožného, pyšného Focia vyobcoval na sneme v Ríme r. 863 zo sv. cirkve.

Čo sa toto dialo, pokračoval Bardas v ohavnosťach svojich a ukrutnosťach a Focius prenasledoval sebe podriadených biskupov a kňazov, ktorí s hlavou sv. cirkve držali a po zákonitom svätom patriarchovi túžili. Slabý cisár neskoro zbadal hriechnu povoľnosť svoju. Ohavný Bardas páchal v pýche svojej toľké nespravodlivosti a ukrutnosti, že sám cisár obával sa moci prešibaného milostníka, a dal ho, keď miera neprávosti jeho preplnená bola, r. 866 usmrtiť. Tak potrestal spravodlivý Boh najväčšieho nepriateľa cnostného a verného sluhu Svojho. Nemravný cisár Michal III. badal, že nie je schopným panovania. I povolal ku boku svojmu Basilia Macedonského za spolucisára. Basilius narodil sa v dedine Bielipre neďaleko Drinopolu z chudobných rodičov. Otec jeho volal sa Bekla či Vekla. Počas vojny cisára Nikifora s kráľom bulharským Krumom dostal sa Basilius jako malý chlapec do Carihradu, kde stal do služby ku koňom. Cisár Michal III. hľadal smelého a umelého jazdca a vzal Basilia do služby, ktorého si tak obľúbil, že ho menoval dvoranom a neskôr po smrti Bardasovej námestníkom, ba i

spolucisárom. Cnostný a zbožný Basilius napomínal nemravného Michala III., aby nedával poddaným svojim pohoršenie. Surový a nemravný cisár oľutoval, že dvorana svojho k sebe povýšil, i chcel ho dať na poľovačke zavraždiť. Úklad bol prezradený a Basilius, ktorý sa obával o život svoj, dal na radu niektorých dvoranov surového a tyranského Michala III. vlastnými sluhami jeho usmrtiť, keď v paláci svojom opitý ležal. To stalo sa r. 867.

Na druhý deň po smrti Michala III. bol Basilius od poddaných s jasaním za jediného cisára vyhlásený. Toho istého dňa pozbavil násilníckeho Focia dôstojnosti, zavrel ho do kláštora a povolal sv. Ignáca na stolec patriarchálny do Carihradu. Takým činom smieril cisár Basilius východnú cirkev s najvyššou hlavou, pápežom rímskym.

Bolo to dňa 25. novembra r. 867, keď sv. Ignác po dlhoročnom trápení a vyhnanstve do Carihradu sa navrátil. S jasotom privítal veriaci ľud utrýzneného a svätého arcipastiera svojho. Všeobecný cirkevný snem potvrdil zbožného patriarchu v hodnosti jeho a vyobcoval násilníckeho Focia zo sv. cirkve. Východná ríša začala znovu prekvetať pod múdrou a zbožnou správou ctihodného cisára Basilia, ktorý v krátkom čase naplnil vyprázdnenú pokladnicu cisársku, usporiadal krajinské záležitosti, vystavil a opravil skvostne asi 100 chrámov a zaviedol prísnu kázeň cirkevnú. Veľkolepými a bohatými stavbami chrámov prispel Basilius znamenite k rozvinutiu tak zvaného slohu byzantínskeho, ktorý dlho za pravidlo staveľské platil. Za blahonosného panovania vznešeného cisára Basilia pôsobil sv. patriarcha Ignác až do osemdesiateho roku svojho. Horlivé zastával čistotu sv. viery, vykorenil bludárstvo na celom Východe, a srdečne vinul sa s celým východom ku vidomej najvyššej hlave sv. cirkve, pápežovi rímskému. Do celého sveta posielal horlivých missionárov.

Po krátkej nemoci usnul v Pánu svätý Ignác, patriarcha, dňa 23. októbra r. 878. I východná i západná cirkev ctí ho jako svätého.

Sv. Ignác vyobrazuje sa v rúchu patriarchálnom, koruna cisárska a okovy u nôh jeho.

Poučenie.

Sv. Ignác patriarcha trpel veľmi mnoho pre čisté učenie sv. viery. On obetoval korunu cisársku, pohodlný život a pokoj, aby nielen dušu svoju pre večný život zachránil, ale aby chránil i duše bližných svojich pred hroziacou nákazou a záhubou. On znal zlosť pyšného Focia, obával sa, aby východní kresťania pod správou nehodného a slávobažného dvorana cisárskeho od pravej viery neodpadli, alebo od vidomej hlavy sv. cirkve sa neodchýlili. I trpel mnoho, trpel rád pre sv. cirkev, pre duše svojich bližných. Uvážil dobre, čo sv. Hieronym hovorí: «Čo-že má povýšenejšiu krásu, než duša, ktorá sa menuje dieťaťom Božím, a inú okrasu nehľadá?» Hneď pri nastúpení dôstojnosti svojej arcipastierskej horlil neohrozene a neunavene proti bludárskym obrazoborcom.

Čo-že to bol za blud? Východní cisári rímski, ktorí bývali v Carihrade (Konštantinopoli), miešali sa veľmi do záležitostí sv. cirkve a vzdorovali pápežom. Takým bol menovite v 8. storočí Lev Isaurský, ktorý vyšinul sa z obecného vojaka na trón cisársky. Toho času napádali diví Mohamedáni východný štát rímsky. Keď zaujali v Asii mnohé grécke kresťanské kraje a zbadali úctu, ktorá vzdáva sa obrazom, považovali Grékov za pohanských modlárov. Kalif (cisár) Jezid II. nariadil (r. 723), aby v mohamedánskom štáte jeho všetky obrazy z kresťanských chrámov odstránené boli. Lev Isaurský; ktorého Mohamedáni napádali, chcel sa im zavďačiť, i vydal r. 726 rozkaz, aby kresťania obrazy nectili; ale narazil na veľký odpor. Keď stotník stráže jeho srazil kríž s brány paláca cisárovho, rozhorčený ľud zabil bezbožníka na mieste. Surový,

nevzdelaný, ani čítať neznajúci tyran, dal vraždiť kresťanov, ktorí nepálili a neničili obrazy. Márne namáhal sa sv. Germán sprostého tyrana poučiť, v jakom smysle sv. cirkev dovoľuje ctíť obrazy. I pápež Gregor II. odpísal r. 730, že nie mocnárom, ale biskupom náleží rozhodovať vo veciach viery. Tyran poshadzoval pravoverných biskupov a ustanovil na miesto ich nehodných, slávobažných ľudí. Na celom Východe borené boli sochy a pálené obrazy. Mnoho nevinnej kresťanskej krvi bolo vyliate. I syn jeho Konštantín Kopronimus pokračoval v borení obrazov, ba prevýšil i otca svojho v tyranstve; lebo vraždiť dal kresťanov, ktorí čo i len súkromne obrazy ctili. Márne namáhali sa pápeži tomu surovstvu prietrž urobiť. Hadrian I. povolal r. 787 do Nicee všeobecný snem cirkevný, na ktorom zo sv. Písma a zo spisov sv. Otcov (tradície) sa dokázalo, že je dovolené a užitočné ctíť posvätné obrazy. I ostatní východní cisári pokračovali v borení obrazov, až cisárovná Theodora, za času sv. Ignáca roku 842, ohavnosti tej koniec urobila. Najnovší bludo-verci osvojili si mienku Leva Isaurského a nectia obrazy; ačkoľvek vídame u nich obrazy Luthera, Kalvína, Bucera, Melanchtona atď. — Načo potrebné sú nám obrazy? Napred ku okrášleniu domu Božieho a kresťanských príbytkov svojich. Ďalej predstavujú nám obrazy tajomstvá sv. viery a poctu bohumilých skutkov svätých Božích, a nimi povzbudzovaní bývame ku láske a ku pobožnosti. Vyobrazenie Krista Pána, Panny Márie alebo iných svätých pripomína nám, jaké muky oni podstúpili a tým bývame napomenutí, jako i my ich v trpezlivosti a v iných cnostiach nasledovať máme. A čo ctíme v obrazoch svätých? Nectíme drevo, kameň, papier alebo inú látku, z ktorej sú zhotovené (jako to niektorí bludárski učitelia ľudu svojmu tárať sa nehanbia), ale toho svätého, ktorého ten obraz predstavuje. Už v Starom Zákone nariadil Boh (II. Mojž. 25.), aby Židia urobili dvoch cherubínov a nimi archu úmluvy okrášlili. Josue (7.) padol pred archou úmluvy na tvár svoju a klaňal sa jej, i žiadneho modlárstva sa nedopustil. Prví kresťania mali obrazy v podzemných hrobitovoch a vo veľkej úcte mali znamenie sv. kríža. Keď my pred obrazami hlavu odkrývame, znamením sv. kríža sa značíme, kľakáme, robíme to z úcty ku tomu svätému, ktorého ten obraz predstavuje, a pri tom ctíme samého Pána Boha, ktorého on bol verným služobníkom. Svätých ctíme a vzývame o pomoc a o prímluvu u dobrotivého Boha, ktorých On skôr vyslyší, než nás hriešnych; — Bohu sa modlíme a Jemu sa jedine jako najvyššiemu Pánu klaníme.

Modlitba.

Ó Bože, popraj nám milosti, aby sme dľa príkladu sv. Ignáca pre spasenie nesmrteľnej duše tak žili, že by sme vždy hodnými sa stali zasľúbení Kristových, ktorý s Otcom i Duchom svätým žije a kraľuje, Boh po všetky veky vekov. Amen.

25. októbra.

Sv. Krispin a Krispinian, mučeníci.

Svätí bratia Krispin a Krispinian narodili sa asi v polovici tretieho storočia z kresťanských šľachtic-kých rodičov v Ríme. Vychovaní nábožne, zahoreli horúcou láskou ku Pánu Ježišovi, i venovali sa v mladosti službe Božej. Toho času prenasledovaní boli kresťania ukrutnými cisármi rímskymi: Deciom, Valerianom a Aurelianom. Mnoho nábožných mužov opustilo Rím a rozišlo sa po svete, aby premáhali kráľovstvo diabla a roznášali zaslepeným pohanom svetlo sv. Evanjeliuma. Niektorí horliví vierozvestavia vybrali sa za tým bohumilým účelom do Gallie,

terajšieho Francúzska, a k ním pripojili sa urodení mladíci Krispin a Krispinian, ktorí, ačkoľvek zo vznešeného rodu pochádzali, priučili sa v rodnom meste Ríme remeslu obuvníckemu tým cieľom, aby v cudzom svete medzi pohanmi pohodlnejšie žiť a slovo spásy ohlasovať mohli. I usadili sa v meste Soassone (Soissons) pri rieke Ezne (Aisne) v Gallii (Francúzsku), a začali sprevádzať remeslo svoje obuvnícke.

Remeslo išlo od ruky zbehlým a umelým pracovníkom. Pohanskí obyvatelia navštevovali sv. bratov radi; lebo práca ich bola dobrá, vkusná, krásna, trvanlivá a lacná. Pri usilovnej práci boli sv. bratia veselí a spokojní, a obcovanie ich bolo čisté a bezúhonné. V krátkom čase naučili sa reč obyvateľov. A každý pohan zastavil sa rád v dielni ich, i rád pohovoril si s umnými, prívetivými a veselými remeselníkmi. A sv. Krispin a Krispinian použili vhodnú príležitosť, a potichu, obozretné, bez všetkého hluku zvestovali spasiteľnú vieru a učenie Ježiša Krista, i poučovali pohanov, jaká smiešna, záhubná a rozumného človeka nedôstojná je modloslužba pohanská. Zadívení pohania radi počúvali zaujímavé a krásne reči ich, navštevovali ich častejšie, prosili o dokonale vyučenie v pravej spasiteľnej viere, a za krátky čas vstúpilo mnoho pohanov do lona sv. cirkve, a to z každého stavu a povolania, pohlavia a veku. Tak povstala prvá kresťanská cirkevná obec v meste Soassone. Svätí bratia svietili všetkým kresťanom krásnym príkladom nábožnosti a kresťanskej lásky. Zo značného dôchodku svojho podporovali chudobných a to bez rozdielu, či boli kresťanmi alebo či ešte boli pohanmi. Úcta ich rástla v celom kraji a mladá obec kresťanská vzrástala mohutne za niekoľko rokov. Keď badali pohanskí žretci (kňazia), že chrámy ich ostávajú prázdne a vplyv ich a vážnosť klesajú, hľadeli na účinkovanie sv. bratov závistlivé, i pomýšľali na pomstu.

Roku 286, dňa 1. apríla povýšil cisár rímsky Dioklecian za spolucisára Maxi-miana Herkulia, sedliackeho syna zo Sriemu (Sirmium) v Pannonii (terajšej Slavonii), i odovzdal mu Galliu a iné západné krajiny pod správu. Maximian Herkulius bol ukrutný tyran a veľký nepriateľ kresťanov. Nasledujúceho roku tiahol s veľkým vojskom do Gallie a keď premohol povstalcov, začal krvavé prenasledovať kresťanov. I vykrvácali toho roku po hrozných mukách premnohí kresťania, menovite v meste Nante (Nantes) sv. Donatus a Rogacian, v Amiane (Amiens) sv. Kvinktinus, syn senátora rímskeho, Lucianus, v inších mestách sv. Viktorikus, Fuscianus, Gencianus a Rufinus. Ukrutník prišiel r. 287 i do mesta Soassonu. Pohanskí žretci ponosovali sa cisárovi, že chrámy ich ostávajú prázdne, že sú bohovia rímski rozhnevaní, že hrozia nešťastím a pohromami, ktorými chcjú vlast' trestať, že sa im úcta nepreukazuje; i mnohé iné smiešne a poverčivé žaloby viedli proti nevinným kresťanom. Nevzdelaný, surový a ukrutný cisár bol veľmi poverčivý, jako to u sprostých ľudí obyčajne býva, a preto dopytoval sa na kresťanov, ktorí sa bôžkom klaňať nechceli. I vydal vojakom rozkaz, aby dľa udania pohanských žretcov pochytili všetkých kresťanov v meste a v okolí, a uväznili. Keď žretci udali, že najhlavnejšími nepriateľmi bohov štátnych sú bratia Krispin a Krispinian, dal si ich cisár Maximian pred svoj trón predviesť.

Svätí bratia Krispin a Krispinian boli dovedení zo žaláru pred cisára, ktorý vypytoval sa ich na rodný kraj, na rodinu a na stav ich. Keď počul, že pochádzajú zo vznešenej rodiny rímskej, domľúval im prívetive, sľuboval im vyznačenie a vysoké výnosné úrady, keď sa zrieknu kresťanskej viery a bohom štátnym obetovať budú. Pohan si myslel, že, keď svätých bratov po do-brotky získa, všetci ostatní kresťania budú ich nasledovať a modlám sa klaňať. Ale márné bolo namáhanie jeho. I začal hroziť ukrutnými mukami. Sv. Krispin a Krispinian odpovedali:

«Cisáru, tresty tvoje trvajú len za krátky čas, i netraseme sa pred nimi. Radi obetujeme život svoj a krv za Pána Ježiša Krista a za sv. vieru. Dôstojenstvá a statky, ktoré nám sľubuješ, nesvedú nás. Ved' opovrhli sme v mladosti bohatstvom a dôstojenstvom pre Krista, i tešíme sa teraz, i ďakujeme Bohu a zvelebujeme Ho, ktorý v milosrdenstve Svojom poprial nám k tomu predsavzatiu milosti Svojej. Oj, keby si i ty poznal dobrého pastiera Ježiša Krista a pravdu! I obľúbil by si sebe dobrotu sv. náboženstva Jeho, opovrhol by si bohatstvami a trónom, i vydobyl by si sebe pokoj srdca svojho a svedomia, i večnú korunu blaženého života!» Cisár zadivil sa nad týmito slovami; ale v ňom skypela stará zlosť oproti kresťanom, i odovzdal sv. bratov miestodržiteľovi svojmu Rikciovarovi, aby ich ku modlárstvu donúti', alebo dl'a zákonov s nimi naložil.

Rikciovarus bol úhlavným nepriateľom kresťanstva v Gallii a veľmi ukrutný muž; česť svoju a slávu vyhľadával v tom, keď mohol vôľu cisárov plniť a kresťanov krvavé prenasledovať. I predvolal po odchode Ma-ximianovom pred súdnu stolicu svoju sv. Krispina a Krispiniana a snažil sa sv. vyznavačov dobrotky od kresťanského náboženstva odvrátiť. Ale sv. bratia vyznávali pred všetkým prítomným ľudom sv. vieru a zvelebovali Spasiteľa Ježiša Krista. Ukrutník, ktorý nemal milosrdenstva oproti podriadeným občanom, tým menej mohol byť ľudským oproti nenávideným kresťanom, i dal sv. Krispina a Krispiniana najprv ukrutne bičovať, na škripec natiahnuť, pod nehty na rukách a na nohách šidlá vbíjať a pásy z kože ich drať. Počas týchto ukrutných múk chovali sa sv. bratia pokojne, s dôverou obracali oči svoje k nebu a tíško sa modlili. I potešil ich Boh a posilnil zázračne. Miestodržiteľ dal krvácajúcich vyznavačov do žaláru hodiť a hladom moriť. Keď sa rany ich divotворne zacelely, predvolal ich ukrutník opäť pred stolicu súdnu. Márne namáhal sa, aby modlám obetovali. I rozkázal katom, aby ich do vriaceho oleja hodili. Katovia ubíchovali sv. vyznavačov a hodili ich do vriaceho kotla. Myslel si ukrutník, že vriaci olej pomaly a boľastným spôsobom koniec urobí životu nenávidených horlivcov kresťanských. Ale milostivý Boh, ktorý zachránil troch mládencov v ohnivej peci, do ktorej ich boli hodili pohanania pre vieru v pravého Boha, neopustil ani týchto verných služobníkov Svojich. Sv. bratia sedeli vo vriacom oleji jako vo vlašnom kúpeli a prespevovali siedmy žalm: «Pane, Bože náš, v Tebe dúfame: vyslobod nás od všetkých protivníkov našich a vytrhni nás, aby (nešľachetník) niekdy neuchvátil jako lev dušu našu, keby nebolo, kto by vykúpil, ani kto by vyslobodil.

Keď počul zverský Rikciovarus, že sv. bratia vo vriacom oleji Bohu svojmu žalmy prespevujú a neporušení sú, išiel sám ku vriacemu kotlu, aby videl, jakými čarami sa to deje. Sotva priblížil sa k ohnisku, vyfrkla z vriaceho kotla kvapka olejová a padla miestodržiteľovi do oka. Ukrutník pocítil nesmiernu boľasť, i začal zúriť a besnieť sa. I vyplnily sa na ňom slová žalmu, ktoré sv. bratia práve spievali: «Hľa, pracoval (bezbožník) ku pôrodu nespravodlivosti: počal boľasť, a porodil nepravosť. Hlbokú jamu kopal, i vykopal ju; ale sám upadol do jamy, ktorú bol urobil. Obráti sa boľasť jeho na hlavu jeho, a na vrch hlavy jeho nepravosť jeho sostúpi!» I dal zbesnenec veľkú hranicu dreva naklásať, zapáliť a oboch vyznavačov do plameňov hodiť. Ale mocná ruka Pánova zachovala i na hranici sv. vyznavačov. A keď sv. bratia prespevovali dokončenie žalmu: «Ja sláviť budem Pána podľa spravodlivosti Jeho, a prespevovať budem menu najvyššieho Pána,» — vrhol sa zbláznený od zlosti Rikciovarus k nim do plameňov a hneď zhorel. S v. bratia sostúpili neporušení s horiacej hranice a mnohí pohanania obrátili sa na

vieru kresťanskú, keď videli ten zázrak. A sv. Krispin a Krispinian ohlasovali zase verejne moc a slávu Ježiša Krista, že v krátkom čase všetci obyvatelia mesta Soassonu prijali sv. vieru.

Cisár Maximian dozvedel sa od susedných pohanov, čo sa v meste Soassone stalo, pospiechal ta s vojskom svojím, dal sv. bratov chytiť, ukrutne mučiť, hlavy im pozotínať a mŕtvoly ich divým zverom k potrave pohodiť. Keď divé šelmy nedotkli sa mŕtvých tiel sv. Krispina a Krispiniana, odvliekli ich vojaci v noci ku rieke Ezne (Aisne) a hodili ich do nej. Voda vyniesla ostatky svätých na breh. A v noci zjavil sa dobrotivý Boh vo sne nábožnému starcovi, aby išiel ku rieke, telá sv. mučeníkov sobral a počestne pochoval. Zbožný kresťan vstal, išiel k rieke, vzal sv. ostatky a pochoval ich pri dome svojom. To stalo sa r. 287, dňa 25. októbra.

Na hrobe sv. mučeníkov stály sa mnohé divy, a keď vo štvrtom storočí sv. náboženstvo stalo sa panujúcim v celej ríši rímskej, postavený bol nad hrobom ich kostol kresťanský. V šiestom storočí vystavili nábožní kresťania v meste Soassone nový krásny chrám ku cti sv. mučeníkov, do ktorého ostatky ich slávnostne boli prenesené. Od toho času ctení bývajú sv. Krispin a Krispinian jako patróni remesla obuvníckeho.

Sv. Krispin a Krispinian vyobrazujú sa s palmami v rukách, u nôh nástroje obuvnícke a pohodené modly.

Poučenie.

Sv. Krispin a Krispinian sú patrónami poctivého remesla obuvníckeho a spolu zbožného bratstva «Tovaryšov obuvníckych a krajčírskych», ktoré r. 1645, v Paríži povstalo («Frères Cordonnières» a «Fr. Tailleurs») a vo Francúzsku a v Itálii je rozšírené. Dľa príkladu týchto sv. mučeníkov žijú údovia bratstva v bohumilom používaní času popri prácach svojich, odbavujú modlitby, navštevujú v posvätné dni chrámy, nemocných a chudobných, a chránia sa záhalky a roztopašného života, ktorému obyčajne odovzdáva sa mládež remeselnícka v mestách. I v našej vlasti povstávajú kde-tu v mestách podobné bohumilé spolky mládeže remeselníckej: Bože daj, aby sa čím viac rozšírili! Svätí Krispin a Krispinian neopovrhli remeslom, ačkoľvek, boli zo vznešeného rodu a remeslo svoje použili k rozširovaniu slávy Božej. Svätý Pavel hovorí (Galat. 6, 10.): «Kým čas máme, čiňme dobre.» A Duch svätý v knihe Príslovia (6, 6.) hovorí: «Ó lenivý, id' k mravenčom, a nauč sa múdrosti!» Prečo? Jako ten malý tvor celé leto pilno pracuje, aby v zime mohol žiť, podobne má robiť a pracovať každý človek, už duševne, už telesne, po celý život svoj; lebo každá poctivá práca je milá Bohu. Pri práci o výživu nemáme ani na dušu svoju zabúdať. Každý človek môže pri práci svojej Bohu slúžiť, pokánie činiť, bližným osožiť. Kto nečiní to, na prácach jeho nespočívajú požehnanie Božie. Sv. Hieronym píše zo života sv. Malchusa (Vid' 22. október) udalosť, povšimnutia hodnú. Keď sv. Malchus jako otrok pohanovi ovce pásol, sadol si k mravenčímu kopcu. I pozoroval, s jakou usilovnosťou tie malinké tvory Božie potravu svoju snášajú, žiadon z nich nezaháľá, mnohí väčšiu, než sú sami, ťarchu nesú, vlečú alebo pred sebou vŕhajú, jako obťažným ťarchou iní mravenčí s cesty vyhýbajú, jako usilovne malými ústičkami trávu a bylinky ukusujú a na hromadu snášajú. Vnútorne pohnutý pustovník, ktorý ľahkomyselne opustil bratov a do sveta išiel, za čo do otroctva upadol, zvolal: «Hľa, Malchus, jako sú tí mravenčí pilní a starostliví a jako bedlive, kým slnce im svieti a leto trvá, potravu si snášajú! A čo ty biedny robíš? Keď máš teraz leto života, a slnce milosti Božej tak hojne svieti tebe, jako sa namáhaš pre budúci život dobré skutky si shromaždiť, aby si z nich večne žiť mohol? Prečo ťa, ó lenivý človeče, posielala Boh k mravenčom a hovorí: «Ó lenivý, id' k mravenčom, a

nauč sa múdrosti a pilnosti o večné veci ?!» A Malchus prebral sa z vlažnosti svojej, zatúžil po kláštore pustovníckom, vrátil sa po mnohých ťažkosťach do neho, i viedol v ňom prísny a svätý život až do smrti svojej. Kresťane, id' k mravenčom, aby si od nich naučil sa pravej múdrosti, pracovitosti a starosti o večný život! Modli sa a pracuj!

Modlitba.

Ó Bože, popraj nám na prímluvu sv. Krispina a Krispiniana milosti, že by sme ich i my v svedomitej pracovitosti a starosti o duševné spasenie svoje nasledovať mohli a život večný obsiahnuť zaslúžili. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

26. októbra.

Sv. Hylarion, pustovník.

Sv. Hieronym, ktorý opísal život tohoto veľkého sluhu Božieho, menuje ho ľúbeznu ružou, na šipe vykvitnutou.

Sv. Hylarion narodil sa roku 291 v Tabathe, niekoľko míl od mesta Gazy v Palestíne. Rodičia jeho boli pohania a vychovávali syna svojho v poverách pohanských. Už v desiatom roku prejavoval čulý chlapec veľkú príchylnosť ku vedám; preto rodičia poslali ho do mesta Alexandrie, v susednej Afrike ležiaceho, aby tam na slávnych školách učil sa krásnym vedám. Veľkými vlohami duševnými nadaný pohanský mladík pokračoval veľmi chytro vo vedách, bol vážnym nad vek svoj a žil mravne. Učiteľia obľúbili si ho a vyznačovali nad všetkých učeníkov svojich. Behom času obznámil sa Hylarion s kresťanskou rodinou. Tichý a svätý život tejto bohumilej rodiny dojal tak veľmi nezkažené srdce mladíka pohanského, že zatúžil po známosti náboženstva, dľa ktorého rodina žila. Toho času kvitla v Alexandrii vysoká učenosť kresťanská na chýrnej škole, kde drier slávny Origenes a Dionys boli učiteľmi. Trinásť ročný Hylarion začal navštevovať prednášky kresťanské a za krátky čas poznal učenie Kristovo, i bol pokrstený. Od tohoto času stránil sa sveta a zábavou jeho bolo usilovné čítanie sv.Písma a iných kníh náboženských a navštevovanie shromaždení kresťanských. I denne rástla túžba jeho, aby život svoj službe Božej venovať mohol. V pätnástom roku svojom počul, že na púšťach egyptských bohumilí pustovníci žijú. I opustil mesto Alexandriu a odišiel na púšť, aby tých sv. mužov vyhľadal a prísny život ich poznal. Po dlhom putovaní vyhľadal nábožných pustovníkov a tí zaviedli ho ku vrchu, na ktorom sv. Anton, učiteľ ich, žil. Hylarion vkročil do chyžky veľkého učiteľa dokonalosti kresťanskej a bol tak veľmi dojatý hlbokou pokorou, svätou láskavosťou, skvelým zapieraním seba a nahou chudobou sv. Antona, že ho na kolenách prosil, aby mu dovolil, že by smel v blízkosti jeho ostať. Sv. Anton prijal nového učeníka a podal mu kajúcne rúcho. Za dva mesiace žil mladík u svätého a priúčal sa prísnemu životu a zapieraniu seba. Mnohí kresťania navštevovali svätého Antona, aby u neho v biedach svojich útechu a pomoc hľadali, i znepokojovali zbožného mladíka vo svätých rozjímانيach a v samote, po ktorej túžil. I opustil Hylarion roku 307 sv. učiteľa a pustovňu jeho, vzal sebou niekoľkých učeníkov jeho a navrátil sa do rodného kraja svojho tým úmyslom, aby tam niekde život pustovnícky viedli. Medzitým zomreli rodičia jeho a zanechali mu veľký majetok.

Hylarion podelil majetok medzi bratov svojich, čiastku svoju rozdal chudobným, i vybral sa, odiaty rúchom kajúcnym, ktoré mu sv. Anton daroval, so sprievodcami svojimi na púšť, ktorá

sa pri meste Gaze začína a popri brehu morskem, medzi Palestínou a Egyptom sa rozprestiera, a meno Mamuja nosila. Táto púšť znepokojovaná bývala toho času lúpežníkami a zbojníkami, ktorí cestujúcich napádali a tých plavcov, ktorých lodi na skalnatých brehoch sa roz-trepaly, okrádali. Hylarion nebál sa — len hriechu a večnej smrti, i nedal sa lúpežníkami odstrašiť. So súdruhmi svojimi vystaval si drevené chyžky a pokryl ich kôrami stromovými. A pustovníci živili sa korienkami, divým ovocím a chlebom, ktorý si pletením košov a rohožík zaopatřili. Aby lúpežníci neznepokojovali pobožnosť ich, premieňali pustovníci často bývanie svoje. Len za krátky čas býval Hylarion v pustovni, i prišli do chyžky jeho lúpežníci a zbožný pustovník oslovil ich tak spokojno, že sa zadivili. Jeden pýtal sa: «Či sa nebojíš zbojníkov?» Hylarion riekol pokojne: «Čo by som sa mal obávať? Kto nič nemá, nebojí sa zbojníkov.» A zbojník riekol: «Ale môžem ti život vziať.» Hylarion odpovedal ľahostajne: «To je pravda; ale kto nepúta srdce svoje na tento svet, ako ja, ten sa neobáva takého prípadu, a je hotový kedykoľvek zomrieť.» Lúpežníci videli, že pravdu hovorí; lebo srdce jeho nebolo pripútané ku márnej zemi. Na tele mal rúcho remenné a na ňom prehodený hrubý plášť, ktorý sa vrecu podobal. Lôžkom bola mu rohoža z trstiny, ktorú si sám uplietol a chyžka jeho, ktorá ledva telo jeho uschovať mohla, podobala sa skôr hrobu, než obydlíu ľudskému. Kúsok suchého jačmenného chleba a niektoré korienky a zeliny boli potravnou zásobou jeho. Zadívení zbojníci hľadeli na svätého mladíka, ktorý z trstiny kôš plietol, a výpovedi zo svätého Písma, ktoré nazpamäť znal, pokojne si odriekal. I padli k nohám jeho a sľúbili, že sa odrieknu hanobného remesla svojho. A to sa i stalo.

Zbožný pustovník obrábal so súdruhmi neúrodnú zem, pestoval zeleniny a stromky ovocné, plietol zo sitiny a trstiny koše a rohože, prespevoval žalmy a rozjímal krásy učenia Božieho, ktoré zo sv. Písma poznal. Ačkoľvek zdravie jeho bolo slabé a horúčnosť i zima na slabé telo jeho zle účinkovali, postieval sa veľmi prísno, trýznil telo svoje a obýval chatrnú chyžku za štyri roky, kým si nevystavil na brehu morskem inú chyžku z hliny, ktorá telo jeho pred nepriaznivou povetnosťou chránila. Jedával len pri západe slnca, a to iba niekoľko sušených smokví (fig), šťavu zelinovú, korienky a niekedy kúsok jačmenného chleba, áno za úplných šesť rokov nepožíval ani tohoto.

Veľký boj podstupoval pokúšaním, a vtedy i za tri alebo viac dní nepožíval ničoho, aby smyselné náchylnosti premáhal. Z toho ohľadu pracoval ťažko. A často hovorieval slabému telu svojmu: «Ó ty osie, tak budem zachádzať s tebou, že sa nebudeš môcť protiviť! Umorím ťa hladom a smädom, a takú ťarchu uvalím na teba, že podľahneš pod ňou. Dám ti trápiť sa páľčivou horúčnosťou a najtuhšou zimou, aby si sa zaoberalo viac trápeniami, než žiadosťami nectnej rozkoše.» Od roku 307 až do 328 žil utiahnuto na milej púšti svojej a neuzrel mimo raz ostatný svet, keď na sväté miesta putoval, kde láskavý Spasiteľ žil a trpel. Sám sv. Anton, veľký učiteľ jeho, vážil si vysoko svätého muža, i posielal k nemu nemocných, ktorí zo Sýrie k nemu o pomoc prichádzali, aby k učeníkovi jeho Hylarionovi išli, ktorý v kraji ich býva a ktorý im u Boha pomoc vyprosiť môže.

Jako veľkému učiteľovi jeho, sv. Antonovi, podobne poprial milostivý Boh i Hylarionovi milosť, že na potvrdenie pravdy učenia Božieho divy a zázraky činiť mohol. A veľké množstvo učeníkov prišlo k nemu na púšť, aby pod správou jeho bohumilý život viesť mohli. A za krátky čas ozývaly sa i púšťami v Palestíne velebné žalmy z úst tisícich zbožných pustovníkov, ako už drier na púšťach v Egypte. Mnoho pohanov a bludovercov vstúpilo do lona sv. cirkve, keď poznalo pravdu učenia Kristovho, ktorú sv. Hylarion divami a zázrakami potvrdzoval.

V meste Eleutheropole žila ctihodná kresťanská manželka, ktorú nesvedomitý manžel veľmi sužoval, že za päťročného manželstva nemala dietok. V trápení svojom išla na púšť ku sv. Hylarionovi a riekla: «Odpusť, otče, smelosti mojej, a považuj ju za dôveru v biede mojej, keď teba v pobožnosti vytrhujem.» Sv. Hylarion odvrátil sa od ženskej; lebo bol do sv. rozjímania zahrúžený. Biedna žena zvolala: «Prečo odvraciaš sa odo mňa? Prečo strániš sa prosiacej? Pomysli si, že pred sebou nevidíš ženu, ale nešťastnicu. Rozváž si, že žena bola matkou Spasiteľovou! Zdraví nepotrebujú lekára, ale chorí.» A žena pustila sa do horkého plaču. To pohlo svätého, i riekol: «Cože chceš so slzami svojimi?» A nešťastnica rozprávala sv. pustovníkovi biedu svoju. Sv. Hylarion obrátil oči k nebu, modlil sa za chvíľu a prežehnal ju. Po roku navrátila sa šťastná matka so synáčkom na rukách a ďakovala svätému za prímluvu u milostivého Boha. Za týmto divom nasledoval druhý. Elpidius, vodca stráže cisárskej, a manželka jeho Aristenata navštíviť boli sv. Antona na púšti egyptskej. Na zpiatočnej ceste ochoreli traja synovia ich v meste Gaze; privolaní lekári vypovedali im život. Zúfajúca matka Aristenata išla na púšť ku sv. Hylarionovi a hodila sa pred chyžkou jeho na kolená: «Zaprisahávam teba, otče, v mene milosrdenstva Ježiša Krista, križa Jeho a vyliatej krvi Jeho, zachovaj mi synov mojich! Ochraňuj tých v Sýrii, ktorých sv. Anton v Egypte požehnal!» Učeníci zaplakali nad nešťastnou zbožnou matkou. I svätý Hylarion nemohol zdržať sa slz a vzýval skrušene meno Ježiša o pomoc. Synovia prišli k sebe a v krátkom čase boli úplne zdraví. Týmto divom rozmnožil sa počet učeníkov jeho. Mnohé kláštory začaly prekvitať v Palestíne, ktoré pod správou sv. Hylariona stáli, tak, že keď raz sv. opát chyžky pustovníkov navštívil, vyše 3000 mníchov shromaždilo sa okolo neho, ktorí všetci dľa príkladu jeho prísny bohumilý život viedli.

Mnohí nevera a bludári obrátili sa, keď videli sv. život učeníkov Hylarionových a divy, ktoré na prímluvu jeho sa dialy. Najbohatší a najmocnejší pohan v tom kraji bol Orióne. Sv. Hylarion uzdravil ho zázračne, keď vyhnal z neho nečistého ducha, ktorý bol toho nešťastníka obsadol. Orióne obrátil sa s celým domom svojím a ponúkal skromnému pustovníkovi veľký poklad, aby s ním dľa lúbsti naložil a chudobných nadelil. Sv. Hylarion riekol: «Ty skorej môžeš peniaze svoje rozdeliť, než ja; lebo bývaš v meste a znáš chudobných. Prečo by som sa obťažoval cudzým majetkom, keď som opustil vlastné svoje? Mnoho rozdal som chudobným, keď som im všetko podelil a sebe nič nezadržal. Človek častoráz je v nebezpečenstve, keď chce niečo mať a almužny rozdávať. Nebuď smutným, synu môj, že som nevyplnil žiadosť tvoju! Činím to len pre dobré svoje a tvoje: pre svoje, lebo obrazil by som Boha, keby som prijal dar tvoj, a pre dobré tvoje, lebo zástup diablov vrátil by sa do tela tvojho, aby teba väčšmi trápil, než drier.» — Istý uzdravený pohan, ktorý prijal svätý krst, podával sv. Hylarionovi päťdesiat hrivien zlata. Sv. opát neprijal zlato a ponúkol boháčovi jačmenný chlieb. Sv. Hieronym píše o tomto skutku, že sv. Hylarion tým chcel poučiť boháča, že, keď sa živí takýmto pokrmom, necení viac zlato a striebro, než blato a trus. Svätý nenávidel i samých mníchov, ktorí sporili z výdelku ručného, alebo ktorí chodili v roztrhanom rúchu. Pre sporivosť vyhnal raz istého učeníka z blízkosti svojej. Aby mních rozhnevaného učiteľa udobril, poslal mu prvý zelený hrach zo záhradky svojej. Svätý zvolal, keď uzrel hrach, ku druhým učeníkom: «Či necítite neznesiteľný smrad tohoto hrachu? Smrdí tak veľmi skúposťou, že ani zvieratka tento smrad neznesú!» Učeníci pohodili zelený hrach kozám a ovciam, a tie sa ho nedotkli, ale- zutekaly, — Jak mohutne pôsobil sv. Hylarion slovom svojím na nevercov, tohoto príklad podáva nám mesto Elusa v Idumei. Keď sv. Hylarion do tohto mesta pohanského prišiel, slávili pohania slávnosť ku pocte bohyne nečistoty Venuše.

Keď sv. Hylarion videl prípravy ku tej hnusnej modloslužbe, začal horko nariekať, pokľakol na hriešnu zem a modlil sa velebným hlasom k pravému Bohu za obrátenie zaslepených necudných hriešnikov. I pozdvihol mohutný hlas svoj a opisoval zadiveným pohanom ohavnosť necudného hýrenia, ktorému sa ku pocte necudnej modly veľké množstvo pohanských panien, žien, mládencov a mužov verejne odovzdávať nehanbilo. Slová horlivého mravokárcu pôsobily na zaslepených pohanov tak, že pohanskí žretci sami ohavnú modlu roztrepali, pokánia činili a s veľkým množstvom modlárov sv. krst prijali. Na mieste tom, kde drier stál chrám bohyne Venuše, vystavili horliví kresťania veľkolepý chrám k úcte pravého Boha.

Mnohí ľudia znepokojovali návštevou svojou sv. Hylariona na púšti v rozjímaní jeho, v modlení a v prísnom živote, i obrážali zveľbovaním svojím hlbokú pokoru jeho. I často ponosoval sa učeníkom: «Ach, navrátil som sa nazpät do sveta, i obsiahol som odplatu na tomto svete!»

Bolo mu šesťdesiatpäť rokov, keď uzavrel, že púšť opustí a niekde v skrytosti žiť bude. Keď sa dozvedeli o tom učeníci a veriaci, po celej Palestíne nastal nárek za svätým opátom a dobrodincom. Kamkoľvek pohl sa, nasledovali ho učeníci a veriaci v zástupoch. I zvolal k nim: «Nebudem ani jesť ani piť, kým mňa neprepustíte, kam ma Boh povoláva!» A za sedem dní nepožil ničoho. I nezdržovali ho viacej zástupy. Vzal sebou štyridsiatic učeníkov a odišiel s nimi do Egypta. Na ceste ponavštevoval zbožných pustovníkov a biskupov, ktorých bludárski Ariáni prenasledovali a zo sídlisk vyhнали, potešil ich a prišiel do mesta Afrodisiu. Zaopatril si ťavy a vodiča, naložil na ťavy vodu a pokrm a cestoval piesočnou púšťou za tri dni. I prišiel ku vrchu, kde sv. Anton bol žil. Bolo to roku 356. Na tom mieste našiel dvoch pustovníkov, Izáka a Pelusiana, učeníkov svätého Antona. I poukazovali mu miesta, na ktorých svätý učiteľ žil, a riekli: «Tu modlieval sa Anton a prespevoval nábožné žalmy, tam pracovával a na tomto mieste odpočíval, keď bol ustatým. Tieto révy a stromy posadil, a túto zem obrobil vlastnoručne. Tamten rybník vykopal s veľkým namáhaním, aby mal vodu pre záhradu svoju, a toto rylo používal za dlhé roky ku práci.» Ukázali mu i malú chyžku i lôžko, na ktorom veľký sluha Boží do nedávna odpočíval. S púšti navrátil sa do mesta Afrodisiu, zkaď odišiel s dvoma učeníci na púšť inú, kde v skrytosti za dlhý čas kajúcne žil. V tom kraji vyprosil od milostivého Boha požehnaný dážď, ktorý už mnohé roky nebol pršal. Okolití obyvatelia dozvedeli sa, že ten dar Boží na prímluvu sv. pustovníka sa stal, i znepokojovali ho návštevami a zveľbovali ho, čo pokorného sluhu Božieho veľmi bolelo. I odišiel do mesta Alexandrie, aby sa na blízku púšť nepoznaný uchýliť mohol. Prenocoval v kláštore v predmestí; ale včas ráno pred dňom opustil taj no kláštor a odišiel na púšť Oasis. Mnisi posudzovali sv. Hylariona, že ich bez odobrania sa opustil. K ránu prepadli vojaci cisára rímskeho Juliana, ktorý od kresťanskej viery odpadol a pohanom sa stal, predmestie Alexandrie a hľadali vo všetkých domoch svätého Hylariona, aby ho uväznili. Vtedy poznali mnisi, jakým divotvorným spôsobom zachránil milostivý Boh verného služobníka Svojho. Na púšti Oasise žil svätý Hylarion až do roku 363, keď bezbožný odpadlík cisár Julian zomrel.

Cez Lybiu poberal sa sedemdesiatdva ročný stavec k moru a preplavil sa s učeníkmi do Sicílie. Keď nemohol útraty prevozné zaplatiť, podával kapitánovi lodi sv. Písmo, ktoré bol v púšti vlastnoručne odpísal. Kapitán neprijal drahocenný dar, ale riekol, že sa pokladá za šťastného, keď mohol takému sv. mužovi poslúžiť. I putoval sv. Hylarion hlboko do zeme sicílskej a usadil sa v pustých horách. Tu žil s učeníci svojimi duševnému spaseniu svojmu. Co

nasbierali v lese rážda, roznášali učenici obyvateľom susedných obcí a kupovali za odpredané drevo ku výžive svojej chlieb. Keď i v Sicílii dialy sa na modlitbu jeho divy, bol znepokojovaný v samote svojej; i odišiel do Dalmácie a usadil sa vo vrchoch Epidaurie, terajšej Raguzy. Sv. Hieronym rozpráva, že sv. Hylarion zachránil ten kraj od veľkej povodne a oslobodil od jedovatých hadov. Bolo to okolo roku 365, čo sa sv. Hylarion v Dalmácii zdržoval. I tu znepokojovali zbožní kresťania sv. muža v pustovni jeho.

I vysadol na loď, ktorá sa na ostrov Cyprus plavila. Sotva opustila loď prístav, prenasledovali ju námorskí lúpežníci. Mornári triasli sa strachom pred istým nápadom zbojníkov. Sv. Hylarion modlil sa, pokynul rukou a riekol: «Dost' je, že ste sa sem priblížili!» A piráti ustúpili a zutekali. Šťastne dostali sa plavci k brehom Cypru a sv. Hylarion usadil sa s učeníkmi v púšti, kde svetu celkom odumretý za čas žil. Sv. Epifanius, biskup na ostrove Cypre, prosil služobníka Božieho, aby na majetku jeho sa usadil. Na veľké prosby usadil sa pokorný pustovník v malej záhradke a žil tam, jako drieb na púšti Palestínskej, za päť rokov.

Roku 371 upadol sv. Hylarion v osemdesiatom roku veku svojho do nemoci. Niekoľko dní pred smrťou napísal poslednú vôľu svoju. Obľúbenému učeníkovi Hesychiovi poručil celý majetok svoj: sv. Písmo, kajúcne rúcho a plášť svoj. Keď ho navštívili niektorí mnísi z Pafu, prosil ich, aby telo jeho v tichosti pochovali.

Cítil, že sa blíži posledná hodinka jeho. I napadol sv. muža hrozný strach pred posledným súdom Božím. V tomto pokúšaní tešil sa dôverou v milosrdenstvo Božie. A keď už telo jeho stuhlo, otvoril ešte oči a ústa, a riekol sám sebe: «Vystúp, duša moja, vystúp a poberaj sa! Prečo sa tak bojíš a znepokojuješ? Sedemdesiat rokov Bohu si slúžila, a teraz smrti sa bojíš?» Keď tieto slová vyriekol, usnul v Pánu roku 371.

Ostatky sv. opáta Hylariona boli pochované na ostrove Cypre. Po niekoľkých mesiacoch vyzdvihol ich vďačný učeník Hesychius, preniesel do Palestíny a uložil v chráme kláštornom neďaleko mesta Ma-jumy. Dľa svedoctva sv. Hieronyma dialy sa pri hrobe jeho mnohé divy a zázraky. A zbožní kresťania ctili ho od blahoslavenej smrti vždy jako svätého.

Sv. Hylarion vyobrazuje sa v rúchu pustovníckom pred pustovňou s krížom v ruke, pri ňom drak, čo značí pohanstvo a zlého ducha, ktorých on premáhal.

Poučenie.

Sv. pustovník Hylarion žil od desiateho roku veku svojho, keď poznal učenie Ježiša Krista, za sedemdesiat rokov veľmi sväte a predsa pokúšaný bol pri smrti svojej ku bázni pred prísny súdom Božím. Ale viera jeho bola taká silná, že nedopúšťala mu pochybovať o milosrdenstve Božom a o spravodlivosti, i zvolal umierajúc ku duši svojej: «Sedemdesiat rokov Bohu si slúžila, a teraz smrti sa bojíš?» Vyvolení nemajú sa čo obávať Sudcu božského. Sv. Tomáš z Villanovy hovorí: «Ten Sudca, ktorý sám v sebe len jeden je, ale predsa rozlične sa ukáže: spravodlivým jako baránok, bezbožným jako lev revúci.» A sv. Isidor hovorí: «Kristus v deň súdny ukáže sa vyvoleným Svojim veľmi tichým a prívetivým, a zase zatratencom veľmi hrozným a strašlivým.» Títo svätí mužovia vedeli, čo prisľúbil Pán Ježiš Kristus služobníkom Božím, keď povedal (Mat. 25. 46.): «Pôjdu spravodliví do večného života.» Sv. Hieronym často rozjímal o poslednom súde a hovorí sám o sebe: «Ci čítam, či píšem, či jiem lebo pijem, domnievam sa, že v ušiach svojich vždy tento hlas počúvam: Vstaňte mrtví, poďte k súdu!» Sv. Šimon Stylíta mnohé roky nespál, ani nesedel, skoro nič nejedol, a dvaráz cez deň na tom stĺpe

kázal a veriach povzbudzoval, aby častejšie do neba hľadeli a najviac na posledný súd pamätali. Podobne žil i sv. Hylarion; on pamätal vždy na posledný súd, a viedol svätý život. Kresťane, pamätuj na posledný súd a budeš spravodlivé a bohabojné žiť. Pamätaj, čo hovorí Boh (Sv. Pavel Rimanom 22, 19.): «Mne pomsta, Ja odplatím — každému!»

Modlitba.

Ó Bože, popraj nám milosti na prímluvu sv. Hylariona, služobníka Svojho, aby sme ho i v živote i pri smrti vo viere, nádeji a láske nasledovali; o to Ta prosíme skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

27. októbra.

Sv. Frumencius, biskup.

Už za časov apoštolských rozšírená bola sv. viera po celom známom svete. Skutky apoštolské hovoria, že sv. diakon Filip obrátil komorníka kráľovny černošskej, Kandaces. Z Egypta zašlo učenie Kristovo i do susedných krajín v Afrike, a tak i do Ethiopie či do Habeša, pretože kupci rímski i v tých stranách kupčili a obchod viedli, i obchodné stanice svoje a osady mali. Avšak len začiatkom štvrtého storočia udomácnila sa všeobecne sv. cirkev v Ethiopii, ako dejepisec Rufinus a svätý Athanás dosvedčujú.

V meste prímorskom Tyruse v Asii žila zbožná kresťanská matka, ktorá mala dvoch synov, Frumencia a Edesia, i vychovávala ich od útlej mladosti v bázni Božej a vštepovala im horúcu lásku ku Spasiteľovi božskému. Na domášnych školách osvojili si vznešení mladíci mnohé vedy a viacej rečí, pretože rodné mesto s ďalekými krajinami a rozmanitými národami živý obchod viedlo. Strýc ich menoval sa Meropius a bol slávnym ľubomudrcom, ktorý za príkladom iných mudrcov vydal sa na kupeckej lodi do Ethiopie, aby poznal mravy a obyčaje, i učenosť rozličných menej známych národov, a spolu jako kupec výnosný obchod viedol. I vzal sebou mladých učených vnukov, aby mu boli pomocníkmi. Bolo to na počiatku štvrtého storočia, keď Meropius s vnukami mesto rodné opustil a do Alexandrie v Egypte sa plavil. Šťastne dostali sa kupci po suchu k Červenému moru a po ňom doplavili sa na brehy Ethiopie. Meropius obohatil sa skúsenosťami, i dobrým zárobkom a navracoval sa na lodi po Červenom mori ku vlasti svojej. V niektorom prístave zastala loď, aby nabrala čerstvej pitnej vody. I vystúpil Meropius s vnukami svojimi a ostatnými počesnými z lodi na suchú zem. Ethiopčania, ktorí toho času mali vojnu s Rimanami, prepadli poddaných rímskych, i zabili Meropiusa a všetkých ostatných cestovateľov. Len Frumencius a Edesius ušli násilnej smrti. Keď mládenci boli vystúpili z lodi, odišli trochu na bok od iných cestovateľov, sadli si pod strom a čítali z knihy, ktorú im strýc podal, aby sa z nej učili. Čo tam sedeli, pozabíjali Ethiopčania strýca a súdruhov ich. A keď zúrivci našli tiež ich, poviažali ich a odvieďli do otroctva; lebo sa im pokojní krásni mládenci ľúbili a hojnú odmenu za nich čakali. I zaviedli bratov ku kráľovi, ktorý poddaných svojich za mladých otrokov hojne odmenil, i podržal ich u seba jako otrokov.

Za krátky čas obľúbil si kráľ driečných a učených mladých otrokov, i dal ich v domášnych vedách a obyčajoch bedlive vycvičiť. Bratia nespustili sa milého Pána Boha ani v cudzine a slúžili Mu verne a oddane. A milostivý Boh podporoval ctiteľov svojich a strážil nad nimi. Keď sa vyučili, povýšil kráľ Edesiusa za čašníka (pohárnika) a za správcu statkov svojich

kráľovských, Frumencia pre vtip jeho za radcu svojho a vychovávateľa syna svojho, princa Aisana. Frumencius vyučoval mladuškého kráľoviča vo všetkých jemu známych vedách a rečiach a obozretne vštepoval mu do útleho srdca pravidlá kresťanskej viery a lásku k jedinému pravému Bohu. Dobrý kráľ onemocnel nebezpečne a keď zomieral, odovzdal správu krajiny manželke svojej, prepustil bratov zo služby a ponechal im na vôľu, či chcú pri dvore v úradoch svojich ostať, alebo do vlasti svojej sa navrátiť.

Po smrti kráľovej prevzala ovdovelá kráľovná správu zeme, pretože syn jej Aisana nebol ešte dospelým, a prosila bratov, aby až do plnoletosti kráľoviča v úradoch svojich pri kráľovskom dvore zotrvali, i poverila Frumencia, aby bol učiteľom, opatrovateľom a druhým otcom synovi jej. Bratia ostali v úradoch svojich a konali povinnosti svoje svedomite, ako prvej. Pri veľkých a mnohých starost'ach svojich nezabúdali Frumencius a Edesius ani na kresťanské povinnosti; ale žili dľa svätej viery a slúžili verne pravému Bohu. Frumencius, ktorý mal v rukách skoro celú vládu nad krajinou, používal moc svoju veľmi múdre a obozretne, tak že ho jak vdova kráľovná, tak syn jej Aisana, veľmoži a ľud vysoko ctili a milovali. I namáhal sa aby kresťanskú vieru obozretne v krajine rozšíril. Mnohí kupci prichádzali z krajín, ktoré pod vládu rímsku náležali, do Ethiopie. I dovolil Frumencius, jako spoluvládár, usadlým cudzincom, aby si chrámy postavili a dľa náboženstva svojho Bohu slúžili; áno, čo viac, vykázal im tiež i miesta k tomu účelu. Tým činom chcel previesť, aby si horliví kresťania chrámy vystavili a dobrotivému Bohu verejne slúžili a tak i pohanov ethiopských a položidov sv. cirkvi naklonili. Jako len mohol, podporoval kresťanských kupcov, aby tak učenie Kristovo v krajine sa šírilo. Poddaní rímski sdrúžili sa, vystavili si chrámy a Frumencius povzbudzoval ich príkladom svojím, keď sám na stavby hojne obetoval a horlivé, i poverila navštevoval služby Božie. — Medzitým dorástol pod správou Frumenciusovou mladý kráľ a prevzal panovanie. Frumencius a brat jeho Edesius složili úrady svoje a vydali mu počet zo svedomitého úradovania svojho. Márne prosil kráľ a matka kráľova zbožných bratov, aby i naďalej dvoru jeho slúžili; zbožní bratia nedali sa zdržať a odišli do vlasti svojej, aby sa v kresťanskej viere lepšie vycvičili a Bohu život svoj venovali. Keď prišli do rodného mesta Tyrusu, venovali sa horlivé učeniu sv. náboženstva. Tu obznámili sa s učeným spisovateľom kresťanským Rufinom, ktorému prežitý život svoj rozprávali. Edesius bol nezdolho skrze biskupa miestneho na kňaza posvätený a Frumencius odišiel do Alexandrie ku svätému Athanásovi, patriarchovi, i vypravoval mu obširne, jako to s kresťanami v Ethiopii vyzerá, áno prosil svätého arcibiskupa snažne, aby nejakého apoštolského muža do Ethiopie poslal, ktorý by tam svätú cirkev povzniesol a rozšíril.

Sv. Athanás svolal synodu (shromaždenie biskupov a kňazov), v ktorej Frumencius obširne rozprával o stave viery kresťanskej v Ethiopii. I radili sa biskupi, koho by jako vierozvesta do tej požehnanej zeme vyslať mohli. Sv. patriarcha Athanás riekol Frumenciovi a shromaždeným duchovným správcom: «Koho iného mohli by sme k tomu spasiteľnému dielu vyvoliť, keď nie teba, ktorého Duch svätý milosťou Svojou naplňuje a ktorý si ku prevedeniu takej ťažkej úlohy najspôsobnejším?» Poslušný Frumencius privolil a sv. Athanás posvätil ho po dokonalej príprave za biskupa pre Ethiopiu.

Frumencius vyvolil si niekoľkých kňazov, ktorí reč tých krajov niečo znali, a vybral sa, požehnaný svätým Athanásom, do ďalekej Ethiopie. Bolo to roku 326, keď biskup Frumencius s kňazmi svojimi v meste, menom Axuma (teraz Axum) v Ethiopii sa usadil. I začal ohlasovať slovo Božie horlivé; lebo si bol reč zeme drev náležite osvojil, a to dialo sa s veľkým

prospechom. Mladý kráľ Aisana, vychovanec Frumenciov, a brat jeho Sazan boli medzi prvými pohanami, ktorí sa dali pokrstiť a príklad ich nasledovali veľmi mnohí vznešení a prostí poddaní. A žiadon národ neprijal učenie Kristovo s takou ochotou, než Ethiopský či Habešský, menovite preto, že milostivý Boh potvrdzoval pravdu učenia Syna Svojho a horlivého apoštola mnohými divami a zázrakami. Za dlhé roky riadil sv. Frumencius cirkev v Habeši slovom a skvelým príkladom. Starostlivé strážil, aby zo susedného Egypta blud Ariusov, ktorý toho času na Východe veľmi sa širil a proti ktorému sv. Athanás neuna-vene pracoval a následkom toho veľmi mnoho pre pravú vieru trpeť musel, i do Habeša nevnikol. Že i sv. Frumencius od fanatických Ariánov bol nenávidený, môžeme si pomy-sleť, keď vieme, jako tí bludári proti všetkým pravoverným biskupom zúrili. I sám cisár rímský, Konštancius, ktorý Ariánov podporoval, nenávidel sv. Frumenciusa, ktorý i v susednom Egypte požehnané pôsobil, aby veriaci tým bohaprázdny bludom nakazení neboli. Áno, Konštancius, štvaný Ariánmi, žiadal kráľa Aisanu, aby mu horlivého biskupa vydal, keď i tak je poddaným jeho. Šľachetný Aisana nebál sa hrozby mocného cisára a nevydal horlivého sluhu Božieho.

A sv. Frumencius ohlasoval slovo Božie v Habeši s veľkým úspechom až do blahoslavenej smrti svojej a dožil sa tej radosti, že celá zem vieru Kristovu prijala. Kráľ Aisana a brat jeho Sazan svietili bohumilým príkladom poddaným svojim a žili v kresťanskej dokonalosti, že sv. cirkev vyhlásila ich po blahoslavenej smrti za svätých. Jako sv. Frumencius upevnil svätú cirkev v Ethiopii, poznať z toho, že v 6. storočí za panovania zbožného kráľa Elesbaana Ethiopčania kresťanských bratov svojich v Arabii, katolíckych Homeritov, proti nepriateľom bránili. Elesbaan poslal na poďakovanie dobrotivému Bohu, že mu pomohol nad nepriateľmi skvele zvíťaziť, zlatú korunu, obťažnú diamantami, do Jeruzalema, aby ňou socha Panny Márie bola ozdobená. On sám složil korunu kráľovskú, obliekol ka-júcné rúcho, opustil v noci palác kráľovský a hlavné mesto, odišiel do hôr, usadil sa v kresťanskom kláštore a žil v ňom prísno až do blahoslavenej smrti svojej. Až do roku 612 kvitla v Habeši katolícka cirkev, keď namáhaním bludovercov, nasledovníkov to Eutycha a Dioskura, od sv. stolice v Ríme Habešania sa odtrhli, v ktorom roz-kolníctve a bludárstve posiaľ žijú, ale mnohí do lona sv. cirkve sa navracujú.

Kedy svätý Frumencius dokonal púť bohumilého účinkovania svojho a života, nevie sa s istotou; ale dožil vysokého veku, a pamiatku jeho ctia Habešania so svätou cirkvou výročnou slávnosťou dňa 27. októbra.

Sv. Frumencius biskup ctený býva jako apoštol Ethiopie (Habeša, Abessinie) a vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, jako krstí černocho.

Poučenie.

Sv. Frumencius opovrhol vysokým úradom kráľovským a veľkou priazňou svetskou, aby kráľovstvo nebeské na zemi rozširoval. A milostivý Boh napomáhal prácu jeho apoštolskú; lebo v žiadnej zemi nebola tak rýchle a všeobecne prijatá viera kresťansko-katolícka, jako v Ethiopii, kde on jako apoštol účinkoval. Dlhو zotrúvali Ethiopčania v lone sv. cirkve, až začiatkom siedmeho storočia bludovercami sa stali, a v jednej časti Ethiopie, v Nubii, kresťanská viera celkom zanikla. Kým Ethiopčania boli katólikmi, žili veľmi šťastlivé a blažene. A prečo dopustil Boh aby poblúdili? Prečo dopúšťa bludy a kacierstva? Keď na mnohých miestach nepravosť sa množí a pravý duch kresťanský vymiera, že milostivý Boh nechce na páchané hriechy viacej sa dívať, dopúšťa za pokutu, aby v takých miestach a krajinách kúkol všelijakých bludov rástol, ale

tak, že jako vševedomý Boh predvída, na iných stranách viacej prospešného nasledovať bude. A čo nasleduje prospešného z bludov a z kacierstva? Jako vojak, ktorý nemá pred sebou nepriateľov, zaháľá, nedbá na cvičenie vojenské a kázeň, i zlenivie a zoslabne v povolani svojom, podobne má sa vec s kresťanmi. Keby kresťansko-katolícki bojovníci Kristovi žiadnych protivníkov nemali, boli by nedbanlivými, nehorlili by za hlásanie a učenie slova Božieho, za kresťanskú dokonalosť; ale keď nám veľké množstvo nepriateľov a protivníkov pred očami stojí, ktorí broja proti pravej viere, nuž sme o mnoho obozretnejší jak vo cvičení pravej viery, tak v poslúchaní slova Božieho a v plnení kresťanských povinností. Kresťane, pováž, jaký nešťastný je ten človek alebo národ, o ktorom platia slová Pána Ježiša Krista (Mat. 10, 33.): «Kto Mňa zapre pred ľuďmi, zaprem i Ja ho pred Otcom Svojím, ktorý je v nebesiach.» A prorok Isaiáš hovorí (5, 13.): «Preto vedený je ľud môj do zajatia, lebo nemal umenia», povedomosti vo veciach, týkajúcich sa večného spasenia. Pre vlažnosť vo viere upadli Ethiopčania do bludu a za nimi neskôr mnohé národy.

Modlitba.

O Bože, ktorý si nás k jednote sv. cirkve Svojej pripojiť ráčil, popraj nám milostivé, aby sme si svätú vieru samospasiteľnú jako najdrahší poklad vážili, ovocie jej prinášali a so svätým Frumenciom do vlasti nebeskej prijatí byť zaslúžili. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

28. októbra.

Sv. Šimon a Judas Thadeus, apoštolovia.

Blahoslavenú pamiatku týchto dvoch 1 CSin sv- apoštolov oslavuje sv. cirkev gyí^Jl dnes; lebo spoločne účinkovali v Persii, kde i mučenícku smrť za sv. vieru podstúpili.

Sv. Šimon, Kananejským zvaný, narodil sa v Káne, v krajinke Gallilejskej, a pochádzal, jako svedčí Theodoret, z pokolenia israelského Neftali. Dľa niektorých starých spisovateľov gréckych bol sv. Šimon tým mladoženichom, pri ktorého svatbe Pán Ježiš na prosbu Matky Svojej, Panny Márie, vodu na víno divotvorným spôsobom premenil a tak ku potvrdeniu božstva Svojho prvý zázrak učinil. V ktorom čase a kde, pri ktorej príležitosti Kristus Pán povolal Šimona za apoštola, neudáva nám ani sv. Písmo, ani ústné podanie. Od toho času, čo láskavý Spasiteľ zpomedzi učeníkov Šimona Kananejského za apoštola vyvolil, obdržal tento meno Zelotes či Horlivec; možno, že pre láskavú príťažnosť svoju ku nebeskému Učiteľovi Svojmu a Vykupiteľovi a pre verné a horlivé plnenie zákona Božieho, i pre svätú horlivosť svoju oproti zatvrdelým Židom, ktorí v Ježiša Krista jako zaslúbeného Messiáša nechceli veriť, a proti tým veriacim, ktorí obcovaním svojím zákony Božie prestupovali a vieru svoju zneuctöovali. Sv. Šimon pidržíal sa verne a sprevádzal Spasiteľa na všetkých cestách učiteľských od času povolania k úradu apoštolskému s ostatnými sv. apoštolmi a bol očitým svedkom všetkých rečí Jeho, skutkov, zázrakov, prenasledovania, utrpenia a oslávenia. Že bol na Turice v Jeruzaleme prítomný medzi sv. apoštolmi, keď Duch svätý na nich vstúpil, o tom píše sv. Lukáš evanjelista vo Skutkoch apoštolských (2; 1, 3, 4, 14.).

Po prijatí Ducha svätého rozišli sa sv. apoštolovia po celom svete, jako im to láskavý Spasiteľ bol naložil, aby všetkým národom ohlasovali sv. učenie Jeho. I sv. Šimon Horlivec odišiel z Palestíny do susednej Afriky a ohlasoval tam Židom a pohanom sv. Evanjelium v

krajinách Egypte, Cyre-najke, Lybii a Mauritanii, v ktorých krajinách mnohých Židov a pohanov ku viere v jedného pravého Boha a do svätej cirkve Kristovej priviedol. Svätý Hieronym a iní spisovatelia cirkevní dosvedčujú, že sv. Šimon odobral sa z Afriky nazpät do Asie a cez Palestínu a Sýriu prišiel do Persie, kde slovo Božie až do mučeníckej smrti svojej pohanom ohlasoval.

Sv. apoštol Judas bol synom Alfea (Kleofáša) a Márie, sestranice alebo tetky Panny Márie, Matky Spasiteľa, a preto bol pokrevným Pána Ježiša Krista, a dľa obyčaje židovskej i «bratom» (pokrevným) Pánovým nazvaný. Bratia jeho boli sv. apoštol Jakub Mladší, prvý biskup jeruzalemský, sv. Šimon, druhý biskup jeruzalemský, a učeník Jozef, Barsabaš menovaný (Sk. ap. 1, 23.). Judas žil v manželstve, mal viaciek dietok a živil sa roľníctvom. Ani o sv. Judášovi nevie sa, kedy a pri ktorej príležitosti stal sa učeníkom Kristovým, i pripomína sa len vtedy, keď Spasiteľ i jeho k úradu apoštolskému povolal. Aby sa rozoznával od Judasa Išariotského, ktorý Pána a Majstra Svojho zradil, dostal meno Thadeus či Le-beus (Srdečný). Povoláný za apoštola opustil sv. Judas Thadeus manželku svoju, dietky a všetko, čo mal, i nasledoval Spasiteľa božského, ktorého pridržoval sa s horúcou láskou, ktorú Spasiteľ odmeňoval. I on bol svedkom všetkých slov a skutkov Spasiteľa sveta, kým na tejto zemi obcoval. Keď pri ostatnej večeri Pán Ježiš hovoril apoštolom, že sa len tým zjaví, ktorí Ho milujú, pretrhol v reči Spasiteľa sv. Judas Thadeus a pýtal sa: «Pane, čo sa stalo, že zjaviť chceš Seba samého nám a nie svetu?» On chcel povedať, prečo sa Spasiteľ neoznami svetu s vysokou dôstojnosťou Svojou jako kráľ židovský? Z týchto slov poznať, že i Judas Thadeus, jako všetci ostatní apoštolovia, učeníci a pokrevní jako opravdiví predpojatí Židia očakávali Messiáša, ktorý by založiť mal pozemské kráľovstvo a zasadnúť jako kráľ na trón Dávidov a prinavrátiť blaženú dobu synom Israelským. Láskaový Spasiteľ neodpovedal mu na túto otázku; ale dal mu na zrozumenie, že kráľovstvo Jeho, ktoré založiť na zem prišiel, vyšší cieľ má, než napomáhať pozemské blahoslavenstvo. Spasiteľ riekol (Ján 14, 23, 24.): «Keď kto miluje Mňa, bude zachovávať reč Moju, a Otec Môj bude ho milovať a k Nemu prideme a príbytok u Neho učiníme: kto nemiluje Mňa, nezachováva reči Moje. A reč, ktorú ste slyšali, nie je Moja, ale Toho, ktorý Mňa poslal, Otca.» Alebo inými slovami: „Kto Mňa opravdivé miluje, zachováva prikázanie Božie a dľa sv. Evanjelia žije; kto sa čistý a neporušený zachová od nákazy sveta, ten si zaslúži, že ho požehnaním milosti navštívime Otec, Syn i Duch svätý a u Neho jako v posvätnom chráme prebývať budeme.“ A to je všetko, čo o sv. Judášovi Thadeusovi zo sv. Písma známe.

Po poslaní Ducha svätého na apoštolov ohlasoval sv. apoštol Judas Thadeus slovo Božie najprv v Judsku, v Samarii a v Idumei, potom v Sýrii a v Mesopotamii. Po mučeníckej smrti sv. Jakuba Mladšieho, brata svojho, prišiel roku 62. do Jeruzalema ku voľbe biskupa, za ktorého druhý brat jeho Šimon bol vyvolený. I vrátil sa na Východ a ohlasoval pohanom sv. Evanjelium. Dľa vôle sv. apoštola Tomáša, jako spisovateľ cirkevný Eusebius rozpráva, prišiel do Osrhoeny, kde kráľa Abgara na vieru kresťanskú obrátil, a ztade založil cirkevnú kresťanskú obec v meste Edesse.

Na apoštolských cestách svojich prišiel sv. Judas Thadeus z Mesopotamie, jako spisovateľ cirkevný Fortunat svedčí, do Persie a ohlasoval tu sv. Evanjelium.

Toho času napísal, okolo roku 67—70., list svoj, aby veriacich v pravej viere potvrdil, ku skutkom lásky povzbudil a od bludárskych učiteľov varoval. Z toho ohľadu písal vtedy i sv. Peter dva listy svoje i sv. Ján prvý list svoj. Veď v tom čase povstali mnohí kacierní učítelia, ktorí bludárskym učením svojím veľkú nepravosť zapríčiňovali sv. cirkvi, a sv. Evanjelium s

posmechom napádali. Sv. apoštol so svätým rozhorčením písal list svoj kresťanom východným proti týmto bezbožným kacierom. Preto on píše (10—25.): «Títo (kacieri), čo neznajú, tomu sa rúhajú, a čo od prirodzenia, jako nemé zvieratá, znajú, v tom sa porušujú. Beda im, lebo na cestu Kainovu odišli, a bludom Balámovým po odplate sa ženú, a v od-porovaní Kora zahynuli. Tí sú na hodoch svojich poškvrnami, hodujúc bez bázne, sami seba pasúc, oblakami bez vody, ktoré vetry sem a tam hádzu; stromami podzimnými neúčitočnými, dvakrát mŕtvými, vykorenenými, divými vlnamiorskými vymetajúcimi jako penu hanobnosti svojej, hviezdami bludnými, ktorým búra temnosti zachovaná je na veky. Prorokoval i o nich siedmy, od Adama Enoch, keď riekol: „Hľa, prichádza Pán s tisícami svätými Svojimi, aby učinil súd proti všetkým, a trestal všetkých bezbožných zo všetkých skutkov bezbožností ich, ktorými bezbožne činili, i zo všetkých tvrdých rečí, ktoré mlúvili proti Bohu hriešnici bezbožní. Oni sú reptáci žalobní, chodiac podľa žiadostí svojich, a ústa ich mlúvia pyšné slová, a obdivujú sa osobám pre zisk.“ — Ale vy, najmilejší, vzdelávajte sa na najsvätejšej viere svojej, modlievajte sa v Duchu svätom, zachovávajte sami seba v milovaní Božom, a očakávajte milosrdenstvo Pána nášho Ježiša Krista k životu večnému. A týchto tescite odsúdených, a zase tých ku spaseniu privádzajte, keď ich z ohňa vytrhnete. Nad niektorými sľutujte sa v bázni, v nenávisti majúci i tú, ktorá je telesná, poškvrnenu sukňu. A Tomu, ktorý mocný je zachovať vás bez hriechu a postaviť nepoškvrnených pred obličajom slávy Svojej v čas príchodu Pána nášho Ježiša Krista, Bohu samému, Spasiteľovi nášmu, skrze Ježiša Krista, Pána nášho, nech je sláva a velebnosť, panovanie i moc pred všetkými veky, i teraz, i po všetky veky vekov. Amen.»

V Persii sišiel sasv. Judas Thadeus so sv. Šimonom Kananejským a obrátili mnohých pohanov a Židov na kresťanskú vieru. Peršania chystali sa pod vedením kráľa svojho Boradacha k vojne proti Indii. Keď prišli sv. apoštolovia do mesta Suaniru, jako vypráva sv. Hieronym, dopytovali sa pohanskí žretci modiel, jaký výsledok bude mať vojna. Modly mlčaly na všetky otázky. Úlisní žretci, ktorí z modiel orakula (hádačstva a veštenia) hovorievali, riekli rozhorčení zaslepenému pohanskému kráľovi, že bohovia sú rozhnevaní na dvoch mužov, ktorí hanobia ich a novú vieru v jedného nevidomého Boha ohlasujú. I pochytili sv. apoštolov, a chceli ich zavraždiť; lebo sa hnevali, že mnohí pohania dali sa pokrstiť. Svätý Judas Thadeus žiadal vodcu vojanského o ochranu a riekol, aby žretci oznámili, čo hovorí orakulum (vešťba) aspoň o začiatku vojny, keď výsledok nechcú bohovia oznámiť. Žretcovia riekli, že modly predpovedaly, že začiatok vojny bude dlhý, nerozhodný a krvavý. Sv. apoštol zvolal: «To je lož! Práve na opak majú sa veci. Zajtra o tejto hodine prídu sem poslanci z Indie, aby oznámili pokorenie svojej a aby prosili o pokoj pod prajnými podmienkami. Keď to počul vodca i kráľ Boradach, vzali svätých mužov Judasa a Šimona pod ochranu svoju. A predpovedanie svätého apoštola vyplnilo sa na vlas.

Kráľ Boradach pozval sv. apoštolov ku dvoru svojmu a oni použili tú príležitosť, získali si priazeň a lásku kráľovu, ohlasovali pred ním učenie Kristovo, i obrátili kráľa, vodcov jeho a tisíce ľudu pohanského na sv. vieru. Sv. cirkev začala v Persii krásne prekvitať; lebo milostivý Boh podporoval prácu horlivých sluhov Svojich mnohými divami a zázrakami, ktoré sa dialy na prímluvu ich.

Pohanskí žretci (kňazi) krivo hľadeli na účinkovanie sv. apoštolov a keď ostávaly chrámy modlárske a vačky ich prázdne, štvili tajne modlársky ľud proti sv. apoštolom. Kráľ Boradach odtiahol s vojskom do vojny a rozhnevaní pohanskí žretci vzbúrili zaslepený ľud. Pohania chytili

sv. apoštolov v meste Suanire, zavliekli ich do chrámu modly slnca: sv. Šimona Kananejského pílou rozpoltili, a sv. Judasa Thadeusa kyjom ubili a hlavu sekerou zťali.

V knihe, v ktorej naznačené sú posledné dni a umučenie sv. apoštola Andreja, stojí, že nájdený bol hrob s nápisom v Bospore Cimmerickom, ktorý dosvedčuje, že sv. Šimon Horlivec po mučeníckej smrti svojej na tomto mieste bol pochovaný. Čiastka ostatkov ich prechováva sa v Ríme.

Poučenie.

Pán Ježiš Kristus vyvolil si sv. apoštolov, aby boli svedkami učenia Jeho, divov a zázrakov, ktoré činil na potvrdenie pravdy učenia Svojho božského, aby boli svedkami i prehorkého umučenia Jeho a smrti, ktoré z lásky ku hriešnemu pokoleniu ľudskému podstúpil, i oslávenia Jeho. A oddelil ich od sveta, aby výhradne rozširovaniu učenia Jeho božského žili. A jakú odmenu sľubuje Ježiš učeníkom na tomto svete? To napísal sv. Ján (15, 20.): «Nie je služobník väčší, než Pán jeho. Keď mňa prenasledovali, budú prenasledovať i vás; keď reč Moju zachovali, i vašu budú zachovávať Ale toto všetko učinia vám pre meno Moje; lebo neznajú Toho, ktorý poslal Mňa.» Svet nenávidel a prenasledoval i týchto dvoch sv. apoštolov; lebo horlivými kázňami svojimi vzdorovali prevráteným náhľadom židovským a pohanským. A utrpením svojím a umučením zaslúžili si sv. apoštolovia koruny večnej slávy. Svätý Cyprián hovorí: «Kto sa zrieka sveta, väčší je, než sláva jeho a mocnárstvo jeho.» Kresťane, i tebe privoláva svätý Gregor Nazianský: «Vyrvi dušu svoju svetu, utekaj pred Sodomou, utekaj pred požiarom; ponáhľaj sa, i neobzeraj sa, aby si nebol premenený na stĺp soľný; ale aby si sa oslobodil na vrchy.»

Ježiš Kristus riekol apoštolom: «Keby ste boli zo sveta, milovali by ste, čo je jeho; ale že nie ste zo sveta, ale Ja zo sveta vyvolil som vás, preto vás svet nenávidím Sv. apoštolovia Šimon Kananejský a Judas Thadeus nemilovali svet a horlili proti nepravostiam jeho. Sv. Judas Thadeus horlil v liste svojom proti bludárom a hriešnikom, i hovoril o nich, že sú bezbožníci, ktorí milosti Božie užívajú ku roztopašnosti a Boha zapierajú; že sú jako oblaky bez vody, ktoré vetor sem-tam preháňa; že sú jako stromy podzimné, neužitočné, dvakrát mrtvé, vykorenené; že sú jako búrlivé vlny morske, vymetajúce jako penu hanobnosti svoje a jako bludné hviezdy, ktorými búrka temností zachvátená je na veky; že sú žalobní reptáči, ktorých ústa hovoria pyšné slová a ktorí zvelebujú osoby pre zisk. Kresťane, tieto slová sv. apoštola skvele opisujú súvekých bludárov našich a osvietencov, ktorí slovami a spisami proti sv. cirkvi broja. Neber do rúk noviny ich a knižky, a chráň sa ich jako jedovatých hadov ! Každá babka vyhodená za také boho-rúhavé a sv. cirkev zohavujúce tlačené žvatlaniny a handry je peniazom Judášovým.

Modlitba.

O Bože, ktorý si nás skrze apoštolov Svojich Šimona a Judasa Thadea ku poznaniu sv. mena Svojho priviedol, popraj nám milosti, aby sme večnú slávu ich ctili a ctením v dobrom pokračovali. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

29. októbra.

Sv. Narcisus, biskup.

Sv. Narcisus narodil sa roku 96. po Kristu Pánu v Jeruzaleme; lebo r. 212 písal biskup jeruzalemský, Alexander, veriacim v Egypte medzi inými tieto slová: «Pozdravuje vás i Narcisus, ktorý sedel pred mnou na stolici biskupskej v Jeruzaleme, a ktorý mňa teraz podporuje radou a modlitbou, stošestnásť rokov má a vás napomína, aby ste žili v jednote a v pokoji.»

Sv. Narcisus vyznačoval sa od útlej mladosti v učenosti a v dokonalosti kresťanskej. Keď vyrástol, žiadali si veriaci a zbožní kňazi, aby sa dal za kňaza posvätiť. Pokorný sluha Boží zdráhal sa pre nedostatočnosť svoju ten vznešený úrad prijať. Na prosbu nábožných a učených mužov prijal posvätenie kňazstva a spisovateľ cirkevný Eusebius (+ 340), sv. Epifanius (+ 402) a sv. Hieronymus (+ 420) zvelebujú ho ako «svätého kňaza», ktorý povinnosti svoje skvele plnil, sv. cirkvi verne slúžil a veľkej úcty u veriacich požíval.

Roku 180 zomrel v Jeruzaleme biskup Dolichianus a veriaci ľud s kňazstvom a biskupami vyvolili pokorného a svätého sluhu Božieho za patriarchu na uprázdnenú stolicu biskupskú. I stal sa hodným v plnej miere vysokého povolania svojho. Jako najvyšší pastier zdvojnásobil zbožnú horlivosť svoju vo službe Božej. Neunavene ohlasoval slovo Božie, poučoval neumelých, napomínal slabých a poklesujúcich, potešoval zarmútených, napomínal núdzu trpiacich, i horlil proti tým, ktorí hriešny život viedli a bludom sa oddávali. A milostivý Boh podporoval sluhu Svojho vo vykonávaní sv. povinností divotvorným spôsobom; oslávil ho zázračnou mocou. Hore udaní spisovatelia cirkevní naznačili popri mnohých divoch a zázrakoch nasledujúce, ktorými diela jeho oslávené boli. V prvých časoch kresťanstva trávili veriaci s kňazmi svojimi v každý predvečer výročných slávností celú noc na modlitbách a pri nábožnom speve žalmov. I v predvečer z mŕtvých vstania Pána Ježiša Krista shromaždení boli nábožní kresťania s biskupom svojím a s kňazmi cez celú noc v chráme na modlitbách. Celý chrám bol slávnostne nepočnými lampami osvetlený na znamenie, že Pán Ježiš Kristus, svetlo sveta, zvíťazil nad smrťou a temnosťami. Diakoni behom noci zbadali, že olej v lampách vychádza a nábožný ľud obával sa, že obvyklé služby Božie sa pretrhnú. Diakoni oznámili nedostatok biskupovi. Ale sv. Narcisus nedal sa mýliť a vytrhovať ani najmenej z pobožnosti, i naložil diakonom, aby nabrali z krstiteľnice posvätenej vody. Keď ju doniesli ku sv. biskupovi, modlil sa nad ňou, požehnal ju, a kázal diakonom, aby tou vodou lampy naplnili. Zadívení diakoni vykonali rozkaz sv. Narcisa a hľa, voda bola premenená v drahocenný olej, ktorý v lampách krásne horel a svietil. Spisovateľ cirkevný Eusebius videl po 140. rokoch na vlastné oči z toho divotvorného oleja, z ktorého niektorí nábožní kresťania jako drahý ostatok prechovávali.

Ačkoľvek sv. Narcisus za výborné cnosti svoje, za horúcu horlivosť svoju pre česť Božiu a spásu sebe svereného stáda všeobecne ctený a zveľbovaný bol, milostivý Boh dopustil na neho veľké protivenstvo a utrpenie. Preto, že dbal o kázeň cirkevnú a priestupníkov horlivé karhal, popudil proti sebe nekajúcných nekárencov. Traja zlostníci, ktorých mená dejepis cirkevný z toho času neudáva, vzbúrili sa proti sv. biskupovi, i pomlúvili ho, že hovie hnusnej neprávosti. A túto skrivodlivú, bohaprázdnu pomluvu potvrdili i krivou prisahou, ačkoľvek nikto z veriacich na nich nič nedal. Jeden bezbožník riekol: «Keď naša prisaha je krivá, nech zhorím za živa!» Druhý riekol: «Ked som luhal, nech ma tresce Boh prašinou (malomocenstvom)!» A tretí riekol: «Nech

oslepneť, keď som povedal lož!» Veriaci ctili si po tejto bohaprázdnej pomste a pomluve sv. Narcisa takou úctou a láskou, ako drieb. Ale pokorný sluha Boží bol toho presvedčenia, že biskup, keď nie je povest' jeho neporušená, nemôže všestranne dokonale účinkovať a veriacemu ľudu tým byť, čím byť má. I opustil tajne Jeruzalem a usadil sa roku 199 na niektorej púšti a tam ako pustovník slúžil Bohu modlitbami, rozjímaním, postami a iným sebazapieraním. Márne hľadali kňazi a veriaci milovaného svätého biskupa svojho. A keď ho po dlhom čase nikde vyhľadať nemohli, vyvolili si za biskupa zbožného kňaza, menom Dios. Spravodlivosť Božia nenechala pohaniť verného služobníka Svojho a prísno potrestala krivoprišačníkov. Svolávanie pomsty Božej vyplnilo sa na bezbožníkoch tak, ako si to pri krivej prisaha žiadali a každý z nich zahynul, ako si žiadal. V dome prvého zločinca vypukol nočného času požiar, že nebolo možno pomysleť na hasenie a zhorel pomaly a boľastne s celou rodinou. Na druhého bezbožníka dopustil rozhnevaný Boh prašinu, že na celom tele bol samá rana. Obyvatelia vyhli ho dľa bežných zákonov z Jeruzalema, i zhnul na púšti obťažovaný kliatbou Božou a ľudskou. Keď to videl tretí krivoprišačník, naľakal sa, dal sa na pokánie, vyznal nevinnosť sv. biskupa a krivú prisahu svoju, i plakal tak veľmi a dlho, až oslepol, i neuzrel viacej v biednom živote svojom svetla Božieho. Veriaci v Jeruzaleme želeli za milovaným biskupom svojím, ktorého nevinnosť spravodlivý Boh takým hrozným zázrakom preukázal a zastal.

Za osem rokov zomreli traja biskupi v Jeruzaleme, a síce Dios, Germanion a Gordius. Veľký smútok a žal' panoval medzi veriacimi, a hľa, keď sa chystali k voľbe nového najvyššieho pastiera, objavil sa ne-nadale sv. Narcisus v Jeruzaleme. Veľká radosť a jásanie nastalo v celom Jeruzaleme a veriaci prosili so slzami v očiach sv. Narcisa, aby zase prevzal úrad svoj biskupský a spravoval stádo ku večnému blahoslavenstvu. Pokorný sluha Boží vyplnil žiadosť veriacich, ale pre vysoký vek svoj hľadal si pomocníka. Toho času putoval do Jeruzalema Alexander, biskup z mesta Flavie v Kappadócií, aby sa pomodlil pri hrobe Spasiteľovom, ako mu to videním oznámené bolo. Sv. Narcisus požiadal biskupa Alexandra, aby sa stal pomocníkom jeho a po smrti jeho nástupcom na stoliči patriarchálnej v Jeruzaleme. Tak žil a spravoval sv. cirkev pokorný sluha Boží sv. Narcisus pri podpore biskupa Alexandra až do roku 212, v ktorom tíško v Pánu usnul v 116. roku požehnaného a svätého života svojho. Za dlhé časy oplakávali veriaci Jeruzalemskí svätého biskupa svojho a s veľkou úctou a láskou pripomínali si blahoslavenú pamiatku jeho.

Sv. Narcisus vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, s horiacou lampou v ruke.

Poučenie.

Sv. biskup Narcisus pokúšaný bol na tomto hriešnom svete pomluvou, ktorú bezbožníci i krivou prisahou potvrdiť sa nebáli. Ačkoľvek nebol si povedomým žiadneho pohoršlivého činu, znášal trpezlivo urážku v dôvere v milosrdenstvo Božie a utiahol sa do samoty, aby tam výhradne Bohu slúžil. On vedel, že spravodlivý Boh nevinnosť jeho zastane a objaví. Kresťane, máš vedieť, že každý človek na tomto svete pokúšaný a pomlúvaný býva. To zakúsil už trpezlivý, cnostný Job; on riekol v utrpení svojom (7, 1.): «Bojovanie je život človeka na zemi, a jako dni nádenníka sú dni jeho.» A v knihe Kazateľovej (Eccl. 9, 11.) čítame: «Jako ryby udicou chytané bývajú, a jako ptáci chytaní bývajú osídлом: tak lapaní bývajú ľudia v zlý čas, keď na nich náhle pripadne.» Sv. Anton pustovník zbadal jedného času, že celý svet osídlami je pokrytý, i pýtal sa Pána Boha: «Pane, kto im bude môcť uniknúť?» A dostal odpoveď: «Len pokorní môžu sa ich

vystríhal. A kto nás pokúša najviac na svete? Diabol, svet a telo! A či je to zlé znamenie, keď bývame pokúšaní? Nie; lebo už sám láskavý Spasiteľ bol pokúšaný. Diabol málokedy pokúša zlých ľudí, lebo sú jeho, ale pobožných a bohabojných, aby oni Boha opustili. A preto, keď sa proti pokúšaniam bránime a proti nim bojujeme, shromažďujeme si novú zásluhu v nebeskom kráľovstve. Svätý Jakub apoštol píše (1, 12.): «Blahoslavený muž, ktorý znáša pokúšanie; lebo keď bude zkúsený, vezme korunu života, ktorú zasľúbil Boh tým, ktorí Ho milujú.» Keď nábožný Tobiaš (12.) veľké kríže, súženia a pokúšania na zemi vystál, riekol mu Rafael archanjel: «Ze si bol príjemný Bohu, preto potrebné bolo, aby pokúšanie zkusilo teba.» Drieť než opäť Theodosius k nábožnému životu na púť sa vybral, bol v duchu vytržený. I zjavil sa mu anjel Pána a hovoril mu: «Povstaň rýchle; lebo zápasiť musíš!» I zaviedol ho anjel na jedno miesto, kde bolo množstvo čiernych mužov, medzi ktorými stál hrozný obor. Anjel riekol: «S týmito musíš bojovať.» Theodosius naľakal sa zpočiatku toho obora, ale predsa zmužile pochytil ho, i zahnal ho so všetkou čeliadkou jeho. Nie je to teda zlé znamenie, keď pomlúvaní a pokúšaní bývame a s nimi zápasiť musíme. A prečo dopúšťa Pán Boh na človeka pokúšanie? Najprv preto, že pokúšanie nemôže opravdivému kresťanovi uškodiť, jako nejaký pes na reťazi uviazaný nemôže nikoho ukúsnuť, keď sa k nemu nikto nepriblíži; podobne nemôže nám uškodiť ani pokúšanie, keď mu nepodľahneme. I preto tiež dopúšťa Boh na človeka pokúšanie, aby mal príležitosť k zápasu a Boh v nebeskom kráľovstve mu slávu mohol rozmnožiť a odplatiť. Nikdy by neboli svätí takej slávy si získali v nebi i na zemi, keby neboli na svete mnohé pokúšanie vystál i, jako v Starom Zákone Abrahám, Jakub, Job, Tobiaš atď. a v Novom Zákone sv. apoštolovia, mnohí sv. mučeníci a vyznavači, jako sv. Anton, Hylarion, Athanasius, svätá Katarína Se-nenská, svätá Róza atď. Keď jeden starý pustovník zbadal, že mladý pustovník náramne bol pokúšaný, riekol mu: «Keď chceš, milý synu, budem Boha prosiť za teba, aby ťa pozbavil toho pokúšania.» Mladý pustovník odpovedal: «Ach, milý otče, nerob to; lebo, ačkoľvek mne to pokúšanie veľmi je obtiažným, dúfam, že ani odplata moja nebude malou. Jedno žiadam od teba: pros Boha, aby som v tomto pokúšaní premožený nebol.» Starec riekol natešený: «Dobre, syn môj; teraz uznávam, že na ceste dokonalosti pokračuješ.» Pán Boh dopúšťa na človeka pokúšanie i preto, aby si človek nezakladal na ničom na tomto biednom svete. Svätý Augustín zvolal: «Ó Pane, jaký si milosrdný; Ty si pokropil všetky pomíňajúce radosti moje najhorkejšími úrazami a príhodami:» A sv. Gregor hovorí: «Zlé, ktoré nás tu tlačí, núti nás, tak rečeno, aby sme sa k Bohu obrátili.»

Modlitba.

Ó Bože, popraj nám milosti skrze lásku Svoju a na prímluvu sv. Narcisa, verného služobníka Svojho, aby sme prechovávali v trápeniach tohoto života opravdivú túžbu po večnom živote vo sláve Tvojej. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

30. októbra.

Sv. Itha, pustovníčka.

Sv. Itha pochádzala z grófskej nemeckej rodiny Kirchbergov, ktorá vyznačovala sa v dvanástom storočí nielen bohatstvami a mocou, ale zvláštne nábožnosťou a činnou láskou oproti chudobným a sv. cirkvi, keď mnoho blahonosných ústavov pozakladala v zemi Švábskej. Mladá

grófka bola vyčnovaná nábožnými rodičami veľmi starostlivé a keď vyrástla v cudnú prekvetajúcu pannu, vydala sa r. 1197 za grófa Henrika Toggenburgského. Jako manželka mocného grófa, ktorý pri dobrých vlastnosťach svojich bol predsa veľmi prehlivým, bola sv. Itha vzornou paňou šľachtickou a skvela sa vernou láskou, útlomitom, horlivou nábožnosťou a štedrosťou oproti chudobným poddaným, tak že ju biedny ľud anjelom svojím strážcom menoval. Boh nepožehnal manželstvu dietok a zkušal kresťanskú dokonalosť jej, a ona krotila hnev hnevlivého manžela svojho povolnosťou svojou, tichou myslou a znášateľnosťou.

Ale milostivý Boh dopustil ešte väčšiu a ťažšiu zkušku na vernú služobnicu Svoju, aby si ju zasvätil výhradnej službe svojej. Na grófskom dvore žil bezbožný Talian, menom Dominiko, ktorý úplne naklonil si pochlebovaním a pretvárkou dôveru grófovi, že ho gróf nie za sluhu, ale za priateľa svojho považoval. Ošemetný Dominiko zahorel nečistým ohňom ku vznešenej grófkke a opovážil sa v neprítomnosti grófovej so zločinným návrhom ku nej pristúpiť. Bohabojná a vznešená Itha pokarhala hriešneho bezočivca a Dominiko v pekelnnej zlosti svojej zaprisahal sa, že vypomstí sa pri najbližšej príležitosti na neprístupnej grófkke. Obozretne a pomaly usiloval sa nehanobník nevinnú a zbožnú Ithu u prehlivého manžela očierňovať a upodozrievať, kým sa mu nepodarilo žiarlivosť v srdci grófovom vzbudiť: len iskra chybela, aby srdce grófovo plameňom nenávisť neskrotenej sa rozžiarilo a utajovanú zlosť svoju na nevinnú trpiteľku nevylialo. Necitný a zavedený manžel zachádzal so sv. Ithou vždy surovejšie a ona znášala trpezlivo všetko príkorie a zdvojnásobila modlitbu svoju a odovzdanosť do vôle Božej. Len tajne smela podporovať chudobných a v neprítomnosti manžela navštevovať chrám Boží v kláštore, ktorý neďaleko hradu ležal.

Jedného dňa sedela nešťastná grófka v osamelej zámočkej svetlici a pozerala smutne na prsteň svoj sobášny, ktorý jej gróf Henrik jako odznak lásky a vernosti manželskej pri oltári Božom bol podal. Horké slzy zalialy nevinnú krásnu tvár jej. V nevýslovnom žiali sňala prsteň, položila ho na stolík pri otvorenom obluku, a hodila sa na kolená, aby sa Bohu v trápení svojom skrúsenou modlitbou odporúčala. Medzitým jako bola v modlitbe pohrúžená, priletel krotký havran, uzrel zlatý blyšiaci sa prsteň, uchytil ho zobákom a odletel. Grófka naľakala sa a ťažký bôľ svieral citlivým srdcom jej; ona tušila veľké nešťastie. Havran zaletel do hory a prenasledovaný orlom vypustil zo zobáku prsteň a ten spadol na zem pod strom. Nezadlho prišiel cestou poľovník grófov, menom Kuno, i vzal zlatý prsteň na koreni starého stromu. Naradovaný navliekol si drahocenný prsteň na prst, poberal sa do zámku, netušil nič zlého, i ukazoval s radosťou iným sluhom krásny prsteň. Nikto zo sluhov neznal, komu by prsteň náležal. I priblížil sa bezbožný Dominiko ku radujúcemu sa Kunovi a prizrel sa na prsteň, i poznal ho. Diabolská radosť zažiarila zo škuľavých očí jeho. Nepovedal ani slova a poberal sa ku grófovi, aby nevinnú manželku jeho do najväčšieho nešťastia uvrhol. Smutný a zrazený vstúpil ostý-chave pred grófa, aby nalial jedu do žiarlivého srdca jeho. A diabolský pomluvač riekol grófovi, ktorý starostlivé pýtal sa milovníka, čo mu chybí, či ho nepotkalo nejaké nešťastie: «Rád by som veľmi mlčal; ale zločin je priveľkým a verejným. Kuno, ten biedny pokrytec, nosí zjavne prsteň sobášny grófskej manželky vašej!» Prehlivý gróf Toggenburg nerozmýšľal dlho v zaslepenosti svojej, dal hneď zavolať verného a cnostného poľovníka Kuna, ktorý na nič zlého nemyslel a v chytrosti nájdený prsteň nesňal. Sotva pohliadol gróf na ruky sluhove, poznal prsteň sobášny. Tvár Toggenburgova obľadla jako biela stena a trasúcimi sa perami zvolal na bezbožného Dominika, aby dal vyviešť zo staj najdivokejšieho žrebca a aby priviazal nešťastného Kuna na chvost jeho a zo zámočkej

brány ho vyštváľ. Prítomní sluhovia so strachom sputnali nevinného poľovníka a priviazali ho ku chvostu divokého bujného žrebca, ktorého diabolský Dominiko dlhým bičom von z brány zámockej šibal. Žrebec uháľal v divokom behu dolu so zámku po skalnatej ceste, roztrepal telo nešťastného nevinného anládenca, ktorý, keď sa remeň pretrhol, ostal v doline na ceste ležať a zomieral. Medzi tým, čo sa táto hrozná vražda diala, bežal chladného rozumu pozbavený gróf do svetlice zbožnej manželky svojej, ktorá o smutnej príhode nič neznala, a zvolal temným hlasom: «Ženo, kde je prsteň, ktorý dal som tebe v deň sobášu nášho ?» Itha odpovedala preľaknutá: «Položila som ho dnes na stolík pri okne; i priletel havran, pochytil ho a uletel s ním.» Ukrutník skríkol: «Nuž teda leť za ním!» I pochytil nevinnú manželku a hodil ju von oknom do priepasti. Vrah odchádzal od okna a počul len výkrik: «Ježišu, ja som nevinná!

Po tomto hroznom zločine nezažmúril oči prehlivý ukrutník ani za okamihnutie. Ráno sedel bľadý a celý omámený vo skvostnoj svetlici svojej. Dnu vstúpil staručký mních z blízkeho kláštora a hovoril vážno: «Gróf Toggenburg, prichádzam od Kuna, poľovníka vášho, ktorého duši nech je Boh milostivý! Včera našiel som ho na ceste, práve keď zomieral, vypočul som spoveď jeho a zomrel v náručí mojom. Po svätej spovedi v poslednej chvíli života svojho volal Boha za svedka nevinnosti svojej. Neznal ani príčiny, pre ktorú ste ho zavraždili. Keď zomieral, prosil ma, aby som vám tento prsteň doniesol, ktorý havran k nohám jeho padnúť nechal. Dozvedel sa o majiteľovi jeho tým spôsobom, že prečítal meno, ktoré na ňom je napísané; tešil sa, keď zvedel, že vám patrí. Povinnosť svoju vykonal som. Gróf Toggenburg, nech vám je Boh milostivým: poľovník Kuno bol spravodlivejším, než ste vy!» Vrah stál nemý, hrôza a ľútosť poviazaly mu jazyk, keď ctihodný mních odchádzal. I pristúpil nešťastný Toggenburg k oknu, pozeral krvou podbehnutými očima do priepasti a zúfale zvolal: «Ja som vrah tvoj — Itha!»

Dobrotivý Boh zachránil divotvorne vernú služobnicu Svoju. Nešťastná grófka nebola mrtvá. Anjel strážca sniesol ju na husté kriačky, s ktorých skleslá na mäkký moch, i ostala na ňom bez povedomia ležať. Nočná vlhká rosa občerstvila omdlenú, i prebrala sa. Zadívene obzerala sa sv. Itha, kde sa nachádza. Pomaly rozpomätala sa, čo sa dialo s ňou. I hodila sa na kolená a s radostnými slzami v očiach ďakovala vrúčne milostivému Bohu za divotornú ochranu Jeho. Pomodlila sa i za manžela svojho a za nepriateľov svojich, aby im Boh ťažké hriechy odpustil a na cestu spásy ich napravil. Obozretne liezla po strmej strane skalnatého vrchu a vždy stavaly sa jej do cesty nové prekážky, od spodku zívala na ňu hlboká priepasť, i zvolala slziac: «Ó Henrik, či som si to zaslúžila ?» I modlila sa s dôverou k Bohu, prišla na úzku pirt' (chodníček), dostala sa na cestu, i ponáhľala sa do blízkyh hustých hôr. Zo suchých haluzí a zo stromovej kôry zhotovila si chyžku, nasnášala suchého listu a mochu a postlala si v nej lôžko. Za pokrm slúžily jej korienky a lesné ovocie; blízky prameň podával jej čerstvú krištáľovú vodu. Tak žila sv. Itha v puste hore za dlhý čas a modlievala sa horlivé Bohu. V lete i v jaseň hotovila si zásobu pokrmu na prísnu zimu, a ostatná práca jej bola popri horlivej modlitbe sv. rozjímanie. Milostivý Boh požeľňával trpiacu služobnicu Svoju nebeskými darmi, i tešil ju veľkou milosťou Svojou v skrovnej pu-stovni, že bola celkom šťastlivou, i netúžila po ničom inšom, než jedine po nebeskom kráľovstve. Takto slúžila sv. Itha Bohu nikým nemýľená za mnohé roky.

Gróf Henrik Toggenburg žil smutne a zúfale; svedomie hrýzlo nešťastníka, i nemal pokojnej chvíľky. Neopovážal sa sopiať ruky svoje k modlitbe, lebo si myslel, že pred trónom Božím stoja a žalujú nevinne zavraždená manželka a verný sluha jeho, i volajú o pomstu Božiu. I sedával samotný jako väzeň na zámku svojom horskom a neopovážal sa ľudom počestným na oči

ukázať. I opustil hniezdo svoje hôrske a tajne vybral sa do sveta. Ani medzi cudzími ľuďmi nenašiel pokoja. Navrátil sa zúfalý na hrad svoj a zaumienil si, že sa hriešneho života pozbaví.

Sluha celý spotený opovážil sa do grófovej svetlice vstúpiť. Strnulým zrakom pozeral gróf Henrik na verného starého sluhu, ktorý jediný u neho posiaľ obstál. I vypravoval naradovaný starý sluha, že grófka Itha pod skalou Havranovou v horách žije, že ju sám videl, jako polonahá ovocie lesné sbierala a do biednej chyžky vstúpila. Na bľadej tvári nešťastného grófa zjavila sa po mnohých trápnych rokoch červená farba, na celom tele sa triasol, nemo pochytil ruku starcovu a ukazoval k horám, i dal sa mu viesť jako dieťa. Slnko zapádalo, keď prišiel gróf so sluhom pod skalú Havranovú, v lese bola sa už rozprestrela polotma. Tíško priblížili sa ku chyžke pustovníckej. Začuli hlboký vzdych. Gróf Henrik nachýlil sa do vnútra chyžky, i uzrel nevinnú vychudlú manželku svoju, jako na mochu pokojne odpočívala. Z očí jeho tiekli hojné slzy, i pozdvihol ich prvýraz k milostivému nebu po toľkých nešťastných rokoch. I hodil sa k nohám svätej pustovnice a kropil ich horúcimi slzami. Sv. Itha prebrala sa z tichého spánku, otvorila oči a vyskočila z lôžka. Zadívená pozerala na mužov, ktorí pobúrili tichý spánok jej a samotu lesnú, i preľakla sa, keď poznala manžela. Gróf Henrik plakal žalostne a hovoril trhané: «Itha, nevinná Itha moja, odpusť pre rany Kristove! Svätá pustovníčka zdvihla ruky k nebu a hovorila: «Henrik, tam v nebi je Sudca náš! Neprestajne vzdychala som k Nemu, aby tebe odpustil, čo si mne urobil. Zrušil si prísahu, ktorú si složil, že mňa vždy verne budeš milovať; chcel si mňa zavraždiť, a že žijem, to je zázračná milosť Pána Boha, ktorého anjelia nevinnosť ochraňujú. Pre teba som naveky mrtvou.» Gróf poľúbil vetché rúcho jej a vzdychol: «Či teba nedotkne sa moja ľútosť a pokánie? Ved' pokáním možno dosiahnuť milosrdenstva Božieho, ba i večné zatratenie možno ľútosťou a pokáním odstrániť. Svätá pozdvihla pokorne kajúcnika zo zeme, poľúbila ho na znak smierenia, i zjavila manželovi, že zaviazala sa slávnostným sľubom ku kajúcnemu životu a ku samote. I prosila manžela, aby jej dal vystaviť na poli pod hradom pri kaplnke, k úcte Panny Márie posvätenej, chyžku, aby v nej, zaopatrená skrovnou živnosťou, nemýlená Bohu slúžiť mohla. Márne prosil naradovaný gróf nájdenu svätú manželku svoju, aby sa na zámok Toggenburg s ním navrátila. Svätá volila i budúce v samote Bohu slúžiť. I márne prelieval horké slzy: sv. Itha ostala v pustovni svojej, kým zarmútený nad tým rozhodnutím gróf Henrik v chytrosti malú chyžku na mieste naznačenom nevystavil a potrebnými vecami neopatrila.

Sv. Itha prevedená bola v tajnosti do novej chyžky svojej a žila v nej, jako drieb v tmavom lese, samotná na modlitbách a vo sv. rozjímaní. Okolité obyvatelia dozvedeli sa o milostivej panej svojej a v zástupoch prichádzali k pustovni jej, aby sa pohľadom jej potešili a dobrotivému Bohu v kaplnke ďakovali za divotvorné zachránenie sv. Ithy. Všetci ľúbali drevený kríž, ktorý si svätá trpitelka z hôrnej pustovne doniesla; kde on bol jej jediným bohatstvom a útechou. Za viacej rokov žila sv. Itha v nábožnosti, sebazapieraní a v pokore pri milej kaplnke. Neďaleko ležal kláštor Fissingen, v ktorom zbožné mníšky prebývaly a ktorý predkovia grófa Henrika postaviť dali. Sv. Itha navštevovala často kláštor, aby prítomná byť mohla pri službách Božích. Mníšky obdivovaly hlbokú pokoru a skrúsenú nábožnosť grófkini, i prosily ju srdečne, aby medzi ne vstúpila a ich kresťanskej dokonalosti učila. Na mnohé prosby vyplnila svätá Itha žiadosť mníšek a vstúpila do kláštora, kde skvela sa príkladom zapieranania seba, kresťanskej pokory a nábožnosti. Mníšky nasledovali svätý príklad jej v kresťanskej dokonalosti. I medzi sestrami žila sv. Itha jako na púšti; častoráz celé dni kľachiavala v izbičke svojej na kolenách, nepožívala žiadneho pokrmu, trýznila vychudlé a slabé telo svoje. A predsa podstupovať musela ťažké pokúšanie.

Neraz vzbudila sa v čistej mysli jej túžba po láske nešťastného manžela jej. Ale Boh posilňoval horlivú služobnicu Svoju. S milosťou Božou odolala pokúšaniam a žila dľa daného sľubu v najväčšom pokání a v najužšom spojení s milostivým Bohom.

Vo vysokom veku upadla do ťažkej nemoci, i usnula tíško v Pánu. Veľké množstvo nábožného ľudu shromaždilo sa, keď telo jej ukladané bolo k odpočinku pred oltárom sv. Mikuláša v chráme kláštorským vo Fissingene. (Jž za života menoval nábožný ľud grófkou Ithu svätou. A keď pri hrobe jej mnohé zázraky a divy na prímluvu jej sa dialy, vriadená bola svätou cirkvou do počtu svätých.

Sv. Itha vyobrazuje sa v kajúcnom rúchu, ako modlí sa kľáčiac pred pustovňou svojou horskou, pri nej havran.

Poučenie.

Sv. Itha vytrpela v živote svojom nad pomyslenie ľudskej ťažkej trápenie, ktoré zapríčinilo ohavné podozrenie. Trpezlivo znášala ťažký kríž svoj, nesvolávala pomstu s neba ani na ukrutného manžela svojho, ani na ohavného pomluvača a zlostinika. Ona modlila sa za nepriateľov svojich, odpustila previnenie ich a nízku pomstu; konala celkom dľa učenia sv. Evanjelia. Ona znala, že človek nesmie nepriateľov nenávidieť, trestať a že len Boh môže nepriateľov Svojich nenávidieť a trestať, že len On má moc a právo, aby trestal nepravosť. Kresťane, keď chceš pomluvačov, utrhačov a upodozrievateľov potrestať, tresci ich kresťansky, vypomsti sa kresťansky, ako svätá Itha! Nedbaj na to, čo svet o tebe hovorí, čo sa mu neľúbi. Nepriatelia tvoji, pomluvači, podozrievači budú zahanbení, keď uvidia, že tebe na duši uškodiť nemôžu, čo by čokoľvek podujali. Sv. Ján Zlatoustý hovorí: «Na jednu vec musíme dbať: nie síce na to, aby sa nám nič zlého od nepriateľov nedialo; ale na to, ako to usporiadame, aby sme im nič zlého neurobili. — Podozrievanie je ťažkým previnením proti bližnému a má smutné následky, ako sme to v trpkom živote sv. Ithy a ľahkoverného prchlivého manžela jej, ktorý ťažko oplakával prenáhlené previnenie svoje, videli. A jaký rozdiel je medzi posudzovaním a podozrievaním? Ten, ktorý bližného posudzuje, silne verí to alebo iné zlé o ňom, ku pr. že je zlodej, vrah atď.; ten, kto má o bližnom zlé podozrenie, niečo síce verí, že bližný jeho to alebo iné zlé urobil, alebo v úmysle má urobiť, ale predsa tomu docela neverí a z pomsty rozhlasuje, aby bližnému škodil. A také podozrenie je ťažkým hriechom; lebo tiahne za sebou veľké zlé, menovite v stave manželskom. Kresťane, chráň sa zlostiného podozrievania! A keď upodozrievaný bývaš, hovor so sv. Augustínom: «Súd o Augustínovi, čo chceš, len keď pred tvárou Božou svedomie moje na mňa nežaluje.»

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, na mocnú prímluvu svätej Ithy, služobnice Svojej, aby sme požívali milosť ustavičnej vernosti v službe Tvojej a opravdivú lásku ku nepriateľom svojim. O to Teba prosíme skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Blahoslavená Štefana, mníška.

Na úpätí horstva, Júra menovaného, leží pri rieke Jornante okresné mesto francúzske Zes(Gex). Driev mesto sídlom vladára krajinky, Gesium zvanej, ktorú si podmanili najprv

vojvodcovia Savojskí, potom Berňania a Ženevania vo Švajcsm, ktorí prepustili ju roku 1601 Francúzsku.

V meste Žese (Gex) narodila sa roku 1631 šľachtickej rodine dcéra, menom Štefana. Rodičia oddaní boli horlivé bludu Kalvínovmu a vychovávali dcérku svoju, jako to obyčaj u bludovercov, v nenávisti viery krestansko-katolíckej; miesto toho, že by ju boli priúčali opravdivému učeniu Kristovmu a bázni Božej, vysmievali sa z obradov sv. cirkve, z pôstov, zo ctenia svätých a z iných služieb Božích a kresťanských povinností. Štefana bola dievčaťom prívetivým a veselým; ale zaplietla sa do bludu tak, že z celého srdca nenávidela všetko, čo bolo katolíckeho, i vysmievala sa z obyčajov sv. cirkve; niekedy vlúdila sa do katolíckeho kostola, aby mohla sa posmievať, ruky vo sväteničke si umývať a iné bohaprázdné nezbednosti vystrájať. Zaťatá kalvínská panna robila proti sv. cirkvi pred dvesto rokami to, čo posiaľ na stranách našich Lutheráni a Kalvíni robievajú, keď nás pre znamenie kríža, pre úctu Panne Márii a svätým Božím vzdávanú, pre slávnostné prôvody (processie), pre kresťanské pozdravenie vysmieávajú a kde ich je viac, než nás, vo sviatky zasvätené navzdor na poli a doma pracujú, trus vyvážajú, v pôste a v advente pri hlučnej hudbe tancujú alebo aspoň svetské piesne prespevujú. Pri takých bohaprázdnost'ach vzdychnime si, jako niekdy Spasiteľ: «Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!» A Boh je zhovievavý, častoráz nedá sa posmievať, častoráz smilováva sa nad zaslepenami. Tak smiloval sa i nad zaslepenou Štefanou.

Na Božie Telo poberal sa mestom Že-som slávnostný katolícky prôvod. Štefana dívala sa z otcovského domu. Zrazu osvietená bola jej duša nebeským svetlom. Zdalo sa jej, jakoby láskavý Spasiteľ Ježiš Kristus z monštrancie, ktorú kňaz niesol a ňou požehnanie veriacim udeľoval, na ňu bol pohliadol. A poznala nepravdu učenia Kalvínovho a pravdu katolíckej viery, i zaumie-nila si, že stane sa katolíčkou. Rozprávala známej katolíckej panne, čo sa s ňou deje, a prosila ju o radu. Panna divila sa a radila jej, aby išla do kláštora k Uršulinkám, kde sa môže dokonale poučiť a poradiť a dosiahne potrebnú pomoc. A Štefana uposlúchla dobrú radu, išla hneď do kláštora, vyjaviť mníškam, že sa chce navrátiť do lona sv. cirkve a stať sa mníškou. Mnišky presvedčily sa, že Štefana má opravdivú horlivosť po poznaní pravdy, i prisľúbily jej, že ju milerady prijmú, keď jej to bude dovolené. Matke bol krok dcérin oznámený, i bola tak na Štefanu rozhorčená, že na ňu čakala s britkým nožom v ruke. Štefana bola pripravená na veľký odpor, i prosila cestou k domu rodičovskému milostivého Boha, aby ju k nastávajúcemu boju posilniť ráčil. Keď vstúpila do svetlice, padla pred rozhnevanou a zúriacou matkou na kolená, a opisovala vznešenosť viery katolíckej tak dojímavé a prosila tak neodolateľne, že matka dovolila, aby sa stala i katolíčkou i mníškou.

I vstúpila Štefana do kláštora sv. Uršuly, kde slávnostne bola prijatá do lona sv. cirkve. Veselá a rozpustilá drev panna stala sa celkom zmenenou, opovrhovala svetom, zapierala seba, modlievala sa horlivé v chráme a prelievala horké slzy nad poblúdením svedenej mladosti svojej. A predsa bola v prvom polroku noviciatu svojho ťažko a prísne zkúšaná! Keď onemocnela matka jej, poslaly prísne mnišky Štefanu domov, aby matku opatrovala. Tým chcely zkúšať stálosť jej, i myslely, že zbožná dcéra získa matku sv. cirkvi. Pokorná Štefana išla z poslušnosti do rodičovského nádherného domu, ačkoľvek vedela, že so samými zarytými nepriateľmi viery svojej obcovať bude, i niejedon posmech a hanu uslyší. A v skutku mnohí zaťatí kalvíni usilovali sa všemožne zbožnú pannu posmeškami a hanením náboženstva katolíckeho znepokojovať; ale

Štefana vedela tak porážať námietky ich a tak výmluvne zastávať svätú cirkev, že všetci boli zahanbení. Matka uzdravila sa a Štefana odišla do kláštora, aby prípravný beh svoj dokonala.

Po odbavenom prípravnom čase (noviciate), složila slávnostný sľub a stala sa mníškou. Medzi kalvínami naučila sa ešte viac vážiť si sv. vieru a život kláštorný. I bola vzorom v kresťanskej dokonalosti všetkým sestrám kláštorným. I toho najmenšieho hriechu, ba i len tône jeho sa náramne bála. Všetko trápenie a ťažké kríže znášala jako tichá ovečka. Poníženie a pohrdanie rada trpela a obcovala ustavične i pri prácach skrúšenou modlitbou s milostivým Bohom. So Štefanou stala sa taká divotvorná premena, jako niekdy s veľkým prenasledovníkom sv. cirkve — Šavlorn, ktorý milosťou Božou osvietený stal sa jako Pavel najhorlivejším apoštolom a obrancom cirkve Kristovej. Často vychádzala Štefana z kláštora do mesta, aby s kalvínami shovárať sa mohla, i mlúvila im tak do srdca, že niektorí hovorili, že sa z rečí jej poučiť môže človek viac, než z najlepších kázni slávných rečníkov. Každým dňom pokračovala v dokonalosti kresťanskej.

Roku 1659 upadla bohumilá mníška Štefana do ťažkej nemoci, dosiahla vtedy len 28, rok života svojho. Zdlhavá zimnica lomcovala útlym, častými postami zoslabeným telom jej, že chradla vždy viac a viac. V ťažkej nemoci vyjaviť žiadosť, že by rada niekoľko slov prehovorila s rodičami svojimi. Keď kalvínski rodičia do kláštora prišli, domlúvala im srdečne umierajúca dcéra, aby sa vrátili do lona sv. cirkve. Namáhanie jej bolo márné. Kto od malička svojho ustavične počúvať sa navykol, že katolícka viera je tmárska, to alebo iné že je povera, lebo i modlárstvo a že protestantská viera drží sa čistého (?) slova Božieho, toho duša je blodom celkom nakazená. A preto je to vždy veľká milosť Božia, keď zaslepený protestant príde ku poznaniu, čo je pravda a čo lož, a k úmyslu, aby vstúpil do katolíckej cirkve, ktorá od časov apoštolských ani v najmenšom od článkov učenia Kristovho sa neuchýlila. Zbožná a horlivá Štefana pocítila bôľ Pána Ježiša Krista, ktorého svätá krv pre mnohých ľudí darmo vyliata bola. Matka jej poznávala síce pravdu, ale z ohľadov ľudských nechcela sa odriecť bludu. A predsa nemodlievala za zbožná Štefana nadarmo! Po smrti jej vrátili sa dvaja bratranci do lona svätej cirkve, z ktorých pôvod vzaly dve zbožné katolícke rodiny v meste Zese (Gex). Štefana usnulu v Pánu dňa 30. októbra roku 1659 a svätá cirkev vyhlásila ju za blahoslavenú.

Blahoslavená Štefana vybrazuje sa v rúchu rádu sv. Uršuly, jako kľáč pred monštranciou.

Sv. Alfons Rodriguez, brat kláštorský.

Z naloženia sv. Otca, pápeža Leva XIII. oslavuje sa dnešného dňa vo sv. cirkvi i blahoslavená pamiatka sv. Alfonsa Rodrigueza, pokorného brata a vrátneho z tovaryšstva Ježišovho.

Sv. Alfons Rodriguez narodil sa roku 1531 v Segovii v zemi španielskej. Otec jeho bol zámožným kupcom a bohabojným kresťanom. Starostlivá a zbožná matička vychovávala synka svojho v bázni Božej a úzkostlivé strážila nad nevinným útlym srdiečkom jeho. Tak rástol zbožný chlapček pod opaterou milostnej matičky v úkryte domu rodičovského jako voňavá fialka. Od najútlejšej mladosti prejavoval sv. Alfons Rodriguez veľkú prostotu srdca kresťanského, horúcu lásku ku čistote svedomia svojho, zriedkavú obľubu v pokore a poníženosti a najmä vrúcnu detinskú úctu oproti blahoslavenej Panne Márii, Matke Božej. Najväčšou radosťou jeho bolo, keď mohol pred obrazom Rodičky Božej kľáčať a k nej o prímluvu vzdychať. Raz zvolal sv.

Alfons počas modlitby svojej v prostote srdca svojho detinského ku Kráľovné nebeskej: «Ó Matka moja! Keby si vedela, jak veľmi milujem teba. Jak veľmi ty mňa i miluješ, predsa ja mám ešte radšej teba!» Na to zjavila sa mu Matka Božia a veľkou láskavosťou pokarhala ho za tieto slová. A svätý mladík tým väčšou, útlejšou dôverou a láskou vinul sa v modlitbách svojich ku preblahoslavenej Panne Márii, ktorá mu od milostivého Boha mnohé zriedkavé dary duševné vyprostredkovala.

Keď sa vyučil potrebným vedám, pridržal ho otec ku prácam obchodným. A zbožný mladík nezabúdza ani pri kupectve na dušu svoju a úzkostlivé staral sa o spasenie svoje. V slobodnom čase navštevoval chrámy a každého dňa večer a ráno kľáčiaval pred obrazom Panny Márie v izbičke svojej; z uspokojených peňazí nadeľoval štedre chudobných bližných svojich. Starostliví rodičia nahovorili dospelého mládenca, aby do stavu sv. manželstva vstúpil a obchod prevzal. Z poslušnosti vstúpil do stavu manželského a venoval sa pokorne povolaniu svojmu. Pri mnohých starost'ach, s jakými spojený býva závod obchodnícky, nezabúdza na večný cieľ putovania a namáhania pozemského, a uprostred prác i starostí snažil sa po zbožnosti a kresťanskej dokonalosti. Žiadneho človeka neukrivil v obchode svojom. Každý ubiedený bližný nachádzal u neho podporu hmotnú a útechu duševnú. Tak žil zbožný a spravodlivý obchodník do štyridsiateho roku veku svojho, vysoko ctený a vážený každým človekom.

Neúprosná smrť odňala sv. Alfonsovi postupne milých rodičov, starostlivú zbožnú manželku a dve milostné dietky, ktorými láskavý a dobrotivý Boh šťastné manželstvo jeho bol obdaril. I poznal pokorný sluha Boží ešte lepšie márnosť vecí pozemských, radil sa s otcom svojím duchovným, ktorému sa veľmi často z hriechov svojich vyznával, čo by mal robiť, aby Bohu a duševnému spaseniu svojmu výlučne slúžiť mohol. Po mnohom rozvažovaní a po prekonaní mnohých ťažkostí vstúpil roku 1571 v meste španielskom Valencii do rádu Jezuitov. Pokornému, štyridsať ročnému bratovi naložil predstavený kláštora najnižšie a najťažšie ručné práce, ktoré on v prostote srdca svojho ochotne a svedomite vykonával. V krátkom čase stal sa pokorný sluha Boží vzorom pre všetkých nižších bratov tovaryšstva Ježišovho, i pre všetky pracovné stavy a povolania v každej kresťanskej cnosti. Najmä vynikal sv. Alfons Rodriguez hlbokou pokorou a prostotou srdca, láskavosťou ku chudobe, zriedkavým zapieraním seba a trpezlivosťou, neunavenou pracovitosťou, tak zvanou slepou poslušnosťou, úctivosťou, a úslužnosťou. Myseľ jeho bola pri každej práci k Bohu obrátená. Častoráz za celé hodiny kľáčiaval pred obrazom umučeného Spasiteľa, alebo pred sochou Panny Márie. Za štyridsaťšesť rokov obstarával sv. Alfons Rodriguez rozličné práce v kláštoroch rádu. Najdlhšie a to až do blahoslavenej smrti svojej zastával povinnosť vrátneho kláštorského. Keď vo vysokej starobe cítil blížiť sa poslednú hodinku pozemského putovania svojho, prijal s najväčšou kajúcnosťou a skrúšenosťou sv. sviatosti zomierajúcich, upadol do blaženého vytrženia, ktoré za tri dni trvalo, i usnul v Pánu s úsmevom na tvári dňa 31. októbra roku 1617 v 86. roku svätého života svojho na ostrove Majorke.

Milostivý Boh oslávil verného sluhu Svojho jak za požehnaného života jeho, tak i po blahoslavenej smrti mnohými divami a zázrakmi. Preto vyhlásil ho pápež Lev XII. roku 1825 za blahoslaveného a pápež Lev XIII. roku 1888, dňa 15. januára vriadil ho do počtu svätých, i nariadil sláviť pamiatku jeho v deň 30. októbra každého roku.

Sv. Alfons Rodriguez vyobrazuje sa v rúchu tovaryšstva Ježišovho, jako kľáči so sopiatymi na prsách rukami, na ktorých visí ruženec, pred sochou Umučeného.

Modlitba.

Ó Bože, sila slabých a oslávenie pokorných, ktorý si sluhu Svojho Alfonsa ustavičnou horlivosťou v sebazapieraní a slávou skvelej pokory svietiť nám poprial: daj nám i milostivé, aby sme dľa príkladu jeho telo svoje mŕtvili, v pokornom nasledovaní ukrižovaného Syna Tvojho vytrvali a večnú slávu dosiahli. Amen.

31. októbra.

Sv. Volfgang, biskup.

V desiatom storočí žila vo Švábsku rodina grófska, menom Pfullingen; z nej pochádzal sv. Volfgang. Keď nábožná grófka Gertrudis synka pod srdcom nosila, zjavila sa jej vo sne skvelá hviezda, ktorú porodiť mala. Malý Volfgang mal výborné vlohy a zbožná matka zaštepila mu zavčasu do útlého srdca nábožnú myseľ. Keď mal chlapčok sedem rokov, dali ho grófski rodičia na vychovanie do kláštora Rychnovského (Recheinau), ktorý neďaleko Kostnice (Konstanz) ležal a výbornými školami sa honosil, tak že z neho mnohí slávni biskupi a učenci vychádzali. Volfgang pokračoval na slávných školách vo vedách a v cnosťach, že ho jak učitelia tak i spolužiaci vysoko ctili a milovali. Tu položil si základ vysokej učenosti svojej a kresťanskej dokonalosti. Na školách spriatelil sa s mladíkom, sebe rovným, grófom Henrikom, ktorého starší brat Popo či Pozo bol biskupom vo Vircburgu. Tento horlivý biskup založil v sídelnom meste svojom novú vysokú školu pre bohoslovecké a svetské vedy, i povolal z Itálie slávneho učenca Štefana za hlavného učbára. Oba mladí grófi odobrali sa do Vircburgu, aby sa pod správou slávneho učenca Štefana vysokému učeniu oddali, čo samolúbosti hrdého učiteľa la-hodilo. Volfgang pokračoval vo vedách tak skvele, že v mnohom ohľade vynikal nad slávobažného majstra svojho, čo tohoto samolúbost' tak veľmi obrážalo, že pokorného učenika začal prenasledovať, ba mu i naposledy zabraňoval na prednášky chodiť. Ale vedochtivý mladý gróf nevšimľ si žiarlivosť jeho a usilovne chodieval do škôl. Horlivé pohrúžal sa do sv. Písma a do spisov sv. Otcov cirkve a spolu zatúžil po tom, že sa odriekne sveta a niekde do samoty alebo do kláštora sa uchýli. Keď to priateľ gróf Henrik spozoroval, usiloval sa všemožne, aby priateľa Volfganga v svete zadržal, aby hlbokou vedou svojou a zbožným životom jako svetlo na svietniku svietil. Roku 956 stal sa gróf Henrik arcibiskupom v Trevíre (Trier), na ktorú dôstojnosť cisárom Ottom I. bol povýšený, i neprestal učeného priateľa svojho, Volfganga, nahovárať, aby s ním do Trevíru išiel a múdrou radou svojou v ťažkom úrade ho podporoval. Pokorný a skromný sluha Boží dlho nedal sa nakloniť prosbám priateľovým; ale keď milovaný priateľ neprestával naň doliehať, vyslovil sa Volfgang, že s ním pôjde pod tou výmienkou, keď nebude mu nútiť výnosné hodnosti a keď bude len za učiteľa a dozorcú na školách mestských ustanovený; lebo pokorný sluha Boží nežiadal si hodnosti, ani skvelý dôchodok.

Za mnohé roky vyučoval skromný Volfgang mládež a v kruhu nevinných dietok cítil sa úplne blaženým. Odmeny neprijal od bohatých rodičov, ktorí tešili sa veľmi zo skvelého pokroku dietok svojich. Už tu prejavoval veľkú obetovavosť a bezzisťnosť, ktorou vo svätom živote svojom vynikal; lebo napomáhal a podporoval chudobných žiakov všetkými prostriedkami, ktoré k vzdelaniu ich potrebné boli. Rúcho jeho bolo jednoduché, pokrm skromný, postieval sa prísno, modlieval sa vytrvale. Keď arcibiskup Henrik badal, že poklesla kázeň (poriadok) v kapitule a

medzi iným duchovenstvom, vymenoval spierajúceho sa pokorného Volfanga, ktorý zo skromnosti ani za kňaza posiaľ vysvätiť sa nedal, za dekana kapituly svojej. A v krátkom čase obnovila sa príkladom a horlivosťou Volfanga pokleslá kázeň po celom arcibiskupstve medzi kňazstvom a veriacim ľudom.

Roku 964 umrel arcibiskup Henrik v Ríme, kam cisára Otta bol sprevádzal. A Volfgang po smrti priateľa svojho zatúžil znovu po živote kláštorskom a teraz nikto nemohol sluhu Božieho od pevného úmyslu odvrátiť. Márne namáhal sa Bruno, arcibiskup v Kolíne (Koln), aby učeného a cnostného muža v svete udržal. Volfgang odišiel do horného Nemecka a navštívil milovaných rodičov svojich na zámku Vellenburgu v krajinke Ríše (Ries). S veľkou radosťou privítali rodičia a iní grófski pokrevní slávného učenca a mladého muža Božieho. A veľký bol zármutok ich, keď im povedal, že chce svetom celkom opovrhnuť a do kláštora vstúpiť, aby v ňom výlučne Bohu slúžiť mohol. Nič nepomohly horké slzy rodičov, ktorí Volfanga prosili, aby aspoň do smrti ich na zámku ostal. S pokornou úctivosťou riekol rozžialeným rodičom, že musí vyhoveť povolaniu Božiemu; i utíšil bôľ ich a obdržal od nich rodičovské požehnanie. Odišiel do Ainsidelu (Einsiedeln) vo Svajcsku a vstúpil do kláštora svätého Benedikta, ktorý široko-daleko známy bol učenosťou a zbožnosťou mníchov svojich. Opát Juro, ktorý v túžbe po bohumilom živote Anglicko, rodičov svojich a nevestu bol opustil, prijal učeného a zbožného Volfanga veľmi rád do rádu svojho. Skoro presvedčili sa Benediktíni, že veda a cnosť nového mnícha je väčšia, než povest' jeho; lebo im slúžil za príklad kresťanskej dokonalosti. Opát naložil Volfgangovi, aby mladým mníchom sv. Písmo vykladal a cestám spasenia ich učil. A Volfgang plnil úlohu svoju s takou dôkladnosťou, že i z druhých kláštorov benediktínskych k nemu posielali chovancov svojich. Tak žil Volfgang za dlhý čas a nedal sa z pokory za kňaza posvätiť. Sv. Ulrich, biskup augsburgský, navštívil roku 970 kláštor Benediktínov v Ainsidele a keď sa dozvedel o učenom a pokornom sluhovi Božom, Volfgangovi, vysvätil ho vzdor zdráhaniu jeho za kňaza. Jako kňaz zahorel Volfgang túžbou ohlasovať slovo Božie, aby poblúdených na cestu spásy uvádzal. Úrad opáta neprijal, ačkoľvek bratia jednosvorne mu ho ponúkali.

Horlivý Volfgang počul, že na Východe Európy kresťanská cirkev ujmu trpí, i odhodlal sa, že pôjde do Uhorska, do Moravy a do Čiech slovo Božie hlásať. Sv. Othmár, opát jeho, ktorého Volfgang veľmi ctil, potvrdil ho v tom úmysle, a riekol: «Opustiš chudobný z lásky k Bohu túto krajinu, ale v inej krajine dojdeš hodnosti biskupskej. A keď budeš ten úrad dôstojne zastávať, umreš po dvadsiatich dvoch rokoch na mieste, kde sa pamiatka moja sláviť bude, a vojdeš do večného života.» I vybral sa Volfgang s niektorými mníchami do Uhorska, kde sem prišli Maďari ešte z väčšej čiastky boli pohanmi. Na ceste zastavil sa v Pazove (Passau) u biskupa Piligrína, ktorý práve z toho istého ohľadu do Uhorska sa vyberal. I cestovali spoločne do bývalej Pannonie a po mnohých nebezpečenstvách dostali sa na dvor kniežat'a Geyzu. Horlivé účinkoval biskup Piligrín s Volfgangom, že sa im po mnohých namáhaniach podarilo 5000 pohanských Maďarov na vieru kresťanskú obrátiť a pokrstiť. Biskup Piligrín a cisár Otto 1, ktorý horlivých vierožvestov do Uhorska bol poslal, oznámili skvelý výsledok pápežovi Benediktovi VI, ktorý sa veľmi zaradoval; i udelil horlivým mužom Božím požehnanie apoštolské. Cez Moravu a Česko, kde od roku 863 sv. viera všeobecne prekvetala, vrátil sa Volfgang s Piligrínom do Pazova a zdržoval sa za dlhší čas u neho.

Toho času zomrel v Rezne (Regens-burg) biskup a Piligrín odporúčal učeného a zbožného host'a svojho Volfanga cisárovi Ottovi II. na uprázdnenú hodnosť biskupskú. Skromný sluha

Boží dlho predstieral nehodnosť svoju, až mu biskup Piligrín domlúval, že je to hriech vzdorovať prozreteľnosti Božej, ktorá sa vo všeobecnej žiadosti kňazstva a veriaceho ľudu objavovala. Pričinením cisára Ottu II. bol Volfgang jednohlasne za biskupa v Rezne vyvolený. Keď poslovia cisárski zavítali do Pazova a pokornému Volfgangovi vyvolenie jeho za biskupa do Rezná oznámili, preľakol sa veľmi a namietal, že on ako mních len opátovi svojmu poslušný byť môže. Opát s radosťou uvítal voľbu podriadeného mnícha svojho na stolicu biskupskú a nahovoril ho, že poslušný Volfgang odišiel do Rezná. S veľkou radosťou privítalo kňazstvo a ľud nového biskupa, ktorý odobral sa do Frankobrodu (Frankfurt), kde cisár Otto II. sa zdržoval. Volfgang padol pokorne k nohám cisárovým a so slzami v očiach prosil panovníka, aby ho pre-t'ažkého úradu pozbavil, lebo že je on nehodným sluhom Božím. Cisár nevyslyšal prosbu pokorného Volfganga a poslal s ním do Rezná poslancov svojich, kde ho Fridrich, arcibiskup zo Solnohradu, za biskupa slávnostne posvätil a na stolicu najvyššieho pastiera uviedol.

Na začiatku biskupského úradu svojho nevyšiel zbožný biskup Volfgang z chrámu a zo skromnej svetlice svojej za viac dní, i pripravoval sa horlivou modlitbou, pôstom a rozjímaním ku ťažkej práci svojej. Vtedy bolo biskupstvo Reznánske tak rozsiahle, že i časť terajšieho Uhorska, celá Morava a Česko k nemu patrily. A mravy kňazstva a ľudu neriadily sa dľa sv. Evanjeliuma, ba v samých kláštoroch nebolo kázne. Čo opravdivý muž apoštolský prichytil sa biskup Volfgang do svätej práce. V samom Rezne nežily mníšky v dvoch kláštoroch dľa predpísaných pravidiel rádu. Láskové napomnel obe predstavené kláštorov, aby odstránily neriady. Predstavené kláštorov odpovedaly: «Mnišky nechcú veriť, že sú pútané prísnymi pravidlami klášterskými.» Horlivý biskup založil tretí kláštor ženský pri chráme sv. Pavla, a predpísal veľmi múdre a užitočné pravidlá. A nové mníšky skvelý sa príkladom bohumilej nábožnosti a skvelých cností. Keď mešťania začali zvelebovať vzorný a zbožný život ich a dcéry svoje ku výchove k nim posielali, nechcely sa dať zahanbiť ani mníšky oboch ostatných kláštorov, kde drier neporiadok panoval, a napravily spôsob života svojho dľa pravidiel rádu u sv. Pavla, a sv. biskup tešil sa, že sa úmysel jeho vyplnil. Podobným spôsobom uviedol kázeň i medzi kanonikov svojich a kňazov. Dôchodky biskupstva svojho venoval chrámom a chudobným veriacim. Každodenne kázaval. Precestoval celé biskupstvo svoje, aby pomáhal a napraval, kde to potreba požadovala, a napomáhal zveľovanie a úctu Božiu. A milostivý Boh požehnával prácam jeho. Kňazi a veriaci polepšili sa. Obzvlášť staral sa o školy a výchovu mládeže. Starosť mal i o lepšie dôchodky pre duchovenstvo; ale požadoval i prísne plnenie povinností a zbožný život od kňazstva svojho. Kanonici museli dľa pravidiel spoločne žiť a pracovať; mladším z nich sveril výchovu mládeže v škole kapitulskej. Často sám navštevoval školy a zkušal žiakov a vypracované úlohy ich. Kláštor sv. Emmerama v Rezne pozdvihol tým, že vymenoval do neho za opáta zbožného a učeného Romualda z Trevíru a prinavrátil statky, ktoré predošli biskupi ako predstavení kláštoru užívali. Keď kanonici hovorili, že tým činom umenšia sa dôchodky jeho, odpovedal: «Neobťažím seba novými ťarchami; lebo keď chcem biskupstvo svoje svedomite spravovať, mám dosť práce. Ani nechcem a nemôžem odcudziť príjmy kláštorne; nech sa upotrebia k tomu cieľu, ku ktorému určil ich sám zakladateľ.» Horlivý opát Romuald uviedol do kláštoru sv. Emmerama prísne pravidlá sv. Benedikta a staral sa o zaopatrenie mníchov a chudobných, ako si to svätý biskup žiadal.

Sv. Volfgang požíval veľkú úctu pre cnosti svoje, a keď ho celý svet zveľoval, kormútilo to pokorné srdce a myseľ jeho; lebo sa obával, aby nechýtila sa ho samolúbosť a

márnivosť. I zaumienil si, že sa utiahne do samoty, kde nemýlený v pokore môže slúžiť milostivému Bohu. Toho času povstala vojna medzi cisárom Ottom II. A Henrikom, vojvodcom Bavorským. Zbožný biskup nechcel mať účasť v tom spore. A tieto okolnosti pohly sv. Volfanga, že tajne opustil Režno a ukryl sa na vrchu Sokolove (Falk) nad jazerom, ktoré sa rozprestiera pri Solnohrade. Posiaľ nosí pútnické mestečko meno jeho, ktoré na polhodiny cesty vzdialené je od kolmých brál Sokolova (Falkenstein), v ktorých sv. Volfgang v najväčšej chudobe ako pustovník žil a Bohu slúžil. Po piatich rokoch uzrel zbožného pustovníka istý poľovník, poznal ho ako biskupa a odkázal hneď do Rezná, že milovaný arcipastier na vrchu Sokolove ako pustovník žije. I prišli kňazi do pustovne a prosili sv. biskupa, aby sa navrátil medzi veriacich svojich. S v. Volfgang opustil so slzami v očiach skromnú chyžku svoju a navrátil sa ku stádu svojmu. Keď cisár Otto II. počul o návrate sv. biskupa, zaradoval sa a pozval ho úctivé na dvor svoj, aby mu osobne radosť svoju vyjavil.

Kým sv. Volfgang baval sa na dvore cisárskom, prišli poslovovia od panovníka Českého s prosbou, že by dovolil, aby v Prahe mohlo byť založené nové biskupstvo, pretože biskupstvo Režňanské, ku ktorému i Česko patrilo, je prirodzene a preto ani dokonale riadené byť nemôže. Veriaci v Čechách trpeli veľkú ujmu, keď im posielaní boli za kňazov Nemci, ktorí česky neznali a slovo Božie ľudu ohlasovať nemohli. Keď sv. Volfgang sdelil radcom svojim, že zamýšľa Česko oddeliť od biskupstva svojho a založiť zvláštnu stolicu biskupskú v Prahe pre celé Česko a Moravu, odhovárali ho, aby to neurobil, lebo že sa dôchodky biskupstva jeho umenšia. Sv. Volfgang vyjadril sa rozhodne, že rád vzdá sa časných statkov, len aby sv. cirkev v Čechách mohla sa povzniesť a upevniť. Tak povstalo biskupstvo v Prahe, ku ktorému potom náležalo Česko, Morava, ba i severozápadné kraje terajšieho Uhorska. Sv. Vojtech, biskup pražský, prišiel neskôr a síce roku 984 do Ostrihomu a pokrstil (dľa niektorých dejepiscov — birmoval) Vajka, syna Geyzovho, ktorý neskôr stal sa prvým kráľom uhorským pod menom Štefan I. a pre veľké zásluhy svoje o rozšírenie a upevnenie sv. cirkve vo vlasti našej pripočítaný je do počtu svätých.

Zbožný biskup Volfgang obrátil na seba pozornosť vojvodcu Henrika II. z Bavorska, ktorý mu štyri deti, dvoch synov a dve dcéry, k vychovávaniu dal. Svätý biskup vychoval vojvodcovi slávných a nábožných potomkov a predpovedal im, Duchom svätým osvietení, i budúci stav ich; lebo nazýval staršieho syna Henrika cisárom, mladšieho Bruna biskupom, dcéru Gizelu kráľovnou a Brigittu opátkou, čo sa doslovne vyplnilo: Henrik stal sa cisárom rímskym, Bruno biskupom v Augsburgu, Gizela manželkou kráľa uhorského sv. Štefana a Brigitta opátkou v Rezne. Zbožní chovanci nikdy nezabudli na srdečné naučenia, ktoré im sv. vychovávateľ udeľoval. Cisár Henrik, ktorý po blahoslavenej smrti do počtu svätých bol vriedený, vylieval po čas nábožného a cnostného života svojho vdáčné slzy na hrobe sv. Volfanga, nezapomenutelného učiteľa svojho.

Cez celý život svoj zachovával sv. Volfgang najväčšiu pokoru a chudobu. Nad iné cnosti jeho vynikala zvláštne štedrota jeho ku chudobným a núdznym, ktorá menovite vtedy sa objavila, keď bola v zemi veľká neúroda a drahota. Každodenne hostil vtedy pri stole svojom chudobných a čo so stolu jeho ešte pozostalo, posielal súkromne chudobným rodinám, ktoré o štedrom darcovi zriedka sa dozvedely. Ku každému človekovi bol láskavým, zhovievavým, a len proti sebe prísny. Obydlie jeho, rúcho a pokrm boly jednoduché. Chudobných ľudí volal dietkami svojimi. Najmilšia zábava jeho bola modlitba a sv. rozjímanie. Častoráz opúšťal o polnoci tvrdé

lôžko svoje, tajne išiel do chrámu, kde sa pri zamknutých dverách obyčajne modlieval, až do raňajších služieb Božích.

Za dvadsaťdva roky zastával sv. Volfgang blahonosne úrad biskupský v Rezne. I cítil sa byť núteným, aby ponavštevoval mestá, v ktorých na ceste svojej do Uhorska slovo Božie ohlasoval. Vybral sa do mesta Pechlarnu v terajšom Rakúsku. Na ceste zachvátila sv. Volfंगा horúčka, i musel ostať v hornorakúskom mestečku Puppingu. I netajil, že tu umre. Poprosil sluhov, aby ho zanesli do chrámu sv. Othmára, kde prijať chcel sv. sviatosti zomierajúcich. Keď sluhovia chceli odstrániť ľud z chrámu, nedovolil to a riekol, že biskup i pri smrti má byť vzorom veriacich. I dal sa položiť pred oltár, prosil skrúšene Boha za odpustenie hriechov svojich, odporúčal veriacich do milosti Božej, i zvolal: «Milostivý Bože, smiluj sa nado mnou, nad biednym hriešnikom!» A tíško usnul v Pánu dňa 31. októbra roku 994.

Telo jeho bolo prenesené na siedmy deň do Rezná, kde ho kňazi i veriaci s veľkým žiaľom a slávou v chráme sv. Em merama pochovali. Na prímluvu jeho stály sa mnohé divy. Keď roku 1032 pápež Lev IX. do Nemecka prišiel, dal na prosbu cisára a biskupov ostatky jeho vyzdvihnúť, preniesol ich sám do inej hrobky a vriadil sluhu Božieho do počtu svätých. Na začiatku šestnásteho storočia preniesol biskup Volfgang II. ostatky jeho s veľkou slávou do nádhernej novej hrobky.

Poučenie.

Sv. Volfgang bol mužom apoštolským, mužom Božím. Medzi cnosťami jeho skveje sa zvláštne ako slnce medzi hviezdami obetovavá láska jeho ku chudobným. On vedel a zachovával, čo hovorí Duch svätý v Prisloviach (19, 17.): «Na zisk (úroky) Pánu Bohu požičiava, kto sa smiluje nad chudobným a odmenu jeho navráti mu za dobrodenie.» Jako ten človek, ktorý požičiava peniaze na úroky, ufá, že časom dozaista celý obnos peňazí svojich nazpät dostane a medzi tým časom i hojné úroky od istiny bere, podobne sa to má i s almužnou, ktorú chudobným udeľujeme. Ten, ktorý udeľuje almužnu, skladá ju skrze ruky chudobných v nebi pred Pánom Bohom a to s tou podmienkou, aby mu Boh po ukončení tohoto života za tú istinu nebo dať ráčil. Áno, milostivý Boh odpláca dobročinnú almužnu už na tomto svete veľmi hojne. Čo milosrdný človek chudobným bližným na peniazoch, chlebe, strove, rúchu a iných veciach udeľuje, to Darca nebeský na tomto svete častoráz mu odmeňuje, a častoráz almužník dosahuje od milostivého Boha dary o mnoho hojnejšie, než chudobným z lásky k Bohu udelil. Sv. biskup Julian rozkázal v čase veľkej drahoty a hladu sluhovi, aby sýpku po všetkých kútoch poobzeral, a všetko zbožie, čo v nej nájde, aby chudobným rozdal. A čo sa stalo? Keď sluha do domnele vyprázdnenej sýpky vkročil, našiel veľké hĺby obilia. Keď sv. Gualbertovi chudobná ženička biedu svoju vyprávala a o kus chleba pre tri hladné dietky svoje ho prosila, oznámili sluhovia sv. Gualbertovi, že nemajú v celom dome len jeden bochník chleba, a že i ten je ešte iba v peci. Svätý muž rozkázal, aby ten bochník sluhovia rozkrojili a polovicu biednej ženičke dali. A hľa, keď sluhovia pec otvorili, aby rozkaz vyplnili, uzreli s veľkým zadivením plnú pec chleba. Keď sv. Medard v útlom veku kone otcove pásol, prišiel k nemu chudobný človek a prosil ho o almužnu. Zbožný mladík nemal pri sebe ničoho, čím by bol mohol úbožiaka obdarovať; i dal mu jedného koňa. Keď to dokočil otec sv. mládenca, začal sa veľmi horšiť. A keď večer vstúpil do koniarne, uzrel všetky kone. Svätá Adelgundis dala raz almužníkovi svojmu hodne zlata, aby pre chudobných nakúpil rúcha, a čo z peňazí zbudne, aby jej nazpät doniesol. Sluha vykonal rozkaz,

nakúpil rúcha, zaplatil za všetko a odovzdal ostatné peniaze svätej Adelgunde. A hľa, svätá prečítala peniaze a presvedčila sa, že jej almužník celý obnos peňazí, ktorý mu bola dala, nazpät doniesol.

Často stáva sa, že štedrý darca nepoznáva, že milostivý Boh almužnu jeho vynahradzuje. Abrahámovi riekol dobrotivý Boh (I. Mojž. 15, 1.): «Ja som veľmi veľká odplata tvoja!» Štedrý kresťane, ktorý dávaš almužnu, rozváž si tieto slová a rozmýšľaj, či sa tebe neodmeňuje Boh už na tomto svete? Či zdravie tvoje, ktoré z milosti Božej požívaš, nie je časný poklad, a to ten najlepší?! To potvrdzuje múdry Sirach (30, 16.): «Nie je zbožie (bohatstvo) nad zbožie zdravia telesného.» A toto zdravie udeľuje Boh človekovi pre štedrotu jeho, ktorou napomohol chudobných bližných svojich.

A jaký duchovný úžitok spôsobuje almužna? V knihe Tobiašovej (12, 9.) čítame, že archanjel Rafael riekol Tobiašovi: «Almužna vyslobodzuje od smrti, a ona je, ktorá čistí hriechy.» Milostivý Boh odpúšťa za almužnu všedné hriechy a spolu umenšuje časnú pokutu za hriechy zaslúženú. Skrze almužnu neodpúšťajú sa síce smrteľné hriechy; ale dobrotivý Boh pôsobí, že štedrý človek nedá sa snadno do ťažkého hriechu uvrhnúť a keď väzí v niektorých smrteľných hriechoch, osvetcuje milostivý Boh myseľ jeho, aby činil pokánie. Jemu náležia slová Kazazateľove (Sirach. 3, 33.): «Voda uhasuje horiaci oheň a almužna odpiera hriechom.» Stotník Kornelius (Skut. ap. 10.) bol pohanom a Boh udelil mu divným spôsobom svetlo sv. viery. Poslal schválne k nemu anjela Svojho, ktorý ho napomnel, aby sv. Petra apoštola z mesta Joppy k sebe povolal a vo sv. viere od neho vyučiť sa dal. A ako zaslúžil si pohanský stotník takú milosť Božiu? On bol láskavým a štedrým ku chudobným. To vyznal i anjel Boží, keď mu riekol: «Modlitby tvoje i almužny vystúpily na pamäť pred tvárou Božou.» — Kresťane, buď štedrým oproti biednym bližným svojim, ako máš skvelý príklad na sv. Volfgangovi. Žalmista Pána hovorí (40, 2.): «Blahoslavený, ktorý sa sľutuje (rozpomína) nad núdnym a chudobným; lebo Pán v zlý deň vyslobodí ho.»

Čo je to za zlý deň? Deň smrti, v ktorom prispeje Boh pomocou Svojou tomu kresťanovi vo všetkých úzkost'ach a pokúšaniach, ktorý bližnému svojmu láskavé pomáha.

Modlitba.

ó Bože, popraj nám milosti, aby sme na prímluvu sv. Volfganga, verného sluhu Tvojho, ktorý nás na zemi slovami svojimi a príklady poučoval, dľa príkladu jeho ku cti Tvojej a sláve i ku duševnému spaseniu svojemu živí byť mohli, i s ním vo večnom kráľovstve Tvojom sa uhliadať zaslúžili. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Maria, slúžka a mučenica.

Dnes oslavuje sv. cirkev i blahoslavenú pamiatku sv. Márie, slúžky a mučenice, ktorá roku 120 za panovania cisára Hadriana korunu večnej slávy obdržala. Táto kresťanská slúžka je vzorom pre všetkých sluhov. Ona životom svojím objavuje, že možno i v otroctve, v ťažkom služobnom postavení, Bohu verne slúžiť, príkazy Božie a cirkevné zachovávať, nevinnosť svoju zachrániť, slovom, duševné spasenie svoje vyhľadávať.

Sv. Maria žila na počiatku druhého storočia a bola otrokyňou u štátneho úradníka rímskeho, menom Tertullusa. Ačkoľvek bola biednou otrokyňou, predsa vynikala nad

pohanských predstavených svojich vznešenou mysl'ou a poznaním pravdy; lebo bola od malička v pravej viere Kristovej zbožnými rodičami odchovaná. Ťažké bolo postavenie jej u neľudských pohanov, ktorí s ňou jako s vecou majetku svojho zachádzali. Ona konala svedomite povinnosti svoje a trepzlivo znášala všetky krivdy a nátky. Kedykoľvek stačila, slúžila horlivé milostivému Bohu, modlievala sa i pri práci, postievala sa prísno. A pri všetkom ťažkom postavení svojom bola veselej mysli. Medzi otrokami nevyklzlo sa jej z úst ani jedno ľahkomyselné slovíčko; preto nenávideli ju niektorí nemravní otroci a otrokyne pohanské. Ale ona, kedykoľvek len mohla, napomáhala bližných svojich, podporovala pri ťažkých prácach súdruhov svojich a družky, i pomáhala im znášať ťažké jarmo pomocou svojou, príkladnou trepzlivosťou, útechou a veselou mysl'ou svojou.

Jedného dňa slávil Tertullus narodenie syna svojho veľkou pohanskou slávnosťou. Po poverečných obetách pohanských usporiadaná bola v nádhernom dome jeho skvostná márotnatná hostina, pri ktorej pohanskí hostia odovzdávali sa rozličným výstupkom. I otroci boli štedre častovaní. Keď všetci v dome hovelí hlučnej zábave a roztopašnosti, trávila zbožná Maria čas všeobecnej radosti na skrúsených modlitbách a v prísnom pôste. A to robila tak ostražité, že to pani domová ani nezbadala. Medzitým našla sa medzi služobníctvom otrokyňa, ktorá priazeň jej u panej závidela a pre nemravnosť od cnostnej spoluotrokyne častoráz domluvami bývala karhaná. Otrokyňa, ktorá zbožnú Máriu vždy a všade bedlive pozorovala, oznámila panej, že, keď celý dom sa raduje, otrokyňa Maria žiadneho jiedla sa nedotýka, smúti a ustavične sa modlí, že náleží snáď ku tej nenávidenej sekte židovskej, ktorá bohami rímskymi opovrhne a Ukrižovaného vzýva, že je kresťankou. Pohanská pani predvolala si zbožnú otrokyňu a riekla: «Prečo že sa postíš? Či smútiš nad tým, že sa pán nad tebou nedávno horšil?» Maria skromne odpovedala: «Oj, nie; nič nového nečiním. Pôst zachovávam v určitý čas vždy a to od malička; kresťanka som a pochádzam z kresťanských rodičov. Pani rozkázala, aby niečo mäsitého jedla. Poslušná ináč slúžka nedotkla sa jiedla, i riekla, že proti svedomiu svojmu robiť nemôže. Pani nahnevala sa, i hrozila, že ju rozkáže až na smrť ubíť, keď rozkaz jej nevyplní. Zbožná slúžka prosila paniu, aby sa pre to nehoršila, že však všetky iné spravodlivé rozkazy jej svedomite plní. Pani znovu naliehala a hnevom rozpálená nad neposlušnosťou otrokyne zúrivo kričala.

Túto svadu začul Tertullus; pán domový, práve, keď pomimo išiel. I vstúpil do svetlice manželkinej a pýtal sa po príčine sporu. Manželka rozpovedala mu o zbožnej Márii všetko, čo vedela. Nahnevaný pohan rozkázal otrokom, aby kresťanku bičovali a potom do tmavého väzenia zavreli. Nedbal, keď svätá panna riekla, že proti svedomiu svojmu nič konať nemôže, že všetky rozkazy rada plní, ktoré sa neprotivia vôli Božej, že náboženstvo jej je pôvodu Božieho, že Ježiš Kristus ukrižovaný je Syn Boží, ktorý na svet prišiel, aby ohlasoval pravú vieru, vieru lásky a všetkých ľudí smrťou Svojou z večného zahynutia vykúpil. Uväznená kresťanská panna tíšila hlad svoj naj-núdznejším pokrmom, ktorý jej nemilosrdná pani s času na čas, a to poskrovnu, posielala; i zvelebovala milostivého Boha, ktorý jej proprial pre česť Jeho týranie a hlad znášať. Väzenie bolo jej milým a nepotlačovalo veselú myseľ jej. Zadiiveným trýzni-teľom svojim riekla sv. panna: «Vyznávať budem vždycky Pána Ježiša Krista, Spasiteľa svojho, ktorý krvou Svojou nebo mi vydobyl; i ani muky, ani najboľastnejšia smrť neprinútiť ma, že by som nepravým bohom obetovala®. I zotrúvala na modlitbách a v svätom rozjímaní, i vzdychla k Bohu o milosť a posilu, aby mohla ešte i väčšie a ukrutnejšie trápenie znášať. Po devätnástich dňoch oznámil

Tertullus miestodržiteľovi, že v dome jeho nachádza sa kresťanka; čo dľa cisárskych rozkazov nebolo dovolené.

Miestodržiteľ rozkázal vojakom, aby uväznenú kresťanskú pannu hneď pred súdnu stolicu jeho priviedli. Na ulici, ktorou panna bola vedená, vykrikovala pohanská sberba: «Hod'te ju živú na horiacu hranicu! Svätá panna kráčala pokojne s vyjasnenou tvárou k domu miestodržiteľovmu; znala, že milostivý Boh, ktorému verne slúži, ju neopustí. Keď bola predvedená pred pohanského sudcu, obrátila zrak svoj k nebu a vzdychala k Bohu o posilnenie. «Keď chceš vyhnúť mukám, obetuj hneď bohom! Riekol, prísne sudca. Svätá Panna odpovedala: «Muky, ktorými hroziš, netrvať dlho a nespôsobujú veľké boľasti tomu, kto v pravého Boha dúfa. I prosím ťa, neodkladaj, čo zamýšľaš. Kristus stojí pri mne, nebojím sa ničoho! Pohanský sudca rozkázal katom, aby neohrozenú kresťanskú otrokyňu nemilosrdne bičovali a všemožne mučili. Svätá panna znášala veľké boľasti pokojnou myslou a modlila sa vrúcne k Bohu. Pohanský ľud, ktorý na mučenie vznešenej panny sa díval a drier boľastnú smrť jej prial, ľutoval ju; niejedna pohanka rozplakala sa. A zástup nasýtený hrozným divadlom začal hlasne volať na nemilosrdného sudcu, aby upustil od trýznenia. Ale surový pohan nedbal na krik milosrdného zástupu. Avšak pohania neprestávali kričať, aby sudca mal milosrdenstvo s krásnou pannou. I pokynul prestrašený sudca ustatým katom, aby kresťanskú pannu viac nemučili.

Zbožná a neohrozená panna poznamenala sa znamením sv. kríža, pohliadla do neba s dôverou a potáčala sa medzi vojakami do žaláru; tam pokľakla a vrúcne sa modlila. I uzrela v duchu zástup anjelov a veľké množstvo oslávených svätých Božích, a na tróne živého Boha Otca sediaceho a Jemu na pravici Spasiteľa, Syna Božieho, i Ducha svätého. Tento pohľad vyhojil rany utrýzneného tela jej, i naplnil ju takou slasťou lásky, že sa jej zdalo, jako by v raji sa nachádzala. Keď miestodržiteľ počul, že svätá panna divotvorne je uzdravená, naložil katom, aby k jej pohaneniu a poškvrneniu vpustili do žaláru necudných pohanských mladíkov. Zbožná panna kľáčala v skrúšenej modlitbe pohrúžená, keď do žaláru jej vstúpilo niekoľko pohanských hýrivcov, ktorí zvedave a túžobne ju prezerali. Naľakala sa, soplala ruky svoje k Bohu a zvolala: «Nevyďávaj, Pane, slúžku Svoju do rúk neprávosti, i nedopuť, aby bola zničená bezbožnosťou; lež preukáž jej milosrdenstvo Svoje, vyslyš služobnicu Svoju, vyslyš ju, ó Pane a Kráľu nebeský!» Keď ustrašená nevinná jaanna, ktorá viac bála sa ztraty panenskej nevinnosti svojej než najboľastnejšej smrti, takto sa modlila, otvorila sa bralová (skalná) stena žaláru, i objavila sa veľká svetlá jaskyňa v brale (vo vrchu skalnom). I skočila do jaskyne, aby nevinnosť svoju ostrážila. A hľa, v okamihu zavrela sa za ňou divotvorným spôsobom skalná stena a ona bola zachránená. Keď o tom dive počul miestodržiteľ, naľakal sa, i nevedel si zadivený poradiť, čo počať, aby pohania v pravého Boha, ktorý takým podivným spôsobom nevinnosť služobníkov Svojich chráni, neuverili. Keď si vydýchol, rozkázal, aby vojaci preborili stenu. Veľké množstvo pohanov sbiehlo sa k žaláru. Sotva že dali sa pohania do práce, aby prelomili stenu, keď vybuchol z brala plameň, a spálil mnohých ľudí. Prestrašení pohania pospiechali do blízkeho modloslužobného chrámu a začali prosieť Jupitera (Paroma) o pomoc. Ale ani tam nenašli ochranu. Hromový blesk uderil do chrámu pohanského, srúcal ho a v srúcaninách zahynulo viac tisíc pohanov. Následkom tohoto strašného súdu Božieho prijalo tritisíc pohanov kresťanskú vieru. A všetci prítomní pohania volali: «Veľký je Boh, ktorého Maria vzýva! Veľký a mocný je Boh kresťanský!» Svätá panna vyšla neporušená z divotvornej jaskyne a zomrela blahoslavenou

smrťou dňa 1. novembra r. 120 za panovania ukrutného cisára Hadriana. I ctená bola od toho času vo svätej cirkvi jako svätá.

Sv. Maria, slúžka a mučenica vyobrazuje sa jako útla panna so sopiatyma ru-kama v žalári, v ktorom do brala jaskyňa sa otvára.

Modlitba.

Vyslyš nás, milostivý Bože, aby sme my, ktorí tešími sa slávnosťou blahoslavenej panny a služobnice Tvojej, Márie, i príkladnou zbožnosťou jej k nasledovaniu cností jej povzbudení boli. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

1. novembra.

Slávnosť všetkých Svätých a Svätíc Božích.

Sv.cirkev prespevuje dnes pri vchode sv. omše: «Radujme sa všetci dnes v Pánu, ktorí slávime tento deň ku cti všetkých Svätých, nad ktorých slávou anjeli plesajú a jednohlasne oslavujú Syna Božieho. Veselte sa spravodliví v Pánu, na úprimných svedčí sa chválenie!»

Dnes je veľký, významný sviatok! Svätá katolícka cirkev ustanovila ho k oslave nie iba jedného, ale k oslave všetkých známych i neznámych Svätých a Svätíc Božích. Sv. Bernard hovorí: «Prospech je náš a nie Svätých, že oslavujeme pamiatku ich. Ne-myslievam nikdy na nich bez toho, že by som necítil vrúcnu túžbu po spoločnosti, po blahoslavenstve a po orodovaní ich. Keď pamätáme na Svätých, znamená toľko, jako keď by sme videli ich, i cítime, že sme dľa lepšej čiastky svojej prenesení do kraja živých, pretože láska sprevádza myšlienky naše do neho. Tam sú Svätí skutočne prítomní, a my sme skrze žiadosti svoje u nich. Oj, kedy budeme spojení s otcami svojimi?! Kedy staneme sa spolumešťanmi blahoslavených duchov, praotcov, prorokov, apoštolov, mučeníkov, panien ? Kedy pridružení budeme sborom Svätých ? Pamiatka na jedného-každého z nich je, tak rečeno, novou pohnútkou, alebo radšej horiacou svie-ťou (pochodňou, smolnicou, fackou), ktorá oheň, v srdciach našich horiaci, rozmnožuje tak, že s vrúcnou túžbou túžime po tom šťastí, aby sme ich uzreli, a v láske s nimi spojení sa stali, i medzi nimi už prítomní boli. Z miesta vyhnanstva svojho spojujeme sa skrze žiadosti duševné s celým shromaždením Svätých, keď rozjímame o jednom, lebo o druhom z nich. Jakou veľkou bola by malodušnosť naša, keby sa duše naše nepovznášaly ku tomuto svätému zástupu, keby srdcia naše v ustavičnej túžbe nežížnili! ? Cirkev prvorodených volá nás, a my neodpovedáme?! Svätí prajú si, aby mali nás u seba, a my nedbáme na to? Predchádzajme vo vrúcnnej horlivosti tých, ktorí nás očakávajú; ponáhľajme sa, aby sme boli prijatí do spoločnosti, ktorá očakáva nás.» Pripusťme si k srdcu i tie zlaté slová, ktoré blahoslavený Tomáš Kempenský hovorí: «Vid a pozoruj divotvorné skutky Božie vo svätej cirkvi Jeho, chrámy Kristove a Svätých, zástupy kresťanov, i jako v nich stráža a modlia sa, a bojujú proti diablu! Pevnosti Krista a svätých Jeho nepominú sa nikdy, lebo ony sú pomníkmi radosti ich v nebi, kde s Kristom panujú takí, ktorí opovrhovali týmto svetom. Mená Svätých — sú strelami (ranami) a bleskami hromovými pre diablov, ktorými bývajú nastrašení tak, že pred nimi utekajú. Skutky Svätých posilňujú srdcia malomyselných, že stávajú sa vytrvalými a na úzkom chodníku nasledujú ich. Spisy Svätých sú horiacimi svietelnami pútnikov pozemských, aby nepoblúdili vo viere, ale výpoveďami Svätých utvrdení vo viere sa neklátili. Divy Svätých zahanbujú skutky bezbožníkov, aby celkom nepotlačili

dobrych. Ostatky Svätých posilňujú vieru, že (veriaci) sa neboja smrti, lež majú pevnú nádej, na vstaňie z mrtvých s vyvolenými.» Sv. cirkev v tomto smysle zasvätila každý deň v roku k úcte niektorého Svätého, aby pri pozemskom putovaní našom poukazovala nám na tú pravú cestu, ktorou Svätý lebo Svätica Božia kráčali k nebu. A dnes odhaľuje nám pohľad do neba a objavuje nesčíselné zástupy Svätých a Svätíc Božích, ktorých odchovala pre nebo.

A prečo to zvlášte dnes činí svätá cirkev? Prečo ustanovila túto slávnosť? Stalo sa to preto, aby Boha v Svätých, v ktorých sa On takým podivným spôsobom zjavoval, ctíla a Jemu, jako pôvodcovi svätosti, za preukázané im dobrodenia ďakovala. Stalo sa to i ohľadom veriacich dietok, ktoré putujú týmto svetom, aby nám živo pripomínala obcovanie Svätých, to jest všetkých opravdových dietok svätej katolíckej cirkve, či ony už patria k bojujúcej cirkvi na zemi, či k trpiacej v očistci, alebo k oslávenej v nebesiach, zvlášte aby nám na srdce kládla obcovanie Svätých, ktorí v nebi prebývajú, s nami, ktorí ešte na zemi putujeme a bojujeme. Sv. cirkev slávnosťou dnešnou chce i povzbudiť nás, aby sme túžili po podobnej svätosti, jakú vyvolenci Boží dosiahli, i aby poučila nás, že toto posvätenie naše nie je nemožné; lebo keď mohli tisíci a tisíci ľudia stať sa svätými, ktorí boli slabí, pokúšaní, synovia a dcéry Adama a Evy jako i my: prečo by sme nemohli byť i my svätými, ktorí podobne môžeme všetko v Ťom, ktorý nás posilňuje a ktorý k posväteniu nášmu soslal Ducha svätého? Sv. cirkev slávi dnes tento sviatok i preto, aby uctíla i tých Svätých, ktorí nemajú prez rok zvláštného sviatku. Konečne zasvätila sv. cirkev tento deň zvláštnym spôsobom ku cti všetkých Svätých a Svätíc Božích, aby nám Boh ohľadom toľkých orodovníkov udelil dokonalé smierenie, aby nám poprial, že by sme na zásluhách ich podiel mať mohli, i že by sme boli účastní niekedy v v nebi radosti a blahoslavenstva ich.

Slávnosť všetkých Svätých koná sa vo sv. cirkvi od začiatku siedmeho storočia. Roku 25. pred narodením Spasiteľa, Pána nášho Ježiša Krista, postavil za panovania cisára rímskeho Augusta konsul a zať jeho, Markus Menenius Agrippa, nádherný chrám v Ríme, ktorý bol zasvätený nepravému bôžkovi Jupiterovi Ultorovi (Paromovi), najvyššej to pohanskej modle, a všetkým bôž-kom, ktorých poverčiví a zaslepení Rimania ctíli, i nazvali ho «Pantheonom», to jest chrámom všetkých bohov. Tento veľký, prekrásny chrám pohanský, ktorý za div staroslavného staviteľstva rímskeho slúžiť môže, vystavený je v ohromnej okrúhlej podobe (rotunda) bez pilierov, stĺpov a okien, svetlo svoje dostáva s vrchu, kde má otvor okrúhly, 8 metrov a 85 centimetrov široký, neza-sklenený, tak, že i dážď pršíava do vnútra chrámu; ale voda, z neho pochádzajúca, steká do priehlbiny kamennej, pod otvorom dolu sa nachádzajúcej, na ktorej priehlbine sú diery, ktorými voda ubieha do podzemného vodovodu. Chrám je 43 metrov a 29 centimetrov i čo do priemeru i čo do výšky veľký. Oproti vchodu do chrámu stál oltár Jupiterov, a okolo v rotunde (okrúhlom priestore) boli sochy a obrazy tých modiel, ktoré Rimania ctíli jako bohov a od podmanených národov ku cti svojej prevzali. Predsieň chrámu, z ktorej sa i vychádza na povrch, pozostáva z mohutných 16 stĺpov, 11 a pol metra vysokých, i 5 metrov v objeme; stĺpy sú zo šedivo-červeného granitu egyptského i ozdobené sú korintskými hlavicami z bieleho mramoru.

V tomto pohanskom chráme rímskom na-chádzaly teda všetky modly celého sveta úctu svoju, prečo nazývaný býval i «Pantheonom». Čím väčšími sv. Evanjelium osvetlovalo pravdou Božou národy, tým viac pustly chrámy modlárske a keď i cisári rímski vyznávali učenie Spasiteľove, borili chrámy pohanske a oltáry, aby všetky stopy modlárstva zmazali a

zneuct'ovanie pravého živého Boha zamedzili. I v samom meste Ríme boli porúcané chrámy pohanské, iba «Pantheon» bol zachovaný. Pápež Bonifác IV. (od r. 607—614) rozkázal vyhádzat' z «Pantheonu» všetky modly pohanské, a tak očistený od všetkých pozostatkov pohanstva premenil na preslávený chrám kresťanský. V sväto-večer slávnosti posviacania tohoto chrámu dňa 12. mája roku 608 bolo naložené z katakomb (podzemných hrobitovov) rímskych na 18. nádherne ozdobených vozoch veľké množstvo ostatkov sv. mučeníkov. Sv. ostatky boli privezené v slávnostnom sprievode do tohoto chrámu a uložené do skryniek, k tomu účelu prichystaných, ktoré boli vystavené v novom kresťanskom chráme tam, kde drier sochy a obrazy modiel stávaly.

V nasledujúci slávnostný deň prišiel pápež Bonifác IV. vo skvostnom ornáte oblečený, obklopený veľkým množstvom duchovenstva svojho, i vysvätil slávnostne dom Boží. A jako «Pantheon» drier bol venovaný všetkým modlám pohanským, tak bol teraz zasvätený k úcte preblahoslavenej Panny Márie a všetkých sv. mučeníkov, ktorí v borbe pohanstva so sv. cirkvou a s učením božským Pána Ježiša Krista život svoj radi obetovali. I nariadil pápež, aby sa táto slávnosť ku cti všetkých Svätých každoročne v tomto chráme dňa 13. mája vykonávala. Pápež Gregor III. vystavil roku 731 v chráme sv. Petra kaplnku ku cti všetkých sv. apoštolov, mučeníkov a spravodlivých, i nariadil s odobrením biskupov, aby slávnosť ctenia všetkých Svätých Božích v Ríme dňa 1. novembra každoročne bývala zasvätená, aby veriaci na konci roku cirkevného na všetkých Svätých pamätali, ktorí už do slávy večného Boha vstúpili, najmä na tých, ku ktorých cti behom roku zvláštny deň nie je určený. Pápež Gregor IV. rozšíril túto slávnosť na celú sv. cirkev, keď cisár Ľudevík Nábožný roku 837 žiadal, aby slávnosť všetkých Svätých i v krajinách jemu podriadených, vo Francúzsku a v Nemecku, mohla byť vykonávaná. A od toho času oslavuje sa pamiatka všetkých Svätých a Svätíc Božích dňa 1. novembra každoročne po celom kresťansko-katolíckom svete.

Poučenie.

Kresťane, keď si žiadaš, aby si dnešnú slávnosť dľa úmyslu sv. cirkve vykonal, máš sa spojiť skrze vieru, nádej a lásku so všetkými Svätými Božimi, v nebi prebývajúcimi, máš túžiť po dokonalosti ich a po orodovaní, i pohliadnuť veriacima očima na prameň všetkej svätosti, na Pána Ježiša Krista a na oslávenú cirkev v blahoslavenom kráľovstve Božom, v ktorom miláčok Pána, sv. Ján apoštol, dľa dnešného sv. čítania, videl z dvanástich plemien israelských stoštyridsaťštyritisíc naznačených a ešte i «zástup veľký, ktorý by nikto prečítať nemohol, zo všetkých národov, a pokolení, a ľudí, a jazykov, stojacich pred trónom a pred tvárou Baránka (Spasiteľa božského), oblečených do bieleho rúcha, a ratolesti palmové v rukách ich (na znak víťazstva nad hriechom, nad svetom, nad smrťou i nad diablom), ktorí volali veľkým hlasom a riekali: Sláva Bohu nášmu, ktorý sedí na tróne a Baránkovi!» Pohliadni zrakom viery za miláčkom Pána do tej večnej vlasti a uvidíš, jako v prítomnosti tých šesť millionov sv. mučeníkov, ktorí v prvých štyroch storočiach kresťanstva v Ríme a v okolí jeho pre Krista krv svoju vycedili, a iných jedenásť millionov sv. mučeníkov, i nesčíselného počtu iných vyvolených Svätých, — «všetci anjeli stoja okolo trónu a starcov a štýr živých bytostí, a jako padajú na tváre svoje pred trónom, a klaňajú sa Bohu a riekajú: Amen! Požehnanie, a jasnosť, a múdrosť, a povďač-nosť, a česť, a moc i sila Bohu nášmu na veky vekov.» I počuješ, jako jeden z tých starcov pýta sa sv. Jána: «Kto sú títo, ktorí oblečení sú do bieleho rúcha a zkade prišli?» I jako

mu sv. apoštol odpovedá, uslyšíš: «Pane môj, Ty (lepšie) vieš!» I dozvieš sa od sv. starca: «Toto sú tí, ktorí prišli z veľkého súženia, a obmyli rúcha svoje, a zabilili ich v krvi Baránkovej. Preto sú pred trónom Božím, a slúžia Mu deň a noc v chráme Jeho, a Teň, ktorý sedí na tróne, prebývať bude s nimi. Nebudú lačnieť, ani smädnúť, a nebude dorážať na nich slnce, ani žiadna horúčosť. Lebo Baránok, ktorý je uprostred trónu, bude spravovať ich, a dovedie ich k studniciam vôd živých a sotre Boh všetky slzy s očí ich A smrti viacej nebude, ani nariekania, ani kriku, ani boľasti nebude viacej; lebo prvé veci pominuly.» A Ten, ktorý sedí na tróne, riekne: «Hľa, nové činím všetko!

Ja som počiatok a koniec! Ja smädnému dám darmo zo studnice života. Kto zvíťazí, bude týmito veciami vládnuť, a budem mu Bohom, a on Mne bude synom!»

Kresťane, hľa, jakú odmenu chystá Boh tým, ktorí Ho milujú a v boji so svetom a s hriechom za príkladom Svätých Božích víťazia! Nasleduj Svätých! A či to snád' nemožné? Pravda je, že kráľovstvo Božie násilie' trpí a že iba silní na seba ho sťahujú. Ale či Svätí nemuseli v tomto živote bojovať, či nemali mnohonásobné prekážky v stave svojom, náchyľnosti k hriechu? Niektorí z nich boli panovníkmi, sedávali na zlatých trónoch, panovali nad millionami poddaných ľudí: ale hľa, oni boli pokorní, panovali nad sebou, živili sa suchým chlebom. Niektorí z nich žili v najväčšej chudobe a unížení: ale znášali biedu svoju pre kráľovstvo Božie. Niektorí z nich boli bojovníkmi: ale v prostred hluku vojny posvätili sa Bohu. Niektorí z nich vyhľadávali spásu svoju na púšti alebo v samote kláštorskej. Niektorí z nich dosiahli blahoslavenstvo v stave panenskom, iní v manželskom. Hľa, každý stav a vek života môže ťa spasiť! Kresťane, nasleduj len učenie Spasiteľovo, jako dnešné sv. Evanjelium ti podáva: «Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské», hovorí Pán Ježiš Kristus. Kresťane, i ty môžeš nasledovať sv. apoštolov, ktorí pre Krista Pána časné veci zanechali. I ty môžeš ztratu majetku svojho s oddanosťou do vôle Božej znášať. I ty môžeš byť s nízkym a chudobným stavom spokojný. I ty môžeš v poníženosti málo o sebe myslieť a iba milosť Božiu vyhľadávať. «Blahoslavení tichí,» hovorí Učiteľ božský. Kresťane, i ty môžeš nešťastie, ktoré Boh na teba soslial, s oddanosťou do vôle Božej ticho znášať, na ľudí sa nehnevať, keď ti krivdia. «Blahoslavení, ktorí plačú,» hovorí Spasiteľ. Kresťane, i ty môžeš žiaľ, že býva Boh tebou a inými ľuďmi obťažovaný, že mnoho duší, drahou krvou Spasiteľovou vykúpených, bude zatratené, že sv. cirkev za našich časov ťažko je prenasledovaná. «Blahoslavení, ktorí lačnia a žijú po spravodlivosti,» hovorí Pán Ježiš. Kresťane, i ty môžeš celé srdce svoje a život Bohu posvätiť, svätú vôľu Jeho nado všetko milovať a nasledovať a v tejto láske vytrvale a verne život svoj tráviť; i ty môžeš túžiť po konaní každej cnosti: «Blahoslavení milosrdní,» hovorí láskavý Vykupiteľ. Kresťane, i ty môžeš sušiť slzy jako milosrdný Samaritán trpiacich, nešťastných bližných svojich, lačných spolubratov skromným chlebom svojím nasyťovať, nahých odievať, smutných tešiť a otcom sirôt sa stať. «Blahoslavení čistého srdca,» hovorí najsvätejší Syn Boží. Kresťane, i ty môžeš pri sv. krste obdržanú nevinnosť zachovávať a keď si ju utratil, skrúšeným pokáním opäť získať. Hľa, jak mnohí zo Svätých na púti svojej pozemskej v boji podľahli a hlboko poklesli, ale spolupôsobením s milosťou Božou zase pozdvihli sa z pádu svojho, smierili sa prísny pokáním a zapieraním seba so spravodlivým Bohom a potom vytrvali na ceste cností až dočasnej smrti svojej. «Blahoslavení pokojní,» hovorí Pán Ježiš. Kresťane, i ty môžeš zachovať pokojné svedomie a tento pokoj a mier môžeš i u spolubratov udržiavať, obnovovať. Jako láskavý Spasiteľ, i ty môžeš bližných svojich pozdravovať: «Pokoj buď s vami!»

«Blahoslavení, ktorí protivenstvo znášajú pre spravodlivosť, hovorí konečne Učiteľ Boží. Kresťane, i ty môžeš s trpezlivosťou kresťanskou, stálosťou a radosťou, jako Svätí Boží, znášať prenasledovanie, posmievame, áno usmrtenie pre pravú vieru. Všetko toto činili Svätí a tým si vydobyli korunu kráľovstva nebeského. Pozdvihni, mučeníku pravdy a cnosti, oči svoje do slávy Božej a uzrieš odplatu, ktorá nasleduje po časnom utrpení a cnostnom živote! Tam uvidíš milliony mučeníkov, ozdobených zlatými korunami, ktorí otrocké putá nosili, v žalároch stenali, v mučiarniach boli trápení, krv svoju a život na popraviskách v boji pre Boha a sväté náboženstvo obetovali; uzreš medzi nimi nielen srdnatých mužov bojovníkov, ale i vetchých starcov, prekvetajúcich mládencov, útlé panny, áno i slabé na pohľad dietky; zahliadneš medzi nimi odvážlivých drier bojovníkov, odchovaných v hluku krvavých bitiek, vznešených veľmožov rimských, bohaté manželky ich, ktoré drier, než sa stály kresťankami, tisícami otrokov bývalý obsluhované, a pri nich uzreš bývalých otrokov a otrokyne! Muky, ktoré pretrpeli, ačkoľvek byly hrozné, trvalý za krátky čas, za niekoľko hodín: a odplata ich trvať bude — večne!

Kresťane, pozdvihni dnes srdce svoje k nebu a pros Svätých Božích o prímluvu u trónu Božieho, že by tebe týchto osmoro cností a blahoslavenstiev od Boha vyprosili. Ved' Svätí a Svätice Božie sú vyvolené nádoby milosti Božej a priatelia Boží, ktorým milostivý Boh dal moc panovať s Ním. Preto ustanovila sv. cirkev tento sviatok, aby sme všetkých Svätých vospolok o prímluvu vzývali.

Modlitba.

Všemohúci, večný Bože, ktorý si nám zásluhy všetkých Svätých Svojich jednou slávnosťou ctiť poprial, prosíme Teba, ráč nám z ohľadu na toľkých orodovníkov túžobne žiadaného milosrdenstva plnosť udeliť. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

2. novembra.

Pamiatka všetkých verných dušičiek.

Za slávnosťou všetkých Svätých Božích koná sa vo sv. cirkvi zasvätenie pamiatky všetkých verných, v milosti a v priateľstve Božom zomrelých, alebo dušičiek, ktoré sa ešte v očistci zdržujú. Táto slávnosť zakladá sa na úzkom spojení oslávenej cirkve v nebi, trpiacej cirkve v očistci s bojujúcou cirkvou, či so všetkými veriacimi na zemi. Všetci údovia sv. cirkve spojení sú medzi sebou vierou, nádejou a láskou, až niekdy v láske v oslávenej cirkvi nebeskej sdružení budú. Keď na slávnosť všetkých Svätých obracia sv. cirkev zraky dietok svojich k nebu a ukazuje im slávu a blahoslavenstvo tých oslávených údob, ktorých o orodovanie u Boha vzývať majú, nuž dnes ponúka ich, aby pomoc svoju a orodovanie tým údom sv. cirkve venovali, ktorým pomocou svojou prispievať môžu, ktorí si už viacej pomáhať nemôžu, ale ktorí na pomoc ich odkázaní sú, to jest dušičkám v očistci trpiacim; — a to činiť majú živí veriaci nielen dnes, ale i každého dňa života svojho.

Ved' sv. cirkev učí, že na druhom svete okrem neba a pekla ešte i tretie miesto sa nachádza, a to je miesto očisťovania či očistec, v ktorom duše veriacich zomrelých, jakoby vo väzení pozostalé, pokuty za hriechy svoje až do ostatnej babky zaplatiť povinné sú (Mat. 5, 26.). Žiadon opravdivý kresťan nemôže zabudnúť na milých zomrelých svojich, na rodičov, na bratov lebo sestry, na pokrevných, na dobrodincov a priateľov, o ktorých nezná, či sa asnád posiaľ v

očistci nenachádzajú: i káže mu nepomíjajúca láska, aby im vrúcnou modlitbou, skutkami milosrdenstva, obetou sv. omše pomáhal, ukrátil, i ukončil dni trápenia ich, a tak ukojil túžbu ich po spatrení najmilostivejšej tváre Božej. A to tým viac konať máme, že nám to sv. cirkev káže, že to i Židia v Starom Zákone, ba i sami pohania činili.

Áno, modliť sa, skutky milosrdenstva a obety konať za zomrelých priateľov je prastará a všeobecná obyčaj. Pohania všetkých vekov, a to i tí najsurovejší, oslavovali v ustanovených dňoch pamiatku mrtvých priateľov svojich; i prinášali bohom obety k smiereniu za priestupky pozemské zomrelých svojich. Zračí sa v tomto vznešenom konaní zaslepených ináč pohanov hmlistá viera, jako pozostatok prvotného zjavenia Božieho, v nesmrteľnosť duše ľudskej, v spravodlivosť Božiu a v očistec. U Židov prechovávala sa táto viera svätým ústnym podaním. Oni verili na predpeklie či na očistec, i konali vo slávnostnom dni smierenia mnohé modlitby a skutky milosrdenstva, aby vyslobodili zomrelých priateľov svojich z múk predpeklia. Dľa mienky židovskej trval stav očisťovania mrtvých za rok. A behom tohoto času modlievali sa Židia k Bohu, že by popriať ráčil milým mrtvým poľahčenie a odpustenie všetkých previnení; na hroby mrtvých priateľov kladávali víno, chlieb a peniaze, ktoré potom chudobným rozdávali, aby i tí za mrtvých sa modlili. V druhej knihe Machabejskej (12; 43—46.) čítame, že vojvodca židovský Judas Machabejský poslal do Jerzalema 12.000 drachiem strieborných, aby v chráme za tých bojovníkov Božích, ktorí v krvavých bitkách za vieru v pravého Boha padli, modlitby a obety sa konaly na odpustenie hriechov.

Duchom Božím osvietený spisovateľ knihy Machabejskej dokladá, že Judas bol presvedčený o vstaní z mrtvých padlých v boji Židov; lebo «svätá a spasiteľná je myšlienka za mrtvých sa modliť, aby od hriechov boli osvobodení.» Tí zomrelí, ktorí sú v nebi, nepotrebujú modlitby; tým, ktorí sú v pekle, neosoží ona, lebo z pekla niet vyslobodenia: nuž tak modlievali sa Židia za takých zomrelých, ktorí na prostrednom mieste medzi nebom a peklom, — v očistci sa nachádzajú.

Táto viera v očistec a láska prastarých národov ku zomrelým priateľom zračí sa zrejme a výslovne v učení kresťanskom. Udovia sv. cirkve, ktorá nielen pre tento život je určená, ale i do ríše duchovnej siaha, spojení sú medzi sebou sväzkom lásky, ktorá sa nepomíňa. Spojení sme nielen so svätými v nebi, ale i s trpiacimi dušami v očistci, keď vrúcnou modlitbou, kajúcny životom a dobrými skutkami muky ich ukrácame a milosrdenstvo Božie na nich s neba sťahujeme. Sám láskavý Spasiteľ hovorí o väzení v budúcom živote, z ktorého nikto sa drier nevyslobodí, kým nezaplatí až do poslednej babky dlh svoj. Áno, Kristus Pán hovorí o hriechoch, ktoré ani v tomto ani v budúcom svete duchovnom nebudú odpustené. Nuž tak teda i na druhom svete budú sa odpúšťať hriechy, lež nie v nebi, do ktorého nič nečistého vkročiť nemôže, ale ani nie v pekle, kde niet viacej odpustenia: a tak iba na treťom mieste, v očistci. Sv. Pavel píše Korintanom (I., 3., 13—13.): «Jedného-každého prácu, jaká je, oheň sprobuje. Keď niektorého práca zostane, ktorú na Ňom (Kristovi) staval, vezme odplatu; ale keby zhorela, bude trpieť škodu (skrže oheň očistcový) a sám bude spasený; však tak, jako skrže oheň.» Sv. Ambróz vykladá tieto posledné slová, že taký človek síce môže byť blahoslavený; ale že pokutu ohňa očistcového pretrpieť musí; tak že skrže oheň očistený, blahoslavený, lež nie, jako bezbožný vo večnom ohni pekla ustavične bude trápený. Teda oheň dľa sv. Pavla apoštola, z ktorého je ešte možné vyslobodenie, nemôže byť oheň pekla; lebo z pekla niet viac vyslobodenia. A podobne učila vždy sv. cirkev od najstarších časov; to dosvedčujú i sv. Otcovia. Hneď od počiatku svojho sv. cirkve

vzala do kánonu sv. omše i pamiatku za mŕtvých (Memento pro defunctis) a tak od založenia sv. cirkve konaly sa modlitby pri sv. omši za všetkých zomrelých veriacich. I cirkevné snemy túto vieru schvaľovali. Tertullian (okolo roku 202) hovorí (De Monog. c. 11.): «Vdova modlieva sa za dušu zomrelého manžela svojho; ona vzdychá za neho o pokoj a o spojenie s ním, i koná vo výročitých dňoch smrti jeho obetu. Keď toto premešká, nuž odlučuje sa, nakoľko to od nej závisí, od manželského sväzku muža svojho.» Sv. Athanás (+ roku 373) modlil sa veľmi vrúcne za cisára Konštantína Veľkého, ktorý v sieni chrámu apoštolského dlhá žiadosti svojej bol pochovaný (Euseb. IV. kn. 60. h.), «aby mohol mať účasť na svätých modlitbách, na tajomstvenných obetách a na obradoch Božích.» Sv. Efrém Syrský zaklína v závete svojom priateľov, aby nezapomínali na neho po smrti; lež aby preukazovali dôkazy lásky svojej tým, keď za duševné spasenie jeho almužny, modlitby a obety, najmä tridsiateho dňa, prinášať neopomenú. Sv. Ambróz (+ roku 397) písal Faustinovi, ktorý sa veľmi zarmucoval nad smrťou sestry svojej: «Sestra tvoja nežiada si slzy tvoje, lež modlitby a obetu.» A v pohrabnej reči svojej nad cisárom Theodosiom Veľkým modlil sa: «Popraj, Bože, Theodosiovi, sluhovi Svojmu, úplný pokoj, ten pokoj, ktorý pripravil si svätým Svojim! Miloval som tohoto panovníka a preto sprevádzam ho do ríše živých. Neupustím skôr od slzí svojich a prosieb, až kým ho neuvediem na svätý vrch Pánov, kam ho povolávajú zásluhy jeho.» A súveký sv. Cyrill, biskup jeruzalemský (+ roku 386), hovorí v reči svojej ku pokrstencom: «Rozpamätávame sa pri presvätej obete na zomrelých, najprv na praotcov (patriarchov), na apoštolov a mučeníkov, aby Boh na modlitby a orodovanie ich modlitbu našu vyslyšal. Potom modlieme sa za otcov svojich, za biskupov a vôbec za všetkých, ktorí nás opustili, v pevnej nádeji, že utrpenia ich prosbami budú uľavené, ktoré počas svätej obety za nich prednášame.» Sv. Epifanius, biskup v meste Salamine na ostrove Cypre (+ roku 403), bojoval spisami svojimi proti kacierovi, Ariovi, ktorý zapieral očistec. Sv. Ján Zlatoústý (Chrysostomus) (+ roku 407) tvrdí, že je povinnosťou každého kňaza, aby nielen za živých, ale i za mŕtvých k Bohu sa modlil: «Kto stojí pri oltári, ten nevolá darmo: Modlime sa za zosnulých v Pánu! Neprestávajme teda pomáhať zomrelým; svätá obeta býva konaná k zhladeniu všetkých previnení.» Sv. Augustín (+ roku 430) hovorí: «Nedá sa tajiť, že dušiam zomrelých skrze súcit živých ešte priateľov poľahčenia sa dostáva, keď obeta Prostredníka býva prinášaná, lebo keď v cirkvi almužny medzi chudobných veriacich bývajú podeľované, že im to býva osožné. Ačkoľvek to nepotrebujú tí, ktorí sväté žili, a obeta i tým nepomáha, ktorí bez pokánia život svoj v ťažkých hriechoch trávili; lež predsa býva obetovaná za svätých na poďakovanie a za tých na smierenie, ktorí sa ešte na mieste očisťovania nachádzajú a za previnenia dosť učiniť majú.» Sv. Gregor Veľký (+ roku 604) tvrdí, že naložil, aby za mŕtvého mnícha, menom Justa, tridsať sv. omší bolo spievané, i že tridsiateho dňa po ostatnej sv. omši zomrelý mních Justus predošlému predstavenému svojmu, menom Kopiosovi, sa zjavil a riekol: «Trpel som muky a hľa, oslobodený som!» Roku 816 vydržoval Ranulf, kráľ Mercie v Anglicku, s kniežatmi a veľmožmi svojimi štátnu poradu, na ktorej uzavrené bolo: «Nariaďujeme, aby hneď po smrti biskupa modlitby sa konaly a almužny boly udeľované. Jak-náhle znamenie bude dané v každom chráme farskom, majú sa veriaci shromaždiť a tridsať žalmov odspievať za dušu zomrelého. Potom má každý hodnostár cirkevný a opát šesťsto žalmov spievať, stodvadsať sv. omší obetovať, troch otrokov na slobodu prepustiť a každému tri šillingy (grošníky) udeliť a všetci sluhovia Boží majú za jeden deň sa postiť.» Tak konaly sa modlitby za zomrelých kresťanov od prvopočiatku vo sv. cirkvi.

Kňaz z Mét, zbožný Amalarius, vyslovil roku 820 myšlienku, že ako svätíme sviatok všetkých Svätých Božích, podobne slušné je i pamiatku všetkých verných dušičiek svätiť, aby sa skrze sviatky dokázalo učenie o jednote sv. cirkve bojujúcej, oslávenej a trpiacej, či o obcovaní Svätých. Spomenutý zbožný kňaz prišiel následkom zjavenia ku tej myšlienke, že skrze modlitby, almužny a obety sv. omše mnohé duše z očistca boli vysvobodené.

Opát kláštora benediktínskeho v Klyni (Clugny), sv. Odilo, zasvätil prvý roku 998 pamiatku všetkých verných dušičiek zvláštnou slávnosťou. Naložil, aby sa na pamiatku a ku prospechu dušičiek všetkých zomrelých v Pánu veriacich kresťanov dňa 1. novembra v kláštoroch rádu jeho hojné almužny rozdávaly; aby sa po večerni (nešpore) všetkými zvonami vyzváňalo a žalmy za mrtvých sa prespevovaly; aby sa 2. novembra ráno po hodinkových chválospevoch (Ad laudes) všetkými zvonami vyzváňalo, aby sa potom odbavovali hodinky za mrtvých a na to veľká zádušná sv. omša slúžila. Všetci mnísi mali ísť na oferu a dvanástim chudobným dal sa obed. Toto ustanovenie prijalo sa nielen klyniackou kongregáciou, ale i po všetkých kláštoroch jej v Lotringách, v Burgundii, v Itálii, v Španielsku a v iných krajinách. I biskupi francúzski zasvätili podobným spôsobom pamiatku «Verných dušičiek» a neza dlho bola táto slávnosť po celej západnej sv. cirkvi odbavovaná. V biskupstve lutišskom zaviedol pamiatku «Dušičiek» biskup Notker (od roku 972—1008), v biskupstve magdeburg-skom arcibiskup Adelgatto (od r. 1107—1119); v trinástom storočí nachádzame túto slávnosť už v premnohých kalendároch cirkevných naznačenú; roku 1222 spomína ju synoda oxfordská v Anglicku; roku 1298 bola už i v Rakúsku zavedená. Pápež Urban VI. (od roku 1378—1389) nariadil, aby pamiatka všetkých dušičiek, keby deň 2. novembra pripadol na nedeľu, bola preložená na pondelok. Pamiatka všetkých verných dušičiek odbývala sa pôvodne zasväteným sviatkom; avšak synoda trevírska roku 1549 nariadila, aby sa 2. november iba jako polovičný sviatok svätil, a tak koná sa až podnes. V tento deň povolené je už od dávna v Arragonii vo Španielsku a od roku 1748 i v ostatnom Španielsku a Portugalsku, že kňazi tri sv. omše za zomrelých slúžiť môžu. Toto koná sa už i na iných miestach v smysle sv. cirkve.

Táto oslava pamiatky trpiacich v očistci bratov a sestier našich je vo svätej katolíckej cirkvi dňom smútku, pokánia, modlitby a kresťanskej účinnivej lásky; s ňou spojujú veriaci rozpomienku na smrť, na posledný súd, na vzkriesenie tiel ľudských z mrtvých. Na niektorých miestach je chvalitebná zbožná obyčaj, že už večerom vo sviatok všetkých Svätých Božích zapalujú sa na hrobitovoch početné svetlá, na znamenie nesmrteľnosti duší, ktorých telá v osvetlených hrobách odpočívajú, i na znamenie večného svetla, ktoré im už zasvietilo, alebo dľa nekonečného milosrdenstva Božieho už skoro zasvieti. V chrámoch odbavujú sa večerom dľa predpisu synody ostrihomskej z roku 1860 tieto pobožnosti: kňaz ide v čiernom rúchu ku katafalku (umrlčej rakve), vykoná obrad, pre dospelých zomrelých predpísaný, a síce spieva «Modlime sa za verných zomrelých,» žalm «Podťe, veselme sa pred Pánom» a pesničku Zachariášovu «Požehnaný Pán Boh israelský» s modlitbou «Bože, všetkých veriacich Stvoriteľu,» kľakne pred rakvou a modlí sa litanie k božsk. Srdcu alebo k menu Ježiš s modlitbami za zomrelých. Medzi spevom žalmu 150. «Smiluj sa nado mnou, Bože,» alebo dojímavej piesne «Na deň hnevu,» ide sa večer alebo na druhý deň ráno na cintorín, kde býva primeraná kázeň. Všetko v chráme Božom upamätáva nás toho dňa na smútok. Dňa 2. novembra každý kňaz obetuje sv. omšu za všetkých zomrelých. Srdcom zatriasajúce sú modlitby, ktoré kňaz pri sv. omši za zomrelých odrieka, podobné tým, ktoré i v hodinách sa čítajú; v nich zavznievajú

túžba a stenanie trpiacich duší v očistci, jaké nešťastný a trpezlivý Job s bôľom a žiaľom prednášal, keď všetko utratil, čo mu bolo milé. Keď telo jeho ranami bolo obťažené, keď pozbavený bol útechy pokrevných svojich a keď v najväčšej úzkosti volal: «Oj, smilujte sa nado mnou, aspoň vy priatelia moji!» Po odbavenej sv. omši zádušnej spieva sa dojímavým hlasom pieseň «Libera», ktorej obsah zneje: «Oslobod' ma, ó Bože, od večnej smrti v deň ten hrozný, v ktorý nebo i zem sa zatrasú a Ty prídeš, aby si súdil svet skrze oheň! Trasiem a strachujem sa pred nastávajúcim súdom a hnevom. O, ten deň, deň hnevu, úzkosti a biedy, deň veľký a trpký veľmi, keď prídeš súdiť svet ohňom!» I kropí kňaz potom rakev a hroby blízke svätenou vodou a kadí ich vonným kadidlom na znak, že očisťujúca krv Pána Ježiša Krista, Spasiteľa, trpiace duše v očistci osviežuje a od všetkých škvrn očisťuje, i že jako kadidlo vôňu rozprestiera ponad pokojné príbytky zomrelých, podobne uzrú nezadlho blaženosť a slasť večného oslávenia v ríši večného Boha. Všetci veriaci i s kňazom padajú na kolená svoje, pozdvihujú ruky i zraky k nebu, odriekajú modlitbu záverečnú za všetky dušičky v očistci trpiace a konečne vzdychajú pri hlahole vyzváňajúcich zvonov: «Odpočinutie večné daj im, ó Pane, a svetlo večné nech im svieti! Popraj, ó Pane, nech odpočívajú v svätom pokoji. Amen.»

V tento deň udeľujú veriaci i hojné almužny chudobným a núdzu trpiacim bratom a sestrám svojim.

Poučenie.

Duše zomrelých, ktorí v tomto živote za hriechy svoje dokonalé pokánenie nečinili, alebo vo všedných hriechoch, čo i v milosti Božej, zomreli, trpia v očistci muky ohňa, kým dľa slov Spasiteľových dlh svoj do poslednej babky nezaplatia. Ony trpia dvojaké muky, a síce: smyselnú muku či pokutu cítenia, pretože dľa sv. Pavla duša ohňom býva očisťovaná, ale iba behom určitého času a nie večne, jako zatratenci v pekle; potom i pokutu ztraty, ktorá v tom záleží, že duša býva pozbavená blaženého pohľadu Božieho tak dlho, až kým celkom očistená pred tvárou Božou môže sa objaviť. Jaké bôľné musí byť toto vzdialenie od tváre milostivého Boha pre duše, ktoré po ňom túžia! Sv. Tomáš hovorí: «Ten istý oheň mučí zatratencov v pekle a spravodlivých v očistci; najmenšia muka očistca prevyšuje najväčšiu muku, ktorú možno v tomto živote znášať» Kresťane, ty môžeš modlitbou, pokánim, dobrými skutkami svojimi verným trpiacim dušiam v očistci pomáhať a z tohoto smutného stavu ich vyslobodiť. Veď ponúka ťa k tomu oslávenie Boha, kresťanská láska, spravodlivosť a vlastný prospech tvoj! Svätý Ján Zlatoústý hovorí: «Nie darmo ustanovili apoštolovia pamiatku na zomrelých vo svätých a výstražných tajomstvách. Oni znali, jaký prospech z tohto konania vyplýva. Keď shromaždenie s kňazom ruky povzdvihuje v prítomnosti svätej obety, jakú silu majú vtedy modlitby naše! Jak veľmi ukrocuje Pána! Avšak toto je iba pre tých, ktorí vo viere zomreli.» Kresťane, uč sa poznávať od verných dušičiek, ktoré pokojne muky svoje v očistci znášajú, pretože vedia, že vôľa Božia musí byť vyplnená, ako máš s odovzdanosťou do vôle Božej trpieť všetko príkorie na tomto svete! Rozváž si dnes, čo hovorí sv. Cesarius: «Môže asnáď niekto povedať: veľmi málo starám sa o čas, ktorý budem tráviť v očistci, keď sa len do večného života dostanem. Avšak takéto smýšľanie neľúbi sa Bohu. Všetky muky tohoto sveta nemôžu sa prirovnávať k ohňu očistca. A kto zná, koľko dní, mesiacov, rokov on tu zostane? Človek bál by sa vložiť prst do ohňa, i nemal by sa báť dlhý čas v požierajúcom plameni zotrvať?» Áno, volaj dnes, kresťane so sv. Augustínom: «Očisť ma, ó Pane, v tomto živote, aby som po ňom nepotreboval očistca!

Modlitba.

O Bože, Stvoriteľu a Vykupiteľu všetkých veriacich, popraj dušiam služobníkov a služobníc Svojich odpustenie všetkých hriechov; aby to odpustenie, ktoré pobožnými prosbami vždy žiadali, obsiahnuť mohli. Amen.

Sv. Justus, mučeník.

Na pobreží mora Adriatického, menovite v meste Trieste a v Udine, slávi sa dnes pamiatka mučeníckej smrti sv. Justa, jako patróna, ktorý vo štvrtom storočí za panovania ukrutného cisára Diokleciána za učenie Pána Ježiša Krista krv svoju vycedil.

Život a smrť tohoto svätého nachádzajú sa opísané v knihe, ktorá je vyše tisíc rokov stará. Podávam tu preklad toho prastarého spisu, v ktorom o sv. Justovi toto stojí:

«Začínam s mučeníctvom sv. Justa. Toho času, keď všemohúci Boh poprial rásť počet sv. mučeníkov a Justovi bolo deväť rokov, riekol tento k otcovi svojmu Justi-novi: 'Otcé môj, zdalo sa mi, že boháč, menom Lupus, Justiniana, strýca môjho drží v otroctve v meste Ambiane.' Otec pýtal sa ho: 'Čo urobíme?' I najal Justin v meste Autisiodore človeka za peniaze jako sprievodcu, aby vyhľadali brata. A Justus riekol otcovi: 'Chcem s tebou ísť.' Na to riekla matka Felicita: 'Juste, synu môj, jako by si mohol odvážiť sa na takú ďalekú cestu? Veď by sa ti mohlo niečo zlého prihodiť!' A on na to odpovedal: 'Keď Pán Boh chce, pôjdem, a keď sa Mu bude ľúbiť, vrátim za zase nazpät' I riekol otcovi: 'Vezmi chleba a peňazí, i vydáme sa pod ochranou Kristovou na cestu, ktorú sme uzavreli.' Asi okolo troch hodín vyšli z mesta Autisiodoru a prišli k večeru, keď sa deň chýlil ku koncu, k pevnosti Melodunumu. Tu sedel pri bráne pevnosti slepý a krivý človek, i volal: 'Ó blahoslavený Juste, občerstvi dušu moju, lebo trpím veľký hlad.' I riekol chlapec otcovi: 'Vezmi chleba a občerstvi ho!' A potom svliekol rúcho a obliekol ním chudobného; ale otec začal ho pre to hrešiť. Justus riekol: 'Písané stojí, blahoslavený je, kto sa smiluje nad núdzny a chudobným; Pán vysvobodí ho v zlom čase.'

A ráno vyšli von a pokračovali ďalej cestou svojou. A keď prišli do Paríža, postretli veľmi dobrého muža, ktorý sa volal Hypolitom. On pýtal sa, zkade sú? A oni riekli: 'Z mesta Autisiodoru, a hľadáme zajatého.' A Hypolit riekol im: 'Pod'ťe so mnou do domu môjho, občerstvím vás vínom a medovcom.' Keď sa nasýtili a ďalej išli, dorazili k rieke Izare, ale nenašli lode. Tu riekol Justus otcovi: 'Hľa, riadením milostivého Boha prichádza človek s loďou po vode, i poprosíme ho, aby nás previezol.' A jako tak hovorili, bol už tu, i riekli k nemu: 'Priateľu, buď taký láskavý a prevez nás cez riekú; zaplatím ti prevoznú a budeš mať zásluhu pre dušu.' A on sa spýtal: kto a zkade sú? A keď mu riekli, že hľadajú zajatého, previezol ich darmo cez riekú. A keď išli ďalej, dorazili do toho mesta Ambianu, i pýtali sa po obchodníkovi Lupovi, kde býva? A keď ho našli, riekli mu: 'Pokrevný náš bol do tejto krajiny odvezený jako zajatý; i počuli sme, že sa u teba nachádza.' Ale on pýtal sa ich: 'Kto je, z kade je a jako sa menuje ten, ktorého hľadajú?' Na to odpovedal Justin: 'My sme kresťania z mesta Autisiodoru, a brat môj, ktorého hľadáme, menuje sa Justinian.' A Lupus im riekol: «Pod'ťe so mnou do domu môjho, i ukážem vám otrokov svojich, a keď poznáte toho, ktorého hľadáte, môžete za výkupné dostať brata svojho.'

A keď večer prišli do príbytku Lupovho, predstavil im dvanásť otrokov svojich. Ale toho, ktorého hľadali, nebolo medzi nimi; iba keď sa Justus obzeral, zočil strýca, ktorého hľadal, jako

držal svietelňu. I zvolal: „Hľa, ten otrok, ktorý svetlo rozžihá, je náš!“ Ale tento riekol: „Jakože ma znáš, veď som ťa jakživ v tejto krajine nevidel?“ Keď tak hovorili, bol prítomný mladý vojak tyrana Rikcia Varra; ten hneď tú udalosť doniesol k tyranovi a riekol: „Sú v meste Ambiane ľudia, ktorí sú zbehli v čarodejníctve a priznávajú sa, že sú kresťanmi. Čo s nimi počať?“ A ten riekol: „Idte a hneď dovedte ich ku mne; a keď nebudú chcieť ísť, nech sa hodia do žaláru, do toho času, až ich povolám k súdu“. — A keď ta katovia prišli, už ich nenašli u Lupa; lebo Lupus bol riekol im v noci: „Vstaňte, vezmite toho človeka, ktorý vám patrí i peniaze svoje, aby vás úrad nepolapil.“ A keď to katovia vladárovi oznámili, že tí už z mesta ušli, riekol tyran: „Nech štyria sluhovia hneď vydajú sa na koňoch za nimi, aby sa museli vrátiť: a keby sa zdráhali, nech sú pobití.“ I prenasledovali ich sluhovia a dohonili pri studničke Sirike. I riekol najprv Justinian k Justinovi, bratovi svojmu: „Odpočínme a oddýchnime si trochu na tomto mieste, lebo je tu voda; i zajedzme si, aby sa nám lepšie išlo.“ A Justus riekol im: „Jedzte chytro; lebo vladár Rikcio Varrus vyslal štyroch jazdcov, ktorí nás majú buď nazpät doviešť, alebo zabiť. Medzi tým, čo si pojiete, budem dávať pozor a, keď dobehnú, s nimi hovoriť, a vy idte do jaskyne a ukryte sa.“ Keď to dohodovoril, už i zazrel, ako zd'aleka dobehujú; otec i brat jeho ukryli sa do tej jaskyne.

A vojaci vladárovi pricválali a pýtali sa Justa, kde sú tí starci, alebo jakým bohom obetujú? Ale on odpovedal, že je kresťan. A že nechcel prezradiť pokrevných svojich, riekol druh k druhovi: „Vytiahni meč a sraz mu hlavu, i donesieme ju vladárovi.“ Justus však modlil sa: „Bože neba i zeme, prijmi ducha môjho; lebo som nevinný a čistého srdca!“ A keď bola hlava jeho srazená, napadol vojakov veľký strach. I utekali a rozprávali vladárovi, jako sa to stalo. Keď vrahovia utiekli, vyšli pokrevní blahoslaveného Justa z jaskyne a našli mŕtvolu. I riekol Justin k bratovi: „Čo počneme s tým telom?“ I vyhľadali staré srúcaniny, brečtanom zarastené, a tu s úctou pochovali to sv. telo; hlavu vzali sebou. I ponáhľali sa ztade chytro a tretieho dňa dorazili do mesta Autisiodoru. I riekla matka jeho, Felicita: „Kde je syn môj Justus?“ A strýc Justinian odpovedal: „Stalo sa, že umrel.“ A ona riekla: „Ďakujem Tebe, ó Bože neba i zeme, ktorý si k sebe prijal tú nevinnú dušu!“ A k tomu pridala: „Ó blahoslavený synu môj, Juste, pros za mňa, ktorý si bol udôstojnený dosiahnuť mučeníctvo!“ Ale keď sa tak modlila v plači, visela hlava mučeníka doma, v plátne zavinutá. Keď nastala noc, celý dom bol ožiarený pôsobením Božím.

V tom čase bol biskupom toho mesta kňaz, menom Amator. I vstal časně za rána a riekol k bratom: „Videl som veľké svetlo nad domom Justína, ktorým celé mesto bolo ožiarené; idte chytro a vyzvedajte sa, čo to bolo?“ I šli ta traja kňazi a pýtali sa Justína, čo by to svetlo znamenalo, ktoré v noci žiarilo nad domom jeho? I riekol im Justín: Justus, syn môj, bol zavraždený v d'alekej krajine. Sluhovia vladára Rikcia Varra prenasledovali nás spoločne a keď sme sa my ukryli, pochytili syna môjho, srazili mu hlavu a zutekali. A my sme pochovali telo jeho na tom mieste vedľa studničky Siriky v okolí Belloaku; i vzali sme hlavu jeho sebou, aby ju matka mohla ul'úbať. A keď bola v dome, prišlo o tretej hodine v noci svetlo s neba, ktorým dopu-stením Božím osvetlený bol celý dom a celé mesto.“ Zadívení kňazi zvestovali to biskupovi, sv. Amatorovi a kňazom, i jasali nad takým krásnym zázrakom a d'akovali všemohúcemu Bohu. A biskup rozkázal hneď, aby tú sv. hlavu pochovali v krypte, v ktorej sám chcel odpočívať. I aby sve-doctvo dobrého skutku bolo dovŕšené, bolo v tom meste dievčatko desaťročné, od narodenia slepé, to zvolalo a rieklo: „Svätý Juste, pros u Boha svojho, v ktorého verím a ktorého vyznávam, aby dal svetlo očiam mojím!“ A hľa, hneď to dievčatko prehliadlo! A všetci chválili Boha, ktorého veria národy. Jemu česť a sláva na veky. Amen.»

Sv. Justus vyobrazuje sa jako mládenček, s odťatou hlavou, ktorá žiari aureolou.

Modlitba.

Bože, ktorý si blahoslaveného Justa, dlá veku diéta, ale dlá viery dospelého, víťazstvom utrpenia ku večnej sláve dovedol, popraj, prosíme Teba, aby ctihodnou prímluvou jeho pomôžené nám bolo a my sa stali účastníkmi večnej slávy. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

3. novembra.

Sv. Hubert, biskup a vyznavač.

Sv. Hubert, ktorého meno značí toľko, jako «skvelý skrze rozvahu», narodil sa r. 656, i bol synom vojvodu Bertranda z Akvítanie. Jako mládenec dostal sa na dvor kráľa Theodoricha III. z Neustrie v terajšom Francúzsku, ktorý ho neskôr za pohraničného grófa či veľkovojvodu vymenoval. Hlbokou učenosťou, vznešenými mravy a statočnosťou vydobyl si u kráľa a podriadených poddaných všeobecnú dôveru a lásku. Neskôr dostal sa do mesta Mecu, kde vládár krajinský Pipin z Heristalu povýšil ho ešte na vyšší úrad. Ačkoľvek pri skvelom dvore panovníckom nedopúšťal sa ťažkých previnení proti Bohu, nuž predsa klonilo sa srdce jeho k pozemským pôžitkom a márnosťam, i tešilo ho všeobecné lichotenie a nadváž-nosť, jaké v spoločenskom postavení svojom požíval.

Toho času stalo sa, že Hubert, ktorý bol náruživým poľovníkom, vyšiel sviatočného dňa s mnohými dvoranmi a sluhami na poľovačku do vrchov Ardenských. Odlúčil sa od poľovníkov, i uzrel, jako pred ním zastal jeleň, ktorý mal na hlave medzi rohami skvelý kríž. I počul hlas: «Ked sa neobrátíš, upadneš skoro do priepasti pekelnej! Zanechaj dvor, id' k Lambertovi do Mastrichu; tam dozvieš sa ostatné.» Srdce jeho bolo preniknuté týmto zjavením, i so-skočil s koňa, hodil sa na kolená pred znamením sv. kríža, a prisľúbil slávnostne, že život svoj polepší. I opustil skvelý dvor, utiahol sa z hluku sveta do samoty, kde rozjímal o márnosti sveta, o budúcom prísnom súde Božom a o utrpení Spasiteľa, ktoré podstúpil za hriechy naše. Srdcom jeho zatriasla myšlienka: «I hriechy moje pribily Spasiteľa na drevo kríža, i pre previnenia moje krvácal a zomrel Spasiteľ, nevinný Syn Boží!» I vyhľadal sv. Lamberta, biskupa v Mastrichu, ktorý preslávil sa učenosťou, svätosťou života a láskavosťou oproti bližným svojim. Vyspovedal sa z hriechov celého života svojho a prosil ho, aby mu bol vodcom na ceste k dokonalosti kresťanskej. I zapieral seba samého, cvičil sa v pokore, trávil celé noci na modlitbách a v svätom rozjímaní; i čítaval usilovne sv. Písmo a iné náboženské spisy. A to všetko dialo sa pod dohľadom a správou sv. biskupa Lamberta, ktorý naliehal na učného a zbožného Huberta, aby do stavu duchovného vstúpil. Ale Hubert bol ženatý, i bolo treba, aby sa s manželkou svojou poradil. Išiel ku nej, a oznámil jej úmysel svoj, že chce pracovať jako kňaz na vinici Pánovej. Zbožná manželka rada privolila, vyvolila si samotu a venovala sa i sama službe Božej; avšak nezadlho zomrela cnostná manželka, menom Floribana. Po blahoslavenej smrti jej utiahol sa Hugobert do vrchov Ardenských a tam, kde mal podivné zjavenie, pripravoval sa na modlitbách a v sv. rozjímaní ku vstúpeniu do stavu duchovného. Potom navrátil sa do mesta Mastrichu (v terajšom Holandsku) ku svätému Lambertovi, ktorý ho za kňaza vysvätil. Jako kňaz vyznačoval sa Hugobert zbožným

životom a svätou horlivosťou svojou pre česť Božiu a duševnú spásu bližných medzi všetkými bratmi v úrade, i bol vzorným nasledovníkom učiteľa a vodiča svojho na ceste dokonalosti.

Nezadlho potom bol zavraždený zákernickým spôsobom sv. Lambert a pokorný sluha Boží Hugobert bol r. 709 jednohlasne za biskupa do Mastrichu vyvolený. I prijal vysokú dôstojnosť biskupskú, ačkoľvek v tých časoch veľmi obtiažnú a nebezpečnú, preto, že voľbu za povolanie Božie považoval a že mohol na novej postati mnoho dobrého činiť. I začal hneď s neunavenou horlivosťou pravú vieru rozširovať, a neveru, poveru a bezbožnosť vykoreňovať. S najväčšou starostlivosťou konal povinnosti úradu svojho biskupského a najmä vynasnažoval sa, aby učených, zbožných kňazov vychoval, ktorí by v biskupstve náboženského ducha a mravnosť upevňovať mu pomáhali.

Precestoval biskupstvo svoje, aby poznal duchovný život podriadených svojich a v prácach nasledovať mohol sv. Lamberta, predchodcu svojho. I prišiel do mestečka Vivochu. Bolo to druhú nedeľu pôstnu. V mestečku bývala žena, ktorá nevšimala si dňa Pánovho a služieb Božích, i tkala. A hľa, medzi prácou začínala uschýnať ruka jej a krv zasekla sa v žilách. V biede svojej neznala si pomôcť. I počula o zbožnosti svätého biskupa a naplnená bola dôverou, že jej modlitbou svojou spomôcť môže. Išla k dverám chrámovým, kde svätý Hugobert sa zdržoval, a keď vychádzal z chrámu, hodila sa k nohám jeho, i prosila ho skríšene o mocnú prímluvu. Svätý muž videl biedu jej a vieru, i zvolal: «Id' a chráň sa, aby si budúce deň Pána podobnou zlosťou nepoškvrnila! Po opravdivom polepšení navráti tebe Boh predošlé zdravie.» Biedna žena prisľúbila, že sa polepší; i navrátil jej milostivý Boh predošlé zdravie. Toho času bola veľká šuchotá v krajine. Márne žalostili ľudia nad tým dopustením Božím. Sv. Hubert vyšiel z Mastrichu s kňazstvom a veriacim ľudom svojím v slávnostnom sprievode na pole, pred zástupom nesené bolo znamenie svätého kríža, sám niesol ostatky svätých, ktoré v sídelnom chráme prechovávané boli. I prosil skríšenými modlitbami Boha o tichý a užitočný dážď. Potom držal reč k zástupu a riekol: «Ked' mňa slyšať budete, jako hlásateľa súdu Božieho, s úprimným a po-volným srdcom, a to činiť budete, čo vám v mene Božom poviem, nuž niet pochyby, že so mnou dedictvo večnej vlasti dosiahnete. A keď takto so svätým pomazaním kázal, spôsobil nepriateľ ľudského pokolenia, diabol skrze istého človeka taký hluk a nepokoj, že nebolo možno slyšať slová biskupove. Sv. muž zbadal hneď nástrahy diablove, i poznamenal znamením sv. kríža toho človeka, ktorého satan bol obsadol; v okamihu klesol človek k zemi, utíšil sa, diabol bol zahanbený a sv. biskup pokračoval nemýlený v horlivej kázni svojej. A požehnanie Božie poprialo tichý, trvanlivý, užitočný dážď.

Väčšina veriacich ctíla si vysoko a milovala s detinskou láskou sv. biskupa svojho; ale našli sa i mnohí kresťania dľa mena, ktorým neboly po chuti a po vôli napomínania a karhania jeho. Preto trpel i prenasledovania a nátisky; nachádzal prekážky, ktoré zbožnému účinkovaniu jeho do cesty sa tiskly. Avšak miesto toho, že by sa bol dal zastrašiť, bol rozpaľovaný novou horlivosťou k pokračovaniu vo spasiteľnej práci svojej. Pre núdzných a chudobných mal vždy otvorené útlé srdce svoje. Všetky dôchodky svoje vynakladal k uľaveniu biedy a dom jeho bol útočiskom všetkých nešťastníkov. Celý čas svoj venoval pastierskemu povolaniu svojmu. S osviežujúcou silou ohlasoval slovo Božie. Hlas jeho prenikal jako dvojstrý meč do všetkých sŕdc, keď opisoval časnú a večnú záhubu, ktorú neprávosť si priťahuje. I obrátil mnohých zatvrdelých hriešnikov. A nie len z biskupstva jeho, ale i z oddialenejších krajov hrnuly sa zástupy ku kázňam jeho. Zrejme požehnával milostivý Boh namáhanie sluhu svojho, ktoré

podnikal ku rozširovaniu pravej viery. A toto požehnanie Božie usiloval sa rozmnožovať skrze modlitbu, zapieranie seba, pôst a nočné stráženie. Celé noci trávil na modlitbách a oplakával previnenie svoje pred obrazom Ukrižovaného, a celé dni nepožíval . mimo kúska chleba a trochu vody ničoho, keď medzitým posilňujúce jedlá nosieval nemocným a hladným blízkym svojim.

Nievšednú úctu prechovával sv. Hubert oproti sv. Lambertovi, ktorý ho na cestu cnosti a spásy uviedol a pokoj srdca mu vydobyl. I vyzdvihol ostatky svätého učiteľa svojho z hrobu v Ma-strichu, vystaval nádherný chrám na tom mieste, kde sv. Lambert krv svoju vycedil, i preniesol ich ta a vystavil v ňom k verejnej úcte veriacich. Do tohoto chrámu preniesol i ostatky sv. Madelberty. Ku ostatkom sv. Lamberta, ktorého svätý život a mučenícka smrť v čerstvej pamäti boli u okolitých zbožných veriacich, hrnuly sa často zástupy nešťastníkov z okolitých krajov, aby ho o mocnú prímluvu v biedach svojich dôverne žiadali. Tak stalo sa, že posavádna neveľká dedinka Luttich (Lúttich) vzrástla pomaly vo veľké mesto. Roku 721 preniesol sv. Hubert biskupskú stolicu svoju do Luttichu a chrám, k úcte sv. Lamberta vystavený, povzniesol na sídelný chrám svoj.

Sv. Hubert opúšťal Častoráz s času na čas vďačné, vo viere posilnené stádo svoje, putúval do obďialnejších pustých a divých krajov, najmä do vrchov Ardenských, aby tam vlažným a poverčivým kresťanom, i pozostalým ešte pohanom slovo Božie hlásal, ku potvrdeniu hlásanej pravdy Božej divy konal. V krátkom čase priviedol mnohých hriešnikov na cestu pokánia, obrátil s pomocou opáta svätého Veregisu mnohých pohanov, sboril oltáry pohanské a vykorenil takým spôsobom všetky pozostatky pohanstva.

Milostivý Boh zkušal verného sluha svojho rozmanitými utrpeniami. V slobodnom čase chytával svätý Hugobert rád ryby, aby sa zotavil a vyrazil po namáhavej práci svojej. Preto navštevoval niekedy hospodárstvo, menom Niu-vella, na ktorom nachádzali sa i veľké rybníky. Jedného dňa prišiel na breh rybníku, ktorý bol krovinou veľmi porastený. Pracovníci vbíjali na brehu koly do zeme. Sv. Hubert oprel sa o jeden kôl aby si po namáhavej prechádzke oddýchol. Sluha, ktorý kôl do zeme vbíjal, zbadal sv. biskupa iba vtedy, keď pozdvížené kladivo na kôl dopádalo, i nemohol prekaziť úder jeho; kladivo dopadlo na ruku sv. Huberta a rozmliaždilo mu celú ruku. Svätý odišiel poranený domov; ale druhého dňa naložil, aby sa pokračovalo v práci. Rana zapríčiňovala mu veľké boľasti; ale sv. muž znášal ich trpezlivo, ačkoľvek celé noci za tri mesiace oka nezatvoril. I neprestajne modlieval sa: «Smiluj sa nado mnou, ó Bože, dľa veľkého milosrdenstva Svojho!» jedného dňa napadla veľká búrka loď, na ktorej pracovníci jeho sa nachádzali, a loď hnaná bola do nebezpečného víru, v ktorom hrozilo jej isté zahynutie. Keď to sv. Hubert uslyšal, padol na kolená a modlil sa: «Ó Pane Ježišu Kriste! Ty si kráčaš po mori ako po suchej zemi a prikázal si vetru a moru, aby zatíchly. Príď i sluhom Svojim ku pomoci, a vyslobod' ich mocou Svojou!» Na túto skrúšenú prosbu zatíchla búrka a všetci sluhovia jeho boli zachránení. Ešte i mnohé iné divy stály sa na prosbu jeho.

Rokom pred blahoslavenou smrťou sv. biskupa bolo oznámené mu, že koniec putovania jeho pozemského sa blíži. Keď jednu noc na modlitbách trávil a obľúbenú modlitbu svoju «Smiluj sa nado mnou, ó Bože («Miserere mei»)» odriekal, zdalo sa mu, jako by pristožiaci posol nebeský mu hovoril: «Vzýval si Ma v trápení svojom a Ja vyslyšal som ťa a vyslobodíL.» I ukázal mu rozsiahlu nádhernú palotu (sieň) a riekol: «V dome Otca Môjho sú mnohé príbytky, a v tomto je i pre teba prichystané prebývanie, ktoré máš požívať jako večné dedictvo. Po dokončení tohoto roku rozviažem sväzok biedy tvojej, vyslobodím ťa, i budeš Mňa zvelebovať.» Po tomto videní

znal sv. Hubert s istotou hodinku smrti svojej. A preto usporiadal všetky záležitosti úradu svojho veľpastierskeho, i pripravoval sa starostlivo a usilovne k tomu vážnemu okamihu, v ktorom bude počet skladať zo všetkých činov, slov a myšlienok svojich. A od tohto času venoval každú hodinu, ktorá voľná mu ostávala od úradných povinností, skrúšenej modlitbe a celé noci zdržoval sa pri hrobe sv. Lamberta a pred oltárom sv. Albína, ktorých jako zvláštnych patrónov ctil a ktorých orodovaniu u milostivého Boha sa vrúcne odporúčal. Ešte raz precestoval biskupstvo svoje, napomínal dojímavými rečami veriacich ku opravdivej nábožnosti a ku kajúcnemu životu, kňazstvo svoje k horlivému plneniu povinností svojich a k príkladnému obcovaniu. Všade lúčil sa so slzami v očiach. Po návrate svojom do Luttichu napadla ho nebezpečná zimnica, ktorá požierala všetky sily jeho životné. Pokojne a s odovzdanosťou do vôle Božej znášal sv. muž boľasti nemoce svojej. Zaopatrený sv. sviatosťami zomierajúcich, ktoré s dojímavou pokorou a zbožnosťou prijímal, usnul sv. Hubert po šiestom dni trápnej nemoce svojej v prítomnosti duchovenstva počas obľúbenej modlitby svojej «Smiluj sa nado mnou, ó Bože.» A duša jeho ponáhľala sa k Bohu. To stalo sa dňa 30. mája roku 727. Duchovenstvo oplakalo sv. biskupa svojho jako útleho, starostlivého otca a príkladného veľpastiera svojho. Nástupcom jeho na biskupskej stolici v Luttichu stal sa syn jeho sv. Floribert.

Hrob sv. Huberta oslávený bol mnohými divami. Uzdravení boli najmä mnohí nešťastníci, ktorých pohrýzli besní psi. Ctený býva jako patrón poľovníkov a tých, ktorých besní psi pohrýzli. V Nemecku bolo zbožnou obyčajou, že rany, od pohryzenia psov zapríčinené, bývalý vypaľované žeravým kľúčom svätého Huberta. Nezadlho vyhlásený bol za svätého a deň pamiatky jeho ustanovený je sv. cirkvou na 3. novembra, v ktorý deň ostatky jeho byly vyzdvihnuté a prenesené. V Bavorsku bol založený k pocte jeho zvláštny rád, nazvaný rádom svätého Huberta.

Sv. Hubert vyobrazuje sa jako patrón poľovníkov v rúchu veľmožského poľovníka, a pri boku jeho jeleň so skvejúcim sa krížom medzi parohami.

Poučenie.

O sv. Hubertovi platia slová blahoslaveného Tomáša Kempenského: «Svätý smýšľa sväté, mluví pravdivé, koná spravodlivé, opovrhne prítomnosťou a rozjíma o večnosti». Od toho okamihu, jako milostivý Boh podivným jeleňom napomenul náruživého strelca, že by sviatočný deň ne-poškvrňoval, vstúpil pyšný dvoran a vojvodca do seba, opovrhol skvelým životom, márnosťami sveta, odložil dôstojnosť svetskú, aby jako pokorný sluha Pána nastúpil cestu dokonalosti, i stal sa príkladom, jako treba príkazy Božie a cirkevné zachovávať. Kresťane, jak často nasleduješ i ty rozmarného dvorana, keď k vôli pôžitku a zábave, ináč dovolenej, deň sviatočný nesvätievaš. Nedeľný deň ustanovili svätit' sv. apoštolovia, preto, že Kristus Pán v deň nedeľný z mŕtvych vstal a toho dňa i mnohé iné veľké dobrodenia milostivý Boh pokoleniu ľudskému preukazoval. Už v Starom Zákone nekonali Židia žiadne a to ani tie najmenšie práce, oheň nerozkladali, pokrmu nevarievali, ba na ten deň ani mannu nebeskú nesbierali. To dosvedčuje sv. Matúš (12.), kde čítať môžeme, že Farizeji nechceli trpeť, aby Kristus Pán v deň sobotný uzdravoval nemocných. A Machabejskí bojovníci (I. Mach. 2.) radšej chceli zomrieť, než v ten deň s nepriateľmi bojovať. A Židia tých, ktorí deň sviatočný nesvätili, smrťou trestali. Dopadli raz na púšti človeka (IV. kn. Mojž. 15.), ktorý v deň sobotný drevo sbieral, i zajali ho a ukameňovali. Keď už Židia v Starom Zákone v takej úctivosti mali deň sobotný, tým viac má kresťan deň nedeľný a sviatočný vo' vážnosti mať, v ňom všetkého znesvätenia sa zdržovať a

výlučne Bohu slúžiť. Pán Boh častoráz už na tejto zemi tresce ľudí, ktorí Mu v deň sviatočný verne neslúžia. Baronius (Ann. 993) rozpráva, že istý roľník v deň sviatočný zapriahol voly do pluhu, aby na poli orol. Keď sa poberal do poľa, udel hrom s neba, zabil voly i jeho a všetko strávil. A Kantipart (I. 2.) rozpráva, že istý zeman v nedeľu a vo sviatok vždy poľoval, ačkoľvek nábožná manželka nad tým sa horšila a rozpustilého manžela napomínala, aby Boha neobrážal. Keď jedného posvätného dňa zeman zase poľoval, porodila manželka ohavnú potvoru, ktorá mala hlavu jako chrt s dlhými ušitna. Nešťastná rodička na radu priateľky rozkázala prv, než sa manžel s poľovačky navrátil, aby verný sluha nestvoru tajne do zeme zakopal. Keď zeman domov prišiel a tú nešťastnú novinu počul, dal ohyzdný plod vykopať. I náramne sa preľakol, keď ho uzrel. Poznal v tom dopustení trestajúci prst Boží a od toho času dal sa na pokánie, polepšil život svoj, i slúžil sviatočného času Bohu. Kresťane, nasleduj sv. Huberta, cti príkazy Božie a cirkevné a slúž verne Pánu Bohu, opovrhuj svetom, pamätuj na poslednú hodinku života svojho!

Modlitba.

O Bože, ktorý si duši svätého vyznavača Svojho a biskupa Huberta večnú slávu udeliť ráčil, popraj, prosíme Teba, i nám, aby sme na prímluvu jeho u Teba tak chránení boli, že by sme večný život obsiahnuť mohli. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

4. novembra.

Sv. Karol Borromejský, kardinál a arcibiskup.

Sv. Karol Borromejský, ktorého sv. cirkev jako veľkého opraviteľa kázne cirkevnej zveľbuje, narodil sa r. 1538 v hornej Itálii v zámku Aróne, ktorý na južnej strane Jazera väčšieho, Lago maggiore menovaného, v čarokrásnom kraji, asi štyri míle od Milána vzdialeného, leží. Otec jeho bol Gilbert z Borrome a pochádzal zo staroslávnej šľachtickej, bohatej rodiny milánskej. Matka menovala sa Margaretha, a pochádzala z panujúcej rodiny Medicis i bola sestrou kardinála Jána Angela, ktorý pod menom Pia IV. na stolicu pápežskú vystúpil. Oba rodičia boli veľmi nábožní a oproti trpiacim bližným horeli útlou, obetovavou láskavosťou. Už v útlej mladosti synáčkovej objavovalo sa veľké nadanie duševné a zvláštne posvätenie; preto venovali ho šľachetní rodičia službe Božej. Mladušký bohatý šľachtic Karol bol vážneho držania, tichý, veľmi pobožný, stránil sa veselých zábav detských a najmä detí rozpustilých, a nenávidel každú, i tú najmenšiu a v žarte prednesenú — lož.

Po príkladnom vychovaní domácom prešiel zbožný chlapček do Milána, kde učil sa latinskej reči a pekným umeniam a vedám. Bol príkladným žiakom, nosieval úhladné rúcho, avšak jednoduché; lebo samolúbosť a nadutosť veľmožská boly mu cudzími vedami. Prv, než vstúpil do veku mládeneckého, nosieval už rúcho duchovné. Strýc Julius Cesar Borromejský prepustil mladíkovi bohaté opátstvo, ktoré sa nachádzalo neďaleko Aróny. Časť dôchodkov použil svätý mladík ku vedeckému vzdelaniu svojmu, väčšiu časť venoval chudobným. V šestnástom roku svojho prešiel sv. mládenec na vysoké školy do Pavie, aby sa učil vedám bohosloveckým a cirkevnému svetskému právu. Tieto vysoké školy navštevovalo veľké množstvo študujúcich so všetkých strán sveta; medzi nimi bolo mnoho ľahkomyselných a nemravných mladíkov. Len málo ktorý mládenec zachoval sa neporušený a nedal sa sviest'

roztopašníkom. Sv. Karol Borromejský stránil sa každej hlučnej schôdzky a zábavy a s vytrvalým ohňom pestoval vedy. A pritom venoval niejednu hodinu dennú a nočnú rozjímaniu a modlitbe; pristupoval dl'a príkladu rodičovského každý týždeň ku sv. spovedi a ku sv. prijímaniu. Roku 1558 zomrel zbožný otec jeho Gilbert Borromejský. A preto musel usilovný študent v Pavii učenie svoje načas pretrhnúť a do Milána odísť. Sotva že usporiadané boli záležitosti rodinné, navrátil sa vedochtivý mládenec zase do Pavie, i pokračoval horlivé v osvojení si potrebných vied. Keď učenie dokončil, obdržal dôstojnosť doktorskú (učeneckú). Odišiel na rodný zámok svoj Arónu, a chystal sa svedomite ku stavu kňazskému.

Roku 1559 zomrel pápež Pavel IV. a ujec, kardinál Ján Angelus Medicis, bol povýšený na prestol pápežský pod menom Pia IV. Rodina a celé Miláno plesalo nad touto udalosťou; iba zbožný mládenec Karol Borromejský bol ľahostajný, neprejavoval žiadnu radosť, ačkoľvek mal mnohých zá-vistníkov; i utiahol sa do chrámu Božieho a dlho skrúšene sa modlil. Márne vyzýval ho starší brat, aby s ním do Ríma išiel a ujcovi sa poklonil; on ostal v Miláne, žil utiahnuto, modlieval sa i študoval. Avšak nezadlho bol povolaný od samého pápeža do Ríma, ktorý mu štátny úrad dal. Nezadlho bol vyvolený za kardinála a krátky čas za tým za arcibiskupa do Milána. Vtedy nemal sv. Karol Borromejský skoro ani 23 rokov, i vylieval v pokore horké slzy a prosil ujca, aby ho slabého touto vysokou dôstojnosťou neobťažoval. Ale bol nútený vyplniť vôľu pápežovu. Vtedy posmievali sa mnohí zlí a závistní ľudia pápežovi, že tú vysokú dôstojnosť mladému pokrevnému svojmu udelil a nie zaslúžilým, skúseným, vážnym mužom. Avšak v krátkom čase boli zahanbení posmevači a odobrovali voľbu pápežovu. Sv. Karol Borromejský žil pri výnosnej dôstojnosti svojej veľmi jednoducho, denne rástla prísnosť jeho oproti sebe samému, celé noci trávil na modlitbách, starostlivé plnil povinnosti svoje, riadil všetko podivnou múdrosťou, bol láskavý ku podriadeným, i pravou rukou a podporou pápežovou. Ale sv. mladý muž cirkevný nebol v Ríme spokojný. Trápilo ho to povedomie, že vysoké povinnosti svoje jako arcibiskup milánsky osobne konať nemôže.

Toho času prišiel do Ríma zbožný a učený Bartolomej, arcibiskup z Bragy. Hneď pri príchode jeho ponáhlal sa sv. Karol k nemu a riekol: «Už dávno prosím Boha usilovne, aby ma osvietil, čo mám robiť. Vidíte položenie moje. Viete, čo to znamená, keď je človek vnukom, a síce útle ľúbeným vnukom pápeža. Známo vám, čo je život na dvore rimskom. Nesčíselné nebezpečenstvá otáčajú ma; lež ja neznám ich všetky. Čože mám robiť v tomto mladom veku svojom bez skúsenosti, bez inej pomoci, než je žiadosť, aby som milosť Božiu dosiahol? Cítim v sebe veľkú lásku ku pokániu; odhodlaný som spasenie svoje pred všetkými veciami vyhľadávať; niekedy myslím si, že okovy svoje strasiem a do kláštora sa utiahnem, aby som tam žil, jako by iba Boh a ja na svete bol.» Arcibiskup radil mu, aby ostal, kde je. Svätý Karol objal ho a riekol: «Boh priviedol vás pre mňa do Ríma, a ja som oslobodený teraz od veľkej ťarchy. Budem sa usilovať plniť svedomito vôľu Božiu.» A účinkoval výdatne pri boku pápeža v ťažkých a vážnych tých časoch. Vtedy zasedal veľavážny pre sv. cirkev všeobecný snem v Tridante. Ponevác svätý Karol Borromejský stál v úzkom spojení so svätou stolicou, zúčastnil sa i osobne na všeobecnom sneme cirkevnom a pôsobil pre celú svätú cirkev. Horlivosťou jeho poponáhľali sa biskupi a panovníci častoráz pretrhovaný snem cirkevný šťastlivé roku 1563 zakončiť. Veľký vplyv mal sv. Karol i na polepšenie kázne cirkevnej, na zakladanie seminárov (ústavov vychovávacích pre budúcich kňazov, klerikov); prácou jeho a pod dozorom jeho bol vydaný roku 1566 katechismus tridentský, boli ustálené rituál a pravidlá (rubriky) obradné.

Po skončenom sneme cirkevnom dosiahol sv. Karol roku 1564 na mnohé prosby dovolenie od pápeža, že mohol za šesť rokov v sídelnom arcibiskupskom meste svojom, v Miláne, bývať. Obyvatelia privítali arcipastiera svojho s veľkou radosťou a slávou. Ale tá sláva pokorného muža Božieho netešila. Najprv navštívil arcibiskupský chrám, kde veriaci požeňnanie svoje po skrušenej modlitbe udelil, potom vstúpil len do palácu svojho. Nasledujúcej nedele držal dojímavú reč v chráme svojom. Vodcom jeho duchovným bol jezuita Ján Ribery a bohatý život jeho vnútorný začal sa rozvíjať. Svolal početnú synodu (miestny snem cirkevný) k tomu cieľu, aby to, čo v sneme Tridentskom bolo ustanovené, do života sa uviedlo. I shromaždili sa v Miláne dvaja kardináli a jedenásť biskupov. Svätý Karol naliehal najmä na to, aby nariadenia snemu Tridentského svedomite boli plnené, aby obcovanie kňazov sa napravilo, i aby slávnosť a dôstojnosť služieb Božích a udeľovanie svätých sviatostí vážne boli šetrené. I chcel navštíviť celé stádo svoje. Avšak stalo sa, že ujec jeho, pápež Pius IV. nebezpečne onemocnel. Vybral sa do Ríma. A keď tam počul, že sv. Otec iste zomre, išiel hneď k nemu a hovoril: «Svätý otče a drahý ujček môj! Všetky myšlienky vaše nech sú teraz k Bohu obrátené. Pohliadnite na Ježiša, Ukrižovaného, ktorý je jedinou nádejou našou v živote a v smrti. On, Prostredník náš, Orodovník náš je zabitou obetou za hriechy naše: On je доброта a trpezlivosť sama. Milosrdenstvo Jeho býva dosiahnuté kajúcnosťou a slzami hriešnikov, a každému popriava On odpustenie, kto pokorným srdcom k nemu vzdychá. Zomierajúci pápež riekol mu, že všetko v prospech jeho vykoná, čokoľvek si len praje. Svätý muž odpovedal: «Čo od vás žiadam je, aby ste krátky čas, za ktorý ešte budete žiť, dobre použili; aby ste nepamätali viac na veci pozemské, ale aby ste sa zaoberali výlučne s vlastným duševným spasením, i aby ste sa čo najviac na cestu večnosti chystali.» Pápež ďakoval svätému Karolovi za napomenutie; prijal z rúk jeho sväté sviatosti zomierajúcich a usnul v náručí jeho dňa 1. decembra roku 1565 v 76. roku svojom. Svätý vnuk zomrelého pápeža Pia IV. pôsobil výdatne pri voľbe nového nástupcu svätého Petra u ostatných kardinálov v sprospech Michala Ghisleriho, ktorý u ujca jeho v nemilosti býval. I bol vyvolený skutočne roku 1566, dňa 7. januára tento zbožný a vý-tečný muž za pápeža a prijal meno Pia V. Novo vyvolený pápež Pius V. prehováral všemožne svätého Karola Borromejského, aby v Ríme pri boku jeho ostal a pri obťažnej správe bol mu nápomocný; ale sv. arcibiskup nedal sa pri dvore najvyššieho pastiera duchovného udržať; lebo chcel neporiadky v arcibiskupstve svojom základne napraviť. I odišiel s požeňnaním pápežským do Milána.

Bolo to v apríli roku 1566, keď sa sv. Karol do sídelného mesta svojho navrátil, i začal hneď blahonosne pracovať na vinici, ktorú mu Pán sveril. Spasiteľné opravy svoje začal vo vlastnom dome, aby veriach k nasledovaniu povzbudil. Odložil hodvábné rúcho a šatil sa jednoducho, i začal veľmi prísny život viesť. Za sluhov vyvolil si zbožných vyzkúsených kresťanov, ktorí ako v práci, tak i v nábožnosti iným za príklad mali slúžiť. V noci nesmel žiadon služobník dom opustiť a zábavy vyhľadával Na svitaní shromažďovali sa všetci sluhovia v palote, v ktorej spoločne s kňazstvom a s arcibiskupom modlitby raňajšie odbavovali a žalmy k chvále Božej prespevovali. Každý sluha dostával bohatú plácu, pokrm a nápoj v dome jeho v hojnosti; ale mäsité pokrmy požívali iba za tri mesiace v roku, ba v svätvečeroch veľkých sviatkov nedostávali ani mliekový pokrm. Svätý arcipastier jedával i sárn pri tom istom stole s domácimi svojimi. Neskôr začal sv. Karol ešte prísnejšie žiť. Ku koncu života svojho nejedával inšie iba chlieb a vo sviatky a pri nedeli i trochu strovy a sušené figy; nápojom jeho bola voda. V štyridsaťdennom pôste jedával raz denne varený bôb a trochu sušených fig; vo veľkom týždni

postieval sa ešte prísnejšie. Telo svoje mŕtivil všemožne. Pod biskupským rúchom nosieval drsné kajúcne rúcho, často sa bičovával. Všade sprevádzali ho dvaja kňazi, ktorí pozor dávali na skutky a reči jeho a ktorí ho upozorňovať boli povinní na každý i ten najmenší poklesok. Dôchodky svoje rozdelil takým spôsobom, že časť venoval chudobným, druhú časť vydržiavaniu chrámov a tretiu časť domácnosti svojej. Vlastný majetok svoj používal k zbožným základinám, najmä na udržiavanie seminárov, v ktorých mládencov za zbožných kňazov vychovával. Po smrti staršieho brata svojho zdedil mnohé majetky; tieto predal a vyše stotisíc zlatých rozdal chudobným. V paláci jeho nebolo strieborného a zlatého náradia a náčinia; lebo to všetko popredal pri svojom príchode do Milána a rozdal chudobným. Jasnáho ráno s domácimi spoločne modlitby, spovedával sa potom kňazovi a tak slúžil sv. omšu. Slobodný čas od prác venoval ustavičnej modlitbe; hodinky cirkevné modlieval sa na kolenách, a to i vtedy, keď bol nemocný.

I zanedbanému arcibiskupstvu, ktoré vyše osemdesiat rokov nemalo vlastného pastiera, ale iba povereníkmi bývalo spravované, venoval sv. Karol Borromejský veľkú starostlivosť. Arcibiskupstvo bolo veľmi rozsiahle; ved malo vyše 600.000 veriacich, 800 fár, 150 kláštorov. A všade bolo badať neporiadok. Roku 1566 založil v Miláne veľký seminár a iné menšie tri, aby v nich zbožných a učených kňazov mohol vychovať, ktorí by viedli pokazený ľud na cestu spasenia. Každú nedeľu a sviatok hlásal sám slovo Božie. Kňazstvu nakladal prísne, aby mládež katechismus usilovne učilo. Často shromažďoval okolo seba kňazstvo svoje a radieval sa s ním v záležitostiach správ duchovnej.

Ale nielen v Miláne, lež i po celom rozsiahlom arcibiskupstve účinkoval horlivý sluha Boží osobne. Viacráz precestoval celú diecesu svoju. Na apoštolských cestách svojich chodieval pešky, s palicou v ruke, s nošou na pleciah. Vystupoval do vrchov Alpských po neschodných pirtách a chodníkoch a požíval s horalmi suchý chlieb, alebo mlieko a gaštany. Znášal zimu, hlad, smäd a nehody povetria. Zachádzal až do nebezpečných úvalov Graubindenských vo Svajcsku, aby vyhľadával poblúdené ovce a privádzal do ovčince Pánovho. Obrátil mnohých zatvrdelých hriešnikov. A všade, kam zavítal, rozširoval spásu a požehnanie Božie. Každý chudobný a biedny človek mal voľný prístup k sv. arcipastierovi a každého napomohol, poučil, potešil. Po celej hornej Itálii, ba i po obdialnejších krajinách bol zveľbovaný sv. Karol Borromejský ako zbožný, láskavý a horlivý otec duchovný. Zbožným a spravodlivým ľudom bol anjelom strážcom, najvzornejším cirkevným hodnostárom; ale neľúbil sa bezbožníkom.

Zatvrdelí neverci a bezbožníci najali veľkými peniazmi zločince, aby sv. arcibiskupa zavraždil. Podplatený zločinec striehol na príležitosť, vklzol tajne do kaplnky, v ktorej sv. Karol s domácimi svojimi sa modlil. Všetci prítomní kľáčali a prespevovali ku cti Božej žalmy, keď zahučal výstrel. Vrah uskočil vo všeobecnom zmätku. Gulka zasiahla svätého. Naľakaní sluhovia pribehli k nemu; ale on pokojne kľáčal, ačkoľvek myslel, že je nebezpečne ranený. I rozkázal, aby sa pokračovalo vo speve; lebo chcel, aby vrah slobodne mohol ujsť. Po odbavených pobožnosťach zbadalo sa, že gulka vnikla iba do rúcha sv. Karola a ku podivu všetkých prítomných odrela mu iba trochu kožu na tele. Vrchnosť svetská vypátrala vraha. Svätý arcibiskup robil všetko možné, aby vrahovi bolo odpustené; ale prísny zákon odsúdil k smrti bezbožného vraha.

Láska k bližným sv. Karola Boromejského objavila sa najskvelejšie vtedy, keď r. 1576 v Miláne zúrivy mor pustošil. Veľmoži a bohatí mešťania utekali z nešťastného mesta. Sv. arcibiskup bol vzdialený v odľahlom kraji okresu svojho, keď slyšal tú smutnú zprávu. Hneď

ponáhlal sa domov a keď sa blížil k bráne mesta, vybehli mu v ústret ľudia, zalamovali rukami, bedákali a prosili ho o pomoc. Pozostalý neohrozený svetský predstavený nešťastného mesta márne napomínal sv. arcibiskupa, aby sa zachránil. Svätý riekol: «Dobry pastier dáva život svoj za ovce svoje; iba nájomník uteká, lebo nie sú ovce jeho.» Ostal v nešťastnom meste a obetoval život svoj v službe Božej a v neunavenej práci okolo morom nakazených v súkromných domoch a tých, ktorí bez všetkej pomoci na uliciach ležali; udeľoval im neohrozene sv. sviatosti zomierajúcich, prinášal im útechu a pomoc pre telo a pre dušu. Častoráz od prs mŕtvých matiek odtrhával živé dietky a nosieval ich do palácu svojho. Zariadil nemocnice von z mesta, do ktorých morovou ranou nakazených dával odnášať a v ktorých im každá možná pomoc poskytovaná bola. Všetky útrovy sám niesol; ba i z palácu svojho dal poodnášať do nemocníc všetko náradie a náčinie, aby nemocní úľavy dosiahli. I všetkých hrobárov a pochovávačov sám platil. Aby núdzu, ktorá následkom moru v meste medzi chudobnejším ľudom povstala, ul'ávil, odpredal posledné panstvo svoje Doriu, a 80.000 zlatých rozdal chudobným. Áno, predal všetko, čo mal, i lôžko svoje a spával na holých doskách. Keď mal času, šiel do chrámu, hodil sa na tvár svoju a vzdychal k Bohu o smilovanie. Doma celé noci preplakal, bičoval telo svoje až do krvi a ráno napomínal veriacich, aby pôstom, modlitbou a pokánim pokutu, ktorú rozhnevaný Boh na nešťastné mesto soslal, umenšiť pomáhali. I nariadil tri dňové pobožnosti: Chodil s povrazom okolo krku, bosými nohami, s hlavou obnaženou a popolom posypanou, s krížom v ruke v slávnostnom sprievode ulicami Milána, i vyzýval milostivého Boha, aby jeho samého potrestal, len aby ušetril ľud svoj. Vyzýval i kňazstvo svoje, aby opovrhovalo smrťou, a aby mu v ul'avení biedy pomáhalo. Napomínal veriacich, aby dôverovali v Boha a Mu verne slúžili. Rozplakaný ľud dával sa na pokánie. Neúmornou prácou sv. Karol celkom bol zoslabený; ale neustával pomáhať nešťastníkom a milostivého Boha vyzývať. Umorený obsluhou nemocných nenachádzal častoráz doma ani kúska chleba, ktorým by bol mohol ukojiť hlad svoj. Na sviatky vianočné oznámil sv. Karol ťažko navštvivenému mestu, že sa Boh nad nimi smiloval. A morová rana prestala skutočne!

Po tom dopustení Božom žil sv. Karol Borromejský ešte sedem rokov. Ačkoľvek telo jeho úmorným namáhaním bolo celkom zoslabené, zapieral seba so dňa na deň vždy prísnejšie; lebo sa považoval za najväčšieho hriešnika. Slávny kardinál a arcibiskup žil v paláci svojom ako najprísnejší pustovník. Jednoduchú strovu požíval z hlinenej nádoby. Celé noci trávil v chráme na modlitbách. Začiatkom roku 1584 podotkol v kázni svojej, že blíži sa posledná hodinka jeho. Bolo mu to iste zjavené; ale v pokore svojej to nevyslovil. I odišiel s vodcom svojím duchovným, s jezuitom Adornom do samoty na vrch Verallo. V tejto samote trávil denne šesť hodín v rozjímaní o umučení Pána Ježiša Krista. V noci pred dňom, v ktorý každoročne všeobecnú spoveď odbavovával, kľáčal za sedem hodín na kolenách. Dňa 24. upadol do zimnice, ktorá za tri dni trvala. Spovedný otec napomenul ho, aby sa záživnejšími pokrmami nasýtil a prísne pokánie dokončil. Uposlúchol a dal sa zaviesť do Milána, kam vo slávnosť všetkých verných dušičiek zavítal. Nemoc zhoršila sa a lekári určili blízku smrť. S radosťou prijal sv. sviatosti zomierajúcich. Všetok majetok svoj poručil chrámu a chudobným. Keď cítil blízkosť smrti, dal si predčítovať umučenie Vykupiteľovo, prelieval horké slzy, požehnal prítomných, uprel zrak svoj na znamenie sv. kríža, ktoré v rukách držal, usmial sa radostne i oddal dušu svoju Pánovi so slovami: «Hľa, už idem!» To stalo sa večerom dňa 3. novembra roku 1584. Dožil iba 46 rokov požehnaného života svojho.

Nad smrťou sv. Karola Borromejského zažialilo celé mesto Miláno a celá sv. cirkev; najviac žiaľili chudobní, ktorých bol najláskavejším otcom. Telesné ostatky jeho boli pochované slávnym spôsobom v chráme arcibiskupskom. Na hrobe jeho stály sa mnohé divy. Pápež Pavel V. vyhlásil ho už o deväť rokov po blahoslavenej smrti za svätého a v bulle (liste pastierskom) svojej nazval ho «mučeníkom lásky, skvelým vzorom pre pastierov a pre ovce, anjelom v podobe ľudskej. Vyhlásenie za svätého lebo za blahoslaveného deje sa obyčajne len po päťdesiatich rokoch smrti, keď už málo kto z pokrevných súčasných žije. A hľa, vlastná matka dožila sa ešte toho neslýchaného šťastia, že sa modlievať mohla pred oltárom, ktorý obraz synov ozdoboval: «Svätý Karole Borromejský, oroduj za matku svoju!» Ostatky jeho odpočívajú posiaľ v chráme arcibiskupskom v Miláne v rakvi kryštálovej, že ho možno videí Okolie Milána ctí ho zasväteným sviatkom jako patróna svojho.

Sv. Karol Borromejský vyobrazuje sa v rúchu kardinálskom, s povrazom na ramená s krku visiacim; pri ňom nosičia mŕtvol alebo hroby.

Poučenie.

Sv. Karol Borromejský bol «mučeníkom lásky»; lebo ona rozprestierala sa na biedu časnú i večnú bližných. Opovrhol sebou, trýznil seba, jedával skromne suchý chlieb, keď s druhej strany povznášal bližných svojich, šetril ešte i vrahov, nasyťoval štedre i nehodných. Nebál sa nákazlivej nemoce, keď len mohol pomáhať opusteným, morovou ranou nakazeným veriacim svojim.

On bol «skvelým vzorom pre pastierov a ovce»; lebo nič nebolo mu jako hodnostárovi cirkevnému drahšie nad plnenie povinností svojich, nad rozkvet sv. cirkve, nad víťazstvo pravdy učenia Kristovho a apoštolského. Horlivým pôsobením jeho dokončil sa šťastne roku 1563 všeobecný snem cirkevný v Tridente. Tak zvanými «opraviteľmi viery a mravov» veľmi otrasená bola v základoch svojich sv. cirkev v šestnástom storočí. Nepovolání novotári popierali a zohavovali učenie Kristovo a apoštolské a mnohých vlašných kresťanov sviedli k nevere. Vystupovali jako opravitelia mravov, sami nemravní, i otvárali bludným učením svojim dokorán bránu nemravnosti. Veľmoži a prostý ľud, svetskí ľudia i duchovní žili bezbožne. Treba bola oprava mravov, treba bola nahor i nadol. Sv. Karol ukázal, jako treba opravovať mravy, jako treba sa zapierať, aby sa i druhí zapierali. Nie tak robili «opravitelia» (reformátori) nepovolání XVI. storočia! Neopravili seba, neopravili mravy bližných. Dôkazom toho je Luther a panovník Filip Hessenský, ktorému dovolili «reformátori» pri živote zákonitej ešte i druhú manželku si vziať, aby vraj diabol nemal nad ním moc! Opravdivá reformácia s ľudstvom stala sa uzavretím všeobecného snemu v Tridente, na ktorom sv. Karol Borromejský jako hviezda prvej veľkosti sa skvel. Čo bolo zkazeného, odpadlo od sv. cirkve a bolo vylúčené z nej. Osviežila sa znovu učiteľmi dľa srdca Kristovho, jakými boli sv. Karol Borromejský, sv. Ignác z Lojoly, sv. František Xaverský — a kto by vypočítal tých mužov Božích, ktorí drier sami seba zapierali čo najprísnejšie, aby mohli učiť iných zapieraníu seba, mravom opravdivé kresťanským. Snem Tridentský, na ktorom pôsobil sv. Karol, vyriekol určite a nepodvratne, ktorá je pravá viera sv. cirkve, ktorú Kristus Pán ustanovil. A čo snem vyriekol, bolo neskôr dôkladnou vedou vyložené. Vyniesol nariadenia prísnej kázne cirkevnej. Od toho času prekveta sv. cirkev! Za odpadlíkov europských získali horliví a hrdinskí missionári v druhých čiastkach sveta skvelé náhrady.

Semináry, jaké uviedol a usporiadal sv. Karol Borromejský, vysielajú svojich pracovníkov na vinicu Pána do celého sveta.

Sv. Karol Borromejský bol «anjelom v podobe ľudskej». To skúsili tí, ktorí morovou ranou boli obťažaní, i chudobní a núdzni. Modlitba bola mu najmilším zamestnaním. A hľa, keď počas modlitby vrah chcel ho usmrtiť, pokračuje svätý v modlitbe, aby vrah mohol uniknúť spravodlivému trestu! Iba anjel v podobe ľudskej môže tak odpúšťať nepriateľom svojim. Keď spravodlivý Boh trestal hriešnikov morovou ranou, považoval sa svätý za najväčšieho hriešnika a vzdychal k rozhnevanému Bohu, aby ho trestal a ľud Svoj ušetril. Kresťane, nasleduj lásku sv. Karola k Bohu a k bližným; nasleduj jeho zapierame seba, i horlivosť v službe Božej! Buď horlivým dieťaťom matky svojej, sv. cirkve!

Modlitba.

Zachovaj, ó Pane, cirkev Svoju skrze ustavičnú ochranu svätého Karola, biskupa a vyznavača Svojho, a daj, aby nás prímluva jeho, duchovno-pastierskou starostlivosťou osláveného, v láske k Tebe horlivejšimi učinila. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

5. novembra.

Sv. Imrich, kraľevič uhorský a vyznavač.

Sv. Imrich narodil sa roku 1007 v Ostrihome. Otec jeho bol sv. Štefan, I. kráľ uhorský, ktorého pamiatku sv. cirkev, jako patróna krajiny uhorskej, dňa 20. augusta zvláštnym sviatkom oslavuje (Vid' Legendu sväzok III., str. 780—786). Matka menovala sa Gizela, i bola dcérou Henrika, vojvodu bavorského, a sestrou cisára, sv. Henrika II.; a jako jej sv. manžel, podobne i ona bola bohabojná a cnostná. Mladý kraľevič zdedil od zbožných a vznešených rodičov svojich všetky cnosti kresťanské; lebo bol veľmi starostlivý od najútlejšej mladosti vychovávaný. Zodpovedal v každom ohľade menu svojmu, ktoré pri sv. krste obsiahol: lebo bol usilovný (Emerich = usilovný) — v službe Božej, vo vedách, v zapieraní seba, v láske oproti bližným. Už jako útlý chlapček opúšťal o polnoci lôžko svoje a modlieval sa až do rána žalmy Dávidove, ktoré na láskavé srdce jeho podivne účinkovali. O nesrozumiteľných miestach v žalmoch čítaval výklady alebo pohružoval sa v sv. rozjímanie o nich, i rozohnal srdce svoje tak veľmi, že jako ten svätý spevec i on nebeskými pocity bol oduševnený. Zbožný chlapček myslel, že tichá nábožnosť jeho ostane skrytá; ale služobníci zjavili tajnosť jeho kráľovi. Sv. Štefan pozoroval tajne nočnú pobožnosť vznešeného synka svojho, i vylieval slzy vrúcej radosti nad tak včasnou zbožnosťou a svätosťou prekvetajúceho synka svojho.

Dobrotivý Boh poprial mladuškému kraľevičovi mimoriadne milosti. Keď mal sv. Imrich štrnásť rokov, poslalo mu milostivé nebo zvláštneho vodcu, aby pod dozorom jeho na ceste dokonalosti kresťanskej vytrvale kráčať mohol. Bol to opät sv. Gerhard, ktorému r. 1021 ďalšie vychovávanie a vzdelávanie zbožného a nadaného synka svojho sveril. Sv. Gerhard (Gellért) pochádzal zo vznešenej šľachtickej rodiny benátskej a bol opätom jedného kláštora sv. Benedikta v hornej Itálii. Podujal bol púť do Svätej Zeme a vystúpil na loď. Avšak protivné vetry zahnal loď na breh Dalmácie. Tu sišiel sa s mníchom, ktorý pochádzal z kláštora sv. Martina na vrchu Pannonskom v Uhrách; tento nahovoril sv. opáta, aby s ním do Uhorska išiel a potom do Svätej Zeme putoval. Opát privolil. I vydali sa na cestu a sv. opát navštívil v Pečúchu biskupa Maura

(Mórica), ktorý ho pri sebe podržal. V tomto biskupskom meste preslávil sa sv. opát skvelými kázňami svojimi a hlbokou učenosťou. Biskup Maurus (Móric) predstavil ho kráľovi sv. Štefanovi. Sv. kráľovi zaľúbil sa zbožný a učený muž, i riekol mu: «Dobrý muži, upuť od úmyslu svojho, a neputuj do Svätej Zeme, ostaň u nás; neobanuješ. Radšej tu u nás ohlasuj slovo Božie ľudu môjmu; posilňuj veriacich; obracaj neveriacich a polievaj novú štepnicu Božiu Nechci do Jeruzalema ísť, lebo ťa neprepustím. Hľa, dám ti biskupstvo v meste Marošskom.» Sv. Gerhard ostal v Uhorsku; lebo uznával, že ústami sv. Štefana mluví k nemu vôľa Božia. Prijal dôstojnosť biskupskú. Ale sv. Štefan povolal ho nezadlho na dvor kráľovský a ustanovil ho vychovávateľom synka svojho, sv. Imricha. Pod vodcovstvom tohoto zbožného a učeného muža rástol syn kráľovský v milosti Božej na tele i na duchu. Vyučovaním, modlitbami, zapieraním seba dospieval na vysoký stupeň dokonalosti. Keď jedného dňa sv. mládenec navštívil chudobný chrám v susedstve, pokľakol pred oltár a pokládol naň všetky drahocenné veci, ktoré u seba mal, aby za ne ošarpaný dom Boží okrášlený byť mohol. Raz vošiel večerom do chrámu sv. Jura vo Vespríme, sprevádzaný sluhom, i hodil sa na kolena pred oltárom a prosil Boha, aby mu zjaviť ráčil, čo má robiť, čo by Mu bolo najmilejšie, jako by k najvyššej dokonalosti dostať sa mohol? I ožiaril sa chrám a počul tieto slová: «Mládenecká nevinnosť je najdrahšia a najsvätejšia vec. Žiadam od teba duševnú a telesnú nevinnosť. Toto obetuj Mne a zotrvej v tom až do smrti!» Sv. Imrich zvolal: «Bože a Pane môj! Ty si panovníkom celého sveta a podporou slabosti ľudskej, ktorý bereš duše pohlavárov a hrozný si pred obličajom kráľov sveta: vyplň vo mne vôľu Svoju!» Nadzemská, posiaľ nepocítaná blaženosť naplnila myseľ a srdce sv. mládencu, i pocítil nebeskú útechu, že slávnostne prisľúbil čistotu svoju Bohu obetovať. A tento slávnostný sľub i po celý život svoj svedomite plnil. Keď sv. Štefan jedného času navštíviť išiel so sv. Imrichom kláštor mníchov Benediktínov na vrchu Pannonskom, vyjšli oproti nim, dľa vtedajšej obyčaje, všetci mnísi so sv. krížom v ruke a vítali ich úctivé. Cestou bol vychvaľoval sv. Štefan synovi svojmu zbožnosť, učenosť a hlbokú pokoru mníchov sv. Benedikta, a najviac zveleboval Maura, ktorý všetkých cnosťami svojimi prevyšoval. Sv. Imrich objal každého mnícha a pobožkal, ale nie rovnako; jedných božkal raz, druhých dvaráz, tretích triráz, štvrtých štyriráz a jedného, Maura, ktorého nikdy nevidel a nepoznal, i sedemráz. Keď to sv. otec Štefan zbadal, zadivil sa veľmi. I pýtal sa na zpiatočnej ceste syna svojho po príčine, prečo rozličným spôsobom vyjaval prítulnosť a úctu svoju jednotlivým mníchom, i prečo zvlášte pobožkal jedného až sedemráz? Svätý korunný princ riekol, že ten rozdielny počet božkov zodpovedá spôsobu a času, jako jednotliví mnísi zachovávali zdržanlivosť, neporušenosť nevinnosti, a že neznámeho Maura preto sedemráz pobožkal, ponevác hneď vedel, že tento mních je najzbožnejší a že nevinnosť mládeneckú svoju nikdy v najmenšom, ani len myšlienkou, nenarušil. A keď sv. Štefan pýtal sa sv. syna svojho, z čoho na neporušenosť Maurovu uzaviera, riekol sv. Imrich, že Maurus pri pohľade na kráľa ticho sa modlil a oči svoje k nebu povzniesol. Hľa, tak zachovával sv. Imrich nevinnosť mládeneckú, že dľa vnuknutia Božieho poznával i u bližných svojich tajomstvo bezúhonnej čistoty duchovnej a telesnej.

Sv. Štefan určil jediného syna svojho, sv. Imricha za nástupcu svojho na tróne kráľovskom, a preto naliehal na neho, aby do stavu manželského vstúpil. A hľa, objavila sa veľká prekážka oproti slávnostnému sľubu ohľadom nevinnosti mládeneckej. I národ, ktorý si jediného syna kráľovho pre zriedkavé cnosti, pre lásku jeho ku spravodlivosti a náboženstvu, pre útlé, ľudomilné srdce a pokojné smýšľanie jeho veľmi obľúbil, volal: «Nech nikto iný, než tento svätý

mládenec, nad nami nekraľuje po smrti otca jeho!» Touto všeobecnou žiadosťou ľudu podporovaný a núkaný k tomu i nádejou, že sv. Imrich po smrti jeho kresťanstvo v krajine upevní a povznesie a mravnosť i cnosti kresťanske medzi ľuďmi rozšíri i do rozkvetu všeobecného privedie, nahováral sv. Štefan zbožného syna svojho, aby si vzal za manželku Ciču (Chichu), spanilomyseľnú dcéru Kresimíra, kráľa Horvatska a Dalmácie.¹⁾ Sv. mládenec hovoril, že mu nemožné do stavu manželského vstúpiť, ponevác slávnostný sľub milostivému Bohu složil, že do smrti v slobodnom stave žiť bude. Sv. kráľ schvaľoval konanie syna svojho, ale predsa naliehal naň, aby v záujme pokoja občianskeho a upevnenia sv. cirkve v mladistvom kresťanskom kráľovstve do stavu manželského vstúpil. A keď i hodnostári cirkevní a národ naň naliehali, privolil sv. Imrich po dlhom rozjímaní z poslušnej lásky k milovanému otcovi a ohľadom na blaho svätej cirkve a vlasti, i vstúpil do stavu svätého manželstva s dcérou Kresimírovou.

Celá vlasť zaplesala nad tým sv. sväz-kom. Veď mala za kráľa spravodlivého a svätého muža, ktorý rozširoval šťastie a požehnanie medzi ľuďom a dával mu i po smrti svojej nádej, že pod panovaním syna jeho Imricha blažený bude. Mladá manželka sv. Imricha bola nielen telesne, ale i duševne krásna a milostná. Ozdobená bola všetkými cnosťami kresťanskými a mala tie zriedkavé a vznešené vlastnosti, ktoré ku šťastnému a spokojnému životu manželskému sa požadujú. A sv. Imrich prežíval s manželkou svojou v nebeskom pokoji. Pred sobášom bol oznámil spanilomyseľnej neveste svojej, že iba v tom páde ku sv. oltáru s ňou pristúpi, keď privolí, aby mohol sľub svoj, Bohu daný, i v manželskom stave plniť; lebo že mládenecká neporušenosť nad všetky svetské ohľady mu je drahšia a svätejšia. Zbožná a šľachetná kráľovská panna pristala na prejavenú žiadosť jeho a nikto netušil z rodiny o tajnom uzavretí oboch sv. duší. V manželskom stave závodili vzájomne medzi sebou v nábožnosti a v konaní skutkov milosrdenstva. Žili spolu jako dvaja anjeli v telách ľudských. Obaja umlčali smyselnosť a krehkosť ľudskú prísnyim za-pieraním seba, aby sa tým viacej Bohu posvätili. Oba slúžili poddaným občanom vlasti skvelým príkladom, kresťanským smýšľaním a čistou iskrenou láskou.

Sv. Štefan chcel ešte za života svojho za kráľa dať korunovať sv. Imricha a panovanie mu odovzdať, aby v prácach ustatý posledné dni svoje výlučne služby Božej mohol venovať. I napísal skúsenosti svoje panovnícke v knihe, ktorú chcel mu jako závet svoj poručiť. Tento spis objavuje horlivosť apoštolskú a múdrosť panovnícku sv. Štefana, i obsahuje desať krásnych naučení, jako má sv. Imrich, nádejný nástupca jeho na stolič kráľovskej, Bohu slúžiť a poddaných svojich oblažiť. Prvých päť naučení týkajú sa svätého náboženstva a sv. cirkve; i vyzýva v nich sv. Imricha, aby obom verne slúžil. I hovorí: «Ponevác na vysokú dôstojnosť kráľovskú iba takých treba pozdvihnúť! ktorí sú uvedení do katolíckej viery: preto medzi napomenutia kladieme vieru na prvé miesto. Predo všetkým nakladám, radím, navrhujem teda, milý synu môj, keď chceš mať korunu v úctivosti, ochraňuj tak starostlivé apoštolskú katolícku vieru, že by si bol príkladom pre poddaných svojich, i aby ťa duchovenstvo právne kresťanským mužom mohlo nazvať.....Tí, ktorí nepravému učeniu veria, alebo ktorí vieru neplnia a neokrašľujú dobrými skutkami (lebo bez týchto viera je mrtvá), nemôžu ani tu panovať so cťou, ani neobsiahnu korunu večného života. Avšak keď máš štít (poklad) viery, neobídeš sa bez šišiaku (koruny) blahoslavenstva. Takýmto zbrojami budeš bojovať šťastne proti každému vidomému i nevidomému nepriateľovi ... Po viere v palote kráľovskej patrí druhé miesto cirkvi... Táto je, milý

¹⁾ Dľa iných dejepiscov (Mon. Pol. Hist Bielovský, I. 508.) pojal si sv. Imrich za manželku dľa vôle sv. Štefana dcéru Mečislava, kráľa poľského, s ktorou až do smrti svojej jako brat so sestrou v neporušenosti mládeneckej žil. Pôvodca.

synu, v krajine našej nová a mladá; preto treba je starať sa bedlivejšie a pozornejšie naveky, aby to dobré, ktoré milosť Božia bez milosrdenstva nám nehodným udelila, skrze nedbalosť alebo neobozretnosť pokazené nebolo a na zmar nevyšlo ... S horlivou snahou máš sa starať, že by cirkev so dňa na deň sa rozmáhala i aby nebola obťažaná;... aby si takto korunu svoju skvelejšou a život svoj šťastnejším učinil.» A o biskupoch hovorí: «Milý synu, oni nech sú radcami tvojimi. Ochraňuj ich, jako blesk oka svojho; keď máš dôveru ich, neboj sa nepriateľa svojho.» Konečne odporúča mu cvičenie sa v nábožnosti a v cnostiach a to robí vrelými slovami. V druhej časti kládol na srdce zbožnému synovi svojmu múdrosť panovnícku, jako má zachádzať s veľmožmi, i cudzincov hájiť, jako nestranne má panovať, i jako si má ctiť obyčaje a staré ustanovizne predošlých panovníkov. Medzitým prozreteľnosť Božia inak naložila so sv. Imrichom; i nemohol plniť a uskutočniť tieto krásne naučenia.

Slávnostné korunovanie sv. Imricha za kráľa uhorského malo sa diať dňa 2. septembra roku 1031. Všetky prípravy sa dokončili. A hľa, osem dní pred korunovaním bol sv. Imrich divým kančom ťažko ranený (Ann. Hildesheimenses ad ann. 1031.) a po ťažkej nemoci, na deviaty deň o 9. hodine v pondelok umrel (Chr. ung. pol. Mon. Pol. Hist. I. 508); dňa 3. septembra roku 1031, v 24. roku požehnaného veku svojho. I bol v Stolnom Belehrade slávnostne pochovaný. V budúcu nedeľu potom zomrela i panenská manželka jeho (Katona H. cr. R. H. I. p. 331; Chr. ung. pol. I. c.). Sv. Štefan a s ním celá vlasť uhorská žiaľila za sv. Imrichom. A ústa sv. Štefana nikdy viac nepohly sa k úsmevu. Na hrobe sv. Imricha stály sa mnohé divy; následkom tých a skvelých cností jeho vyhlásil ho pápež Gregor VII. roku 1083 za svätého. A sv. Ladislav, kráľ uhorský, vystavil ostatky jeho v hlavnom chráme v Stolnom Belehrade k verejnej úcte vďačných veriacich kresťanov, čo stalo sa 5. novembra spomenutého roku a preto slávi sa pamiatka jeho tohoto dňa až po dnešný deň.

Milostivý Boh zjavil oslávenie neporušeného mládenca mnohými divy. Dľa uhorského dejepisca Bonfina (De rébus hungaricis II. 2.) za panovania sv. Ladislava žil Nemec, menom Konrád, veľmi roztopašné a výstupne. Časom smiloval sa Boh nad hriešnikom. Vstúpil do seba, i uzavrel, že pôjde do Ríma, aby si od sv. Otca primeranú pokutu a odpustenie ťažkých hriechov svojich vyprosil. Keď prišiel Konrád do Ríma, bol predstavený sv. Otcovi a previnenie svoje skrúšene oznámil, dal mu tento rozhrešenie a naložil i dľa ťažkých hriechov primeranú pokutu. Riekol kajúcnikovi, že by všetky miesta ponavštevoval, kde sa nachádzajú ostatky svätých, kým jeho, na papieri naznačené hriechy smazané nebudú. Konrád pristal ochotne a pokorne na túto pokutu za hriechy svoje, ponavštevoval sväté miesta v Palestíne a inde, a po mnohom putovaní navrátil sa do Uhorska. Prišiel do Stolného Belehradu, hodil sa pri hrobe sv. Štefana na kolená, i riekol s prosbou, že sa nepohne z tohoto miesta, kým nedosiahne odpustenie ťažkých hriechov svojich. Sotva vyriekol toto rozhodnutie svoje, upadol do tichého spánku. I zdalo sa mu, jako by videl sv. kráľa Štefana, ktorý hovoril: «Id k hrobu sv. Imricha, ktorý nie je ďaleko; lebo Pán Boh udeľuje ohľadom na mládeneckú nevinnosť jeho, ktorú vždy zachovával, mimoriadne milosti na orodovanie jeho!» Konrád prebudil sa, išiel k hrobu sv. Imricha, pokľakol, i začal sa skrúšene modliť a o prímluvu svätého mládenca u milostivého Boha prosiť. Keď modlitbu svoju dokončieval, roztrhlo sa kajúčne rúcho, ktorým sa odieval a hriechy, ktoré mal na papieri naznačené, boly smazané. I poznal, že sa Boh nad ním smiloval a oznámil ten div sv. Ladislavovi.

Sv. Imrich vyobrazuje sa jako mládenec, v kniežacom rúchu odený, a na stupňoch oltára kľachiaci, na ktorý ukladá vojvodskú korunu svoju a iné drahocennosti.

Poučenie.

Keď pozorujeme život sv. Imricha, zdá sa nám, jako by bol nemal žiadnu vlastnú vôľu; lebo všetko, čo konal, dialo sa to výlučne dľa vôle Božej. On obetoval samolásku svoju celkom milostivému Bohu. Keď slávnostne prisľúbil Bohu večnú mládeneckú nevinnosť svoju, prosil všemohúceho Boha: «Vyplň vo mne vôľu Svoju!» Ani láskavý sv. otec jeho Štefan, ani záujem verejného blaha vlasti, v ktorej mal byť kráľom, ani prospech sv. cirkve, ktorá mala nájsť v ňom jako v panovníkovi opravdivé katolíckom, vzrastu a upevnenia, neprivedli ho k tomu, že by sľub svoj zrušil. Zaprel seba, samolásku svoju podrobil vôli Božej a tak vyvolil si najlepšiu stránku; lebo predtým vyhľadával duševné spasenie svoje a slávu Božiu. Kresťane, rozváž si, čo hovorí svätý Anton: «Samoláska zvykláva rozsudok, zatemňuje myseľ, zachmuruje rozum, podvracia vôľu, zatvára cestu spasenia, nič nezná o Bohu, nepoznáva bližného, zaháňa cnosti, kopí hriechy, zapríčiňuje sváry, vyhľadáva iba zovňajšie vyznačenie, teší sa nad pádom ľudí, zanedbáva príkazy Božie, hovie smysel-nosti, vyhľadáva smyselné zábavy, zatvára nebe, otvára brány pekla a naplňuje mesto Babylon zatratenými dušami.» Tohoto obával sa sv. Imrich, zapieral seba, samolásku svoju a plnil svedomite až do smrti sľub svoj, Bohu daný.

Čo je sľub? Je dobrovoľná, Bohu daná prípoveď, že človek konať chce niečo takého, čo samé v sebe dobré, človekovi možné a Bohu milé je, alebo že varovať sa bude človek toho, čo by Bohu sa proti vilo, lebo aspoň nie tak dobré je, než varovanie sa jeho. Kresťane, keď Pánu Bohu niečo prisľúbiš, povinný si to zachovávať. V 5. knihe Mojžišovej čítame slová Božie: «Ty zachováš sľub svoj takým spôsobom, jako si prisľúbil!» To je vôľa Božia, Ladislav, kráľ uhorský, s Amuratom, cisárom Tureckým, pokoj uzavrel; ale nezadlho zrušil ho a tiahol proti Turkom do boja. Turecké vojsko začalo v bitke ustupovať, utekať. Keď to zbadal Amurat, vzal do ruky úpis pokoja, vyzdvihol ho oproti krížu, ktorý na zástave vojska kresťanského sa nachádzal a zvolal: «Toto je písmo, ktorým som ja kresťanom a oni mne pokoj sľúbili. Ježišu Kriste, keď si pravý Boh, pomsti tú neveru, ktorej sa oni nado mnou dopustili.» Sotva Amurat tieto slová vyriekol, povstal medzi vojskom kresťanským veľký neporiadok, i dalo sa do úteku a Turci zvíťazili. Tak tresce spravodlivý Boh už na tejto zemi tých, ktorí daný sľub rušia. V 5. knihe Mojžišovej 23. čítame: «Keď niečo sľúbiš Pánu Bohu svojmu, nebudeš odkladať splniť; lebo požaduje to Pán Boh tvoj, a keď premeškáš, pripočítané bude za hriech.» Kresťane, nasleduj sv. Imricha!

Modlitba.

Bože, ktorý si blahoslaveného Imricha, skvejúceho sa svetlom mládeneckej nevinnosti, do sboru svätých Svojich povýšil, udeľ, prosíme Teba, aby sme toho, ktorého si sebe posvätil, ustavičnú pomoc u Teba pocítili. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

6. novembra.

Sv. Leonhard, pustovník a vyznavač.

Koncom piateho storočia boli Frankovia, ktorí zo severnej Germanie cez Belgiu do Gallie vtrhli, ešte pohania, Chlodvik (Chlodovaeus, Ludvig) I, kráľ mohutných Frankov, vzal si r. 490 za manželku zbožnú Klotildu, dcéru kresťanského kráľa Burgundského, ktorá všemožne sa namáhala, aby manžela svojho ku prijatiu sv. krstu priviedla. Márné boli prosby jej, až r. 496 v

krvavej bitke s Alemanmi pri Tolbiaku (Zúlpich, mesto medzi Ache-nom a Bonnom) v úzkosti svojej obrátil sa k pravému Bohu a zvolal: «Ježišu Kriste, ktorého Klotilda Synom živého Boha menuje, Teba vzývam, popraj mi víťazstva nad nepriateľom, i uznám moc Tvoju a prijmem vieru a krst Tvoj!» A to sa i stalo, keď divotvorne pomocou Božou podporovaný nad mocnejšími nepriateľmi svojimi skvele zvíťazil. S kráľom svojim prijali i poddaní jemu Frankovia a premožení Alemani na svätvečer narodenia Spasiteľovho toho istého roku v meste Remeši (Rheims) sv. krst. Pri dvore tohoto drier pohanského kráľa Frankov v Gallii (terajšom Francúzsku) bol vychovaný mladík, menom Leonhard, syn jednej z najvznešenejších rodín veľmožských, ktorá vo veľkej vážnosti u kráľa bola. Vznešeným a spravodlivým chovaním svojim vydobyl si vtipný veľmožský mladík úplnú dôveru kráľovu, ktorá mu kliesnila cestu k najvyšším dôstojnostiam a najmastnejším úradom. Ačkoľvek bol Leonhard pohanom, predsa vinul sa útlou láskavosťou ku bližným svojim, najmä ku zajatým a uväzneným, a jako len mohol, pomáhal uľavovať každú biedu a núdzu. Možno, že by časom i on bol celkom sa venoval sláve a pýche života a zahynul večne, keby milosť Božia nebola sa o neho starala. Keď na Vianoce roku 496 kráľ Chlodvik a s ním množstvo veľikášov franských v meste Remeši prijímali sviatosť krstu z rúk sv. biskupa Remigia, nachádzal sa i Leonhard medzi nimi. Tento svätý úkon a učenie sv. Remigia dotkli sa tak mohútne srdca veľmožovho, ktoré drier túžilo iba po sláve svetskej a po veľkosti, že úplne odriekol sa diabla a skutkov jeho, opustil dvor kráľovský a nasledovať chcel sv. učiteľa svojho Remigia. Pri boku tohoto veľkého biskupa vzdelával sa vtipný Leonhard vo sv. viere, v zapieraní seba a so dňa na deň pokračoval na ceste k dokonalosti kresťanskej. Sv. Remigius posvätil učeného a zbožného Leonharda najprv za diakona, a keď zbadal u neho i veľké, neobyčajné pokroky v zapovrhovaní sveta, v láske k bližným a v prísnom zapieraní seba, udelil mu i sviatosť posvätenia kňazstva, i poveril ho, aby miesto neho slovo Božie ohlasoval. Horlivý kňaz Leonhard popredal všetok veľký majetok svoj, rozdal chudobným a stal sa za príkladom učiteľa svojho vierozvestom Kristovým medzi pohanmi.

I ohlasoval slovo Božie v okolitých krajoch, kde ešte posiaľ modloslužba a povery panovaly, a to s takým apoštolským pomazaním a s takou divotvornou výmluvnosťou, že obrátil premnohých modlárov na vieru Kristovu a priviedol ku opravdivému pokánIU. Sláva horlivého účinkovania Leonhardovho šírila sa so dňa na deň medzi Frankami. Keď sa dozvedel kráľ Chlodvik I. o tom, jako požehnané pôsobí zbožný Leonhard medzi poddanými jeho, povolal ho na dvor kráľovský a ponúkal mu vysoké dôstojnosti. A keď svätý muž odmietal hodnosti svetské, prosil ho kráľ, aby aspoň pri dvore jeho ostal, kým mu nebude môcť udeliť sídlo biskupské. Pokorný sluha Boží vyprosil si od kráľa len tú milosť, žeby smel navštevovať žaláry a tých väzňov, ktorých za hodných uzná, na slobodu prepúšťať. Keď túto žiadosť jeho kráľ milostivé vyplnil, účinkoval sv. Leonhard za istý čas u dvora kráľovského. Ale pokornému sluhovi Božiemu neľúbil sa skvelý život na dvore kráľovskom, i zatúžil po samote, v ktorej by sa Bohu celkom mohol posvätiť. I ušiel tajne s dvora kráľovského a ukryl sa v kláštore, Miky (Micy) zvanom, ktorý asi dve hodiny cesty od mesta Orleanu ležal a ktorý r. 308 sv. Euspicius založil. Opäť v kláštore bol sv. Maximín, vnuk sv. Euspicia. Pokorný sluha Boží, Leonhard, prosil opäť sv. Maximína, aby ho medzi mníchov svojich prijal. Opäť vyplnil žiadosť Leonhardovu, a on s radosťou složil prísne sľuby a odovzdal sa s dôverou duchovnej správe jeho. Chytrý vžil sa v prísny život kláštorový a spolubratia obdivovali ho jako vzor zbožnosti, pokory a prísneho zapierania seba samého. Svätý Leonhard a svätý Letus boli ozdobou kláštora a svetlom, ktoré

ostatným mníchom cestu k dokonalosti kresťanskej osvetľovalo. Roku 500 zomrel opát kláštora svätý Maximín, ktorý bol vzorom sv. Leonhardovi. I zatúžil muž Boží Leonhard po samote a opustil kláštor. Na ceste svojej k Biturigumu (Berry) uzrel modly pohanské, i začal ohlasovať slovo Božie pohanom, činil mnohé divy ku potvrdeniu pravdy, ktorú ohlasoval, uzdravil mnohých nemocných divotvorným spôsobom a pomáhal nešťastníkom; i podarilo sa mu, že za krátky čas mnohých pohanov do sv. cirkve uviedol. Z tohto kraja išiel do mesta Limože (Limoges), vstúpil do blízkej hory a vyhládal si v nej pusté miesto, na ktorom sa jako pustovník usadil.

V pustom lese vystavil si kaplnku. Ovocie lesné a byliny boli mu pokrmom; čerstvá voda bola mu nápojom; modlitba a sv. rozjímanie bolo mu blahoslavenstvom. Tak žil sv. Leonhard jako pustovník v skromnej chyžke pri kaplnke v nedostupnom lese ďaleko od ľudí, a iba milostivý Boh bol svedkom verejnej modlitby a prísneho zapierania jeho. A keď takýmto pokánim podrobil celkom duchu svojmu smyselnosť telesnú, zatúžil zase po verejnom živote. I začal okolitému ľudu slovo spásy ohlasovať. Lud hrnul sa zástupami k zbožnému pustovníkovi, obracal sa k Bohu a sv. Leonhard rozširoval v tom kraji veľké požehnanie Božie. Mnohí mladíci hlásili sa u zbožného pustovníka, aby ich za učeníkov prijal. Sv. Leonhard vyplnil žiadosť ich, vystaval im chyžky a viedol na ceste dokonalosti kresťanskej.

Toho času onemocnela nebezpečne manželka kráľa Theodoberta, ktorý nad Akvitaniou panoval. Jako obyčajne i kráľovná zúčastnila sa na poľovačke v rozsiahlych susedných lesoch. Nenadále napadly ju boľasti pôrodu. Služobníci odniesli nemocnú kráľovnú na blízky hrad a zavolaní lekári márne vynakladali všetko umenie svoje, aby kráľovnej úľavy poskytl. Kráľovná nachádzala sa v nebezpečenstve smrti. Veľký smútok panoval pri dvore kráľovskom a naľakaný kráľ Theodobert nevedel, kam sa má o pomoc obrátiť. V najhoršej chvíli oznámili roľníci sklúčenému kráľovi, že v lese žije zbožný pustovník, ktorý už mnohým nemocným divotvorne zpomohol a ich uzdravil. Kráľ vyslal hneď posla do pustovne k sv. Leonhardovi s prosbou, aby k nemu na hrad prišiel. Sv. Leonhard vyplnil žiadosť kráľovu. A keď prišiel na hrad kráľovský, pokľakol si pri boľastnom lôžku kráľovnej, modlil sa skrúšene, aby milostivý Boh poprial služobkyni Svojej ľahký a šťastlivý pôrod. Sotva sv. Leonhard sa pomodlil a svetlicu kráľovnej opustil, porodila šťastne živé dieťa a nezadlho i celkom sa uzdravila. Veľká bola radosť na dvore kráľovskom nad týmto divotvorným uzdravením milovanej kráľovny a kráľ ponúkal sluhovi Božiemu štedré dary. Ale sv. Leonhard prosil kráľa, aby mu daroval ten kus lesa, v ktorom by s učeníkmi svojimi žiť mohol a riekol ku kráľovi: «Milosť Božia nedá sa kúpiť za peniaze; ale viera je cena, za ktorú sa ona veriacim udeľuje. Daj, kráľu môj, čo si mne dať chceš, chudobným, vdovám a sirotám.» Kráľ urobil po vôli svätého a daroval mu veľký kus tej hory, v ktorej stála drevená kaplnka a pustovňa; áno pomohol sv. Leonhardovi vystavať tam i kláštor a pri ňom chrám. Tak povstal kláštor, neskôr veľmi preslávený, pod menom Sv. Leonharda v Noblaku. V tomto kláštore žil sv. Leonhard s učeníkmi svojimi veľmi prísne. Neprestajné modlitby, pôsty a iné zapierame seba, sv. rozjímania a horlivá starosť o spásu duší okolia boli zamestnaním mníchov v Noblaku, ktorých sv. Leonhard viedol s otcovskou starostlivosťou a láskavosťou po trnistej ceste dokonalosti kresťanskej.

I v tomto kláštore oslávil sa sv. Leonhard skvelou láskou svojou ku trpiacim bližným. Jako drier u kráľa Chlodvika I., tak i teraz u kráľa Theodoberta vyprosil si milosť, aby smel kajúcnych alebo nevinných väzňov zo žalárov na slobodu prepúšťať. Toho času bývalý časté

vojny. Premožení a zajatí nepriatelia bývali sputnaní a nakladalo sa s nimi ako s otrokami. I mnoho nevinných obyvateľov bývalo väznené. Svätý Leonhard opúšťal kláštor svoj a lesnú samotu a navštevoval väzňov, tešil ich a prepúšťal dľa možnosti na slobodu; ba i do žalárov, v ktorých zločinci boli uväznení, vstupoval, a hovoril im do svedomia, aby kajúčne oľutovali hriechy svoje. Niejedon zločinec oľutoval ťažké hriechy svoje, napravil sa, bol na slobodu prostredkovaním jeho prepustený, vstúpil k nemu do kláštora, pracoval usilovne v hore, pomáhal ju kolčovať a na žirné lúky a zeme prerábať. Povešť o láskavosti sv. Leonharda rozniesla sa i v okolitých krajinách, že i vzdialení väzni o prímluvu jeho sa uchádzali. A mnohí z nich divotvorným spôsobom oslobodení bývali z väzenia a zo žalárov; i prichádzali k nemu do kláštora, skladali okovy svoje k nohám svätého a žiadali o prijatie do kláštora, aby v ňom v kajúcnosti život svoj mohli dokonal Kráľ udelil neskôr istým biskupom toto právo, aby väzňov oslobodžovali.

Sv. Leonhard pri všetkých milosťach, ktoré mu všemohúci Boh udeľoval, stával sa so dňa na deň vždy pokornejším a ešte väčšmi zapieral seba. Tak žil sv. pustovník v službe Božej a bližných svojich mnohé roky. Častejšie pretrhol modlitby a sv. rozjímania svoje v úkryte kláštora, pospiechal do okolitých obcí a miest, vyučoval, napomínal nekajúcnych hriešnikov a obracal ich k milostivému Bohu. V takomto bohumilom pôsobení dožil sa sv. Leonhard vysokého veku; pôsobením jeho vzkvetla sv. cirkev v krajine, ktorú obýval; ľud osvojil si úplne mravy kresťanské, mnísi a duchovenstvo preslávili sa pôsobením jeho zriedkavou múdrosťou a skvelými cnosťami.

Horlivý a pokorný sluha Boží dokončil vo vysokom veku cestu putovania svojho pozemského dňa 6. novembra roku 559. Pozostatky jeho pochované boli slávnostným spôsobom v chráme, ktorý sám v Noblaku vystaval. Nad hrobom sv. Leonharda stály sa mnohé divy. A preto nielen v Gallii (Francúzsku), ale i v susedných krajinách bola zavčasu blahoslavená pamiatka jeho oslavovaná a mnohé chrámy k úcte jeho povstali. Vo Francúzsku vzývaný býva svätý Leonhard jako patrón väzňov a žien ku pôrodu pracujúcich; v Nemecku ctený býva jako patrón proti nákaze zverov domácich, najmä koňov a rožného dobytku. Na mnohých miestach Nemecka odbývajú sa výročné prôvody sv. Leonharda (Set Leonhardsfahrten), ktorá obyčaj dostatočne poukazuje na veľkú úctu a dôveru k tomuto svätému.

Medzi premnohé divy a zázraky, ktoré na mocnú prímluvu sv. Leonharda sa stály, náleží jedon, ktorý stal sa v štrnástom storočí. Dôkazom jeho sú pre pravdivosť jeho: ústné podanie obyvateľov francúzskej obce, menom Bakvil' (Bacqueville), prastará kaplnka a slávnostný prôvod, ktorý výročné, na večnú pamiatku podivuhodnej udalosti sa odbýva. Šľachtic Martel upadol vo vojne s Turkami s dvoma súdruhmi francúzskymi do zajatia nepriateľského. Dlhو znášali väzňovia ťažké putá a trápenia v žalári tureckom; i nemali žiadnej nádeje, že niekdy pokrevných a rodný kraj svoj uzrú. Martel prelieval jedného dňa horké slzy nad ztratou slobody a milovanej vlasti. Večer doniesol mu žalárnik obyčajný kúsok chleba a trochu vody, i riekol mu, že za rána bude usmrtený. Ačkoľvek polozenie Martelovo bolo zúfan-livé, nuž predsa hrôzou naplnila ho táto zpráva. Hodil sa na kolená, prosil Boha v úzkosti svojej o pomoc a o vyslobodenie z nešťastia svojho a zvlášte odporúčal sa s veľkou dôverou orodovaniu sv. Leonharda. Unavený a premožený bôľom usnul na zemi. Keď sa prebudil, zadivil sa; ved' ležal na kraji lesu svojho v Bakvile! Na rukách a na nohách mal ešte putá otrocké. Povstal, ďakoval milostivému Bohu za zázračné oslobodenie svoje z istej potupnej smrti a za prenesenie do kraja

rodného. Potom pospiechal na hrad svoj, vystaval kaplnku ku cti sv. Leonharda, v ktorej do najnovšieho času putá jeho otrocké sa prechovávaly. Túto udalosť rozprávajú mnohí vierohodní spisovatelia.

Verejné listiny z roku 1442 dokazujú, že kráľ Karol VII. vysoko ctil sv. Leonharda. Keď tiahol do poľa s vojskom svojím proti Angličanom, odporúčal ochrane sv. Leonharda kráľovstvo svoje francúzske. Po skvelom víťazstve nad nepriateľmi poslal do kláštora v Noblaku skvostnú skriňu pre ostatky sv. Leonharda, ktorá predstavovala pevnosť Bastillu, v Paríži sa nachádzajúcu. Podobne daroval tomu chrámu skriňu, na ktorej svätý kľáčiačky bol vyobrazený; dielo bolo zo striebra zhotovené, pozlátené a umele okrášlené. Do jednej skrine bola vložená hlava svätého Leonharda, do druhej ostatné sväte ostatky jeho.

Sv. Leonhard vyobrazuje sa v rúchu pustovníckom, ako drží v ruke zlomené putá, okolo neho i zvieratá domáce.

Poučenie.

Medzi tých mnohých svätých, ktorí opustili z bázne pred nákazou tento svodný a márný svet a utiahli sa do samoty, aby výlučne Bohu slúžili, náleží i sv. Leonhard. On znal to nebezpečenstvo, o ktorom tak ostrovtipne hovorí blahoslavený kardinál Hugo: «Siedmimi povrazami pripútaný je človek ku svetu: samoláskou, láskou ku svetu, láskou k rodičom, ctibažnosťou, zlými navyklosťami, bláznivými sľubami a opovážlivosťou.» A s druhej strany znal on, čo poskytuje nemý-lené obcovanie s milostivým Bohom; znal, čo hovoril sv. Augustín: «Boh je svetlo, ktoré žiaden priestor neohraničuje; je hlas, ktorý nepodmieňuje žiaden čas; je ľubezná vôňa, ktorú nerozptyľuje žiaden vetor; je pokrm, ktorý netrávi žiadne požívanie; je milovník, ktorého neodtíska žiadne nasýtenie. Jediná útecha na tomto márnom svete bol mu Boh. Preto zavrhol ponúkané mu dôstojnosti pri dvore kráľovskom, ba i dôstojnosť biskupskú a žil ako pustovník Bohu a služby trpiacich bližných svojich. Najmä plnil tie slová, ktoré niekdy pri poslednom súde Vykupiteľ božský vyriekne (Mat. 25, 7.): «Väzňom som bol a vy ste navštívili Mňa.» Vedel, že veľká bude v nebi odmena tých vyvolených Božích, ktorí v živote svojom väzňom a prenasledovaným pomáhali. Preto vyprosil si u dvoch kráľov, ktorí mu hodnosti a bohatstvá ponúkali, dovolenie, že by smel väzňov tešiť, ku pokániu privádzať a ich na slobodu prepúšťať. Kresťane, i ty môžeš sv. Leonharda nasledovať! Môžeš i v hluku sveta slúžiť verne Bohu a od nákazy sveta svodného nepoškvrnene sa zachovať. Môžeš väzňom a nevinne prenasledovaným útechou, pomocou hmotnou a modlitbou pomáhať. Hľa, máme bohumilé spolky, ktoré zbierajú peňažité milodary pre poľahčenie biedy tých zbožných kresťanov a najmä misiónárov, ktorí v ďalekých východných krajinách v putách, v prenasledovaní, v najväčšej núdzi stenajú. Prispej im ku pomoci a poľahčeniu dľa možnosti milodarom svojím. Hľa, v Číne a v Japáne, v Afrike odkupujú naši horliví misiónári úbohé dietky od zverských pohanov; a vychovávajú v útulňach svojich za horlivých kresťanov. Usiluj sa nepaterným milodarom svojím aspoň jedno pohanské dieťa od časnej a večnej smrti vyslobodiť. Hľa, v Ríme väznený je svätý Otec, rímsky pápež, na Vatikáne svojou surovou mocou násilníckeho votrelca a uchvátiteľa a odkázaný je na podporu veriacich svojich, aby svätú cirkev zdarné riadiť mohol. Hľa, kresťane obetuj rád babku svoju k napomoženiu trónu sv. Petra! Modlievaj sa za prenasledovanú najvyššiu hlavu svätej cirkve. A nasledovať budeš sv. Leonharda a budeš mať nádej, že i tebe budú znieť tie

radostné slová spravodlivého Sudcu: «Amen pravím vám, čokoľvek ste učinili najmenšiemu bratovi svojmu v mene Mojom, Mne ste učinili.»

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, aby sme na prímluvu blahoslaveného vyznavača Tvojho, Leonharda, ktorý toľkých úbohých zajatých potešil a vyslobodil, svetom opovrhovali, Tebe verne slúžili, bližným pomáhali a z väzieb hriechov a smrti oslobodení boli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

7. novembra.

Sv. Engelbert, biskup a mučeník.

Že verný a spravodlivý služobník Boží, ktorý horlí za slávu Božiu a za slobodu sv. cirkve, veľké príkorie, ba i boľastnú smrť na tomto sobeckom hriešnom svete podstupuje, toho výmluvný dôkaz máme i na svätom arcibiskupovi Engelbertovi, ktorého pamiatku sv. cirkev dnes oslavuje.

Sv. Engelbert pochádzal zo staroslávneho rodu v Nemecku. Otec jeho menoval sa Engelbert a bol grófom na Bergu; matka jeho bola rodená grófka z Geldernu. Kresťanskí rodičia zbadali u synka svojho bystrý um a vtip, i náchylnosť ku všetkému dobrému a šľachetnému. I naložili vychovateľom, aby nadaného chlapčeka ku stavu kňazskému pripravovali. Mladušký syn grófsky robil vo vedách rýchle pokroky, lebo bol popri ostrovtipe svojom neunavene pilný. Na verejných vyšších školách, na ktoré mlaika rodičia grófski poslali po odbavenom v y u č o v a n í domácom, vynikal vo vedách nad všetkých spolužiakov svojich. Ponevác zbožní rodičia chceli, aby sa venoval službe sv. cirkve, vymohli mu vplyvom svojím už vo veku mládeneckom niekoľko prebiend cirkevných či dôchodkov zo základín cirkevných a statkov ktoré s niektorou hodnosťou cirkevnou boli spojené. Akokoľvek mal mladý gróf masné dôchodky a obcoval i s jednotlivými veľmožskými mladíkmi, ktorý ľachkomyselne žili a po cti a sláve túžili, nuž predsa zachoval sa mladý Edelbert v živote svojom neporušený. Prirodzená jeho nenávysť ku všetkému zlému, ale zvlášte i milosť Božia zachránila ho pred poklesnutím do ťažkých hriechov. Spoločnosť roztopašných mladých veľmožov zošklivila sa mladému Enelbertovi, strániť sa jej počal, žil utiahnuto v zapieraní seba. Čím ďalej tým viac otvárali sa mu oči a on poznal základnú úlohu života svojho, povinnosť stavu duchovného, do ktorého vstúpiť sa chystal.

Keď dokončil zbožný Engelbert učenie svoje, bol po dokonaléj príprave za kňaza posvätený. Jako knaz vynikal nielen hoerlivosťou v plnení vznešeného povolania svojho, zriedkavou učenosťou, svätosťou života, ale i prítulnosťou k pravde a k spravodlivosti, i pomáhal, jako len mohol, uľaviť biedu bližných svojich. Tak stalo sa, že obracaly sa zraky na vznešeného mladého kňaza všetkých pravých kresťanov, keď išlo o to, aby na niektoré uprázdnené biskupstvo cnostný a schopný muž vyvolený bol. Tak sa stalo i vtedy keď v meste Minstre arcibiskupský stolec sa uprázdnil, že bol požiadany zbožný mladý kňaz Enelbert, aby maň dosiadol. Pokorný sluha Boží, ktorý znal veľku zodpovednosť vysokej dôstojnosti arcibiskupskej a smutné okolnosti vtedajšie, netrúfal si byť dostatočným a vzdor všetkému úsilnému nahováraniu neptíjal tú dôstojnosť.

Toho času boli veľké neporiadky a zúrili krvavé rozbroje v ríši rímskej, jako sa vtedy Nemecko a susedné krajiny nazývali. Dvaja mocný vojvodcovia hádali a preli sa o trón cisársky. Následkom tých rozbrojov museli už dvaja arcibiskupi mesta Kolínu nad Rýnom prestol svoj opustiť; lebo oni boli spolu i ríšskými kniežatami a voličmi, ktorým voľbu cisárovu previesť a riadiť náležalo. Išlo i veľmožom, i pápežovi a vyššiemu duchovenstvu ríšskemu o to, aby nový arcibiskup v Kolíne všetkým požiadavkám časovým vyhovel a arcibiskupstvo náležite riadil; i záležitosti sv. cirkve v Nemecku povzniesol. Pri voľbe nového arcibiskupa pripadla väčšina hlasov na zbožného a učeného Engelberta; lebo bol považovaný z navrhnutých kňazov za najschopnejšieho a najhodnejšieho. Teraz pokorný sluha Boží nevzpieral sa prijať voľbu; lebo videl, že je to vôľa Božia a že je na tom dôležitom arcibiskupskom prestole veľmi potrebný i ohľadom sv. cirkve, i ohľadom verejného pokoja a blaha ríše. I dal sa vysvätiť za biskupa a odišiel do Kolína. A stal sa vzorom všetkých arcipastierov duchovných. Od toho času, čo stal sa sv. Engelbert arcibiskupom, nemyslel na nič iného, leda na česť a slávu Božiu, i jakoby mohol veriacich svojich časne i večne oblažiť. Povinnosti svoje arcipastierské konal svedomite a obozretne. Záujmy sv. cirkve obhajoval zmužile a bezohľadne proti komukoľvek na svete. Každý ubiedený a prenasledovaný človek mal k nemu voľný prístup; vyslyšal každého tpezlivo, i usiloval sa dľa možnosti každú žiadosť a prosbu vyplniť. Otcovské srdce jeho staralo sa útle najmä o chudobné vdovy a siroty, ktoré nikdy od neho neodchádzaly bez útechy a bez podpory. Kde koľvek niekomu bolo potreba pomoci alebo porady, vždy bol ochotne pri ruke. Keď niekoho zbadal v diaľke, že ho hľadá, aby mu žiadosť svoju predniesol, počkal na neho. Chudobných zaopatroval pokrmom, odevom, ba i obydlím.

Nech tu stoja aspoň tieto príklady ochotnej lásky sv. arcibiskupa k bližným. Raz sedel jako knieža na stoličnici súdnej, aby poddaným svojim pravdu a právo prisudzoval. I prišla k súdu chudobná ženička, vdova, i obzerala sa úzkostlivo po pravotárovi, ktorý by pravotu jej viedol. Keď to zbadal knieža-arcibiskup Engelbert, riekol prívetive: «Ženička moja, vy najlepšie poznáte biedu svoju; povedzte samy, čo vás sužuje!» Niektorí z prítomných šľachticov odháňali biednu ženičku od súdnej stoličnice a hovorili sv. Engelbertovi, že je to proti všetkému právnomu poriadku a že i tak z reči sprostej ženy stav otáznej veci nikto sa nedozvie. Knieža-arcibiskup riekol prísne k pyšným velikášom: «Ja veľmi dobre porozumiem slovám sprostej ženičky! Načo teda toľko okolkov a zbytočného odkladania?» A vypočul ženičku tpezlivo, a vyniesol spravodlivý rozsudok i bez obrany advokátovej Jedného dňa vyberal sa horlivý arcipastier na cestu vo veľmi vážnej záležitosti. Na schodoch postretol ho chudobný poddaný roľník. I zastavil svätého a sťažoval si horko a obširne, jako mu susedný zeman odňal majetok, ktorý si krvopotne vykolčoval a obrobil. Pokorný sluha Boží vypočúval rozvlačitú rozprávku ukrivdeného roľníka, ačkoľvek skvelý sprievod kniežat a arcibiskupa pretrhával reč bedára, a okrikoval ho, že by inokedy so sťažnosťou svojou pred súd prišiel. Ale sv. arcipastier urovnal najprv spor a potom odišiel na úradnú cestu svoju....

Úradníkom a radcom svojim prísne naložil, aby vždy spravodlivosť konali bez toho, že by ohľad brali na osoby, vysoko lebo nízko postavené. Úradník, ktorý sa dopustil nespravodlivosti, najmä oproti biednym poddaným, vdovám a sirotám, bol s úradu prepustený.

S podriadeným kňazstvom svojim zachádzal sv. Engelbert jako najláskavejší otec. Chudobných kňazov nasyťoval pri stole svojom, a často podarúval ich i odevom svojim. Jak

svetských kňazov, tak i mníchov vysoko si vážil a nedopustil, aby sa im ubližovalo. Poblúdených duchovných vodil láskavé a milosrdne na cestu polepšenia, pokánia a spravodlivosti.

Jaký láskavý bol sv. Engelbert oproti bližným, taký prísny bol oproti sebe samému. Zapieral seba všemožne. Celé noci trávil na modlitbách. Veľkú úctu preukazoval preblahoslavenej Panne Márii. Jeden deň v týždni posvätil úcte jej; postieval sa prísne; modlieval sa horlivo, aby ho pod ochranu svoju vzala. Na obnovenie chrámu sv. Petra obetoval mnoho peňazí. Tento veleslávnny chrám obdaroval i drahocenným kalichom, ktorý dal zo zlata zhotoviť a drahými perlami a kameňami ozdobiť. Pre spravodlivosť svoju, láskavosť ku bližným, horlivosť pre rozkvet sv. cirkve a pre iné zriedkavé cnosti svoje bol sv. Engelbert od všetkých ľudí ctený a vážený. I sám cisár Fridrich II. vážil si ho tak vysoko, že pri odchode svojom do Itálie odovzdal mu správu celej ríše a syna svojho Henrika.

Len za desať rokov riadil zbožný arcibiskup veriacich svojich. Gróf Fridrich z Isenburgu, pokrevný sv. Engelberta, vnútil sa za ochrancu kláštora ženského v Essene. Miesto toho, aby gróf bol sa usiloval povzniesť kláštor, utláčal ho všemožne a dôchodky jeho sebe privlastňoval. Mníšky sťažovali sa u pápeža, u cisára a u arcibiskupa. Horlivý sluha Boží, napomenutý pápežom a cisárom, zaujal sa utiskovaných mníšek; i odkázal násilníkovi, aby úbohé mníšky neokrádal, lebo že ináč hodnoti, jako ochrancu klášterského, prinútený bude ho pozbaviť. Áno, sľúbil násilníkovi, že mu z dôchodkov svojich značnejšiu časť prepustí. Bezbožný gróf Fridrich nedbal na láskavé slová sv. arcibiskupa. A sv. Engelbert zakročil prísno na vyšší rozkaz proti násilníkovi, pozbavil ho dozoru nad kláštorom. Rozhnevaný gróf rozpálil sa pomstou oproti svätému mužovi; ale neprezradzoval žiadne nepriateľské úmysly proti nemu, ba ešte mu i lichotil. Priatelia arcibiskupovi upozorňovali na pomstivé úmysly grófove. Sv. Engelbert mal posviacať chrám v Selme. Večerom pred posviackou dostal výstražný list, aby do Šelmu nešiel. Ale spravodlivý muž Boží nechcel tomu veriť, že by gróf Fridrich bol hanobného skutku, krvavej vraždy, schopný. I spálil výstražný list pred biskupom Mindenským a nedal sa od úradnej cesty svojej odstrániť. Avšak v noci napadla ho predtucha, že smrť jeho je blízka. I pripravoval sa k nej náležite. Ráno vyspovedal sa tomu biskupovi a potom riekol: «Nech sa stane vôľa Božia!» Ačkoľvek mu priatelia bránili, vydal sa na cestu do Šelmu s malým sprievodom. Keď sv. Engelbert prišiel do lesa, vyskočili z úkrytu najatí Fridrichom vrahovia, sosekali sprievod jeho a zasadili i jemu štyridsať smrteľných rán. Keď sv. muža vrahovia mučili, vzdychal: «Bože, odpusť im; lebo nevedia, čo činia!» To stalo sa dňa 7. novembra roku 1225. Telo jeho bolo pochované vo veľkolepom chráme sv. Petra v Kolíne. Na hrobe jeho stály sa mnohé skvelé divy.

Sv. Engelbert vyobrazuje sa v rúchu arcibiskupskom jako mladík; v pravej ruke drží palicu pastiersku, v ľavej meč.

Poučenie.

Vševedomý Spasiteľ, Pán Ježiš Kristus, predpovedal, že na tejto zemi budú vyznavači Jeho plakať, a bezbožníci sa radovať. Vidíme to v živote niejedného sluhy Božieho; poučuje nás o tom i život Sv. Engelberta, ktorý, ačkoľvek skvel sa neobyčajnou láskou ku pravde a spravodlivosti, i zaujímal sa výdatne a štedre každého bedára, každej opustenej vdovy a sirôtka, musel zomrieť mučeníckou smrťou. Bezbožný vrah gróf Fridrich zajasal, keď videl krvácať sv. arcibiskupa. Ale nezadlho vyplnila sa i druhá časť predpovedania Spasiteľovho, že na druhom svete spravodliví budú sa radovať a nespravodliví plakať. Veď milostivý Boh oslávil hneď po smrti verného sluhy

Svojho Engelberta divami a zázrakami, ktoré sa na prímluvu jeho dialy, i odsúdil dľa spravodlivosti Svojej istotne bezbožného vraha a spoločníkov jeho do večného zatratenia. Kresťane, rozvažuj si toto dobre! Tí bezbožníci, ktorí sa radujú a plesajú na tomto svete, budú plakať v pekle. Tí verní kresťania, ktorí plačú na tomto svete a trpezlivo znášajú nespravodlivé krivdy a nátlaky od zlých ľudí, usušia slzy svoje na druhom svete, večne budú radowať sa v nebi. Sv. Engelbert počúval sťažnosti poddaných svojich ochotne. Hľa, jaký skvelý príklad zanechal všetkým vládarom a panovníkom! Sv. Engelbert hájil dľa spravodlivosti záujmy sv. cirkve a právne požiadavky utiskovaných bližných svojich. Nedal sa odstrašiť ničím, i otvorene pokarhal mocného grófa, ktorý bezprávia a zločinu sa dopúšťal. Nebál sa ani smrti, keď išlo o to, aby úrad svoj arcipastierský konal. V celom živote svojom skvel sa cnosťami milosrdenstva telesného i duchovného. A keď klesal pod mečami vrahov svojich, modlil sa za nich. Hľa, čoho schopná je láska kresťanská!

Modlitba.

O Bože, pre ktorého slávny biskup Engelbert podstúpil smrť skrze meče bezbožníkov, popraj milostivé, prosíme Teba, že by všetci, ktorí pomoc jeho vzývajú, spasiteľné účinky orodovania jeho dosiahli. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

8. novembra.

Sv. Gottfríd (Bohumír), biskup a vyznavač.

Vstredoveku, najmä koncom jedenásteho a začiatkom dvanásteho storočia, povstali oduševnení mu-žovia cirkevní, ktorí z lásky k Bohu a ku povzneseniu sv. cirkve neohrozene proti všeobecnej nákaze nemravov bojovali. Medzi týmito horlivými mužmi Božími zaujíma popredné miesto sv. Gottfríd, ktorý najmä proti rozpustlosti mníchov bezohľadne vystupoval a prísnu kázeň cirkevnú do kláštorov uvádzal.

Sv. Gottfríd narodil sa r. 1056 v kraji biskupstva Soassonu (Soissons), v krajine francúzskej, zo zbožných šľachtických rodičov. Otec jeho menoval sa Frodo, matka Alžbeta. Rodičovia pripisovali narodenie synka svojho milosti Božej. Zbožní rodičia nemali behom mnohých rokov žiadnych dietok, i boli už pokročili do takého veku, že nemohli očakávať narodenie dieťaťa. Navštívil ich bohumilý opát Gottfríd z kláštora sv. Kvintína, ktorý neďaleko Peronny ležal. Zbožní manželia sdělili opátovi zármutok svoj. Gottfríd radil utrápeným rodičom, aby sa Pánu Bohu sľubom zaviazali, chrámy podporovali a skrúšene sa modlili. I sľúbil, že i sám o sľutovanie k Pánu Bohu horlivé bude sa modliť. Nábožní manželia dôverovali v milosrdenstvo Božie, modlili sa horlivé, dávali dary chrámom a slávnostne sľúbili, že dieťa, ktoré sa im narodí, venujú službe Božej. A hľa, po roku porodila Alžbeta synáčka, ktorému dali pri sv. krste meno Gottfríd a to preto, že synka svojho pripisovali orodovaniu bohumilého opáta, ktorý pri sv. krste bol kmotrom a také meno mal. Zbožní rodičia vychovávali synka svojho veľmi starostlivé doma až do piateho roku.

Toho času bolo obyčajou, že veľmoži dietky svoje v kláštoroch vychovávať a vyučovať dávali. Zbožný opát požiadal vznešených rodičov, aby krstného syna vychovávaníu jeho sverili. Tak prišiel päťročný Gottfríd do kláštora sv. Kvintína, ktorý rta jednom vrchu ležal. Zbožný život opátov a mníchov kláštorských účinkoval mohutne na útlé srdiečko chlapcovo; i vyvinuly sa v

ňom skvelé dary ducha, ktoré neskôr poženahné ovocie donášaly. Hneď v tomto útlom veku bol šľachtický syn veľmi prísny proti sebe samému; i cvičil sa za príkladom zbožných mníchov v nočnom strážení a v pôstoch, aby utlumil každé hriešné hnutie srdca svojho. Častoráz darúval jiedlo svoje chudobným ľuďom. A v zbožnosti svojej prevyšoval častoráz i prísnych učiteľov svojich. Nieraz kľáčaľ, keď kláštorníci ešte pri stole sedeli, alebo nespál a rozjímal, keď druhí už dávno odpočívali. A keď sa modľil, bol tak úzko s Bohom spojený, že nevedel, čo vôkol neho sa deje, a bol takou láskou k Bohu rozžiarený, že mu slzy po lícach kvapkaly. A pri tom zachovával prísnu mlčanlivosť.

Túto svätú vážnosť Gottfrídovu pripisujú mnohí tejto udalosti. Jako malý chlapčok vyšiel jedného dňa Gottfríd z kláštora a prechádzal sa okolo neho. Tu priletel jaráb (zorav), i uderil ho zobákom do očí. Chlapčok ztratil zrak a myslel, že mu pták nielen oči ale i modzgy z hlavy vyďobal. I prežehnal sa dľa obyčaje a vzýval meno najsvätejšie Ježiš. Boľasť jeho bola veľká, i zaplakal. Na plač jeho vybehli mnísi, bedákali nad chlapčokom, i hovorili, že zomreť musí. Išľi do chrámu a modľili sa skrúšene. Po krátkej chvíľi otvoril chlapčok oči a nebadal na tvári svojej žiadne poranenie. Všetci obyvatelia kláštora zveľbovali Boha pre veľké milosrdenstvo Jeho. — Veľkú radosť spôsobil Gottfríd mníchom, keď po dokončení učenia svojho túžbu vyjadril, že chce medzi nimi jako brat žiť. I obdržal rúcho mníšske a začal sa horľivé ku stavu kňazskému pripravovať. Po složení slávnych sľubov bol v 25. roku veku svojho za kňaza posvätený. A daní sú mu na starosť nemocní, chubobní, hostia, záležitosti a potreby kláštorné. Povinnosti svoje konal tak svedomite, že každý bol s ním spokojný. Veľkú lásku venoval nemocným; dňom a nocou neopúšťal boľastné lôžko ich. Tešil ich v utrpení, napomínal k trpezlivosti a k dôvere v milostivého Boha; modľieval sa s nimi a predčitoval im deje utrpenia Spasiteľovho. Mnohí nemocní ďakovali mu uzdravenie tela a duše svojej.

Arcibiskup z Remešu (Rheims) a biskup z Laonu, ktorí znali učenosť a zbožnosť Gottfrídovu, vymenovali ho za opáta do kláštora Nožánskeho (Nogent) v Pikardii. Kláštor chýľil sa k úpadku svojmu a hodnostári cirkevní boli presvedčení, že zbožný a učený Gottfríd ku predošľému rozkvetu zase ho povznesie. Vo veľkom zármutku opúšťal pokorný a poslušný sluha Boží obľúbený kláštor, bratov svojich a opáta, ktorý zratu jeho veľmi želel, ponevác mocnú podporu staroby svojej v ňom utrácäl a jeho i za nástupcu svojho určil. Keď prišiel Gottfríd do kláštora Nožánskeho, našiel v ňom spustlosť. Iba niekoľko mníchov žilo v ňom a to bez dozoru a bez kázne, i dľa ľubovôle svojej. Kláštor obracal sa v ssutiny; potreboval opravy vnútri a z vonku. Príjmy kláštorské následkom nedbanlivosti nachádzaly sa v najväčšom neporiadku. S dôverou v ochranu Božiu a v štedrú podporu zbožných kresťanov okolitých, začal svätý Gottfríd usilovne opravovať kláštor. V krátkom čase stal sa kláštor pod riadením svätého Gottrída veľmi povestným, nielen počtom mníchov, ale i prísnou kázňou ich a zbožnosťou, tak že do neho prichádzali sa i cudzí mnísi učiť. Dvaja opáti opustili kláštory svoje a prišli k sv. Gottfrídovi, aby pod správou jeho dokonalosti kresťanskej priučiť sa mohli. Sv. opát vyznačoval sa v kláštore svojom najmä premáhaním zvedavosti. Iba to, čo bolo najpotrebnejšie, zdal sa vždy počuť a videl. Modlitba jeho bola plná dôvery v Boha, i bývala vždy vyslyšaná. Jedného času vyprosil modlitbou svojou potrebný a užitočný dážd. Pri kláštore vystával dom pre biednych a nemocných ľudí, ktorých denne navštevoval a opatroval. Bratom svojim poskytoval dostatočný záživný pokrm; sám nepožíval iba chlieb, ovocie a zeleniny; voda bola mu jediným nápojom. Mnohí z mníchov nasledovali prísny život jeho; následkom toho dostávalo sa chudobným a

nemocným lepších pokrmov. Sv. opát žil medzi bratmi v najväčšej pokore, jako by bol najmenším medzi nimi. Takým spôsobom získal si úplnú dôveru mníchov podriadených. Toho času uprázdnilo sa opátstvo u sv. Remigia v Remeši. Arcibiskup chcel sv. Gottfrída k sebe dostať, i ponúkal mu to bohaté opátstvo. Pokorný sluha Boží z lásky k obľúbenej chudobe neprijal pozvanie a riekol: «Chráň Bože, že by som stávajúce zákony všeobecného snemu cirkevného prestúpil, chudobnú nevestu svoju za bohatú vymenil. Raz doniesol mu kuchár lepšie pokrmy; sv. muž riekol bôľne: «Či nevieš, že telo sa protiví duchu, keď sa mu lahodí?» Od mníchov svojich žiadal slepú poslušnosť. Jedného dňa prikázal mníchovi dozorcovi, aby komusi sedlo požičal. Keď dozorca to neurobil, dal sv. Gottfríd ohňa naklásať a hodil sedlo do ohňa so slovami: «Nech niet v kláštore ničoho, čo by upomínalo na neposlušnosť!»

Roku 1103 opustil Geruin dôstojnosť biskupskú v Amiane (Amiens). V biskupstve konaly sa verejné modlitby a pôsty, aby milostivý Boh poprial zbožného nového arcipastiera. Povest' o svätosti opáta Nožánskeho dostala sa i do biskupstva Amianskeho. Pri voľbe pripadly všetky hlasy na sv. Gottfrída. Kráľ Filip potvrdil milerád túto šťastnú voľbu, lebo počul o zriedkavých cnost'ach opáta Nožánskeho. Pokorný sluha Boží nevedel nič o voľbe. Prišiel jako opát na snem cirkevný do mesta Troyesu. Medzi rokovaním prišli poslovia z Amianu, oznámili vyvolenie Gottfrída za biskupa a potvrdenie voľby od kráľa Filipa. Tejto neočakávanej zprávy naľakal sa sv. Gottfríd a chcel so snemu ujsť. Ale kardinál Richard a ostatní prítomní biskupi prekazili útek jeho; lebo si veľmi priali, aby svätý muž stolicu biskupskú zaujal. Pokorný muž Boží všelijako sa bránil; ale biskupi doliehali na neho, až konečne so slzami v očiach privolil, že sa stane biskupom. Manasses, arcibiskup z Remeša, vysvätil sv. Gottfrída v prítomnosti mnohých biskupov. Hneď nastúpil cestu do Amianu, aby stolicu biskupskú zaujal. Bosý a jako kajúcnik so slzami v očiach vošiel svätý do sídelného mesta svojho. Obyvatelia plesali pri príchode arcipastiera svojho. Vstúpil do chrámu sv. Firmina a držal veriacim takú horlivú pastierskú reč, že hlasne plakali a hlboko dojatí jako muža opravdivé apoštolského zvelebovali.

Sv. Gottfríd ostal i na tróne biskupskom, jako drieb, pokorným sluhom Božím. Sverené stádo svoje oduševňoval príkladom svojim a horlivým hlásaním slova Božieho. Sv. omšu slúžieval s takou vrúcnou nábožnosťou, že mu neprestajne slzy po tvári kanuui. Prísny oproti sebe samému, bol láskavým otcom bližných svojich. Všetko, čo mal, náležalo chudobným, najmä vdovám a sirotám. Palác jeho bol opatrovníou a útulkom pre všetkých biednych a nešťastných ľudí. Každodenne jedávalo pri stole jeho najmenej trinásť chudobných ľudí, ktorých sám obsluhoval a nohy im umýval. Čím viac kto trpel, tým bol mu milejším. Dobrosrdečnosť jeho neznala hraníc. Častoráz pozbavil sa všetkých, i tých najpotrebnejších vecí, keď išlo o to, aby biedu uľavil. Jedného dňa dostal sv. Gottfríd do daru veľkú drahocennú rybu. Kuchár pripravil ju náležite na stôl pre milovaného biskupa. Keď sv. Gottfríd zbadal, že správca domu nezaopatril náležite chudobných a nemocných, išiel do kuchyne, vzal rybu a rozdal ju nemocným. Sám obedoval potom suchý chlieb. Keď to videl správca domu, zalialy ho slzy. Sv. biskup riekol: «Synu môj, či by to bolo spravodlivé, keby ja zdravý človek drahé jedlá požíval a nemocní i biedni, ktorým udeľuje sa Telo a Krv Božia, a ktorí sú povolani ku večnému blahoslavenstvu, hladom mreli?»

V horlivosti pastierskej navštevoval farnosti svoje a všade, kamkoľvek prišiel, rozširoval požehnanie Božie, všade uľavoval biedu nemocných a chudobných. V biskupstve jeho pri nastúpení na trón panovaly mnohé neriady, nevera, povera, bujnosc' a roztopašnosť — a to bolo

badat' nielen medzi ľuďmi obecnými, ale najmä u väčšej čiastky šľachty, áno i u mnohých mníchov a svetských kňazov. Sv. Gottfríd domľúval najprv láskavými slovami, neskôr karhal prísnejšie a kde to neúčinkovalo a neosožilo, siahal ku prísnej kázni cirkevnej. Toto prísne pokračovanie horlivého biskupa nebolo niektorým poblúdilým veľikášom po chuti a preto mal medzi nimi zaťatých nepriateľov. I shovorili sa, že ho vínom otravia. A skutočne poslali mu otrovené víno do daru. Sv. muž vnuknutím Božím poznal nebezpečnú nástrahu. Namočil kúsok chleba do vína darovaného a podal ho psovi svojmu. Verné zviera zdochlo a sv. biskup bol zachránený. Ale ani tento úklad nezastrašil sv. Gottfrída v apoštolskej horlivosti; bez ohľadu na osoby plnil povolanie svoje, aby vykorenil všetky neriady. Raz odbavoval na Vianoce služby Božie v Sv. Omere, na ktorých zúčastnil sa gróf z Flanderska a iní veľikáši zemskí s manželkami a dcérami svojimi. Po sv. Evanjeliume chceli ísť veľikáši na obyčajnú offeru; ale sv. Gottfríd nepripustil ich a opovrhol s ich darmi. To stalo sa preto, že prišli do chrámu Božieho veľmi nádherne, rozkošné a pohoršlive odení a svetársky si v ňom počínali. Zahanbení veľmoži zlobili sa nad touto prísnosťou; ale niektorí uznali, že sv. biskup konal správne, i vrátili sa z chrámu domov, obliekli sa do skromného rúcha a tak prišli opäť do chrámu, aby si vyprosili odpustenie a požehnanie sv. biskupa.

Horlivého muža Božieho veľmi bolelo, že veriaci nezachovávajú dľa predpisov sv. cirkve štyridsaťdenný pôst. I horlil a napomínal, aby sa mäsitých pokrmov zdržovali.

Keď to všetko neosožilo, vstúpil vo štvrtok Veľkého týždňa v celom ornáte biskupskom do preplneného chrámu a držal dojímavú reč valne shromaždenému ľudu. Poukázal, jako skrze neposlušnosť prvých rodičov a skrze požívanie zapovedeného ovocia všetko zlé na pokolenie ľudské dopadlo, jako ani oni jeho, pastiera svojho, nepočúvajú a minulý pôst svevoľne prestupovali. I riekol: «Ci neznáte, že Pán v Evanjeliume o mne a o bratoch mojich povedal: Kto vás slyší, Mňa slyší — a kto vami pohŕda, Mnou pohŕda? Oznamoval som vám vôľu Božiu a spravodlivosť Jeho, — a vy ste sa posmievali spasiteľným slovám mojim! Touto neposlušnosťou upadli ste do neprávosti a stali ste sa opovrhateľmi sluhov Pánových, stali ste sa účastnými neposlušnosti Adamovej. Preto pocítite dnes zaslúžený trest Boží!» Mnohí padli na hriešné kolená svoje a boli hotoví skrúsené pokánie činiť. Sv. biskup naložil potom kajúcnikom, aby dokonale svedomie svoje zpytovali a iba vo veľkonočný pondelok ku sv. spovedi a ku sv. prijímaniu pristupovali. Kňazom naložil, aby žiadnemu veriaceму nedali Telo Božie prijímať pred určeným časom, ktorý mäsitý pokrm požíval. V nedeľu veľkonočnú chcel istý zeman sv. biskupa oklamať, obliekol si ženské rúcho a vmiešal sa medzi ženské, ktoré ku sv. prijímaniu boli pripustené. Kňaz, menom Falko, ktorý Sviatosť oltárnu zbožným kajúcim ženským prislúhoval, nepoznal úskočníka a dovolil mu prikláknúť k oltáru. A hľa, keď mu podával Telo Božie, odpadol hriešnik na zem, svíjal sa v boľasťach a z úst valila sa mu krv. Preľaknutý kňaz poznal, že nehodnému hriešnikovi Telo Božie dal prijať, i vytýkal mu ostrými slovy opovážlivosť jeho. Keď to zbadal sv. biskup, prosil milostivého Boha o sľutovanie a Boh vyslyšal modlitbu jeho, a navrátil kajúcnemu poblúdencovi predošlé zdravie. Všetci prítomní veriaci boli naplnení svätým strachom nad divom týmto, ktorý Boh k osláveniu verného sluhu Svojho objavil.

Neunavene pracoval sv. Gottfríd i na pozdvižení upadlej a uvoľnenej kázne cirkevnej medzi duchovenstvom a mníchami. Neustúpil, kým spasonosné opravy nepreviedol. Mnisi kláštora sv. Valerika vymaniť sa chceli z pod právomocnosti biskupskej, pretože svätý naliehal, aby prísne zachovávali pravidlá rádu. Odvolávali sa na úplnú slobodu svoju, neodvislosť a

dokazovali to podvodným spisom. Sv. Gottfríd neuznával uprávnenosť listiny. I obrátili sa s prosbou ku pápežovi. Svätý Gottfríd, ktorému kázeň cirkevná veľmi na srdci ležala, vybral sa sám do Ríma, aby biskupské práva svoje hájil a úpravu ohľadom kázni cirkevnej od sv. Otca obsiahol. Pápež Paschal II. prijal muža Božieho s veľkou úctou; odobroval pokračovanie jeho a napomnel písomne veľmi prísne nespokojných mníchov, aby poslúchali biskupa svojho. Nezadlho potom zúčastnil sa sv. Gottfríd na cirkevnom sneme vo Vienne, i zastával smele spravodlivé práva pápeža Paschala II. proti cisárovi Henrikovi II.

Pokorný sluha Boží badal, že popri mnohých starost'ach svetských i duchovných, popri všemožných namáhaniach o polepšenie stáda svojho nevidí žiaducny úspech a že i o vlastnú dokonalosť kresťanskú starať sa mu treba; i odhodlal sa, že dôstojnosť biskupskú složí a do kláštora Karthusiánov v Grenoble vstúpi, aby v ňom ostatok života svojho ztrávil. I zjavil úmysel svoj biskupom, ktorí na cirkevnom sneme (synode) v Bellovakume (teraz Beauvais) shromaždení boli, a vyhlásil seba za nehodného a neschopného ku prácam biskupským. Ale shromaždení biskupi neprijali zaďakovanie jeho. Už sa bol utiahol do samoty kláštornej z hlučného sveta a duša jeho kochala sa v prístave pokoja po mnohých prežitých búrach, žil nemýlene v prísnom pokáaní za krátky čas; ale naliehavá žiadosť arcibiskupa z Remešu a ostatných otcov cirkevných nútila pokorného sluhu Božieho, aby úkryt svoj opustil a do Amianu na stolicu biskupskú sa navrátil. I rozlúčil sa sv. Gottfríd s tichými miestnosťami kláštora Karthusiánov a poberal sa nazpät do sídelného mesta, ktoré nechcelo žiť dl'a slov jeho. Ešte za viacej rokov pracoval potom neuna-vene na spásu duší sebe sverených. Niejedno ťažké slovo dostalo sa mu od zatvrdelých hriešnikov a bezbožníkov; niejedno príkorie musel znášať. Raz zvestoval zkazenému mestu Amianu, jako niekdy prorok Jonáš, blízky prísny súd Boží. Zátvrdliví hriešnici smiali sa sv. mužovi. K večeru pred sv. Bartolomejom strhla sa búrka nad mestom, hromová streľa udeľa, a v okamihu stálo celé mesto v plameni, i ľahlo v krátkom čase celé popolom a rumami. A hľa, biskupský chrám, sídlo sv. Gottfrída a niekoľko chudobných domčokov ostaly od požierajúceho plameňa neporušené. Keď nešťastní mešťania bedákali, napomínal ich sv. biskup k pokáaniu, aby aspoň už teraz sa polepšili. I dali sa ťažko navštívení mešťania na pokáanie. Ale zbožný život ich dlho netrval.

Sv. Gottfríd videl, že niet pre neho na tejto biednej zemi žiadneho pokoja, žiadnej útechy. I túžil svätou túžbou, že by ho milostivé nebe vyslobodilo z tohoto plačlivého údolia. Najmilšie zamestnanie jeho bolo, keď mohol navštevovať nemocných, nákazlivou nemocou obťažovaných, aby ich tešil, vo sv. viere posilňoval a sv. sviatosti im prislúhoval. Nezadlho bola vyplnená túžba jeho po vlasti nebeskej. Vybral sa do Remeša. Na ceste napadla ho zimnica. Vstúpil do kláštora sv. Krispina v meste Soassone (Soissons), aby sa zotavil. Nemoc stávala sa nebezpečnejšou. Keď to sv. Gottfríd cítil, že blíži sa posledná hodinka jeho, odporúčal sa modlitbám pohostinných mníchov. Usilovne chystal sa na cestu do večnosti; s najväčšou skrúsenosťou prijal sv. sviatosti zomierajúcich. A tíško usnul v Pánu, ktorému verne slúžil, dňa 8. novembra r. 1118. Telo jeho bolo pochované v kláštorskom chráme sv. Krispina v Soassone. Na hrobe jeho stalo sa mnoho divov.

Poučenie.

Sv. Gottfríd plnil svedomite povinnosti svoje a nedal sa ničím odstrašiť. Sv. Peter Chrysologus hovorí: «Čo osoží, keď človek dielo dobre započne, a keď ho dobre nedokončí?»

Cez celý život svoj konal sv. biskup povinnosti svoje nielen slovom, ale i skutkom, dobrým príkladom svojim. A pokorný sluha Boží považoval to za maličkosť, čo pre spásu duší podujímal; preto utiahnuť chcel sa do samoty. Kresťane, ber si naučenie od tohoto pokorného sluhu Božieho, slúž dobrým príkladom bližným svojim. Veď i sv. Pavel napomína (I. Timot. 4.): «Buď príkladom veriacich v slove a v obcovaní, v láske, vo viere a v čistote.» Jako predstavený, jako hospodár, jako rodič — máš iným ľuďom príkladom svojim v živote predchádzať. Beda, keď to činiť premeškáš: lebo budeš počet vydávať nielen za seba; ale i za tých, ktorých si príkladom svojim k pádu priviedol.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, skrze prímluvu blahoslaveného biskupa Gottfrída, sluhu Svojho, ochrany Tvojej, aby sme nikdy nedali sa odstrašiť hriechnymi ohľadámi od plnenia povinností svojich, ale aby sme Tebe vždy verne dľa vôle Tvojej slúžili. O to Teba prosíme skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

9. novembra.

Sv. Theodor, vojak a mučeník.

Sv. Theodor (Bohdan), s prímenom Tyro, narodil sa v treťom storočí po Kristu Pánu v asijskej krajine mladých rokov prišiel k vojsku cisárskemu a neza dlho postupoval v dôstojenstve, až stal sa plukovníkom. A jakým bol udatným vojakom, takým horlivým bol i kresťanom. S plukom svojim prebýval v meste; menom Amasea, v asijskej krajine Pontuse, keď ukrutný cisár Dioklecián začal r. 303 kresťanov krvavé prenasledovať. Všetky kresťanské chrámy boli porúcané, posvätné spisy spálené. Sama manželka cisárova, zbožná Priska a dcéra spanilomyseľná Valéria boli nútené, aby modlám obetovaly. To isté dialo sa pri dvore cisárskom s hodnostármi a dôstojníkmi vojanskými. Kto nechcel vieru zapreť, bol pozbavený dôstojnosti a umučený. Najviac zúrili spolucisári Galerius a Maximinus Herkulius v údelných krajinách svojich. Vtedy tiekla potokami krv nevinných kresťanov. V krajine Pontuse boli mučení kresťania tak, že pod nechty boli vbíjané im klince a bývali polievaní vriacim olovom, keď nechceli sv. vieru zapreť a modlám obetovať.

I do mesta pontského Amasee doniesol miestodržiteľ rozkaz cisársky, aby všetci kresťania modlám obetovali. A keď vojakom čítal nariadenie, ktorým sa vylúčením z vojska kresťanom hrozilo, riekol udatný plukovník Theodor odhodlane, že i on je kresťanom. Miestodržiteľ znal udatnosť a zásluhy plukovníka kresťanského a preto napomínal ho, aby aspoň na oko prísny rozkaz cisárov vyplnil. Sv. plukovník riekol: «Ja som kresťan a jako taký znám, že je nemožné modlám obetovať! Ja klaniam sa Pánu Ježišovi Kristovi, ktorý je kráľom neba i zeme.»

Miestodržiteľ Binkus riekol úctivé k slávnému bojovníkovi v príbytku jeho: «Počúvni ma Theodore! Ozbroj sa a pod k obetám našim.»

Sv. bojovník odpovedal: «Popri verejnej službe cisárskej slúžim i kráľovi svojmu Ježišovi Kristovi a jedine Jemu môžem obetovať. Každý človek zná, komu a za čo slúži. Za cisárov bojujem verne proti nepriateľom, pretože to požaduje blaho vlasti a oni mňa za tú službu platia. Pri tom slúžim i Pánovi svojmu, kráľovi nebeskému, živému Bohu a jednorodenému Synovi Jeho, Pánu Ježišovi, aby som obsiahol večnú odplatu, večný život.»

«Čo?» zvolal vladár, zaslepený pohan Binkus: «Nuž Boh tvoj má i Syna?»
«Má», odpovedal vážne Theodor; «áno má Syna! On je Slovo pravdy, skrze ktoré všetko, čo je, bolo učinené.»

«A možno Ho poznať?» pýtal sa vladár.

«Prajem si, aby ti Boh udelil milosti, žeby si ho dokonale mohol poznať, zvolal kresťanský plukovník.

Vladár sa pýtal: «A keď Ho poznáme, Či treba je cisára opustiť a k Nemu ísť?»

Horlivý kresťan vysvetľoval: «Neznám, čo by ti mohlo zabraňovať, že by si opustil tmu a ku svetlu išiel! A rozmysli si len, jaký krátky je čas, ktorý dôvernej službe pozemského cisára možno venovať. A jaká nekonečná je dôvera a nádej, keby si vstúpil so mnou do služby živého Boha, Pána neba i zeme, i keby si Mu tak verne slúžil, jako Mu ja slúžim.»

Vladár, ktorý bol kresťanskému plukovníkovi ináč zo srdca naklonený, riekol: «Ponechávam ti čas na rozmyslenie; asnáď si vec lepšie rozmyšlíš a cisárov uposlúchneš.» Zbožný Theodor slúžil nemýlený za čas milému Bohu; modlieval sa horlivé, aby poprial posily tým mnohým vyznavačom, ktorí v krvavom prenasledovaní bývali trápení. I povzbudzoval kresťanských mešťanov ku stálosti vo svätej viere. V meste Amasei bol slávny pohanský chrám, posvätený «matke bohov» Cybele. Keď horlivý sluha Boží videl, že pohania proti všetkému kresťanskému zúria, podpálil v rozhorčení svojom slávne to miesto ne-smyselnej modloslužby pohanskej a zvolal: «Medzi diablami je ten najhorším, ktorý prvé miesto medzi nimi zaujíma. On je najnespravodlivejší medzi nespravodlivými, medzi vrahmi najukrutnejší, medzi rozpustilcami a nešľachetníkmi najvýstupnejším a najnehanebniejším!» Svätý Gregor z Nyssy nazval vladár na tie podhodené spisy Pilátove, tento skutok sv. Theodora odvážlivým pod- ktoré na rozkaz cisárov boli vyhotovené a ujatím. Pohanská sberba začala zúriť proti medzi ľuďom sa rozširovaly a v ktorých o smelému kresťanskému plukovníkovi. Svätý božstve Pána Ježiša Krista veľmi posmešne Theodor riekol pokojne: «Zapálil som len drevo. I stalo sa, že i ,matka bohov' horiacou sa stala.»

Vladár dal sv. Theodora uväzniť a prísne strážiť. Svätý vyznavač prespevoval v žalári chválospevy všemohúcemu Bohu a rozmlúval sa s blahoslavenými duchami. Zálárnik a strážni vojaci mysleli, že slyšia mnohé hlasy a že snáď kresťania vnikli do žaláru, ktorí s uväzneným plukovníkom sa shovárajú a žalmy prespevujú. A hľa, keď vstúpili do žaláru, nenašli v ňom nikoho, leda sv. Theodora. I divili sa veľmi a s nimi i vladár, ktorému tú podivnú vec oznámili. Vladár Binkus usiloval sa znovu, aby sv. Theodora ku plneniu rozkazu cisárskeho naklonil; i lichotil mu a sľuboval všemožnú milosť od cisárov. Všetko márne. Svätý Theodor nedal nič na lichotenie, ani na hrozby, i neľakal sa.

«Či sa nehanbíš,» riekol vladár ku nemu po krátkom čase, «nešťastný človeče, že dôveruješ človekovi, ktorého vôbec Kristom menujete, ktorý na potupnom kríži zomrel? Jaké bláznivé je smýšľanie tvoje! Veď vydávaš seba slepo najpotupnejším a najbolestnejším mukám!»

Naráža tu pohanský na tie podhodené spisy Pilátove, ktoré na rozkaz cisárov boli vytvorené a medzi ľuďom sa rozširovali a v ktorých o dožstve Pána Ježiša Krista veľmi posmešne sa hovorilo (Euseb. H. E. IX, 5.). Sv. Theodor riekol oduševnene a rozhorlene: «Bezbožníku, plný úskoku a zlosti, ty si synom diabla a otrokom jeho! A nebojíš sa Boha pokúšať, ktorý mňa posilňuje? Veď skrze Neho panujú vladári na zemi a On zahanbí tyranov, ktorí mocou diabla

trýznia národy zeme. A ty otrok diablov chceš ma nahovoriť, aby som odriekol sa živého Boha a vzýval mrtvé skaly a drevené sochy ?»

Rozhnevaný vladár zkríkol: «Riekni rovno, či chceš sa klaňať štátnym bohom a cisárovi, alebo či zotrváš pri Kristovi svojom ?»

Sv. Theodor zvolal oduševnene: «Klaniam sa iba Synu Božiemu, Pánu Ježišovi Kristovi; sluhom Jeho som, On mňa posilňuje a ochraňuje. Rob, čo sa tebe ľúbi!»

Pohanský vladár dal dľa predpisu cisárov sv. Theodora ukrutne mučiť. Sv. vyznavač znášal boľastné muky trpezlivo a neohrozene a modlil sa pri tom, keď telo jeho bolo trýznené: «Pána Boha svojho chcem zvelebovať každého času; chvála Jeho bude vždy v ústach mojich!» Katovia odviekli umučeného sv. Theodora do žalára. V noci ožiaril sa žalár nadzemskou jasnosťou, i zjavil sa Ježiš horlivému sluhovi Božiemu a riekol mu: «Bud neohrozený. Ja som s tebou; neboj sa ničoho!» Jasnosť nadzemská prerážala sa i von zo žalára, že preľaknutý žalárnik vbehol k sv. väzňovi, čo sa s ním deje. I nenašiel nič podozrivého. Podivnú udalosť oznámil vladárovi. Pohan zase nahováral sv. Theodora sľubami a hrozbami, aby zaprel sv. vieru a modlám obetoval. Ale márné bolo všetko namáhanie jeho. I dal sv. Theodora znovu boľastne mučiť. A keď ani to nespomohlo, vyriekol nad ním nasledujúci výrok: «Theodor, ktorý neuposlúchol rozkaz slávnych cisárov a bohom neobetoval, ale v Ježiša Krista verí, ktorý pod Pontským Pilátom bol ukrižovaný, nech bude za živa spálený.»

Na druhý deň ráno vystúpil sv. Theodor na zapálenú drevenú hranicu, poznamenal sa znamením sv. kríža a radostne odovzdal dušu svoju Bohu, ktorému verne a neohrozene slúžil. To stalo sa dňa 9. novembra roku 306 v pontskom meste Amasei. Zbožná kresťanská žena, menom Eusebia, posbierala ostatky jeho a súdruhov Eutropia, Kleonia a Basiliska, ktorí s ním pre sv. vieru boli upálení, i pochovala ich veľmi počestne. Neskôr boli prenesené ostatky sv. Theodora do Zugerty, blízko mesta Brindisi v Itálii, kde sa posiaľ prechovávajú. Na prímluvu sv. Theodora stály sa mnohé divy a zázraky nad ostatkami jeho.

Sv. Gregor z Nyssy (f roku 396) držal vo výročitý deň mučeníckej smrti sv. Theodora skvelú slávoreč, i obrátil sa k nemu s nasledujúcou prosbou:

«Mnohé dobrodenia potrebujeme. Zastávaj, ó sv. Theodore, úrad poslanca nášho u kráľa za vlasť svoju; lebo vlasť mučeníka je miesto, kde trpel. Spolumešťania, bratia a pokrevní jeho sú tí, ktorí ostatky jeho okrášľujú, ochraňujú a zvelebujú. Trasieme sa pred obťažnosťami, trasieme sa pred nebezpečenstvami. Neďaleko od nás sú bojovní Scythi, ktorí pomýšľajú na vojnu proti nám. Bojuj za nás jako bohatier, vzdychaj za nás k Bohu jako mučeník: lebo, ačkoľvek časný život si už dokonal, nie sú ti neznáme utrpenia a úzkosti ľudské. Vypros nám pokoja, že by sme nepremeškali slávne sviatkov, že by bohopustí a zlodejskí barbari nepoškvrnili chrámy naše a oltáry, že by bohoruhač nesbúral svätyne. Ved' sme hotoví my, ktorí posiaľ iba meno tvoje spomíname, všetko to činiť, čo je dľa ducha tvojho; ale i ufáme skrze orodovanie tvoje záštitu dosiahnuť. Sv. Theodore! Jako bojovník bráň nás, jako mučeník buď orodovníkom naším a vyprostredkuj nám pokoj; a keď potrebujeme ešte mocnejšieho orodovania, nuž spoj sa s ostatnými mučeníkmi, s bratmi svojimi, i proste spoločne za nás! Obráť sa k Petrovi, k Pavlovi a k Jánovi, aby zaujali sa sv. cirkve, ktorú sami založili ... Ó keby bludoverci vždy od nás boli vzdialení! O keby spoločnosť kresťanov skrze Tvoje a spoločníkov Tvojich modlitby úrodnou zemou sa stala!»

Sv. Theodor (Bohdan, Božidar) vyobrazuje sa v rúchu vojaka rímskeho; v ľavej ruke drží ratolest palmovú, pravou rukou opiera sa o meč; v pozadí jeho je horiaci pohanský chrám.

Poučenie.

Sv. Theodor bol nielen udatný vojak, ale i horlivý sluha Boží. Neznal ľudských ohľadov, keď išlo o to, aby sv. vieru verejne vyznal. Keby bol dbal na lichotivé slová vladára, stal by sa bol zradcom presvedčenia svojho; ale mu bolo sväté náboženstvo Kristovo drahšie, než všetky dôstojenstvá pozemské. Aby vieru svoju žive osvedčil, zapálil pohanský chrám nesmyselnej Cybely, «matky vraj všetkých bohov» a zvolal: «Medzi zlými je ten najhorším, ktorý prvé miesto medzi nimi zaujíma!» Kresťane, či za našich bohopustých časov nestydíš sa z ohľadov ľudských za sv. vieru, na ktorú dnes «osvietenci» všemožne dorážajú? Či ti snáď nie je milším pohodlie, chvála svetská, výhody časné, než sv. náboženstvo? Nehovej duchu času tohoto; lebo staneš sa zradcom sv. viery, samého seba a večného spravodlivého Boha. Sv. Augustín hovorí: «Opravdivý kresťan stará sa o to, jakým má byť ako kresťan, aby bol považovaný ako človek.»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý nám skrze slávne vyznávanie sv. mučeníka Svojho Theodora mocnú ochranu poskytuješ, popraj nám, prosíme Teba, aby sme skrze nasledovanie jeho v dobrom pokračovali a skrze orodovanie jeho zaslúbenia Kristovho účastnými sa stali. Skrze tohože Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

10. novembra.

Sv. Andrej Avellin, vyznavač.

Tento zriedkavý muž Boží narodil sa v mestečku, Kastro Nuovo menovanom, v kráľovstve neapolskom, roku 1521 z vážnej kresťanskej rodiny, i menoval sa pôvodne Lancelot Avel-lino a len vtedy, keď vstúpil do rádu Theatínov, začal sa nazývať Andrejom Avellinom. Už jako útlý chlapček prejavoval zárodok cností, z ktorých dalo sa. uzatvárať na budúcu svätosť života jeho. Matička vychovávala ho nábožne. Ešte ani zreteľne slová nevyslovoval, už modlieval sa s ňou sv. ruženec. A milosť Božia pôsobila popri vychovávaní rodičovskom mohutne a divotvorne na tohto sv. chlapca. Ustavične zaoberal sa skrze modlitbu a sv. rozjímanie s milostivým Bohom. Keď iní chlapci po uliciach mestečka sa ihrali a prehánali, staval si zbožný Avellin doma oltár a prespevoval pred ním nábožné piesne. Keď zbožní rodičia zbadali, že synček má vlohy a vôľu k učeniu, poslali ho na verejné školy do blízkeho mesta Senisie; lebo chceli ho venovať dľa túžby srdca jeho stavu duchovnému.

Jako študent v Senisii vynikal všestranne nad ostatných rovesníkov svojich. I vyrástal v takého prekrásneho mladíka, že mimovoľne ľudia na neho oči obracali, keď do školy uliciami kráčať. Preto podstúpil ťažkú zkúšku: niejedna ľahkomyselná ženská usilovala sa, aby ho lichotením alebo i darmi sviesť mohla. Najnáruživejšie po ňom túžila istá vdova. Najprv posielala mu dary; ale svätý mládenec neprijal ich. Potom poslala k nemu nestudnú ženu, ktorá nahovárala ho, aby ju navštívil; ale sv. mládenec odkázal bezbožníci, že si radšej oči vylúpi, než by zhrešil. I vbehla k nemu v noci do izbičky, keď práve na kolenách kľáčať a skrúšene sa modlil. Zbožný a

cnostný mládenec preľakol sa veľmi, krv od hanby poliala tvár mu a nebol v stave ani slovíčka prehovoriť; i vstúpil do vedľajšej izby a zamkol za sebou dvere. Takýmto spôsobom, jako i horlivou modlitbou a sv. rozjímaním zachránil sa pred všetkými nástrahami hriešnymi a zachoval telo i dušu svoju nepoškvrnené, čisté. I prijal nižšie posviacky z rúk biskupských, aby podobným pokúšaniam ušiel. Keď v meste Senisii dokončil štúdie, chystal sa na vysoké školy do Neapolu. Medzitým zaoberal sa i vyučovaním mládeže. Prišiel do mestečka Nova Rokka, svolal mládež a vykladal jej pravdy náboženstva kresťanského. Potom išiel s ňou do chrámu ku sv. omši a popoludní opakoval s mládežou to, čo ráno prednášal, pomodlil sa so všetkými dietkami loreťánske litánie a prepustil ich. Takto zachádzal s mládežou za dlhší čas každodenne. V nedeľu vodieval mládež po chrámoch. Takýmto spôsobom napravil v spomenutom meste pokazenú drev mládež a dietky a skrze nich i rodičov. Ale i diabol ho pokúšal. Jedna dcérka vzácných rodičov, ktorá tiež chodila k nemu na cvičenie, poklesla. Zlí ľudia pripisovali pád nešťastnice mladému sv. učiteľovi. Navedení zlými jazykmi pokrevní siahali na život jeho. I odišiel na vysoké školy do Neapolu.

Na vysokých školách neapolských venoval sa bohosloveckým vedám, svetskému a cirkevnému právu. I vyznačoval sa takou usilovnosťou, že neza dlho složil prísne zkúšky zo svetského a cirkevného práva a doktorský klobúk si vydobyl. Ale i počas štúdií v Neapole číhaly na sv. mládenca svodnice; aby nástrahám ich vyhnul, menil často obydlie svoje tak, že ho nájst nemohly. Keď dokončil i bohoslovecké vedy, vysvätil ho biskup za kňaza.

Biskup ponúkal novo vysvätenému učenému kňazovi výnosné dôstojenstvá. Zlý duch vzbudil v ňom žiadosť po cti a po bohatstve, i chcel už prijať výnosné postavenie; ale svedný otec jeho z rádu Theatínov, menom Marion, odhovoril ho od toho a učený mladý kňaz prijal iba úrad advokáta pri súde duchovnom. Úrad svoj pravotársky zastával skvele; ale postavenie toto sv. muža netešilo, lebo srdce jeho nemohlo výlučne Bohu slúžiť a pomaly stydnuť počalo. I stalo sa, že mladý pravotár Avellin zastával priateľa. Pri pojednávaní pred súdom vyklzlo sa mu lživé slovo a následkom toho vyhral pravotu priateľovu. V noci rozpomätal sa pravotár Avellin na slová Ducha svätého (Kniha múdrosti 1,11.): «Usta, ktoré mluvia lož, zabíjajú dušu!» I preľakol sa veľmi, složil úrad svoj pravotársky, i začal veľmi kajúčne žiť a Bohu horlivé slúžiť.

Arcibiskup poslal ho na vinicu Pána; i pracoval Avellin horlivé po dedinách v správe duchovnej, najmä vyučoval vo sv. náboženstve zanedbanú mládež a viedol ju k mravnosti a k cnostiam kresťanským. Požehnané bolo ovocie, ktoré účinkovanie zbožného kňaza Avellina v okolí donášalo. Prísny a svätý život horlivého kňaza obrátil na seba pozornosť arcibiskupovu, ktorý mu naložil, aby obnovil kleslú kázeň mníchov v kláštore u sv. Michala v Neapole. Horlivý sluha Boží plnil žiadosť arcipastierovu sve-domite, i vykorenil všetky nadužívania, ktoré sa v kláštore boly zahniezdily. Ale mníšky, ktoré samotú kláštorskú nevyvolily si pre posvätenie svoje, lež z časných ohľadov, nenávidely ho, ba vzdorovaly poriadkom jeho. Na rozkaz arcibiskupa ubytoval sa v tom kláštore. Svetárske mníšky nemohly zniesť prísny zátvor kláštorský; jedna z nich najala šľachtických mladíkov, aby ho zabili. A skutočne, keď sv. Avellin jedného dňa pripustiť nechcel niekoľkých šľachtických mladíkov do kláštora, oborili sa títo na neho, bili ho a iba milosti Božej ďakovať mohol život svoj, ktorá divotvorne z rúk zúrivých vrahov vyslobodila ho. Ťažko ranený sv. Avellin hľadal útočisko u Theatínov, kde bol opäť svedný otec jeho Marion. Pod starostlivou opaterou zbožných mníchov vyzdravel za krátky čas, i odpusti!

vrahovi, ktorý mu do tváre dve ťažké rany bol zasadil, ba vyprosil pre neho u miestokráľa i omilostenie.

Už dávno túžil sv. Avellin po samote, v ktorej by život svoj Bohu mohol venovať. I vstúpil roku 1556 do sboru Theatínov v Neapoli a stal sa vzorom ich. Pri skladaní slávnostného sľubu prijal meno sv. apoštola Andreja a od toho času menoval sa Andrej Avellin, i nasledoval sv. apoštola, patróna svojho, na ceste kríža. Vtedy mal 35 rokov veku svojho. A od toho času tak rýchle po ceste k dokonalosti najvyššej kresťanskej kráčal, že všetci bratia obdivovali ho. Nielen že až na poslednú písmenu plnil ťažké pravidlá rádu, lež pridal si ku sľubom kláštorným ešte dva nové, že bude sa v trpezlivosti a v zapieraní seba cvičiť a bez ustania proti všetkým žiadostiam svojim a proti vlastnej vôli či samoláske bojovať. A pokora u sv. Andreja Avellina bola od toho času taká veľká, že žiadnej chvály nezniesol. On hovorieval: «Chvála ľudská je krádež cti Božej.» Naproti tomu bol veľký milovník potupy a uponížovania a preto rád hovorieval o nízkom rode svojom, dával si potupné mená a rád by bol poklesky svoje celému svetu zjavil. Podobne veľká bola i poslušnosť jeho. On hovorieval: «Nič nie je nebezpečnejšieho nad vlastnú vôľu a preto máme sa denne modlievať: zbav nás tohoto zlého.» Počas prípravných rokov sv. Andreja Avellina býval v kláštore šialenec, ktorý niekedy tak veľmi zúril, že tých chcel poškrtiť, ktorí ho obsluhovali. Nikto z bratov mníchov nechcel šialenca obsluhovať; ale sv. Andrej Avellin znášal z lásky k Bohu všetky príkoria a opatroval starostlivé šialenca, kým sa neuzdravil. Keď bratia ľutovali trýzneného sluhu Božieho, riekol: «Tí, ktorí ma ľutujú, posmievajú sa Pánovi, ktorý mi dáva, o čo Ho prosím. Trápenie nie je nič zlého, a len vtedy stáva sa zlým, keď neradi trpíme.» Veľká bola láska jeho i oproti nepriateľom. Vnuka jeho, zbožného a cnostného mládenca, zavraždil istý bezbožník úkladné. Sv. Andrej Avellin znal vraha a nevyzradil ho súdu; a keď bol predsa vrah odkrytý, prosil svätý brata svojho, aby sa nad ním nepomstil, a sudcu, aby ho omilostil.

Po složení slávnostného sľubu stal sa sv. Andrej Avellin správcom novicov, ktorých ku dokonalosti kresťanskej viedol. Veľký počet kňazov a svetských, ktorých na vysoký stupeň dokonalosti pozdvihol, dokazuje, že sv. Andrej Avellin znal zriedkavé umenie, jako treba ľudí na svätých pretvoriť. Úrad duchovného správcu novicov zastával za desať rokov. Potom konal po rozličných kláštoroch rozličné služby. Konečne bol predstaveným v mnohých kláštoroch. A všade, kdekoľvek pôsobil, rozširoval požehnanie Božie. Najprvší mužovia toho veku vyhľadávali sv. Andreja Avellina, aby sa s ním vo vážnych záležitostiach radili. Slávny kardinál Pavel z Arezzo a sv. Karol Borromejský sverili mu vážne veci. V Piacenzi založil arcibiskup nový kláštor pre Theatínov a sv. Andrej Avellin bol ustanovený za predstaveného; i účinkoval v tomto meste jako spovedný otec tak požehnane, že nie jednu svetársku pannu a ženu z pádu povzniesol a na cestu cnosti upravil. Vyrovnal spory a nepriateľstvá, smieril najväčších nepriateľov. Všetci dobre zmýšľajúci kresťania považovali sv. Andreja Avellina za posla Božieho; iba bezbožníci nenávideli ho. I očiernili niektorí zlostníci pokorného sluhu Božieho u vojvodu z Parmy, že je pokrytcom a že iba pred svetom skviet sa chce. Vojvodca z Parmy navštívil sv. Andreja Avellina v kláštore. Jako sa zadivil, keď v izbičke pokorného sluhu Božieho našiel iba tvrdé lôžko, drevený stolec, hlinenú nádobu na vodu, obrazy svätých a drevený krížik.

Jako predstavený v kláštore žil svätý, jako by bol najposlednejším z bratov. Vždy vyvolil si jedného z mladších bratov, o ktorom vedel, že je dokonalý, za vodcu svojho, a dal sa od neho v duchovnom ohľade vodievať, jako dieťa povoľné. Ačkoľvek bratia nazývali sv. Andreja Avellina

«anjelom v tele ľudskom» pre čistotu života jeho a svätosť, predsa považoval sám seba za najväčšieho hriešnika a často vzdychával boľastne, že od spravodlivého Boha d'ô zatratenia večného bude odsúdený. Telo svoje mŕtvil veľmi prísne. V jiedle bol taký striedmy, že sa zdalo, jakoby bolo nemožno, aby bol živý. Od toho času, čo stal sa Theatínom, nepožíval žiadneho mäsitého pokrmu, ba ani rýb, vajec, mlieka. Jediným pokrmom jeho bola strova, najmä bôb. Keď ho v starobe bratia napomneli, aby v chorobe záživnejšie pokrmu užíval, riekol: «Znám, že ma staroba moja od pôstu oslobodzuje; avšak keď si pomyslím na hriechy svoje, ktorými som Boha obráždil a na lenivosť svoju, nuž mám dosť príčiny, aby som telo svoje karhal a tak rozhnevaného Boha udobril.» Najčastejšie rozjímal o umučení Pána Ježiša Krista. A častoráz cez deň zvolal: «Ach, jako málo je to, čo trpím a konám, keď to porovnávam s tým, čo Pán Ježiš Kristus trpel a konal pre mňa! Ó keby som bol hoden, že by som Mu ku cti bol prútami bičovaný a klineciami prebodnutý na križi život svoj hriešny dokonat' mohol!» A keď slúžil sv. omšu, rozpálený býval láskou Božou celý a tvár jeho skvela sa jako tvár anjela Serafina. A milostivý Boh poprial sv. Andrejovi Avellinovi zvláštné milosti. V Neapoli žila toho času ženská, ktorú svet považoval za svätú; pod zásterou zbožnosti lákala k sebe mládencov a panny. Toto pokrytstvo bolo tajené dlho; ale sv. Andrej Avellin poznal, že dom domnelej svätuškáry je peľachom hriechu, i vystríhal ľahkovernú mládež pred svodkyňou.

V spovedelnici nemohol sv. Andrejovi Avellinovi nikto odolať a veľké veci spasenia preukázal jako spovedný otec. Raz povolali ho k nemocnému. Na ceste riekol sv. Andrej Avellin k poslovi: «Ty si ma zavolať, aby som vyslyšal hriechy iného. A o to sa nestaráš, aby si svedomie svoje od neprávosti očistil.» I pošopkal poslovi ťažký hriech, ktorého sa tajne dopustil. A doložil: «Dobre si to rozváž, lebo pomsta Božia je blízka!» Prestrašený hriešnik prosil sluhu Božieho, aby ho hneď vyspovedal. Takto pôsobil pokorný sluha Boží až do vysokej staroby svojej medzi veriacimi.

Sv. Andrej Avellin staral sa i o napravenie kázne cirkevnej medzi duchovenstvom. Pričinením jeho pozakladali biskupi družstvá, pozostávajúce zo svetského kňazstva, ktoré spoločne bývalo bez toho, aby sa ku životu kláštorskému slávnym sľubom bolo zaviazalo.

V týchto družstvách pôsobil sv. Andrej Avellin veľmi požehnané. S ním spojil sa sv. Karol Borromejský, aby ducha opravdive apoštolského takýmto družstvom medzi kňazmi svojimi vzkriesil.

Chýr o svätosti života pokorného sluhu Božieho niesol sa široko-daleko. Vysoko postavení mužovia i jednoduchí ľudia vyhľadávali sv. Andreja Avellina, aby sa s ním v záležitostiach duchovných radili. Ved' milostivý Boh oslavoval verného sluhu svojho s času na čas mimoriadnymi darmi, keď poprial, že na prostredkovanie jeho divy sa dialy a niejednu vec budúcu predpovedal. Chudobu miloval veľmi a vždy bol rád, keď mu niečo chybovalo. Keď postretol chudobného človeka, bolelo ho to, že je nie takým chudobným, jako ten.

Takto účinkoval spasonosne sv. Andrej Avellin až do osemdesiateho ôsmeho roku veku svojho po mnohých kláštoroch rádu Theatínov, ktoré pozakladal a zveľadil. Dňa 10. novembra roku 1608 chystal sa k odchodu z tejto márnej zeme; lebo už dávno bol predpovedal hodinku smrti svojej. Celú noc ztrávil bol na modlitbách a potom išiel veľmi slabý do chrámu, aby svätú omšu slúžil. Keď prišiel k oltáru, napomínal ho kostolník, aby sa vrátil do sakristie. Ale túžba jeho po Sviatosti oltárnej to nedopustila. I prežehnal sa a začal hovoriť: «Introibo ad altare Dei (Chcem vstúpiť k oltáru Božiemu).» Miništrant neodpovedal mu, lebo videl, že pre veľkú slabosť

sv. omšu nebude môcť dokončiť. Svätý začal druhý raz odriekať tie slová; miništrant zase mlčal. A po tretí raz začal sv. Andrej Avellin odriekať slová vstupnej modlitby, vtedy poklesol na schody oltáru, lebo ranila ho mŕtvica na jazyk a na ľavý bok. Bratia odniesli ho do kláštorskej izbičky, tam prijal pri úplnom povedomí sv. sviatosti zomierajúcich, požehnal bratov, pohliadol hore, zašepkal: «K nebu, k nebu!» a nebeský pokoj zažiaril na tvári jeho, keď odovzdal dušu svoju Stvoriteľovi svojmu.

Telo sv. Andreja Avellina bolo pochované v kláštorskom chráme sv. Petra v Neapoli. Na hrobe jeho stály sa mnohé divy a zázraky. Pápež Innocent X. vriadil ho roku 1624 do soznamu blahoslavených a Klement XI. roku 1712 vyhlásil ho za svätého. V Neapolskú býva ctený jako patrón proti porážke.

Svätý Andrej Avellin vyobrazuje sa v rúchu rádu Theatínskeho, jako stojí pred oltárom s rozprestreným v rukách ručníkom,, na ktorom je nápis: «Introibo ad altare Dei.»

Poučenie.

Sv. Andrej Avellin nastúpil cestu dokonalosti, keď ho prestrašili slová svätého Písma: «Ústa, ktoré mluvia lož, zabíjajú dušu.» On poznal, že človek má život svoj riadiť nielen dľa priradenej spravodlivosti, lež i dľa sv. Evanjeliu, ktoré zakazuje i každé nepravé slovo a požaduje sväté úmysly. I zapieral seba a pracoval bez ustania na spasení duševnom svojom a bližných svojich. A pracoval príkladom prísneho a svätého života svojho, slovom i spisami. Ačkoľvek «neustále sa modlil,» jako súčasný životopisec jeho poznamenáva, napísal predsa veľký počet vzdelávajúcich spisov, ktoré vyšli po smrti jeho v piatich sväzkoch. V jednom spise svojom hovorí,, že nenašiel lepšieho prostriedku vo všetkých namáhaniach, než že sa odhodlal «nikdy sebe v tomto biednom živote pokoja nepopriať.» A od vstúpenia do rádu Theatínov neriekol žiadneho nepotrebného slova, na nič nadarmo sa nedíval: všetko budo v ňom zbožné myšlienky. Kedykoľvek slabé a chorľavé telo mu dovoľovalo, nemal pokoja ani nedbal na zotavenie, lež pracoval na spasení bližných svojich a konal skutky lásky. Keď mu hovorili, aby sa šetril ohľadom na starobu svoju, obyčajne riekol:

«K nebu, k nebu!» Tak žil a horlil svätý Andrej Avellin pre česť a slávu Božiu ustavične; lebo mal vždy pred očami smrť, a po smrti prísneho a spravodlivého Sudcu. Kresťane, nasleduj svätého Andreja Avellina. Pamätaj, čo hovorí sv. Bernard: «Ponevác ťa smrť všade očakáva, máš ju i ty, keď si múdрым, všade očakávať.» Ty máš tak žiť, jako žil sv. Andrej Avellin, a žiadneho ťažkého hriechu sa nedopúšťať; máš premáhať samolásku svoju, nepopriať biednemu životu svojmu pokoja v službe Božej a bližných svojich; i vždy pamätať na smrť a túžiť po kráľovstve Božom.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si sv. vyznavača Svojho Andreja Avellina učinil tak horlivým, že každodenne v dobrom usilovne postupovať si umienil, popraj nám skrze zásluhy jeho a orodovanie, aby sme i my účasť brali v tej milosti, že by vždy to, čo je dokonalejšieho, sme konali a slávy Tvojej šťastne dôjsť mohli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

11. novembra.

Sv. Martin, biskup a vyznavač.

Vo štvrtom storočí skvel sa jako hviezda prvej veľkosti na obzore sv. cirkve svätý Martin, biskup v gallickom meste Túre (Tours).

Súveký spisovateľ cirkevný Sulpicius Severus hovorí, že svätý Martin narodil sa roku 316 v meste Sabarii (teraz Kôszeg, Kamenec, Stein am Anger) v Pannonii (v zadunajskom Uhorsku) z pohanských rodičov. Otec jeho bol sa vyšinul z obecného vojaka na hodnosť tribúna či plukovníka vojanského. Jako útlé dieťa dostal sa svätý Martin s rodičami svojimi do mesta Pavie v Itálii, kde sa mu dostalo prvého starostlivého vychovávaní a vzdelávania. Ačkoľvek rodičia jeho boli pohanmi, predsa strážili nad synkom svojím, aby nemravnými pohanskými vojakmi pokazený nebol. Ešte viac strážilo nad ním oko milosrdenstva Božieho. Nadaný chlapček ošklivil si pohanské nemravy, povery a obyčaje, chránil sa i najmenšieho hriechu a túžil po poznaní pravdy. Častoráz počul o zriedkavých cnosťach kresťanov, ba obdivoval ich vlastnými očami, i zatúžil po náboženstve kresťanskom. Zvedavosťou ponúkaný vklzol sa jako desaťročný chlapec do shromaždenia kresťanov a dojímavé služby Božie zatriasly mohutne myslou a srdcom jeho. I počal bez vedomia pohanských rodičov do shromaždenia katechumenov či čakancov svätého krstu chodievať a pravdám sv. náboženstva Kristovho sa usilovne učiť. Za dva roky učil sa vtípný a zbožný chlapček sv. náboženstvu, i bol tak oduševnený pravdami náboženstva kresťanského a tak rozpalený láskou k pravému Bohu, že chcel na niektorú púšť odísť, jako pustovník prísny kajúcny život viesť a tým spôsobom večnú odmenu v budúcom živote si zabezpečiť. Ale duchovný predstavený katechumenov odradil nezkušeného dvanásťročného Martina od toho predsavzatia; i dal sa sv. Martin nahovoriť, že ostal ešte za tri roky v Pavii jako katechumen pod správou zbožného kňaza, ktorý ho na ceste ku spravodlivosti a dokonalosti kresťanskej s veľkým úspechom viedol. Avšak nenadále bol vykázaný zbožnému mladíkovi Martinovi iný úkol života. V pätnástom roku veku svojho mal obdržať sviatosť krstu a mal byť prijatý do sboru pravoverných kresťanov. A hľa, cisár rímsky Konštantín I. vydal rozkaz, aby všetci schopní synovia starých a vyslúžilých vojakov do radov bojovných vriedení boli. Ačkoľvek zbožný Martin stav vojanský si ošklivil, predsa musel sa stať vojakom; lebo vlastný otec jeho, ktorého mrzelo tiché a utiahnuté živobytie synkovo a ktorý čo najvyššie cenil stav vojanský, sám oznámil vrchnosti, že syn jeho Martin súci a schopný je ku službe vojanskej. Takým spôsobom bol vriedený pätnásťročný Martin do jazdeckého pluku, ktorý odchádzal do Gallie (Francúzska).

V krátkom čase stal sa nadaný, usilovný a svedomitý mladík dôstojníkom pri cisárskej jazde. V hluku života vojanského, medzi pohanskými a surovými bojovníkmi, ktorí mnohých nepravostí sa dopúšťali, zachoval sa zbožný mladík Martin čistým, neporušeným bojovníkom Kristovým; pod železným pancierom (oružím) jeho bilo kresťanské srdce, plné lásky k Bohu a ku biednym bližným. Nikto nepočul mladého dôstojníka zlorečiť, alebo neslušné slová hovoriť. K podriadeným vojakom bol láskavým, oproti predstaveným svojim choval sa slušne a pokorne: a tak vážili si ho všetci a ctíli i pohania, ačkoľvek vedeli, že je horlivým kresťanom. Sluhu svojho, ktorý mu bol k službám pridelený, ctíli jako brata. V jiedle a v nápoji nepreberal si, lež bol veľmi striedmy a tak mohol zo skromného platu svojho ubiedených bližných svojich štedre napomáhať. Životopisec jeho naznačil niejeden skvelý skutok milosrdenstva, ktorý sv. Martin v mladom veku

svojom bližným preukazoval. Toho času udal sa známy príbeh života sv. Martina pred bránou mesta Amianu (Amiens), ktorý podnet zavdal umelcom, že by ho jako zvláštneho hrdinu kresťanskej lásky vyobrazovali. V tuhej zime, keď mnohí ľudia od zimy a od hladu vo Francúzsku mreli, ponáhlal sa sv. Martin s oddelením jazdy rímskej do mesta Amianu. Keď vchádzal do brány, uzrel žobráka, ktorý polonahý, zimou zkrasnutý o smilovanie prosil. Nikto nepovšimol si bedára, ktorý na celom tele od zimy a od hladu sa triasol. Mladý zbožný dôstojník Martin bol už rozdal chudobným všetky peniaze, ktoré u seba mal. Nemal ničoho pri sebe okrem zbroja a vrchného vojanského rúcha, bez ktorého nemohol sa zaobísť. Ale súcitiť s trpiacim bližným podal mu do ruky meč; i preťal mečom plášť svoj na dve polovice, z ktorých jednu podal polonahému zkrasnutému žobrákovi, druhou odial ramená svoje. Keď to videli niektorí z pohanských dôstojníkov, posmievali sa sv. Martinovi surovými vtipami; ale našli sa i takí pohanskí vojaci, ktorí obdivovali štedrotu kresťanského dôstojníka a boli pohnutí k tomu, že i srdcia ich zacítili lásku k biednym a súcitiťne podporovali potom nešťastných bližných svojich. V noci zjavil sa svätému mládencovi Pán Ježiš Kristus, Vykupiteľ božský, odiaty polovicou plášťa, ktorú sv. Martin žobrákovi včerašieho dňa bol daroval, i riekol anjelom, ktorý Ho sprevádzali: «Týmto rúchom zaodial Mňa Martin, ačkoľvek iba začiatočník vo sv. viere, i zachránil Mňa pred zimou.» Toto zjavenie Božie preniklo srdce zbožného osemnásťročného Martina tak veľmi, že hneď ráno nasledujúceho dňa prosil kresťanského kňaza, ktorý sa v meste nachádzal, aby mu sv. krst udelil a do sv. cirkve ho prijal. Od toho času, jako prijal sviatosť krstu, túžil ešte vrúcnejšie po dokonalosti kresťanskej, i vyzýval milostivého Boha neprestajne, aby mu zjavil, jakú cestu má nastúpiť, že by duševné spasenie svoje zabezpečil; lebo služba vojanská prekážala veľmi snahe po vyššej dokonalosti. Na domluvu priateľa ostal ešte pri vojsku za niekoľko rokov. Ale keď po smrti cisára Konštantína Veľkého nástupca jeho Konštancius podporoval bludárov arianskych a utláčal sv. cirkev, nechcel sv. Martin v cisárskom vojsku viacej slúžiť. Cisár Konštancius ponúkal vyslúžilcom peňažnú odmenu, keď ďalej budú slúžiť. Sv. Martin neprijal odmenu a žiadal o prepustenie zo stavu vojanského. Toho času napádali bojovní Nemci a iné germánske národy Galliu, ktorá Rimanom bola podriadená. Plukovník riekol svätému Martinovi, že preto žiada o prepustenie, pretože rozhodná bitka s nepriateľmi sa blíži a on sa smrti bojí. Svätý Martin riekol: «Pane, daj ma strážiť až ku rozhodnej bitke a vtedy postav ma na čelo pluku bez zbroja a štítu; i nech bude zbrojou mojou jedine zástava so sv. krížom. Takto ozbrojený vrhnem sa do radov barbarov a dokážem ti, že sa nebojím ani nepriateľa, ani smrti.» Tak ostal sv. Martin jako dôstojník pri vojsku, kým nepriatelia neboli premožení a do hôr svojich sa neuchýlili.

I obsiahol prepustenie od vojska a utiahol sa do samoty, kde na modlitbách a vo svätom rozjímaní bohumilý život viedol.

Toho času žil v meste Piktaviume, teraz Poitiers (Poitiers), muž Boží, menom Hilarius, ktorý viedol veľmi prísny život, učenosťou svojou sa preslavoval a blud Ariov mohutne napádal a vyvracal a ktorý neskôr v tom meste slávnym biskupom sa stal. Sv. Hilarius prijal s radosťou zbožného mladého muža medzi učeníkov svojich. A sv. Martin venoval sa celkom vedám sv. náboženstva, službe Božej a prísnemu za-pieraniu seba samého.

Tak žil sv. Martin za dlhší čas pod duchovnou správou sv. Hilariusu, keď dopyčul, že rodičia jeho Itáliu opustili a do rodného mesta svojho v Pannonii sa navrátili. I rozlúčil sa so svätým Hilariusom a vybral sa za rodičmi do vlasti, aby jak ich, tak i druhých pohanov na sv. vieru obrátil. Pri lúčení sľúbil sv. učiteľovi svojmu, že sa k nemu zase časom svojím navráti. Na

ceste prepadli vo vrchoch Alpských zbožného pútnika zbojníci. Ponevác sv. Martin nemal žiadné poklady, pozdvihol jeden z nich meč svoj, aby ho zavraždil. Svätý Martin pozrel vážne na vraha a neľakal sa smrti. Túto neohrozenosť zbadal druhý lúpežník, i zachytil ruku vrahovu, odviezol sv. Martina na stranu a pýtal sa ho na meno a na stav jeho. Sv. Martin odpovedal: «Ja som kresťan, sluha živého Boha.» Zbojník pýtal sa ďalej: «A nebojíš sa v tomto veľkom nebezpečenstve?» Sv. Martin riekol vážne: «Prečo by som sa mal ľakať, keď som presvedčený, že pod ochranou Božou stojím a že mi bez dopustenia Božieho nič zlého stať sa nemôže? Ale ty a súdruhovia tvoji, ktorí nepravosti páchate a nevinnú krv ľudskú vylievate, máte sa všetkým právom obávať pomsty Božej, ktorá vás iste neminie!» Zbojník zbládol a triasol sa na celom tele. Sv. Martin napomínal ho, aby do seba vstúpil, vo sv. náboženstve dal sa poučiť, i aby prijal sv. krst Kajúcný hriešnik bol tak dojatý napomínaním sv. muža, že hneď opustil krvavých súdruhov, išiel so sv. Martinom, dal sa pokrstiť, a vstúpil do kláštora, kde bohumilý život svoj dokonal.

Sv. Martin prišiel šťastlivé do rodného mesta Sabarie v Pannonii a začal horlivé ohlasovať slovo Božie. I podarilo sa mu, že za krátky čas dala sa matka jeho pokrstiť a s ňou i veľké množstvo pohanov vstúpilo do lona sv. cirkve; iba otec jeho zostal pohanom až do smrti svojej a nijak nechcel opustiť povery a obyčaje pohanské, v ktorých bol odchovaný a sa i zostaral. Za mnohé roky pôsobil sv. Martin vo vlasti svojej na vinici Pánovej, i obrátil veľké množstvo pohanov v Pannonii na vieru Kristovu. Toho času zúrili prívrženci bludára Aria proti pravoverným kresťanom po celej ríši rímskej, lebo cisár Konštancius veľmi ich zastával. I v Pannonii pozdvihli bludárski Ariáni pyšné hlavy svoje a prenasledovali krvavé každého horlivého katolíka. Sv. Martin postavil sa neohrozene proti bezbožným kacierom, vyvracal jasne a učene bohaprázdný blud ich a skvele zastával učenie sv. cirkve o božstve Pána Ježiša Krista. Kacieri zúrili proti sv. Martinovi, prenasledovali ho všemožne, a keď nemohli odolať učenosti a horlivosti jeho, ubíčovali ho a vyhнали z vlasti. Horlivý sluha Boží odišiel do Itálie, ponevác počul, že i v Gallii Ariáni zúria proti pravoverným kresťanom a že i učiteľa jeho a priateľa sv. Hilariusu, biskupa " meste Piktaviume (Poitiers) krvavé prenasledujú. I usadil sa v pustom kraji neďaleko mesta italského Milána a ohlasoval slovo Božie. Ale ani v Itálii nemal sv. Martin od Ariánov pokoja, i tam prenasledovali ho tak dlho, kým sa neutiahol na ostrôvok, Gallinaria menovaný, ktorý proti mestu Genuie v mori ležal. Na tomto ostrôvku vyhľadal si sv. Martin v pustých vrchoch jaskyňu, utiahol sa s jedným zbožným kňazom pred pomstivým arianským biskupom Auxenciom do tej pustovne a živil sa s ním biedne zelinami a ovocím lesným. Konečne uslyšal sv. Martin, že priateľ jeho sv. Hilarius, biskup piktaviumský, z vyhnanstva svojho vo Frygii, kam roku 356 bol vypovedaný, na prestol svoj sa navracia. I vybral sa hneď do Gallie a odprevadil učiteľa svojho do mesta Piktaviumu (Poitiers), kde ich mešťania roku 360 s radosťou privítali. Sv. Martin ostal iba za krátky čas u sv. Hilariusu biskupa, ktorý ho chcel za kňaza ku boku svojmu vysvätiť. Pokorný sluha Boží zdráhal sa prijať dôstojnosť kňazskú a prijal iba jednu z nižších posviacok, i stal sa exorcistom. Sv. biskup videl, že pokorný učeník jeho Martin túži po samote a po kajúcnom živote, i neprekážal mu, ale bol mu po ruke, že neďaleko mesta Piktaviumu (Poitiers) malý kláštor vystaval, v ktorom sa usadil s niekoľkými zbožnými mužmi, aby s nimi viedol prísny život mníšsky. To bol počiatok mníšskeho života v Gallii; lebo drier boli neznámi v Gallii cirkevní mužovia, ktorí by spoločenský zbožný život boli viedli. Kláštor Ligugis (Ligyžé, Ligugé) stal sa veľmi slávnym pod správou prvého opáta svojho, sv. Martina.

V tomto prvom gallickom kláštore žil sv. Martin s bratmi svojimi veľmi prísny život; avšak ačkoľvek bol život jeho skrytý pred ľuďmi, oslávil ho milostivý Boh a oznámil zadivenému svetu mnohými divami a zázrakami. Vznešená kresťanská rodina odovzdala sv. Martinovi synáčka svojho, aby ho vo sv. náboženstve dôkladne vyučil a potom aby mu sviatosť krstu udelil. Jedného dňa navštívil sv. Martin priateľa svojho sv. Hilariusu v meste Piktaviume, ktoré iba dve hodiny cesty bolo vzdialené, aby sa s ním poradil v záležitosti kláštora svojho. A hľa, zomrel chlapček bez toho, aby bol sv. krst obdržal. Keď sv. Martin vrátil sa do kláštora, našiel bratov svojich s plačom a nariekaním stáť pri mŕtvole chlapčeka, ktorý sverený bol opatere ich. Nenadála smrť nepokršteného chlapca dotkla sa tak veľmi citlivého srdca sv. Martina, že horko zaplakal, smúiacich bratov odstránil, k mŕtvole sa hodil a tak dlho milostivého Boha s plačom prosil, kým mladík k životu nebol vzkriesený. Tento syn vznešených rodičov žil potom dlhé roky na svedectvo divu a zázraku, ktorý milostivý Boh na prímluvu sv. Martina učinil. Podobne vzkriesil sv. Martin jedného obesenca. A všemohúci Boh oslávil verného sluha Svojho ešte i mnohými inými divami a zázrakami a oznámil svetu, že v ňom má zvláštne zaľúbenie. Po celej Gallii niesla sa slávná povesť o svätom opátovi Martinovi.

Roku 371 uprázdnila sa biskupská stolica v meste Túre (Tours). Duchovenstvo a veriaci ľud žiadali si jednosvorne sv. Martina za biskupa. Avšak keď zbadali, že pokorný sluha Boží neprijme túto vysokú dôstojnosť a kláštor svoj na žiaden spôsob neopustí, použili úskoku. Jedného dňa prišiel do kláštora posol s prosbou, že by sv. Martin nemocnú ženskú navštívil, ju vyspovedal a potešil. Keď sv. Martin túto žiadosť vyplnil, obstali mešťania z Túru dom nemocnej a chceli sv. muža sebou odvieť, aby sa biskupom ich stal. Sv. Martin zbadal nástrahu i schoval sa v dome nemocnej za posadu (chlievik) husaciu; ale husi prezradily ho gagotom svojim. Preto vyobrazuje sa sv. Martin, s husou pri boku svojom. Mešťania vyviedli sv. Martina násilím z úkrytu, priviedli ho s jasotom do Túru a prinútili ho, že sa dal vysvätiť za biskupa. A sv. Martin ostal i jako biskup pokorným, chudobným mníchom. Aby si požehnanie Božie vyprosil, utiahol sa do chudobnej chyžky pri chráme biskupskom a neustále trval na modlitbách, vo sv. rozjímaní a usilovne čítaval sv. Písmo a spisy sv. Otcov cirkevných, aby úradu biskupskému zodpovedať mohol. Ale pcko ný sluha Boží nemal od ľudí ani v tomto skromnom úkryte pokoja. I vyvolil za obydlie svoje iné miesto, ktoré bolo asi dve míle od mesta Túru (Tours) vzdialené a medzi riekou Loarou (Loire) a veľkými bralami ležalo ukryté. Ku tomuto pustému miestu viedla iba jedna úzka strmá cestička. Tu vystavil sv. Martin drevený kláštor, z ktorého neskôr povstalo slávne opátstvo Marmutierske (Marmoutiers) a to jedno z najväčších v Gallii (Francúzsku).

V krátkom čase shromaždilo sa okolo sv. Martina biskupa osemdesiat učeníkov, z ktorých niektorí, jako učiteľ ich, v drevených chyžkách, iní v jaskyňach nedostupných skál žili. Sv. Martin slúžil im za príklad jako kresťan a jako biskup. Mnisi so sv. biskupom nemali žiadneho osobného majetku, nesmeli nič kúpiť, alebo predávať, nosievali drsné rúcho zo srsti veľblúdovej, postievali sa každodenne až do západu slnca, a potom požívali skromné jedlo; za nápoj slúžila im voda. Mladší bratia obrábali pole a odpisovali spisy náboženské a učené; starší mnisi venovali sa modlitbe a sv. rozjímaniu. Sv. Martin vyučoval mníchov svojich príkladom svojim, kresťanskou pokorou a tichosťou. Keď ho obrazil niekto z mníchov alebo z veriacich, toho vážil si a miloval ešte viac než drieb. Vždy mal myseľ svoju k Bohu obrátenú a poučovanie svoje prednášal s takou dôstojnosťou a s takým posvätením a pomazaním, že mohutne pôsobil na srdcia všetkých učeníkov. I odchoval veľké množstvo zbožných mužov, ktorí neskôr na biskupské

stolice boli povolaní a okrasou sv. cirkve v Gallii (Francúzsku) sa stali. Vždy bol veselej mysle; nikdy nebol znepokojovaný a k hnevu povzbudený a nebeský pokoj žiaril s tvárou jeho; lebo srdce jeho bolo preplnené zbožnosťou, pokojom a milosrdenstvom, prekypovalo láskou k Bohu a k bližným. Každá vec upomínala sv. Martina na všemohúceho a milostivého Boha a slúžila mu za predmet rozjímania a poučovania. Raz uzrel ostrihanú ovcu. I riekol radostne si biskup: «Táto ovca vyplnila prikázanie s v. Evanjelia: mala dve vrchné rúcha, z ktorých jedno dala tomu, ktorý nič nemal. Podobne čiňme i my, bratia moji!» DruSiy raz uzrel pastiera sviň, ktorý veľmi núdzne bol zaodiaty. I riekol sv. Martin mníchom: «Pozrite Adama, z raja vyhnaného! Vyzvlečme i my starého Adama, ktorého tento človek predstavuje, a oblečme na seba nového!» Keď raz prišiel sv. Martin k potoku, kde ptáci za rybami sledili a ich lovili, riekol k učeníkom svojim: «Hľa, obraz nepriateľov spasenia nášho! Ukrývajú sa v nástrahu, aby duše naše uchvátili a ukoristili.»

Zriedka opúšťal sv. Martin samotú kláštornú a to stávalo sa vtedy, keď išlo o starosť otcovskú ohľadom svereného stáda a o súrne záležitosti sv. cirkve. Pokorný muž Boží vedel vystúpiť rozhodne a neohrožene ako biskup a to proti komukoľvek, keď to požadoval prospech bližných. Cisár Valentinian I. a brat jeho Valens klonili sa k bludu Ariovmu a prenasledovali pravoverných kresťanov. Tak dal už roku 370 cisár Valens 80 katolíckych kňazov pre vyznávanie učenia sv. cirkve upáliť. Horlivý biskup, sv. Martin, hneď po nastúpení na stolicu biskupskú (roku 371) vybral sa ku cisárovi Valentinianovi I. do Trevíru (Trieru), aby ho pokarhal a napomenul, aby pravoverných kresťanov neprenasledoval. Cisár bol síce vlašným katolíkom; ale miloval poriadok a pokoj v ríši svojej. Avšak manželka cisárova Justína bola oddaná bludu Ariovmu, i popudzovala Valentiniana I. proti pravoverným biskupom. Tak pošťala Justina, cisárskeho manžela svojho, i proti sv. Martinovi, ktorý na dvor cisárov do Trevíru prišiel. Valentinian I. naložil sluhom, aby horlivého biskupa pred neho nepripustili. Márne žiadal sv. Martin dvoranov tri razy, aby ho k cisárovi pripustili. Horlivv sluha Boží zarmútil sa veľmi, že v prospech sv. cirkve s cisárom shovárať sa nemôže; i obliekol kajúcne rúcho, posýpal sa popolom a postil sa, modlil a vzdychal s plačom k Bohu, aby sa nad ním smiloval. Na siedmy deň zjavil sa mu Spasiteľ a napomenul ho, aby sme do paláca cisárskeho išiel. Sv. Martin išiel hneď ráno do paláca. A hľa, dvere otvorily sa mu samy od seba, i stál pred cisárom. Cisár rozpálil sa hnevom a zavolať na sluhov, ako sa opovážili proti príkazu jeho biskupa pred trón cisársky pripustiť. I chcel s nehroženým sluhom Božím surovo nakladať. A hľa, hrozný strach zalomcoval zúrivým cisárom; lebo zpod trónu jeho vyšľahovaly plamene. I sostúpil s trónu objal sv. Martina a sľúbil, že všetko vyplní, o čo sv. biskup žiadať ho bude. A tak" sa i stalo. Cisár vyplnil žiadosť sv. Martina ohľadom voľnosti sv. cirkve a častoráz povolal ho na dvor, aby sa s ním radil a vždy uhostil ho pri stole svojom.

Roku 386 cestoval sv. Martin zase do Trevíru ku cisárovi Maximusovi, aby prosil o milosť pre zajatých kresťanov, ktorých cisár na smrť odsúdil. Cisár povolal sv. Martina ku stolu svojmu. Ale sv. biskup neprijal pozvanie, pretože vraj nemôže obcovať s panovníkom uchvátiteľom, ktorý dvoch cisárov okradol a síce Graciana o život a Valentiniana II. o najkrajšie územia (provincie). Cisár Maximus riekol ku ospravedlneniu svojmu, že on trón cisársky neuchvátil, lež ku prijatiu purpuru a berly bol prinútený, a že nepriatelia jeho iba na poli bitky život utratili. I zahrozil sv. Martinovi, že keď s ním a s biskupom Ithaciom ako biskup obcovať nebude, výrok smrti nad odsúdencami (Priscillianistami), za ktorých sv. biskup prosil prišiel, dá ihneď previesť. Sv. Martin ponáhlal sa k cisárovi a oznámil mu, že ho z obcovania cirkevného

nevytvorí, a že s Ithaciom biskupom, ktorý naliehal na usmrtenie kacierov, obcovať bude, keď väzňov na slobodu prepustí. A tak sa i stalo. Láskový biskup prekazil vraždenie kacierov a usiloval sa ich dobrotkou sv. cirkvi získať. Na to išiel sv. Martin i ku stolu cisárovmu, odprevádzaný jedným kňazom svojím. Pri obede bol konsul Liodius, brat cisárov, ujec jeho a mnoho dvoranov. Sv. Martin bol usadený po boku cisárovom, sprievodca jeho medzi pokrevných Maximusových. Toho času bolo obyčajou, že prostred hostiny prišiel sluha, čašník, a podal pohár vína tomu, ktorý bol pri stole najvzácnejší a keď sa ten napil, podal ho tomu, ktorý bol v dôstojnosti najbližší po ňom. Čašník dľa obyčaje podal pohár vína cisárovi Maximusovi, ale tento rozkázal sluhovi, aby ho podal sv. Martinovi. Keď sv. Martin víno z pohára okúsil, nepodal ho cisárovi, ale kňazovi svojmu, ktorého považoval za najdôstojnejšieho pri stole cisárovom. Všetci hostia zadivili sa a sám cisár obdivoval sv. biskupa, ktorý pri stole najväčšieho mocnára ukázal, že dôstojnosť kňazská je na svete najvyššia a to vykonal, čo by druhý biskup nebol sa opovážil ani pri stole mešťanostu urobiť. Od toho času vážil si cisár Maximus sv. Martina veľmi vysoko; ale ešte väčšmi ctíla ho cisárovná. Kedykoľvek cisárovná sv. Martina k stolu povolala, vždy chystala sama jedlá, prikryla stôl a obsluhovala sama úctivé a radostne sv. biskupa. Po hostine sobrala sama obrusy (prikryvadlá) a posbierala ostatky obedu, a prechovávala ich jako drahocennú pamiatku.

Divno je človekovi, že sv. Martin, ktorý všetkých ľudí viac než seba miloval, mohol mať i nepriateľov a utŕhačov. Medzi kňazmi jeho nachádzal sa dákysi Brikeius, ktorý sv. Martina veľmi nenávidel a to tak, že ostatní kňazi radili sv. biskupovi, aby ho jako ľahkomyselníka od seba odstránil. Sv. Martin to neurobil, ale napomínal poblúdenca, aby sa na pokánie dal. Jedného dňa pýtal sa na ulici cudzinec Brikcia: «Kde že býva sv. Martin ? Nemocný som a ufám, že na prímluvu jeho budem uzdravený.» Ľahkomyselný Brikeius odpovedal zadivenému cudzincovi: «Keď potrebuješ toho blázna, pozri, tamto stojí. Pozri len, jako tam stojí, oči k nebu otvára, jako by bol bez rozumu.» Sv. Martin priblížil sa k posmešníkovi a riekol pokojne: «Dobre tak, Brikcie!» Lahtikár zahanbil sa a tajil všetko. Sv. Martin riekol láskavé: «Dobre som všetko počul. A predsa ubezpečujem teba, že Boh vyslyšal modlitbu moju: ty budeš po smrti mojej nástupcom na biskupskej stolici. Chystaj sa už teraz k tej dôstojnosti; lebo, hovorím tebe, budeš ťažký kríž znášať.» Brikeius stal sa po smrti sv. Martina biskupom v meste Túre (Tours). Vtedy otvorily sa mu oči, i žil veľmi kajúcne, bol horlivým biskupom, znášať musel mnohé krivdy a zomrel r. 444 jako svätý.

V okolí mesta Túru (Tours) žili za času sv. Martina ešte mnohí pohania. Horlivý biskup nemal pokoja, kým všetkých nepokrstil. Rúcal pohanské modly a pozotínal stromy, ktorým poverčivý ľud úctu božskú vzdával. Jedného dňa chcel sv. Martin vyvrátiť modlársky chrám a posvätený strom pri ňom. Najvyšší žretci a niektorí pohania protivili sa svätému biskupovi a konečne riekli: «Keď tak veľmi dôveruješ Bohu svojmu, ktorého menuješ pravým a všemohúcim, nuž zotneme sami tento strom; ale ty musíš tam stáť, kde ti miesto vykážeme. Sv. Martin dôveroval v Boha, dal sa poviazať a na tú stranu postaviť, na ktorú sa strom chýlil a spadnúť mal. Strom zoťatý klesal, sv. Martin prežehnal sa znamením sv. kríža, padajúci naň strom prehodil sa v povetrí, jako by bol víchrom býval zachvátený, i dopadol na zem na druhej strane. Pohania vykrikli zadivení a prosili sv. biskupa, aby na nich ruky složil a ich ku sv. krstu chystal. Podobne účinkoval sv. Martin i v obďalnejších krajoch: všade padaly modly a povstávaly chrámy kresťanské.

Sv. Martin vysoko vážil si ľudí, ktorí seba zapierali. Sám viedol až do najvyššej staroby svojej veľmi prísny život. Spával na holej zemi a často trávil celé noci na modlitbách. Pokrm jeho bol jednoduchý a skoro vždy sa zapieral prísny pôstom, aby pokúšaniam diabla mohol odolať. Toho času žila v Gallii veľmi zbožná kresťanská panna na vonkovskom statku svojom. Chýr o svätom jej živote dostal sa i k sv. Martinovi. Keď horlivý biskup do toho kraja zavítal, v ktorom sv. panna žila, chcel uctiť zásluhy jej i obmýšľal, že ju navštívi. Avšak sv. panna bola složila slávnostný sľub, že u seba neprijme žiadneho muža. Sv. Martin oznámil zbožnej panne úmysel svoj, aby ju príchodom svojím neprekvapil. Ale sv. panna odkázala horlivému biskupovi, že ho prijať nemôže. Sv. Martin pochválil vytrvalú obozretnosť múdrej panny, ktorá sľub svoj bez ohľadu na osoby zachováva a prijal pokrm, ktorý mu jako dar poslala. I oslavoval prísne zapierame a pokánie zbožnej panny. I učeníkom svojím odporúčal častoráz odriekanie sa sveta a prísne zachovávanie nevinnosti. Raz ukázal im lúku, ktorej čiastka bola od volov a od kráv vypasená, čiastka od sviní rozrýpaná a čiastka ostala nedotknutá a jako krásny pokrovec bola kvetinami pokrytá. Sv. Martin riekol mníchom: «Tá čiastka lúky, ktorá je ešte posiaľ zelená, ale má kvietky vypasené, je obraz stavu manželského. Tá čiastka, ktorá je rozrýpaná od ošípaných, značí necudnosť a smilstvo. A tá čiastka, ktorá posypaná je voňavými kvietkami, je sv. stav panenský a mládenecký. Smilstvo zasluhuje prísny trest, manželstvo náleží medzi veci dovolené, panenstvo a mládenectvo je vecou slávy.»

Sv. Martin dožil popri mnohých obťažných prácach a vytrvalom snažení po rozšírení slávy Božej na zemi a upevnení sv. cirkve, popri prísnom zapieraní seba, popri mnohých protivenstvách a pokúšaniach vysoký vek požehnaného života svojho. Mal už osemdesiatštyri roky, keď mu milostivý Boh zjavil, že blíži sa koniec pozemského putovania jeho. Ponavštevoval farnosti biskupstva svojho, i napadla ho v obdialnom kraji veľká slabosť. Uchýlil sa do fary a povolal k sebe kňazov a mníchov, aby ich ku zbožnosti napomenul a od nich sa odobral. Všetci prítomní učenici žiaľili nad odchodom milovaného majstra a otca svojho, a so slzami v očiach hovorili: «Otče, prečo chceš nás opustiť? Komu ponecháš starosť o synov svojich? Pažraví vlci napadnú stádo tvoje a kto nás obháji, keď nebude hlavného pastiera? Známe, že túžiš po spojení s Pánom Ježišom Kristom; ale veď odplata tvoja je poistená, keď bude i život pozemský tebe predĺžený! Ach, daj sa pohnúť k útrpnosti biedou našou, hľad' na nebezpečenstvá, ktorým nás ponechávaš i neopúšťaj nás!» Sv. Martin slzami a prosbou učeníkov svojich dojatý, pozdvihol oči k nebu a modlil sa: «Pane, keď som ľudu Tvojmu ešte potrebný, neodhadzujem sa od práce, nech sa stane svätá vôľa Tvoja!» Slabosť a zimnica zväčšovali sa a predsa ležal sv. Martin na holej zemi posypanej popolom, odiaty do drsného kajúcneho rúcha cez celú noc a modlil sa vrúcne k Bohu. Učenici chceli podložiť pod boľavú hlavu jeho trochu slamy; ale svätý riekol: «Popol má byť lôžkom zomierajúceho kresťana, a ja obávam sa, aby som vám iný príklad nedal.» Dvaja kňazi chceli ho na druhú stranu obrátiť, aby mu úľavu spôsobili, svätý nedovolil a riekol: «Bratia moji, nechajte ma, nech radšej zomierajúc do neba pozerám, než po zemi, aby duch môj, ktorý je na ceste k Bohu, od pravej cesty sa neuchýlil.» Tešil sa z trpkosti zápasu smrteľného, pozeral ustavične k nebu, prespevoval radostné žalmy a tak odovzdal čistú dušu svoju do rúk Stvoriteľových dňa 11. novembra roku 400. Co sv. Martin zomieral, kľáčal priateľ jeho a životopisec Sulpicius Severus v izbičke svojej a modlil sa, i zjavil sa mu svätý v bielom skvelom odeve a s vyjasnenou tvárou vkladal na neho ruky a požehnával ho. Zjavenie zmizlo a nezdadlho prišla do kláštora zpráva, že sv. biskup dokonal.

Telo sv. Martina skvelo sa po smrti nebeskou žiarou, i odniesli ho v slávnostnom sprievode nariekajúcich veriacich a 2000 mníchov do sídelného mesta Túru (Tours) a bolo neďaleko mesta pochované. K hrobu jeho, ktorý nezadlho bol preslávený mnohými divami a zázrakmi, putová-vali veriaci nielen z Gallie (Francúzska), ale i zo všetkých okolitých krajín.

Poučenie.

Sv. Martin objavoval v živote svojom «ľkú bázeň Božiu, horlivosť v službe Božej, prísne zapieranie seba a milosrdenstvo oproti bližným svojim. Aby záležitosti biskupstva svojho a sv. cirkve šťastne mohol pokonať, používal k tomu zvláštne prostriedky: utiekal sa k milostivému Bohu skrze pôst, kajúcne rúcho, zapieranie seba a skutky milosrdenstva. Kresťane, nasleduj sv. Martina. I ty máš dosť príležitosti, aby si konal skutky milosrdenstva duchovného i telesného. Duchovné skutky milosrdenstva sú: hriešnikov karhať; neumelých poučovať; pochybujúcim dobre radiť; zarmútených tešiť; nespravodlivosť trpezlivo znášať; tým, ktorí nás obťažujú, radi odpúšťať a konečne po siedme — za živých a mrtvých Bohu sa modlievať. Kresťane, to čiň a budeš nasledovať sv. Martina. Ale on konal i telesné skutky milosrdenstva; i tie sú sedmoré: lačných kŕmiť, smädných napájať, nahých odievať, väzňov vysvobodovať, nemocných navštevovať, pocestných do domu prijímať a mrtvých pochovával I ty, kresťane, môžeš, jako sv. Martin, ku pomoci prispievať telu ľudskému telesnými skutkami milosrdenstva. K tomu zaviazaní sme už i prirodzeným zákonom lásky. Už v Starom Zákone nachádzame veľmi pekné príklady tejto obetovavej lásky k bližným. Keď Tobiaš (Kniha Tobiašova 1.) s mnohými Židmi bol uväznený v meste Ninive, povolil mu kráľ Salmanasar, že by po meste slobodne chodil. A čo robil Tobiaš v meste? Sv. Písmo hovorí: «Tobiaš každý deň chodieval k priateľom svojim a tešil ich jako mohol; lačných kŕmil z majetku svojho, nahým dával odev, mrtvých a pobitých usilovne pochovával.» A milosrdný i trpezlivý Job (Kn. Job, 30.) hovorí: «Plakával som niekedy nad tým, ktorý bol trápený a ľútosť ukazovala duša moja k chudobnému.» Keď chudobná Rutli (Kn. R. 2.) na poli Boozovom klasy sbierala, uzrel ju Booz a milosrdenstvom hnutý dovolil jej nielen klasy sbierať, ale rozkázal žencom, aby jej i niektorý snop dali, že by si zbožie vymlátila, chleba napiekla a sa nasýtila. A v Novom Zákone hovorí Kristus Pán (Mat. 25, 34—40.), že čokoľvek chudobným a núdznym udeľujeme, Bohu to dávame: «Podťte požehnaní Otca môjho, vládnete kráľovstvom vám pripraveným od ustanovenia sveta: lebo som lačnel a dali ste Mi jest; smädný bol som a dali ste Mi piť; pocestným bol som a prijali ste Mňa; nahý bol som a priodiali ste Mňa; nemocný bol som a navštívili ste Mňa; v žalári bol som a prišli ste ku Mne Amen, pravím vám, čokoľvek ste učinili jednému z bratov týchto Mojich najmenších, Mne ste učinili.» Najmenší bratia sú chudobní a núdzní. Preto zbožní predkovia naši toľko nemocníc a domov pre chudobných vystavali, že pamätali na tie slová Spasiteľove.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý znáš, že my nijako z vlastnej moci nemôžeme sa udržať, po-praj milostivé, aby sme na prímluvu sv. vyznavača a biskupa Tvojho Martina proti všetkému zlému boli ochránení a posilnení. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho.. Amen.

12. novembra.

Sv. Martin, pápež a mučeník.

Medzi najstálejších strážcov sv. viery, ktorú láskavý Spasiteľ sv. cirkvi a námestníkom Svojim na zemi, pápežom a biskupom sveril, patrí sv. Martin pápež. Na ňom vyplnily sa slová Spasiteľove (Ján 16, 2.), ktoré povedal apoštolom Svojim a učeníkom: «Von zo synagóg (škôl, shromaždení) vyženú vás; áno prichádza hodina, že každý, kto vás zabije, bude sa domnievať, že by tým. Bohu slúžil. Vyše tridsať prvých pápežov zomrelo smrťou mučeníckou, že neohrozene hájili sv. vieru; medzi nimi i sv. Martin.

Tento neohrozený obranca sv. viery narodil sa v Todi v Toskansku v Itálii z vážnej rodiny kresťanskej. Od najútlejšieho veku bohabojné a cnostné vychovávaný osvojil si hlbokú učenosť. Za pápeža Theodora bol za kňaza posvätený a okolo roku 640 do Carihradu (Konštantinopolu) poslaný, aby blud Monothetov udusil. Títo bludári, na ktorých čele stáli patriarchovia carihradský Sergius a nástupca jeho Pavel, tvrdili, že Pán Ježiš Kristus mal iba jednu vôľu (energiu),, zapierali zásluhy spasenia a zapríčinili veľký neporiadok vo sv. cirkvi na Východe.. Učený kňaz Martin zastával čisté učenie sv. cirkve a skvele porážal bezbožné domnienky bludárov. I navrátil sa do Ríma a pracoval pri boku pápeža Theodora na potlačení bludov.

Pápež Theodor zomrel roku 649 a sv. Martin bol dňa 5. júla jednohlasne za nástupcu jeho vyvolený a hneď i korunovaný. Duchovenstvo rímske nečakalo ani na tor či cisár Konštanec II, ktorý bludárom Mon-theletom naddržoval, voľbu, nového pápeža za dobrú uzná. Cisár uznal síce sv. Martina za pápeža; ale navdaný patriarchom carihradským Pavlom odpísal novému pápežovi,, aby i tých, ktorí jednu vôľu v Ježišovi Kristovi zastávajú (Monothetov), i tých, ktorí vo dve vôle, božskú a ľudskú Pána Ježiša Krista veria, jako veriace dietky sv. cirkve uznával. Celý pravoverný svet radoval sa nad šťastnou voľbou nového pápeža, ktorý už poslal zbožným životom, hlbokou učenosťou a neohrozenou obranou pravého učenia sv. cirkve bol sa preslávil; lebo voľba jeho padla v ťažké časy a sv. cirkev potrebovala silného a obozretného riaditeľa. A sv. Martin osvedčil sa hneď jako horlivý apoštolský obranca sv. viery, jako pevná skala, na ktorej spočívala sv. cirkev, jako láskavý otec biednych a nešťastných, jako vzor bohabojnosti a opravdivé dokonalého kresťanského života. Pavel, patriarcha carihradský, nahovoril panovitého cisára Konštanca II., že vydal dva spisy (Typos a Ektesis) a dal ich rozširovať po celej ríši rímskej s prísny nariadením, aby sa dľa nich všetci biskupi a veriaci riadili a o tej veci mlčali, či má Spasiteľ jednu alebo dve vôle a svornosť vo sv. cirkvi nerušili. Východní niektorí biskupi hotoví boli vôľu cisárovu plniť. Ale panovitý cisár, ktorý osoboval si moc rozhodovania o sporoch náboženských, narazil s opovážlivosťou svojou a prechvatom na pevnú skalu v Ríme, ktorá nechcela sa klátiť. Sv. Martin povolal hneď po korunovaní svojom roku 649 a po objavení sa týchto dvoch cisárskych proticirkevných nariadení snem cirkevný (synodu) do Ríma, na ktorý sa šislo 105 biskupov. Pod predsedníctvom pápeža, sv. Martina, pojednával snem cirkevný o učení Monothetov, zavrhol to učenie jako bludné, spisy cisárove boly vyhlásené za nekatolícke, i bola vyriešená kliatba cirkevná na kacierov Monothetov, menovite na pôvodcov a obrancov toho bludu, jakými boli biskupi Cyrus z Fasisu, Theodor z Faranu a Pyrrhus, jako i patriarchovia carihradskí Sergius a tehdajší Pavel, a ešte niektorí, jako i na tých, ktorí by nariadenie cisára Konštanca II. zachovávali. I sdelil horlivý pápež uzavretia snemu cirkevného všetkým biskupom

po celom kresťanskom svete a napomínal ich, aby verne strážili pravú vieru katolícku a vykoreňovali všetky bludy a kacierstva. I cisárovi Konštancovi II. poslal dojímavý list, v ktorom ho prosil pre všetkých svätých, aby ochraňoval vierovyznávanie cirkevné k prospechu sv. cirkve a ku všeobecnému uspokojeniu. Jánovi, biskupovi vo Filadelfii, naložil, aby obsadil pravovernými a zbožnými mužmi stolice biskupskej, ktoré pod patriarchátmi jeruzalemským a antiochenským boli uprázdnené, i vyslovil sa ku koncu listu svojho, že neprestáva sa slzami a vzdychaním k milostivému Bohu modliť o napravenie a obrátenie tých nešťastníkov, ktorí od svätej cirkve sa odtrhli a ku kacierom sa pridali.

Horlivý pápež sv. Martin povzbudil proti sebe zarytých kacierov, ktorí mnohé trpkosti, utrpenia, prenasledovania a konečne smrť mučenícku mu zapríčinili. Patriarcha carihradský Pavel, ktorý bol zo sv. cirkve vyobcovaný, a iní mohutní nepriatelia pápežovi osočovali ho neprestajne u cisára, že konečne pyšný panovník zahorel pomstou proti hlave sv. cirkve a dopustil sa neslýchaných ukrutností proti sv. Martinovi, ktorý neunavene usiloval sa čisté a pravé učenie Pána Ježiša Krista a Jeho sv. apoštolov medzi kresťanmi udomáčniť a upevniť. Rozhnevaný panovný cisár Konštanc II. nedbal na pokornú prosbu pápežovu, ale štvaný kaciermi chcel vôľu svoju stoj čo stoj previesť. Považoval nariadenie pápežove za vzdor proti rozkazu svojmu a za velezradu, pretože mu pod pokutou vyobcovania z lona sv. cirkve bráni vo veciach cirkevných zákony vydávať. I naložil miestodržiteľovi svojmu v Itálii, Olympiovi, aby najprv všetkých biskupov uväznil, ktorí by rozkazu jeho vzdorovali a potom aby pápeža zajal, ako väzňa do Carihradu odviezol, alebo ho bez okolov zavraždil. Miestodržiteľ (exarch) Olympios presvedčil sa, že všetci biskupi pridŕžajú sa sv. Martina ako najvyššieho pastiera vo sv. cirkvi a že sv. vieru neohrozene zastávajú, pri čom ich veriaci ľud odhodlane podporoval. Miestodržiteľ nemohol žiadneho biskupa uväzniť, i umienil si, že rozkol medzi nimi zapríčiní. Ale márné bolo namáhanie jeho. V zúfalstve svojom odhodlal sa, že rozkaz cisárov násilne prevedie. Sobral silné vojsko a tiahol proti Rímu. Na ceste sľuboval vojsku hojné odmeny, keď sv. Otca pomôže uväzniť a zničiť. Avšak keď pritiahol do Ríma, nechcelo pravoverné vojsko italské ruky svoje na posvätenú osobu hlavy sv. cirkve vzťahovať. Čo sa nepodarilo úskočnému Grékovi verejným násilím, myslel previesť súkromne úskokom a nástrahou krvavou. Podplatil sluhu svojho, aby sv. Martina preklal, keď tento mu bude podávať Sviatosť oltárnu. Jedného dňa išiel bezbožný Olympios s podplateným sluhom svojím do chrámu Panny Márie Väčšej s tým čiernym neslýchaným úmyslom, že sv. Martina zavraždí. Žiadal úctivé pápeža, aby obom Sviatosť oltárnu udelil. Sv. Martin chcel im prislúžiť Večeru Pána. Ozbrojený sluha Olympiov, ktorý pápeža predodnúť mal a pri bohaprázdnom pánovi svojom stál, aby z rúk sv. Martina Telo Božie prijal, oslepol nenadále a nemohol krvavú, do neba volajúcu vraždu previesť. Olympios prestrašený hodil sa k nohám svätého, vyznal zločinný zámer svoj, ktorý mu cisár naložil, i prosil so slzami v očiach za milostivé odpustenie. Kajúcne uznal, že milostivý Boh ochraňuje verného sluhu Svojho, i odišiel s vojskom do Sicílie proti divokým Saracenom, kde v bitke život svoj utratil.

Cisár Konštanc II. rozpálil sa hnevom, keď počul, že Olympiov krvavý zámer sa nepodaril, keď sa presvedčil, že západní biskupi krčovite s pápežom vynesenia snemu cirkevného sa pridŕžajú; i umienil si, že neohrozeného pápeža stoj čo stoj potrestá.

I vyvolil ukrutného a zločinného človeka, menom Theodora Kalliopasa, za miestodržiteľa do Itálie, i naložil mu, aby do Ríma s vojskom vtrhol, sv. Martina pod zámienkou jakoukoľvek

vymyslenou uväznil a do Carihradu odviedol. Aby sa úmysel násilníckeho cisára vydaril, pridal miestodržiteľovi úskočného komorníka svojho, Theodora Pellura, ktorý každý krok jeho strážiť mal. Nový miestodržiteľ Theodor Kalliopas prišiel s veľkým vojskom dňa 15. júna roku 653 do Ríma. Sv. Martin bol práve vtedy nemocný a trpel už osem mesiacov na suchú lámku; i naložil biskupom, duchovenstvu a vznešeným Rimanom, aby miestodržiteľa v mene jeho úctivé a slávne privítali. Kalliopas vyjadril pretvárene žiadosť, že by rád čo najskôr so sv. Ocom sa shovárať a mu sa pokloniť; ale že je dlhou a obťažnou cestou veľmi ukonaný a že sa mu iba na druhý deň predstaví. Druhý deň bola nedeľa a veľké množstvo veriacich, ktorí miestodržiteľovi nedôverovali, shromažďovalo sa okolo paláca pápežovho. Úskočný Kalliopas obával sa ľudu a nepriblížil sa k palácu pápežovmu. V pondelok odkázal sv. Martinovi, že sa dozvedel, ako by v paláci pápežovom zbrane boli ukryté. Sv. Martin zadivil sa tomu zlomyseľnému podozrievaniu a udavačstvu, i odkázal miestodržiteľovi, aby palác prehliadol a sluhom svojim nariadil, aby vyzvedačom na ruku išli a všade po paláci ich povodili. Medzitým utiekol sa sv. Martin na doliehanie duchovenstva do chrámu sv. Jána na Laterane. I dal si lôžko svoje hneď pri hlavnom oltári postavil. Vojsko obsadilo najprv palác pápežov a celý ho prekutalo, ale nenašlo ani zbrane, ani pápeža. A keď Kalliopas počul, že sa sv. Martin do chrámu sv. Jána na Laterane preniesť dal, prihrnul sa s vojskom, vylámal dvere chrámové a vojsko grécke vtrhlo s veľkým krikom do chrámu, a roztrepalo mečami náradie a náčinie chrámové a útočilo na duchovenstvo, ktoré sv. pápeža obklopovalo a brániť chcelo. Miestodržiteľ ukázal rozkaz cisársky, ktorý nakladal, že má sv. Martin byť s prestolu pápežského shodený a druhý kňaz za pápeža vyvolený. I tvrdil, že sv. Martin dopustil sa velezrady, že so Saracenmi drží, a že vyslovil sa vraj pohoršlive o najsvätejšej Matke Božej. Túto podvodnú obžalobu použil bezbožný Grék Kalliopas preto, aby veriaci ľud proti sv. Martinovi pobúrili a snadnejšie uväzniť ho mohol. Sv. pápež riekol: «Hľa, tak používajú Gréci vždy proti nám osočovanie!»

Úskočný Kalliopas zmýlil sa. Ani Rimania, ani duchovenstvo neverili očierňovaniu a s veľkým krikom osvedčovali, že nevinného pápeža i obetovaním vlastného života budú brániť. Sv. Martin povstal na boľastnom lôžku, zakázal duchovenstvu a veriacim všetko násilie a prelievanie krve, i dobrovoľne vzdal sa násilníckemu miestodržiteľovi, aby ho uväznili a do Carihradu odviekli. Pokojne a s vrelou myslou hľadel na gréckych žoldnierov, ako mu okovy kládli ako nejakému zločincovi. Kalliopas dal sv. Martina do paláca svojho odviecť. Rimania búrili sa: i tíšil sv. námestník Kristov láskavými slovami veriacich a prosil ukrutného miestodržiteľa, že by mu povolil niektorých kňazov ku obsluhu a podpore. Na druhý deň navštívili všetci biskupi a kňazi, ktorí v Ríme sa zdržovali, sv. pápeža, doniesli mu mnohé veci, ktoré ku dlhej ceste sú potrebné a chceli s ním i sami cestovať do Carihradu ku cisárovi. V noci dal bezbožný Kalliopas sv. Martina so šiestimi kňazmi tajne na loď, ktorá na rieke Tibere prichystaná stála, dopraviť a sv. pápež nesmel nič so sebou vziať, leda odev, ktorý práve na sebe mal. I dal násilník strážiť brány mestské, aby unikajúcu loď nikto nemohol prenasledovať.

Na lodi nachádzal sa cisársky komorník, zločinný Theodor Pelluros, ktorému nariadil ukrutný pomstivý cisár Konštantín II., aby cestu do Carihradu všemožne predĺžil, sv. pápeža ukrutne trýzni! a tak vytrvalosť jeho a stálosť vo sv. viere podvrátil a zviklal. Dlho plavil sa ničomný komorník cisársky so sv. väzňom po mori: i dorazili k Misenumu, potom ku Kalabrii a k iným ostrovom, kde pre neprestajnú búrku morskú za tri mesiace zdržovať sa museli. Počas tejto štyrimesiačnej plavby zachádzal zločinný Pelluros so sv. Martinom ako s nejakým otrokom a

nikdy mu nepoprial, aby na suchú zem vystúpil, ačkoľvek bol na lámku a červienku veľmi nemocný a povetie i nemoc morská zvyšovali boľasti jeho tak, že ani núdzny pokrm užiť nemohol. A surový bezbožník neposkytoval nemocnému pápežovi iného pokrmu, než obyčajný ťažký a málo záživný, jakým i mornárov-otrokov krmil. Ale veriaci ľud hrnul sa všade, kde loď ku brehu pristála, k sv. Otcovi, aby sa mu poklonil, aby ho o pápežské požehnanie prosil a niečim občerstvil a podarúval. Suroví grécki vojaci podržali si pokrmu a dary, i odháňali zbožných veriacich kresťanov nádvakami a bitkou od lodi. Konečne doplavila sa loď ku ostrovu Naxosu. Neľudský komorník cisárov odviezol svätého Martina do žaláru, v ktorom za úplný rok neľudsky bol trýznený. Potom zase dal ukrutný Pelluros svätého pápeža na loď vysadiť a tak dorazili dňa 17. septembra roku 654 do prístavu Carihradského.

A ešte len teraz znášať musel verný sluha Pána Ježiša Krista veľkú potupu a trýznenie, jako drier Majster božský jeho v nevďačnom Jeruzaleme. Bezbožný Pelluros rozkázal vojakom, aby nemocného sv. Martina na breh prístavu Carihradského vyniesli a na hrubý pokrovec položili. I osočovali neľudskí navedení vojaci, pred sberbou mestskou, že sv. Martin krajinu Saracenom zradil a zapredal. Surová sberba vysmievala sv. pápeža a trýznila ho všemožne. K večeru zavliekli neľudskí vojaci sv. Martina do tmavého žalára, v ktorom za tri mesiace bol trápený. Krom žalárnika nesmel nikto k nemu pristúpiť, i nemohol s nikým slovíčka prehovoriť a biedu svoju sdeliť.

Sám píše v liste svojom o tom trápení a o biede takto: «Minulo sa 47 dní, i nepodali mi ani len vody k umývaniu. Trasiem sa na celom tele od zimy, a veľmi som slabý a nemocný. Červienka, na ktorú už dávno trpím, nepraje mi ani za okamihnutie pokoja, a telo moje také je zoslabené, že nevládzem hore vstať. Keď dostávam i pokrm, nuž je to taký, že ho nemôžem požiť, keď i tak všetko sa mi hnusí a oškliví. Neprestajne vzdychám k Bohu, že by dľa milosrdenstva Svojho dokončil utrpenia moje a že by odpustil prenasledovníkom mojim.»

Roku 654 v prostriedku mesiaca decembra začali sudcovia sv. Martina vyšetrovať. Dovedený bol do domu pokladníka cisárovho, v ktorom shromaždený bol celý senát, aby ho odsúdil. Ačkoľvek tak veľmi bol slabý, že ku súdu musel byť viac nesený, než sám mohol kráčať, žiadali bez-srdci sudcovia, aby pred nimi stál. Nevinný sluha Boží dlho mlčal na nespravodlivé obviňovanie a bezbožné očerňovanie. Ale keď vystúpilo dvadsať dôstojníkov vojan-ských, ktorých pomstivý cisár Konštanc II. najal a podplatil, a z velezrady ho obviňovali, bránil sa sv. Martin tak rázne a skvele, že iba dvaja nepraví svedkovia opovážili sa očerňovanie svoje opakovať. Sami sudcovia, ktorí už drier odsúdenie jeho vyriekli, hanbili sa pre bezočivosť neslýchaných vymyslením, jaké podplatení skrivodliví svedkovia prednášali. A keď bezbožní svedkovia predsa výpovede svoje prisahou potvrdiť chceli, riekol sv. Martin s úsmevom ku sudcom: «Či sú toto svedkovia, jakých zákony požadujú? A vy prečo chcete dovoliť, že by títo ľudia prisahali, a duše svoje ztratili?» A sv. hnevom rozpálený zvolal: «Dovoľte, aby výpovede svoje bez prisahy potvrdili a potom odsúďte mňa dľa zdania svojho; bude to pre mňa dobrodením. Veď prečo by mali skrze skrivodlivú prisahu dušu a blahoslavenstvo svoje na veky utrátiť?» Sudcovia zvolali rozhnevaní: «My sme kresťania a pravoverní. Sv. pápež vzdychol si: «Oj, keby ste nimi boli a keby som vám niekedy v ten veľký deň hrozného súdu mohol dobré svedoctvo o tom vydať!» Na tieto slová povstal pokladník cisárov (minister) a išiel ku cisárovi Konštancovi II, aby mu oznámil priebeh pojednávania súdobného, i aby prijal od neho ďalšie rozkazy a nariadenia.

Keď pokladník cisárov do siene súdovej sa navrátil, oznámil, aby sv. Martin na dvor palácu cisárovho bol vyvedený. Sudcovia zaujali povýšené miesto na dvore a cisár díval sa s okna, hustými mrežami opatreného, na ďalšie pojednávanie súdu. Veľké množstvo ľudstva sbehlo sa, aby páslo oči svoje na tom bezbožnom divadle. I postavili vojaci sv. pápeža na lešenie pred sudcov, a podopierali ho, aby neklesol. Tu stál nevinný námestník Spasiteľov, jako niekedy On sám, vystavený na posmech bezsrdeej sberby. Predseda skrivodlivého súdu opakoval verejne všetky obžaloby a povýšeným hlasom prednášal, jako vraj sv. pápež nepokoje v ríši zapríčiňoval a na život cisárovi sial. A bohaprázdnik dokončil výrok súdu, ktorým sv. Martin na smrť bol vydaný, týmito slovami: «Hľa, spravodlivý a vševedomý Boh vydal ťa do rúk našich, aby si obsiahol odplatu za prácu svoju!» I rozkázal žoldnierom, aby sv. pápeža odznakov dôstojnosti pápežskej pozbavili, a rúcho jeho až na košeľu vyzliekli. Zverskí otroci diablovej vykonali surový rozkaz a roztrhli košeľu jeho od hora až dolu, že vychudnuté telo jeho iba drsné kajúcne rúcho, ktoré na spodku nosieval, zahaľovalo. I odovzdal ho miestodržiteľovi a zvolal: «Dajte ho hneď na kusy 'rozsekať'!» A sudcom riekol bezbožník, aby kliatbu svoju nad ním vyriekli. Ale iba niektorí sudcovia vykonali jako poslušní otroci rozkaz pokladníkov; ostatní, upreli oči svoje k zemi a ponáhľali sa smutní a predesení domov; lebo boli úplne presvedčení o nevinnosti sv. pápeža a oškľivili si do neba volajúcu krivdu a pomstivosť cisárovu, i [podlízavú ochotu krvavých otrokov jeho. Niektorí úslužní bludoverskí vojaci huckať sberbu, aby sv. Martinovi zlorečila. Ale málo bolo medzi ľuďom takých bezbožných podliakov, ktorí sa tej nepravosti dopustili;; veľká väčšina ľutovala sv. Martina, prelievala horké slzy, že sa tak ohavné nakladá s hlavou sv. cirkve a s oškľivosťou opúšťali dvor palácu cisárovho. Svetskí žoldnieri zavesili mu okovy na hrdlo a na ruky jako nejakému zločincovi, kat niesol pred ním obnažený meč na znak, že je na smrť odsúdený, i vliekli ho ulicami mesta do súdneho domu, v ktorom býval miestodržiteľ a žaláry sa nachádzaly. Cestou trýznili zverskí žoldnieri sv. pápeža, ktorý polonahý klesal pod ťarchou okovov. To pohlo srdcom i najsurovejšej sberby mestskej, i kacierov a pohanov. Súcit a smútok zračil sa na tvárach všetkých divákov, iba sv. pápež sa radoval, že mu bolo popriate za pravdu sv. viery a pre Spasiteľa muky znášať. I hodený bol do tmavého žalára na tvrdú lavicu, ktorá mala byť lôžkom jeho a prikovali ho k jednému vrahovi.

Ale cisár Konštanc II. rozmyslel si vec, i rozkázal, aby sv. Martin bol odvedený do iného žalára, ktorý menoval sa Diomedov, i aby sa s usmrtením jeho za čas počkalo. Žoldnier, ktorý sv. Martina do žalára Dio-medovho vliekol, sotil ho s takou zúrivosťou dolu schodami do žalára, že sa krvou jeho zabarvily a sv. pápež polomrtvý ležať ostal. I hodený bol na studenú kamennú lavicu. Žalárnikova manželka a dcéra, ktoré dívaly sa na zverskú ukrutnosť bludoverského žoldniera, poľutovaly sv. pápeža i priniesly mu po odchode žoldnierovom periny, upravily mu pohodlné lôžko a zohrialy skrehlé od zimy údy, obviazaly rany jeho a občerstvily ho pokrmom. Sv. Martin bol tak utrýznený a zoslabený, že iba k večeru slovíčko prerieť mohol. I modlil sa ticho a skrúšene k milostivému Bohu; lebo očakával, že každú chvíľu k nemu žoldnier tyranov prísť môže, aby ho na popravné miesto odviedol.

I prišiel k nemu žalárnik, doniesol mu záživný pokrm, sosňal mu ťažké putá a tešil ho, že sa mu nezadlho biedné postavenie obľahčí, zmení. Sv. pápež poďakoval sa mu za súcit, ale spolu vyslovil túžbu, že po ničom inšom tak netúži, než aby bol čoskôr spojený so Spasiteľom svojim a čo by hneď i smrť mučenícku podstúpiť mal. Príčina, pre ktorú žalárnik oznámil sv. Martinovi, že bude pri živote ponechaný a že sa bieda jeho ukončí, zakladala sa na zvláštnej udalosti.

Medzitým čo sv. Martin po žalároch bol vláčený a v nich muky znášal, navštívil pomstivý cisár Konštanc II. patriarchu Carihradského Pavla, ktorý bol hlavnou príčinou uväznenia a trýznenia sv. pápeža Martina a verejným podporovateľom bludárov Monotheletov. Vyobcovaný sv. pápežom bludársky a pomstivý patriarcha Pavel onemocnel bol náhle veľmi nebezpečne. Tyranský cisár rozprával nemocnému, aby ho potešil, ako dal pápeža odsúdiť, pohaniť, mučiť a na smrť utrýzniť. Nemocný hriešnik Pavel badal, že stojí na prahu večnosti, i zbladol, odvrátil sa od bezbožného cisára s hrôzou, vzdychol si a riekol hlasom zúfalým: «Ó jaký som biedny a nešťastný! Či chcete takým spôsobom mieru hriechov mojich na pokraji smrti doplniť a zatratenie moje zväčšiť ?!- S podivením hľadel cisár na kajúcneho hriešnika a pýtal sa po príčine tohoto výkriku. Pavel, trápený svedomím, obrátil sa k cisárovi a prosil ho čo najsnažnejšie, aby od ukrutnosti upustil a v sv. Martinovi, o ktorom zná, že sa žiadnej neprávosti nedopustil a že je celkom nevinný, vysokú dôstojnosť pápežskú v úctivosti mal a na slobodu ho prepustil. I riekol: «Či to nieje barbárstvo, keď nevinného, najvyššieho pastiera cirkve, jako nejakého zločinca trýznite ? O cisáru, v hodinu smrti objavujú sa činy naše celkom v novom svetle!» Tak zatriasol strach pred blízkou smrťou svedomím vyobcovaného z lona sv. cirkve poblúdeného patriarchu Pavla a sv. Martin stál v skvelom svetle jako nevinný pred duchom jeho. Avšak kajúcny poblúdenec nemohol napraviť tie do neba volajúce nespravodlivosti, ktoré pričinením jeho pomstivý cisár na sv. pápežovi páchal, i zomrel v kliatbe cirkevnej.

Cisár Konštanc II. v neuhasiteľnej pomste zatvrdil srdce svoje a hanobné neprávosti jeho udusily v ňom každý lepší cit ľudský. Iba to vykonal po vôli zomierajúcemu patriarchovi, že odvolal výrok smrti a sv. Martina do laurického Chersonesu (na Krím) do vyhnanstva odsúdil. S ním boli vypovedaní i neohrozený vo sv. viere Maximus opát carihradský a dvaja učenici jeho, menom Anastasiovia. Za tri mesiace bol trýznený ešte potom sv. Martin v žaláre v Carihrade a iba dňa 10. marca roku 655 bol oznámený mu výrok cisárov a dňa 13. marca bol vysadený tajne na loď a odvedený do Chersonesu, aby tam do smrti svojej vo vyhnanstve žil. Pri odchode navštívili sv. pápeža ctitelia a lúčili sa boľastne s ním. Sv. Martin riekol jednému priateľovi: «Brat môj, všetko, čo sa deje, k dobrému nášmu sa deje; lebo nič bez dopustenia Božieho sa nedeje. Mal by si sa skôr radovať nad postavením mojim, než nad ním žalostiť.» Zbožný priateľ odpovedal: «Ano, teším sa nad slávou, ktorú Pán tebe chystá, verný sluho Kristov; ale ja i žialim nad zahynutím toľkých zaslepencov, ktorí teba prenasledujú a duše svoje zatracujú.» A iným priateľom sv. pápež riekol: «Bratia moji, nesmúťte, ale radujte sa nad šťastím, že mi Boh poprial, aby som pre meno Jeho trpel.»

Dňa 15. mája roku 655 pristála loď so sv. Martinom na brehoch Chersonesu (Krímu). Bola to krajina pustá, divoká, neobrábaná, divokými pohanmi obydlená; sem bývali vypovedaní z ríše rímskej najväčší zločinci. Sv. Martin trpel vo vyhnanstve svojom veľkú biedu, najmä hlad. Panovala tam drahota a nebolo dostať ani chleba. Pomstivý cisár strážil, aby sv. Martinovi žiadna pomoc nebola poskytnutá. Kňazstvo a veriaci v Ríme obávali sa pomsty cisárovej a neopovážili sa podporovať najvyššieho pastiera svojho. V jednom liste svojom naráža na to sv. mučeník, keď píše: «Ja som vo vyhnanstve svojom nielen od celého sveta vzdialený, ale i všetkých prostriedkov pozbavený, aby som mohol život svoj zachovať. Obyvatelia, medzi ktorými žijem, sú diví pohania, ktorí neznajú lásky k bližným, ani nemajú žiadon súcít. Hovorí sa tu o chlebe, ale ho nevidel Nič nám tu nedarujú; za mieru obilia bolo mi treba platiť štyri zlaté peniaze. Divím sa len nad necitlivosťou známych svojich v Itálii, ktorí celkom na mňa zabudli, jako by som už

viacej nebol pri živote. Najmä čudujem sa, že kňazstvo v Ríme tak málo sa stará o úda svojho. Keď cirkev sv. Petra nemá veľkých pokladov, aby nešťastným v biede pomáhala, nuž predsa má zásobu obilia a oleja, ktorými hladní podporovaní byť môžu. Alebo či asnáď prekáža strach údom tejto cirkve, že by plnili príkaz lásky oproti prenasledovaným? Ale ja predsa neprestávam na prímluvu sv. Petra prosiť Boha, aby ich všetkých ochraňoval a v pravej viere katolíckej nezvratne zachoval a upevňoval. Co sa týka umoreného tela môjho, nesužujem sa veľmi; lebo postará sa o to Boh. Pán blízko je: dúfam od milosrdenstva Jeho, že nebude odkladať dlho a že trápne živobytie moje skoro zakončí.»

Nádej sv. mučeníka Martina vyplnila sa nezadlho. Umrel od hladu a trápenia dňa 16. septembra roku 655, ako neohrozený bojovník za pravú vieru a jako boha-tiersky mučeník pre slávu Božiu. Telo jeho bolo pochované na Kríme v chráme svätej Panny Márie; neskôr byly prenesené ostatky jeho do Carihradu (Konštantinopolu) a konečne do Ríma, kde v chráme sv. Sylvestra pri ostatkoch sv. Martina, biskupa Túrskeho, byly uložené a podnes bývajú ctené. Pomstivý cisár Konštanc II., ktorý si osoboval právo rozhodovania o článkoch viery vo sv. cirkvi a sv. Martina umučil, bol r. 668 v kúpeli od sluhu svojho zavraždený. Neveriaci Carihrad i s mohútnymi cisármi podľahol Turkom a v Ríme posiaľ stojí skalopevný trón sv. Petra a nástupcov jeho, pápežov. Pamiatka mučeníckej smrti jeho slávi sa dnešného dňa.

Sv. Martin, pápež a mučeník vyobrazuje sa v rúchu pápežskom s okovami na ľavej ruke, v pravej drží knihu sv. Evanjelia.

Poučenie.

Sv. Martin, pápež a mučeník, zahynul jako obeta horlivosti svojej pre spasenie duší a pre pravú vieru kresťansko-katolícku. Sv. Bonaventura hovorí: «Svet bojuje proti vyvoleným Božím dvojakým spôsobom: slovom a skutkom — luhaním a mečom prenasledovania. To zakúsil svätý pápež od namysleného a pomstivého cisára Konštanca II., ktorý si opovážlivé najvyššiu moc vo sv. cirkvi osoboval. Milostivý Boh chránil a posilňoval verného sluhu svojho v ťažkom utrpení a odmenil ho slávou večnou. Ale spravodlivý Boh potrestal i hriešneho namysleného panovníka prísnu pravickou Svojou. Pápeži boli vždycky strážcami svätej viery a keby neboli bedlive a neohrozene obhajovali učenie Spasiteľa božského, dávno zanikla by bola ona i na Západe, jako sa to následkom bludov patriarchov Carihradských a iných na Východe stalo. Vševedomý a všemohúci Boh povzbudil divokých Turkov, aby krvavým mečom vyhubili bludy a kacierstvá, ktoré na Východe ohrožovaly sv. cirkev. Poklesla moc cisárov Carihradských a Rím, sídlo stolice pápežskej, stojí, a skalu, na ktorej založil Pán Ježiš Kristus cirkev Svoju, ani brány pekelné nepremôžu. Spravodlivý Boh oznamuje tým, že nenávidí neveru a každý hriech. I za našich časov objavuje sa v niektorých krajinách podobný boj medzi sv. cirkvou a vládou svetskou, jako za časov sv. Martina pápeža. Mocní sveta hovoria: «Vy ste povinní vrchnosť poslúchať! A opravdiví kresťania s biskupmi a s hlavou sv. cirkve, pápežom, hovoria: My musíme Boha viac poslúchať než ľudí!» Boh ustanovil vrchnosť svetskú pre záležitosti svetské a preto musí každý kresťan vládu svetskú v záležitostiach svetských poslúchať. Ale vláda svetská nemá práva do záležitostí cirkevných, duchovných sa miešať a proti učeniu sv. cirkve nariadenia vydávať. V takom smutnom postavení má veriaci kresťan-katolík pridržať sa kňazov, a títo obaja biskupov a sv. Otca v Ríme, ktorého Pán Ježiš ustanovil za vidomú hlavu sv. cirkve a za najvyššieho pastiera duší veriacich. A keď povstane v niektorej zemi prenasledovanie sv. cirkve, má opravdivý

kresťan vedieť, že oko Božie stráži nad cirkvou Svojou, že prenasledovanie iba za krátky čas potrvá, že sv. cirkev predsa konečne zvíťazí; lebo zakladateľ božský o sv. cirkvi povedal, že bude s ňou až do skončenia sveta, ba i vtedy, keď sveta nebude, ved' riekol: «Nebo a zem pominú, ale slová Moje nepominú!

Modlitba.

O Bože, ktorý nás výročnou slávnosťou svätého Martina, pápeža a mučeníka, obveseľuješ, popraj nám, aby sme my, ktorí deň narodenia jeho pre nebo svätíme, z ochrannej prímluvy jeho sa tiež radowať mohli. Skrze Ježiša Krista. Pána nášho. Amen.

13. novembra.

Sv. Stanislav Kôstka, vyznavač.

Jako kvietok nemohol by sa rozvíť, pestré barvy svoje objaviť a ľúbeznu vôňu vydávať, keby slniečko Božie nezohrievalo ho a neosvecovalo: tak ani človek bez milosti Božej a bez spolupôsobenia s ňou nemôže povzniesť sa ku dokonalosti kresťanskej. Jak zázračne účinkuje milosť Božia na človeka už v mladom veku jeho, ktorý sa Bohu celkom posvätil a s ňou spolupôsobí, toho skvelý a nádherný obraz a dôkaz poskytuje nám kratučký život anjelského mládenca svätého Stanislava Kôstku. Láskou svojou k nevinnosti, k Bohu a k bližnému, nadšenou úctou k preblahoslavenej Panne Márii, prísnyim pokánim a zapieraním seba, častým prijímaním Sviatosti oltárnej vyzískal si takú zvláštnu milosť Božiu, že veľký obdiv vzbudzuje u celého kresťanského sveta.

Sv. Stanislav narodil sa dňa 1. októbra roku 1550 na rodinnom zámku Kostkove v Sostochove, v poľskom kniežatstve Mazovii, i bol najmladším dieťaťom váženého zámožného šľachtica, Jána Kôstku a Margarity Krisky, sestry miestodržiteľovej. Nábožná urodená matka vynakladala všetku starostlivosť svoju, aby dieťky svoje kresťansky vychovať mohla. Stanislava obdaril Boh už v útlom veku očividne milosťou Svojou, že na obdiv sveta objavoval horlivosť v službe Božej a v sv. náboženstve. Utľé dieťa sotva že nadobudlo rozumu za-svätilo sa Bohu; zábavy detské netešili ho, stránilo sa roztopašných detí a zábavkou jeho boli modlitba v samote a učenie sa sv. náboženstvu a iným potrebným veciam. Keď dieťa trochu poodrástlo a v základoch sv. náboženstva bolo vyučené, prijalo sviatosť pokánia a najsvätejšiu Sviatosť oltárnu s najväčšou skrúsenosťou a najobľúbenejšou zábavou a zaneprázdnením jeho potom boli sväté rozhovory, návštevy chrámov, prijímanie sv. sviatostí a skrúsená modlitba obyčajne pred obrazom Panny Márie, ktorú neprestajne za orodovanie prosil. Každý i ten najmenší hriech naplňoval zbožného chlapčoka svätou hrôzou a stydlivosť jeho bola taká útla, že keď niekto v prítomnosti jeho neslušné slovo vyslovil, celý smrteľne zbladol, ba i do mdloby upadol. Starostlivá matka zakázala čeladi veľmi prísne, aby sa neopovážila vyslovovať pred anjelským chlapčekom ľahotárske alebo hriešné slová. Detský vek prežil sv. Stanislav s bratom Pavlom, ktorý bol od neho o dva roky starším, na rodinnom zámku Kostkove pod dozor-stvom a správou duchovnou učného Bylinského, ktorý nadaných chlapcov vedám učil a cestu k cnosťam a k dokonalosti kresťanskej poukazoval.

Roku 1563 poslali rodičia trinásťročného Stanislava so starším bratom Pavlom na štúdiá do Viedne, kam ich učený vychovávateľ Bylinský odprevádzal. Oba mladíci vstúpili do

vychovávacieho ústavu, ktorý cisár Ferdinand I. pre šľachtických mladíkov založil a navštevovali školy, na ktorých Jezuiti vyučovali. Stanislav túžil snažne po dokonalosti a vytrvanlivosťou svojou a usilovnosťou prevýšil všetkých spolužiakov vo vedách; hovorieval často o veciach nadzemských, nebeských a to tak srdečne a výmluvne, že ho druhovia radi a ochotne poslúchali. Vyhýbal všetkému, čo by bolo mohlo obraziť alebo narušiť nevinnosť jeho a pevné bolo predsavzatie jeho, že po dokončených štúdiách Bohu celý život svoj obetuje. Každodenne prítomný býval s vrúcnou nábožnosťou pri obete sv. omše a každého nedeľného a sviatočného dňa pri-stupoval ku Sviatosti pokánia a oltárnej, i pripravoval sa vždy k tomu pôstom, modlitbou a sv. rozjímaním. Prv, než išiel do školy, pokľakol si v kaplnke domácej pred oltár, na ktorom bola vystavená najsvätejšia Sviatosť oltárna a modlil sa skrušene. A to dialo sa každý deň. O pol noci opúšťal lôžko svoje, i modlieval sa a rozjímal za dlhší čas. Telo svoje mŕtivil ako dokonalý dospelý mních alebo pustovník, aby smyselnosť v ňom udusil. Za patrónku vyvolil si preblahoslavenú Pannu Máriu, prejavoval jej po Bohu najväčšiu úctu a obetoval jej slávnostným sľubom nevinnosť srdca svojho, ktorú i cez celý kraťuškový život svoj celkom čistú a neporušenú zachoval. Spolužiaci v ústave obdivovali s úctou nábožné obcovanie jeho; mnohí z nich nasledovali príklad jeho a boli oduševnení takou láskou k Bohu, že sa odriekli márnosti svetskej, rodinného bohatstva a nádejnej slávy, i obetovali život svoj zbožnosti a službe Božej. Ale bohabojný mladík podstúpiť musel mnohé boje so zlým svetom a znášal mnohé zkúšky. Starší brat Pavel smýšľal svetácky, vysmieval sa z cnosti a nábožnosti a nakladal so Stanislavom surové, keď zbožný mladší brat rozpustilca napomínal. I vychovávateľ Bylinský domlúval svätému mladíkovi Stanislavovi, aby žil, jako vraj sluší na gavaliera poľského.

Ale ešte väčšie protivenstvá bol nútený zakúsiť svätý mladík, keď r. 1564 cisár Ferdinand I. zomrel a nástupník jeho cisár Maximilian II. vychovávací šľachtický ústav zrušil. Chovanci rozišli sa a ubytovali sa dľa ľubosti po meste Viedni. Svetársky Pavel Kôstka tešil sa tomu, že bude môcť voľnejšie žiť, i najal hospodu u mešťana, ktorý vyznával učenie Lutherovo, S hrôzou vkročil zbožný Stanislav do domu lutheránskeho, ktorého obyvateľa známi boli sused dom jako nemravníci. A len teraz ešte zakúsil sv. Stanislav opravdivú biedu duševnú a utrpenia. Pavel začal nemravne žiť, a prísny kresťanský, nevinný život Stanislavov bol mu soľou v očiach, i potupoval ho, vysmieval, ba i bijával mladšieho brata svojho. Domášni lutheránski obyvatelia vytýkali sv. mládencovi život nábožný a tvrdili, že sa nehodí do sveta, že sa v ňom ztratí, že i druhí ľudia chcjú do neba sa dostať a nie sú žiadnymi prepiatymi pobožníkarmi ani popelvámi. Sv. mládenec trpel príkorie a úsmešky a riekol vážne svetárom a ne-mravníkom: «Narodil som sa ku vznešenejším veciam; Boh stvoril mňa jedine pre Seba!» A bratovi Pavlovi, ktorý sa posmieval zbožnému životu jeho, riekaval vážne, ale úctive a prívetive: «Brat môj, ja chcem žiť, jako sa Bohu ľúbi; či sa to tebe ľúbi, lebo nie, do toho mňa nič nenie.» A žil ešte prísnejšie než drier, strážil úzkostlivé nad smyslami svojimi, znášal trepzlive všetky protivenstvá a zvíťazil nad všetkými pokušeniami a nástrahami, na cnosť jeho útočiacimi. Za dva roky žil v takejto borbe: učil sa usilovne a modlieval sa horlivo.

Veľké napnutie duševných a telesných síl pritiahlo zbožnému Stanislavovi ťažkú nemoc. Lekári pochybovali na vyzdravení jeho. Nábožný mládenec znášal boľasti ne-moce svojej trepzlive a s radosťou odovzdával sa do vôle Božej, i túžil po prijatí sv. sviatostí zomierajúcich. Ale ani ľahkomyselný starší brat Pavel, ani sluha nechcel kňaza zavolať, ponevác lutheránky hospodár nechcel dovoliť, aby v dome jeho katolícke bohoslužobné obrady sa konaly. Svätý

nemocný mládenec zarmútil sa veľmi nad touto zlosťou ľudskou a s horkými slzami vzýval sv. Barbaru, patrónku zomierajúcich, o udelenie sv. sviatostí a o šťastlivé skonanie. A milostivý Boh vyslyšal skrušené vzdychanie sv. Stanislava. Vo videní zjavila sa mu sv. Barbara v sprievode dvoch anjelov, ktorí mu najsv. Telo Božie v podobe sv. hostie prinášali. Toto videnie veľmi potešilo sv. Stanislava; ale lekári nedávali už žiadnej nádeje na uzdravenie jeho. Nasledujúcej noci zjavila sa mu preblahoslavená Panna Maria, ktorá mu oznámila, že nezomre a že je vôľa Božia, dľa ktorej treba je, aby si ešte lepšie zaslúžil úprimnou poslušnosťou milosť Božiu, aby takým činom Spasiteľa uzrieť mohol; i vyslovila žiadosť, aby do rádu Pána Ježiša Krista vstúpil a v ňom poslušnosť svoju osvedčil. Ráno po tomto videní cítil sa sv. Stanislav úplne zdravým. I navštívil predstaveného Jezuitov vo Viedni a prosil o láskavé prijatie do tovaryšstva Ježišovho.

Predstavený kláštora pochválil úmysel sv. mladíka, ktorý už dávno po samote kláštornej a po výlučnej službe Božej túžil; i bol hotový prijať ho do rádu; ale žiadal, aby povolenie od rodičov svojich priniesol, ktorí boli veľmi vážení a vplyvní v Poľsku, kde by ináč veľkú škodu rádu Ježišovmu v domovine svojej zapríčiniť mohli, keby syn proti vôli ich do tohoto rádu bol prijatý. To isté riekol sv. mládencovi poslanec pápežský vo Viedni; ba sám písal otcovi jeho do Poľska, aby synovi nebránil do rádu Ježišovho vstúpiť, keď tak veľmi si žiada služby Božej život svoj venovať. Ale otec, bohatý šľachtic Ján Kôstka nechcel o tom ani počuť.

Sv. mládenec Stanislav preliťal niejednu horkú slzu, že mu nebolo popriate, aby dľa srdca svojho stav životný si vyvolil. I radil sa so spovedným ocom Mikulášom Doniom. Radiť bolo ťažko! Keď sv. Stanislav videl, že je nemožno dosiahnuť povolenie od otca a že bez povolenia jeho do rádu Ježišovho vo Viedni prijatý byť nemôže, odhodlal sa, že pôjde do zeme Bavorskej ku bi. Petrovi Kanisiovi, ktorý bol tam provinciálom Jezuitov, a keď treba bude, i do Ríma ku generálovi rádu s prosbou o prijatie do tohoto prísneho rádu. Príležitosť ku prevedeniu úmyslu nadhodila sa. Svetársky brat Pavel neprestával sužovať sv. mládenca. Keď ho zase raz trýznil, riekol mu sv. Stanislav mierne: «Brat môj, keď neprestaneš takto so mnou nakladať, budem prinútený zutekať, a potom staraj sa, jako to zodpovieš pred rodičami.» A to sa i stalo. Jedného rána napomínal sv. mládenec brata svojho, aby Boha neobrážal výstupným životom svojím, a prosil ho, aby sa nevysmieval z nábožnosti jeho; ale svetársky Pavel odstrčil ho hnevlive od seba a nadával mu hrubými slovami, i odišiel do hriechnej spoločnosti. Sv. Stanislav odložil obyčajný odev svoj, obliekol si prichystané rúcho sedliacke a vošiel do kláštora Jezuitov. V chráme občerstvil sa sv. sviatosťami, vzal si od provinciála rakúskeho odporúčajúce listy, opustil Viedeň a vybral sa na cestu do mesta Augsburgu. Sotva vzdialil sa sv. Stanislav z Viedne, zbadal útek jeho brat Pavel, ktorého to mrzelo; i vydal sa za ním, dohonil ho, ale v sedliackom pútnikovi nepoznal brata svojho Stanislava. Svätý mládenec šťastne prišiel do bavorského mesta Augsburgu a ztade do mesta Dillingenu ku bl. Petrovi Kanisiovi, provinciálovi nemeckému, ktorý nemálo sa podivil nad tou zriedkavou horlivosťou mladíka šľachtického, tak zďaleka prišlého, aby sa jezuitom stať mohol. Zbožný provinciál zkušal zvláštneho vznešeného mladíka, ktorý s ohnivou túžbou žiadal byť prijatým do prísneho rádu; po troch týždňoch poznal bl. Kanisius, že sv. Stanislav je zvláštnou milosťou Božou obdarený a vyznačený, a natešený prijal ho do rádu svojho. Avšak považoval za prospešné, aby ho do Ríma poslal, kde by v povolanií svojom mýlený nebol a od otca lebo od brata prenasledovaný byť nemohol. Sv. Stanislav vybral sa, opatrený odporúčajúcim listom, na ďalekú a obťažnú cestu do Ríma a tešil sa, že sa mu podarilo nebezpečenstvám sveta ujsť a k bezpečnému prístavu večného blahoslavenstva pospiechať.

Ďalekú cestu konal, preoblečený za pútnika, pešky, aby nebol prezradený a rodinou na zámok rodný do Poľska odvedený.

Po mnohých nebezpečenstvách a biedach prišiel sedemnásťročný nábožný mladík koncom októbra roku 1567 do Ríma, kde ho sv. František Borgia, generál rádu Jezuitov, s otcovskou láskavosťou privítal. I hodil sa mu vznešený mladík k nohám a prosil, aby ho do kláštora prijal. A sv. František vyplnil žiadosť jeho. Dňa 28. októbra bol oblečený sv. Stanislav do rúcha rádu jako novic, i tešil sa, že je najšťastlivejším človekom na svete. Túto svätú rozkoš jeho ztrpčil mu veľmi ostrý list, ktorý rozhnevaný otec písal. Ale sv. Stanislav nedal sa v predsavzatí svojom zviklať; duša jeho bola preplnená slasťou nebeskou, lebo vstúpenie jeho do rádu Jezuitov stalo sa následkom vyššieho rozhodnutia, ktoré oslyšať nemohol. Citlivý sv. mládenec zaplakal ľútostivé a útrpne nad trpkými slovami a preklínaním otcovým pre útek svoj z hriechneho a márného sveta; modlil sa, aby Boh odpustil náruživosť ináč vždy dobrého a útlo-citného otca a skrúšene ďakoval prozreteľnosti Božej, že ho priviedla na bezpečné miesto, na ktorom nemôže byť vyrvaný spasiteľnému povolaniu svojmu. I napísal rodičom pokorný a úctivý list, a prosil ich pre Boha, aby ho už viac nemýlili v predsavzatí, i aby mu dovolili v ráde žiť; lebo že je on hotový všetko nešťastie a trápenie svetské, áno i muky a smrť podstúpiť, než sľub svoj oľutovať alebo zrušiť.

Sv. Stanislav obetoval všetky výhody márného sveta povolaniu svojmu. A každý človek bol presvedčený, že ten, ktorý takú veľkú obeť povolaniu svojmu priniesol, veľké veci v snahe po dokonalosti kresťanskej preukáže a táto nádej nesklamala nikoho, najmenej predstavených duchovných jeho. Stanislav bol anjelom v tele ľudskom; milosť Božia vyvolila si ho za zvláštnu, divotvornú nádobu svoju. Všetka snaha jeho smerovala k tomu, aby skutky svoje ku cti a sláve Božej konal a pravidlá rádu na vlas plnil. Aby samolásku svoju udusil a nevinnosť neporušenú zachoval, trýznil telo svoje, ale nikdy okrem vôle predstavených. Pokoru jeho, poslušnosť, prísnosť pokánia a zapieranie samolásky obdivovali všetci kláštorníci; v dome vykonával dobrovoľne tie najnižšie a najopovrhenejšie práce. Celé živobytie jeho bolo ustavičnou modlitbou.

S milostivým Bohom obcoval tak úprimne a tak úzko bol s Ním spojený, že nepocítil ani tú najmenšiu roztržitosť v modlitbe a neraz rozplakal sa pri pobožnosti od nadzemskej slasti a vylieval slzy lásky. Najväčšiu radosť cítil, keď kľáčal pred prevelebnou Sviatosťou oltárnou; vtedy tvár jeho bola ožiarená vždy ohňom nebeským. Pri prijímaní Sviatosti oltárnej upadol častoráz do vytrženia, že i zamdlieval. A čo potom hovorieval, bolo jako by nebom nadchnuté. Najnábožnejší kláštorníci bývali veľmi dojatí slovami, preplnenými nadzemskými milosťami a pocitami blaženosti nebeskej, a neboli by unavení bývali večne ho počúvať. Pri tejto príležitosti pôsobil oheň lásky k Bohu tak mohutne na telo jeho, že kláštorníci studenými obkladkami rozpálené a nepokojne dmúce sa prsia jeho ochladovať bývali prinútení. Veľkú úctu prejavoval i oproti preblahoslavenej Panne Márii. Aby ju náležite uctil, začal spisovať všetko, čo sv. Otcovia cirkevní o nej pochválneho predniesli. Sám menoval Pannu Máriu matkou svojou. Svätý život nadzemskeho mládencu Stanislava vzbudil u súdruhov jeho takú svätú úctu a takú veľkú príchylnosť a dôveru, že sa odporúčali pri každej záležitosti modlitbe jeho. A obyčajne dosiahli na prímluvu jeho pomoc Božiu. A tak bol svätý mládenec Stanislav okrasou a slávou tovaryšstva Ježišovho v Ríme. Jak generál rádu sv. František Borgia, tak i bratia zakladali na svätom

mládencovi veľkú nádej do budúcnosti. Ale milostivý Boh uzavrel, že horlivého sluhu Svojho v kvete mladosti k Sebe povolá, aby ho ovenčil korunou večnej slávy.

Na začiatku augusta roku 1568, keď bol iba desať mesiacov v noviciate rádu Ježišovho strávil, predpovedal sv. Stanislav následkom vnútorného osvietenia alebo bezprostredného zjavenia Božieho hodinu smrti svojej. Hovoril jasne rovesníkom svojim,, že má veľkú príčinu, aby strážil nad sebou,, i aby dobre činil, lebo že pred dokončením tohoto mesiaca zomre. I činil také prísne pokánie, jako by drieb najhriešnejší život bol viedol. Neskôr, keď sa približoval sviatok Nanebevzatia Panny Márie, riekol k otcovi Emanuelovi, ktorému veľmi dôveroval: «Otče môj, jaká radosť musela to byť vtedy v nebi, keď Matka Najsvätejšieho ta zavítala! Oj, keď tento veľký sviatok jako na nebi tak i na zemi bude slávený, ufám, že budem ho tam s Vyvolenými oslavovať. Sv. Stanislav bol vtedy prekvetajúci osemnásťročný mládenec a prekypujúce zdravý. A tak nikto nepomyslel na to, že by sa mohlo predpovedanie jeho vyplniť. Ale to bolo každému v kláštore nápadné, že sa na večnosť pripravuje, jako by bol ozaj blízkej smrti svojej celkom istý. Na deň sv. Laurenci (Vavrinca), dňa 10. augusta pri sv. prijímaní položil si na prsá list, ktorý bol v detinskej prostote svojej «Milej Matke Marii» napísal a v ktorom veľmi skrüšene prosil, aby sviatok Nanebevzatia Panny Márie už v nebi sláviť smel. Vtedy bol ešte celkom zdravý; ale deň ešte neminul, i cítil, že je nemocný; lebo napadla ho večerom ľahká zimnica. Predstavení naložili, aby ho bratia do nemocnice odvedli. Keď vkročil do izby pre nemocných, poznamenal lôžko, do ktorého sa mal uložiť, znamením sv. kríža; oči jeho sa zaskvely, tvár vyjasnila, i zvolal radostne: «Keď je to vôľa Božia, nuž nepovstanem viacej s tohoto lôžka!»

Lekári tvrdili, že je to ľahké onemocnenie a najmenej nie nebezpečné. Ale sv. Stanislav chystal sa predsa k poslednej hodinke svojej s takou vážnosťou a obozretnosťou, že všetci prítomní horké slzy prelievali. V pred večer slávnosti Nanebevzatia Panny Márie, dňa 14. augusta, netušili lekári ráno nič zlého; ačkoľvek riekol, že zajtra zomre; ale popoludní ztratil sv. Stanislav povedomie a studený pot vyliet sa mu po tele. Po niekoľkých hodinách prebral sa zo smrteľného spánku, soplal ruky a prosil predstaveného kláštora, aby mu boli udelené sviatosti zomierajúcich. I ľahol si v hľbokej pokore na zem a prijal s veľkou vrúcnosťou Sviatosť oltárnu a posledného pomazania. Rozlúčil sa so všetkými bratmi, ďakoval im za preukázanú lásku a so slzami v očiach prosil ich, aby previnenia jeho odpustili, ktorých sa proti ním dopustil. Keď sa ho pýtali bratia, či ho nič nezarmucuje, odpovedal: «Hotové je srdce moje, ó Bože, hotové je srdce moje!» I tiskol znamenie sv. kríža k ústam svojim a vzdychal neprestajne k Bohu o skoré rozlúčenie duše svojej od tela a volal: «Hotové je srdce moje, ó Bože!» Zrazu zaskvel sa jeho mladistvý obličaj, oči jeho svietily nebeským ohňom a dľa niekoľkých blažených slov dalo sa súdiť, že sa mu zjavila Kráľovná nebeská, Panna Maria, milá matka jeho, jako ju vždy menoval. Pri východe slnka, ktoré slávnostný deň Nanebevzatia Panny Márie oznamovalo, naklonila sa hlava jeho, bľadosť smrteľná striedala sa s ružami na lícach jeho anjelských, i usnul tíško a blažene s úsmevom na mladuškej tvári, jako anjel svätej nevinnosti, v osemnástom roku života svojho, dňa 15. augusta roku 1568, v slávnostný deň Nanebevzatia preblaho-slavenej Panny Márie.

Telo sv. Stanislava bolo pochované v kláštorskom chráme Jezuitov v Ríme. Milostivý Boh oslávil verného sluhu Svojho mnohými veľkými divami a zázrakmi. Sve-társky brat jeho, Pavel, obrátil sa podivne, predal svoj majetok a stal sa Jezuitom. Pápež Benedikt XIII. vriadil zbožného a anjelského mládencu poľského do počtu svätých a nariadil, aby dňa 13. novembra svätila sa

pamiatka sv. Stanislava po celom kresťanskom svete. V Poľsku ctia sv. Stanislava Kôstku popri svätom Kazimírovi jako patróna zemskeho. Sv. Stanislav býva vzývaný jako orodovník pri mnohých nemociah^ jako pri nebezpečnom klopaní srdca, pri zapuchlinách, pri polámaninách nôh, pri boľasti očnej a pri každej zimnici.

Svätý Stanislav Kôstka vyobrazuje sa buď jako nemocný mladík, ktorému sa sv. Barbara s anjelmi zjavuje a Telo Božie ku prijímaniu podáva, buď jako mladušký pútnik so znamením sv. kríža a písmen J H S (Jesus Homo Salvator = Ježiš, Človek, Spasiteľ, čo znamená Sviatosť oltáru,) na prsiach, jako podáva pri bráne kláštorskej list sv. Františkovi Borgiovi, generálovi rádu Jezuitov, sprevádzaný anjelmi, ktorí lalie a ratolesti palmové v rukách držia.

Poučenie.

Sv. Ambróz hovorí: «Boha nemôžeme na žiadnom mieste vidieť, ale iba s čistým srdcom.» To znal sv. Stanislav, preto zachovával úzkostlivé anjelskú čistotu srdca svojho. Sv. Bonaventura hovorí: «Čistota je dľa pôvodu svojho nebeskou cnosťou. Sv. Stanislav slúžil horlivé Bohu, pohrdol všetkým, čo svet mu poskytoval, vynikal; horlivou kajúcnosťou a odovzdal sa výlučne službe Božej. Aby Bohu verne slúžiť mohol, vzýval o pomoc preblahoslavenú Pannu Máriu, ktorú vždy iba matkou svojou nazýval. A tak dosiahol milosť Božiu v plnej miere, že nevinnosť srdca svojho neporušenú zachoval a že bola vyplnená svätá túžba jeho, aby vo sviatok Nanebevzatia Panny Márie Spasiteľa Svojho v nebeskom kráľovstve uzreť mohol. Na ňom vyplnily sa slová sv. Pavla (I. Kor. 1, 9.), ktorý verným a horlivým služobníkom Božím privoláva: «Verný je Boh, skrze ktorého vy k spoločnosti so Synom Jeho, Ježišom Kristom, Pánom našim, spojení ste.» Kresťane, nasleduj sv. anjelského mládenca Stanislava v horlivej službe Božej; a zachrániš si i ty srdce čisté od každej poškrvny hriechu, i popriate bude tebe uzreť Spasiteľa Svojho v kráľovstve nebeskom, keď za hriechy svoje dokonalé a skrúsené pokánie učiníš.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si nám dal na svätom Stanislavovi taký vznešený príklad nevinnosti a kajúcej pokory, popraj nám, aby sme i my, ktorí sme snád' z cesty nevinnosti vykročili, po ceste kajúcej pokory a horlivosti, zase k Tebe do spoločnosti jeho dostať sa mohli. O to Teba prosíme skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

14. novembra.

Sv. Homobonus, kupec a vyznavač.

Že i obchodníci pri zamestnaní svojom môžu dosiahnuť vysoký stupeň dokonalosti kresťanskej a svätosti, toho skvelý a výmluvný dôkaz poskytuje nám sv. Homobonus.

Tento svätý muž narodil sa v dvanástom storočí v meste Kremone, v hornej Itálii. Otec jeho menoval sa Tucinge a bol zámožným a bohabojným kupcom. Pri sv. krste dali rodičia synkovi svojmu meno Homobonus (to jest Dobrýčlovek, Dobro-dej). Nábožní rodičia starali sa svedomite, aby syna svojho od najútlejšej mladosti v bázni Božej vychovávali a po ceste spravodlivosti a každej cnosti viedli: a tak vychovali z neho skutočne dobrého, svätého človeka. Keď Homobonus vychodil školy, ktoré primerané boli stavu obchodníckemu, podržal ho otec pri

sebe a dal mu návod, jako treba kupčiť, že by i výživu svoju vyhľadávať, i bližných štedre podporovať a večné blahoslavenstvo s istotou vy dobyť si mohol. A vzorný syn nasledoval učenie a príklad nábožného a spravodlivého otca svojho, i dokázal životom svojim, že i v tomto povolaní môže sa človek stať svätým, keď má zákony Božie vždy na mysli svojej a spravodlivé nadobudnutý majetok ku cti a sláve Božej a k dobrému ubiedených bližných vynakladá. V útlej mladosti odomrel Homobonus žiadosťam svojim a márnosťam svetským, i ľahko mohol bližných opravdivou láskou milovať a štedre ich napomáhať. Hovorieval: «Najprv musíme vyhľadávať kráľovstvo Božie, to ostatné Pán Boh nám pridá.» A preto každodenne pred otvorením krámu obchodného pospiechal do chrámu, aby milostivému Bohu všetky myšlienky svoje, slová a činy v skrúšenej modlitbe obetoval. V najhlbšej pokore a v kajúcej skrúšenosti kľáčiaval v chráme pred obrazom ukrižovaného Spasiteľa, pohrúžený do tichej modlitby a do sv. rozjímania, kým kňaz k sv. oltáru nevstúpil; potom slyšal sv. omšu s takou sv. nadšenosťou, že všetci prítomní veriaci kresťania hlboko dojatí chrám opúšťali a zbožný život jeho nasledovať sa usilovali. V obchode dal si veľký pozor na to, že by, keď kupoval niečo alebo predával, nikoho neukrivil alebo neoklamal. Preto nejednával sa s nikým, ani nepredražoval tovar svoj, ale hneď riekoľ, za čo môže ho dať, i neukrátil nikoho ani len o babku. Z úst jeho nevyšlo žiadne nepravé slovíčko, žiadne preklínanie seba lebo dušovanie. Všetci mešťania v Kremone menovali ho mužom spravodlivým, dobrotivým, i radi u neho kupovali potrebné veci; lebo krem toho bol ku každému človekovi vládny, k obsluhu ochotný, v reči a v konaní skromný. Dni nedeľné a sviatočné zasvätil vždy výlučne službe Božej a duševnému blahoslavenstvu svojmu, vtedy najväčšiu časť v chráme Božom strávil, kde slovo Božie bedlive poslúchal, pri sv. omši skrúšene sa modlil a sv. sviatosti prijímal, doma však sv. Písmo, životopisy svätých a iné nábožné spisy čítaval. Rodičom svojim preukazoval po celý život ich najväčšiu úctu a poslúchal ich vo všetkom. Keď v dospelom veku starostliví rodičia radili, aby sa oženil, lebo že vek ich je pokročilý a oni dnes-zajtra do večnosti sa odsťahujú, nuž poveril rodičov, aby mu sami manželku vyhľadali; i pojal tú kresťanskú pannu za manželku, ktorú mu obozretní a bohobojní rodičia vyhľadali.

Po smrti rodičov stal sa Homobonus samostatným človekom a veľkým boháčom. Majetok svoj považoval za prostriedok, ktorým možno kráľovstvo Božie vy dobyť; ináč nemal u neho žiadnej ceny, ani nevynakladal ho na nádherné rúcho pre seba a pre manželku svoju, ani na hlučné hostiny a na iné márnosti svetské. Od dverí jeho neodchádzal nikto bez podpory a útechy. Ubiedeným, ktorí hanbili sa žobrať, nosieval sám almužnu do domu a tých mešťanov, ktorí bez vlastnej viny do chudoby a biedy upadli, napomáhal dľa možnosti, aby zase majetok nadobudnúť mohli. A preto nazývali ho mešťania ocom chudobných. Dobré skutky jeho boly tým cennejšie a záslúžnejšie, že popri nich konal i skutky milosrdenstva duchovného; lebo povzbudzoval bližných ku zbožnosti, k cnosťam, k dôvere v Boha a ku pokániu. Mnohí kresťania boli skrze neho vo sv. viere utvrdení, mnohí poblúdenci navrátili sa do lona sv. cirkve, mnohí veľkí hriešnici dali sa na pokánie. Popri starostlivej láske k bližným pamätal i na seba vo vyhľadávaní kráľovstva Božieho. Vo všetkom bol veľmi mierny, zdržanlivý; mŕtivil telo svoje prísnyimi postami. Najsladšou rozkošou bola mu modlitba. Nemal na tom dosť, že väčšiu časť dňa na modlitbách strávil; ale vstával i o pol noci a pospiechal do blízkeho chrámu kláštorského, aby sa s mníchami hodinky cirkevné modlil. Po hodinkách kľáčiaval pred krížom a rozjímal o umučení Pána. Táto pobožnosť jeho trvala, najmä v pôste, v advente a v svätvečery pred výročitými sviatkami, až do rannej svätej omše. Tak žil svätý Homobonus až do blahoslavenej smrti svojej.

Štedrosť sv. Homobona bola taká veľká, že nielen zdedený veľký majetok, ale i výhru z kupectva svojho delil s ubiedenými a núdznymi bližnými, ba väčšiu časť dôchodkov svojich týmto obetoval. Cnostná a nábožná manželka obávala sa, že, keď bude manžel s majetkom tak nakladať, tak štedre ho rozdávať, sami na starosť v biede žiť budú. I domľúvala sv. Homobonovi, aby bližným menej dával a žobrákov z celého mesta a z okolia do domu nevolal. A keď badala, že prosby a domluvy jej nič neosožia, začala sa i na neho hnevať a reptáť. Svätý muž počúval trpezlivo dlho trpké domluvy; konečne riekol starostlivej manželke: «Milá manželko moja! Mýliš sa veľ-, mi, keď myslíš, že následkom almužny majetok náš ubýva, a že ja niečo utratím, keď to, čím vládnam, chudobným podelujem. Presvedčený som úplne, že majetok svoj nikde inde bezpečnejšie na úroky uložiť nemôžem, než do lona chudobných, a že niet lepšieho a prospešnejšieho prostriedku ku rozmnoženiu majetku, než keď ho nekonečnému pokladu všetkej dobroty, Pánu Ježišovi Kristovi, odovzdávam, ktorý iste v tomto živote stonásobné úroky a niekdy večný život udelí. A potom je to veľmi malicherná cena, ktorú za kráľovstvo nebeské dávame, keď Boh iba pomíňajúce statky za nebe žiada.» I dokazoval jej tak výpoveďami sv. Písma, že dobre nakladá s majetkom svojím a že im to donesie požehnanie Božie. Nábožná a dobrá manželka uspokojila sa, i podporovala sama štedre chudobných a pomáhala svätému manželovi, že by všemožne spasenie svoje duševné vyhľadávali a zabezpečili. A milostivý Boh požehnával očividome verného sluhu Svojho a vyznačoval ho zvláštnymi a podivnými milosťami.

V blízkom kláštore žil nábožný kňaz, menom Obertus, ktorý bol opäť v chráme sv. Egýda. Do tohoto chrámu chodieval sv. Homobonus od istého času v nočnej dobe na hodinky cirkevné a ku rannej sv. omši. Zbožný opát Obertus veľmi vážil si túžbu sv. Homobona po dokonalosti kresťanskej a usiloval sa nasýtiť hlad a smäd jeho po horlivej službe Božej. A preto vždy otváral bránku, ktorou vchádzalo sa do chrámu kláštorského, keď sa odzvonilo o polnoci na cirkevné hodinky, aby sv. Homobonus ku pobožnosťam prísť mohol. Raz prišiel svätý drier k bránke chrámovej, než sa odzvonilo, a Obertus nebol ju ešte otvoril. Sluha Boží pokľakol na schody a modlil sa. Odrazu otvorily sa dvere samy od seba a sv. Homobonus vstúpil do chrámu a modlil sa tam, jako obyčajne, pred obrazom umučenia Pánovho. Po čase opustil Obertus izbičku svoju, aby otvoril bránku chrámovú; vstúpil do chrámu a našiel už tam sv. Homobona, pohrúženého v modlitbách. Zadivil sa a zbadal, že sluha Boží divotvorným spôsobom vstúpil už drier do chrámu. Tento div opakoval sa viacrás počas tých dvadsiatich šiestich rokov, čo sv. Homobonus chrám sv. Egýda nočného času navštevoval.

Za živobytia sv. Homobona soslal Boh jedného času na Itáliu veľkú biedu; drahota bola veľká a ľudia mreli hladom. Horlivý sluha Boží napomáhal štedre zúfalých biednikov. Jedného dňa odprevádzalo sv. Homobona veľké množstvo hladných chudobných obyvateľov, keď išiel domov z chrámu; i prosili ho s plačom o chlieb. Práve mal v komore za veľký koš novopečeného chleba. I rozdal hladným bližným celú zásobu chleba v neprítomnosti manželky svojej a nedbal na to, čo povie, keď sa domov navráti a čo sami jesť budú. Prišiel čas k jedeniu a starostlivá manželka kupcova išla pre chlieb, ktorý mala dobre prečítaný. A hľa, nechy-bel ani jedon peceň chleba! Pri stole načala donesený peceň chleba a zadivila sa, že bol belší, než inokedy, a chutnejší. I pýtala sa slúžky, ako sa ten chlieb do domu dostal. Slúžka riekla, že o žiadnom cudzom chlebe nevie, ale iba že to vie, jako domový pán celú zásobu chleba dnes ráno chudobným rozdal. Tento zázrak naplnil starostlivú manželku svätým strachom a oduševnením,

že ešte horlivejšie než prv i ona oštedrovala biednych. A na prímluvu verného a štedrého sluhu Svojho činil milostivý a všemohúci Boh ešte i mnohé iné divy a zázraky. Tak na vrúcnu modlitbu sv. Homobona premenil, jako niekdy drieb v Káne Galilejskej, zázračne vodu na víno.

Na tom istom mieste, kde sv. Homobonus najradšej sa modlieval, povolal ho milostivý Boh ku Sebe. Dňa 14. novembra r. 1197 išiel, jako obyčajne, do chrámu sv. Egýda, aby sa na službách Božích raňajších zúčastnil. Keď kňaz pri sv. omši zaspieval «Gloria», rozopial sv. Homobonus ruky svoje, potom složil ich krížom na prsá a naklonil sa hlboko až k zemi. Prítomný veriaci ľud, ktorý na hlbokú skrúšenosť horlivého sluhu Božieho bol navyknutý, nepovšimol si toho, že sa nehýbe a že sa zdá na všetko pozemské zapomínať. Ale keď veriaci zbadali, že sv. Homobonus pri čítaní sv. Evanjelia nevstáva, pristúpili niektorí k nemu, i zbadali, že viac — nežije. Keď sa rozchýrilo, že verný a divotvorný sluha Boží v Pánu usnul, sbehli sa v chráme vďační obyvatelia mesta ku oslávenému mŕtvemu telu jeho i boli k slzám dojatí a chudobní oplakávali s veľkým žiaľom odchod milostivého otca svojho.

Telo sv. Homobona bolo pochované s veľkou úctou a slávou v chráme sv. Egýda v meste Kremone. Pri pohrabe oslávil milostivý Boh štedrého sluhu Svojho mnohými divami a zázrakmi. Istý muž, ktorý jako bojovník sv. kríža v bitke s divokými Turkami pri Jeruzaleme ťažko bol ranený a už desať rokov následkom tej rany bol nemý, obsiahol pri rakve sv. Homobona zrazu zase nazpäť mluvu. Chromý a od narodenia svojho okaličený človek ztratil na pohrabe sv. Homobona ohyzdný hrb svoj, telo jeho sa vystrelo a všetky údy jeho boli zdravé a svieže. Osemnásťročný mládenec, ktorý bol od narodenia svojho nemý, začal mluiť a Boha zvelebovať, keď otec jeho o prímluvu sv. Homobona vzýval. Slepý chlapec, ktorý bol osem rokov starý, dosiahol zrak. Na pohrabe bol prítomný i ľahkomyselný človek, svetár, ktorý sa horšil nad tým, že sa jednoduchému kupcovi po smrti taká zriedkavá pocta preukazuje i začal neslušne hovoriť. A hľa, napuchol mu bezbožný jazyk tak, že sa skoro zadusil. Pokrevní bohatého ruhača vzývali sv. Homobona o orodovanie a o smilovanie Božie, bezbožník naľakaný dal sa na pokánie a milostivý Boh ukrotil hnev Svoj a navrátil mu predošlé zdravie. Biskup z Kremony, menom Sikkard, stopoval život a skvelé skutky sv. Homobona, i vierohodnosť a pravdivosť divov a zázrakov, ktorými milostivý Boh verného sluhu Svojho za života i pri smrti oslávil, i odobral sa s mnohými vznešenými kresťanmi do Ríma, aby pápežovi správu podal a vyhlásenie jeho za svätého vymáhal. Pápež Innocenc III. vyhlásil horlivého a verného sluhu Božieho a vyznavača už dňa 22. decembra r. 1198 za svätého. Roku 1356 prenesené bolo telo sv. Homobona do biskupského chrámu v Kremone, ale hlava jeho bola ponechaná v chráme sv. Egýda. Slávny Vida napísal chválospev (hymnus) k úcte svätého, ktorý býva zvelebovaný jako patrón mesta Kremony, v hornej Itálii, i mesta Kotora v Dalmácii. Bratstvo kupcov vo francúzskom meste Lyone vyvolilo sv. Homobona za patróna svojho, jako i druhé mnohé cechy obchodnícke.

Sv. Homobonus vyobrazuje sa v mešťanskom rúchu, jako podeľuje chudobných chlebom; alebo jako kupec predávajúci tovar svoj.

Poučenie.

Múdry Sirach hovorí (K. Sir. 26,36.): «Kupec nesnadno zachráni sa od neprávostí; kupovaním a predávaním páchajú sa mnohé hriechy.» V žiadnom stave nemá človek toľko času a príležitosti k lakomstvu; než v obchodníckom a v kupeckom. Pri kupovaní a predávaní obyčajne súdi človek bližného; predáva nepravé zbožie a zlý tovar za pravé a dobré, používa nespravodlivú

mieru a váhu, preceňuje veci a odiera, pri tom na Boha a ľudí sa odvoláva, zarieka sa, duší, hriechne prisahá; pri kupovaní zase dáva veľmi malú cenu, haní veci, ukracuje zaslúženú plácu. Niejedon kupec narobí veľké dlhy a nivočí celé rodiny, ktoré ukrivdil ne-svedomite, keď vyhlasuje, že nieje mu možno dlžobu vyrovnat'. A málo ktorý kupec má času, aby starať sa mohol i o duševné spasenie svoje. Mnohý kupec myslí, že je všetko na predaj: cnosť, náboženstvo, Boh; mamona je modlou jeho, ktorej všetko, i blaženu večnosť obetuje. A preto veľmi ťažko je v stave obchodníckom nájsť ľudí, ktorí bližných milujú, v potrebách podporujú, ktorí horliví sú v plnení prikázaní Božích a cirkevných, ktorí horlia pre česť a slávu Božiu i pre spasenie duševné svoje a bližných svojich. A hľa, život sv. Homobona poučuje nás, že i v stave kupeckom možno žiť človekovi, jako sa to sluší na dokonalého kresťana, spravodlivé, cnostné, obetovave, nábožne, sväté. Sv. Homobonus používal bohatstvo svoje i povolanie k nadobudnutiu večného blahoslavenstva. O ňom platia slová sv. Ambróza: «Ten je opravdivé bohatým, kto má mier duše, kto pokojom mieru vládne; že nič nežiada, žiadnou búrkou náruživostí smietaný nebýva, ktorému nehnuší sa staré a ktorý ani netúži po novom a pritom nikdy chudobný nie je ohľadom najvyšších pokladov; t. j. ktorý újmu netrpí na milosti Bo. Žej a na láske kresťanskej.

Kresťane, pýtaš sa snád', jako mohol sv. Homobonus popri klzkom povolaní svojom takou horúcou láskou k Bohu a k blíznym sa vinúť, mamonou opovrhovať, spravodlivé a sväté žiť? Hľa, život jeho ti podáva spôsob, jako sa máš chovať, aby si slávy večnej došiel. Každý deň pred konaním povolania svojho obetoval sv. Homobonus všetky myšlienky, slová a skutky svoje milostivému Bohu. A dobrotivý Boh chránil ho cez celý deň od úpadku do hriechu. A tak pokračoval sluha Boží so stupňa na stupeň ku najvyššej dokonalosti kresťanskej.

Kresťane, jakýkoľvek stav lebo povolanie si sebe vyvolil, vzbudzuj každodenne pred vykonávaním povolania svojho pri modlitbách raňajších dobrý úmysel, slovami sv. Ignáca z Lojoly: «Všetko k väčšej cti a sláve Božej!» A často cez deň si vzdychni: «Ó Bože môj a všetko moje! Ja Teba, Pane, nado všetko milujem, všetko k väčšej cti a sláve venujem! A takým spôsobom budú všetky myšlienky, slová, práce a kroky tvoje dobrými. Nábožný muž Hugo hovorí: «Čo je telo bez duše, to je každý skutok bez dobrého úmyslu: vy ste mnoho sily, ale malý úžitok nadobudli.» Kto prácu svoju bez dobrého úmyslu koná, na takého vzťahujú sa slová proroka Haggea a sv. Petra apoštola: «Cez celú noc sme pracovali a nič sme nechtyli.» V Piesni Šalamúnovej (8.) hovorí Pán Boh: «Polož Mňa jako znamenie na srdce svoje!» Tými slovami povzbudení bývame, aby sme všetko s dobrým úmyslom konali. Istý starý pustovník mal obyčaj, že, keď mal nejakú prácu konať, vždy sa hlboko zamyslel. Na otázku, prečo dlho rozmýšľa, keď má nejakú prácu začať, odpovedal: «Skutky naše samy v sebe sú ni-čomné, keď dobrým a úprimným úmyslom utvrdené nebývajú. Jako strelec vždy sa pozastavuje, kým prostriedok terča okom nepostihne, aby tým istejšie prostredný bod trafil: tak ja robím okom mysle svojej a pozastavujem sa nad tým, kým predsavzatú prácu a skutky svoje ku cti a sláve Božej nesriadim a nenapravím, ktorý jediným cieľom všetkých skutkov našich byť má (Rodr. de perf. christiana I. 3, 7.).» Cisár Jovinian hovorieval: «Cieľ života môjho je Kristus.» A sv. Otec Gregor riekol: «Boh pozerá na srdce a nie na prácu človeka; i pozoruje, z jakého úmyslu a ku ktorému cieľu práce svoje koná.» Jedon duchovný brat z rádu Ježišovho, ktorý býval krajčiom, onemocnel nebezpečne a žiadal bratov kláštorníkov, aby mu doniesli ihlu, ktorou prácu svoju koná-val. Mnisi mysleli, že v horúčke pomätene hovorí, i nechceli mu žiadosť vyplniť. Ale keď neprestal prosiť, podali mu ju. Zomierajúci zaradoval sa a pozdvihol ihlu svoju do výšky i zvolal: «Táto

ihla bude kľúč od neba, s tou chcem a dúfam brány nebeské si otvoriť, s ňou chcem zomrieť a Krista, Vykupiteľa Svojho, v nebi spatriť.» Bratia pýtali sa, prečo zakladá nádej svoju na tej ihle? Odpovedal: «Kedykoľvek som túto ihlu do ruky vzal, potreboval som ju vždy k láske Božej a kedykoľvek som ňou nejaký odev šil, predstavoval som si Krista, jako by som Ho odieval.* A keď tie slová vyriekol, usnul v Pánu (Pl. Taker. Dom. VII. p. Pent). Áno, kresťane, všetko konaj, jako sv. Homobonus ku cti a sláve Božej a obsiahneš i ty zvláštne milosti nadzemské, že vyhľadávať budeš s prospechom kráľovstvo Božie.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si poprial svätému služobníkovi Svojmu Homobonovi poznanie, že srdce svoje nepútal k bohatstvu, ale toto k dobrým skutkom používal: popraj i nám milosti, že by sme za príkladom jeho užívali statky pozemské dľa svätej vôle Tvojej, k vôli ním nepremárnili dedictvo nebeské, ale vždycky po večnej blaženosti a sláve Tvojej túžili. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

15. novembra.

Sv. Leopold, veľkvojvodca a vyznavač.

Sv. Leopold, panujúci veľkvojvodca rakúsky, narodil sa roku 1073 v meste Môlku a pochádzal z rodu veľkokniežatského staroslávnych Babenbergov. Jako panujúci veľkvojvodca nosil meno Leopold (či Luitpold) IV.; ale vďační poddaní nazývali ho Pobožným; súveký pápež Innocenc II. vyznačil ho prímenom «Syn svätého Petra.»

Bol synom Leopolda III. z Rakús, ktorý menovaný býval i Krásnym, a Idy, dcéry cisára rímskeho Henrika III. Oba rodičia boli cnostní a nábožní. Všetku starosť svoju vynakladali, aby synčok od najútlejšej mladosti v bázni Božej bol vychovávaný. A už v útlom veku prejavoval, že je povolaný od milostivého Boha k veľkým veciam. Prvú výchovu poskytovala mu poučovaním a vznešeným príkladom bohumilá matka jeho, ktorá obetovala vtipného synka svojho Bohu a úzkostlivo strážila nad nevinnosťou jeho. Neskôr odovzdaný bol výchove mníchom kláštora môlkského, ktorý nachádzal sa neďaleko hradu panovníckeho; mnísi vyučoval i mladistvého veľkvojvodu vo vedách a on veľmi horlivo konával i všetky pobožnosti so zbožnými učiteľmi svojimi. Výchovu jeho dovŕšil blahoslavený Altmann, biskup z Pasova (Passau). Pod správou týchto výtečných vychovávateľov prejavoval mladý veľkvojvodca zriedkavé cnosti a dokonalosti kresťanské: bázeň Božiu, nevinnosť srdca, pokoru, spravodlivosť, milosrdenstvo a horlivosť pre rozkvet sv. cirkve. Obozretne strážil nad každým slovom svojim a skutkom a prejavoval od najútlejšieho veku vážnosť, jakú iba u dospelých badať možno. Nikdy nevyšlo z úst jeho ľahké, dvojsmy-selné, hnevľivé alebo nepravé slovo. Opovrhoval skvostným rúchom, uspokojoval sa s najjednoduchšími pokrmami, netešili ho zábavy, jazdenie, poľovačky, plavba, i zavíeral sa do izby svojej, kde o samote sa modlieval, vedám učil, sv. Písmo a iné posvätné a poučné knihy čítaval. Vyhýbal všetkému, čo by nevinnosť jeho ohrožovať mohlo. Svetársky život niektorých dvoranov slúžil mu za výstrahu. Obcovanie s múdrymi a pobožnými ľuďmi bolo mu milou zábavkou a dľa rady ich sporadoval život svoj. Náboženský cit svoj veľadil zbožným rozjímaním služieb Božích a prijímaním sv. sviatostí. Útlou láskou horel k bližným; podporoval milosrdne utláčaných, chudobných, vdovy a siroty. Povznesenie služieb Božích, okrasa chrámov

ležaly mu veľmi na srdci. Kňazstvo, jako sluhov sv. cirkve, ktorej rozkvet ho tešil, vážil si vysoko.

Po smrti otcovej nastúpil sv. Leopold r. 1096 na trón veľkovojskavý. Mladistvý panovník prosil milostivého Boha o dar múdrosti a činnej vytrvanlivosti, aby zbujne-lých poddaných svojich na cestu statočnosti a cností kresťanských upraviť mohol; lebo mravy mnohých boli surové a veľmoži dopúšťali sa mnohých nespravodlivostí proti podriadeným svojim. I usiloval sa byť spravodlivým, všetkým poddaným dobre činiť a verejné ťarchy obľahčovať. Boh a zákon Jeho boli základom vladárenia jeho; i povzbudzoval skvelým príkladom svojím poddaných, aby srdcom i skutkami Bohu slúžili a medzi sebou v láske a v svornosti žili; lebo bol presvedčený, že iba sv. náboženstvo národy a krajiny povznáša a k rozkvetu privádza. Láskový a spravodlivý spôsob, jakým obcoval so všetkými poddanými svojimi, či boli veľmoži, či roľníci a priemyselníci, naklonil mu všetky srdcia. Vo vladárení neurobil kroku, kým obozretným ostrovtipom všetko dobre nepreskúmal a používal v prevedení zámeru svojho iba prostriedky, ktoré vhodné boli, že by česť a sláva Božia, i dobrobyt a duševné spasenie poddaných boli napomáhané. I netrvalo dlho panovanie jeho a oslavovaná bola spravodlivosť, múdrosť a nábožnosť jeho po celom Rakúsku, a uveličenie poddaní nazývali ho Pobožným i hovorievali: «Máme panovníka, ktorý je zakladateľom všeobecného blahobytu, ochrancom spravodlivosti a pravdy a otcom vlasti.» Najviac ležalo mu na srdci blaho duševné poddaných a preto používal všetky prostriedky, aby tento vyvýšený cieľ dosiahol. Oprav> mravov započal na dvore svojom. Medzi dvoranmi a sluhami netrpel žiadneho, ktorý by bol býval roztopašný, neľudský, nenábožný alebo čo i len vlažný v náboženstve. Keď zbadal, že niekto obťažný je týmito a podobnými necnosťami, napomínal najprv prísne a vážne patričného, aby napravil mravy svoje a kresťanský žil; keď ťachťár sa nenapravil, odohnal ho od dvora svojho. A tak stal sa palác jeho domom bázne Božej, spravodlivosti a každej cnosti kresťanskej. Prísny bol najmä proti nespravodlivým a nenábožným úradníkom. Podporoval horlivých kňazov, aby mohli na ľud s úspechom pôsobiť, poverý a neveru vykoreňovať a pravú vieru a cnosti kresťanské medzi ním udomáčňovať a upevňovať. Sám predchádzal poddaných v nábožnosti; lebo vždy navštevoval verejné služby Božie a voľný čas venovával skrušeným modlitbám. Na Lysej hore (Chlume, Kahlenberg) pri Viedni vystavil hrad a kaplnku, prebýval napozatým tam a tak povzniesol Viedeň veľmi, keď si ju vyvolil za sídelné mesto. Križiakov, ktorí tiahli na Východ, aby oslobodili Svätú Zem z rúk fanatických nepriateľov kresťanstva, Turkov, podporoval veľmi značne.

Sv. Leopold riadil takto požehnane za desať rokov poddaných svojich. Veľmoži naliehali na neho, aby vzal si manželku k utvrdeniu blaha a mieru v zemi. I vyhovel všeobecnej žiadosti a vzal si roku 1106 za manželku šľachetnú, na tele i duši prekrásnu Agnešu, mladú vdovu po vojvodcovi Fridrichovi zo Švábska, dcéru cisára Henrika IV. a matku neskoršieho cisára rímskeho Konráda III. Táto veľmi bohatá, vznešená a nábožná manželka podporovala sv. Leopolda vo všetkých blahonosných podujatiach. Denne čítavala so svätým manželom svojim v istý čas sv. Písmo, rozjímalala tajomstvá Božie, nočnej doby vstávala s ním k modlitbe, s ním chodievala ku službám Božím, povzbudzovala sa s ním vzájomne ku všetkému dobrému a šľachetnému, svie tila jako vzor manželskej vernosti a lásky v nemravných tých časoch a starala sa, že by i dvoranovia cnostný a nábožný život viedli. Príčinením zbožnej veľkovojskavky Agnešy konal sv. Leopold mnoho ku povzneseniu sv. cirkve. Tak povstal i kláštor Nového Hradu

či Klosteneuburg pri Viedni. Niekoľko dní po svatbe roku 1106 pozerali panovnícky manželvia oknom z hradu na Lysej Hore (Chlume) na utešené okolie a zhovárali sa o založení nového kláštora, v ktorom by mnísi za nich o milosť Božiu prosili. Dlho rokovali kde by ten kláštor mali postaviť. Tu povstal veľký výchor, strhol panovníčke závoj z hlavy a zanesol ho ďaleko do hory. Márne hľadali vyslaný sluhovia svatobný závoj vladárkyn. O dvadsaťtri dni vyšiel veľkovojsvodca na poľovačku do okolitých lesov s dvoranmi a hosťami svojimi, i uzrel na bazovom kričku závoj zavesený, neporušený. Nábožní manželvia uzavreli, že na tom mieste ten kláštor založia. Neminul rok a sv. Leopold odovzdal vystavený kláštor s nádherným chrámom mníchom sv. Augustína. Neskôr vystaval s pomocou veľmi bohatej manželky svojej i druhý veľký kláštor, ktorý vo veľmi príjemnom údolí dve míle od Viedne vzdialený leží, ku cti sv. kríža. Tento kláštor, ozdobený dvoma chrámami, Svätý Kríž(H. Kreuz) menovaný, odovzdal mníchom sv. Bernarda, Cistercitom. Biskupi zo Solnohradu (Salcburgu), Pasova a Gurku posvätili tie chrámy roku 1136. Štedre obdarovali zbožní panovnícki manželvia i opátstvo sv. Benedikta v Môlku, i položili základ k veľkolepému pútnickému chrámu v Mária-Celli. I mnohé iné kláštory a chrámy Božie založil a štedre obdaroval sv. Leopold tým úmyslom, aby sv. cirkve povzniesol a semienka utvoril, z ktorých by učený a zbožný ľudia vychádzali, ktorí povolani boli slovo Božie ľudu zderne ohlasovať, služby Božie konať a sv. sviatosti udeľovať. Prísne žiadali poddaných svojich aby kňazov ctili. Kto sa opovážil zneuctiť kňaza alebo vo vykonávaní úradu jeho prekážať, toto nemilosrdne dal potrestať. Ktorýkoľvek svetský úradník dopustil sa niečoho proti kňazovi, toho vypovedal navždy zo služby a márné byly prosby jeho, ačkoľvek sv. Leopold ináč bol veľmi milosrdný a láskavý otec poddaných svojich. Jaký horlivý bol v službe Božej a sv. cirkve, dokazuje i to, že povzbudzoval veľmožov, aby sa v bojoch križiackych zúčastňovali a posvätné miesta, na ktorých božský Vykupiteľ žil, trpel a umrel, z rúk zúrivých nepriateľov sv. cirkve vymanené byly. Križiakom poskytoval značnú peňažnú pomoc. Sám s manželkou ozbrojil a vystrojil raz tristo bojovníkov. Keď zbožná matka jeho Ida do Jeruzalema na púť sa vybrala, dal jej dvesto hrivien striebra, aby ich vynaložila ku pokračovaniu v boji proti neveriacim Turkom.

Sv. Leopold miloval veľmi mier a pokoj. A za dlhého panovania jeho nevyskytly sa nepokoje v zemi jeho. Poddaní ctili ho jako poručníka sirôt, ochrancu vdôv, vysloboditeľa utlačených, otca chudobných, strážcu pravdy a spravodlivosti a preto žili v pokoji medzi sebou a poslúchali milostivého a svätého panovníka svojho ochotne a to v časoch, keď na Západe Európy iné krajiny mečom a ohňom bývalý plienené, keď mestá a dediny ležaly v zrúcaninách a v popoli, keď roľníctvo inde bolo zanedbané a nikto nemal pokoja. Avšak keď krajina jeho v nútri pokoj požívala a v každom ohľade prekvetala, a sv. Leopold bol veľkým milovníkom pokoja, predsa musel pochytiť dvarazy meč do ruky, aby poddaných svojich zmužile bránil proti nespravodlivým nápadom vonkajším. I dokázal, že vie nielen sa modlievať, ale i mečom narábať, keď išlo o to, aby pokojných poddaných svojich od zkazy zachránil. Keď Štefan II., kráľ uhorský, s veľkým vojskom do Rakús vtrhol, zastavil ho sv. Leopold s malým, avšak smelým vojskom a pomocou Božou zvíťazil nad napádateľom, ktorý s veľkými ztratami nazpät sa vrátil. O niekoľko rokov napadli Uhria zase Rakúsko; sv. Leopold porazil ich v krvavej bitke, že len polovica z nich do vlasti sa navrátila.

Požehnané panovanie sv. Leopolda, ktorý v zemi svojej sv. náboženstvo, bázeň Božiu a mravy kresťanské, jako i všeobecný blahobyť ľudu rozširoval a povznášal, obdivovali i okolití panovníci, najmä kniežatá nemecké, i prichádzali k nemu, aby slávneho panovníka poznať a uctiť

mohli. Roku 1125 ponúkali mu volenci cisársku korunu rímskú; ale pokorný sluha Boží nechcel prijať túto vysokú dôstojnosť, pokľakol pred volencami, prelieval slzy a prosil ich, aby ho za cisára nevolili, lebo že je nehodný a neschopný takú dôstojnosť na slabé ramená svoje prijal. Za štyridsať rokov panoval sv. Leopold požehnaný nad Rakúskom a žil s manželkou svojou Agnešou za tridsať rokov príkladne vo svätom manželstve. Milostivý Boh požehnal zbožných manželov devätnástimi dietkami, z ktorých šesť synov a päť dcier rodičov svojich prežili. Že povinnosti rodičovské svedomite plnili a dietky svoje nábožne vychovávali, toho skvelými svedkami boli cnostné a zbožné dietky samy. Milostivý Boh poprial šťastným rodičom, že už za živobytia svojho veľkú radosť zo zdarných dietok svojich pocítili, i odmenil hojne starosti ich rodičovské. Syn Leopold V. stal sa po smrti sv. otca svojho nástupcom na stolici veľkovoľvodskej, dostal od cisára Konráda vojvodstvo Bavorské, panoval požehnaný, a zomrel už roku 1141. Nástupcom jeho v panovaní nad Rakúskom stal sa brat Henrik s prímenom Jasomirgott, druhý syn sv. Leopolda. Tento panovník rozšíril krajinu svoju, keď pripojil k nej zeme nad Emžou (Enns), vystaval znovu poplienenú a porúcanú drev Viedeň a vyvolil si toto mesto za residenciu svoju. V tomto sídelnom vzťahujúcom sa meste vystaval kláštor sv. Benedikta, ktorý nazvaný býva «ku Škótom (Schotten).» Nadobudol si veľkých zásluh ako nábožný a spravodlivý panovník o blaho sv. cirkve a vlasti. Zomrel r. 1177, Tretí syn sv. Leopolda menoval sa Otto a bol veľmi učený a nábožný muž. Najprv bol opátom v Morimunde, potom biskupom vo Fraisingách (Freising). Iný zbožný syn sv. Leopolda nazýval sa Konrád, ktorý tiež venoval sa, ako iní, službe Božej. Najprv bol opátom v kláštore Cistercitov u Sv. Križa, potom biskupom v Pasove (Passau) a konečne arcibiskupom v Solnohrade (Salzburg). Podobne žily zbožne a požehnané ostatné deti sv. Leopolda a ušľachtilej Agnešy.

Po štyridsaťročnom požehnanom panovaní upadol sv. Leopold následkom prestydnutia počas mokrej a studenej jaseňi do ťažkej nemoce. Pokorný sluha Boží znášal veľké boľasti s podivnou trpezlivosťou a úplnou odovzdanosťou do vôle Božej. Ustavične túžil po skorom spojení s milostivým Bohom svojím. Keď badal, že sa blíži posledná hodinka života jeho, prosil o zaopatrenie sv. sviatosťami zomierajúcich, vyzýval neprestajne meno Ježiš a odovzdal rád dňa 15. novembra roku 1136 na hrade, ktorý bol na Lysej Hore (Kahlenberg) pri Viedni vystavil, dušu svoju do rúk Stvoriteľa a milostivého Vykupiteľa svojho. Všetci poddaní zažialili srdečne nad odchodom do večnosti milovaného sv. panovníka svojho. Telo sv. Leopolda bolo pochované slávnostné do hrobky v blízkom kláštore Nového Hradu (Klosterneuburg), kde posiaľ odpočívajú; pri ňom pochovaná bola i zbožná a šľachetná manželka jeho Agneša.

Na hrobe sv. Leopolda a na prímluvu jeho stály sa mnohé divy a zázraky. František z Pasova, pravotár sv. stolice v Ríme, vypočítaval pred pápežom Innocencom VIII. a pred shromaždenými kardinálmi 190 divov a zázrakov, i odvolával sa na vierohodných svedkov súčasných, jakými boli dominikán Martini, cistercita Haselpach, Honorius z Marie-Celly, poslanec pápežský, slávny kardinál Eneas Sylvius v Uhorsku, neskôr pápež menom Pius II, a iní posiaľ živí svedkovia, ktorí výpovede svoje i prísahou potvrdili. Pápež Innocenc VIII. vyhlásil zbožného Leopolda za svätého dňa 6. januára roku 1483 a nariadil, aby sa pamiatka jeho dňa 15. novembra slávila. Jaký zriedkavý panovník bol sv. Leopold, osvedčil pápež Innocenc VIII. keď ho za svätého vyhlásil: «Za štyridsať rokov spravoval Leopold Rakúsko a to v takých časoch, keď každý človek v Nemecku vojnami, vraždami, požiarimi a plienením predesený býval; ale on panoval pokojne, veľmi spravodlivé a láskavé, a keď iní krvou poškvrení boli, udržal on sverenú

sebe Rakúsko v bohumilom pokoji. A spomenutý pravotár jeho František z Pasova hovoril pred tým istým pápežom o sv. Leopoldovi: «Po smrti Leopoldovej, najsvätejši otče, pápež Innocenc II. písal nielen list, jako to požaduje náklonnosť otcovská oproti smútiacej manželke a plačúcim synom takého muža, ale ich ešte väčšmi vyznačil, i opisoval výmluvne svätosť zvečnelého Leopolda. Toto vznešené svedoctvo zaslúženého zvelebovania a svätosti Leopoldovej složil dľa zásluh a práva námestník všemohúceho Boha, predchodca Svätosti Vašej; lebo veď to požadujú výtečné zásluhy zvečnelého, to požadujú starosti, namáhania, nočné stráženie, ktorým sa vždy z lásky k Bohu rád podroboval. Lebo veď nemohli ináč byť s týmto výtečným a úplne dokonalým mužom Božím, ktorý skutočne nepotrebuje žiadneho chválorečníka a vyprávateľa skvelých skutkov svojich, a tak sa choval, že vznešené diela jeho na mnohých miestach už verejné pomníky obdržaly a o ktorého živote chýr ku skvelému príkladu ďaleko zavznieva.»

Roku 1506, dňa 15. februára vyzdvihnuté boli ostatky sv. Leopolda v prítomnosti rímskeho cisára Maximiliana skrze biskupa Pasovského a iných hodnostárov cirkevných, i boli uložené do striebornej rakve, v ktorej odpočívajú na oltári na červenej báršošovej podúške; hlava jeho ozdobená je veľkovejvodským klobúkom. Do dnešného dňa je 15. novembra v Dolných Rakúsach zasvätený sviatok a nábožné zástupy valia sa z celého okolia a najmä zo susedného sídelného cisárskeho veľmesta Viedne do Nového Hradu (Klosterneuburg), aby uctily sv. ostatky, ktoré toho dňa k slávnej pocte bývajú vystavené, najprednejšieho patróna svojho.

Sv. Leopold vyobrazuje sa v panovníckom rúchu, v pravej ruke drží vzorku chrámu v ľavej meč alebo zástavu krajinskú.

Poučenie.

Sv. Bernard hovorí: «Pravá múdrosť je, keď vieš, čo sám zo seba, čo skrze pomoc Božiu môžeš, a Jemu sa zachováš, ktorý sa tebe bez okolkov odovzdáva.» Sv. Leopold mal takúto múdrosť kresťanskú; lebo poznal sám seba, slabosť ľudskú svoju i všemohúcu moc Božiu, venoval sa celkom službe Božej a dosiahol zriedkavú milosť Božiu, že mu popriate bolo popri mnohých povinnostiach panovníckych na vysoký stupeň dokonalosti kresťanskej sa povzniesť, svätým sa stať. A zkaďe čerpal sv. Leopold tú múdrosť, že sa vo všetkom konaní dľa vôle Božej riadil, že všetko pozemské používal, aby večné, nebeské výhody obsiahnuť mohol? Čítaním sv. Písma a iných náboženských spisov, rozjímaním o márnosti sveta, o slabosti ľudskej a s druhej strany o všemohúcnosti a nekonečnej добрote Božej, jako i horlivou modlitbou a prijímaním sv. sviatostí! Kresťane, osvoj si i ty podobnými prostriedkami múdrosť života; buď horlivý v poznávaní sv. náboženstva, v poznávaní najvyššieho dobrého, vôle Božej; i budeš milovať dobré a nenávidieť zlé.

Sv. Leopold oblažil cnosťami svojimi krajinu, nad ktorou panoval. V zemi nábožného panovníka kvitly sv. cirkev, umenie, vedy, roľníctvo, remeslá a každý blahobyť.

Šťastná zem, ktorá má zbožného panovníka! Šťastná je rodina, ktorej otec a matka sú tak nábožní a cnostní, jako bol sv. Leopold a vznešená manželka jeho Agneša. V opravdivé kresťanskej rodine panuje mier a pokoj, vzmáha sa dobrobyt, odrastajú zdarné dietky, ktoré sú potechou a pýchou rodičov v starobe. Kresťane, buď horlivý vo sv. náboženstve a milostivý Boh požehná dom tvoj!

Sv. Leopold znal, že mu Boh veľkú hrivňu udelil, aby ňou vládol a že od neho i mnoho požadovať bude v deň prísneho súdu. Preto nespoliehal sa na moc a zdanie svoje; ale na Boha, i

obetoval osobné výhody, zapieral seba, žil povolaniu svojmu z celého srdca a konal veľké skutky milosrdenstva. Sv. Leopold zanechal svet pred 780. rokmi a pamiatka jeho svätá je na zemi. Kto z vás, kresťania, putáva do Maria-Celly, tomu zvestujú skvelé pomníky lásku jeho k Bohu a ku sv. cirkvi: krásné kláštory a chrámy v Sv. Križi, v Nových Hradoch (Klosterneuburg) a v samom pútnickom mieste. Nasleduj, kresťane sv. Leopolda v horlivosti za sv. náboženstvo, za rozkvet sv. cirkve, aby i pamiatka tvoja bola známa Bohu i ľuďom.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si sv. Leopolda, vyznavača Svojho, od panovania a časných starostí nepoškvrneného k oslave nebeskej previesť ráčil, popraj nám milostivé, aby sme skrze nekonečnú dobrotu Tvoju tak pozemské záležitosti svoje konali, že by sme večného života účastnými stať sa mohli. O to Teba prosíme skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Gertruda, mníška rádu sv. Benedikta.

Dnes oslavuje sv. cirkev i pamiatku svätej Gertrudy, mníšky z rádu sv. Benedikta. Táto svätá panna nie je tá sv. Gertruda, mníška v Nivelles, ktorej pamiatka slávi sa 17. marca a ktorá žila v siedmom storočí, ani nie je tá sv. Gertruda, vojvodkyňa z Turingov (Thüringen) a mníška v Altenburgu, ktorej pamiatka svätí sa dňa 13. augusta a ktorá žila v trinástom storočí.

Sv. Gertruda, ktorej blahoslavenú pamiatku dnes slávime, narodila sa roku 1264 v meste Aislebene (Eisleben) v grófstve saskom Mansfelde, ktoré neskôr narodením povestného Martina Luthera smutnú slávu si vydobylo. Rodičia jej boli veľmi nábožní a náležali ku najvznešenejším obyvateľom v grófstve mansfeldskom; veľkú starosť venovali výchove dcéry svojej, ktorá prejavovala zriedkavú zbožnosť, sotva že hovoriť začala. Keď mala päť rokov, prosila rodičov, aby ju k vyučovaniu Benediktínkam dali.

V kláštore vyvíňovali sa zriedkavé cnosti útlej Gertrudy, že ju mníšky obdivo-valy. Nevinnosť dieťaťa a sporiadaná myseľ boli také útlé a citlivé, že sa zdalo, jako by bolo nedotknuté hriechom dedičným; neznalo svet a nejavilo žiadnu túžbu po živote svetskom. Zbožné dievča nikdy nepozrelo na mužského človeka; i stávalo sa, že nebolo v stave jedného od druhého rozoznal. Z úst jej nevyšlo slovíčko bez potreby a každé vzťahovalo sa na Boha. Malá Gertruda podriaďovala vôľu svoju Bohu v tej miere, že mala najväčšiu radosť, keď mohla predstavených poslúchať, ktorých považovala za námestníkov Božích. Vtip a rozum jej boli také bystré a vnímavé, že podivom naplňovala učiteľky svoje. Keď odrástla na pannu, povolili jej rodičia, že smela sa učiť latinskej a iným rečiam, jako i ľubomudretvu a rečníctvu, čomu sa toho času iba mnísi a niektorí rytieri venovali. Neskôr študovala i scholastické a mystické bohoslovie. Najväčší učenci obdivovali vznešenú pannu, keď objasňovala najťažšie a najzáhadnejšie miesta vo sv. Písme s tou najväčšou ľahkosťou. Jediná jej snaha pri tomto hľbaní bola, aby pokračovať mohla v poznaní Boha a v láske Jeho. Avšak horlivosť jej v štúdiách zapríčinila, že zanedbávať začala služby Božie a vrúcnu modlitbu, s jakou dŕiev neprestajne k Bohu sa vinula. I zjavil sa jej božský Spasiteľ a pokarhal prísno horlivosť jej v štúdiách. Toto zjavenie pôsobilo na myseľ vedochlivej Ger-trudy tak veľmi, že si vedy zoškľivila, i hanbila sa, že milostivého Boha výlučne nemilovala a tiež časné veci obľubovala. Od toho času oškľivily sa zbožnej Ger-trude márnosti svetské ešte

viac; i uzavrela, že kláštor nikdy neopustí a do sveta nevyjde. Stala sa mníškou a zbožnosť jej i skvelé cnosti obdivovali všetci ľudia.

V dvadsiatom roku veku zjavil sa pokornej mníške sám Spasiteľ a vyučoval ju pravdám, ktoré v žiadnej knihe nájsť nemohla. V predvečer sviatku Očisťovania P. Márie r. 1284 bola ožiarená takým svetlom nebeským, že sa jej zdalo, ako by posvädný život jej bol plný tmy a samolúbsti. Táto nadzemská milosť privinula Gertrudu ku Spasiteľovi Božiemu tak úzko, že behom nasledujúcich pätnástich rokov iba za jedenásť dní sladký a ľúbezny pocit prítomnosti Jeho utratila. Sama hovorí v spise, ktorý r. 1299 uverejnila, že milostivý Boh zkúšať chcel počas tých jedenástich dní vernosť jej.

Predstavení rádu ocenili svätý život Gertrudín a zriedkavé milosti, ktorými dobrotivý a všemohúci Boh horlivú služobnicu Svoju vyznačoval, i vyvolili ju za opätku dvoch kláštorov, ktoré jeden za druhým behom štyridsiatich rokov s veľkým požehnaním Božím spravovala. Mnišky usilovali sa svätú predstavenú svoju v každej cnosti nasledovať a mnohé z nich dosiahli vysoký stupeň dokonalosti kresťanskej. Jakokoľvek sväté žila, predsa obviňovala sa, že milosti Božej tak nezodpovedá, ako by to druhí ľudia na mieste jej konali. V pokore svojej nedôverovala sebe, lež radievala sa vo vážnych záležitostiach s podriadenými mníškami, najmä so sv. Mechtildou, ktorá v kláštore jej bohumilý život viedla. Denne prijímala Telo Božie, aby sa proti samolúbsti a pokúšaniam ozbrojovala. Pred sv. prijímaním obetovávala všetky myšlienky, slová a činy svoje Bohu, aby sa nepribližovala nehodne k stolu Pánovmu; po sv. prijímaní obetovala zase seba celú milosti Božej, aby sa Mu poďakovala. Najväčšmi radovala sa pokorná služobkyňa Božia, keď ňou niekto opovrhoval a ju znevažoval. Za dušičky v očistci modlievala sa veľmi horlivé a prelievala horké slzy, aby sa Boh nad nimi smiloval a do radostí večných čoskôr niečo Bohu milého nebola vykonala. A preto ich prijal; i napomínala sestry, aby sa za ne prejavoval jej dobrotivý Boh zvláštnu ná-skrúšene k milostivému Bohu modlievaly.

Sv. Gertruda bola omilostená i mnohými zjaveniami a prorockými, ktoré vo zvláštnej knihe naznačila; napísala i mnohé listy a zbožné pojednania. «Kniha zjavení» bola uverejnená viacrás po blahoslavennej smrti jej, ako i druhé spisy, ktoré obsahujú milostiplný život jej a divy, jakými Boh služobkyňu Svoju oslávil. Tieto knihy slúžiť môžu popri spisoch sv. Terezie za spasiteľného sprievodcu pre tých kresťanov, ktorí rozjímajúci život vedú a nábožnosť v srdci svojom roznieť sa usilujú. Mnohé zbožné duše kresťanské radievaly sa so sv. Gertrudou, ako možno najsvätejšiu Sviatosť oltárnu hodne prijímať.

Milostivý Boh neprestával podporovať vernú služobkyňu Svoju, ktorá horela vrúcnou túžbou po dokonalosti, po blahu duševnom bližných. Často bývala nemocná a navštevovaná všelijakými biedami; ale ustavične túžila po utrpení. Hodina bez utrpenia bola jej neznesiteľná. Často hovorievala mníškam: «Človek duchovný, ktorý rád trávieva život svoj v mieri, nepokročil veľmi v cnosti. A ten, ktorý vyhľadáva tento pokoj, nezačal ešte sa domáhať ku cnosti.» Sv. Gertruda nemohla ani za okamih žiť bez toho, že by, nútená vrúcnosťou horúcej lásky, nečo Buhu milého nebola vykonala. A preto prejavoval jej dobrotivý Boh zvláštnu náklonnosť a vyznačovanie. Jedného dňa zjavil sa sv. Mechtilde Spasiteľ, sedel na tróne a sv. Gertruda stála pri Nom a ustavične hľadela na Neho. Istej zbožnej mníške zjavil Spasiteľ, že sv. Gertruda má najnezištnejšie srdce medzi ľuďmi a najčistejší úmysel, i že niet na zemi srdca, v ktorom by tak rád prebýval, než je srdce tejto vernej milostnice. Nenie možné vypočítať, jakými rozličnými spôsobami milostivý Boh na srdce sv. Gertrudy účinkoval. Zdávalo sa jej, že sa v milujúcom

srdci jej znovu narodil, keď sa jej predstavil jako dieťa, v maštali Betlehemskej narodené. Hneď zase zdalo sa jej, jako by Spasiteľ vtlačil horúcemu srdcu rany, ktoré počas utrpenia Svojho dostal. Inokedy zdálo sa jej, že Spasiteľ podáva jej na prsty snubné prstene, sprevádzaný Matkou Svojou, preblahoslavenou Pannou Máriou, a uisťuje ju, jako Panna Maria srdcom materským ju miluje. Tieto milostné zjavenia zapríčinily, že sv. Gertruda nezdala sa mať srdce pozemské, ale nadzemské, posvätené láskou Spasiteľovou, že nemala inej vôle a náklonnosti, než bola vôľa Jeho.

Keď svätá Gertruda dosiahla sedemdesiaty rok sv. života svojho, upadla do boľastnej nemoce, ktorá za päť mesiacov trvala. Pokorná slúžka Božia utratila mluvu a predsa prejavovala veselú myseľ. A tým viac sa uspokojovala, čím viac sa nemoc zhoršovala a boľasti pribývalo. Často stávalo sa, že mníšky neporozumely pokynutiu, keď o niečo žiadala a slovo prehovoriť nemohla, a že jej podaly opak toho, čo žiadala; ale pokorná a svätá trpitel'ka nejavila pri tom najmenší nepokoj. Vykupiteľ zjavil istej zbožnej mníške, že preto pozbavil mluby služobnicu Svoju Gertrudu, aby s nikým iným mimo Neho neobcovala. Smútiace mníšky vzývaly sv. Lebuina, aby na prímluvu jeho uzdravenie opätky svojej vy-prostredkovaly. Svätý orodovník zjavil sa jednej mníške a riekol: «Keď kráľ korunovať chce kráľovnú, nemôže to jednoduchý bojovník prekaziť.» Nemoc svätej Gertrudy zdala sa zakladať na horúcej túžbe po uzrení Spasiteľa a na odomieraní v láske Božej. Jedného dňa zjavil sa sv. Gertrude Ženích nebeský, Pán Ježiš Kristus, sprevádzaný najsv. Matkou Svojou, sv. apoštolom Jánom, zvláštnym patrónom jej, a zástupami anjelov, i podával jej korunu oslávenia. Svätá Gertruda vykrikla v blaženom vytržení a tíško usnula v Pánu, aby z rúk Jeho vzala korunu večnej slávy. To sa stalo dňa 15. novembra roku 1334. Telo jej bolo pochované v chráme kláštorskem. Na prímluvu jej stály sa mnohé divy. Ostatky jej prechováajú sa v kaplnke jako drahocenný rodinný poklad v Braunšveig-Lúneburgu. Pamiatka jej oslavuje sa dnes najmä v severnom Nemecku a v Poľsku.

Sv. Gertruda vyobrazuje sa v mníšskom rúchu, jako kľáčí pred obrazom Panny Márie, ktorá drží Ježiška na rukách; pri nej pohodená je veľmožská koruna, vedľa nej stojí anjel a podáva jej ružový venec.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si sv. Gertrude skrze Syna Svojho nebeské tajomstvá zjaviť ráčil, popraj nám milostivé, aby sme na prímluvu jej tak horúce jako ona po Ňom túžili a keď sa niekedy zjaví, jako sudca vo večnej sláve Svojej, v nej podieľ mať udôstojnení boli. Skrze tohože Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho, ktorý s Tebou i s Duchom svätým žije a kraluje na veky vekov. Amen.

16. novembra.

Sv. Edmund, arcibiskup.

Medzi najučenejších a najzbožnejších arcibiskupov v Kentrbery (Kanterbury) v Anglicku náleží sv. Edmund, ktorého požehnanú pamiatku dnes oslavuje sv. cirkev.

Sv. Edmund narodil sa koncom dvanástého storočia v Abington, v grófstve Bergshire (Berkshire) v Anglicku. Otec jeho menoval sa Rainald Rich, a bol kupcom; matka nazývala sa Mabila. Milostivý Boh požehnal zbožným rodičom krome svätého Edmunda i syna, menom Róberta, a dve dcéry. Otec Rainald opustil časom svet s privolením manželky a utiahol sa do

samoty kláštornej, aby žil duševnému spaseniu svojmu; kde i zomrel. Matka Mabila starala sa svedomite o dobrú výchovu dietok svojich, najmä o Edmunda, ktorého milovala nad všetky ostatné. Pod starostlivou výchovou matkinou odrástol Edmund k mimoriadnym milosfám. Matka poslala synov svojich, ktorí vyrástli boli na mládencov, do Paríža na slávne školy, aby tam dokonali vzdelanie svoje. Počas študovania ich, onezdravela zbožná matička Mabila, i povolala miláčka svojho Edmunda domov do Anglicka. Keď pristúpil k smrteľnému lôžku boľastnej matičky, riekla mu: «Synu môj, postaraj sa po smrti mojej o bratra, a o sestry svoje dľa kresťanských zásád!» I dala mu požehnanie svoje rodičovské. K slzám pohnutý mladík prosil zomierajúcu milostivú matičku, aby požehnala i brata i sestry jeho. Matka odpovedala: «Edmund môj, v tebe už požehnala som ich, a Boh iste požehná hojne ich.» S plačom zatlačil oči milovanej zomrelej matičky, pochoval ju počestne a potom prevzal vernú starosť o bratra Róberta, ktorý študoval v Paríži, a o sestričky svoje. Bratovi otcovskému zapríčiňovali veľkú starosť najmä sestry, ktoré boli veľmi krásne a ktorým preto hrozilo niejedno nebezpečenstvo. Milostivý Boh oslobodil ho v krátkom čase od tejto starosti; lebo poprial obom sestrám milosť, že zatúžily po živote kláštorského. Starostlivý Edmund rozmýšľal, do ktorého kláštora mohol by dať sestry svoje. Hovorieval: «Kto venuje sa životu kláštorskému, ten prejíma zvláštnu povinnosť a zaviazanosť ku dokonalosti. Kto stáva sa nedokonalým v tomto, stave, ten priťahuje si najväčšiu zodpovednosť. Neľúbily sa mu ani bohaté a v svete sa skvejúce kláštory, ani tie, v ktorých požadovala sa od novíciek výbava. I rozhodol sa po zrelom rozvažovaní, že pošle sestry svoje do skromného kláštora Benediktiniek v Katesby, ktorý nachádzal sa v krajinke Northampton; v tomto chudobnom kláštore zachovávaly mníšky prísnu kázeň cirkevnú. Zbožné sestry jeho vžily sa chytro do prísneho života, vyznačovali sa cnosťami a múdrosťou a zomrelý potom jako priorky v chýre svätého života.

Keď svätý Edmund postaral sa bol o spasenie sestier svojich, navrátil sa do Paríža na vysoké školy a pokračoval v štúdiách. V tom hlučnom meste žil svätý život, ktorý venoval študovaniu, modlitbe, pôstom a dobročinnosti oproti biednym bližným svojim. Denne navštevoval svätú omšu v niektorom chráme. Obcoval iba s cnostnými chudobnými študujúcimi mladíkmi, ktorých podporoval štedre. Už jako chlapec složil sľub večnej čistoty; teraz úzkostlivé strážil nad každým hnutím smyslov svojich, i potlačoval samolásku, samolúbosť a každú myšlienku svetársku. Denne modlieval sa, jako by už bol býval mníchom alebo kňazom, popri iných skrušených modlitbách i hodinky cirkevné. Pokroky jeho vo vedách jak svetských tak duchovných boli veľké. Každý človek obdivoval všestrannú učenosť jeho.

Po dokončení vied bohosloveckých bol posvätený za kňaza i stal sa učiteľom slobodných umení na vysokých školách parížskych. S celou silou veľkého ducha svojho zaoberal sa predmetami, ktoré mal prednášať v škole, najmä s prírodovedeckými a mathematickými. Jednej noci zjavila sa mu vo snách zomrelá matička a nakreslila geometrické figúry. Keď videl toto, pýtal sa: «Milá matička, čože vyznamenávajú tieto figury?» A ona odpovedala: «Synu môj, je lepšie o mnoho, keby si vyvolil ku predmetu štúdiu svojho najsvätejšiu Trojicu Božiu!» Od toho času študoval sv. Edmund výhradne ďalej bohoslovie. Kedykoľvek vzal do ruky sväté Písmo alebo inú posvätnú knihu, v ktorej obsahovali sa slová Božie, poľúbil ich. V prednáškach svojich používal slová Božie a hovoril tak oduševnene a s takým pomazaním, že jedného dňa opustili školy siedmi poslucháči a vstúpili do rádu cirtercitského. Medzi nimi nachádzal sa i Štefan, ktorý neskôr stal sa slávnym opátom v kláštore v Klervó (Clairvaux).

Roku 1210 odišiel sv. Edmund z Francúzska do rodnej vlasti Anglicka a usadil sa v meste Oxforde. Na slávnych školách v tomto meste učil potom veľký učenec do roku 1226 ľubomudrctvo (filosofiu) a najmä sústavu Aristotelesovu, ktorá dŕiev nebola prednášaná. Popri učiteľstve ohlasoval i slovo Božie. Jedného dňa kázal vo Worcestere pod holým nebom. I pozdvihla sa veľká búrlivosť v povetrí; silný vetor vyvracal stromy, dážď lial sa prívalami, hromy bily na všetky strany, ľadovec (krúpy) zbil úrodu poľnú, — a hľa miesto, na ktorom početným zástupom ohlasoval slovo Božie, nebolo dotknuté hroznou nepohodou živelnou. Tak oznámil milostivý Boh zaľúbenie Svoje vo vernom horlivom sluhovi! Gróf Vilhelm zo Salisbery (Salisbury), s priezviskom «Dlhý meč», žil za dlhší čas veľmi nekresťanský život. Nikdy nepristupoval ku sv. sviatostiam; nestaral sa o večný život. Náhodou poslúchal kážeň sv. Edmunda. A slová muža Božieho účinkovali jako dvojostý meč do zkaženého srdca jeho; i vstúpil do seba, obrátil sa cestou pokánia k Bohu a nestaral sa o nič inšie iba o spasenie biednej duše svojej. V posvätných rečiach svojich učieval umeniu, jako treba je dobre sa modlievať. Odporúčal, aby človek popri modlení bol pokorným a zapieral seba. Veľmi kládol na srdce poslucháčov, aby sa modlievali v duchu a mysli. On hovorieval: «Tisíci klamú seba, keď rozmnožujú rozmanité modlitby svoje. Ja by som vyriekol radšej päť slov, ktoré pochádzajú zo srdca, a s nábožnosťou, než chladno a ľahostajne tisíc, ktorými nebýva zachvátená duša moja; duši treba cítiť, čo hovorí jazyk.»

O cnostách a kresťanskej múdrosti sv. Edmunda riekol Honorius od Sv. Márie: «Sv. Edmund spojoval v sebe, čo je veľmi zriedkavým, tak znamenite vedu srdca a školy, mystiku a svätú špekuláciu, že, keď upravil vedomosti ducha svojho do srdca svojho, stal sa dokonalým bohoslovcom, ktorý nielen vysvetľoval sv. Písmo svätosťou života svojho, ale i skrze prepodivný duchaplný spis svoj, ktorý mal nápis «Zrkadlo cirkve», v ktorom nachádzajú sa mnohé veci, ktoré vzťahujú sa na rozjímajúci život.» Práce jeho učiteľské, kazateľské a spisovateľské, jako i zbožný život jeho obrátili na seba pozornosť predstavených svätej cirkve, kňazstva i veriaceho ľudu.

Roku 1234 vyvolený bol svätý Edmund za arcibiskupa do mesta Kentrbery. Dňa 2. apríla posvätený na dôstojnosť vysokého pastiera začal hneď blahonosne pôsobiť. Horlivosť jeho ľúbila sa všeobecne. Nedbal na to, keď niekto ho obrazil; každému nepriateľovi odpúšťal veľkodušne, ba vždy odplácal zlé dobrým. Hovorieval: «Prečo mali by zapríčiniť iní, že by som obrazil Boha, alebo že by som utratil lásku, ktorú som podľný im? Keby niekto chcel vyrvať mne oči alebo okaličiť mňa na niektorom úde, nuž bol by mne ešte milejším, a ja považoval by som ho ešte za hodnejšieho útlocitu svojho a útrpnosti. Zármatok podobá sa mlieku, ktorý pripravuje Boh ku pokrmu duše mojej. Trpkosť, ktorú uzatvára v sebe, smiešaná je s mnohou sladkosťou; ona je jakoby med poľný, ktorý má kŕmiť dušu v púšti tohoto sveta. A Ježiš Kristus učil nás príkladom Svojím, aby sme milovali prenasledovníkov a odporúčali Otcovi nebeskému duše ich.»

V Anglicku povstaly nepokoje a veľké neporiadky. Sv. Edmund znášal veľmi ťažko neblahé pomery. I zaumienil si, že opustí nešťastnú vlasť. Keď priberal sa k odchodu do cudziny, bol veľmi zarmútený a zaplakal horko. I zjavil sa mu svätý mučeník Tomáš, napomenul ho vo snách, aby zmužile vytrval v ťažkom postavení svojom a v úmysle; i posilnil klesajúcu odvahu a vytrvalosť jeho. Keď sv. Edmund poznal sv. Tomáša, chcel z úcty poľúbiť nohu jeho. Sv. mučeník nedovolil to a odtiahol nohu svoju. Sv. Edmund začal vzdychať a plakať. Sv. mučeník Tomáš pýtal sa ho, prečo žalostí a narieka. Sv. Edmund odpovedal: «Preto, že nie som hoden

poľúbiť zveľbovanú nohu tvoju.» Na to odpovedal svätý: «Neplač preto; lebo v krátkom čase pripustený budeš ku poľúbeniu úst.»

Sv. Edmund opustil Anglicko a odišiel do Francúzska, kde prijatý bol veľmi priateľsky od svätého Ludvika. Ale ťažký pút pozemského života jeho blížil sa ku koncu. Onemocnel nebezpečne, i chystal sa skrúšene, s kajúcim plačom, prísny pôstom a horlivými modlitbami ku blízkej smrti svojej. S pohnutím dívali sa prítomní kňazi ako verný sluha Boží v Soassách (Soissy) prijímal sv. sviatosti zomierajúcich. Keď kňaz podával mu najsvätejšiu Sviatosť oltáru, riekol pokorný sluha Boží: «Veril som v Teba, ó Pane! Ohlasoval som Teba. Oznamoval som učenie Tvoje. Ty si svedkom mojím, že nežiadal som na zemi ničoho okrem Teba. A Ty vidíš, že srdce moje nežiada ničoho, než vyplnenie vôle Tvojej!»

Na smrteľnej posteli modlieval sa neprestajne, vždy bol pokojnej a veselej mysli. Ustavične držal v ruke znak umučenia Pánovho, i ľúbil s času na čas znaky rán Pána a Boha svojho. Hojné slzy radosti dojímali hlboko tých, ktorí stáli okolo boľastného lôžka jeho. Konečne usnul tíško v Pánu v Soassách, dňa 16. novembra roku 1242. Telo jeho pochované bolo slávnostne a potom prenesené do chrámu opátskeho v Pontini (Pontigny), kde posiaľ sa prechovávajú ostatky jeho. Pri prenášaní ostatkov jeho do Pontini, prítomní boli pri slávnostiach kráľ sv. Ludvik, matka jeho kráľovná Blanka, bratia kráľovi Róbert, gróf z Artoa (Artois), Alfons, gróf z Poatié (Poitiers), Karol, gróf z Provánsu (Pro-vence), kráľ zo Sicílie, sestra kráľova, Isabella z Francúzska, kardinál Peter, biskup z Albánie, kardinál Eudo, biskup z Fraska-ti, arcibiskupi z Burzé (Bourges), zo Senu (Sens), z Bordó (Bordeaux) a z Armagu (Armagh), sv. Richard, biskup z Cičestru (Chichester) v Anglicku a mnoho iných vznešených osôb. Pápež Innocent IV. vria-dil ho roku 1247 do počtu svätých.

Sv. Edmund vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, jako sedí pri písacom stolíku s perom v ruke a jako zjavuje sa mu oslávená matka jeho s knihou v rukách, v ktorej vykreslené sú geometrické figúry.

Poučenie.

Sv. Bonaventura (Lib. I. de prof. Relig. c. 3.) hovorí: «Cnosti, najmä pokora, láska, dobrotivosť, nábožnosť, štedrosť, striedmosť a čistota, sú opravdivou svätyňou, a ten, ktorý prechováva ich, je svätým.» Tieto slová veľkého učiteľa cirkevného vzťahujú sa všetkým právom na sv. Edmunda. Ved on vynikal všetkými týmito cnosťami. Veľká bola najmä nábožnosť jeho a sám učí nás, jako sa máme modlievať, že sa máme chrániť roztržitosťou; lebo vraj «duši treba cítiť, čo hovorí jazyk.» O sv. Dominikovi je známe, že konával modlitby svoje s takou pozornou myslou, že ničím nemohol byť pohnutý k roztržitosťou v modlitbe. Keď raz nočného času trval na modlitbách pred oltárom, hodil duch pekelný veľký kameň s vrchu kostola, že celý chrám zatriasol sa od toho hrmotu. A predsa ten svätý muž pokračoval bez roztržitosťou v modlitbe svojej. A prečo bývame často roztržití v modlitbách, ktorými shovárime sa s Bohom? To pochádza z krehkosti ľudskej, potom i od zlého ducha, a že vlažní a bez vrúcnosti pristupujeme k modlitbe. Na takýchto ľudí vzťahujú sa slová proroka Isaiáša (29.; 13.): «Tento ľud chváli Mňa ústami a pernami svojimi; ale srdce jeho vzdialené je odo Mňa.» Ján Major, spisovateľ letopisov, rozpráva o jednom vznešenom mužovi, že chcel učastovať známych svojich. Zaopatril drahé ryby a odovzdal ich kuchárovi, aby pripravil ich dobre. Potom odišiel do kostola. Sotva začal sa modliť, napadly mu tie ryby na myseľ. Strachoval sa, aby kuchár ne-prekor'enil, nepresolil tie ryby; i

liezla na myseľ jeho jedna starosť za druhou. A tak modlil sa roztržitý a nemyslel na slová, ktoré prednášal Bohu. Z dopustenia Božieho vzal vraj diabol tie ryby s kotlíkom od ohňa, tiež i soľ a korenie, a položil to všetko v chráme pred toho pána, i riekol: Keď tak veľmi staráš sa pri modlení o tieto ryby, nuž predstavujem ti ich tu i so soľou a korením; osoľ si a okoreň si ich dľa ľúbosti! Hľa, tak vysmieval sám satan človeka, ktorý roztržitý sa modlil. Aby nepokúšal nás diabol pri modlení, jako to činil i svätej Kataríne Sienskej, sv. Františkovi, sv. Antonovi na púšti a sv. Hiláronovi, i aby sme premohli krehkosť ľudskú, máme sa náležite pripraviť ku modlitbe. K tomu napomína nás Duch svätý (Ekl. či Sirach 18, 23.): «Pred modlitbou priprav dušu svoju, a nebuď jako človek, ktorý pokúša Boha.» Mnohý človek začína konať modlitbu svoju, keď príde od práce, s poľa, s lúk alebo od nejakého obchodu a zamestnania; a zase keď poberá sa do chrámu, schádzava sa so susedami na ceste a dáva sa do rozhovoru hneď o týchto alebo o iných veciach. A tak buď doma, buď v chráme začína konať modlitbu svoju bez prípravy a dobrého úmyslu. Či je to div, že taký človek roztržitý je v modlení? Ved' myšlienky jeho zaletujú nie k Bohu, ale na pole, na lúky, do domu, k obchodu, ku remeslu. A tak treba je, aby sme pozbavili sa každodenných starostí a vzbudili v sebe dobrý úmysel pri začiatku modlitby svojej, či už doma, či v chráme Božom, pozdvihli myseľ a srdce svoje k Bohu a prežehnali sa vrúcne znamením sv. kríža. Nasledujme sv. Edmunda a iných svätých Božích! Sv. František Serafínský drier než vkročil do chrámu, vždy prehovoril k sebe: «Zostaňte tu vonku myšlienky moje, dokiaľ zase vrátim sa von; a keď složím povinnú službu svoju Bohu svojmu, chcem zase povoliť vám voľnosti, keď bude potreba toho.» Sv. Lud-garda modlievala sa veľmi vrúcne. Jedného dňa povolaná bola od modlitby veľmi dôležitou záležitosťou, i riekla v svätej prosto te: «Láskavý Pane môj, Ježišu, počkaj trochu; ja chcem dľa ochotnej možnosti svojej vybaviť tú vec a zase navrátiť sa k TebeU Kresťane, keď modlievaš sa doma, nasleduj slová Kristove (Mat. 6., 6.): «Ty, keď sa modlíš, vojdí do komôrky svojej, a zavri dvere, i modli sa skryte Otcovi svojmu.» V 3. knihe kráľovskej čítame, (19., 13.), že, keď Eliáš mlúviť mal s Bohom, «zakryl tvár svoju plášťom.» Istý nábožný vysvetľovač hovorí, že sv. prorok Eliáš tým zakrytím chcel shromaždiť päť smyslov svojich, aby v rozmluve s Bohom nemal žiadnych roztržitostí. To potvrdzuje sv. Vincenc z Ferrary: «Jako v modlitbe pozdvihujeme a vzpínáme dve ruky, tak zjednotené majú byť ústa a srdce.» Kresťane, nasleduj radu a príklad sv. Edmunda a Vincenca, a budeš sa modlievať dobre!

Modlitba.

Ó Bože, popraj nám milostivé na prímluvu sv. Edmunda, aby sinýšľanie naše pri modlitbe cielilo jedine k Tebe, aby sme i my niekdy mohli byť oslávení s ním. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Bl. Albert Veľký, biskup.

V stredoveku objavil sa na vinici Pánovej v Európe mnohý vynikajúci pracovník a medzi nimi popredné miesto zaujímal sv. Albert, ktorý základnými všestrannými vedomosťami svojimi, skvelou výrečnosťou a bohumilým životom pôsobil veľmi mnoho dobrého a ktorý preto všetkým právom zasluhuje mať zapísané meno svoje v knihe večného života. Sv. cirkev slávi blahoslavenú pamiatku jeho dnešného dňa.

BI. Albert narodil sa okolo r. 1203 v meste Lauingenách nad Dunajom v Švábsku zo slávneho grófskeho rodu Bollštadtov. Prežil útlý vek svoj pod starostlivou opaterou zbožnej matky, ktorá vŕstevala do útlého srdiečka jeho bázeň Božiu. Prvé slová, ktoré naučila ho hovoriť, bolo najsvätejšie meno Božie a sladké meno Márie, Matky Pána Ježiša Krista a Orodovnice veriacich. A útlý chlapček vyslovoval tie nadzemské mená každodenne častoráz a to s blaženým citom. Vznešení rodičia tešili sa nad dorastajúcim cnostným potomkom svojim; ačkoľvek mráčok starosti zatienoval myseľ ich, keď badali, že sa ťažko učil, lebo oni chceli vychovať ho a vzdeláť primerane stavu svojmu. I sám badal nedostatok svoj, keď dorastal na mladíka. Premýšľal, čo by mal robiť. Utielal sa s vrúcnou prosbou k Panne Márii, o radu. Vo snách zjavila sa mu Matka Božia a poradila mu, aby vstúpil do rádu sv. Dominika, ktorý nedávno bol povstal vo sv. cirkvi. Toho času prekvietali vysoké školy v Padove a rodičia, ktorí túžili, aby sa vzdelal syn ich vo všetkých vedách, poslali Alberta na tie slávne školy. Učenie išlo mu ťažko, jakokoľvek sa namáhal. Skoro všetci rovesníci vynikali nad neho, ačkoľvek sa menej učievali než on. Vtipní spolužiaci vysmievali ho. To zarmucovalo mravného mladíka, ktorý túžil po vedách. Na slávnych školách účinkoval Jordán, generál rádu dominikánskeho, muž rozsiahlych vedomostí a veľkej výrečnosti. Múdre slovo jeho čarovné účinkovalo na študujúcu mládež. Tento muž Boží ocenil smutného mladíka, ktorého súdruhovia posmešne podceňovali. Povzbudzoval ho k vytrvalosti v učení a na ceste cnosti a sebazapierania, i uisťoval ho, že dobrota Božia popraje i jemu dar múdrosti. Natešený mladík uposlúchol napomenutie a trápil sa štúdiami bez ohľadu na spolužakov, ktorí odstrkovali ho. Časom zatúžil po živote kláštorskem, aby nemýlený mohol premáhať náklonnosti pozemské a nasledovať Pána Ježiša Krista v prostote srdca svojho. I prosil Jordána, generála rádu dominikánskeho, aby prijal ho medzi bratov. Múdry muž Boží radil mu, aby slúžil Bohu v svete a tam jako boháč činil dobre bližným svojim. Albert zarmútil sa a odišiel. Na hospode našiel poslov, ktorí menom rodičov oznamovali mu, aby sa vrátil domov a oženil. V tú noc na to bojoval zbožný mladík veľmi so sebou; pokúšanie vábilo ho, aby vyplnil vôľu rodičovskú. Ráno išiel, jako obyčajne, do chrámu, kde Jordán kázal o tom, jako diabol pokúša často tých, ktorí chcú stať sa mníchami a jaké prekážky činí im. Po službách Božích hodil sa Albert k nohám Jordánovým v prítomnosti mníchov a zase prosil o prijatie do rádu, i netajil, že radila to Panna Maria, ktorá sa mu bola zjavila.

I bol prijatý do rádu svätého Dominika r. 1223. Márne namáhal sa otec jeho, aby odhovoril zbožného syna od života kláštorského; márne hrozil mu vydedením: on hovoril otcovi, že radšej dá sa roztrhať na kusy, než by opustil kláštor. A s takým pomazaním hovoril ku rodine, že priviedol i strýca ku vstúpeniu do rádu. V kláštore žil jako anjel v tele ľudskom. I bol poslaný do Kolínu (Kôln), aby sa zdokonálil vo vedách, najmä ľubomudrckých (filosofických). Vtedy obľúbená bola sústava filosofická Aristotelesova, ktorá bývala prednášaná so scholastickými chytrými výkrutkami, (chytrým dôvodením;) tieto prednášky nehmohla chápať tvrdá hlava jeho. Spolužiaci vysmievali ho. To zarmucovalo ho zase veľmi; i namyslel si, že ostane nevzdelancom a bude na hanbu rádu. I umienil si, že opustí kláštor. V úzkost'ach svojich obrátil sa skrúšenou modlitbou k milostivému Bohu, i prosil ho, jako niekdy Šalamún, o ducha múdrosti. I zdalo sa mu vo snoch, že prekračoval po rebríku steny kláštorskej, aby ušiel. I uzrel štyri matrony, z ktorých jedna dva razy nazpäť strčila ho; ostatné riekly mu, že jedna z nich je Matka Božia, ktorá bude orodovať za neho u Boha, aby zdarnejšie pokračoval vo vedách. I predstavily ho Matke Božej, ktorá sľubovala mu, že skrze ňu obsiahne hlbokú známosť všetkých vied mudrc-kých a

dodala: «Aby si vedel, že veda tvoja pochádza skrze mňa a nesmie byť pripisovaná ostrovtipu tvojmu, nuž opusti ťa nejaký čas pred smrťou, keď budeš učiť vo školách, všetka veda tvoja.» Po týchto slovách prebudil sa Albert a vzdychal k milostivému Bohu zase o dar múdrosti a ku Panne Márii o milostivú prímluvu. I prichytil sa s oduševnením a s vytrvalou pilnosťou do študovania, a nezdadlo objavila sa divotvorná premena v chápavosti a v pokrokoch jeho. Prevýšil všetkých spolužiakov svojich a stal sa skvelou hviezdou učnosti rádu svojho. Odkrýval tajnosti prírody, rozrešoval najťažšie otázky bohoslovecké, ľubomudracké a prírodné s takým jasným úsudkom a s takou hlbokou nevidanou učnosťou, že v krátkom čase zastínil učnosťou svojou všetkých súvekých učencov, tak že dostal čestné meno « Veľký ».

Za kňaza posvätený pokračoval v hlbokých štúdiách a na ceste dokonalosti v každej kresťanskej cnosti. Každú slobodnú chvíľu venoval modlitbe a každú prácu vedeckú začínal modlitbou. Pri všetkej učnosti svojej bol pokorným, skromným a verejne vyznával, že učnosť svoju neďakuje vtipu svojmu a usilovnosti, ale iba modlitbe. Často hovorieval: «Volával som k Bohu a On udelil mi dar múdrosti.» Generál rádu, fordán, poveril ho učiteľstvom v Hildeshaime (Hildesheim) a v Rezne (Regensburg), kde učil v kláštoroch rádu svojho. Chýr hlbokkej učnosti jeho rozniesol sa i za hranice Nemecka. I povolaný bol do Paríža, kde kvitla najslávnejšia vysoká škola vo Francúzsku. Také množstvo vedochtivých mladíkov hrnulo sa na prednášky jeho, že nútený bol vyučovať pod holým nebom. Súčasníci hovoria, že slávny učiteľ hovorieval so zvláštnym nádherným pomazaním, že používal pri prednáškach najvybranejšie výrazy, že vysvetľoval tie najtemnejšie stati veľmi jasne a zrozumiteľne a najrozmanitejšie predmety v najkrajšom poriadku. Vzdor vážnosti svojej ako preslávený učiteľ bol prístupný každému učeníkovi, priateľský a útlocitný; srdečne miloval a privíňoval k sebe každého poslucháča a staral sa otcovsky o pokroky každého i toho najnepatrnejšieho. Ale i študenti náležite oceňovali slávneho učiteľa svojho. A pri tejto sláve pokorný a skromný sluha Boží nebál sa ničoho tak veľmi, než poklesnutia vo viere alebo do nejakého hriechu. I modlieval sa v slobodnom čase najmä o prímluvu ku preblahoslavenej Panne Márii a rozjímal o tom, že Boh súdiť bude ľudí nie dľa toho, čo vedeli, ale dľa toho, ako sväte žili. Sláva ľudská ošklivila sa mu; preto vyhýbal svetu a zdržoval sa v celie (izbietke) svojej, kde modlieval sa, rozjímal, študoval a spisoval knihy.

Roku 1240 vymenovaný bol za rektora (riaditeľa) a učiteľa bohoslovicia do Kolínu. Vtedy bola veda bohoslovecká vo veľkej vážnosti a väčšia časť poslucháčov jeho opustila Paríž a nasledovala ho do Kolínu. Tu bol učeníkom jeho sv. Tomáš Akvinský, ktorý vplyvom jeho stal sa jasnou hviezdou svätej cirkve. Tento veľký muž Boží, ktorého vtedy bujná mládež pre uzavrenosť jeho nazývala «nemým volom zo Sicilie», mal takú úctu voči slávnému učiteľovi, že strachom triasol sa, keď počúval v blízkosti prednášky jeho. Keď učiteľ Albert dopočul nádvku nezbedných mladíkov, dávanú mlčanlivému súdruhovi Tomášovi, riekol, že «učenosť jeho niekedy revať bude, až zavznie to po celom svete.» I v Kolíne žil pokorný sluha Boží popri skvelom pôsobení svojom ako učiteľ utiahnuté v celie svojej na modlitbách, v rozjímaní, pri spisovaní kníh a skúmaní prírody Božej. O zbožnosti jeho, a ustavičnom obcovaní s milostivým Bohom svedčia pozostalé spisy jeho o sv. omši, o najsvätejšej Sviatosti oltárnej, o dôstojnosti preblahoslavenej Matky Božej. Vhlbal sa i do tajností prírody, že objavil silu a vlastnosti mnohých vecí. Tu častoval počas tuhej zimy panovníka Viliama Hollandského v skleníku, plnom rozličných prekrásnych kvetín, a svet, ktorý o teplom skleníku nemal ešte vtedy pochopu, vyhlasoval, že Albert Veľký zná čariť. Jemu pripisuje sa i vynález strelnej zbrane. O praktickej

znalosti jeho úkonov prírodných svedčí vyhotovenie auto-niata či samohybca ľudského (androida), ktorého vraj roztrepal sv. Tomáš Akvinský, aby sv. Albert Veľký nebol považovaný za čarodejníka. Skúmanie svoje prírodné a filosofické zakladal na prísnej viere. Mimoriadne cnosti jeho vyzískaly mu i dôveru a úplnú lásku predstavených rádu dominikánskeho. Keď generál rádu Jordán odišiel putovať do Svätej Zeme, sveril mu správu celého rádu v Nemecku. V tomto vysokom postavení svojom jako provinciál vyvinul osvietený sluha Boží podivnú činnosť; pôsobením jeho pozakladané boli v Nemecku mnohé kláštory a drevné opravené. I navštevoval kláštory pešky a na ceste žil dľa príkladu svätého zakladateľa Dominika z almužny, ktorú udeľovali mu štedrí kresťania. I odovzdával sa celkom pobožnosti; popri predpísaných modlitbách odriekaval denne sv. ruženec a celý žaltár a to s takou skrúsenosťou, jakoby žive cítil prítomnosť Božiu. Svätosť života jeho bola známa všeobecne.

Toho času uprázdnila sa stolica biskupská v Rezne (Regensburgu); kapitula a kňazstvo vyvolili na vrúcnu žiadosť veriacich jednohlasne za biskupa bl. Alberta Veľkého. Pápež Urban IV. potvrdil rád tú voľbu a vyzval pokorného sluhu Božieho, ktorý sa vzpíeral tomu vysokému povýšeniu, aby z poslušnosti oproti sv. cirkvi dal sa vysvätiť na dôstojnosť biskupskú. To stalo sa roku 1260. V Rezne chystaly sa hlučné prípravy od natešeného kňazstva a mešťanstva ku privítaniu nového biskupa. Pokorný muž Boží, ktorý sa strachoval tej vysokej dôstojnosti jako malé dieťa, počul o tých skvelých pripravách, i zamýšľal vyhnúť im. Tajne opustil mesto Kolín po posviacke svojej, a vstúpil v chudobnom rúchu mníšskom k večeru do Rezná, kde nikto nepoznal ho za šera, a ubytoval sa v kláštore dominikánskom. Ráno išiel s niekoľkými bratmi do chrámu biskupského na sv. omšu. Potom pokľakol na stupne oltáru a modlil sa dlho k milostivému Bohu o milosrdenstvo a milosť k nastúpeniu dôstojnosti biskupskej a za milé stádo svoje, i usadil sa na stolicu biskupskú. Kanonici poznali ho teraz a vítali so slzavými očami. Mešťania sbehli sa do chrámu a s veľkou radosťou a plesaním odprevádzali ho do príbytku biskupského. I stal sa biskupom, jakého sv. Pavel apoštol si žiadal. Aby venovať sa mohol preťažkému úradu svojmu pastierskemu, odovzdal správu majetkov biskupských poriadnemu a svedomitému mužovi. Precestoval pešky všetky farnosti, aby sa presvedčil o mravnom živote veriaceho stáda i duchovenstva svojho. Napomínal duchovenstvo s vážnosťou apoštolskou k bohumilej činnosti a ostražitosti nad sverenými dušami. Sám ohlasoval horlivé slovo Božie, kamkoľvek prišiel do chrámu. V krátkom čase prekvetaly mravy a náboženský duch v celom biskupstve. V prázdnych chvíľach zaoberal sa obľúbenými vedami a navštevoval blízky hrad Thumslauf, kde spísal prekrásny výklad na evanjelium sv. Lukáša a iné znamenité spisy. Žiaľ, že iba za dva roky spravoval biskupstvo v Rezne. Po smrti pápeža Urbana IV. neprestával prosiť nového pápeža Klemensa IV., dokiaľ tento nedovolil mu složiť ťažkú zodpovednosť dôstojnosti biskupskej.

Pokorný sluha Boží vrátil sa do Kolína ku tichej samote svojej a k obľúbenému úradu učiteľskému. So všetkých strán hrnuli sa mládenci na slávne školy v Kolíne, keď sa rozniesla povest', že obľúbený učiteľ započal prednášky svoje. I veľmoži a vojvodcovia hľadali u neho poučenie v pochybnosťach a potrebách svojich. Častoráz vidieť bolo i samého arcibiskupa kolínskeho sedávať medzi poslucháčmi jeho, ktorý dychtivo počúval každé slovo divotvorného učiteľa. Vyzvaný predstavenými cirkevnými opustil na čas stolicu učiteľskú a cestoval po Nemecku i Čechách, a ohlasoval tam jako missionár slovo Božie. Roku 1274 vyberal sa na snem cirkevný do Lyonu. Pri odo-bierke od bratov kláštorských sedel za stolom, od razu dal sa do

plaču a riekol: «Práve umrel brat náš Tomáš Akvinský.» A skutočne v ten deň a v tú chvíľu (dňa 7. marca) usnul v Pánu ten veľký svätý v kláštore cisterciatskom, nazvanom «Fossa Nova», ako sa poberal z Neapolu na snem do Lyonu. Po dokončení snemu cirkevného navrátil sa bl. Albert Veľký nazpät do Kolína, i pracoval neunavene na vzdelávaní mládeže, kým sily jeho neubúdaly, a spisoval hlbokoumné spisy svoje. V posledných rokoch života upustil od skúmania prírody, ani sa nezaoberal filosofiou; ale venoval sa celkom bohoslovii.

Roku 1280 jedného dňa prednášal, jako obyčajne, početným vznešeným poslucháčom a veľkým učencom a vyvracal námietky, ktoré mu boli prednášané. Odrazu zanemel a nevyvrátil prednesené pochybnosti. Všetci divili sa. Učený muž Boží rozprával po chvíli so svätou prostotou: «V mladosti prosil som milostivého Boha o múdrosť a preblahoslavenú Pannu o prímluvu. Po prisľúbení vrúcneho želania môjho oznámila mi Matka Božia vo videní, že stanem sa pred smrťou svojou takým nemotvorným a nevedomým detskom, jakým som bol na počiatku života svojho. Čas je tu, aby som zriekol sa učiteľstva a chystal sa na najväčšiu vec, na blahoslavenú smrť.» Od tohoto okamihnutia utiahol sa bl. Albert Veľký do samoty a veľký duch jeho zaoberal sa umením, jako by dokonal šťastlivé beh života pozemského. Dal si vykopať hrob a každodenne chodieval k nemu odriekať hodinky cirkevné, rozjímať o márnosti sveta a o večnej odplate za cnosť a zbožnosť. Pred smrťou svojou predostrel všetky spisy svoje úsudku sv. cirkve. Spisy jeho, ktoré boli vydané neskôr v 21. sväzkoch, pojednávajú o vedeckých a nebeských veciach; a síce 6 sväzkov pojednáva o ľubomudrctve a podobných vedách, siedmy sväzok obsahuje výklad žalmov, ôsmy výklady o prorokovi Jeremiášovi, Baruchovi, Danielovi a 12 menších prorokoch; nasledujúce tri sväzky obsahujú komentáry (výklady) o 4 svätých evanjeliách i o Zjavení sv. Jána; 12. sväzok má v sebe posvätné reči o čase, o svätých, o Sviatosti oltárnej a o sv. omši; 13. sväzok opisuje svätého Dionysa Areopagitu; nasledujúce tri sväzky majú výklady o 4 knihách sentencií; nasledujúce tri sväzky obsahujú o vede bohosloveckej; sväzok 20. rozjímanie o Panne Márii a 21. sväzok pojednáva o rozličných veciach (Miscellanea). Z tohoto soznamu spisov vidno, jakým obrovským duchom požehnával milostivý Boh blahoslaveného Alberta, ktorý zbehlý bol základne vo všetkých vedách, známo-sťach a veciach a prevyšoval všetkých súčasníkov, a predsa v duchu pokory poznával, že veda pomine a láska k Bohu nebude nikdy vyprázdnená.

Keď cítil, že blíži sa posledná hodinka života jeho, prijal s najväčšou túžbou a skrúšenosťou sv. sviatosti zomierajúcich, i usnul tíško a blahoslavene v Pánu dňa 16. novembra roku 1280. Telo jeho pochované bolo skrze arcibiskupa Sigfrída v prítomnosti veľkého množstva kňazov a veriacich pred hlavným oltárom v chráme sv. Kríža v meste Kolíne, ktorý sám bol založil. Ostatky telesné jeho odpočívajú tam v kamennej rakvi. Na vrúcne prosby biskupa rezňanského Alberta IV., i keď dialy sa divy u hrobu jeho, vyhlásil ho pápež Gregor XV. za blahoslaveného a naložil, aby pamiatka jeho bola slávená tohoto dňa po celom kresťanskom svete.

BI. Albert veľký vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, jako spisuje knihy, u nôh jeho hlava umrlčia, nástroje fyzické; alebo jako kľáči pred otvorenou knihou s vystretými rukami, pred Pannou Máriou, ktorá zjavila sa mu v žiare nebeskej, z ktorej vyletuje k nemu holubica.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, milosť vnútorného života a ducha pokory, aby sme i tu na zemi dľa príkladu blahoslaveného Alberta sluhu Tvojho žili a tiež niekdy s ním oslávení boli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

17. novembra.

Sv. Gregor Divotvorca, biskup.

Sv. Gregor, následkom mnohých divov, ktoré za požehnaného života svojho činil, nazvaný Divotvorca (Thaumaturgos), narodil sa na začiatku tretieho storočia v meste Novej Cesarei v krajine asijskej Pontu. Rodičia jeho boli zámožní pohanovia; otec zastával vysoký úrad krajinský. Vznešení rodičia dali si vychovávať veľmi starostlivé dietky svoje Theodora, ako sa menoval prvotne sv. Gregor, druhého syna, menom Athenodora, a najstaršiu dcérku svoju. Až do štrnásteho roku bol Theodor pohanom. Keď zomrel otec jeho, čo boľastne účinkovalo na útlé srdce jeho, napadly ho pochybnosti, či ozaj pohanstvo poskytuje človečenstvu náboženstvo, ktoré by zodpovedalo rozumu ľudskému a mohlo uspokojovať očakávanie a nádeje jeho. Starostlivá matka dala vychovávať i ďalej dľa vôle otcovej nadaného syna vo všetkých vedách. I venoval sa Theodor s bratom svojim Athenodorom najmä reči latinskej a vedám rečníckym a právnickým, lebo mal vstúpiť ako sudca do služby štátnej. V túžbe po vedomostiach vyvíjalo sa rozum jeho vždy viac, a spisy, ktoré pojednávaly o kresťanskom náboženstve, i prísne rozmyšľanie o prečítanom, pripravovali ho pomaly ku poznaniu jediného pravého Boha. S oškľivením začal sa odvracať od mnohobožstva a od smiešnych pohanských povier a srdce jeho naplnené bolo vreľou túžbou po príležitosti, aby mohol obsiahnuť poučenie v kresťanskej viere. A prozreteľnosť Božia vyplnila divotvorne vreľú žiadosť pohanského vznešeného mládenca, že nezdĺha bola osvietená myseľ jeho pravdou Božou.

Staršia sestra vydala sa za úradníka miestodržiteľského do Cesaree v Palestíne (Svätej Zemi) a dvaja bratia Theodor a Athenodor doprevádzali ju na ceste k manželovi jej. Po dokončení štúdií doma, mali sa oddať vedám v meste Ríme; ale uzavreli, že dokončia učenie svoje v Cesarei. Slávny Origenes otvoril bol tu už roku 216 po úteku svojom z Alexandrie vysokú školu, na ktorej potom od roku 230 účinkoval ako učiteľ až do smrti svojej. Chýr hlbokého učenia Origenesovej privábil mnohých mladíkov ku duchaplným prednáškam jeho. I vedochtiví bratia zaumienili si, že si vyvolia Origenesa, ktorý výrečnou učenosťou svojou, mravným životom a celým osobným vystupovaním svojím a pôsobením robil hlboký dojem na nich, i zostali na škole jeho v Cesarii palestínskej. Pod vedením slávneho učiteľa zotrvali tu za päť rokov. Hneď z počiatku odkryl Origenes, ktorý znamenite poznával ľudí, mimoriadne dary duševné a zriedkavé vlohy ku cnostiam u oboch mládenčov, i bol im zvlášť naklonený. So zvláštnou starostlivosťou usiloval sa vzdelávať srdcia ich a rozšľahať v nich lásku ku pravde a horúcu žiadosť po poznaní jediného pravého Boha a náboženstva kresťanského. Ako podáva sa nemluvniatkam po narodení ich najprv mlieko a iba neskôr živnejšie pokrmy, podobne uvádzal rozumný učiteľ dvoch miláčkov svojich pomaly ku najvážnejším poznaniam, ku viere v jediného a pravého Boha. Najprv prebral s nimi filozofickú (ľubomudrckú) vedu, potom fyziku (silu-zpyt), geometriu (merníctvo) i astronómiu (hvezdárstvo), a iba potom začal prednášať teológiu (bohoslovie), náuku o Bohu. V úvode vedy bohosloveckej pripomenul všetko to, čo povedali pohanskí

ľubomudrci a básnici o božstve. A keď posvietil na rozmanité sústavy najslávnejších ľubomudrcov a poukázal na nesrovnalosti a protimluvy, ľahko presvedčil učeníkov svojich, že rozum ľudský nepostačuje ku poznaniu pravého Boha a že treba je, aby sám Boh zjavil sa ľuďom, k nim mluvil o Sebe, a že skutočne sa zjavil. I prešiel múdry učiteľ ku sv. Písmu Starého i Nového Zákona, do ktorého uvádzal učeníkov svojich jako do čarokrásnej nadzemskej záhrady; dokazoval, jako najvyššia bytnosť Božia zjavila sa praotcom (patriarchom) a prorokom, skrze ktorých mluvievala k ľuďom, a jako konečne sám Spasiteľ božský prišiel na zem a založil sv. cirkev, ktorej sveril sväté učenie svoje. Ostrovtipní mládenci mali otvorenú ríšu svetla a boli tak oduševnení, že opustia všetko pozemské, aby sa mohli zaoberať výlučne nadobudnutím si najdokonalejšieho poznania tejto najvyššej bytosti Božej. Roku 235 po čas prenasledovania kresťanov za cisára Maximina Thráckeho prinútený bol Origenes opustiť Palestínu, i ušiel do mesta Cesaree v Kappadócií.

A bratia odobrali sa do Alexandrie, aby na vysokej škole pokračovali v náukách sv. náboženstva jako katechumenovia. Zbožný a učený Dionys alexandrinský vyučoval ich vo svätom náboženstve. V Alexandrii žili mnohí pohanskí študujúci veľmi nemravne. Bratia, najmä Theodor, ktorý posiaľ ešte nebol pokrstený, zachránili sa bez úhony, a vynikali vedou a kresťanskými cnosťami. To vzbudilo závisť spolužiakov, ktorí namáhali sa pripraviť ho o dobrú povest' a vážnosť. I nahovorili a podplatili nehanobnú verejnú neviestku, aby previedli podlý úmysel svoj. Stalo sa, keď sv. mládenec rozprával sa s mnohými učenými mužmi v prítomnosti mnohých poslúcháčov, že pristúpila tá podplatená nehanobnica ku nemu a žiadala od neho odmenu za smyselné rozkoše, ktoré vraj užil u nej. Prítomní priatelia pohoršili sa nad hanobnou bezočitosťou srnilnice; lebo znali nevinnosť jeho. Theodor vážne riekol ku priateľovi, aby dal jej, čo žiada, a pokračoval pokojne v prednáške. Nemravní pohanskí mladíci tešili sa škodoradostne, že sa podaril hanobný kúsok ich; ale sotva vzala nehanobnica peniaze, vošiel do nej zlý duch, lomcoval ňou strašne a trápil ju. Biednica vyznala verejne všetko a prosila za odpustenie sv. mládenca. Theo-odor modlil sa nad kajúcnou hriešnicou a v mene Pána Ježiša uzdravil ju, že zlý duch opustil ju hneď. To pohlo ho, že prijal sv. krst a meno Gregor; podobne dal sa pokrstiť i brat jeho. Potom zase navrátil sa do Cesarei, kde za rok poslúchal prednášky učeného Origenesa, ktorý sa bol navrátil z Kappadócie (roku 238).

A sv. Gregor navrátil sa po dokončených štúdiách do rodného mesta Novej Cesarei v Ponte. Spolumesťania ponúkali učenému a zbožnému Gregorovi vysoké úrady; i matka a pokrevní naliehali na neho, aby vyplnil nádeje ich. Ale on neprijal ponúkané mu hodnosti svetské; i utiahol sa do samoty, kde žil jako pustovník, aby sa postaral o duševné spasenie svoje a pokračoval v skúmaní sv. Písma a spisov otcov apoštolských. Ačkoľvek žil na púšti odlúčený od všetkých ľudí a vyhýbal sa každému styku so svetom, predsa dostal sa chýr o bohumilom živote jeho ku Fedimovi (Phädimos), arcibiskupovi v Amasei. Tento osvietený a darom prorokovania obdarovaný muž Boží ocenil duševnú hodnotu svätého Gregora, i chcel posvätiť ho za kňaza. Po mnohom zdráham' vysvätil ho spomenutý arcipastier na dôstojnosť kňazskú. Neskôr naliehal na neho, aby sa dal posvätiť i za biskupa pre Novú Cesareu. S hrôzou dopočul pokorný muž Boží o vôli arcibisku-povej a pokora jeho hnala ho s jednej púšti na druhú, aby nebol nájdený. Po mnohom stopovaní objavená bola pustovňa jeho, i prehovorili ho poslovia arcibiskupovi ku prijatiu tej vysokej dôstojnosti; ale prosil, aby sa mohol za čas dokonale pripraviť ku posviacke na dôstojnosť biskupskú. V tom čase, čo sa pripravoval v púšti na ten úrad, mal zjavenie nebeské.

Sv. Gregor z Nyssy uist'uje, že v tom videní vyučoval na rozkaz Panny Márie sv. Ján evanjelista pokorného sluhu Božieho v pravdách sv. náboženstva, najmä o tajomstve najsvätejšej Trojice Božej. Sv. Gregor napísal všetky reči, ktoré slyšal z úst miláčka Pánovho a najmä učenie o troch osobách Božích v jednom božstve. Toto učenie hlásal potom vždy v okolí Novej Cesarei a preto zachránené bolo neskôr i toto biskupstvo od nákazy bludu ariánskeho. Arcibiskup Fedimus posvätil ho za biskupa, keď sa bol pripravil dokonale v pustovni svojej a bol posilnený nadzemským zjavením.

Svätý Gregor vybral sa na cestu do Novej Cesarei, aby prevzal úrad svoj biskupský. I obdaril milostivý Boh sluhu Svojho neobyčajnou divotvornou mocou. Na ceste prekvapený bol nocou a privalom dážďovým. I uchýlil sa do pohanského chrámu; lebo nenašiel iného prístrešia. Tento chrám bol známy v celej zemi pre hádačské výroky (orakulumá). Keď svätý Gregor vstúpil do vnútra chrámu, prežehnal ho znamením sv. kríža. I vyšli z neho zlí duchovia a neodpovedali na otázky žretcove, keď medzitým sv. Gregor a sprievodci jeho strávili noc ticho na modlitbách. Na druhý deň ráno poberal sa sv. Gregor ďalej na ceste svojej. I dohonil ho pohanský žretc, prosil ho a vzdychal, aby napravil v chráme, čo pokazil modlitbou svojou. Keď to neosožilo, začal sa vyhrážať, že udá muža Božieho cisárovi, jako nepriateľa bohov. Svätý Gregor odpovedal pohanovi, že má moc od Boha svojho a že požaduje to od neho povinnosť, aby premáhal a nivočil neveru a moc diabolskú. Žretc pochyboval o tejto moci a na dôkaz žiadal, aby svätý Gregor použil moc svoju a rozkázal podzemným duchom, aby sa navrátili do chrámu a zase oznamovali výroky vešťby. Svätý Gregor podal mu lístok, na ktorom stály tieto slová: «Gregor satanoví: Vojdi!» Žretc vrátil sa, položil lístok na oltár zápalný pred modly, priniesol žertvu (obetu), a zlí duchovia vrátili sa do modiel a hádačstvo sa ohlásilo. Zadívený a prestrašený žretc ponáhlal sa zase za sv. mužom, a keď ho dohonil, vrhol sa k nohám jeho, i prosil ho, aby ho vyučil vo viere a oznámil mu pravého Boha, ktorý vládne nad modlami. Sv. Gregor vysvetlil mu základné pravdy kresťanského náboženstva. Žretc pozastavil sa nad hlbokými tajnosťami vtelenia Pána Ježiša Krista, i nemohol sa presvedčiť o nich a uveriť. I poukázal svätý Gregor na veľkú skalu, ktorá ležala na ceste, a riekol: «Rozum ľudský nemôže dokázať túto veľkú a vážnu pravdu; ale iba Boh zázrakmi všemohúcnosti Svojej. Aby si privedený bol skrze taký zázrak ku viere, pozri!» I rozkázal skale, aby sa pohla s miesta a išla, kam ukázal jej žretc. To sa stalo. Skala poberala sa na miesto, ktoré bolo vykázané jej. Pohanský žretc bol obrátený, išiel za ním, bol pokrstený, stal sa učeníkom sv. Gregora a neskôr i diakonom jeho.

Na druhý deň poberal sa sv. Gregor do Cesarei. Div, ktorý bol spôsobil, známy bol všade. I vyšlo sa dívať veľké množstvo ľudu na divotvorného muža Božieho. Ale on kráčal medzi nimi so sklopenými očami k zemi, jakoby sa nebola týkala tá sláva osoby jeho. Nová Cesarea bolo veľké, bohaté a ľudnaté mesto; ale bolo tam iba niekoľko kresťanov, všetkých asi sedemnást'; ostatní obyvatelia boli zarytí pohania, ktorí pohrúžení boli vo veľkých poverách a najväčších nepravosťach, ačkoľvek v krajine Ponte kvitly už početné cirkevné obce. Keď bol odišiel na púšť, popredal majetok svoj a rozdal ho chudobným, i nemal teraz v Novej Cesarei miesta, kde by bol sklonil hlavu. I pýtali sa ho, kde bude bývať? Sv. Gregor riekol: «Boh postará sa o mňa.» A keď vstupoval do brány mesta, privítali ho niektorí mešťania a volali ho k sebe. I ubytoval sa u Musona, veľmi bohatého mešťana.

Svätý biskup začal hneď horlivé pracovať v rodnom meste svojom. Chýr o svätosti jeho rozniesol sa už pred príchodom jeho do mesta a obyvatelia boli zvedaví lepšie poznať výtečného

muža a slyšať učenie jeho. Ešte toho dňa mluvil horlivé k zástupom a mnohí pohania obrátili sa. Na druhý deň ráno bolo pred domom, v ktorom býval, veľké množstvo nemocných. A on uzdravil ich divotvorne vzývaním mena Pána Ježiša Krista. V krátkom čase obrátilo sa také množstvo na vieru Kristovu, že poskladali veľké milodary, z ktorých mohol sa vystaviť nádherný chrám živému Bohu, ktorý milostivé požehnával práce sluhu Svojho. Vzdor zákazu cisárskemu vystavaný bol krásny chrám, v ktorom potom vyučoval novo obrátených kresťanov, slúžieval sv. omšu a utvrdoval ich vo viere udeľovaním sv. sviatostí. Počet veriacich vzrastal so dňa na deň. A to dialo sa následkom hlásania slova Božieho a divov, ktoré konal z milosti Božej.

Rieka Lykus zapríčiňovala posiaľ mestu veľkú škodu povodňami svojimi. Keď zase hrozila zaplavením, sv. Gregor zabudol palicu svoju tam na brehu, kde sa obyčajne vylievala. Z tej palice vyrástol divotvorne strom a keď sa dotkla voda pňa jeho, ustúpila nazpät do koryta svojho. Keď staval iný chrám, bolo miesto, kde mal stáť, stiesnené veľkým bralom (skaliskom). Sv. Gregor išiel ta v noci, modlil sa skrúšene a bralo ustúpilo tak ďaleko, že hneď mohlo sa pohodlne stavať a ten chrám nikdy nevzal pohromu.

I sami pohania brali radu u sv. biskupa a predkladali mu spory svoje ku vyrovnaniu. Dvaja pohanskí bratia dohadovali sa o stav vodný (rybník), ktorý zdedili po rodičoch. Prišli ku sv. Gregorovi a prosili ho o radu, ako by mohli vyrovnat' spor svoj. Svätý biskup navrhol im všeličo; ale márne. Bratia vystupovali čo deň nepriateľskejšie proti sebe; konečne chceli spor rozriešiť zbraňou v ruke. Deň už bol ustanovený ku boju. Sv. Gregor išiel v noci ku stavu vodnému a modlil sa tam do svitu, aby prekazil hriešné vylievanie krvi bratskej. Ráno vyschla v stave voda celkom a bratia rozdelili sa po dobrotky.

Mesto Komana požiadalo sv. Gregora, aby posvätil im biskupa. Keď prišlo k volbe, chceli mať muža zo stavu šľachtického. Pri voľbe bol i sv. Gregor, ktorý radil, aby nebrali ohľad na rod, ale na súcosť. I povstal jedon vznešený kresťan a riekol: «Keď opovrhuješ urodzenými, nezbyva inšieho, než aby si ustanovil za biskupa uhliara Alexandra. I priviedli uhliara, jakoby na smiech. Ale sv. Gregor poznal v ňom svätú dušu. Alexander pochádzal z rodu urodeneho, bol veľmi vzdelaný a krásnej postavy. I opýtal sa ho sv. Gregor na rozličné veci, a ľud poznal, že Alexander vie viac, než páliť uhlie. I stal sa biskupom ich a to takým horlivým biskupom, že zomrel mučeníckou smrťou.

Sv. Gregor bol veľmi štedrý oproti chudobným a biednym a to bez rozdielu, či kto bol kresťanom, Židom alebo pohanom. A mnohí zneužívali dobrotu a štedrosť jeho. To urobili i dvaja Židia. Čakali na sv. Gregora. Jeden staval sa mrtvým, a druhý zobral na neho, aby vraj mohol byť pochovaný. Svätý biskup nemal peňazí pri sebe, i položil plášť svoj na domnele mrtvého. Keď odišiel svätý, budil podvodník súdruha, aby už vstal; ale ten bol skutočne — mrtvý.

Takéto zázraky a cnosti sv. Gregora zapríčinily, že v Novej Cesarei boli v krátkom čase skoro samí kresťania.

Tieto a ešte mnohé iné divy rozprávajú sv. Gregor z Nyssy a sv. Basilius. A tvrdenie ich zasluhuje úplnej viery; lebo oni čerpali zprávy svoje z rečí starej matky svojej Makriny, ktorá znala osobne v mladosti svojej sv. Gregora Divotvorcu, slýchala kázne jeho a vídala na vlastné oči divy, ktoré činil. Sv. Basilius dokladá, ako rozprávala mu zbožná stará matka s veľkým pohnutím, že sv. biskup Gregor žil ako svätí apoštolovia, že pri bohoslužbách i modlitbách svojich prejavoval najhlbšiu pokoru a prítomnosť neroztržitého ducha, že bol jednoduchý a prostý i citný v rečiach svojich, neznal pýchy, ani závesti alebo nenávesti, a miloval všetkých ľudí.

Roku 250 začal prenasledovať neslýchané ukrutný cisár Decius všetkých vyznavačov Kristových po celej rozsiahlej ríši rímskej. Sv. Gregor radil veriacim, aby sa zachránili útekou do hôr a vrchov pred krvavými mukami. On sám ušiel s duchovenstvom svojím na púšť. Ale i v úkryte jeho vysledili ho pohanskí vojaci. Keď sv. Gregor zbadal vojakov, vrhol sa na kolená s diakonom svojím, rozpiat ramená a modlil sa skrúšene, aby sa pripravil na smrť. A hľa, vojaci uzreli miesto dvoch modliacich sa — dva duby. I navrátili sa a rozprávali, že tam v púšti na tom vrchu niet živej duše. Sudca dal znovu slediť za ním a jeden vojak prišiel ku pustovní a našiel tam oboch, pohrúžených do vrúcnej modlitby. Pohan videl v tom prst Boží a vrhol sa k nohám svätého biskupa, i prosil za požehnanie; dal sa poučiť vo sv. viere a prijal sv. krst. Keď pohanský sudca nemohol vyliat zlosť svoju na sv. biskupovi, vrhol sa ako besný vlk na stádo jeho. A sv. Gregor modlil sa, a žiaden veriaci nezaprel sv. vieru. Keď ukrutný Decius zahynul biedne r. 251, prestalo prenasledovanie kresťanov, a sv. Gregor navrátil sa zase do Novej Cesarei.

Horlivé pôsobil sv. biskup v povolani svojom až do konca života svojho; navštevoval všetky chrámy a miesta biskupstva svojho, odstránil všetky nadužívanie a neporiadky a horlivé napomínal ku plneniu sv. náboženstva.

Pohania slávili v Novej Cesarei veľké slávnosti a okolitý poverčivý ľud sbehol sa v zástupoch na miesto slávnosti. Sv. Gregor predpovedal: «Skoro nebudú sa ponosovať na nedostatok miesta.» A hľa, nezadlho začal zúriť mor v celom Ponte. Jediná Nová Cesarea zachránená bola na prosbu sv. Gregora od tej strašnej metly Božej. Mnoho pohanov pohynulo biedne. I poznali pohania, jak mocný je Boh, ktorému slúžia kresťania a dali sa krstiť po tisícoch. Sv. biskup mal veľkú radosť.

Keď sa blížil sedemdesiaty rok požehnaného života jeho, cítil sv. Gregor i blízkosť smrti svojej. I chystal sa skrúšene k príchodu jej. Na smrteľnej posteli pozdvihol hlavu svoju a pýtal sa diakona svojho: «Koľko nevercov nachádza sa ešte v okolí Novej Cesarei?» I dostal odpoveď: «iba sedemnášť. Svätý muž zvolal radostne: «Sláva Bohu! Zanechávam nástupcovi svojmu v biskupstve práve toľkých pohanov, koľkých kresťanov našiel som pri nastúpení svojom.» Potom riekol: «Ponevác žil som vždy jako cudzinec na zemi, nuž nechcem ztratit ani po smrti toto meno. Nepatrí mne žiadne pohrebisko; žiadne miesto nech nenosí meno Gregorovo. Jediné miesto, na ktoré nie som žiarlivým, je to, ktoré neposkytuje príležitosť k najmenšiemu podozreniu o nejakej príchyllosti ku tejto zemi.» I zaplakal, že predsa sedemnášť duší treba mu zanechať tu na zemi, ktoré žijú v tme nevery a modlárstva. Potom složil ruky svoje a modlil sa k Bohu za obrátenie ostatných pohanov, i za stálosť vo viere stáda svojho. I usnul v Pánu v túžbe po kráľovstve nebeskom dňa 17. novembra roku 270.

Sv. Gregor napísal: výbornú chváloreč na Origenesa, vysvetlenie «Kníh múdrosti a mnohé listy, medzi ktorými vyniká list o pokračovaní sv. cirkve voči tým veriacim, ktorí počas prenasledovania požívali pohanské obetné mäso.

Sv. Basilius hovorí o sv. Gregorovi: «Jaké miesto máme vykázat veľkému sv. Gregorovi a učeníu, ktoré zanechal nám? Či nezasluhuje pripočítaným byť k apoštolom a prorokom, on, ktorý živý bol tým istým duchom, jako títo, a vždy pokračoval v šľapajach svätých, vždy jako dokonalý vzor života evanjelického? Čo týče sa mňa, nuž verím, že nemožno mi o ňom hovoriť na iný spôsob; lebo veď zdalo by sa, že činíme nespravodlivosť skutočne pravde, keby sme nepripočítali muža, ktorý svietil jako skvelé svetlo v cirkvi a ktorý skrze moc Ducha svätého zatriasol diablami, k tým, ktorí sú najmilejšími Bohu. Pre obrátenie pohanov dosiahol od Boha

tol'ko milostí, že, keď pri nastúpení úradu svojho biskupského nenašiel v okrese svojom viac než sedemnásť kresťanov, potom obrátil a získal Bohu všetok ľud svoj, jako v meste, tak i v okolí. On zastavil beh riek a vykázal iný beh, keď prikázal im v mene Ježiša Krista. On vysušil rybník, ktorý bol sporom medzi dvoma bratmi. Proroctvá jeho boli také divotvorné, že bolo možno porovnať ho s drevnými prorokmi Siahalo by to do nekonečna, keby sme chceli udať všetko, čo on činil mimoriadneho a divotvorného: lebo Duch Boží pôsobil v ňom v takej plnosti, že i nepriatelia pravdy nazvali ho druhým Mojžišom. Ešte dnes (t. j. okolo r. 379) je on divom všetkých obyvateľov zeme. Pamiatka cnosti jeho je tak čerstvá a prítomná vo všetkých cirkvách, jakoby bol práve včera usnul; priebeh celého storočia nemohol oslabiť ju.»

Poučenie.

Sv. Gregor Divotvorca nadaný bol milosťou Božou, že činil veľké divy a mal veľkú moc nad diablom. A táto moc jeho vytekala zo skrúšenej modlitby jeho a zo vzývania najsvätejšieho mena Ježiš. Áno, modlitba, ale skrúšená modlitba, je veľmi milá Bohu. Keď sám Pán Ježiš Kristus povedal (Marek 11., 23.): «Pravím vám, všetko, za čokoľvek budete sa modlievať a prosieť, verte, že obdržíte a stane sa vám.» A zase hovorí Pán Ježiš (Mar. 11., 23.): «Zaiste pravím vám, že ktokoľvek riekne tomuto vrchu: Zdvihni sa a uvrhni sa do mora, a nebude pochybovať v srdci svojom, ale veriť, že sa stane, čokoľvek riekne, stane sa mu.» Jakú cenu má opravdivá modlitba, spojená so živou vierou, pekne potvrdzuje sv. Laurenc (De perf. grad. c. 12.): «Modlitba je smierenie s Bohom, radosť anjelov, posila svätých, kľúč nebeský a obdržanie žiadostí našich.» Sv. Otcovia cirkevní menujú modlitbu «bičom zlých duchov.» Preto i ty, kresťane, modlievaj sa skrúšene, a premôžeš zlého ducha, ktorý pokúša teba. A pri modlitbe máme sa chovať jako ten, o ktorom hovorí Kristus Pán (Luk. 11., 5—8.), že o pol noci prichádza k priateľovi svojmu a snažne prosí ho o chlieb, a keď raz i druhý raz odopre mu, on predsa bez prestania tlče a prosí, až kým nebude pohnutý priateľ jeho; i vstane a dá mu požiadany chlieb. Tak máme i my sa modlievať; lebo hovorí Kristus Pán (Luk. 11., 9.): «I Ja pravím vám: Proste, a bude vám dané; hľadajte a nájdete; tlčte a bude vám otvorené.

Sv. Gregor hovoril na smrteľnej posteli veľmi vážne slová: «Ponevác žil som vždy jako cudzinec na zemi, nuž nechcem ztratit' ani po smrti toto meno. Nepatrí mne žiadne pohrobisko; žiadne miesto nech nenosí meno Gregorovo. On žiadal, aby nepostavili mu žiadon pomník; lebo je to márnosť svetská. Za časov našich usilujú sa slobodní murári a «slobodomyselníci» obnoviť zvyky pohanské. Na hrobitovoch, najmä vo veľkých mestách, stavajú sa mŕtvým nádherné pomníky, ktoré ozdobujú všetkým umením, iba kríž, znamenie spásy, nevidieť na nich. Za dobrých starých časov postačoval jednoduchý kríž na hrobch predkov našich. Kto má bohatstvo, nech preukazuje pomníkom úctu ostatkom zomrelých, o ktorých vieme, že boli príbytkom Ducha svätého. Ale to je hodné poľutovania, že mnohí zabúdajú na dušu zomrelých. Modlitba, najsvätejšia obeta, almužna sú jediné prostriedky, ktorými môžeme pomáhať dušiam v očistci. Na čo pomníky a chváloreči tým, za ktorých volá k nebu o pomstu nárek ukrivdených? Treba je napraviť, čo učinili zlého, dokončiť to dobré, čo oni započali a pamätať modlitbami na dušu ich. To je kresťanský nádherný pomník, ktorý môžeme postaviť zomrelým svojim! Obyčaj je teraz obsypávať rakev zomrelého vencami. To je pohanská obyčaj, ktorú teraz ohrievajú «slobodomyselníci a nasledujú ich mnohí kresťania po mestách i po dedinách. Prví kresťania, keď odložili so židovstvom, a najmä s pohanstvom, nádheru, neozdobovali vencami kvetovými

hlavy milých zomrelých svojich, ani nepálili mŕtvolu ich, jako to robievali obyčajne pohania. Preto vytýka pohan Cecilius dľa Minucia Felixa kresťanovi Oktavianovi: «Vy nepoprajete ani vence hrobom! A kresťan odpovedá pohanovi: «Pravda je, že nevenčíme mŕtvých; lebo veď blahoslavení nepotrebujú ich, biedny nepoteší sa nimi!® Prví kresťania ozdobovali hroby mŕtvých — symbolami viery.

Modlitba.

Ó Bože, popraj nám na mocnú prímluvu svätého Gregora, služobníka Svojho, milosť, aby sme bojovali neprestajne proti všetkej moci zlého nepriateľa. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

18. novembra.

Sv. Odo, opát.

V meste franskom Túre (Tours) žil v deviatom storočí rytier, menom Abbo, ktorý bol nielen výtečným učencom práva, ale pri zámožnosti svojej i veľmi bohabojným kresťanom. Zbožná bola i vznešená manželka jeho. Žili šťastne, ale šťastie ich nebolo úplné; lebo nemali potomka, ktorému by boli mohli zanechať značný majetok svoj. Nábožný otec pokľakol s v Svätvečer pred jasličky, v jakých odpočíval novonarodený Spasiteľ sveta, a vylieval vrúcne modlitby k milostivému Bohu, aby popriat' ráčil mu túžobne žiadaného syna. Milostivý Boh vyslyšal prosbu jeho. Roku 879 narodil sa mu syn, ktorému dali zbožní rodičia pri sv. krste meno Odo (to jest bohatý, znamenitý).

Sotva bol pokrstený Odo, vzal ho na ruky zbožný otec Abbo a odporúčal ho vrúcnyh vzývaním sv. Martinovi. Aby syn mohol sa vychovať zdarné, odovzdal ho, keď poodrástol, kňazovi, ktorý žil sväté. Malý vtipný Odo prosieval často Matku Božiu o prímluvu, aby život jeho bol milým Bohu. Keď vyrástol na mládenca, poslal otec syna svojho na dvor vojvodu Vilhelma z Akvitánie, aby sa priučil cnosťam rytierskym. Tam bol hlučný, skvelý život. Neskúsený mladík, ponechaný na seba, vssal do seba jed zlého príkladu ľahotárskych mladých rytierov; ihry rytierske a poľovačky boly obľubou jeho; vyhýbat' začal sa službám Božím, ktoré drier v dome otcovskom bývalý jedinou zábavou a potešením jeho. Milosť Božia upomínala a strašila s času na čas svedomie jeho snami. I priblížil sa Svätvečer narodenia Pána a nestály, do nešťastia poklesajúci mladík vzýval Matku Božiu, aby nenec'hala zahynúť ho v nebezpečenstvách zkazeného sveta. Na druhý deň ráno pri službách Božích, keď kňazi prespevovali chválospev, začala bolet' hlava Oda a veľké bôle sužovaly ho potom za tri roky. Už pochybovalo sa o uzdravení jeho; i složil sľub, že chce venovať celý život svoj službe sv. Martina. A hľa, bôle prestaly a on ozdravel. Bolo mu vtedy deväťnásť rokov. I stal sa klerikom u chrámu sv. Martina.. Každú noc navštevoval hrob sv. Martina, biskupa Túrskeho, ačkoľvek bol veľmi pokúšaný zlým duchom. V kláštore žil utiahnuté a usilovne zaoberal sa učením bohoslovía; čítaval i svetských spisovateľov, najmä Virgila, ktorého reč si obľuboval. Ale Boh dal mu na vedomie, že spisy pohanské nepatria tým, ktorí posvätili sa Bohu. A Odo zriekol, sa tohoto čítania na vždy, i čítaval od tohoto času iba sv. Písmo a spisy sv. Otcov cirkevných. Posvätený za kňaza, stal sa učený a zbožný Odo kanonikom u sv. Martina. Učenosť jeho bola veľká. I požiadali ho raz. kanonici, aby vysvetlil im morálku (náuku o mravoch) svätého pápeža

Gregora. Odo vzpíeral sa v pokore svojej. I zjavil sa mu sám sv. pápež, podal mu pero do ruky a naložil mu, aby vyplnil žiadosť ich. A vyhovel požiadavke skvele. Jako kanonik žil veľmi prísno. Všetok dôchodok rozdal chudobným a nestaral sa o pokrm na budúce dni. Tu, spísal i krásné duchovné spisy.

Milostivý Boh zjavil vernému sluhovi, aby vstúpil do rádu sv. Benedikta. I opustil Odo kláštor kanonický u sv. Martina Túrskeho, vzal si sto kníh svojich a odišiel do kláštora v Bóme (Beaume), ktorý riadil blahoslavený muž, opát Berno. V tomto kláštore zachovávané boli prísne pravidlá svätého Benedikta. Opát Berno, ktorý znal učenosť Odovu, tej «otvorenej knižnice», jako býval nazývaný, sveril mu hneď dozor nad školou kláštorskou. Pri mnohých prácach a starosťach svojich nezabúdzať učený Odo na plnenie prísnych pravidiel rádu. A milostivý Boh zjavil úľubu Svoju nad prísny m plne ním predpisov so strany Odovej zrejmým divom. Pravidlá rádu predpisovali medzi iným, aby každý mních posbieral odrobiny, ktoré odpadávaly pri jedení a požíal ich pred dokončením čítania slova Božieho, alebo iných nábožných spisov. Jedného dňa oneskoril sa Odo, a keď práve niesol rukou odrobiny do úst, pokynul opát, aby sa prestalo čítať. Čo-že si mal počať teraz poslušný a pokorný Odo s odrobinami ? Keby bol položil ich na stôl, bolo by to bývalo pre-stúpením pravidla; keby bol požíal ich po čítaní sv. Písma, bolo by to bývalo tiež neposlušnosťou. Po dokončenej modlitbe išiel ku prísnemu opátovi, hodil sa k nohám jeho a vyznal pochybenie svoje. Opát Berno žiadal, aby mu ukázal tie odrobiny. Odo otvoril ruku, a hľa, miesto odrobín boli tam drahocenné perly. Opát zdesil sa a vynaložil divotvorné perly ku ozdobе chrámu.

V Bóme (Beaume) stalo sa tiež, že, istý brat kláštorský na smrteľnej posteli hlasno oznámil prítomným, jako trápený je skrze zlého ducha pre odrobiny chlebové, ktoré nechával upadnúť na zem. On hovoril, že diabol naplnil celé vrece odrobinami a teraz pri súde Božom ukazuje to vrece. Úzkosť a strach zomierajúceho pôsobili veľmi dojemne na prítomných, že žiadon z nich neopovážil sa prestupovať pravidlá rádu, ba ani túto nepatrnú požiadavku.

Po smrti sv. Berná vyvolený bol sluha Boží Odo za opáta kláštora benediktínskeho. On uviedol ešte prísnejší poriadok do kláštora v Bóme. Niektorí noví mnísi nechceli sa podrobiť prísny m pravidlám. Horlivý muž Boží nechcel tiež popustiť na prísnosti. I uzavrel, že opustí Bóm (Beaume) a utiahne sa do kláštora v Kly n i (Clug-ny), ktorý nedávno bol sriadený skrze svätého Berná.

Svätý Odo odišiel skutočne do kláštora v Klyni a niektorí bratia nasledovali ho. Toho času ten kláštor bol ešte veľmi biedny. Svätý opát utiekal sa o prímluvu ku svätému Martinovi Túrske mu. A svätý potešil ho uistením, že prozreteľnosť Božia neopustí ho. Sv. opát pracoval neunavene. Najprv dostavil sv. Odo kláštor a potom vystaval veľký a nádherný chrám kláštorský, ktorý venoval úcte kniežať apoštolských sv. Petrovi a Pavlovi. Počet mníchov rástol so dňa na deň; i mnohí mužovia a mladíci zo vznešeného a bohatého rodu vstupovali do slávneho kláštora. A tak výsledok dosvedčil zjavenie sv. Martina: kláštor Klynický stal sa najslávnejším vo Franksku.

Svätý Odo bol veľmi štedrým oproti chudobným a biednym ľuďom, a to i vtedy, keď boli dotieravými; nikoho neprepustil z kláštora bez almužny. On hovorieval: «Slepí, kulhaví, biednici sú vrátnymi nebies; kto odstrkuje ich na zemi, má príčinu báť sa, že v hodine smrti odopru mu prístup do neba.» A keď zbadal, že niektorý mních tvrdo okríkol chudobného človeka, privolal

bedárovi: «Priateľu, keď tento brat niekdy príde ku bráne nebeskej, nuž zachádzaj s ním práve tak, ako nakladá teraz on s tebou!»

Aby pohol bratov svojich ku štedrosti oproti bedárom, rozprával im častejšie túto udalosť: «Mladý mních poberal sa v studenej noci zimnej ku službám Božím. Pri bráne chrámu zbadal polonahého žobráka. Pohnutý útrpnosťou, podal mu vrchné rúcho svoje. Počas služieb Božích a modlitby hodinkovej trpel veľkú zimu. Keď potom po modlitbe «Laudes» navrátil sa do celly (izbičky) svojej, aby sa zohrial v lôžku, našiel zlatú knihu, ktorej cena bola taká veľká, že ľahko mohol si zadovážiť nové vrchné rúcho.» Sv. Odo nikdy nespomenul meno toho mnícha; ale všetci bratia predsa verili, že sám dostal túto divotvornú odmenu; lebo bolo obyčajou jeho, že hovorieval o sebe iba v tretej osobe, keď išlo o preukázanie milosti alebo o povzbudzujúce skutky.

Sv. opát Odo rozšíril slávnú kongregáciu klyniskú, ktorej predpísal zvláštne pravidlá; pozakladal tiež mnohé iné kláštory. Pápež Lev VII. povolal ho dva razy do Ríma. Keď roku 938 druhý raz baval sa v Ríme, naložené bolo mu, aby opravil dialógy o živote svätého Martina, spísané skrze Sulpicia Severa. Svätý opát Odo prichytil sa do práce a písal s jedným mníchom v záhrade naloženú knihu. Zvon kláštorňy dal znamenie ku modlitbe večernej. Svätý muž, ktorý znal pravidlo, dľa ktorého nebolo slobodno napísať ani jednu písmenu, keď volá hlas zvonu k modlitbe, nechal ležať otvorenú knihu na stole v záhrade a poberal sa ochotne do chóru. Po modlitbách išiel za povinnosťami svojimi a kniha ležala roztvorená cez celú noc na slobodnom povetrí. V noci lial sa dážď privalom a zalial i zaplavil všetko v záhrade. A hľa, kniha bola neporušená, a to tak, že, ačkoľvek biele kraje listov boli ovlažené, žiadna písmena nebola sotretá.

Roku 942 povolal pápež Štefan II. sv. opáta Oda do Ríma, a poslušný sluha Boží, ačkoľvek nemocou zoslabený, poberal sa po tretí raz do večného mesta ku hrobom sv. apoštolov Petra a Pavla. Ale keď cítil blízku smrť svoju, prosil o dovolenie, aby mohol navštíviť ešte raz hrob ochrancu a orodovníka svojho, sv. Martina Túrskeho. I prišiel po mnohom namáhaní do mesta Túru a odovzdal tam pri hrobe sv. Martina dušu svoju do rúk Božích dňa 18. novembra roku 940. I na hrobe jeho stály sa mnohé divy a preto bol vriedený do počtu svätých. Spisy jeho prechovávaly sa v knižnici v Klyni.

Sv. Odo vyobrazuje sa v rúchu benediktínskom jako opát s palicou pastierskou, kľáčiak na stupňoch oltára, na ktorom zjavuje sa mu Panna Maria s Ježiškom v náručí.

Poučenie.

Sv. opát Odo vyhýbal všetkým starosťam o veci pozemské a staral sa úzkostlivé iba o duševné spasenie, svedomitým plnením i tých najnepatrnejších povinností stavu svojho, a dôveroval úplne v prozreteľnosť Božiu. Keď išlo o plnenie pravidielprísneho rádu, pretrhol i tú najvážnejšiu prácu svoju, ktorá dala sa odložiť na iný čas. Kresťane, tu máš pokynutie, jako máš žiť v stave svojom. Rozváž si, čo hovorí v tomto ohľade sv. Tomáš Akvinský: «Ježiš Kristus nezabráňuje síce každú starosť o časné veci dľa stavu svojho; ale On zakazuje iba veľmi úzkostlivú starosť, ktorú máva človek o tieto veci.» Múdry Šalamún zvolal (Prísl. 30.): «Žobroty a statkov nedávaj mi (ó Bože); iba daj potrebu živnosti mojej.» Veď i prorok Boží hovorí (Žalm. 127.): «Z práce rúk svojich jedávať budeš, blahoslavený si, a dobre bude tebe.»

Sv. Odo veľmi sa zarmútil, keď nepožil odrobinky chlebové dľa pravidla v čase svojom. To pravidlo o sbieraní odrobiniek chlebových mali by si pripustiť k srdcu mnohí márnotrtní

kresťania, dľa mena, času nášho. Mali by spomnieť si na slová Krista Pána, najmä pri bohatých hostinách, ktoré slová privolal po účinenom zázraku sv. apoštolom a učeníkom (Ján 6., 12.): «Soberte odrobiny, ktoré pozostaly, aby nezahynuly!» Pán Ježiš učil sám apoštolov, jako sa modlievať máme; a v tej modlitbe stojí prosba: «Chlieb náš vzdajší daj nám dnes.» Tými slovami posvätil Pán Ježiš chlieb jako najpotrebnejší pokrm. Zbožný kresťan menuje chlieb «darom Božím,» a keď chce uctiť niekoho, podá mu chleba, aby si odkrojil. Tak vážili si zbožní predkovia naši chlieb a vážia si ho i dnes dobrí kresťania, že zbierajú odrobiny jeho, poľúbia ich a s úctou požívajú.

Modlitba.

Ó dobrotivý a milosrdný Bože, ktorý si pomáhal svätému sluhovi Svojmu, opátovi Odovi, milosťou Svojou vždycky, aby si odmenil dôveru jeho na prozreteľnosť Svoju; popraj nám milostivé skrze zásluhy jeho a orodovanie, aby sme silne dôverovali v Teba a vždy účastnými boli milostí a dobrodení Tvojich. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Posvätenie chrámov sv. apoštolov Petra a Pavla v Ríme.

Dnes oslavuje sv. cirkev, najmä v Itálii a v Rakúsko-Uhorsku, pamiatku posvätenia chrámov najväčších sv. apoštolov Petra a Pavla v Ríme.

Sv. Augustín hovorí (De civitate Dei 8. c. 27. a 22. c. 10.): «Staváme chrámy i oltáry a prinášame obetu — nie mučeníkom; lebo klaníme sa Bohu a nie mučeníkom. Či slýchaváme, že by kňaz pri oltári, vystavenom nad telom mučeníka, obracal modlitby na tohoto jako na Boha? Či on asnáď hovorí, keď modlí sa pri oltári týchto svätých: «Petre, Pavle, Cypriane, my prinášame obetu vám?» Či sa neobetuje Bohu, ktorý učinil týchto svätých jako ľudí a mučeníkov a ktorý chcel vziať ich do neba ku blahoslavenstvu anjelov? «My nestaváme chrámy mučeníkom, jakoby boli bohami; staváme pomníky svätým jako ľuďom, ktorí, odobrali sa z tohoto sveta a ktorých duše žijú s Bohom. My nestaváme oltáry, aby srne obetovali na nich mučeníkom; obety naše prinášané bývajú Bohu mučeníkov, Bohu nášmu».

Prví kresťania stavali nad hrobami sv. mučeníkov oltáry a konali na nich najsvätejšiu obetu. Tak už priatelia sv. Ignáca, biskupa v Antiochii sýrskej, umučeného v Ríme roku 107, píše iným kresťanským bratom: «Udali sme vám i deň i čas, aby sme sa sišli v ten deň a s týmto udatným bojovníkom Kristovým osvedčovali spoločnosť svoju». A kresťania zo Smyrny píše o umučenom biskupovi svojom, sv. Polykarpovi (+ r. 166): «Schádzame sa, kedykoľvek možno, na tom mieste, kde sa nachádzajú kosti mučeníkov, ktoré sú nám drahokamy, aby sme slávili deň umučenia ich, jako upomienku na tých, ktorí zvíťazili v slávnom zápase, tak i preto, aby potomci nadobudli takým príkladom poučenia a upevnenia. Cirkevný dejepisec Eusebius rozpráva, že bolo starobyľným obyčajom za času jeho (koncom tretieho a začiatkom štvrtého storočia) putovať ku hrobom sv. mučeníkov. A od začiatku štvrtého storočia povstávaly nad hrobami sv. mučeníkov kaplnky (arkosolie) a chrámy a v nich postupom času umiestené boli obrazy, ktoré predstavovali skutky a mučenicu smrť ich. A už prví kresťania dobre rozoznávali najhlbšiu poklonu a najväčšiu úctu Božiu od pocty svätých. Kresťania zo Smyrny píše po smrti sv. Polykarpa, že nepriatelia nedovoľovali brať kosti jeho, «aby snáď neodpadli od Ukrižovaného a nezapočali ctiť tohoto.» I odpovedajú rozhorlení kresťania: «Nevedia, že nemožno nám opustiť Krista, a že ctiť

nemôžeme iného. Veď iba pred Ním, ktorý je Synom Božím, klaniame sa a padáme; ale právom milujeme mučeníkov a nasledovníkov Jeho.» A medzi hrobami, ktoré vždy požívaly najväčšiu úctu, ku ktorým sa ustavične putovalo, ktoré nesčíselné množstvo pravoverných kresťanov ľúbalo a slzami polievalo, sú hroby sv. apoštolov Petra a Pavla, z ktorých prvý bol umučený na vršku Vatikánskom v Ríme, a druhý na ceste, vedúcej do Ostie. Sv. Kajus, kňaz rímsky, riekol v treťom storočí kacierovi Proklovi: «Hľa, ja môžem ukázať tebe i znaky víťazstva apoštolov! Môžeš ísť buď na Vatikán, buď na cestu Ostiaskú, nuž uzreš pomníky hrobové tých, ktorí kázňami svojimi založili cirkev Ježišovu.»

Sv. Peter pochovaný bol hneď po mučeníckej smrti svojej na vršku Vatikánskom a síce tam, kde bol ukrižovaný. Toto miesto ležalo vtedy za hradbami mesta a blízko predmestia, v ktorom bývali Židia. Sv. pápež Anaklet vystavil nad kryptou kaplnku, ktorú navštevovali zbožní kresťania každodenne. Častoráz stávalo sa, že modliaci sa kresťania uväznení boli tu od pohanov a odvedení na smrť. Neskôr prenesené boli ostatky jeho do podzemného hrobitova (kata-komb) Kalixtovho; zkaže zase časom dostaly sa na predošlé miesto svoje. Sv. Pavel bol zraťatý mečom na ceste, vedúcej do Ostie a ostatky jeho prechovávané boli tam v hrobe, nad ktorým pápež sv. Anaklet vystavil tiež kaplnku a síce na tom mieste, kde dnes stojí veľký chrám (basilika), ktorý nosí meno jeho. I ostatky jeho boli prenesené časom do katakornb Kalixtových; ale zase dostaly sa na predošlé miesto svoje, keď vystavil sa štedrotou zbožných kresťanov nádherný chrám nad miestom umučenia jeho.

Konštantín Veľký, prvý kresťanský cisár, ktorý (r. 313) vyhlásil kresťanské náboženstvo za štátne, usiloval sa povzniesť úctu pravého Boha vystavením nádherných chrámov nielen v Ríme, ale i v celej Itálii a inde na posvätných a pamätných miestach. Keď založil chrám na Lateráne, vystaval veľikánskymi nákladkami ešte sedem chrámov (basilik) v Ríme, i pretvoril takým spôsobom kaplnky k úcte sv. Petra, a sv. Pavla vo veľké chrámy.

Najväčší a najdôležitejší chrám v Ríme je ten, ktorý posvätený bol na vršku Vatikánskom pod menom sv. Petra. Na tomto m'este stály drier dva pohanské chrámy, venované bôžkovi Apollovi a bohyni Cy-bele, matke vraj všetkých bohov. Konštantín vyvolil toto miesto pre najväčší chrám; lebo tu bol umučený sv. Peter a pochovaný. V ten deň, v ktorý chcel položiť základný kameň k novému chrámu nad hrobom sv. Petra, odložil zbožný Konštantín purpur a korunu, vyhrabal sám jamu na základ a vyňal dvanásť košov zeme k úcte dvanástich apoštolov. Sv. ostatky boli vyzdvihnuté a uložené do striebornej rakve a tá bola zase zavrená do rakve z pozlátenej medi, na ktorej skvel sa zlatý kríž, ťažký 150 funtov rímskych. Pápež Sylvester posvätil ten vystavaný chrám dňa 18. novembra roku 324. Cisár Konštantín Veľký obetoval na hrobe sv. Petra drahocenné poklady v zlate a drahých kameňoch, jako i zbožná matka jeho sv. Helena, i nástupníci jeho. Behom storočí bol obohatený ešte väčšími pokladanú: tak mal domy v meste Antiochii, v Tarsuse v Cilicii, v Tyruse, a pozemnosti pri meste Alexandrii v Egypte a na Eufrate. Okrem toho mal dôchodky, ktoré dostával od rozličných kupeckých obchodných článkov (špecerají) egyptských a východných. Všetky chrámy v Ríme mali vtedy okolo 18.000 dukátov príjmov, z ktorých väčšia časť náležala tomuto najväčšiemu domu Božiemu. Príjmy chrámu vynakladané bývalý na ozdobu a udržanie jeho, jako i na iampy a kadidlá, ktoré horievali dňom i nocou vo strieborných a zlatých nádobách.

I chrám ku sv. Pavlovi dal vystaviť nádherne Konštantín nad hrobom tohoto sv. apoštola národov na ceste, vedúcej do Ostie, a obdaroval ho štedre; i on bol posvätený skrze pápeža

Sylvestra; ale nebol taký veľký ako chrám, vystavaný k úcte sv. Petra. Keď miestnosti jeho nedostačovali pre nával veriacich, dal zväčšiť ho cisár Theodosius a nástupci jeho Arkadius a Honorius. Ukrutný vodca sverepých Vandalov Genserich ušetril ho. Za času pápeža Leva III. utrpel mnoho zemetrasením; cisár Karol V. dal pápežovi prostriedky, aby mohol vystavať tento chrám ešte väčšími nákladkami. I tento pamätný chrám mal veľké poklady a bol nádherne vystrojený. Strop jeho bol z dreva cedrového, obtiahnutý zlatým bľachom. Mal 80 vrázkovaných stĺpov, ktorými predelený bol na päť lodí. Z priečnej lodi vychádzaly mnohé kaplnky. Po stenách visely obrazy pápežov; najkrajšie obrazy a sochy, pochádzajúce od najväčších umelcov, ozdobovali priestory jeho, i nebolo nič iného krome toho vidieť, iba mramor a zlato. Tak stál tento prekrásny chrám až do časov pápeža Leva XII.

Chrám sv. Petra na Vatikáne potreboval behom storočí opravy. Už pápež Mikuláš V. zamýšľal znovu stavať ho. Pápež Julius II. dal sbořit ho a započal na novej stavbe jeho roku 1506, i bol dostavaný za pápeža Urbana VIII. roku 1626. Slávne posvätenie jeho stalo sa 18. novembra toho istého roku. Nástupci tohoto pápeža neprestávali obohacovať túto krásnu svätyňu Božiu; koncom sedemnásteho storočia obnášali výlohy stavby a ozdobenia jej 46.800.498 šukov či sto millionov zlatých našich. Tento chrám sv. Petra na Vatikáne je najväčším dielom umeleckým a najkrajším na celom svete. Priestor jeho obnáša 21.000 metrov štvorcových; dĺžka jeho od portálu počínajúc má 700 a šírka vyše 509 stôp anglických. V ňom možno počítať 290 oblokov, 44 oltárov v samom chráme a 11 oltárov v podzemnom chráme či v grottách vatikánskych, tri oltáry v sakristiach, ďalej 40 bronzových soch, 96 mramorových, 161 travertínových a 90 sádrových. Ďalej má 229 stĺpov mramorových, 16 bronzových a 503 travertínových. V ňom horieva vždy 121 lúč. Velikánska kupola, ktorá právom nazývaná býva divom sveta a hlavné časti chrámu sú dielom slávneho maliara, sochára a staviteľa Michala Angela Buonarottiho. V tomto nádhernom dome Božom prechováajú sa ostatky mnohých pápežov, mučeníkov a svätých z čiastky pod oltármi, z čiastky v podzemnom chráme. Najväčším pokladom chrámu sú ostatky sv. apoštolov Petra a Pavla. Hrob sv. Petra umiestený je v hĺbke pod hlavnou baňou v kaplnke, ktorá sa menuje Vyznanie (Confessio) sv. Petra. V podzemnej kaplnke či krypte, kde spočíva polovica tela sv. Petra s polovicou tela sv. Pavla (lebo druhá polovica tela sv. Petra a Pavla nachádza sa v basilike sv. Pavla za hradbami a hlavy ich pod Konfessiou v chráme na Lateráne), zdvíha sa skvostný oltár, na ktorom slúžieva sv. omšu iba pápež a so zvláštnym dovolením môže slúžiť niektorý biskup alebo i kňaz. Dolu ku hrobu, opatrenému bronzovými mrežami, vedú schody z bieleho mramoru. Kňaz otvorí bronzové mreže a zbožný pútnik vidí pred sebou hrob rybára galilejského, ktorý stal sa hlavou apoštolov a prvý opovážil sa ohlasovať v hlavnom meste pohanstva vieru Kristovu. Sem putujú čo rok tisíce pútnikov z celého sveta, aby obživilí vieru svoju, oželeli hriechy svoje a dosiahli odpustenie ich. Keď skvostné niekedy mramorové paláce hrobové pyšných cisárov a panovníkov, ktorí záriasi svetom a panovali nad millionami biednych poddaných, ležia teraz v zrúcaninách a neostala iba povest' po nich jako po tyranoch: nuž zvečnila zbožnosť veriacich pamiatku a hroby tých dvoch mužov, z ktorých jeden bol prostým rybárom a druhý čalúnikom, a ktorých povolal Pán Ježiš Kristus sám k úradu apoštolskému, ktorí potom v borbe proti nevere a povere skládali najskvelšie svedectvo pravde Božej, i potvrdili dľa príkladu Učiteľa Božieho učenie, ktoré hlásali, vlastnou krvou svojou.

Nádherný chrám sv. Pavla na ceste, vedúcej do Ostie, zhorel roku 1823 v noci s 15. na 16. júla. Stalo sa to nešťastie následkom nepozornosti plácharov, ktorí opravovali strechu; oni nechali tam dve panvy so žeravým uhlím; i zničené boli mnohé drahocenné veci. Pápež Pius VII. zomieral práve vtedy, keď pažravý živel skoro celkom zničil náhernú svätyňu. Strop srútil sa, doľámal i drahocenné ciborium nad hlavným oltárom. Hrob sv. apoštolov zostal neporušený, tak i mosaikový víťazný oblúk i s apsidou; i možno obdivovať podnes na oblúku prastaré mosaikové obrazy, ornamenty a nápisy. Pápež Lev XII, nástupca Pia VII, vyzýval hneď po nastúpení svojom celý kresťanský svet ku obetám na stavbu chrámu. A kresťania obetovali štedre. Pápež Gregor začal znovu rýchlo stavať, že mohol už dňa 5. októbra vysvätiť priečnu loď a hlavný oltár, a obetovať prvú sv. omšu. Pápež Pius IX. mal to potešenie, že videl ho celý vystavaný. Najvýtečnejší umelci ozdobili chrám nesmrteľnými prácami svojimi. Mehemed Ali, miestokráľ egyptský, daroval štyri najkrásnejšie stĺpy z alabastru, tesané z jedného kusu. I cár ruský poslal pápežovi na ozdobu vzácny mramor. A pápež Pius IX. posvätil novú basiliku sv. Pavla dňa 10. decembra r. 1854 v prítomnosti skoro 200 biskupov z celého sveta, ktorí boli prišli do Ríma na snem cirkevný a ku slávnému vyhláseniu (dňa 8. dec.) článku viery o nepoškvrnenom počatí preblahoslavenej Panny Márie, Matky Božej.

A tak slávi dnes sv. cirkev pamiatku posvätenia týchto chrámov sv. Petra a Pavla v Ríme. O týchto sv. miestach hovorí sv. Ján Zlatoústý: «Hroby sluhov ukrižovaného Ježiša prevyšujú veľmi zlaté paláce kráľovské, keď i nie vždy veľkosťou a nádherou stavby, nuž predsa vo veľmi drahocenných a dôležitejších veciach, a najmä skrze veľké množstvo pútnikov, ktorí shromažďujú sa tu z celého sveta. Cisár, oblečený v purpure, navštevuje ich, uctieva a zbožne ľúba ich. On padá pokorne k zemi, vzyva svätých mučeníkov a vzdychá o premocnú prímluvu ich u Boha. Nosič koruny, ozdobený diadédom, považuje to za veľkú milosť nebeskú, že má za ochrancu rybára, Petra a čalúnika (rohožiara, pokrovcia), Pavla, i prosí usilovne a vrúcne o priazeň ich.»

Modlitba sv. Augustína.

Bože, ktorý si učinil mňa chrámom Svojím pri sv. krste nie pre zásluhy moje, ale jedine z milosti Svojej: popraj, aby som bol vždy čistým chrámom pre Teba. Očisť ho od všetkých neprávostí, ozdob ho cnosťami a nedopušť, aby sa nachádzalo niečo v tomto príbytku, čo by mohlo obraziť oči Velebnosti Tvojej. Učiň konečne, aby som mohol byť raz vložený jako živý, okresaný sužovaním tohoto sveta a pripravený kameň do stavania Jeruzalema nebeského. Amen.

Modlitba cirkevná.

Bože, ktorý každoročne obnovuješ nám pamiatku posvätenia sv. chrámu Svojho a zachovávaš nás, aby sme prítomní byť mohli zdraví v ňom pri tajomstvách Tvojich: vyslyš prosby ľudu Svojho a učiň, aby sa radowať mohol zo šťastného obdržania týchto, ktokoľvek príde prosiť o milosti Tvoje do tohoto chrámu. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

Sv. Angelika Merici, zakladateľka rádu Uršuliniek.

Svätá cirkev oslavuje dnes i pamiatku svätej Angely či Angeliky, panny a zakladateľky rádu ženského, ktorý dostal meno svoje po svätej mučeníci Uršule.

Že milostivý Boh pôsobí obyčajne iba skrze slabé tvory veľké veci, toho živý dôkaz máme na sv. Angelike Merici.

Angela či Angelika Merici narodila sa dňa 31. marca roku 1470 v Desenzane (Desencana) na jazere Garda rečenom, v Itálii. Rodičia jej boli veľmi chudobní, ale veľmi nábožní, i vychovávali dve dcéry svoje dľa úpravy a rady sv. Evanjeliama. Mladšia dcérka Angela bola od útlej mladosti vždy vážnou; netešili ju zábavy detské: jedinou radosťou jej bol milostivý Boh a večná láska Jeho. Rodičia tešili sa nad touto mladšou dcérou svojou a tušili už budúcu svätosť jej. Roku 1484, keď mala Angela štrnásť rokov, povolal Boh zbožných rodičov k sebe. Citlivé srdce vyvinujúcej sa panny trpelo mnoho.

Angela nútená bola po smrti rodičov odísť so staršou sestrou svojou ku strýcovi do mesta Sala (Salo). U bohatého a pobožného pokrevného uspokojila sa utrápená Angela so sestrou svojou, ktorá súhlasila so smýšľaním jej. Strýc neprekážal zbožnému životu panien. Ačkoľvek žily sestry v poriadnom dome, predsa túžily po samote. Jedného dňa opustily prístrešie svoje a skryly sa v jaskyni, ktorá bola vzdialená niekoľko hodín cesty od mesta Saly. Strýc strachoval sa, keď neprišli domov v obyčajnú hodinu; hľadal ich a konečne našiel zbožné panny v pustovni. Doviedol ich domov s výčitkami a poskytoval im všetky možné prostriedky, aby mohli vyhľadávať kresťanskú dokonalosť, po ktorej túžily.

Roku 1485 povolal milostivý Boh i staršiu sestru Ange'inú k sebe. Bola to veľká obeta pre srdce nevesty ukrižovaného Spasiteľa! Ale pokorná Angela, ktorá vyliala niejednu horkú slzu za zbožnou sestričkou, znala sa potešiť, jako dokonalý už vzor poslušnosti, ačkoľvek mala vtedy iba päťnásť rokov. I riekla tým, ktorí prišli potešiť ju: «Ktože som ja, aby som sa opovážila protiviť úmyslom Boha svojho? Sestra moja patrí Jemu; a preto mal právo odňať mi ju. Nech je zvelebované meno Jeho teraz i na večné veky!» Ona bola presvedčená, že sestrička jej je blahoslavenou.

V meste Sale nachádzal sa tretí rád sv. Františka, ktorého údovia nežili v kláštore, ale vo svete. I umienila si Angela, že použije tento rád ku posväteniu svojmu. Prijala rúcho rádu a s ním i ducha pokorného zakladateľa jeho. Rúcho jej, izbička a náradie prezradzovaly najväčšiu chudobu. Požívala iba chlieb, strovu a vodu; na Vianoce a Veľkú noc zapila si k tomu skromnému pokrmu trochu vína. V pondelok času pôstneho nepožívala ničoho. Pokrevný pozastavoval sa na tom, že žila iba z almužny, a aby nasledovala príklad mnohých svätých. Denne pristupovala ku sv. prijímaniu a celé hodiny kľáčiavala pred Sviatosťou oltárnou.

Strýc jej umrel a ona navrátila sa do Desenzana. I tu žily sestry tretieho rádu sv. Františka. Angela uzavrela s nimi srdečné priateľstvo. A sestry odbivovaly sebazapieranie jej a horlivosť za spásu duší. Častoráz rozprávala sa s nimi, že túži po venovaní sa vyučovaniu mládeže ženskej. Jedného dňa počas skrušenej modlitby povzbudzovaná bola zjavením v úmysle svojom; i rozhodla sa, že prevedie úmysel svoj. Shromaždila v dome svojom dievčence z Desenzana, i sestry tretieho rádu sv. Františka, a spoločne s nimi začala vyučovať mládež ženskú v počiatkoch kresťanského náboženstva.

Tento pokus donášal radostné ovocie: mladé dievčence stály sa skromnejšími a vážnejšími a pomaly začala vzkvetieť verejná mravnosť v mestečku. Chýr jej jako zbožnej a vzornej učiteľky rozniesol sa v krajine. I povolaná bola do hlavného mesta Brescie. V založenej škole dokázala múdrosť svoju, nábožnosť a nadprirodné dary. Tak účinkovala tu požehnane za čas, i zatúžila po putovaní do Jeruzalema. I vybrala sa do Svätej Zeme; ale nebolo popriate jej vidieť posvätné

miesta, kde narodil sa, žil, pôsobil, trpel, zomrel a oslávený bol Spasiteľ sveta; lebo keď sa približovala ta, utratila zrak a obsiahla ho nazpät iba po návrate svojom do Itálie. Roku 1525 cestovala do Ríma, aby dosiahla počas jubileuma plnomocné odpustky. Hlavné mesto kresťanstva poskytovalo jej premnohé predmety ku zbožnosti. Pápež Klemens VII. prijal ju veľmi milostivé.

Nezadlho povstaly nepokoje v Itálii. I opustila Bresciu. Po navrátení pokoja položila základ dňa 25. novembra roku 1535 k novému rádu mnišiek. Pripojilo sa k nej dvanásť sestier. I napísala pravidlá života. Sestry nemali byť spoločne, aby dosiahovať mohli pohodlnejšie bohumilý cieľ svoj. Nové družstvo venovala ochrane sv. mučenice Uršuly, a dľa nej tiež pomenovala ho. Ľud nazýval družstvo jej svätou spoločnosťou, alebo rádom Božím, čo veľmi zarmucovalo skromnosť jej, najmä preto, že sa zveleboval zbožný život údov nového rádu, ktorý bola založila.

Družstvo sv. Uršuly potrebovalo predstavenú. Shromaždené sestry vyvolili za predstavenú zbožnú zakladateľku, ačkoľvek sa veľmi vzpierala tomu. Utlocitom a dobrotivosťou začala riadiť nový rád svoj a podriadené sestry odovzdávaly sa jej s celým srdcom. Prosila biskupa z Brescie, aby potvrdil stanovy rádu. A keď sa to stalo, predstierala slabosť a nedostatočnosť staroby svojej a chcela oslobodiť sa od úradu. Zarúčené sestry plakaly a prosily ju neprestajne, aby úrad svoj zastávala i na budúce časy; a ona uposlúchla iba na výslovný rozkaz biskupov.

Ale bohumilé pôsobenie jej jako predstavej rádu Uršulíniek netrvalo dlho. Na začiatku roku 1540 prekvapila ju ťažká nemoc, ktorá oznamovala blízku smrť jej. I vstúpila duchovným dcéram svojim spa-sonosné pravidlá života; potom napísala poslednú vôľu svoju. A od tohoto času horlivé pripravovala sa ku blahoslavenej smrti a túžila neprestajne po skorom spojení s milostivým Bohom. Zaopatrená sv. sviatosťami zomierajúcich neprestala vzbudzovať v sebe vieru, nádej a lásku, až dňa 27. januára roku 1540 usnu'a a odovzdala všetkými cnosťami ozdobenú dušu svoju do rúk Vykupiteľových.

V meste Brescii zapríčinila smrť jej všeobecný smútok. Kňazstvo oboch chrámov chcelo pochovať ostatky telesné jej v chráme svojom, ale ona bola žiadala pred blahoslavenou smrťou svojou, aby bolo pochované jej telo v chráme svätej Afry. A tak uložené byly ostatky jej v chráme sv. Afry pri hlavnom oltári pod Čierny mramorový kameň, ktorý ozdobený bol nápisom o skutkoch jej. Veriaci ľud vyzýval sv. zakladateľku rádu Uršulíniek hneď po pohrabe o prímluvu jej, i býva vyslyšaný. Sv. Karol Borromejský robil kroky, aby vyhlásená bola za blahoslavenú; ale prekazený bol v tom skorou smrťou svojou. Pápež Klemens XIII. vyhlásil ju po mnohých skúškach dňa 30. apríla roku 1768 za blahoslavenú. A keď dokázaly sa tri divy, ktoré stály sa na prímluvu jej, vyhlásil ju pápež Pius VII. dňa 28. mája roku 1807 za svätú.

Rád Uršulíniek vzmohol sa a rozšíril po smrti sv. Angeliky po celom svete a stal sa hrádzou vzmáhajúcim sa učeniam bludárov a upevnením pravej viery tam, kde rozširovať začaly sa kacierstva. Pápeži a biskupi poznali úspech, s jakým pracoval rád Uršulíniek, keď odchovala zbožne mládež ženskú, i štedre udeľovali základiny preň všade. Keď vo Francúzsku prestaly nepokoje, zapríčiňované kalvinizmom, ustanovený bol tento rád v každom väčšom meste. A zbožné pilné Uršulinky dopomohly ku rozkvetu sv. cirkve v tejto krajine za panovania kráľa Ľudvika XIV. Teraz skladá sa rád Uršulíniek zo štrnástich kongregácií, ktoré majú síce rozličné stanovy, ale idú za jedným cieľom, a ten je: kresťanské vychovávanie mládeže ženskej. Pred revolúciou bolo vo Francúzsku 300 kláštorov. I za časov našich rozšírený je rád Uršulíniek po

celom kresťanskom svete a síce v Itálii, vo Francúzsku, v Belgicku, v Nemecku vo Švajcsku, v Rakúsko-Uhorsku, v Anglicku, v Portugalsku a Španielsku, v Poľsku, ďalej v Amerike, najmä v Severnej, kde zväčša vyučujú katolícku mládež po veľkých mestách, tak tiež v Guayane a v Algírsku v severnej Afrike. Bolo by. treba, aby voči prechmatom bludovercov slobodomyselníkov a sociáldemokratov i u nás bohumilý rád Uršuliniek v každom meste a mestečku pôsobil na zdarné vychovanie mládeže ženskej.

Sv. Angelika vyobrazuje sa v rúchu rádu sv. Uršuly, jako sedí pri stolíku a vyučuje malé dievčence.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, na prímluvu sv. Angeliky, aby sme vždy nasledovali milosť Božiu a nie priradenosť svoju, i starali sa o duševné dobré svoje a bližných svojich. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

19. novembra.

Sv. Alžbeta, vdova.

Že človek v každom stave a povolání s milosťou Božou povzniesť sa môže na vysoký stupeň dokonalosti kresťanskej a svätosti, toho podáva nám dojímavý obraz a skvelý dôkaz život sv. Alžbety, dcéry kráľa uhorského Andreja II. a vdovy vladára Duringského (Thúringen) Ludvika, ktorá vynikala hlbokou pokorou, trpezlivosťou, sebazapieraním a obetovavou láskou ku trpiacim bližným.

Sv. Alžbeta narodila sa roku 1207 v Póžoni (Prešporku) jako dcéra Andreja II, kráľa uhorského, a manželky jeho Gertrudy, rodenej vojvodkyne z Meránu a Korután (Kärnten). Už jako útlé triročné dieťa prejavovala veľkú nábožnosť a útrpnú lásku k chudobným ľuďom, ktorá stala sa najskve-lejším drahokamom v korune jej. Roku 1211 zaslúbil ju otec kráľovský za manželku Lud-vikovi, synovi Hermana, grófovi zemskému v Duringách (Thúringen) a v Hessene. Tento vyslal skvelé poslanstvo na dvor kráľovský do Uhier, aby doviedlo štyri ročnú prin-cezku na dvor jeho, kde mala sa vychovávať a oboznamovať s obyčajmi a mravmi nemeckými. A tak vychovávaná bola sv. Alžbeta na hradoch Vartburgu a Aisenachu (Eisenach). Keď bán Banko so straníkami svojimi v neprítomnosti Andrejovej zavraždil manželku jeho Gertrudu, matku sv. Alžbety, začala si oškliviť malá princezná márný svet. Pod dozorom zbožných učiteľov a cnostnej učiteľky vzrastala ona v bázni Božej a nadobývala si potrebnú vzdelanosť pre povýšený stav svoj. Hry detské netešili ju; iba milostivý Boh bol predmetom mysle jej. Odriekla sa márnosti, vyhýbala skvostnému životu na dvore panovníckom. Dôchodky, ktoré venované bývaly na potreby jej, rozdávala chudobným. Keď nútená bola zúčastniť sa na zábavách a tam pri ihrách vyhrala peniaze, dávala ich chudobným diev-čencom. Keď dl'a obyčaje dvorskej prinútená bola tancovať, zatancovala si raz do kola a riekla: «Tak dostačí svetu jeden tanec; odrieknem sa druhých ku cti Pána.» Najmilším miestom jej bol chrám, a modlitba rozkošou. Keď prítomná bývala pri službách Božích s najvrúcnejšou nábožnosťou, povzbudzovaní bývali všetci prítomní ku skrúšenosti. Veľká bola skromnosť jej a stydlivosť; aby si uchránila tieto cnosti, vyvolila si za patróna sv. apoštola Jána. Keď vychádzala zo zámku, zastierala si tvár závojom, aby nebolo vidieť ju; i donášala okolitým chudobným ľuďom ostatky z

jiedla a peniaze, ktorí denne shromažďovali sa pod hradom. Do chrámu išla vždy v jednoduchom rúchu bez všetkých okrás. Sve-társki dvoranovia s úsmevom hľadeli na spôsoby života budúcej vladárky.

I zomrel znamenitý panovník Herman a zbožný i cnostný syn jeho Ludvik mal prevziať správu krajín, snúbenec sv. Alžbetin, ktorý práve bol vzdialený dlhší čas od dvoru. Matka jeho Žofia (Sofia) prevzala vládu do plnoletosti synovej. Bola to pani pyšná a mnoho dbala na staré obyčaje a skvostný život dvorský. Zbožnosť, pokora a sebazapieranie budúcej nevesty Alžbety neľúbily sa jej. I začala ju sužovať pre veľkú nábožnosť a skromnosť, a dcéra jej Agneša vytýkala budúcej švagrinej, že má nízke a sprosté mravy, že nezná si vážiť vyššie postavenie svoje a že spôsobuje neúctu dvoru panovníckemu, a ostatné dvorné dámy hovorievaly, že sa vychovala skôr za slúžku než za panovníčku a vysmievaly ju pri každom kroku. Ešte i dvoranovia a úradníci obrážali ju. Sv. Alžbeta nedbala na urážky a tým horlivejšie slúžila Bohu. Kedykoľvek išla do chrámu, odkladala zlatú korunu, ktorou ozdobená bývala ako princezná kráľovská. Keď raz vo sviatok Panny Márie (15. augusta roku 1220) prišla do kostola v Aisenachu s korunou na hlave, složila korunu; matka-panovníčka dohovárala jej a pýtala sa s hnevom, prečo to urobila. Pokorná služobkyňa Božia odpovedala: «Tažko prichodí mne, biednemu tvor, objaviť sa so zlatou skvostnou korunou pred Bohom svojim a Spasiteľom, ktorý ako kráľ neba i zeme korunovaný bol korunou trňovou a visel na kríži.» I dala sa do horkého plaču. To bolo trňom v oku na pyšnom dvore panovníckom. Keď Ludvik, snúbenec jej, navrátil sa domov, snažila sa matka Žofia, aby nahovorila syna ku nespravodlivému kroku. Ona chcela, aby sv. panna išla buď do kláštora, alebo aby poslal ju nazpät do Uhorska. Sv. Alžbeta znala nástrahy, ktoré pripravované boli k zničeniu jej, i nenachádzala v ničom útechy, iba v Pánu Ježišovi. Mlčala na znevažovanie a hrozby, a odporúčala sa ochrane Božej. Tichá pokora, jej trpezlivosť, nábožnosť a opovrhovanie svetárstvom obľúbil si vznešený Ludvik v takej miere, že verejne vyznal matke svojej a dvoranom neohraničenú lásku svoju ku snúbenici svojej. On hovoril, že oddanica jeho, Alžbeta, je milšia a drahšia mu pre cnosti svoje, než všetky bohatstvá a dôstojenstvá zemské a že by pokladal sa za šťastného, keby priučiť sa mohol tým cnostiam. Po dokončených prípravách bola slávná svatba roku 1221 na hrade Vartburgu a vznešený panovník zahanbil nepriateľov nevesty svojej, ktorá vtedy mala iba štrnásť rokov.

Ludvik bol vzorným kresťanským panovníkom. Heslom jeho bolo: «Nábožnosť, čistota, spravodlivosť!» Žil skromno; nepil pivo a víno iba v nemoci. V úplnej miere bol hoden lásky sv. Alžbety. Oba zbožní manželía nazývali sa vzájomne, jako v rokoch útlej mladosti, bratom a sestrou. Keď Ludvik išiel niekam, išla obyčajne s ním, a keď ostala doma, obliekla sa do smútku a modlila sa, dokiaľ neprišiel nazpät. Pri hostinách, na ktoré shromažďovali sa veľmoži a rytieri, sedávala pri stole vedľa neho, aby nikto nedovolil si neslušné reči. A v stave manželskom žila tak vzorne, že prejavovala najstálejšiu vernosť vo všetkom a najláskavejšie srdce; bez dovolenia manželovho nepodujímala ani toho najmenšieho kroku. Vznešený manžel obdivoval pokoru jej a cnosť i ponechával jej úplnú slobodu, keď išlo o česť Božiu alebo keď srdce jej pobádalo ju k štedrosti voči chudobným. A sv. Alžbeta používala túto voľnosť v plnej miere. Usilovne modlievala sa a rozjímalá; častoráz vstávala i v noci, aby mohla modliť sa neprekázaná a ticho. Keď dovoľovali povinnosti vysokého stavu jej, venovala slobodný čas skutkom lásky k bližným, zaoberala sa prácou ručnou, pradávala vlnu a zhotovovala rúcha pre chudobných. Aby sa zavďačila manželovi a dvoru, nosievala pri slávnostiach skvostné rúcho panovnícke a zlatú

korunu, ale nosievala i vtedy na holom tele hrubé kajúcne rúcho. Zvláštne v čase pôstnom bola prísna proti sebe a kajúcna. V Zelený štvrtok pred Veľkou nocou obliekala sa do šiat žobráckych a umývala nohy dvanástim chudobným ľuďom. Následkom pôstu utrpelo zdravie jej. Duševný radca jej, Konrád z Marburgu, cnostný a múdry to kňaz, zakázal jej taký prísny život a umiernil horlivosť jej, keď poučil ju, že možno činiť viac dobrého štedrosťou oproti bližným nežťastníkom, než tvrdým, umŕtvujúcim životom. Pokorná slúžka Božia uposlúchla kňaza, i starala sa zo všetkej sily a s láskou materskou o chudobných a biedných, o nemocných a uväznených bližných svojich. Pri prísnosti svojej oproti sebe bola vždy veselej myslí a nezarmútila nikoho. Keď badala, že niekto pri pobožnosti je smutný a zachmúrený, hovorievala o ňom, že «chce strašiť Boha.»

Láska svätej Alžbety k biednym ľuďom nemala hraníc. Ačkoľvek zbožný manžel Ludvik dával jej dosť peňazí, nevystačovali jej a častoráz siahala i na odev svoj, aby ulavila biedu chudoby. Raz postretol ju na ceste žobrák, a keď nemala pri sebe peňazí, podala mu rukavičku. To uzrel istý rytier, bežal za žobrákom, odkúpil draho rukavičku, zastrčil ju na šišiak a nosieval ju na ochranu Božiu. Častoráz sostupovala s vysokého hradu Vartburgu do údolia, navštevovala domy a chatrče nežťastných a chudobných poddaných, aby miernila biedu ich. Zvláštnu útrpnosť mala k chudobným ženám, ktoré chystaly sa ku pôrodu; obsluhovala ich ako slúžka, nosievala novorodeniatka ku sv. krstu a obdarovala ich štedre. Keď zomrel v blízkosti niektorý chudobný človek, modlievala sa pri mŕtvoľe jeho, odprevádzala ho ku hrobu. A milostivý Boh odmeňoval túto veľkú štedrosť jej divami a prejavoval úľubu Svoju. Jedného dňa niesla chudobným ľuďom potravu v košíku a kráčala tajným chodníkom lesným. I postretol ju manžel Ludvik a pýtal sa: «Čo to nesieš, ukáž!» I odokryl plášť s košíka. A hľa, miesto potravy uzrel v ňom najkrajšie ruže, ačkoľvek v záhrade už dávno boli odkvitly. Na tom mieste dal postaviť sv. kríž.

Neštítala sa žiadneho nemocného. V tých časoch bolo v Európe mnoho málomocných (prašivých). A sv. Alžbeta najradšej obsluhovala a tešila týchto ošklivých a nebezpečných nemocných. Jedného dňa odišiel manžel s veľkým sprievodom s hradu. K bráne prišiel málomocný človek. Voviedla ho do hradu, učastovala, obmyla a uložila do lôžka manželovho. Keď zbadala to svokra Žofia, žalovala synovi. A keď Ludvik priblížil sa k lôžku nemocného, uzrel prestrašený ležať v ňom — zraneného Spasiteľa. Keď odievala chudobných rúchom, ktoré sama zhotovila, hovorievala: «Tak chudobne budem sa odievať, keď budem postavená v biede a v núdzi z lásky Boha svojho!» A to sa i stalo neskôr z dopustenia Božieho.

Toho času prišli Františkáni do Nemecka a navštívili sv. Alžbetu na Vartburgu. I vstúpila do tretieho rádu ich a jako taká plnila potom predpisy rádu Serafinského. Na Vartburg prišli toho času i poslanci od otca jej z Uhorska. Rozdala bola všetko šatstvo svoje, i nemala rúcha panovníckeho, v ktorom by sa bola mohla predstaviť im. A keď sa objavila v prijímacej dvorane hľa, zdalo sa, že je odiatea rúchom kniežacím. Zadívený manžel pýtal sa, jako sa to stalo. Ona odpovedala s ľúbezným úsmevom: «To môže Boh, keď sa Mu ľúbi.»

Roku 1222 navštívil manžel sv. Alžbety, zbožný a cnostný Ludvik, svokra svojho, kráľ Andreja II. v Uhorsku, kde bol slávne privítaný. Nasledujúceho roku porodila sv. Alžbeta synka, ktorému dali pri sv. krste meno Herman. Pozdejšie porodila ešte dve dcérušky. Pri úvode svojom do chrámu obetovala svätá Alžbeta so skrúšeným pohnutím dietky svoje milostivému Bohu. I vychovávala ich s útlou starostlivosťou a láskou, a usilovala sa vstúpiť do srdiečok ich všetky kresťanské cnosti. Ona považovala povinnosti materské za najväčšie a najsvätejšie. A

milostivý Boh požehnal ju v dieťach jej; lebo oni kráčali až do smrti svojej cestami dokonalosti kresťanskej. Syn Herman stal ho hodným nástupcom otca svojho jako panovník nad zdedenými zemami; ale umrel už po druhoročnom panovaní svojom smrťou spravodlivého. Dcéra Gertruda odriekla sa sveta a zomrela jako opátka v kláštore Altenburgskom v chýre svätosti. Druhá dcéra Žofia stala sa vojvodkyňou z Brabantu a bola vzorom kresťanských panovníc.

Štedrosť a obetovavá láska sv. Alžbety objavily sa najskvelejšie v rokoch 1224 a 1225. Vtedy baval sa Ludvik, manžel jej, s cisárom v krajinke Apulii v Itálii. Veľký hlad navštívil Nemecko. Ľudia živil sa trávou a korienkami; doma i na ceste mreli hladom. Sv. Alžbete pukalo sa srdce od bóľu. Rozdala všetko zbožie, ktoré nashromaždené bolo v sýpkach. Drahota bola veľká. Ponevác hrad Vartburg ležal na strmom vrchu a hladom oslabení ľudia a nemocní nevládali vystúpiť hore, vystavila na upätí vrchu špitál pre nemocných, i sostupovala denne dolu do údolia, aby vlastnými rukami opatrovala ich a obsluhovala pokrmami. I dala vychovávať všetky siroty a opustené deti, ktoré nachádzali sa v okolí. V druhom vystavenom dome živila ustavične 28 chudobných. V samom hrade obživovala denne 900 chudobných a darovala im rúcho. Pomocnice jej padali do mdlôb od namáhania a ošetrovania nemocných a svätá Alžbeta vytrvala v práci lásky a bola všetkým anjelom útechy a pomoci. Ale ona starala sa i o všetky ubiedené rodiny v celom území, nad ktorým viedla správu v neprítomnosti manželovej: i nazvanou bola matkou všetkých biednych a utrápených. Ale pri všetkej štedrosti svojej v čase núdz bola i veľmi múdra a ostražitá. Leňochovia odchádzali prázdni od nej, i napomínala ich ku pracovitosti a zaopatrovala im prácu. Konečne prestala drahota a hlad. Ludvik, manžel jej navrátil sa. Úradníci žalovali mu, že veľkou štedrosťou privádza sv. Alžbeta dvor panovnícky na mizinu. Ale zbožný Ludvik zavrátil ich prísno, chválil dobré srdce milosrdnej manželky svojej a riekol: «Nemôžem haniť život jej; biedni poddaní moji stiahnu s neba požehnanie Božie na nás. Nebudeme mať ujmu, dokiaľ pomáhať budeme chudobným, jako ona posiaľ.» A milostivý Pán Boh navrátil im neza dlho hojne, čo sv. Alžbeta vydala na trpiacich biedu.

Ačkoľvek Boh obsypával mnohými milosťami horlivú služobnicu Svoju, zkušal i ťažko trpezlivosť jej. Roku 1227 odhodlal sa manžel jej Ludvik ísť do Svätej Zeme, aby pomáhal ozbrojenou rukou vydobýť hrob Spasiteľov z rúk nevercov Mohamedánov. I pripojil sa s vojskom svojím ku križiakom cisára Fridricha II. Rudobradého. Odovzdal správu zeme svätej manželke svojej; lebo vedel, že nikto nebude spravovať ich tak múdre a láskavé ako ona. Lúčenie bolo smutné. Na hranici zeme ukázal vznešený Ludvik prsteň svoj manželke a riekol: «Tento prsteň, na ktorého kameni vrytý je Baránok Boží, bude ti na znamenie buď života môjho, alebo smrti mojej; kto prinesie ho tebe, tomu ver.» A odišiel.

Vojsko križiacke pod vedením Fridricha II. prišlo do Itálie a malo sadáť na lode. Vojvoda Ludvik Durinský onezdravel náhle na horúčku, i zomrel odovzdaný do vôle Božej dňa 11. septembra roku 1227 v Otrante. Táto nenadála smrť milovaného manžela dotkla sa veľmi ťažko citlivého srdca svätej Alžbety. Všetci poddaní mali útrpnosť s ňou, i sama svokra Žofia, iba nevlastní bratia jeho Henrik Raspe a Konrád nesmútili. Sv. Alžbeta tešila sa skrúšenou modlitbou. I vzdychala: «Známe je Tebe, ó vševedomý Bože, že som nemilovala na svete nikoho viac, než manžela svojho, a síce nielen preto, že bol manželom mojím, ale najviac preto, že žil nábožne a kresťansky! Keď opustil život podľa svätej vôle Tvojej, nenariekam; ale spokojná som s dopustením Tvojím, a to tak, že, keby som vzdychaním svojím ku Tebe mohla navrátiť mu život, neučinila by som to. Iba o to jedno prosím Teba, ó milosrdný Bože, aby si popriat ráčil mu večné

odpočinutie a mne milosť, aby som bola vernou Tebe a svätým príkazom Tvojim až do konca života svojho!... Keď nežije už viac brat môj (takto menovala vždy manžela svojho), odo-mrem sama sebe, svetu a všetkým márnosťam jeho.» Od tohoto dňa odložila svätá vdova všetky ozdoby a odiala sa do čierneho kajúceho rúcha.

Henrik Raspe, nevlastný brat zomrelého panujúceho grófa zemského Ludvika, násilným spôsobom uchvátil vládu nad krajinkami, rozhlasoval, že sv. Alžbeta mánotratnými almužnami zničila dobrobyt ich; obral úbohú vdovu a siroty o všetok majetok; vyhнал ich z hradu Vartburgu v krutej zime a zakázal poddaným prísno, aby v celých Duringách nedali jej prítuľku. Žiadon z poddaných neopovážil sa prestúpiť neľudský príkaz ukrutného, ctibažného a násilníckeho Henrika. Svätá Alžbeta opustila hrad s dvoma komornými, biednejšia než žobráčka, a márne hľadala prístrešie. Večerom dovedené boli deti jej, ktoré sa boli ukryli pred besnosťou nevlastného strýca. V Aisenachu chodila so sirotami svojimi od domu k domu a žobrala o nociach; ale ľudia, ktorých obsypávala dobrodením, zavreli srdcia svoje a dvere, lebo báli sa nového ukrutného panovníka. Konečne prijal ju jeden hostinský — do maštale. Poďakovala sa v chráme a dala spievať «Te Deum», že milostivý Boh navštívil ju tým krížom. Chudobný kňaz ponúkol jej príbytok; ale zlostní protivníci vypudili ju i ztade. Sv. vdova tešila sa tým, že aspoň z chrámu nemôže ju nikto vyhnúť a modlila sa skrúšene pred oltárom. Kňaz zaviedol v tmavej noci vyhnanú sv. vdovu do chyžky pastierovej, ktorá ležala osamotená v hore; pastier podal bývalej panovníčke, deťom jej a komorniciam chleba a vody a prichystal im komôrku na obývanie. Tu žila v skrytosti dcéra mohutného kráľa uhorského Andreja II. a vdova milovaného panovníka Duringského s dieťkami a služobnicami svojimi z almužny, ktorú poskytovaly jej tajne zbožné duše, živila sa i prácami ručnými, najmä pradením. V tom súžení a zármutku zjavila sa jej Panna Maria s Ježiškom na rukách, tešila ju a povzbudzovala k trpezlivosti.

Po čase dozvedela sa pokrevná jej, opátka v Kicingene (Kitzingen), o biede jej a o násilenstve, ktorého dopustil sa bezbožný Henrik, i vyslala do úkrytu jej poslov so žiadosťou, aby prišla k nej. Po príchode sv. vdovy do Kicingenu odvieďla ju pokrevná opátka ku ujcovi Egbertovi, ktorý bol biskupom v Bambergu. Tento vážny a učený muž prijal veľmi láskavé prenasledovanú panovníčku a začal vyjednávať s násilníckym uchvátiťelom koruny vojvodskej v Duringách. Svätej vdove a dieťkam jej vykázal za obydlie hrad Rottenštajn. Toho času dovezená bola mŕtvola Ludvika, manžela jej, z Otranta skrze rytierov, ktorí vracali sa so Svätej Zeme. Keď smutný sprievod prišiel s mŕtvolou panovníka Duringského do Bambergu, shromaždili sa všetci veľmoži a rytieri krajiny Frankskej, aby sa zúčastnili pri poslednej počestnosti, ktorú konal biskup Egbert nad ňou. Pri pohľade na rakev zbožného dobrého manžela kniežacieho obnovil sa bôľ srdca sv. vdovy Alžbety nad veľkou ztrátou i nad smutným položením svojím. Neponosovala sa nikomu, čo treba bolo jej pretrpieť biedy a poníženia so strany násilníckeho uchvátiťela trónu kniežacieho, ktorý právom náležal prvorodenému synovi jej Hermanovi; ale prosila veľmožov a rytierov zo Švábska a Franska, ktorí vrátili sa boli zo Svätej Zeme a pri pohrabe sa zúčastnili, aby primalí Henrika k tomu, že by prinavrátil právo dedičné dieťkam jej, najmä prvorodenému synovi Hermanovi. Rytieri zaviazali sa prisahou, že budú ochraňovať ju a dieťky jej, a dopomáhať k právu jej. A pokrevní »v. vdovy Alžbety riekli násilníckemu Henrikovi: «Nezabúdajte, že žije vševedomý Boh! Jakéhože priestupku dopustila sa proti vám žena, ktorá už slabosťou pohlavia svojho prekážaná býva podújať niečo, a ktorá k tomu je takou cnostnou a zbožnou? Čo-že vykonalý vám deti jej, ktoré sú pokrevné vám? Či by nemal hovoriť útly vek ich

v prospech ich ?» Henrik uznal nepravosť svoju a pretože obával sa biskupa Egberta z Bambergu a mohutných veľmožov i početných rytierov, sľúbil, že napraví všetko, i odprosil sv. vdovu Alžbetu. Pokorná služobnica Božia žiadala iba veno svoje a právo dietok svojich. Henrik opustil palác a zámok panovnícky a odovzdal správu zeme sv. Alžbete, ktorá mala riadiť zem až do plnoletosti syna Hermana. S radosťou vítali poddaní vladárku svoju na hrade Vartburgu. Ale ona uspokojila sa iba s venom svojím a poverila vyskúsených mužov s výchovou syna a s vedením záležitostí zemských. Darmo volal ju otec kráľ Andrej II. do Uhorska, aby žila na dvore jeho dľa vznešeného stavu svojho. Svätá Alžbeta odišla r. 1229 do Marburgu v Hessensku, ubytovala sa nie v paláci, ale v drevenom domku, ktorý ležal vzdialený za mestom asi polhodiny cesty.

Sv. Alžbeta začala viesť ešte prísnejší život. Spovedník Konrád, ktorý už dŕiev bol daný jej od pápeža, dovolil jej bol, že smela vstúpiť do tretieho rádu sv. Františka; teraz chcela složiť i slávnostný sľub rádu a obliecť sa do rúcha, jaké predpisoval pre údov svojich. Na Veľký piatok r. 1229, v dvadsiatom druhom roku veku svojho, dala si ostrihať vlasy pred oltárom a obliecť šedé hrubé vlnené rúcho františkánske. S ňou vstúpila do rádu i verná komornica jej Juta. Rozlúčila sa s dietkami, ktoré odovzdala do výchovy spoľahlivým rukám a začala veľmi prísno žiť. Svetári vysmievali sa jej jako bláznivej, ale ona dobre vedela, prečo žije tak prísno. V meste Marburgu vystavala špitál pre nemocných, ktorých sama opatrovala, ba chodievala i do domov nemocných. Živila sa pradením a ešte i z toho výdelku dávala almužny chudobným. Ačkoľvek častejšie chorľavela, požívala iba neslaný chlieb, ktorý sama si pekávala, a strovu, lebo zeleniny. Odev svoj spravovala nerovnými kúskami súkna; preto hovorily utrhačné bezbožné jazyky, že sa blázni. Taká bola pokorná, že nútila slúžky, aby tykaly jej; ba sama obsluhovala ich, prala, varila. Spovedník Konrád, ktorý neopustil ju, nakladal s ňou prísno. Horlivým napomínaním obrátila mnohých závrtdlivých hriešnikov. Takto žila sv. Alžbeta až do blahoslavenej smrti svojej, ktorá nasledovala nezadlho.

Milostivý Boh zjavil pokornej služobnici Svojej, že povolá ju v istý deň k sebe. Nemoc trvala štrnásť dní. S vrúcnou nábožnosťou prijala sv. sviatosti zomierajúcich; rozjímalala o utrpení a smrti Pána Ježiša Krista. V sladkom nadzemskom vytržení usnula v Pánu dňa 19. novembra roku 1231, a tak dožila iba 24 roky. Lúbezná vôňa naplnila drevenú chyžku, v ktorej odovzdala svätú dušu svoju do rúk Spasiteľa, a v povetrí daly sa slyšať hlasy anjelov, kým ostatky jej neboly pochované. Pohrab jej bol slávnostný, veľká chudoba zaplakala žalostne. Mŕtvé telo sv. Alžbety bolo pochované v chráme špitálskom ku sv. Františkovi v Marburgu, ktorý sama vystavala. Na hrobe jej stály sa hneď mnohé divy. Arcibiskup z Mohuče (Mainz) Sigfríd potvrdil úradne divy, ktorými oslávil milostivý Boh služobnicu Svoju, a podal o tom zprávu do Ríma. Pápež Gregor II. vriadil už po štyroch rokoch blahoslavenú Alžbetu do počtu svätých a síce r. 1235, i dovolil, aby ostatky jej boly vyložené na hlavný oltár chrámu, ktorý sám dal vystaviť pre rád rytierov nemeckých. A cisár Fridrich II. usadil pri tejto slávnej príležitosti v prítomnosti mnohých vojvodcov a biskupov i opátov deti svätej Alžbety znovu do dedictva otcovho. Dňa 20. júla roku 1254 prehliadnuté boly zase ostatky sv. Alžbety a uložené v opravenom hlavnom chráme pred oltárom sv. Jána Krstiteľa v Marburgu.

Sv. Alžbeta vyobrazuje sa jako mladá panovníčka s korunou na hlave: a to buď s košíkom v ruke, v ktorom sú ruže, a pri nej zadivený manžel jej, buď jako podáva zpod plášťa svojho chlieb žobrákovi.

Poučenie.

Sv. Alžbeta bola v každom postavení života svojho spokojná a veľmi šťastná; lebo bola istá milosrdenstva Božieho. Najvynikajúcejšia cnosť, ktorou okrašlovala kratučký beh života svojho, bola obetovavá láska k bližným, milosrdenstvo. Sv. Jakub hovorí (2., 13.): «Súd bez milosrdenstva (stane sa) tomu, kto neučinil milosrdenstvo! Milosrdenstvo však vyvyšuje sa nad súd.» Sv. apoštol chce riečiť, že milosrdenstvo prevyšuje súd Boží; a jako niekedy pri hroznom súde Boh bude nakladať prísne s tým človekom, ktorý tu na zemi bol nemilosrdným, že vtedy u Neho nenájde milosrdenstva: tak vtedy prísnosť srdca Božieho nebude mať miesta nad tými, ktorí mali v živote milosrdné srdce a štedré ruky k chudobným, núdznym a opusteným bližným.

Archanjel Rafael riekol Tobiašovi (4., 11.): «Almužna vyslobodzuje od každého hriechu j od smrti, a nedopúšťa vnísať do temnosti» («kde» dľa Krista Pána Mat. 8., 12., «bude plač a škripanie zubov»). Sv. Hieronym hovorí (Ep. ad Nepor.): «Nikdy nečítal som, že ten, kto bol milosrdný ku chudobným, zomrel zlou smrťou; lebo taký má mnoho orodovníkov pred Bohom, a nie je možno, aby Boh nevyslyšal tak veľké množstvo orodovníkovi Kresťane, ktorí sú tí orodovníci? Chudobní! Keď udeľuješ im almužnu, obyčajne ďakujú takto: «Boh zaplať vám to; Boh buď milostivý vám; daj vám Boh kráľovstvo nebeské za tú almužnu». Keď takáto prosba často zasiela sa k Bohu, nie je možno, že by nevyslyšal ju Pán Boh. Áno, almužna má moc, že Boh nielen oslobodzuje milosrdného človeka od večného zatratenia, ale odpúšťa mu pri osobnom súde i veľkú čiastku časnej pokuty ktorú by ináč treba bolo mu pretrpieť v očistci. Sv. Gregor hovorí (Homil. 32.), že jedna zbožná osoba ženská trvala dlhý čas na modlitbách v chráme Božom, ku cti sv. mučeníkov Processa a Martiniana posvätenom. Keď sa poberala z chrámu, požiadali ju dvaja pútnici o almužnu. Veľmi rada podala im almužnu. Pútnici poďakovali sa: «Zaplať Pán Boh! I slúbili jej, že pri súde Božom chcú orodovať za ňu. A v tom zmizli. I súdila z toho, že tí pútnici boli sv. Processus a Martinian. Keď mudrc Evagrius prijal kresťanskú vieru, počul od Synesia, biskupa Cyrenajského, ako rozpráva Baronius (ad con. 411.), že človek môže kupčiť s almužnou a že Boh odpláca tisícnásobne almužnu, buď tu na zemi, buď vo večnosti. Nezadlho doniesol mudrc biskupovi sto dukátov, aby rozdelené boly medzi chudobných; i žiadal, aby biskup napísal poistenku, že prijal tú almužnu. Keď Evagrius prijal tú poistenku, rozkázal domácim, aby položili ju do rakve keď zomre. Stalo sa. O tri dni po smrti zjavil sa Evagrius biskupovi a oznámil mu, že tá almužna priniesla mu veľký úžitok na druhom svete; i aby išiel a otvoril hrob jeho. Na druhý deň povolal biskup duchovenstvo a priateľov zomrelého a išli k hrobu. Otvorili hrob a našli pri poistenke, ktorá bola vložená do rakve, toto písmo: «Ja mudrc Evagrius pozdravujem teba Synesiu, osvietený biskupe, že prijal som celý ten dlh, ktorý si mne potvrdil na poistenke vlastnou rukou, a že učené je za dosť. A tak nemám nič pohľadávať od teba ohľadom zlata, daného tebe, ktoré skrze teba bolo odoslané Bohu a Kristovi, Vykupiteľovi nášmu, do ríše nebeskej.» Toto písmo bolo prechovávané za dlhý čas v kostole Turonskom na večnú pamiatku. Sv. Alžbeta znala, že almužnou možno vydobyť si kráľovstvo nebeské; preto bola milosrdná v každú dobu, či bola vyvýšenou panovníčkou, či vo vyhnanstve žijúcou nádeničkou, či mníškou. A či v šťastí, či v nešťastí, bola vždy veľmi šťastnou: veď mala dobré svedomie, dôverovala Bohu a neunavene pracovala štedrosťou svoju na večnom spasení svojom. Ona znala, že Pán Ježiš Kristus, jako milosrdný sudca, pozve k Sebe milosrdných, keď riekne (Mat. 25., 34. 35.): «Podťe, požehnaní Otca Môjho, vládnete kráľovstvom, pripraveným vám od

ustanovenia sveta! lebo som lačnel, a dali ste Mi jest'; žižnil som, a dali ste Mi piť; pocestný som bol a prijali ste Mňa; nahý som bol, a odiali ste Mňa; nemocný som bol, a navštívili ste Mňa,» totižto v chudobných a biednych. Ach, jaká to bude česť, ktorú preukáže Boh niekdy milosrdným pred celým svetom! «A pôjdu spravodliví do večného života (Mat. 25., 46.).» Kresťane, nasleduj sv. Alžbetu!

Modlitba.

Ó Bože Smilovníku, osviet' srdcia veriacich Svojich, a popraj skrze slávne prosby blahoslavenej Alžbety, aby sme pohrdali šťastím sveta a radovali sa vždy útechou nebeskou. Skrze Pána Ježiša Krista, Syna Tvojho. Amen.

20. novembra.

Sv. Felix z Valoa (Valois), zakladateľ rádu.

Dnes oslavuje sv. cirkev pamiatku sv. Felixa, ktorý, nadaný zriedkavým milosrdenstvom, pomáhal založiť sv. Jánovi z Mathy rád najsvätejšej Trojice či Trinitárov ku vyslobod'ovaniu zajatých.

Sv. Felix narodil sa dňa 19. apríla roku 1127 vo Francúzsku. Rodičia jeho náležali rodu kráľovskému Valoa (Valois), ktorého staršia haluz pod menom Kapetovcov panovala vo Francúzsku od roku 987. Zbožní vznešení rodičia jeho starali sa -o dobrú výchovu synovu od prvých dňov narodenia jeho a odovzdali ho opatere cnostnej, vážnej vychovávateľke. S mliekom materským ssal do seba Felix lásku k milému Bohu a bližným, i prejavoval už jako útlé dieťa zrejmé znaky budúcej svätosti svojej. Strojné dieťa nemalo väčšej radosti, než keď varovka podala mu do ručičiek almužnu a skláňala sa s nemluvniatkom na rukách k biednemu prosiacemu žobrákovi, aby z nich prijať mohol podávaný peniaz. Tento milý súciteľ oproti chudobným bližným vzrastal s rokami zbožného Felixa. Keď povyrástol a postretol žobráka, i nemal pri sebe peňazí, vyzliekol rúcho svoje a podaroval ho. Stalo sa, že vo veku mládeneckom postretol zločinca, ktorý vedený bol na smrť. Tento pohľad dotkol sa citlivého a milosrdného mladíka v takej miere, že išiel hneď ku prísny sudcom, hodil sa na kolená svoje pred nimi, vylieval horúce slzy a prosil dojímavé o život nešťastníka. A horlivé ubezpečoval sudcov, že zločinec sa celkom polepší, kajúcne žiť bude a zbožným mužom sa stane. Na prosbu a ubezpečovanie vznešeného princa omilostili sudcovia odsúdeného na smrť zločinca a prepustili ho na slobodu. Svätý mládenec hovoril do duše omilostenému poblúdcovi tak dojímavé, že tento sa dal na pokánie a potom zomrel blahoslavenou smrťou.

A tak prežil sv. Felix mladosť svoju jako opravdivý vzor lásky k bližným, i jako horlivý sluha Boží. V školách oboznámil sa so všetkými vedami a najusilovnejšie zaoberal sa vedou bohosloveckou. So všetkých strán naliehalo sa na zbožného mládenca, aby sa dal posvätiť za kňaza. Už dávno bol odomrel svetu a oškľivil si dôstojnosti svetskej, i túžil po samote. Milerád teda vyhovel žiadosti biskupovej, i zaumienil si, že vstúpi do stavu kňazského. I chystal sa za dlhší čas rozjímaním, pôstom a vrúcnou modlitbou k tomu vážnemu kroku. Keď prijal sviatosť posvätenia kňazstva, odišiel na púšť. V pustovni svojej trávil prísny, kajúcny život a cvičil sa v snahe po kresťanskej dokonalosti. Milostivý Boh naplnil srdce jeho takou nebeskou útechou a

nadzemským pokojom, že bol odhodlaný venovať celý život svoj v skrytosti službe Božej a nikdy viac nenavrátiť sa medzi ľudí. Ale milosrdný Boh určil sluhu Svojho k väčšiemu povolaniu.

Toho času žil v Paríži, ako učbár na vysokých školách, mladý zbožný učenec (doktor) a kňaz, menom Ján z Mathy. Tohoto poslala prozreteľnosť Božia na púšť ku sv. Felixovi. Sv. Ján z Mathy prosil pustovníka, ktorého zbožná povest' prenikla z hustého tmavého lesa do obdial'ných krajov a miest, aby prijal ho pod správu svoju. Mladí svätí mužovia spriatelili sa hneď, i pretekali sa o závod v prísnom pokání, v najväčšom sebazapieraní; najmilšou zábavou ich bola vrúcna modlitba, rozhovory o večnosti a vytrvalá snaha, aby sa stali čím najhodnejšími sluhami Božími. Za tri roky žili sv. mužovia v pustovni svojej v sladkom pokoji duševnom a v horlivej službe Božej. Jedného dňa sedeli pri prameni, z ktorého vytekala čerstvá horská voda a shovárali sa o nekonečnej добрote Božej. A hľa, videli, ako blíži sa k prameňu jeleň, ktorý mal medzi parohami svojimi červeno-modrý kríž. Sv. Ján z Mathy rozpamätal sa na zjavenie svoje, ktoré mal bol pri prvej svätej omši. I rozprával ho priateľovi svojmu Felixovi. V kaplnke biskupa parížskeho slúžil bol jako novo posvätený kňaz prvú sv. omšu. Keď zahrúžený do vrúcnnej pobožnosti pozdvihoval sv. Hostiu, zjavil sa na oltári anjel v podobe krásneho mládenca. Zaodiaty bol bielym rúchom a mal na prsiach kríž červeno-modrej barvy. Vedľa neho kľáčal po každej strane otrok, sputnaný ťažkými železnými okovami, oblečený v podivné ne-známé rúcho; jedon z otrokov zdal sa byť kresťanom a druhý pohanom. Sv. Ján z Mathy dlho hľadel v svätom vytržení na toto zjavenie. Nikto, ani biskup, nevedel poradiť mu, čo by vyznamenávalo to zjavenie a čo by mal robiť. Teraz opätovalo sa to nadzemské videnie pred očami oboch priateľov. Dlho rozmýšľali, čo by znamenalo to zjavenie. I napadlo im, že neveriaci Turci väznia v otroctve mnohých kresťanov, ktorých zajali buď v bitkách, buď na mori skrze pirátov (lúpežníkov) svojich, a že by oni boli povolaní vyslobodovať týchto nešťastných bratov a sestry.

Sv. Felix, ktorého srdce od útlej mladosti preplnené bolo láskou a milosrdenstvom oproti bližným, ktorí trpia núdzu, uvažoval túto vážnu vec s priateľom za dlhší čas; i prosili vrúcne milostivého Boha o radu a posilnenie. A milostivý Boh zjavil sa im tri razy po vytrvalej a skrúšenej modlitbe, i vyjadril vôľu Svoju a naplnil srdcia ich horúcou túžbou, aby založili rád, ktorý by sa zaoberal usilovne a výhradne vykupovaním zajatých kresťanov, ktorí stenajú v ťažkom jarme otroctvom u Turkov a iných polodivných národov afrických a asijských. I shromaždili behom rokov v pustovni okolo seba mnohých učeníkov, nábožných to mužov, a dali sa do práce. Nažobrali u štedrých kresťanov hojné almužny, a sriadili sa jako bratstvo. Poslali do Afriky dvoch bratov, opatrených mnohými peniazmi, aby tam vykupovali zajatých kresťanov z otroctva. Bez strachu preplavili sa bratia cez more do Afriky, s dôverou v Boha išli medzi Mohamedánov, ľúbali okovy biednych otrokov, tešili ich v trápení a vykupovali na slobodu. Medzitým išli sv. Ján z Mathy a sv. Felix do Ríma, aby vyprosili u pápeža potvrdenie nového rádu.

Toho času (roku 1198) zasadol na stolicu sv. Petra jako pápež Innocenc III., ktorý zasluhuje byť považovaný všetkým právom za jedného z najväčších a najmocnejších nástupcov hlavy apoštolov. Zbožnosť a prísna mravopočestnosť, hlboká učenosť a bystrý rozum, pevná vôľa a vytrvalosť ozdobovali ho. Na tohoto veľkého pápeža obrátili sa svätí pustovníci s prosbou svojou o potvrdenie nového rádu, i odovzdali mu odporúčajúci list od biskupa Parížskeho. Pápež Innocenc III. prijal láskavé dvoch služobníkov Božích. A keď rozložili mu zjavenia svoje a návrh k založeniu nového rádu, svolal kardinálov a biskupov, aby sa poradil s nimi o tej vážnej veci. I

nariadil pôsty a modlitby, aby mohol zvedeť vôľu Božiu. Sám slúžil potom sv. omšu k tomu úmyslu v prítomnosti duchovenstva a dvoch svätých pustovníkov. A keď pozdvihoval sv. Hostiu zjavil sa i jemu ten istý anjel, jako sv. Jánovi z Mathy niekdy v Paríži. Týmito zázrakmi utvrdený bol zbožný pápež v tom, že sv. Ján z Mathy a sv. Felix vyvolení sú od milostivého Boha k tomu, aby založili rád k vykupovaniu zajatých otrokov. I potvrdil spoločnosť jako nový duchovný rád pod menom najsvätejšej Trojice k vykupovaniu zajatých a sám odovzdal dvom zakladateľom jeho, sv. Jánovi z Mathy a sv. Felixovi, rúcho rádu. To rúcho bolo malebné a sostavené dľa zjavenia anjelského, a síce dlhý biely kabát s červeno-modrým krížom u prostred prs. I ustanovil sv. Jána z Mathy za prvého predstaveného rádu, Trinitárov, a požehnajúc ich, posilnil ich ku ťažkej práci.

Svätí bratia navrátili sa do Francúzska, sbierali ďalšie almužny a založili prvý kláštor na pustom mieste, menom Serfroa (Cerfroi) či Serfroad (Cerfroide), v biskupstve Mó (Meaux), a síce tam pri prameni, kde sa zjavil bol ten jeleň s červeno-modrým krížom medzi parohami. Štedrosťou nábožných mužov, ktorí venovali novému rádu celý značný majetok svoj a vstupovali do neho, povstalo neskôr viac kláštorov trinitárskych vo Francúzsku a iných krajinách, ktoré vyznačovali sa láskou a milosrdenstvom ku biednym zajatým. Roku 1200 navrátili sa dvaja vyslaní bratia rádu z Afriky a dovedli 186 vykúpených kresťanov zo zajatia mohamedánskeho.

Keď sv. Ján z Mathy dopyčul od dvoch bratov, jako ukrutno nakladajú suroví Mohamedáni s kresťanskými otrokami, zaumienil si sám preplaviť sa do Afriky. I sveril správu kláštorov vo Francúzsku sv. Felixovi. Keď prišiel do mesta Tunisu v Afrike, vykúpil 150 kresťanov a po veľkom nebezpečenstve doplavil sa s nimi ku brehom italským blízko Rímu. Veľká bola radosť, keď loď prirazila ku brehu. Oslobodení otroci vrhajú sa na kresťanskú zem, ľúbajú prach a s plačom radosti objímajú pokrevných svojich. Sv. Ján nečaká na poďakovanie blažených rodín, poberá sa s miesta na miesto, prosí o almužnu, a keď nasbieral mnoho peňazí, zase ide cez more medzi nevercov, aby vykupoval nešťastných bratov a sestry zo zajatia. Medzitým pracoval sv. Felix jako predstavený rádu vo Francúzsku neunavene, aby upevnil slovom a príkladom svojím bratov rádu vo všetkých kresťanských cnostiach a najmä v milosrdenstve ku nešťastným bližným. S boľastnými slzami opisoval im hrozné nebezpečenstvá a trápenia nešťastných kresťanov, ktorí stenajú v jarme otrockom u neľudských Mohamedánov a z ktorých mnohí slabší z bázne pred neslýchaným trýzne-ním a z nádeje na úľavu dávajú sa sviest' k zapreniu sv. viery a večne hynú. Kázňami svojimi oduševňoval tak veľmi bratov svojich, že oni radi podujímali nebezpečné cesty do najvzdialenejších krajov medzi zúrivých nevercov, aby obetovaním seba vyslobod'ovali veľkými namáhaniami a peniazmi úbohých kresťanov. Sám putoval po Francúzsku pešky s palicou v ruke a s nádobou na vodu pri boku svojom od mesta k mestu, s dediny na dedinu a žobral almužnu k bohumilému cieľu rádu svojho. Celý ostatný život jeho bol venovaný milosrdenstvu. On odchoval veľký počet horlivých oduševnených učiteľov a vysloboditeľov biednych otrokov, ktorí nedbali na prekážky, na nebezpečenstvá, na urážky a trýznenia pri milosrdnom diele svojom. Každý z učeníkov jeho išiel s radosťou za ťažkým povolaním svojim do nehostinných polodivých krajín. Táto neslýchaná obetovavosť bratov Trinitárov naplňovala srdce sv. Felixu veľkou útechou. A už táto biedna zem zdala sa sv. starcovi byť kráľovstvom nebeským, keď si pomyslel na to, že vyrvané bývajú mnohé duše z večného zahynutia. Často vzýval o pomoc preblahoslavenú Pannu Máriu.

Roku 1213 zjavila sa sv. Felixovi preblahoslavená Panna Maria, keď nočnou dobou kľáčil v chráme, pohrúžený v skrušenej modlitbe. Matka Božia obklopená bola sv. anjelmi, ktorí všetci ozdobení boli červeno-modrým krížom, jako odznakom rádu najsv. Trojice, a prespevovali chválospevy. Z tohoto zjavenia poznával sv. Felix, že rád najsv. Trojice, ktorý založil so sv. Jánom z Mathy, milý je Pánu Boha a svätým Jeho, a i to badal, že blíži sa posledná hodinka pozemského putovania jeho. Od tohoto okamihu pripravoval sa sv. Felix s mimoriadnou horlivosťou ku smrti svojej. Kajúčne vyspovedal sa z hriechov celého života svojho, vylieval horké slzy nad tými nešťastnými otrokmi, ktorí v zajatí zapreli sv. vieru a nemohli byť vyslobodení bratami jeho. I napomínal dojímavými slovami shromaždených bratov pri lôžku svojom k horlivej láske a milosrdenstvu oproti nešťastným zajatým kresťanom. Usnul v Pánu dňa 4. novembra roku 1212, v 85. roku požehnaného života svojho. Pápež Innocenc XI. (od roku 1676 do roku 1689) vyhlásil ho za svätého a ustanovil svätiť požehnanú pamiatku jeho dňa 20. novembra.

Sv. Felix z Valoa (Valois) vyobrazuje sa jako starec v rúchu Trinitárov, s krížom na prsách, z roztriahnutými rukami, z ktorých v ľavej drží rozlomené okovy; vedľa neho kľáčiaci otrok, ktorý ľúba rúcho jeho; nebeská žiara, jako široké lúče slnečné, ožiaruje ho s hora a to s pravej strany na ľavú.

Poučenie.

Sv. Felix prichytil sa so sv. Jánom z Mathy ku založeniu rádu najsv. Trojice na vykupovanie uväznených kresťanov; lebo k tomu povzbudzovalo ho milosrdenstvo a slová Spasiteľove (Mat. 25, 34, 36.): «Podťe požehnaní Otca Môjho, vládnete kráľovstvom pripraveným vám od ustanovenia sveta! Lebo bol som v žalári a prišli ste ku Mne.» On uvážil tiež i slová sv. Pavla (Žid. 13, 3.): «Pamätajte na väzňov, jakoby ste boli spoluväzňami, a na sužovaných, jakoby ste i sami v tele prebývali (t. j. jakoby ste sami telesne, osobne boli v trápení ich).» Nič nie je milejšieho nad slobodu a nie darmo nazýva sa sloboda zlatou; lebo väzenie a otroctvo, najmä u nevercov, sú mnohým ľuďom také obťažné a neznesiteľné, že radšej volia si zomrieť, než žiť v tej biede a trápení. Vedť i ten nerozumný ptáčik, - za-vrený v klietke, ačkoľvek býva zaopatrený pokrmom a vodou, preskakuje celý deň s jednej strany na druhú a hľadá ustavične príležitosť, aby sa mohol vyslobodiť z toho väzenia. Hľa, jak vzdychal dňom i nocou a nariekal v zajatí Babylonskom ľud Israelský a volal bez prestania so Žalmistom Pánovým (136, 1,2.): «Pri riekach Babylonských, tam sme sedávali a plakávali: keď sme sa rozpomínali na teba, Sion. Na vrby uprostred neho zavesovali sme nástroje hudby svojej.» A jakí nešťastní boli za časov sv. Felixy tí kresťania, ktorých odvádzali suroví Mohamedáni do otroctva, aby hrozným trýznením donútili ich ku zapreniu sv. viery! Preto obetoval sv. Felix s bratami svojimi celý život svoj vyslobodovaniu nešťastných kresťanov. Kresťane, i ty môžeš vykonávať podobné skutky milosrdenstva! I za časov našich máme väzňov, ktorí síce dľa spravodlivosti zákonov znášajú trest svoj. Takýchto väzňov môžeme navštevovať, tešiť ich, napomínať ku polepšeniu života a ku vyhľadávaniu spasenia. Hľa príklad máme na Jozefovi Egyptskom a na Tobiášovi! Keď nevinný Jozef, obžalovaný skrivodlive od manželky Putifárovej, hodený bol do väzenia, strážca žaláru sveril Jozefovi všetkých väzňov. A čo robil nevinný Jozef? S v. Písmo hovorí (I. Mojž. 40, 4.): «Prisluhoval im.» On navštevoval ich, tešil dľa možnosti, povzbudzoval k trpezlivosti a napomínal spasiteľne. Keď zbožný Tobiáš bol uvržený s celým pokolením svojím do väzenia v

meste Ninive, našiel milosť u kráľa Sal-manassara,- ktorý dal mu slobodu, aby išiel kamkoľvek by chcel, a robil dľa vôle svojej. A čo robil Tobiáš ? Sv. Písmo hovorí (Kn. Tob. 1, 15.): «Chodil ku všetkým, ktorí boli v zajatí, a dával im spasiteľné napomínanie.» A jakí sú ešte bližní, ktorým môžeme preukazovať skutok milosrdenstva? Dnes už Mohamedáni nelúpia na mori Medzi-zemnom parníky kresťanské, jako robili s korábarni, keď žil sv. Felix, a neodvádzajú kresťanov do otroctva; ale v Afrike a v diaľnej Asii sprevádzajú posiaľ pohania kupectvo s domorodcami, s pohanmi i s kresťanmi; tam ešte podnes vyhadzujú pohania dietky svoje z domov do riek, na pusté miesta, aby biedne zahynuli. Horliví mis-sionári naši odkupujú nešťastníkov, vychovávajú ich, vyučujú vo sv. náboženstve, krstia a tak obetovave zachraňujú pre časný a večný život. Kresťane, i ty môžeš príspeť hrivňou svojou na pomoc milosrdným mis-sionárom a nasledovať príklad sv. Felixa! Jedného dňa prišla chudobná vdova k sv. Pavlínovi, biskupovi Nolanskému, a prosila so slzavými očami o pomoc, aby mohla vyslobodiť syna svojho zo zajatia mohamedánskeho. Sv. Pavlín mal takú útrpnosť s úbohovou vdovou, že išiel hneď na to miesto, kde väznený bol jediný syn vdovin; i dal sa sám uväzniť za neho a potom slúžil Mohamedánovi jako záhradník. Milostivý Boh prezradil zázračne dôstojnosť jeho biskupskú a zarazený pohan prepustil svätého muža bezplatne na slobodu. Biskup Achác mal takú útrpnosť so zajatými kresťanmi u nevercov, že svolal duchovenstvo svoje a riekol: «V Kristu milí bratia! Syn Boží neumrel za zlato a za striebro, ale za duše naše. Preto lepšie je, aby sme rozpredali strieborné a zlaté nádoby a vykupovali z väzenia bratov svojich.» Duchovenstvo posnášalo veľké množstvo strieborných a zlatých vecí z domov svojich a chrámov, a za odpredané vykúpili 70.000 zajatých kresťanov (Dauroult P. 4, c. 7.). Sv. Peter Nolaskus popredal veľké statky svoje a odišiel z Francúzska do Španielska a vykupoval zajatých kresťanov od Mohamedánov v meste Barcellone. Keď minul všetky peniaze, chcel predat sám seba, aby vykúpil ešte niektorých otrokov. I zjavila sa mu Panna Maria a oznámila, aby založil rád ku vyslobod'ovaniu zajatých. Svätý oznámil zjavenie svoje sv. Rajmundovi a kráľovi Arragonskému, Jakubovi I. Stolica pápežská potvrdila nový milosrdný rád «Panny Márie de Mercede», ktorého údovia povinní boli dať i seba do väzenia, keď išlo o vykúpenie zajatých kresťanov z rúk Mohamedánov. Sv. Peter Nolaskus, ktorý s bratmi svojimi horlivo preukazoval milosrdenstvo uväzneným kresťanom, zomrel, jako mu bolo predpovedané roku 1256, a to vo Svätovečer, keď sa narodil Kristus Pán; posledné slová jeho boli Žalm 110. a potom zvolal: «Pán poslal vykúpenie ľudu Svojmu!» Hľa, kresťane, tak môžeš i ty nasledovať svätého Felixa, preukazovať milosrdenstvo bližným svojim, ktorí stenajú v telesnom a duševnom otroctve, i vyslobod'ovať dušu svoju z väzieb hriechov, a vydobyješ si kráľovstvo nebeské!

Modlitba.

Bože nebeský, ktorý si povolať ráčil blahoslaveného Felixa, vyznavača Svojho, z púšti k práci vykupovania väzňov: popraj nám, prosíme, aby sme skrze milosť Tvoju vyslobodení boli na prímluvu jeho z väzieb hriechov svojich, a uvedení boli do kráľovstva nebeského. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Korbinián, biskup.

Dnes oslavuje sa i pamiatka sv. Korbiniána, biskupa bavorského. — Sv. Korbinián narodil sa r. 680 v meste Šartre (Chartres) vo Francúzsku. Otec jeho menoval sa Valdekisus, matka Korbiniána. Oba rodičia boli nábožní kresťania. Pri sv. krste dostal synček ich meno otcovo a nazýval sa Valdekisius. Nábožná matka vychovávala starostlivé synka vo sv. náboženstve. Keď vyrástol, prevzal meno matkino a potom nazýval sa Korbinián, čo vyznamenáva Vysloboditeľ od starostí. A to, čo značilo meno jeho, konal i v živote svojom. Pozbavil sa starostí svetských, opovrhol márnosťami, odišiel na púšť a žil tam prísny kajúcny život. Dva razy opustil tichú pustovňu svoju a putoval do Ríma ku hrobom sv. apoštolov Petra a Pavla. Na druhej ceste pútnickej roztrhal medveď koňa jeho na vrchu alpskom Brennere; sv. Korbinián poznamenal medveďa znamením sv. kríža, naložil mu batožinu, ktorú niesol bol roztrhaný kôň, a skrotený divý zver nútený bol niesť ju až do Ríma.

Pápež posvätil muža Božieho za biskupa a poslal ho nazpät do Francúzska, aby ohlasoval sväté Evanjelium. Sv. Korbinián konal horlivé úrad svoj; slovom, svätým životom svojím a divami obrátil mnohých pohanov a zachránil duše ich od večného zahynutia. Kresťanov, ktorí už boli osvietení svetlom učenia Božieho, povzbudzoval ku cnosťam kresťanským. Neskôr naložil pápež horlivému biskupovi, aby odišiel do Bavorska, kde ešte žili mnohí pohania. Svätý Korbinián uposlúchol a opustil vlast' svoju.

Bavorsku stal sa sv. Korbinián opravdivým apoštolom. Usadil sa v meste Fraj-singu (Freising.) a začal horlivé ohlasovať slovo Božie. V krátkom čase porúchal chrámy modlárske, vykorenil pohanské obyčaje a poverby a pokrstil vojvodu Grimoalda a ľud jeho. Vystaval kláštor Vaihenštefan (Veihenstephan), krásny chrám biskupský vo Frajsingu a pri ňom slávny kláštor benediktinský.

Milostivý Boh vyznačoval horlivého sluhu Svojho divami a zázrakmi. Istý Adalbert bol povestný zlodej. Sudcovia dali ho obesiť. Sv. Korbinián prosil kráľa Pipina o milosť pre odsúdenca. Medzitým odvisol odsúdenec na šibenici. Sv. Korbinián modlil sa skrušene k Bohu, dal sosňať obesenca a ten — ožil. Adalbert činil pokánie, z vďačnosti stal sa sluhom sv. Korbiniána a sprevádzal ho verne na cestách jeho apoštolských až do smrti.

Sv. Korbinián dokončil beh požehnaného života svojho, dňa 8. septembra r. 730. Dľa vôle jeho pochovaný bol v Maise v Tyrolsku a síce v chráme svätého Valentína. Roku 770, dňa 20. novembra prenesené boli ostatky jeho telesné do Frajsingu. Od toho času oslavuje sa blahoslavená pamiatka jeho dnešného dňa. Bavorsko ctí sv. Korbiniána jako apoštola svojho. Sv. Korbinián vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, pri ňom medveď s poviazanou tlamou.

Modlitba.

Vyslyš, ó Pane, ľud svoj, ktorý slúži Tebe zo srdca svojho, a zachovávaj ho skrze prímluvu sv. vyznavača a biskupa Svojho Korbiniána: aby ochraňovaný na tele a na duši túžil po tom, čo verí a žiadal to, čo dôverne dúfa'. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Edmund, kráľ a mučeník.

Anglicku slávi sv. cirkev dnes pamiatku sv. Edmunda, kráľa a mučeníka. — Sv. Edmund narodil sa v deviatom storočí v Anglicku a panoval jako kráľ nad jednou čiastkou jeho; lebo

vtedy malo viac panovníkov. Už jako chlapec vyznačoval sa vo všetkých kresťanských cnosťach. Jako panovník riadil kráľovstvo svoje dľa sv. Evanjelia. Opatrnosťou, spravodlivosťou a silou držal na úzde nešľachetníkov; ale bol pravým otcom a štedrým podporcom všetkých chudobných poddaných, najmä vdov a sirôt. A korunu svoju ozdoboval všetkými kresťanskými cnosťami. Milostivý Boh ozdobil korunu jeho veľkým krížom, a premenil ju na venec mučenícky.

Z pohanského Dánska a Norvégska napádali krajinu jeho zástupy morských lúpežníkov pod vodcami svojimi Ingvarom a Hubom. Pohania pálili mestá a dediny v zemi sv. Edmunda, vraždili dietky pred očima matiek, hanobili panny a ženy. Ukrutný pohan Ingvar usiloval sa povraždiť všetkých mužov, aby zoslabil vojsko sv. Edmunda a privlastnil si krajinu jeho. Tieto násilensťva dojímaly boľastne srdce otcovské sv. kráľa. Keď jedného času Ingvar pristál s lúpeživým vojskom svojim na brehoch Anglicka, poslal hlásateľa svojho ku sv. Edmundovi, ktorý hovoril takto: «Ingvar, strašný pán náš na zemi i na mori, nepremlotený kráľ, prirazil s veľkým loďstvom ku brehom tejto zeme, aby prezimoval. I odkazuje tebe, aby si podelil s ním de-dictvo svoje. Ale keby si opovrhol početným vojskom jeho, budeš pozbavený kráľovstva a života. A jako mohol ay si i vzdorovať? Nám podrobená je DŮrka na mori; hrom a blesk neuškodí nám. Preto poddaj sa vladárovi, ktorému slúžia 'livly prírody: on ušetrí pokorného; ale zničí irdého.» Sv. Edmund zarazil sa nad touto jeročivou a bezbožnou vyhrážkou, i radil ja s biskupom, čo by mal odpovedať pyšnému násilníkovi. I hovoril: «Divoch hrozí)strým mečom obyvateľom krajiny našej. Wd chcem obetovať život svoj, len keby som mohol zachrániť poddaných svojich.» Biskup riekol: «Jakože môžeš pomýšľať na zachránenie ľudu, keď meč nepriateľský neušetril skoro nikoho v hlavnom meste? Ponevác nemáš dostatočného vojska a pobité je mnoho poddaných, nezbyva tebe, najmilejší kráľu, nič iného, než aby si buď utiekol, buď sa poddal: lebo ináč vydaný budeš krvavým katom násilníka.» Zbožný kráľ riekol: «Práve to je túžba srdca môjho, aby som neprežil milých verných poddaných, ktorých nivočí so ženami a dietkami krvoločný pohanský lúpežník. Jako-že môžeš radiť mne, aby som zakalil česť svoju útekem a ponechal smutnému osudu poddaných? Ved' vždy pokladal som to za vznešené, keď niekto zomrel za sv. vieru a vlasť! A teraz mám byť na hanbu? Ztra-tou toľkých verných poddaných zhnusil sa mi tento pozemský život. Tri razy bol som pomazaný, a síce, pri sv. krste, pri sviatosti birmovania a pri korunovaní, a preto nechcem skloniť hlavu svoju, pomazanú sv. olejom, inému jarmu, než službe Božej. Sľúbil som pred rytiermi krajinskými, že nebudem slúžiť inému, než Pánu nášmu, Ježišovi Kristovi; s Ním chcem žiť i panovať!»

I obrátil sa zbožný kráľ Edmund k poslancovi bezbožného Ingvara a riekol: «Ešte neuschla krv poddaných mojich na tebe a preto mohol by som odsúdiť teba hneď na smrť, ale nechcem zakaliť čisté ruky svoje dľa príkladu Pána Krista svojho. Vzdial' sa a povedz pánu svojmu túto odpoveď moju: Synu diablov, ty celkom nasleduješ otca pekelného, ktorý nadutý pýchou, vyhodený bol s neba, ľžou svojou mätie plemä ľudské a účastnými robí mnohých pokuty svojej! Ty nemôžeš nastrašiť mňa hrozbami,' ani sklátiť vo sv. viere a práve lichotením. Nájdeš mňa bez zbrane. Bohatstvo, ktoré mne dalo milostivé nebe, nech si vezme nenasýtna lakomosť tvoja. A čoby si roztľkol toto márné telo moje jako krehkú nádobu, voľná duša moja nepoddá sa tebe ani na okamih. Chceš lákať mňa nádejou na ďalšie panovanie, a povraždil si poddaných mojich! Jako-že by som mohol panovať nad vyprázdnenými domami? Nech sa ľubi teda tebe uväzniť kráľa, trýzniť, uškrtiť! Kráľ všetkých kráľov hľadať bude na to a ja úfam, že dá panovať

mne v nebi. Kresťanský kráľ Edmund nikdy nepoddá sa vodcovi pohanskému, leda by stal sa on kresťanom!»

Ukrutný Ingvar blížil sa s lúpeživým vojskom svojim k bytu kráľa sv. Edmunda. Sotva sdělil mu poslanec slová jeho, obstal s vojskom svojím dom kráľov. I dal zajať sv. Edmunda, okovami sputnať a pred seba dovliecť. A bezbožný pohanský násilník potupoval sv. kráľa, sám trýznil ho, dal ho biť kyjami, ku stromu priviazať a bičovať. Medzi ukrutným mučením vzýval sv. kráľ neprestajne najsvätejšie meno Ježiš. Pohania rozbcsneli sa a začali metať z lúčisk svojich strieľky (šipy) a za krátku chvíľu posiate bolo telo jeho strieľkami, jako niekdy telo sv. mučeníka Sebastiana. Sv. Edmund vzýval meno Ježiš a žil ešte vzdor nepočetným smrteľným ranám. Surový pohan Ingvar rozkázal katovi, aby zťal hlavu sv. kráľa. To stalo sa dňa 20. novembra r. 870.

Po mučeníckej smrti sv. Edmunda zúrili divokí pohania po celej zemi jeho a páchali neslýchané ukrutnosti na bezbranných kresťanoch, borili chrámy a kláštory, zabíjali kňazov a mníchov. V jednom kláštore urezaly si mníšky na radu predstavenej horné perný svoje na ústach a nosy, aby zachránily sa pred ohavným zhanobením skrze zverských pohanov; všetky do jednej byly pobité. Keď odišli krvaví pohania, pochovali zbožní kresťania telo sv. Edmunda a iných mučeníkov. Na hrobe sv. Edmunda stály sa mnohé divy, i bol vriedený do počtu svätých.

Sv. Edmund vyobrazuje sa priviazaný ku stromu, jako strieľajú do neho pohania, u nôh jeho koruna kráľovská, v úzadí pohorené chrámy kresťanské; alebo v rúchu kráľovskom, s mečom v ruke.

Modlitba.

Popraj, ó milostivý a všemohúci Bože, aby sme na prímluvu blahoslaveného Edmunda, mučeníka Tvojho, oslobodení boli od všetkých protivienství na tele, a očistení boli na mysli od všetkých zlých myšlienok. O to prosíme Teba, skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

21. novembra.

Slávnosť obetovania Panny Márie.

Dnes slávi svätá cirkev pamiatku toho dňa, v ktorý preblahoslavená Panna Maria v útlom veku svojom obetovaná bola v chráme Jeruzalemskom skrze rodičov svojich Joachima a Annu milostivému Bohu, a sama Panna Maria posvätila sa sľubom panenstva službe Božej.

Tento sviatok dostal sa z Východu na Západ do sv. cirkve. Už vo štvrtom storočí slávili niektorí kresťania východní túto pamiatku; r. 730 slávená bola všade na Východe. V Ríme slávil ju najprv pápež Gregor XI. roku 1372; potom pápeži Pius II. a Pavel II. nadelili slávnosť obetovania Panny Márie odpustkami. Z Ríma rozširovala sa ďalej na Západ do Francúzska, Španielska a Nemecka. Pápež Sixtus V. ustanovil ju roku 1585 pre celú sv. cirkev. Zakladá sa ona, jako slávnosť obetovania Krista Pána na zákone Mojžišovom (III. Mojž. 12, 6—8.), ktorý znie: «A keď sa vyplnia dni očisťovania jej (matkinho), za syna alebo za dcéru, prinesie ročného baránka na obetu zápalnú, a holubiatko alebo hrdličku za hriech (t. j. na obetu za hriech, ku sotreniu nečistoty, spôsobenej pôrodom jej, ktorý následkom prvého hriechu sám nazýva sa hriešnym. Sv. Augustín), ku dverám stánku svedoctva, a dá ich kňazovi, ktorý obetovať bude tie veci pred Pánom, a modliť sa bude za ňu Toto je zákon, keď porodí chlapca alebo dievča. Keď

nenájde ruka jej, ani keď nebude môcť obetovať baránka, tak nech vezme dve hrdličky alebo dve holubiatka, jedno na obeť zápalnú a druhé za hriech: i bude sa modliť kňaz za ňu, a tak bude očistená.»

Židia starozákonní plnili tento príkaz Boží, a nosievali dietky svoje i do chrámu Jeruzalemského, ako drier ku stánku, a obetovali tam dary svoje na znamenie, že oni sú vyvolený národ a ako takí majú byť pred všetkými ľuďmi obetovaní a posvätení Bohu. A mnohí nábožní Židia obetovali zvláštnym spôsobom i dietky svoje Bohu a tieto obetované dietky ostávaly potom a bývalý vychovávané vo zvláštnom dome pri chráme a prislúchovali kňazom i levitom pri posvätných úkonoch ich.

Preblahoslavená Panna Maria nepodliehala tomu všeobecnému zákonu židovskému, ani matka jej sv. Anna; lebo ona počatá bola v živote matky svojej bez poškvyny prvorodeného hriechu; a preto nepotrebovala sv. Anna obetovať na očistenie svoje ani baránka, ani dve hrdličky alebo dve holubiatka. Ale svätí rodičia Joachim a Anna, osvietení vnuknutím Božím, i následkom slávneho sľubu, ktorý složili milostivému Bohu pred podivným narodením prebi. Panny Márie vo vysokej starobe ich, i sama preblahoslavená Panna Maria, osvietená a poučená Duchom svätým už v útlom veku, pospiechali do chrámu jeruzalemského, aby sa obetovala milostivému Bohu a odriekla sveta i rozkoší jeho. Nedbala na predsudok židovský, dľa ktorého stav slobodný býval u nich v potupe a neplodnosť v manželstve bývala považovaná za trest Boží: ona javila najväčšiu vážnosť k stavu panenskému od najútlejšej mladosti, i učinila v chráme sľub večnej čistoty. I bola prijatá v ten deň do počtu panien, ktoré vychovávané boli pri chráme Jeruzalemskom, aby slúžili Bohu. Kňaz Zachariáš, jej pokrevný, tešil staručkých rodičov jej, Joachima a Annu, pri odchode do vlasti, že bude strážiť nad milostným a zázračným dieťaťom ich. A svätí rodičia boli šťastní a blažení, že milostivý Boh udô-stojnil ich priniesť túto najdrahšiu obeť.

A preblaho-slavená Panna Maria rástla pri ustavičnej službe Božej na tele i na duchu. Po ukončených denných modlitbách vraciavala sa z chrámu s ostatnými družkami do domu, kde čítavala sv. Písmo a pracovala. Svätý Epifanius píše, že preblahoslavená Panna Maria bola výtečne zručná vo vyšívaní a v pradení konopí, v prácach vlnených a zlatých. Ten istý svätý spisovateľ nastiňuje i postavu jej telesnú: «Maria nebola veľká, ale predsa nepatrila k malým. Tvár jej bola trochu počerná (brunátna), vlasy jej boli belavé, oči živé, zreteľnica išla do zelena olivového, obočie bolo krásne ohnuté a najtmavejšie čierne, úplne krásny nos bol celý rovný, perný (úst) boli ružové, tvár pôsobila najpravidelnejšiu okrúhlosť, ruky jej a prsty boli dlhé.» A v tom shodujú sa všetci sv. Otcovia, že Panna Maria mala prekrásne telo. Ale o mnoho krajšou bola duša jej!

Sv. Ján Damascenský hovorí, že Panna Maria preto bola daná do výchovy pri chráme Jeruzalemskom, aby sa stala príbytkom všetkých cností; a síce aby oddialila myseľ svoju od márností sveta, jako sa slušalo na ňu, ktorá potom mala prijať do lona svojho Syna Božieho (De fide orth.). Sv. Sofronius nazýva dušu preblahoslavenej P. Márie «milovanou záhradkou Pánovou». A sv. Bernard hovorí o Panne Márii (Hom. II. sup. «Missus»): «Ten dal Panne, aby porodila, ktorý dal predtým jej, aby zasľúbila panenstvo. Poslaný je anjel k Panne, ktorá bola Pannou dľa tela, Pannou dľa duše, Pannou dľa zasľúbenia. A zase (Sent. tr. I. 52.): «Panenstvo jej pripodobňuje sa mesiacu, ktorý síce leskne sa bielym svetlom svojím, ale je chladným telesom.» A svätý Ján Damascenský zveľbuje Pannu Máriu (Orat' I. de Nat.): «Ty si preúrodná bylina panenstva; lebo skrze Teba rozliala sa d'aleko-široko krása panenstva.» A zase pripodobňuje

Pannu Máriu k raju pred pádom prvých rodičov našich a hovorí o nej (Or. II. de Ass.): «K tomu raju nemal diabol prístupu.» A sv. Tomáš Akvinský hovorí (In salut Angel.): «Ona zaiste bola tá najčistejšia, keď obraciame zreteľ ku vine; lebo ona nemala na sebe hriechu, ani smrteľného, ani všedného, ani dedičného!» Všetky cnosti ozdobovali preblahoslavenú Pannu Máriu. Modlitba, pôst, rozjímanie, poslušná pracovitosť, obsluha pri chráme Božom — byly životom jej. Sv. Ambróz píše: «Ziadna duša na svete nemala v tej miere dar rozjímania a milosť pohľadu do neba, ako Maria Celý život jej nebol inším, než jediné cvičenie najčistejšej lásky Božej, a keď i spánok zavrel oči, predsa srdce jej strážilo a modlilo sa.» O nej zneje Pieseň (Šalamúnova): «Celá si krásna a poškrvny nie je na tebe!» Ano, o nej vyplnily sa slová Piesne Šalamúnovej (4, 12.): «Zavre-ná záhradka je sestra a nevesta Moja, zavrená záhradka, zapečatený prameň!» Dva razy nazýva ju Duch svätý v Piesni záhradkou, a to preto, že bola čistá dľa tela i dľa duše a chránila túto čistotu panenskú sľubom, ktorý složila pri obetovaní svojom v chráme Jeruzalemskom, jakoby pevným zátvorom.

Tak žila preblahoslavená Panna Maria v ústave pri chráme Jeruzalemskom až do toho času, v ktorom treba bolo jej opustiť chrám a ústav, dľa zvyku panien židovských, ktoré bývaly vychovávané v ňom. Tam naučila sa žiť ku cti Božej a ku veľkému povolaniu svojmu. A keď potom archanjel Gabriel zvestoval jej v dome rodičovskom v Nazarete, že sa stane Matkou Božou, privolila iba vtedy k tomu, keď ju uistil, že skrze milosť Božiu čistota jej a svätosť nebude ani najmenej porušená: «Hľa, dievka Pánova, staň sa mi podľa slova tvojho ! A v dome sv. Alžbety spievala (Luk. 1, 46—49.): «Velebí duša moja Pána, že shliadol na poníženosť dievky Svojej; lebo hľa, od tejto chvíle nazývať mňa budú blahoslavenou všetky národy; pretože učinil veľké veci mne Ten, ktorý je mocný a ktorého meno je sväté!» «A Slovo telom sa staIo.» (Ján 1, 14.) Hľa, «tak Boh miloval svet, že dal i jednorodeného Syna Svojho, aby, kto uverí v Neho nezahynul, ale mal večný život (Ján 16, 3.)!»

Dľa tohoto obetovania preblahoslave-nej Panny Márie v chráme Jeruzalemskom skrze svätých rodičov jej, Joachima a Annu, zavedený je vo sv. cirkvi úvod (vádzka) rodičiek a sem-tam i obetovanie novonarodeného dieťaťa.

Poučenie.

Preblahoslavená Panna Maria obetovala sa milostivému Bohu v treťom roku života svojho. Svätí rodičia, Joachim a Anna, obetovali ju z celého srdca Tomu, ktorý daroval im ju zázračne. Kresťane, i ty máš sa obetovať za príkladom prebi. Panny Márie milostivému Bohu! Máme sa považovať jako živé chrámy Božie, jakými stali sme sa pri svätom krste, i zachovať sa jako také čisto a sväte po celý život. Kresťanskí rodičia, hľa, zrkadlo, jako máte vychovávať dietky svoje! Mnohí sa nazdávajú, že plnia povinnosti rodičovské, keď sa starajú, aby dieťa malo čo jesť, piť, čím sa odievať a hrať. Či nevidáme to i u zverov? Iní dajú i vyučovať dietky svoje. A pri tom vyučovaní majú na zreteli iba budúce zaopatrenie ich telesné. A duša, stvorená na obraz Boží? Hynie, pri vychovávaní svetárskom! Oni obetávajú dietky svoje nie Bohu, ale svetu, večnému zahynutiu, diablove. Rodičia, keď chcete dožiť sa časnej a večnej radosti na dietkach svojich, jako sa dožili sv. Joachim a Anna na prebi. Panne Márii, obetujte ich Bohu, starajte sa nielen o telo, ale i o dušu ich! Keď chcete ich dať do škôl, na remeslo, do služby, dajte pozor, jakým rukám ich sverujete!

Tohoto dňa obetovala sa prebi. Panna Maria Pánu Bohu celkom, s telom i s dušou. Kresťane, nasleduj Pannu Máriu! Venuj Mu celého seba. Ona obetovala sa navždy službe Božej, a keď i opustila ústav pri chráme Jeruzalemskom, predsa bola vždy sama živým chrámom, v ktorom mal prebývať Boh. Keď si venoval sa službe Božej, zotrvej v nej stále a budeš prebývať u Boha.

Modlitba.

Bože, ktorý si chcel, aby preblahosla-vená a vždy čistá Panna Maria bola predstavená v chráme jako príbytok Ducha svätého: popraj nám, prosíme, aby sme zaslúžili skrze orodovanie jej prijatými byť niekedy do chrámu slávy Tvojej. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

22. novembra.

Sv. Cecília, panna a mučenica.

Jedna z najväčších svätíc Božích, ktorej meno pripomína sa od najstarších časov svätej cirkve pri svätej omši, je vznešená, Bohu posvätená panna rímska sv. Cecilia.

Narodila sa na začiatku tretieho storočia v Ríme zo šľachtickej, veľmi bohatej kresťanskej rodiny. Nábožní vznešení rodičia vychovávali ju veľmi starostlivo, že srdce jej preniknuté bolo od najútlejšej mladosti vrúcnou láskou ku Pánu Ježišovi. Žila utiahnuto v skvelom dome rodičovskom a nemala účasť na hlučných veselostiach nemravného pohanského Ríma, popri službe Božej venovala sa vedám a najmä umeniu hudobnému. Najväčšou rozkošou jej bolo čítanie duchaplných, kresťanských spisov a sv. Písmo, ktoré v čistej mysli svojej uvažovala, rozjímal a ukladala. Krásna na tele a duchu kresťanská panna obľúbila si zavčas nevinnosť panenskú, složila sľub ustavičnej čistoty a zasľúbila sa Pánu Ježišovi Kristovi; Jemu prespevovala z duše svojej sv. piesne lásky a sprevádzala ich súzvukom nástrojov hudobných. Ačkoľvek žila v skrytosti domácej a málo navštevovala spoločnosť ľudskú, nedaly sa ukryť výborné vlastnosti jej: celý Rím rozprával o prekvetajúcej kráse jej, o vzdelanosti, добрôte a čistote srdca a o veľkom bohatstve rodičovskom. Mládenec zo vznešeného rodu rímskeho, menom Valerián, uzrel krásnu pannu a počul o jej zriedkavých cnostiach, i požiadal o ruku výtečnej Cecilie u jej rodičov. Rodičia, ktorí znali bohatého šľachtického mládenca, prisľúbili mu dcérku, ačkoľvek vedeli, že je pohan; veď ľúbila sa im cnostná povaha a vplyvný vznešený rod jeho. S radosťou oznámili Cecilii úmysel Valeriánov. Sv. panna naľakala sa, že má zrušiť sľub, daný Bohu a voliť si miesto Ženícha nebeského pohana. Nemožnosťou zdalo sa jej, aby stala sa nevernou Bohu, alebo aby obrazila rodičov neposlušnosťou svojou. V tomto smutnom postavení prelievala horké slzy a keď nevedela si rady, obrátila sa k milostivému Bohu o poradu pôstom, rozjímaním a vrúcnou modlitbou, i prosila Boha, aby alebo prekazil nastávajúcu svatbu, alebo aby povolal ju k Sebe. I zjavil sa jej vo snách anjel Boží a riekol: «Cecília, vôľa Božia je, aby si bola poslušnou rodičom svojim. Pán Ježiš Kristus bude ženíchom tvojím i v stave manželskom. Hľa, ja som ochranca nevinnosti tvojej panenskej!»

Sv. panna bola potešená nadzemským zjavením a neodporovala milým rodičom. Svatba chystala sa. Ku svatbe pristrojila sa svätá Cecilia jako sa slušalo na vznešený stav jej; ale pod skvostným hodvábnym rúchom mala oblečené kajúcne. Po svatbe riekla zbožná panna ženíchovi Valeriánovi: «Priateľu, mám sdeliť tebe tajomstvo, ktoré má byť skryté všetkým ľuďom;

zaprisahaj sa mi, že nevyzradíš ho nikomu!» Manžel prisahal a ona riekla: «Zasľúbila som sa v útlej mladosti živému Bohu a vydala som sa za teba iba na rozkaz Boží. On soslal mne anjela, aby som zachovala i v manželstve nevinnosť svoju panenskú. On potresce každého, kto by chcel narušiť nevinnosť moju. Chráň sa každej nečistej žiadosti alebo skutku, ktorými by si vzbudil hnev anjela môjho strážcu! A preto budme živí, iako brat a setra.» Pri týchto slovách žiarila krása nadzemskej panny dôverou v Boha nebeskou slávou.

Vznešený mladík Valerián dojatý bol a preplnený blaženým citom a žiadal poznať pravdu i uzreť toho anjela strážcu. Sv. Cecilia riekla: «Iba čisté oči môžu vidieť čistého ducha. A ty nemôžeš účastným byť toho, kým nepoznáš pravého Boha a nebudeš očistený od všetkých škvín skrze sv. krst.» Valerián túžil po videní tak veľmi, že chcel sa dať poučiť o pravom Bohu a prijať sv. krst. Sv. Cecilia poradila mu, aby vyhľadal svätého pápeža Urbana I. a dal sa vyučiť vo sv. viere. I odovzdala mu list na sv. pápeža a udala obydlie jeho. Svätý Urban I. prijal otcovsky vznešeného pohanského mladíka, vyučil ho vo svätej viere a pokrstil.

Po prijatí sv. krstu navrátil sa Valerián so srdcom, preplneným nebeskou radosťou ku panenskej manželke svojej a našiel ju pohrúženú v modlitbe; vedľa nej stál anjel a držal v ruke dva vence, uvité z voňavých ruží a lalií. Anjel Boží podal jeden venec sv. Cecílii a druhý Valeriánovi, i prisľúbil mu, že stane sa mu, za čokoľvek bude prosiť. Anjel zmizol. Oba pokľakli a zvelebovali Boha za milosrdenstvo Jeho, i prosili, aby bol obrátený i vznešený brat Valeriánov, menom Tiburcius. Keď ešte kľáčali, prišiel Tiburcius na návštevu a poslúchal pozorne modlitbu ich. I bol dojatý tak veľmi, že zatúžil po poznaní sv. náboženstva. I Tiburcius išiel ku sv. pápežovi Urbanovi I, ktorý ho vyučil v tajnosťach viery a pravdách kresťanského náboženstva, a potom pokrstil. Svätá Cecilia utvrdžovala zbožných bratov vo viere slovami a bohumilým životom svojím. A oni stali sa horlivými kresťanmi, pochovávali telá sv. mučeníkov, ozdobovali hroby ich, tešievali pri súdoch horlivých vyznavačov a štedre podporovali chudobných bratov a sestry kresťanské.

Toho času panoval jako cisár spravodlivý Alexander Severus (od roku 222 do roku 235), ktorý vážil si a ctil kresťanov a ktorého matka Júlia Mammea bola osvedčenou kresťankou. Sám cisár vzýval Pána Ježiša Krista v súkromnej kaplnke svojej a jako len mohol chránil a podporoval kresťanov. Ale ponevác viedo! vojny a bol veľmi zamestnaný správou rozsiahlej ríše rímskej, nemohol vždy prekaziť, aby miestodržiteľia, vladári a pohanská sberba kde-tu neprenasledovali nevinných kresťanov. Almachius, miestodržiteľ v Ríme, bol horlivým modlárom a veľkým nepriateľom kresťanov, ktorý vynakladal všetku moc svoju, aby potlačoval sv. cirkev. V neprítomnosti cisára Alexandra Severa prenasledoval v Ríme najmä bohatých kresťanov, aby si osvojil bohatstvá ich; lebo neišlo pohanskému sobcovi o rozkvet ríše, ale iba o hrabivý prospech jeho. Keď lakomý Almachius dozvedel sa, že bohatí veľmoži rimskí, Valerián a brat jeho Tiburcius, stali sa horlivými kresťanmi a že veľké bohatstvo svoje vynakladajú na skvelé ozdobovanie hrobov sv. mučeníkov a na štedré podporovanie chudobných, zaumienil si, že ľahko zničí ich dľa predošlých zákonov, vynesných proti kresťanom a nedovoleným tajným spolkom. Pod zámienkou, že v dome ich dejú sa nebezpečné schôdzky, dal uväzniť ich a predviesť pred súdnu stolicu svoju. Vytýkal im, že obcujú s kresťanmi, ktorí sú v podozrení jako nepriatelia štátu, že pochovávajú telá kresťanov, ktorí boli odsúdení k smrti jako zločinci, že ozdobujú skvele hroby ich, jakoby schvaľovali zradu ich, na štáte spáchanú. Svätí mládenci vyznali slávne, že sú kresťanmi a že sú hotoví podstúpiť i najväčšie muky, než by zapreli sv. vieru. I hovorili:

«Bože daj, aby sme boli hodnými sluhami sv. mučeníkov, ktorí obetovali krv i život ku sláve a cti pravého Boha a teraz požívajú u Boha večnú odplatu za cnosti svoje! Opustili časnosť a našli nepremennivú večnosť. My usilujeme sa nasledovať svätý život ich a kráčame za šľapajami ich.» Sudca napomínal ich, aby sa odriekli kresťanstva a podporovania jeho. Keď neosožilo napomínanie, začal sa vyhrážať mučením. Svätí vyznavači tým horlivejšie zastávali pravdu Božiu. Almachius rozzlobil sa, dal vyviešť vznešených mládencov na námestie a bičovať verejne pred veľkým množstvom pohanskej sberby. Medzi mučením tešili sa sv. bratia, že mohli trpieť za pravdu Božiu; i vyzývali prítomných pohanov, aby opustili smiešne modly a uverili v pravého Boha, ktorý odpláca veriacim po tomto biednom živote večnou slávou. Mnohí pohania obrátili sa, medzi nimi Maximus, úradník Almachiov, keď počul, že po tomto živote trvať bude pre spravodlivých večný blahoslavený život. Almachius, ktorý z lakomstva tešil sa nad horlivým vyznávaním viery kresťanskej, použil túto okolnosť a reč sv. vyznavačov k tomu, že vyhlásil ich za ruhačov oproti bohom štátnym, i dal im zoťat' hlavy jako buričom oproti štátu; novo obráteného Maxima dal utlčť kyjami, že vypustil dušu a tak pokrstený bol vlastnou krvou svojou. To sta'lo sa 14. apríla roku 230 a tohoto dňa slávi sa pamiatka týchto svätých mučeníkov vo sv. cirkvi.

Keď sv. Cecilia počula, že ukrutný a lakomý miestodržiteľ dal umučiť mládeneckého manžela jej Valeriána a švagra Tiburcia, ďakovala za tú mučenícku smrť Pánu Bohu a pripravovala sa tiež k smrti a rozdala majetok manželov chudobným; lebo vedela, že lakomý pohan sledí iba za majetkami popredných mešťanov rímskych. I nemýlila sa, Almachius dal ju zavolať nezadlho k sebe a vyzval ju, aby vydala majetky Valeriánove; lebo že bol velezradcom. Sv. Cecilia odpovedala, že rozdala majetok jeho chudobným, jako naložil jej to umučený manžel. Tyran neopovážil sa trýzniť vznešenú Rimanku; lebo obával sa cisára, ktorý navrátil sa bol do sídla svojho.

Prepusťil ju domov s vyhrážkou, aby nepodporovala verejne kresťanov, i aby si rozmyslela, či opustí kresťanskú vieru a pokloní sa bohom štátnym, alebo či si vyvolí smrť. Tento čas vynaložila sv. Cecilia ku podpore chudobných a ku rozširovaniu sv. viery medzi známymi a pokrevnými. I napomínala spolumešťanov a pokrevných: «Poslyšte mňa trochu, mešťania a priatelia! Vy ste sluhami miestodržiteľovými a myslíte, že je to dobré a nie bezbožné, čo on žiada od každého mešťana. Pre mňa je to žiaducné a slávne, aby každý poznal pravého Boha a zase ohľadom mňa samej, aby som mohla trpieť mnoho za vyznávanie Pána Ježiša Krista; lebo som si zaumienila, že v tomto živote ináč neuzavrem s nikým zvláštne priateľstvo. Nestarajte sa o mladosť moju, ani sa nezarmucujte, keby som ju utratila; radšej usilujte sa, aby ste poznali pravého Boha.» Všetci ju ľutovali a mnohé pokrevné ženy nariekali, že tak vznešená, bohatá, krásna a milostivá panna túži po ukrutnej smrti, ktorou jej bol zahrozil tyran. Sv. Cecilia zvolala oduševnene: «Neznamená to, priatelia moji, utrátiť mladosť, ale iba zameniť! Veď tento život je iba blatom, za ktoré dostanú veriaci v budúcom živote zlato; za biednu a malú chyžku za-menia si priestranný, veľký a nádherný palác vo večnosti, ktorý okrášlený je najdrahšími drahokamy; dostanú za tmavú izbičku, svetlú, vidnú palotu, ktorá okrášlená je nádhernými perlami; prevezmú za po-míjajúce obydlie večný majetok a stavisko, ktoré nezná žiadneho pokazení. Keby dnes niekto ponúkal jako dar zlato, nuž ponáhľali by ste sa všetci k nemu, aby ste dostali tiež niečo. A či by ste tiež nevzali sebou i rodičov svojich, pokrevných, známych, priateľov a domácich? ... A keby zdržoval vás niekto, aby ste neišli a riekol by vám, že je netreba, aby ste sa nenamáhalí ani najmenej pre

to, — či by ste nevysmiali ho jako sprostého blázna? Vy by ste sa radovali a plesali, keby vám dával niekto za zlý peniaz striebro a zlato, a brali by ste ho, funt za funt s veľkým uspokojením. A Boh môj i Ježiš Kristus, jednorodený Syn Jeho, je o mnoho štedrejším! On nedáva rovné za rovné; ale prijíma jeden funt a vynahrádza ho stonásobne, a za okamžité muky dáva večný blažený život!» A sv. Cecilia vybehla na blízke bralo (vrch skalnatý) a zvolala veľkým hlasom: «Ci veríte, čo som mluvila vám?» A veľmi Horlivá sv. panna poprosila sv. pápeža Urbana I., aby prišiel do nádherného domu jej. Tam shromaždilo sa štyristo pohanských mešťanov rímskych a sv. pápež vyučoval ich vo svätom náboženstve, i pokrstil. Medzi, tými bol i Gordianus, ktorý premenil dom sv. Cecílie v kostol, v ktorom ukrýval sa potom sv. pápež Urban I za nejaký čas. Gordianus bol vplyvný Riman, ktorého ctiť nútený bol i tyran Almachius. A sv. Cecilia neprestávala podporovať kresťanov, dala stavať skvelé náhrobky pre telá sv. mučeníkov a rozširovala sv. vieru v popredných rodinách rímskych. Keď časom dozvedel sa Almachius o tom a netreba bolo mu obávať sa cisára, vzdialeného z Ríma, Alexandra Severa, dal uväzniť svätú pannu a predviesť pred seba. Lakomec žiadal zase, aby sv. panna vydala mu majetky usmrteného manžela Valeriána a brata jeho Tiburcia. Sv. Cecilia riekla odhodlane, že rozdala všetok majetok ich i svoj chudobným a že i dom, v ktorom býva, nepatrí už jej, ale Gordianovi. Almachius vyzýval sv. Cecíliu, aby zaprela vieru a obetovala modlám. Sv. panna riekla, že nebude obetovať démonom, ale slúžiť iba pravému Bohu; i roz-vzteklil sa pohan a odsúdil sv. Cecíliu na hroznú smrť. Dal ju odviesť do izby kúpeľnej, ktorá bola veľmi zakúrená, zamkol ju do nej, aby ju horúce pary zadusily. Katovia nechali svätú pannu v horúcej parnej izbe za deň a za noc; ale ona ostala divotvorným spôsobom pri živote. Tyran poslal kata, aby jej tajne zoťal hlavu. Tri-razy zaťal kat do krku sv. panny, nechal ju ležať v krvi a odišiel. Sv. Cecilia prišla k sebe a žila ešte tri dni. Nábožní kresťania odniesli tajne ťažko ranenú do jej domu. I napomínala ešte kresťanov k stálosti a prosila pápeža, aby posvätil dom jej na chrám k službám Božím. Ozdobená dvojnásobnou korunou mučeníckou usnula v Pánu dňa 22. novembra roku 230.

Sv. pápež Urban I. pochoval ostatky sv. Cecílie na hrobitove Kalixtovom pri ostatkoch sv. mučeníkov Valeriána, Tiburcia a Maxima; tento hrobitov nazvaný bol neskôr i hrobitovom sv. Cecílie. V piatom storočí postavený bol v Ríme chrám k úcte sv. mučenice Cecílie; ale ostatky jej neboly v ňom v pozdejšom čase. Myslelo sa, že roku 755 vzali ich Longobardi, ktorí vydrancovali boli hrobitovy a pobrali sebou mnohé ostatky sv. mučeníkov.

V deviatom storočí objavené boly zase telá sv. mučeníkov Cecílie, Valeriána a Tiburcia. Spisy o utrpení sv. mučeníkov (Acta Sanctorum) rozprávajú, že pápež mal zjavenie jedného dňa v čas ráno pod sv. omšou v chráme sv. Petra. Bolo mu sdelené, že Longobardi hľadali síce ostatky sv. Cecílie, ale že ich nenašli. Nezadlho na to, nájdené boly skutočne v hrobe v katakombách Kalixtových. Telo sv. Cecílie zaobalené bolo do drahocenného hodvábného, zlatom prešivaného rúcha; u ňôh ležaly plachty, ktoré postriekané boly krvou. Telo sv. Valeriána odpočívalo neďaleko hrobu jej, jako i ostatky sv. Tiburcia a Maxima. Roku 821 prenesené boly všetky tieto ostatky sv. mučeníkov, jako i sv. pápeža Urbana I. a Luciusa, s veľkou slávnosťou do chrámu sv. Cecílie, ktorý nedávno bol postavený. Pápež Paschal založil pri tomto chráme i kláštor, aby ne-pretržene odbavované boly služby Božie ku sláve Božej a ku cti týchto sv. mučeníkov. Tento chrám Boží stojí ešte dnes v Ríme. i bol vždy nádhodne okrášľovaný; ostatky sv. mučeníkov odpočívajú v krásnej krypte, ktorá menuje sa Vyznanie (Konfessia, Con-fessio) sv. Cecílie. Sv. Cecilia je patrónkou spevu a hudby, najmä chrámovej.

Sv. Cecilia vyobrazuje sa jako vznešená krásna panna, jako sedí pri organe; pri nej anjel; alebo ležiaca, pri nej kľáčia dvaja anjelia, z ktorých jeden má složené ruky jakoby k modlitbe, a druhý drží v ruke ratolesť palmovú alebo laliu.

Poučenie.

Sv. Cecilia vyvolila si v útlej mladosti za ženícha Spasiteľa Božieho a složila sľub večnej čistoty, ktorý chcela zachovať svedomite cez celý život svoj popri všetkých protivenstvách. A milostivý Boh zaľúbil si ju veľmi; lebo obohatil ju mnohými milosťami. Že Boh v sľuboch spasiteľných má zaľúbenie, to dosvedčuje i Žalmista Pánov (Žalm 75.): «Sľubujte a plňte sľuby Pánu Bohu svojmu!» Keď zbožní manželja Joachim a Anna behom mnohých rokov nemali dietok, zaviazali sa sľubom, že keď Boh obdarí ich potomkom, obetujú ho službe Jeho v chráme Jeruzalemskom. A hľa, keď divotvorným spôsobom narodila sa im Panna Maria, uviedli ju v treťom roku do chrámu a odovzdali ju službe Božej. Že ten sľub a plnenie jeho zaľúbili sa Bohu, poznať z toho, že dieťa ich vyvolil za Matku Syna Svojho Pána Ježiša Krista. Kráľ Kananejský Arad premohol víťazne Israelitov a sužoval ich veľmi, jako čítame v knihe Mojžišovej (IV., 21.). V biede postavený ľud Israelský zaviazal sa slávnostným sľubom Bohu. A milostivý Boh shliadol na sľub ich, i dal im do rúk Arada, kráľa Kananejského s ľudom jeho, ktorých podmanili sebe. I sv. Cecilia plnením sľubu svojho veľmi bola vyznačovaná od milostivého Boha. I sami pohania prinútení boli obdivovať bohatiersku myseľ jej a v zástupoch obracali sa na vieru živého Boha, ktorého neohrozenou služobnicou ona bola. Kresťane, máš vedieť, že dobrotivý Boh dáva, podobne jako svätej Cecilii, každému človekovi toľko milosti, koľko potrebuje, aby dostať sa mohol k blahosla-venstvu nebeskému, ku ktorému kráčať zaviazal sa sľubom pri sv. krste, i ku ktorému je povolaný. Hľa, keď sv. Valerián ešte jako pohan sľúbil, že bude žiť v nevinnosti s nevestou svojou sv. Ceciliou, dal mu Boh milosť, že bol pokrstený a odôstojnený podstúpiť i smrť mučenícku, i vydobýť si korunu večnej slávy. Kresťane, zachovávaj sľub, složený pri sv. krste a dobrotivý Boh obsypá-vať bude i teba milosťami svojimi.

Sv. Cecilia trávila život svoj panenský v úkryte domu rodičovského čítaním sv. Písma, horlivou modlitbou, prespevovaním žalmov, spojeným so vznešenou hudbou; prečo ctená býva i jako patrónka spevu a hudby. Ona plnila to, čo radí sv. Jakub apoštol (5., 11.): «Keď niekto medzi vami je smutný, nech sa modlí; keď je dobrej mysli, nech spieva.» Ona modlievala sa mnoho za obrátenie pohanského Ríma, nad ktorého zverskou nemravnosťou smútila, ale i spievala chválospevy, že dobrotivý Boh tešieval ju mnohými milosťami, a spev svoj nábožný sprevádzala hudbou. I prví kresťania spievali * pri službách Božích mnoho, áno i v príbytkoch svojich a to nábožné piesne. Kresťane, máš vedieť, že spev a hudba majú slúžiť iba k dovolenému a slušnému zotaveniu, rozveseleniu a ku zvelebovaniu Boha! Z úst prvých kresťanov nevyšlo ani jedno márné alebo nečisté slovo pri rozhovore alebo speve. Ó keby žiadon kresťan nespieval a neposlúchal nič, čo je hriešneho! Speváci a hudobníci chrámoví majú si myslieť, že zastupujú miesto anjelov. Sestra svätého Damiana poslúchala nejakú márnú pieseň. Po smrti svojej zjavila sa sv. bratovi a oznámila mu, že pre to treba bolo jej znášať za pätnásť dní muky očistcové (Sv. Da-mian. Praed. Christi I. c. V., 18.). A hľa, jaké piesne treba nám za časov našich častoráz poslúchať, nad ktorými nútení sme zapýriť sa! Predkovia naši, jako my, radi spievali, lebo spev má v sebe niečo, čo teší srdce ľudské; ale tie piesne bývalý vždy počestné. V časy naše vkrádajú sa z väčších miest, cudzou modernou «kultúrou» presiaknutých, nemravné popevky do

počestných drier dedinôčok našich a vytiskajú krásne cudné piesne naše, ktoré tak radi a s uveličením poslúchali sme v čas kosenia sena alebo žatvy po poli, alebo i po lesoch z úst cudných dievčat, ktoré žínaly trávu. A ľud náš spieval rád i duchovné piesne a to i pri práci. A teraz ? Keď drier v posvätnom čase adventnom a pôstnom na priadkach spievavaly sa nábožné piesne adventné alebo pôstné, počuť, bohužiaľ, hulákať moderné necudné. Preto pozor, kresťane; spievaj, ale tak spievaj, aby spev tvoj bol modlitbou, alebo aspoň svätým rozveselením duševným! A budeš mať za patrónku sv. Ceciliu.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý obveseľuješ nás výročnou slávnosťou svätej panny a mučenice Svojej Cecílie: popraj nám, aby sme nasledovali tiež príklad nábožného života jej, keď ctíme ju skrúsené. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho Amen.

23. novembra.

Sv. Klement, pápež a mučeník.

Sv. Klement, najstarší sv. Otec apoštolský, narodil sa v prvom storočí v Ríme z pokolenia židovského; lebo sám menuje seba potomkom Jakubovým. Otec jeho menoval sa Faustin, matka Matilda. Keď sv. Peter apoštol prišiel r. 42. do Ríma, obrátil ho na kresťanskú vieru, vyučil a pokrstil. A keď sv. Pavel apoštol prišiel prvý raz do Ríma r. 61, vyznačoval sa sv. Klement medzi prednými horliteľmi v povznesení sv. cirkve v tom svetovom meste, jako sám sv. apoštol naznačuje to v liste svojom Filipänom (4, 3.): «Tak prosím i teba, verný súdruhu (mieni biskupa miestneho Epafrodita), pomáhaj im, ktoré pracovaly so mnou v evanjeliume s Klementom a inými pomocníkmi mojimi, ktorých mená sú v knihe života.» A tak bol sv. Klement horlivým učeníkom sv. Petra a Pavla a podporoval ich v ťažkom diele apoštolskom s prítuľnou oddanosťou. Sv. Otcovia cirkevní, najmä sv. Hieronym, menujú sv. Klementa mužom apoštolským, a sv. Klement Alexandrinský nazýva ho apoštolom. Tertullian, učiteľ cirkevný z tretieho storočia, rozpráva, že sv. Peter posvätil v Ríme troch zbožných mužov za biskupov, aby počas ciest jeho apoštolských, ku iným cirkevným obciam konaných, zastupovali ho a strážili nad stádom veriacich v Ríme. Po smrti mučeníckej sv. Petra (r. 67.) riadil z nich prvý sv. cirkev so stolice sv. Petra sv. Linus a síce za 11 rokov; za ním nasledoval druhý z nich sv. Kletus či Anakletus, po ktorom r. 90. zasadol tretí z nich sv. Klement na tú stolicu pápežskú, ktorý zastával sv. úrad najvyššieho pastiera vo sv. cirkvi za desať rokov.

Zprávy o blahonosnom účinkovaní sv. Klementa jako najvyššej hlavy sv. cirkve sú veľmi skrovné; lebo úradovanie jeho padá do veľmi búrlivej a ťažkej doby, keď zúrili proti kresťanom ukrutní cisári a tyrani Domician a Trajan. Toto krvavé prenasledovanie kresťanov zasahovalo i do najodľahlejších krajov rozsiahlej ríše rímskej, ale ono zapríčiňovalo veľkú starosť sv. Klementovi i v samom Ríme, kde početní vznešení kresťania vykrvácali a to i príslušníci dvoru cisárskeho. Senátor a konsut Flavius Klemens, pokrevný cisárov, bol zavraždený, že vyznával vieru a učenie Pána Ježiša Krista; manželka jeho Flavia Domitilla vypovedaná bola na ostrov Pandatarium a vnučka, sv. panna Domitilla do Poncie, kde boly k smrti utrýznené. Bohaté majetky ich osvojil si tyranský pokrevný cisár Domician. Kresťanská krv tiekla potokami. I sv. Ján apoštol bol uväznený v Efeze a dovlečený do Ríma, i hodený do vriaceho oleja pred bránou

Latinskou; ale keď ostal zázračným spôsobom neporušený, poslaný bol do vyhnanstva na ostrov Pathmos. Medzitým pôsobil sv. Klement požehnané počas krvavého prenasledovania pod zverským Domicianom. Učenie, ktoré počul z úst učeníkov a apoštolov Spasiteľových, skvelé príklady cností, ktoré obdivoval jako učeník ich, pôsobily na srdce jeho, že nasledoval vo všetkom šľapaje ich, starostlivo strážil nad cirkvou Božou, neunavene rozširoval ju a pracoval na obrátení pohanov a Židov, i staral sa o čistotu učenia a o jednotu údov sv. cirkve. Hovorí sa o ňom v ústnom podaní, že mal naznačené mená všetkých, chudobných a napomáhal ich štedre. Rozdelil mesto Rím na sedem častok a v každej ustanovil pisára, ktorý, mal spísať skutky a utrpenie svätých mučeníkov, ktorí vykvrácali za vieru v Spasiteľa božského. Posielal mnohých mužov apoštolských do Španielska a do Gallie, i do iných krajín, aby tam rozširovali učenie Kristovo. Dobrotivý Boh podporoval zázračne práce jeho. V Ríme žil bohatý a urodenný muž, menom Sisinius. Vlúdl sa jako horlivý pohan do podzemných hrobitovov, kde sa odbavovali služby Božie, aby zvedel, čo sa deje tam a či nachádza sa tam i manželka jeho. Boh potrestal zlomyseľného pohana náhlou slepotou. V úzkosťach vyznal, že je pohan a prosil, aby zaviedli ho domov. Sv. Klement pristúpil k nemu, vzdychol skrúšene k Bohu, poznamenal ho sv. krížom a Sisinius prehliadol. S telesnými očami otvorily sa i duševné. Vyučený vo sv. viere bol pokrstený a stal sa horlivým kresťanom; príklad jeho nasledovali mnohí vznešeného rodu pohania rimskí.

Sv. Klement napísal viacej spisov, medzi nimi dva listy o panenstve a mládenstve, o ktorých zmieňuje sa sv. Hieronym vo spise svojom proti Joviniánovi a ktoré byly odhalené v osemnástom storočí v sýrskom rukopise Nového Zákona. (Protestant Vetstein, ktorý odhalil tieto listy, uznáva, že sv. Klement ináč smýšľal o panenskom živote a najmä o bezženstve kňazstva než Luther, i dokladá: «Nie je dokázané, že tento pápež mal nepravdu, keď takto smýšľal. Keď niekto zrieka sa toho, čo právom môže požívať, aby sa úplne a s väčšou voľnosťou venoval cirkvi, nenahliadam, že by nemal očakávať za to i väčšiu odplatu v budúcom živote.»). Ale ešte dôležitejší je pre časy naše spis sv. Klementa, ktorý poslal toho času z Ríma, jako hlava sv. cirkve, veriacim a kňazom cirkevnej obce v gréckom meste Korinte, ktorá sa k nemu, jako ku pápežovi obrátila s prosbou, a to vtedy, keď sv. Ján apoštol ešte žil, aby vyrovnal spor, vzniklý medzi nimi.

V Korinte zapríčinili niektorí nespokojenci roztržku zo závesti a revnivosti proti najzaslúžilejším a najcnostnejším kňazom a prenasledovali ich tak dlho osočovaním a úskokami, kým zbožní kňazi neboli pozbavení úradov. Táto roztržka zapríčiňovala sv. Klementovi veľké starosti. A keď cirkevná obec obrátila sa k nemu s prosbou, aby vyrovnal neblahý spor, napísal menom sv. všeobecnej cirkve roku 96. list pastiersky, ktorý je dôkazom, jakú vážnosť požívala už toho casu sv. stolica Petrova v celej sv. cirkvi. A tento list bol v takej všeobecnej vážnosti, že sa dlho čítaval popri sv. Písme pri službách Božích v shromaždeniach a chrámoch kresťanských.

V tomto liste pastierskom sv. Klementa zrači sa zriedkavá znalosť jeho ľudí, plný duch moci a dôstojnosti apoštolskej, výmluvnosť, hlboká učenosť a klassická zbehlosť v gréckej reči. V úvode ľutuje, že následkom častých utrpení a počas prenasledovania kresťanov nemohol obrátiť pozornosť svoju k neblahým neporiadkom a roztržkám v . Korinte, ktoré zapríčinili niektorí sebevoľní veriaci a chváli drieréne kresťanské mravy v cirkevnej obci, keď sjednotení v kresťanskej láske, vzdialení od pýchy a ctižiadosti, v pokore a poslušnosti poslúchali všetci veriaci starostlivé slovo Božie a prechovávali v srdciach svojich; keď rozpalení horlivosťou, aby snažili sa po dokonalosti a konali dobré, obsiahli darv Ducha svätého v plnej miere a slúžili za

krásny príklad jako obec, posvätená Bohu. všetkým kresťanom. On písal: «Vtedy prebýval pokoj nebeský medzi vami, a túžba vaša po dobročinnosti a spravodlivosti bola nenasýtna, a Duch svätý prebýval v srdciach vašich. Plní svätej vôle a zbožnej dôvery pozdvihovali ste vtedy ruky svoje k naj-milosrdnejšiemu Bohu, aby bol milostivým vám a ráčil odpustiť hriechy, ktorých dopustili ste sa proti vôli svojej zo slabosti ľudskej. Vtedy horlili ste v modlitbe za veľké bratstvo veriacich, aby zachránený bol počet vyvolených Božích v milosti a sv. svedomí. Žili ste medzi sebou jako bratia v kresťanskej prostote a zabúdali ste na každé obrazenie. Každé straníctvo, stín roztržky boli vám zločinom. Smútok panoval medzi vami nad priestupkami bratov vašich, a bieda chudobných bola i biedou vašou. Hotoví ku každému dobrému skutku, okrášlení zbožnosťou a vznešenými cnosťami pôsobili ste vtedy v bázni Božej na spasení svojom, a zákony Božie napísané boli v srdciach vašich (C. 1—7.)»

Potom napomína sv. Klement Korint'anov dojímavými slovami a dôkazami, aby stránili sa nesvornosti, revnivosti, zvady a roztržky, aby činili pokánie, vykonávali kresťanskú lásku, znášali sa srdečne a pokorne medzi sebou, aby sa poddávali a boli poslušní pravým predstaveným svojím, i aby zachovávali podriadenosť a potrebnú svrchovanosť v cirkvi. On píše: «Kresťan je majetkom tých, ktorí sú pokorní a nepozdvihujú sa proti stádu Kristovmu. Berla vyvýšenosť Božej — Pán náš, Ježiš Kristus, neprišiel v nádhere chvastania sa alebo vyso-komyseľnosti, ačkoľvek mohol to, ale v pokore jako Duch svätý predpovedal o Ňom.» Potom pokračuje: «Nasledujte ctihodné vodítko povolania svojho a obracajte neodvratne zrak svoj na Krv Kristovu, a berte si na srdce, jako vysoko váži si Boh túto Krv, ktorá bola vyliata ku spaseniu nášmu, a ktorá zapríčiňuje milosť smierenia u všetkých ľudí.» (C. 16.). Poukazuje, že i svätí Starého Zákona stali sa týmto spôsobom veľkými a slúžiť môžu im za príklad, hodný nasledovania (C. 20.). On píše:

«Všetci praotcovia (patriarchovia) dosiahli slávu a veľkosť nie skrze samých seba, alebo skrze skutky, ktoré konali v svätosti srdca; ale skrze vôľu Jeho (Božiu). Tak i my povolaní sme v Kristu Ježišovi skrze vôľu Jeho; bývame ospravedlení nie skrze samých seba, alebo skrze múdrosť a rozumnosť svoju, alebo skrze nábožnosť, alebo skrze skutky, ktoré sme činili v svätosti srdca; ale skrze vieru, skrze ktorú učinil nás od počiatku Boh, Všemohúci. Nech je sláva Jemu na veky vekov. Amen.... Čo-že budeme robiť teda, milí bratia? Či prestaneme konať dobré skutky a opustíme lásku? Nech nedopustí to nikdy Boh, aby sa prihodilo toto nám; ale my chceme podujímať s namáhaním a vytrvalosťou duše, aby sme dokonali každý dobrý skutok. On sám, Stvoriteľ a Pán všetkých vecí, raduje sa nad skutkami Svojimi (C. 20.).»

Aby poučil ich, že majú byť poslušnými Bohu, poukázal na zjavy v prírode Božej (C. 24.), i na posledný súd a na vzkriesenie z mrtvých (C. 28.). On píše: «Hviezdy nebeské postávajú na dráhe svojej, ktorú vykázal im Boh; zem donáša v poriadku pokrm pre všetky tvory; more zostáva v medzách svojich, beh ročný v premene svojej a pramene vytekajú ustavične. Toto všetko jestvuje v pokojnom poriadku k úžitku nášmu dľa vôle Božej. Podobne jestvuje cirkev Ježiša Krista tak, že zachovávaná býva ustanovizeň a svornosť v láske, jako to nariadil Zakladateľ Boží. A preto jeden nech je poddaný druhému podľa daru milosti, ktorý mu bol udelený. Mocný nech neopovrhne slabým, a slabý nech má úctu oproti mocnému. Bohatý nech napomáha chudobného, a chudobný nech ďakuje Bohu, že sú zámožní, ktorí odpomáhajú nedostatku jeho. Múdry nech preukazuje múdrosť nie v márnivých slovách, ale v skutkoch. Pokorný nech nechváli seba cnosťami svojimi, ale nech ponechá, aby druhí vydávali svedectvo o

tom. Striezlivý nech sa nepovyšuje, ale nech hľadá vždy na Toho, ktorý poprial mu dar striezlivosti. Rozvážme si, z akej lásky pochádzame, ako a jakí vstúpili sme na tento svet jakoby z hrobu a z temnosti.. — Ten, ktorý stvoril a učinil nás, uviedol nás na svet svoj, mal už prichystané dobrodenia pre nás prv, než sme boli učinení. Ponevác máme všetko od Neho, treba je, aby sme ďakovali Mu za všetko, ktorému nech je sláva na veky!»

A ďalej píše sv. Klement: «Preto, premilí, uvažujme na myslí, čo sluší sa od nás Pánu nášmu, Ježišovi, ktorého krv tiekla za nás! Preukazujme úctu predstaveným svojim, a ctime starších (kňazov a biskupov) svojich. Vychovávajme mládencov svojich v bázni Pánovej, a uvádzajme panny ku všetkému dobrému, k milostnej a čistej cudnosti, k opravdivej dobrosrdečnosti. Ich, aby krotili jazyk svoj i aby nepovoľovali priateľstvu svojmu miestu smyselnej náklonnosti, ale aby milovali všetkých, ktorý žijú v zbožnosti. Vštepujte do srdiec dietok svojich čistú lásku k Ježišovi, aby nahliadly, čo môže pokorné smýšľanie u Boha, jako on váži si cudnú lásku, a jak krásna i vznešená je bázeň Božia, ktorá oduševňuje všetkých, ktorí sväté s čistým srdcom prežívajú v nej.

Bratia moji, a jako že dôjdeme ku takému cnostnému životu, ktorý zadováži nám niekdy blahoslavenstvo dietok Božích ? Keď zachováme vždy myseľ svoju vo viere v Boha a budeme sa usilovať vykonávať najsvätejšiu vôľu Jeho vo všetkých skutkoch svojich. Toto je cesta, na ktorej dostaneme sa k spáse svojej, ku Ježišovi Kristovi, najvyššiemu to Kňazovi, ktorý posilňuje nás v slabosťach našich a teší nás v biedach našich pozemských. Pozdvihujme skrze Neho pevný zrak svoj k výsosti nebeskej a rozjímajme v Nom jakoby v zrkadle slávu Božiu! Skrze Ježiša dosiahne nerozumná a zatemnelá myseľ naša podivné svetlo, a ten, kto má lásku Kristovu, zachováva príkazy Božie. Kto môže opisovať dôstojne túto lásku k Ježišovi? Ona spojuje nás s Bohom, ona prikrýva hriechy naše, ona trpí všetko, ona znáša všetko so zhovievavosťou. V tejto láske niet nič nízkeho, nič chvastavého (pyšného). Láska nezná žiadnej roztržky (rozkole), nevzbuduje valí priateľstvu svojmu miestu smyselnej sa, robí všetko v svornosti, a skrze ňu stali náklonnosti, ale aby milovali všetkých, ktorí sa všetci vyvolení dokonalými. Bohu nie je nič milé a príjemné bez lásky. Pán zaujal sa nás v láske, z lásky k nám obetoval Ježiš krv Svoju, telo Svoje za telo naše, život Svoj za život náš. A kto-že nadobudne si túto lásku, keď Boh neudôstojní ho k tomu? Preto vzdychajme a prosme, aby sme živí boli, jako hodní Boha, v láske, a nie dl'a náklonnosti ľudskej. Blahoslavení sme, najmilejší, keď zachovávame príkazy Božie v svornosti lásky: tak budú odpustené nám i hriechy naše z lásky! Také blahoslavenstvo dosiahnu vyvolení Boží skrze Ježiša, Pána nášho, Jemu nech je sláva od večnosti na veky.»

List svoj pastierský končí sv. pápež Klement 1. slovami: «Jaké blahonosné a podivné sú dary Božie už tu na zemi, najmilejší! Život v nesmrteľnosti, skvelosť v spravodlivosti, pravda v slobode, viera v nádeji, zdržanlivosť v posvätení, všetko toto vstúpilo do oboru predstav našich. Co je teda to, čo je pripravené vytrvalým? Stvoriteľ a Otec časov, Najsvätejší, zná veľkosť a krásu toho! Teda bojujme, aby sme boli pripočítaní k tým, ktorí trpia i očakávajú Ho, aby sme boli účastnými na zaslúbených daroch. Jako sa stane to, najmilejší? Keď smýšľanie naše skrze vieru obracia sa k Bohu, a skúma, čo je milé Jemu a príjemné, keď plníme sv. vôľu Jeho a nasledujeme Ho na ceste pravdy; i keď odvrhujeme od seba každú nespravodlivosť a priestupok, lakomstvo, zvady, zlosť, úskoky, klamstvo, pošuškávanie, nenávisť Boha, spupnosť, pýchu, márnú česť a lásku k márnomyseľnosti. Lebo tí, ktorí činia toto, sú ohavnými pred Bohom; a nielen tí, ktorí činia podobné, ale i tí, ktorí schvaľujú skutky ich (C. 36.).» A zakľúčuje týmito

slovami: «Toto je cesta, najmilejší, na ktorej nájdeme Spasiteľa svojho, Ježiša Krista, najvyššieho Kňaza obetí svojich, Ochrancu a Podporcu slabostí svojich. Skrze Neho pozdvihujeme stály zrak k výške nebeskej, v Ňom jakoby v zrkadle spatrujme nepremenlivú najvyššiu tvár Božiu! Skrze Neho otvorené boly oči srdca nášho! Skrze Neho chcel Boh dať zakúsiť nám nesmrteľné poznanie, ktorý je odleskom slávy Jeho (C. 45.)!»

Tento dojímavý list pastiersky sv. pápeža Klementa 1. dobre pôsobil v rozvadenej cirkevnej obci korintskej; lebo hneď zatíchol spor po obdržaní jeho a on je spolu skvelým dôkazom pre nadváznosť pápežskej stolice rímskej už na úsvite sv. cirkve.

Sv. Klement, ktorý nedal sa zastrašiť krvavým prenasledovaním za panovania ukrutného Domiciana a trezlive niesol všetky nátlaky a nebezpečenstvá, vydýchol si pri zavraždení tyrana, ktorého sama manželka dala roku 96 zabiť, keď siahla i na život jej. Nástupca jeho, šľachetný Nerva, panoval mierne; on vážil si kresťanov, poprial im pokoja a požadoval iba od nich a od Židov osobné dane, ako drev cisári Vespasian a Títus. Sv. Klement usilovne pracoval slovom a skvelým životom svojím na povznesení sv. cirkve v Ríme. Horlivému učinkovaniu jeho podarilo sa získať mnohých pohanov, ktorí odriekli sa modiel a stali sa nasledovníkmi Kristovými.

Roku 98. zomrel šľachetný Nerva a cisárom rímským stal sa Trajan, ktorého prijal Nerva za syna. Zo začiatku neprenasledoval kresťanov a panoval múdre i spravodlivé. Všetmožno vynasnažoval sa, aby povzniesol moc a slávu dŕžavy rímskej: preto neskôr chcel i pozdvihnúť bohoslužbu pohanskú, ktorá bola veľmi poklesla a ktorá s vladárením bola úzko spojená. Vydal rozkaz, ktorým zakazovali sa tajné spolky; k takým spolkom pripočítali pohanské úrady i tajné schôdzky kresťanov, v ktorých odbavovali služby Božie. Pohanovia začali zúrivé prenasledovať kresťanov a cisár Trajan, ktorý oddal sa opilstvu, nebránil úradníkom svojím, aby mučili a vraždili nevinných kresťanov. Roku 100. začal i sám prenasledovať kresťanov, keď vydal prísny rozkaz proti vyznavačom Kristovým. Sv. Klement známy bol jako hlava sv. cirkve, ktorý pokrstil premnohých vznešených Rimanov. I bol uväznený. Cisár Trajan vyniesol výrok súdu, že má obetovať bohom štátnym, alebo ísť do vyhnanstva cez more do Chersonesu (Korsun) Tauridského (na Krím). Sv. Klement nebol v rozpakoch pri vynesení súdu; ale ďakoval milostivému Bohu, že dal trpieť mu pre sv. vieru, a vyvolil si vyhnanstvo. Sputnaný okovami odvedený bol sv. pápež na Krím do mesta Chersonesu pri Čiernom mori.

Vo vyhnanstve našiel sv. Klement 2000 kresťanov, ktorí tiež vypovedaní boli ta pre vyznávanie Krista Pána, aby pracovali v okolí v kameňolomoch mramorových. Nešťastní kresťania privítali radostne sv. pápeža jako anjela, poslaného s neba. Úbohí väzni trpeli veľkú biedu a trápenie. V okolí, kde pracovali, nebolo pitnej vody, i nútení boli donášať ju z ďaleka. Keď to počul sv. pápež, dal sa do skrúšenej modlitby. A hľa, uzrel na blízkom skalnatom vrchu baránka, ktorý hrabal prednou pravou nohou. Kresťania dali sa kopať na rozkaz sv. pápeža na tom mieste; ale márne, lebo voda neukazovala sa. Sv. Klement prežehnal miesto, pochytil rylo a začal kopať v skale. I vyrinul sa hneď hojný prameň čerstvej vody. Následkom tohoto zázraku obrátili sa na sv. vieru mnohí okolití pohanovia, borili chrámy svoje modlárske a začali stavať chrámy pravému Bohu na polostrove Tauridskom (Kríme).

Keď dopyčul cisár Trajan, že v okolí mesta Chersonesu (Korsunu) rozmáhajú sa povážlivým spôsobom kresťania, vyslal ta úradníka, menom Aufidiana, i naložil mu prísno, aby nútil všetkými možnými prostriedkami kresťanov k zapreniu Krista Pána a učenia Jeho, a porúčal

chrámy kresťanské. I nastalo krvavé prenasledovanie kresťanov na Kríme. Sv. pápež Klement povzbudzoval veriacich ku stálosti vo sv. viere. Mnohí kresťania boli hrozne umučení. Sudca rímsky nahneval sa na horlivého muža Božieho a oznámil vec Trajanovi, ktorý naložil, aby usmrtil sv. pápeža. Aufidian dal poviazať sv. Klementa, upevniť na hrdlo jeho ťažkú železnú kotvu a uvrhnúť do Čierneho mora. To stalo sa dňa 23. novembra roku 101.

Kresťania, ktorí stáli na brehu morskem, modlili sa skrúšene, aby milostivý Boh poprial im vyhládať telo drahého otca duchovného. A Boh vyslyšal prosby ich. Keď sa ešte modlili, vstúpilo more na 3000 krokov od brehu. A hľa, objavilo sa im telo sv. Klementa v priehlbine mramorovej, ktorá podobala sa kaplnke hrobovej, a pri ňom kotva. Nábožní kresťania vyzdvihli telo sv. Klementa a pochovali ho na blízkom ostrovku v Čiernom mori neďaleko Chersonesu (Korsunu) a vystavili neskôr nad hrobom jeho chrám Boží, v ktorom konávali sa služby Božie. Mnohé divy stávali sa pri ostatkoch jeho a mnohí pútnici navštevovali chrám. V pozdejších časoch vyvrátené bolo mesto Korsun divokými kočovnými národami a s ním zrútený bol i chrám sv. Klementa a upadol do zapomenutia. V deviatom storočí zavítal v tie kraje sv. Cyrill, apoštol Slovanov, našiel roku 861 ostatky sv. pápeža Klementa, uložil ich do drahocennej schránky a nosil na cestách svojich apoštolských. Keď založil mohutnú sv. cirkev u Chasarov na Kríme, prišiel roku 863 s bratom svojím sv. Metodom na Veľkú Moravu, doniesol ostatky sv. Klementa sebou, i ohlasovali spolu sv. Evanjelium a pokrstili celý národ. Roku 868 vybrali sa do Ríma s ostatkami sv. Klementa. Pápež Hadrian II. privítal ich so všetkým kňazstvom veľmi skvele. Ostatky sv. Klementa uložené boli s veľkou slávnosťou do basiliky (chrámu), ktorá už v piatom storočí vystavaná bola v Ríme ku počte tohoto nepremoženého sv. mučenika a ktorá i dnes náleží ku hlavným chrámom rímskym. Sv. Klement, ktorý náleží k sv. Otcom apoštolským a ktorý od najstarších časov jako veľký mučeník pripomínaný býva v kánone sv. omše, napísal okrem spomenutého listu ku Korint'anom a mimo dvoch pripomenutých listov na mládencov a panny ešte i nasledujúce dľa udania ústneho podania: preklad listu svätého Pavla Židom; 5 listov dekretálnych; 10 kníh «Recognitiones (Poznania)»; 9 homilií; «Kánony (Cano-nes)»; Ustanovizne apoštolské (Constitutiones apostol.). Avšak spisovatelia dejepisní domnievajú sa, že iba list, písaný Korint'anom, pochádza od sv. Klementa.

Sv. Klement vyobrazuje sa v rúchu pápežskom, v pravej ruke drží knihu, na ktorej je znamenie sv. kríža, v ľavej ratolesť palmovú; vedľa neho je kotva, jako nástroj smrti jeho mučeníckej.

Poučenie.

Sv. Klement horel neuhasiteľným ohňom lásky k Bohu a bližným. A táto láska ponúkala ho ustavične pracovať na šírení slávy Božej a duševného spasenia ľudí. V liste svojom píše Korint'anom: «Skrze Ježiša dosiahne nerozumná a zatemnelá myseľ naša podivné svetlo, a ten, kto má lásku Kristovu, zachováva príkazy Božie. Ona spojuje nás s Bohom, ona prikrýva hriechy naše, ona trpí všetko, ona znáša všetko so zhovievavosťou. V tejto láske niet nič nízkeho. Láska nezná o žiadnej roztržke, nevzburuje sa, robí všetko v svornosti, a skrze ňu stali sa všetci vyvolení dokonalými. Bohu nie je nič milé a príjemné bez lásky.» On ozdobený takouto láskou plnil horlivé povinnosti najvyššieho pastiera vo sv. cirkvi a neľutoval ťažké a obťažné práce svoje; lebo dobre vedel, že ony prinesú veľký úžitok a že skrze ne očakávať môže večnú odplatu v nebi. Hľa, sv. Andrej apoštol, keď bol pribitý na kríž a na ňom za dva dni visel živý, kázal slovo

Božie tak dlho s kríža, dokiaľ nevypustil ducha. Sv. Bartolomej apoštol, keď mu už bola stiahnutá koža s tela, ešte kázal ľudu, dokiaľ nebola mu sra-zená hlava mečom. Keď sv. Dunstanus, biskup anglický, konal modlitby svoje na deň Vstúpenia Pána na nebe, pristúpil k nemu veľký zástup anjelov a oznámil mu jeden z nich, že odprevadiť chcú ho z tohoto sveta k večnej sláve, keď je k tomu pripravený. Sv. biskup odpovedal: «Ja som síce pripravený, ale rád by som hlásal ešte slovo Božie na tento slávný deň Vstúpenia Pána.» I prosil ich, aby prišli na druhý deň. Duchovia nebeskí prijali tú výmluvu; a sv. biskup usnul v Pánu iba na druhý deň a anjelia Boží odprevadili ho do slávy nebeskej. Kresťane, konaj povinnosti svoje stále, svedomite a horlivé, jako sv. Klement, ozdobený láskou Božou. Spomni si, že každý človek stvorený je k ustavičnej práci a že čas života ľudského ubieha rýchlo; rozvaž si, že konať máš všetko z lásky: «Bohu nie je nič milé a príjemné bez lásky.»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý obveseľuješ nás výročnou slávnosťou blahoslaveného Klementa, mučeníka Svojho a pápeža, popraj nám milostivé, aby sme i my, ktorí ctíme narodenie jeho, nasledovali cnosti utrpenia jeho. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

24. novembra.

Sv. Ján od Kríža, karmelitán.

Kríž je loďou. Nikto nemôže preplávať more tohoto života, keď nebýva nesený skrze kríž Kristov,» hovorí sv. Augustín. Táto pravda objavuje sa v živote sv. Jána skvele, ktorého pamiatku sv. cirkev dnes oslavuje.

Sv. Ján narodil sa roku 1542 v obci Fontiverose blízko Avily v Španielsku a pri sv. krste dostal meno Matej; on bol najmladším dieťaťom chudobných rodičov. Otec jeho menoval sa Gonzales Jepes, matka Katarína Alvarez. Už v útlom veku ztratil otca, a matka po smrti manželovej presťahovala sa do mesta Mediny, kde myslela ľahšie živiť seba a tri biedne siroty prácou ručnou. Nábožná chudobná vdova starala sa dľa možnosti o zbožné vychovávanie dietok svojich. Keď najmladší Matej mal päť rokov, poslala ho do školy. A nábožný chlapec učil sa usilovne, vstával k modlitbe o pol noci, liehal na tvrdej zemi, postieval sa rád, navštevoval nemocných v blízkom špitále, obsluhoval ich a celé hodiny kľáčiaval v chráme pred obrazom Panny Márie, ktorú vyvolil si za patrónku. Správca špitálu v Medine pozoroval túto tichú zbožnosť chlap-covú, vzal ho k sebe a sľúbil starať sa otcovsky o neho. Posielal ho do škôl k Jezuitom a v slobodnom čase sveril mu opatrovanie nemocných. Zbožný mladík pokračoval veľmi vo vedách a pri tom obsluhoval obetovave nemocných, pomáhal im telesne a duševne. Spanie jeho bývalo krátke, lôžko tvrdé, jedával tak málo, že sotva udržoval pri živote slabé telo svoje; najlepšie pokrmy podával nemocným. Jezuiti priali si, aby vstúpil do ich rádu. Ale on s útlou úctou vinul sa k patrónke svojej, Panne Márii a pretože vedel, že prísny rád Karmelitánov má za pravidlo veľkú úctu ku Matke Božej, odhodlal sa stať sa karmelitánom.

Roku 1563 vstúpil do kláštora karmelitánskeho v Medine, i prijal meno Ján, a jako novic žil už iba túžbe po dokonalosti; bol veľmi prísny oproti sebe i vyznačoval sa vierou a dôverou v Boha, láskou oproti Bohu a bližným, silnou nádejou, pokorou, striednosťou, sebazapieraním, čistotou mysle, milosrdenstvom oproti chudobným a nemocným, vernosťou a rozumnosťou vo

vyhľadávaní spasenia. A jako bol prísny oproti sebe, tak bol vľúdny a prívetivý oproti bližným. Keď dokončil rok zkúšky, poslal ho predstavený do kláštora v Salamanke, aby dokončil štúdie bohoslovecké; tu dokončil i vnútorné posvätenie svoje, keď snažil sa nasledovať Spasiteľa svojho. Zachovával mlčanlivosť, modlieval sa neprestajne a trýznil telo svoje. Častoráz trávil celé noci v chráme, kde kľáčiaval pred najsvätejšou Sviatosťou oltárnou. U bratov zveleboval cnosti ich, o sebe smýšľal s pohrdaním a nazýval sa daromným tvorom. V dvadsiatom piatom roku veku svojho dokončil štúdie a predstavený donútil ho, aby dal sa posvätiť za kňaza; lebo z hlbokkej pokory chcel žiť v ráde iba jako jednoduchý posluhujúci brat. I pripravoval sa poslušne prísny pokánim, vrúcnu pobožnosťou a rozjímaním o utrpení a smrti Pána Ježiša Krista ku prvej sv. omši. A pri prvej sv. omši prosil milostivého Boha, aby bolo popriate mu zotrvať bez hriechu až do smrti. A kedykoľvek slúžil sv. omšu, vždy bol ožiarený nadzemským svetlom a omilostený plnosťou darov nebeských. Stav kňazský vážil si veľmi vysoko a rozhodol sa, že vstúpi do prísnejšieho rádu Karthusiánov, aby zachovávaním ťažkých pravidiel životných sta! sa milejším Bohu.

Toho času prišla do Mediny, kde pokorný sluha Boží žil, sv. Terezia, ktorá usilovala sa obnoviť prvotnú kázeň (poriadok) v ráde karmelitánskom, i žiadala si so svätou túžbou uzrieť a pohovoriť si so sv. Jánom, o ktorého veľkých cnostiach bola počula rozprávať mnoho. Po prvom rozhovore presvedčila sa sv. Terezia, že sv. Ján je mužom, ktorého povolal Boh, aby pomáhal jej prevádzať opravy v ráde. Odhovorila ho, aby nestal sa Karthusiánom, ale zotrval v ráde Karmelitánov a oznámila mu, že milostivý Boh povolal ho, aby žil v ňom dľa prvotných prísnych pravidiel. Sv. Ján podrobil sa hneď vôli sv. Terezie, ktorá oznámila mu, že obsiahla od generála rádu povolenie, aby sriadila dva kláštory dľa pôvodných prísnych pravidiel pre mníchov. Sv. Ján prosil Boha o osvietenie a radil sa so svedelníkom svojim. Sv. Terezia založila medzitým prvý kláštor v chudobnom dome v dedinke Durvelle. S privolením predstavených odsťahoval sa sv. Ján r. 1568 s jedným bratom do nového dáštora. Veľká chudoba domu zodpovedala pokornému sluhovi Božiemu. Spodná izba v dome slúžila im za kaplnku, za kuchyňu i jedáľňu, a vrchná pod strechou za cellu izbičku) na bývanie. Dom bol na srútenie i krov jeho tak porúchaný, že často pocrytí bývali ráno sňahom, keď za tri hodiny odbavovali pobožnosť svoju. Sv. Ján hlásal celé dni slovo Božie roľníkom a živil sa iba chlebom, ktorý si vyžobral a požíval pri niektorej studničke v poli, alebo vracal sa i hladný večerom do skromného kláštora. Tu začal sa menovať Jánom od Kríža. V niekoľkých mesiacoch pridružili sa k nemu niektorí mnísi a podrobili sa dobrovoľne prvotným prísny pravidlám rádu. V prvú nedeľu adventnú toho istého roku obnovili sľub svoj dľa prísnych pravidiel. A to bol počiatok prísneho rádu bosých Karmelitánov, ktorý neskôr veľmi sa preslávil, ktorý odobril pápež Pius V. a potvrdil roku 1580 pápež Gregor XIII. Tento rád vyznačoval sa vždy dľa príkladu sv. Terezie a sv. Jána od Kríža veľkou zbožnosťou, sebazapieraním a pokánim, i pracoval horlivo po všetkých čiastkach zeme zdarné na obracaní nevercov a poblúdcov.

Svätý Ján od Kríža vyvolený bol za prvého priora (predstaveného) obnoveného rádu bosých Karmelitánov. Horlivo konal všetko možné, aby povznášať a šíriť mohol slávu Božiu; povest' svätosti jeho hlásala sa d'aleko po Španiesku. Nezadlho povstali iné tri kláštory prísneho rádu. Príklad jeho, naučenia a napomínania rozniecovaly v srdciach bratov horúcu lásku k samote, k pokore a sebazapieraniu. Zo všetkých rečí a skutkov jeho prebleskovala láska jeho ku krížu a ku nasledovaniu ukrižovaného Spasiteľa. On hovorieval: «Vidíme z príkladu Ježišovho a

mučeníkov, že utrpenie pre Boha je rozoznávajúcou známkou lásky Božej. Prenasledovania sú prostriedkami ku poznaniu tajomstva kríža a potrebnou podmienkou, aby sme pochopiť mohli múdrosť Božiu a lásku Jeho.» A povest' horlivej svätosti jeho šírila sa čím ďalej tým vlác; preto býval povolaný i do druhých kláštorov, konečne i na vysoké školy do Alkaly, aby uviedol mládež ku kresťanskej dokonalosti. Tu pôsobil veľmi požehnané. Pridfžal mládež k pilnosti, aby si osvojila vedy, lebo sám bol učencom; ale najmä doliehal na nábožnosť a odporúčal jej sebazapieranie a stránenie sa zkazonosných pôžitkov svetárskych. Naznačoval i cestu, ktorá vedie ku kresťanskej dokonalosti, i poukazoval na potrebu horlivej modlitby a samoty. Často napomínal študujúcu mládež: «Boh žiada od vás, aby ste rozširovali niekedy spásu a požehnanie medzi ľuďmi nielen slovami, ale i základnými cnosťami a svätým obcovaním. Nenabudnete si múdrosť nebeskú, ktorá činí duše podobnými Bohu, žiadnou učenosťou školskou; ale treba vám byť deťami a objavovať sa jako také, ktoré krome Boha neznajú ničoho. Preto zapomínajte, keď sa modlievate, každú vedu svoju ľudskú, aby Boh osvietil vás.»

Sv. Terezia povolala sv. Jána z Alkaly do Abuly, kde bola založila r. 1562 kláštor pre bosé Karmelitánky, aby bol nápomocným jej; lebo sprotivily sa jej niektoré vlašné mnišky. Sv. Ján prišiel do Abuly a skoro získal vzorné mnišky že ochotne plnily prísne pravidlá opraveného rádu. A keď uväznil nesvedomitý magistrát mestský horlivú svätú pannu pre prísnosť jej v kláštore, písala z väzenia sv. pánovi: «Ó Bože, daj mi alebo trpeť alebo zomreť! Ach, otče môj, či je väčšej útechy, sladkej radosti, jako tej, keď možno trpeť pre Boha? Je to síce ťažké, ale je to predsa najistejšia cesta k nebu. Preto má byť kríž potechou našou, rozkošou našou; a preto vyhladávejme kríž, žiadajme si ho, objímajme ho! Beda napraveniu nášmu, a beda nám všetkým v tom dni, v ktorom nám bude chýbať kríž!» Tieto slová pochádzaly a ozývaly sa i zo srdca spriazneného spolupracovníka jej, sv. Jána od Kríža. A on nezameškal utvrdiť ju v pravde týchto slov. I mimo kláštorov pôsobil sv. Ján veľmi požehnané. Horlivé ohlasoval slovo Božie v okolí kláštorov; posvätné slová jeho hlboko prerážali srdcia hriešnikov; z ktorých mnohí obrátili sa k Bohu a nastúpili cestu cnosti. Ale i mnohí zatvrdili hriešnici nenávideli ho a prenasledovali.

A sv. Ján žiadal vždy nový kalich utrpenia: a súženie neopustilo ho až do smrti. Na duši trpel častoráz zatemnelosť, úzkosti, pochybnosti a pokúšania. Ale v najväčšom trápení duševnom zjavoval sa mu milostivý Spasiteľ a milostivá Matka Jeho, i tešievali ho. Tieto zjavenia naplňovali pokorného sluha Božieho sladkou rozkošou a povzbudzovaly ho ku trpezlivému znášaniu nových trápení.

A nezadlho povstala izovňajšia búrka proti svätému Jánovi. Bratia Karmelitáni, ktorí chceli žiť i naďalej dl'a ľahších pravidiel rádu, stali sa nepriateľmi jeho, i rozhlasovali, že opravy jeho sú zbytočnými novotami, sužovaním, ba i vzburou proti samému rádu; i zapríčinili veľké prenasledovanie jeho. Vlašní bratia rádu sišli sa v meste Piacenci a odsúdili svätého Jána jakoby novotára a bezbožného odpadlíka od viery a rádu do väzenia. Následkom toho nespravodlivého osočovania a odsúdenia na kapitule (všeobecnom shromáždení) rádu bol sv. Ján odvedený z prísneho kláštora svojho do Toleda a tam trýznený. Vyzliekli drsné rúcho jeho a zavreli ho do biednej tmavej celly (izbičky); denne podávali mu kúsok chleba a trochu vody, i sám myslel, že je odsúdený ku smrti hladovej. Hrozná horúčosť a hlad zoslabily mu zdravie. A tak trýznený bol nesvedomitými bratmi za deväť mesiacov. A k tomu trápeniu telesnému pridružilo sa i duševné. Útecha Božia opustila ho; netešila ho modlitba a mučila opustená duša jeho; pokúšania dorážaly na choré srdce jeho a mnohokrát zdalo sa mu, že vidí otvorené peklo, ktoré hrozilo pohltiť ho. Ale

milostivý Boh neopustil pokorného sluhu Svojho, soslal zase svetlo do mysli jeho a poľahčenie ubolenej duši jeho. A sv. Ján oduševnený bol silnou láskou k utrpeniu a s radostnými slzami dakoval Bohu za protivenstvá, súženia, trýznenia a kríže, i prosil milosrdného Boha o nové. V desiatom mesiaci vyslobodený bol divotvorne z väzenia.

Keď prišiel do kláštora Karmelitánok, nepoznali mníšky umoreného sluhu Božieho. Bratia jeho, ktorí pridŕžali sa prvotnej prísnej kázne kláštorskej, privítali ho radostne v kláštore Kalvárii a časom oľutovali i osočovatelia a vlašni niektorí predstavení, že ho prenasledovali, i obľúbili si prísny život jeho a všade ohlasovali nevinnosť a svätosť jeho. V tomto kláštore vyslovil nieraz neobmedzenú dôveru svoju v pomoc Božiu. Raz stalo sa, že bratia hovorili o biede svojej a že zajtra nebudú mať čo jesť. On tešil ich, že sa postará Boh o nich. A tak sa i stalo. Ráno prišiel zámožný kresťan a zaopatril kláštor veciami potravnými; i riekol, že zjavené mu bolo vo snách, jako potrebuje kláštor podpory. Často žaloval sa bratom, že Pán Ježiš Kristus udôstojňuje ho malými a zriedkavejšími trápeniami. Bratia zadivili sa nad tými slovami a on riekol oduševnene: «Nedivte sa nad tým, že ľúbim kríž tak veľmi; vo väzení mojom udelil mne nehodnému milosrdný Boh poznanie o cene utrpení.» Sv. Ján bol veľmi láskavým oproti chudobným, nemocným a hriešnikom. Keď vstúpil do niektorého kláštora, prvý krok jeho bol ku chorým a tešil ich i dľa možnosti uľavoval bôle telesné. Keď zbadal, že majú chuť k jedlu, hneď snášal, čo mohol, aby občerstvil ich. Celý rád obdivoval zbožnosť a pokoru jeho.

Stal sa predstaveným viacej obnovených kláštorov svojich a spravoval znamenite podriadených bratov. Obýval najhoršiu cellu v kláštore a celý nábytok jeho pozostával zo stoličky a zo sv. Písma. Oproti sebe bol veľmi prísny. Na tele nosieval ťažkú reťaz, ktorá zapríčiňovala mu vždy nové rany. Postieval sa neprestajne, požíval málo pokrmu, a spával iba za chvíľku, tak že domnievali sa bratia, jakoby zázračne udrzovaný bol pri živote. Jako prior kláštora bol spolu i opatrovníkom nemocných bratov a to boly najblahoslavenejšie okamihy jeho, ktoré prežil v službe chorých. Celé noci trávil pri nich a občerstvoval dušu ich rečami nebeskými a telo vernou opaterou.

A predsa dopustil milostivý Boh zase prenasledovanie na verného sluhu svojho so strany podriadených bratov, ktorí splácali láskavosť jeho a obetovavosť čiernym nevďakom. Práve tí, ktorých uzdravil prímluvou svojou u Boha a ktorí uznávali boli, aby kázeň rádu bola obnovená, zapríčinili mu teraz trápenie a kríže. Ale on sám prosieval Boha o to, aby nebol bez kríža. Pán Ježiš Kristus opýtal sa raz v zjavení a síce keď svätý Ján kľáčal pred obrazom ubičovaného Spasiteľa, jakú odmenu žiada si za utrpenie svoje. Svätý riekol: «Pane, trpeť a opovrhnutým byť za Teba!» Prosba jeho bola vyslyšaná. V krátkom čase treba bolo mu oprieť sa niektorým neporiadkom, ktoré vzráhaly sa v niektorých kláštoroch jeho, a pokarhať niektoré zlé zvyky, ktoré sa vlúdily nedopatrením predstavených. Rozhodné vystúpenie jeho vzbudilo novú zášť. Predstavení kláštorov sišli sa r. 1591 na poradu do mesta Madridu. Pri kapitule (na poradách) bolo mu vytýkané, že je priveľmi prísny. Ale on neohrozene karhal neporiadky a zneužívania, ktorých dopúšťali sa niektorí nedbalí priori. Vlažní priori pozbavili svätého muža dôstojnosti priorskej. A sv. Ján trpel toto poníženie jako mučeník a modlil sa za protivníkov svojich, ktorí opovrhovali ním.

S radosťou išiel jako jednoduchý brat do najchudobnejšieho kláštora v Penuele, ktorý ležal osamelý vo vrchoch, Siera Morena zvaných, i uzavrel sa v biednu chyžku, kde žil nebeský život. Ale ani tu nemal svätý trpiteľ pokoja. Protivníci osočovali ho tak dlho u provinciála rádu,

kým nevypovedal ho do Ameriky. Poslušný sluha Boží chystal sa hneď na ďalekú cestu. Ospravidňoval pôvodcov vyhnanstva svojho a nedovolil, aby priatelia jeho oznámili vec nespravodlivého prenasledovania generálovi rádu.

Toho dňa, v ktorom vybrať sa chcel na ďalekú morskú cestu, napadla ho silná zimnica; i prinútený bol ostať v Španielsku a iba prosil, aby prevedený bol do iného kláštora, kde by skôr mohol vyzdraveť a ísť na cestu. Vyvolil si z lásky ku krížu kláštor Ubedu, ktorý stál pod správou najhorlivejšieho protivníka jeho. Na ceste do Ubedy zhoršilo sa namáhaním zapálenie na nohe a noha stala sa jednou veľkou ranou, že na smrť nemocný prišiel do kláštora. Ošetrovateľ jeho rozpráva ako očitý svedok o utrpeniach svätého takto: «Skoro za štyri mesiace mal Ján od Kríža toľko rán a vredov na nohe svojej, že nebolo možno hľadať na neho bez toho, že by človek nebol vylieval slzy útrpnosti. On znášal všetky boľasti s veľkou trpezlivosťou, obetoval ich vždy Otcovi nebeskému a bol vždy veselý, radostný. Uznateľný bol i za najmenšiu službu, a keď v noci nútený som bol poslúžiť mu niečím, prosieval mňa často za odpustenie, a prečasto znášal radšej najväčšie ťažkosti, aby len neznepokojoval mňa vo spaní. Všetci bratia, i sám lekár, boli oduševnení nad týmto svätým. Iba predstavený pokračoval v pomste svojej, aby ho sužoval a zapríčiňoval všetky možné útrapy. Predhadzoval trpko nemocnému útrovy, ktoré vraj zapríčiňuje chudobnému kláštoru, naložil podávať mu najhorší pokrm a nedovolil ani len to, keď veriaci chceli podať mu občerstvenie. Ziadon mních nesmel navštíviť bez zvláštneho dovolenia svätého, a keď zbadať, že ja obsluhujem s celou láskou nemocného, pozbavil ma úradu môjho a nesmel som viac vidieť trpiteľa. I napísal som dojímavý list provinciálovi, ktorý hneď prišiel do Ubedy, pokarhal so zhrozením surového predstaveného za nehodné pokladanie s nemocným bratom kláštorským a rozkázal všetkým v kláštore, aby navštevovali svätého a preukazovali mu všemožné služby.» A bratia boli povzbudení k nasledovaniu trpezlivosťou jeho a tichosťou, ktorými znášal boľasti zapríčinené ranami, ktoré pokrývaly skoro celé telo jeho.

A milostivý Boh posilňoval trpezlivého sluhu Svojho mnohými milosťami. Jedného dňa pýtal sa ho zase Spasiteľ: «jakú odmenu očakávaš za namáhanie a prácu svoju?» On odpovedal zase: «Ó Pane, ja nechcem žiadnu inú odmenu, iba utrpenie — a z lásky k Tebe opovrhnutie!» A častoraz prosieval milosrdného Boha o tri veci: žiadon deň života bez utrpenia, aby nezomrel ako predstavený, i aby dokončil život svoj v ponížení a v opovrnutí. Keď niektorý z bratov spomenul mu slovo kríž, bol sladko vytržený. Často privolával bratom: «Prichyťme sa ku vyleteniu; pozdvihnime sa k nebu! Čo-že robíme tu, milovaní bratia moji? Idme k večnému životu!» Provinciál rádu riekol pred odchodom svojím z kláštora, v ktorom domčený bol sv. Ján: «Takýto vzor cnosti má byť poznaný nielen od bratov, ale od celého sveta!»

V spise svojom, pod menom «Živé plamene lásky,» ktorý dokončil v osamelom kláštore v Panuele, vo vrchoch Siere Morene ležiacom, opisuje sám, čo usposobňovalo ho, že znášal všetko s najväčšou trpezlivosťou. On hovorí: «Dokonalá láska Božia robí smrť príjemnou a dopriava nájsť v nej najväčšie sladkosti. Tí, ktorí takto milujú, zomierajú s veľkou vrúcnosťou a opúšťajú svet rýchlym letom, hnaní náramnou túžbou, aby sa spojili s Milovaným. Prúdy lásky, ktoré pretekajú srdcom ich, rozplynú sa iba v mori lásky. Tieto sú v tomto okamihu tak rozprestreté a tiché, že zdajú sa byť tichými mórmi. Duša prekypuje morom slasť pri blížení okamihu, v ktorom prechádzajú k úplnému majetku Boha. Keď ona zamýšľa oslobodiť sa zo žaláru tela, ktoré je skoro celkom stroskotané, zdá sa jej, že už vidí slávu nebeskú, a všetko, čím vládne, premieňa sa v lásku.»

Hľa, pre túto lásku k Bohu trpel sv. ján od Kríža s vytrvalou trpezlivosťou všetky protivenstvá, trýznenia a boľasti! Neprestajne prosieval milostivého Boha o viacej utrpenia a pritískal láskavé obraz Ukrižovaného ku srdcu svojmu. So svätou túžbou hľadel ku blížiacemu sa odchodu z tejto márnej zeme a rozpadnutiu sa smrteľného tela. A keď sa priblížila posledná hodinka jeho, v ktorej mal sa odobrať na večnosť, dal sa zaopatriť sv. sviatosťami zomierajúcich, i prosil tvrdého priora a bratov pokorne za odpustenie pre všetky nepohodlnosti, ktoré zapríčiňoval im. Keď o pol noci zvonilo sa v kláštore ku službám Božím, riekol: «Ja budem spievať raňajšie žalmy v nebi.» I poľúbil znamenie sv. Kríža a riekol: «Do rúk Tvojich porúčam ducha svojho!» A odobral sa na večnosť dňa 14. decembra roku 1591 v 49. roku po-žehnaného života. Duša jeho ulietala k nebu, objatá skvelou ohnivou guľou. Pápež Klement X. vyhlásil ho r. 1645 za blahoslaveného a pápež Benedikt XIII. r. 1726 za svätého a ustanovil sláviť pamiatku jeho dnešného dňa v celej sv. cirkvi. Telesné ostatky jeho odpočívajú v Segovii, kam prenesené boly z Ubedy.

Sv. Ján od Kríža napísal skvelé, ale ťažko zrozumiteľné mystické spisy. Prvé dve mystické rozpravy majú meno: «O tmavej noci a o vystúpení na Karmel.» V týchto spisoch pojednáva sv. Ján o vnútorných zkuškách a o úzkosťach duše, skrze ktoré očisťovaná býva duša od náchylností zemských a pripravovaná k nadprirodenej modlitbe. Druhý spis pomenovaný je «Výklad Spevu spevov a živé plamene lásky.» V tomto spise vysvetľuje svätý pôsobenie Ducha svätého v nadprirodenej dojmoch a po všetkých stupňoch spojenia s Bohom v modlitbe. Tento posledný spis hodí sa do rúk iba tým, ktorí sú už dokonale zbehlí v živote duševnom.

Sv. Ján od Kríža vyobrazuje ha v rúchu karmelitánskom, jako kľací vo väzení pred krížom s rozpiatymi rukami, ožiarený lúčami nebeskými; alebo jako vznáša sa v povetrí s krížom v pravej ruke, a ľavú položenú má na letiacom orlovi, s nápisom: «Týmito krýdlami bývam povznášaný;» alebo vyobrazovaný býva i s veľkým krížom v pravej ruke, jako stojí pred obrazom umučeného Spasiteľa a ľavou ukazuje na srdce svoje.

Poučenie.

Sv. Ján od Kríža (Joannes de Cruce) prosieval milostivého Boha najmä o tri veci a síce: žiaden deň života bez utrpenia, aby nezomrel jako predstavený, i aby dokončil život svoj v ponížení a v opovrhnutí. On hovorieval: «Dokonalá láska Božia robí smrť príjemnou a dopriava nájsť v nej najväčšie sladkosti.» A zase volával: «Ó Pane, ja nechcem žiadnu inú odmenu, iba utrpenie — a z lásky k Tebe opovrhnutie!» On chcel každodenné utrpenie, kráčaval v živote svojom cestou kríža; lebo z horúcej lásky k Bohu vyháňať chcel ceste hriechu. Viedol prísny život: lebo vedel, že hriešny človek znovu pribíja Spasiteľa sveta, Pána Ježiša Krista, na potupné drevo kríža. Sv. Augustín hovorí, že Pán Ježiš Kristus privoláva hriešnikovi: «Prečo pribíjaš Mňa skrze hriechy na ťažší kríž, než bol ten, na ktorom som raz visel?» Kríž obľúbil si sv. Ján a niesol ho trpezlivo, aby znovu nepribíjal na kríž Spasiteľa svojho. Kresťane, nasleduj sv. Jána, ktorý plnil rozkaz Spasiteľov: «Kto chce prísť za Mnou, nech berie kríž svoj na seba a nasleduje Mňa! «Neobviňuj Judáša, Kaifáša, Piláta, že boli pôvodcami prehorkej smrti Syna Božieho, ale seba, keď obrázaš Boha hriechami svojimi, za ktoré bolo treba zomreť láskavému Spasiteľovi, aby smieril spravodlivosť Božiu s hriešnou dušou tvojou a vydobyl jej večný život. Sv. Ján prichádzal do vytrženia, keď uzel znamenie sv. kríža, znamenie spásy, alebo i len keď počul vysloviť slovo kríž. Kresťane, maj i ty v úctivosti sv. kríž, na ktorom zomrel za teba Spasiteľ! Znamenávajú sa

tým svätým znamením spásy, jako poznamenávali sa vždy od počiatku sv. cirkve opravdiví kresťania; lebo znamenie sv. kríža má veľkú moc v sebe. Sv. Cyrill hovorí, že duch pekelný obáva sa sv. kríža tak, jako nejaký zly pes kameňa alebo dreva. Sv. Anton pustovník znášal veľké pokúšanie od zlého ducha, ktorý ukazoval sa mu hneď jako revajúci lev, hneď jako medveď alebo jako iné šelmy a potvory, a povzbudzoval toho muža Božieho ku všetkým možným hriechom; ale on premáhal všetky tie pokúšenia diabolské znamením svätého kríža, a poučoval i učeníkov svojich, aby užívali znamenie sv. kríža jako zbraň proti každému pokúšaniu. Najmä rodičia majú značievať dietky svoje znamením sv. kríža, aby dosiahly požehnanie Božie. I dávať treba sv. kríž do rúk umierajúceho, aby si pripomenul za príkladom sv. Jána v boľast'ach svojich a v poslednom boji na trpezlivosť Spasiteľa, Pána Ježiša Krista, že On trpeť ráčil všetko rád z lásky k ľuďom, že srovnával v smrteľných úzkost'ach sv. vôľu Svoju s vôľou Otca Svojho nebeského, aby tak zomierajúci rád znášal všetky boľasti a úzkosti z lásky k milostivému Bohu.

Sv. Ján od Kríža prosieval milostivého Boha, aby nezomrel jako predstavený. On vedel, že predstavený rádu zodpovedný je pred Bohom za všetkých podriadených bratov, že predstavený vystavený býva mnohému pokúšaniu. Áno, sv. Ján presvedčil sa v živote svojom, že predstavený býva najviac napádaný zlým duchom, ktorý ponúka ho, aby o sebe vysoko myslel a druhými pohŕdal, utískal ich atď., jako to činil tvrdý prior v kláštore Abule so sv. trpiteľom. Keď bol sv. Ján priorom v niektorom kláštore, ohradil sa proti pokúšaniu vysokomyseľnosti opravdivou pokorou a konal všetky práce i tie najnižšie, ktoré žiadal rád karmelitánsky od údov svojich, stránil sa sveta a roznieťoval oheň lásky k Bohu vrúcnu modlitbou, pôstom a sebazapieraním. Kresťane, ktorý si predstavený, nasleduj sv. Jána v pokore a sebazapieraní a udusiš v sebe pýchu a každú nespravodlivosť.

Sv. Ján chcel zomreť radšej opovrhnutý, než by bol inými opovrhoval; lebo znal dôkladne učenie Kristove a najmä zákon lásky k Bohu a bližným, a preto žiadal si z lásky k Bohu opovrhnutie. Kresťane, máš vedieť, že spravodlivý Boh nebude hľadať pri poslednom súde na hodnosti ľudské, na rod a bohatstvá, ale iba na to, či sme plnili v stave svojom príkazy Božie.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si predstavil nám sv. vyznavača Svojho Jána jako dokonalý vzor sebazapierania a výbornej lásky ku krížu Svojmu, popraj, aby sme sa usilovali vždy ho nasledovať a mohli dosiahnuť na prímluvu jeho večnú slávu. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

Sv. Flóra a Maria, panny a mučenice.

Dnes slávi sv. cirkev, najmä v Španielsku, pamiatku mučeníckej smrti sv. Flóry a Márie, ktoré umučili r. 851 mohamedánski Maurovia v meste Kordové.

Roku 712 vtrhli mohamedánski Maurovia či Saraceni zo severnej Afriky do Španielska a zaujali čiastku jeho. Z počiatku neprenasledovali Maurovia kresťanov; ale obťažovali ich iba daňou od hlavy. Neskôr za panovania c'halifov Abderrhama II., Mohameda I. a Abderrhamana III., a síce medzi r. 850 a 860, začali krvavé prenasledovať vyznavačov Kristových. Kordová bolo hlavné mesto krajiny Maurov, v ktorom residovali panovníci ich; ale i kresťania obývali toto krásne a pevné mesto na rieke Kvadalkvi-vire (Quadalquivir), i mali arcibiskupa svojho a vysoké

školy. Roku 850 zapríčinil prenasledovanie zlý kresťan, ktorý vyobcovaný bol z lona sv. cirkve pre zločinný a ohavný život svoj. Bezbožník opisoval kresťanstvo Maurom jako také, ktoré ohrozuje počtom, učením a mravami svojimi rišu mohamedánsku. Maurovia verili mu, a vladári chceli oslabiť kresťanov tým, že rozkázali, aby kresťania buď prijali vieru Mohamedovu alebo židovskú, buď potrestaní boli smrťou.

Nasledovníci strešteného kupca arabského, Mohameda, začali krvavé prenasledovať nevinných kresťanov. Mnohí vlašní kresťania zapierali sv. vieru; ale zase mnohí vydávali skvelé svedoctvo pravde Božej a nielen kňazi a mnísi zomierali pri hrozných mukách, ale i útlé panny obetovaly s radosťou krv svoju pre Ježiša Krista a sv. učenie Jeho. Medzi najhorlivejšími vyznačkami Božími vyznačovali sa najmä sv. panny Flóra a Maria.

Sv. Flóra narodila sa na statku, ktorý ležal neďaleko mesta Kordový. Otec jej bol mohamedán, matka nábožná kresťanka. Toho času požívali boli kresťania veľkej slobody medzi mohamedánmi; mnohí z nich boli i vysokými úradníkmi pri dvore chalifovom (panovníkovom) a vznešenejší Maurovia berávali si za manželky i kresťanské panny, ktorým neprekážali vo vykonávaní sv. náboženstva. Otec sv. Florin zomrel zavčas, keď ona bola ešte nemluvniatkom, a zbožná kresťanská matka vynakladala všetku starostlivosť, aby opravdivé kresťanky vychovala dcérku svoju. A tak rástla sv. Flóra pod starostlivou opaterou a útlou láskou materskou v srdečnej láske k milému Pánu Bohu a pri štedrej dobročinnosti oproti všetkým ľuďom a stala sa prekrásnou a šľachetnou kresťanskou pannou. Smyselné radovánky nemalý žiadnej ceny u vznešenej panny; ona nachádzala potešenie svoje a zábavu iba v obcovaní s Bohom, vo sv. rozjímaní a v modlitbe. Veď už dávno skrotila bola smyselnosť telesnú v sebe rozličným sebazapieraním. Od útlej mladosti postievala sa prísno a v štyridsaťdennom pôste požívala iba chlieb a rastlinné pokrmy i ovocie. Prísny pôst svoj ukrývala i pred samou zbožnou matičkou starostlivú, že táto nepozorovala, jako svätá dcéruška rozdáva pokrm svoj tajne sirotám a chudobným, i požíva iba kúsok chleba. Ale keď sv. panna neprestajne trýznila prísny pôstom útlé telo svoje a začala choravieť, striehla matka na spôsob života jej, i zbadala veľké sebazapieranie jej; i pokarhala horlivú kresťanskú pannu a prehovorila ju, že zmiernila sebazapieranie.

Sv. Flóra mala staršieho brata, ktorý bol horlivým mohamedánom. Dľa zvyku východného a zvláštne mohamedánskeho, žijú dietky oddelené dľa pohlavia svojho a bývajú i tak vychovávané. Ponevác sv. Flóra zriedka opúšťala dom rodičovský, aby navštevovala verejné služby Božie v chráme v blízkom meste Kordové, nezbadal brat, že je horlivou kresťankou. Stalo sa, že sv. panna počas prenasledovania kresťanov r. 850 napomenutá bola spovedníkom, že v tých smutných časoch, keď mnohí vlašní kresťania zapierajú Spasiteľa svojho, treba je, ba i prísnu povinnosťou, aby každý opravdivý kresťan verejne vyznával sv. vieru svoju a učenie Božie. Sv. panna opustila tajne dom rodičovský a utiekla do kláštora, kde mohla bez bázne zúčastňovať sa na verejných službách Božích v chráme. Horlivý mohamedánsky brat chcel vydať mladšiu sestru svoju za niektorého vznešeného Saracena, i sledil za sestrou, ktorá bola zmizla z domu rodičovského. O krátky čas dozvedel sa o úkryte sestrinom. I zahorel hroznou pomstou proti všetkým kláštorom, a prenasledoval mníchov a mníšky, jako len mohol. Na obžalobu jeho u vrchností mo-hamedánskych odvádzaní boli do žalárov mnohí mnísi a mníšky. Keď dozvedela sa sv. Flóra, že nevinným trpeť bolo pre ňu, zarmútila sa veľmi; opustila kláštor a navrátila sa k matke svojej. Mohamedánsky brat usiloval sa všemožne, aby získal ju viere svojej a zámerom.

Najprv lichotil sestre svojej. Keď to neosožilo, hrozil jej, ba i trýznil ju. Ale namáhanie jeho bolo márné. Zlostný neverec zaviedol ju pred sudcu a obžaloval ako horlivú kresťanku. Sudca nahováral vznešenú pannu, aby sa zriekla kresťanskej viery a priznala sa k učeniu Mohamedovmu, ktoré vyznával otec jej. Sv. Flóra odpovedala: «Od malička zvelebovala a milovala som Ježiša Krista a vyznávať Ho budem až do posledného dýchnutia svojho, i zostanem Mu vernou.» Neľudský sudca dal bičovať útlú pannu až do krvi. Po ukrutnom mučení odovzdal ju polomrtvú barbarskému bratovi, aby sa staral o uzdravenie jej a o poučenie v mohamedánstve, i priviedol potom zase k nemu. Brat sveril doma svätú Flóru mohamedánskym slúžkam, aby ju ošetrovaly. A keď vyhojily sa rany horlivej služobnice Božej, nahováraly ju mohamedánske služobnice, aby zaprela sv. vieru a vydala sa za bohatého Maura, ktorý sa bol uchádzal u brata o jej ruku. Márne lichotily mohamedánky kresťanskej panne; márne opisovali jej rajský život v háreme vysokopostaveného Maura: ona ostala vernou ženíchovi nebeskému, Pánu Ježišovi.

Sv. Flóra opustila znovu dom rodičovský, aby ušla nástrahám bratovým, ukryla sa v susedstve v kresťanskom dome a slúžila Bohu modlitbami a sv. rozjímaním. V úkryte svojom počula, že mnohí vlažní kresťania zapierajú sv. vieru. To bolelo ju veľmi. A keď bolo jej oznámené, že vznešený mladík Aurelius a panenská nevesta jeho Sabigotha po mnohom mučení radšej podstúpili smrť, než by boli zapreli Spasiteľa a prijali fanatické náboženstvo smy-selného Mohameda, zatúžila i ona po korune mučeníckej.

Hnaná sv. túžbou prišla sv. Flóra do Kordový. V chráme uzrela pannu, ktorá vrúcnu nábožnosťou svojou veľmi dojala srdce jej. Kresťanská panna menovala sa Máriou, a bola sestrou Valabonsa, ktorý nedávno obetoval život svoj pre Pána Ježiša. Posiaľ zdržovala sa v kláštore, ale keď počula o mučeníckej smrti brata svojho, prišla do Kordový, aby stala sa účastnou toho istého šťastia; lebo jedinou túžbou jej bolo, aby mohla vyliat krv svoju za Syna Božieho. Po službách Božích obznámily sa vznešené kresťanské panny a sdělily si vzájomne zbožné smýšľanie svoje. Priateľstvo svoje spečatili svätým poľúbením a spojily sa v horúcej túžbe k verejnému vyznávaniu sv. viery a k mučeníckej smrti.

Neohrozene predstúpily jedného dňa sv. panny pred verejného sudcu a svätá Flóra riekla: «Mohamedáni, ja som tá, ktorú ste nedávno a ukrutne zneuctili, preto že som vyznávala Pána Ježiša Krista! Posiaľ jkrývala som sa z bázne ľudskej; ale teraz vyznávam verejne a hlasne, že Pán Ježiš Kristus je pravý Boh a že prorok váš je hár a klamár.» Sv. Maria, družka jej riekla: T ja tiež, ktorá som takou šťastlivou, že už mám brata medzi svätými mučeníkmi, i ja tiež vyznávam verejne, že Kristus Pán je Boh a viera vaša výmyslom zlého ducha, aby okradol ľudí o spasenie duševné.»

Sudca triasol sa od zlosti nad týmito slovami svätých panien; ale nemohol sa rozhodnúť k ničomu; i dal hodiť konečne horlivé vyznavačky do tmavého žalára. Sväte panny pripravovali sa skrúšenou a horlivou modlitbou a postami ku poslednému boju. O niekoľko dní predvolal si sudca zase sv. panny, a keď zotrúvaly neohrozene vo vyznávaní svojom, odsúdil ich na smrť. S radosťou nadzemskou išly sv. Flóra a Maria na miesto popravné a pri vzyvaní najsvätejšieho mena Ježiš, zoťal kat mečom hlavy ich. To stalo sa dňa 24. novembra roku 851. Zverskí Maurovia nechali ležať telá svätých mučeníc na popravnom mieste, aby ešte viac zneuctili ich a potom hodili ich do rieky.

Sv. Flóra a Maria vyobrazujú sa jako útlé panny, sediace spolu, v rukách ratolesti palmové a meč, medzi nimi stojí kríž, z ktorého rozprestiera sa žiara nebeská.

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože a Pane náš, prosíme Teba, aby sme zvelebovali neprestajnou vrúcnosťou palmy víťazstva svätých panien a mučeníc Tvojich, Flóry a Márie, aby sme my tie, ktoré nemôžeme oslavovať hodnou myslou, aspoň nasledovali pokornou poslušnosťou. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

25. novembra.

Sv. Katarína, panna a mučenica.

Svätý Augustín povedal: -“Miluj vedu, ale ešte viac cnosť.” Túto radu sv. učiteľa cirkevného plnila dávno pred ním skvele sv. Katarína, ktorej blahoslavenú pamiatku svätá cirkev dnes oslavuje a ktorú Gréci nazývajú p o vždy čistou.

Sv. Katarína (Čistá) narodila sa okolo roku 290 a pochádzala z rodu kráľovského; otec jej mal byť kráľ Kontos. Ona bola vzdelaná vo všetkých vedách, podivnej krásy a veľmi bohatá. Žila za časov ukrutného a nemravného cisára Maximina Daju v meste Alexandrii v Egypte. V mladšom veku bola pohankou. Keď vyrástla na prekvetajúcu pannu, uchádzali sa o ruku vznešenej, čarokrásnej, učenej a bohatej panny mnohí mládenci z vysokého rodu; ale odbila každého a riekla, že nepodá ruku svoju nikomu, leda by bol urodenejším než ona, bohatším, učenejším a múdrejším. I stalo sa raz, že vyšla na blízku púšť a sišla sa tam so zbožným pustovníkom. Dala sa s ním do reči a keď sa jej pýtal, prečo žije v slobodnom stave, odpovedala mu, čo požaduje od budúceho manžela svojho. Pustovník riekol: «Keď uveríš v Ježiša Krista a keď dáš sa pokrstiť nájdeš ženícha, ktorý má všetky tie vlastnosti. On je z najvyššieho rodu, najbohatším, najučennejším a najmúdrejšími Tieto slová dojaly vznešenú pannu. A keď to zbadal pustovník, dal jej obrázok Matky Božej, ktorá držala na ramenách Ježiška. A riekol jej: «Toho ženícha nedostaneš bez pomoci Matky jeho. Vyzývaj o pomoc Matku milosti, slúž pravému Bohu modlitbami, pôstom a rozjímaním nočným; i pros tú Matku Božiu, aby ukázala ti ženícha, po ktorom túži duša tvoja.» Katarína vrátila sa zamyslená do Alexandrie a rozvažovala slová pustovníkove. Cítila veľký nepokoj v srdci svojom a rozmýšľala celé noci. Konečne vyzývala s veľkou vrúcnosťou Matku Božiu, ako predstavoval ju obrázok, a vedľa nej Syna Božieho, ale on odvracal sa od Kataríny, že nemohla uzrieť tvár Jeho. I zarmútila sa a prosila Matku Božiu, aby ukázala jej milostivú tvár Syna svojho. Panna Maria oznámila jej, že keď chce vidieť tvár Syna jej, treba je najprv, aby poznala pravého Boha a dala sa pokrstiť. Katarína nemala pokoja po tomto zjavení; vyhládala kresťanského kňaza, dala sa vyučiť základne vo sv. viere a bola pokrstená. I zjavila sa jej zase preblahoslavená Panna Maria vo snách v nevýslovnej kráse a predstavila jej Syna svojho, Pána Ježiša Krista, ktorý priblížil sa k nej a podal jej jako snúbenici Svojej prsteň, i predpovedal jej muky, ktoré podstúpi za sv. vieru. Keď ráno sa prebudila, uzrela na prste svojom červený pruh do okola. Od toho času žila sväte.

I prišiel, jako rozpráva cirkevný dejepisec Eusebius, cisár Maximin Daja do Alexandrie. Bol to surový a nemravný človek. V mladosti býval pastierom, pokrevný jeho, cisár Galerius, povolal ho k sebe, sveril opatere jeho kone svoje a neskôr vymenoval ho za generála pri vojsku a konečne za spolucisára. Jako podcisár spravoval Asiu a Egypt. Žil nemravne a krvavé prenasledoval úbohých kresťanov. Za panovania jeho žili pohania veľmi rozpustile a sužovali

cnostných kresťanov; sám považoval nábožnosť kresťanov a čistotu mravov, ako píše kresťanský súveký spisovateľ Laktanc, za zločin a spreneverenie proti cisárom, kamkoľvek prišiel surový a bezbožný tyran, neúčtoval ohavné ženy a panny, ktoré dovádzaly mu necudní a zverskí dvoranovia vojaci, a mnohé kresťanky, ktoré vzdorovaly zverskému jeho pudu, podstupovali rožné mučenie a smrť. Toto zakúsila i sv. Catarina, ktorá v Alexandrii vynikala popri ráse svojej veľkou láskou k Spasiteľovi Jožiemu, zriedkavou čistotou srdca panenského a túžbou po dokonalosti kresťanskej ad všetky kresťanské panny.

Cisár Maximin Daja vydal rozkaz, aby šetci ľudia bez výminky obetovaly verejne mlodlám. Mnohí vlašní kresťania naľakali a hrozných nástrojov, ktoré prichystané oly k mučeniu neposlušných poddaných, apierali sv. vieru a dľa vôle tyranovej obetovať hotoví boli modlám. Svätá Katarína videla so zhrozením zradu, spáchanú na sv. viere mnohými nešťastníkmi, trnula boesťou a nemohla prekaziť ju, a zachrániť i red večnou záhubou slabých bratov a estry. Keď jedného dňa veľké množstvo jdu hrnulo sa k pohanským chrámom, aby obetovali modlám, nemohla sa zdržať sv. Catarina, vyšla z nádherného domu svojho a námestie, predrala sa zástupami k cisárovi, ktorý poberal sa ku slávnosti a výmluvnosťou nadzemskou vytýkala mu nepravosť jeho. Medzi iným hovorila: «Je to bláznovstvom pohádzať Stvoriteľom a obetovať nemým a hluchým modlám, ktoré emôžu ani sebe pomôcť, nie to ešte druhým! Cisáru, ty prehrešuješ sa proti povinnosťam svojim, keď odvádzaš ľud príkladom svojim a rozkazmi od cesty večného pasenia. I ty máš poznať Ježiša Krista, Syna Božieho a klaňať sa Mu, ktorý príma milostiví i tých, ktorí oľutujú hriechy voje.» Cisár Maximin Daja pozeral zadivený na vznešenú prekrásnu pannu, potlačil náhly hnev svoj a riekol, že chce slyšať ju v paláci svojom, keď bude po slávnosti; i vyzval ju, aby prišla k nemu. Po obetách išla neohrozená sv. panna do paláca cisárovhov a dľa vysokého rodu svojho prepustená bola sluhami pred mocného tyrana.

Poučenie.

Telo sv. Kataríny pochované bolo na vrchu Sinai, kde milostivý Boh dal pri ble-skoch a hrmení zákony Svoje ľudu Israelskému a oznámil svetu, že On je jediný Boh, Stvoriteľ neba i zeme, ktorému klaňať sa máme. Za túto pravdu Božiu položila i sv. Katarína život svoj. Vrch Sinai leží v Arabii. Keď človek cestuje od mesta Suez v Egypte pieskovými a skalnatými desnými púšťami, ukáže sa mu odrazu na ďalekom obzore vrchovec Sinai a vrchy, rozložené okolo neho. Keď cestovateľ prekročí vysoký hrebeň, vidí sa na rovine, ktorá spúšťa sa pomaly dolu. Okolo sú velikánske vrchy. Na tejto rovinke, asi v dvoch tretinách vysokého vrchu, stojí pamätný kláštor svätej Kataríny, nad ktorým vypína sa vrchovec Sinai ešte na 600 metrov. Celý kláštor má podobu štvorhrannej obdlžnej pevnosti, ohradenej vysokými stenami a baštami, ktoré stavané sú z veľkých kresaných skál vážiacich i osem metrických centov. Výška hradieb obnáša asi 30 metrov. Do kláštora vedie veľká brána, ktorá je vždy zatvorená, preto, aby mnisi boli bezpečnými pred nápadami lúpeživých Arabov; iba patriarcha z Carihradu vchodí otvorenou bránou dnu, keď niekdy navštívi kláštor. Kto z cestovateľov dostať sa chce do kláštora, treba mu sadnúť do koša a býva povrazom vytiahnutý do okna. Za kláštorom je priestranná záhrada, ohradená vysokými hradbami. Chrám, ktorý vystavila sv. Helena a opravil cisár Justinian, je najhlavnejším stavi-skom v kláštore: on vykladaný je granitom a mramorom. V chráme je hrob sv. Kataríny, v ktorom nachádzajú sa ostatky jej, najmä ruka, majúca podobu čerstvosti, okrášlená drahými prsteňami. Pri chráme je kaplnka, vystavená na tom mieste, kde stál ker, ktorý

zapálil sa pred Mojžišom; lebo tu začína sa vyzdvihovať z úžlabiny vrch Horeb. Hrob svätej Kataríny strážia grécki mnísi počtom šesťdesiati; k obsluhu kláštorskej žije tu ešte asi tristo ľudí, ktorí zaoberajú sa prácami vo veľkej záhrade. Po hradbách kláštora vinú sa révy. V záhrade, očistenej od skál, rastú citróny, pomaranče, datle, breskyne, jablone, olivy, zelené veci a iné potraviny; po bokoch rozkladajú sa veľké stromy cyprusové, pod ktorými zvykli odpočívať v chládku robotníci, ustatí od práce a horúčosti. Pravidlá života v kláštore sú prísne; každý mních prinútený je znáť nejaké remeslo, aby vyhotoviť sa mohlo doma všetko. Knihovňa kláštorská má 1500 gréckych kníh a 700 arabských rukopisov, ktoré čítavajú mnísi vo chvíľach slobodných od bohoslužieb a práce. Mnísi odbavujú spoločne modlitby svoje dva razy vo dne a dva razy v noci. Život v tomto kláštore trvá pre jednotlivých mníchov iba za päť rokov; potom navracajú sa do vlasti svojej a počítujú si za veľkú zásluhu, že žili na vrchu Sinai. Keď niekto z cestovateľov chce vstúpiť na vrchovec Sinai, dá mu kvardián za sprievodcu mnícha alebo sluhu. Cesta je obťažná, pokrytá veľkými skalami; okolie je holá pustatina bez všetkého bylinstva. Rozhľad s vrchovca je čarokrásny: na tri strany sveta rozkladá sa holá púšť, skalnatými vrchami najdivnejšej podoby pretrhnutá, a na Západe objavuje sa na ďalekom obzore tmavomodrý pás — Červené more, ktorým previedol Mojžiš divotvorným spôsobom Israelitov ku vrchu Sinai. Okolo vrchovca sú pozostatky kaplniek a chyžiek, ktoré obývali v dávnoteke zbožní pustovníci. Duch Človeka cíti sa byť povýšený nad všetky veci pozemské na tomto mieste, ktoré pripomína veľké veci Božie. Na susednom vrchu Horebe ukazuje sa bralo (veľká skala), na ktorom Mojžiš divotvorným spôsobom otvoril prútom svojím prameň vody. Vidieť možno na ňom od vrchu dolu žlabinu, asi 6 palcov hlbokú, ktorá ukazuje, že iba tekúca voda mohla vymyť ju. Ku týmto posvätným miestam putáva každoročne mnoho veriacich; a zaslúži to najmä hrob sv. Kataríny, ktorá použila vysokú učenosť svoju a výmluvnosť, aby obľúbila množstvo pohanov na pravú vieru, ktorá zachránila krásu tela svojho i duše Spasiteľovi svojmu a v zápase s neverou a necudnosťou položila život svoj pozemský, aby dosiahla korunu večnej slávy. Kresťane, používaj i ty učenosť svoju ku sláve Božej; «miluj vedu, ale ešte viac cnosť;» miluj nevinnosť tela i duše! Ved' sv. Cyprián hovorí: «Nevinnosť krotí žiadosti, povznáša ducha, podmaňuje smyselnosť, oslabuje náruživosť a uvádza telo v službu ducha.»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si dal príkazy Svoje na výške vrchu Sinai sluhovi svojmu Mojžišovi a nechal si preniesť na to miesto skrze sv. anjelov telo sv. panny Svojej a mučenie Kataríny: popraj nám na prímluvu jej, aby sme niekedy udôstojnení boli dostať sa na vrch, ktorý je Kristus, ktorý s Tebou i s Duchom svätým žije a kraluje na veky vekov. Amen.

26. novembra.

Sv. Konrád, biskup.

V meste Kostnici (Konstanc) bola jedna z najstarších a najslávnejších stolíc biskupských v Nemecku, ktorej mnohí biskupi vyznačovali sa učenosťou, vznešenými cnosťami a horlivosťou apoštolskou; medzi nimi vynikal sv. Konrád, ktorého pamiatku dnes oslavuje sv. cirkev.

Svätý Konrád pochádzal z rodu grófskeho, ktorý vždy vyznačoval sa horlivou príchylnosťou ku sv. cirkvi. Otec jeho bol Henrik, gróf z Altdorfu; matka Beata pochádzala zo

slovútneho domu grófov Hohenvarthských z Bavorska. Oba rodičovia nasledovali zbožný príklad vznešených predkov, i vychovávali starostlivé mladšieho syna Konráda, ktorý prejavoval od útlej mladosti náchylnosť k dokonalosti kresťanskej. Keď zbožný Konrád povyrástol z veku detského, dali ho rodičia do Kostnice na slávnú školu biskupskú k ďalšiemu vzdelávaniu. Biskup Noting, v ktorého dome mladík býval, obdivoval pokroky jeho vo vedách, horlivosť v modlitbe, pokoru, sebazapieranie a dobrotu srdca. On spojoval jako mládenec prísnosť s veselou myslou, jakou-vyznačievajú sa sluhovia Boží. Každý človek, ktorý poznal ho, obľúbil si a vysoko vážil vznešeného mládenca. Keď biskup badal veľkú náklonnosť jeho k stavu duchovnému, vysvätil ho po dokončených štúdiách za kňaza a ustanovil ho tajomníkom svojím. A usilovný i svedomitý Konrád dokazoval úradovaním svojím, že hodný je v plnej miere dôvery biskupovej. Bol opatrný, spravodlivý, zručný v prácach, láskavý a štedrý oproti bližným, i veľmi nábožný. Nielen biskup Noting, ale i kňazstvo ctilo a milovalo ho veľmi. I vyvolený bol nezadlho za prépošta kapituly a vikára biskupského.

Roku 934 zomrel biskup Noting. Ku pohrabu jeho do Kostnice prišiel sv. Ulrich, biskup z Augsburgu. Duchovenstvo žiadalo po pohrabe sv. biskupa, aby riadil voľbu nového arcipastiera. Po tridenom modlení vyslovil sa biskup, že rozhodol sa za prépošta Konráda. Sotva vyslovil sv. Ulrich mienku svoju, zvolali všetci kňazi: «Konrád nech je biskupom naším!» Pokorný sluha Boží nechcel prevziať ten ťažký úrad; lebo považoval seba za nehodného a neschopného. Na veľké prosby kňazstva a veriaceho ľudu i na domluvy sv. Ulricha prijal konečne po dlhom zdráhaní posvätenie a stal sa vzorným biskupom.

Jako dobrý pastier vynaložil celý život svoj svätému úradu so silnou vierou, pokorou, čistotou, nábožnosťou, láskou a milosrdenstvom. Horlivé ohlasoval učenie Božie, staral sa o čisté mravy kňazstva a veriacich a zvláštne ležalo na srdci jeho šťastie a pohodlie chudobných i nemocných. Majetky svoje otcovské zamenil za pozemky, ktoré ležaly pri sídelnom meste Kostnici; a tieto daroval z čiastky chrámu biskupskému a z čiastky chudobným ľuďom. I dôchodky biskupské upotreboval k takýmto cieľom. Chudobným a trpiacim veriacim svojim bol láskavým otcom a nikto neopúšťal palác jeho bez potešenia a podpory. Ale sláva Božia ležala najviac na zbožnom srdci jeho. V Kostnici vystaval tri chrámy a síce ku cti sv. Jána, sv. Pavla a sv. Mórica. Ozdobil nádherne chrám Matky Božej, a obohatil ho sv. ostatkami a drahocennými nádobami. Založil špitál, v ktorom denne nasyťovaní bývali dvanásť chudobní, rozmnožil dôchodky kanonikov pri chráme kapitulskom a naložil, aby bývali spolu v jednom dome a žiadon nemal osobitnú domácnosť a živnosť. O zbožnosti a vznešených cnosťach horlivého biskupa svedčí i to, že sv. Ulrich vyvolil si ho za úprimného priateľa. Spolu navštivovali často pútnické miesto Ainsiedeln (Einsiedeln) a posilňovali sa vzájomne zbožnými rozpravami vo svätej viere, v nádeji a láske, a každý z nich nachádzal u druhého poučenie, povzbudenie a útechu.

Sv. Konrád putoval tri razy do Svätej Zeme, kde po obťažnej a nebezpečnej ceste ponavštevoval prepamätané miesta, ktoré oslávil Spasiteľ narodením, životom a utrpením Svojím, i podivným vzkriesením a sláv-ným vystúpením do slávy nebeskej, aby obživil lásku svoju ku Pánu Ježišovi a bol horlivým sluhom Jeho. Aby oživoval pamiatku na boľastnú smrť Spasiteľovu i u veriacich svojich, dal vystaviť v kostole sv. Mórica sv. hrob, celkom dľa tej podoby, jaký vídal v Jeruzaleme. A dľa príkladu jeho začaly sa po celom Západe stavať hroby Spasiteľove v chrámoch a konať pobožnosti vo veľkom týždni pred radostnými sviatkami veľkonočnými. Často rozjímal pri tom hrobe Božom pohrúžený do blaženosti a nadzemskejši o prehorkom utrpení a

smrti Pána nášho Ježiša Krista. A keď potom slúžil sv. omšu, odbleskovalo sa hlboké pohnutie jeho nad prítomnosťou Spasiteľovou z obličaja a celej postavy jeho. Dobrotivý Boh navštevoval verného sluhu Svojho mnohými milosťami, a na prímluvu jeho stávaly sa divy. Pri boku sv. Konráda účinkoval v Kostnici jako kanonik svätý Gebhard, syn grófa Uza z Bregenzu. Svätý Konrád predpovedal mu, že bude biskupom a nasledovníkom jeho. A to sa i stalo. A tento sv. učeník jeho bol hodným nástupcom sv. Konráda; on založil pri Kostnici opátstvo Petershausen a povolal Benediktínov z Maria-Ainsidelnu do neho, i zomrel blahoslavenou smrťou jako otec chudobných r. 985.

On bol svedkom i divotvorného vysvätenia kaplnky preblahoslavenej P. Márie v Ainsidelne skrze anjelov a svätých, ktorí sostúpili boli s neba. Tam, kde teraz stojí chrám a slávny kláštor Maria Ainsidel (Einsiedeln), žil pred vyše tisíc rokmi svätý pustovník Menrád v pustom < lese, ktorého zavraždili tam dvaja zbojníci. Až do roku 907 stála pustovňa sv. Menráda prázdna; v nej usadil sa sv. Benno a započal zúrodňovať zem a ľud putovával sem k obrazu Panny Márie, ktorý ctí bol sv. Menrád. Divy a zázraky množily sa, a sv. Eberhard, opát neskôr vystaveného kláštora, dal postaviť nad kaplnkou, kde bol zavraždený sv. Menrád, veľký chrám. Sv. Konrád a sv. Ulrich prišli okolo 13. Septembra roku 947, i mnohí nemeckí veľmoži a početný zástup ľudu, aby sa posvätil nový chrám. Svätý Konrád išiel o pol noci pred slávnosťou vedľa obyčaja svojho s niekoľkými mníchami do kaplnky chrámovej, ktorá sriadená bola k úcte Panny Márie na starom mieste svojom, aby sa modlil. Sotva vošli do kaplnky, uslyšali ľúbezné spevy, a hneď na to uzreli Pána Ježiša Krista a preblahosladenú Pannu * Máriu, tiež i anjelov a svätých, ktorí svätili s obyčajnými obradami kaplnku. Počas svätenia slyšali hlasy nebeské: «Svätý Bože, v sieni slávnej Panny, smiluj sa nad nami! Požehnaný buď Syn Márie, ktorý prišiel, aby panoval večne.» A na to zase počuli spev anjelský: «Baránku Boží, smiluj sa nad živými, ktorí veria v Teba, smiluj sa nad nami! Baránku Boží, smiluj sa nad mrtvými, ktorí blahoslavene odpočívajú v Tebe, smiluj sa nad nami! Baránku Boží, udeľ pokoja živým i mrtvým, ktorí blahoslavene s Tebou panujú!» Svätý strach i radosť zmocnily sa sv. biskupa Konráda a sprievodcov jeho, i zostali v chráme na modlitbách s najhlbšou pobožnosťou až do svitania. Ráno sišli sa kňazi a veriace zástupy do kaplnky chrámovej ku posviacke. Sv. Konrád nechcel konať posvätný obrad a rozprával videnie, ktoré mal. Ale prítomní nútili sv. biskupa, aby posviacal kaplnku. Sv. Konrád nepod-volil sa, i vylieval modlitby svoje k milostivému Bohu až do poludnia. Netrzeplivé zástupy nútili muža Božieho, aby započal obrad. A hľa, slyšal hlas s neba: «Prestaň, braté, kaplnka je už posvätená!» Svätý sdelil im zjavenie a vôľu Božiu a všetci uspokojili sa a zvelebovali Boha, i Matku Spasiteľovu. Potom posvätil iba chrám.

Roku 964, teda šestnásť rokov nato, poslal cisár Otto vojsko svoje do Ríma na pomoc pápežovi Levovi VIII, ktorého napadli boli nepriatelia. S ním bola pri vojsku jeho Adelhaida, mnohí biskupi, vojvodcovia, veľmoži a rytieri z Nemecka, a medzi nimi nachádzali sa svätí biskupi Konrád a Ulrich, i druhí očití svedkovia zázraku, ktorý bol sa stal v Ainsidelne. Ten zázrak bol veľmi znamenitý a svätý Konrád rozprával o ňom obšírne pápežovi Levovi VIII. a kardinálom jeho. Prítomní biskupi z Nemecka potvrdili slová jeho. A pápež uznal ho i potvrdil.

O sv. Konrádovi rozpráva sa tiež, že počas sv. omše spadol so steny po premenení jedovatý pavúk do kalicha jeho. Svätý z úctivosti k najsvätejšej Sviatosti oltárnej, i aby nevzbudil pozornosť ľudu, vypil Krv Božiu i s hnusným hmyzom. A hľa, keď sedel pri stole, vyšiel pavúk z úst jeho, a neuškodil mu.

Sv. Konrád konal úrad svoj biskupský so slávou a vidomým požehnaním Božím za 42 roky; i povolal ho milostivý Boh k Sebe na večnosť dňa 26. novembra r. 976. Telo jeho pochované bolo, dľa výslovnej žiadosti jeho, vedľa kaplnky svätého Mórica. Neskôr prenesené boli ostatky jeho do biskupského chrámu v Kostnici. Pri hrobe jeho stály sa mnohé divy, i vystavená bola kaplnka nad ním. Pápež Kalixt II. vyhlásil ho roku 1120 za svätého.

Svätý Konrád vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, jako drží v ľavej ruke kalich a pravou požehnáva ho.

Poučenie.

Sv. Konrád pochádzal z bohatého a slávneho rodu grófskeho a predsa opovrhol slávou svetskou a stal sa kňazom, a to kňazom dľa Srdca Ježišovho. Keď vyvolený bol za biskupa, zhrozil sa prijať tú vysokú dôstojnosť. A prečo? On znal, že s dôstojnosťou biskupskou spojené sú veľké ťarchy duševné, veľká zodpovednosť, väčšia, než jednoduchého kňaza. Keď osvietenému biskupovi Avilovi bolo oznámené, že istý mladý kňaz jeho po prvej sv. omši hneď zomrel, odpovedal ten nábožný biskup: «On má predsa veľké a prísne zodpovedanie pred Bohom!» A o mnoho väčšie zodpovedanie má biskup, ktorému sverené je mnoho tisíc kresťanských duší. A ten istý zbožný biskup hovorí (Paedag. Christ. c. 8.): «Tak veľkú a obťažnú povinnosť majú duchovní pastieri, že, keby niektorý urobil zadosť len tretej čiastke, považovaný bol by od ľudu za svätého; keď predsa, keby chcel byť spokojný s tou treťou čiastkou, neušiel by ohňu pekelnému.» A tak, jak ťažký, nebezpečný je úrad kňazský, a najmä biskupský! A preto napomínal už sv. Pavel horlivé Timothea a Títa, aby dávali dobrý príklad veriacim v slovách, v obcovaní, v láske, vo viere, v čistote. Svätému Františkovi Serafinskému zjavil sa raz anjel s čistou krištálovou nádobou a riekol mu: «Františku, taký čistý má byť každý kňaz jako to sklo!» A sv. František považoval sa za nehodného, aby sa dal vysvätiť za kňaza, ačkoľvek bol mužom veľkej svätosti. Toto naplnilo bážňou i sv. Konráda pred dôstojnosťou biskupskou, A on mal na mysli i vyvýšenosť dôstojnosti tej, ktorej v pokore svojej považoval sa za nehodného. Sv. Ignác hovorí (Epíst. ad Smyrn.): «Kňazstvo je súhrn a rozkvet všetkej hodnosti, ktorá môže byť nájdená u ľudí.» A sv. Ambróz hovorí (L de dig. Sacerdotii c. 4.): «Jako zlato vznešenejšie a drahšie je nad olovo, tak vznešenejší a drahší je kňaz (biskup) nad stav kráľovský.» Veď jakýže je úrad a jaká moc biskupa a kňaza? Biskup a kňaz schopní sú: slúžiť sv. omšu, premeňovať chlieb a víno v pravé Telo a Krv Kristovu; rozväzovať hriechy u hriešnikov; prisluhovať iné sv. sviatosti; hlásať slovo Božie; spravovať veriacich, poťažne i kňazov. A tak biskup a kňaz prevyšuje všetkých hodnostárov sveta. On svoláva málo slovami Pána Boha s vysokého neba dolu na biednu zem a môže premeniť pri sv. omši chlieb a víno v opravdivé Telo a Krv Jeho, čo nemôže urobiť ani anjel ani iný svätý v kráľovstve nebeskom. Biskup a čiastočne i kňaz krátkymi slovami môže oslobodiť od väzby hriechov, vymôcť z priepasti pekelnéj i najväčšieho hriešnika, ktorého spravodnosť božská uvrhnúť sa chystá do priepasti ohňa pekelného, a to vtedy, keď taký hriešnik má opravdivú ľútosť v srdci svojom nad spáchanými hrie-chami, pri sv. spovedi vyzná ich, polepšiť sľubuje život svoj a dosť učiní; i otvára kajúcnikovi bránu slávy nebeskej. Či to nie veľká a nesmierna moc a dôstojnosť? Ktorý mocnár sveta môže to? Áno, sám Syn Boží sostúpil na zem s neba, prijal človečenstvo a zastával úrad najvyššieho kňaza, a udôstojnil osobne stav kňazský. Jako sv. Konrád, podobne konajú vrúcní duchovní pastieri obťažné práce svoje na vinici Pánovej; lebo dobre vedia, že keď skrze horlivé rozsievanie semena slova Božieho a

kresťanského cvičenia prinesú úžitok, že za to majú v nebi k očakávaniu veľkú odplatu a že účastní budú všetkých tých dobrých skutkov, ktoré pochádzajú z duchovnej práce ich. Kresťane, maj v úctivosti kňazstvo svoje, ktoré ustanovil Ježiš Kristus v apoštoloch v nepretrženom rade so zdedenou právo-mocnosťou! Veď Boh sám hovorí so Žalmistom (Žalm 104.): «Netýkajte sa pomazaných mojich!» A Kristus Pán hovorí (Lukáš 10, 16.) o sv. apoštoloch a plnomocných nástupcoch ich, biskupoch a kňazoch v pravej cirkvi: «Kto pohŕda vami, pohŕda Mnou, a kto pohŕda Mnou, pohŕda Tým, ktorý Mňa poslal.» Henrik VIII, kráľ anglický, veľký nepriateľ pápeža, biskupov a kňazov, zomieral v zúfalstve a polomŕtvý zvolal: «Ó duchovní, ó duchovní!»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si chcel pre spasenie duší, aby svätý vyznavač Tvoj a biskup, Konrád, bol učinенý všetko všetkým: popraj milostivé, aby sme preniknutí sladkosťou lásky Tvojej, následkom učenia jeho a života, i skrze zásluhu prímluvy jeho mohli sa dostať do večných radostí. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

Sv. Leonhard z Porta Mauricia, františkán.

Svätý Leonhard narodil sa dňa 20. decembra r. 1676 pri meste Genua v Itálii a síce v mestečku, Porto Mauriciu zvanom, z rodiny, menovanej Kasanuova (Casanuova); pri sv. krste dostal meno Pavel Hieronym. Od malička prejavoval znaky budúcej svätosti svojej. Keď mal desať rokov, vstúpil do kollegiuma rímskeho, ktoré riadené bolo Jezuitami. V tomto ústave vyznačoval sa usilovnosťou vo vedách a zbožným životom; i nachádzal sa neskôr medzi tými dvanástimi chovancami, ktorí tvorili pod správou otca (pátra) Karavitu počiatok slávneho neskôr družstva (kongregácie). V tomto družstve mal zbožný mládenec povolanie, aby prednášal deťom katechismus; nedeľného a sviatočného času obchádzal ulicami mesta a dohŕňal do chrámu postavačov a uličníkov ku slyšaniu slova Božieho.

Keď zbožný mladík Pavel Hieronym Kasanuova dokončil so skvelým výsledkom školy v kollegiume rímskom, chcel si vy-voliť život mníšsky a vstúpiť do kláštora františkánskeho svätého Bonaventúru. Po-krevní a priatelia vynaložili všetko možné, aby ho odvrátili od toho kroku. Ale milosť Božia podporovala ho v bohumilom úmysle jeho a nedal sa sklátiť. On bol presvedčený, že, keď ide o vyvolenie si stavu, treba je poslúchať viac Boha, než ľudí, a že netreba ohliadať sa na pozemskosť. I vstúpil vzdor mnohým prekážkam do kláštora sv. Bonaventúru a keď složil slávnostný sľub rádu františkánskeho, prijal meno «Leonhard z Porta Mauricia.»

Bol posvätený za kňaza a v krátkom čase stal sa príkladom zbožnosti a svedomitého plnenia všetkých predpisov rádu pre bratov svojich. Za patróna a vzor života vyvolil si sv. Vincenca z Ferraris. Predstavení rádu naložili svätému Leonhardovi, aby konal missie medzi ľuďom. S celou dušou prichytil sa ohlasovať slovo Božie na missiách a výtečné kázne svoje končieval obyčajne slovami: „Ó Ježišu môj, milosrdenstvo!“ Práce jeho missionárske korunované boli veľkými výsledkami. Ale ustavičné namáhanie oslabilo celkom telo jeho; upadol do nebezpečnej nemoci a za päť rokov nemohol konať úrad svoj kazateľský. Navrátil sa do vlasti a všade usiloval sa uvádzať pobožnosť cesty krížovej. Na cestách svojich missionárskych nadobudol si presvedčenie, že všade, kde sa konávala pobožnosť cesty krížovej,

prekvetaly zriedkavé čisté mravy. Pápeži nadeľovali boli túto pobožnosť mnohými a veľkými odpustkami a tak podporovaný bol horlivý muž Boží výdatne v zakladaní kalvárií a pobožnosti krížovej.

Mimo toho vinul sa svätý Leonhard zvláštnou zbožnosťou ku najsvätejšej Panne, Matke Božej. V nemoci svojej neprestajne vzýval ju o milostivú prímluvu. I bol odmenený tým, že bol uzdravený zázračne. A hľa, sotva sa uzdravil, venoval sa zase s celou silou účinkovaniu misijnému. Jako kazateľ pokánia precestoval Toskanu, Rím a okolie jeho, kraje Genevy a ostrov Korsiku. Kamkoľvek divotvorný kazateľ prišiel, požehnané bývalé práce jeho apoštolské veľkými spasonosnými výsledkami. V samom Ríme preplnené bývalé chrámy nábožnými poslucháčmi, v ktorých kázaval; a nielen veriaci pospolitý ľud, ale i veľmoži, kňazi, mnísi, biskupi navštevovali nadšené a výmluvné kázne jeho. Áno, i kardinál Lambertini, ktorý neskôr stal sa pápežom a prijal meno Benedikt XIV., nachádzal sa často medzi poslucháčmi jeho, a vysoko ctil sv. missionára. A nie div; lebo čo ohlasoval iným, usiloval sa plniť svedomito sám. Príklad jedo dodával ohnivým slovám jeho sily a bol vždy najpôsobivejšou kázňou. Aby sa prichystal k novej práci na vinici Pánovej, odchádzal s času na čas do samoty a radil sa s Bohom pri skrúšenej modlitbe a prísnom pôste. Vyprosil si od veľkvojvodu z Toskany príhodný dom, ktorý ležal neďaleko mesta Florenca, i povolával do neho tých horlivých kresťanov, ktorí chceli nemýlene brať účasť na duchovných cvičeniach dľa návodu sv. Ignáca z Lojoly. Takéto duchovné cvičenia (exercicie) odporúčal všade najmä kňazom a rozširoval ich.

Sv. Leonhard vyznačoval sa veľkou dôverou v Boha. Počas vyučovania napísal raz tieto slová: «Postav sa jako chudobný pred trónom Božím, pros jako chudobný, ktorý potrebuje vo všetkom podporu. Aby ťa Boh vyslyšal, predstav Mu nekonečnú dobrotu Jeho a ničomnosť svoju; obetuj Mu zásluhy Syna Jeho a upozorni Ho na zaslúbenia Jeho. Hovorievaj často pokorným srdcom: Ach Pane! Co-že utrátiš, keď popraješ mne vrúcnu lásku, hlbokú pokoru a anjelskú trpezlivosť? Bolo by to pre mňa veľkým darom, ale čo by zchádzalo skrze to Tebe?... Obetuj Mu zásluhy Ježišove a riekni: O Pane! Ja nemám žiadne zásluhy, ja som veľmi chudobný; ale ja hovorím so svätým Bernardom Tebe: Hľa, rany Tvoje sú zásluhy moje!»

Inokedy písal: «Ten, ktorý zúfa, nech hovorí pri každom pokúšaní: Ci budem odsúdený alebo nie, nechcem myslieť na to; ale chcem milovať Boha, jako len môžem!»

V Ríme založil sv. Leonhard v chráme svätého Theodora bratstvo najsvätejšieho Srdca Ježišovho. V Kolosseume, bývalom to krvavom divadle rímskom, v ktorom umučené bolo na státisíce prvých kresťanov, vystavené bolo pričinením jeho 14 kaplniek, v ktorých predstavovali sa stanice krížovej cesty Spasiteľovej. V mnohých miestach zaviedol ustavičnú poklonu prevelebnej Sviatosti oltárnej. Najsvätejšie meno Ježiš a sväté meno Maria za-vzníevy ustavične z úst jeho; i aby povzbudil k úcte týchto sv. mien tiež i druhých kresťanov, dal vykresat' do skál tieto požehnané sv. mená a tie skaly jako pomníky vystaviť na verejných miestach.

Vrúca bola láska jeho ku Matke Božej, Panne Márii; nieraz dal výraz tej útlej lásky v posvätných rečiach svojich. Tak riekol raz na kazateľni: «Keď si pomyslím, koľké a jak veľké milosti obdržal som skrze Máriu, zdá sa mi, že sa podobám chrámu s milostivým obrazom preblahoslavennej Panny, kde prikryté sú steny vôkol do kola tabličkami sľubnými, a kde nemožno čítať iné, iba toto: Za milosť, vyprosenú u Boha skrze Máriu! Tak je to i so mnou. Zdravý rozum môj, znamenitý úrad, v ktorom pracujem na spasení duševnom, sv. rúcho rádu, ktoré nosievam, všetky dobré hnutia vôle mojej, všetky dobré žiadosti srdca — sú milosti, ktoré

mám ďakovať Márii; čítajte len, vy nájdete napísané všade v duši mojej a v tele mojom slová: Z milosti Marie.» Často hovorieval: «Čo nemôže vykonať strach pred peklom a pred súdom a druhými strašnými pravdami, dostačí jediná kázeň od milej Matky mojej Marie.» Raz zase povedal: «Túžim zomreť, aby som mohol žiť s Mariou.» Inokedy zvolal na kazateľni: «Ach, milý ľud môj, nie sú to prázdne slová, hovorím úprimno; hovorím z celého srdca: žiadam si zomreť, aby som mohol žiť s Máriou. Ach, ľúba Matka moja, vezmi mňa na ruky svoje; hľa, ja jako biedné dieťa tvoje žiadam prísť ku tebe! Vy, najmilejší poslucháči moji! Pomodlite sa pozdravenie anjelské za mňa a vyproste mne milosť, aby som zomrel blahoslavené. A keď býval pokúšaný k hriechu, riekol: «Toto nenávidí Maria, najvyššia Pani moja! Nie, neobrazím ju; nie, to neurobím na veky!» Takto žil sv. Leonhard ustavične pod ochranou pre-blahoslavenej Panny Márie, Matky Božej, až do smrti svojej.

Sv. Leonhard pracoval požehnané jako výmluvný kazateľ na duševnom spasení bližných svojich za štyridsaťštyri roky. Nevyhýbal žiadnemu namáhaniu, žiadnej obete,, žiadnym prekážkam a utrpeniam, aby stal sa všetkým pre všetkých jako opravdivý apoštol Boží. Keď cítil, že blíži sa posledná hodinka putovania pozemského, utiahol sa z hluku sveta do posvätných stien kláštora sv. Bonaventúru v Ríme, aby sa dôkladne pripravil na ďalekú cestu do lepšej vlasti, do blaženej večnosti.

Zomrel blahoslavené dňa 26. novembra roku 1751, v 85. roku požehnaného života svojho. Keď sa rozniesol po meste chýr o smrti jeho, zvolal pápež Benedikt XIV.: «Ztratili sme mnoho na zemi; ale v nebi dosiahli sme orodovníka!»[®] A z očí pápeža vyronily sa slzy pri týchto slovách. Na hrobe jeho dialy sa mnohé divy. Pápež Pius VI, ktorý ho znal osobne, vyhlásil ho roku 1796 za blahoslaveného. A pápež Pius IX. vriadil ho dňa 29. júna roku 1867 do počtu svätých.

Sv. Leonhard z Porta Mauricia vyobrazuje sa v rúchu františkánskom, jako ohlasuje slovo Božie zástupom; pravú ruku má pozdvihnutú, ľavou drží sv. kríž.

Modlitba.

Nakloň sa, ó Pane, k prosbám naším, ktoré prednášame Tebe na slávnosť blahoslaveného Leonharda, vyznavača Tvojho: aby sme my, ktorí nedôverujeme spravodlivosti svojej, napomôžení boli prosbami toho, ktorý sa ľúbil Tebe. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

27. novembra.

Sv. Virgil, biskup.

Krajina Irská nazvaná bola v dobe prvých kresťanov zemou svätých; z nej vychádzali horliví vierozvestovia do susedných krajín, aby ohlasovali slovo Božie národom, ktoré posiaľ boli pohrúžené v tmách pohanstva. Do počtu tých zbožných mužov náleží i sv. Virgil, piaty biskup mesta Sol'nohradu (Salzburg), ktorý vyznačoval sa nielen vysokou učenosťou, ale najmä i veľkou svätosťou života a horlivosťou arcipastierskou.

Sv. Virgil narodil sa počiatkom ôsmeho storočia z rodu šľachtického v Irsku. Už v útlom veku prenikla srdce jeho láska ku Spasiteľovi takou mierou, že vznešený kresťanský chlapec neznal inej zábavy, než čítanie kníh náboženských, navštevovanie služieb Božích a slyšanie vysvetľovania slova Božieho. V školách vzdelával mladík s príkladnou usilovnosťou ducha svojho i srdce, odriekol sa sveta, túžil po dokonalom osvojení si vedy bohosloveckej, vedy to

spasenia, aby sa neskôr venovať mohol službe Božej. Pri neunavenom štúdiu nezanedbal zbožný mladík ozdobovať dušu svoju bohumilými cnosťami; bol pokorný a prísno zapieral seba. V krátkom čase zaskvel sa základnými vedomosťami svojimi a vznešenými cnosťami vo vlasti svojej medzi poprednými učencami kresťanskými a slúžil im za príklad. Vstúpil do kláštora a bol posvätený za kňaza. Jako mních slúžil za vzor bratom svojim.

Oduševnený za duševné spasenie svoje a bližných svojich opustil vlasť a chcel putovať do Jeruzalema ku hrobu Spasiteľovmu a do Ríma ku hrobom sv. apoštolov Petra a Pavla a potom venovať ostatok života svojho zvestovaniu sv. Evanjeliuma u tých národov, ktoré väzely posiaľ vo tmách pohanstva a nevery. V sprievode niekoľkých učencov a nábožných mužov, ku ktorým patrili priatelia jeho Lullus a Alto, preplavil sa z vlasti cez more a prišiel na pútnickej ceste svojej do západnej krajiny Franskkej. Pipin, vojvodca z Neustrie, vtedajší hlavný správca domu kráľovského (majordomus) a potomný kráľ Franský či Francúzsky, ktorý bol zvláštnym ctiteľom výtečných mužov, prijal zbožného pútnika veľmi blahosklonne a obľúbil si ho veľmi pre hlbokú učenosť a zriedkavé cnosti. U dvoru Pipinovho zdržoval sa sv. Virgil za dva roky a osvojil si úplne reči krajinské.

Toho času väznený bol pri dvore kráľa Franského vojvodca bavorský Odilo či Utilo. Sv. Virgil prosil Pipina, aby sa nakladalo kresťanskejšie s nešťastným Odilom: ba vymohol mu i slobodu, a nezadlho dosadený bol zase na stolec panovnícky do Bavorska. Pipin prial si, aby rozšírilo sa učenie Kristovo vo všetkých krajinkách, ktoré náležaly pod svrchovanú moc jeho. Roku 740 uprázdnila sa stolica biskupská v Solŕnohrade, ktorý patrila vtedy k Bavorsku. Pipin odporúčal Odilovi sv. Virgila ako muža, ktorý je najsúcejší a od ktorého môže sa s istotou očakávať, že zodpovie požiadavkám osiroteného biskupstva. Odilo vyhovel s radosťou tejto požiadavke, povolal sv. Virgila na dvor svoj vojvodský, vymenoval ho za opáta kláštora ku sv. Petrovi a potom za biskupa do Solŕnohradu. Pokorný sluha Boží prevzal správu opátstva a horlivé plnil úrad svoj; ale hrozil sa mnohých obťažných povinností, ktoré spojené sú s dôstojnosťou biskupskou a zdráhal sa za mnohé roky prijať posvätenie za biskupa. Medzi týmto časom spravoval svätiaci biskup Dolda, ktorý s ním bol prišiel z Írska, záležitosti biskupské v Solŕnohrade a sv. Virgil ako opát podporoval ho múdrou radou svojou v riadení kňazstva a veriacich. Pokorný sluha Boží vždy predstieral, že sa nehodí za biskupa, ačkoľvek bol veľmi nábožný, cnostný a jeden z najučennejších mužov veku svojho.

On učil, čo toho času bolo neslýchané, že zem naša má podobu guľatú a že dolejšia polovica jej obydlená je tiež ľuďmi protinožcami (antipodmi). Sv. Bonifác, apoštol Nemcov, ktorý r. 745 povýšený bol skrze Pipina za arcibiskupa v Mohuči (Mainz) a skrze pápeža Gregora II. a III., i Zachariáša (roku 751) za primáša celého Nemecka a Franska, odpieral veľmi tomuto neslýchanému tvrdeniu, ktoré neskôr dokázali plavci morskí, najmä odokrytím Ameriky, ako skutočne pravdivé. Áno, sv. Bonifác rozhorčil sa veľmi proti sv. Virgilovi pre túto pravdu; lebo on úzkostlivé strážil nad čistotou kresťanského náboženstva, i nazdával sa, že týmto, vtedy celkom novým, nepochopiteľným učením ohrozuje sa sv. viera. On myslel, že sv. Virgil mieni iných, od dosiaľ známych celkom rozdielnych ľudí, ktorí neboli spasení skrze Pána Ježiša Krista, čo sv. Virgil nikdy netvrdil. Nevzdelení ľudia nielen že nechceli tú pravdu veriť o druhých čiastkach zeme našej a o obyvateľoch ich, ktorí tam žijú na druhej strane zemegule našej, ale doliehali na sv. Bonifáca, aby vyhlásil sv. Virgila za kaciera. Sv. Bonifác vyhovel žiadosti ich na

tol'ko, že oznámil vec pápežovi rímskému. Sv. Virgil ospravedlnil sa u pápeža, ktorý bol uspokojený tým, ako vyložil mu svätý učenie svoje; i dal mu sv. požehnanie. Druhú rozoprú zapríčinil tiež učený sv. Virgil so sv. Bonifácom. Istý kňaz, ktorý neznal dokonale latinskú reč, vyslovil nesprávne slová, užívané pri sv. krste. Sv. Bonifác vo svätej horlivosti svojej vyhlásil ten sv. krst za neplatný. Sv. Virgil zastával platnosť toho krstu. Oba svätí obrátili sa k pápežovi do Ríma v rozopre svojej. Pápež Zachariáš rozhodol, že krst je platný pod tou podmienkou, keď ten kňaz iba z nezbehlosti v reči nevyslovil do písмены predpísané slová. Táto rozličnosť mienok týchto svätých mužov nerozviazala sväzok bratskej kresťanskej lásky a svornosti medzi nimi; oni ctili a vážili sa ináč veľmi a horlili za povznesenie sv. cirkve vo veľkej shode.

Konečne na prosby viacej biskupov a veriacich ľudu rozhodol sa sv. Virgil a dal sa vysvätiť za biskupa do Sol'nohradu dľa vôle vojvodcu Odila. V dôvere v milostivého Boha nastúpil sv. Virgil so svätým zápalom a horlivosťou prácu svoju biskupskú vo vinici Pána. Žil veľmi prísno. Popri mnohých prácach, ku povzneseniu kresťanských cností u kňazstva a veriacich konaných, mŕtivil smyselnosť svoju postami a nočnými strážami, a posilňoval ducha svojho ustavičnou modlitbou a čítaním spisov sv. Otcov cirkevných. V prvom roku úradu biskupského posvätil kostol v Ôtingu pri Va-gingu, ktorý boli porúčali nepriatelia a ktorý bol vystavil znovu gróf Gynter (Gúnther) z Chiemgavu. Posiaľ bol chrám kláštorný u sv. Petra jediný chrám v Sol'nohrade a spolu chrámom biskupským. Keď nestačil pre rastúci počet veriacich, začal sv. Virgil stavať roku 767 na tom mieste, kde dnes stojí dóm (chrám biskupský), nádherný chrám s veľkými nákladkami, ktorý bol dohotovený za šesť rokov. Životopisec jeho hovorí, že sv. Virgil postavil vždy v sobotu medzi robotníkov nádobu s peniazmi, z ktorej každý mal si vziať plácu svoju, a že žiadon z nich nemohol si vziať viacej, než zaslúžil.

Dňa 24. septembra roku 773 posvätil sv. Virgil s veľkou slávou tento nový chrám biskupský k úcte prvého apoštola tohoto kraja, sv. Ruperta, i dal preniesť z chrámu kláštorského sv. Petra väčšiu časť ostatkov sv. Ruperta a učeníkov jeho, sv. Chunibalda a Giselara do nového chrámu, kde posiaľ odpočívajú. A to urobil sv. biskup tým cieľom, aby budúci biskupi sol'nohradskí žive boli upamätovaní na nesmrteľné zásluhy sv. Ruperta a spolu ponúkani, aby domáhali sa svätosťou života a neunavenou horlivosťou k najvyššiemu cieľu. — A sv. Virgi-lovi neležalo na srdci iba biskupstvo jeho, ale i tie národy, ktoré posiaľ nepoznaly Spasiteľa sveta, Ježiša Krista a učenie Jeho božské. Ved' hlavne preto opustil vlast' svoju! I vysielal kňazov svojich do susedných krajov, do vrchov alpských, aby tam ohlasovali slovo Božie v úbočiach skrytým a bývajúcim pohanom, i zanedbáva ným kresťanom. Horliví kňazi jeho vnikali do najvzdialenejších a najneprístupnejších úbočí sňazných Alp a vyhľadávali tam pole pre prácu svoju apoštolskú. Tak vnikli kňazi jeho do rozličných pobočných úvalov a našli tam v divoromantickom kraji medzi hoľami a sňazkami liečivé vody, ktoré dnes známe sú jako kúpele Gaštainské (Gastein) po celej zemi, kde každoročne premnoho nemocných nachádza úľavy alebo i uzdravenie. I bane na rudu železnú dal sv. Virgil v tom kraji otvoriť a kopat' železo a tieto bane stály sa požehnaním pre celú krajinu. Tak staral sa sv. Virgil nielen o duševné spasenie bližných, ale i o hmotný blahobyt ich.

V terajšom Korutánsku bývali toho času Slovinci pod panovníkom svojim Borutom. Roku 748 oborili sa na nich divokí Avari, ktorí obývali časť driernej Pannonie (terajšie Zadunajsko). Borut nemohol im odolať, pozval na pomoc Bavorcov. Títo premohli Avarov, zahnali ich na Východ a urobili si odvislými Slovincov. Vojvodca bavorský Thasilo II., ktorý poskytol pomoc

Borutovi, bol s krajinou svojou podriadený Pipinovi Krátkemu a preto patril pod vrchnú vládu kráľov Franských. Syn Borutov Karat (Charastus) a synovec Chotimír (Chetimar, Chetumar) odvedení boli s mnohými vznešenejšími Slovincami z Korután do Bavorska, jako záložníci (rukojmovia). Po smrti Boruta roku 750 dosadil Pipin za vojvodu do Korután syna jeho Karata a po skorej smrti jeho, roku 753, Chotimíra a zaviazal si ich prísahou vasalskou (t. j. jako podriadených panovníkov). Oba boli obrátení počas bývania svojho v Bavorsku na vieru kresťanskú a usilovali sa rozširovať ju tiež i v Korutánoch. I poslali vyslancov ku sv. biskupovi Virgilovi s prosbou, aby prišiel do Korután s kňazmi, ktorí znajú slovanskú reč, i aby ohlasovali sv. Evanjelium pohanom, utvrďovali vo sv. viere kresťanov, odstránili poveru, privádzali do lona sv. cirkve rozkolníkov a bludárov a vôbec starali sa o rozšírenie a upevnenie pravého sv. náboženstva v tej krajine. Sv. Virgil nemohol osobne ísť do Korután pre mnohé práce svoje v biskupstve, ale s radosťou poslal dvoch nábožných a vyskúsených kňazov Lupa a Majorana, ktorí roznášali s pomocou Božou svetlo sv. Evanjelia po celej krajinke a nahovorili vojvodu Chotimíra, že sa dal priveliť s poddanými svojimi ku biskupstvu soľnohradskému. Keď sa to stalo, poprosil nábožný vojvodu sv. Virgila, aby sám osobne prišiel do Korután a tam prehliadol stav sv. cirkve. Ale sv. Virgil mal pred sebou inú cestu a preto Dosial miesto seba krajinského biskupa Mo-desta v sprievode niekoľkých kňazov a diakonov, medzi ktorými vynikali zbožní kňazia Pato a Beginbert Biskup Modestus usadil sa v Korutánsku a pracoval neunavene s kňazstvom svojim vo vinici Pánovej na jednote v učení a zachovávaní pravidiel opravdivé kresťanského života. Keď biskup Modestus po niekoľkých rokoch v Korutánoch zomrel, prosil zase vojvodu Chotimír svätého Virgila, aby prišiel do zeme jeho. V okolí Soľnohradu povstali boly nepokoje; poslal preto svätý biskup iba viacej kňazov pod dozorstvom Latina do Korután, a konečne išiel i sám na dvor Chotimírov. Kade-koľvek išiel, vítaný bol s veľkou radosťou jako apoštol, a bol i takým pre Korutány. Staval kostoly a chrámy, posviacal ich; ohlasoval slovo Božie ľudu; navštevoval nemocných a udeľoval im útechu nebeskú. Tak precestoval celú krajinku po všetkých mestách, mestečkách a dedinách a usporadoval všetky duchovné záležitosti, i odstraňoval prekážky, ktoré sa stavali v cestu rozkvetu sv. cirkve.

Na cestách svojich apoštolských prišiel sv. Virgil až na hranice Pannonie a pohol vojvodu bavorského Thasila k tomu, že založil slávny kláštor Kremsmynster (Krems-múnster), ktorý stal sa Hornému Rakúsku, a zvláštne tak zvanej « Komore soľnej », opravdivým požehnaním, z ktorého podnes Benediktíni rozširujú s neunavenou pilnosťou požehnanie Božie po celom okolí.

Po návrate svojom s ciest apoštolských do Soľnohradu pospiechal sv. Virgil do Dingolfingu na shromaždenie biskupov, aby tam prispel k spasiteľným uzavretiam vysokou učenosťou a skúsenosťou svojou. Vojvodcovi Thasilovi II. bol sv. biskup radcom a úprimným priateľom, i zachránil ho pred mnohým zlým a zadržal ho výstražným slovom svojím od niejedného nepredloženého kroku. Vážnosť jeho vzrastala vždy viac a viac u veriacich, kňazstva a mocnárov skrze dobrotivosť jeho, pokoru a svätú horlivosť. A dobrý ľud zveleboval biskupa svojho už za života jeho jako svätého.

Za tridsať rokov apoštoloval sv. Virgil medzi Nemcami a Slovanami. Ešte raz precestoval biskupstvo svoje soľnohradské, ponavštevoval všetky farnosti, usporadoval v nich bežné záležitosti, napomínal veriacich ku kresťanským cnosťam a svätému životu. Na zpiatočnej ceste do Soľnohradu napadla ho nemoc. Keď sa priblížil ku krásnemu mestu, kde bol spôsobil toľko

dobrého> zalialy sa oči jeho slzami v predtuche blízkej smrti, i zvolal: «Tu je miesto odpočinku môjho, tu chcem bývať dovečne!» I pripravil sa skrúšeným prijatím sv. sviatostí na odchod do blaženej večnosti, dokončil bohumilý a účinný život svoj dňa 27. novembra roku 780. Telo jeho bolo pochované v chráme biskupskom, ktorý sám vystavil. Pápež Gregor IX. vriadil ho roku 1232 do počtu svätých. On je patrónom zemskej v južnom Tyrolsku, kde je dnes zasvätený sviatok. On je i patrónom biskupstva Solnohradského (Salzburg) a ostatky jeho odpočívajú posiaľ pod hlavným oltárom velebného domu (chrámu biskupského) v Solnohrade.

Poučenie.

Sv. Virgil narieknutý bol nerozumným ľuďom z kacíerstva, keď hovoril pravdu, ktorú nemohli pochopiť; ba sám metropolit jeho, sv. Bonifác, udal ho v horlivosti svojej za čisté učenie sv. cirkve u pápeža ako novotára. A hľa, sv. Virgil znášal pokojne to nespravodlivé narieknutie, a nenarušil mi priateľstvo svoje v spore so sv. Bonifácom. On riadil sa dľa sv. Evanjeliuma a naučil sa byť tichým a pokojným; lebo poznal zo slov Krista Spasiteľa, ako bude zachádzať spravodlivý Boh s tými, ktorí odpúšťajú bližným svojim a sú krotkého srdca. Kresťane, nasleduj sv. Virgila v milovaní pokoja! Sv. Ján Chrysostomus hovorí: «Pokoj býva živený pri prameni svätej lásky; on je počiatkom viery, stĺpom spravodlivosti, najprimeranejšou zárukou budúcej nádeje; on spojuje prítomných, sjednotuje pozemskosť s nebesami, a ľudskosť s božstvom.»

Sv. Virgil zatúžil, aby bol pochovaný v tom meste a síce na posvätnom mieste, kde za života verne slúžil Bohu a svedomite účinkoval na vinici Pánovej. To miesto, kde pochovávané bývajú telá mŕtvých kresťanov, nazývame cintor, hrobitov, miesto odpočinutia; a označuje sa tým, že, ako semeno, zasiate na poli, časom svojim zase vychádza zo zeme a rastie, tak i telá mŕtvých, ačkoľvek v tom poli Božom sú po-hrobené k odpočinku, predsa v deň súdny povstanú všetky zase zo zeme. Na takomto poli Božom, na posvätnom mieste, má i každý kresťan priat' si, aby bol pochovaný k odpočinutiu po prácach života pozemského. A prečo? Také miesta svätené bývajú posvätnou vodou; a toto svätenie spôsobuje veľkú radosť dušiam v očistci, ktorých telá sú pochované na tom mieste a odpočívajú. Áno, tie duše, ktorých telá odpočívajú na tom mieste, bývajú účastné všetkých sv. omší, ktoré konávajú sa v blízkom chráme. A tiež modlitby, konané na hrobitovoch skrze veriacich, prinášajú veľký úžitok dušiam tých, ktorých telá tam práchnivejú. A konečne sv. patrónovia toho posvätného miesta orodujú obzvlášť u Boha za tie duše. Sv. cirkev zabraňuje pochovávať nehodných na posvätné miesta, a to za pokutu pre veľký zločin a nekajúcnosť Už v Starom Zákone predpovedal prorok Jeremiáš o bezbožnom kráľovi Joachimovi (22.): «Pochovaný bude pohrabom osličím a bude vyvrhnutý zhníly z brán Jeruzalemských.» Ten sv. prorok chcel riečiť, že taký nie je hoden, aby bol pochovaný počestne ako druhý človek, ale ako nerozumný zver. Z tohoto vidno, jak po sväté sú kresťanské hrobitovy. A jak chcú pochovávať za časov našich «osvietenci»; a «slobodomyselníci»? Im zavadzajú hrobitovy, ako zavadzajú im chrámy Božie. Oni chcú páliť mŕtvolu, ako to činili niekedy pohania. I po tomto poznávame ich, že sami sú pohania, rozširovať domáhajú sa zase pohanské mravy a obyčaje medzi kresťanami. A preto, katolíci, dajte si pozor, aby ste neboli svedení hlučnými slovami «osvietencov» ku novému pohanstvu! Odprevádzajte pobožné mŕtvých svojich na posvätné miesta k časnému odpočinku, modlite sa za blahoslavené vzkriesenie ich k životu večnému; a pri tom rozpomínajte sa, jak márný a pomíňajúci je život ľudský, i rieknite pri pohľade na ležiaceho na mŕtvach sami k sebe: Dnes tebe, a zajtra mne!

Poslali vyslancov ku sv. biskupovi Virgiiovi s prosbou, aby prišiel do Korután s kňazmi, ktorí znajú slovanskú reč, i aby ohlasovali sv. Evanjelium pohanom, utvrďovali vo sv. viere kresťanov, odstránili povery, privádzali do lona sv. cirkve rozkolníkov a bludárov a vôbec starali sa o rozšírenie a upevnenie pravého sv. náboženstva v tej krajine. Sv. Virgil nemohol osobne ísť do Korután pre mnohé práce svoje v biskupstve, ale s radosťou poslal dvoch nábožných a vyskúsených kňazov Lupa a Majorana, ktorí roznášali s pomocou Božou svetlo sv. Evanjeliu po celej krajinke a nahovorili vojvodcu Chotimíra, že sa dal privteliť s poddanými svojimi ku biskupstvu soľnohradskému. Keď sa to stalo, poprosil nábožný vojvodca sv. Virgila, aby sám osobne prišiel do Korután a tam prehliadol stav sv. cirkve. Ale sv. Virgil mal pred sebou inú cestu a preto oslal miesto seba krajinského biskupa Modesta v sprievode niekoľkých kňazov a diakonov, medzi ktorými vynikali zbožní kňazia Pato a Beginbert Biskup Modestus usadil sa v Korutánsku a pracoval neunavene s kňazstvom svojim vo vinici Pánovej na jednote v učení a zachovávaní pravidiel opravdivé kresťanského života. Keď biskup Modestus po niekoľkých rokoch v Korutánoch zomrel, prosil zase vojvodca Chotimír svätého Virgila, aby prišiel do zeme jeho. V okolí Soľnohradu povstali boly nepokoje; poslal preto svätý biskup iba viacej kňazov pod dozorstvom Latina do Korután, a konečne išiel i sám na dvor Chotimírov. Kadekoľvek išiel, vítaný bol s veľkou radosťou ako apoštol, a bol i takým pre Korutány. Staval kostoly a chrámy, posviacal ich; ohlasoval slovo Božie ľudu; navštevoval nemocných a udeľoval im útechu nebeskú. Tak precestoval celú krajinku po všetkých mestách, mestečkách a dedinách a usporadoval všetky duchovné záležitosti, i odstraňoval prekážky, ktoré sa stavaly v cestu rozkvetu sv. cirkve.

Na cestách svojich apoštolských prišiel sv. Virgil až na hranice Pannonie a pohol vojvodcu bavorského Thasila k tomu, že založil slávny kláštor Kremsmynster (Krnsmúnster), ktorý stal sa Hornému Rakúsku, a zvláštne tak zvanej «Komore soľnej», opravdivým požehnaním, z ktorého podnes Benediktíni rozširujú s neunavenou pilnosťou požehnanie Božie po celom okolí.

Po návrate svojom s ciest apoštolských do Soľnohradu pospiechal sv. Virgil do Dingolfingu na shromaždenie biskupov, aby tam prispel k spasiteľným uzavretiam vysokou učenosťou a skúsenosťou svojou. Vojvodcovi Thasilovi II. bol sv. biskup radcom a úprimným priateľom, i zachránil ho pred mnohým zlým a zadržal ho výstražným slovom svojim od niejedného nepredloženého kroku. Vážnosť jeho vzrastala vždy viac a viac u veriacich, kňazstva a mocárov skrze dobrotivosť jeho, pokoru a svätú horlivosť. A dobrý ľud zveleboval biskupa svojho už za života jeho ako svätého.

Za tridsať rokov apoštoloval sv. Virgil medzi Nemcami a Slovanami. Ešte raz precestoval biskupstvo svoje soľnohradské, ponavštevoval všetky farnosti, usporadoval v nich bežné záležitosti, napomínal veriacich ku kresťanským cnosťam a svätému životu. Na zpiatočnej ceste do Soľnohradu napadla ho nemoc. Keď sa priblížil ku krásnemu mestu, kde bol spôsobil toľko dobrého, zalialy sa oči jeho slzami v predtuche blízkej smrti, i zvolal: «Tu je miesto odpočinku môjho, tu chcem bývať dovečne!» I pripravil sa skrušeným prijatím sv. sviatostí na odchod do blaženej večnosti, dokončil bohumilý a účinný život svoj dna 27. novembra roku 780. Telo jeho bolo pochované v chráme biskupskom, ktorý sám vystavil. Pápež Gregor IX. vriadil ho roku 1232 do počtu svätých. On je patrónom zemskej v južnom Tyrolsku, kde je dnes zasvätený

sviatok. On je i patrónom biskupstva Soľnohradského (Salzburg) a ostatky jeho odpočívajú posiaľ pod hlavným oltárom velebného dómu (chrámu biskupského) v Soľnohrade.

Poučenie.

Sv. Virgil narieknutý bol nerozumným ľuďom z kacierstva, keď hovoril pravdu, ktorú nemohli pochopiť; ba sám metropolit jeho, sv. Bonifác, udal ho v horlivosti svojej za čisté učenie sv. cirkve u pápeža jako novotára. A hľa, sv. Virgil znášal pokojne to nespravodlivé narieknutie, a nenarušil mi priateľstvo svoje v spore so sv. Bonifácom. On riadil sa dľa sv. Evanjeliuma a naučil sa byť tichým a pokojným; lebo poznal zo slov Krista Spasiteľa, jako bude zachádzať spravodlivý Boh s tými, ktorí odpúšťajú bližným svojim a sú krotkého srdca. Kresťane, nasleduj sv. Virgila v milovaní pokoja! Sv. Ján Chrysostomus hovorí: «Pokoje býva živý pri prameni svätej lásky; on je počiatkom viery, stĺpom spravodlivosti, najprimeranejšou zárukou budúcej nádeje; on spojuje prítomných, sjednotuje pozemskosť s nebesami, a ľudskosť s božstvom.»

Sv. Virgil zatúžil, aby bol pochovaný v tom meste a síce na posvätnom mieste, kde za života verne slúžil Bohu a svedo-mite účinkoval na vinici Pánovej. To miesto, kde pochovávané bývajú telá mŕtvých kresťanov, nazývame cintor, hrobitov, miesto odpočinutia; a označuje sa tým, že, jako semeno, zasiate na poli, časom svojim zase vychádza zo zeme a rastie, tak i telá mŕtvých, ačkoľvek v tom poli Božom sú pohrobené k odpočinku, predsa v deň súdny povstanú všetky zase zo zeme. Na takomto poli Božom, na posvätenom mieste, má i každý kresťan priat si, aby bol pochovaný k odpočinku po prácach života pozemského. A prečo? Také miesta svätené bývajú posvätnou vodou; a toto svätenie spôsobuje veľkú radosť dušiam v očistci, ktorých telá sú pochované na tom mieste a odpočívajú. Áno, tie duše, ktorých telá odpočívajú na tom mieste, bývajú účastné všetkých sv. omší, ktoré konávajú sa v blízkom chráme. A tiež modlitby, konané na hrobitovoch skrze veriacich, prinášajú veľký úžitok dušiam tých, ktorých telá tam práchnivejú. A konečne sv. patrónovia toho posvätného miesta orodujú obzvlášť u Boha za tie duše. Sv. cirkev zabraňuje pochovávať nehodných na posvätné miesta, a to za pokutu pre veľký zločin a nekajúcnosť. Už v Starom Zákone predpovedal prorok Jeremiáš o bezbožnom kráľovi Joachimovi (22.): «Pochovaný bude pohra-bom osličím a bude vyvrhnutý zhníly z brán Jeruzalemských.» Ten sv. prorok chcel riečiť, že taký nie je hoden, aby bol pochovaný počestne jako druhý človek, ale jako nerozumný zver. Z tohoto vidno, jak po svätne sú kresťanské hrobitovy. A jak chcú pochovávať za časov našich «osvietenci; a «slobodomyselníci»? Im zavadzajú hrobitovy, jako zavadzajú im chrámy Božie. Oni chcú páliť mŕtvoly, jako to činili niekedy pohania. I po tomto poznávame ich, že sami sú pohania, rozširovať domáhajú sa zase pohanské mravy a obyčaje medzi kresťanami. A preto, katolíci, dajte si pozor, aby ste neboli svedení hlučnými slovami «osvietencov» ku novému pohanstvu! Odprevádzajte pobožné mŕtvých svojich na posvätné miesta k časnému odpočinku, modlite sa za blahoslavené vzkriesenie ich k životu večnému; a pri tom rozpomínajte sa, jak márný a pomíňajúci je život ľudský, i rieknite pri pohľade na ležiaceho na mórach sami k sebe: Dnes tebe, a zajtra mne!

Modlitba.

Vyslyš, prosíme Teba, ó Pane, prosby naše, ktoré na slávnosť blahoslaveného Virgila, vyznavača a biskupa Tvojho, vznášame k Tebe, a skrze zásluhy toho, ktorý bol hoden slúžiť Tebe, vyslobod nás od všetkých hriechov. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

28. novembra.

Sv. Štefan Mladší, opát a mučeník.

Spisovatelia cirkevní menujú sv. Štefana, ktorého blahoslavenú pamiatku sv. cirkev dnes oslavuje, na rozdiel od prvého mučeníka sv. diakona Štefana, Mladším, alebo i s vrchu sv. Auxencia.

Sv. Štefan Mladší narodil sa roku 714 v Carihrade (Konštantinopole). Rodičia jeho boli veľmi bohatí a nábožní. Už pred narodením vyznačil ho milostivý Boh. Zbožná matka jeho Anna vzdychala bola k Bohu v nedeľu veľkonočnú, aby ráčil vyslyšať prosbu jej a darovať jej syna. Po mnohých modlitbách slyšala vo sne slová: «Buď pokojná, modlitba tvoja je vyslyšaná!» O krátky čas presvedčila sa, že milostivý Boh vyslyšal vzdychanie jej. Keď sa narodil synčok, obetovala ho preblahoslavenej Panne Márii a riekla: «Prijmi, ó Matka Božia, tohoto milovaného syna môjho, ktorého iaroval mne Boh na prímluvu tvoju!» A keď počula, že sv. Germán kráča v slávnostnom sprievode do hlavného chrámu v Carihrade, aby zaujal stolec arcibiskupský, xmáhlala sa do chrámu sv. Sofie, aby izrela sv. Germána. I vystúpila s novona-odeným synkom na stolicu, popri ktorej nal ísť sv. arcibiskup. A keď kráčal popri nej, zvolala: «Požehnaj, ó pane, dieťa moje!» iv. Germán pozdvihol ruku k požehnaniu riekol: «Nech požehná ho Pán na prímluvu prvého mučeníka Svojho!» Po službách Božích pokrstil sv. Germán synka jej a dal mu meno Štefan mučeník.

Pod ochranou zbožných rodičov rástol potom chlapčok v nábožnosti a láske Božej, kým neodдали ho najslávnejším učiteľom ku vyučovaniu a vychovávaníu. Osvojil si základné vedomosti o katolíckom náboženstve. A sv. veda, jako i skvelý príklad rodičov, ktorí vinuli sa s celým srdcom k pravej viere Kristovej, zachránily sv. Štefana Mladšieho cez celý život jeho pred svodcami a kaderami. Keď povyrástol, najradšej čítaval sv. Písmo a spisy sv. Jána Zlatoústeho (Chrysostoma). I mrtvil telo svoje, že všetci ľudia obdivovali zbožného vznešeného mladíka. Už v šestnástom roku objavovala sa u sv. Štefana Mladšieho veľká sila duševná, ktorú si osvojil hlbokými vedomosťami a horlivými modlitbami.

Už roku 726 vydal bol surový a nevzdelaný cisár Lev Isaurský rozkaz, aby kresťania nectili obrazy. Márne namáhal sa sv. Germán poučiť sprostého tyrana, ktorý vyšinul sa z obecného vojaka na trón cisársky a neznal ani čítať ani písať, v jakom smysle sv. cirkev dovoľuje ctiť obrazy. I pápež Gregor II. odpísal r. 730, že nie mocnárom, ale biskupom náleží rozhodovať vo veciach viery. Tyran poshadzoval pravoverných biskupov a ustanovil na miesto ich nehodných slávobažných ľudí. Na celom Východe borené byly sochy a obrazy.

Mnoho nevinnej kresťanskej krve bolo vyliatej. V samom Carihrade zúrili bezbožní obrazoborci zločinnou rukou proti chrámom Božím, obrazom svätých a proti pravoverným kresťanom. Mnohí katolíci utekali z kaciarskeho mesta, aby zachránili život svoj. I zbožní rodičia sv. Štefana Mladšieho prinútení boli opustiť nešťastné rodné mesto. Na úteku svojom odovzdali starostliví rodičia synka svojho opátovi Jánovi v kláštore sv. Auxencia, ktorý ležal na vrchu oproti Carihradu blízko mesta Chalcedónu. Sv. mládenec vyznačoval sa takou horlivosťou v dosiahnutí dokonalosti kresťanskej, že výtečný opát Ján podal mu už po jednom roku rúcho rádu a že sám složil so svätou nadšenosťou slávnostný sľub. I bol v kláštore vzorom pokory, poslušnosti a obeto-vavej lásky. Povinnosťou jeho bolo starať sa o hmotné zaopatrenie kláštora a

on konal službu svoju k veľkému uspokojeniu bratov; denne prinášal pokrm i vodu zo značnej diaľky a z veľmi ťažko prístupného miesta.

Medzitým zomrel zbožný otec sv. Štefana Mladšiedo a matka jeho i dve sestry ostaly bez podpory. Na rozkaz predstavených vybral sa i sv. Štefan do Carihradu, aby usporiadal pozostalosť otcovskú a postaral sa o matku i o sestry. I popredal všetko, rozdal utržené peniaze chudobným, opatril matke a sestrám miesta v kláštorech v krajinke Bithynii a sám navrátil sa potom do kláštora sv. Auxencia, i pokračoval v čítaní sv. spisov, v rozjímaní a plnení povinností svojich.

Roku 744 zomrel zbožný a znamenitý opát Ján. A mnísi vyvolili jednohlasne tridsaťročného brata, sv. Štefana za opáta svojho. A mnísi auxencinskí volili dobre a-nezmýlili sa v mladom mužovi Božom. Vyvolil si úzku cellu, ktorú obýval bol predchodca jeho, na vrchovci vrchu; lebo bratia obývali zväčša roztrúsené sem-tam izbičky, ktoré ležaly na vrchu sv. Auxencia, a utvorily tak jednu rodinu; iba k spoločným službám Božím schádzavali sa všetci do kláštora, ktorý ležal na úpätí vrchu. Ustavičná modlitba, odpisovanie kníh a pletenie košov i čerencov (sieti) rybárskych byly obyčajné práce mníchov. Sv. opát prevyšoval v zbožnosti všetkých a vyhľadával prácou ručnou chlieb svoj. Potreby jeho telesné byly veľmi skrovné, že mohol z výdelku ešte i chudobným udeľovať almužny. Zbožný život opátov známy bol ďaleko a mnohí učenici prihlasovali sa k nemu, tak že behom rokov počet mníchov veľmi vzrastal. V štyridsiatom druhom roku svojom složil sv. Štefan z pokory úrad svoj, vyvolil si za obydlie úzku jaskyňu, podobnú hrobu, v ktorej nemohol ani len stáť, ale iba ležať. Jaskyňa prikrytá bola iba z polovice, tak že videl vždy nebe, po ktorom túžil; v lete vystavený býval horúčosti slnečnej, v zime dážďu, sňahu a mrazom. Život jeho v tejto pustovni bol veľmi prísny. Za rúcho slúžila mu drsná koža ovčia, pod ktorou nosieval železnú reťaz, ktorá visela s pliec na bedrá v podobe kríža a ktorá pripevnená bola k telu pod pazuchami a na drieku železným opaskom. Postieval sa prísno. Vo dne a v najväčšej Čiastke noci zaoberal sa modlitbami, prespevovaním žalmov, čítaním posvätných spisov a rozjímaním. Z ďaleka prichádzali k nemu ľudia, aby prosili ho o radu alebo o prímluvu u milostivého Boha. Mnísi, ktorých prenasle-dovaly bezbožné úrady cisárske, prichádzali v zástupoch k nemu; a múdry muž Boží prijímal ich láskavé a radil, aby utiahli sa do vzdialených krajov, kde nebolo kacierov obrazoborcov.

Toho času zúrilo nové prenasledovanie katolíkov pre ctenie obrazov. Roku 754 shromaždil bol nový cisár, Konštantín Kopronymus, syn predošlého hlúpeho zúrivca, ktorý nebol ani kresťanom, ani židom, ani pohanom, shromaždenie kacierskych biskupov, aby odsúdili ctenie obrazov svätých. Kacierskí biskupi, ktorých ustanovil na miesto pravoverných z čiastky otec jeho Lev Isa-urský a z čiastky on sám, vyhovel radi žiadosti násilníckeho cisára. A tyran prevýšil v zlosti i otca svojho; lebo dal vraždiť kresťanov, ktorí ctili obrazy čo i len súkromne. Mnohí mnísi, kňazi a pravoverní kresťania prichádzali na poradu ku svätému Štefanovi, čo by mali robiť v tom prenasledovaní, čo učiť a veriť. Sv. Štefan utvrdoval ich v pravej viere, tešil a radil, jako sa majú držať, i povzbudzoval vo vytrvalosti.

Násilnícky cisár dopyčul o svätosti a vážnosti muža Božieho a chcel si získať ho pre bezbožný cieľ svoj a vymôcť podpis jeho. I poslal na vrch sv. Auxencia ku sv. Štefanovi radcu svojho Kallista, úlisného a výrečného chytráka, s darami a s odkazom, jako si váži cisár učenosť a nábožnosť jeho, a práve preto očakáva od neho, že podpíše uzavrenie svolaných biskupov a prispeje ku pokoji cirkve. Ale sv. Štefan nechcel podpísať uzavretie kacierskych biskupov, ktoré čelilo proti zrejmemu zdedenému učeniu cv. cirkve a riekol, že je hotový umrieť pre úctu

posvätných obrazov. On hovoril z vážnou dôstojnosťou: «Nie, pane môj, ja nemôžem podpísať nariadenie shromaždenia kacerských biskupov k úpadku čistej viery! Nikdy nepritiahnem si kliatbu Božiu a katolíckej cirkve. A každodenne hotový som obetovať krv a život svoj pre úctu obrazov, ktorú potlačiť chce cisár na večnú hanbu svoju. Keby som nemal v tele svojom viac krvi, než môžem držať na dlani, predsa chcem ju vycediť pre obraz ukrižovaného Ježiša. Zanes nazpät dary cisárovi, ktorý sa nebojí postaviť na čelo hnusných bludovercov; lebo olej hriešnikov nebude voňať v celie mojej a pokrm, ktorý posielala mne, nepoškvrní ústa moje.» Zahanbený navrátil sa radca k cisárovi a oznámil mu odpoveď svätého.

Cisár rozpálil sa hnevom nad tou odpoveďou, a to tým viac, lebo očakával prajný výsledok. I rozkázal Kallistovi, aby hneď išiel s vojakami ku pustovní smelého mnícha, odviedol ho do kláštora, na úpätí vrchu ležiaceho, a strážil ho tam s ostatnými mníchami, dokiaľ by nedostal iný rozkaz.

Kallistus prišiel s vojakami k pustovní sv. Štefana; i vytiahli ho násilne z úzkej jaskyne. Ale keď videl, že svätý pustovník ani rovno stáť, ani chodiť nevládze, zadivili sa a boli pohnutí k útrpnosti. Ved' ustavičnými postami bol celkom vysilený a k tomu celé roky sedával a kľáčiaval zhrbený v nízkej jaskyni. I vzali ho útrpní vojaci na ruky svoje a niesli ho s najväčšou šetrnosťou do kláštora. Tu strážili vojaci svätého Štefana a ostatných mníchov za šesť dní. Za tento čas nepoživali uväznení mnísi so sv. Štefanom žiadneho pokrmu, modlili sa neprestajne a prespevovali žalmy vo dne i v noci. Keď cisár Konštantín Kopronymus odišiel bol vtedy (r. 757) do vojny proti Bulharom, nevedeli vojaci, čo majú robiť s väzňami; i odniesli na siedmy deň sv. Štefana zase nazpät do pustovne jeho.

Keď sa navrátil cisár z výpravy vojanskej do Carihradu, oznámil mu úskočný radca Kallistus, že možno zničiť sv. Štefana úkladom. Pomluvou mal byť uvedený do podozrenia u pravoveriacich a pozbavený vážnosti, jakú všeobecne požíval. I podkúpil zlostný dvoran peniazmi jedného bezbožného mnícha, aby tento rozširoval utrhačnú povest', že sv. Štefan stojí v hriešnom obcovaní s istou vdovou, ktorá na radu jeho vstúpila do ženského kláštora, ktorý ležal neďaleko kláštora svätého Auxencia na úpätí vrchu. Keď cisár dokočil o tejto utrhačnej obžalobe, rozkázal sudcovi, aby išiel s vojakami do kláštora mníšek, uväznil vdovu a doviedol do Carihradu. Mníšky odbavovali práve modlitby svoje, keď zrazu vylámané boly dvere osamelého kláštora a zavznela kliatba kacerských vojakov i šramot zbraní. Zbožná pieseň Bohu zasvätených panien zatíchla a zavznievalo bojazlivé vzdychanie. Všetky mníšky rozutekaly sa, aby sa schovaly pred zbojníkmi. A iba predstavená, menom Anna, ostala stáť neohrozene na chodbe a pýtala sa po príčine bezbožného nápadu na tichý kláštor. Sudca sdelil jej rozkaz cisárov. I zavolala opátka obviňovanú a naložila jej, aby išla v mene Božom s jednou sestrou ku cisárovi a tam hovorila pravdu. Sám cisár, bezbožný Konštantín Kopronymus, vylýchal uväznenú mníšku, i pýtal sa bezočive, jaké prostriedky použil opát Štefan, aby mohol sviest' ju k zločinu. Nevinná mníška zvolala: «Pane, hľa, telo moje je v moci tvojej! Daj mučiť ho dľa vôle svojej; ale nepočuješ odo mňa nič iného iba čistú pravdu, že Štefan je nevinný svätý muž, ktorému ďakujem duševné spasenie svoje.» Na všetky ostatné necudné otázky mlčala zbožná mníška. Tyran dal ju odviesť do žalára. Na druhý deň predvolal ju úslužný sudca na námestie v Carihrade, kde shromaždil sa veľký zástup ľudu a zase vypočúval vevinnú. Neohrozená zbožná mníška zastávala slávnostne svätý život opáta Štefana. Sudca ukázal na svä-zok prútov a riekol: «Týmito dám šľahať teba až na smrť, keď nevyznáš sa z hriešneho obcovania s opátom.» Mníška mlčala. Na

pokynutie sudcovo pochytili vojaci nevinnú mníšku a šľahali ju poviazanú prútami tak dlho, kým nezamdlela a dýchať neprestala. Na smrť ubíčovanej mníšky odvliekli suroví vojaci do kláštora, kde úbohá nezadlho zomrela.

Keď sv. Štefan neprestával povzbudovať pravoverných kresťanov ku vyznávaniu sv. viery a ku vytrvanlivosti v krutom prenasledovaní, vymysleli obrazoborci novú nástrahu, aby dolapili sv. opáta, umlčali a zničili. Cisár zakázal prijímať novicov do kláštora, najmä zpomedi sluhov svojich, aby prejavil nenávisť svoju proti katolíkom. Na radu úslužných kacierskych dvoranov naviedol sám jedného sluha, aby išiel ku sv. Štefanovi, pretvaroval sa ako kajúcnik a prosil o prijatie do kláštora. Úslužný dvoran, menom Juraj Synklet, prišiel ku pustovní sv. Štefana, pretvaroval sa ako pokorný kajúcnik a prosil o prijatie do rádu. Sv. Štefan poznal, že prosebník náleží k dvoru cisárskemu; lebo nemal brady, ktorú zakázal cisár nosievať. Nechcel dopustiť, aby bol prijatý medzi bratov, i preto, lebo znal prísny zákaz cisárov. Ohavný klamár nedal sa odbyť a hovoril s ľútostivým plačom, že je prenasledovaný u dvora Konštantínovho pre vyznávanie pravej viery a že duševné spasenie jeho vystavené je veľkému nebezpečenstvu. Sv. Štefan, ktorý v zbožnosti svojej neznal, čo je podlosť a pretváрка, sľutoval sa nad ošemetníkom a podal mu rúcho rádu. Podlý dvoran Synklet ušiel o niekoľko dní z kláštora a prišiel v rúchu mníšskom ku zlostmému cisárovi. Na druhý deň povolal cisár kacierskych mešťanov do divadla, zaviedol ta i podvodníka, predstavil ho ľudu v rúchu mníšskom, žaloval pred shromaždenými na mníchov a zvláštne na sv. Štefana, že opovrhujú zákonami cisárskymi a že opät láka k sebe dvoranov jeho a kazí, ako majú príklad na prítomnom Synkletovi. Na to strhol s podvodného dvorana rúcho mníšske, hodil ho medzi ľud, ktorý zneuctil ho a pošliapal nohami. I dal vyzliecť do naha ošemetníka, položiť ho na zem, oblievať a umývať vodou, aby vraj «nečistota mníšska sišla s neho.» A potom dal ho obliecť do skvostného rúcha dvorského. Takýmto spôsobom a hnusným nadávaním na mníchov vzbúril tyran sberbu kaciersku proti sv. Štefanovi a bratom jeho, aby zakryl ohavný úmysel svoj a ospravedlnil! ukrutné pokračovanie svoje proti katolíkom.

I vyslal cisár Konštantín Kopronymus vojakov na vrch sv. Auxencia, aby vylial pomstu svoju na nevinných mníchov. Suroví kacierski vojaci vyhnali mníchov z kláštora a z pojedíných chyžík, podpálili kláštor, chyžky (celly) a chrám, vytiahli sv. Štefana z pustovne jeho, vláčili ho po skalách a trňoch, bili ho a tupili až ho dovliekli ku brehu morskému a zavreli do kláštora v meste Chrysopole, ktoré ležalo neďaleko Carihradu.

Po niekoľkých dňoch poslal tyranský cisár do kláštora miešanú komissiu, ktorá pozostávala z piatich kacierskych biskupov, z radcu Kallista a tajomníka cisárovoho, aby vyšetrovali sv. Štefana. I priviedli vojaci sv. Štefana v refazoch skutého pred vyšetrujúcich sudcov a sv. opát zastál si s vyjasnenou tvárou pred bludovercami. Kacierski biskupi prihovorili sa mu na oko priateľsky a pochlebovali mu. Na to vyzvali ho, aby premenil smýšľanie svoje a podpísal uzavretie cisárovo a biskupov. Áno, vysvetlili mu, že treba je, aby podpísal výnos miestneho cirkevného snemu. Sv. Štefan nedal sa zvykľat vo sv. viere; ale dokazoval nepodvratne, že ten snem nemá žiadnej platnosti, lebo že bol svolaný bez vedomia pápeža, ako najvyššej hlavy cirkevnej, a od stolice rímskej nebol potvrdený a že to učenie hlásané je iba kacierskymi biskupami i uzavretie toho snemu čelí proti všetkým všeobecným snemom sv. cirkve. Konečne pýtal sa ich: «Či to nie je pravda?» A oni nútení boli mlčať. Potom obrátil oči svoje k nebu a zvolal: «Kto nevzýva Pána Ježiša Krista v obraze Jeho, nech je prekliaty!» Na tieto slová povstal kaciersky biskup z Nikomedie, pyšný, surový a svetársky človek, a chcel

uderit' sv. Štefana. Ale priskočil kaciersky vojak, predišiel ho a hodil sv. Štefana nemilosrdne na zem. Svätý ďakoval Bohu za trýznenie.

Radca cisársky Kallistus a tajný pisár zahanbili sa nad touto surovosťou kacier-skeho biskupa a vojaka a odišli z kláštora s nehodnými biskupami. Poslanci vrátili sa k cisárovi, ktorý sa spýtal, čo vykonali. Kallistus odpovedal: «My sme premožení!» I chválil učenosť, výmluvnosť a cnosť sv. Štefana. Tyranský cisár škripal zubami od zlosti. Nevedel si rady; lebo neopovážal sa zavraždiť sv. muža, ktorého ctili nielen katolíci, ale i veľmi mnohí miernejší kacieri a obával sa vzbury ľudu nielen v Carihrade, ale i v okolí. Konečne rozhodol sa tyran a vypovedal sv. Štefana do vyhnanstva na ostrov Prokonuesus.

Svätý trpiteľ Štefan ďakoval milostivému Bohu, že omilostil ho a poprial mu trpeť trýznenie a potupu pre česť Syna Jeho, Pána Ježiša Krista, i odišiel roku 763 s radosťou na pustý ostrov.

Na ostrove vyhľadal si sv. Štefan pri brehu morskou jaskyňu v brale a vyvolil si ju za obydlie. Tu žil veľmi prísno. Jedával korenky, ovocie poľné a zeliny; čerstvú pitnú vodu poskytovala mu blízka studnička. Nezadlho prišli za ním i bratia mnísi, ktorých dal bol rozprášiť zverský tyran s vrchu sv. Auxencia, a dovedli sebou i milovanú matku a sestry sv. Štefana, ktoré neskôr i pomrely na tomto ostrove. Ostrov Prokonuesus stal sa veľkým chrámom. Modlitby a chválospevy ozývaly sa tam dňom i nocou. Svätí vyhnanci žili pri najväčšej chudobe a biede veľmi šťastlivé a spokojne. Denne navštevovali spoločne kostolík sv. Anny, ktorý si opravili, a odbavovali služby Božie. S ostrova rozširovalo sa učenie ďalej na Východ, že posvätné obrazy majú byť ctené pravovernými kresťanami. Sv. Štefan konal vo vyhnanstve svojom i mnohé divy, ktorých povest' rozniesla sa široko-ďaleko. Medzi inšími donesený bol ku sv. Štefanovi vojak, ktorý bol pošinutý na všetkých údoch. Pokrevní prosili sv. opáta, aby požehnal ťažko nemocného. Sv. Štefan podal vojakovi ku polubeniu znamenie sv. kríža a prežehnal ho. Sotva dotkli sa perný vojakove sv. kríža, hneď bol zázračne uzdravený. Šťastný vojak navrátil sa do Carihradu a verejne zveleboval sv. Štefana jako muža Božieho a horlil proti bezbožným kacierom obrazoborcom. Nadvážnosť sv. Štefana vzrastala so dňa na deň, jako i úcta ku posvätným obrazom a sochám.

Keď dozvedel sa o tom tyranský cisár Konštantín Kopronymus, rozbesnel sa proti svätému ešte viac. Rozkázal vojakom, aby uväznili sv. opáta jako buriča ľudu, a priviedli poviazaného do Carihradu. Tyran chcel mať na blízku muža Božieho, aby sa mohol vypomstiť nad ním. Suroví vojaci pviazali okovami ruky a nohy sv. Štefana a privliekli ho do hlavného mesta. Po niekoľkých dňoch dal si Kopronymus predviesť sv. opáta a v zúrivosti zvolal, keď uzrel ho: «Či je tento ten bedár, ktorý všade hanobí mňa a strpčuje život môj?» Sv. Štefan mlčal pri týchto potupných slovách zúrivca. Kaciersky cisár hanobil ďalej svätého opáta a konečne zvolal: «Nehanobníku, či neodpovieš na otázky moje ? Alebo či myslíš snáď, že nie som hoden toho?» Svätý riekol vážne: «Vladáru a cisáru! Keď máš oprávnenú príčinu, aby si zavraždil mňa, nuž neodkladaj, ja som pripravený k tomu. Ale keď si dal zavolať mňa, aby si vypočul mňa, nuž ukoj hnev svoj. Zákony ríše tvojej nakladajú, aby sa mierne zachádzalo i so zločincami.» I začal sa výsluch o ctení obrazov. Cisár pýtal sa sv. Štefana: «Ci my šliapeme Krista nohami, keď šliapeme obraz Jeho? Prečo považuješ nás za kacierov?» Sv. Štefan dokazoval dôkladne učenie sv. cirkve, že ctiť sa majú obrazy svätých. Prítomný kaciersky biskup zastával obrazoborcov. Sv. Štefan prosil sudcu o peniaz. A keď mu ho podali, ukázal na obraz cisárov, ktorý nachádzal sa

vyrytý na ňom, a pýtal sa cisára: «Pane, či je toto obraz a nápis ?» Cisár odpovedal zachmúreno a zlostne: «Cíže by bol, leda cisárov ?» A svätý múdry opát pokračoval: «Keď by niekto hodil na zem s opovržením tento peniaz a pošliapal nohama, či by bol trestaný ?» Shromaždení sudcovia odpovedali: «Ten bol by vinný velezrady a jako taký bol by i trestaný.» Muž Boží hovoril povýšeným hlasom: «Ó poľutovania hodná zaslepenosť! Vy hovoríte, že hoden je trestu ten, kto zneuctí obraz panovníka, smrteľného človeka. A jaký-že trest zastihne teda tých, ktorí šliapu nohama a zneuctujú obrazy Spasiteľa Božieho, svätej Matky Jeho a iných svätých ? Či možno konať takýto hrozný zločin bez trestu?» A keď všetci porazení mlčali, hodil neohrozený muž Boží peniaz na zem a pristúpil ho s opovržením. Prítomní vrhli sa jako šialení na sluhu Božieho a chceli vyhodiť ho von oknom. Cisár, ohromený týmto výstupom, bránil sv. Štefana pred úslužnými zúrivcami, dal poviazať ruky jeho na zadok, hodiť mu povraz na krk a tak viesť, jako velezradcu, ulicami Carihradu do žalára, aby bol úradne odsúdený.

Medzi tým, čo sa toto dialo so sv. Štefanom, prenasledovali kacierski obrazoborci vždy viac a viac pravoverných kresťanov, a to bez ohľadu na vek a stav, nielen v samom Carihrade, ale po celom Východe, ba i na Západe, kam siahala moc bludarského tyrana. Cisár Konštantín Kopronymus vydal bol už drier prísny rozkaz, aby všetci poddaní jeho složil i prisahu, dľa ktorej mali sa odrieknuť ctenia sôch a obrazov svätých, áno i opovrhovať nimi. a kde by sa ešte nachádzaly, boriť, páliť a ničiť ich. Následkom tohoto utrutného rozkazu nútily všetkých kresťanov, aby skladali túto bohaprázdnú prisahu. Kto neuposlúchol, bol hrozne mučený, okaličený, zavraždený; najmenšou pokutou bolo, keď shabané byly niekomu statky a majetky jeho a keď bol poslaný do vyhnanstva. A tak boli ukrutne prenasledovaní skrze kacierskych obrazoborcov v celej východnej ríši rímskej katolíckej veľmoži, ze-mäni, mešťania, roľníci, kňazi, mnísi a mníšky, ba i vojaci cisárski, ktorí nechceli zapreť sv. vieru a ctíli, čo i len súkromne v domoch svojich, obrazy a sochy svätých.

V žalári, do ktorého hodený bol sv. Štefan, našiel 342 mníchov, ktorí privlečení boli zo všetkých kláštorov a ktorí hotoví boli podstúpiť najväčšie muky, než by boli složili tú hroznú prisahu. Sv. Štefan zaplakal od radosti, keď uzel taký veľký počet veľkodušných vyznavačov katolíckej viery, i zveleboval Boha pre veľké milosrdenstvo jeho. Všetci vyznavači ctíli vysoko sv. opáta jako mučeníka a ľúbali ruky i nohy jeho. Žalár premenil sa v chrám Boží. Vručné modlitby a prespevovanie žalmov ozývaly sa dňom i nocou v ňom. Strážcovia žalára dojatí boli takou mierou skrze trpelivosť a veselosť ducha týchto svätých mužov, že preukazovali im vzdor prísnemu rozkazu ukrutného cisára najväčšiu láskavosť; i umenšovali každým možným spôsobom biedu ich. Sv. Štefan požíval iba dva razy do týždňa niečo pokrmu. Iba spasenie duševné svoje a bližných mal pred očami; modlieval sa a rozjímal; napomínal bratov ku stálosti vo sv. viere. Jedného dňa predpovedal sv. Štefan bratom svojim, že blíži sa koniec života jeho. Všetci väzni zarmútili sa veľmi. Svätý tešil ich nádejou, že ne-zadlho budú spojení všetci u Boha. I chystal sa usilovne k smrti. Mnohí pravoverní kresťania navštevovali žalár a oduševňovali sa krásnym príkladom sv. vyznavača a súdruhov jeho. Dňom pred smrťou svojou oznámil zase sv. Štefan zbožnej manželke hlavného žalárnika, že ráno na druhý deň bude prosieť Boha v nebi za ňu i za všetkých väzňov.

Toho istého dňa dozvedel sa ukrutný cisár, že sv. Štefan premenil žalár na chrám Boží a že obyvatelia carihradskí početne chodievajú do žalára, aby slyšali kázne jeho. V zlosti vyriekol nad ním výrok smrti, aby bol zoťatý. Ale hneď zase odvolal krvavý výrok svoj; lebo chcel usmrtiť ho

ukrutnejším spôsobom a neprial mu verejnú smrť mučenícku. Konečne rozkázal, aby dvaja radcovia išli so sluhami do žalára a vyzvali ho ešte raz, aby podpísal nariadenie, Čeliace proti úcte posvätných obrazov; a keby sa vzpíeral, aby ho bičovať dali, kým by nevydal dušu. Radcovia prišli s vojakami do žalára a uzreli sv. Štefana pohrúženého v skrúšenej modlitbe. I pohnutí boli takou úctou oproti svätému, že padli k nohám jeho, prosili ho aby požehnal ich, a navrátili sa domov celkom napravení. Cisárovi oznámili, že opät nepodpísal uzavretie kacierskych biskupov a preto že vraj vykonali na ňom rozkaz cisárov a že následkom toho smrť jeho je blízka. Na druhý deň ráno odobral sa sv. Štefan dojímavým spôsobom od bratov svojich a riekol: «Žijte blažene, otcovia i bratia, žijte s Bohom! Vytrvajte neohrozene v pravej viere a modlite sa za maličkosť moju; lebo hľa, čas smrti mojej je už tu, a už vidím korunu pred bránou. Ja mám iba tú starosť a obavu, že satan klásť bude mne prekážky v cestu pre nevedomosť moju a pre množstvo opominutí mojich, a že pre ne nebudem snáď môcť dosiahnuť spasenie svoje.» Keď videl, že všetci začali plakať hlasno, žiadal, aby podali mu posvätené rúcho rádu s opaskom; potom chcel odložiť svoju kapucňu. Keď to zbadali mnísi, prosili ho, aby to neurobil: lebo že sa to nesvedčí, keď dokonat' chce život svoj bez posvätného odznaku rádu. Sv. Štefan riekol na to: «Bojovník má vystúpiť celkom voľne na miesto boja. A k tomu nemôžem dopustiť, aby vztekľý ľud pokryl toto drahé rúcho potupou, zneuctil a znesvätil ho.» Všetci prítomní prisvedčili mu. Odložil kapucňu, obliekol sa do pustovníckeho koženého rúcha svojho, sadol si medzi mníchov a rozprával s nimi o večnosti.

A v skutku dozvedel sa cisár, že sudcovia oklamali ho, i začal včas ráno zúriť a hrozne kričal: «Či už niet nikoho, kto bol by mne verným a oslobodil mňa od tohoto mnícha?» I povstal jeden z milovníkov tyranových, sobral sberbu vojanskú a uličnícku, i vodral sa s ňou do kláštora. Ničomníci poviazali sv. Štefana povrazami a reťazami, vliekli ho ulicami mesta a trýznili ho ukrutne. Keď vliekli ho popred chrám sv. Theodory, namáhal sa povstať a narovnať telo svoje, aby pozrel na chrám. Jeden zo zverských trýzniteľov uderil sv. Štefana hákom tak silno po hlave, že sa hned' rozštíepila a modzgy rozsypaly sa po skalnatej dlážke. Zbožný kresťan, menom Theodorus, posbieral modzgy jeho. Bezdušné telo jeho vláčila vztekľá kacierska sberba tak dlho ulicami Carihradu, kým neboly dokaličené a rozkusované všetky údy jeho, ktoré sem-tam rozhádzané ležaly. Konečne pohádzala ľutá sberba telo jeho do jamy, do ktorej hádzavaly sa telá zločincov. Tak dokončil sv. Štefan Mladší bohumilý život svoj mučeníckou smrťou dňa 28. novembra roku 768.

Poučenie.

Sv. Štefan vyznačoval sa veľkou stálosťou vo vyznávaní pravého učenia sv. cirkve oproti bludárom obrazoborcom a za toto sv. učenie znášal s veľkou trpezlivosťou potupu, trýznenie a mučenícku smrť. A čo ozbrojilo zbožného mnícha s vrchu sv. Auxencia takou pevnou vierou, pokojnou myslou v utrpení a neohrozenou stálosťou? On čítaval usilovne spisy otca cirkevného, sv. Jána Zlatoústeho (Chrysostoma), a bol dokonale ozbrojený proti klamstvu a svádzaniu kacierov, bezbožných obrazoborcov, ktorí za príkladom Mohamedánov a k vôli ich nectili obrazy svätých (Vid' Legendu, sväzok IV., str. 1107—1112) a krvavé prenasledovali pravoverných katolíkov. Slávny opát Benediktínov Gerbert (nar. r. 1720 v Čiernom lese v Nemecku) hovorí o sv. Otcoch cirkevných a o spisoch ich: «Z týchto prameňov treba učencovi Božiemu polievať lúky svoje; z nich čerpať smysel sv. Písma, brať dôkazy cirkevných článkov viery a osvetlenie

ich, ozbrojiť a obživiť ducha svojho pokladami náboženstva. Ponevác kresťanská viera nezakladá sa na nových vynálezoch alebo výplodoch rozumu ľudského, ale dostala sa k nám od Krista i apoštolov skrze nepetrženú nitku ústného podania (tradície), nuž nemožno nám ináč, iba skrze tento vodovod uistiť sa o tejto ustavičnej trvácnosti článkov viery (dogmov), keď oni neprestajne skúmali dňom i nocou sv. Písmo a zákon Boží, a podali do rúk nám, potomkom svojim, čistý a neporušený poklad slova Božieho.» Kresťane, máš vedieť, že učenie sv. cirkve zakladá sa na sv. Písme a ústnom podaní apoštolskom: kto nepridíža sa toho, ten blúdi. I ty nasledovať máš, osvietený pravým učením Ježiša Krista, sv. Štefana Mladšieho v horlivosti za toto pravé učenie Božie a v trpezlivosti v prenasledovaniach od bludárov, «osvietencov» a neznabohov súčasných. Milostivý Boh dopúšťa prenasledovanie za hriechy ľudské. Sv. Cyprián hovorí: «Ten prestane sa ponosovať, kto nahliada, že zasluhuje to, čo trpí.» Sv. Štefan vedel, že Pán Ježiš Kristus trpel za hriešné pokolenie ľudské, preto chcel Ho nasledovať a trpieť za hriechy iných ľudí. Kresťane, z lásky k bližným máš trpieť i ty, aby sa oslávilo meno Božie!

Jako bohaprázdni kacieri obrazoborci zúrili proti pravoverným kresťanom, tak robili a robia to vždy kacieri a bludári. I bludy a kacierstva, ktoré vznikli v pätnástom a v šestnástom storočí v Európe, rozširovaly sa iba krvavým prenasledovaním pravoverných kresťanov; ony všade splodily nepokoje a vojny. Protestant dr. Hinrichs sám hovorí: «Reformácia všade, kde sa vodrala, vyvolala vojnu občianskú.» V našej vlasti dopomáhali sverepí Turci krvavým mečom svojim rozširovať sa novým bludom a kacierstvom. Oni zaujali skoro trištvrtiny vlasti, zkade vyhnali kňazov a kde podporovali šírenie nových bludov a kacierství. Niektorí magnáši a zemáni zaujali statky biskupské a farské a prijali nové učenie a nútili poddaných k nasledovaniu. A tak stalo sa že v arcibiskupstve Ostrihomskom, kde bolo pred porážkou moháčskou (r. 1526) 900 fár, nachádzalo sa okolo r. 1560 sotva 100 fár katolíckych. Tak na príklad v stolici Zvolenskej, ktorá vtedy patrila ku arcibiskupstvu Ostrihomskému, boli fary katolícke r. 1657 iba v Sielnici a v Detve, mimo Jezuitov v B.-Bystrici a na Bani (Špania Dolina), ktorí pôsobili ako misiónári v okolí, keď lutheráni mali 39 fár v rukách svojich. Kňazia, ktorí pridžžali sa sv. cirkve, boli buď násilne vyhnaní, buď ukrutne povraždení. Všetky matriky a spisy farské zničili bludoverci a hrozne zúrili proti pravoverným kresťanom a kňazom, najmä v okolí banských miest, kam sa prisťahovali zavčasu baníci nemeckí a doniesli sebou nové bludné učenie. V baňskom meste Lubietovej hneď na počiatku vzťahania sa bludu Lutherovho umučený bol katolícky kňaz, menom Ján. Visitácia Nárayovská z roku 1692 opisuje túto krvavú udalosť takto: «V Lubietovej, jako sa nesie verejná a pospolitá povest' v celej stolici, zoťatý bol v druhý deň veľkonočný skrze kata na vršku von z mesta Ján, istý katolícky kňaz asi pred 170 rokarni (teda asi r. 1527), vtedy, keď začalo sa kacierstvo v Uhorsku, a mnohí kopáči baňskí sem sa hrnuli z Nemecka, ktorí už drier nabraní (napáchnutí) boli kacierstvom; on ohraďoval sa pred smrťou, že je odsúdený nevinne a nespravodlivo. A preto preklial ich v troch veciach: aby nikdy nemali dvanástich senátorov v jednom roku, čo potvrdzuje sa vždy skutkom a skúsenosťou, lebo vždy zomre z nich niektorý behom roku; aby nemali požehnania v baňach; aby nikdy nebolí účastnými radosti sviatočnej a oslavy Božej o pol noci Vzkriesenia a Narodenia Pána; čo silne tvrdia nástupníci a terajší farári tohoto miesta, že sa zvyklo stávať tak a uskutočňovať, keď skutočne sú pozbavení požehnania baňského.» V tomto istom meste zoťatý bol r. 1678 v deň sv. Laurenc (5. sept.) horlivý katolícky farár, menom Laurenc Ptachelius, rodom Čech, skrze povstalcov z nenávisťi oproti sv. cirkvi. Roku 1681 za času vojny Tòkòliovskej a prenasledovania katolíkov uväznili

lutheráni Ľubietovskí farára Jána Benkoviča, tri ročného nábožného a učeného kňaza, a žiadali od neho, aby sa vykúpil a zaprel sv. vieru. Keď im neurobil po vôli, ale horlivé vyznával učenie Kristovo proti bludom namysleného a smyselného bývalého mnícha, vyviedli ho zú" rivei novotárski na roľu, prinútili, aby si vykopal jamu (hrob) a potom zoťali hlavu jeho. Obraz umučeného Jána Benkoviča nachádza sa v kostole susednej obce Dúbravice. Na Mičinej, susednej obci pri B.-Bystrici, popadli lutheráni okolo r. 1671 katolíckeho farára menom Evarista, zavliekli ho na blízky kopec, zakopali ho živého po hrdlo do zeme a potom odorali pluhom hlavu jeho. Podnes menuje sa tá roľa, na ktorej bol kňaz Evarist umučený, «Kňazíkom» (M. Plathy «Elenchus sacerd. cath.») Roku 1675 kameňovali tu katol. farára Matiasa Glozeliusa a r. 1688 chceli spáliť Gerarda Aug. Menčíka. V obci Dubovej na Horehroní postrieľali r. 1677, dňa 18. sept. kat. farára Michala Bajmóciho. A v susednej Valaskej ubili kacierskí vojaci Tôkôliho r. 1677 kat. farára Štefana Višnóciho, ktorý potom bol vykúpený zo zajatia v Klenovci a následkom rán nezadlho zomrel v B.Bystrici. V Ponikách zajali Tôkôliovci a Turci vo sviatok sv. Troch Kráľov r. 1678 kat. farára Jakuba Delatha, 20 školských detí a 300 obyvateľov; ale prepustili v Jágre na slobodu farára, keď priatelia zaplatili za neho 600 imperiálov. V baňskom meste Brezne pochytili lutheráni r. 1681 starčoka kňaza, piaristu Tomáša a sv. Anzelmo, bili ho ukrutne, zavesili mu na ramená dva pôlty slaniny z posmechu, jakoby kasulu (rúcho omšové), vliekli ho na blízky kopec, menom Dúbravka, a keď nemohol kráčať pre slabosť, pichali ho kopijou a chceli zapáliť slaninu na ňom, ale shodili ho iba do potoka a nechali ho polomrtvého ležať. Katolíci oslobodili v noci starčoka od zahynutia a odviesť chceli ho do kláštora Prievidzského, ale on zomrel na ceste v Kremnici, kde odpočíva u v. o. Františkánov. Podobne trýznili lutheráni breznianski otcov Piaristov Štefana ab ann. B. M. V, ktorého vliekli poviazaného do Liptova a mučili, že poodpadávaly mu prsty, kde oslobodili ho Poliaci, ktorí prišli k Tôkôlimu zo zámku Lublowského; i Volfganga (Vid' Náray. 1692). Tieto príklady zúrenia lutheránov vo stolici Zvolenskej a vôbec vo vlasti našej — veď tak zúrili oni aj v iných sto-licách — treba bolo pripomenúť, pretože za časov našich rozhlasujú sa zlostné utrhačstvá, jakoby katolíci boli prenasledovali vraj nasledovníkov «čistého evanjeliuma (!)» i aby sa ukázalo, že bludoverci vždycky zvykli zúriť proti pravoverným kresťanom. Pravda je síce, že vojsko katolícke prísne nakládalo s vrahmi katolíckych kňazov a s buričmi proti sv. viere a trónu. Tak odvieďlo katolícke vojsko buričov a vrahov kat. farára Jána z Ľubietovej, povestných to zúrivých bludárov, kazateľa Mikuláša Mathesia a rektora jeho jako i šesť senátorov, aby odovzdalo ich spravodlivej ruke novovyvoleného kráľa Jána Zápolyu; ale na ceste usmrtilo bludárskeho rektora pod zámkom Zvolenským, a zase kazateľa Mathesia pod zámkom Dobronivským (r. 1527). — Sv. cirkev na zemi menuje sa bojujúcou; opravdivý kresťan vždy nútený je zápasiť s nepriateľmi učenia Božieho: a v tomto boji nech nasleduje vždy sv. Štefana, prvého mučeníka, i sv. Štefana Mladšieho, opravdivého nasledovníka jeho. Kresťane, i ty zvíťazíš utrpením nad týmto márnym svetom, i trpezlivosťou v trápení. Nech neplatia tebe slová sv. Cypriána: «Syn Boží trpel, aby učinil nás synami Božími, a syn ľudský nechce trpeť, aby stal sa synom Božím.»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý obveseľuješ nás ročitou slávnosťou blahoslaveného Štefana, mučeníka Svojho a opáta: popraj milostivé, aby sme sa radovali ochrane toho, ktorého narodeniny slávime. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

29. novembra.

Sv. Saturnín, biskup a mučeník.

O pôvode sv. Saturnína, ktorý žil v treťom storočí v Ríme a v Gallii, nezná sa nič určitého. Isté je, že vyznačoval sa od mladosti svojej svätým životom, učenosťou a horlivosťou kresťanskou v svetovom meste Ríme, bol vysvätený za kňaza a jako taký účinkoval požehnanie. Keď pápež sv. Fabián zbadal horlivosť jeho a neohrozenosť v povznášaní slávy Božej, povýšil a vysvätil ho na dôstojnosť biskupskú.

Toho času pohrúžená bola Gallia (terajšie Francúzsko) ešte zväčša vo tmách pohanstva a svetlo sv. Evanjeliuma preniklo bolo iba do málo sŕdc. Horlivý pápež Fabián staral sa nielen v Ríme o stádo svoje, ktoré ohrožovali zúrivi pohanovia, ale vysielal i do oddialenejších provincií ríše rímskej horlivých vierozvestov ohlasovať slovo Božie. A tak vyslal okolo roku 245 sv. Saturnína s mnohými zbožnými kňazmi a diakonami do Gallie, aby vykoreňovali pohanstvo a rožširovali vieru v pravého Boha. Kadekoľvek išli horliví vierozvestovia, všade rozsievali po mestách a dedinách semeno slova Božieho s požehnaným výsledkom. Preto považovaný býval sv. Saturnín vždycky za jedného z prvých apoštolov Gallie. Usadil sa konečne okolo roku 250 v bohatom meste Tulúse (Toulouse) medzi samými pohanmi a začal oduševnene pracovať na obrátení ich. Svätý život jeho, skvelé apoštolské kázne jeho a napomínania, ktoré pôsobily mocne na srdcia poslucháčov a ktoré podporované boli mnohými divami a zázrakami, získaly mnohých pohanov sv. cirkvi. Nezadlho povstala obec kresťanská. A sv. biskup Saturnín vystavil kaplnku, v ktorej shromažďoval stádo svoje,, utvrdoval vo sv. náboženstve, slúžieval sv.. omšu a prislúhoval sv. sviatosti.

V meste Tulúse, jako v iných väčších mestách, obývaných Rimanami, mali pohanovia veľký chrám modlársky, ktorý za príkladom hlavného mesta ríšskeho Ríma menovali Kapitoliomom. V tomto chráme. modlárskom ohlasovali žretci vešťby (orakuly) a tvrdili, že na predložené otázky odpovedajú sami bohovia (modly); pre tieto vešťby bolo i mesto Tulús široko-d'aleko u pohanov vo veľkej sláve a prešibali pohanskí žretci koristili bohatstvá z povery zaslepeného ľudu pohanského. Sv. Saturnín odokryl klamstvo žretcov a denne vzrastal počet kresťanov. Rozhnevaní žretci prestali ohlasovať vešťby modiel a tvrdili zaslepeným pohanom, že prítomnosť a prechádzky najväčšieho nepriateľa bohov rímskych popri Kapitoliu sú na príčine umlčania vešťby. Medzi pohanmi nastal veľký nepokoj. S rozhorčením hovorila sberba pohanská o tajnom spolku (sekte), ktorý v skrytosti podrýva blahobyť a pokoj mešťanov a pozbavuje ich priazne bohov starootcovských. Žretci poukazovali, že sv. Saturnín je hlavou tajnej sekty. I vymohli u vladára privolenie, aby sv. biskup obetovaný bol na smrť ku smiereniu. rozhnevaných bohov štátnych.

Jedného dňa išiel sv. Saturnín, jako obyčajne, popri hlavnom chráme pohanskom v sprievode kňaza a dvoch diakonov. Na Kapitoliu shromaždení boli veľmi mnohí pohanovia. Sv. biskup videl to a prežehnal sa znamením sv. križa i ticho modlil sa za obrátenie zaslepených pohanov. Medzitým žretci obetovali zápalné obety v pohanskom chráme a vyzývali ich na oko o vešťby. Ale modla, v ktorej skrytý býval podvodný žretec a z nej hovorieval odpovede a vešťby, nevydala hlasu. Prehnaní žretci riekli prítomným pohanom, že kresťania a najmä sv. Saturnín i teraz preháňajú rozhnevaným bohom. Jedon z pohanov poznal sv. biskupa, i vykrikoval na

súdruhov, aby pochytili sv. Saturnína a vypomstili sa na ňom. Sberba pohanská uväznila sv. biskupa a vliekla ho do chrámu pohanského, keď medzitým kňaz jeho a diakon unikli prenasledovníkom.

Keď pohania doviedli do chrámu pohanského sv. Saturnína, zvolal popredný žretec: «Hľa, toto je úhlavný nepriateľ bohov našich, ktorých menuje dl'a viery svojej zlými dúchami, hanobí a hovorí, že treba je zrúcať chrámy ich! Tu je čas, aby sme sa pomstili i bohov svojich. Nech obetuje bohom, ktorí sa hnevajú na neho i na nás, alebo nech zomre!» I pochytili ho a doviedli pred oltár zápalný. Ale sv. Saturnín vzpíeral sa sypať kadidlo na oltár modlársky a neohrožene zvolal povýšeným hlasom: «Ja znám iba jedného pravého Boha, Stvoriteľa celého vidomého a nevidomého sveta, a Tomuto prinášam denne obetu chvály. Viem, že bohovia vaši sú diabli, ktorých vy ctíte márne obetami krvi a mäsa nerozumných zverov, ale ešte viac i smrťou duší svojich! A ako môžete žiadať odo mňa, aby som sa klaňal tým, a bál sa tých, ktorí sami hovoria, ako sa dozvedám, že sa boja mňa a nevydávajú veštby?» Na tieto slová začali modlári zúriť rozpaľovaním žretcami, ktorí preklínali sv. biskupa. Sberba bila ho, že celé telo jeho bolo samá rana.

K najslávnejšej obete pohanskej prichystaný bol býk. Hlavný žretec predral sa sberbou, ktorá trýznila sv. Saturnína, a dal ho poviazať. I vliekli potom rozbesnení pohania sv. biskupa pred chrám, priviazali ho za nohy na divokého býka, pichali tohoto železnými týkami a hnali ho po schodoch Kapitoliума dolu na rovinu. Svätý vlečený bol rozdráždeným býkom a hneď na prvých schodoch rozrazil si hlavu tak, že mozgami a krvou svojou zalial ich a vypustil veľkú dušu svoju. Ale zúrivci hnali ďalej zdivočeného býka, kým celé telo sv. Saturnína nebolo rozkusované a zohavené. I nechali ležať ho na ceste. Veriaci neopovážili sa pred pomstou zúrivých pohanov priblížiť sa za bieleho dňa ku ostatkom svätého, ktoré ponechané boli za pokrm dravým zverom. Ale neskoro v noci odvážili sa dve kresťanské ženské na cestu, vzaly telo sv. mučeníka, zavinuly ho do čistého plátna a pochovaly ho na tajnom mieste hlboko do zeme, aby pohania nemohli nájsť ho a ešte viac zneuctiť, keď pohania v tých časoch obyčajne spálili telá sv. mučeníkov a metalí popol ich do riek, aby celkom zničili pamiatku ich. To stalo sa dňa 29. novembra roku 250.

Po čase vystavili veriaci kresťania, a síce za časov sv. biskupa Hilaria nad hrobom sv. mučeníka Saturnína malú kaplnku. Na začiatku štvrtého storočia dialy sa na prímluvu sv. Saturnína mnohé divy a preto začal sv. biskup Sylvius stavať krásny chrám nad kaplnkou, ktorý potom dostaval nástupca jeho sv. Exuperius.

Poučenie.

Pohanskí žretci nenávideli na smrť sv. biskupa Saturnína, pretože obávali sa o bohaté príjmy svoje, ktoré dostávali za veštby v Kapitoliume od poverčivých pohanov a preto z lakomstva poštvali sberbu pohanskú a úrady cisárske proti sv. biskupovi, ktorý staral sa o duševné spasenie bližných svojich a horlivo ohlasoval sv. Evanjelium a rozširoval spasiteľnú vieru v pravého Boha; i bol hrozne umučený. Lakomstvo je ťažký hriech a z neho pochádzajú mnohé neprávosti. Múdry Sirach hovorí o lakomstve (10, 10.): «Nič nie je väčšou nespravodlivosťou, než milovanie peňazí; lebo kto činí toto, ten má na predaj i dušu.» Príklad toho máme na Judášovi Iškariotskom, ktorý nebál sa predajť za tridsať strieborných Majstra svojho a Boha. Sv. Matúš píše (19, 24.): «Snadnejšie je veľblúdu prejsť skrze úško ihelné, než

bohatému (t. j. lakomcovi) vnísať do kráľovstva nebeského.» A prečo? Nuž preto, že lakomstvo privádza človeka k mnohým hriechom a neprávostiam. Sv. Pavel nazýva lakomca modlárom (Efez. 5, 5.): «Vedzte o tom a rozumejte, že žiadon lakomec, čo je modlárstvom, nemá dedičstvo v kráľovstve Kristovom a Božom.» Veď ako pohan veľmi váži si modlu svoju a v nej skladá celú nádej svoju, tak lakomec skladá celú nádej svoju na časné statky, jako na pravého Boha. Zbožný františkán, Róbert de Licio, hovorí v kázňach svojich, že raz bol povolaný k nemocnému bohatému mužovi. Kňaz napomínal známeho lakomca, aby sa obrátil k Bohu, činil pokánie a pripravil sa k šťastnej hodinke smrti. Ale márná práca to bola! Bohatý lakomec žiadal, aby priniesli mu k smrteľnej posteli peniaze jeho. Zbožný františkán myslel, že zomierajúci boháč rozdá peniaze svoje chudobným, alebo na iné bohumilé ciele. Ale hľa, keď pokrevní doniesli peniaze lakomcovi, pozdvihol ťažký mešec k ústam, poľúbil ho a riekol: «Ty si Boh môj, v tebe skladám nádej svoju!» A v tom zomrel. Preto sv. Otcovia cirkevní veľmi ostro píše o tejto neprávosti, ktorá človeka vo dne v noci jako bodľavé trnie pichá, trápi a spôsobuje stonásobné starosti. Sv. Bonaventúra prirovnáva lakomca (Diaeta salutis 1. c. 14.) svini, pretože oba, jak lakomec tak sviňa, bývajú na úžitok ľuďom iba po smrti. Sv. Augustín pripodobňuje lakomca ohňu pekelnému a hovorí (Ep. ad Comit.): «Ach, jak veľké množstvo ľudí pohltilo už peklo, a predsa ono nikdy nehovorí: Dost' je! Tak podobne lakomec.» Pohanský spisovateľ Plutarch píše, že kráľ Alexander Veľký, Makedonský, podmanil si väčšiu časť známeho sveta. Mudrc Deniorytos oznámil mu, že vo svete je ešte mnoho krajín, ktoré si nepodrobil. Na tieto slová dal sa vraj do plaču Alexander. A keď sa ho pýtali, prečo by horko plakal, on odpovedal, že oplakáva nešťastie svoje, pretože je ešte mnoho krajín, ktoré on nevydobyl.» Kresťane, chráň sa lakomstva! Rozváž si, čo hovorí sv. Pavel (Timoth. 6, 10.): «Koreň zaiste všetkého zlého je žiadostivosť.» A zase hovorí (Timoth. 6, 7.): «Nič zaiste nepriniesli sme na tento svet: bez pochyby je, že nemôžeme odnieť tiež ani nič.» Upamätaj sa teda, že nevezmeš nič sebou z tohoto sveta z tých vecí, ktoré si nashromaždil. A čo teda? Iba dobré a zlé skutky svoje! Sv. Ján hovorí v Zjavení (14, 13.): «Skutky ich nasledujú ich.» Áno, kresťane, nech odstraší teba od lakomstva skúsenosť, že nespravodlivé nadobnuté majetky neprinášajú úžitok; lebo dedičovia obyčajne sú nevďační a prichádzajú na vnivoč. Kráľ Šalamún bol veľmi bohatý, že nikto nebol mu rovný. Po smrti jeho zdedil syn Roboam to nesmierné bohatstvo. Ale za veľmi krátky čas požíval ho: lebo panoval veľmi nešťastne, zomrel rýchlo a majetok dostal sa do cudzích rúk. Žalmista Pána (Dávid. Žalm. 36, 16.) hovorí: «Lepšie je máličko spravodlivému nad mnohé bohatstvá hriešnikovi Sv. Saturnín považoval poznanie pravého Boha a plnenie zákonov Jeho za najväčšie šťastie svoje a bližných: a preto rád podstúpil i mučenícku smrť. Kresťane, najväčším pokladom твоjim nech je Pán Ježiš Kristus a učenie Jeho! S Ním žij, pracuj a trp!

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si odmenil sv. biskupa a mučeníka Svojho, Saturnína, v nebi za práce a utrpenia jeho: popraj nám na prímluvu jeho, aby sme smele vydávali svedectvo slovom i skutkom svätosti učenia Tvojho. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

30. novembra.

Sv. Andrej, apoštol a mučeník.

Spasiteľ božský, Pán Ježiš Kristus, vyvolil si z pomedzi učeníkov svojich slabých, neučených, prostých a skromných mužov, ktorí mali byť svedkami života, učenia a zázrakov i divov Jeho, rozširovateľmi sv. náboženstva medzi národami, a plnomocnými nástupcami na zemi po odchode Jeho do kráľovstva nebeského, a nie mohutných a učených ľudí, aby ukázal namysleným a posmeškárskym Fariseom a Zákoníkom židovským a pyšným učencom pohanským, že kráľovstvo Jeho, sv. cirkev, nie je dielom ľudským, ale božským, prístupným a vhodným pre všetkých ľudí a na všetky časy. Medzi tých poslancov (apoštolov), ktorých dvanástich vyvolil Ježiš ku založeniu a rozšíreniu sv. cirkve na zemi, náleží i sv. Andrej. Sv. Ján Zlatoustý hovorí v chváloreči svojej o sv. apoštolovi Andrejovi takto: «Neskôr než Andrej uzrel Peter svet, a skôr než Peter ponáhlal sa on ku Evanjeliu; áno, on bol skoro poháňaný k radosti posolstva Pánovho. On zvolal: Našli sme Messiáša! Táto reč vyplývala zo svätej radosti; bola ona výrazom plesania nad nájdeným Evanjeliumom Pánovým.»

Sv. Andrej apoštol narodil sa v meste Bethsaide, ktoré ležalo pri brehu jazera Genesaretského v krajinke židovskej Galilei. Otec jeho bol Jonáš a mladší brat jeho Šimon, ktorému neskôr dal Spasiteľ meno Peter. Cirkevní spisovatelia východní nazývajú sv. Andreja Prvopovolánym; lebo Pán Ježiš Kristus povolal ho prvého k úradu apoštolskému. Rodina Jonášova živila sa rybárstvom. Sv. Andrej s bratom svojim Šimonom usadili sa boli v prístavnom meste Kafarnaume a vyhľadávali živnosť svoju na ja ere Tiberiaskom či Genesarethskom. Oba žili s rodinami svojimi nábožne a očakávali zasľúbeného Spasiteľa. Sv. Andrej stal sa učeníkom sv. Jána Krstiteľa, predchodcu Pánovho, keď počul, že tento ohlasuje blízky príchod Jeho. Lásavý Spasiteľ prišiel k Jordánu k Jánovi a chcel sa dať pokrstiť. Sv. Ján riekol: «Ja mám byť pokrstený od Teba, a Ty ideš ku mne?» A keď Ježiš Kristus nástojil na to, sv. Ján ho ochotne pokrstil. A bol slyšaný hlas s neba: «Tento je milý Syn Môj, v ktorom sa Mne zaľúbilo!» Svätý Andrej bol prítomný pri tomto zázračnom krste. A keď na druhý deň blížil sa Pán Ježiš na ceste Svojej učiteľskej, stál stranou sv. Ján Krstiteľ s dvoma učeníkmi, z ktorých jeden bol sv. Andrej, druhý sv. Ján evanjelista. I ukázal učeníkom na Neho, keď kráčal cestou popri nich, a zvolal: «Hľa, Baránok Boží!» Hneď opustil sv. Andrej so sv. Jánom evanjelistom učiteľa svojho sv. Jána Krstiteľa a išli za Spasiteľom božským; ale neopovážili sa z veľkej pokory a úctivosti prihovoriť sa Jemu. A keď Pán Ježiš zbadal, že idú za Ním, obrátil sa a pýtal sa ich láskavými slovami: «Čo hľadáte?» A oni dali sa hovoriť a riekli: «Rabbi (Učiteľu), kde bývaš?» A On riekol: «Poďte a vid'te!» A oni išli za Ním. Dľa udania niektorých sv. Otcov cirkevných, ostal sv. Andrej u Spasiteľa od štvrtej hodiny popoludňajšej do druhého dňa a presvedčil sa úplne, že Ježiš Kristus je zasľúbený od Boha Messiáš (Spasiteľ), i stal sa prvým učeníkom Jeho. Radosť jeho bola priveľká! I navrátil sa spešne ku bratovi Šimonovi, vyhľadal ho a radostne volal: «Našli sme Messiáša!» A bez odkladu zaviedol sv. Andrej brata svojho Šimona, aby poznal Syna Božieho, Pána Ježiša Krista, jako očakávaného Messiáša. A keď Spasiteľ uzrel ich, riekol Šimonovi: «Ty si Šimon, syn Jonášov; ty budeš sa menovať Kefas,» to jest Peter, Skala. I zostali bratia Andrej a Šimon, ktorých prijal za učeníkov Svojich, za viacej dní pri Ňom; poslúchali horlivé učenie Božie Jeho a potom navrátili sa do Kafarnauma ku živnosti svojej.

Od toho času dochádzali oba bratia, sv. Andrej a Šimon Kefas (Peter), k Pánu Ježišovi, a oni boli i svedkami prvého zázraku, ktorý učinil na svatbe v Káne Galilejskej a sprevádzali Ho i na púte Jeho do Jeruzalema, ktorý konal na sviatky veľkonočné. Medzitým zaoberali sa lovením rýb na jazere Genesarethskom až do toho času, keď láskavý Spasiteľ na konci toho istého roku prišiel ku jazeru. Veľké množstvo ľudu shromaždilo sa na brehu jazera, aby poslúchalo slová večného života z úst Spasiteľových. Pán Ježiš, aby mohol bol pohodlnejšie hovoriť k zástupu, vstúpil na loď Šimonovu Petrovu, ktorý pri brehu vypieral siete (čerence), prosil ho, aby Jeho odviezol máličko od brehu, i učil Ježiš s lodičky zástupy ľudu. A po zázračnom lovení rýb privolať Pán Ježiš sv. Andrejovi, Petrovi, Jakubovi a Jánovi, ktorí dvaja poslednejší, jako bratia, boli na druhej lodičke prispeli ku pomoci prvším: «Podťe za Mnou a učiním vás rybármi ľudi!» I nasledovali všetci štyria Spasiteľa jako horliví učenici. A keď roku 31. po Veľkej noci vyvolil si Ježiš z učeníkov Svojich dvanásť apoštolov, boli bratia Šimon Peter a Andrej veľmi vyznačovaní nad ostatných. Sv. Šimon Peter ustanovený bol za hlavu apoštolov a sv. Andrej požíval zvláštnu dôveru Spasiteľovu. Od toho času nehnuli sa od Pána Ježiša Krista. I boli svedkami verejného života Jeho, učenia, divov a zázrakov, utrpenia a smrti, vzkriesenia a vstúpenia na nebe. Na prosbu ich uzdravil Ježiš v Kafarnaume svokra Petrovu zázračným spôsobom od zlej zimnice. Keď za jazerom Tiberiaským uzrel Pán Ježiš s vrchu veľký zástup ľudu, ktorý vyšiel za Ním na púšť, aby slyšal slovo božské Jeho; i keď zbadal, že ten zástup znáša hlad, dal sa hovoriť dôverne k láskavému Spasiteľovi (Ján 6., 9.): «Je tu jeden chlapec, ktorý má päť chlebov jačmených a dve ryby: ale čo je to medzi tak mnohých?» On dôveroval v Spasiteľa božského, že smiluje sa nad hladným zástupom. A nemýlil sa! Pán Ježiš riekol apoštolom: «Rozkážte ľudu, aby si posadal!» A nasýtil zázračným spôsobom 5000 mužov, ženy i deti, ktoré boly s nimi, piatimi chlebami a dvoma rybami, že ešte pozostalo dvanásť košov odrobiniek. Po zázračnom vzkriesení Lazara z mŕtvych, naľakali sa Fariseovia a hovorili: «Vidíte, že neosoží nám nič! Hľa, všetok svet hrnie sa k nemu!» A v Jeruzaleme boli pri oslave Spasiteľovej i niektorí pohanovia a keď badali, že nevďační pohlavári židovskí chystajú sa zničiť a zabiť Messiaša, poslaného zvlášte im, žiadali si oni, ktorí opovrhovali modlami a túžili po poznaní pravého Boha, poznať láskavého Ježiša, a prijať Ho jako Vykupiteľa. I pristupili k sv. apoštolovi Filipovi a prosili ho: «Pane, chceme vidieť Ježiša!» A hľa, sv. Filip objavil skutkom svojím, jakú dôveru požíval druh jeho sv. Andrej u Spasiteľa božského! On neopovážal sa oznámiť prosbu pohanov Pánu Ježišovi; ale išiel k dôverníkovi Jeho, ku sv. Andrejovi, a povedal mu to. A sv. Andrej, sprevádzaný sv. Filipom, povedal to Pánu Ježišovi. A On odpovedal im (Ján 12., 23.): «Prišla hodina, aby oslávený bol Syn človeka. Spasiteľ chcel povedať tými slovami, že nielen od Židov, ale i od všetkých národov bude uznaný; a k tomu doložil, že treba Jemu drier zomreť (Ján 12; 24, 25.).

Keď Pán Ježiš Kristus odchádzal na nebo, prisľúbil apoštolom svojim Ducha svätého, ktorý mal posilniť ich ku preťažkej práci. A sv. Andrej bol prítomný v Jeruzaleme s ostatnými apoštolami, keď v deň Turičný Duch svätý sostúpil na apoštolov a vylial na nich milosť Svoju. I odišiel z Jeruzalema, kde vytrpel veľké protivenstvo od zarytých Židov, ohlasovať sv. Evanjelium iným národom. Precestoval kraje asijské, málo známy Kolchis (krajiny za Kaukaskom), Scythiu, zašiel do terajšieho Ruska až po mesto Kiev, na hranice terajšieho Poľska; vrátil sa do Thrácie, Epiru, Illyrikuma, Grécka a všade obrátil mnoho pohanov. Dľa všeobecného ústneho podania usadil sa konečne v Achaji (južnom Grécku) v hlavnom meste Patrasi, kde založil cirkevnú obec, ktorej bol prvým biskupom.

Horlivou smelosťou ohlasoval sv. Andrej apoštol učenie Spasiteľa božského v tomto ľudnatom meste a obrátil výmluvnosťou svojou, zbožným životom a divami, ktoré dialy sa na potvrdenie reči jeho, tisíce pohanov sv. cirkvi Kristovej. 1 prišiel do Pa-trasu vladár krajiny Achajskej Egeas a našiel tu početnú kresťanskú obec. Zaťatý pohan Egeas nariadil prísne, aby všetci mešťania obetovali bohom štátnym. Kresťania nevyplnili boho-rúhavú vôľu jeho; i začal prenasledovať krvavé vyznavačov Kristových, aby donútil ich obetovať modlám a zapreť sv. vieru. Tak chcel pohan prekaziť rozširovanie svätej cirkve.

Sv. apoštol Andrej zaujal sa prenasledovaného stáda svojho, išiel k vladárovi, uvádzal na myseľ jeho povinnosti spravodlivého správcu a sudcu, vyzýval ho, aby stal sa kresťanom, i hovoril medzi iným: «Ty žiadaš, aby obyvatelia tejto krajiny uznali teba jako sudcu, keď si iba smrteľným človekom, a ty sám chceš zapierať Ježiša Krista, sudcu božského a vladára nad všetkými ľuďmi, keď nútiš veriacich, aby odriekli sa vzývania pravého a jediného Boha a oddali sa nevere alebo hnusnej povere modloslužby.» Egeas spýtal sa: «Či si ty ten Andrej, ktorý borí chrámy bohov našich a svádza verných poddaných ku nenávidenému náboženstvu a ku Kristovi, čo zakazujú cisári naši?» Sv. Andrej odpovedal: «Keby cisári vaši poznali oblažujúce učenie Syna Božieho, ktorý prišiel na svet ku vykúpeniu a spaseniu pokolenia ľudského, nuž by nahliadli, že modly vaše nie sú bohovia, ale klamári, a že vzývanie ich je služba diabla.» Zarytý pohan riekol: «Toto učenie vaše prednášal Zakladateľ náboženstva vášho Židom. A či toto učenie uchránilo Krista vášho pred Židmi? I oni veria v jedného pravého Boha, jako sami hovorievajú. A či predsa nepribili Ho na kríž?» Sv. Andrej apoštol vysvetľoval pohanovi: «Ježiš Kristus zomrel na kríži z lásky za hriechy sveta, preto že chcel. On obetoval sa dobrovoľne, aby smieril ľudí s Bohom, aby vykúpil všetkých ľudí od večnej smrti.» Zaslepený vladár namietal: «Známe je, že Vykupiteľ váš, či Messias, jako Ho nazývate, bol zradený Židom, uväznený, obžalovaný, skrze vladára rímskeho odsúdený na smrť a ukrižovaný. A preto jakože môžeš tvrdiť, že dobrovoľne vyvolil si smrť na kríži?» Sv. Andrej odpovedal: «Kto predpovedá spôsob smrti a zradcu svojho, kto kladie najväčšiu váhu poslania Svojho božského na tento spôsob smrti, kto môže povedať: Ja mám moc dať život a zase vziať ho —, a kto umrel tou smrťou, ktorú predpovedal a zase vstal z mŕtvých, i kto skrze skutok dokázal poslanie svoje a dokonanie jeho i ohlasoval: Nikto nemá väčšiu lásku, než ten, ktorý obetuje život svoj za všetkých, jako to všetko dosvedčuje evanjelium — toho smrť treba považovať za dobrovoľnú a za tajomstvo Božie vykúpenia nášho.» Takto a podobne usiloval sa sv. Andrej apoštol získať pre Ježiša Krista a sv. cirkev Jeho pohanského sudcu. Ale márne namáhal sa.

Zaslepený pohan posmieval sa reči jeho a riekol: «Smrť kríža nie je tajomstvo, ale potupný trest.» Sv. Andrej riekol vážne: «Pravda, že trest; preto že skrze ňu stalo sa zadosťučinenie za hriechy sveta. Ale je tajomstvom; preto že tou smrťou stalo sa smierenie s Bohom a vydobytý bol večný život.» Pohan pohrozil: «Keď neodriekneš sa Vykupiteľa svojho a nebudeš obetovať bohom, dám bičovať a zavesiť teba na kríž, o ktorom hovoríš tak pochvalne.» Sv. Andrej apoštol riekol odhodlane: «Ja obetujem denne všemohúcemu Bohu, nie síce kadidlo a mäso i krv kozlov, ale nevinného Baránka na oltári, a keď veriaci i požívajú Telo i Krv Jeho, predsa ostáva obeta celou a živou.» Vladár zvolal: «Také veci môžeš vykladať tým, ktorí veria tomu! Obetuj bohom!» Sv. Andrej riekol pokojne: «Obetujem iba pravému Bohu!»

Pohan nahneval sa veľmi a dal odvieť do žalára svätého apoštola. Keď pravoverní kresťania počuli, že sv. biskup ich je uväznený, plakali a nariekali pred žalárom, chceli otvoriť

násilne žalár a oslobodiť duchovného pastiera svojho; iní chceli orodovať a prosieť za neho u vladára. Sv. Andrej apoštol odhováral ich od násilníckeho počínania a napomínal ich: «Deti moje! Nedajte sa zachvátiť ku vzbure, hodnej trestu; ale vážte si pokojný život, ktorý veľmi milý je Pánu Ježišovi. On sám, Bohočlovek, trpel s najväčším pokojom a trpezlivosťou, keď bol vydaný nepriateľom Svojim, a nehanil ani nezlorečil. Preto buďte tichí, zachovávajúte pokoj a mier a neprekážajte pri mučeníckej smrti mojej; ale radšej chystajte sa sami k boju duchovnému, aby ste mohli znášať s vytrvalosťou všetky muky, ktoré očakávať môžu vás.» Takýmito slovami tešil a napomínal sv. Andrej apoštol veriacich svojich cez celú noc.

Na druhý deň dal sudca zase predvolať sv. apoštola pred stolicu svoju. Sľuboval i hrozil horlivému vyznavačovi pravdy Božej, aby naklonil ho ku odpadnutiu od sv. viery. Všetko namáhanie jeho bolo márné. Ukrutný pohan dal bičovať sv. Andreja a znovu hrozil mu potupným ukrižovaním. Keď veriaci ľud videl, ako katovia mučia sv. apoštola, reptal hlasno. Ale sv. Andrej radoval sa nad potupou a mukami, ktoré znášal pre Pána Ježiša Krista, tíšil veriacich a konečne riekol: «Ja som sluhom kríža Kristovho, a mne je kríž nie na strach a hrôzu, ale na oslavu a ku víťaznému boju proti nepriateľom spasenia. Ale ty sudca budeš trpieť večnú pokutu, keď nebudeš pohnutý skrze trpezlivosť moju a oddanosť do vôle Božej ku viere v Pána Ježiša Krista.»

Vladár triasol sa zlosťou, i odsúdil sv. Andreja apoštola ku potupnej smrti kríža; i rozkázal katom priviazať ho s rozpiatyma rukama i nohama na kríž, aby takým spôsobom dlhšie mohol ho mučiť. I vedený bol sv. apoštol na popravné miesto. Kresťania odprevádzali ho a hlasno volali: «Čože urobil tento spravodlivý a svätý, že odsúdili nám ho ku smrti? Oslobodíme ho!» Ale sv. apoštol prosil so zarmútenou tvárou veriacich, aby neodnímali mu korunu mučenícku. Keď z ďaleka uzrel nástroj smrti svojej, zvolal s radosťou: «Buď mi vítaný, drahý krížu, ktorý si posvätený telom Boha a Spasiteľa môjho, Ježiša Krista, a ozdobený údami Jeho, ako drahými kameňami a perlami! Dokiaľ Spasiteľ nevstúpil na nebe, ležala iba časná hrôza na tebe; ale teraz obsahuješ nebeskú lásku a s radosťou objímajú teba. Dlho túžil som po tebe, drahý krížu! Teraz blížim sa k tebe s blaženou slasťou; ó prijmi mňa na ramená svoje! O blahonosný krížu, ktorý okrášlený si skrze údy Pána môjho, jak vrúčne miloval som teba, jak dávno túžil som po tebe, jak túžobne prial som si teba! Konečne vyplnené sú žiadosti moje. O vyzdvihni mňa zpomiedzi ľudí a prived' mňa k Učiteľovi môjmu, ktorý vykúpil mňa skrze teba!» A keď sv. apoštol prišiel na miesto popravné, vyzliekol rúcho svoje, poľúbil ho skrúšene, položil sa s radosťou na kríž svoj a dal sa poviazať naň, a tak bol na ňom povýšený.

Pod krížom, na ktorom pnel sv. Andrej, shromaždili sa kresťania i pohania. Keď videli pohania, s jakou trpezlivosťou znášal svätý hrozné muky, vyznávali hlasne, že je odsúdený nespravodlivé a chceli prosieť o milosť u vladára. Ale sv. Andrej prekazil úmysel ich a ohlasoval im učenie o kríži, ktorý je spásou pre veriacich a večným odsúdením pre neveriacich. Za dva dni žil sv. apoštol na kríži a hlásal slovo Božie jakoby s kazateľnice, i modlil sa za protivníkov svojich. Tri razy prinútený bol prosieť veriacich, aby neodviazali a neoslobodili ho s kríža, i neodňali mu korunu mučenícku. Na tretí deň, keď prišiel sám vladár ku krížu a chcel dať sosňať ho s kríža, zvolal sv. apoštol: «Prijmi, ó Ježišu, ducha môjho v pokoji, a nedopuť, aby som bol sňatý s kríža, dokiaľ nebudem spojený s Tebou!» Keď takto modlil sa sv. apoštol, zablyskla sa skvelá žiara s neba, a osvietila sv. mučeníka, a anjeli Boží odniesli svätú dušu jeho do slávy nebeskej. To stalo sa dňa 30. novembra roku 62.

Zbožná kresťanka, menom Maximilla, dala sňať telo sv. apoštola s kríža a pochovala ho počestne v meste Patrase. Roku 357 prenesené boli ostatky sv. apoštola Andreja s ostatkami sv. Lukáša evanjelistu a Timothea z mesta Patrasu do Konštantinopolu a uložené boli v chráme sv. apoštolov k verejnej úcte, ktorý dal bol vystaviť prvý kresťanský cisár Konštantín Veľký. Neskôr preniesol ich kardinál Peter z Kapuy do Itálie a prechovával ich jako drahocenný poklad v chráme biskupskom v meste Amalfi, kde sa i dnes väčšia časť ich prechováva, a v Ríme svätá hlava jeho. Kríž jeho dostal sa do mesta Marsela (Marseille) vo Francúzsku. Podľa všeobecnej domnienky, skladá sa kríž, na ktorom pnel sv. apoštol Andrej, zo dvoch trámov, sbitých šikmo a a majúcich podobu písmeny X.

Poučenie.

Sv. Augustín hovorí: «Kríž je loďou. Nikto nemôže preplávať more tohoto sveta, keď nie je neseným skrze kríž Kristov.» Toto vedel sv. apoštol Andrej z úst samého Spasiteľa božského, ktorý bol riekol: «Kto chce prísť za Mnou, nech berie kríž svoj na seba a nech nasleduje Mňa.» A preto túžil tak veľmi po kríži, na jakom zomrel Spasiteľ za hriechy sveta. A keď uzrel to drevo potupy pohanskej a židovskej, zvolal nadšene: «Bud' mi vítaný, drahý krížu, ktorý si posvätený telom Boha a Spasiteľa môjho, a ozdobený údami Jeho jako drahými ka-meňaini a perlami!» Kríž bol pred príchodom Pána Ježiša Krista predmetom potupy a hanby, ošklivosti a hrôzy. Židia v zaslepenosti svojej domýšľali sa, že zničia slávu Pána Ježiša Krista, ktorú požíval u ľudu, keď Ho odsúda na smrť kríža. Ved' i sv. Pavel píše Galatanom (3.; 13. V. Mojžiš 21.; 23.): «Zlorečený každý, kto visí na dreve.» Ale keď drevo kríža posvätené bolo krvou Syna Božieho, prinieslo Spasiteľovi veľkú česť, úctu a dôstojnosť a hriešnym ľuďom neskončený úžitok. Kríž stal sa predmetom najväčšej úcty, zástavou víťazstva kresťanského. Sv. Augustín hovorí: «Kríž prešiel z popravísk na čelá cisárov.» Prvý kresťanský cisár Koštantín, keď zvíťazil pod znamením sv. kríža nad odporcom Maxenciom, dal postaviť na námestí pyšného svetovládneho Ríma kríž a zakázal ukrižovať ľudí. Od toho času zhotovoval sa kríž zo striebra, zo zlata, z perál, z drahokameňov a skvie sa na korunách cisárov, kráľov, panovníkov, na prsách biskupov, na hrdlách panien, na prsách udatných bojovníkov, na oltároch, na vežách, na hrobitovoch, na námestiach, na verejných miestach: on stal sa ozdobou života kresťanského. Žiadon kríž — žiadon kresťan! Preto volá i svätý Pavel (Galat. 6.; 14.): «Odo mňa nech je vzdialené to, aby som sa chlúbil, leda v kríži Pána nášho Ježiša Krista, skrze ktorého mne je svet ukrižovaný a ja svetu.» Kresťane, nasleduj sv. apoštola Andreja, ktorý túžil po kríži, ľúbaj ho s nadšením, jako on, a v každom čase volaj s ním: «Ó vyzdvihni mňa zpomedzi ľudí a prived' mňa k Učiteľovi môjmu, ktorý vykúpil mňa skrze teba!»

Modlitba.

Ó Bože, my vzdycháme pokorne k Velebnosti Tvojej, popraj milostivé, aby sv. apoštol Andrej, jako bol na zemi učiteľom a vodcom pre cirkev Tvoju, bol tiež i pre nás ustavičným orodovníkom. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Sv. Andrej Svorad (Zorard) a Benedikt, pustovníci a mučeníci.

Na čarokrásnom strednom Považí našom oproti obci Opatovej powyše mesta Trenčína vypína sa na pravom brehu rieky Váhu strmé obdlžné bralo, ktoré ľud pomenoval Skalkou; na

ňom vidno je zrúcaniny bývalého kláštora a chrámu sv. Benedikta. Za prastarých pohanských časov vystavili predkovia naši na temeni toho vrchu chrám bohyni Devane (Krásnej Panne). Keď pôsobením sv. Cyrilla a Metoda (okolo r. 863) odriekli sa predkovia naši celkom a všeobecne pohanstva, spustla tá svätyňa pohanská. V desiatom storočí oživila sa zase Skalka; lebo lesy jej ozý-valy sa zbožnými žalmami dvoch svätých mužov, ktorí v jaskyni jej viedli život pustovnícky: boli to Andrej Svorad či Zorard a Benedikt, teraz patrónovia biskupstva nitrianskeho. Oni pomáhali rozširovať bohumilý život medzi kresťanami na brehoch Váhu a Nitry skvelým príkladom svojím vtedy, keď sv. Štefan, I. kráľ uhorský, usiloval sa vykoreniť pohanstvo medzi Uhrami, ktorí boli sa usadili v driernej Pannonii a na Potisí a strednom Dunaji, i odstrániť rozkol cirkevný u praobyvateľov, upevniť svätú cirkev a oblažiť časne i večne poddaných svojich.

Svätý Andrej narodil sa v desiatom storočí v mestečku poľskom, Opatowiec menovanom, ktoré ležalo na pravom brehu Visly, jako to svedčia dejepisci poľskí. Rodičia jeho menovali sa Marek a Agneša, i živili sa roľníctvom. Novonarodený syn-čok ich dostal pri sv. krste meno Svorad (či Zorard). Kresťanskí rodičia vychovávali synka Svorada veľmi starostlivé. Zbožný mladík stránil sa hluku sveta a nachádzal zábavu svoju v úzkom obcovaní s Bohom. Keď povyrástol, opustil dom rodičovský i márný svet, odišiel na vrchy Beskydy, vyhľadal si osamelú jaskyňu v brale blízko mestečka Cehov, ktoré ležalo na brehu potoka tatranského Dunajca v biskupstve krakovskom. V pustovni svojej žil Svorad za mnoho rokov v prísnom zapieraní seba, na modlitbách a v svätom rozjímaní. Toho času Poliaci nažívali s obyvateľmi horných krajov Uhorska veľmi priateľsky a to tým viac, že už pred rokom 975 náležali pod jedného panovníka; i vojvodca uhorský Gejza vzal si za manželku kňažnú poľskú Adelhaidu. Koncom desiateho storočia opustil zbožný pustovník Svorad jaskyňu svoju nad Dunajcom a prišiel do Nitry. I vstúpil do kláštora na vrchu Sobore (teraz Zobor), ktorý zasvätený bol sv. Hyppolitovi a obývaný mníchami sv. Benedikta. Keď složil slávnostný sľub rádu, prijal meno Andrej.

V ráde sv. Benedikta žil sv. Andrej Svorad veľmi príkladne, že si vydobyl veľkú úctu u spolubratov a u zbožného opáta Filipa. Všetci obdivovali prísny život jeho i skvelé cnosti pokorného brata. Po rokoch vyprosil si od predstaveného dovolenie, opustil kláštor sv. Hyppolita, vyhľadal si na vrchu Sobore jaskyňu nad studničkou a viedol za istý čas veľmi prísny život. K nemu pridružil sa brat kláštorový svätý Benedikt, i pretekali sa v zbožnosti, v sebazapieraní a v usilovnej snahe po kresťanskej dokonalosti.

I zaľúbili si život pustovnícky v takej miere, že opustili vrch Sobor, kde bývali znepokojovaní návštevami bratov mníchov a zbožných veriacich, i odišli na pústy vrch Skalku, ležiaci za pravom brehu Váhu powyše mesta Trenčína a usadili sa v jaskyňach bralových. Sv. Andrej Svorad žil v tejto tichej samote ešte prísnejšie než prv. Trýznil telo svoje prísny pôstom a namáhavými prácami. V každom týždni zachovával po tri dni prísny pôst; v ostatných dňoch živil sa ovocím poľným; počas štyridsaťdenného pôstu požil iba štyridsať orechov. So súdruhom svojím sv. Benediktom schádzal sa v určitý čas vo dne i v noci v jaskyni a spolu prespevovali milému Bohu žalmy a odbavovali hodinky cirkevné. Po ťažkých denných prácach a službách Božích ukladal sa svätý Andrej Svorad na krátky odpočinok do klátu dubového, ktorý sám vydlabal si a ohradil vôkol do kola trním a ktorý v stave bol sotva umiestiť telo jeho; nad klátom visela drevená obruč, na ktorej priviazané boly na rozličných miestach štyri veľké kamene, aby týmto prístrojom urazený mohol sa zo sna prebudiť, hore vstať, slúžiť Bohu modlitbami, žalmami a sv. rozjímaním. Dobrotivý Boh omilostil verného a horlivého služobníka Svojho mnohými di-

vami a nadzemskou útechou. Keď raz následkom prísneho pôstu a po ťažkej práci pri rúbaní dreva na tele zoslabený v hore omdlel, pristúpil k nemu mládenec krásy anjelskej a preniesol ho do jaskyne jeho. Keď sv. pustovník prebral sa z blaženého vytrženia, prosil, áno zaviazal slávnostnou prisahou učeníka svojho Benedikta, aby nevyzradil nikomu nadzemské videnie, dokiaľ pokorný služobník Boží nezanechá tento márný svet. Chýr o zbožnom živote sv. pustovníkov rozniesol sa v okolí a z blízka i d'aleka prichádzali kresťania, aby prosili ich o poučenie, o radu, o pomoc duchovnú i telesnú. Žiaden biedny človek neodchádzal od pustovne ich bez útechy a pomoci. A vzorný kresťanský život panoval na krásnom Považí medzi ľuďom.

Keď sv. Andrej Svorad cítil, že blíži sa posledná hodinka života jeho pozemského, odišiel nazpät do kláštora na vrchu Sobore a pripravoval sa ku blahoslavenej smrti svojej. Toho času stalo sa, že v Nitre odsúdený bol na smrť istý zločinec. Ku šibenici sprevádzal ho sv. Andrej Svorad, a on cestou skrúšene oľutoval ťažké hriechy svoje. Nešťastník bol obesný. Nad mŕtvým telom obesenca modlil sa svätý Andrej Svorad, prežehnal ho sv. krížom a hľa, kajúcnik oslobodený bol zázračnou rukou svätého z väzieb smrti.

Pripravený sv. sviatosťami zomierajúcich na cestu do blaženej večnosti napomínal sv. Andrej Svorad bratov mníchov, aby vytrvali v kresťanskej dokonalosti a žiadal opáta Filipa, aby on sám po smrti jeho vyzvliekol rúcho jeho a obmyl telo jeho, jako to bývalo obyčajou pred pohra-bom mŕtveho brata. I usnul v Pánu najkrásnejšou smrťou spravodlivého r. 1009. I objavilo sa po smrti horlivého sluhu Božieho mučeníctvo, ktorým on krotil náruživosti slabého tela svojho. Keď opát Filip vyzvliekol drsné rúcho jeho pustovnícke, nalezaná bola na holom tele jeho železná reťaz, ktorá hlboko bola sa zarezala do neho. Kresťanský vojvodca krajinský vyprosil si polovičku z nej a prechovával ju v najväčšej úctivosti. Telo sv. Andreja Svorada bolo pochované slávnostne v hlavnom chráme sv. Emmerama v Nitre.

Sv. Benedikt, učeník svätého Andreja Svorada, narodil sa v desiatom storočí na Považí z nábožných, vznešených kresťanských rodičov. Keď pod starostlivou opaterou rodičovskou povyrástol, daný bol na učenie do školy kláštorskej na vrchu Sobore pri Nitre. Po odbavených štúdiách zahorel takou neukojiteľnou túžbou po kresťanskej dokonalosti, že rozlúčil sa navždy s dobrými rodičami, pokrevnými a priateľmi, odriekol sa všetkého, čo mu malo byť drahé a milé na tomto márnom svete, i stal sa mníchom v kláštore sv. Hyppolita. Tu pridružil sa ku sv. Andrejovi Svoradovi a našiel v ňom rukovodiča svojho na ceste, vedúcej ku kresťanskej dokonalosti, učiteľa a otca duchovného. On sprevádzal svätého Andreja do pustovni na vrchoch Sobore a na Skalke a trávil s ním v bohumilej samote na modlitbách a prísnom pôste mnohé krásné dni a vyhľadával spasenie svoje duševné.

Po blahoslavenej smrti sv. Andreja na Sobore navrátil sa sv. Benedikt na Skalku a usadil sa v jaskyni učiteľa svojho, i pokračoval v prísnom bohumilom živote svojom. Rozšíril jaskyňu učiteľovu a nasledoval šľapaje jeho. Život jeho pozostával z prísnych pôstov, trýznenia tela ťažkou prácou, z vrúcnych modlitieb a spevov, z rozjímania, z ohlasovania slova Božieho a poučovania krajanov svojich o kresťanskej viere, o pokladoch nebeských a o požiadavkách každodenného života. Spevami žalmov závodil s ptáčkami lesnými a rozširoval požehnanie Božie v okolí svojom. Tak žil sv. Benedikt za tri roky v jaskyni svojej o samote, v chudobe, v kajúcnosti, v zbožnosti a dobročinnosti. I napadli ho zločinci, ktorí prišli z iných strán, možno že pohania alebo kacieri, a nazdávali sa, že najdú u neho veľkú korisť. Ale keď nenašli v jaskyni

pokladov, zavraždili ho, odviekli telo jeho k juho-východu asi na štvrt' hodiny cesty od pustovne a shodili ho so strmej skaly do vln bystro tekúceho Váhu. To stalo sa roku 1012.

Milostivý Boh oslávil zázračne telesné ostatky svätého služobníka a mučeníka Svojho. Pažravé ryby riečne a raky nedotkli sa celý rok tela jeho, ktoré ostalo čerstvé a neporušené. Velikánsky orol, ktorý každodenne poletoval nad bystrými vodami Váhu a posedúval na brehu jeho, zvestoval vodný hrob svätého, ktorý sa bol ztratil vďačným okolitým obyvateľom z pustovne svojej, a zamlkol s nábožnými spevami svojimi. Z.&r-mútení kresťania upozornení boli týmto drier nevídaným ptákom a podivným chovaním sa jeho, a osvietení milosťou Božou pospiechali na breh Váhu, kde podivný orol sedával a nad vlnami do kruhu poletoval. Obratní plavci spustili sa do vody a našli na dne Váhu telo sv. Benedikta, i vyzdvihli ho z vody neporušené, jakoby vrahovia boli hodili ho iba deň pred tým do vln bystrého Váhu. Nábožní kresťania pochovali slávnostne ostatky sv. Benedikta v blízkom meste Trenčine. Keď pri hrobe jeho dialy sa divy, prenesené boli ostatky jeho do Nitry a uložené v chráme svätého Em merania pri tele svätého Andreja Svorada, učiteľa a druha jeho.

Jak na hrobe sv. Andreja Svorada a Benedikta, tak i na Skalke dialy sa mnohé divy. Behom času ubili zbojníci druha svojho na Skalke. Kajúcný zločinec, ubitý na smrť, utiahol sa do jaskyne k sv. pustovníkom a prosil dobrotivého Boha o smi-lovanie. A hľa, polomrtvý bol náhle uzdravený na prímluvu sv. pustovníkov a mučeníkov, i zveleboval hlasne milostivého Boha a mocných orodovníkov svojich. A veriaci ľud jako i sv. cirkev vyhlásili zbožných pustovníkov a mučeníkov Andreja Svorada a Benedikta za svätých, ktorí potom vzývaní bývali jako mocní orodovníci u milostivého Boha od krajanov svojich v každej potrebe života.

Roku 1224, dňa 17. júla oslávil biskup nitriansky, Jakub I., jaskyňu na Skalke, v ktorej žili sv. pustovníci a sv. Benedikt bol umučený a ktorá ešte vtedy bola poznačená sv. krvou jeho, slávnostnou posviackou pamätného miesta. Vďačný biskup založil hneď na začiatku úradovania svojho na tom pamätnom mieste opátstvo sv. Benedikta a nadelil ho majetkami a dôchodkami. Nad jaskyňou na Skalke dal vystavať kláštor benediktínsky s kostolom a na strmej skale nad Váhom, ktorá leží oproti Opatovej a Trenčínu a s ktorej shodili vrahovia telo svätého Benedikta do vln, vystavil kostol s dvoma vežami ku cti sv. mučeníka. Dôchodky opátstva rozmnožil Béla IV., kráľ uhorský, roku 1238, keď bol prišiel na Skalku a presvedčil sa, že mnísi, ktorí ohlasovali slovo Božie a spovedávali na celom Považí, trpia na veľký nedostatok. Biskup nitriansky Paskasius potvrdil roku 1297 základnú listinu Jakubovu. Toto opátstvo trvalo až po osudnú bitku a porážku vojska uhorského pri Moháči (r. 1526). Od toho času hynula sláva týchto nábožných pomníkov sv. Andreja Svorada a Benedikta mnohými pohromami. Následkom nepokojov Zápoľovcov rozprchli sa mnísi Benediktíni; ale biskup nitriansky, Štefan Podmanický, vyprosil si r. 1528 právo patronátske slobodného udeľovania tohoto opátstva. Zápoľovci shabali predsa statky jeho po kusoch a potom zase velitelia vojska cisárskeho. Kráľ Ferdinand III. na žiadosť arcibiskupa ostrihomského Juraja Lippaya udelil opátstvo Skalky Jezuitom roku 1644, aby tam založili kollegium svoje. Po zrušení tovaryšstva Jezuitov prešiel majetok opátstva do základiny študijnej. Po týchto pohromách premenili sa kláštor a kostol na Skalke pomaly v zrúcaniny, jaké dnes vidíme; ale nábožný ľud neprestával konávať ta každoročne púty svoje. Na týchto zrúcaninách modlieval sa, spieval a premýšľal o zázrakoch, ktorými poctiť ráčil milostivý Boh služobníkov Svojich sv. Andreja Svorada a Benedikta a neprestajne prechováva až na dni naše veľkú úctu a dôveru k ním, jako k mocným orodovníkom a patrónom biskupstva nitrianskeho.

Roku 1853, dňa 17. júla bol slávnostne posvätený novo opravený kostolík pri jaskyni na Skalke k úcte sv. pustovníkov a mučeníkov, a biskup nitriansky Imrich Palugyai obdaroval ho základinou. A tak schádza sa v tento deň alebo v budúcu nedeľu každoročne nábožný ľud na Skalku ku jaskyni sv. patrónov, kde v kostolíku slúžiava sa sv. omša, ohlasuje sa slovo Božie a prespevuje sa nábožná pieseň k úcte sv. Andrejovi a Benediktovi. V Nitre a v Opatovej býva tento deň zasväteným sviatkom k úcte týmto patrónom biskupstva nitrianskeho.

Sv. Andrej Svorad (Zorard) vyobrazuje sa v rúchu pustovníckom, jako sa modlí so sopiatymi rukami v prázdnom dube; pri ňom stojí anjel. Sv. Benedikt vyobrazuje sa tiež v rúchu pustovníckom pred jaskyňou, jako složenými rukami odrieka svätý ruženec; neďaleko vidno blížiť sa vrahov a poletujúceho orla.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý dovoľuješ nám sláviť narodeniny sv. mučeníkov Svojich, Andreja a Benedikta: popraj nám, aby sme sa radovali zo spoločnosti ich vo večnom blaho-slavenstve. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Mesiac december.

1. decembra.

Sv. Eligius, zlatník a biskup.

Koncom šiesteho storočia žila rim-ská rodina v Satelaku (Chatelac) blízko mesta Limož (Limoges) vo Francúzsku. Manžel menoval sa Euche-rius; manželke bolo meno Terrigia. Oba boli nie veľmi bohatí, ale žili cnostné, príkladne a bohobojné. Jednej noci prisnilo sa Terrigii, že nad ňou poletuje krásny orol; i počula tri razy hlas, ktorý sľuboval jej niečo. Prebudila sa, rozmýšľala o divnom objavení a dlho trúdila sa starosťou, čo by to vyzna-menávalo. I daroval jej milostivý Boh synka. Pri pôrode trápila sa veľkými boľasťami. Pokrevní zavolali ku zamdletej zbožného kňaza a prosili ho, aby sa modlil nad ňou. Kňaz predpovedal trpiacej rodičke: «Matko, neboj sa; lebo Boh poprial tebe požehnaného syna, ktorý bude svätým vyvoleným mužom a veľkým sluhom v cirkvi Kristovej!» Synčok narodil sa roku 588 a pri sv. krste dostal meno Eligius.

Príkladní rodičia strážili na synkom svojím, aby odchovali ho Bohu a k poteche svojej. Keď Eligius poodrástol a schopný bol, naučiť sa niečomu, vychovávali ho v opravdivej bázni Božej a neskôr dali ho i do škôl. Vtipný mladík vyznačoval sa pilnosťou v učení; ale pri tom nezabúdaval ani na dušu svoju. Najväčšou radosťou bola mu modlitba; každodenne prítomný býval sv. omši a dni nedeľné i sviatočné vynakladal celkom ku službe Božej a duševnému svojmu spaseniu; často prijímal sväté sviatosti v tieto posvätné dni. V slobodnom čase čítaval náboženské spisy a konal skutky lásky. A tak už jako mladík vynikal nielen učenosťou, ale i kresťanskou múdrosťou a dokonalosťou. Veľkú náklonnosť prejavoval k umeniu. A na žiadosť jeho dali rodičia vtipného mladíka do učenia k umnému zlatníkovi v meste Limož (Limoges), menom Abbovi, ktorý bol spolu i raziteľom peňazí.

Eligius vyučil sa rýchlo u zručného zlatníka, ktorý všeobecne bol známy nielen jako umelec, ale i jako spravodlivý a bohabojný človek. Každý človek zveleboval umelecké práce mladíkove, áno i múdrosť, ochotnosť, skromnosť a nábožnosť jeho.

Okolo roku 610 odišiel zbožný mladý umelec zlatnícky z rodného kraja za riekou Loar (Loire) a prišiel do mesta Paríža ku Kobovi, zlatníkovi a pokladníkovi kráľa Klotára II. Umelec prijal vtipného a zručného Eligia do pracovne svojej. Toho času chcel si dať zhotoviť Klotár trón dľa istého nákresu. Kobo pochválil zručnosť Eligiovu pred kráľom a tento odovzdal mu tú vážnu prácu. Eligius prijal od pokladníka zlato a drahokamy a dal sa do práce. Trón vypadol skvele a kráľ bol veľmi spokojný; ale ešte viac sa zadivil, keď Eligius priniesol mu neskôr ešte inú prácu, ktorú zhotovil, a riekol, «zo zvyškov tých drahokamov a zlata.» Zadívený kráľ vymenoval Eligia za zlatníka svojho. A zručný umelec razil od toho času i zlaté peniaze, jaké podnes ešte možno obdivovať vo Francúzsku. Jako zlatník kráľovský býval sv. Eligius v paláci Klotárovom a kráľ obcovoval dôverne s ním, poznal múdrosť jeho, oddanosť i cnosti kresťanské, i radieval sa s ním vo veciach štátnych. Medzitým pracoval sv. Eligius usilovne a to so zvláštnou horlivosťou na ozdobení chrámov Božích a na oslávení svätých ostatkov. Okrášľil hroby sv. Martina Türskeho a sv. Dionysa, biskupa v Paríži. Zhotovil skvostné schránky (relikviary) na ostatky svätého Kvintina, svätých Krispina a Krispiniana v Soassone (Soissons), svätého Luciana, sv. Piata, sv. Severína, svätej Genovefy a mnohých iných. Popri prácach svojich zlatníckych nezabúdala ani na dušu svoju. Čítal sv. Písmo, spisy sv. Otcov cirkevných, životopisy svätých a iné knihy náboženské. Aby tajil zbožnosť svoju, nosieval z počiatku skvostné rúcho dvorské, ale pod mäkkým odevom mal drsné kajúcne rúcho a ostrý srstený pás; neskôr nosieval lacný odev a to, čo skromným živobytím svojim zhospodáril, daroval chudobným.

Roku 628 zomrel kráľ Klotár II. a syn jeho Dagobert I. nastúpil trón kráľovský. Sv. Eligius požíval i u tohoto panovníka veľkú úctu a priazeň. Dagobert I. daroval mu statok pri meste Limoži (Limoges) a pekný dom v Paríži. Zbožný Eligius, ktorého menovali závistliví zlostní dvorani posmešne «mníchom dvorným», upravil jako majetok pri Limoži, tak i dom v Paríži na kláštory a daroval ich zbožným mníchom. Dôveru kráľovu používal sv. Eligius k tomu, že vzbudzoval v ňom dojímavými slovami úctu a horlivú príťažnosť ku svätej cirkvi, že naklonil ho ku príkladnému kresťanskému životu, k milosrdenstvu a dobročinnosti oproti biednym a utiskovaným poddaným. A tak stalo sa, že nielen mladý kráľ, ale i mnohí veľmoži a občania vážili si ho vysoko a vinuli sa k nemu s dôverou. Márne námahali sa niektorí závistliví dvorani pripraviť ho úskočné o priazeň kráľovu; Dagobert I. nedbal na ich očerňovanie, a práve preto ctil si sv. Eligia, že pravdu hovorieval a vytýkal mu úprimne všetky chyby a poklesky. I prichádzali k múdremu zlatníkovi kráľovskému z ďaleka ľudia, i biskupi a poslanci panovníkov, aby u neho hľadali porady, pomoci, útechy. Sv. Eligius bol vždy pokorný a ani nezdal sa znáť, jak veľmi je všeobecne ctený, považoval seba za najmenšieho človeka pri dvore kráľovskom, činil verejné pokánie a oplakával dňom i nocou previnenia svoje. Keď vystaval chrám na mieste, ktoré daroval mu kráľ, a zbadal, že stavba na jednu stopu ďalej pošínutá bola, než sa to stať malo, išiel spravodlivý služobník Boží ku kráľovi, hodil sa k nohám jeho, oznámil mu priestupok a ponúkal vynáhradu, áno i život svoj. Kráľ bol veľmi dojatý, keď videl spravodlivého sluhu kľáčať pred sebou a počul jeho slová, i zvolal: «Ó jaká ctihodná je vernosť zbožného kresťana! Úradníci moji oklamávajú mňa o celé statky, a tento nechce ani na piadť zeme bez dovolenia môjho.»

So dňa na deň pokračoval sv. Eligius na ceste ku dokonalosti kresťanskej: on túžil vždy užšie spojiť sa s milostivým Bohom. Horlivé pripravoval sa na všeobecnú spoveď, aby očistený od všetkej škvrny hriechov celkom venovať sa mohol službe Božej. S plačom odbavil všeobecnú spoveď a stal sa novým človekom. Nikdy viac neobliekal sa v hodvábne rúcho, zlatom vyšívanú vestu; neopasoval sa nádherným pásom, ozdobeným zlatom a drahými kameňmi. Odieval sa kajúcnyim rúchom, ktoré prepašoval povrazom. A keď kráľ daroval mu skvostné rúcho, predal ho a peniaze rozdal chudobným, jako i skoro všetky dôchodky svoje. Dobrosrdečnosť jeho bola známa všeobecne. Keď niektorý cudzinec dopytoval sa na obydlie jeho, riekli mu ľudia: «Choďte do ulice, v ktorej uzrete mnohých žobrakov; tam býva Eligius.» Veľkú láskavosť preukazoval i zajatým a otrokom, ktorých poučoval v náboženstve. Istý zajatý Sas (Sachs), ktorý bol posiaľ pohanom, vzal si k srdcu napomínanie sv. Eligia v takej miere, že stal sa dokonalým kresťanom a po blahoslavenej smrti vyhlásený bol za svätého pod menom Thilo, (pamiatka jeho slávi sa 7. januára). Podobne obrátil roľníka Bódericha, Švéda Tituana, Buchyna, ktorý stal sa neskôr opátom vo Ferraris a blahoslaveným, Andreja, Martina a Jána, ktorí stali sa zbožnými kňazmi. Pre tieto cnosti vyznačoval kráľ Dagobert I. sv. Eligia nad. všetkých dvoranov a radieval sa s ním vo vážnych záležitostiach štátnych; áno vymenoval ho za prvého tajomníka svojho a žiadal podľa predpisov, aby jako taký složil prísahu vernosti. Sv. Eligius odpovedal so slzami v očiach: «Kráľu! Boh zakazuje nepotrebnú prísahu. On nakladá iba vernosť oproti predstaveným: a toto nech dostačuje, aby veličenstvo vaše uistené bolo o stálej vernosti mojej.» Kráľ Dagobert I. pochválil túto útlú svedomitosť a ona bola mu zárukou úplnej oddanosti a vernosti.

Dobrotivý Boh podporoval verného sluha Svojho mnohými milosťami. Svätý Eligius mával vo svojej izbe ostatky svätých, pre ktoré zhotovoval drahocenné schránky. I vstával často v noci, kľáčiaval pred nimi a prosieval svätých o prímluvu. Keď raz pohrúžený bol v modlitbe, slyšal slová útechy: «Uspokoj sa, Eligius, modlitba tvoja je vyslyšaná! A pokorný sluha Boží bol podivne posilnený a potešený. Zjavenie svoje oznámil priateľovi Audônovi a prosil ho srdečne, aby nehovoril nikomu o ňom za jeho života, čo tento i zachovával svedomite. Vo výročný deň sv. mučeníka Dionysia, bývalého biskupa Parížskeho, išiel sv. Eligius do chrámu, aby svätil s veriacimi pamiatku jeho. Keď odchádzal po slávnosti z chrámu, uzrel pri hrobe sv. Dionysia ležať okaličeného muža. I pristúpil k nemu a pýtal sa útrpne, jak dlho je nemocný a čo je príčinou okaličenia jeho, či ufa byť uzdravený, či verí v Pána Ježiša Krista a či je presvedčený, že Pán Kristus môže mu pomôcť, a že po smrti vstane z mŕtvých, aby prijal odplatu alebo pokutu za skutky svoje dľa zásluhy? Biednik odpovedal skrušene, že verí to všetko. Svätý Eligius riekol vnuknutím Ducha svätého: «Keď veríš to všetko, prečo-že ležíš tu márne? Vzývaj svätého, aby prosil Pána Boha za teba o uzdravenie! Nemocný bedár odpovedal, že práve preto leží tu a vzýva svätého mučeníka o prímluvu. Sv. Eligius riekol útrpne: «Keď veríš, zaslúš Bohu, že budúne iba Jemu chceš slúžiť. Nepochybuj, a Boh ťa hneď uzdraví! A sv. Eligius pokľakol k bedárovi a začal sa modliť skrušene. Po chvíli vzdvihol oči k nebu a vzdychal z celého srdca: «Ó Ježišu, Ty sám povedal si, za čokoľvek prosiť budete v modlitbe, verte, že obsiahnete; kto verí vo Mňa, bude činiť skutky, ktoré ja činím; áno, on učiní ešte väčšie! Smiluj sa, ó Ježišu, nad nešťastníkom! Po týchto slovách pochytil sluha Boží s pevnou vierou pravicu bedára a riekol: «Keď veríš silne, jako hovoríš, vstaň v mene Pána Ježiša a postav sa na nohy!» I pochytil ho a nemocný vstal uzdravený a chodil, i zveleboval milostivého Boha. Sv. Eligius naložil: «Neriekni nič inšieho, nežli že Pán Ježiš Kristus uzdravil ťa na prímluvu svätého Dionysia; lebo ináč

upadneš do predošlého nešťastia! A mnohé iné divy a zázraky činil milostivý Boh na prímluvu sv. Eligia: chromí boli uzdravení; slepí prehliadli; jeden mrtvý bo! privedený nazpät k životu.

Dlho pôsobil sv. Eligius na dvore kráľovskom jako zlatník, radca a divotvorný služobník Boží. A prozreteľnosť Božia chcela povýšiť ho i na svietnik sv. cirkve. Roku 639 zomrel v meste Nojone (Noyon) zbožný biskup Akarius. Veriaci ľud a duchovenstvo žiadali si, aby učený a zbožný dôverník kráľov, sv. Eligius, stal sa ich biskupom. Kráľ Dagobert I. nerád by bol prepustil múdreho radcu svojho od dvora; ale keď videl, že ide o spasenie duševné veriacich v Nojone, sám nahováral veľkými slovami sluhu Božieho, aby prijal tú dôstojnosť. Pokorný sv. Eligius triasol sa strachom pred tou vysokou dôstojnosťou. Ťažko bolo premôcť jeho pokoru; konečne poddal sa všeobecnému naliehaniu. I utiahol sa do samoty, aby sa pripravil náležite k ťažkému kroku. Usilovne učil sa bohoslovecké vedy, rozjímal o povinnostiach pastierskych, postil sa prísno, modlieval sa s plačom a tak pripravoval sa ku prijatiu sviatosti kňazstva a posvätenia na hodnosť biskupskú. Roku 640 bol sv. Eligius posvätený za biskupa a odišiel do Nojonu.

Sv. Eligius žil i jako biskup veľmi prísne; v ničom nepremenil dosavadný spôsob života svojho; áno, zdvojnásobil ešte prísnosť kajúcnosti svojej; bol pokorný; staral sa otcovsky o chudobných, z ktorých dvanásť jedávalo denne pri jeho stole a ktorých sám obsluhoval a ctil v nich Toho, u ktorého vraj sami denne máme žobrať. Biskupstvo svoje precestoval pešky, aby usporil pre chudobných, a všade, kamkoľvek prišiel, bol láskavým otcom pre chudobných a nemocných. A tak už v prvom roku bol vzorom pastierov duší. Každému kňazovi a veriacemu otvorené boli vždy dvere jeho príbytku. Odstránil obozretne všetky neriady v biskupstve a pridržoval podriadené kňazstvo k prísnemu zachovávaní kázne cirkevnej. Navštívil i pohanov, ktorí nachádzali sa ešte kde-tu v biskupstve jeho. Nieraz narazil na veľký odpor modlárov a upadal do veľkého nebezpečenstva u surovcov; ale horlivosť jeho nedala sa zastrašiť a neomdlievala pri ťažkých prekážkach. A pohania porúčali modly svoje a prijali sv. krst.

Keď sa navrátil s apoštolskej cesty po svojom biskupstve, začal horlivé hlásať v Nojone slovo Božie. V slávnostný deň sv. Petra kázal bezohľadne proti divokým tancom a iným výstupným kratochvíľam, ktoré sú škodné mládeži. Milovníci rozkoší rozhnevali sa na sv. Eligia, šomrali proti nemu, áno hrozili i smrťou. Nasledujúceho roku zase horlil sv. biskup v jednej farnosti proti nemravným a škodlivým, tancom, i nedal sa zastrašiť výhrazkami rozkošníkov. Úradníci miestneho veľmoža šomrali proti nemu a vysmievali sa z jeho slov. A sv. biskup karhal budúcu nedeľu tanečníkov ešte ostrejšie. A keď videl, že dobromyseľné slová jeho ostávajú bez účinku, pohrozil svojhlavým zatvrdilcom trestom Božím. Erchenald, správca domu veľmožovho, chcel dať usmrtiť sv. Eligia, keby ešte raz kázal proti tancom a zábavám. Sv. Eligius vzal sebou diakona a dvoch klerikov a išiel medzi vzbúrenú sberbu, ktorú podplatil bezbožný Erchenald, vystúpil na kazateľňu, ktorá bola pred chrámom, a začal neohrozene kázať proti divokému tancu a hriešnym zábavám. Vzbúrená sberba kričala: „Neodvrátiš nás od našich starých obyčajov, čo ako budeš hovoriť a hromziť! My budeme tancovať a zabávať sa, jako sa nám ľúbi.“ Svätý biskup pokľakol pri tomto kriku a modlil sa k Pánu Ježišovi, aby uponížil nepriateľov svojich a priviedol k poznaniu pravdy. Sotva dokončil sv. Eligius modlitbu svoju, hľa, trest Boží zastihol tých, ktorí chceli bozbožnou rukou siahať na život horlivého služobníka Božieho: päťdesiat najzúrivejších kriklúňov posadol zlý duch a trápil ich hrozne pred očami shromaždeného ľudu. Všetci prítomní naľakali sa a triasli sa strachom, padli na zem pred sv. Eligiom, prosili o milosť a sľubovali, že chcú pokorne plniť vôľu Božiu. Sv. Eligius riekol

kajúcnikom: «Nebojte sa; ale zvelebujte spravodlivý súd Boží! Tí, ktorí opovrhujú zákonami Božími, zasluhujú, aby boli odovzdaní za čas tomu, ktorému slúžievajú a ktorého milujú, diablu. A vy nebojte sa, jestli budete verne zachovávať príkazy Pána Ježiša Krista.» A keď všetok ľud prosil sv. biskupa o pomoc pre tých päťdesiatich bedárov, riekol sv. Eligius: «Nechajť ich, nech dobre poznajú a zakúsia, čo posiaľ činili a konali!» A bezbožníci trápení boli ukrutne za celý rok skrze diabla. Veriaci ľud triasol sa strachom a hrôzou; zkazonosné tance a zábavy prestaly; rukou Božou zastihnutí dali sa na pokánie. Svätý Eligius modlil sa za kajúcnikov k Bohu a oni nadobudli na orodovanie jeho predošlého zdravia.

Toho času zúrily nákazlivé nemoce v Európe, jako i hlad. Dom svätého Eligia otvorený bol všetkým núdnym. Nemocných a prašivých obsluhoval svätý biskup sám. Keď zakázané byly hrobitovy v mestách, sriadil svätý Eligius nový hrobitov von z mesta Nojonu a vystavil v ňom kostol k úcte sv. Pavla; teraz je tam ľudnatá farnosť. Vystaval i mnohé kláštory pre mníchov a mníšky. Horlivosť apoštolská hnala sv. Eligia i do cudzozemska. Precestoval Flandsko, Hollandsko, Sassko a ohlasoval pohanom slovo Božie. I tiež iné kraje navštívil sv. biskup. Milostivý Boh požehnával jeho práce; mnohé tisíce pohanov prijaly sv. krst. A dobrotivý Boh poprial sluhovi Svojmu i známosť toho, čo dialo sa v mysli ľudí. Jedného dňa obedoval sv. Eligius u biskupa Aureliana v Uti. Po obede odoberal sa na ďalšiu cestu. I rozchýrilo sa, že jeden sluha ztratil drahocennú opratu s ťavy. Sluha behal sem-tam v úzkosti a odchod sa predlžil. Sv. Eligius zavolať jedného sluha, ktorý ukradol opratu a riekol mu tichým hlasom: «Id' k blízku bratu (skalnatému vrchu), tam nájdeš v krúžine to, čo hľadáš; odviaž to a dones bez trpkosti a zlorečenia mužovi ktorý to hľadá.» Keď zlodej počul tieto slová, cítil sa byť zahanbeným, prosil za odpustenie a hotový bol vykonať všetko, čo sa od neho požadovať bude na zadost'účinenie.

Vyššie devätnásť rokov pôsobil požehnaný sv. Eligius ako biskup, keď mu milostivý Boh oznámil, že nezadlho dokončí život svoj. Niekoľkými dňami pred poslednou nemocou riekol kňazom a učeníkom svojím, že nezadlho ich opustí. Vďační učenici zažalili. Sv. Eligius riekol: «Nesmúťte, synovia moji! Prajte mi šťastie, lebo už dávno vzdychám po skončení tohoto života a žiadam si oslobodeným byť od trápenia zemskeho, ktorého ťarcha obťažuje mňa. Silná zimnica napadla ho a lomcovala ním. Sluha Boží chystal sa horlivou modlitbou k smrti. Na šiesty deň odberal sa dojímavou rečou od kňazstva svojho, prijal skrúsenie sv. sviatosti a potom usnul v Pánu so slovami:1 «Teraz, ó Pane, prepust' služobníka Svojho v pokoji; nevchádzaj v súd so služobníkom Svojím!» To stalo sa dňa 1. decembra roku 659, keď dosiahol 71. rok požehnaného života svojho.

Keď kráľovná Bathilda dopyčula o ťažkej nemoci sv. biskupa Eligia, opustila so synami a dvoranami svojimi Paríž a ponáhľala sa do Nojonu; ale nenašla už sv. Eligia pri živote. Srdečne oplakala múdreho radcu kráľovského a dala pochovať telo jeho s veľkou slávou v kláštore Šele (Chelles). Odpredala skvosty svoje a rozdala peniaze chudobným; zo zlatých náramkov dala zhotoviť krásny kríž, a postavila ho na hrob sv. Eligia. Áno, ona dala zhotoviť zo striebra a zo zlata i baldachin (podnebie), ktorý vznášal sa nad hrobom sv. biskupa. Zbožní dvoranovia kráľovskí a veľmoži nasledovali jej príklad a obdarovali tiež mnohými drahocennosťami hrob svätého, ktorý skvel sa potom od zlata a drahokamov; v pôste býval pokrytý hrob sv. Eligia skvostnou plachtou, vyšívanou hodváhom. Z tejto plachty rinula časom tekutina, ktorá používaná

bývala k uzdraveniu nemocných. Milostivý Boh oslávil sv. Eligia jak za života tak po smrti mnohými divaini a zázrakami.

Sv. Eligius vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, pri ňom vidieť na stole alebo na oltári zlaté kalichy, schránky a iné ozdoby chrámové.

Poučenie.

Sv. Eligius plnil svedomite povinnosti svoje jako biskup bez ohľadu na príkorie a prekážky. On nemlčal v oči kráľovi, ani vtedy, keď videl, že veriaci jeho zabúdajú na kresťanský život a nasledujú pohanov nemravnými tancami a zábavami. On plnil, čo hovorí sám Boh skrze proroka Isaiáša (58., 1.): «Volaj, neprestávaj, jako trúba povýš hlas svoj a oznám ľudu Môjmu nešľachetnosti ich, a domu Jakubovmu hriechy ich!» On nechcel byť z tých pastierov, o ktorých hovorí Kristus Pán (Ján 10., 12.): «Nájomník a ktorý nie je pastier, ktorému nie sú ovce vlastné, keď vidí vlka, že ide, opúšťa ovce a uteká: a vlk lapá a rozháňa ovce.» On znal, že hltavý vlk, zlý duch, vtiera sa do stáda jeho, a hneď tu, hneď tam tiahne pod moc svoju skrze hriechy a nepravosti jeho ovcu, a drhne ju: i volal a kričal, aby zahnal vlka — zlého ducha, ktorý objavoval sa v nekresťanských nemravných zábavách. On nasledoval Učiteľa božského, Pána Ježiša Krista, ktorý, jako opravdivý Pastier, bez všetkého ohľadu hovorieval pravdu Fariseom a zákonníkom židovským, a napomínal i karhal ich verejne z ich hriechov. On bál sa jako duchovný pastier hrozby Božej (Ezechiel 3, 18.): «Keď Ja pravím bezbožnému: Smrťou umreš, a ty nezvestuješ mu to, ani neriekneš, aby sa odvrátil od bezbožnej cesty svojej a bol živý: on bezbožný umre v nepravosti svojej, ale jeho krv požiadam z ruky tvojej.» On znal, že skrze mlčanie predstavený uvažuje na seba súd Boží večného zahynutia.

Grécky spisovateľ Herodot (Kn. I.) opisuje udalosť o synovi kráľa z Lýdie Kre-susa, ktorý išiel s otcom do boja a bol zajatý a vedený do cudziny. Na ceste pochytil nepriateľský vojak meč a chcel zťatť kráľa Kresusa. Syn kráľov, Kresus Mladší, ustrnul nad tým, i vykrikol hlasitě s dopustenia Božieho, ačkoľvek bol od narodenia nemý, aby zachránil otca svojho: «Chrán sa bezbožníku, aby si nezabil kráľa!» On chcel riecť: «Čo robíš bezbožný človeče? či nevidíš, že ten, ktorého chceš zabiť, je môj otec a kráľ Lýdie? Ach, prestaň od toho bezbožného skutku: nesluší sa tebe, aby si pokropil ruky svoje krvou kráľovskou!» Vojak naľakal sa tých slov a nevztiahol ozbrojenú ruku na kráľa. Kresťane, pováž, že skrze každý ťažký hriech najdobrotivejší Otec náš, Pán Ježiš, Kráľ neba i zeme, býva znovu ukrižovaný a usmrťovaný, jako to píše sv. Pavel (Žid. 6, 6.): «Keď bližný tvoj dopustiť sa chce nejakého ťažkého hriechu a ty môžeš zdržať ho od toho: nesmieš mlčať!» Hľa, Pán Boh riekol už v Starom Zákone (V. kniha Mojžišova 22, 4.): «Keď uzreš osla brata svojho, alebo vola, že padol na ceste, neopominieš ho, ale pomôžeš mu povstať s ním.» A tým viac povinný si, kresťane, keď bližný tvoj nachádza sa v nebezpečenstve upadnutia do smrteľného hriechu, odvrátiť ho, a nemlčať k tomu! A Kristus Pán hovorí (Luk. 14. 5.): «Ktorý z vás, keď osol alebo vôl jeho upadne do studne, nevytiahol by ho?» Následkom týchto slov volá žalostne sv. Bernard (Ad Eug. Pap. 4.; De Confid. c. 5.): «Padá osol, a pomáha sa mu; ale keď duša prichádza ku zkaze, o tú nemá starosť nikto!» Hľa, jak veľký hriech je mlčať pri ťažkých previneniach bližného! Filištínski porazili v bitke Israelitov (I. kniha Kráľ. 31.) a kráľ ich Saul zahynul biednou smrťou. Boh soslal ten trest na Saula pre mnohé hriechy jeho a najmä, že pred bojom spustil sa pravého Boha a radil sa o výsledku vojny s čarodejnicou. A prečo zahynul v tom boji i syn jeho Jonathas? Ved' on bol bohabojný a spravodlivý! Sv. Isidor udáva

príčinu toho, keď hovorí (C. 130.), že preto treba bolo zomrieť Jonathasovi, pretože on, keď jeho otec dopytoval sa čarodejnice o radu, nenapomenul ho, ale mlčal k tomu. A tak mlčanlivosť Jonathasova bola tiež príčinou smrti otca Saula, pre ktorú i on bol od Boha trestaný smrťou. Sv. Eligius bol horlivý kárateľ, jako sv. Hieronym, tak že hriešnici často vyhrážali sa mu smrťou. A čo riekol na to sv. učiteľ cirkevný Hieronym? On hovorieval (Adv. Ruff.): «Umrieť môžem, ale nemôžem mlčať.» Sv. Vitalis kázaval vrúcne verejným smilnicám a prísne ich napomínal, aby sa chránili ohavnosti; áno podával im toľko peňazí, koľko získali skrze necudné obcovanie svoje, aby sa zdržali aspoň cez noc od ťažkého hriechu.

Podobne robil sv. Ján od Boha. A jaká-že odmena očakáva tých, ktorí nemlčia pri hriechoch bližných svojich? Sv. Jakub hovorí (5, 20.): «Kto odvráti hriešnika od bludu jeho cesty, ten vyslobodí dušu jeho od smrti a prikryje množstvo hriechov.» Keď lotor Dysmas, ktorý visel na kríži s pravej strany kríža Spasiteľovho, počul, že druhý lotor rúhal sa Pánu Ježišovi, nemohol sa zdržať, aby nepokarhal bohorúhača a neupravil na pravú cestu, i riekol: (Luk. 23. 40, 41.) «Ani ty nebojíš sa Boha, ktorý podstupuješ tú istú pokutu? A my zaiste spravodlivé; lebo my bereme, čo skutky naše zaslúžili: ale Tento neučinil nič zlého.» A toto vrúcné napomenutie zaľúbilo sa Pánu Kristovi tak veľmi, že riekol Dysmasovi: «Dnes budeš so Mnou v raji!» A tak láskavý Spasiteľ zasľúbil nebo kajúcemu lotrovi, ktorý chcel napraviť nekajúcného súdruha.

Preto kresťanskí rodičia a predstavení nemáte mlčať za príkladom sv. Eligia pri priestupkoch detí a podriadených svojich. Prorok Isaiáš (56.) nazýva tých, ktorí mlčia pri hriechoch bližných svojich, nemými psami. Boh nenávidí veľmi tých, ktorí majú dobre strážiť nad bližnými svojimi, aby ne-páchalo sa nič zlého a nešľachetného medzi nimi, ktorí ani slova karhajúceho nevyrieknu a zdajú sa byť nemými. Tí budú boľastne nariekať na druhom svete s Isaiášom (6, 5.): «Beda mne, že som mlčal!»

Modlitba.

Ó Bože, popraj mne vždy milosti, aby som sa riadil za príkladom sv. Eligia vo všetkých okolnostiach života, jako Ty žiadaš, aby som si zaslúžil pripočítaný byť nielen ku mnohým povolaným, ale i vyvoleným. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

2. decembra.

Sv. Bibiana, panna a mučenica.

Svätá Bibiana bola dcérou veľmoža rímskeho Flaviana; matka jej menovala sa Dafrosa, sestra Demetria. Vznešená kresťanská rodina bola veľmi bohatá a vysoko ctená v Ríme.

Cisár Konštantín Veľký vymenoval Flaviana za miestodržiteľa v Ríme; lebo znal spravodlivosť jeho, múdrosť a horlivú zaujatosť za sv. cirkev. A Flavian bol vo vysokom postavení svojom ochrancom a mohutným podporcom vzťahujúceho sa kresťanstva a svietil podriadeným občanom skvelým príkladom všetkých kresťanských cností.

Po smrti prvého kresťanského cisára Konštantína a jeho synov Konštantína II. a Konštansa uchvátil tretí jeho syn Konštantius r. 350 samovládu nad rozsiahlou ríšou rímskou, stal sa zjavným podporcom bludu Ariovho a začal prenasledovať ukrutne pravoverných katolíckych biskupov a vynikajúcich svetských veriacich. Horlivý pravoverný Flavian bol i v tomto smutnom čase miestodržiteľom rímskym a pracoval všemožne proti bludu Ariovmu, ktorý

zapieral božstvo Pána Ježiša Krista, utvrd'oval mešťanov v pravej viere a verejne vyznával božstvo Spasiteľa sveta. Koštancius hneď pri nastúpení samovlády predvolal si pravoverného miestodržiteľa Flaviana a začal ho nahovárať vládne i hrozbami k bludu; lebo bol presvedčený, že všeobecne milovaného muža nasledovať bude mnoho katolíkov. Ale zbožný Flavian nedal sa sviesť. Nahnevaný cisár, ktorému išlo o rozšírenie bludu, pozbavil vplyvného Flaviana úradu. Horlivý služobník Boží znášal pokojne surové pokorenie a odišiel z Ríma s manželkou Dafrosou a mladistvými dcérami Bibiánou a Demetriou na statky svoje, i staral sa o spasenie duše svojej a rodiny.

Cisár Konštancius zomrel roku 361 a na trón cisársky zasadol Julian, zlopovestný odpadlík. Tento bezbožný cisár pokúsil sa ešte raz vyhubiť kresťanstvo v ríši rímskej a uviesť obnovené pohanstvo, i prenasledoval kresťanov zlostne a ukrutne. V Ríme prevádzal zámery cisárove s rozkošou diabolskou miestodržiteľ jeho Apronian. Keď bývalý miestodržiteľ Flavian videl útrapy kresťanov, opustil tichú svoju domácnosť, vystúpil oduševnene s kresťanskou zmužilosťou na verejnosť, aby bojoval pre Boha a sväté náboženstvo proti nemravnému a hlúpemu pohanstvu. I napomínal veriacich ku stálosti, povzbudzoval, tešil a podporoval uväznených, a všade, kde toho bola potreba, pomáhal kresťanom a slúžil im útechou. Horlivosť jeho oznámená bola bezbožnému cisárovi. A ukrutný odpadlík rozkázal miestodržiteľovi Apronianovi, aby uväznil zbožného Flaviana a keby nechcel obetovať bohom štátnym, aby pozbavil ho všetkých statkov a pohnuteľného majetku, i aby ho ukrutne zavraždil. Úslužný sluha hodil horlivého vyznavača do hnusného žalára. Márne namáhal sa miestodržiteľ, aby naklonil sluhu Božieho k odpadnutiu od sv. viery; on slávnostne riekol, že radšej chce utratiť všetko, než by zaprel pravého Boha. Apronian rozvzteklil sa: sdriapal odznaky veľmôžstva s horlivého vyznavača, dal mu vypáliť znak otroctva na čelo a poslal ho pod strážou vojenskou do vyhnanstva na Taurus. Zbožný Flavian znášal trpezlivo a s radosťou všetko príkorie, odobral sa od milej svojej rodiny, ktorú tešil a dojímavými slovami povzbudzoval k stálej vernosti oproti Bohu, a odišiel sprevádzaný surovými vojakami, ktorí mali naložené, aby s ním nakladali ukrutne na ceste. Tyran shabal všetky májety jeho a manželka jeho Dafrosa i obe dcéry Bibiana i Demetria, uvrhnuté boli do najväčšej biedy. V krátkom čase roku 361 položil sv. Flavian vo vyhnanstve život svoj pre Krista, následkom trýznenia, biedy a hladu, pamiatkou jeho a 30 iných sv. mučeníkov svätí cirkev Kristova dňa 22. decembra.

O krátky čas začal sužovať Apronian i zbožnú manželku sv. Flaviana, Dafrosu, aby zaprela svätú vieru. A keď videl, že vzdoruje a nechce obetovať modlám, uvrhol ju do smradlavého žalára a trýznil ju všemožne. Horlivá služobnica Božia nezaprela Krista Pána. I dal ju vyviešť za mesto a r. 362 zťat'; pamiatka jej slávi sa dňa 4. januára.

A tak žily vznešené, krásne zbožné sestry Bibiana a Demetria od roku 367 v nádherne Ríme utiahnuté od hluku sveta v najväčšej biede. Po svätých rodičoch nezdedily nič, iba pevnú vieru v Pána Ježiša Krista a cnostný život, dva poklady, ktoré im nemohol odňať žiadon pohanský tyran. Posilňované svätou vierou znášaly trpezlivo a rady ztratu milých rodičov a bohatých majetkov, potupu od bezbožného sveta i biedu, áno hotové boli z lásky k Pánu Ježišovi položiť i životy svoje. Netrvalo dlho a bezbožný Apronian spomnel si na šľachetné kresťanské panny; i dal ich chytiť a hodiť do tmavého žalára, kde trápil ich hladom a smädom, aby donútil ich k za-preniu sv. viery. Ale zbožné panny znášaly muky neohrozene za päť mesiacov. Žalár bol milejší verným služobnícom Kristovým, než skvelý pohodlný palác a pri

všetkom hlade prekvetaly tváre ich ešte krásnejšie. Keď zverský tyran zbadal, že nepremôže ich žaltárovaním a hladom, predvolal ich pred stolicu svoju súdnu. I počal domlúvať najprv po dobrotky, aby sa odriekli Spasiteľa božského: sľuboval im priazeň cisárovu, navrátenie shabaných statkov a vznešených manželov. Sväté panny odpovedaly, že radšej podstúpia ešte väčšie muky a ukrutnú smrť, než by zaprely pravého Boha a klaňaly sa smiešnym modlám. Tyran hrozil strašnými mukami; sväté panny nedaly sa nastrašiť. Márne ukazoval im krvavé mu-čidlá. Ale ony pozrely k tiebu a zvelebovaly Pána Ježiša Krista. Zverský pohan dal mučiť ich a hodiť nazpät do žalára. Útlé telo sv. panny Demetrie neznieslo ukrutné bičovanie a trápenie; ona podľahla mnohému prenasledovaniu. Milostivý Boh skrátil utrpenie jej a povolal k sebe skrze tichú smrť v žalári čistú jej dušu.

Sv. Bibiana utratila všetko, čo bolo jej milé a drahé na tomto márnom svete: otca, matku, sestru a všetku podporu. V žalári trápená bola mnohými mukami, i treba bolo bojovať jej teraz samej proti vzteku a zlosti nepriatelov i pohanských spoluväzňov, zločincov. Zúrivy Apronian upotrebil všetko možné, aby prinútil ju k odpadnutiu od sv. viery. Konečne prišiel na tú myšlienku diabolskú, že dá ju do moci necudnej svod-nice, menom Rufine, aby navádzala svätú pannu ku hriechu a vyučovala ju v nepravosti nečistoty, a tak priviedla ku zapreniu sv. viery. A necudná verejná smilnica usilovala sa všemožne vyplniť žiadosť pohanovu: odkrývala všetky tajnosti necudnosti, vychvaľovala rozkoše telesné, ukazovala jej oplzlé obrazy, prespevovala ohyzdné piesne, rozprávala o nestydatých skutkoch. A boha-prázdna verejná hriešnica dráždila dňom i nocou takýmito zverskými prostriedkami smyselnosť u sv. panny a myslela, že nezadlho vydarí sa jej namáhanie diabolské. Ale veľmi sklamala sa necudná Rufina!

Panenská služobnica Božia zapchávala si uši pri necudných rečiach a piesňach, zatvárala oči nad ohavnými obrazami, utekala pred bohaprázdnu pohanskou svod-nicou, prespevovala žalmy a vzývala meno Ježiš. Rufina potratila trpezlivosť, rozzúrila sa a počala sužovať, biť a mučiť sv. Bibiánu. Ale i trýznenie bolo márné. Svätá panna nenávidela každý hriech a bála sa ho viac než najukrutnejšieho mučenia, ba i smrti; strážila nad krehkosťou svojou ľudskou a posilňovala sa skrúšenou modlitbou, i nemohla byť premoženou ani lichoteným svádzaním, ani mučením.

Keď ukrutný miestodržiteľ Apronian dopyčul, že svätá panna Bibiana nedá sa nakloniť ani úskokom diabolským ku zapreniu Krista Pána, rozvzteklil sa, i rozkázal katom, aby ubičovali ju na smrť. Zverskí katovia vyzviekli do naha vznešenú, haneblivú, nevinnú pannu, poviazali jej ruky, pripevnili ju ku stĺpu a bičovali ju povrazmi, na ktorých koncoch visely olovené guľôčky. Svätá Bibiana znášala ticho a trpezlivo ohavné pohanenie a hrozné boľasti, vzdychala k milostivému Bohu o posilňovanie a po dlhom mučení odovzdala do rúk Spasiteľa božského nevinnú svoju dušu. To stalo sa dňa 2. decembra roku 363 v Ríme za panovania bezbožného cisára Juliana odpadlíka.

Katovia predhodili telo svätej Bibiány hladným psom; milostivý Boh chránil divotvorným spôsobom sv. ostatky veľkej mučenice a služobnice Svojej a ony ležaly na mieste popravnom neporušené za dva dni. Nábožný kňaz, menom Ján, vzal tajne nočného času sväté ostatky a pochoval ich počestne pri hrobach sv. matky Dafrosy a sv. sestry Demetrie. Pápež Simplicius dal vystaviť nad ostatkami sv. Bibiány skvostný chrám k jej úcte, ktorý počiatocne nazvaný bol dľa mena zbožnej bohatej paničky rímskej Olympie, na ktorej útraty prevedená bola stavba chrámová. Časom chrám bol porúchaný a pápež Honorius III. dal opraviť ho znovu. A keď

neskôr rozpadal sa v rupy, pripojený bol k basilike preblahoslavenej Panny Márie Väčšej. Pápež Urban VIII. dal vystavať znovu r. 1628 chrám k úcte svätej Bibiány a ozdobil ho ostatkami sv. Bibiány a Demetrie i matky ich Dafrosy, ktoré nájdené a vyzdvihnuté boli na mieste, ktoré menované bývalo i hrobitovom svätej Bibiány. A tento chrám stojí posiaľ v Ríme jako skvelý pomník mučenickej smrti vznešenej nevinnej sv. panny Bibiány.

Sv. Bibiana vyobrazuje sa jako mladá vznešená panna rímská; a v pravej pozdviženej ruke drží ratolesť palmovú, v ľavej povrázky, na ktorých visia olovené guľôčky.

Poučenie.

Sv. Bibiana bola pokúšaná ku hriechu nečistoty a ku zapreniu sv. viery; ale ona vinula sa k Bohu podivnou vrúcnou láskou a tá zachránila ju pred poklesnutím a učinila cestu utrpenia jej ľahkou a jej ukrutnú smrť mučenícku blaženou. Svádzanie blížneho a radenie k hriechu, najmä ku necud-nosti, je veľká neprávosť a ohavnosť. Za časov našich hreší sa mnoho radením ku hriechom a svádzaním. «Osvietenci» a «slobodomyselníci» podobajú sa hadovi-poku-šiteľovi rajskému: oni rečou a písmom predstavujú prestupovanie zákonov Božích a cirkevných v lákavom skvelom svetle, tak jako pohania rímski písali nad brány domov necudnosti: «Hic felicitas,» t. j. «Tu je blaženosť! Najmä mládež má sa obávať pokúšania v mestách, keď sa tam nachádza vo vychovávaní alebo v službe; tam strežie na mladého nezkúseného človeka z každého kúta pokúšanie k zlému, zvlášte k nečistote.

Mladíkov i panny lákajú tam nádherné šaty a drzé pohľady, lichotivé slová, svodné divadlá a tance, oplzlé vtipy, žarty a spevy, smyselná hudba, silné nápoje, dráždivé chutné jedlá, reči bohorúhavých nevercov, ktorí hovoriavajú: «Čo užije človek, to má.» Preto mládež naša má byť veľmi ostrážitá a používať všetky prostriedky, aby neutratila najkrajšiu cnosť, najskvelejšiu ozdobu a okrasu duše svojej, — nevinnosť mládeneckú alebo panenskú. Svodcovia bývajú obyčajne uchovaní od pokuty a hanby, keď svedené obety, zvlášte panny, prinútené sú znášať všetku hanbu. Spanilé devy naše a šumní mládenci, počujte a berte si k útlemu srdcu slová sv. Ambróza: «Smyselnosť je udicou diablovou, ktorá priťahuje nás k úpadku. Smyselnosť je matkou hriechu; a zase hriech je ostnom smrti. Smyselnosť je potravou pre večného červa; ona síce nasleduje na krátky čas toho, ktorý jej hovie, ale neskôr stáva sa horkejšou nežli žľč.» Preto mládenci a panny nasledujte skvelý príklad sv. Bibiány v čas pokúšania; odpierajte zavčasu pokúšaniu, vyhýbajte mu, modlite sa k Bohu o posilu: «Neuvoď nás do pokúšenia!

Svádzanie k hriechu alebo radenie prináša i samému svoditeľovi alebo radcovi ťažkú pokutu. Kráľ Dávid vrúčne prosil Boha, aby ráčil zachrániť ho od cudzích hriechov a volal (Žalm 18., 13, 14.): «Od tajných (hriechov) mojich vyčisť mňa, Pane, a cudzie odpusť služobníkovi Svojemu! Kto dopúšťa sa obyčajne svádzania alebo radenia ku hriechu? Rodičovia a predstavení: jako tu urobila bezbožná Herodias, ktorá radila dcére svojej, aby požiadala od kráľa Herodesa hlavu sv. Jána Krstiteľa; jako to urobil bezbožný kňaz židovský Kaifáš, ktorému dobre bola povedomá nevinnosť Kristova a predsa vo vysokej rade židovskej povedal (Ján 11, 50.): «Užitočné je vám, aby jeden človek umrel za ľud, než by všetok ľud zahynul;» jako to robievajú mnohí radcovia vladárov a panovníkov, ktorým hrozí Boh u proroka Isaiáša (30, 1.): «Beda vám, odpadlíci, ktorí ukladáte radu, ale nie zo Mňa, a osnúvate tkaninu, ale nie z Ducha Môjho!» Roku 1596 panovala v Anglicku zlopestná kacierka kráľovná Alžbeta, a na boľastnom lôžku ležal v meste Londýne jej radca lord (veľmož) z Houzdenu. Jednej noci ukázalo sa mu vo snách šesť

bývalých radcov kráľovských, ktorí dávno pomreli; medzi nimi bol prvý povestný milostník Alžbetin lord Dudlej gróf z Leicesteru, prvý radca, Volfingan tajný sekretár, Poukerin, najvyšší sudca, Haddus, najvyšší kancelár, Tomáš Henningen a František Knovis, radcovia. Všetci boli ohniví, iba najvyšší sudca bol studený jako ľad. Oznámili Houzdenovi, že preto navštívili ho v takom strašnom spôsobe, aby uvedomili ho o večnom svojom zatratení pre hriechy Alžbetiné, ku ktorým jej radili. A riekli mu, že to isté očakáva neskôr i jeho a radcu Viliama Cecilia, ktorý bol celkom zdravý, a že s nimi horeť budú i oni v pekle. Videnie zmizlo. Nemocný rozprával s najväčším strachom na druhý deň svoje videnie a zomrel v zúfalstve. Nezadlho zhynul náhle radca Cecilius (Paed. Christ. P. I. c. 8.). A Orosius (De Valerio) rozpráva, že za času tyrana Valéria, ktorý krvavé prenasledoval kresťanov, žil pohanský umelec. Ten zhotovil medeného dutého vola, a na boku jeho spravil dverce. Tohoto vola daroval Valeriovi a radil mu, aby do neho zavrel kresťanov, pod ním dal zažať oheň, že s podivením uslyší, ako v ňom kresťania revať budú jako voly. Dľa riadenia Božieho rozkázal Valerius zavreť do toho vola prvého pohanského umelca, rozžať pod ním prudký oheň: a bezbožný radca reval jako vôl a biedne zhorel. A tak zlý radca zkusil na sebe to, čo hovorí múdry Sirach (27, 29. 30.): «Kto kopá jamu (inému), upadne do nej; a kto inému učiní úklad, svalí sa na neho (samého).- To isté zakúsil zúrivý kalvín Perinns v Anglicku (Floren. Raemund. L. VII. De ortu et progen. haeres. c. 17.) Bezbožník radil magistrátu londýnskemu, aby kameň, na ktorom slúžievali katolícki kňazi svätú omšu, prenesený bol na miesto popravné, i aby na ňom odťínané boli hlavy zločincov. A hľa, táto rada vyplnila sa na tom samom bezbožnom radcovi; lebo on sám v krátkom čase utratil pod mečom na tom istom kameni hlavu svoju pre výstupky a zločiny svoje. Kresťane, chráň sa svádzať alebo radiť iným ku hriechu! Spomni si, čo hovorí zbožný Tobáš synovi svojmu (4. 20.): «Po všetky časy chváľ Boha, a pros od Neho, aby spravoval cesty tvoje, a všetky rady tvoje nech zostávajú v Ňom.» On chcel riečiť, aby syn jeho riadil všetky rady a činy (skutky) svoje podľa prikázania Božieho. Kresťane, konaj i ty to a zachrániš dušu svoju od záhuby!

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si dal služobníci Svojej Bibiáne spojiť palmu mučeníctva s laliou panenstva: spoj na prímluvu jej srdcia naše láskou k Tebe, aby sme premošli pokúšenia a zaslúžili dosiahnuť večnú odplatu. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

3. decembra.

Sv. František Xaverský, jezuita, apoštol Indie.

Veľký apoštol Indie zo šestnásteho storočia, sv. František Xaverský, narodil sa roku 1506 zo šľachtických rodičov na zámku Xavier nazvanom, blízko mesta Pampelony, v kráľovstve Navarre, v terajšom Španielsku.

Jako útlé dieťa prejavoval sv. František dobrosrdečnú myseľ a zriedkavé vlohy duševné a preto starali sa vznešení, bohatí rodičia o základné jeho vzdelanie. Keď dosiahol osemnásť rok života, poslali rodičia vtipného a usilovného mladíka na vysoké školy do Paríža. On mal silné telo, ohnivú letoru (temperament), lásku k vede, stálu vôľu, vznešené srdce, veselú myseľ, príjemné obcovanie a veľmi ošklivil si každú nemravnosť. V Paríži, kde objavoval sa život nebezpečný mravom, pokračoval vznešený mravný mladík vo vedách tak skvele, že vynikal nad

všetkých rovesníkov. Po dokončených štúdiách, povýšený bol za profesora (učiteľa) slobodných umení a ľubomudrctva na týchto vysokých školách. Toho času a síce roku 1529 študoval v Paríži sv. Ignác z Lojoly. Tento zbožný muž pracoval na tom, aby mohol založiť spoločnosť učených nábožných mužov, ktorí mali prekážať nevere a vzťahujúcu sa kacierstvu, vyučovať mládež vo vedách a utvrdovať vo sv. náboženstve: a preto snažil sa získať schopných mužov, ktorí nachádzali sa na vysokých školách v Paríži. Oči jeho padli ohľadom tohoto účelu na slávneho mladého učbára Františka Xaverského, ktorý zdal sa mu kloniť srdce svoje túžbe po sláve a nadváznosti u ľudí. Sv. Ignác z Lojoly odhalil zámer svoj jedného dňa mladému priateľovi; ale mladý učenec vyslovil sa o ňom opovrhlivo a vyslovil mnohé svoje námietky. Sv. Ignác z Lojoly nedal sa odstrašiť a pokračoval v nahováraní. Zbožný jeho život, útlé a otcovské napomínanie získali pomaly srdce mladého učenca Františka Xaverského. Jedného dňa v priateľskej rozmluve chválil sv. Ignác učenosť Františkovu, ale riekol srdečne: «Vidíš, priateľu, keď budeš slúžiť učenosťou svojou svetu, jaké-že odmeny nádeješ sa od sveta?! A keby dal tebe všetko bohatstvo a dôstojnosti, ako dlho to môže trvať? A čo prospeje človekovi, keby získal celý svet, a potom utrpel by ztratu na duši svojej ?» Tieto slová do-jaly myseľ mladého slávneho učenca takou mierou, že od toho okamihu dal sa viesť vo všetkom svätému Ignácovi z Lojoly, sporiadal život svoj dľa sv. Evanjeliama, zriekol sa slávy svetskej a odovzdal sa celkom službe Božej.

Roku 1534, v deň nanebevzatia Panny Márie sišli sa učení priatelia sv. Ignác z Lojoly, sv. František Xaverský, nábožný mladý kňaz Pierre (Peter) le Fèvre, ostrovtipný a učený Jakub Laines, zručný Alfons Salmeron, výtečný lekár Bobadilla a Šimon Rodriguez v podzemnej kaplnke chrámovej na vrchu Mučenia (Mónmartr, Montmartre) pri Paríži, vyspovedali sa skrúsené, prijali Sviatosť oltárnu a složil i slávny sľub, že sa odrieknu celkom sveta, že budú putovať do Svätej Zeme a ohlasovať sv. Evanjelium nevercom. To bol začiatok slávneho tovaryšstva Ježišovho (Jezuitov). Na rozkaz sv. Ignáca z Lojoly cestoval nezadlho sv. František Xaverský so súdruhmi do Talianska. Toho času mali Benátčania vojnu s Turkami. Zbožní tovaryši chceli vyčkať v Benátkach do roka a do dňa utíšenie vojny, aby mohli sa preplaviť do Svätej Zeme; i umienili si, že, keď by to nemohli učiniť, pôjdu do Ríma, aby ponúkli služby svoje sv. Otcovi ku spásu človečenstva a že za tie služby neprijmú žiadne dary ani dôstojenstvá. Za dva mesiace zostali v Benátkach a ubytovali sa v nemocnici. Sv. František Xaverský vyznačoval sa láskou oproti ťažko nemocným. Celé dni trávil pri bedároch a prašivých, obsluhoval ich bez bázne, že sa nakazí, a celé noci trávil na modlitbách. Do nemocnice donesený bol prašivý, z ktorého pochádzal taký ťažký a odporný zápach, že všetci ľudia utekali od nešťastníka. I sám sv. František pocítil veľké zhnusenie. Obetovavý muž Boží premohol seba, považoval osobu nemocného za zomierajúceho Pána Ježiša, pribehol k nemu, objal ho, pritiskol ústa svoje k najväčšiemu smradľavému vredu a očistil ho na tento spôsob. Za odmenu tohoto kresťanského sebazaprenia oslobodil milostivý Boh sv. Františka od všetkého budúceho hnusenía pri nemocných.

Z Benátok odišli zbožní bratia do Ríma ku pápežovi Pavlovi III. Sv. Otec prijal ich veľmi vládne. S v. František Xaverský bol posvätený za kňaza; utiahol sa do samoty a trávil štyridsať dní na modlitbách, v prísnom pôste a v inom sebazapieraní a tak chystal sa ku prvej sv. omši. Jako kňaz ohlasoval slovo Božie s veľkým požehnaním. Pápež zkušal pravidiel tovaryšstva, ktoré spísal sv. Ignác, a potvrdil rád Jezuitov roku 1540. Sv. Ignác bol vyvolený od údov nového rádu za generála a zostal v Ríme.

Roku 1540 požiadal Ján III, kráľ z Portugálska, pápeža a sv. Ignáca, aby poslali mu mužov z tovaryšstva Ježišovho, ktoré už vykonalo mnoho dobrého pre kresťanstvo; lebo chcel vypraviť ich do ďalekej Indie. Na rozkaz pápeža vyslal sv. otcov sv. Františka Xaverského a Šimona Rodrigueza. Pápež dal im požehnanie svoje a sv. Františkovi plnomocenstvo vyslanca pápežského pre osady indické. S veľkou radosťou nastúpil sv. František Xaverský ďalekú cestu svoju apoštolskú a z úcty k preblahoslavenej Panne Márii navštívil Loretto; so sebou niesol iba kríž na prsiach, breviár pod pazuchou a v ruke palicu pútnickú. Po ťažkej a veľmi nebezpečnej plavbe dostal sa do Lisabonu, hlavného mesta Portugalského. Kráľ Ján III. ponúkol mu palác svoj k obydliu; ale sv. František ubytoval sa v nemocnici so súdruhom svojím, obsluhoval nemocných a vyučoval vo sv. náboženstve za celý čas, keď mal čakať na loď. Dňa 7. apríla roku 1541 vystúpil sv. František Xaverský na loď s dvoma Jezuitami. Otec Šimon Rodriguez odprevadil ich na loď. Pri lúčení riekol sv. František Rodriguezovi: «Chcem ti sdeliť na útechu tajnosť, ktorú skrýval som pred tebou do tohoto času. Rozpamätáš sa, že, keď sme boli spolu v nemocnici rímskej, počul si ma volať jednej noci: «Ešte viac, ó Pane ešte, viac!» Často pýtaval si sa mňa, čo znamená to volanie? A ja odpovedával som tebe vždy, aby si sa nestaral o to. Teraz máš vedieť, že som videl vtedy všetko (či skutočne, či vo sne, Boh zná), čo mám trpieť pre slávu Kristovu. Pán náš a Boh poprial mne vtedy takú chuť k utrpeniam, že som žiadal ešte viacej, než mi boli popriate, ktoré mňa nemohly nasýtiť; a toto je smysel slov, ktoré som vyslovoval s takou horlivosťou: «Ešte viac, ešte viac.» Ja ufám, že dobrota Božia popraje mne v Indii, čo zjavila mi v Itálii, a že žiadosti, ktoré mi vnukla, skoro budú nasýtené.» Na lodi nachádzalo sa pod veliteľstvom mie-stokráľa tisíc ľudí. Sv. František Xaverský považoval ich za kresťanský sbor, ktorý bol sverený duchovnej jeho správe. Presvedčil sa, že väčšina mužstva málo je vycvičená vo sv. náboženstve. I vysvetľoval im základné pravdy sv. viery a kázaval každú nedeľu a sviatok slovo Božie, stojac pri sfažni lodovom. Dňom i nocou obsluhoval nemocných a staral sa o telesné a duševné ich blaho. Pri namáhavej službe onezdravel i sám. Miestokráľ ponúkol mu pohodlnú izbičku; ale horlivý muž Boží ubytoval v nej najslabších nemocných, spával na holej dlážke a pokrm, ktorý posielal miestokráľ so stola svojho pre neho, podával nemocným a sám uspokojoval sa s najobecnejšou chovou.

Po trinástich mesiacoch doplavila sa loď do hlavného mesta osád indických, ktoré menovalo sa Goa. A tak dňa 6. mája r. 1542 začal sv. František Xaverský apoštolskú prácu svoju v ďalekej Indii. Ačkoľvek bol vyslancom (nunciom) apoštolským a vystrojený bol od pápeža rozsiahlymi plnomocenstvami, predsa bol j veľmi pokorný a podroboval sa vo všetkom vôli biskupa v meste Goa. Toto východnoindické mesto malo vtedy okolo 200.000 obyvateľov; teraz je z väčšej čiastky sborené, a počítuje iba 4000 obyvateľov, najviac katolíckych Indov (Hindov) a je sídlom arcibiskupa, primasa Indie; v blízkosti stojí Nová Goa, sídlo miestokráľa portugalského, ktorá má asi 20.000 obyvateľov. Tento kraj bol niekedy dl'a ústneho podania obrátený na vieru kresťanskú skrze sv. apoštola Tomáša. A keď Portugalci pod vodcom Vaskom de Gama roku 1498 prišli do prednej Indie a síce do mesta Kalkuty na pobreží Malabare, našli tam kresťanov dl'a mena; i poslal žije v tej krajine asi 200.000 kresťanov Tomášskych či Nestorianov. S povolením miestneho biskupa začal svätý František Xaverský práce svoje apoštolské najprv v meste Goe, J kde kresťania síce žili, ale boli veľmi zanedbaní a vlažní, usta-i vičným obcovaním s i pohanami.

So zvoncom v ruke chodieval sv. František ulicami veľkého mesta Goy a svolával k sebe dietky kresťanské i pohanské, vysvetľoval im učenie Božie, učil ich nábožné modlitby a spevy. Láskovými slovami a milostivým zachádzaním privábil k sebe veľké množstvo dietok. A tieto rozprávaly to doma, čo slyšali od sv. Františka, a priviedly k nemu i svojich rodičov, aby ich lepšie vyučil alebo i pokrstil. Dietky pohanské donášaly bôžkov (modly) rodičov svojich a súrodov, a ničily ich pred jeho očami; iné vyhľadávaly novonarodeniatka, pohodené v lesoch alebo pri riekach, i donášaly ich horlivému apoštolovi, aby ich pokrstil. Celé mesto obdivovalo zbožnú myseľ a mravy dietok, ktoré pritiahol k sebe sv. František a tak pomaly privábil k sebe i dorastlých obyvateľov kresťanských i pohanských. Obrátil ku pokániu zatvrdlivých hriešnikov, smieril pomstivých nepriateľov, vyrovnal rozvedených manželov: a zrazu badať bolo u kresťanov skvelú kázeň (poriadok), trpezlivosť, striedmosť a spravodlivosť. Duša prostého vojaka alebo námorníka bola mu takou drahocennou, jako duša vladára alebo vojvodca. I veľké množstvo pohanov pokrstil. A všetkým bol láskavým dobrodincom, otcom, bratom, sluhom.

Z mesta Goy odišiel potom na pred-horie Komorin, ktoré vzdialené bolo na dvesto hodín cesty. Tam žili kresťania, ktorí zaoberali sa hľadaním periel a následkom obcovania s pohanami pohrúžení boli do hnusných povier a nepravostí. Keď prišiel tu, uzdravil divotvorne pokanskú ženu, ktorá pri pôrode zápasila so smrťou; on vyučoval ju vo sv. náboženstve a pokrstil. Náhle uzdravil i muža, ktorý bol samá rana. Ano, vzkriesil tiež štyroch ľudí k životu. Týmito divami a zázrakmi vydobyl si srdcia všetkých obyvateľov na Komorine a bez prekážky rozširoval kresťanskú vieru. Z Komorinu navštívil pobrežie ostrova Rybárskeho a pôsobil i tam požehnané.

Keď navrátil sa nazpät do hlavného mesta Goy, založil tu seminár či vychovávaci ústav pre misiónárov, z ktorého vychádzali početní zbožní a horliví rozširovatelia sv. cirkve v ďalekej Asii a jej ostrovoch. I navštevoval okolité kraje, mestá a obce.

O prácach svojich apoštolských písal do Európy bratom svojim, Jezuitom, takto: «Preputoval som dediny, so zvoncom v ruke, a shromažďoval som, koho som len postretol, veľkých i malých, a vyučoval som ich v kresťanskom náboženstve. Deti naučili sa ľahko nazpamäť vieru behom jedného mesiaca; a keď ju dobre znali, naložil som im, aby vyučovali v nej rodičov svojich, sluhov a súrodov. V dňoch nedeľných shromažďoval som mužov i ženy, chlapcov a dievčence v kaplnke; všetci prišli s neuveriteľnou radosťou a vrúcou túžbou, aby slyšali slovo Božie. Začal som s vyznávaním, že Boh je jeden, dl'a priradenosti a trojaký dl'a osôb; potom hovoril som hlasno a zrozumiteľne modlitbu Pánovu, pozdravenie anjelské a vyznanie viery apoštolskej; všetci hovorili spoločne za mnou, a nemožno predstaviť si ich radosť nad tým. Na to opakoval som sám vyznanie viery, postál som pri každom článku a spytoval som sa ich, či veria neomylné; všetci osvedčovali sa hlasným slovom a s rukami, složenými na prsiach. Tiež kážem často, aby odriekali vyznanie viery, a spolu vysvetľujem im, že tí, ktorí veria jej obsah, menujú sa kresťanmi. Po vyznaní viery prechádzam ku desiatim príkazom Božím a oznamujem im, že kresťanský zákon pozostáva z toho, že je ten človek dobrým kresťanom, ktorý zachováva ich všetky, a že dosiahne večný život; a zase že je zlým kresťanom, ktorý prestúpi čo i len jeden z týchto príkazov, a že taký bude zatratený večne, keď neol'utuje svoje priestupky. Novokresťania a pohania divili sa nad takým svätým a rozumným zákonom, ktorý je tak dokonale dôsledný. Keď som dokončil prednesené, zvykol som modliť sa s nimi modlitbu Pána a pozdravenie anjelské; všetci opätujeme z novu vyznanie viery, a pri každom článku hovorievame popri «Otčenáši a «Zdravas buď Maria» ešte i krátku modlitbu. Keď som odriekal hlasne takto

prvý článok viery, začínam nasledujúcu modlitbu, ktorú odriekajú spoločne: «Ježišu, Synu živého Boha, daj nám milosť, aby sme verili bez zviklania tento prvý článok viery; v tomto ohľade prednášame Tebe modlitbu, ktorú učil si Ty sáni.» A potom ešte pridávame: Svätá Maria, Matko Pána nášho Ježiša Krista, vyprostredkuj nám milosť u premilého Syna svojho, aby sme verili nepochybne tento článok.» Toto zachováva sa pri každom nasledujúcom článku. Skoro na podobný spôsob prejdené bývajú desať príkazov Božích. Jasná odriekame prvý príkaz, ktorý nakladá, milovať Boha, odbavujeme nasledujúcu modlitbu: «Ježišu Kriste, Synu živého Boha, popraj nám milosti, aby sme milovali Teba nadovšetko.» Bezprostredne po tom odbavujeme modlitbu Pána s dodatkom: «Svätá Maria, Matko Ježišova, vypros nám u Syna svojho milosť, aby sme plnili verne tento prvý príkaz»; za čím nasleduje pozdravenie anjelské. Upotrebuje tú samú modlitbu, iba s nepatrnou premenou, dľa požiadavky predmetu pri vysvetľovaní ostatných deviatich prikázaní. Toto je, čo privykám ich prosiť od Boha v spoločných modlitbách. Pri tom neprenehám, aby som im nepripomenul, že, keď dosiahnu, čo žiadajú, ľahšie obsiahnu i ostatné, nežli by to mohli sebe žiadať.»

A ďalej pokračuje v liste svojom o práci svojej apoštolskej: «Nakladám všetkým, aby vyznávali hriechy svoje, a zvlášte tým, ktorí chcú obdržať krst, ktorým radím tiež, aby modlili sa vyznanie viery. Pri každom článku pýtam sa, či nepochybujú o ňom, a keď uisťujú ma o viere svojej, prednášam im obyčajne napomenutie, ktoré složil som v reči ich. Ono obsahuje časť vierouky kresťanskej a povinností, potrebných kresťanom ku spaseniu; konečne krstím ich, a celok dokončený býva so «Salve Regina» jako so vzývaním o pomoc pre-blahoslavenej Panny.» Tak pôsobil sv. František Xaverský v Indii. Chodieval s dediny na dedinu; shroniažd'oval kresťanov i pohanov, i ohlasoval im slovo Božie. Častokrát umdlela jeho ruka pri krste tisícich dietok, ktoré túžobne čakaly na spasonosný obrad. Keď udeľoval Sviatosť oltárnu zástupom, robil to na kolenách v hlbokéj úcte a pokore svojej.

Priateľovi, otcovi Rodriguezovi písal takto: «Často napáda mi na myseľ, aby som pobehal akademie (vysoké školy) Európy, zvlášte parížsku, a z celej sily privolal tým, čo majú viac vedy nežli lásky: Ach, koľké duše utratia nebo a upadnú skrze vašu vinu do pekla! Bolo by žiaducné, aby títo mužovia venovali sa práve tak obracaniu duší, jako snažia sa po vedách, aby mohli skladať dobré účty Bohu z učenia svojho a obdržaných talentov. Mnohí boli by dojatí touto myšlienkou a bez pochyby prichytili by sa k obnoveniu ducha a venovali by sa rozjímaniu vecí nebeských, aby slyšali hlas srdca; oni by sa zriekli náruživosti svojich, a pošliapali by nohami márnosti svetskej i boli by hotoví nasledovať všetko vnuknutie vôle Božej; oni by volali z celej duše: Tu som, Pane, pošli mňa, kam sa ti ľúbi, a to do samej Indie, jestli Ty chceš! O čo šťastnejšie, ó Bože môj, žili by vtedy učení ľudia! O čo istejšie pôsobili by na spasení svojom! A jako by mohli dôverovať pri smrti milosrdenstvu Božiemu, keď totižto budú nútení podstúpiť hrozný a nevyhnutelný Tvoj súd, keď by ti mohli riecť: Pane, dal si mi päť hrivien talentov; hľa, prizískal som k ním ešte iných päť! ... Berem Boha za svedka, že som si bol skoro umienil, že jaknáhle budem sa môcť navrátiť do Európy, budem písať na vysoké školy parížské, menovite na našich učiteľov Korneta a Pikkarda, aby som im rozpovedal, že bez všetkej ťažkosti obrátili by sa milliony modlárov, keby boli viacerí, čo by vyhľadávali viacej zisk Pánov, nežli svoj vlastný.»

Keď rozšíril sv. cirkev v okolí Goy a upevnil kresťanské mravy, odišiel sv. František Xaverský do kráľovstva Travankoru. Tu obrátil v krátkom čase celé mestá a dediny; za mesiac pokrstil 10.000 pohanov. Milostivý Boh poprial horlivému sluhovi Svojmu, jako niekdy sv.

apoštolom, ten obdivu hodný dar, že, keď hovoril ku tisícom poslucháčov z rôznych národov, všetci jeho reči rozumeli. Častokrát ohlasoval slovo Božie na poli zástupom, ktoré počítavali päť do šesť tisíc poslucháčov. Keď pohanskí žretci, Brahminami zvaní, videli, že všetci ľudia opúšťajú modly, usilovali sa zabiť horlivého divotvorného vierozvesta; ale milostivý Boh vyslobodil ho zo všetkých nepočetných nebezpečenstiev. Keď raz napadol zástup ozbrojených jedného novo-pokrstenca, privolal sv. František Xaverský krvoločným zúrivcom: «Rozkazujem vám v mene Božom, aby ste ustúpili!» A oni dali sa zpiatky na útek. Kráľ Travankorský ctil a ochraňoval sv. Františka, a jeho práce apoštolské darily sa skvele. V Melipaove navštívil hrob sv. apoštola Tomáša.

Z Travankoru zaumienil si cestovať za riekou Ganges a ohlasovať slovo Božie po krajinách až ku hraniciam východnej Asie. Na Amboine, Ternate, Machiane a na všetkých ostrovoch Moluckých obrátil slovom a zázrakami veľké množstvo pohanov a pozakladal kresťanské chrámy. V Malakke činil mnohé divy; kto sa len dotkol jeho rúcha alebo obsiahol požehnanie, bol uzdravený. Dievča, pochované tri dni v hrobe, vzkriesil, ako riekol: «Vstaň v mene Ježišovom!» Na ostrove, Mora rečenom, bývali predtým niektorí kresťania, teraz zúriví pohania a ľudozrúti, a k tomu bolo tam veľmi nezdravé povetie. Sv. František nedal sa zdržať priateľom, ktorí vystríhali ho, aby nešiel na ten hrozný ostrov; on riekol: «Keby tam boli k nájdeniu zlato a perly, opovrhovali by ľudia všetkými nebezpečenstvami. Či by sa snáď mal namáhať obchodník viac, aby nasbieral pomíňajúce poklady, nežli kresťanský vierozvest, ktorému ide o spasenie duší? Menej surovým národom bez toho nebude sa nedostávať vierozvestov; ale táto žatva prichystaná je pre mňa, pretože sa jej každý bojí. Keby som získal iba jedinu dušu, jaké že nebezpečenstvá môžu mňa zdržať od toho ?» A prv, než-li sa vybral na ostrov Moru, písal do Ríma: «Zem, do ktorej idem, je zkazonosná a nebezpečná pre cudzincov a to pre divokosť obyvateľov a najmä pre obyčaj miešať jedy do nápoja a pokrmov, prečo neopovážil sa žiadosť kňaz ísť k nim. Čo týče sa mňa, odhodlal som sa, že z ohľadu na veľké ich nešťastie, a na nutné povinnosti svojho povolania vytrhnem ich duše z večnej smrti i pri nebezpečenstve vlastného života a odvážim sa k všetkému pre spásu týchto národov. Všetka nádej moja spočíva v Bohu, a celá túžba moja je nasledovať dľa možnosti učenie Ježišovo! Kto chce zachrániť dušu svoju, ztratí ju; a kto ztratí ju z lásky ku Mne, nájde ju! Verte mne, bratia moji, že, ačkoľvek ľahko dá sa porozumeť vo všeobecnosti tomuto základnému článku evanjelickému, predsa stáva sa veľmi temným popri všetkej svojej jasnosti, keď nastáva čas pôsobenia a keď ide o to, aby človek zomrel pre Boha, tak že iba ten pochopuje ho, ktorému poprial Boh vo svojom milosrdenstve porozumeť mu; lebo až vtedy objavuje sa, jaká slabá a krehká je priradenosť ľudská. Mnohí, ktorí mňa útle milujú, podujali všetko, aby mňa zdržali od tejto cesty, a keď videli, že slzy ich a prosby sú márné, chceli dať mne protijed. Ale ja chránil som sa vziať niečo z neho, a to z obavy, že keby som užil ten prostriedok, bál by som sa nebezpečenstva smrti, a že nepotrebujem žiadnej záštitu proti smrti, pretože som život svoj do rúk Prozreteľnosti Božej, lebo sa mi zdá, že čím viacej mal by som takýchto prostriedkov,, tým menej mal by som nádeje v Boha.»

Z Mory písal sv. František zakladateľovi tovaryšstva Ježišovho, sv. Ignácovi z Lojoly, takto: «Nebezpečenstvá, ktorým som vystavený, a práce, ktoré podujímam iba pre Boha, sú nevyčerpatelnými prameňami radostí duševných, a síce tak, že vyhasína mi skoro zrak, následkom neprestajného množstva tekúcich slz na týchto ostrovoch, kde zchádza všetko. Nerozpatnám sa, že by som bol zacítil dakedy tak mnoho vnútorných sladkých rozkoší; a tieto

útechy duševné sú tak čisté, tak dokonalé a trvácne, že skrze ne mizne pocit utrpenia telesného.® V krátkom čase obrátil na vieru Kristovu hlavné mesto ostrova Mory, menom Tolo, ktoré počítalo 25.000 obyvateľov a potom skoro všetkých obyvateľov ostrova. Na to ohlasoval ukrižovaného Pána Ježiša Krista na susedných ostrovoch s takým skvelým výsledkom, že nazval tieto ostrovy menom «Dobrej nádeje. Za sedem rokov rozšíril sv. František Xaverský sv. náboženstvo Kristovo v celej Indii a priviedol ku viere v jedného pravého Boha mnohé tisíce pohanov.

Už drier prosil bol listovne sv. František Xaverský generála rádu Jezuitov a priateľa svojho sv. Ignáca z Lojoly, aby mu poslal spolupracovníkov na výdatnú vinicu Pánovu do ďalekej východnej Asie. Roku 1549 prišli niektorí Jezuiti z Európy. S nevýslovnou radosťou privítal ich sv. František, poučoval ich o diele spasiteľnom a poukázal každému miesto jeho účinkovania. A sám vysadol s dvoma Jezuitami a jedným obráteným Japancom, ktorého menoval Pavlom od sv. viery, na loď pohanského morského lúpežníka a doplavil sa po mnohom nebezpečenstve dňa 13. augusta roku 1549 na breh Japonský. Sv. František Xaverský bol vzdialený teraz na 6000 míľ z vlasti svojej, odlúčený od všetkej ľudskej pomoci; nemal zbrane, ani peňazí, ba ani známosť reči krajinskej; ale láska k Bohu a bližným a jeho horlivosť o spásu duší nahradily toto všetko.

Sv. František Xaverský začal prácu svoju apoštolskú v meste Kangoxime v kráľovstve japonskom Saxume. Kráľ mu bol naklonený a horlivými kázňami svojimi obrátil mnoho tisíc obyvateľov; ale mnohé prekážky stavaly sa mu v cestu. Pohanskí žretci, boncami a kanusami zvaní, zúrili proti nemu a konečne po mnohom sužovaní prinútili ho ustúpiť. Sv. František odišiel do mesta, Firindo zvaného; tu pokrstil veľké množstvo pohanov, mnohých šľachticov od dvoru kráľovského, áno i mnohých boncov a kanusov. Keď sriadil túto veľkú cirkevnú obec kresťanskú, odovzdal jej správu jednému z Jezuitov, ktorí ho odprevádzali, a poberal sa do hlavného mesta Miaka, ktoré teraz počítuje vyše 600.000 obyvateľov; tam bolo práve vzbúrenie a preto nemohol ohlasovať slovo Božie. I odišiel do mesta, Amanguchi zvaného. Keď žretci naliehali na panovníka, aby zakázal cudziu vieru, pýtal sa: «Koľko rozličných náboženstiev je teraz v Japonsku? Žretci odpovedali: «Päťatridsať. Panovník riekol: «Kde sa trpí päťatridsať vier, môže byť trpená i šesťatridsiata. A sv. František pracoval nemýlený a pokrstil za niekoľko týždňov 4000 pohanov. Potom odišiel do mesta, Bungo zvaného, kde ho prijal panovník veľmi láskavé. Tu dohadoval sa verejne so žretcami, ktorí ho vyzvali k tomu, a zbožný, milosťou Bolou osvietený a podporovaný František Xaverský hovoril s takou silou a pomazaním o Bohu a o kresťanstve a vyvracal ostro-vtipne námietky proti kresťanstvu, že zahanbený a rozzlobený najvyšší žretec pristúpil k svätému vierozvestovi a napľul mu do tváre. Sv. František Xaverský utrel si pokorne slinu s tváre šatkou a pokračoval horlivé v hlásaní slova Božieho. Ľud dojatý bol veľmi a žretec premožený slovami a skutkami sv. Františka, hodil sa k jeho nohám, soplal ruky a zvolal: «Ó Ježišu, jediný Synu najvyššieho Boha, Ty premohol si mňa, keď máš takých kazateľov!» A sám panovník presvedčil sa o pravde kresťanského učenia a bol by sa dal pokrstiť i sám, keby sa bol mohol zriecť smyselných rozkoší, ktoré zakazuje kresťanské náboženstvo. Hovorí sa, že po smrti sv. Františka Xaver-ského dal sa pokrstiť. Vyše dvoch rokov pracoval horlivý sluha Boží v Japonsku a rozširoval kázňami svojimi, svätým a pokorným životom svojím a mnohými divami veľké požehnanie Božie, i pokrstil sám mnohé tisíce pohanov. Keď dopyčul, že by všetci Japanci prijali sv. náboženstvo, keby bolo zvestované i susednej krajine Číne, zamýšľal cestovať ta a ohlasovať slovo Božie i Číňanom.

Najprv išiel znovu do mesta Goy v Indii, aby sa presvedčil o pokroku sv. cirkve, potvrdil založené cirkevné obce vo viere a usporiadal, čoho bola by potreba. V Indii našiel všetko v najkrajšom poriadku. A nič nemohlo zadržať horlivého apoštola s rýchlej cesty do neznámej Číny.

Vysadol na loď portugalskú, do Kochinu sa plaviacu. Silná búrka morská zachvátila vetnú loď. Za tri dni a noci väzeli plavci v nebezpečenstve a strachu pred hroziacou smrťou. Sv. František Xaverský tešil námorníkov, spovedal kresťanov, ktorí boli na lodi, i hodil sa na kolená pred krížom a modlil sa tak skrúsené, že zdal sa pohrúženým byť v Bohu. Prúd morský uchytil loď a hnal ju k brálám ostrova Ceylonu, tak že námorníci zúfali. Sv. František vystúpil z izbičky, kde sa modlil, žiadal olovo k pohrúženiu, hodil ho do mora i zvolal: «Veľký Bože, Otče, Synu i Duchu svätý, smiluj sa nad nami! A hľa, loď zastala a búrka zatíchla! Na to pokračovali v plavbe a šťastlivé prirazili ku brehu v Kochine dňa 21. januára roku 1552.

Z Kochinu písal sv. František Xaverský bratom Jezuitom do Ríma o búrke morskej, ktorú prežil v úžine pri ostrove Ceylone: «V silnej búrke vzýval som o prímluvu živých údov tovaryšstva nášho a potom všetkých kresťanov... Nato obrátil som sa ku všetkým anjelom a svätým a vzýval som ich o pomoc ... A zvlášte vzdychal som k Matke Božej a Kráľovné nebeskej o jej ochranu. Konečne založil som celú nádej svoju na nekonečné zásluhy Ježiša Krista a pocítil som väčšiu radosť vprôstred tejto zúriacej búrky, než keby som bol pomimo všetkého nebezpečenstva. Ja hanbím sa síce, že jako najopovrhnutejší zpomedzi všetkých ľudí, smrti tak blízky, vylial som toľko slz pre hojnosť slasti nebeskej. Tiež vzdychal som v pocite nízosti svojej ku Pánovi, aby nezachránil mňa pri nastávajúcom strokotaní lode, keby neobmýšľal zachovať mňa ešte väčším nebezpečenstvám pre svoju oslavu a službu. Ostatne už dosť často oznámil mne Boh, z koľkých nebezpečenstiev vytrhnutý som bol skrze modlitby a obety údov tovaryšstva nášho ... Keby som mohol zabudnúť niekedy na vás, tovaryšia Ježišovi, Spasiteľa môjho, nech zdreenie pravica moja a nech zapomniem používať ju.» I v Kochine ohlasoval horlivý muž Boží slovo Božie pohanom.

Na ďalšej ceste nátnorskej chýbala plavcom pitná voda; mnohí z nich onezdraveli. S v. František Xaverský prežehnal trpkú, nechutnú vodu morskú, ona stala sa sladkou a všetci plavci ozdraveli. Tak premáhal svätý mnohé prekážky. Milostivý Boh oslávil verného sluhu Svojho ešte i druhými divami a zázrakami na tejto ceste morskej. Päťročný chlapčok spadol s lode do mora. Otec jeho, mohamedán, trápil sa veľmi nad ztratom jediného syna. Svätý František Xaverský pýtal sa zarmúteného otca, prečo bedáka? Mohamedán rozprával o nešťastí svojom. Svätý zamyslel sa a potom riekol: «Ked zase daruje Boh syna tebe, či sľúbiš mne, že uveríš v Ježiša a budeš verným kresťanom?» Mohamedán odpovedal: «Ano, chcem veriť, keď navrátiš mne syna — ó vtedy uverím v Ježiša Krista, a budem verným kresťanom. Sv. František utíšil otca, a o tri dni nájdený bol chlapec neporušený a zdravý na palube. Mohamedán dal sa vyučiť vo sv. viere s celou rodinou svojou, bol pokrstený a divotvorne zachránený chlapec dostal meno pri sv. krste František. Konečne prirazila loď na hranicu Číny, a síce k brehom ostrova, Sancian menovanému, ktorý nachádza sa blízko pevniny ríše Čínskej.

Sv. František Xaverský vystúpil na ostrov Sancian a začal ohlasovať slovo Božie. I tu darila sa práca jeho apoštolská. Posiaľ bol pokrstil sám v Indii, na ostrovoch v Japáne, i na poslednej ceste apoštolskej vyše 1,200.000 pohanov, a veľký počet vlažných kresťanov priviedol k pokániu; v úrade apoštolskom vykonal vyše 100.000 míl cesty. A prozreteľnosť Božia položila

hranicu neunavenému snaženiu jeho po oblažení jeho bližných. Videl Čínu, po ktorej túžil, ako niekdy Mojžiš uzrel bol s vrchu Nebo zasľúbenú Svätú Zem: ale vystúpiť na ňu nebolo mu popriate. Milostivý Boh oznámil mu blízku hodinku smrti.

Prudká zimnica napadla sv. Františka Xaverského, hlava bolela ho náramne. I uchýlil sa do biednej chyžky na brehu ostrova a uľahol na tvrdú zem. Tu ležal veľký muž apoštolský, ktorému ďakovať majú obrátenie svoje na vieru Kristovu celé krajiny; tu odpočíval neunavený bojovník Kristov v biednej chalupe, v najväčšej biede, opustený od ľudí, trápený hroznými boľasťami, a predsa spokojný v duši. s veselou tvárou. V horúčke neprestajne shováral sa s milostivým Bohom a keď už utrácal pamäť, obracal hasnúci zrak svoj ku sv. krížu a opakoval si: «Ježišu, Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou! Maria, Matka Božia, dokáž, že si pri mne!» Konečne objal sv. kríž, poľúbil ho a s očima uprenými naň modlil sa poslednú modlitbu svoju: «V Tebe dúfal som, ó Pane, nebudem zahanbený!» I usnul v Pánu v piatok dňa 2. decembra roku 1552 v 46. roku požehnaného života.

Sväté telo jeho, oblečené v kňazské rúcho, položené bolo do rakvi, obloženej nehaseným vápnom a ním posypané, aby skorej bolo strávené a kosti tým snadnejšie daly sa preniesť do Indie. Po poltrefťom mesiaci bola rakev jeho z dočasného hrobu vyzdvižená, rakev otvorená a telo nájdené bolo neporušené, jako by bol až doposiaľ živý, a ľubezná vôňa rozširovala sa z neho. I bolo prevezené s veľkou úctivosťou a slávou do mesta Goy, kde posiaľ neporušené odpočíva a milostivý Boh pri ňom Činí ešte vždy divy a zázraky. Pravá jeho ruka bola oddelená a prenesená do chrámu jezuitského v Ríme. Pápež Pavel V. vyhlásil ho za blahoslaveného roku 1619 a Gregor XV. roku 1622 za svätého, ale iba pápež Urban VIII. uverejnil roku 1623 patričnú bullu. Pápež Alexander VII. určil deň 3. decembra ku sláveniu jeho pamiatky. Jemu pripisuje sa i chválospev: «0 Deus, ego amo te, non ut salves me» — «Ó Bože, milujem Teba, nie preto, aby si mňa spasil. Po ňom ostaly až na naše časy mnohé spasiteľné naučenia.

Poučenie.

Sv. František Xaverský dokazoval skvele a výmluvne požehnaným životom svojim to, čo zakladateľ tovaryšstva Ježišovho a jeho priateľ, sv. Ignác z Lojoly, v duchovných cvičeniach, ktoré spísal, vyslovil a od nasledovníkov svojich očakával. Duchovné cvičenia obohatily svätého Františka horúcou láskou k Bohu: on staral sa za celý svoj život iba o to, aby rozšíril slávu Božiu na zemi. Horúce srdce jeho ošklivilo si klamlivú pozemskosť a hnalo ho s miesta na miesto do ďalekého sveta za povolaním apoštolským. Nehrozil sa žiadnych prekážok pri rozširovaní úcty Božej; on volával: «Keď Boh s nami — kto proti nám?» On miloval nado všetko Boha, ktorý mohol vyplniť všetky jeho sväté túžby. On vedel, čo vyslovil zbožný a múdry Eucherius: «Najrozumnejšie je to, milovať predovšetkým Toho, v ktorom máme všetko.» On preto i volával: «Dušu svoju, dušu svoju! Usiluj sa predovšetkým zachrániť dušu svoju, ktorá toľko stála Ježiša!» Kresťane, nasleduj sv. Františka Xaverského; vzdychaj o lásku k Bohu, aby ona roznieťla ti srdce a opovrhneš klamlivými radosťami tohoto márneho sveta, i zachrániš dušu svoju pre večný život.

Áno, horúca láska sv. Františka Xaverského k Bohu, objímala i bližných; ona hnala ho do nemocníc, aby uľavoval boľasti nemocných, do ďalekých krajov, aby získal Bohu duše poblúdcov a nevercov. On vždy volával: «Keby som mal zomrieť teraz a odovzdať dušu svoju Bohu, čo bolo by so mnou?» A zase: «Keby som ztratil dušu svoju, ztratené je všetko a síce ztra-

tené na veky!» Toto privolával bližným, aby zachránil ich duše, krvou láskavého Spasiteľa vykúpené. Kresťane, či nasleduješ sv. Františka v obetovavej láske k bližným?

Či pomáhaš im v telesnej a duševnej potrebe? Hľa, Pán Ježiš Kristus trpel a zomrel za celé pokolenie ľudské a za jeho blaženosť — a kázal milovať bližného jako seba samého! A ty by si nenásledoval Jeho príklad a príkazy?

Dokonalá láska kresťanská naplňovala srdce sv. Františka Xaverského túžbou za utrpením; on volával: «Ešte viac, ó Pane, ešte viac!» A priateľovi písal: «Ja ufám, že dobrota Božia popraje mne v Indii, čo mi zjavila v Itálii, a že žiadosti, ktoré mi vnukla, skoro budú nasýtené.» A túžba jeho po utrpení za príkladom Spasiteľa bola nasýtená, že radostne mohol zvoliť na smrteľnej posteli v biednej chyžke na ďalekom ostrove Sanciane: «Ježišu, Synu Dávidov, srniluj sa nado mnou! Maria, Matka Božia, dokáž, že si pri mne! V Tebe dúfal som, ó Pane! nebudem zahanbený!» Kresťane, nasleduj sv. Františka v trápení svojom každodenne; nevyhýbaj sa utrpeniu; ale pros Boha o trpezlivosť a lásku; a miesto reptania volávaj i ty s ním: «Ešte viac, ó Pane, ešte viac!» Ved' máš vedieť, že iba cesta kríža vedie do večného blaženého života.

Modlitba.

O Bože, ktorý si chcel spojiť národy Indie skrze kázne a zázraky svätého Františka so sv. cirkvou Svojou: popraj milostivé, aby sme nasledovali príkladné cnosti toho, ktorého slávne zásluhy zvelebujeme a na prímluvu jeho zaslúžili dosiahnuť večnú slávu. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

4. decembra.

Sv. Barbara, panna a mučenica.

Svätá Barbara narodila sa okolo roku 216 v meste Nikomedii v májkej krajinke maloasijskej Bithynii. Ona bola jedinkou dcérou bohatých a urodných rodičov, ktorí boli pohania. Otec jej menoval sa Dioskuros a bol veľký nepriateľ kresťanov. Dcéra bola krásnym dieťaťom a objavovala veľké dary duševné. Bohatý otec miloval ju náruživé a dal vychovávať skvele a primerane vysokému rodu. Keď povyrástla a utratila matku, staral sa horlivý otec pohan úzkostlivé, aby neobznámila sa s nenávideným náboženstvom kresťanským a zachránila sa tiež obcovania s inými ľuďmi. I dal vystaviť pri dome svojom vežu, vystrojil ju všetkým pohodlím pre život, zavrel krásnu a učenú dcérku Barbaru do nej a strážil nad ňou jako nad drahocenným pokladom. Nikto nemal prístupu k nej, iba sluhovia domáci a učitelia, ktorí ju mali vyučovať vo všetkých vedách a krásnych umeniach. Ľahko osvojovala si všetky vedy, veľkú zručnosť prejavovala v umeniach. Mysle jej náchylná bola k všetkému dobrému a šľachetnému; citlivé jej srdce ostalo v (tichej samote čisté. V dobe nočnej pozorovala pravidelný beh hviezd na oblohe nebeskej, vo dne obdivovala v slobodnej chvíli čarokrásnu prírodu Božiu, úrodné polia a nivy, ktoré rozkladaly sa okolo jej väzenia. A takýmto pohružovaním a rozmyšľaním poznávala ničomnosť modlárstva a povzniesla sa k poznaniu pravého Boha, Stvoriteľa sveta. Ved' už Kniha múdrosti hovorí: «Vo veľkosti a kráse tvorov uzreť možno i Stvoriteľa.» Učená a cnostná panna túžila po úplnom poznaní pravého Boha. A milostivý Boh, ktorý znal horúcu jej túžbu, poprial, že mohla poznať učenie Pána Ježiša Krista a stala sa kresťankou; jako sa to stalo, o tom nedozvedel

sa jej otec. Hovorí sa, že slávny Origenes bol jej učiteľom. Možno i to, že niektorý sluha otcov, alebo jej učiteľ bol kresťanom a ten vyučil ju tajne vo sv. náboženstve a pokrstil.

Otec jej, Dioskuros, nebol doma, keď stala sa táto zmena v duši Barbary. Keď navrátil sa z cesty svojej domov, našiel dcéru svoju jako by vyjavenú. Zbadal, že vzdialuje sa pocty, ktorá vzdávala sa pohanským modlám v dome jeho. Z počiatku považoval to za ľahkomyselnosť mladého jej veku; ale keď badal, že opovrženosť jej oproti bohom domácim vždy viac vzrastá, rozmýšľal o príčinách. Mnohý pohanský mladík zo vznešeného rodu uchádzal sa o ruku krásnej, cnostnej panny u otca. A Dioskuros rozhodol sa v starostlivosti svojej o dcérku, že výbere jej z nich najvznešenejšieho za ženícha a nakloní ju k úcte staroslávnych bohov. I oznámil dcérke svojej, že sa rozhodol, aby sa vydala za bohatého, urodeneho pohanského mladíka, ktorého uznal za najhodnejšieho. Barbara vyhovárala sa, že je ešte mladá, že nepomyslela poslať na vydaj. Otec myslel, že príčinu nepovoľnosti a nechuti k sväzku manželskému u milovanej dcéry pripísať treba odlúčenosti od sveta a samote, v takej žila. A pretože mal pred sebou cestu, poodložil tú vec, až sa navráti; lebo nechcel nútiť dcéru svoju ku nemilému sväzku. Keď otec odchádzal, prosila ho vznešená panna, aby dal zriadiť kúpeľ pri veži, v ktorej i počas vzdialenosti jeho o samote bývať mala. Prosila otca preto, aby obcovať mohla pohodlnejšie s kresťanmi a sluhami sv. cirkve. Otec, netušiac to, privolil, a rozkázal, aby na kúpeli boli urobené iba dve okná. Po odchode otcovom naliehala svätá panna, aby stavba čím skôr bola vyhotovená a ku dvom oknám dala prirobiť tretie okno, aby bola upozorňovaná na tajomstvo najsvätejšej Trojice Božej; na hlavný stĺp staviska kázala prispôbiť kríž, aby sa upamätávala na veľkú milosť vykúpenia Božieho. Od tohoto času žila výlučne Bohu. Dni života svojho venovala modlitbe, pôstu, nábožnému rozjímaniu, slovom spaseniu duševnému. Milostivému Bohu složila za povolanie svoje ku kresťanstvu slávny sľub, že až do smrti bude živá v neporušenom panenstve.

Keď otec Dioskuros navrátil sa s cesty, navštívil zbožnú dcéru, zaviedol ju do obydlia svojho a veľmi láskavé zachádzal s ňou; i spýtal sa jej, ako si rozmyslela, či sa vydá za vyvoleného vznešeného mládenca. Dcéra prosila otca, aby jej dovolil, že by mohla ostávať u neho až do smrti a opatrovať ho, ako slobodná. Otec zdal sa byť uspokojený a láskavé spýtal sa, čo by zna-menaly na kúpeli tie tri okná a znamenie kríža. A šľachetná dcéra odpovedala otvoreno: «Dala som zhotoviť to na znak viery v trojjediného Boha, ktorú som prijala a vyznávam, i na poďakovanie za vykúpenie naše na dreve kríža.» I dala sa vysvetľovať s veľkým oduševnením články učenia Kristovho a poukazovať na bláznovstvo učenia pohanského, ktoré káže klaňať sa modlám, rukou ľudskou zhotoveným. Bez seba od hnevu pochytil pohanský otec ostrý meč a zahnal sa na dcéru a bol by ju usmrtil, keby nebola utiekla. Vyhla sa zbožná kresťanská panna istej smrti nie pre strach pred ňou, ale aby zachránila rozhnevaného otca pred hanbou a pokutou. Odbehla do hôr a ukryla sa v jaskyni bralovej.

Rozhnevaný pohanský otec prenasledoval dcéru až do tmavej hory, a bol by ju i rozsekal, keby ju bol mohol dohonil Milostivý Boh strážil nad služkou svojou. Veľký balván skalný odtrhol sa s vysokého brala, s veľkým rachotom srútil sa na cestu, ktorou utekal Dioskuros s vytaseným mečom za svätou pannou, a zatarasil mu ďalšiu cestu. Sv. Barbara ďakovala milostivému Bohu za zázračné vyslobodenie z istej smrti a usporiadala jaskyňu za svoje obydlie. Ovocie horné a čistý prameň vody poskytovaly jej výživu. Tu žila Bohu za krátky čas. Zúrivý otec nemal pokoja; jako hladný vlk, keď vetří ovcu, prebehúval deň po dni po hore a sledil márne po dcére svojej. Konečne pastier, pohan, vyzradil vzteklému otcovi Dioskurosovi

pustovňu, v ktorej bývala sv. panna. I vběhol do jaskyne, keď sv. panna sa vrúcne modlila. I srazil ju k zemi, tlkol päťami, kopal nohami, pochytil za vlasy a vláčil po trňach, mučil všemožne. A keď tak ukrutne a satanský nasýtil zverský svoj hnev, dal ju sluhami odniesť domov, aby ju ďalej trýznil. I uväznil ju v tmavej komore. Márne namáhal sa pohan, aby naklonil zbožnú kresťanskú dcéru ku modlárstvu. Ona bola vytrvalá v presvedčení svojom. Trýznenie nespomohlo nič. V pohanskej besnosti bol by ju zabil, keby sa nebol obával hanby svetskej. A čím viacej zúrili, tým sv. panna bola stálejšia vo sv. viere. Konečne pochytil v besnote svojej dcéru za ruku, viedol ju k pohanskému sudcovi Marcianovi, obžaloval ju ako tupiteľku bohov štátnych a žiadal, aby ju dlhá zákonov mučil, kým sa neodriekne kresťanskej viery a nebude obetovať modlám.

Vladár Marcian zdal sa z počiatku ľutovať vznešenú kresťanskú pannu, ktorú vlastný otec ukrutne utrýznili. I domľúval jej ľúbeznými slovami, aby namysleným bláznovstvom svojím nestrpčovala sebe a otcovi blaženosť životnú, aby neuvažovala potupu a hanbu na vznešený rod svoj, aby sa nepozbavovala skvelej budúcnosti, ktorá je určená jej cnosťami a krásou, a to i ohľadom na vážnosť a bohatstvo jej otca. I opisoval jej potom rozkoše manželského stavu s urodzeným a bohatým pohanským ženichom. Nahováral ju, aby ctíla staroslávnych bohov štátnych a odriekla sa kresťanskej viery, ktorú vyznávajú iba pospolití, chudobní ľudia. Áno, pohrozil jej i mukami, keď sa neodriekne kresťanstvu. Sv. Barbara pokojne vypočula slová sudcove a vážne riekla: «Žiadna moc nedonúti mňa, aby som obetovala večné blaho-slavenstvo časným veciam. Útecha moja a dedičstvo je Pán Ježiš Kristus. Treba sa vždy viac báť Boha, nežli ľudí. Hotová som vždy obetovať živému Bohu, ktorý stvoril nebo, zem, a všetko, čo je na nebi i na zemi. Bôžkov vašich nenávidím, ktorých opísal dobre a správne prorok Boží: Majú ústa, a nemlúvia; majú oči a nevidia; majú uši a neslyšia, ale ani ducha niet v ich ústach; a ktorí ich robia, budú im podobní, i všetci, ktorí v nich dúfajú. (Žalm. 134.). Marcian neočakával takúto odpoveď od útlej vznešenej panny. I chcel ju prestrašiť a hrozbou vynútiť to, čo nemohol získať ľúbeznými slovami. Rozkázal katom, aby priniesli rozličné nástroje k mučeniu a ukázali svätej panne. Sv. Barbara nezľakla sa tých krvavých nástrojov, ktoré už niejedného odvážlivého muža urobili povoleným; ale ona túžila po tom, aby mohla obetovať život svoj za Pána Ježiša a za sv. vieru. Pohanský sudca rozhneval sa a rozkázal katom, aby sv. pannu so šiat do naha vyzliekli, do krvi ubíchovali žilami a črepami dreli boľastné opuchliny na útlom jej tele. Takto utrýznenú dal pohanský sudca zavliecť sv. pannu do tmavého žalára. Svätá Barbara radovala sa a zvelebovala Boha, že bola odôstojnená trpeť potupu a cediť svoju krv za sv. vieru. I prosila Boha, aby poprijal jej stálosti v utrpení. Milostivý Boh, Pán Ježiš, zjavil sa jej v žalári; nadzemská jasnosť osvietila žalár, posilnil ju k budúcemu utrpeniu, potešil a zázračne uzdravil skrvavené jej telo.

Juliana, cnostná pohanská žena, uzrela tento zázrak, i obdivovala milosrdenstvo pravého Boha, i velebila Ho, že zjavil moc Svoju zázračným spôsobom pri slabej kresťanskej panne. I predstúpila pred ukrutného sudcu, naplnená nadzemským oduševnením vyznávala slávne učenie Ježiša Krista ako božské, karhala neohrozene zverské pokračovanie jeho a vyhrážala sa spravodlivým trestom Božím. Marcian uväznili Julianu, dal potom mučiť ju i so svätou Barbarou a usmrtiť.

Na druhý deň ráno dal Marcian zase predvolať sv. Barbaru pred súdnu stolicu. I zadivil sa, keď videl, že je uzdravená. Potom velebil bôžkov a hovoril, že sa to stalo skrze ich pomoc, i napomínal sv. pannu, aby obetovala na poďakovanie modlám. Kresťanská panna s opovržením odmietla smiešnu jeho žiadosť a dala sa hovoriť: «Mŕtvi bôžkovia vaši neuzdravili mňa. Ježiš

Kristus, Syn živého Boha, zjavil moc Svoju, ktorého vy v slepote svojej nechcete poznať a ktorý odsúdi vás k večnému zatrateniu. Boh, Stvoriteľ sveta, urobil tento zázrak.»

Na tieto smelé slová nahneval sa zaslepený pohanský pyšný sudca. Rozkázal katom, aby železnými driapadlami drelí telo svätej panny, aby pálili horiacimi smolnicami jej boky a potom poodrezúvali prsia. Počas zverského mučenia modlila sa sv. Barbara: «Ó Pane, vezmi všetko odo mňa, len nie Ducha svätého!» Ukrutný pohan rozkázal potom katom, aby na väčšiu potupu vodili nahú po meste a ustavične bičovali, i konečne zťali. Zverský otec jej, Dioskuros, díval sa na krvavé divadlo a preklíňal dcéru svoju. Keď sv. Barbara počula výrok smrti, hlasne modlila sa: «Ty, ó Pane Bože, znáš srdcia a vieš, že netúžim po ničom inom iba po Tebe; vieš, že milujem zákony Tvoje a že posvätiť sa som sa Tebe celá. Neopúšťaj ma, ó Pane, ale prijmi mňa podľa milosrdenstva Svojho!» 1 prosila ticho milostivého Boha, aby prispel stydlivosti jej ku pomoci. A hľa, keď katovia vyviedli obnaženú sv. pannu na ulicu, dobrotivý Boh obkľúčil celé jej telo takou nadzemskou žiarou, že zverskí, nehanební modlári nemohli ani pozrieť na prečistú pannu. S ňou kráčala na miesto popravné i zbožná Juliana.

Keď prišli na miesto popravné, pokľakla si sv. Barbara i modlila sa: «Ó večný Bože, ktorý si založil zem nad vodami a rozprestrel nad ňou nebo jako kľenutie, na ktorého pokynutie oblaky dávajú pršať dážď, a ktorý si stvoril hviezdy, aby osviecovaly zem, a všetko, čo žije na nej, či nespravodlivých — dobrých i hriešnych! Vyslyš teraz i mňa, ó Pane, aby sme my, ja a Juliana, boli dielom všemohúcich rúk Tvojich dľa obrazu a podobenstva Tvojho!» Keď vzdychla tieto slová, počula hlas s neba, ktorý povolával do neba ju a Julianu a sľuboval vyplnenie jej prosby.

Pohanský otec stál tu chladnokrevne, ba napomínal kata, aby mučil sv. jeho dcéru. Áno, požiadal sudcu, aby smel zťat hlavu dcéry svojej.

A vlastný otec zťal hlavu 20 ročnej dcéry svojej — sv. Barbary!

To stalo sa roku 236 za panovania cisára rímskeho Maximina Thráckeho.

Nebo zatemnilo sa, hrozne hrmely strely hromové v povetrí, a jedna z nich zasiahla a zabila — neľudského otca, sošedivého hriešnika. Zbožní kresťania pochovali telo sv. Barbary.

Na prímluvu jej dialy sa mnohé divy.

Sv. Barbara ctená býva jako jedna zo 14. sv. Pomocníkov po celom svete; ju vzývajú pravoverní kresťania v nebezpečenstvách búrky i ohňa; ona je patrónkou zomierajúcich, ktorí prosievajú o prímluvu, aby mohli byť náležite zaopatrení najsvätejšou Sviatosťou oltárnou; ona je patrónkou i baníkov a delostrelcov i rozličných spolkov priemyselných.

Vyobrazuje sa jako vznešená panna s korunou na hlave; v pravej ruke drží palmovú ratolesť a meč, v ľavej kalich s hostiou; vedľa nej je veža s tromi oknami.

Poučenie.

Sv. Barbara poučuje nás, jako máme znášať každú krivdu. Vlastný otec prenasledoval ju ukrutne a ona trpela za príkladom Pána Ježiša Krista všetko príkorie bez reptania, lebo mala čisté svedomie a znala zákon Boží; radšej chcela byť nenávidenou od otca, než aby ju Boh nenávidel. Sv. Klimakus hovorí: «Lepšie je zarmútiť rodičov, než Ježiša. Sv. Barbaru zabil vlastný otec preto, že verila v najsvätejšiu Trojicu Božiu; ale spravodlivý Boh potrestal ho, keď ho zabil strelou hromovou, a ona modlila sa za zaslepeného pohana. Ukrutní rodičia učte sa poznať spravodlivý hnev Boží, keď zdržujete dietky svoje od služby Božej! Sv. Barbara modlila sa prv,

než zomrela, aby Boh vyslyšal tých, ktorí odporúčajú sa jej. Hlas s neba oznámil jej, že Boh vyslyšal prosbu služobnice Svojej. A prímluva jej u Boha bola vždy mocná.

Okolo roku 1448 žil v Gorci v Hollandsku muž, menom Henrik Kock, ktorý bol od mladosti veľký ctiteľ sv. Barbary, patrónky zomierajúcich. Vracal sa s poľa ako 70 ročný starec po ťažkej práci; unavený položil sa na lôžko, nechal horeť pri sebe svetlo a zaspal. Slama zapálila sa, a hneď horela posteľ i celý dom. On a syn jeho Andrej prebudili sa a s ťažkosťou mohli sa vyslobodiť z ohňa. Keď utekali oblokom, zažaly sa im i košele a začaly horeť; ale telo ich ostalo neporušené. Keď boli v bezpečnosti, napadlo otcovi, že zabudol vziať peniaze v izbe. Bez rozvahy vrátil sa k horiacemu stavisku, poznamenal sa znamením sv. kríža, vběhol do izby a vzal peniaze. Sily opustily ho a padol k zemi bez seba. V nešťastí svojom spomnel si na sv. Barbaru a prosil ju o mocnú prímluvu: «Ó sv. Barbara, prispej mi ku pomoci a pros Boha, aby nedopustil, že by som zomrel v hriechoch svojich! Boh nech popraje mne to, čo zaslúbil tebe pri smrti pre Krista Pána, Ženícha tvojho. Nebeský

Ženich tvoj nech pamätá na krv, ktorú si vyliala z lásky k Nemu: nech nezomrem prv, než budem oslobodený od hriechov svojich a posilnený najsvätejšou Sviatosťou oltárnou. Sotva vyriekol túto modlitbu, stála sv. panna Barbara v nebeskej žiare pred ním, chránila ho proti plameňom, pochytila ho za ruku, vyviedla z horiaceho staviska a potom riekla: «Ponevác vždy ctieval si pamiatku moju a teraz žiadal si mňa o prímluvu, máš vedieť, že Boh predĺžil život tvoj o jeden deň, aby si mohol prijať sv. Sviatosti pokánia, oltárnu a posledného pomazania. Po týchto slovách zmizla sv. Barbara. Medzitým zúril ďalej požiar. Henrik Kock ležal vzdialený od požiaru na zemi; telo jeho bolo veľmi popálené, že podobal sa mŕtvole. Dal zavolať kňaza a prijal skrúsené sv. sviatosti zomierajúcich. Potom riekol spovedníkovi: «Ó velebný otče a vy prítomní priatelia, teraz blíži sa hodina, aby som sa odobral na večnosť; preto neopúšťajte mňa, kým nezomrem, a modlite sa za mňa. I vzyval o prímluvu preblahoslavenú Pannu Máriu a sv. Barbaru a konečne zvolal: «Ó Pane Ježišu! Najmilosrdnejší Bože, ktorý si mňa na dreve kríža predrahou Svojou krvou a prehorkým umučením vykúpil, smiluj sa nado mnou! Do rúk Tvojich porúčam dušu svoju! A vypustil ducha. Očítý svedok, Theodor Paul, ktorý rozpráva o tomto dive, dokladá: «Ja som bol pri zomierajúcom, vypočul som spoveď jeho, prislúžil som mu sv. sviatosti, obviazal rany jeho, postaral som sa o opatrovníkov nemocného, a on zomrel konečne v rukách mojich. Hľa, tak vyslyšal milostivý Boh na prímluvu sv. Barbary nešťastného Henrika, že poprial mu divotvorným spôsobom času pred smrťou ku hodnému prijatiu sv. sviatostí zomierajúcich.

Kresťane, vzyvajte o prímluvu svätú pannu Barbaru včas búrky a hromobitia, najmä keď blíži sa posledná hodinka tvoja, aby si mohol dosiahnuť odpustenie hriechov a posilniť sa sv. sviatosťami zomierajúcich na cestu k životu večnému. Kedykoľvek pozreš, zvlášť v hodinku smrti, na obraz sv. Barbary a uzreš na veži tri okná, spomeň si na trojjediného Boha! Ďakuj Mu za stvorenie, vykúpenie a posvätenie, i modlievaj sa: Sláva buď Bohu Otcu, i Synu, i Duchu svätému!

Modlitba.

O Pane Bože, prosíme Teba, popraj milostivé, aby prímluva sv. panny a mučenice Tvojej, Barbary, bola nám na pomoci, že by sme pred o dňom odchodu nášho s tohoto sveta skrze opravdivé pokánie a dôstojnú spoveď boli pripravení k hodnému prijatiu najsvätejšej Sviatosti oltárnej. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

Sv. Peter Chrysolog, arcibiskup a učiteľ cirkevný.

Dnes slávi sa v Ríme a v Rakúsku, zvlášte vo Viedni, i blahoslavená aj pamiatka sv. Petra Chrysologa, učiteľa cirkevného a výmluvného rečníka z piateho storočia.

Sv. Peter, ktorý pre výmluvnosť svoju nazvaný bol «Zlatomluvný (Chrysologus),» narodil sa začiatkom piateho storočia r. 400 v meste Imole v štáte riinskom v strednej Itálii. Milostivý Boh obdaril ho veľkým vtipom, ktorým vynikal hneď v útlej mladosti nad vrstovníkmi a spolužiakmi v miestnej nižšej škole. Keď vyrástol v školách v krásneho mládenca, ukazoval mužnú vážnosť a veľkú nábožnosť. V slobodných chvíľach kľáčiaval v skrúšenej modlitba pohrúžený pred oltárom sv. Kassiana. A tieto výtečné vlastnosti zachránily ho pred sve-társkym životom a nemravnými výstupkami, ktorých dopúšťali sa mnohí vrstovníci jeho. Kornelius, biskup Imolský, zaľúbil si cnostného, učeného, krásneho mládenca; vzal ho k sebe, vyučil ho vo vedách svetských a bohosloveckých i v duchovnom rečníctve. Po dokončení učenia vstúpil do rádu mníšskeho a biskup Kornelius posvätil ho ku boku svojmu za diakona; lebo sa vzpíeral prijať posviacku na kňaza. Mladý diakon bol ozdobou dvoru biskupského. Za vzor slúžil mu zbožný biskup Kornelius, ku ktorému vinul sa s najväčšou úctou jako k najlepšiemu otcovi. Každý človek ctí si vzdelaného diakona. Prísne mravy, nábožnosť, vysoká učenosť a uchvacujúca výrečnosť pokorného mnícha obrátili na neho zraky predstavených cirkevných a skvelá povesť jeho niesla sa ďaleko Itáliou.

Roku 433 zomrel v Ravenne arcibiskup Ján. Duchovenstvo a ľud vyvolili si kohosi za jeho nástupcu na stolicu arcibiskupskú, i vyslali poslov k svätému Otcovi do Ríma, aby ho potvrdil. Biskup Kornelius a diakon jeho Peter odprevádzali poslancov ku pápežovi Sixtovi III. Medzi tým sv. Otec mal videnie. Sv. Peter a Apolinaris ukázali mu tvár toho, ktorého má ustanoviť za arcibiskupa do Ra-venny a oznámili mu, aby nepotvrdil vyvoleného. Keď poslovia z Ravenny prišli k sv. Otcovi a jeden z nich držal reč, v ktorej odporúčal vyvoleného za arcibiskupa, uzrel pápež Sixtus III. medzi poslancami muža, ktorého vo videní Označili svätí. Bol to pokorný mních, diakon Korneliov — Peter. Sv. Otec nechcel potvrdiť voľbu a navrhol im diakona Petra za arcibiskupa. Z počiatku nechceli privoliť k tomu poslanci z Ravenny. Sv. Otec sdělil im zjavenie sv. Petra a Apolinarisa, a oni ochotne privolili, aby zbožný a učený mních a diakon stal sa ich arcibiskupom.

Pokorný sluha Boží zdesil sa nad týmto vyznačením. S plačom nad svojou nedostatočnosťou vrhol sa k nohám svätému Otcovi a prosil, aby ho nepovyšoval na vysokú dôstojnosť arcibiskupskú. Hovoril, že nie je schopný, ani hodný k takému vznešenému úradu. Sv. Otec riekol pokornému Petrovi, že milostivý Boh dáva tomu, koho si vyvolil za nástroj svoj, i rozum i mnohé iné milosti. Zbožný Peter podrobil sa vôli Božej a privoliť, že prijíma dôstojnosť arcipastiersku v Ravenne.

V Ríme navštívil hroby sv. apoštolov Petra a Pavla; pomodlil sa skrúšene pri ich ostatkoch o mocnú prímluvu, aby dôstojne zastávať mohol vysoký svoj úrad. Potom odišiel s dobrodincom svojím, biskupom Korneliom, do mesta Imoly. I tu pomodlil sa na hrobe sv. Kassiana, usporiadal záležitosti svoje a nastúpil v mene Božom cestu do mesta Ravenny, aby zaujal prestol arcibiskupský. Cisár Valentinian III. s manželkou, kňazstvo a veriaci ľud túžobne čakali príchod nového najvyššieho pastiera svojho a privítali ho veľmi slávne a úctivé. Keď pokorný sluha Boží vstúpil do brány mestskej, vzal ho nadšený ľud na ramená a v prítomnosti dvoru cisárskeho

niesol ho víťazoslávne do chrámu arcibiskupského. V chráme očakával ho biskup Kornelius, posvätil ho za biskupa a slávnostne v mene pápežovom nastolil ho za arcibiskupa.

V Ravenne otvorilo sa svätému Petrovi široké pole činnosti. Vlažnosť vo viere, pýcha a život svetársky boli tam udomácnené. Hlavný účel štyridsaťdenného pôstu býval zmarený nekresťanskými obyčajami a nemravami. Sv. Peter soprel sa s celou horlivosťou tým neriadom; i priviedol ovce svoje, ktoré boli poblúdily, na pravú cestu, i zachovávali svätý pôst dľa učenia i úmyslu cirkve. Táto horlivosť sv. arcibiskupa zrejma je najviac z jeho posvätných rečí, ktoré sa zachovali až na naše časy.

Sv. Peter bol jeden z najvýtečnejších rečníkov piateho storočia. Ku kázňam jeho hrnuly sa zástupy poslucháčov nielen z mesta a okolia, ale i z ďalekých krajín. Dôrazne odporúčal časté hodné prijímanie najsvätejšej Sviatosti oltárnej. I privolával veriacim zástupom: «Prijímajte často najsvätejšie Telo Božie; ono nech je dušiam vašim každodenným pokrmom.» Na naše časy zachovalo sa 170 jeho kázní. Tie posvätné reči sú krátké, jednoduché, obsahujú innoho jadra, a pojednávajú výhradne o pravdách evanjelických, rečou jasnou, jadrnou, nelíčenou, bez všetkých príprav rečníckych. I zdajú sa byť viac iba nákresemi toho, čo zlatoústy kazateľ prednášal. Trefne a dôkladne hovorí v kázňach svojich o častejšom prijímaní, o altnužne, o modlitbe a o pôste, ktorý vtedy býval zanedbávaný i v jeho arcibiskupstve. V tých časoch boli veľmi potrebné takéto stručné a dojímavé kázne, keď svätú cirkev znepokojovaly bludy, roztržky a iné nepokoje. Vpádami bojovných surových národov bola rímska ríša otrasená. V krátkom čase na to zaniklo západné cisárstvo rímske. I zdalo sa, že poriadok spoločenský zmizne a kresťanská viera i mravy zahynú vo všeobecnom nepokoji a pokleslosti.

Sv. Peter strážil pri všeobecnej pokleslosti mravov, ktorú badať bolo i na samom dvore cisárskom, nad stádom svojím. Neunavene hlásal slovo Boží?; karhal hriešnikov, horlil za povznesenie poriadku cirkevného; napomínal obrátených hriešnikov ku stálosti v dobrom; proti nápadom bludarov a zlostníkov stál pevne jako skala. A milostivý Boh požehnával neunavené jeho práce! Neverci, bludári a veľkí hriešnici získaní boli sv. cirkve jeho pôsobením; lebo on jako dobrý pastier tak dlho hľadal ztratené ovce, až ich našiel a priviedol do ovčiarne svojej. Veľkú starosť mal o podriadené duchovenstvo. Vystavil veľký dom, v ktorom býval s duchovenstvom, aby udržal ho na výške vzoru kňazského. Sám predchádzal kňazov svojich vo všetkom skvelým príkladom.

Veľkým namáhaním a prísny životom schudol na tele tak, že bol iba kosť a koža. Život jeho strpčovali najmä bludári. Okolo roku 430 začal rozširovať Nestorius, biskup v Konštantinopoli, nový blud, že Kristus Pán Boh a Človek spolu nie je v jednej osobe a že Panna Maria nie je Matkou Božou, ale Kristovou. Proti tomuto kacierskemu učeniu povstal horlivý opát konštantinopolský, menom Eutyches. Ale i on upadol do bludu; lebo učil, že Kristus Pán mal iba jednu priradenosť a nie dve, božskú totižto a ľudskú. Sv. Flavian, arcibiskup v Konštantinopoli, odsúdil na sneme cirkevnom roku 448 blud Eutychov a vyobcoval zatvrdilého kaciera z lona sv. cirkve. Bludár Eutyches protestoval proti výroku, odvolával sa na pápeža a rozposlal listy na biskupov, aby ich získal kacierským svojim domienkam. Sv. Peter odpovedal: «S bôľom čítal som list tvoj; lebo keď svornosť a pokoj v sv. cirkvi slúžia v nebi k radosti, jaké-že boľasti zakúšajú sa nad roztržkami, ktorými ony bývajú marené?» I napomínal vzdorného poblúdenca výmluvnými slovami, aby sa podrobil stolici pápežskej a učeniu sv. cirkve, vynesnému na sneme cirkevnom, a nedohadoval sa; za príklad výstražný uvádzal mu Nestoria a iných bludárov,

ktorí neposlušnosťou svojou veľmi poblúdili a jako nenapraviteľní kaderi zahynuli. Horlivé strážil sv. pastier i nad stádom svojím. Učil, napomínal hriešnikov a poblúdených. A Boh požehnával jeho prácam.

Ku cti Božej staval sv. Peter mnoho chrámov a verejných stavísk a obnovoval. Postaral sa i o dobrú vodu pre mesto Ravennu.

Roku 448 prišiel do Ravenny sv. Germán, biskup z mesta francúzskeho Óxerru (Auxerres.) Sv. Peter privítal veľkého muža Božieho veľmi úctivé i pojednával s ním o veciach cirkevných. Pri odchode svojom na druhý svet daroval sv. Germán vrchné svoje rúcho tak jako i kajúčné sv. Petrovi Chrysologovi. A keď sv. Germán tam zomrel, poslal sv. arcibiskup telo jeho Francúzsku. Roku 450 blížil sa divoký Attila, panovník Hunnov, ktorý sám seba nazval «bičom Božím», k mestu Ravenne. Svätý Peter Chrysolog vyšiel oproti surovému podmaniteľovi a zachránil prosbami a darmi ohrozené mesto od hroznej záhuby. Za osemnásť rokov riadil horlivé a príkladne sv. Peter arcibiskupstvo v Ravenne. Nie dlho pred blahoslavenou svojou smrťou daroval sv. Peter Chrysolog chrámu svätého Kassiana v Itnole striebornú korunu, v ohni pozlátenú a okrášlenú drahými kameňami, jako i zlatý kalich a striebornú patenu, ktoré posiaľ zachovávajú sa v tom chráme, a oslávené boly mnohými divami. Keď mnohými prácami vysilený a vyschnutý na kosť a kožu cítil, že sa mu blíži hodinka smrti, odišiel do Imoly, aby tam na hrobe patróna svojho, sv. Kassiana, život svoj dokonal. Slúžil sv. omšu pri oltári sv. Kassiana, kázal slovo Božie, napomínal prítomných veriacich i kňazov, aby ničím nedali sa odvrátiť od sv. viery, predpovedal blízku svoju smrť a prosil, aby ho tam pochovali. Potom složil infulu s hlavy, modlil sa skrúšene na stupňoch oltára a medzi modlitbou usnul v Pánu dňa 4. decembra roku 450. Telo jeho pochované bolo v chráme sv. Kassiana, kde podnes nachádza sa väčšia časť ostatkov jeho. V meste Ravenne prechováva sa jedno rameno jeho. Na hrobe jeho stály sa mnohé divy; i vyhlásený bol za svätého. Pripočítaný býva k učiteľom sv. cirkve.

Svätý Peter Chrysolog vyobrazuje sa v rúchu arcibiskupskom, s knihou v ruke, jako ohlasuje slovo Božie; a pri ňom chrám.

Modlitba.

O Bože, ktorý si blahoslaveného vyznavača Svojho a biskupa Petra horlivosťou pre duše rozohrial, prosíme Teba, popraj milostivé, aby sme poučení spasiteľnými jeho napomínaniami svätej viery sa verne pridržali, a posilnení jeho príkladom ku Tebe šťastne prísť mohli. O to prosíme Teba, skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

5. decembra.

Sv. Sabbas, opát a vyznavač.

Vo Svätej Zemi (Palestíne) žilo v piatom a šiestom storočí mnoho zbožných pustovníkov a mníchov. A jeden z najslávnejších týchto mužov Božích je sv. Sabbas.

Sv. Sabbas narodil sa roku 438 v Mutalasii blízko mesta Cesarei v Kappadócií, v krajine maloasijskej, z kresťanských rodičov. Otec jeho bol vojakom a menoval sa Ján, matka Sofia (Žofia). Keď mal Sabbas päť rokov, odišiel jeho otec dlá svojho povolania i s matkou do mesta Alexandrie v Egypte. I odovzdali synka svojho opatere ujcovi, menom Hermiasovi, ktorému sverili i majetok. Manželka Hermiasova zachádzala nemilosrdne s opusteným Abbasoin. O krátky

čas ušiel chlapčok z domu ujcovho k strýcovi Gregorovi, ktorý rád prijal milého chlap-čoka. Gregor, nahnevaný na Hermiasa, žiadal, aby vydal majetok Sabbasov; lebo chcel ho vynakladať na dobrú výchovu vnukovu. Hermias vzdoroval, nastaly roztržky medzi rodinou, a po mnohom vyjednávaní a svade prišla nemilá vec až k súdu. Keď to videl Sabbas, ktorý v dome rodičovskom naučený bol na poriadok, jednomyselnosť a svätý pokoj, pohoršil sa nad sebeckými svadami a uzavrel v nevinnej mladej mysli svojej, že odriekne sa márných vecí a vyvolí si tichý život v niektorom kláštore. Bolo mu osem rokov, keď zaklopal na bránu blízkeho kláštora, menom Flavinia, a prosil otcov rádu sv. Basilea, aby ho láskavé prijali k sebe. Opät kláštora privítal s radosťou zbožného a vtipného chlapca a dal ho vyučovať k službe Božej u ku zachovávaní predpisov kláštorských. Zbožný a vtipný chlapec osvojoval si hravé prednášané vedy, plnil svedomite predpisy rádu, udusoval v sebe city svetské a najmilšou zábavou mu bolo obcovanie s Bohom. Tak pripravoval sa u ňoh slávnych učiteľov v rozličných kláštoroch k zbožnému životu pustovníckemu: horlivé modlieval sa, rozjímal a trpezlivo vykonával i najťažšie práce. Pri tom bol proti sebe veľmi prísny, zdržanlivý, postieval sa často, i vtedy, keď pravidlá rádu nenakladali pôst.

Roku 456 keď mal osemnásť rokov, putoval zbožný mladík Sabbas s dovolením predstaveného do Jeruzalema, aby ponavšte-voval sväté miesta a poznal život bohumilých pustovníkov, ktorí žili v Palestíne. I navštívil kláštor Passarion, kde bol veľmi ctený a milovaný pre zriedkavé svoje cnosti. Opät žiadal si, aby ostal v kláštore; ale vznešený mladík túžil po tichšom, prísnejšom živote. Toho času žil na púšti slávny otec mníchov a pustovníkov, sv. Euthymius. K tomuto mužovi Božiemu ponáhlal sa Sabbas, a prosil ho pre Boha, aby ho vzal medzi svojich učeníkov. Sv. Euthymius privolil. A keď poznal horlivosť mladíkovu, nedopustil, aby prebýval v niektorej pustovni, ktoré sem-tam roztratené boli, ale poslal ho do blízkeho kláštora ku Theoktistovi, ktorý stal sa dľa vôle sv. Euthymia duchovným vodcom Sabbasovým. Pod správou tohoto muža Božieho vystúpil zbožný mladík na vysoký stupeň dokonalosti kresťanskej. Medzi bratrami býval on prvým a posledným pri nábožnom cvičení, najusilovnejším pri prácach ručných, najhorlivejším v poslušnosti, najprísnejším v zapieraní a mŕtvení seba.

Jedného dňa pracoval sv. Sabbas v záhrade kláštorkej. I uzrel strom, s ktorého usmievaly sa mu mnohé krásne jablká. Odtrhol si jedno jablko, aby ho okúsil. Do obedu bolo ešte ďaleko. I napadlo mu, že je to pokušenie. Hneď hodil jablko na zem a rozšliapal ho nohami. A složil sľub, že nebude jesť viacej žiadne jablko.

Sv. Sabbas veľmi nenávidel záhaľku. Veľká bola jeho viera, nádej a svätá láska. V každom pokúšaní a trápení skladal úplnú dôveru v Boha. A táto veľká dôvera nesklamala ho. Jedného dňa, keď pri ťažkej vytrvalej práci zmoknutý vrátil sa do kláštora, vložil pekár premoknutý odev jeho do pece, aby sa usušil, a zabudol naň. Za-kúrili pec, a už horel oheň plameňom. Pekár žaloval na neprezerateľnosť svoju práve, keď sv. Sabbas vstúpil do kuchyne. Muž Boží nerozmýšľal dlho, vnišiel do zakúrenej pece, vytiahol svoj odev bez toho, aby plameň bol mu uškodil alebo jeho odevu. Takým divom odmenil milostivý Boh veľkú dôveru verného sluhu svojho.

Nezadlho potom naložil opät sv. Sabbasovi, aby išiel s jedným kláštorským bratom do mesta Alexandrie, kde rodičia jeho posiaľ bývali. Pokorný mních uposlúchol predstaveného a vybral sa na ďalekú cestu. Rodičia poznali syna svojho, ktorého od útlej mladosti nevideli a už dávno jako ztrateného oplakali. Od toho času zbohatli. I nahovárali ho s prosbou, aby sa odriekol

života pustovníckeho a s nimi žil v tom veľkom nádhernom meste. Ale sv. Sabbas rozpovedal im dôležité príčiny, pre ktoré nemôže vyplniť ich žiadosť. I podávali mu mnoho peňazí, aby bez starosti žiť mohol. Z poslušnosti vzal si sv. Sabbas iba tri zlaté peniaze, rozlúčil sa srdečne s milými rodičami, navrátil sa do kláštora a odovzdal tie peniaze svojmu opátovi.

S dovolením opáta odišiel z kláštora na púšť, obytoval sa v skrytej jaskyni, a žil v tej pustovni veľmi prísne za päť rokov v ustavičnom pôste, na modlitbách a pri namáhavej práci ručnej. Iba v sobotu vracal sa do kláštora, aby navštívil bratov a odovzdal vyhotovenú prácu; zostal až do večera v nedeľu u nich a zase odišiel do svojej pustovne. Na rozkaz opáta vrátil sa do kláštora nazpät a prevzal vyučovanie mládeže.

Po smrti sv. Euthymia opustil sv. Sabbas znovu kláštor, lebo držanie sa niektorých nespokojných bratov znepokojovalo svätého muža, a utiahol sa do jaskyne v blízkosti potoka Cedronu, kde pokračoval v prísnom živote svojom. Nepožíval iné iba zeliny a vodu, ktorú z ďaleka si nosieval, lebo voda z Cedronu nebola pitná. Potom vrátil sa zase medzi bratov.

Roku 493 zomrel nástupca sv. Euthymia Sallust a predstaveným stal sa Eliáš.

Niektorí bratia neboli spokojní s prísnyimi pravidlami rádu a žiadali ulávenie u nového predstaveného. Keď to zbadal sv. Sabbas, pohoršil sa nad ich vlažnosťou a riekol: «Nepriateľom pekelným možno vzdorovať, ale ľuďom treba vyhnúť z lásky ku svätému pokoji.» I vzdialil sa tajne z nepokojného kláštora. Obrátil kroky svoje na púšť pri Skythopole a prišiel večerom k jaskyni, v ktorej obyčajne leví bŕložievali. Sv. Sabbas vyvolil si túto jaskyňu za pustovňu svoju. O pol noci prišiel lev k jaskyni a našiel sluhu Božieho odpočívať v nej. I pochytil ho zubami za kraj odevu, aby ho vyvliekol z jaskyne. Na to zobudil sa svätý a začal bez bázne, jako prorok Daniel medzi levami, zvelebovať Boha chválospevami. Lev vzdialil sa, aby ho nemýlil v službe Božej. A keď dokončil chválospev, vrátil sa lev a začal ho ťahať za odev. A sv. Sabbas riekol slávnostne: «Jaskyňa je dosť veľká; máme v nej, keď chceš, oba dosť miesta!» Lev vzdialil sa pokojne a nikdy viac neznepokojoval sv. Sabbasa. A on žil vo svojej pustovni nemýlený v bohumilom živote svojom.

Chýr o svätom živote pustovníka rozšíril sa v celom okolí. I shromaždili sa okolo neho zbožní kresťania, ktorí túžili po dokonalosti a prosili ho, aby ich prijal za učeníkov. Z pokory spieral sa sv. Sabbas ich prosbám a považoval sa za nehodného, aby sa stal ich vodcom na ceste spasenia a dokonalosti kresťanskej. Konečne dal sa prehovoriť. I vystavil kláštor. V krátkom čase rozmnožil sa počet jeho učeníkov na 150. Tak stal sa opätom nového kláštora na púšti pri meste Skytopole. Keď prišli rodičia Cyrillovi, ktorý neskôr spísal život jeho, ku sv. Sabbasovi a prosili ho, aby požehnal ich synka, pozrel muž Boží na chlapcoka a riekol otcovi: «Tento je odteraz učeníkom mojím; potrebujem ho. Nech sa naučí žaltár; kým sa ho nenaučí, nech ostane u vás doma.»

Časom stal sa sv. Sabbas otcom mnohých mníchov, zakladateľom mnohých kláštorov a pohlavárom pustovníkov vo Svätej Zemi. Patriarcha z Jeruzalema považoval to za svoju povinnosť, aby sv. Sabbasa posvätil za kňaza. Po dlhom zdráham' dal sa pokorný sluha Boží posvätiť. Od toho času žil ešte prísnejšie. V pôstnom čase nepožíval žiadneho pokrmu, iba Sviatosť oltárnu.

Jako opát mnoho dal si záležať na prekvetaní kázne cirkevnej u podriadených sebe mníchov. Keď jedného dňa prechádzal sa s mladým bratom popri Jordáne, postretli ich ľudia, medzi ktorými nachádzalo sa prekrásne dievča. Opát chcel skúšať mladého mnícha. I riekol, keď

spoločnosť prešla popri nich: «To dievča zdalo sa mi byť veľmi špatným a mať len jedno oko.» Mladý spoločník, novic, odpovedal: «To dievča má dve krásne oči; dobre som videl.» A sv. opát pokarhal prísne mladíka i aby ho potrestal, vypovedal ho z izbičky, ktorú obýval, a vykázal mu miesto, kde mohol dosť urobiť za ľahkomyselnosť svoju a krotiť smysly svoje.

Jak prísny bol proti sebe, tak láskavý a shovievavý bol oproti podriadeným mníchom. Žiadne osobné obrazenie netrestal, ale znášal ticho a láskavé. Preto obsypával ho milostivý Boh darmi nadprirodzenými, používal ho jako prostriedok ku podpore a k úteche sv. cirkve, a činil na prímluvu jeho mnohé divy a zázraky.

Vznešený mládenec z mesta Skytopolu, menom Basilius, išiel ku sv. Sabbasovi na púšť, keď ešte býval v jaskyni, aby sa stal jeho učeníkom. Dozvedeli sa o tom zbojníci, ktorí mysleli, že Basilius veľké bohatstvo svoje sebou vzal. O pol noci prišli k pustovni svätého, v ktorej i Basilius býval. Ale keď uzerli chudobu svätého muža, tak boli dojatí, že sa vzdialili a chceli sa ukryť do svojich skrýš. I postretli veľké levy. Od strachu ostali stáť jako bez seba. Levi zastaly tiež, a oni v smrteľných úzkosťach dali sa do behu nazpät ku sv. Sabbasovi a v strachu volali: «Na modlitbu mnícha Sabbasa: vyhnite sa nám!» Levy zmizly. Keď videli to zbojníci, boli ľútosťou nad hriechami svojimi tak dojatí, že sa odhodlali zanechať posavadný život svoj a stať sa učeníkmi sv. Sabbasa. A to i urobili. Muž Boží radoval sa veľmi nad divotvorným ich obrátením a prijal ich láskavé za svojich učeníkov.

Jedného dňa kráčal sv. Sabbas cestou, ktorá viedla z Rubanu k rieke Jordánu. I uzrel leva, ktorý náramne reval a na troch nohách skákal. Do dlaby na štvrtej nohe vbil sa mu bol veľký trň a zapríčiňoval mu veľké boľasti bez toho, aby zver bol si mohol spomôcť. Keď to zbadal muž Boží, poľutoval divú šelmu. A ľútosť jeho vzrástla, keď mohutný lev pred ním sklesol, a boľavú dlabu oproti nemu vystrel, jako by ho bol chcel prosieť o pomoc. Sv. Sabbas vytiahol trň z dlaby levovej. A lev neopustil ho viacej, jako by mu bol chcel skrze to povďačnosť svoju prejavovať.

Medzi učeníkmi sv. Sabbasa bol mladík, menom Flais. Sv. opát naložil mu, aby opatroval osla, ktorý nosieval potrebné veci pre kláštor. Keď Flaisovi nedostávalo sa času, aby strážil osla, poveril on v prostote srdca svojho toho podivného leva, aby sa staral o osla. A lev konal povinnosť svoju: ráno vyviedol osla na pašu, strážil pri ňom a večer priviedol ho na povrázku zase domov. Jedného dňa poslal sv. opát Flaia po nejakej práci. Cestou upadol učeník do hriechu. On rozmýšľal o dopustení Božom, ktorého je účastným, i zdalo sa mu, že je veľmi dokonalý, keď i zvery ho poslúchajú, jako Adama pred pádom do hriechu. A i on upadol do hriechu nevďačnosti: a milosť Božia opustila pyšného nevďačníka. Na druhý deň hriešny Flais rozkázal levovi, aby strážil nad oslom; sám chcel spiechať k povolaniu svojmu. Sotva že vzdialil sa Flais, napadol lev osla, roztrhal ho a shltal. Keď Flais to videl, a poznal, že hriech jeho je príčinou toho, neopovážil sa priblížiť sv. Sabbasovi, ale opustil púšť a odišiel domov do vlasti. Keď sv. Sabbas počul o jeho úteku, ponáhlal sa za ním, hľadal ho všade, a keď ho našiel, nemal pokoja, kým ho neprivedol nazpät a ku pokániu. Sv. Sabbas bol veľkou podporou pre sv. cirkev.

Toho času panoval na Východe veľký nepokoj vo sv. cirkvi. Bludári povstávajú, jako huby po dáždi. Cisár Anastasius, ktorý panoval v Konštantinopole, nadržoval kacierstvu Eutychovmu, a prenasledoval pravoverných biskupov. Eliáš, patriarcha jeruzalemský, požiadal sv. Sabbasa, aby išiel s inými opátami k cisárovi a zastal katolíkov a biskupov, ktorí boli vyhnaní zo svojich biskupstiev. Bolo to roku 508. Sv. Sabbas, ačkoľvek sedemdesiatročný starec, vybral sa hneď na ďalekú cestu do Konštantinopola. V chudobnom rúchu vstúpil sv. opát do dvorany cisárskej.

Pyšný ináč cisár sostúpil s trónu a išiel oproti pokornému mužovi Božiemu, aby ho láskavé privítal. I prisľúbil, že vyplní každú jeho žiadosť. Sv. Sabbas prosil len o to, aby cisár prinavrátil pokoj sv. cirkvi a aby neprenasledoval jej sluhov. Cisár ponúkal mu tisíc zlatých peňazí pre jeho kláštory. Sv. Sabbas nechcel prijať dar peňažný a riekol: «Mnísi moji nepotrebujú zlata, ich podielom je Boh. Ale Jeruzalem, sväté mesto, ťažko stená pod ťarchou neľudských bremien, a trpí beztoho trápenie a hlad skrze mor a suchotu. Veriaci vydaní sú ľubovôli zlodejov, mestá ich rozváľané sú kaderami a biedné kláštory sú bez ochrany oproti nápadom potuľných Sarace-nov. Tu môžeš pomáhať, ó cisáru!» Cisár bol dojatý rečou sv. opáta, i prisľúbil pomoc.

Marinus, pokladník štátny, vzpíeral sa tomu, aby cisár odpustil dane ubiedenému Jeruzalemu a jeho okoliu. Keď dozvedel sa o tom sv. Sabbas, pohrozil mu trestom Božím. Pyšný vysoký úradník cisársky nedbal na to. Ubiedený ľud, dohnaný až k zúfalstvu, napadol dom Marinusov a podpálil ho; tvrdý úradník sotva mohol ujsť so životom. Po tomto vidomom treste Božom, odpustil cisár ľudu dane. Všetok ľud zveleboval svätosť, horlivosť a múdrosť sv. Sabbasa.

Verný sluha Boží navrátil sa do samoty svojej, aby trávil dni svojho života na modlitbách a v zapieraní seba. Ale nemal pokoja. Kacieri znovu zbúрили sa proti pravoverným kresťanom a zapríčinili veľké prenasledovanie pre uzavretia snemu cirkevného, v Chalcedóne vydržiavaného, ktorý odsúdil blud Eutycho. Bohaprázdni kacieri nahovárali ľud, aby neprijal uzavretia snemu cirkevného. Keď zbadal sv. Sabbas toto búrenie, opustil samotu, cestoval mestami i dedinami, výmluvnými rečami zastával pravú vieru, odhaľoval bludy kacierov, napomínal ku poslušnosti oproti svätej matke cirkvi, i pťisilňoval divotvorne srdcia kresťanov v pravej viere a ubezpečil spasenie premnohých duší.

Cisár Anastasius I. zomrel a nástupcovia jeho Justin a Justinian milovali pravoverných kresťanov a riadili sa dľa múdrych slov sv. Sabbasa. Sv. cirkev požívala svätý pokoj. A sv. opát používal príhodný čas pokoja, cestoval po krajine, obracal kacierami svedený ľud na pravú cestu spasenia, posilňoval ho v pravej viere a bohumilých mravoch, podporoval ho i hmotne v biede a trápení; lebo rozdal štedre veľký majetok svoj, ktorý zdedil po rodičoch, medzi hladný ľud. Za päť rokov nepršal dážď vo Svätej Zemi; celá príroda vyschla a nebolo žiadnej úrody. A hľa, sv. Sabbas neprestával vzdychať k rozhnevanému Bohu o užitočný dážď. Milostivý Boh konečne vyslyšal verného sluhu svojho: užitočný tichý dážď padol s neba na vyschlú krajinu a všetko ožilo.

Roku 529 na žiadosť patriarchu jeruzalemského išiel zase sv. Sabbas do Konštantinopolu ku cisárovi Justinianovi, aby bránil osočovaných pravoverných kresťanov a prekazil prenasledovanie, ktoré až posiaľ trvalo skrze bludárov a kacierov. Cisár Justinian prijal devaťdesiatjeden ročného muža Božieho s veľkou úctou, a vykonal všetko, o čo ho prosil. Medzi tým, čo cisár písal rozkazy na vrchnosti v prospech pravoverných kresťanov, vzdialil sa sv. opát a skrúšene modlil sa hodinky cirkevné. Hieremias, učeník jeho, pristúpil k nemu a riekol: «Co robíš, otče! Keď cisár tak uctil teba a usiluje sa vyplniť žiadosti tvoje, jako-že môžeš opustiť ho a inšie robiť?» Sv. Sabbas nedal sa mýliť v pobožnosti a riekol pokojne: «Nie je to neslušné, synu môj, čo ja robím; lebo cisár koná teraz úrad svoj, a my povinnosti svoje.»

Boh zjavil sv. Sabbasovi blízku jeho smrf. Sluha Boží shromaždil u seba mníchov a pustovníkov, napomínal ich ku vzájomnej láske, k samote, ku svedomitému plneniu pravidiel rádu, a ustanovil učeníka Mellitosa za nástupcu svojho. V posledných chvíľach života svojho

trpel veľké boľasti, ktoré s odovzdanosťou do vôle Božej rád znášal. I usnul sladko v Pánu, v deväťdesiatomštvrtom roku požehnaného života svojho dňa 5. decembra roku 532.

Sv. Sabbas vyobrazuje sa v rúchu pustovníckom, v pravej ruke drží palicu pútnickú, v ľavej otvorenú knihu; na púšti pod holými skalami vidno kláštor, pri ňom niekdy leva.

Poučenie.

S v. opát Sabbas pestoval v požehnanom živote svojom zvlášte tri cnosti: vieru, nádej a lásku. Sv. Tomáš Akvinský učí: «Tri bohoslovecké cnosti sú: viera, nádej a láska. Z viery povstávajú štyri veci: spravodlivosť života, potrava duše, zvelebovanie Boha a odplata rajska. Zo svätej lásky povstávajú štyri veci: bázeň pred Bohom, láska k bližným, pomoc pre potlačených a polepšenie poblúdených.» Toto všetko objavuje sa nám skvele v živote svätého Sabbasa.

Hľa, sv. Sabbas bol preto taký odhodlaný a smelý vstúpiť do ohnivej peci, lebo práve tak, jako traja mládenci v Babylone veril pevne v Boha, dôveroval v jeho dobrotu, miloval ho a bál sa ho. On bál sa spravodlivosti Božej; ale dôveroval v dobrotu Božiu. On dôveroval Bohu a úfal dľa zásluh Spasiteľa, Pána Ježiša Krista, na pomoc Božiu a nespoliehal sa na zásluhy a sily svoje. Preto hovorí i sv. Augustín: «Nebudem zahanbený, keď i povstanú proti mne nepriatelia; lebo neskladám dôveru v seba, ale v Teba, ó Bože môj!»

Kresťane, nasleduj sv. opáta Sabbasa vo viere, nádeji a láske! A môžeš úfať milosť Božiu i v tomto i budúcom živote. Nespoliehaj sa na časné veci a nevyhľadávaj ich úzkostlivé; lebo utrátiš vieru, nádej lásku a — večné spasenie!

Modlitba.

O Bože, Ty prameň všetkého dobrého, ktorý si svätému sluhovi Svojmu Sabbasovi poprial takú veľkú lásku ku samote a takú veľkú horlivosť pre sv. vieru: popraj milostivé skrze jeho prímluvu, aby sme boli oduševnenými údami sv. cirkve Tvojej. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

6. decembra.

Sv. Mikuláš, biskup v Myre.

Svätá cirkev ctí dnes blahoslavenú pamiatku slávneho svätého, ktorého meno známe je od mnohých storočí celému kresťanstvu; je to sv. Mikuláš, biskup z mesta Myry, v maloasijskej krajine Lycii ležiaceho.

Sv. Mikuláš (Nikolaos, Panovník ľudu) narodil sa v meste Patare, v krajine Lycii, v treťom storočí z veľmi nábožných a bohatých rodičov. Manželstvo ich bolo bezdetné, i nemali nádeje, že by sa im dostali potomci. Ale horliví kresťania neprestávali prosiť Boha, ktorému verne slúžili. Vrúcné ich prosby boli konečne vyslyšané: narodil sa im syn, ktorému pri sv. krste dali meno Nikolaos či Mikuláš. Šťastliví, naradovaní rodičia považovali synka za zriedkavý dar milostivého Boha, i starali sa o jeho výchovu čo najbedlivejšie. Milosť Božia pôsobila vidome v ňom, keď bol ešte iba nemluvniatkom. Vo stredu a piatok sa po-stieval, keď ešte bol pri prsiach matkiných; lebo v tie dni len k večeru požíval mlieka matkinho. A to zachovával potom po celý svoj život; lebo bol veľmi zdržanlivý a veľmi prísne sa postieval. A milosť Božia objavovala sa u neho čo

rok zrejmejšie, že na tešení rodičia mohli predvídať v ňom budúceho veľkého muža Božieho. S ľahkosťou učil sa chlapčok vyslovovať meno Božie, najsvätejšie meno Spasiteľa a preblahoslavenej Jeho matky, Panny Márie, značiť sa znamením sv. kríža, spínať rúčky svoje k modlitbe, podávať štedré almužny chudobným. A keď povyrástol, dali mu starostliví rodičia dvoch učených a zbožných kňazov za vychovávateľov a učiteľov. Títo dali si starostlivé záležať na tom, aby veľkými darmi duševnými nadaný mladík osvojil si počiatky všetkých vied svetských; ale ešte viac starali sa o to, aby dôkladne naučil sa a pochopil články učenia Kristovho, osvojil si bohumilé mravy a ozdoboval jaro života svojho skvelými cnosťami.

Keď vyrástol na krásneho mládenca, išiel s privolením rodičov na vysoké školy, na ktorých vzbudzoval obdiv u vrstovníkov svojich usilovnosťou, vtipom, pamäťou, a najmä nevinnosťou srdca, svätosťou života a dobročinnosťou. Nikdy nešiel do školy alebo z nej bez toho, aby nebol vkročil do chrámu a tam sa pomodlil, a peniaze, ktoré u seba mal, nebol štedre rozdával chudobným. Stalo sa, že raz pri dverách chrámových prosila ho chudobná, na obidve nohy chromá ženička o almužnu. Sv. Mikuláš nemal už nič pri sebe. Hlboko dojatý biedou jej pozdvihol milosrdný zbožný mládenec oči svoje k nebu a modlil sa skrúšene. Potom obrátil sa k žene, prežehnal ju znamením sv. kríža a v prítomnosti mnohých divákov riekol v prostote srdca svojho s pevnou vierou: «V mene Pána Ježiša Krista vstaň a choď!» A žena povstala a išla zdravá za sv. Mikulášom. Množstvo ľudu videlo tento zázrak, ďakovalo milostivému Bohu a zvelebovalo mladého divotvorcu. Keď so skvelým výsledkom dokončil školy verejné a osvojil si vedy svetské, zatúžil po dokonalom naučení sa i vied bohosloveckých; lebo si zaumienil, že vstúpi do stavu duchovného.

Rodičia tešili sa tomu. A sv. Mikuláš zdvojnásobil usilovnosť svoju, aby sa dokonale vyučil vedám bohosloveckým. Aby mu dobrotivý Boh poprial k tomu milosti svojej, modlieval sa ešte horlivejšie a ku dvom týždňovým pôstom pridal ešte tretí v sobotu. Každý týždeň spovedával sa skrúšene a pristupoval ku stolu Pána, aby posilňoval dušu svoju chlebom anjelským. Pokora jeho bola veľká. Seba opovrhoval, keď bližných vysoko vznášal. Rodičov svojich poslúchal so všetkou ochotou a miloval ich nežnou láskou citlivého srdca detinského. Poblúdených vrstovníkov privádzal na cestu spasiteľného polepšenia. V obcovaní s ľuďmi vyhýbal sa márnivým rečiam. Mládenecká čistota a nevinnosť jeho duše a srdca odbleskovaly sa s krásnej mu tváre.

Biskupom v meste Myre bol staručký jeho ujec. Keď tento počul o skvelých cnosťach vnukových, žiadal si túžobne vidieť zbožného mládenca a získať ho duchovnej správe svojej. Obrátil sa na rodičov a požiadal ich, aby synka svojho sverili pod jeho opateru a vodcovstvo. S radosťou išiel sv. Mikuláš do Myry k ujcovi a u ňôh jeho pokračoval v učení bohosloveckých vied. Po skvelej príprave posvätil ho biskup za kňaza a zvolal: «S Mikulášom vychádza nové svetlo pre cirkev Božiu! Šťastné bude stádo, ktorého pastierom sa stane!» Bohabojní rodičia radovali sa veľmi a boli prešťastní, že syn ich stal sa kňazom a že po posviacke ešte väčšími cnosťami kresťanskými sa skvel. Ale radosť ich netrvala dlho!

Roku 300 zúril mor nielen v krajinke Lycii, ale i po celom Východe. I milí rodičia jeho zachvátení boli strašnou morovou ranou a behom troch dní zomreli jeden za druhým. Sv. Mikuláš stal sa po smrti svojich rodičov dedičom veľkého 'bohatstva. Ale muž Boží ukázal zrejme, ako treba používať statky pozemské, aby ony prinášaly stonásobný úžitok: veľký majetok svoj užíval dlhá vôľa Božej ku prospechu duševného spasenia svojho; lebo plnými rukami rozdával milodary

a pomoc svoju núdzny. A to dialo sa najčastejšie tajne; lebo sa pridržal pravidla: nech nevie ľavica, čo robí pravica. Áno, srdce jeho a ruky boli vždy otvorené chudobným, nešťastným bratom a sestrám; on nasyťoval a tešil každého. A niejedon ubiedený, nemocný a nešťastný spíal ruky k nebu a požehnával neznámeho dobrodinca, ktorý svojím štedrým darom vytrhol ho zo zármutku, biedy, nešťastia, zúfalstva. Najčastejšie podporovával štedre chudobné dietky, opustené siroty, aby mohli dostať dobré vychovanie; chudobné panny, aby neutratili nevinnosť svoju. Všeobecne známa je nasledujúca udalosť.

Raz rozprávali priatelia, ktorí prišli boli z rodného mesta Patary, svätému Mikulášovi, že istý všeobecne známy bohatý a vznešený zeman veľmi schudobnel a že skoro hladom s rodinou svojou zomiera. I to hovorili o ňom, že, keď si nevedel v biede a trápení svojom ináč pomôcť, nedávno v zúfalstve radil trom cnostným, vzdelaným a krásnym dcérkam, aby obetovaly nevinnosť svoju a sprevádzaly s telom svojím hanobné remeslo; lebo že nie je v stave, aby ďalej živil seba, dcéry a ostatnú rodinu, a že pracovať nevládze a žobrať sa hanbí. Keď sv. Mikuláš počul o tomto nešťastí slávnej predtým rodiny a o nebezpečenstve, ktoré hrozilo vznešeným kresťanským pannám: hneď bol hotový pomáhať v biede a prekaziť hroziace nebezpečenstvo. V noci tajne priblížil sa k domu zemanovmu a vhodil polootvoreným oknom do spálne utrápeného otca veľký mešec peňazí, ktoré postačovali mu nielen na výživu domácich, ale i na útrovy a veno, že mohol vydať najstaršiu dcéru za poriadneho muža. A keď sa vydala, zase opakoval sluha Boží dar svoj a zeman mohol i druhú dcéru počestne vydať. To isté urobil sv. Mikuláš i po treťi raz. Ale obdarovaný otec strážil celé noci; a keď sv. Mikuláš s darom priblížil sa ticho k jeho domu, do spálne hodil a rýchlo sa vzdialoval, ponáhlal sa zeman za neznámym dobrodincom, dohonil ho, padol mu k nohám a ďakoval srdečne. Sv. Mikuláš zdvihol vďačného zemana a riekol: «Ja som vykonal len povinnosť kresťanskú. Ďakujte Pánu Bohu a nie mne za dary, a nehovorte nikomu, čo sa stalo.» Ale táto vznešená neslýchaná udalosť nedala sa utajiť a celý kraj zveleboval štedrého darcu, svätého Mikuláša.

Pokorný sluha Boží nemohol zniest chváľu svetskú. I vyhýbal sa ľuďom, ktorí ho zvelebovali, jako len mohol. Čím viac sa uskromňoval, tým viac zavznievala chváľa o ňom so všetkých strán. Konečne tak domrzelo ho zvelebovanie, že sa vybral do Svätej Zeme, aby tam v Jeruzaleme, v Betleheme a na iných svätých miestach, kde Spasiteľ sa narodil, a umrel, z mrtvých vstal, i na nebe vstúpil, ešte väčšou láskou k milostivému Bohu sa rozohrial, Bohu slúžil a niekde na púšti, alebo v tichom kláštore za príkladom iných bohumilých mužov seba zapieral.

I vysadol na loď, ktorá plavila sa popri brehu morskem ku Svätej Zemi. Plavba konala sa šťastne po tichom mori. Sv. Mikuláš pohrúžený bol v skrušenej modlitbe a nezdal sa pozorovať na veselý život na lodi. Naraz povstal a riekol, že je čas, aby mornári zakotvili loď v blízkom prístave; lebo že nastane nezadlho veľká búrka. Rozpustili námorníci, ktorí trávievali život svoj na širokom mori a znali, kedy po-vstáva obyčajne búrka, dali sa do smiechu; lebo počasie zdalo sa im byť veľmi pohodlné. A hľa, zrazu začal duť silný vetor, obloha zatemnela, hrom zarachotil v dialke, blížil sa rýchlo, blesky udieraly do rozbúreného mora, dažď lial sa prívalom, loď hádzaná bola vlnami sem-tam, že sťažne, boky lode a rebrá jej praskaly. Všetci námorníci a cestovatelia považovali sa za ztratených. Sv. Mikuláš stál nepohnute a ticho modlil sa; ani najmenší strach nebolo badať na ňom. Námorníci, ktorí pred chvíľou sa smiali, prosili sluhu Božieho, aby modlil sa k Bohu o smilovanie, aby nezahynuli. Sluha Boží vyhovel ich žiadosti. A

hľa, na modlitbu jeho utišilo sa more a loď mohla bezpečne plávať ďalej, až doplavila sa na určité miesto do prístavu.

Sv. Mikuláš vystúpil na breh a putoval na sväté miesta. Po dokonanej pobožnosti išiel do kláštora, menom sv. Sion, a tam chcel v tichosti slúžiť Bohu a lepšie sa zdokonáliť. Neskôr cítil, že milostivý Boh určil ho k verejnému životu. I opustil kláštor, keď raz počul pri skrúšenej modlitbe nadzemský hlas: «Mikuláš, vráť sa k predošlému životu svojmu, aby meno Moje skrze teba bolo zveľebované!» I navrátil sa do mesta Myry.

Keď sv. Mikuláš vrátil sa do hlavného mesta Lycie, do Myry, zomrel bol biskup miestny. Biskupi z okolia a duchovenstvo miestné s veriacim ľuďom sišli sa, aby na uprázdnenú stolicu biskupskú vyvolili a dosadili dôstojného nástupcu. Keď sa modlili pred voľbou za osvietenie Ducha svätého, dal všemohúci Boh najstaršiemu biskupovi vnuknutie, aby vyvolili za biskupa toho kňaza, ktorý na druhý deň ráno prvý príde do chrámu. Biskup oznámil toto vnuknutie prítomným a radil pokračovať ďalej neho. Táto rada ľúbila sa všetkým. Sv. Mikuláš nevedel o ničom a išiel včas ráno, ako obyčajne, do chrámu, aby sa modlil a dnes aby spojil modlitbu svoju s veriacimi, ktorí sa chceli modliť o vyvolenie zbožného biskupa. A sv. Mikuláš prišiel prvý ku službám Božím a pokľakol si pred oltár. Biskupi a duchovenstvo, ktorí ho uzreli, s radosťou zvolali: «Tento je biskup! Sám Boh posielal nám ho!» I pristúpili k nemu kňazi, predviedli pred najstaršieho biskupa, aby ho pomazal. Pokorný sluha Boží spieral sa, odvolával sa na nehodnosť a neskúsenosť svoju, prosil, všetko márne: posvätený bol ďalej všeobecnej žiadosti za biskupa a hneď i nastolený.

A stal sa vzorom biskupov. Prejavoval najväčšiu horlivosť ohľadom kráľovstva Božieho a stáda, ktoré mu Boh sveril. Bol opravdivým otcom veriacich a najštedrejším podporcom. Od posviacky svojej za biskupa bol o mnoho ešte prísnejší oproti sebe: činil prísne pokánie, postieval sa cez celé dni, obyčajne iba k večeru požil trochu pokrmu, nepožíval nikdy mäsa, spával málo, najväčšiu časť noci strávil na modlitbách a v sv. rozjímaní, ostatok ležiac na holej zemi. S v. omšu slúžieval denne s najväčšou skrúšenosťou a pri mnohých slzách radosti i bôľu. Celý deň potom obetoval modlitbe, prácam úradným, zapieraniu seba a dobročinnosti. Bol nielen opravdivým otcom duchovným, ale sa i staral o dobrobyt hmotný bližných svojich. Na srdci ležali mu chudobní, vdovy a siroty, nemocní a uväznení: im obetoval skoro celý dôchodok svoj. A nielen pomáhal tým, ktorí prosili ho o podporu, ale sám tajne vyhľadával nešťastných a v skrytosti uľavoval ich biedu. Učil nevedomých, obracal hriešnikov. Slovom, bol skvelým príkladom zbožnosti, dobročinnosti, trpezlivosti a pokory.

Toho času panovali nad mohútnou ríšou rímskou pohanskí cisári Dioklecián a Maximian Herkulus, ktorí krvavé prenasledovali kresťanov. Ostrými zákonami prikazovali, aby každý občan obetoval modlám. Kto neuposlúchol a bol obžalovaný ako kresťan, ten bol ukrutne mučený a usmrtený. Sv. Mikuláš nedal sa nastrašiť krvavými zákonami; on zastával pred celým svetom a neohrozene bojoval pre meno opravdivého, živého Boha. Nedal na zákazy cisárske, na hrozby a tresty, chodieval po biskupstve svojom, z mesta do mesta, od domu do domu: a všade hovoril o bláznovstve modlárstva, všade ohlasoval sv. Evanjelium; všade oznamoval, že Pán Ježiš Kristus je pravý Boh, Syn Otca nebeského, Spasiteľ sveta, že pravé je jeho učenie; všade povzbudzoval veriacich ku stálosti vo sv. viere. Vladár krajinky Lycie konečne uväznil neohrozeného hlásateľa slova Božieho a hodil ho do žalára, v ktorom premnohí kresťania stenal i. S v. biskup znášal okovy a trápenie väzenia s radostnou a povďačnou myslou, že ho milostivý

Boh vyvoliť ráčil za nástroj svoj. I tu v žalári ohlasoval uväzneným horlivým vyznavačom Kristovým od rána až do večera slovo Božie, tešieval ich, povzbudzoval ich k stálosti a dôvere v Boha. Dlhو bol väznený sv. Mikuláš, konečne bol oslobodený. Konštantín Veľký dostal sa na trón cisársky a premohol i pokoril pohanských spolucisárov. Presvedčil sa, že kresťanská viera je dielom Božím a stal sa láskavým otcom prenasledovaných predtým kresťanov. Pootváral väzenia a žaláre i navrátil uväznených kresťanov rodinám. I sv. Mikuláš navrátil sa z väzenia na biskupskú stolicu svoju do mesta Myry a zase pracoval neunavene na vinici Pánovej. A požehnane účinkoval za mnoho rokov, že tisíce veriacich ďakovali mu za spásu duše svojej. Keď bludár Arius neprestával rozširovať svoje kacierstvo, shromaždili sa 318. biskupi pod ochranou cisára Konštantína I. ku poradám cirkevným roku 325 v meste Nicei. I horlivý biskup sv. Mikuláš prišiel na snem cirkevný, aby zastával proti bezbožnému bludárovi božstvo Pána Ježiša Krista, ktoré ten kacier zapieral. A bohaprázdné kacierstvo Ariovo bolo odsúdené.

Potom pôsobil sv. Mikuláš jako biskup veľmi požehnane a meno jeho bolo všade oslavované. Na orodovanie jeho stalo sa mnoho divov a zázrakov, že ho súvekí kresťania nazývali i divotvorcom. Na prímluvu jeho bývali zachránení nevinne odsúdení a pozbavení nespravodlivých trestov.

Sudca Eustachius, zaslepený podaným mu darom, vyniesol nespravodlivý súd nad šľachetnými a nevinnými tromi mešťanmi a odsúdil ich k smrti. Už stáli nevinné obete na popravnom mieste, už mal sa vykonať na nich ukrutný výrok súdu: a hľa, objavil sa sv. Mikuláš jako anjel Boží, vytrhol katovi meč z ruky, obrátil sa prísny pohľadom k prítomnému nespravodlivému sudcovi, a žiadal, aby rozpovedal príčiny, pre ktoré odsúdil na smrť týchto troch počestných ľudí. Nespravodlivý sudca triasol sa na celom tele, padol k nohám svätého, vyznal nespravodlivosť a ukrutnosť svoju, prisľúbil, že sa polepší a prosil, aby táto udalosť nedostala sa k ušiam cisárovým. Všetok ľud zveleboval milostivého Boha a verného sluhu jeho sv. Mikuláša.

Generál stráže cisárskej obžaloval skri-vodlive troch poriadnych stotníkov a horlivých kresťanov, že sa dopustili velezrady proti cisárovi Konštantínovi I. Rozhnevaný cisár prenáhlil sa a odsúdil ich k smrti. Nešťastníci rozpamätali sa v žalári na súcit svätého biskupa, a priali si, aby mohli mu vyrozprávať smutný svoj osud a poprosiť ho o prímluvu u rozhnevaného cisára. Nebolo možno, aby si privolali na pomoc sv. Mikuláša. I modlili sa vrúcne k Bohu, odovzdali sa najsvätejšej Jeho vôli a pripravovali sa k smrti. V noci odpočíval cisár a vo sne mal videnie. Zjavil sa mu velebný starec v rúchu biskupskom, ktorý mal podobu sv. Mikuláša, i hrozil mu palicou pastierskou. Ten sen a videnie nastrašily Konštantína Veľkého. Rozpomenul sa na prenáhlený výrok súdu, vynesného nad stotníkami Repocianom, Ursusom a Herpilionom; i rozvažoval dôkladne obžalobu, presvedčil sa, že vydal nespravodlivý rozkaz k ich usmrteniu, prepustil ich na slobodu, obsypal milosťami a riekol, že ďakovať majú život svoj a milosť jeho biskupovi z Myry.

I mnohé iné divy a zázraky vypisujú grécki dejepisci zo života sv. Mikuláša, ktoré stály sa na jeho prímluvu; medzi iným rozprávajú i to, že vzkriesil z mrtvých viacej detí, a zvlášte tri, ktoré boli zavraždené.

Takto svedomite a skvele pôsobil sv. Mikuláš, jako biskup v Myre k požehnaniu Božiemu v prospech kresťanov a ku cti Božej a sv. viery. Konečne upadol do ľahkej nemoci, ktorá iba za krátko trvala. Roku 345, dňa 6. decembra odobral sa radostne a blahoslavené z tohoto sveta, keď

bol vzdychol: «V Tebe, ó Pane, dúfala duša moja; prijmi ju do rúk Svojich!» Za ním nariekali chudobní, ktorým bol najlaskavejším otcom, zarmútení a nešťastní, ktorým bol utešiteľom a štedrou podporou, veriaci, ktorým bol svätým biskupom. Telo jeho pochované bolo slávne v chráme biskupskom v meste Myre; roku 1087 prenesené boli sv. ostatky jeho skrze zbožných kupcov do mesta Bari v dolnej Itálii (Neapolskú), kde boli uložené skrze arcibiskupa v chráme sv. Štefana. Až na časy naše putujú pravoverní kresťania k ostatkom jeho a na prímluvu jeho dejú sa podivné milosti Božie.

Vzývaný býva jako patrón mládeže a námorníkov, i v nešťastí ohňa, v nebezpečenstve pred zlodejmi a vrahami, v trápení od nevinne odsúdených, i pri ztrate majetku a dobrého mena.

Svätý Mikuláš vyobrazuje sa v odeve biskupskom; v jednej ruke drží palicu pastiersku a v druhej knihu, na ktorej sú tri zlaté jablká. (Kniha znamená sv. Evanjelium, pre ktoré obetoval svätý biskup celý svoj život. Zlaté jablká predstavujú trojaký dar, ktorým zachránil poctivosť troch panien). Pri ňom vídať tri dietky, sediace v nádobe, ktoré zatieňuje čiastkou plášťu svojho. (To vyznamenáva, že na prosbu jeho tri zavraždené dietky boli k životu privedené.) Niekdy vídať ho vyobrazovať i tak, že chrám je mu po boku, alebo i vzbúrené more, okolo neho, na ktorého vlnách metajú sa lode.

Poučenie.

Úcta sv. biskupa Mikuláša zakorenená je hlboko do srdca u všetkých pravoverných kresťanov v celej sv. cirkvi, a menovite i v krajoch našich. Všetky deti poznajú svätého biskupa Mikuláša. Dobré deti radujú sa na jeho deň, lebo im prináša darčoky, ktoré obyčajne v noci za okno ukladá. Zlé deti znajú ho po metle, ktorou im hrozí. Ale i dospelí kresťania pamätajú s radosťou na neho a s úľubou zalieta myseľ ich nazpät v blažené dni útlej mladosti. A mali by aj oni sv. Mikuláša nasledovať. Rodičovia majú vychovávať deti svoje, jako vychovávaný bol svätý Mikuláš rodičami svojimi; majú dávať im návod k malým almužnám a skutkom milosrdenstva a starostlivé strážiť nad nimi. Veď svätý Ján Chrysostom hovorí: «Mládež náchylná je sama v sebe k pádu a veľmi ľahko obracia sa v okamihu nebezpečenstva ku zlosti.» Svätý Mikuláš miloval Pána Boha, že za mladý skoro vždy zotrval na modlitbe a v chráme Božom. Pôsty a rúcho kajúcné boli jeho zbraňou, aby zachoval si nevinnosť. Rodičia, jako-že sa vy staráte o svoje deti, aby boli bohabojné, nevinné? Sv. Mikuláš vysoko ctil si rodičov a učiteľov svojich; on plnil ich radu, jako by pochádzala z úst Božích; obcoval iba s nábožnými vrstovníkmi. Mladíku, nasleduj ho! Sv. Bernard hovorí: «Nábožné deti majú báť sa Boha, ctiť rodičov a zachovať si nevinnosť.» Kresťane, žij v mladosti tak, jak jako sv. Mikuláš, a budeš dokonalý v starobe a pred smrťou spokojný sám so sebou, jako on.

Modlitba.

O Bože, ktorý si sv. biskupa Mikuláša nesčíselnými divami osláviť ráčil, popraj milostivé, prosíme Teba, aby sme skrze zásluhy jeho a prímluvu od večného ohňa oslobodení boli. O to prosíme ťa skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

7. decembra.

Sv. Ambróz, arcibiskup a učiteľ sv. cirkve.

Jedon zo štyroch veľkých latinských učiteľov a spisovateľov sv. cirkve je nesmrteľný arcibiskup Milánsky, sv. Ambróz.

Tento zriedkavý muž Boží pochádzal zo staroslávneho a vznešeného rodu rim-ského, ktorý počítal medzi predkov svojich konsulov a vladárov, a od tretieho storočia stal sa kresťanským. Otec jeho Ambróz bol miestodržiteľom Gallie, pod ktorého správu náležaly i Britania, Španielsko a Mauritania v severnej Afrike. Narodil sa roku 340 v Gallii (Francúzsku). Už jako dieťa objavoval veľké dary a milosti Božie a označoval slávne svoje povolanie. Keď raz jako útlé dieťa spal s otvorenými ústičkami, obletoval ho roj včiel, a niektoré včeličky snášaly mu med do úst, preto vyobrazuje sa pri sv. Ambrózovi klát včelný. Keď jako chlapčok videl sestričku Marcellinu, jako ľúba ruku kňazovi, nastrčil jej svoju rúčku a riekol: «I mne poľúb ruku; lebo i zo mňa stane sa niekedy biskup!» Cnostná kresťanská matka dala si na tom veľmi záležať, aby vychovala deti svoje Marcellinu, Satyra a najmladšieho Ambróza za vzorných kresťanov. A s pomocou Božou sa to i stalo; lebo všetkých troch odchovala službe Božej; Marcellina slúžila milostivému Bohu jako pokorná mníška, syn Satyrus zomrel v chýre svätosti, sv. Ambróz stal sa okrasou a divotvornou podporou sv. cirkve.

Roku 350 zomrel otec Ambróz, miestodržiteľ v Gálii, a vznešená manželka jeho odobrala sa s dvoma synami do rodného mesta Ríma, kde dcérka Marcellina bola už prijala z rúk pápeža Libéria závoj mníšsky a venovala život svoj večnej panenskosti. Matka-vdova sama pridržala a viedla synka svojho Ambróza ku všetkým kresťanským cnostiam; za učiteľov vo svetských vedách vyvolila mu najučenejších a najcnostnejších mužov. Sv. Ambróz mal veľké vlohy a dokonale vyučil sa v krásnych umeniach, v rečníctve a v práve rímskom a dľa vôle matkinej pripravil sa základne ku svetským úradom. Výtečne pôsobily sestra Marcellina a jej priateľka Kandida svätým životom svojím na mladého študenta, že zachránil sa pred obyčajnými pokleskami bujarej mladosti a že konal veľké pokroky na ceste ku dokonalosti. Priateľstvo uzavrel s mladíkmi Aniciom Probom a Symmachom, ktorí mali zriedkavé vlastnosti duševné a vedomosti. Probus bol horlivým kresťanom a stal sa neskôr miestodržiteľom v Itálii. Symmachus bol pohanom. Po dokončených štúdiách stal sa sv. Ambróz pravotárom, vzbudil hneď obdiv zručnosťou svojou, výmluvnosťou a láskou ku prísnej spravodlivosti, ktorú hájil bez obalu každému v oči. Miestodržiteľ Itálie Anicius Probus, jeho priateľ, obdivoval jeho spôsobnosť i povolal ho k sebe za prísediaceho súdu zemského. Teraz otvorila sa mu cesta k najskvelejším úradom štátnym. Roku 373 prímluvou toho priateľa stal sa sv. Ambróz miestodržiteľom v Miláne, Piemonte, Genui a Bologne. Anicius Probus pri odchode do Milána riekol sv. Ambrózovi tieto pamätné slová: «Id' a spravuj zem nie jako sudca, ale jako biskup.» On chcel mu dať na porozumenie, aby spravoval poddaných nie prísne podľa starých zákonov rímskych, zväčša ešte pohanských, ale s láskavosťou kresťanskej viery; lebo múdry štátnik predvídal, že starý poriadok rímsky skoro bude vytisknutý kresťanskými zásadami. A sv. Ambróz nasledoval túto radu priateľovu a zastával vysoký úrad svoj s takou láskavou vľúdnosťou a spravodlivosťou kresťanskou, že došiel všeobecnej obľuby a vážnosti.

Toho času znepokojoval blud Ariusov sv. cirkev. Ariáni zasadli na mnohé biskupské stolice, ktorým naddržoval dvor cisársky. I v Miláne bol biskupom Auxencius, ktorý za dvadsať rokov ohlasoval blud Ariusov a prenasledoval katolíkov. Roku 374 zomrel Auxencius. Pri voľbe arcibiskupa boli v meste Miláne dve strany; katolíci chceli mať za arcibiskupa horlivého katolíka, Ariáni zase prívrženca svojho. V meste bol veľký nepokoj. V deň voľby hrnuly sa veľké zástupy do chrámu. Bolo sa obávať, že povstane vzbura a vraždenie. Miestodržiteľ cisársky, sv. Ambróz, ponáhlal sa do chrámu, aby utíšil rozbúrené mysle a predišiel krvavým výtržnosťam. V kročil do shromaždenia a držal skvelú reč, plnú múdrosti a miernosti, v ktorej napomínal voličov, že ku takému vážnemu dielu treba je pristupovať v duchu pokoja a poriadku. Rozvadení voličia zatíchli, nebolo počuť ani slova viac. Zrazu zvolalo dieťa v prostred zástupu: «Ambróz biskup!» A katolíci i bludoverci jednodhlasne volali za dieťaťom: «Ambróz nech bude biskupom!»

Sv. Ambróz naľakal sa a ušiel z chrámu. Bol iba tridsaťštyri roky starý, bol svetským človekom, nepripraveným ku hodnosti kňazskej, tým menej biskupskej, ba bol posiaľ katechumenom, i mal byť najprv pokrstený, keď podľa vtedajšej obyčaje, od sv. cirkve síce neschvaľovanej, mnohé rodiny čakaly s krstom dietok, až bujná mladosť prešla, aby tým istejšie mohli zachovať nevinnosť a milosť sv. krstu, za príkladom cisára Konštantína Veľkého, ktorý dal sa iba pred smrťou pokrstiť. A svätým mužom zatriasla svätá hrôza, keď mal v takom stave prijať vysokú hodnosť apoštolskú. Vydal sa na cestu do mesta Pavie, poblúdl na ceste, ztráviac deň a noc na úteku. Bol však nájdený a nasledujúceho dňa bol zase pred bránami Milanskými. Mešťania vyslali medzitým poslov k cisárovi Valentinianovi I. a prosili ho, aby privolil k tomu, že by sv. Ambróz stal sa ich arcibiskupom. Cisár privolil i rozkázal, aby hneď bol posvätený za biskupa. Na všeobecné naliehanie a prosby katolíkov privolil konečne pokorný sluha Boží. Roku 374, dňa 30. novembra bol skrze katolíckeho biskupa pokrstený, potom postupne posvätený na kňazstvo a konečne dňa 7. decembra za biskupa, i slávnostne uvedený na stolicu arcibiskupskú v Miláne.

A teraz stal sa skvelým vzorom arcipastierov katolíckych. Sv. arcibiskup obhajoval sv. cirkev neohrozene cez celý svoj život proti prechmatom a nápadom nielen kacierov, ale i mocnárov svetských a nedal sa nastrašiť žiadnymi hrozbami a prekážkami. A úradovanie svoje začal tým, že celý po-hnutel'ný majetok svoj rozdal chudobným a chrámom; i nepohnuteľné majetky svoje daroval sv. cirkvi s tou podmienkou, aby úžitok z nich brala sestra jeho Marcella až do svojej smrti; ale dôchodky z nich najviac pripadávaly chudobným. Bratovi Sa-tyrovi odovzdal správu tých statkov a do-tnášnosti svojej, aby pozbavený všetkých starostí svetských venovať sa mohol výhradne povinnosťam arcibiskupským, štúdiám bohosloveckým a službe Božej. V dome svojom uviedol najprísnejšiu striednosť a skromnosť. Postieval sa prísne, a iba v sobotu a v nedeľu najedol sa do sýtosti. Nikdy neprijal pozvanie k hodom do cudzieho domu; ale sám uhostieval často vysokých úradníkov, lebo ako štátnik nesmel pretrhnúť obcovanie s nimi. Do polnoci čítaval alebo písal, potom sa modlieval. Vo dne, v noci každý človek mal prístup k nemu. Bol otcom chudobných a ochrancom utlačovaných. Nezadlho po posviacke za biskupa písal cisárovi Valentinianovi I. a zťažoval sa trpkou na niektorých nesvedomitých sudcov a iných úradníkov. Tento list písal s výrazom otvorenosti apoštolskej. Cisár odpovedal: «Už od dávnejšieho času znám tvoju otvorenosť. A predsa prispel som k vyvoleniu tvojmu. A preto pokračuj, i vynakladaj prostriedky, Bohom predpísané, jakožto liek proti našim hriechom.

Sv. Ambróz neštudoval predtým bohoslovecké vedy. Teraz bolo mu treba nahrádzať to, čo zanedbal. I dal sa usilovno študovať sväté vedy. Z počiatku študoval a skúmal sv. Písmo a pri tom čítal spisy svätých otcov a učiteľov cirkevných, najmä objemné spisy Origenesove a svätého Basilia. Za učiteľa v ďalších bohosloveckých vedách vyvolil si učeného a zbožného kňaza Sympliciana, rodeného Rimana, ktorý stal sa i nástupcom jeho na stolici arcibiskupskej. Pri štúdiách svojich a modlitbách konal pastiersky svoj úrad veľmi svedomite. Sv. omšu slúžieval v chráme s veľkou nábožnosťou každodenne; ostatnú časť dňa venoval prácam úradným. Každú nedeľu kázaval a to s takou vzornou výrečnosťou, že každé slovo jeho dýchalo pomazaním Božím. Za niekoľko rokov nebolo v Miláne žiadneho bludárskeho Ariána, vynímajúc cisárovnú Justinu, macochu cisára Graciana, a jej dvoranov. Ariáni preto boli privoláni hneď k voľbe jeho, lebo sa domnievali, že sa pridá k nim, keď si poslal ako miestodržiteľ nevšimol sporov dogmatických, do ktorých sa nerozumel. Ale oklamali sa. Sv. Ambróz nedovolil, aby pri krste jeho bol prítomný niektorý bludoverec a od toho času s kroka na krok vážne vystupoval proti Ariánom. Cisár Valentinian I. ctí si ho vysoko, to vedeli bludári a neopovážili sa vystúpiť proti nemu u cisára. I jeho nástupca, cisár Gracian, ctí sv. Ambróza ako otca a učiteľa. Často písal mu, aby ho navštívil, alebo sa s ním radieval; ba vyzval ho, aby napísal knihu o Duchu svätom. A svätý Ambróz roku 381 napísal tri knihy « O Duchu svätom. Na žiadosť sestry svojej Marcelliny napísal bol tiež r. 377 tri knihy o stave panenskom a knihu O vdovách, v ktorých napomínal ku zachovávaní ustavičnej čistoty.

Roku 378 napadli divokí Hunovia a Gothi podunajské kraje a spustošili ich. Celé zástupy Ariánov utekaly pred nimi do Itálie. Sv. Ambróz prijal uprchlíkov s láskavosťou otcovskou, rozdal im svoj majetok, a keď to nedostačovalo, obrátil sa na biskupov a bohatých mešťanov s prosbou o podporu. A pritom napomínal veriacich, aby neobcovali s tými bludovercami, že by i oni neupadli nazpät do ariánstva. A keď barbarskí Hunovia zajali mnohých kresťanov a zachádzali s nimi ako s hovädami, vykupoval sv. Ambróz nešťastníkov. A keď nemal peňazí, vzal k tomu účelu ozdoby a posvätné nádoby chrámové, i riekol: «Cirkev má zlato nie preto, aby ho opatrovala, ale aby ho v čas potreby k preukazovaniu lásky vynakladala.» A keď Ariáni horšili sa nad tým a proti nemu šomrali, riekol; «O mnoho lepšie je, ochrániť duše, než opatrovať zlato. A cieľ môj nebol pri tom výhradne len, aby som zachránil život väzňom a zabezpečil ženy; ale aby som vytrhol i deti z nebezpečenstva modlárstva. Myslím, že krv Ježiša Krista, ktorá sa skvela v tých zlatých nádobách, udelila im účinok Jeho božskej sily, aby slúžili k vykúpeniu zajatých^ Tak hovorieval a pôsobil sv. Ambróz.

Roku 379 uprázdnilo sa arcibiskupstvo v Sirmiume (Srieme). Nespokojní Ariáni, bránení a posmeľovaní cisárovnou Justínou, macochou cisára Graciana, nechceli dovoliť, aby vyvolený bol katolícky biskup, ale žiadali mať Ariána. Keď sa dozvedel o tom sv. Ambróz, išiel do Illyrie a pôsobil vážnosťou svojou na kňazstvo tak výdatne, že vyvolený bol horlivý katolík za arcibiskupa. V chráme arcibiskupskom v Sirmiume chceli Ariáni prekaziť voľbu vzburou. Kacierska žena predrala sa zástupom až ku stolici arcibiskupskej a chcela sv. Ambróza stiahnuť s trónu. Sv. Ambróz riekol vážne: «Nehodný som, pravda, dôstojnosti biskupskej; ale neprislúši, ani tvojmu pohlaviu, ani stavu, aby si vztiahla ruky svoje na pomazaného Božieho. Boj sa hrozného súdu Božieho!» Na druhý deň bola táto bezbožná žena pochovaná. Tento súd Boží prestrašil Ariánov, i neopovážili sa vzpierať, keď sv. Ambróz svätí za biskupa vyvoleného skrze katolíkov Anemiusa a potom ho na arcibiskupskú stolicu uviedol. Roku 381 shromaždil sv.

Ambróz shromaždenie cirkevné (synodu) v Miláne proti bludárstvu Apollinárismu, ktoré bolo odsúdené. Toho istého roku pokazil Ariánom v Akvileji účel ich synody. Od toho času nenávidela bludárska cisárovná Justina sv. Ambróza ešte väčšmi, ba až na smrť.

Pápež Damasus povolal r. 382 do Ríma všeobecný cirkevný snem v záležitosti odtŕžky cirkevnej obce Antiochie. Sv. Ambróz navštívil večné mesto Rím, kde strávil svoju mladosť. Zbožná jeho matka bola už mrtvá, ale našiel tam ešte milú sestru svoju Marcellinu a jej i svoju priateľku, Kandidu. Na všeobecnom sneme cirkevnom vynikal sv. Ambróz skvelou výrečnosťou svojou a učenosťou.

Kardinál Baronius rozpráva s cesty sv. Ambróza do Ríma, nasledujúcu divotvornú udalosť: Sv. Ambróz prišiel na noc do hostinca. Všetko prezradzovalo v dome bohatstvo a spokojnosť. Keď s v. arcibiskup videl nádheru vo svetlici, do ktorej bol uvedený, pýtal sa hostinského, ako sa mu darí závod a či nemá nejaké trápenie? S vyjasnenou tvárou opisoval hostinský svoje šťastie, i ubezpečoval sv. Ambróza, že nikdy nepoznal, čo je nezdar alebo nešťastie. A ďalej hovoril: «Všetko, čo som podujal posiaľ, darilo sa mi; pri všetkom usmievalo sa mi šťastie: áno, i nemoce vzdávalo sa mňa.» Svätý Ambróz rozpamätal sa pri týchto slovách na výpoveď sv. Písma (Job. 21, 13.): «Trávi a v rozkoši dni svoje, a v okamihu sostupujú do hrobu.» I odvrátil sa od chvastavého hostinského a dal sa hovoriť sprievodcom svojím: «Podme rýchle ztadeto, aby zahynutie tejto rodiny nebolo i našim!» Čo predpovedal muž Boží vnuknutím nebeským, to sa i stalo, jaknáhle vykročil z domu. Zem zatriasla sa, porúchal sa hostinec, a pohltila ho priepasť i s obyvateľmi. Na mieste, kde stál prv nádherný hostinec, rozkladalo sa jazeró.

Jakú vážnosť požíval sv. Ambróz v Ríme, počas svojho pobytu, to dokazuje Paulín v spise svojom. Istá žena, ktorá mnoho trpela pakostnicou (lámkou), dala sa zaniest' do chrámu pred oltár, na ktorom sv. Ambróz slúžieval sv. omšu, a prosila ho o prímluvu. Po odbavenej sv. obete modlil sa sv. arcibiskup nad nemocnou a vložil na ňu svoje ruky. Nemocná, ktorá dôverovala silne v jeho prímluvu, pochytila kraj jeho rúcha a skrúšene poľúbila. A hľa, hneď bola uzdravená. Tak vyznačoval Boh milosťou svojou verného sluhu Svojho!

Veľké pohromy dochádzaly na ríšu rímskú. Roku 383 zavraždený bol zbožný a spravodlivý cisár Gracian a vrah jeho Maximus chcel uchvátiť celú Itáliu pod svoju moc. Justina, macocha zavraždeného cisára, ačkoľvek nenávidela na smrť sv. Ambróza a robila mu mnohé príkorie, že odhodlane vystupoval proti bludárskym Ariánom, ktorých ona podporovala všemožne, predstúpila v Miláne teraz s plačom pred nenávideného muža Božieho a prosila ho o pomoc, položila mu syna svojho Valentiniana II. na ramená, i zaprisahávala ho, aby sa zaujal za nedospelého uprávneného panovníka. Na prosbu jej vybral sa sv. Ambróz jako poslanec Valentiniana II. ku uchvátiteľovi trónu Maximovi a vážnosťou svojou previedol, že Maximus nevtrhol s vojskom do Itálie, ale uznal Valentiniana II. za cisára v Itálii a na ostatnom Západe.

Za čas nestrpčovala potom bludárska Justina život sv. Ambróza. Ale vzorný sluha Boží nútený bol odrážať nápady, proti sv. cirkve činené, nielen proti bludárom, ale i proti pohanom, ktorí posiaľ nachádzali sa v ríši rímskej. Oni ustavične žiadali každého nového panovníka a mocného vojvodu, aby ich podporoval. I teraz obnovili pohania žiadosť svoju u dvoru. Symmachus, učený vládár (prefekt) rímský, napísal obranu pre pohanov, a tá čítaná bola v rade štátnej. Nadšene zastával v tej obrane drevných bôžkov pohanských, že oni dopomohli Rímu k veľkej moci a sláve, a že je to jedno, jakýmto spôsobom ctí sa božstvo. Vo vzletnom tom spise ozývaly sa posledné dozvuky umierajúceho pohanského Ríma.

Sv. Ambróz dozvedel sa o tom a tak dlho naliehal na mladého cisára Valentiniana II, kým nevydal mu spis obranný. A potom vyvrátil skvelými dôvodami spis pohanský. V rade štátnej ozývaly sa mnohé hlasy v prospech pohanstva; ale sv. Ambróz zvíťazil rozumom svojím kresťanským i proti hlasom pohanských radcov, i proti básnickému rojčeniu vladára Symmachu. Spis obranný Symmachov ťo! odhodený v rade štátnej. A dobre urobil cisár Valentinian II, že uposlúchol radu sv. Ambróza; lebo víťazná sv. cirkev nemohla vedľa seba trpieť krvavé obety na oltároch pohanských, ani prežité neľudské povery a nemravy, a k tomu nepokojné pohanstvo bolo by oslabovalo ešte väčší poklesajúcu ríšu.

Sotva že zvíťazil sv. Ambróz nad pohanmi, bolo mu zase bojovať s bludárskymi Ariánmi, ktorí použiť chceli nepokoje v ríši ku víťazstvu svojmu nad sv. cirkvou. Na čelo Ariánov postavila sa Justina, ktorá počas nedospelosti Valentiniana II. spravovala cisárstvo; i zabudla, jaké služby preukázal jej a mladému cisárovi katolícky arcibiskup sv. Ambróz, lebo ona mu zapríčiňovala najväčšie príkorie. A ľahkomyselná korunovaná žena ani netušila, jaké nebezpečenstvo hrozí pri tom ríši. Maximus znovu hrozil vtrhnúť do Itálie. A keby mladý cisár Valentinian II. bol nadržoval Ariánom, odvrátil by si bol jedinkého priateľa a pomocníka, východného cisára Theodosia Veľkého, ktorý netrpel Ariánov v ríši svojej a všemožne všade ich vykoreňoval. Aby bludárska Justina pozdvihla vyznanie arianské, usilovala sa úskokom, hrozbami a násilnosťami odstrániť sv. Ambróza s arcibiskupskej stolice v Miláne, kde so svojím dvorom prebývala. Útok svoj proti mužovi Božiemu obnovila roku 385 v pôste, v posledné dni pred samou slávnosťou veľkonočnou. Sv. Ambróz povolaný bol do palácu cisárskeho. V rade štátnej bolo mu oznámené, aby odovzdal Ariánom kostol Porcianu, ktorý ležal pred Milánom; v tom chráme mal sa stať biskupom nemravný bludár, menom Merkurian. Sv. Ambróz odoprel rozhodne túto žiadosť. Cisárovná Justina hrozila sv. mužovi mukami a smrťou. Ale on slávnostne odpovedal: «Nevydám chrám Boží nepriateľom Pána Ježiša Krista!» V tom veľké množstvá veriaceho ľudu sbeholo sa pred palácom cisárskym, ktoré obávalo sa o život sv. arcibiskupa a s veľkým krikom osvedčovalo sa, že je hotové i krv i život svoj obetovať za neho. Cisárovná a celý jej dvor naľakali sa toho, i prosili sv. Ambróza, aby utíšil vzbúrený ľud. Sv. arcibiskup urobil to, a navrátil sa bez úrazu domov. Ale zase znovu útočila nesvedomitá Justina proti sv. cirkvi; dňa 6. apríla, na Kvetnú nedeľu, obsadili cisárski vojaci kostol Porcianu, a zavesili tam pokrovce a zástavy na znak, že patrí majetku cisárskemu. Sv. Ambróz držal práve služby Božie, keď sa toto dialo. Veriaci ľud sa vzbúril a násilne odstránil znaky cisárske. I prišli do kostola radcovia cisárski a generáli vojanskí, a žiadali, aby arcibiskup vydal kostol. Ale sv. Ambróz riekol: «Keby pýtal cisár odo mňa majetok môj, hotový som vydať ho, ačkoľvek náleží chudobným. I telo svoje rád odovzdám mu, aby mňa okoval a zničil. Ale to, čo prináleží Bohu, jako tento chrám, neodovzdám mu; lebo k tomu nemám ani ja ani cisár žiadneho práva.» Generáli (tribunovia) a cisárski radcovia zarazení železnou pevnosťou sv. arcibiskupa utiahli sa. Sv. Ambróz ostal celý deň v kostole a modlil sa s veriacim ľudom milostivému Bohu. Pozde večer vrátil sa domov a očakával, že bude zajatý a do vyhnanstva odvedený. Ale cisárovná neopovážila sa pred zástupami ľudu siahať na jeho slobodu. Ráno na druhý deň išiel sv. Ambróz zase do kostola a tam trval potom dňom i nocou na modlitbách. Vo stredu bolo vyslané vojsko, aby ho zajalo práve, keď slúžil sv. omšu. Sv. arcibiskup pohrozil vojakom, že každý z nich uvalí na seba kliatbu cirkevnú, keby sa opovážil užiť zbraň proti nemu a veriacim. Tá hrozba pomohla. Vojaci osvedčili sa dôstojníkom, že vo všetkom budú verní cisárovi, ale že nemôžu nič podujať proti sv.

arcibiskupovi; a zadržali sa. Sv. Ambróz konal pokojne služby Božie a horlivé kázal. Hovoril o prenasledovaní, jaké už treba bolo pretrpeť svätej cirkvi, o žiadosti a túžbe svojej, aby mohol umrieť ako mučeník v službe Božej; potom zase hovoril o rozličných zlých ženách, ktoré v Starom i Novom Zákone sužovali mužov Božích, o Eve, o manželke Jobovej, o Izabeli, o Hero-diade. Všetko to dopadalo na cisárovnú Justínu, a to porozumel každý poslucháč. Na Zelený štvrtok odvolal cisár vojakov z chrámu a konečne bol pokoj. Všetko bolo odvolané, po meste Miláne bola všeobecná radosť veľkonočná; ale cisárovná v tajnosti zlostila sa na neohroženého muža Božieho.

Roku 386 v januári rozžiarila sa pomsta cisárovnjej, jako iskra, ukrytá a neudusená pod popolom. Cisár, návodom Justíny, vyhlásil slobodu vyznania arianskeho a pririekol kostol Porcianu i s majetkom jeho bludovercom. Svätému Ambrózovi odkázal dvor cisársky, aby odišiel z Milána. Keď to počul, riekol zase vyslancom cisárskym: «Keďby cisár žiadal to, čo patrí mne, poľnosti moje, peniaze moje, nuž dal by som mu to, ačkoľvek všetko, čo mám, patrí chudobným. Či chcete otcovské dedičstvo moje? Môžete si ho vziať. Či chcete telo moje? Hotový som, odovzdať vám ho. Či chcete ma poviazať, zabiť? Urobím, čo žiadate. Neukryjem sa v zástupe ľudu, aby mi slúžil za pevnosť. Nebudem objímať oltáry, aby som udržal si život, ale radšej radostne obetujem sa pre oltáry.» Na to išiel do kostola Porciany. Ľud hrnul sa za ním a dňom i nocou ochraňoval ho. A keď vojsko cisárske obsadilo kostol, prespevoval sv. Ambróz s veriacim ľuďom nábožné piesne, ktoré bol složil; najmä slávne ozývala sa pieseň jeho nočnou dobou: «Teba, Bože, chválime (Te Deum laudamus)!» Sv. Augustín, ktorý vtedy žil v Miláne, hovorí s nadšením, jako tieto spevy pôsobily na jeho srdce, jako on sám v kostole dal sa do plaču. Od toho času zobecnal spev chrámový, ktorý strieda sa medzi ľudom a duchovenstvom, a menuje sa Ambrózianským. Keď cisárovná Justina videla, že násilím nemôže vykonať nič, vymyslela iný prostriedok. Vyzvala sv. arcibiskupa, aby v paláci cisárskom zaviedla sa hádka o spornej veci medzi katolíkami a Ariánmi. Sv. Ambróz odpísal, že také hádky nepatria pred svetských ľudí a vyhováral sa, že kňazstvo jeho nechce to dovoliť. I mal reč proti pôvodcovi týchto úskokov, proti dvornému biskupovi arianskému, Auxenciovi, ktorý vplýval na cisárovnú Justinu. Zahrmel naň vznešenou výrečnosťou svojou a votrelca úplne porazil. A od toho času mal od Justiny a dvoru cisárskeho svätý pokoj.

V Miláne vystaval sv. Ambróz nový chrám. Driev než ho vysvätil, zjavil mu milostivý Boh, kde odpočívajú kosti sv. mučeníkov Gervása a Protása. I dal kopat' na označenom mieste a skutočne našly sa tam sväte ostatky. So všetkých strán hrnul sa veriaci ľud a hlasno zveleboval milostivého Boha, keď videl divy, ktoré sa pri sv. ostatkoch dialy. Slepý muž, menom Severus, priložil si na oči ručník, ktorý boli veriaci položili ku sv. ostatkom, a zrak sa mu navrátil. Ariánsky bludoverec vysmieval sa pri tomto zázraku z katolíkov, i zapieral ho. A hľa, zlý duch ho obsadol a trápil strašne. Nešťastný kajúci neverec volal: «Ó keby všetci, ktorí posmievajú sa svätým mučeníkom a neveria v najsvätejšiu Trojicu Božiu, trápení boli tak, jako ja!»

Ariáni zatopili v studni nešťastníka, aby nebol im na hanbu. Tento zázrak tak pôsobil na prestrašenú Justinu a jej prívržencov, že sa neopovažovali znepokojovať sv. cirkev a horlivého jej sluhu, svätého Ambróza.

Ale spravodlivý Boh potrestal dvor cisársky, ktorý sužoval verného sluhu jeho. Roku 387 vtrhol samozvaný cisár Maximus do Itálie s veľkým vojskom. Valentinian II. ušiel s Justínou a ostatným dvorom svojím cisárskym do mesta Solúna (Thessaloniky), kde prebýval Theodosius

Veľký, cisár východnej ríše rímskej, a prosil o ochranu a podporu. Horlivý kresťan, cisár Theodosius, prisľúbil pomoc, nariadil verejné modlitby za šťastie vojenské, vypravil sa potom s veľkým vojskom proti Maximovi, ktorý uchvátiť chcel Valentinianovi II. korunu západného cisárstva, premohol ho s pomocou Božou v krvavej bitke a upevnil trón Valentiniana II.

Na tejto vojenskej výprave prišiel udatný a zbožný cisár Theodosius do Milána a obznámil sa s arcibiskupom miestnym, sv. Ambrózom, a zamiloval si veľmi sluhu Božieho. I sv. Ambróz ctil vysoko horlivého katolíka a slávneho cisára Theodosia Veľkého. Ale táto obaľoňná úcta a láska netrvala dlho.

Theodosius pri cnosťach svojich mal i veľkú chybu. Pre najmenšiu vec rozpálil sa neuhasiteľným hnevom a dopúšťal sa veľkých nepravostí. V Solúne uväznený bol pri dostihoch v divadle zápasník a riaditeľ vozu dostižného. Ľud vzbúrili sa proti vrchnosti pre to uväznenie, i zabil niektorých úradníkov, áno i veliteľa cisárskeho. Cisár Theodosius rozpálil sa hnevom, keď počul o tejto vražde. Sv. Ambróz a druhí biskupi prosili rozhnevaného cisára o smilovanie nad buričmi. Ale Rufin, kancelár cisársky, dráždil hnev cisárov a radil mu, aby krvavé potrestal vinníkov; lebo že treba dať ľudu výstražný príklad. Theodosius nedal vyšetrovať vec, jako radili biskupi, ale poslal do Solťinu dôverníkov a vojakov s tajným naložením. Dôverníci prišli do Solúnu a mestom rozniesol sa chýr, že budúceho dňa bude veľká slávnosť v divadle (cirkuse), závod s vozmi. Keď mešťania v zástupoch sišli sa na zápasíšti pri dostihoch, vyrútili sa na nich ozbrojení vojaci a vraždili každého, kto prišiel im pod meč, i pozabíjali okolo sedemtisíc ľudí, vinných i nevinných, domácich i cudzincov, áno i ne-mluvniatka. Rufin pousiloval sa, aby si cisár nerobil nič z tohoto krvavého zločinu. Keď to dopyčul svätý Ambróz, zarmútilo sa citlivé jeho srdce nad ukrutnosťou ináč zbožného cisára a priateľa. I napísal mu list s krvácajúcim srdcom a napomínal ho ku pokániu a ku napraveniu pohoršenia, jaké dal kresťanskému ľudu. Ale cisár nedbal na napomenutie. A keď prišiel do Milána, chcel navštíviť chrám Boží. Vtedajšia prísna kázeň cirkevná zabráňovala verejnému nekajúcnemu hriešnikovi vstúpiť do kostola. A sv. Ambróz dokázal mu, čo je biskup, ktorý duchom Božím vedený riadi cirkev Kristovu.

Keď nekajúcny cisár blížil sa ku chrámu, vyšiel mu sv. Ambróz oproti, zakročil mu cestu v predsieni a zabránil mu ďalej vstúpiť. Prísno oslovil Theodosia: «Zdá sa, že nenahliadaš hrozný zločin, ktorého si sa dopustil vraždením, a to ani teraz, keď sa už utišila prchlivá zlosť tvoja! Vysoké postavenie tvoje, vážnosť tvoja, moc tvoja nedovoľujú ti, aby si uznal hriechy svoje, a zatemňujú myseľ tvoju! Oj, cisáru, pozoruj na slabosť ľudskú a nestálosť! Sníž zrak svoj k prachu zeme, matky našej, z ktorého pochádzame všetci, a v ktorý sa premeníme znovu! Nech neoslepuje teba skvelosť purpury (červeného plášťa cisárskeho), veď on prikrýva krehkosť tela tvojho! Ty panuješ nad takými, ktorí majú tú istú prirodenosť, jakú máš sám, ktorí sú spoluslužobníci tvoji!

Iba jeden je Pán a Kráľ, Stvoriteľ sveta — Boh! Jakými že očami pohliadaš na chrám Toho, ktorý je tu Pánom nad všetkými? Jako-že sa opovážiš vystreť ruky, poškvrnené krvou, aby si prijal do nich najsvätejšie Telo Pánovo? Alebo jako-že priblížiš ústa svoje presvätej Krvi Jeho, ktorý si, zachvátený besom hnevu, vylieval nespravodlivým spôsobom krv toľkých ľudí. Ustúp a neopovažuj sa hromadiť nové hriechy ku starým zločinom. Prijmi väzbu, ktorá sa dľa výroku Ježiša zaväzuje v nebi, väzbu, ktorá má moc uzdravovať nemoc duševnú a navrátiť tebe zdravie.» Cisár bol zarazený nad týmto vyobcovaním zo sv. cirkve; ale pokorne ospravedlňoval zločin svoj, i odvolával sa na slávneho kráľa Dávida, ktorý niekedy ťažko prehrešil sa proti Pánu Bohu

cudzoložstvom a vraždou. Sv. Ambróz riekol: «Ked' si nasledoval Dávida v hriechu, nuž nasleduj ho i v pokání!» Tieto slová účinkovali mohútne na srdce cisárovo. Vyskočil z predsieni chrámovej a pokorne podrobil sa prísnemu verejnému pokániu, jaké sv. cirkev toho času nakladala verejným hriešnikom. Lud modlil sa za kajúcneho cisára, ktorý dľa zákonov cirkevných mal dlho ostať vyobcovaným, i prosil za neho u sv. Ambróza. A svätý muž mal ohľad na hlavu korunovanú a zkrátil verejné pokánie cisárovo.

Za osem mesiacov vytvorený bol Theodosius z chrámu Pánovho a z obcovania veriacich. Obliekal sa v rúcho kajúčne, prelieval horké slzy pred chrámom Božím, prosil veriacich za odpustenie zločinu, ktorého sa dopustil a preukazoval skutky milosrdenstva. Vo svätvečer vianočný narietal veľmi v prítomnosti ministra Rufina nad nešťastím svojim, že nemá byť prítomný na službách Božích v chráme v takú veľkú slávnosť, na ktorú raduje sa celý svet kresťanský. Rufin ponúkol sa, že pôjde ráno ku sv. arcibiskupovi s prosbou, aby vyzdvihol kliatbu cirkevnú, vyrečenú nad cisárom. Theodosius riekol: «Ach, darmo budeš prosiť! Uznávam spravodlivosť výroku jeho. Veľkosť svetská nenakloní ho, aby prestúpil zákon Boží.» Ale najvyšší minister predsa išiel ku sv. Ambrózovi. A horlivý sluha Boží, ktorý badal príčinu príchodu ministrovho, riekol: «Jako sa opovažuješ prosiť za cisára ty, ktorý si radil cisárovi ku vraždeniu a rozpaľoval prchivosť jeho hnevu? A ty chceš vyprostredkovať mu odpustenie? Či sa netrasieš pri rozpomienke na takú veľkú ohavnosť a na nepravosť, ktorej si sa dopustil na človečenstve?» Rufin neprestával prosiť. A keď prosby jeho neosožily, riekol, že cisár vzdor kliatby príde na služby Božie v deň narodenia Spasiteľovho. Sv. Ambróz pohrozil: «Ked' príde, oznamujem tebe, že nútený budem zabrániť mu prístup do chrámu. Ked' ešte raz pokračovať chce jako tyran, hotový som na smrť!» Minister naľakaný touto neohrozenosťou svätého muža ponáhlal sa nazpät ku cisárovi, aby ho prehováral ku trpezlivosti. Ale Theodosius postretol úslužného dôverníka na hlavnom námestí a chcel ísť ku chrámu Božiemu, vstúpiť do neho, aby podstúpil zaslúžené pohanenie. Nevstúpil do chrámu, ale do susedného staviska, v ktorom nachádzal -sa svätý arcibiskup.

Pokorne predstúpil mocný cisár pred sv. Ambróza a prosil ho pokorne, aby rozviazal sväzok kliatby cirkevnej, ktorá nešťastným ho robí. Sv. Ambróz oslovil ho so svätou prísnosťou: «Prichádzaš predsa, aby si vzdoroval zákonom Božím?» Cisár dal sa hovoriť pokorne: «Nevzdorujem zákonom Božím a nežiadam si so zatvrdilým srdcom vodreť sa do chrámu Pánovho. Prišiel som len, aby som ťa poprosil, že by si oslobodil mňa od kliatby cirkevnej skrze milosrdenstvo Ježiša Krista, ktorý je Pánom nás všetkých, a ktorý prijímal rád do náručia svojho otcovského kajúcnych hriešnikov. Sv. biskup pýtal sa: «Jakú-že ľútosť si prejavil, jaké-že pokánie si činil po takej veľkej nepravosti?» Cisár riekol kajúčne: «Ty máš moc jako najvyšší pastier, aby si mi predpísal prostriedky spasiteľné, a ja s radosťou chcem ich používať.»

Sv. Ambróz zaviedol kajúcneho cisára do chrámu na miesto, určené pre verejných kajúcnikov, ktoré tento ochotne zaujal; i hodil sa na kolená, bil sa v prsá a vzdychal k milostivému Bohu s plačom o smi-lovanie a odpustenie. Táto verejná kajúcnosť slávneho panovníka dojala hlboko viacero prítomných veriacich kresťanov, že dali sa s ním do plaču a hlasne vzdychali k Bohu o milosť pre kajúcnika cisára a o premi-nutie a odpustenie ťažkého jeho previnenia. Sv. Ambróz vyriekol nad kajúciin Theodo-siom rozhrešenie, vyzdvihol kliatbu cirkevnú a dovolil mu zaujať príslušné miesto v chráme medzi veriacimi. A cisár potom ešte viac ctil si a miloval sv. arcibiskupa.

Celá sv. cirkev zvelebovala účinkovanie sv. Ambróza, ktorý skvele zastával vysokú dôstojnosť arcipastiersku s múdrosťou, silou a láskavosťou a popri tom s pokorou objímal všetkých opravdivých kresťanov. Z blízka i ďaleka prichádzali k nemu ľudia, nízki i vysokí, a to i zo vzdialenej Persie, aby ho videli, poznali, počuli a prosili o radu a pomoc. Mesto Miláno menovalo ho otcom ľudu, chudobní nazývali ho zaopa-trovateľom a živiteľom svojím. I sv. Augustín, veľký učiteľ a okrasa sv. cirkve, ďakoval mu popri milosti Božej a popri vrúcnych modlitbách zbožnej matky svojej Moniky obrátenie svoje ku kresťanstvu.

Roku 392, dňa 15. mája zahrdúsil vojvodca Arbogastes v meste gallickom Vienne mladého západného cisára Valentiniana II, ktorého všetci poddaní pre jeho láskavosť, cnostný život a spravodlivosť vysoko ctili a ktorý nado všetkých ľudí miloval sv. Ambróza a zveleboval. Vojsko vyvolalo za cisára západného nešťachetného a hriešneho človeka, menom Eugénia. Nový cisár pochleboval arcibiskupovi sv. Ambrózovi a na každý spôsob chcel si získať jeho priazeň; ale márne. Horlivý sluha Boží karhal prísno nemravný panovníkový život a keď sa nepolepšil, vyobcoval ho z lona sv. cirkve. Nemravný cisár rozpálil sa náramným hnevom a v zúrivosti svojej napadol s veľkým vojskom mesto Miláno, aby potrestal horlivého arcibiskupa. Sv. Ambróz prosil so slzami v očiach milostivého Boha o pomoc a o ochranu veriacich svojich. Cisár východný Theodosius prispel s malým svojím vojskom ku pomoci ohrozenému mestu a ku ochrane sv. arcibiskupa, ktorého si vysoko ctí, i premohol s pomocou Božou vojsko Eugeniové, ktoré samo zabilo na bojišti nemravného panovníka a veliteľa svojho. Bolo to roku 394.

Posledné dni života svojho venoval sv. Ambróz, jako už predtým spisovaniu kníh náboženských popri úradovaní svojom. Navštívil mesto Boloňu (Bolognu), kde objavil ostatky svätých mučeníkov Vitalisa a Agrikolu. Celý kresťanský svet zaradoval sa nad tým objavením. Keď prišiel do mesta Florenca, vzkriesil z mŕtvých syna najvznešenejšej rodiny mestskej. Toto bola posledná jeho cesta, ktorú konal roku 395. Cisár Theodosius Veľký umrel toho roku a sv. Ambróz držal nad smrťou jeho skvelú reč; nástupcom jeho na tróne cisárstva východného stal sa Arkadius, a cisárom na Západe ustanovený bol Honorius. Ešte za dva roky potom úradoval sv. Ambróz s horlivosťou apoštolskou ku radosti celého kresťanstva.

Roku 397 z jary onemocnel horlivý sluha Boží. Všetci obyvatelia mesta Milána zarmútili sa; všetky chrámy naplnené boly veriacimi, ktorí obracali oči svoje, slzami zarosené, k milostivému nebu, spínaly ruky svoje k vrúcnej modlitbe, aby láskavý Boh predĺžiť ráčil požehnaný život svätého arcipastiera. A čo takto vzdychali tisíce pravoverných kresťanov o predĺženie života pozemského sv. Ambróza, on sám naplnený bol svätou túžbou po Pánu Ježišovi. Keď viacerí vznešení mužovia kľáčali pri smrteľnom jeho lôžku a slzili, riekol sv. Ambróz: «Zil som medzi vami, a netreba hanbiť sa mi nad dlhým životom mojím; ale ja nebojím sa smrti, lebo máme dobrého Pastiera!» Ráno dňa 4. apríla sopial sv. Ambróz svoje ruky a dlho držal ich pozdvížené i modlil sa ticho. Honoratus, biskup z mesta Vercelli, obsluhoval zomierajúceho arcibiskupa svojho. Večer odišiel si oddýchnuť do spálne, ktorá ležala nad svetlicou zomierajúceho. V noci prebudený bol naraz neobyčajným hlasom zo svojho odpočinku: «Vstaň, ponáhľaj sa, nezadlho vykročí z tohoto života!» Volanie opätovalo sa tri razy. Honoratus sostúpil do svetlice k sv. Ambrózovi a podal mu Telo Božie ku prijímaniu. A keď sluha Boží s veľkou skrúsenosťou prijal Telo Božie, usnul hneď tíško v Pánu. Bolo to roku 397, dňa 4. apríla, v noci pred Veľkou sobotou.

Telo sv. Ambróza pochované bolo slávne v chráme arcibiskupskom v Miláne, ktorý i teraz nosí jeho meno. Všetci pravoverní kresťania zažialili nad odchodom jeho do večnosti. V sviatky veľkonočné zjavil sa sv. Ambróz mnohým novopokrsteným deťom, keď vystupovali z krstiteľnice. Niektorým z nich zjavil sa v povetrí nad nimi, iným ako sedel na stolci arcibiskupskom, iným zase so skvejúcou hviezdou nad hlavou. Detky ukazovali prstami na neho rodičom svojim a prítomným; ale nikto iný nebol hoden vidieť sv. arcibiskupa v jeho sláve. Na prímluvu jeho dialy sa mnohé divy. Roku 1863 nájdené bolo sv. jeho telo pod svätyňou chrámu, ktorý nosí jeho meno. Pamiatka jeho ctí sa dňa 7. decembra vo sv. cirkvi; lebo v ten deň povolaný bol divotvorne za biskupa a posvätený. Sv. Ambróz počítaný býva ku štyrom latinským učiteľom cirkevným; po ňom ostalo premnoho vysokoctených a hlbokoumných spisov, ktoré r. 1752 vo štyroch foliantoch boli vytlačené v Benátkach a ktoré obsahujú v sebe 35 rozličné rozpravy, listy, reči a hymny.

Sv. Ambróz vyobrazuje sa v rúchu arcibiskupskom, jako spisuje knihu, pri ňom klát včiel; alebo jako u dvier chrámových zabraňuje Theodosiovi vstúpenie do neho.

Poučenie.

Sv. Ambróz učil: «Bránu k večnému životu neotvorí nám žiadne bohatstvo, leda bohatstvo cnosti a svätosti. A čo učil, konal i sám. Už jako miestodržiteľ obohatil sa cnosťami. On svedomite staral sa o záujem cisárov, ale dával i Bohu, čo prináležalo Bohu. A keď riadením Božím stal sa arcibiskupom, usiloval sa z celého srdca a zo všetkej sily nadobudnúť si bohatstvo cností kresťanských a svätosti. Žil kajúčne a kajúcnosť odporúčal i všetkým veriacim. Príklad máme na cisárovi Theodosiovi. S radosťou objímal opravdivých kajúcnikov. Životopisec jeho Paulín hovorí: «Kedykoľvek niekto vyznával mu hriechy svoje, aby obsiahol rozhrešenie, prelieval (sv. Ambróz) slzy v takej miere, že kajúcnik tiež nemohol sa ubrániť plaču.» Aby privádzal veriacych ku dokonalosti kresťanskej a svätosti, napomínal ich: «Keď chcete byť ospravedlení, nuž vyznávajte previnenia svoje. Pokorné vyznanie vyslobodí z pút hriechu. Prečo hanbili by ste sa vyznať cirkvi hriechy svoje? Nevyznanie ich je hanobné, lebo všetci sme hriešnici.

Či najpokornejší človek nie je i najhodnejším úcty? A či ten, ktorý v očiach Božích je najmenším, nie je predsa i najspravodlivejším?» A v rozprave o pokání píše: «Keď niekto je vinným tajných hriechov, a keď si oškľiví ich z celého srdca, aby uposlúchol príkaz Ježiša Krista: jako-že môže obsiahnuť odmenu, keď znovu nie je uvedený do obcovania cirkevného? Ja chcem, aby vinník úfal v odpustenie svojich hriechov; ale treba je, aby žiadal ho so slzami a vzdychami a s plačom; treba je, aby prosil o obsiahnutie rozhrešenia, a keď sa ono odloží dva lebo tri razy, nech si pripisuje toto odkladanie nedostatku vrúcnych prosieb, dľa ktorých hodný by sa bol mohol stať útrpnosti, potom nech znovu pristúpi, nech sa hodí na kolená pred nohy veriacych, nech ich ľúba a pokropí slzami svojimi, aby zaslúžil konečne od Pána slyšať slová: Odpúšťajú sa ti mnohé hriechy, lebo si mnoho miloval. Poznal som viacej osôb, ktorých tvár ich pokánim premenená bola plačom, ktorých líca pobrázdené boli ustavičnými slzami, ktorí sa hádzali na zem, aby boli pošliapaní nohami, a ktorí pôstom tak obľadli a zoslabení boli, že predstavovali v živom tele obraz smrti. Našiel som viac ľudí, ktorí zachovali nevinnosť krstu, nežli takých, ktorí by boli po jej ztrате činili pokánie. — Kajúcnici nech odrieknu sa sveta, a nech si ujmú čiastku spánku, lebo príroda žiada, aby pretrhli svoj pokoj vzdychaním a nariekaním; nech venujú čiastku

noci modlitbe a nech žijú, jakoby odumreli požívaníu života: jedným slovom, nech sa odrieknú sami seba a nech objavujú obrátenie svoje celkovitým premenením svojím.» A o prijímaní najsvätejšej Sviatosti oltárnej hovorí: «Ona je opravdivé Telo Kristovo, ktoré bolo ukrižované, ktoré bolo pochované. Teda je opravdivé sviatosť Tela Jeho. On Sám, Pán Ježiš volá: Toto je Telo Moje. Pred slovami nebeskými požehnanie je iná podoba, po požehnaní naznačuje sa Telo. On Sám nazýva to Krvou Svojou. Pred požehnaním je niečo iného, po požehnaní nazýva sa Krvou Jeho. A ty hovoríš: Amen, to jest: Tak je! Čo hovoria ústa, to nech vyznáva myseľ; jako znie hlas, tak nech cíti srdce. Preto napomína cirkev dieťky svoje, napomína bližných svojich, aby ponáhľali sa ku sviatosťam, keď hovorí: Jedzte, bližní moji, a pite i opite sa, bratia moji. Čo máme jesť, čo máme piť, vyslovil inde Duch svätý slovami: Okúste a vid'te, jak sladký je Pán; blahoslavený človek, ktorý dúfa v Neho. V tejto sviatosti je Kristus, lebo ona je Telom Kristovým. A tak nie je to pokrmom telesným, ale duchovným.» ,

Sv. Ambróz štedre používal časné statky svoje už jako miestodržiteľ, a tým viac jako arcibiskup, ku podpore núdznych svojich bližných. A preto i hovorieval: «Nie bohatstvá, ktoré človek mal, ale udelené almužny sprevádzajú zomretého.» Žil sväte a preto nebál sa smrti. On hovorieval: «Nemáme žiadnej príčiny obávať sa smrti, keď za života nedopustili sme sa ničoho, čoho následkov treba sa obávať.» A keď zomieral, riekol: «Netreba hanbiť sa mi nad dlhým svojím životom; nebojím sa smrti, lebo máme dobrého Pastiera.» Kresťane, nasleduj sv. Ambróza v jeho živote, nasleduj i jeho naučenie. Skúmaj sám seba, či nepripomína ti Boh a svedomie tvoje a bližní nejaké ťažké previnenie. A keď áno, čiň pokánie, opláč hriechy svoje!

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si ozdobil sv. biskupa Svojho Ambróza múdrosťou a poprial si mu sily, aby premohol všetky hriešné krehkosti, daj nám milosti, aby sme dôležité uvážili pravdy viery a žiadnou bážňou ľudskou nedali sa odvrátiť od plnenia svojich povinností, ale aby sme v službe Tvojej ustavične zotrvali a šťastne dosiahli zaslúbenú blaženosť. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

8. decembra.

Slávnosť nepoškvrneného počatia prebi. Panny Márie.

Následkom hriechu prvých rodičov spáchaného v raji, všetci ľudia prichádzajú na svet v hriechu prvorodenom a zdedili i jeho následky. Ano, o všetkých ľuďoch platia slová sv. žalmistu Pána, kráľa Dávida (50, 7.): «Hľa, v neprávost'ach počatý som a v hriechu počala ma matka moja!» Iba Panna Maria, pre zásluhy Pána Ježiša Krista, ktorého Matkou stať sa mala, hneď v prvom okamihu, keď bola počatá v živote matky svojej, sv. Anny, zvláštnou výsadou zachránená bola od poškvrny hriechu dedičného. V tomto učení sv. cirkve obsahuje sa tajomstvo dnešnej slávnosti.

Prv, než sv. cirkev vyhlásila toto učenie za článok viery a ustanovila dnešný sviatok, zachovala nám, a to po všetky veky, vznešené svedectvo o tejto spasiteľnej pravde, založenej na prorockých starozákonných a na výpoved'ach Nového Zákona. O tom svedčia nám sv. Otcovia cirkevní. Sv. Dionys Areopátsky, ktorý videl umierať preblahoslavenú Pannu Máriu, píše:

«Ona je bez prirovnania, nad všetkých duchov nebeských najsvätejšia. Učený Origenes zo slov anjelských «milosti plná,» ktoré sa nikomu inému nepridávajú, uzaviera na nepoškvrnené počatie P. Márie a hovorí o nej: «Tej nedotkol sa jed hadov.» S v. Cyprián píše: «Nedopustila to spravodlivosť Božia, aby tá vyvolená nádoba znesvätená bola všeobecným úrazom.» Sv. Efrém Syrský volá: «Najčistejšia nepoškvrnená Panna Maria Božia a Kráľovná! Ty prevyšuješ všetkých obyvateľov nebeských, ty si jasnejšia nad blesk, čistejšia nad slnce, slávnejšia nad Cherubov a nad všetky sbory anjelské. Ty si nádej zúbožených, pomoc biednych a zarmútených, obrana kresťanov. Sv. Hieronym píše: «Maria je oblak, ktorý nebol nikdy v tme, ale vždy vo svetle. Sv. Ambróz hovorí: «Maria je ratolesť, na ktorej niet ani hluzu hriechu prvotného, ani kôry hriechu všedného. Svätý Augustín hovorí o Panne Márii, že už pre česť Božiu nemôže myslieť, aby hriech bol znesvätil svätyňu od Boha vyvolenú, keď píše: «Panna Maria je jediná, o ktorej z úctivosti naproti Pánovi nemá sa činiť žiadna zmienka, keď je reč o hriešnikoch. Svätý Bernard volá: «Ó Maria, ty si oslobodená od všetkého hriechu, i prvotného i osobného! A zase hovorí: «Panenstvo Márie bolo také, že pôvabou čistoty svojej svolala s neba Syna Božieho. Sv. Anzelm konečne vyvoláva: «Keď Boh zachránil od zkazy mnohých anjelov, do ktorej sa uvrhli mnohí z nich, či by bol zabudol zachrániť Matku Syna Svojho od tej zkazy, do ktorej uvrhol dedičný hriech celé pokolenie ľudské?

Toto svedectvo sv. Otcov cirkevných potvrdila sv. cirkev, keď ustanovila, najprv čiastočne, naposledy všeobecne zasvätený sviatok nepoškvrneného počatia preblahoslavenej Panny Márie.

Slávnosť nepoškvrneného počatia Panny Márie svätila sa, jako jej narodenie, hneď za časov apoštolských. Okolo roku 406 konala sa v cirkvi gréckej. Svätý Andrej slávil ju roku 550 na ostrove Krete. Cisár grécky Manuel Komnenus svätí ju r. 1143. Ale i v západnej cirkvi (latinskej) konaná bola už v ôsmom storočí. Svätý Anzelm, arcibiskup kanterburský (+ 1109), vrúcny ctiteľ Panny Márie, rozpráva nám, jako udomácnila sa táto slávnosť na Západe, menovite v Anglicku. Svätý opát Elfin či Celsin z Normandie v 11. storočí plavil sa na mori a bol v nebezpečenstve utonutia. V najväčšej úzkosti a biede obrátil sa s vrúcnou prosbou o pomoc k Panne Márii, tejto hviezde morskej. V strašnej búrke dostal pokynutie s hora, aby ustanovil v kláštore svojom slávnosť ku cti nepoškvrneného počatia preblahoslavenej Panny Márie, keď chce vyviaznuť z hroziaceho nebezpečenstva. Svätý opát složil sľub a bol zachránený. Keď šťastne navrátil sa do svojho kláštora, uviedol tam slávnosť dňa 8. decembra ku cti nepoškvrneného počatia Panny Márie a s ňou spojil hodinky o narodení prebi. Panny Márie, keď zmenil iba «slovo narodenie v slovo «počatie, jako mu to naložilo zjavenie na rozbúrenom mori. A táto slávnosť bola uvedená naskoro potom a rozširovala sa po celom Západe. Prvý za ním uviedol ju sv. Anzelm v arcibiskupstve svojom v Anglicku. A krátkym časom na to konala sa po všetkých biskupstvách vo Francúzsku. Roku 1284 uviedol ju v Paríži biskup Renoult d' Amblonieres. Keď roku 1439 zasedal všeobecný snem cirkevný v meste Bazele, bola táto slávnosť známa po celom Západe. Ale teprv pápež Sixtus IV. odobril ju prvý jako hlava svätej cirkve roku 1479 a udelil plnomocné odpustky tým, ktorí budú prítomní na hodinkách a sv. omši v deň nepoškvrneného počatia Panny Márie. Všeobecne ustanovil túto slávnosť pápež sv. Pius V. Roku 1622 naložil pápež Gregor XI., aby táto slávnosť menovaná bola sviatkom nielen zasvätenia ale i nepoškvrneného počatia Panny Márie. Pápež Klemens IX. pridal ku tomuto sviatku oktávu. V Rakúsku-Uhorsku je teprv od roku 1629 zasväteným sviatkom.

Všeobecné snemy cirkevné v Basilei a v Aviñone (Avignon) vyslovili sa za nepoškvrnené počatie prebi. Panny Márie. Snem Tridentský ustálil to učenie o hriechu prvorodenom, že hriech prvých ľudí, ktorým sa oni pokazili podľa tela i podľa duše, prechádza na všetkých ľuďoch a síce rozplodovaním a preto, že sa nachádza hneď na dieťati novonarodenom a vyslovil zreteľne, že «ohľadom hriechu prvorodeného v úmysle nemá vziať dohľad i nepoškvrnenú Pannu Mariu.» Ale v tom ohľade odkazuje na nariadenie pápeža Sixta IV., dľa ktorého nepokládalo sa to za kacierstvo tým, ktorí to učenie za článok viery nedržali: malo ono, pokým hlava cirkve určite sa nevysloví, zostať slobodnou mienkou. I nariadil, že opačná mienka nesmie učiť a zastávať sa ani slovom, ani písmom, ani verejne, ani súkromne. Medzitým vysoké školy (university) zaväzovaly sa sľubom, že obmýšľajú hájiť toto učenie o nepoškvrnenom počatí Panny Márie všetkou zbraňou učenosti kresťanskej, a to vo Francúzsku, vo Španielsku, v Itálii a v iných krajinách sveta. Čím vrúcnejšie kresťania boli preniknutí pravdou o svätosti božskej a čím úprimnejšie verili v tajomstvo vtelenia Syna Božieho, tým horlivejšie ujímali sa učenia o nepoškvrnenom počatí Panny Márie, rodičky Božej; lebo nemohli srovnáť v mysli svojej, že by tá vyvolená, z ktorej najsvätejší Boh chcel prijať na Seba telo, mohla byť poškvrnená hriechom dedičným. To sa priečilo ich citu. Preto i rády cirkevné Benediktínov, Karthusiánov, Cistercitov, Premonstrátov, Augustínianov, Karmelitov, Minorítov, Kapucínov, Františkánov, Jezuitov, Redemptoristov šíрили medzi ľuďom toto nábožné mienenie a s radostným srdcom oslavovali toto tajomstvo. I bojovníci vyznávali túto vieru. Už od dávnych časov skvelý sa obraz nepoškvrneného počatia prebi. Panny Márie na ťoch, na brehoch morských i na zástavách. Panovníci, jako cisár Ferdinand III., Karol VIII., kráľ Ferdinand a Filip Španielský, dávali svedectvo tejto viere a oslavovali ju nádhernými chrámami. Ba i podvodný kupec arabský Mohamed, hrdopyšný bludár Luther a neverec Kalvín nemohli odpierať tejto pravde.

V najnovšom čase osvedčila celá sv. cirkev svoju vieru v nepoškvrnené počatie prebi. Panny Márie jednohlasne skrze svojich biskupov. Svätý Otec Pius IX. povolal roku 1854 do Ríma na snem cirkevný všetkých biskupov a hodnostárov cirkevných, aby sa táto nábožná mienka povzniesla za zjavenie Božie, za článok viery (dogma). I išli sa zákonní nástupcovia sv. apoštolov z celého sveta do Ríma; Sever i Juh, Východ i Západ kresťanský vyslal svojich biskupov, aby shromaždení okolo námestníka sv. Petra, to jedno telo cirkevné, verejne vyznali vieru v nepoškvrnené počatie prebi. Panny Márie. Dňa 8. decembra roku 1854 vo chráme vatikánskom shromaždili sa biskupi z celého sveta, i tisíce nábožného ľudu zo všetkých stavov a národov, ktorí z blízka i ďaleka boli priputovali. Začala sa konať najsvätejšia obeta, pri ktorej spievané bolo sv. Evanjelium vo všetkých východných a západných rečiach od prítomných biskupov. Keď umíkla hudba a velebný spev, najstarší z biskupov, asi 90 ročný, pokorne a úctivé blížil sa k trónu, na ktorom sedel dvestopäťdesiatyôsmi nástupca sv. Petra, pápež Pius IX. a v mene shromaždených otcov cirkevných, v mene všetkých katolíkov predniesol vrúcnu prosbu, aby sv. Otec za článok viery vyhlásil nábožné mienenie sv. Otcov a učiteľov cirkevných, že preblahoslavená Panna Maria bola počatá bez poškrvny hriechu a na svet prišla bez hriechu dedičného. Sv. Otec povstal s trónu, kráčal k oltáru, padol na kolena a zaspieval: «Príď, ó Bože, Duchu svätý!» A dvadsaťpäť tisíc úst prítomných veriacich jednohlasne spievalo pieseň a vzývalo Ducha svätého. Po dokonanej modlitbe vstal sv. Otec, a so slzami radosti, ktoré padaly mu po líkach, povýšeným hlasom prečítal rozhodnutie snemu cirkevného, ktoré sa začína takto: «Nevysloviteľný Boh, ktorého cesty» atď.

A keď bol vyvýšil vznešenú dôstojnosť preblahoslavenej Panny Márie i obšírne preukázal, čo verila sv. cirkev od najstarších časov o nepoškvrnenom počatí preblahoslavenej Panny, hovoril takto: «My teda, skladajúc najväčšiu dôveru v Boha, že prišiel príhodný čas, aby sme rozhodli učenie o nepoškvrnenom počatí Rodičky Božej, Panny Márie, ktoré výroky božské, velebné podanie či tradícia, ustavičný smysel cirkve, obzvláštna jednomyselnosť katolíckych biskupov s veriacim ľudom a znamenité činy a ustanovenia predchodcov našich krásne vysvetľujú a vyhlasujú; keď sme boli všetko toto pilnejšie rozvážili a vylievali ustavičné a horlivé modlitby k Bohu, ani najmenej sme nepochybovali najvyšším svojím úsudkom potvrdiť nepoškvrnené počatie tejto Panny, určiť ho, a tak vyhoveť najpobožnejším žiadostiam katolíckeho sveta a pobožnosti našej k tejto najsvätejšej Panne, a spolu v nej samej i jednorodeného Pána nášho Ježiša Krista vždy viac a viac velebiť, pretože všetka česť a chvála, ktorá sa preukazuje Márii, prechádza i na Syna. — A preto, keď sme nikdy neboli premeškali v poníženosti a pôste obetovať súkromné svoje i verejné modlitby cirkve Bohu Otcu skrze Jeho Syna, aby ráčil spravovať a posilňovať milosťou Ducha svätého myseľ našu, a keď sme už boli na pomoc volali všetky zástupy nebeské a i Utešiteľa Ducha vrúcny vzdychnutím vzývali, z vnuknutia tohoto Ducha svätého, ku cti svätej a nerozdielnej Trojice, na česť a ozdobu Panny Bohorodičky, pre povýšenie viery katolíckej a pre rozmnoženie kresťanského náboženstva, mocou Pána nášho, Ježiša Krista, blahoslavených apoštolov Petra a Pavla, i našou vyhlasujeme, vyslovujeme: že učenie, ktoré obsahuje v sebe, že preblahoslavená Panna Maria v prvom okamihu počatia svojho bola zvláštnou milosťou a výnimkou od všemohúceho Boha z ohľadu zásluh Ježiša Krista, Spasiteľa pokolenia ľudského, zachovaná čistá od všetkej poškrvny viny prvorodenej, je od Boha zjavené, a preto, že sa má pevne veriť od všetkých veriacich. Preto, keď by niektorí opovážili sa v srdci ináčej cítiť, jako je to rozsúdené od nás, čo nech odvráti Boh, tí nech vedia iste, že oni tým sami vynesúc súd na seba, utratili vieru a odpadli od jednoty cirkve, a krom toho, keď by to, čo cítia v srdci slovom alebo písmom, alebo ktorýmkoľvek iným zovnú-torným spôsobom opovážili sa vyjaviť, skrze tento skutok svoj hneď padajú pod pokuty, ustanovené právom.»

A ďalej hovoril sv. Otec: «Naplnené sú ovšem ústa naše radosťou a jazyk náš plesaním, a vzdávame a budeme vždycky vzdávať najponíženejšie a najväčšie vďaka Ježišovi Kristu, Pánu nášmu, že obzvláštnym dobrodením Svojím poprial nám, ačpráve nehodným, túto česť a túto slávu a chválu vzdať a ustanoviť najsvätejšej Matke Svojej. Ale máme najistejšiu nádej a skladáme najpevnejšiu dôveru v tom, že najblahoslavejšia Panna, ktorá celkom krásna a nepoškvrnená potrela jedovatú hlavu najukrutnejšieho hada, a priniesla spasenie svetu, ktorá súč slávou prorokov a apoštolov a cťou mučeníkov, radosťou a korunou všetkých svätých, ktorá súč najbezpečnejším útočiskom a najvernejšou pomocnicou všetkých postavených v nebezpečenstve, najmocnejšou prostredkyňou u jednorodeného Syna svojho a smieriteľkou celého okruhu zemského, najvýbornejšou oslavou a ozdobou i najpevnejšou ochranou sv. cirkve vždycky znivočila všetky kacierstva a vytrhla pravoverné krajiny a národy z rozličných, i tých najväčších bied, i nás samých vyslobodila z toľkých nebezpečenstiev, nám hroziacich, ráči vykonať najsilnejším orodovaním svojím, aby sv. cirkev katolícka, po odstránení všetkých bludov, rozmáhala sa po celom svete so dňa na deň viac a viac, kvitla a panovala od mora až ku moru, a od rieky až ku končinám okruhu zeme, a aby úplne požívala pokoja, svornosti a slobody, aby hriešnici dosiahli odpustenie, nemocní uzdravenie, malomyselní srdcom posilnenie, zarmútení

potešenie, v nebezpečenstvách postavení pomoc, aby sa všetci, postavení v blude, po rozohranej slepote rozumu vrátili na cestu pravdy a spravodlivosti, i aby bola jedna ovčiareň a jeden pastier.»

A sv. Otec končil reč svoju: «Nech slyšia tieto naše slová všetci, najmilejší nám synovia katolíckej cirkve, a nech s vrúcnejšou ešte pobožnosťou a láskou ctia, vzývajú, prosia najblahoslavenejšiu Rodičku Božiu, Pannu Máriu, bez poškrvny prvorodenej počatú, a nech sa utiekajú k tejto najsladšej Matke milosrdenstva a milosti v každom nebezpečenstve, úzkosti, potrebe, pochybnosti a strachu s úplnou dôverou. Nemáme sa zaiste obávať ničoho, nemáme zúfať nad ničím pod jej riadením, pod jej správou, pod jej ochranou, ktorá, chovajúc k nám srdce materské a pracujúc na spasení našom, stará sa o celé pokolenie ľudské, a ustanovená súc od Pána za Kráľovnú nebies i zeme a vyvýšená nad všetky sbory anjelov a rady svätých, stojí na pravici jednorodeného Syna svojho, Pána nášho, Ježiša Krista, a tak oroduje s prospechom za nás materskými svojimi prosbami, a čo hľadá, nachádza, lebo prímluva jej nemôže byť neplatná.»

Po slávnom vyhlásení tohoto rozhodnutia vierozákonného vo veľchráme rímskom, zahrmely s anjelského hradu delá a na všetkých kostoloch zahučaly zvony a zvestovaly celému obyvateľstvu večného mesta Ríma veľkú radosť nad tým, čo sa konalo v chráme sv. Petra a Pavla.

A tak po vyhlásení toho rozhodnutia všeobecného snemu cirkevného je článkom viery: že Panna Maria nezahrešila v Adamovi; že táto veľká svätá Panna nikdy, ani len na okamih nebola v moci diablovej; že spanilá jej duša s ohľadu na zásluhy Ježiša Krista zostala slobodná od hriechu dedičného; že jej duša prv, nežli by bola oživila posvätené jej telo, už bola posvätená od Boha, bola obdarovaná od Boha všetkými milosťami, darmami, prednosťami, jako sa to i svedčilo na vyvolenú Pannu, ktorá sa mala stať opravdivou Rodičkou Božou.

Aby táto viera v nepoškrvnené počatie prebi. Panny Márie vyznávaná bola pri každej príležitosti, ustanovila synoda ostrihomská roku 1858 a roku 1860, aby na konci litánií loretánskych doložili sa slová: «Kráľovná bez poškrvny hriechu prvotného počatá». I ustanovila tiež, aby, kde je reč v prísaha, ktorú kňazi do rúk biskupa svojho alebo svetskí katolíci pred kňazmi skladajú, o preblahoslavenej Panne Márii, doložili sa slová: «bez poškrvny hriechu prvotného počatá ».

A na oslavu tohoto tajomstva zasvätený je i tento sviatok s oktávou. Celý katolícky svet plesá a raduje sa nad cťou a slávou Kráľovny a Matky svojej so svätou cirkvou, ktorá dnes v hodinkách svojich volá: «Požehnaná si ty, Panna Maria, od Pána Boha najvyššieho nad všetky ženy na zemi! Ty si sláva Jeruzalema, ty si radosť Israela, ty si česť ľudu svojho!» Lebo jako Judita starozákonná zvíťazila nad nepriateľom israelským krásou telesnou a zveľebovaná bola pre to tými slovami kráľom Jo-ziášom a najvyšším kňazom Joakimom, podobne zvíťazila preblahoslavená Rodička Božia, Panna Maria, krásou duševnou nad nepriateľom celého ľudského pokolenia, diablom : lebo ona bola počatá v živote matky svojej, sv. Anny, bez poškrvny hriechu dedičného a zachovala sa čistou od každého hriechu po celý život. Preto pozdravil ju i anjel Boží, Gabriel: «Zdravas, milosti plná!»

Poučenie.

Keď nepoškrvnené počatie preblahoslavenej Panny Márie všeobecným snemom cirkevným za učenie viery bolo vyhlásené, začali kričať bludoverci a slobodomyselníci: «Hľa, čo robí katolícka cirkev! Tvorí si nové články viery, aby ľud veril, čo sa predtým neučilo. Či mali

pravdu nepriatelia cirkevní? Že nemali, videli sme vo výpovediach sv. Otcov. Snem cirkevný nepodal nič nového kresťanskému ľudu, a ustálil voči bludárom len to, čo vždy všade od všetkých opravdivých katolíkov držané bolo za pravdu. Teda prečo sv. cirkev vyhlásila vtedy teprv tento článok viery? Na to odpovedajú nám dejiny sv. cirkve. Od počiatku kresťanstva uznáva sa isté učenie za pravdu; odrazu začne niektorý bludár pochybovať o tejto pravde. Vtedy treba je, aby sv. cirkev označila istými slovami tú pravdu, určila jej smysel, vyhlásila ju za učenie sv. zjaveného náboženstva, a udala celému svetu rozdiel medzi svojím učením a zdaním bludárov. Keď bludár Arius učil mýlne o najsvätejšej Trojici Božej a chcel vysvetliť pomer Syna Božieho k Otcovi, a bohorúhave tvrdil, že Syn Boží, Pán Ježiš Kristus je len jednoduché stvorenie: tu sv. cirkev na všeobecnom sneme v Nicei roku 325 nútená bola brániť osobu Syna a slávne vyhlásila božstvo Kristovo, čo kresťanský ľud už dávno dobre znal. A tak sv. cirkev nerobila na sneme v Nicei žiaden nový článok viery. Roku 381 slávený bol druhý všeobecný snem cirkevný v Carihrade (Konštantinopoli). A prečo? Bludár Macedon učil, že Duch svätý je služobný tvor. Sv. cirkev nútená bola hájiť česť a slávu tretej osoby božskej, Ducha svätého; ona starú pravdu vyznačila jasnými, určitými slovami. V piatom storočí napadnutá bola česť Matky Kristovej, Panny Márie. Patriarcha carihradský, Nestor, zaujal sa bludárskeho kňaza, ktorý blúznil, že nikto Máriu nemenuje Bohorodičkou. Sv. cirkev svolala roku 431 tretí všeobecný snem do Efezu. Bezbožné učenie Nestorovo bolo zavrhnuté a sláva i česť Matky Božej obhájená a vyhlásená. Roku 451 svolaný bol štvrtý všeobecný snem cirkevný do Chalcedónu, na ktorý sa shromaždilo 630 biskupov. Prečo? Keď Nestor popieral dôstojnosť Panny Márie, Rodičky Božej, klesol v úsudku svojom i ohľadom samého Pána Ježiša. Istý Eutyches v zápale horlivosti svojej proti bludárovi zabehol tak, že učil v osobe Ježiša Krista len jednu priradenosť. Snem cirkevný zavrhol nový blud Eutychesov a vyslovil, že Pán Ježiš je Boh a Človek. Či tu bolo niečo nového vynesené? Veď pravoverní kresťania vždy verili v Syna Božieho, ktorý jako Človek narodil sa z Panny Márie, aby spasil svet! Podobne vždy sv. cirkev pokračovala v oči bludárom na snemoch svojich: v Tridante označila učenie apoštolské proti bludárom Lutherovi, Cvinglovi, Kalvínovi atd, v Ríme roku 1858 dňa 8. decembra vyhlásila proti bludárom učenie o nepoškvrnenom počatí prebi. Panny Márie za zjavenie Božie. Veď či v Efeze roku 431 shromaždení biskupi pod najvyššou hlavou cirkve považovali Pannu Máriu za hriešne zneuctenú, keď jej ochránili meno Bohorodičky? Či nespočíva v slove Matka, Rodička Syna Božieho Krista, že ona, ktorá počala Ježiša Krista a porodila ho, i sama svätá, od každého hriechu čistá bola? Sv. Ján Damascenský za sv. Otcami Ignácom, Atha-násom, Basiliom, Hieronymom atď. hovorí: «Boh dal Panne Márii také telo a takú dušu, jako prislúšalo tej, ktorá mala prijať Boha do svojho lona.» A tak sv. cirkev koná iba úrad svoj, keď označuje prísne učenie apoštolské, Kristove. Veď On riekol apoštolom a plnomocným ich nástupníkom: «Atnen, pravím vám, čokoľvek sviažete na zemi, bude sviazané i na nebi; a čokoľvek rozviažete na zemi, bude rozviazané i na nebi.» A zase: «Ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Utešiteľa, aby s vami zostával na veky, Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať, lebo Ho nevidí, ani Ho nezná; ale vy Ho poznáte, lebo zostane u vás a bude u vás ... A keď príde ten Duch pravdy, naučí vás všetku pravdu.» A konečne, zabezpečil vierohodnosť náместníkov svojich na zemi apoštolov a biskupov: «Idúc, učte všetky národy, učte ich zachovávať všetko, čokoľvek prikázal som vám; a hľa, Ja s vami som po všetky dni až do skonania sveta». Takouto mocou opatril Kristus Pán Svoju cirkev, keď jej dal úlohu pre spásu všetkých ľudí po všetky časy.

Kresťania, sv. cirkev chce v tento slávnostný deň, aby sme vzdávali vrúcne vďaky nebeskému Otcu, že nepoškvrneným počatím prebi. Panny Márie započalo sa vykúpenie naše, aby sme nasledovali Bohorodičku v čistote a nevinnosti srdca, aby sme ju vzývali, že by na jej prímluvu dal nám Boh milosti Svojej. Sv. Epifanius, biskup na ostrove Cypre, volal niekedy v tento posvätný deň: «Skrze teba, ó svätá Panno, narodil sa Spasiteľ, vyzdvihnuté bolo nepriateľstvo; skrze teba darovaný bol svetu nebeský pokoj; skrze teba osvietené boly hranice zeme, premenení boli ľudia na anjelov, stali sa priateľmi Božími, sluhami a synami Božími; skrze teba odôstojnení boli ľudia, že stali sa súdruhmi anjelov, a žili s nimi v dôvernom obcovaní; skrze teba prenášaná býva nebeská múdrosť zo zeme do neba; skrze teba dosiahli ľudia dôveru v Boha Najvyššieho; skrze teba svietil kríž po celej zemi, na ktorom pnel Pán náš, Ježiš Kristus, Syn tvoj; skrze teba smrť bola zmiernená; skrze teba porúcaly sa oltáry bôžkov, a potom prijaté boly učenia nebeské; skrze teba poznávame jednorodeného Syna Božieho, ktorého si ty, ó najsvätejšia Panno, porodila na svet, Pána nášho, Ježiša Krista, ktorému klaňajú sa všetci anjelia a ľudia!» A sv. Bonaventura hovorí o nepoškvrnenej Panne Márii: «Maria je najčistejšia hviezda, lebo žila veľmi čistotne; najbohatšia na paprsky hviezda, keď zasiela paprsky svoje až do večnosti; najužitečnejšia hviezda, pretože ukazuje cestu ku bráne otčiny.» A sv. Bernard hovorí: «Ja viem, ó Maria, že nemožno, aby zahynul niektorý sluha tvoj; hľa, to je základ úfania môjho!»

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si skrze nepoškvrnené počatie blahoslavenej Panny Márie, Synovi Svojmu, Ježišovi Kristovi, hodný príbytok pripraviť ráčil: popraj nám tej milosti, aby sme i my na tele i na duši neporušení sa zachovali, a tým niekedy k Tebe sa dostali. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

9. decembra.

Sv. Leokádia, panna a mučenica.

Sv. Leokádia narodila sa zo vznešených a bohatých rodičov v meste Toledě vo Španielsku, a to koncom tretieho storočia. Keď vyrástla v krásnu pannu spravovali rozsiahlu rímsku ríšu cisári Dioklecián a spolucisár Maximian Herkulus, ktorí krvavo prenasledovali kresťanov a i sami požadovali od nešťastných svojich poddaných, aby im vzdávali úctu božskú. Vznešená panna bola horlivou kresťankou. Viera jej bola živá, účinná, zračila sa skvele v každodennom jej živote.

Miestodržiteľom vo Španielsku bol horlivý pohan, menom Dacian; on slepe konal vôľu mocných cisárov. V roku 303 vydali cisári prísny rozkaz všetkým miestodržiteľom a vladárom, aby v celej ríši sborené boly chrámy kresťanské a spálili sa sväte knihy; aby kresťania viac nikde sa neshromažďovali; aby kresťania boli pozbavení každej dôstojnosti a úradov, keby sa nezriekli svojej viery, áno, aby boli vyhlásení za nečestných, aby pospolití kresťania utratili práva občianske a slobodu; a aby otroci nesmeli byť prepúšťaní na slobodu. A týmto rozkazom bolo naložené vôbec i to, aby kresťania zase mohli byť žalovaní pred úradmi pre svoju vieru, nútení mukami k odpadnutiu od viery, aby majetok cirkevný bol shabaný, a aby úrady neprijímali žiadne žaloby od kresťanov. Keď v Nikomedii v paláci cisárskom povstal požiar, ktorý zapríčinil odpadlík od kresťanstva, cisár Galerius, aby poštval Diokleciána proti nenávideným, vydal

hlavný cisár nový prísnejší rozkaz, aby boli uväznení biskupi, kňazi a diakoni donútení všetkými možnými mukami k obetovaniu modlám. A keď v Malej Asii vypuklo povstanie, vydal cisár tretí rozkaz proti nevinným kresťanom, aby boli mučení až do smrti všetkými možnými spôsobami. I mučení boli vyznavači Kristovi v celých zástupoch. Prenasledovanie kresťanov zúrilo i v Španielsku.

Ukrutný miestodržiteľ Dacian dozvedel sa, že vznešená a cnostná panna Leokádia je horlivou kresťankou. I poslal vojakov do jej domu a dal ju uväzniť.

Keď vznešená panna predvedená bola pred súdnu stolicu, sľuboval jej úlisný pohan skvelé manželstvo. Sv. Leokádia vyznala, že sa venovala Ženichovi nebeskému, Pánu Ježišovi, a že nikdy nenaruší panenstvo svoje. Dacian dal sa jej hroziť mukami, keď nezapre svoju vieru a nebude obetovať modlám. Sv. panna neohrozene odpovedala: «Pokladám sa za veľmi šťastlivú, že poznala som a že sa klaniam pravému Bohu a jednorodenému Synovi Jeho, ktorý zomrel na kríži pre naše spasenie. A nič neprinúti mňa, aby som sa stala nevernou službe Pána svojho a Spasiteľa a svedená bola ku modlárstvu. Radostne pretrpím každú hanbu a potupu za vieru svoju, ktorú potupuješ v nevedomosti svojej, a rada pôjdem na smrť: lebo vtedy vloží mi na hlavu nebeský Ženich môj nevädnuću korunu v kráľovstve Svojom, vo večnej radosti.»

Tieto slová rozzlobily takou mierou miestodržiteľa, že dal vyzliecť nevinnú pannu, priviazať ku stĺpu a jako otrokyňu nemilosrdne bičovať. Sv. vyznavačka zvelebovala milosť Božiu počas krvavého korunovania. Na to dal ju ukrutný Dacian zaviesť do smradlavého žalára. S radosťou poberala sa utrýznená kresťanská panna so strážou do žalára. A keď odprevádzali ju známi kresťania a plakali nad jej utrpením, riekla s nebeským úsmevom: «Bojovníci! Kristovi, neplačte nad utrpením mojím, ale radujte sa so mnou pre milosť, ktorou som odôstojnená za vyznávanie božstva Ježišovho!» Na druhý deň dal miestodržiteľ znovu predviesť pred svoj súd horlivú vyznavačku Kristovu, aby ju donútil ku za-preniu pravej viery. Márné boli všetky možné trýznenia, ktoré upotrebil krvavý tyran. A keď prítomní pokrevní žalostne plakali nad jej mukami, riekla sv. Leokádia: «Čo to má byť? Nemáte príčiny k nariekaniu; radšej plesajte so mnou, že môžem trochu trpieť pre večnú blaženosť.»

Dacian odsúdil domúčenú kresťanskú pannu na smrť a rozkázal katom, aby ju zavliekli do žalára a tam ju trýznili, kým nebude vyvedená na miesto popravné. Keď počula v žalári od uväznených kresťanov, že sv. Eulalia ukrutne zavraždená bola pohanami v meste Meride, priala si vrúcne, aby i ona čím skôr zomrela a túžila po najukrutnejšej smrti.

Milostivý Boh uspokojil sa s dobrou vôľou horlivej svojej vyznavačky. Keď poznačila svoje čelo znamením svätého kríža, povolal čistú dušu jej k Sebe tichúnkou a ľahkou smrťou v žalári dňa 9. decembra r. 305.

V meste Toledě vystavené boli tri chrámy k úcte sv. panny a mučenice Leo-kádie; v jednom z nich prechovávali sa sv. jej ostatky.

Sv. Leokádia vyobrazuje sa jako útlá panna s rozpustenými vlasami a s vencom na hlave; v pravej ruke drží palmovú ratolesť, v ľavej putá.

Poučenie.

Sv. panna a mučenica Leokádia dôverovala silne Spasiteľovi svojmu, Pánu Ježišovi, a nesklamala sa, nebola zahanbená: po krátkom utrpení dosiahla korunu večnej slávy v kráľovstve nebeského Ženicha. Sv. Augustín hovorí: «Nádej moja je Kristus, Boh môj! Ty ľúbezny

Milovníku ľudí! Ty si svetlo, cesta, život a okrasa i jediná dôstojnosť Tvojich ctiteľov.» Kresťane, nasleduj sv. Leokádiu vo viere a láske, v dôvere a v nádeji oproti Spasiteľovi svojmu, kedykoľvek prichodí ti znášať utrpenie pre spravodlivosť kresťanskú: a nebudeš zahanbený na veky!

Modlitba.

Ó Pane Ježišu Kriste, Ty základ nádeje spravodlivých, popraj nám, na prímluvu sv. služobnice Svojej Leokádie, milosť Svoju, aby sme silne dúfali v Teba a v dôvere v dobrotu Tvoju a lásku ničím neboli sme pomýlení. Amen.

10. decembra.

Sv. Melchiades, pápež a mučeník.

Sv. Melchiades narodil sa v treťom storočí v Afrike, trpel od mladosti svojej mnoho za sv. vieru a preto ctený býva jako mučeník, ačkoľvek zomrel tíska priradenou smrťou.

Už jako kňaz vyznačoval sa sv. Melchiades, či Milciades svojou nábožnosťou, učenosťou, obozretnosťou a horlivosťou. Smele predstúpil pred krvavého tyrana, cisára Maxencia, i donútil ho skvelými dôkazami, že nariadil, aby majetky cirkevné, ktoré boli odňaté počas krutého prenasledovania nevinných kresťanov, navrátené boli cirkevnej obci rímskej.

Keď cisár Maxencius vypovedal sv. Eusebia, ktorý od r. 310 do r. 311 jako pápež spravoval sv. cirkev, do vyhnanstva na ostrov Sicíliu a tento tam zomrel, vyvolený bol sv. Melchiades na stolicu sv. Petra. Sv. Augustín dosvedčuje vo svojom 162. liste, že sv. Melchiades bol «najlepším mužom, synom pokoja kresťanského a otcom kresťanského ľudu.» Keď cisár Konštantín Veľký navrátil pokoj sv. cirkvi a sám stal sa kresťanom, využítkoval horlivý pápež sv. Melchiades priazeň cisárovi v prospech sv. cirkvi. Zbožný cisár daroval mu a nástupcom jeho kráľovský palác na Laterane a on bol prvý z pápežov, ktorí bývali potom na Laterane. Sám poslal diakonov svojich, opatrených listami cisára a vodcu stráže telesnej cisárskej ku vladárovi (mešťanostovi) mesta Ríma, aby vydobyl navrátenie i ostatných majetkov, ktoré počas krvavého prenasledovania násilne boli odňaté sv. cirkvi. Kresťanský Rím vystupoval z tajomstvenej hĺbky tmavých katakomb (podzemných hrobitovov) na úslnie hrdých námestí, i staval neprekázaný skvelé a nádherné chrámy pravému Bohu. Horlivý pápež strážil starostlivo nad rozkvetom a zveľadkom sv. cirkvi a nad čistotou a neporušenosťou sv. viery. Vydal dve nariadenia. Ustanovil, aby pravoverní kresťania nikdy nepostievali sa v nedeľu a vo štvrtok, pretože v tieto dni pohanovia to robili. O smysle druhého nariadenia hádajú sa bohoslovci. Cisár Konštantín Veľký vykázal mu výdatné dôchodky a podporoval ho v správe sv. cirkvi. Muž Boží horlil proti bludárom donatistickým a manichejským. Roku 313, dňa 2. októbra vydržoval s 11. biskupami synodu (krajinský snem cirkevný) v Ríme, aby usporiadal záležitosti sv. cirkvi, odsúdil nové bludy a naklonil poblúdcov k návratu do lona sv. cirkvi a ku jej jednote. Usnul v Pánu roku 313, dňa 10. decembra. Ostatky jeho pochované boli v katakombách sv. Kalixta, ktoré ležaly na ceste Appiovej. Pápež Pavel I. dal preniesť ostatky sv. Melchiadesa do chrámu sv. Sylvestra. Sv. Bernard napísal životopis jeho a jediný rukopis toho životopisu nachádza sa v kollegiume sv. Benedikta v Anglii. So sv. Sylvestrom, ktorý stal sa nástupcom sv. Melchiadesa na stolicu sv.

Petra v Ríme, začína sa nová časodoba v dejinách sv. cirkve; on bol posledný z pápežov pochovaný v katakombách.

Poučenie.

Sv. pápež Melchiades, či Milciades bol horlivým sluhom Božím a svedomitým strážcom neporušenosti kresťanského náboženstva; ale pritom bol synom pokoja kresťanského. On bol láskavý a shovievavý oproti hriešnikom a poblúdencom. On znal, že Pán Ježiš Kristus dosť učinil prehorkou smrťou Svojou na kríži za všetky hriechy celého sveta; ale bol i presvedčený o tom, že hriešny človek má činiť srdečné pokánie, že má oľutovať hriechy svoje, oplakať a prinášať hodné ovocie pokánia. Kto sa napravil, objal ho do vreleho náručia, tomu bol najláskavejším otcom. Sv. Hieronym píše o pokání: «Oj pokorná slza! Moc tvoja, ríša tvoja je, že nebojíš sa súdnej stolicy sudcovej; a obžalobám svojich nepriateľov nakladáš umlknúť. Nikto nemôže ti zabrániť, aby si vstúpila. Keď i sama vstúpiš, nenavrátiš sa prázdna. Viacej mučíš diabla, než muky pekelné; a čo je ešte viac, ty premáhaš nepremožiteľného, zaväzuješ Všemohúceho a nakloňuješ si Syna Panny (Marie)». Kresťane, keď poblúdiš, keď zhrešíš, oľutuj previnenie svoje slzami kajúcnyimi: a budeš hodným údom sv. cirkve a nebudeš sa obávať ani sudcu — Pána Ježiša Krista.

Modlitba.

Účasťou na obete svätej omše posilnení, prosíme Teba, ó Pane, Bože náš, aby sme na prímluvu sv. mučeníka a najvyššieho pastiera Tvojho, Melchiadesa, ktorého pamiatku slávime, blahonosných účinkov tejto slávnosti účastnými sa stali. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

Slávnosť prenesenia sv. domku z Nazarethu do Loretta.

Dnes oslavuje sa i pamiatka na zázračné prenesenie svätého domku, v ktorom prebývala v Nazarethu preblahoslavená Panna Maria a v ktorom Spasiteľ a Boh náš, Pán Ježiš Kristus, priradenosť ľudskú na Seba prijal.

Mesto Nazareth leží vo Svätej Zemi v bývalej krajinke Galilei, má teraz asi 6000 obyvateľov, z ktorých sú 4000 kresťanmi. Okolo neho rozkladajú sa krásne lesy palmové, pomarančové, citrónové, vinohrady a záhrady. A tak toto mesto práve zasluhuje svoje meno — Nazareth, po slovensky: «Kvetná záhrada Božia.» A to tým viac, že v ňom bola kolíska a skromný dom Panny Márie, kde archanjel Gabriel oznámil jej blahoslavené poslanstvo, že stane sa Matkou Spasiteľa sveta. V tomto sv. domku riekla Panna Maria archanjelovi: «Staň sa mi podľa slova tvojho!» Tu prijala do života svojho večné Slovo, Syna Božieho, Pána nášho Ježiša Krista. V tomto sv. domku strávil Spasiteľ po návrate sv. Rodiny z Egypta mladistvé Svoje roky. Tu žil poslušný Rodičke pozemskej a sv. Pestúnovi, i Otcovi nebeskému do tridsiateho roku požehnaného a blahoslaveného života Svojho.

Už prví kresťania vysoko vážili si tento sv. domok, v ktorom preblahoslavená Panna Maria v živote počala Spasiteľa sveta z Ducha svätého. Začiatkom IV. storočia putovala z Jeruzalema do Nazarethu sv. Helena, matka prvého kresťanského cisára rímskeho, Konštantína Veľkého, objavila ten sv. domok, keď ho poznala po znamení sv. kríža a dľa sochy Panny Márie, zhotovený z dreva cedrového; i dala vystaviť nad tým sv. dom-kom skvelý chrám. Tisíc rokov stál ten veľkolepý a nádherný chrám. Koncom trinásteho storočia následkom bludárstva a

hriechov kresťanov východných upadla Svätá Zem do rúk divých Saracenov, ktorí spustošili i tento nádherný kresťanský chrám, jako všetky ostatné na hriešnom Východe. Pred dvesto rokami dostalo sa znovu to sv. miesto, kde stál ten chrám nad sv. domkom, do rúk kresťanských, i vystavený bol nový chrám «Zvestovania Panny Marie». Tento nový chrám má tri čiastky pre veriaci ľud, a vystavený je nad jaskyňou, do ktorej vedú mramorové schody, Chrám je nádhorne okrášlený záclonami, obrazami a premnohými svetlami. Dva stĺpy oznamujú pamiatku posolstva nebeského: na jednom vyobrazený je archanjel Gabriel, na druhom preblahoslavená Panna Maria, pohrúžená do vrúcnej modlitby. Pod oltárom na mramorovej daske vyryté sú tieto slová: «Hic Verbum Caro factum est» t. j. «Tu Slovo Telom sa stalo».

Vtedy, keď neverci Saraceni zaujali mesto Nazareth a pustošiť začali nádherný chrám, ktorý vystavila sv. Helena nad sv. domkom, a to dňa 10. mája roku 1291, vytrhol milostivý Boh rukami anjelskými ten sv. domček z rúk pohanských. Anjelia preniesli v tú samú noc svätý domok na breh morský Dalmácie a postavili ho na pustý kopec medzi mestami Riekou (Fiume) a Triestom. Okolitý ľud divil sa, keď uzrel ráno podivný domček. Zbožný nemocný kňaz, bývajúc v Trieste, menom Alexander, dozvedel sa mimoriadnym spôsobom o prenesení sv. domku, v ktorom bývala preblahoslavená Panna Maria v Nazarethu, do Dalmácie. So všetkých strán hrnul sa nábožný ľud k sv. domku, aby zveleboval milosť Božiu. Dňa 9. decembra roku 1294 zmizol zase sv. domok nadprirodným spôsobom a bol pri Rekanati cez more adriatické prenesený na miesto, ktoré menovalo sa Laureta. (Neznať, či majiteľka toho miesta menovala sa Laureta, alebo či to miesto malo svoje meno po mnohých stromoch vavrínových či laurových, ktoré tam rástly). Zbojníci znepokojovali ten kraj. A zase zmizol sv. domok a dostal sa na iné miesto. Keď dvaja bratia rozvadili sa pre to miesto, na ktorom stál sv. domok, zmizol zase a objavil sa roku 1295 dňa 10. decembra na tom mieste, kde sa posiaľ nachádza a síce v blízkosti Macerata v hornej Itálii nad ústím Musonu, ktorý vpadá do mora Adriatického. Veriaci ľud putoval v zástupoch ku sv. domku a časom povstala obec, neskôr mesto menom Loretto, ktoré má teraz do 10.000 obyvateľov, palác biskupský a chrám biskupský so sv. domkom (Casa šanta, lebo santissima). Tento chrám bol časom veľmi bohatý, lebo i mnohí panovníci skladali sem vzácne dary; roku 1800 odniesli výbojní Francúzi väčšinu jeho pokladov.

Ku sv. domku v Lorette putuje každoročne veľké množstvo nábožných kresťanov, ktorí ďakujú Bohu za nesmiernu milosť, že v ňom dal, aby večné Slovo Telom sa stalo ku spaseniu celého ľudského pokolenia. Veľkú úctu požíva tento sv. domok v Lorette i preto, že v ňom prvý raz modlili sa veriaci kresťania litánie lorettánske. Od sedemnásteho storočia obľúbené bolo zakladať i na iných miestach po kresťanskom svete miesta na spôsob sv. domku v Lorette s chodbou okolo neho, ktoré menujú sa Loretty a zvláštna pobožnosť lorettánska k úcte Rodičky Božej v nich sa odbavuje.

Hodnoverní spisovatelia tvrdia o tomto divotvornom prenesení sv. domku z Nazarethu do mesta italského Loretta, že v dejinách sv. cirkve tak prísne skúmané boli málo ktoré udalosti, než vyššie opísané.

Úcta k sv. domku, v ktorom žila preblahoslavená Panna Maria a počala Syna Božieho, bude prechovávaná u ľudí, pokiaľ nevymizne sv. viera z ich srdca.

11. decembra.

Sv. Damasus, pápež a vyznavač.

Tento bohumilý a horlivý najvyšší pastier cirkevný narodil sa roku | 306 vo Španielsku. Po dokončení krvavého prenasledovania pod Diokleciánom prišiel ovdovelý otec jeho do Ríma, kde stal sa diakonom pri chráme sv. Vavrinca a neskôr i kňazom. Zbožný sluha cirkevný vychovával starostlivé syna svojho Damasa, ktorý vyznačoval sa usilovnosťou, zvláštnym vtipom a nábožnosťou. Obohatený vedami a ozdobený cnosťami kresťanskými posvätený bol Damasus za diakona a konal úrad svoj pri chráme sv. Vavrinca, ako prv otec jeho Anton. Sv. Hieronym dosvedčuje o diakonovi Damasovi, že žil v úplnom zapieraní seba. Učený a zbožný diakon požíval veľkej vážnosti u pápeža Libéria, ktorý sedel na tróne sv. Petra od roku 352 do roku 366 a horlivé zastával učenie apoštolské a prenasledovaných sluhov sv. cirkve. Pápež používal v ťažkom postavení svojom voči cisára Konšancia, ktorý nadržal bludovercom, múdrej rady učeného arcidiakona svojho Damasa.

Roku 355 bránil horlivý pápež sv. Atha-násia proti svevoli poblúdeného cisára Konšancia. V Miláne riekol smele cisárovi: «Nemôžem odsúdiť Athanásia, kým nebude dokázaná vina jeho.» Nahnevaný cisár pýtal sa: «Ktorá čiastka sveta si ty, že sa opovažuješ zastávať bezbožníka a ničiť pokoj na svete?» Pápež odpovedal: «Keby som bol i sám jediný, nebola by vec menej dobrou. Raz našli sa iba traja vznešení mužovia, ktorí dostačovali vzdorovať nespravodlivému rozkazu istého kráľa.» Keď najvyšší komorník zamiešal sa do reči a hovoril, že Liberius porovnáva cisára s Nabuchodonosorom, odpovedal horlivý pápež: «Neporovnávam; ale opovážlivé odsudzuješ toho, ktorý nebol vypočutý. Cisár predsa odsúdiť chcel sv. učiteľa cirkevného do vyhnanstva, a to preto, že bránil čistotu sv. viery proti bludárom. Neohrozený pápež riekol: «Nepoužívaj, ó cisáru, biskupov za nástroj pomsty svojej, tých, ktorých povolaním je, viesť veriacich kuspaseniu!» Konšancius riekol: «Iba jedna je otázka: či chceš udržať spoločnú jednotu cirkevnú s inými obcami cirkevnými? Keď áno, dovolím ti navrátiť sa do Ríma. Po-slúchni z lásky k pokoji, podpíš, a navráť sa domov:» Liberius odpovedal násilnickému cisárovi: «Odobral som sa už z Ríma, a cítim sa byť zaviazaným pred Bohom, aby som vyššie cenil zachádzanie so zákonami, než bývanie v Ríme.» Cisár poprial mu tri dni na rozmyslenie. Liberius riekol: «Ani tri dni, ba ani tri mesiace nezmenia myseľ moju. Pošli ma ta, kam sa ti ľúbi.» O dva dni vypovedaný bol horlivý pápež, ktorý bránil sv. Athanásia, do vyhnanstva a poberal sa do mesta Berôy v Thrácii. Cisár poslal mu 500 zlatých peňazí a toľko i cisárovná. Liberius neprijal dar cisársky, ale riekol komorníkovi Eusebiovi: «Ty vyprázdnil si chrámy celého sveta, a ponúkaš mi almužnu, jako žobrákovi? Odstúp odo mňa, a radšej buď kresťanom!» Učený a zbožný arcidiakon cirkevnej obce rimskej, sv. Damasus, pridržal sa verne prenasledovaného pápeža, podujal ďalekú cestu k nemu do vyhnanstva a delil s ním útrapy a bôľ. Keď sa navrátil do Ríma, navrhol kňazstvu, aby neuznalo žiadneho pápeža, kým Liberius žije. Všetomne zasadzoval sa o to, aby prenasledovaný pápež povolaný bol nazpät do Ríma. Navštevoval vplyvných Rimanov a Rimanky, aby domáhali sa u cisára o zpäť povolanie Libéria. Cisár chcel previesť voľbu nového pápeža. Pôsobením sv. arcidiakona Damasa neprestávali naliehať na cisára, aby to nerobil. V divadle vykrikovali veľmoži rímski i ľud: «Jedon je Boh, jedon Kristus, jedon biskup (pápež) náš!» Cisár naľakal sa verejnej mienky svetového mesta a povolal nazpät do

Ríma pápeža Libéria. Medzi tým, čo prenasledovaný pápež žil vo vyhnanstve, spravoval obozretne arci-diakon sv. Damasus majetok cirkevný a pri tom usiloval sa slovom i príkladom upevňovať veriacich kresťanov v pravej viere, zastával prenasledovaných, tešieval nevinne trpiacich.

Roku 366, dňa 24. septembra zomrel pápež Liberius, prenasledovaný Konštanciom a nehodnejším ešte nástupcom jeho Julianom odpadlíkom. Pravoverní kresťania, kňazstvo i ľud, vyvolili jednohlasne za pápeža učeného a zbožného arcidiakona Damasa. Bol on vtedy starcom 60. ročným.

Hneď pri nastolení svojom na stolicu svätého Petra zakúsil svätý Damasus mnohé trpkosti. Ursinus, ctižiadostivý diakon, nahneval sa, že bol prehliadnutý. Všetmožno usiloval sa vzbúriť ľahkomyselný poblúdený ľud proti pápežovi, a sám chcel stať sa pápežom. Pošťastilo sa mu nahovoriť neučeného biskupa z mesta Tivoli, že posvätil ho za biskupa. I nahováral Ursinus ľud rímsky, a búril ho verejne, aby bol vyvolený za protipápeža. Protizákonnému jeho pokračovaniu zoprel sa mešťanosta rímsky, a vyhnal nespokojenca z Ríma. A keď nesvedomitý a odbojný diakon vedený bol do vyhnanstva, vzbúrila sa sberba, jeho prívrženci, a zapríčinili prelievanie krvi ľudskej. S boľastným srdcom pozoroval sv. Damasus tieto smutné výstupy, a dňom i nocou neprestával prosiť milostivého Boha, aby navrátil pokoj a jednotu sv. cirkvi. Múdrym zachádzaním s poblúdencami, cnostným životom svojím, láskavosťou otcovskou prinútil svedených odporcov, že sa pritulili kajúčne s poslušnosťou synovskou ku právomocnému najvyššiemu pastierovi svojmu.

Ale predsa boli v Ríme mnohí vlaštní kresťania, ktorý ťažko niesli to, že milovník ich Ursinus vypovedaný bol z Ríma. Sv. Damasus spravoval sv. cirkev skvele. Život jeho bol príkladný; každá cnosť kresťanská ozdobovala ho. Lásku jeho ku cudnosti a nevinnosti srdca zvelebovali všetci súčasní učený a svätý mužovia. Sv. Hieronym menoval ho «vznešeným, neprirovnatelným mužom Božím, ktorý je hlboko a základne zbehlý v známosti kníh božských, ktorý je panenský učiteľ panenskej cirkve, ktorý miloval čistotu a jej chválu rád počuť.» Theodoreť kladie ho na čelo sv. učiteľov, ktorí zvelebili cirkev. Zaslepení odporci strpčovali mu život chovaním, pomluvami a preklínaním. Verejne vykrikovali, že narušil nevinnosť ženskú. Sv. Damasus trpel priekorie, modlil sa za pomlúvačov. Aby neboli pohoršení pravoveriaci kresťania, povolal do Ríma štyridsať biskupov, ku vyšetreniu veci. Biskupi prísno vyšetrovali a žiadali dôkazy od nesvedomitých pomlúvačov. Títo zahanbení vyznali svoju zlosť. A nevinnosť i čistota srdca muža Božieho skvelý sa jako zlato, prečistené ohňom.

Rozhodne bojoval sv. Damasus proti neporiadkom, ktoré sa vyskytovaly v lone cirkve, i proti bezbožným bludárom. Roku 368 povolal synodu do Ríma, na ktorej odsúdení boli nehodní biskupi Ursinus a Valens, a vyobcovaný bol z lona sv. cirkve ariansky biskup milanský, Auxencius. Podobne pokračoval proti bludárskemu biskupovi z mesta Laodicee v Sýrii, ktorý tvrdohlavé pridržal sa kacierstva a tvrdil, že Kristus Pán, Spasiteľ božský, nebol i opravdivý Človek. Veľmi bolelo srdce sv. Damasa, že v meste Miláne a v Panónii posiaľ trvalo bludárstvo Ariovo. Slovom i perom mohutne bojoval proti hroznému kacierstvu Ariovmu, ktoré narobilo mnoho škody sv. cirkvi a znepokojovalo pravoverných kresťanov. I proti bludárom Apollo-niovi a Macedoniovi vystupoval rázne sv. Damasus a potvrdil uzavretie všeobecného snemu cirkevného, ktorý zasedal r. 341 v Konštantinopoli, i vyobcovať nenapraviteľných kacierov z lona sv. cirkve.

Jak veľmi ležalo mu na srdci blaho sv. cirkve, vidno i z toho, jak prísno pokračoval i proti kňazstvu, ktoré zabúdalo na povinnosti svojej oproti veriacim. Keď roku 370 vyzval ho cisár Valens, aby pokarhal niektorých kňazov pre ich hrabivosť a neporiadny život, dal vyhlásiť sv. Damasus vo všetkých chrámoch rímskych prísne svoje nariadenie proti úžere a životu svetárskemu. A kto z kňazov nežil príkladne a skromne, toho prísne trestal.

Veľká bola pokora sv. Damasa, srdečná láska oproti chudobným a obetovavosť, ktorú prejavoval, keď stavал nádherné chrámy Božie a ozdoboval ich. Veľkú úctu preukazoval i ostatkom svätých. On dal preniesť ostatky sv. mučeníkov na počestné miesta, ozdoboval ich hroby i umnými nápisami a veršami, lebo znal i vzletné básne písať. Tak ozdobil hrob i svojej sestry, sv. Ireny, v krypte, ktorá nosí jej meno, vzletnými veršami. I pre hrob svoj prichystal hlboko umný nápis veršový.

Chvála zbožného jeho účinkovania niesla sa ďaleko. Sv. učiteľ cirkevný Basilius obrátil sa listovne o radu ku sv. Damasovi, keď nemal inej nádeje, že koniec vezme bieda na Východe. Svätý učiteľ cirkevný Hieronym písal z pustovne svojej vo Svätej Zemi, aby poradil mu sv. Damasus, či má opustiť úkryt svoj pre slabé zdravie svoje a nazpäť odísť do Antiochie ku biskupovi Evagriovi. On píše milovanému a vysokostenému pápežovi na začiatku pamätného listu svojho: «Keď Východ skrze besnotu národov je medzi sebou rozkotaný, pomaly trhá no kusy nerozdeliteľné a vyšívané rúcho Pánovo, a líšky pustošia vynuicu Kristovu, že ťažko rozoznať medzi zasypanými jazerami, ktoré neudržia vodu, kde je zapečatený prameň (studňa), a tá uzavrená záhrada: uznal som za potrebné spýtať sa stolice Petrovej a viery, ohlasovanej ústami apoštolskými ... A ďalej hovorí: «Ponevác nepoznám žiadneho prvého, leda Krista, nuž spojený som so Svätosťou Tvojou, to jest, so stolicou Petra skrze obcovanie vo viere; lebo ja viem, že cirkev postavená je na tejto skale: kto mimo tohoto domu jedáva Baránka, ten nie je svätý; kto nie je v korábe Noemovom, ten zahynie v potope... Kto neshromažďuje s Tebou, ten rozhadzuje, to jest, kto nie je Kristov, ten je Antikristov. A Theodoret píše o sv. Damasovi: «Damasus zvečnil sa bohumilým svojím obcovaním; on žiaril horlivosťou, aby rozširoval vieru, a nič nepremeškal, aby sa preukázal jako obhájca učenia apoštolského.

Svätého Damasa navštívili svätý Hieronym, Epifanius a Paulinus. Starostlivý sv. pápež vysoko cenil si učenosť a svätosť muža Božieho Hieronym a, i podržal ho u seba a radieval sa s ním v záležitostiach cirkevných. Sv. Hieronym stal sa jeho tajomníkom, odpovedal na listy biskupov v mene sv. Otca a opravoval svoj preklad sv. Písma, na ktorom pracoval bol vo Svätej Zemi.

Pripomenúť sluší, že sv. Damasus všeobecne uviedol do hodinôk cirkevných, aby po žalmoch odriekaná bola záverečná modlitba: «Sláva buď Bohu Otcu, i Synu, i Duchu svätému.

Sv. Damasus túžil po celý svoj život, aby čím skôr spojený byť mohol so Spasiteľom svojím, Pánom našim Ježišom Kristom. Ale milostivý Boh poprial mu dožiť vysokého veku. V osemdesiatom roku požehnaného života napadla ho krutá zimnica. S radosťou prijal sv. sviatosti zomierajúcich. Potom, keď požil najsvätejšie Telo a Krv Pánovu, pozdvihol ruky i oči svoje k nebu a usnul v skrúšenej modlitbe. Za osemnásť rokov a dva mesiace spravoval požehnané so stolice sv. Petra sv. cirkev. Umrel blahoslavene roku 384 dňa 11. decembra.

Telo sv. Damasa pochované bolo v Ríme pri boku jeho matky i sestry sv. Ireny v chráme, ktorý sám vystaval na ulici ardeatickej. Roku 1639 objavené boli jeho sv. ostatky a r. 1645 uložené boli slávnostne pod hlavný oltár. Ctený býva v Itálii jako patrón proti krutej zimnici.

Sv. Damasus vyobrazuje sa v rúchu pápežskom, v pravej ruke drží palicu pastiersku s trojakým krížom, v ľavej svinutý spis.

Poučenie.

Sv. Damasus prináleží k najúčinnlivejším pápežom sv. cirkve. On horlil za jednotu medzi veriacimi vo sv. cirkvi Kristovej, za povznesenie ducha kresťanského a mravov bohumilých. V tomto pôsobení nedal sa mýliť ničím. On predobre znal oceniť mier a pokoj vo sv. cirkvi. On uvážil to dobre, čo hovorí sv. Ján Zlatoustý: «Pokoj býva kŕmený na prameni svätej lásky; on je počiatkom viery, stĺpom spravodlivosti, primeraná záruka budúcej nádeje; on spojuje prítomných, zjednotňuje pozemskosť s nebom a ľudskosť s božstvom.» Keby všetci ľudia nasledovali sv. Damasa, keby verne zachovávali trojaký pokoj — s Bohom, medzi sebou a so sebou: mnoho zlého prestalo by na svete.

Sv. Damasus zachoval pokoj s Pánom Bohom po celý svoj život: žil pokorne, premáhal náruživosť svojej ľudskej, zachránil srdce svojej čistej, slúžil verne Bohu a vyhľadával Jeho slávu. On zachoval pokoj i vo sv. cirkvi, keď snažil sa udržať veriacich v jednote sv. viery a poslušnosti oproti Bohu. On zachoval pokoj i ohľadom seba. Ani najväčšie príkoria, pomlavy, nevyrušili sv. jeho myseľ z pokoja. Kresťane, nasleduj sv. Damasa a umreš pokojne!

Modlitba.

Ó Pane Bože, vyslyš prosby naše, a daruj nám na prímluvu sv. vyznavača Svojho a najvyššieho pastiera Damasa milostivé odpustenie a pokoj. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Blahoslavená Germana, panna.

Germana bola chudobná a neznáma pastierka. Kto by bol ju posudzovať dľa zovňajšku, nebol by myslel, že je ona takou vyvolenou nádobou svätosti. Pápež Pius IX. vyhlásil ju r. 1854, dňa 7. mája za blahoslavenú a dnes pripomína si sv. cirkev požehnanú jej pamiatku.

V okolí dediny Pibraku vo Francúzsku pásavala panna, menom Germana Kousin dobytok. Nikto neobdivoval obyčajnú pastierku. Ona nebola pekná, nebola bohatá, nebola urodená: na oko bola obyčajná deva pastierska. Ale Duch svätý ozdobil nepatrné jej telo a čistú dušu veľkými milosťami. Život jej bol tichý, prostý, jednotvárný. Vo dne pásavala stádo na vrchoch, večer a noc trávila v dome rodičovskom. Ale život jej domášny nebol radostný. Keď úbohá pastierka prišla večer s pastvy domov hladná, zmoknutá, od studeného vetru skrehlá, nenachádzala pod strechou rodičovskou láskavú matku, ale neľútostnú a surovú macochu, ktorá nepoľutovala ju, no sužovala a prenasledovala.

Úbohú pastierku okrem týchto horkostí navštevoval milostivý Boh rozličnými nemocami, ktoré ju trápili po celý život. Opustená od celého sveta a sužovaná doma vinula sa bohabojná Germana s celým láskavým srdcom k Pánu Ježišovi. Umučenie Jeho a prehorká smrť za hriechy pokolenie ľudskej boli jedinou jej útechou. Keď samotná pásavala na vrchoch dobytok, dala sa do modlenia a rozjímal si prehorké utrpenie Spasiteľove a povzbudzovala sa k vernému nasledovaniu láskavého Vykupiteľa svojho. Celé hodiny kľáčiavala na zemi, modlila sa vrúcne a pohrúžovala myseľ svoju do krvavých Jeho rán. Ľudia vidali Germanu, ako celé hodiny kľáčiavala na zemi a vrúcne sa modlila, a to nie len v peknom počasí, ale i v dáždi a studenom

prudkom vetre. Áno, i na sňahu kľáčiavala celé hodiny, tak že sa zdalo, že ani krutá zima nevládze uhasiť oheň horúcej jej lásky k Pánu Ježišovi. Každý deň včas ráno navštevovala chrám Boží a prítomná bývala pri nekrvavej obete sv. omše. Každý týždeň aspoň raz spovedávala sa a prijímala Telo Pánovo v najsvätejšej Sviatosti oltárnej. Tak žila mnohé roky, nevšímaná ľuďmi, jako panna. Radosť jej spôsobovalo, keď na pastvu vyšly za ňou nevinné dietky. Tu poukazovala im na obraz Ukrižovaného, alebo na obraz Rodičky Božej, Panny Márie a nadšene rozprávala o boľastnej Matke Jeho, i vystriehala zadivené dietky, aby chránily sa obrázať hriechami Pána Boha, i aby v potrebách vzývaly o prímluvu prebi. Pannu Máriu.

Život Germany bol prost'ucký, jakoby ukrytý v Pánu Ježišovi. Ľudia nepozorovali na zbožnej panne nič neobyčajného. Avšak tí ľudia, ktorí obcovali s ňou bližšie, videli v jednoduchej panne skvelý vzor čistoty pannenskej, skromnosti, zbožnosti, poslušnosti, slovom každej kresťanskej cnosti. Dožila dosť vysoký vek, ačkoľvek veľmi sa zapierala a skoro vždy nemocná bývala.

Jaký tichý bol život tejto zriedkavej prečistej služobnice Kristovej, taká bola i jej smrť. Ale keď po štyridsiatych rokoch po blahoslavenej smrti otvorili hrob, do ktorého bola pochovaná, našli panenské jej telo úplne neporušené a čerstvými kvietkami pokryté. A tak vyšlo na javo, jaký svätý a bohumilý život viedla na tomto hriešnom svete blahoslavená panna Germana.

Telo jej prenesené bolo do chrámu a tam na počestnom mieste uložené. Na hrobe jej dialy sa mnohé divy a zázraky. A milostivý Boh oslavoval tak skvele po blahoslavenej smrti vernú služobnicu Svoju, ktorá tichou a ukrytou tak dlho Mu slúžil?

Divy, ktoré dialy sa nad ostatkami služobnice Božej Germany, vzbudily pozornosť i biskupov francúzskych. Títo preskúmali dôkladne všetko, čo dialo sa nad hrobom milostnice Pána Ježiša Krista, i zaznačili udalosti z tichého, ukrytého jej života, a verným opisom udalostí oznámili vec svätému Otcovi v Ríme. Ale pokonávanie tejto záležitosti odtiahlo sa až do roku 1848. V tom čase mnohí arcibiskupi, biskupi, kňazi i mnísi, ba i veriaci francúzski občania naliehali na pápeža Pia IX, aby pokorná verná služobnica Pána Ježiša Krista vyhlásená bola za blahoslavenú. Táto bohumilá žiadosť bola vyplnená dňa 7. mája r. 1854.

Blahoslavená Germana vyobrazuje sa jako pastierka, sediaci medzi stádom oviec, k nej túlia sa dietky, ktorým ukazuje na sochu preblahoslavenej Panny Márie; na lone má ruže a kytky z kvetín.

Poučenie.

Blahoslavená panna Germana žila Bohu pokorne a skryte. Nikto z ľudí nevšímal si ju za života. Mnohý vlažný kresťan snád' sa usmial, keď videl chudobnú pastierku celé hodiny kľáčiavať na studenom sňahu..

Ale milostivý Boh objavil zázračne po smrti nepatrnej panny, jak veľmi povýšil vernú služobnicu Svoju nad iných smrteľníkov. Kresťania, život blahoslavenej Germany poučuje nás hlavne, aby sme neposudzovali bližných svojich. Svätý Bonaventúra hovorí: «Neposudzuj ľudí na prvý pohľad, kým nepoznáš ich skutky. A každého považuj za dobrého, kým jasne a patrne nezbadáš, že je inakším. Ale ani o tom, kto chybí, nesúď prísne, a buď pamätlivý, že si sám slabý, a že máš vlastné nedostatky. A sám Spasiteľ božský hovorí (Ján 7, 24.): «Nesúďte podľa zdania, ale spravodlivý súd súďte!»

Modlitba.

Popraj nám, ó Bože, milosť vnútorného života a sebazapierania, aby sme dľa príkladu blahoslavenej Germany žili a niekdy s ňou oslávení boli. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

12. decembra.

Sv. Ottilia, opátka.

Táto horlivá služobnica Pána Ježiša Krista pochádzala z vysokého rodu. V siedmom storočí žil v Oberehenhaime Adalrich, vojvodca Elzasu a údelný pán mnohých grófství, okolo rieky Rýnu ležiacich, a s nábožnou manželkou svojou Bervindou, ktorá bola dcérou sestry sv. Leodegára. Roku 662 porodila Bervinda dcérku, ktorá prišla slepá na svet. Adalrich bol síce od mladosti kresťanom a ctil si náboženstvo Kristovo, ale bol srdca pohanského, tvrdého, i dával sa často zachvátiť ku prenáhleným, násilníckym skutkom; pri tom zakladal si veľmi na moci svojej a sláve svetskej. Už to rozhnevalo pyšného a pýchlivého vojvodu, že manželka neprodila mu syna. A keď riekli mu, že narodené dievča je slepé, začal zúriť pre hanbu, ktorá vraj stala sa domu jeho. I nechcel sa ani priznať ku slepému dieťaťu, áno, rozkázal sluhom, aby ho usmrtili. Nábožná matka zo strachu odovzdala nešťastnú dcérku vernej slúžke, ktorá v tajnosti odniesla ju do Servaileru a tam ju za rok živila a opatrovala. Rozhnevaný pyšný vojvodca sledil po nevinnej dcérke svojej. V trápení svojom vzdychala nešťastná zbožná Bervinda k milostivému Bohu o radu a pomoc. I sdelila listovne naľakaná matka starosť svoju a bôľ vernej priateľke, ktorá bola opátkou v kláštore Palme, v meste Bóme (Beaume) v kraji francúzskom Franš-Komté (Franche-Comté). Opátka tešila zbožnú Bervindu týmito slovami: «Boh, ktorý nadelil slepotou dieťa, môže dať mu i zrak.» I prijala kojnú s dieťaťom do kláštora svojho a starala sa oň jako opravdivá matka.

Zbožná Bervinda neprestávala prosiť Boha, aby strážil nad nevinným jej dieťaťom a omilostil ho zrakom. A prorocké slová opátkine sa vyplnili. Milostivý Boh poslal sv. Erharda, biskupa Rezenského (Regensburg), do kláštora Palmy v meste Bóme (Beaume), ktorý prial si vidieť to slepé dievčatko. A biskup pokrstil slepé dievčatko a požehnal ho. A hľa, dievčatko otvorilo očka a radostne pozeralo na sv. Erharda. Naradovaný muž Boží zvolal: «Tak, dcérka moja, pozeraj na mňa niekdy i vo večnom živote.» A dal sa zvelebovať zázračnú milosť Božiu, ktorá poslala ho do kláštora. Pri sv. krste dostalo dieťa meno Ottilia či Odilia, čo znamená toľko, jako Šťastlivá, Výborná.

Túto radostnú udalosť oznámila zbožná Bervinda manželovi svojmu Adalrichovi; ale keď všetci pokrevní radovali sa, zostal tvrdý a pyšný vojvodca nepohnutý, nechcel počuť ničoho o dcére svojej a nedopustil, aby prinesená bola na jeho hrad. Ottilia ostala v kláštore a tvrdosť srdca otcovho použila milosť a prozreteľnosť Božia ku šťastiu nevinnej jeho dcéry. Ottilia vychovávaná bola vo všetkých cnosťach a vedách svetských. Ačkoľvek nebola mníškou, slúžila predsa všetkým kláštornicám za príklad dokonalosti kresťanskej. Kojnú svoju, ktorá stala sa mníškou, milovala jako vlastnú matku a opatrovala ju verne a útle až do blahoslavenej jej smrti. S láskavou matkou Bervindou dopisovala si tajne a dostávala od nej značné peniaze, ktoré vynakladala na podporu chudobných. I bola šťastlivá a spokojná so stavom svojím, a len to bolelo ju, že je vzdialená od rodičov, ktorých veľmi milovala a že otec má také tvrdé srdce oproti

nej. Tak vyrástla Ottilia v kláštore v krásnu, zbožnú a učennú pannu. Modlievala sa horlivo a dávala štedré almužny, aby milostivý Boh obmäkčil zatvrdilé srdce otcovo.

I brat Hugo dopisoval sestre svojej do kláštora a dával jej zpravu o rodičoch, po ktorých túžila, ba posielal jej i bohaté dary: ale to všetko neuspokojovalo celkom Ottiliu. Dary rozdávala medzi chudobných. I prosila brata, aby jej vyprostredkoval udobrenie a lásku otcovu. Milovaný brat vynaložil všetko, aby udobril otca; ale tento stál tvrdo na tom, že nechce dcéru vidieť. Vznešený brat Hugo myslel, že sa obmäkčí srdce otcovo, keď uzre cnostnú a krásnu dcéru svoju. I písal sestre Ottilii, aby osobne prišla na hrad Hohenburg, kde vojvodca Adalrich býval vtedy s rodinou svojou. Áno, poslal i voz do kláštora, ktorý mal priviezt' milovanú sestričku na hrad otcovský. Naradovaná Ottilia uposlúchla milovaného a ochotného brata. Vojvodca Adalrich stál práve pri zámku na vrchu, na ktorom sa tento vypínal, keď Ottilia viezla sa hore strmou cestou. I opýtal sa synov, ktorí dívali sa s ním do údolia, kto by to prichádzal. Tichý a láskavý syn Hugo odpovedal: «To je Ottilia, vlastná tvoja dcéra, ktorá túži po tvojej láske otcovskej. Úbohý myslel, že otec prijme ju láskavé; preto doložil: «Ja sám som ju pozval; lebo som myslel, že sa ti zavďačím. Ale otec Adalrich zahorel náramným hnevom v zatvrdilom srdci svojom, vytrhol meč a smrteľne poranil syna, že zamdlený padol na zem. Hrozný pohľad na krvácajúceho syna priviedol zúrivého Adalricha k rozumu. Náramný bôľ a zdesenie zaujaly predtým necitné a tvrdé jeho srdce. Zaniesol do paloty na smrť raneného syna a starostlivé dal ho ošetrovať.

Medzi tým, čo sa toto dialo na hrade Hohenburgu, prišla Ottilia na povoze svojom ku bráne, vstúpila bojzhlivo do paloty, blížila sa a padla zaslzená k nohám otcovým. Pohľad na umierajúceho syna a teraz na krásnu, strachom sa trasúcu, i slziacu dcéru prelomil kôru ľadovú, ktorá objímala posiaľ srdce Adalrichovo: so srdečnosťou a útlosťou pozdvihol zo zeme anjelskú pannu, vyobjímal a vybozkával ju a zaviedol k uplakanej bôľnej matke Bervinde. A od toho okamihu prebývaly na pyšnom vojvodskom hrade Hohenburgu jednota, radosť, veselosť a blaženosť.

Radosť žiarila sa z očí Adalrichových, kedykoľvek uzrel krásnu a nábožnú svoju dcéru. Veď Ottilia bola príčinou, že premohol úplne zlé náruživosti a že otváral srdce svoje dobročinnosti. Šťastlivý bol v tom povedomí, že napravil neprávie svoje a že môže plniť povinnosti svoje otcovské v hojnej miere oproti zaznáwanej prv cnostnej dcére svojej. Ale najblaženejšia bola láskavá matička Bervinda, keď mala pri sebe oplakávanú anjelskú dcérušku, i neprestávala vrúcnyimi modlitbami ďakovať za ten dar milostivému Bohu. A zbožná vznešená panna Ottilia usilovala sa ošťastniť všetkých domácich cnosťami svojimi: pokorou, trpezlivosťou, nábožnosťou, štedrosťou oproti chudobným. Múdrosťou svojou, ktorú osvojila si v kláštore, slúžila otcovi pri obťažnej správe vojvodstva, a jeho obyvateľov snažila sa odchovať za dobrých kresťanov. I zaujala celkom srdce otcovo. Časom chcel otec vydať zbožnú Ottiliu za istého vojvodu. Ona riekla úprimne, že sa obetovala službe Pána Ježiša Krista a že chce vždy žiť ako neporušená panna. Otec prestal naliehať na nevestu Kristovu; neprekážal jej úmysle, zdal sa byť uspokojený; ale predsa tajne mrzel sa, že bol v nádeji sklamaný: i dal jej v nevôli chudobnú výbavu, aby si robila, čo chce. Svätá panna navykla bola už na utrpenie a nedala sa tým myliť a zarmútiť. I vyvolila si osamelú odľahlú izbičku na zámku, stránila sa spoločnosti a veselých zábav i hostín a viedla život samotársky. Výbavu svoju rozdala chudobným a dňom i nocou modlievala sa za svojho otca, aby mu milostivý Boh odpustil previnenia, ktorých dopúšťal sa predtým v náruživosti svojej. — Jedného dňa postretol otec Ottiliu, ako išla s almužnou ku

chudobnému človekovi. Spýtal sa jej, kam ide. Pokorná dcéra odpovedala ticho: «Nesiem trochu múky ovsenej, aby som pripravila pokrm pre nemocného^ Tieto slová bodly hlboko do srdca otcovho. I riekol jej: «Zabudni, milá dcéra moja, na chudobný a trapný svoj život; od dnešného dňa budeš sa mať lepšie.» Už dávno vedel, že šľachetná jeho dcéra chce utvoriť spoločnosť bohumilých panien, ktoré by sa staraly o spasenie duše svojej a obetovaly život svoj i pre blaho bližných. I chcel teraz už napomôcť zbožnú dcéru, aby sa jej túžba mohla uskutočniť. K tomu cieľu daroval jej roku 680 hrad Hohenburg so všetkými statkami a dôchodkami. Keď jej odovzdával rodinný hrad, riekol: «Modli sa s pannami svojimi za úbohú moju dušu, aby sa jej dostalo odpustenie hriechov.» Otilia premenila hrad Hohenburg na kláštor.

Za desať rokov pracovalo sa na hrade Hohenburgu, pokým bol dôkladne upravený na kláštor. Medzi tým časom sišly sa okolo Otilie mnohé šľachetné panny z nízkeho i vysokého rodu, ktoré všetky prialy si žiť dľa jej príkladu a vyhľadávať spasenie duševné. Zbožná Otilia stala sa prvou ich opátkou. A sestry nie len zdokonaľovali seba v bohumilých cno-sťach, ale snažily sa byť užitočnými i ľuďom; podporovali chudobných, opatrovaly nemocných. Práce ručné striedaly sa u nich s modlitbou a s prespevovaním nábožných piesní a žalmov. Vlastný kňaz odbavoval služby Božie. Bohumilý život Otilie bol irn pravidlom, ktorým sa riadily. Ale obozretná predstavená badala, že ich spoločnosti treba istých pravidiel, keď sa ona má udržať na dlhé budúce roky. I shromažďila sestry a riekla: «Viem, najdrahšie sestry moje, že nevládzeme konať primnoho pre Pána Ježiša Krista, a že i najväčšie zapieranie seba nemá nás odstrašovať od poklony, ktorú konať máme pred ukrižovaným Bohočlovekom. Ale treba nám predísť predhádzkam a posúdeniu svojich nástupníc. Položme medze prísnosti, ktorá môže usmrtiť telo bez toho, že by potešila dušu; a nepremeškávajme také cvičenia, ktoré čistia srdce a posväcujú ho. Život podľa istých stálych pravidiel treba nám v terajšom postavení našom. Složím vám teda také pravidlá, ktoré by zaväzovaly nás nie len ku životu rozjímavému, ale i ku životu činnému.® Všetky zbožné panny súhlasily. A ona dala spoločnosti primerané pravidlá, ktoré prevzala z rádu sv. Augustína, sv. Benedikta a sv. Kolumbána. Tie pravidlá poukazovali, jako možno pri miernom zapieraní seba základne očisťovať srdce a po-sväťovať. Sama žila potom prísnejšie, nežli to požadovala dľa pravidiel od sestier svojich duchovných. Odovzdávala sa celkom prísnemu zapieraniu seba: chlieb jačmenný a zeleniny byly jej potravou, a vodu, ktorú nepožívala v pôste, nápojom; celú noc trávievala na modlitbách a keď ju sen nútil na odpočinok, skala bola jej posteľou.

Horlivá opátka vynikala nielen zbožnosťou, ale i dobročinnosťou oproti bližným. Ona znala hojiť nemoce duševné bližných a pomáhať výdatne v trápení telesnom a v nemociach chudobným. A tak v krátkom čase stal sa kláštor Hohenburgský, ktorý dostal od ľudu meno «Vrch Otilie, miestom cností kresťanských. Kláštor stál na vysokom vrchu. Keď zbožná opátka zbadala, že mnohí chudobní a nemocní pre slabosť a chorobu svoju nevládali dojsť na strmé temeno vrchu do kláštora, vystavila na úpätí vrchu nemocnicu a chodievala denne dolu z kláštora a obsluhovala ich čo starostlivá matka.

Láskavými slovami donútila zbožná Otilia otca svojho Adalricha, že ubytoval sa pri novom kláštore a venoval život svoj kajúcnemu pokániu a nábožnému životu. I bohabojná matka Bervinda sprevádzala ho do skromného zátišia. A obaja slúžili horlivé milostivému Bohu pri dobročinnom kláštore dcérinom. A keď Boh dopustil ťažkú nemoc na vojvodu, opatrovala ho starostlivé a útlcitne svätá dcéra Otilia, obľahčovala mu veľké jeho bôle, tešila a posilňovala

ho. Kajúcny otec zomrel dňa 20. februára r. 690; o deväť dní na to nasledovala ho do večnosti zbožná jeho manželka Bervinda. Keď sa modlila v kaplnke sv. Jána Krstiteľa, odletela čistá jej duša náhle do večnej slávy. Smutná Otilia uložila smrteľné ostatky milovanej matky do hrobu ku boku otcovmu a neprestávala sa modliť za dušu otcovu, ktorý dopúšťal sa bol v živote mnohých prenáhlených nespravodlivostí. Ona myslela si často: „Keď na druhom svete odplácať sa bude neláskavosť a tvrdosť srdca tvrdosťou, jaké-že muky znášať bude otec môj vo večnosti!“ I modlievala sa a nariekala celé dni, prosievala milostivého Boha o pokoj pre dušu otcovu, postievala sa ešte prísnejšie, dávala hojnejšie almužny chudobným, aby dosť učinila za tvrdosť srdca otcovho a vydobyla mu milosť Božiu. A zbožná jej modlitba, srdečné jej slzy a skutky lásky došli vyslyšania u milostivého Boha. Po piatich dňoch bolo jej zjavené i niektorým sestrám, že duša otcova prijatá bola do slávy nebeskej. A zbožná dcéra Otilia rozveselila sa a ďakovala srdečne Bohu za nesmiernu milosť.

Do kláštora na vrchu Hohenburgskom vstupovalo vždy viac a viac zbožných panien, a z blízka i z ďaleka hrnul sa veriaci ľud, aby sa pokochal na bohumilom živote sestier kláštorňích. Dve kaplnky, tam vystavené, nepostačovali. Opátka Otilia vystavila ešte i priestranný chrám, ktorý zasvätila preblahoslavenej Panne a Rodičke Božej, Márii; pri ňom sriadila nové kaplnky, v ktorých zbožné sestry pri návale veriaceho ľudu v samote a tichosti odbavovať mohli pobožnosť svoju.

A keď behom času vstúpily zase mnohé panny do nového rádu, že ich bolo naraz 130 a kláštor nemohol im poskytovať dostatočného miesta, začala sv. Otilia stavať nový kláštor pri nemocnici na úpätí vrchu Hohenburgského. Táto stavba zapríčiňovala sv. opátke mnoho namáhania a starosti, ale sv. Otilia odolala všetkému. Nábožný pútnik, ktorý prichodil zo Svätej Zeme, podal jej tri ratolesti lipové, aby ich posadila pred bránou kláštorskou proti vetru a nepohode, a riekol, že ony vyznamenávajú tri veľké cnosti: vieru, nádej a lásku. Halúzky lipové prijaly sa, vzrástly spolu s novým kláštorom, ktorí stal sa školou zbožnosti a lásky kresťanskej. Tento stánok dostal meno «Nižší kláštor (Nieder-Münster)», ktorý zaujaly nové sestry.

Za túto obetovavú službu a horlivú lásku vyznamenal všemohúci Boh svätú Ottiliu mnohými milosťami. Svätá Otilia riadila horlivé oba kláštory a nemocnice. Každodenne putovala dolu s vrchu, aby ošetrovala nemocných i tam. Jedného dňa zaklopal niekto na dvere nemocnice. Svätá otvorila, a pred ňou stál malomocný človek, plný rán, že strašne bolo pozreť na neho, i prosil o almužnu. Neznesiteľný zápach vychádzal z jeho ranavého tela. Horlivá opátka zdesila sa a hrôzou premožená ustúpila nazpät. Ale hneď spamätovala sa a pri rozpomienke na nekonečnú lásku Pána Ježiša Krista k ľuďom pristúpila k nešťastníkovi, objala ho láskavé, podala mu pokrmu a keď ho poobsluhovala, dala sa do skrúšeného modlenia zaňho, aby mu Boh poprial trpezlivosti alebo aby mu navrátil milostivé predošlého zdravia. A milostivý Boh vyslyšal jej modlitbu. Hľa, ten nešťastník, ktorý bol pred chvíľkou predmetom hrôzy a ošklivosti, stal sa šťastným človekom; lebo bol úplne vyhojený a zdravý.

Jedného dňa išla sv. Otilia z nižnej nemocnice hore do kláštora. Na strmej ceste postretla nemocného, ktorý smädom skoro zahynul. Nebolo nikde vody, aby občerstvila nemocnému vyschnuté ústa. Svätá hodila sa na kolená a prosila Boha o pomoc. A hľa, milostivý Boh dopustil zázračne, že z blízkeho hradu skalnatého vytekať začala čerstvá voda, z ktorej napil sa nemocný a bol uzdravený. Na tento zázrak upomína posiaľ hojný prameň čerstvej vody, ktorý vyteká zo

skaly, ležiacej asi štvrt' hodiny cesty pod kláštorom Hohenburgským, a steká dolu ku nižšiemu kláštoru, i nosí meno «Prameň Ottilie (Odilienbrunnen)».

Za štyridsať rokov pôsobila sv. Ottilia požehnané v kláštoroch a nemocnicach svojich. Na stá chudobných a nemocných bolo tu opatrované. Na stá panien našlo pod jej správou pokoja a spasenie duševné. Z týchto ústavov jej lásky vylievalo sa požehnanie Božie na celý ten kraj po mnohé storočia, kým hrôzovláda revolúcie francúzskej (koncom sedemnásteho storočia) nezničila tie kláštory a nemocnice. Ale posiaľ hlásajú ich rumy slávu obetovavosti a lásky sv. opátky Ottilie, ktorá až do blahoslavenej smrti svojej obsluhovala nemocných a chudobných zbožných pútnikov a cudzincov, a viedla ku spásu nie len podriadené sestry svoje, ale i okolitý ľud. Modlitba a štúdium, zapierame seba a obsluha bližných bývalý jej zábavou. Zнала dokonale i latinsky a písala zručne tou učenou rečou.

Tak žila sv. Ottilia až do roku 720. Keď pocítila, že blíži sa jej smrť, dala sa zaniest' do kaplnky sv. Jána Krstiteľa, kde bola usnula jej zbožná matička Bervinda. I volala sestry kláštorne k sebe, prosila ich, napomínala jako matka dcéry, keď odchádza od nich na večnosť, aby vždy mali v srdciach a pred očami Boha, aby neupúšťali od horlivosti svojej, ale aby vždy dobre činili a v modlitbách svojich pamätali na ňu a na jej rodinu. I požehnala ich a naložila, aby išli do chrámu Panny Márie a prosily Boha za blahoslavené jej skonanie.

Potom dala si podať skrze kňaza, ktorému sa vyspovedala, prevelebnú Sviatosť oltáru a tíško usnula v Pánu dňa 13. decembra roku 720. Keď zbožné mníšky navrátily sa z chrámu, našli milovanú sv. opátku mŕtvú a oplakaly ju jako najláskavejšiu matku.

Telo sv. Ottilie pochované bolo v kaplnke sv. Jána Krstiteľa. Jako za života, tak i po smrti oslávená bola sv. Ottilia mnohými divami a zázrakami, ktoré dialy sa na jej prímluvu. Hrob jej navštevovali prostí kresťania i vznešení, a utiekali sa k nej vždy o prímluvu v nemociach očných, jako až podnes. Vo veľkej úcte bola tá skala v kaplnke záhradnej, na ktorej kľáčiavala a modlievala sa za duševné spasenie otca svojho.

Roku 1354 bol otvorený nádherný jej hrob v prítomnosti cisára Karola IV. a biskupov Štrasburského a Olomuckého a telo jej panenské objavené bolo celkom neporušené. Cisár Karol IV. vyžiadal si rameno sv. Ottilie, ktoré oddelilo sa od ostatného tela a bolo donesené do Prahy, kde sa posiaľ prechováva. Sv. cirkev zasvätila 12. december blahoslavenej pamiatke jej.

Sv. Ottilia je patrónkou Elsaska a vyzývaná býva o pomoc v nemociach hlavy, a menovite očí.

Vyobrazuje sa jako opátka v rúchu kláštorom, v ľavej ruke drží palicu pastiersku, v pravej otvorenú knihu, na ktorej listoch vidieť dve oči; v pozadí vídať na vysokom vrchu, i pod ním dva kláštory s chrámami; u nôh je pohodená koruna vojvodská.

Poučenie.

Sv. Ottilia napomínala pred blahoslavenou smrťou svojou sestry svoje kláštorské takto: «Pamätajte, že čas je krátky, a že milosť vždy je hotová podporovať pokorné srdcia pri ich zkuškách. Majte vieru, modlievajte sa v hodinu pokušenia: a zvíťazíte nad nepriateľom pokolenia ľudského. Šťastná večnosť otvorená je len vytrvanlivosti.» Čo sv. opátka kládla na srdce kláštornicam, to sama plnila skvele v živote. Ona bola obťažaná v útlej mladosti nemocou, slepotou; a preto, že to sama zakúsila, potom bola takou horlivou milovnicou nemocných a používala čas života svojho ku milosrdenstvu. Ona poznala v utrpení, ktoré treba bolo jej znášať

od tvrdého otca, že Boh podporoval ju milosťou svojou pre jej pokoru a oddanosť do vôle Božej. Ona mala silnú vieru v Boha, že obráti žiaľ jej v radosť, a nesklamala sa. Horlivé modlievala sa za obrátenie tvrdého otca a kľáčiavala na tvrdej skale, aby Boh obmäkčil zatvrdilé srdce jej otca a pohol ho ku opravdivému pokániu a zadosťučineniu za nepravosti, ktorých dopúšťal sa bol v prchlivosti svojej: a horlivou modlitbou svojou zvíťazila nad nepriateľom pokolenia ľudského, diablom, ktorý bol zatvrdil a pýchou svetskou naplnil jeho srdce. Ona bola vytrvalá v službe Božej a v priateľstve s Pánom Ježišom Kristom, ktorému zasvätila svoj život v útlej mladosti; lebo znala, že večné blahoslavenstvo možno dosiahnuť horlivosťou a vytrvanlivosťou v službe Božej. Ona bola nekonečne šťastná v srdečnom priateľstve svojom s Pánom Ježišom Kristom; lebo znala, čo hovoril o tom priateľstve sv. Ambróz: «Keď je tu (prítomný) Ježiš, zdá sa všetko byť tu dobrým, a nič nezdá sa byť ťažkým; ale keď nie je tu Ježiš,tedy je všetko tvrdým. Keď Ježiš nemluví vnútorne, nič je útecha jeho. Či nestala chytro Maria Magdaléna s miesta, na ktorom plakala, keď riekla jej Marta: „Majster je tu a volá ťa?“ Šťastlivá to hodina, keď Ježiš volá od slz k radosti duchovnej! Jaký suchý a tvrdý si ty (človeče) bez Ježiša! Jaký bláznivý a máno-myseľný, keď žiadaš niečo okrem Ježiša!

Či to nie je väčšia škoda, než by si utratil celý svet? A čo môže dať tebe svet bez Ježiša ? Keď Ježiš je a tebou, nemôže uškodiť tebe žiadon nepriati. Najchudobnejším je, kto žije bez Ježiša, a najbohatším je, kto je v priateľstve s Ježišom.» Sv. Otilia žila vždy v priateľstve s Pánom Ježišom, nasledovala Ho v milosrdenstve oproti bližným a nedala sa zastrašiť ničím, aby ho konala. Ona vedela, čo riekol sv. A. Malarikus (+ 622. v Auvergne vo Francúzsku): «Čím viac darujeme biednym, tým viac vyhráme, aby Boh poprial nám, čo žiadame od Neho.» Kresťane, nasleduj sv. Ottiliu vo vytrvalej službe Pána Ježiša Krista; buď milosrdným oproti bližným svojim, aby si došiel milosrdenstva!

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si v cnosti svätej panny Svojej Otilie preukázal divotvorné skutky, prosíme nevyčerpatelné milosrdenstvo Tvoje, aby jako si odňal tmu zrodenej slepoty jej, osvietil si i nás skrze prímluvu a zásluhu jej a popriať nám ráčil milosť večného blahoslavenstva. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

13. decembra.

Sv. Lucia, panna a mučenica.

Meno sv. Lucie pripomína sa od najstarších časov každodenne v kánone (v modlitbách pravidelných, ktoré trvajú od «Svätý» až na koniec) sv. omše a je vo sv. cirkvi veľmi slávne. A zasluhuje to svätá pre skvelé cnosti svoje a pre smrť mučenícku, ktorou zvelebené bolo meno Božie medzi pohanmi.

Sv. Lucia narodila sa koncom tretieho storočia po Kristu Pánu v staroslávnom meste Syrakusách na ostrove Sicílii. Rodičia jej boli zemanía a bohatí kresťania. Vychovávaná bola od malička v kresťanstve výborne. Nábožná matka Eutychia starala sa veľmi o to; ona vodievala dcérušku ku hrobom sv. mučeníkov, aby ich príkladom bola povzbudená ku horlivosti vo sv. viere. Predčítávala jej životopisy sv. mučeníkov, zvlášte sv. Agáty, ktorá pred rokami umučená bola v meste sicílskom Katanii. A keď pri tom čítaní zalialy sa slzami očká útlej Lucie,

rozprávala jej matička, jakú veľkú slávu získali oni na nebi. A sv. Lucia, takto vychovávaná, milovala Pána Boha od najútlejšej mladosti, žila nábožne, obetovala Mu nevinné dieťaťacie srdce svoje a tajne složila sľub, že ostane pannou cez celý svoj život a s čistým srdcom panenským venuje sa výlučnej službe Spasiteľovej. Za vzor svojho života vyvolila si sv. mučenicu Agátu. Tak vzrástla v cnostnú prekvetajúcu pannu.

Po smrti otcovej chcela starostlivá matka Eutychia vydať vznešenú Luciu za mladého, poriadneho šľachtica (zemäna), ktorý posiaľ bol pohanom; lebo si myslela, že stane sa pri boku zbožnej dcéry kresťanom. Keď dozvedela sa Lucia o úmysle matkinom, naľakala sa a dala sa do skrúšenej modlitby, aby prekazila toto nemilé spojenie. A milostivý Boh ochraňoval jej nevinnosť. Matka Eutychia upadla dopustením Božím do ťažkej nemoce a lekári nemohli jej spomôcť. Lucia neunavene obsluhovala ju a opatrovala. Nemoc trvala za štyri roky. Zbožná dcéra veľmi trápila sa nad nemocou milovanej matky. Toho času dialy sa na hrobe sv. Agáty, mučenice, divotvorné uzdravenia. A Lucia nahovorila nemocnú matku, aby sa dala zaniest' do Katanie ku hrobu sv. mučenice Agáty a tam prosila Boha o milostivé uzdravenie. Matka privolila. I prišli do chrámu, v ktorom nachádzal sa hrob milostnice Božej. Pri službách Božích čítané bolo práve sv. Evanjelium o uzdravení ženy, ktorá nemocná bola na krvotok, ktorý sužoval jej matku už za štyri roky. Touto udalosťou evanjelickou posilnená bola viera zbožnej dcéry Lucie vo veľkej miere. Ona modlila sa horlivé a nariekala neprestajne u hrobu sv. Agáty, aby vyprosila pomoc matke svojej. Bôľom premožená upadla do tichého spánku. I zjavila sa jej mučenica panenská, ktorú sprevádzali anjeli, i riekla jej: Lucia, sestra moja, čo že žiadaš odo mňa? Veď sama môžeš urobiť to svojej matke. Hľa, viera tvoja a dôvera spomohly matke tvojej; ona je zdravá. A tiež máš vedieť, že panenstvom svojím pripravila si Bohu milé prebývanie v srdci svojom a že Ježiš Kristus skrze teba preslávi Syrakusy, jako oslávil skrze mňa Kataniu.» Lucia prebudila sa po tomto zjavení a naradovaná matka Eutychia oznámila jej, že sa cíti byť uzdravenou. Obe ďakovali milostivému Bohu.

V tomto radostnom okamihu zjavila Lucia matke svojej, že už dávno posvätila panenstvo svoje Pánu Ježišovi a že chce v ňom zotrvať až do smrti a nikdy sa nevydá. Áno, riekla i to matičke svojej, že sv. Agata posilňovala ju vo zjavení ku vernému zachovávaní toho spasiteľného sľubu. I riekla matke: «Nehovor mi, prosím ťa, nikdy viacej o ženíchovi pozemskom: ženíchom mojím je Pán Ježiš Kristus. A pre Neho i pre blahobyť Jeho veriacich vydaj mi veno, ktoré prichystala si mi na vydaj. Matka odpovedala: «Dedictvo tvoje dobre je opatrené po smrti otca tvojho. Ale dočkaj, kým neumrem, potom nalož s ním dľa vôle svojej.» Lucia dala sa do prosenia: «Počuj ma, prosím ťa, matička moja! Nemôže byť milé Bohu, keď sa Mu obetuje to, čo nemožno viac užívať. Obeta, ktorá náleží Bohu, má sa diať zo slobodnej vôle a so zaprením seba.» Tieto srdečné a odôvodnené slová dcérine premohly nechť matkinu. Z povďačnosti za obdržanú s horenosťou uzdravenia z ťažkej choroby, odhodlala sa, kým je ešte zdravá a živá, vyplniť vôľu svätej dcéry svojej. A keď navrátily sa do mesta rodného Syrakús, rozdávaly plnými rukami všetok majetok svoj medzi chudobných. A sebe ponechaly iba toľko z celého veľkého majetku, čo by potrebovaly na skrovnú výživu.

Mladý urodzený pohan, ktorý túžil po sväzku manželskom s cnostnou a prekrásnou bohatou pannou kresťanskou Luciou, počul, že Eutychia s dcérou svojou na verejnej dražbe predávajú drahé klenoty a iný majetok. Divil sa tomu a pátral po príčine. I pýtal sa slúžky Eutychinej, čo to má znamenať. Verná slúžka, ktorá bola horlivou kresťankou, nechcela mu

povedať, že nebude nič z jeho svatby, ale riekla opatrne: «Panie moje poznaly statky veľkej ceny, a túžia po nich, a preto predávajú nepotrebné veci, aby mohli dosiahnuť tie drahocenné statky.» Toto bola svätá pravda; lebo jak vznešená panna Lucia, tak zbožná matka jej Eutychia chcely almužnami vydobýť si najdrahocenejší majetok, dedičstvo kráľovstva nebeského. Pohanský mladík uspokojil sa tými slovami vernej slúžky a myslel dľa svojho spôsobu pohanského, že chystá sa mu veľký statok čo veno Luciiné.

A sám doposielal im kupcov, ktorí mali odkupovať ich drahocennosti. Ale tento blud u mladého pohana netrval dlho. Keď badal, že všetky peniaze, ktoré sa utŕžily za odpredané veci, domnelá matka vynakladá ku podpore nemocných, chudobných a zbožných pútnikov, a keď počul, že nie len majetok, ale i ruka vznešenej kresťanskej panny ztratená je pre neho: začal zúriť a láska jeho smyselná obrátila sa v hroznú nenávisť. A domnele urazená jeho hrdosť i sklamaná lakota po-púdily jeho pohanské srdce ku krvavej pomste. — Mladík pohanský bežal v zlosti svojej ku vladárovi Paschasiovi, a obžaloval u zúrivého pohana štedrú dobrodejku chudobných, Luciu, že nezachovala mu vernosť, premárnila ľahkomyseľne veľký majetok, ktorý mala oddať mu jakožto svoje veno, a že je horlivou kresťankou. Toho času prenasledoval krvavé cisár Dioklecian a spolupracovníci jeho Maximian Herkulius a Galerius úbohých bezmocných kresťanov, i vydal bol prísny rozkaz, aby zavraždený bol každý verný vyznavač Kristov.

Paschasius dal uväzniť kresťanskú pannu, a keď bola predvedená pred jeho stolicu súdnu, žiadal od nej, aby odriekla sa kresťanstva a hneď obetovala modlám. Sv. Lucia odpovedala: «Neznám iného Boha okrem všemohúceho Stvoriteľa neba i zeme. On žiada, aby sme prinášali mu obeť čistú a nepoškvrnenú. A náboženstvo moje je také čisté a nepoškvrnené, jaké žiada Boh a Otec nebeský: navštevovať siroty a vdovy v ich súžení a nepoškvrnene zachovať seba od tohoto sveta. To som robila za tri roky a tým obetovala som sa i živému Bohu. Celý majetok svoj rozdelila som chudobným. A keď nemám už nič, čo by som obetovala, tak podávam sama seba Bohu jako živú obeť.» Vladár riekol prísne: «To môžeš hovoriť rovným sebe: ja pridržam sa rozkazov cisárskych. Kresťanská panna smeľe hovorila: «Jako vladár pridržaj sa rozkazov cisárskych; ja jako kresťanka konám dľa zákonov Božích. Ty bojíš sa cisárov, ja bojíam sa Boha. Ty vyhľadávaš priazeň cisársku, ja milosť a priazeň Božiu. Konaj povinnosť svoju dľa vôle svojej; ja robím to, čo je mne ku spaseniu. Pohan nadhodil: «Ty si premárnila majetok s ledajakými ľuďmi, ktorí ťa sviedli k nešťachetnému životu. Sv. Lucia shrozila sa nad necudnosťou pohana-novou a riekla slávnostne: «Majetok svoj uložila som iste a bezpečne. S nešťachet-nými ľuďmi neobcovala som nikdy. Medzi nich patria modlári, nemravníci, ktorí domáhajú sa svádzať veriacich, aby stali sa nevernými Pánu Ježišovi, aby opustili pravého Boha a Stvoriteľa, i klaňali sa modlám kamenným a dreveným, a zničili si večne telo i dušu.» Vladár okríkol sv. Luciu: «Tvoje smelé slová zamlknu, keď počn; mučenie!» Sv. Lucia odpovedala na hrozbu tyranovu: «Slovo Božie nemôže byť umlčané! A ja som slúžkou Božou. Boh povedal, že Duch svätý hovoríť bude skrze sluhov Svojich pred stolicami súdnymi; lebo on prebýva v čistých dušiach.» Zlostný pohan pýtal sa posmešne: «Teda ty máš Ducha Božieho v sebe?» Sv. panna odpovedala vážne: «Ano; apoštol uisťuje, že všetci, ktorí žijú nábožne a čisté, sú chrámom Božím a že Duch svätý prebýva v nich.» Pohan zahrozil posmešne: «Hneď urobím, že tento Duch svätý ťa opustí. Dám ťa odvieť na miesto verejnej hanby!» Sv. Lucia neohrozene riekla necudníkovi: «Keď neprivolím k nešťachetnosti, neutrpí nevinnosť moja škodu, nebudem zneuctená. Ani niet moci a násilia, ktoré privedly by mňa k hriechu.»

Nahnevaný pohan Paschasius rozkázal vojakom, aby sv. Luciu odviekli do zlopo-vestného domu verejnej necudnosti a hanby aby tam hanobným násilienstvom bola panenskej nevinnosti pozbavená a usmrtená. A hľa, keď vojaci chceli ju odvieť z miestnosti súdnej, stála pevno, nepohnute, pripútaná k miestu silou Božou. Úslužní vojaci namáhali sa všemožne, aby pohli ju s miesta. Všetko márne. Priviazali ju o žrebca, ale ani ten nemohol sv. pannu pohnúť s miesta, na ktorom stála ako prikovaná. Rozbesnený vladár kričal v zúfalstve svojom. I myslel zaslepený neznaboh, že sv. Lucia čarami nedá sa pohnúť s miesta. Dal zavolať čarodejníkov pohanských, aby rozviazali sväzky jej čarov. Márne čarili a namáhali sa žretci pohanskí, i škripali v besnote a v hanbe zubami.

Sv. Lucia pokojne dívala sa na nevládnosť sluhov modlárskeho, i riekla: «Nie, to nie sú žiadne čary: to je skutok Ducha svätého! Vladáru, rozkáž, aby tisíce rúk popadly mňa, použi každé násilie, nič nevykonáš proti mne. Hľa, teraz môžeš rukama hmatat, že Duch svätý prebýva vo mne. Odlož neveru svoju, polepši sa a ver v pravého Boha!»

Paschasius triasol sa hnevom a hanbou, že nemohol zlosť svoju vyliat' na slabú prečistú pannu. Obával sa, že ľud pohanský bude vysmievať jeho slabosť a nevládnosť, i rozkázal katom doniesť sirku, smolu a suché drevo a tie veci zápalisté poliat' olejom a rozložiť i podpáliť okolo sv. panny. Sv. Lucia zaradovala sa a ďakovala Bohu, že posielala jej korunu mučenícku. Katovia uposlúchli tyrana a zapálili hranicu okolo sv. Lucie. Plameň vyšľahol vysoko zo zápalných látok, ale utvoril iba oblúk okolo sv. panny, i nedotkol sa jej. Ona stála zahalená plameňom ako nejakým závojom svatobným, stála neporušená a zvelebovala žalmami veľkú zázračnú milosť Božiu. Pohanovia začali vykrikovať ako jednými ústami: «Veľký je Boh kresťanov!»

Zaslepený pohan zreval v besnote svojej tmavým hlasom: «Zakoľte ju!» Úslužný kat priskočil ku sv. Lucii a prebodol jej hrdlo mečom. Paschasius vzdialil sa celkom prestrašený vidomým zázrakom, ktorý spôsobil živý Boh. Sv. Lucia žila ešte za čas. Zbožný a neohrozený kňaz kresťanský podal jej Telo Božie, keď podplatil vojakov pohanských a odniesol ju na bezpečné miesto. Keď zápasila so smrťou, tešila prítomných kresťanov, že pohani nezadlho prestanú krvavé prenasledovať kresťanov, lebo že Boh v nekonečnom milosrdenstve Svojom smiluje sa nad vernými ctiteľmi Svojimi; i napomínala ich, aby žili cnostné, aby strážili nad nevinnosťou srdca svojho, aby dôverovali v Boha a v svätú Jeho prozreteľnosť. I modlila sa skrúsené za stálosť kresťanov v pravej viere a za obrátenie zaslepených pohanov. A keď sa modlila, zjavil sa jej anjel Boží s ratoľstvom palmovou a s laliou v ruke a odniesol čistú jej dušu do vlasti nebeskej, i odovzdal ju do rúk Pána Ježiša. To stalo sa dňa 13. decembra r. 304.

Nábožní kresťania pochovali s veľkou úctou telo sv. mučenice Lucie v meste Syrakúsach. Časom vystavený bol na mieste jej umučenia nádherný chrám. Na prímluvu jej dialy sa mnohé divy a zázraky. Tak oslávil milostivý Boh prečistú pannu a horlivú vyznavačku i mučenicu Svoju.

Tyranský a zaslepený pohan, mocný vladár rímsky, Paschasius, ktorý vzdoroval pravému Bohu a narušiť chcel srdce nevinnej panny, chrámu to Ducha svätého, zakúsil skoro prísny súd a kliatbu Božiu. Obyvatelia mesta Syrakús a ostrova Sicílie pochytili ho a zavliekli do Ríma. Tam žalovali sa trpkou na nespravodlivé utláčanie, ktorého dopúšťal sa oproti poddaným občanom, na tvrdosť jeho srdca a lakomosť, na krvavé násilnctvá. Cisár odsúdil krvavého násilníka najprv do ťažkého žalára, potom k ohavnej smrti.

Sv. Lucia vzývaná býva ako patrónka počas požiaru i proti nemu, i v nemociach očných.

Poučenie.

Sv. Lucia poznala úkol svoj na zemi: ona milovala Boha nado všetko, slúžila mu horlivé a opovrhovala márnosťou svetskou. Kresťane, poznaj i ty určenie svoje na púti tohto časného života a nasleduj sv. Luciu. Nespúšťaj sa Boha, nevyhľadávaj nedokonalé radosti medzi stvorenými vecmi. Máš vedieť, že vlast' tvoja trvácna je na druhom svete, pre ktorú máš vydobývať si v tomto živote zásluhy. Sv. Cyprián hovorí: «Pozdvihujme oči k nebu, aby svet neoklamal nás (sladkými) nástrahami!

Sv. Lucia naplnená bola najväčšou túžbou po kráľovstve nebeskom a s radosťou išla na miesto popravné, volila si naj-ukrutnejšiu smrť mučenícku. Pre ňu bola smrť bránou do raja nebeského. Sv. Cyprián hovorí o tom takto: «Večný blahoslavený život bez bázne smrti, bez konca; plnosť, nekonečnosť radosti nebeskej! Tu panuje slávny sbor apoštolov; tu radujú sa svätí proroci; tu plesajú víťazstvom okorunovaní mučeníci; a tu slávia triumf udatné panny, ktoré v horúcom boji s telom a žiadosťami vydobyly si víťazstvo. Ó jako bývajú tu odmenení milosrdní, ktorí krmili a opatrovali chudobných; jako tí, ktorí konali skutky spravodlivosti, obcovali dľa zákonov Pánových, a majetkami časnými vykupovali si poklady nebeské! Oj, k nim sa ponáhľajme najmilejší bratia, za nimi vzdychajme, aby sme boli čím skorej vo večnej ich spoločnosti u Ježiša nášho!» Kresťane, opovrhuj týmto márnym svetom a čistým srdcom túž za sv. Luciou po večnej vlasti nebeskej!

Modlitba.

Ó Bože, ráč na prímluvu sv. Lucie popriať nám, aby sme poznali, jak drahý poklad je čistota srdca, i aby sme neupadli do osídíel, ktoré kladené bývajú tomuto pokladu, a obsiahli odmenu v nebi, ktorá sľúbená je čistým dušiam. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

14. decembra.

Sv. Spiridion, biskup a vyznavač.

Tento muž Boží je slávny vo sv. cirkvi prostotou svojej viery, veľkou nábožnosťou, darom predpovedania i zázakov, a je patrón zemský Dalmácie, kde je dnes zasvätený sviatok pamiatke jeho.

Sv. Spiridion narodil sa koncom tretieho storočia po Kristu Pánu na ostrove Cypre z chudobných kresťanských rodičov. Prostí a nábožní jeho rodičia, ktorí poctivé živili sa roľníctvom a chovou dobytká, vštepovali mu do srdca od mladosti vrúcu lásku k Pánu Ježišovi, naučali ho báť sa Boha, milovať pravdu, ochotne poslúchať, i pridržali ho k usilovnosti a spokojnosti so stavom roľníckym. Od útlej mladosti bolo mu treba pásť ovce rodičovské. A on rád pásaval nevinné tvory v tichej prírode Božej a pri tom nezaháľal; ale modlieval sa, prespevoval žalmy a čítaval dľa návodu otcovho sv. Písma s takou usilovnosťou a tak pozorne, že naspamäť vedel skoro celé sv. Evanjelia. V nedeľu a vo sviatok poberal sa rád ku službám Božím a poslúchal pozorne a vnímavé výklad slova Božieho, a pri pastve rozjímal potom celý čas o tom. S ľuďmi obcoval srdečne; ale vyhýbal mnohým rečiam, svaďám a nepokojom, chránil sa i najmenšieho hriechu. A tak žil v úzkom spojení s Bohom a dorastal nevinný jako anjel do veku mužského.

Na radu rodičov vstúpil do stavu manželského s bohabojnou dcérou roľníckou a oboch spojovala rovná láska k Pánu Ježišovi. I stav manželský bol svätý. Každý ubiedený človek mal voľný prístup do ich domu a neodchádzal bez podpory; lebo oni delili ovocie krvopotnej práce svojej s každým biednym. Dom ich bol miestom svätého pokoja a požehnania Božieho. Milostivý Boh požehnal týmto zbožným rodičom dcérku, menom Irenu, ktorá bola opravdivý odlesk cnostných svojich rodičov. Spiridion složil sľub čistoty s dovolením bohabojnej manželky, keď sa narodila im táto dcérka. A keď manželka a dieťa v noci spaly, vstával zbožný muž a trval na modlitbách až do rána. Ráno išiel po prácach svojich s myslou nábožnou. V dome jeho panoval pokoj a svornosť. Nikto ho nepočul hnevať sa a vadiť. Od súrodov znášal i najväčšie krivdy a keď zbadal nepokoj medzi nimi, nemal pokoja, kým nesmieril rozvadených. Po blahoslavenej smrti manželkinej žil sluha Boží na majetku svojom s dcérou svojou Irenou, ktorá bola celým obrazom cností otcových a zaslúbila sa Bohu večným panenstvom; ona viedla domáce hospodárstvo po smrti matkinej s takou obozretnosťou a múdrosťou, že Spiridion mal času oddať sa s celým srdcom službe Božej.

Cisár Galerius Maximian zúril toho času proti nevinným kresťanom. Spiridion známy bol na celom ostrove Cypre jako horlivý kresťan. I dostalo sa i jemu tej cti, že mal verejne vydávať svedectvo o viere svojej v Pána Ježiša Krista. Hodený bol do žalára. Predvedený pred sudcu vyznával slávne vieru a nechcel obetovať ničomným modlám. Katovia mučili ho ukrutne a vypichli mu pravé oko a prerezali svaly pod pravým kolenom. Potom odsúdený bol ku ťažkým prácam v baňach. Tu biedil za dlhý čas pri krvopotnej práci a zlej potrave, a bol svojim nešťastným súdruhom príkladom trpezlivosti a oddanosti do vôle Božej. Po smrti tyranovej vrátil mu cisár Konštantín Veľký slobodu a on navrátil sa do vlasti svojej k prácam roľníckym.

A Boh omilostil stálosť vo viere verného sluhu Svojho divom. Ačkoľvek láska jeho ku trpiacim a chudobným bližným zdvojnásobila sa po dlhom ťažkom utrpení, že žiadon neodchádzal z jeho domu bez útechy štedrej podpory, predsa zlí ľudia siahali nepovoľane na skrovný jeho majetok. Raz vodrali sa zloději nočného času do jeho ovčiarne. A hľa, keď chceli odviesť jeho ovce, nemohli sa pohnúť s miesta. Nevidomá ruka držala ich jako prikovaných. Triasli sa strachom a očakávali slniečka ranného. Spiridion vstúpil do ovčiarne a našiel prestrašených zlodějov, ktorí nemohli sa pohnúť s miesta. Pokarhal ich láskavé a napomínal, aby napravili život svoj. I modlil sa k Bohu, aby odpustil im hriechy a prepustil ich na slobodu. A hovoril: «Ci ste nemohli radšej žiadať odo mňa niektorú ovcu ? A či milšie bolo vám násilne siahať po cudzom majetku? Ci nebojíte sa Boha? Ale aby ste darmo nestrážili a so strachom opatrovali ovce moje cez celú noc, dám vám tohoto barana.» A tak prepustil ich tichý muž Boží a odplatil dobrým za zlé.

Tento div, nábožnosť, cnostný život, štedrosť a múdrosť kresťanská neostaly v tajnosti na ostrove Cypre. Každý kresťan vysoko vážil si Spiridiona a usiloval sa kráčať za ním na ceste dokonalosti. Toho času zomrel biskup v meste Trimithus. Kňazstvo a veriaci ľud vyvolili pokorného sluha Božieho za biskupa. Všetci veriaci kresťania na ostrove Cypre zaradovali sa nad touto šťastnou voľbou, iba prostosrdci Spiridion predesil sa a smútil. Keď poslanci vkročili do skrovného jeho roľníckeho obydľia a oznámili mu vôľu veriacich, vyhovárал sa na nehodnosť svoju a neučenosť, i na nízky stav svoj: márné bolo jeho sopieranie. Bol odvedený zo svojho domu, vysvätený a prinútený prijať vysokú dôstojnosť biskupskú. A milostivý Boh udelil mu takú múdrosť, že sa tomu divili všetci ľudia. Jako biskup zachovával dosávadny spôsob života; žil v

svätej prostote, pracoval, keď mu to dovoľoval úrad biskupský, ako dosiaľ na poli a vyhľadával si rukama, ako sv. apoštol Pavel, výživu svoju. Zbožná jeho dcéra Irena starala sa o domácnosť. Pokrm jeho bol veľmi skrovný i chlieb a mlieko poskytovaly mu hody. Okres jeho biskupský bol veľmi malý a veriaci jeho boli z väčšej čiastky chudobní ľudia. Preto boli i dôchodky jeho veľmi chatrné. A predsa delil príjem svoj na tri čiastky: jedna čiastka bývala vynakladaná na potreby domáce; druhú obetoval chudobným a z tretej pomáhal ľuďom, ktorí nenadále prichádzali do biedy a ktorí povinní boli navracat' pôžičku, keď prišli k majetku. Povinnosti svoje biskupské konal svedomite, láskavé; kázaval horlivé s múdrosťou a svätým pomazaním. Upevňoval vieru, privádzal hriešnikov k pokániu a nábožnosti. Slovom, sv. Spiridion bol prostredníkom milosti Božej pre mnohých obyvateľov na ostrove.

Keď prišiel niekto k nemu, aby vypožičal si peniaze, ukázal mu iba skryňku, v ktorej boli uložené peniaze; a mohol si sám vziať, koľko potreboval. A keď niekto prišiel, aby navrátil vypožičaný dlh, dovolil mu, aby ho sám vložil do nádoby. Takú dôveru mal sv. Spiridion v ľuďoch. Stalo sa, že jedon človek upadol do pokušenia a chcel zneužiť dôveru biskupovu. Prišiel vrátiť požičané peniaze, vložil ich do pokladničky; ale zase vzal ich nazpät' a nevy-nahradil. Po dlhšom čase upadol do biedy a potreboval peniaze. Prišiel k sv. biskupovi s prosbou, aby mu zase požičal. Sv. Spiridion poukázal ho na pokladničku; ale ona bola prázdnu. Povedal to sv. biskupovi; tento mu riekol: «Podivno, že ty si jediný, ktorý nenachádzaš tam ničoho. Rozmysli si, syn môj, či si požičané nazpät' navrátil ?» Klamár poznal, že je odhalený jeho úskok a vyznal kajúčne svoj hriech.

Dcéra sv. Spiridiona, Irena, prevzala od jedného kresťana značné peniaze pod svoju opateru. Po blahoslavenej jej smrti žiadal si on uložené peniaze; ale nikde nemohli ich nájsť. Spiridion išiel k hrobu dcérinmu, modlil sa dlho skrúšene a potom dal sa hovoriť k nej jako k živej: «Irena, kde si položila ten poklad, ktorý ti bol sverený?» A zomrelá, jako by bola iba spala, odpovedala: «Otče môj, položila som ho na tom mieste doma; tam nájdeš ho.» Na tie slová išiel sv. biskup na poznačené miesto a skutočne našiel tam poklad. I riekol k dcére: «Odpočívaj, Irena, až ku všeobecnému vzkrieseniu. I usnula zase v Pánu.

Sv. Spiridion vynikal vierou, osvietenou s neba, ačkoľvek predtým neučil sa dôkladne vedy bohoslovecké. Slávný dôkaz toho dal roku 325, keď bol prítomný na všeobecnom cirkevnom sneme v meste Nicei, kde zastával s inými biskupami božstvo Pána Ježiša Krista. Kacieri a pohanskí mudrci vykrámovali jalovú svoju múdrosť a hromžili proti sv. viere; najmä jeden ľubomudrc pohanský dorážal na biskupov. I povstal sv. Spiridion a chcel pustiť sa s ním do reči. Biskupi poznali prehnanosť mudrca pohanského a domnelú neučenosť sv. Spiridiona a nezbeh-lost' vo vedách bohosloveckých, i hovorili mu, aby sa nepúšťal v nerovný zápas. Ale sv. Spiridion nedal si brániť právo svoje, predstúpil pred ľubomudrca s očima plamennými a slovami ohnivými: «V mene Ježiša Krista slyš mňa a poznaj pravdu!» I začal vykladať mu jednoduchými slovami učenie sv. cirkve o najsvätejšej Osobe Pána Ježiša Krista. Ľubomudrc neodpovedal ani slova. I riekol sv. Spiridion: «Keď veríš to všetko, pod' so mnou do chrámu, aby si prijal pečať viery!» Ľubomudrc obrátil sa k súdruhom svojim a riekol: «Počujte všetci, ktorí pyšní ste na svoju vedu a ňou sa chvastáte! Pokiaľ hádali sa so mnou slovami a dôvodami, vzdoroval som tou istou zbraňou. Ale keď mluvalo sa ku mne mocou väčšou než je ľudská, tu nemohla reč ľudská odporovať; človek nemôže odporovať Bohu. Keď niektorý z vás pocítil, čo pocítil som ja pri

slovách tohoto zbožného muža, ten nech verí v Ježiša Krista a nech nasleduje tohoto starca, z ktorého hovoril Boh.» I poberal sa do chrámu za sv. Spiridionom a dal sa pokrstiť.

Za niekoľko rokov po tejto udalosti spravoval sv. Spiridion v svätom pokoji biskupstvo svoje a podporoval štedre chudobných. A Boh vyznačoval ho zriedkavou milosťou. Bola veľká drahota a chudobní obliehali s prosbami jeho obydlie. Keď nemal peňazí, aby požičal hladujúcim veriacim na drahé obilie, uzrel hada i modlil sa skrúšene nad ním. A hľa, had premenil sa na zlato a bolo spomôžené hladujúcim.

Toho času panoval v ríši rímskej Konštancius, syn cisára Konštantína Veľkého. Cisár onemocnel a lekári vyslovili sa, že jeho nemoc nie je na vyliečenie. Konštancius obrátil sa k Bohu o pomoc vo vrúcnej kajúcej modlitbe. Jednej noci, keď zase skrúšene sa modlil, zdalo sa mu, že vidí anjela, ktorý ukazuje mu sbor biskupov, medzi ktorými vynikali dvaja, od ktorých môže úfať uzdravenie; ale ani mená týchto dvoch biskupov ani ich biskupstvá neoznačil anjel. Konštancius prebudil sa, spomínal si na všetkých biskupov, ktorých znal, ale tí dvaja, ktorých videl vo sne, neboli medzi nimi. I dal povolať na dvor svoj všetkých biskupov, ktorí známi boli dľa svojho svätého života. Medzitým nachádzal sa už sv. Spiridion na ceste s učeníkom Frifyliom; lebo mal zjavenie, že cisár je nebezpečne nemocný a preto aby išiel k nemu. Muž Boží bol veľmi biedne oblečený; v ruke mal palicu z dreva palmového a na hlave ošumelý klobúk. Na prsách mal ukrytú nádobku so sv. olejom. Tak prišiel do sídelného mesta Antiochie a poberal sa do palácu cisárskeho. Strážnik nechcel vpustiť biedne odeného muža Božieho do skvelého palácu; lebo ho nepoznal, že je biskupom. A keď nedal sa odbyť, udrel ho strážnik surovo po tvári. Sv. Spiridion mlčal pri tomto neslýchanom pohanení a nadstavil surovcovi druhé líce. Pre túto veľkú pokoru zahanbil sa veľmi sluha cisársky, i pomyslel si, že toto chatrné rúcho skrýva iste muža Božieho. I spýtal sa, kto by bol. A keď sa dozvedel, že je biskupom, vrhol sa k jeho nohám a prosil za odpustenie. Sv. Spiridion pozdvihol ho zo zeme a rád mu odpustil. A toto ľahké odpustenie bolo pre nešťastníka najväčším trestom; on žiadal si prísne potrestanie, aby uspokojil svoje svedomie. Potom vpustení boli oba pútnici do palácu. Učeník Frifylius divil sa nádhere a skvostnosti v paláci. Sv. Spiridion dal sa mu hovoriť: «Co sa divíš? I cisár umre a sláva jeho pominie!» Keď vstúpil sv. Spiridion do paloty cisárovej, cisár hneď rozpamätal sa na svoje videnie, poznal muža Božieho, že je jeden z tých naznačených; vyrozprával mu videnie svoje a pokorne ho prosil, aby ho uzdravil. Sv. Spiridion dal sa do vrúcnej modlitby a potom dotkol sa rukou jeho hlavy. A cisár bol hneď uzdravený. Tento zázrak narobil veľkého kriku na dvore cisárskom. A všetci dvoranovia vzdávali veľkú úctu sv. biskupovi. Cisár chcel dať mu mnoho peňazí, ale muž Boží nechcel prijať nič, i riekol: «Peniaze pokazia viac, než napravia.» Ale cisár vnútil mu predsa veľké peniaze. Sv. Spiridion rozdal ich hneď medzi sluhov cisárskych. Toto dojalo cisára tak veľmi, že zvolal: «Veru, nedivím sa už, že ten muž Boží robí divy!»

Avšak nedostačovalo sv. Spiridionovi, že uzdravil cisára na tele. On podujal i všetko, aby uzdravil ho tiež na duši. Sv. biskup vedel, že cisár zastáva Eusebianov, obrancov to bludárstva Ariovho. I predstavoval mu, že z vďačnosti za uzdravenie má obhajovať čistotu sv. viery proti nápadom bludárskym a že nemá dopustiť, aby sv. cirkev bola i len v najmenšom ukrivdená. Napomínal ho i k dobrotivosti, k milosrdenstvu, shovievavosti a láskavosti oproti poddaným. Táto reč pôsobila mohutne na cisára, tak že od tohoto času začal sa strániť bludárov, dával veľké almužny chudobným, bol ochrancom vdov a sirôt. On bol i prvým panovníkom rímskym, ktorý

odpustil dane kňazom. Žiaľ, že neskôr zabudol na milosť Božiu, dal sa sviest' Ariá-nom a prenasledoval pravoverných biskupov.

Sozomenus rozpráva v knihe svojej ešte iný príklad horlivosti sv. Spiridiona z ohľadu bránenia čistoty sv. viery. Spomenutý Frifylius bol biskupom na ostrove Cypre. Sv. Hieronym hovorí o ňom, že býval najvýrečnejším mužom svojho storočia. Tento výrečný biskup vysvetľoval raz v shromaždení biskupov časť evanjeliuma sv. Marka a vyslovil s nepatrnou premenou na jednu jeho výpoveď. Sv. Spiridion nemohol zniesť tú malú nesprávnosť, i pokarhal ho, že nie je osvietenejším než i sv. Marek evanjelista, že má hovoriť od slova do slova jeho výpovede. I opustil shromaždenie a tým osvedčil učenému a chýrnemu biskupovi s jakou úctou má sa chovať každý človek oproti slovu Božiemu a že treba je prednášať ho s pokorou a nie dľa zručnosti výrečnosti ľudskej. Frifylius prednášal bol v meste Beryte na vysokých školách zákony svetské; ale keď bol počul o nevinnom živote a divoch sv. Spiridiona, ktorý bol predtým pastierom a neučeným mužom, nehanbil sa stať jeho učeníkom, a to preto, že si vážil tieto vlastnosti viac, než učenosť učbára práv svetských. Túto udalosť spomína Baronius v zaznačeníach svojich z roku 325.

Milostivý Boh oslávil sv. Spiridiona ešte inými mnohými zázrakmi. On vzkriesil mrtvých, odhalil tajnosti srdca ľudského, predpovedal budúce veci a vedel, čo dialo sa v diaľke. Cesty svoje konával vždy bosý a nebral nikdy ohľad na dôstojnosť svoju biskupskú, i shováral sa s každým človekom veľmi vládne a láskavé. Jedna chudobná žena, Grékyňa, priniesla k nemu svoje dieťa, ktoré bolo mrtvé. Slzy jej a zalamovanie rukama boli výmluvnejšie, než jej jazyk. Sv. biskup pozdvihoval už ruky svoje, aby sa pomodlil nad dieťaťom, ale v tom rozpamätal sa v pokore svojej, že je to opovážlivosť, čo chce robiť. Keď to videl jeho diakon, ktorý znal hlbokú jeho pokoru, riekol: «Modli sa len oťče ku Kristu, Pánovi nad životom a smrťou! On vždy vyslyší modlitbu tvoju. Keď to neurobiš, povedia ľudia, že uzdravuješ vznešených ľudí a opovrhuješ prostými.» Sv. Spiridion pomodlil sa, a chlapec vstal a bol živý. Jedného dňa vstúpil na ostrove Cypre do kostola, aby sa pomodlil. Keď uzrel tam diakona i ľudí, rozkázal diakonovi, aby prečítal časť sv. Písma. On uposlúchol a čítal pomaly a povýšeným hlasom rečníckym; lebo mal krásny hlas a chcel sa ním pochvastať pred poslucháčmi. Sv. Spiridion, ktorý prenikal do hĺbky jeho srdca, naložil mu od razu, aby zamlkol. A v tom okamihu diakon onemel. Prítomní veriaci prosili sv. biskupa, aby uzdravil nešťastníka. Na veľké prosby urobil to; ale márnivý diakon potrestaný bol na celý život, lebo mal potom slabý a zadrhľavý hlas, a nikdy viac nemohol sa chvastať vlohami svojimi, ktoré mu dal milostivý Boh. Raz prišiel sv. Spiridion k jednému nábožnému mužovi. Domáci, plní radosti nad zriedkavým šťastím, že sv. muž prišiel k ním, umývali mu o závod zaprášené bosé nohy. I jedna ženská chcela mu umývať nohy. Sv. Spiridion riekol jej: «Zena, nedotýkaj sa mňa!» A keď nechcela prestať umývať, pošepťal jej svätý príčinu, pre ktorú nechce prijať od nej obsluhovanie. Bola to smilnica. I napomínal ju k pokániu. A to ju napravilo.

Ľud veriaci miloval a ctil vysoko sv. biskupa. Slovam jeho nevzdoroval ani kresťan, ani pohan. Sv. viera rozširovala sa medzi obyvateľmi ostrova Cypru, modly pohanské klesaly do prachu. Tak požehnané pôsobil sv. Spiridion čo biskup.

Roku 347 bol prítomný na sneme cirkevnom v meste Sardike a tam horlivé zastával sv. Athanásia.

Ale už dozrel. Keď raz žal obilie, lesklá rosa padala na jeho hlavu. Z toho súdil, že skoro už zomre. Nezadlho cítil, že blíži sa mu smrť. I svolal k sebe podriadené kňazstvo a veriacich, i predpovedal im mnohé veci, ktoré stanú sa po jeho smrti. Potom napomínal prítomných krásnymi slovami, aby svedomite plnili povinnosti opravdivých kresťanov, i aby okrašľovali život svoj cnosťami, ktoré požaduje svätá viera; najviac kládol im na srdce lásku kresťanskú, ktorú zveleboval jako kráľovnú všetkých cností, a ktorú on obľuboval si za celý svoj požehnaný život. I usnul v Pánu vo vysokom veku dňa 14. decembra roku 349. Na hrobe jeho dialy sa mnohé divy, a čo predpovedal, plnilo sa. On je patrónom Dalmácie.

Sv. Spiridion vyobrazuje sa v rúchu pastierskom; v ruke má palicu; pri ňom s jednej strany je ovca, s druhej odznaky biskupské, infula a palica; pred ním pohodený je nôž, ktorým vypichneté bolo jeho oko. Alebo vyobrazuje sa v rúchu biskupskom, jako kľací a modlí sa s rozpiatyma rukama, pri ňom vídať odznaky moci biskupskej a pohodený nôž.

Poučenie.

Modlitbou dosiahol sv. Spiridion potrebné vedy; takou mocnou bola ona. A žiadnu modlitbu jeho neoslyšal milostivý Boh. Diakon jeho hovoril mu: «Boh vždy vyslyší modlitbu tvoju», keď badal, že muž Boží netrúfa si pre svoju pokoru modliť sa nad mŕtvym dieťaťom. Kresťane, modlievaj sa usilovne, jako sv. Spiridion; lebo skrze modlitbu dosiahnuť môžeme všetko. Svätý Isidor hovorí: «Modlitba je mocnejšia, než všetko zlé.» A Ján Trithemius hovorí zase: «Modlitba je pomocou pre človeka, obetou pre Boha, bičom pre diabla.» Ale, kresťane, modlitba tvoja má byť taká, jaká bola modlitba sv. Spiridiona! Ona bola nábožná, pokorná, ustavičná a pochádzala z čistého srdca. Ona spojená bola s vreľou vierou, nádejou a láskou. Preto bola takou mocnou. Sv. Augustín plakal, keď počul prespevovať žalmy Dávidove. S jakou-že nábožnosťou konáš ty modlitby svoje, kresťane? Jedon «Otčenáš», modlený nábožne, podá ti viac, jestliže myslíš len na to, o čo prosíš. Rozjímaj všetky slová modlitby Pánovej. Robievaj to pri všetkých modlitbách, ktoré prednášaš milému Bohu. Ján Trithemius hovorí: «Jako-že bude Boh s tebou, jestli si roztržitý? Kde-že bude Dobrodej, keď žiadateľ chybuje?» Sv. Spiridion modlieval sa pokorne, ba netrúfal si modliť sa ani za mŕtvého synčoka biednej ženy; lebo považoval to za pýchu a opovážlivosť: i divil sa a nemohol pochopiť to, že milostivý Boh vyvolil si ho za nástroj moci svojej a urobil zázrak. Kresťane, modlievaj sa pokorne! Ale modlievaj sa i s čistým srdcom: vykonávaj vždy vôľu Božiu a chráň sa pri tom ťažkého hriechu. Sv. Spiridion nemal žiadnu vôľu, žiadosť, iba ľúbiť sa Bohu a ponevác konal všetko dľa vôle Božej, robil mu Pán Boh tiež po vôli: vyslyšal vždy modlitbu jeho. Kresťane, spojuj modlitbu svoju s vierou, nádejou a láskou, jako sv. Spiridion, a ona bude mocná u Boha. Ved' Kristus Pán povedal: «Keď budete prosiť o niečo Otca v mene Mojom, dá vám to.» A zase riekol: «Všetko, za čokoľvek modlíte sa a prosíte, verte, že obsiahnete, a stane sa vám!»

Modlitba.

Ó Pane Bože, ochraňuj nás oslavou svätého biskupa Svojho Spiridiona, a popraj nám pomoci Svojej, aby sme nasledovali jeho príklad a na prímluvu a skrze jeho zásluhy mohli sa dostať ku sláve nebeskej. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

15. decembra.

Sv. Eusebius, biskup a mučeník.

Tento veľký biskup a mučeník narodil sa v treťom storočí zo vznešených a bohatých mešťanov rímskych na ostrove Sardínii. Roku 310 počas prenasledovania kresťanov uväznení boli horliví kresťanskí rodičia i s dieťkami a odvedení boli do Ríma. Na ceste zomrel utýraný otec a bôľná matka, menom Re-stituta, usadila sa po svojom vypustení z väzenia v Ríme i s oboma dieťkami, synom Eusebiom a dcérkou, i starala sa usilovne o ich dobré kresťanské vychovanie.

Syn Eusebius bol nadaný skvelými vlohami a pokračoval s veľkým prospechom vo vedách, najmä bohosloveckých a pri tom zachoval mladosť svoju cnosťami kresťanskými. Keď dokončil učenie sa vo vedách, pápež Melchiades pokrstil ho i sestru. Pápež Sylvester I. ustanovil učeného a nábožného Eusebia lektorom (predčítateľom) v jednom chráme rímskom. Neskôr odišiel do mesta Vercelli. I tu vyznačoval sa už čo podriadený kňaz výtečnými cnosťami a nábožným životom. Po smrti miestneho biskupa vyvolený bol jednohlasne od kňazstva a veriaceho ľudu na uprázdnenú stolicu biskupskú.

A veriaci neboli sklamaní v nádejach svojich. Eusebius bol dokonalým vzorom biskupským. Oproti sebe bol prísny, podroboval sa najpríkrejšiemu pokániu a svätý pokoj duševný žiaril mu s tvárou. Milostivý Boh osvietil ho tak, že múdrosť jeho bola obdivuhodná; i tie najskrytejšie pravdy sv. náboženstva odkrýval hravé. Hneď po voľbe chytil sa s celým srdcom opravovať kázeň (poriadok) podriadeného kňazstva. Skvelým príkladom svojím viedol kňazstvo ku zbožnému a vzornému životu. I pohl kňazstvo r. 354 k tomu, aby bývalo spoločne a viedlo život kláštorový. Toto semenisko správcov duchovných, ktoré sriadil horlivý sluha Boží Eusebius ku vzdelávaniu a napraveniu kňazstva, oslavuje sv. Ambróz krásnymi výpoveďami. On volá: «Čo-že je podivnejšieho, než takýto spôsob života? Všetko je hodné, aby bolo nasledované. Prísnosť pôstu nahradovaná býva pokojom a mierom duševným. Tu udržiavaný býva človek silou príkladnou. To, čo sa zdá byť preťažkým prírode, stáva sa ľahkým a príjemným skrze obyčaj. Človek cíti nevýslovné nasladenie v konaní cnosti. Človek nebýva roztržitým mnohými prácami, pre-kázaným hrmotom sveta, znepokojovaným nepotrebnými návštevami. Z takejto školy, kde modlitba a práca, rozjímanie a oslavovanie Boha zamieňajú sa vo dne i v noci, kde mier duševný a pokoj srdca uľavujú pritom zapieranie seba, vychádzali najzbožnejší biskupi a neohrození mučeníci. To bolo skvelé ovocie prác a namáhania horlivého biskupa Eusebia.

A pritom pracoval horlivý sluha Boží i na spáse podriadených veriacich. Horlivé hlásaval slovo Božie; napomínal srdečne k polepšeniu života. A mnohí vlažní kresťania privádzaní bývali srdečnými a prenikajúcimi napomínkami na cestu spasenia. Mnohí mládenci i vznešené panny posvätili život svoj večnej čistote. V krátkom čase stala sa v meste Vercelli veľká zmena k lepšiemu bohumilému životu. Najväčší hriešnici obracali sa a činili prísne pokánie za hriechy svoje. Veď neboli v stave vzdorovať sile pravdy, s jakou hovorieval k ich srdciam zbožný biskup, ani láskavosti, ktorá sa žiarila z jeho očí, ani skvelým príkladom jeho svätého života.

Ale predsa svätosť života, cnosti horlivého sluhu Božieho nemohly prekaziť, aby bol skúšaný zármutkom a prenasledovaním. Najsvätejšia prozreteľnosť Božia určila Eusebiovi ťažký a boľastný beh života pozemského. Milostivý Boh, ktorý poprial vernému sluhovi Svojmu veľké

dary ducha a milosti srdca, uzavrel, aby tieto dary vynakladal ku spásu a požehnaniu veriacich kresťanov. A v tejto službe mal sa cnosti Eusebiove vyskúšať ako zlato v ohni.

Roku 355 napádaná bola sv. cirkev kacierskymi Ariánami, ktorí zavrúvali jej boľastné rany. Cisár Konšancius bol horlivým podporcom tohoto bezbožného kacierstva. Opravdiví kresťania boli nútení znášať mnohé násilností. 1 sv. Eusebius trpel mnoho za horlivé vyznávanie a hájenie pravého učenia Kristovho. Poslanci pápeža Libéria nahovorili učeného horlivého biskupa Eusebia, aby mužne prekážal nástrahám bezbožných a mocných Ariánov, i aby rozhodne vystúpil proti kacierskemu biskupovi Valensovi ako niekedy sv. apoštol Peter proti čarodejníkovi Šimonovi.

Pápež Liberius robil prípravy ku všeobecnému snemu cirkevnému, ktorý mal sa ohradiť proti vzráhajúcemu sa kacierstvu Ariovmu a násilnostiam nepovolaného cisára, ktorý ukrutne prenasledoval pravoverných biskupov. 1 násilnícky cisár Konšancius žiadali si snem cirkevný, a to preto, aby nanútil kacierstvo celej sv. cirkvi a znivočil sv. Athanáasia, ktorý neohrozene s veľkou silou bránil božstvo Pána Ježiša Krista. Cisár býval vtedy v meste Miláne a pozval s hrozbou všetkých biskupov západných na snem miestny (synodu) do mesta svojho prestolného. Mnohí biskupi dali sa nastražiť a prišli do Milána. Sv. Eusebius nedostavil sa, ačkoľvek nemal do Milána iba deň cesty. On bol presvedčený, že v tom sneme cirkevnom nebude slobody, ktorá je potrebná ku rokovaniu o tak vážnej veci. Ariáni a cisár naliehali na neho listovne, aby sa ustanovil na sneme. 1 prišiel do Milána s poslancami pápežskými a vstúpil odhodlane do shromaždenia. Cisár a kacierski biskupi žiadali, aby podpísal odsúdenie sv. Athanáasia. Sv. Eusebius riekol smeľe, že je treba skôr, než bude reč o sv. Athanásiovi, aby sa dokázala pravovernosť všetkých prítomných biskupov; lebo že sú tam mnohí, o ktorých je známo, že pridržajú sa bludných učení. 1 predostrel vyznanie viery, ktoré ustálené bolo na všeobecnom sneme cirkevnom v Nicei a osvedčil sa, že je hotový konať všetko, čo sa bude žiadať od neho, keď všetci prítomní biskupi podpisami svojimi ku tomu vyznaniu sa prihlásia. Všetci pravoverní biskupi súhlasili, iba Ariáni nie a menovite kaciersky biskup Valens. Tento tvrdil v bezbožnosti svojej, že takýmto činom nepríde sa k cieľu. A tento opovážlivý kacier prinútil bol hrozbou cisárovou mnohých biskupov k tomu, že po predku podpísali odsúdenie sv. Athanáasia. 1 sv. Dionysius, biskup z Milána, učeník sv. Eusebia, podpísal bol odsúdenie sv. Athanáasia pod tou podmienkou, že Ariáni príjmu vyznanie viery snemu v Nicei.

Opovážliví Ariáni predostreli odsúdenie sv. Athanáasia i sv. Eusebiovi s podpisom sv. Dionysia. Ale horlivý biskup, ktorý vo svojej obozretnosti a múdrosti prehliadol klam úskočných kacierov, odoprel to rozhodne a riekol, že on nemôže urobiť taký prenáhľený krok, a to i preto, že on jako starší biskup má povinnosť pred sv. Dionysom, ktorý mu bol poručníkom. Úlisní Ariáni zotreli hneď podpis sv. Dionysia, ale naľakali sa, keď sv. Eusebius i sv. Dionysius nechceli podpísať a uznať odsúdenie sv. Athanáasia. V sneme nastal kriklavý nepokoj. Veriaci ľud, ktorý bol shromaždený pri miestnosti snemovej a oddelený bol od rokujúcich biskupov len oponou, začal veľkým hlasom nariekať a žalovať sa, že biskupi zrušili čisté kresťanské náboženstvo. Následkom tohoto výstupu povolal cisár Konšancius shromaždenie cirkevné do svojho paláca, čo si Ariáni dávno želali. Tu žiadali rozhodne násilnícky cisár a hrozil sa britkým mečom, aby poslanci pápeža rim-ského, sv. biskupi Eusebius, Dionysius, storočný stavec Hosius z Korduby, Hiláriu z Poatié (Poitiers), Lucifer z Kalarisu (Cagliari) podpísali odsúdenie sv. Athanáasia.

Horliví sluhovia Boží odhodlane riekli cisárovi, že toto pokračovanie je nespravodlivé, že sa narušuje tým poriadok právny ohľadom miesta, žalobníkov a sudcov. Oni riekli smelo do očí cisárovi Konštanciusovi, že nadužíva svoju moc panovnícku, keď chce byť sudcom vo veciach viery, že podporuje kacierov. I napomínali ho srdečne, aby si rozvážil, že je len človekom a že i jako cisár podriadený je Bohu, ktorý odplatí mu dl'a skutkov jeho. Násilnícky Konštancius rozpálil sa neukrotiteľným hnevom, tak že chcel povraždiť všetkých, ale z obavy pred rozhorčeným veriacim ľudom ukrotil svoj hnev, a uspokojil sa s tým, že ich chcel vyhnat' do odľahlých krajín. Biskupi mali ešte dosť času, že sa mohli utiecť do chrámu. Za dva dni zotrvali s veriacimi v chráme Božom na skrúšených modlitbách a pri speve žalmov. Od razu vtrhol plukovník s vojakmi do svätyne a násilne odvedli horlivých biskupov od stupňov oltára do vyhnanstva.

Sv. Dionysius, biskup milanský, odvedený bol do vyhnanstva do krajinky Kap-padócie, kde i zomrel. Lucifer, biskup z Kalarisu (Cagliari) odvečený bol do Sýrie.

Sv. Eusebius vypovedaný bol do Scytho-poli vo Svätej Zemi (Palestíne). O rok neskôr odvedení boli do vyhnanstva pápež Liberius do Berôy v Thracii, storočí Hosius z Korduby do Sirmiumu v Pannonii, Hiláriu z Poatié (Poitiers) s Rhodariusom, biskupom z mesta Tulús (Toulouse), do Frygie. Na ceste do vyhnanstva nemlčali sv. biskupi. Radostne ohlasovali slovo Božie a zvelebovali Pána Ježiša Krista, že im dal trpeť za vyznávanie sv. Jeho učenia, i vyvracali ústne i písomne učenie kacierske. Veriaci ľud hrnul sa k poviazaným vyhnancom, prejavoval im najväčšiu útrpnosť a úctu, nasyťoval ich štedre.

Sv. Eusebius poctený bol listom od pápeža Libéria, v ktorom prial mu šťastie ku veľkej cti, že mu popriate bolo trpeť pre meno Ježišovo a napomínal ho, aby stále obhajoval katolícku vieru. S ním vyhnaní boli z jeho biskupstva i niektorí kňazi, diakoni a mníšky. Veriaci z mesta Vercelli vysielali s časom na čas k nemu spoľahlivých ľudí, aby sa dozvedeli, ako žije vo vyhnanstve; i posielali milovanému pastierovi svojmu peniaze a osvedčovali mu vernosť svoju a stálosť vo sv. viere. V meste Scythopoli býval sv. Eusebius z počiatku v dome zbožného veľmoža Jozefa, ktorý bol horlivým katolíkom, kde ho navštevoval sv. Epifanius a iní nábožní kresťania. Patrofilus, biskup ariánsky, zlostný bludár, robil sv. mužovi často veľké prie-korie a zachádzal s ním nehodne. Po smrti zbožného Jozefa vtrhli kaderi, navedení Patrofilom, s úradníkmi cisárskymi do obydľia sv. Eusebia, odvliekli ho polonahého, znevažovali ho, vláčili ho ulicami po zemi jako zločincu a zavreli ho do osamelej úzkej komory, kde za štyri dni trápený bol hladom a neľudským trýznením. Umučený muž Boží napísal zo žalára prísny list kacierovi Patrofilovi; ukrutník zahanbil sa a prestrašil, i dovolil, že sv. Eusebius vrátiť sa mohol nazpät' do predošlého svojho obydľia. Ale zase po mesiaci vtrhli mu vojaci cisárski do jeho útulku a odvliekli ho s kňazom Tegrinom, ktorého sv. biskup miloval, do žalára. Bezbožní Ariáni okradli jeho obydľie a pobrali mu všetko, čo našli, i pozbavili ho prostriedkov, ktorými udržoval život svoj a podporoval chudobných. Konečne vyvliekli ho i zo žalára a odvedli na divú púšť v Thebaide.

Sv. Ambróz písal o vyhnanstve sv. Eusebia a iných zbožných mužov, ktorí mnoho trpeli za sv. vieru, obci cirkevnej vo Vercelli tieto dojímavé slová: «Oni potulovali sa po svete; nemali ničoho a predsa vládli všetkým. Každé miesto, na ktoré boli hnaní, bolo im miestom radosti; nemali žiadneho nedostatku, lebo boli bohatí na vieru. Ačkoľvek boli chudobnými na prostriedky k nákladku, predsa obohacovali iných milosťami. Zkúšaní boli postami, ťažkosťami a žalármi, ale neboli usmrtení. V slabosti boli silnými. Nič nemohlo ich svábiť k pôžitkom radostí časných;

lebo hlad po spravodlivosti nasyťoval ich. Horúčosť a páľčivosť neporazila ich; lebo občerstvovala ich večná milosť. Nepodľahli umŕtvujúcej zime; lebo duch nábožnosti ohrieval ich. Nebáli sa púť; lebo oslobodil ich Ježiš od okovov hriechu. Nežiadali si oslobodenými byť od smrti; lebo boli presvedčení, že znovu vzkriesenými budú s Ježišom.»

Dňa 3. novembra roku 361 zomrel cisár Konštancius v meste Mopsukrene v Cilícii; možno, že odpadlík Julian dal ho zavraždiť, aby stať sa mohol samovládcom. Nový cisár, ktorý ešte nedávno v Gallii choval sa jako horlivý navštevovateľ služieb Božích, verejne teraz priznal sa k pohanstvu a nazval sa najvyšším žretcom, (Pontifex maximus). I dal vykopať jamu, ľahol si do nej vystretý a nahý na zem; nad jamou položené boli predierkané dasky a na nich zabitý bol bujak obetný, z ktorého tiekla dierkami krv na telo cisárovo. Takoj obeťou pohanskou chcel odpadlík od sv. viery, cisár Julian, smyť vodu sv. krstu a jako opravdivý pohan z tohoto strašného kúpeľa povstať. Toto dosvedčuje sv. Gregor Nazianský. Streštený pohanský cisár chcel všemožným spôsobom zničiť kresťanstvo. A preto dovolil vyhnaným biskupom, aby na-vrátili sa ku veriacim svojim a napádali bludovercov, najmä Ariánov; lebo si myslel, že takýmito. rozoprami oslabí a zničí sa kresťanstvo samo a jemu ľahko bude povzniesť pokleslé pohanstvo v štáte rímskom.

Sv. Eusebius vzdor povoleniu úskočného cisára nechcel opustiť Východ, kým neporadí sa s poslancami pápežskými o povznesení sv. cirkve v tých krajocho. Neskôr odišiel z Thebaidy do mesta Alexandrie v dolnom Egypte, aby sa radil so sv. Athanásiom, jako by možno bolo pristaviť prenasledovanie sv. cirkve a výdatne bojovať proti bludárom, najmä bezbožným a opovážlivým Ariánom. I bral účasť na sneme cirkevnom v Alexandrii, na ktorom potvrdené bolo uzavretie všeobecného snemu cirkevného v Nicei a odpadli od sv. cirkve biskupi po opravdivom, skrúšenom pokání boli nazpät prijatí do obcovania cirkevného. Potom odišiel horlivý muž Boží do Illyrie, kde posilňoval kresťanov v pravej viere, i privádzal do pravého ovčince Kristovho poblúdivých a bludármi svedených bratov. Konečne navrátil sa do svojho sídelného mesta Vercelli, kde si privítali veriaci s veľkým oduševnením a slávou milovaného biskupa svojho. Sv. Hieronym hovorí, že pri návrate sv. Eusebia do mesta Vercelli odložili po prvý raz rúcho smútočné.

Kruté prenasledovanie a utrpenie nezničilo odvahu a horlivosť sv. biskupa Eusebia. S novou silou bojoval zmužile so sv. Hilariom proti kacierstvu ariánskemu. Staral sa otcovsky nielen o svoje biskupstvo, ale i o dobrobyt veriacich v Miláne. Pri horlivom účinkovaní svojom žil čo biskup veľmi prísno a sväté; on bol opravdivým otcom svojich veriacich, zrkadlom podriadeného kňazstva, najväčším dobrodincom chudobných. Konečne povolal ho k sebe milostivý Boh dňa 1. augusta roku 370; a usnul v Pánu ľahkou priradenou smrťou. Sv. cirkev ctí ho pre mnohé, veľké a dlhé utrpenia jako mučeníka a ustanovila deň 15. decembra ku sláveniu jeho požehnanej pamiatky.

Sv. Eusebius vyobrazuje sa« v rúchu biskupskom, s knihou v ruke, s okovami na rukách a nohách.

Poučenie.

Sv. Eusebius bol horlivým služobníkom Božím cez celý svoj život a pre hájenie čistého učenia Syna Božieho, Pána Ježiša Krista, i sv. cirkve apoštolskej bolo mu piť plným dúškom kalich utrpenia, požívať chlieb slzavý a kráčať cestou života so vzdychaním. On nasledoval verne

slová Učiteľa nebeského: «Kto chce prijsť za Mnou, nech bere kríž svoj na seba a nasleduje Mňa.» On obetoval seba po celý život Bohu, aby uzreť mohol Boha v sláve nebeskej. Kresťane, nasleduj sv. Eusebia v živote svojom, obetuj sa Bohu celkom po celý život svoj, a budeš Jeho vo večnosti. Sv. Augustín hovorí: «Keď chceš kúpiť si kráľovstvo nebeské, nepotrebuješ inej ceny, než seba samého; ona platí toľko, jaký si sám; odovzdaj sa, budeš ho mať (kráľovstvo nebeské).» A zase hovorí ten veľký učiteľ sv. cirkve: «Nič nie je väčšieho, než toto kráľovstvo, nič slávnejšieho, nič krásnejšieho, nič pravdivejšieho, nič istejšieho nad pozemské statky; nič nie je bohatšieho nad hojnosť.» V nebi uspokojí ťa celkom milostivý Boh, jako sv. Eusebia, keď odovzdáš sa Mu s celým srdcom v tomto biednom živote.

Modlitba.

O Bože, ukazuj nám často, jako sv. Eusebiovi, radosti sveta v pravej podstate, aby sme nimi vždy opovrhali a verným, i trpezlivým plnením sv. vôle Tvojej vyhľadávali radosti nebeské. O to prosíme Ta skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Sv. Kristína, slúžka a vyznavačka.

Dnes slávi sv. cirkev i pamiatku sv. Kristíny, ktorá stala sa spásou surovému národu Iberskému.

Prozreteľnosť Božia používala podivných prostriedkov, aby i najdivokejšie národy obrátili sa na vieru Kristovu. Pán Ježiš vyvolil si dvanásť chudobných neučených rybárov za apoštolov, aby ohlasovali slovo spasenia po celom známom svete. A keď mohutný štát rímsky krvavé prenasledoval vyznavačov Kristových, posielal ich do vyhnanstva, a to až do najvzdialenejších končín rozsiahlej ríše, a horlivých kresťanov predával za otrokov do cudzích zemí: milostivý Boh používal vyhnančov, väzňov a otrokov k tomu, aby čistotou svojich mravov, horlivosťou učenia a skvelými divmi i zázrakami, ktoré činil skrze nich, rozširovali po širom svete pravdu sv. Evanjeliama a obracali i najdivokejšie národy na spasiteľnú vieru Kristovu. Tak vyvolil si vševedomý Boh i chudobnú prostú otrokyňu Kristínu, aby surovému pohanskému národu Iberskému, ktorý žil tenkrát a obýval kraje medzi Čiernym a Kaspickým morom, ohlasovala sv. vieru.

Neznámo je, kedy a kde narodila sa sv. Kristína a jako dostala sa do otroctva v Iberii; najskôr bola chytená od lúpežníkov v Grécku, alebo niektorý vladár pohan dal ju uväzniť, a tak predaná bola cudzincom do otroctva. Neznámo je i jej meno, ktoré dostala u rodičov pri sv. krste, a preto z nevedomosti jej mena nazývaná bola Kristínou (kresťankou), keď hovorievala pohanom, že je kresťanka. Zdá sa, že z kresťanskej pokory zamlčala opravdivé meno svoje, aby nebol prezradený vysoký jej rod, z ktorého pochádzala. Páni domoví, ktorý kúpili ju jako otrokyňu, boli oproti nej z počiatku tvrdí a nemilosrdní; nakladali jej ťažké práce a nepopriali jej oddychu. Opustená panna nemala nikoho v cudzom svete, komu by sa mohla požalovať, nikoho, kto by ju bol potešil v unížení a trápení. V otroctve bolo len jej telo, ale nie duch; ona slúžila Bohu podivnou nevinnosťou a čistotou. A takáto modlitebná služba bývala jej oddychom, zábavou a potešením v trápení telesnom. I rada znášala všetko súženie otroctva za príkladom Spasiteľovým, ktorý neprišiel na svet, aby mu bolo slúžené, ale aby slúžil On. A tak slúžila

pánovi svojmu a panej úctivé, prívetive, poslušne, verne. Opovrhovala šatstvom a nádherou; ale radšej okrašľovala dušu svoju vznešenými cnosťami.

Po odbavenej práci utáhovala sa svätá Kristína do odľahlého kútika v dome, i modlievala sa tam i celé noci, jako i práca jej bola ustavičnou modlitbou, i prelievala slzy kajúcnosti a vďaky. Stránila sa úzkostlivé obradov pohanských; postievala sa viac a prísnejšie, než nakladá sv. cirkev. Nad nevinnosťou srdca svojho strážila pilne. Páni domoví a sú sedia, ktorí nemohli pochopiť svojou pohanskou myslou vznešené cnosti pokornej otrokyne, začali ju čtiť a vážiť si vysoko. A keď sa jej pýtali, prečo nežije jako ostatní ľudia a odkiaľ bere silu, že tak trepežlive znáša otroctvo svoje, odpovedala: «Ja som kresťanka (Kristína) a preto som povinná slúžiť Pánu Ježišovi Kristovi, pravému Bohu, takýmto spôsobom.» A dala sa rozprávať o pravdách kresťanských a vysvetľovala ich. Ona hovorievala, že Boh, ktorému sa klania, je čistý duch, Stvoriteľ neba i zeme; že jednorodený Syn Boží, Ježiš Kristus, sostúpil s neba na zem, aby spasil ľudí, i ohlasoval večné pravdy, dal príklad vlastným životom k pokániu a zapieraniu seba: a preto že ona usiluje sa nasledovať Jeho učenie a príklady, i očakáva po tomto biednom živote dľa Jeho sľubu večné blahoslavenstvo. Pohanovia divili sa takýmto rečiam, ktoré posiaľ nikdy nepočuli, zamysleli sa hlboko a rozmyšľali o počutých pravdách. A vážnosť i úcta pokornej otrokyne vzrástali denne u pohanov.

U Iberanov bolo obyčajou, že matky nosievaly z domu do domu nemocné dieťky svoje, aby sa poradily, jakým liekom možno by bolo uzdraviť nemocné dieťa. I stalo sa, že jedného dňa doniesla pohanka syna ku sv. Kristíne a prosila, či by neznala alebo i nemala lieku pre nemocné dieťa. Služobnica Božia pokorne riekla: «Neznám žiadneho priradeného lieku pre tvoje dieťa, ale Pán Ježiš Kristus, Syn Boží, ktorému sa klaniam, môže vyliečiť hneď i najhoršiu nemoc. A ja verím, že uzdraví i synka tvojho.» I vzala na smrť nemocné dieťa na ruky, položila ho na drsné rúcho, ktoré jej slúžilo za lôžko kajúcné, hodila sa na kolená a dala sa do vrúcneho modlenia. A hľa, dieťa uzdravilo sa náhle a úzkostlivé čakajúca matka objímala ho s vreľými slzami v náručí svojom zdravé a kvitnúce! Povešť o tomto zázraku rozniesla sa chytro po celom meste a krajine a pohanovia divili sa milosti, ktorú spôsobil všemohúci Boh skrze vernú služku Svoju.

Kráľovná onemocnela nebezpečne. Márne hľadala pomoc u lekárov. I dozvedela sa o zázračnom uzdravení nemocného syna šťastnej poddanej ženy skrze modlitbu bohabojnej otrokyne Kristíny. Hneď poslala sluhov ku podivnej otrokyni, aby prišla uzdraviť ju. Múdra svätá panna nechcela zo skromnosti a hlbokkej pokory vyhovieť pozvaniu kráľovnej a pokúšať shovievavosť milosrdenstva Božieho, i neišla do palácu kráľovského. Kráľovná dala sa doniesť do domu, v ktorom sv. Kristína čo otrokyňa slúžila, a sama prosila ju, aby sa pomodlila za ňu ku Bohu svojmu. Pokorná služka Božia naľakala sa, divila sa takému vyznačeniu a bola na veľkých rozpakoch, čo si má počať. Ona uznávala svoju nehodnosť, aby sa smela opovážiť požadovať od Boha zázrak. A nechcela tiež i oklamať dôveru, ktorú skládala mocná kráľovná v modlitbu kresťanov u všemohúceho Boha. Ale po náležitom rozmyšľaní položila nemocnú kráľovnú na svoje kajúce lôžko, prosila na kolenách vrúcnyimi vzdychami milostivého a všemohúceho Boha za jej uzdravenie. Ešte ani nedomodlila sa sv. Kristína, a už cítila kráľovná, že prestávajú jej boľasti a zdravie sa navracia do slabého jej tela. I bola celkom uzdravená.

A horlivá služka Božia použila túto vážnu príležitosť i dala sa vykladať uzdravenej kráľovnej, že teraz, keď Pán Ježiš tak divotvorne ju uzdravil a keď poznala Jeho moc Božiu, treba je, aby v Neho i verila, a to tým viac, keď chce dosiahnuť ešte i uzdravenie duše,

zabezpečiť si večné blahoslavenstvo a ujsť pred večnými mukami, ktoré očakávajú modlárov a nevercov. A keď kráľovná podávala sv. Kristíne bohaté dary, nechcela ich prijať, ale riekla, že Pán Ježiš Kristus je dosť bohatý a že iba od Neho trúfa si očakávať potrebné dary.

Keď kráľovná prišla zdravá do paláca svojho, rozprávala kráľovi, čo počula od svätej panny pri zázračnom uzdravení svojom. A od toho času vyjavovala verejne horúcu túžbu svoju po viere kresťanskej a neprestávala naliehať i na manžela, aby poznal márnosť modlárstva a vznešenosť sv. viery v jedného pravého Boha. I kráľ chcel z povďačnosti štedre obdarovať sv. Kristínu, ale kráľovná riekla mu, že pokorná slúžka neprijme ani zlato, ani striebro, ani nádherné rúcho; lebo že miluje chudobu a utrpenie, a že iba jedno si žiada, aby uznali Ježiša Krista za pravého Boha a odriekli sa modlárstva, ktoré je hnusným klaňaním sa diablovej. Kráľ zdál sa byť z počiatku hluchým a neprístupným v oči tejto túžobnej žiadosti manželkinej; áno obával sa, aby vyznávaním pravého Boha nepobúrili sa proti nemu jeho poddaní: a nechcel stať sa kresťanom. Avšak kráľovná netratila nádej, že sa on ešte obráti.

Kráľ vyšiel jedného dňa na lov s dvoranami. Zrazu medzi lovením pokryla hustá hmla kraj a deň premenil sa v tmavú noc. Kraj bol nebezpečný; srážne bralá a hlboké priepasti hrozily istou smrťou. Kráľ vzdialil sa bol od sprievodu, prišiel v tme na stenu strmého brala, pod ktorým zívala bezodná priepasť a nemohol ani na krok napredok ani nazad. Úzkosť a strach napadly ho, keď si pomyslel i na to, že dravá zver môže ho zničiť, keby i vyviazol z nebezpečného miesta, na ktorom sa nachádzal. I dal sa do volania na sprievod svoj, ale nikto ho neslyšal, iba protivné skaly odrážaly strašnú ozvenu. Márne vzýval o pomoc nepravých bohov. Nebolo pomoci. Tu zpa-mätoval sa na slová, ktoré odkázala mu sv. Kristína. I zaviazal sa sľubom, že, keď šťastne vyviazne z hroziaceho nebezpečenstva, bude sa klaňať len tomu Bohu, v ktorého verí sv. panna. Na ten sľub objavilo sa zpoza hustej hmly slnce, našiel bezpečný chodník s tej srážnej steny bratovej, dostal sa na cestu a šťastne prišiel domov. Túto udalosť rozprával manželke svojej a povolal na svoj dvor sv. Kristínu, aby ho poučila o spasiteľnom náboženstve, ktoré zaumienil si prijať. Sv. Kristína zvelebovala milostivého Boha, že osvietil rozum i srdce kráľovo i poberala sa na dvor kráľovský.

Horlivá služobnica Božia vysvetľovala tajnosti kresťanskej viery, jako sa tomu bola naučila vo svojej vlasti u milých rodičov a jako to Duch svätý vnukol jej do mysli a nadprirodene osvietil ju. Potom radila kráľovi, aby poslal ku cisárovi Konštantínovi Veľkému do Carihradu (Konštantinopolu) svojich poslov, so žiadosťou o učiteľov sv. viery. I nahovárala ho, aby dal stavať chrám ku cti a sláve pravého Boha, ktorého moc poznal. Kráľ prisľúbil všetko, o čo ho žiadala.

A keď prišli z Carihradu kňazi, shromaždil kráľ veľmožov a ľud, vyrozprával im, čo skúsil a čo Boh zázračného učinil skrze sv. Kristínu, i jako tiež on sám zázračne vyslobodený bol z veľkého nebezpečenstva; potom napomínal ich jako nejaký apoštol, aby opustili bludy, v ktorých väzeli jakožto modlári, a aby slyšali z úst kňazov pravdy o jednom pravom Bohu, Stvoriteľovi neba i zeme. Horliví vierozvestovia kresťanskí hneď začali ohlasovať slovo Božie na dvore kráľovskom, i medzi veľmožami. A učenie spásy ľúbilo sa im veľmi. V krátkom čase pokrstená bola celá rodina kráľovská a veľmi mnohí dvorani i veľmoži.

Chrámy modlárske klesaly do prachu a rodina kráľovská začala stavať návodom sv. Kristíny chrám k úcte Božej. Pri tejto stavbe veľkolepého chrámu Božieho stal sa zázrak, následkom ktorého naklonený bol i obecný ľud ku prijatiu sv. viery. Už byly postavené základy,

už stály hlavné steny a dva mohútne stĺpy prostred chrámu, tretí mal byť pozdvihnutý: ale stĺp nedal sa pohnúť z miesta ani silou ľudskou ani zvieracou, i nemohol byť pozdvihnutý a postavený na svoje miesto. Po mnohom namáhaní upustilo sa od práce a ľud robotnícky rozišiel sa. Sv. Kristína dala sa do modlenia a zotrvala na skrušenej modlitbe celú noc. A hľa, keď ráno kráľ s robotníkmi prišiel ku chrámu, stál stĺp kolmo nad miestom, kde mal byť postavený, a spúšťal sa pomaly s povetria na to miesto, jako by držaný a riadený nevidomými rukami. Veľké množstvo ľudu sbehlo sa ku chrámu a bolo svedkom tohoto zázraku. A jednými ústami volaly zástupy zadiveného ľudu: «Veľký je Boh otrokyne Kristíny, jej náboženstvo je jedine pravé!» Veľkolepý chrám bol dostavený a veriaci ľud hromadne prijímal sv. krst. Cisár Konštantín Veľký poslal kráľovi i biskupa, aby riadil novú cirkevnú obec. Jakú radosť pocítila sv. Kristína, keď biskup prišiel do hlavného mesta Iberie! Sv. cirkev začala v celej krajine prekvetáť a rodina kráľovská predchádzala šťastných poddaných vrúcnou horlivosťou za sv. vieru a ozdobovala sa skvelými cnosťami po celý svoj život.

Tak sa stala sv. Kristína prostriedkom spásy pre celý národ Iberský.

A ona žila ďalej prísne a sväte, svietila skvelým príkladom celému pokrstenému národu, i upevňovala ho vždy viac vo sv. viere slovom i zázrakami. Jako dlho potom ešte žila, nevie sa. Jej pozemský život padá medzi roky 300 a 350. Konečne povolal milostivý Boh horlivú služobnicu Svoju do neba, aby ju večne odmenil za všetky služby, ktoré Mu svedomite konala na tejto biednej zemi. Celá krajina Iberská oslavovala ju vždy jako svätú. A sv. cirkev kladie blahoslavenú jej pamiatku na deň 15. decembra.

Sv. Kristína, panna a vyznavačka, vyobrazuje sa v jednoduchom rúchu, jako stojí pri paláci; pravú ruku má pozdvihnutú k nebu, v ľavej drží na prsách znamenie sv. kríža.

Poučenie.

Sv. Kristína bola jednoduchou otrokyňou; ale bola kresťankou nie len dľa mena, lež i dľa celej duše svojej. Celý národ získaný bol jej pôsobením sv. cirkvi. Kresťane, rozvažuj, či nasleduješ sv. Kristínu. I ty pri sv. krste dostal si meno kresťana. Či hodne nosíš toto slávne meno? Či nie len dľa mena, ale i dľa srdca si kresťanom? Či žiješ jako opravdivý kresťan? Sv. Bernard hovorí: «Kresťania dostali meno svoje od Krista. Ale je treba, aby jako dedičia Jeho mena podobne Ho i nasledovali v Jeho svätosti.® Keď Alexander Veľký, kráľ mace-donský, zbadal, že vo vojsku jeho nachádza sa bojovník, menom Alexander, a neдрží sa udatné a poriadne, riekol mu: «Alebo odlož svoje meno, alebo žij tak, aby si robil česť tomuto menu.» Kresťane, buď opravdivým nasledovníkom Kristovým, aby si robil česť menu svojmu a došiel cti vo večnosti u Kráľa nebeského, ktorého meno dostal si pri sv. krste a sľúbil si verne bojovať za celý svoj život pod zástavou kríža Kristovho.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý si poprial sv. služobnici Svojej Kristíne zvláštnu milosť, že žila sväte medzi pohanským národom: daj i nám na jej prímluvu tú milosť, aby sme v obcovaní so svetom neutrpeli ujmu, ale aby sme vždy mysleli na Teba a cnostným obcovaním boli ku povzbudeniu bližným svojim. O to prosíme Ťa skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

16. decembra.

Sv. Adelhaida, vdova a cisárovná.

Deiny desiateho storočia zaznačily skvelými písmenami na večnú pamiatku meno slávnej cisárovny, sv. Adelhaidy. Ale toto slávne meno nedostalo sa jej iba vysokou dôstojnosťou cisárskou; lež najmä výtečnými a bohumilými cnosťami získala si ona slávnú a večnú pamiatku.

Sv. Adelhaida narodila sa roku 931 v Burgundii. Otec jej bol kráľ Rudolf II, matka Berta, dcéra Konráda, vojvodu zo Švábska. V šiestom roku života svojho ztratila otca. Zbožná matka Berta starala sa o výchovu jej obozretne; aby zachránila ju pred nákazou, bránila jej obcovať s rozpu-stilými dvoranami. I budila zavčasu v srdci jej lásku k modlitbe a ku každej cnosti kresťanskej. A tak vyrástala dcérka kráľovská pod starostlivým dozorom zbožnej matky v krásnu a nevinnú pannu. Modlitba, sväté rozjímanie o márnosti sveta a o večnej sláve, ktorá prisľúbená je spravodlivým ľuďom, skutky milosrdenstva oproti bližným boli každodenným cvičením jej. Často pristupovala ku stolu Pánovmu. Krása duše zvyšovala krásu telesnú panny kráľovskej. V šestnástom roku života stala sa manželkou Lotára, kráľa Itálie, ktorý býval v meste Padue. Jako veno manželské Lotár daroval jej päť statkov gazdovských a tri opátstva. Ačkoľvek bola veľmi mladá, bola predsa zrkadlom pre kresťanských manželov. Odev jej býval jednoduchý. S chudobnými a prostými ľuďmi obcovala láskavé; nikto neodchádzal od nej bez útechy a podpory. Dvere paloty jej bývalý každému nešťastníkovi otvorené. Z bohatých dôchodkov podávala štedré almužny. Manžela podporovala v šťastí a v nešťastí ako anjel strážca; starala sa jako opravdivá matka o poddaných. A predsa Boh dal trpeť vernej služobnici Svojej. Po troch rokoch šťastného manželstva stala sa vdovou; lebo roku 950 zomrel nenadale manžel jej kráľovský, Lotár. Po ňom ostala dcérka, menom Emma.

Od toho času zakusovala sv. Adelhaida mnohé trpkosti. Berengar, vojvoda z Ivree, pyšný a násilnícky muž, ktorý už za panovania nebohého kráľa Lotára dopúšťal sa mnohých nepravostí a ztrpčoval mu život, ba zapríčinil i skorú smrť jeho, násilne uchvátil uprázdnený trón a dal si meno kráľa. Násilný uchvátiteľ trónu i manželka jeho sužovali ukrutne sv. vdovu. Aby sa udržal na tróne, chcel Berengar, aby sv. Adelhaida vydala sa za syna jeho Adalberta, budúceho nástupcu nového trónu. Sv. Adelhaida nedbala na domluvy a liškanie, opovrhla návrhom hrdého a ukrutného Berengara, i nechcela podať ruku svoju synovi toho muža, ktorý ztrpčoval a ukrátil život milovaného manžela jej. Pyšný násilník rozpálil sa hnevom pomstivým. I olúpil opustenú vdovu o skvosty kráľovské, o šatstvo a o všetko, čo mala, i zavrel ju s dieťaťom Emmou do hradu, ktorý ležal pri jazere, rečenom Garda. Tam dal ju prísno strážiť a hanobne trýzniť. Ku obsluhu ponechal jej jednu osobu. Väzenie trvalo za viac mesiacov. V opustenosti svojej neprestávala sv. vdova Adelhaida modliť sa k Pánu Bohu a dúfať v milosť Jeho. Bezbožný Berengar navštevoval s času na čas zbožnú vdovu a neprestával nahovárať ju, aby vydala sa za jeho syna. Keď videl, že márne je usilovanie jeho, dal sa biť ju päťami, shodil na zem a šliapal nohami po nej. V biede svojej tešila sa sv. vdova slovami: «Kto dúfa v Boha, nebude zahanbený.»

Zbožný mních, menom Martin, dozvedel sa o nešťastí sv. Adelhaidy. Vykopal, vnuknutím Božím povzbudený, tajný vchod pod stenu väzenia a oslobodil nevinne trýznenú kráľovnú v búrlivej dobe nočnej. Za viac dní putoval s ňou i s vernou slúžkou jej neschodnými chodníkmi a chránil pred prenasledovaním pomstivého Berengara. Nocúvali v jaskyňach skalných a v

húštinách lesných. Pokrm vypýtal Martin cestou od milosrdných ľudí. Mnoho trpela sv. vdova i krutou zimou na úteku svojom. Medzitým dozvedel sa biskup z mesta Regia o šťastnom úteku kráľovnej. Dal ju vyhľadať a šťastne dostala sa na pevný hrad Kanossu ku grófovi Albertovi Azzovi, ktorý ju láskavé prijal.

Z bezpečného úkrytu svojho obrátila sa sv. Adelhaida s prosbou o podporu ku cisárovi nemeckému Ottovi I, ktorý známy bol všeobecne jako nejlepší a najmúdrejší panovník a preto i menovaný býval Veľkým. Toho času požiadal bol i pápež Agapet II. cisára Ottu I. o pomoc proti násilníckemu Berengarovi, ktorý ukrutne trýznil obyvateľov hornej Itálie. Roku 951 vtrhol cisár s veľkým vojskom do Itálie, napadol Berengara, ktorý obliehal Kanossu, premohol násilníka a prinútil k úteku. Na to vydobyl Paviu, hlavné mesto kráľovstva, a slávne vstúpil do neho. I poslal do Kanossy pre sv. Adelhaidu. Keď vdova kráľovská prišla do Pavie a so slzami radosti v očiach d'akovala vysloboditeľovi svojmu za ochranu, bol Otto I. hlboko dojatý osudom a velebnou dôstojnosťou krásnej vdovy a právnej dedičky kráľovstva italského, že ponúkol jej ruku svoju (keď bol už prv utratil manželku Edithu), i korunu cisársku.

Slávná svatba konala sa toho istého roku 951 v mesiaci októbri v meste Pavii. Všetci veľmoži a občania radovali sa pri tejto slávnosti. Zbožná prenasledovaná prv Adelhaida dožila sa blažených dní. V pokore uznávala milostivého Boha za osloboditeľa svojho a odovzdávala sa s celým srdcom službe Jeho. V šťastí svojom bola, jako prv v nešťastí, vždy tá istá dobrotivá, pokorná, čistá, bohumilá a ľudomilná kresťanka. Všetci poddaní boli presvedčení, že budú požívať trvácne oblaženie. Po svatbe prijal cisár Otto I. i titul kráľa Itálie, i založil a bohaté nadelil nový chrám v Kanosse na poďakovanie milostivému Bohu, že ochraňoval prenasledovanú manželku jeho.

Roku 952 odcestoval cisár Otto I. s manželkou sv. Adelhaidou do Nemecka. Všade, kam prišli na ceste svojej, vítaná bola vznešená cisárovná jako anjel pokoja. Zbožnosť jej, pokora a ľudomilnosť vydo-byly jej všeobecnú úctu a lásku. Opovrhovala nádherou, i neozdobovala sa zlatom a drahými kameňami. Bohatstvo svoje vynakladala k napomáhaniu chudobných a ku iným bohumilým skutkom. Častejšie uťahovala sa do samoty a v pokore d'akovala Bohu za milosť Jeho a za šťastie svoje. Veľkú úctu prejavovala oproti chrámom Božím a oproti duchovenstvu. Pozakladala mnohé kláštory, pre mníchov a mnišky a to tým cieľom, aby títo sluhovia Boží vyprosili požehnanie Božie pre rodinu panovnícku i pre celú ríšu. Milostivý Boh obdaroval ju tromi synkami. Dvaja z nich zomreli v útlej mladosti. Najmladší dostal pri sv. krsts meno otcovo. Sv. Adelhaida vychovávala sama najmladšieho syna svojho Otta, aby vstúpila mu zavčasu do srdiečka základné pravdy sv. náboženstva a kresťanských cností. Keď kralevič poodrástol, odovzdala ho zbožná matka opatere sv. Bru-novi, arcibiskupovi v meste Kolíne nad Rýnom, ujcovi jeho. Zbožný a učený arcibiskup vychovával vnuka svojho veľmi starostlivé a obohaľoval ducha jeho všetkými vedami.

Keď medzitým Berengar v Itálii celkom bol premožený, Otto I. bol r. 962 v Ríme korunovaný od pápeža Jána XII. za cisára rímskeho. Tej istej veľkej pocty dostalo sa i manželke jeho, sv. Adelhaide. Pri tejto príležitosti ukázalo sa, jak ďaleko pokročila svätica v plnení učenia sv. Evanjeliuma. Nevinne odsúdený Spasiteľ modlil sa za nepriateľov Svojich, keď zomieral na kríži: «Otče, odpusť im; lebo nevedia, čo činia!» Podobne prosila sv. Adelhaida manžela svojho cisárskeho o veľkodušnosť a o milosrdenstvo za pokorenú rodinu prenasledovníka Berengara, i vzala láskavé na dvor svoj dve dcéry jeho a zachádzala s nimi jako s vlastnými dietkami. S

manželom žila v najkrajšej shode a svornosti; bola mu podriadená dľa predpisu sv. apoštola a chovala sa k nemu veľmi úctivé a s odovzdanou útlou láskou. Oba manželia pretekali sa v dobrých skutkoch, posilňovali sa vzájomne v bohumilom živote a posväťovali cisársky. Sv. Adelhaida podporovala ho múdrou radou svojou v ťažkých záležitostiach panovníckych. I vladáril šťastlivé ku zveľadku a blaženosti poddaných, ktorí veľmi ctili a milovali cisárovnú matku pre dobrotu jej, pre múdrosť a spravodlivosť. Ale spokojnosť jej netrvala dlho. Zkazení dvoranovia pochlebníctvom získali si časom priazeň neskúseného mladého panovníka. A keď vzal si za manželku Theofaniu, dcéru gréckeho cisára, opanovať dal sa celkom tejto a zlým radcom: i odstúpil s cesty, ktorou posiaľ s matkou kráčať. Sv. Adelhaida obsypávaná bola pomluvami. I opustila roku 978 Nemecko a hľadala v Itálii pokojný útulok. S pokornou trpezlivosťou znášala všetko príkorie a modlievala sa neprestajne za syna, aby Boh osvietil ho a vytrhol z rúk zlých radcov. Z Itálie odišla do Burgundska. Kráľ burgundský Rudolf, brat jej, a manželka jeho Mathilda, prijali sv. Adelhaidu slávnostne na dvore svojom. Veľkú radosť spôsobil príchod jej v celej krajine; keď medzitým Nemecko smútilo. S odchodom jej pod vplyvom zlej, svojhlavej a vládobažnej Theofanie dopúšťal sa duše svojej. Šťastie ich pozemské netrvalo cisár Otto II. mnohých bezprávností, kto-dlho. Neúprosná smrť vyrvala cisára Ottu I. rými popúdil proti sebe poddaných a uvrhol z náručia rodiny roku 973, dňa 7. mája. rišu do nešťastia a do veľkej biedy. S bo-Mladušký syn Otto II. bol už za žil'avou dušou pozorovala to trpezlivá a Bohu vota otcovho korunovaný, i nastúpil trón odovzdaná matka cisárovná, i prosila Boha o spomôženie. A milostivý Boh vyslyšal pokorné prosby služobnice Svojej. Kecf neprávosti, zrady vojvodcov, roztržky na dvore cisárskom medzi pohlavarmi dostúpily vrcholu a úbohí poddaní už väčšie nátlisky znášať nevládali, otvoril Boh oči slabému zavedenému cisárovi. Nahliadol, jako zle pochodil, že matku svoju odstránil od dvoru a dľa múdrej rady jej panovať nechcel. Túto príležitosť použil opát z Klyňu (Clugny), Majolus; vybral sa so sv. Adelhaidou do Itálie, kde syn jej Otto II. práve sa zdržoval. Vrucnými slovami pohlol srdcom cisárovým i smieril ho s prenasledovanou matkou. Kajúci syn vzal sebou matku Adelhaidu do Nemecka a od toho času až do smrti svojej venoval jej úplnú dôveru svoju. On stal sa zase nábožným kresťanom, dokonalým panovníkom, pod-porcom sv. cirkve, víťazom nad nepriateľmi svojimi.

Medzi tým časom zomrel Lotár, kráľ francúzsky, manžel dcéry jej, menom Emmy, i zanechal nedospelého syna Ludvika. Zlí ľudia poštvali neskúseného mladíka proti matke a očerňovali ju i biskupa z Laonu, Ascilia. Utrápená Emma písala sv. Adel-haide takto: «Boľasť moja, ó veliteľka moja, ktorú smiem nazývať sladkým menom matky, dostúpila najvyšší stupeň! Keď utratí la som manžela, celá nádej moja spočívala na synovi mojom, a tento stal sa teraz nepriateľom mojím. Najoddanejší priatelia opustili ma, uvalili hanbu na mňa i na celý dom môj. Najpotupnejšími ohovorkami očiernili biskupa z Laonu. Prenasledovali ho, usilovali sa pozbaviť ho dôstojnosti, a vtisnúť i mne na čelo večnú známku potupy. Milá matička, ponáhľaj sa na pomoc dcére, ktorá ináč podľahne bôľu svojmu. Nepriatelia moji plesajú, že nemám brata, žiadneho pokrevného, žiadneho priateľa, ktorý mohol by pomáhať mne.» Sv. Adelhaida vybrala sa hneď na pomoc ubiedenej dcére. Vyprostredkovala schôdzku v Monfókone (Montfaukon) blízko mesta Verdynu (Ver-dun). Mladý kráľ Ludvik smieril sa s očernenou matkou svojou. Nezadlho za tým dopadly na kráľovnú Emmu nové trápenia. Utlocitá matka sv. Adelhaida zase ponáhľala na pomoc prenasledovanej dcére svojej, ktorá po smrti manželovej neprestajne trpela,

kým nedokonala smutný život svoj. Smrť dcérina boľastne dotkla sa útleho srdca sv. Adelhaidy. Ale milostivý Boh zkušal vernú služobnica svoju i ďalej.

Syn, cisár Otto II., bol iba 28 rokov starý, keď nahovorený manželkou Theofa-niou vzdor odrádzaniu matkinmu dal sa do vojny s Grékami. Ťaženie vojenské nezdarilo sa. Prehral krvavú bitku, bol porazený. V Ríme upadol do ťažkej nemoce. Keď videl blížiť sa smrť, podelil majetok svoj na štyri čiastky: pre sv. cirkev, pre chudobných, pre matku sv. Adelhaidu a sestru svoju Mathildu, i pre bojovníkov, ktorí vystavili sa nebezpečenstvu smrti za neho. I zomrel roku 983 na úplavicu (červienku) v Ríme.

Po predčasnej smrti synovej a dcérinej začala Theofania zase sa hýbať a znovu prenasledovať sv. Adelhaidu, ktorej srdce síce krvácalo nad toľkou ztrátou, ale hlboko korilo sa v nešťastí pred prozreteľnosťou Božou.

Cisár Otto II. zanechal syna, ktorý bol uznaný za cisára od ríše pod menom Ottu III. Jak ráda bola by sv. Adelhaida od hluku sveta sa odstránila a do záležitostí ríše sa nemiešala vo veku, v ktorom človek praje si rád pokoja a radšej myslieva na spasenie duše, než na márný svet a nepokoj jeho: ale, keď Otto III. bol iba deväťročný, pokladala si za povinnosť, aby podporovala ho radou a nadvážnosťou svojou. Dobrý úmysel jej nevidel sa Theofanii, matke mladistvého cisára. Cnosti a veľká vážnosť sv. Adelhaidy neľúbily sa panovitej a pyšnej Theofanii; ona hnevala sa veľmi na svokru svoju. Podpaľovaná ministrami, vymýšľala rozličné trýznenia a usilovala sa všemožne, aby odstránila sv. Adelhaidu s dvoru cisárskeho. Sv. Adelhaida s odovzdanosťou do vôle Božej znášala trpezlivo všetko príkorie, stavala tichosť oproti zlosti, modlievala sa dňom i nocou k Bohu, aby popriat' ráčil jej odovzdanosť do sv. vôle Jeho a neveste jej udelil ducha pokoja a svornosti. Hojne rozdávala almužny chudobným, aby stala sa hodnou milostí nebeských. Riadením Božím zomrela neočakávane cisárovná Theofania roku 991 v meste Nimvegách. Po smrti jej prosil cisár Otto III, i veľikáši ríšski sv. Adelhaidu, aby prevzala správu ríše. Blaho ríše a všeobecná žiadosť prinútily sv. Adelhaidu opustiť tichú samotu, v ktorej žila na skrúsených modlitbách a v ustavičnom obcovaní s Bohom, i prichytila sa ku správe krajiny. Prenasledovníkom a nepriateľom oplácala hojne dobrým. K panovaniu potrebnú múdrosť a silu vyhľadávala v modlitbe, ktorú nikdy nepremeškávala. Vyhradila si isté hodiny ku modlitbe a ku službám Božím, a vtedy oplakávala horko hriechy poddaných svojich. Keď nútená bola pokračovať prísno dľa neúprosných zákonov, umiernovala zaslúženú pokutu previnilcom láskavosťou svojou a súcitom. A tak stalo sa, že všetci poddaní milovali ju. V paláci cisárskom panoval poriadok jako v kláštore. V mnohých krajoch pozakladala bohumilé ústavy, jako v meste Magdeburgu. V meste Augsburgu znovu vzbudovala a ozdobila slávny biskupský chrám.

Keď cisár Otto III. povyrástol, že sám mohol spravovať rozsiahlu ríšu, odovzdala mu veslo vlády a sama odišla do Burgundsku ku vnukovi, kráľovi Rudolfovi, aby utíšila vzburu poddaných jeho a smierila ich s ním. To podarilo sa jej šťastlivé. Na ceste svojej navštívila opátstvo v Klyne (Clugny). Zbožný opát Odilo predpovedal cisárovnej blízku smrť. Všade, kade išla, rozdávala štedré almužny chudobným a hojné dary chrámom. Keď cítila blížiť sa smrť svoju, poberala sa do Elsaska, vstúpila do kláštora benediktínok v Sele, ktorý ležal asi šesť míl od mesta Strassburgu a ktorý bola pred dvanástimi rokami založila. V tomto kláštore onemocnela sv. Adelhaida nebezpečne.

Na šťastlivú cestu do večnosti pripravovala sa už dávno. Myšlienky jej vždycky boli u Boha. No, keď cítila blížiť sa poslednú hodinku svoju, dala sa zaopatriť sv. sviatosťami

zomierajúcich. Potom modlievala sa skríšene a rozjímalala o milosrdenstve Božom a čítavala životy svätých. A keď niekto pripomnel jej pozemské veci, hovorievala: «Ja biednica, kto oslobodí mňa od tela tejto smrti ?» A keď vzdor očakávaniu neprichádzal anjel smrti, znovu prijala s najväčšou skríšenosťou sviatosť pokánia j najsvätejšiu Sviatosť oltárnu a volala so svätou netrpezlivosťou: «Prajem si byť rozdelená, aby som bola s Kristom!» Keď priblížila sa konečne smrť, modlili sa prítomní kňazi s mníškami žalmy kajúce. Z počiatku modlila sa sv. Adelhaida s nimi nahlas, potom šeptala a oddala dušu svoju Bohu, Stvoriteľovi svojmu. To stalo sa roku 999, dňa 16. decembra, keď mala 68 rokov požehnaného života svojho.

Na hrobe svätej Adelhaidy stály sa mnohé divy. Opát, svätý Odilo, spísal život jej a vypočítuje ich. Časť ostatkov jej nachádza sa drahocenne ozdobená v pokladnici v Hannovere.

Sv. Odilo končí životopis jej týmito slovami: «Adelhaida prejavovala prísnu dobrotu k sluhom, vážnu dôstojnosť k cudzincom, neprestajnú, dobročinnú lásku k chudobným, na ozdobovanie chrámov podávala najštedrejšie dary, oproti dobre smýšľajúcim bola nezmenene naklonená, oproti zločincom bola veľmi prísnu. Ona bola spokojná a zdržanlivá, pokorná v šťastí svojom, stála a trepezlivá v nešťastí. Pri stolovaní bola miernou, v šatení cudnou, v čítaní, na modlitbách, v strážení nočnom a v pôstoch vytrvalou, a vždy náchylnou ku podpore chudobných. Vysoký rod jej nenadýmal ju pýchou. Nedbala ani na vychvaľovanie moci, jej udelenej, ani nezakladala si na cnosťach, ktoré popriaval jej Boh. Zármuto, ktorý pociťovala nad slabosťou ľudskou, vzdialený bol podobne od zúfalstva, jako cit cnosti od snaženia po sláve, po rozkoši a bohatstve. Matka všetkých cností, skromnosť, stála pri nej jako verná družka pri všetkom konaní. Vo viere mala vyššiu dôvernú stálosť, a v nádeji stálu dôveru.» A inde hovorí sv. Odilo, že sv. Adelhaida «bola vždy veselej mysle, priateľkou pokoja a mieru, a mala potešenie nad radosťou tých, ktorí obklopovali ju.»

Sv. Adelhaida vyobrazuje sa v rúchu cisárovnej s korunou na hlave, jako stojí na pavlači palácu; pravú ruku má pozdvíženú, ľavou kladie do pokladnice, jaké vídať v chrámoch, zlatý peniaz; v úzadí vidno chrámy. Alebo vyobrazuje sa, jako v sprievode mnícha a vernej slúžky nachádza sa na úieku medzi bralami skalnými; na hlave má korunu cisársku, v rukách drží objaté dieťa.

Poučenie.

Sv. Adelhaida skúsila za života svojho néstálosť pozemského putovania ľudského; i bola vdáčna vždy Pánu Bohu za všetko, čo zakúsila, či už skvela sa na vrchole slávy a moci cisárskej, či tiež vtedy, keď vyhnaná bola z dvoru panovníckeho. Ona znala náležite použiť to, Čo hovorí sv. Augustín o nestálosti života ľudského: «Život je klamlivý, plný tmy a plný nástrah smrti. Teraz radujem sa, a hneď zas plačem v zármutku. Teraz som oživený, a hneď cítim sa mdlým. Teraz hýbem sa, a hneď na to som mrtvým. Teraz zdám sa byť šťastným, a hneď nato som biednym. Teraz smejem sa, a hneď potom vzdychám. Tak podobne všetko je na svete podrobené premene, že nič neostáva ani len za hodinu na ňom.» Ona nedbala na svet a pridržala sa pevne Boha. Ona bola vdáčna za príjemné dobrodenie Božie, i za nepríjemné veci. Kresťane, nasleduj svätú Adelhaidu! Buď vždy vdáčný Bohu, čokoľvek zastihne ťa v nestálom živote. Sv. apoštol píše: «Ďakujte za všetko, lebo to je vôľa Božia v Kristu Ježišovi, Pánu našom.»

Sv. Adelhaida čítavala v nešťastí svojom životopisy svätých. A tak naučila sa poznať cnosti služobníkov Božích a tiež i spôsob, jako možno nimi sa ozdobovať, i nasledovať ich v

biednom živote pozemskom. Tak potom premáhala strasti života a kráčala istou cestou k nebu. Kresťane, i ty máš viesť podobný život, keď chceš dostať sa do neba. Nasleduj život svätých, jako činila to sv. Adelhaida; nasleduj zvlášte život jej! Sv. Hieronym píše: «Od jedného (svätého) uč sa pokore, od druhého trpezlivosti. Tento nech učí ťa mlčanlivosti, ten tichosti.» Sv. Adelhaida učí ťa spokojnosti, odovzdanosti do vôle Božej, štedrosti a vdáčnosti oproti Bohu. Nasleduj ju!

Modlitba.

Ó dobrotivý Bože, popraj nám na prímluvu služobnice svojej, sv. Adelhaidy, milosť, aby sme vo všetkých skúškach a nestálosťach života Tebe dôverovali, ochranou Tvojou sa tešili a s ňou za to v nebi sa radovali. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen,

17. decembra.

Sv. Olympias, vdova a diakonissa.

Milostivý Boh posielal s času na čas ľudí na svet, ktorí cnosťami i svojimi svieťali veriacim na cestu života, aby neblúdili a boli spasení. Takými skvelými cnosťami svietila na Východe vo štvrtom a začiatkom piateho storočia okrasa vdov — sv. Olympias, čo znamená Nebeská.

Sv. Olympias narodila sa r. 368 v Carihrade (Konštantinopole) z pohanských rodičov. Ona bola jedinou dcérou Seleuka, vysoko urodeneho a vážneho cisárskoho úradníka. Rodičia odomreli ju mladuškú a ona zdedila po nich veľký majetok. Poručníkom jej stal sa ujec Prokopius. Popri náramnom bohatstve ozdobená bola i veľkou krásou telesnou, a tak vystavené bolo jej srdiečko veľkému nebezpečenstvu v rodnom nádhernom meste, v ktorom cisári východní bývali. Ale prozreteľnosť Božia dopustila, že mladučka a citlivá Olympias obznámila sa s Theodosiou, zbožnou sestrou sv. Amfilochia, ktorá sa zaujala osirálneho vznešeného dievčatka, i stala sa jej druhou matkou. Svätá Theodosia uvádzala citnú Olympias slovom i príkladom ku všetkým kresťanským cnosťam, a pri tom starala sa o skvelé vzdelanie, ktoré bolo primerané rodu jej. Dľa vôle ujcovej vydala sa ešte veľmi mladá roku 384 za Nebridia, veľmi statočného a zbožného mladého muža, ktorý bol prv správcom statkov cisárskych a neskôr stal sa miestodržiteľom (prefektom) mesta Carihradu. Toto šťastné manželstvo trvalo iba za krátky čas, v ktorom žila dľa podania v úplnej zdržanlivosti. Po dvadsiatich mesiacoch stala sa vdovou a chcela žiť v skvelom paláci svojom jako chudobná kresťanka. Mnohí vzácní a urodení páni uchádzali sa o jej ruku; ale márne.

Cisár Theodosius I. prijal si, aby sa vydala mladuška krásna vdova za vnuka jeho Elpidia, rodeného mladého Španiela. I odkázal, aby prijala návrh jeho. Ale ona odpovedala, že zostane vždy vdovou. Cisár opätovo žiadosť svoju; ale dostal tú istú odpoveď. Cisár nahneval sa veľmi. I ačkoľvek bol dobrým a spravodlivým panovníkom, dovolil si teraz previesť nehodný skutok: rozkázal novému miestodržiteľovi carihradskému, aby vzal pod správu svoju všetky statky vzdornej vdovy, až do tridsiateho roku jej. Namyslel si, že prekoná vzdorovitosť jej a že nakloní ju k úmyslu svojmu. Mladá, osemnásť ročná vdova Olympias nezarmucovala sa pre to, ale bola povďačná cisárovi a písala mu: «Ty si, ó cisáru, preukázal mne milosť, ktorá nielen cisára, ale i biskupa je dôstojná; lebo keď vzal si statky moje pod ochranu svoju, pozbavil si mňa mnohých starostí a úzkostí, či dobre užívam ich. Oj, keby si dovŕšil radosť moju a rozkázal rozdať ich

chrámom a chudobným! Už dávno obávam sa, že zmocní sa mňa márnomyseľnosť, ktorá v človekovi snadno povstáva, keď sám udeľuje milosrdné dary. I obávala som sa jako majiteľka časných statkov, že môžu byť príčinou zanedbávania opravdivých statkov nebeských.

Miestodržiteľ, pobádaný Elpidiom, a tiež, aby sa zavďačil cisárovi, zachádzal so sv. vdovou tvrdo a nehodne, tak, že bez dovolenia jeho nesmela chodiť ani do kostola. Sv. Olympias videla vo všetkých protivenstvách a utrpeniach kríž, ktorý sprevádza nasledovanie Krista Pána. Kto brechoval na ňu, tomu ďakovala. Kto trýznil ju, za toho sa modlievala. Kto zle zamýšľal s ňou nakladať, toho milovala. Tichosť mysle jej bola neprekonateľná. Nikdy nevyšlo z úst jej ani len slovíčko proti láske ku bližnému. Nikdy nebolo badať pri nej vzrušenie k márnivosti a ku pýche.

Medzitým vydal sa bol cisár Theodosius I. na Západ a keď po troch rokoch navrátil sa do Carihradu a uslyšal, jaký svätý život vedie prenasledovaná sv. Olympias, navrátil jej slobodu i všetky statky, aby nimi vládla dľa ľúbosti. A od toho času (od roku 391) usilovala sa sv. Olympias plniť svedomite radu sv. apoštola Pavla, ktorú dáva vdovám, i cvičiť sa v tých cno-sťach. I zakladala a obdarovala chrámy, kláštory, nemocnice; podporovala štedre chudobných. Sv. Ján Zlatoustý pripodobňuje almužny jej rieke, ktorá preteká i najvzdialenejšie zeme a ktorej vody obohacujú i samé more. Píše sa, že doručievala biskupom veľké peniaze, aby ošťastnovali i najvzdialenejšie mestá a ostrovy dobročinnosťou jej a že snáď nebolo krajiny, mesta, kláštora, kostola, nemocnice, aby od nej neboly dostaly hojnej podpory. Ona vykupovala odsúdencov z väzenia alebo z otroctva a veľké množstvo bolo týchto nešťastníkov, ktorí skrze štedrú ruku jej stali sa slobodnými, šťastnými. A keď udeľovala dobrodenia bližným, brala vždy ohľad na to, čo je človekovi predo všetkým za potreby: a preto nikdy nezabúdzať tiež lámať chlieb duševný biednym bratom a sestrám. A keď podávala im vzdajší chlieb, vkladala im slovo spásy do otvorenej duše. Sv. Olympias plakávala s plačúcimi, naprávala poblúdených na pravú cestu spasenia, poučovala neumelých, radila rozpačitým, dávala výborné naučenie najmä ženám, ktoré byly vydané za pohanov.

Popri veľkom bohatstve svojom odievala sa veľmi skromne, živila sa núdzne; domáše náradie jej ohlasovalo najväčšiu chudobu. Ačkoľvek sv. Olympias bola útleho a slabého složenia telesného, predsa odovzdávala sa najprísnejšiemu zapieraniu seba a postievala sa veľmi často. A tak chudobné živobytie jej umožňovalo, že mohla ne-smierné bohatstvá svoje vynakladať štedre na almužny. Ona usilovala sa všetkým byť všetko. A predsa milostivý Boh dopustil na vernú služobnicu svoju ťažké zkušky. Slabé telo jej podľahlo častoráz nemociam. Cnostný život jej býval očerňovaný. Pre neohraničenú lásku svoju oproti chudobným a všetkým ľuďom treba jej bolo podstupovať prenasledovanie. Svätý Ján Zlatoustý (Chrysostomus) hovorí dojímavé o mnohých utrpeniach jej: «Ty znáš zásluhu a vydobytky utrpení, ty môžeš sa tiež radovať, že žila si od mladosti v trápeniach, a že si kráčala po ceste vavrínov a korún. Ty si bývala jakoby obliehaná ustavične nemocami a trápeniami telesnými, ktoré sú ťažšie než sama smrť. Vystavená bývala si vždycky utrpeniam, pohaneniu a ohováraníu. Nikdy nebývala si bez zármutku; oči tvoje nikdy neprestávaly vylievať slzy. Jedon jedinký zármutok tvoj dostatočný by bol, aby naplnil dušu tvoju duchovnými bohatstvami.»

Celá sv. cirkev obdivovala zriedkavé cnosti sv. Olympias. Najznamenitejší biskupi a najlepší súčasní mužovia hovorievali s najväčšou úctou o nej, a mnohí dopisovali jej listy, aby povzbudzovali ju a tešili. Arcibiskup carihradský, Nektarius, ctil si ju tak, že udelil jej hodnosť

diakonissy (jáheňky) pri chráme svojom, ačkoľvek bola ešte veľmi mladou. Povinnosťou jej bolo, prichystávať príkrývky oltárne a iné rúcha bohoslužobné, i v čistote udržiadať ich, vykonávať podobné služby chrámové a složiť sľub večnej čistoty.

Vo veľkej vážnosti bola i u sv. Gregora Nazianského, u sv. Amfilochia, u sv. Gregora z Nyssy, u sv. Epifania a sv. Jána Zlatoústeho (Chrysostoma). Sv. Epifanius obdržal od nej veľkú podporu pre chudobných na ostrove Cypruse. Sv. Ján Zlatoustý a Palladius hovoria nadšene o cnosťach jej.

Ale i neskôr treba bolo sv. Olympias mnoho trpeť. Patriarcha z Alexandrie, Theo-filius, prenasledoval veľmi mníchov egyptských; mnohí z nich utiekli do Carihradu. Sv. Olympias a mnohé nábožné panie zaujali sa prenasledovaných a staraly sa obetovavou láskou o zaopatrenie ich. Srdce svätej krvácalo nad poblúdením toho arcipastiera.

Detinským srdcom zvelebovala svätá Olympias duchovného vodcu svojho, sv. Jána Zlatoústeho, ktorý po Nektariovi stal sa bol arcibiskupom a patriarchom v Carihrade. Ukladanú nepriateľov vypovedaný bol veľký učiteľ cirkevný z Carihradu do dalekej a divokej krajiny. Násilím odstránená bola sv. Olympias od vodcu svojho, keď vlečený bol do vyhnanstva. Po odchode jeho prenasledovaní boli ukrutne zúrivými nepriateľmi všetci známi jeho a priatelia, zvlášte sv. Olympias. Prenasledovanie začalo zúriť najmä vtedy, keď ten chrám, v ktorom lúčil sa sv. Ján Zlatoustý, zhorel spolu i s palácom senátu (rady). Nepriatelia hovorili, že ten požiar založili priatelia sv. Jána Zlatoústeho, že urobili to z pomsty. Mnohí nevinní ľudia boli pohnaní k súdu, väznení, áno i na smrť mučení. Eutropius, spevák toho chrámu, mučený bol ohňom a po ukrutnom trápení vypustil ducha. Kňaz Tygrius po hroznom mučení bol vyhnaný do Mezopotámie. Surový sudca Optat mučil mužov, ženy i panny; mnohí z nich zomreli pri mučení, iní v žalároch.

Sudca Optat predvolal si i diakonissy sv. Olympias a Pentadiu ku vyšetrovaniu.

I pýtal sa sv. Olympias: «Prečo si zapálila ?» Svätá odpovedala pokojne: «Život, jaký dosiaľ viedla som, myslím, že obháji mňa pred takým obvinením. Kto obetuje mnoho peňazí chrámom, ten nepodpaľuje chrámy.» I nútený bol surový sudca prepustiť ju na slobodu, keď nemohol dopátrať sa žiadnej viny na nej. Sv. Ján Zlatoustý, patriarcha carihradský, písal jej asi toho času z vyhnanstva svojho, z Kucusuma: «Všetko, čo si trpela posiaľ, je iba pavučinou, tŕňom (stínom) a dýmom, a menej než to, keď to porovnáš k odmene, ktorú dostaneš. Lebo čo je to veľkého, že si vyhnaná z mesta, že treba ti potulovať sa s miesta na miesto, že odháňajú ťa všade? Co je to veľkého, že odňali ti statky, že si vláčená na súd a strkaná sem-tam vojakami, že nútená si znášať zlé i od tých, ktorým preukazovala si nesčíselné dobrodenia, a že i od čeliadky svojej trpíš krivdu: — keď cena víťazstva je nebe a nepoškvrnené statky, ktoré slovami nedajú sa vypísať, ktoré nemajú konca a ktoré poskytujú večné rozkoše.»

Keď sudca predvolal si Pentadiu, o ktorej hovorí sv. Ján Zlatoustý, že neznala nič iného, iba komôrku svoju a chrám Boží, usiloval sa všemožne, aby priviedol ju ku soznaniu viny. Prednášal osočovanie, upotreboval nepravých svedkov. Nútená bola dívať sa, jak ukrutne mučení boli mnohí obžalovaní. Mnohokrát bola vypočutá a potom vždy uvrhnutá do žalára. Ale odpovede jej boli také múdre a prostorecké, že nútený bol sudca prepustiť tiež i ju na slobodu, jako svätú Olympias.

Po tomto prenasledovaní mala svätá Olympias za nejaký čas pokoja a oddychu od nepriateľov svojich. Ale milostivý Boh navštívil vernú služobnicu Svoju nemocou, ktorá boľastne

trápila ju po celú zimu. Na začiatku nasledujúcej jari dostala rozkaz, aby opustila mesto Carihrad. Dlho potulovala sa úbohá vo vyhnanstve, sotva že sa bola z dlhej, boľastnej nemoce trochu zotavila; nikde nebola istá od nástrah protivníkov, i nútená bola hneď tu, hneď tam hľadať si útulné prístrešie. Asi v polovici leta prišla nazpät do Carihradu. I povolaná bola zase k súdu. Sudca nútil ju, aby uznala votrelca Arsacia za nástupcu sv. Jána Zlatoustého na stolici patriarchálnej. Ale svätá Olympias odpierala tomu vytrvale a neohrozene. A keď nemohli ju premôcť, odsúdili ju, aby zaplatila za pokutu dvesto funtov zlata. A ešte i potom viac ráz pohnaná bývala pred súd; počula mnohé zlé slová, znášala rozličné týrania a prenasledovania. Statky jej predávali verejne nepriatelia. Sberba vydrancovala domy jej a zámky. Vlastní sluhovia, áno i ľudia, ktorým preukazovala bola nesčíselné dobrodenia, povstali proti nej, utrholi jej, tupili ju. I zdalo sa, že celý svet proti nej sa spiknul a splácal jej nevďakom. Život jej bol trpké trápenie.

Nové prenasledovanie vyhnalo svätú Olympias znovu z Carihradu. Bývala v Cyzikuse, kde trpezlivo znášala vyhnanstvo svoje a zachovala veselú myseľ svoju. Viac zbožných žien a panien shromaždilo sa okolo nej a žily pod správou jej bohumilý život. Nástupca Arsaciov, Attikus, rozohnal toto sväté shromaždenie a poslal do vyhnanstva. Toto bolo posledné trýznenie, ktoré svätá vdova pretrpela na hriechnej zemi. Ale predsa nebola ani teraz opustená. Sv. Ján Zlatoustý posielal jej s času na čas dojmavé listy svoje z vyhnanstva. Ona verne spravovala sa podľa nich. A za výborné naučenie podporovala slávneho učiteľa svojho štedre vo vyhnanstve jeho, tak že netrpel žiadnu biedu; ale i podporovať mohol chudobných, vykupovať zajatých a otrokov. Tieto dopisy, plné pravdy nebeskej a múdrosti, boli príčina, že svätá Olympias neklesala nikdy na mysli a všetko znášala hrdinsky až do blahoslavenej smrti svojej. Posledné dni života svätej Olympias nie sú známe. Usnula v Pánu roku 410 a dosiahla v nebi hojnú odmenu. Svätá cirkev ustanovila sláviť blahoslavenú pamiatku jej na 17. december.

Sv. Olympias vyobrazuje sa v rúchu diakonissy, jako kľáčí s rozpiatyma rukama pred Umučením, alebo na ceste, von z Carihradu vedúcej, jako objíma rukama kríž.

Poučenie.

Veľký učiteľ sv. cirkve, sv. Ján Zlatoustý, písaval s času na čas v mnohých a ťažkých prenasledovaniach dojmavé listy sv. Olympias a tešieval ju v utrpení jej. Na časy naše zachovalo sa sedemnást' takýchto listov jeho. Tieto listy sú písané s nadzemským pomazaním. I nebude od veci, keď uvedieme niektoré výpovede z nich k úteche nevinne trpiacich a prenasledovaných. Tak píše medzi iným: «Netrať, milá Olympias, myseľ; lebo iba jedinké zlé je a iba jedinké pokušenie, ktorého báť sa máme, a to je hriech, jako vždy som hovorieval tebe. Všetko ostatné, čokoľvek to je, prenasledovanie, nepriateľstvo, podvod, utrhávanie, potupovanie, krivá obžaloba, olúpenie statkov, vyhnanstvo, hrozivé meče, zúrivé more, zničenie celého sveta — všetko je nič. Veď všetko je pominuteľné, trvá iba za krátky čas, týka sa iba smrteľného tela a nemôže škodiť bedlivej duši. Preto používa sv. Pavel, aby poukázal na ničomnosť všetkých radostí pozemských a utrpení, jediného slova: „Čo je vidomé, to je pominuteľné.“ Prečo teda ľakáš sa vecí, ktoré sú pominuteľné a prešumievajú jako vlny rieky? Nič z toho všetkého, čo dopadne na teba, nesmie zdať sa tebe cudzím a neprimeraným. Áno, čo viac, je to prospešným pre teba, keď trvanlivými nápadami čuvy mysle tvojej viac sa posilnia, keď nová odhodlanosť a nová sila tebe daná býva a k novým bojom ťa pripraví, i veľká radosť chystá sa tebe. Toto je ovocie utrpenia, ktoré nikdy neopúšťa vznešenú bohatiérsku dušu. Jako pec ohnivá prečisťuje zlato a oceňuje, tak pôsobí

nápad na myseľ, ktorú k činnosti pobáda, že stáva sa skvelejšou a vzácnejšou, a to je smysel slov Pavlových: ‚Trápenie tvorí (plodí) trpezlivosť, a trpezlivosť tvorí dokonalosť.‘ A zase píše: Oj, blahoslavená, tri razy blahoslavená si ty pre koruny, ktoré tebe pripravené bývajú skrze to (utrpenie), alebo skôr pre boje. Veď to je dobrodením týchto bojov, že pred verejnou odmenou už na bojisku donášajú odplatu, a táto odplata menuje sa: veselosť duševná, radosť ducha, zmužilosť, trpezlivosť. Dost máš odmeny, že nemôžeš byť potlačená, že stojíš vyššie a povýšenejšie, ako ostatní všetci, že učinila si sa neporušenou cvičením a prípravou, že stojíš v zúriacej búrke jakoby na nepohnutelnej skale, že popri búrlivých vlnách morských pokojne pokračuješ na dráhe ku cieľu: to sú odmeny utrpenia, to je nebe, ktoré už na tomto svete udeľujú sa trpezlivým. A zase píše veľký učiteľ cirkevný: «Iste nachádzaš sa v takom peknom spôsobe, že zdá sa ti nie ináč, iba jakoby si nemala žiadneho tela. Ó radosť svedomia robí takou vzdušnou teba, že, keby prišla smrť, zložila by si povolnejšie a radostnejšie telo, než iní rúcho svoje! Nuž teš sa sama pre seba, a tiež i pre druhých, ktorí zomreli blahoslavenou smrťou, a síce nie doma na posteli svojej, lež v žalároch a medzi mučením. Iba nad tými máš smútiť, nad tými plakať, ktorí zapríčinili toto zlé. Také slzy dôstojné sú múdrosti tvojej.»

Tak vznešene tešil, také rady nebeské dával svätý Ján Zlatoustý trpiacej svätej Olympias. Ona riadila sa nimi, žila sväto, odovzdane do vôle Božej, činila skutky lásky k Bohu a bližným. Ona tušila to, čo svätý Bernard tak skvele vyslovil: «Skutky (dobré) naše nezahynú, jakoby zdalo sa; ale časnosť je semenom pre večnosť.» Skvelé cnosti svätej Olympias ozdobené sú korunou večnej slávy.

Modlitba.

Ó Bože, nekonečná dobrota naša, ktorý rozdávaš dary Svoje človekovi podľa dobroľúbeznej vôle Svojej, ráč milostivé popriať, aby sme to, čo štedrá ruka Tvoja udelila nám, tak užívali vždy, že by sme užívajúc darov časných nepremrhali večné. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

18. decembra.

Slávnosť očakávania pôrodu Panny Márie.

Osem dní pred slávnosťou Narodenia Pána Ježiša Krista oslavuje sv. cirkev sviatok očakávania pôrodu preblahoslavenej Panny Márie a od tohoto dňa v slávných antifonách prejavuje túžbu svoju po narodení Spasiteľa sveta takto: «Ajhľa, Pán náš príde so silou, a osvieti oči duchov Svojich, alleluja! Rosu dajte nebesá s hora, a oblaky pršte Spravodlivého: otvor sa zem, a vydaj nám Spasiteľa! Hľa, meno Pánovo z ďaleka: a skvelosť Jeho naplňuje okruh zemský!

Tento cirkevný sviatok bol drier jednou slávnosťou so Zvestovaním Panny Márie, ktorá slávnosť neskôr rozdelila sa na dve slávnosti. To stalo sa najdrier roku 656 vo Španielsku. Rímsky otec, pápež Gregor XIII. potvrdil tento dnešný sviatok roku 1573 a nariadil ho pre celú sv. cirkev. Už samo meno naznačuje hlboký význam tejto slávnosti. Sv. cirkev týmto sviatkom svojím usiluje sa povzbudzovať pravoverných kresťanov, aby, jako najsvätejšia Panna Maria, pripravovali pobožné srdcia svoje ku predpovedanému a očakávanému blízkeму príchodu Spasiteľa božského, Pána nášho Ježiša Krista.

Sv. cirkev dnešným sviatkom ctí preblahoslavenú Pannu Máriu preto, že Ten, ktorého mala porodiť a porodila v staji betlehemskej, bol opravdivý Boh, Spasiteľ sveta.

Hneď v raji prisľúbil Boh dlá nekonečného milosrdenstva Svojho prvým rodičom našim, že z druhej Evy narodí sa Spasiteľ, ktorý potre hlavu hadovu, diablovu. To opakoval znovu a znovu praotcom. To predpovedal a zvestoval neskôr skrze sv. prorokov. Skrze Isaiáša hovoril o tej veľkej milosti takto (7, 10—15.): «I ďalej mluvil Pán k Achácovi a riekol: Žiadaj si znamenie od Pána Boha svojho, buďto v hlbokosti podzemnej, alebo na výsosti hore! I riekol Achác: Nebudem si žiadať a pokúšať Pána. I riekol (Isaiáš): Slyšte teda, dome Dávidov: Či vám je málo byť obťažnými ľuďom, že ste obťažní i Bohu môjmu? Preto sám Pán dá vám znamenie: Hľa, panna počne a porodí Syna a nazvané mu bude meno Emanuel. Maslo a med bude jedávať, aby vedel opovrhnuť zlým a vy voliť si dobré.» Emanuel znamená toľko, jako «Boh s nami». Hľa, Syna Božieho mala porodiť Panna z domu (rodu) Dávidovho. A zase predpovedal Boh skrze Isaiáša (11, 1—5.): «Vyjde prút z koreňa Jesse a kvet z koreňa jeho vystúpi. A odpočinie na ňom Duch Pánov, Duch múdrosti a rozumu, Duch rady a sily, Duch umenia a nábožnosti: i naplní ho Duch bázne Pánovej. Nebude súdiť podľa vidu očí, ani nebude trestať podľa doslychu uší; ale bude súdiť chudobných spravodlivé a podľa pravdy karhať bude, ku záštite úbohým na zemi, a prútom úst svojich porážať bude zem, a dychom rtov svojich ubije bezbožného. A spravodlivosť bude mu pásom a viera opaskom ľadvín jeho. Z koreňa Jesse pochádzal kráľ Dávid a z rodu Dávidovho svätá Panna, svätá, ktorej rodičia boli sv. Joachim a Anna, ktorí ľúbili sa v živote svojom Bohu a splodili tiež i podobný plod, svätú Pannu Máriu, chrám a spolu Matku Božiu. Všetci traja menami svojimi oslavovali najsvätejšiu Trojicu Božiu. Joachim (Joakim) značí toľko, jako «Príprava Pánova»; a to preto, že z neho chystal sa chrám Pánov, Panna Maria. Anna značí «Milosť. Joachim a Anna obsiahli milosť, a na prosby svoje splodili svätý plod, Pannu Maiiu, ktorej meno značí «Panovnicu>>, i «Nádej». A ona porodiť mala i porodila Pána Ježiša Krista, ktorý je nádejou a kráľom celého sveta. Meno Maria značí i «Myrrhu (horkosť) morskú». Myrrha naznačuje nesmrteľnosť. A tak právom nosí Panna Maria to meno « Myrrha inorská»; lebo mala porodiť perlu nesmrteľnú v mori, to jest vo svete. Maria značí i «Osvietenú»; «Skvelú»; ona osvietená bola skrze Syna. Preto dľa dnešného sv. Evanjelia (Lukáš 1, 28.): «Vojdúc k nej anjel, riekol:» «Zdravá buď milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná si ty medzi ženami!» «Zdravá buď, milosti plná», more duchovné, majúce v sebe perlu nebeskú — Krista, Spasiteľa! «Zdravá buď, milosti plná», skvelé nebe, ktorá v nebi nesmierneho Boha tró-niaceho — v sebe prechovávaš! «Zdravá buď, milosti plná», ktorá prevyšuješ trón cherubinský bleskom božstva! «Zdravá buď, milosti plná», podobná stípu oblakovému, ktorá máš Boha, ktorý vodil ľud po púšti!

Áno, Panna Maria je Prostrednieou medzi nebom a svetom; ona previedla prirodene zjednotenie. «Zdravá buď, milosti plná», brána nebeská, o ktorej vyvolával prorok Boží Ezechiel (44, 2, 3.): «Táto brána bude zavrená; nebude otvorená a nikto nepôjde skrze ňu: lebo Pán Boh vošiel skrze ňu; i bude zavrená vojvodcovi. Sám vojvodca (knieža, panovník) sedávať bude v nej». V ňom dúfať budú všetky národy zeme i A Panna Maria sama uznala, že ie milosti plná preto, keď v živote svojom počala Syna Božieho. Ona na návšteve u sv. Alžbety riekla takto (Lukáš 1, 46—55.): «Velebí duša moja Pána: a zaplesal duch môj v Bohu, Spasiteľovi mojom, že shliadol na poníženie dievky Svojej. Hľa, od tejto chvíle zaiste nazývať budú mňa blahoslavenou všetky národy: preto, že učinil mi veľké veci, ktorý je mocný a sväté meno Jeho: a milosrdenstvo Jeho od pokolenia až do pokolenia bojacim sa Jeho. Učinil moc ramenom Svojím: rozhnal tých,

ktorí sú pyšní v mysli srdca svojho. Sosadil mocných so stolice a povýšil ponížených. Lačných nakrmil dobrými vecmi a bohatých pustil prázdnych. Zaujal sa Israela, služobníka Svojho, rozpomenúc sa na milosrdenstvo Svoje, jako mluvieval otcom našim, Abrahámovi a plemenu jeho na veky».

Panna Maria nosila v neporušenom živote svojom Emanuela, učinená bola podobná trónu cherubinskému, na ktorom Telom učinené je Slovo Otcovo, ktorý je Boh od veku vekov na veky. Preto prespevuje dnes sv. cirkev takto: «Pán príde, bežte Mu oproti, hovoriac: Veľká Bytosť; a kráľovstvu jeho nebude konca, Boh, Silný, Panovník, Vojvodca pokoja. Alleluja! Naučí nás Pán cestám Svojim a budeme kráčať chodníkami Jeho r lebo zo Sionu vyjde zákon a slovo Pánovo, z Jeruzalema. Podťe,, vystúpme na vrch Pánov, a do domu Boha Jakubovho! Hľa, Pán náš, očakávali sme Ho,, a spasí nás. Alleluja!»

V dnešný deň očakávania pôrodu preblahoslavenej P. Márie hovoril- a vzdychal si sv. Ildefons, arcibiskup v Tolete: «Pani moja, i Panovnica moja, ktorá panuješ nado mnou, Matka Pána môjho, dievka Syna Tvojho, Rodička Stvoriteľa sveta, teba vzývam, teba Osnova na konci diela. prosíni) ku tebe vzdychám, aby som mal ducha Pána tvojho, ducha Syna tvojho, i ducha Spasiteľa môjho, že by som skrze teba pravé smýšľal, pravé a dôstojné mluvil, všetko pravé a dôstojné, čokoľvek je, miloval. Veď ty si vyvolená od Boha, prijatá od Boha, zástupnicou učinená od Boha, pridŕžajúca sa Boha, pripojená Bohu: navštívená od anjela, pozdravená od anjela, požehnaná od anjela, posvätená od anjela zarazená nad rečou jeho, prestrašená v myšlienkach, zadivená pri pozdravení, pohrúžená do obdivu pri zvestovaní! Slyšíš, že našla si milosť u Boha; i nakladá sa tebe, aby si sa nebála. A tak posilnená si k dôvere, poučená poznaním zázrakov, povznesená si k novote neslýchanej slávy. Od anjela zvestované ti je Dieťa; a po počatí ostávaš neporušenou a prečistou. Predkladá sa isté panenstvo nám, a tebe skrze anjela zvestuje sa, že sa ti narodí Svätý, Syn Boží, a divotvorne oznamuje sa tebe, jakú moc bude mať, narodiť sa majúci, Kráľ. «Jako sa to stane», tážeš sa, dopytu ješ sa na pôvod, skúmaš o spôsobe, spytuješ sa po skúsenosti, zvedavá si na poriadok. Poslyš neslýchaný výrok, pozoruj na nezvyčajné dielo, viď nepoznané tajomstvo, daj pozor na nevídanú udalosť. «Duch svätý sostúpi na teba a sila Najvyššieho zatieni teba!» Celá nevidomá Trojica spôsobí v tebe počatie: jediná osoba Syna Božieho, ktorá má sa narodiť v tele tvojom, vezme telo z teba. A preto, čo sa počne z teba, čo sa narodí z teba, čo vyjde z teba, čo vypučí z teba, «čo sa z teba narodí Svätého, bude sa zvať Synom Božím». Veď bude Tento Veľkým, Boh cnosti (síl), Kráľ všetkých vekov, Stvoriteľ všetkých vecí. Hľa, «požehnaná si ty medzi ženami», neporušená medzi rodičkami, Pani medzi dievkami, kráľovná medzi sestrami! Hľa, «od tejto chvíle zaiste nazývať budú teba blahoslavenou všetky národy», blahoslavenou uznali ťa všetky mocnosti nebeské, blahoslavenou ťa zvestujú všetci proroci, blahoslavenou ťa zvelebujú všetky národy! Ty si blahoslavená viery našej, ty si blahoslavená duše našej, blahoslavená milovania nášho, blahoslavená vzdychaniami a rečami mojimi!»

Význam dnešnej slávnosti napodobňuje nám obraz, ktorý nájdený bol v katakom-bách (podzemných hrobitovoch) rímskych.

Na tom obraze nakreslený je Adam a Eva; medzi oboma stojí Boh Otec: Eve podáva jednou rukou baránka, Adamovi zase klásky obilné. Co znamená tento obraz? Pán Boh riekol hadovi, ktorý sviedol prvých rodičov: «Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou, a medzi semenom (potomstvom) tvojim a semenom jej, ona (potomok ženy) potre hlavu tvoju!» A hľa, z

jednej dcéry Evinej, z Panny Márie, pochádzal a vyšiel Baránok Boží. Na počatí a narodení Spasiteľa sveta nemal žiadneho podielu potomok Adamov; ale ten istý Boh, ktorý stvoril prvého pozemského muža, Adama, bez pričinenia muža: ten istý Stvoriteľ v lone čistej Panny stvoril človečenstvo druhého Adama, Pána Ježiša Krista, Syna Svojho. A tak Maria porodila Baránka Božieho jako prečistá Panna! A jako pohlaviu ženskému, tak tiež i pohlaviu mužskému dal milostivý Boh veľký dar: moc kňazskú. Podľa tej moci na slovo kňaza stáva sa zo zomletého obilia Telo Ježiša Krista, Baránka Božieho; jako niekdy v staji betlehemskej z tela Márie. To, čo na tom obraze dáva Boh Adamovi a potomkom jeho, zvelebujeme slovami takto: «Pochválená buď vždycky najsvätejšia Sviatosť oltárna!» A to, čo podáva Boh Eve a potomkovi jej pohlavia ženského, Panne Márii, zvelebujeme slovami: «Požehnaný je plod života tvojho!»

I korme sa dnes hlboko pred vteleným Baránkom Božím, v najsv. Sviatosti oltárnej zostávajúcim, a jako preblahoslavená Panna Maria túžobne očakávala pôrod Syna Božieho, zatúžme i my, aby sa zrodil s milosťou Svojou i v srdciach našich.

Modlitba.

Ó Bože, ktorý každoročne obveseľuješ nás očakávaním spasenia nášho: popraj milostivé, aby sme Jednorodeného Syna Tvojho, ktorého radostne prijímame jako Vykupiteľa, niekdy tiež s bezpečnou dôverou uvideli prichádzajúceho, jako milostivého Sudcu, Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

Ó Bože, ktorý si chcel, aby Jednorodený Syn Tvoj na zvestovanie anjelské z prečistého života najsvätejšej Panny Márie vziať ráčil telo ľudské: udeľ nám, prosíme Teba, milosti, aby sme my, ktorí veríme, že je opravdivé Rodičkou Božou, na mocné orodovanie jej od Teba vždy dosiahli žiadanú pomoc. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

19. decembra.

Sv. Pelagia, kajúcnica.

Láskavý Spasiteľ riekol (Mat. 9, 13.): «Neprišiel som povolávať spravodlivých, lež hriešnikov. A skutočne po celý čas pozemského života Svojho vyhľadával vždy hriešnikov, aby obrátil ich a napravil na cestu spasenia. On vyhľadáva nekonečným milosrdenstvom Svojím a vyhľadávať bude až do skončenia sveta hriešnych ľudí a neprestane povolávať ku spaseniu. Na dôkaz toho nech slúži nám život sv. Pe-lagie, ktorej pamiatku slávi dnes sv. cirkev.

Sv. Pelagia narodila sa začiatkom piateho storočia v asijskom meste Antiochii. Rodičia jej boli pohanmi. Boh smiloval sa nad dcérkou pohanskou; riadením Jeho stalo sa, že v útlom veku dostalo sa jej kresťanského vyučovania, i prijatá bola medzi čakancov sv. krstu (katechumenov). Tak vyrástla na rozvíjajúcu sa pannu. Skvelé dary ducha jej a zriedkavú krásu telesnú obdivoval svet. Ale tieto prednosti viedly neskúsenú pannu k úpadku. Márnomyseľnosť zaujala celú bytosť mladej devy. Pomaly zabúdza pri lichotení ľahkovážnych ľudí na cieľ svoj jako kresťanka. Oblúbila si rozkoše tohoto márneho sveta. Stala sa herečkou divadelnou. I začala žiť hriešne, jako drier bujná Magdaléna. Skvostné rúcho, lesk zlata a drahých kameňov, skvelé živobytie a úslužnú obsluhu vážila si vyššie než kresťanskú cnosť. Odmenu hanobného hriechu vynakladala na okrasu poškvrneného tela. Duša jej bola studená, prázdna, čierna, i odomrela sv. viere; tým

viac však bola živou, učenlivou v neprávostiach. Krásna hriešnica bola na veľké pohoršenie kresťanom, ktorí žili v meste Antiochii a v okolí jej. Dlho shovieval spravodlivý Boh a hľadel na neprávosti poblúdenej panny. Až konečne v nekonečnom milosrdenstve Svojom shliadol na nešťastnicu a použil zvláštnu príležitosť k obráteniu jej a napraveniu.

Roku 426 shromaždil patriarcha Maximian do Antiochie podriadených biskupov, aby sa radil s nimi o záležitostiach cirkevných. Na tento miestny snem cirkevný (synodu) prišiel z mesta syrského Heliopolisu biskup sv. Nonnus, ktorý drier slávne spravoval cirkevnú obec v Edesse a tam do 30.000 Saracencov bol obrátil z pohanstva ku sv. cirkve. Bol on veľkým mužom Božím, zázračným hlásateľom sv. Evanjeliuma. Každý kresťan znal ho a ctil vysoko pre neohrozené pridržame sa pravej viery, pre zbožný život jeho, pre horlivosť v rozširovaní sv. viery medzi pohanmi. Tohoto verného sluhu Svojho volil milostivý Boh jako nástroj k obráteniu napraveniu veľkej, zaslepenej hriešnice.

Pred otvorením snemu cirkevného mal a bežného zvyku sv. Nonnus reč k uprímnyim biskupom a shromaždenému ľudu a predsieni chrámu, ktorý bol posvätený úcte sv. mučeníka Juliana. Ku tejto kázni zval sám patriarcha slávneho rečníka, v. Nonnus kázal úchvatne, duchapľne, nedolateľne so sv. pomazaním. Celé shromaždenie počúvalo napnuté pri najväčšej chosti sväte slová kazateľove. Odrazu nastal pokoj medzi horlivými poslucháčmi. Pe-giu, ktorá sedela na ozdobenej mulici, Sprevádzaľ slávnostne mestom veľký zástup ľadých mužov. A tento hľučný skvelý iricvod práve prechodil popred chrám Juliana. Ľud nemohol sa nasýtiť pohľadom na nádheru krásnej hriešnice, divadelnej herečky a sprievodu jej. Prítomní biskupi sklopili oči svoje k zemi a vzdychali ad pohoršením. Sv. Nonnus pozastal v či svojej a dlho hľadel za odchádzajúcou oditeľkou. Po dokonanej kázni spýtal sa skupov, jako zdala sa im nádhera Pelagia. Biskupi zarazene mlčali.

Keď to videl sv. Nonnus, dal sa hovoiriť: «Mňa dotkol sa pohľad na tú osôbku, ký-že počet budeme niekdy skladať my ed súdnou stolicou Božou, keď porovnávať sa budú práce naše a namáhania s námahami tejto Pelagie? Hľa, koľko času a ilia vynakladá ona, aby ozdobila telo svoje, y sa zaľúbila bláznivým, hriešnym ľuďom! jak málo staráme sa my o to, aby sme ozdobovali cnosťami, aby sme sa zaľúbili Bohu!»

Po týchto slovách odišiel sv. Nonnus obydlia svojho, zamkol dvere za sebou, i'ú sa na tvár, prelieval hojnú slzy kajúcnosti nad malou horlivosťou svojou pre ť a chválu Božiu a volal: «Pane Ježišu ste, odpusť mne, nehodnému hriešnikovi!

Vyznávam, že okrasa a starostlivosť, ktoré vynaložila zlá žena iba za jeden deň na telo svoje, prevyšujú veľmi starosť, jakú som prechovával odjakživa o dušu svoju. Jako že môžem opovažovať sa, predstúpiť pred Teba? Jako-že ospravedlním sa v prítomnosti Tvojej z tejto bezstarostlivosti ? Nechcem skrývať pred Tebou hriešné srdce svoje; lebo Ty nahliadaš do najtajnejších záhybov srdca môjho, duše mojej, ktorý tak často stávam pred oltárom Tvojim, a nikdy neobetujem Ti takú krásnu dušu, jakú žiadaš odo mňa. Táto žena prisľúbila, že zaľúbi sa ľuďom. A ona verne splnila sľub svoj. A ja sľúbil som, že sa zaľúbim Tebe: a ja nedodržaľ som slovo pre nedbanlivosť svoju! Ja nemám zásluhu ani pre nebo, ani pre svet, keď neplnil som príkazy Tvoje. A tak nemám nádej pre dobré skutky svoje. Jediná nádej moja zakladá sa na milosrdenstve Tvojom, ktoré samé iba môže ma zachrániť. Po tomto vzdychaní strávil celý deň v kajúcnom plači.

V nedeľu riekol sv. biskup Nonnus diakonovi svojmu, Jakubovi: Brat môj, diakon, uisťujem ťa, že mal som sen, ktorý zarmucuje mňa; lebo neznám, čo by mal znamenať. Videl som vo sne stáť dlho na boku oltára Čiernu holubicu, ktorá bola veľmi zašpinená. Konečne dala sa obletovať mňa, a ja nemohol som zniesť špinu jej a smrad, ktorý rozširovala. A ona zdržovala sa tak dlho pri mne, kým nebola dokončená modlitba katechumenov (čakancov sv. krstu). Diakon zvolal: «Padnite na kolená! A po tomto vyvolaní zmizla hnusná holubica. Po omši veriacich a po obetovaní odchádzal som z domu Božieho, a hľa, približovala sa zase táto hnusná holubica ku mne, a znovu obletovala ma. I vystrel som konečne ruku po nej, chytil som ju, a hodil som ju do nádoby s vodou, ktorá stojí v predsieni chrámu. Sotva že dopadla do vody, bola hneď oslobodená od špiny a všetkého smradu, ktorými bola zohyzdená, i vylietla biela jako sňah z vody, pozdvihla sa do povetria a zmizla očiam mojim.»

Po týchto slovách neza dlho poberal sa sv. Nonnus s diakonom svojím do chrámu, v ktorom shromaždili sa i ostatní biskupi. Po prečítaní sv. Evanjelia, naliehali biskupi na výmluvného sluhu Božieho, aby prehovoril k ľudu.

Poslušne vystúpil sv. Nonnus na kaza-teľňu a rozhovoril sa tak dojímavé o vše obecnom súde a o nehynúcich, večných pokladoch, že všetok ľud dal sa do hlasitého nariekania. On opisoval tak žive a úchvatne šťastie, blahoslavenstvo zbožného, spravodlivého človeka, ktorý zachoval si čisté srdce, jako vo večnej slasti prebýva u Boha a radosťami i rozkošami nebeskými je naplnený. Ale on opisoval i odsúdenie nespravodlivých ľudí, nekajúcnych hriešnikov, jako oni vystavení sú večne, bez nádeje dokončenia, hľadajúcemu červu svedomia a pokutám pekla, že zneužívali všetky milosti a nohami pošliapali milosrdenstvo Boha, ktorý za nich krv Svoju vycedil na kríži.

Pelagia, verejná hriešnica, prítomná bola na kázni. Neprišla bola ona do chrámu Božieho z nábožnosti, lež z márnomyseľnosti, aby objavila sa pred zástupom ľudí v nádhernom a skvostnom rúchu svojom. Avšak milosť Božia dotkla sa srdca i duše jej. Cítila sa byť vinnou hriešnicou, i hanbila sa veľmi. Ohavný život jej, pohoršenie, ktoré dávala ľuďom, stáli pred očima jej jako hroziví sudcovia. Ona videla priepasť pekelnú, jako otvárala sa pred ľahkomyseľnou hriešnicou. — «Ostaňte tu,» riekla po kázni dvom sluhom svojim, «a čakajte, kým nevyjde z chrámu sv. biskup Nonnus. Potom idte za ním a dajte pozor, kde býva, a povedzte mi.»

Keď sv. Nonnus vyšiel z chrámu, nasledovali ho sluhovia hereckiní. Sv. biskup vstúpil do skromnej izbičky pri chráme sv. mučeníka Juliana. Keď sluhovia zbadali obydlie jeho, ponáhľali sa hneď k Pelagii a oznámili to.

Hriešnica sadla si ku stolu a napísala svätému biskupovi tieto slová: «Svätému učeníkovi Pána Ježiša Krista hriešnica a mučenícka diablova! Počula som o Bohu vašom, že sostúpil dolu s neba, nie aby zachoval spravodlivých, lež hriešnikov; že ponížil Seba a dôverne obcoval s verejnými hriešnikami, a že ani nepovažoval za zneuctenie dôstojnosti Svojej, keď shováral sa s cudzoložnicou zo Samarie. Keď si ty učeníkom takého Učiteľa, nuž neopovrhuj biednou hriešnicou, ktorá žiada si posho-várať sa s tebou, aby sa obrátila.»

Sv. Nonnus hneď odpovedal: «Ktokoľvek si ty, Boh zná teba, skutky tvoje i vôľu tvoju. Ja hovorím len tebe, že by si nepreceňovala a nepokúšala ničomnosť moju, ktorý som síce hriešnym človekom — ale i sluhom Božím. Keď je vôľa tvoja vážna, že chceš sa obrátiť k Bohu, že túžiš

po cnosti a pravej viere, a keď chceš shová-rať sa so mnou, môžeš to urobiť v prítomnosti biskupov, ktorí sú tu shromaždení so mnou. Samého nenájdeš mňa.»

Pelagia prečítala tieto slová a hneď ponáhlala sa do chrámu sv. Juliana. Keď sv. Nonnus počul o príchode verejnej hriešnice, povolal biskupov do shromaždenia a kázal priviesť Pelagiu. Keď hriešnica predstúpila pred shromaždených biskupov, hodila sa na kolená, objala nohy sv. Nonnusa, a zvolala: «Prosím ťa, pane môj, smiluj sa nadomnou, dľa príkladu Učiteľa Božieho, a učiň zo mňa pravú kresťanku; lebo ja som opravdivé bahno hriechu a priepasť zlosti. Prosím ťa o sv. krst!»

Sv. Nonnus kázal hriešnici povstať. I riekol: «Pravidlá cirkevné nedovoľujú, aby pokrstená bola verejná hriešnica, kým dostatočne sa neosvedčí, že neupadne nazpäť do predošlého života neprávosti.»

Keď Pelagia počula tieto prísne slová, padla znovu k nohám sv. Nonnusa, zaplakala horko, poliala nohy jeho horúcimi slzami, usušila ich rozpustenými vlasami a riekla: «Otče, ty niekdy počet skladať budeš za dušu moju a tebe pripísané bude budúce hriešné živobytie moje, keď odoženieš mňa a odprieš mi sv. krst. Nebudeš mať u Boha podielu medzi svätými, keď neoslobodíš ma od neprávostí. Ty zaprieš Boha a ja budem klaňať sa modlám, keď nepreporodíš ma skrze vodu a Ducha svätého a neprevedieš ma jako čistú obeť Bohu!»

Prítomní biskupi obdivovali horlivosť kajúcnjej hriešnice a riekli, že ešte nevideli takú túžbu po oslobodení duše z osídíel diabla. I poslali diakona Jakuba ku neprítomnému patriarchovi Maximianovi, aby poslal diakonissu pre Pelagiu, ktorá má byť pokrstená.

Patriarcha z Antiochie vypočul udalosť, ktorú predniesol mu diakon Jakub, zaradoval sa a riekol, keď prišiel do shromaždenia, ku sv. Nonnusovi: «Dobre je, ctihodný otče, že na teba čakal tento skutok: lebo vedel som, že ty budeš hovoriť za mňa, i konať.»

Prišla diakonissa Romana a pozdvihla kľachiacu kajúcnicu Pelagiu na rozkaz sv. Nonnusa, ktorý riekol vážne: «Dcéra moja, choď a vyznaj hriechy svoje!»

Kajúcnica odpovedala skrušene: «Keď preskúmam celé svedomie svoje, nenájdem žiadon dobrý skutok u seba. Ale znám hriechy svoje, a viem tiež, že počet ich prevyšuje zrnká pieskové na brehu morském. Slzy očí mojich nedostačia, aby zmyly všetky hriechy moje. Ale dôverujem v Boha, že odpustí mi mnohé a veľké neprávosti moje, i bude mi milostivým.»

Nato spýtal sa sv. Nonnus: «Povedz mi, ako ťa menujú ?» Kajúcnica odpovedala: «Rodičia nazvali ma Pelagiou. Mešťania z Antiochie nazývajú ma pre okrasu moje a nádheru Margaritou (Perlou); lebo bola som výstavným krámom diablovým.»

Po tomto rozhovore poučil ju sv. Nonnus v základných pravdách sv. náboženstva, vyspovedal ju, udelil jej exorcismus (prežehnal, aby diabol celkom ju opustil), pokrstil ju a podal jej Telo Božie. Krstnou matkou bola jej diakonissa Romana.

Nato riekol sv. Nonnus diakonovi Ja-kubovi: «Radujme sa dnes s anjelmi Božími, pretože táto deva našla spasenie. Pridajme k jiedlu proti obyčaji svojej trochu oleja a víria a požívajme so svätou radosťou.

Po dňoch, keď Pelagia odpočívala s Romanou v izbe svojej, zjavil sa jej vo sne diabol a pokúšal ju takto: «Prosím ťa, Margarita moja, povedz, či neozdoboval som ťa zlatom a drahými kameňami? Povedz mi, čím zarmútil som teba alebo obrazil, že si ma opustila ? Daj odpoveď, aby som mohol napraviť, čo som premeškal. Pelagia poznamenala sa znamením sv. kríža a riekla:

«Boh môj, ktorý vyslobodil ma z osidiel diabla, a uviedol do izby nevesty nebeskej, nech ráči miesto mňa odporovať tebe, zlý duchu!» Od tohoto času nebola pokúšaná k neprávosti.

Na tretí deň po prijatí sv. krstu riekla Pelagia sluhovi svojmu: «Id', prehliadni skrynu moju, popíš všetko, čo nájdeš od zlata, od striebra, od ozdôb a drahocenného rúcha a dones to sem.» Sluha vyplnil rozkaz jej. Kajúcnica poprosila skrze diakonissu Roinanu sv. Nonnusa, aby prišiel k nej. A keď prišiel, odovzdala mu všetko a riekla: «Pane, toto sú poklady, ktorými obohatil ma bol diabol. Toto všetko odovzdávam ti, aby si nakladal s tým dl'a ľúbosti svojej! Rob, čo sa pozdáva tebe; lebo ja nežiadam si na svete žiadné iné poklady, iba tie, ktoré sú Božie.»

Sv. Nonnus povolal k sebe dozorcú chrámu, odovzdal mu celý majetok kajúc-nicin a riekol: «Zaprisahávam ťa na najsvätejšiu nerozdielnu Trojicu Božiu, aby si nevynaložil nič z týchto vecí na biskupstvo alebo na chrám Boží. Rozdeľ tento poklad medzi vdovy, siroty a chudobných, aby to, čo nadobudnuté bolo hanobným a nešťachetným spôsobom, aspoň dobre bolo vynaložené, a z pokladov hriešnice stály sa poklady spravodlivosti. Keby si spreneveril sa proti prísahe, nech spočíva kliatba Božia na hlave tvojej a maj podiel s tými, ktorí niekedy volali: Ukrižovaný, ukrižovaný nech bude!»

Pelagia zavolať potom sluhov a služobnice, podarovala ich peniazmi a riekla: «Ponáhľajte sa a opustite tento hriešny svet, aby sme my spoločne, ktorí sme boli spoločníkmi neprávosti v minulom živote, stretli sa v tom živote, ktorý je večný a najblahoslavenejší.»

Na ôsmy deň po prijatí sv. krstu odložila kajúčna Pelagia biele rúcho, ktorým dl'a obyčaje prvých kresťanov zaodiata bola, obliekla sa do kajúcneho drsného rúcha a prehodila si chudobný plášť, ktorý daroval jej sv. Nonnus. Keď začala sa odberať od Romány, zaplakala táto. Kajúcnica riekla: «Nenariekaj, sestra moja, neplač, ale radšej raduj sa, že Pelagia, jako niekedy Maria Magdaléna, vyvolila si lepšiu stránku, ktorú Pán v Evanjeliume nad Máriu vychválil.

I zmizla z mesta Antiochie a nikto nevidel ju tam viac. Ponáhľala sa do Jeruzalema a vystavila si tam na vrchu Oli-vetskom, kde sa bol modlil naposledy Spasiteľ, malú chyžôčku. —

Patriarcha Maximian rozpustil shromaž-denie biskupov a sv. Nonnus poberal sa z Antiochie s diakonom svojím Jakubom do mesta svojho, do Heliopolisu v Sýrii.

Po mnohých rokoch vyberal sa diakon Jakub na pút do sv. mesta a pýtal si dovoľenie od sv. biskupa Nonnusa. Tento dovolil mu vzdialiť sa z biskupského sídla a riekol: «Brat môj, diakon, nakladám ti, keď prídeš do Jeruzalema, vyhľadaj mnícha Pelagia, ktorý žije mnoho rokov v skrytosti život pustovnícky. Bude ti na dobrej pomoci.

Jakub prišiel do Jeruzalema, slávil zbožne sviatok vzkriesenia Pána a na druhý deň dal sa hľadať naznačeného pustovníka. Prišiel na vrch Olivetský a vyhľadať chcel miesto, kde posledný raz modlil sa Spasiteľ s učeníkmi Svojimi. A hľa, objavila sa mu pustovňa. Chcel vstúpiť dnu, ale bola zavrená a nikto sa neukázal. Zaklopal na okienko. A hneď bolo otvorené. V ňom zjavila sa hlava s očima vpadnutýma, bľadá, vychudlá. I zavznel známy hlas: «Zkade prichádzaš, brat môj?» A zadivený Jakub odpovedal: «Či ty si Pelagius, ku ktorému posiela mňa sv. Nonnus?» A keď sa mu prisvedčilo, počul hlas: «Sv. Nonnus nech modlí sa za mňa, lebo on je opravdivý svätý.» Oblok sa zavrel a diakon Jakub počul, ako sa ozýva pustovňa žalmami kajúcnymi a skrúšenými modlitbami. I on pokľakol, prespevoval a modlil sa. Potom sostúpil nazpät do Jeruzalema, a ponavštevoval kláštory mnišske. V každom kláštore zvelebovali pustovníka Pelagia pre zbožnosť jeho a neslýchanú kajúcnosť.

Diakon nemohol sa zdržať, aby ešte raz nenavštívil tajomstveného pustovníka a vyprosil si od neho poučenia a spasiteľného napomenutia. I vystúpil na vrch Olivetský, prišiel ku chyžke a zaklopal. Nikto neohlásil sa. Začal volať po mene Pelagia. Márne. Smutný sostúpil do Jeruzalema. Na druhý deň zase vybral sa ku pustovní. Ani teraz nikto neohlásil sa na klopanie jeho a vyvolávanie. Na tretí deň zase márne klopal. I riekol sám sebe: «Niet tu nikoho. Možno, že sluha Boží odišiel.» Dlho rozmýšľal, čo si má počať. Konečne riekol: «Asnád' umrel!»

I otvoril násilne okienko, pozrel cezeň do pustovne, a hľa, videl ležať na zemi mrtvého pustovníka! Privrel okno a ponáhlal sa dolu do Jeruzalema, aby oznámil smrť pustovníkovu. I prišli sluhovia Boží a začali umývať mŕtveho domnelého pustovníka. A hľa, ukázalo sa, že to bola ženská. Našli i spis, dľa ktorého dozvedeli sa, že domnelý pustovník bola — kajúčna Pelagia. To stalo sa roku 450.

Po blahoslavenej smrti preslávené bolo meno sv. Pelagie pre svätý život jej a veľkú kajúcnosť. Ešte v dvanástom storočí ukazovala sa zbožným pútnikom pustovňa, do ktorej utiahla sa bola sv. Pelagia pred hriešnym svetom a v ktorej dokončila bohumilý život svoj v prísnom zapieraní seba a zriedkavej kajúcnosti.

Svätá Pelagia vyobrazuje sa v kajúcnom rúchu, jako kľačí pod bralom skalným so sopiatymi rukami, s rozpustenými vlasami; bič je pohodený pri nej.

Poučenie.

Svätá Pelagia slúži nám za vzor opravdivej kajúcnosti. Ona obrátila sa hneď z hanobného živobytia svojho na trnistú cestu cnosti kresťanskej, keď poznala hriechy a ohavnosti mladosti svojej, i vytrvala v kajúcnosti až do blahoslavenej smrti svojej. Ona dokonale pochopila a uvážila, čo hovorí múdry Sirach (5, 12.): «Bud' stály na ceste Pánovej, a v pravde smyslu svojho i v umení, a nech slovo tvoje vedie ťa ku pokoju a spravodlivosti. Šťastný je človek, ktorý od mladosti verne slúži Bohu. Šťastný je i ten, ktorý jako mánotratný syn navracia sa po poblúdení svojom kajúčne na cestu spasenia. Večne nešťastný je človek, ktorý nechce poznať hriešnosť svoju a po všetkom dobrom napomínaní predsa zátvrdlivý zostáva v nekajúcnosti. Na ňom vyplňujú sa slová Kristove (Ján 7, 34; 8, 21.): «Hľadať budete Mňa a nenájdete. A v hriechu svojom zomrete!» Veď jako v nedostatku horúčosti slnečnej voda celkom zastydne a obráti sa na tvrdý ľad: tak ne-kajúcný hriešnik na srdci celkom stvrdne. A čo hovorí múdry Sirach o takomto hriešnikovi? On hovorí (3, 27.): «Tvrdé srdce (zatvrdelé v hriechu, ktoré sa tak zatupilo, že už ani necíti nebezpečenstvo, v ktorom sa nachádza) naposledy zle sa mať bude: a kto miluje nebezpečenstvo, zahyne v ňom.» Na dôkaz toho nech slúži nasledujúci prípad.

V meste Karalise v italskej zemi Sardinskej žil slávny gróf z rodu Monaldov, ktorý mal dvoch synov. Mladší syn, menom Alvarus, hneď od mladosti túžieval po bohatstve, po mamone svetskej. Lakomstvo tak zaslepilo mladého grófa, že závistným okom začal pozeráť na zdravie a nádejný dlhý život otcov, i nemohol sa dočkať smrti jeho, aby čím skôr pripadlo mu veľké dedičstvo. I starší brat zavadzal mu. On chcel dediť čo najskôr celý majetok rodičovský. A čo urobil, aby dostal sa k veľkému bohatstvu? Jedného dňa pozval staršieho brata na poľovačku a tam rozkázal dôvernému sluhovi, aby hodil brata do vody a utopil. A to sa i stalo. Toho istého roku pozvaný bol otec jeho na hostinu do susedného mesta. Keď času nočného vracal sa starý gróf domov, bol v hore zavraždený. Lakomý mladší syn jeho Alvarus dal ho tiež skrze verného

sluhu svojho zabiť. Keď stará grófka počula o smrti manželovej, veľmi sa naľakala a v krátkom čase umrela. Bohaprázdny mladý gróf Alvarus zdedil celý veľký majetok.

I yslal si, že nevyjdú na svetlo zločiny jeho. Ale sklamal sa. Nezadlho vymenovaný bol za prísediaceho sudcu najvyššieho súdu zemského. Po čase stalo sa, že privedení boli k súdu zločinci. Alvarus spýtal sa jedného zbojníka, ako sa menuje a zkaďe je. Zbojník dal sa hovoriť, že sa veľmi diví, keď pán gróf nepoznáva toho, ktorý pred časom slúžil u neho a na rozkaz jeho za dosť málo peňazí utopil staršieho brata jeho a zavraždil otca. Alvarus bol pri týchto slovách jako hromom omráčený. Ale hneď spamätaval sa bezbožník a prísno riekol, že zbojníci z bázne pred mučením obyčajne bránia sa pred súdom podvodom a nepravdou. Keď zločinec po vypočutí odvedený bol do žalára, podplatil zatvrdelý hriešnik, gróf Alvarus, strážcu žalárneho, aby obesil tajne toho zbojníka.

A to stalo sa skutočne. Aby sudcovia nerobili mnoho kriku a vyšetrovania, zamazal im hriešnik oči mnohým zlatom. Za dvadsaťpäť rokov žil Alvarus tak bezbožne a milostivý Boh čecal vždy na pokánie jeho; ale on bol zatvrdený, nenapraviteľný neka-júcnik. Z času na čas navštevoval ho Boh napomínaním Svojim, aby sa polepšil. Staval mu pred oči smutné tváre zavraždených, otca i brata. Pohľad na ne prestrašoval zatvrdeného hriešnika, že nemal pokoja ani vo dne ani v noci. Od strachu upadol do smrteľnej nemoce. Pokrevní starali sa všemožne o zachránenie duše jeho. Navštívil ho i vznešený, zbožný kňaz. Keď neka-júcnik uzrel sluhu Božieho, zvolal: «Kňazu, kňazu! V tomto dome nemali obyčaj zdržovať sa kňazi, lež šviháci.» Kňaz nedal mýliť sa posmechom, ale priblížil sa k lôžku nemocného a pozdravil ho úctivé a láskavé. Hriešnik spýtal sa, čo je nového. Sluha Boží začal hovoriť o spravodlivom sudcovi na nebi a o spovedi. Nekajúcnik hnevive riekol, že dobre vie, čo má robiť. Kňaz smutný odchádzal domov, i zadivený počul, že hodiny, ktoré už za viac mesiacov stály a nikdy nebily, daly sa biť tri hodiny. Kňaz považoval to za znamenie, a zase išiel nazpät ku zomierajúcemu grófovi. A znovu vrúčne napomínal k pokániu toho zatvrdelého hriešnika; ale bez výsledku. Keď sa vrátil zarmútený kňaz domov, pokľakol pred krížom a prosil Spasiteľa, aby jako dobrý Pastier prijal pod ochranu Svoju tú poblúdenú ovcu a ráčil sa smilovať. A hľa, čo sa stalo! Sám Spasiteľ zjavil sa vo snách zatvrdenému hriešnikovi a napomínal ho láskavé ku pokániu, áno i prísne sa vyhrážal. Ale ani to videnie nenapravilo nešľachetníka. Začal zlorečiť: «Ty nespravodlivý Bože, ktorý predlžuješ život mnohým chudobným žobrákom a mne boháčovi odnímaš život, máš vedieť, že nepoprajem Ti radosti, ktorú by si mal, keby duša moja bola spasená; ale chcem bez pokánia zomreť, aby som Ti v pekle večne mohol zlorečiť.» Nezadlho potom zatvrdelý rúhavý nekajúcnik vypustil dušu svoju a odovzdal diabľovi.

Kresťane, buď uistený, že kto má zatvrdlivé srdce pri premnohých spasiteľných napomínaniach, konečne vystupuje z tohoto sveta na večnosť bez pokánia. A Kristus Pán povedal: «Keď nebudete činiť pokánie, zahynete.»

Modlitba.

Ó Pane, popraj nám opravdivého ducha pokánia, aby sme, jako svätá Pelagia, vždy slzami opravdivej ľútosti obmývali hriechy svoje. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Sv. Timotheus a sv. Maura, mučeníci.

Dnes oslavuje sv. cirkev i pamiatku mučeníckej smrti sv. Timothea, predčítateľa (lektora) a manželky jeho, svätej Maury.

Sv. Timotheus (Bohaboj) narodil sa koncom tretieho storočia v mestečku Pera-piume (či Perape) v kraji Thebaide v hornom Egypte. Rodičia jeho boli nábožní kresťania. Bázeň Božia, ktorú starostliví rodičia zavčasu vštepovali do srdca jeho, bola mu pravidlom a vodičom celého pozdejšieho života. A tak strávil útlú mladosť svoju v neporušenej nevinnosti. Najobľúbenejšou zábavou jeho bolo čítanie sv. Písma a rozjímanie o prečítanom slove Božom. A keď vyrástol na mládenca, bola viera v Pána Ježiša Krista a horúca láska k Nemu najdrahším pokladom jeho. Biskup miestny pozoroval so zaľúbením zbožný život mladíkov, i prijal ho do služby sv. cirkve. Naložil mu, aby opatroval sv. Písmo a pri službách Božích predčitoval veriacim sv. čítania a Evanjelia, životopisy sv. mučeníkov, listy sv. biskupov a učiteľov cirkevných. Sv. život predčítateľa povzbudzoval veriacich k bohumilému nasledovaniu, celá obec cirkevná ctíla si ho vysoko, ba i sami pohania obdivovali ho. Za manželku vzal si nábožnú kresťanskú pannu, menom Mauru (či Maru), s ktorou začal žiť v najväčšej shode, keď Boh poprial mu vystúpiť ako horlivému obrancovi svätej viery. On bránil pravdu svätého náboženstva proti pohanom a Židom, i bludovercom, ktorí sa boli zahniezdili v Egypte. Horlivosť jeho získala mu mnoho nepriateľov u pohanov a bludovercov. Boly vtedy smutné časy pre pravoverných kresťanov!

Toho času uzavreli pohanskí cisári rímski, Dioklecián a Maximian Herkulius, že vykorenia kresťanstvo v celej rozsiahlej ríši rímskej. I vydali prísne nariadenie miestodržiteľom a vladárom krajinským, aby mečom a ohňom nivočili kresťanov, ktorí by nechceli obetovať bohom štátnym a navrátiť sa nazpät' ku pohanstvu. Po celej ríši zúrili pohanské úrady a sberba proti nevinným kresťanom. I v egyptskej krajinke Thebaide, kde ležalo mestečko Perapium, povstalo krvavé prenasledovanie. Vladár Arrianus so zimničnou horlivosťou prevádzať začal krvavý rozkaz cisárov, jaknáhle dostal ho k rukám. Horlivý predčítateľ Timotheus bol medzi prvými kresťanmi, ktorí boli uväznení a predvedení pred súdnu stolicu Arrianovu.

Pohanský sudca vyzval sv. Timothea, aby dľa vôle cisárov obetoval modlám. Sv-vyznavač riekol: «Duch Ježiša Krista, ktorý prebýva vo mne, nedovoľuje mi prinášať také obety.» Na to hovoril vladár: «Vydaj mi aspoň knihy kresťanské. Svätý Timotheus odpovedal: «Sv. knihy sú mne milými dietkami. A otec bol by nie človekom, keby vydal do rúk mučiteľom svoje dietky. Ostatne neľakám sa žiadnych múk.» Na tieto slová dal vladár mučiť horlivého vyznavača: žeravým železom páliť na ušiach a očiach, zavesiť ho za nohy na stĺp, na hrdlo uviazať mu ťažký kameň a do úst strčiť mu uzol z handár. Sv. Timotheus znášal ukrutné mučenie s radosťou tak, že i pohania trnuli nad stálosťou jeho. Zahanbený pohanský sudca bol jako bez seba od hnevu, i rozmyšľal o novom ukrutnejšom trýznení. — i prišiel lichotný pohan a oznámil Arrianovi, že horlivý vyznavač je iba tri týždne ženatým a že má krásnu mladuškú manželku, ktorú veľmi miluje. I radil sudcovi, aby dal priviesť tú ženu, že tá privedie zatvrdlivca k rozumu a prehovorí k obetovaniu bôžkom. Keď vojaci priviedli Mauru, vzal ju sudca stranou, hovoril jej, o čo ide, i jako má domlúvať mužovi, aby si ho zachránila pri živote, i že má aspoň na oko obetovať bohom štátnym.

Maura bola síce kresťankou, ale nebola utvrdená vo sv. viere. I celá sa triasla nad tým, čo počula. A hnaná láskou k manželovi, i omráčená úzkosťou a strachom o neho, dala sa naviesť a sľúbila sudcovi, že vykoná všetko, čo žiada. Keď dovedli ju vojaci na miesto, kde bol svätý

Timotheus mučený, a uzrela ho ranami posiateho a zakrvaveného, naľakala sa a zamdlela. Katovia odviazali mučeníka, aby mohol hovoriť. Maura medzi tým prišla k povedomiu, zotavila sa, i dala sa prosiť neodolateľne mladého manžela, aby vyhovel žiadosti sudcovej a zachránil život svoj. Vzdychala, plakala. Sv. Timotheus prosil prítomného otca, aby prikryl mu hlavu nejakým rúchom, aby smrad smrti, ktorý vychádza zo šiat manželkiných, nemoril ho. A keď Maura neprestala nariekať a prosiť, aby aspoň na oko vyhovel žiadosti sudcovej, obrátil sa k nej a prehovoril vážne: «Čo-že si ty, Maura moja, kresťanka či pohanka? Či reč tvoja je rečou človeka, vychovaného vo sv. viere ? Ty mala si domlúvať mne a povzbudzovať ma, aby som statočne znášal všetky muky, a hľa, ty zdržuješ ma od nich! Ty chceš, aby som opustil pravého Boha i zaprel Ježiša! Či mám asnáď pre časné, krátke šťastie na zemi vzdať sa večnej blaženosti v nebesiach ? Alebo či mám svevoľne vyhnúť sa krátko trvajúcim mukám, aby som potom uvrhnutý bol do večných múk pekelných? Nezapomínaj, Maura moja: časné je, čo trápi nás; večné je, čo blaží!» Tieto slová zarazily Mauru. A sv. Timotheus pokračoval v láskavej a horlivej domluve, oživoval vieru jej, napomínal k poznaniu poblúdenia jej, poukazoval na pravú blaženosť. Milostivý Boh požehnal namáhaniu jeho. Maura oľutovala poblúdenie svoje, horko zaplakala a hodila sa k nohám vyznavačovým, i zvolala: «Co mám činiť, aby som kajúčne napravila poblúdenie svoje ?» Láskové odpovedal sv. Timotheus: «Id, drahá Maura, k vládárovi, ktorý nahováral ťa, aby dopustila si sa veľkej neprávosti, a povedz mu, že nebudeš nahovárať manžela, aby zaprel vieru, ale že sama s ním chceš znášať všetky muky.» Mladušká útla manželka vzdychla si: «Ach, ja som tak mladá, mám iba sedemnáť rokov, a od prírody slabá, že si netrúfam postaviť sa pred vládu a zniesť ukrutné mučenie! Sv. Timotheus riekol láskave a vážne: «Maura moja, spomni si na Felicitu a na sedem synov jej, o ktorých hrdinskej smrti si slýchala; rozepamätaj sa na útlé panny Agnešku a Cecíliu, o ktorých si čítala: či ony boli silnejšie než si ty? A predsa vyliali krv svoju pre Krista Pána — a ty bojíš sa toho? Ci myslíš, že by teba Spasiteľ neposilňoval? Hľa, koruna večnej slávy kynie nám; skoro budeme v kráľovstve Ježiša Krista spojení na veky!»

Po týchto slovách pokľakol sv. Timotheus a modlil sa. Maura skleslá na kolená pri ňom. Počas skrušenej modlitby cítila Maura, že zmizla bojzľivosť jej a že zmocnila sa jej túžba, aby čo skôr mohla položiť život svoj za vieru Kristovu. I povstala a odhodlane išla ku vládárovi.

Smele vytýkala krvavému sudcovi zlý úmysel jeho a riekla, že hotová te trpeť i najväčšie mučenie.

Vládár bol zarazený nad náhlým obrátením útlej ženy. I spýtal sa: «Ci skutočne volíš si radšej násilnú boľastnú smrť, než veselý, milý život s druhým mužom, ktorého zaopatrim tebe?» Vážne riekla kajúcna vyznavačka: Nežiadam si druhého muža. Ženichom mojím je teraz Ježiš Kristus, Syn živého Boha!»

Nahnevaný sudca dal jej vytrhať všetky vlasy. Svätá vyznavačka d'akovala pri tom mučení Bohu, ktorý dal jej trpeť z lásky ku Spasiteľovi. A od radosti zaplesala a tešila sa, že takým spôsobom dostatočne činiť mohla pokánia za márnivosť, s jakou strojila si krásne vlasy svoje na hlavu. Surový sudca rozpálil sa ešte viac hnevom. Rozkázal katom, aby poodtínali jej prsty. I tieto muky znášala radostne za hriechy svoje. Na to kázal tyran, aby urezali jej prsia. Sv. Maura d'akovala milostivému Bohu, že jej poprial, aby bola očistená od všetkých previnení.

Arrianus triasol sa hnevom a kričal na katov, aby hodili sv. Mauru do kotla, v ktorom vrela voda. A hľa, oheň lásky Božej, ktorý horel v duši svätice, bol horúcejší než vriaca voda tak,

že ostala neporušenou, a jako z kúpeľa omladená vystúpila. Nad týmto zázrakom zarazený, dal vladár odvieť sv. Mauru do väzenia, kde sa celkom uzdravila.

O krátky čas zase povolal Arrianus sv. Mauru pred súdnu stolicu svoju a nahováral ju, aby obetovala bohom štátnym, i sľuboval jej všetko možné. Ale márné bolo namáhanie jeho. Tu zase rozpálil sa zlosťou a hrozil jej, že jej dá strčiť do úst žeravé železo. Sv. Maura odpovedala: «Spokojná som, keď to urobíš, čím mi hroziš. Veď žeravé železo očistí mňa od hriechov jazyka môjho. Áno, ošťastníš mňa, keď dáš mňa celú čistiť takým spôsobom!»

A ukrutník dal ju skutočne páliť vriacou smolou na celom útlo tele. Pevná vôľa jej nebola zlomená. Z úst jej nevyšlo ani jedno slovíčko netrpezlivé alebo boľastné. Ona volala takto: «Ach, to je všetko ešte málo, keď sa má ukázať moc Boha nášho! Rozkáž, hodiť ma do ohnivej pece.»

Keď sv. Timotheus počul, jako mladistvá manželka jeho neohrozene vyznáva Krista Pána a trpezlivo, ba s radosťou znáša i tie najväčšie muky, nemohol utajiť radosť srdca svojho, hlasne vychvaľoval milú manželku svoju a vrúcne ďakoval milostivému Bohu.

Zverský pohan škripal zubami vzteklo-sťou nad stálosťou kresťanských manželov, i odsúdil ich oboch k boľastnej smrti na kríži. A k tomu rozkázal katom, aby pribili sv. mučeníkov na kríže tak, že by visiac na krížoch hľadeli si do tvári a tým pohľadom boľasti ich sa rozmnožovali.

Na ceste ku miestu popravnému treba bolo ešte svätej Maure podstúpiť ťažký boj a pretrpieť veľké boľasti srdca.

Pribehla jej matka v ústrety, plakala, bedákala, nariekala, i ukazovala jej rúcho svatobné. Prosila ju na kolenách, aby neuvaľovala takú hanbu na rodinu svoju, i aby zachránila mladý život svoj zaprením viery Kristovej. Sv. Maura vážne odpovedala, ukazujúc na skvostné rúcho svatobné: «Všetka táto nádhera podobá sa dýmu, ktorý mizne v povetří; ale sláva a odplata verných sluhov Božích trvá na veky!» I vyslobodila sa z objatia matkinho, odobrala sa od nej a s plesaním bežala ku krížu, na ktorom mala byť umučená.

Oba svätí manželia pripiati boli na kríže jeden oproti druhému. Zverský sudca nechal ich dlho visieť živých, aby sa trápili. Ale anjelia Boží priniesli im s neba k vytrvaniu v poslednom boji sily. Oni povzbudzovali sa vzájomne, modlili sa spoločne, prespevovali žalmy, i domľúvali prítomným pohanom, aby opustili modlárstvo a klaňali sa Pánovi a Stvoriteľovi neba i zeme. Dlho viseli sv. manželia na krížoch; konečne dal tyranský sudca podložiť oheň pod kríže ich, i dokončili po boľastnom utrpení slávny život svoj, aby spoločne ponáhľali sa sv. duše ich k nebeskej vlasti, kde očakávaly ich koruny blaženej nesmrteľnosti. To stalo sa dňa 19. decembra roku 304. Pamiatka mučeníckej smrti ich slávi sa sv. cirkvou dňa 4. mája.

Sv. Timotheus a Maura vyobrazujú sa, jako objímajú sv. kríž.

Poučenie.

Sv. Timotheus riekol manželke svojej Maure, ktorá želela nad utrpením jeho a nad predčasnou smrťou: «Časné je, čo trápi nás, večné je, čo blaží!» O večnosť v nebi treba je starať sa úzkostlivé, obetovať všetko časné, i život. Veď čo-že robia ľudia, aby dosiahli veci pozemské? Baníci sostupujú do tmavých, smradľavých, nebezpečných jám (dolov); potápač dáva sa spúšťať na dno morské a nebojí sa, že bude pohltý pažravou rybou, aby len dostal sa k perlam; poľovníci odvažujú sa napadnúť vlkov, medveďov, tygrov a levov, ba i slonov; plavec nehrozí sa

búrlivých vln morských, vojak diel, šabiel a bodákov nepriateľských. A tak i človek má sa odvažovať ku všetkému, aby dosiahol kráľovstvo nebeské, večnú blaženosť. Ved' nebeské radosti prevyšujú všetky predstavy naše a smysly. Sv. Pavel hovorí, že ani oko nevidelo, ani ucho neslyšalo, ani do srdca ľudského nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí Ho milujú. A preto máme pre nebo obetovať všetko pozemské. My máme vždy upomínať seba i druhých na blaženú večnosť. Porcius Kato vždy končil reč svoju v senáte rímskom: «A ja tvrdím, že Karthago má byť zničené! Podobne máme i my napomínať seba i druhých: «Usiluj sa, aby si dostal sa do neba. Keď ztratiš nebo, ztratiš všetko!»

Svätí mučeníci všetci posilňovali sa v trápeniach svojich nádejou na večné blahoslavenstvo, jako i sv. Timotheus. Sv. Vincenc, diakon zo Saragossy v Španielsku, trápený bol dlho hladom v žalári; potom rozťahaný bol na škripec a telo jeho bolo driapané železnými klincami. Pri hrozných mukách skvela sa tvár jeho nadzemskou radosťou; lebo dúfal, že skoro dostane sa do neba. Sudca dal bičovať katov, že málo ho mučili. Katovia ešte ukrutnejšie mučili sv. vyznavača, že sami ustávali a sa vyšil i ľ. A neohrozený trpiteľ znášal všetko mučenie s vyjasnenou tvárou. Katovia položili ho na posteľ železnú, ktorej týčky boli ostré ako píla; pod posteľ nakládli ohňa a vrch tela pálili mu žeravými plochami železnými. Potom posypali rany jeho soľou. Sv. Vincenc ležal ticho na boľastnej posteli a obracal oči svoje k nebu. I hodený bol v žalári na ostré črepy. Tu prespevoval chváľu Bohu. Keď to počul žalárnik, stal sa kresťanom. Sudca reval od zlosti a dal ho položiť na mäkkú posteľ, aby sa vyhojil. Ale sv. mučeník tíško usnul v Pánu. Čože posilňovalo tohoto sv. mučenika ? Nádej, že dostane sa do neba! On videl nebe otvorené.

Za času cisára Diokleciána boli mnohí kresťania mučení v meste Cyzikuse v Malej Asii. Pohania sbiehali sa na popravisko, aby sa dívali na muky nevinných vyznavačov Kristových. Ta pribehla i pohanská panna, dcéra bohatého mešťana, menom Stratonike. Keď videla, s jakou radosťou zomierali kresťania, riekla sprievodcom: «Každý človek bojí sa smrti, a títo kresťania túžobne idú do náručia jej, jako hladní na hostinu. Kto-že je to ten Ježiš, ktorého neprestajne vzývajú ?» Mladík, ktorý stál neďaleko, poučil ju v krátkosti o učení Pána Ježiša Krista. A milosť Božia osvietila pohanskú pannu. Plná viery, obrátila radostne oči k nebu a poznačila čelo svoje znamením sv. kríža, jako to videla robiť kresťanov a modlila sa takto: «Pane Ježišu Kriste, pravý Bože kresťanov, otvor mi oči, aby som uzrela skvelé svetlo druhého sveta! Vyslobod' život môj zo zahynutia a ukáž mi milosrdenstvo Svoje!» Zrazu uzrela otvorené nebe, do ktorého vstupovali duše mučeníkov. I vrhla sa medzi zástup pohanov, predrala sa cezeň, pokľakla si k telám sv. mučeníkov, a prosila Spasiteľa, aby ju spojil s nimi. Pohanský sudca dal ju umučiť a ona zomiera blahoslavena za pravdu Kristovu.

Kresťane, vyhládavaj kráľovstvo nebeské! Keď ho nájdeš, nájdeš všetko!

Modlitba.

O Bože, prispej nám ku pomoci, aby sme na prímluvu svätých mučeníkov Tvojich, Timothea a Maury, až do konca s milosťou Tvojou stále vo svätej viere vytrvali a podľa nej živi boli. O to prosíme Teba, skrze Ježiša Krista, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

20. decembra.

Sv. Peter Klaver, missionár.

Čo vládze človek, milosťou Božou posilňovaný, vykonať z lásky k blížnemu, toho skvelý príklad podáva nám bohumilý život svätého Petra Klavera, missionára v západnej Indii.

Svätý Peter Klaver, o ktorom možno povedať, že bol mučeníkom lásky, narodil sa roku 1581 v mestečku Verde vo Španielsku. Rodičia jeho boli zemani a veľmi nábožní kresťania. Oni zavčas vstepovali synkovi svojmu do útleho srdca lásku k Bohu a ku blížnym. Už jako mladík nastúpil cestu kresťanskej cnosti a dokonalosti a neodstúpil s nej až do blahoslavenej smrti svojej.

Keď rozumní kresťanskí rodičia badali u neho veľkú náklonnosť k stavu kňazskému, poslali ho na vysoké školy k Jezuitom do mesta Barcellony. A keď si nadobudol ostrovtipný mládenec potrebné vedy, vstúpil do tovaryšstva Ježišovho. Už jako novic (čakatel') urobil si rozvrh (plán) pre budúcnosť, že chce byť kňazom dľa srdca Ježišovho. Roky noviciatu (či prípravy pre budúci stav mníšsky) prežil v Taragone, na ostrove Majorke a v Barcellone. Keď složil sľub rádu, zatúžil, aby jako svätý František Xaverský smel odísť do Indie a tam hlásať úbohým divochom sv. Evanjelium. I doliehal prosbami na predstavených, aby dali mu povolenie k tomu. Ved' bolelo ho to, že veľmi mnohí ľudia neveria v Krista Pána, pretože niet dostatočných vierozvestov.

Na mnohé prosby dostal listovné povolenie. Ten list, v ktorom bolo povolenie, pobozkal skrúsené a prechovával ho až do smrti. Ihneď vydal sa na cestu. S rodičmi sa ani len nerozlúčil. V meste Seville vysadol na loď, a nečakal ani na to, aby bol posvätený za kňaza. Ved' v pokore svojej nepovažoval sa ani za hodného prijať takú dôstojnosť.

Na ceste morskej obsluhoval nemocných, kázaval na lodi, modlieval sa ruženec. Nikto z námorníkov alebo cestovateľov neopovážal sa pred mladým missionárom prehovoriť niečo nepočetného. Všetci ľudia na lodi považovali ho jako anjela strážcu. Po dlhej šťastnej plavbe dorazili k mestu južno-amerikánskeho Karthagene. A keď mladý missionár vystúpil na suchú zem, ktorá mala byť javiskom horlivosti jeho apoštolskej, poľúbil ju.

Karthagena je jedno z najväčších miest v južnej Amerike a toho času bolo trhoviskom na otrokov černošských. Príroda je bohatá na všetky plody zemské. Ale okolie je nezdravé. Panuje tam veľká páľčivosť a nachádza sa množstvo jedovatých múch, moskitos (mosquitos) zvaných. Keď svätý Peter Klaver dostal sa do Karthageny, toho smutného času bývali ešte privázaní ta otroci z Afriky a ztade ďalej rozvázaní. Osud ich bol veľmi smutný, boľastný. Páni nakladali s nimi, jako s hoviadkami a sami neznali Boha, boli pohanmi. Majitelia dovoľovali otrokom, aby stali sa kresťanmi, ba nakladali im to; ale keď prijali i svätý krst, zostali ponechaní smutnému osudu svojmu bez vynaučovania, bez útechy sv. náboženstva; a tak boli kresťanmi iba dľa mena. Za to treba bolo im tvrdo pracovať až do zomdlenia pri chatrnej chôve a dozorcovia mučili ich neľudsky.

Týmto úbohým černošom poslal milostivý Boh sv. Petra Klavera. V biednom dome Jezuitov v meste Karthagene započal horlivý missionár prácu svoju z lásky k blížnym. Učiteľom pri tejto spasiteľnej práci bol mu otec Alfons zo Sandovalu, ktorého v krátkom čase prevýšil. Na domluvy predstavených bol pokorný sluha Boží konečne posvätený za kňaza.

Prvá starosť sv. Petra Klavera bola, aby si zaopatril tlumočníkov, ktorých pomocou mohol by hovoriť s úbohými černoškými otrokmi v rečiach ich a tiež si tie reči osvojil. Keď sa dozvedel, že nová loď 'prirazila ku brehu s černochoami, zaiskrily sa mu oči radosťou, vpadlá bľadá tvár jeho hned' sa zbarvila, i padol na kolená a ďakoval Bohu za prácu, ktorá mu je prichystaná. Potom hned' bežal k prístavu, na ceste zaopatril si citróny, tabak, pálenku, chlieb, zjednal tlumočníkov, láskavé blížil sa k černocho, aby sa nebáli. A keď s nimi láskavé pohovoril, podaroval ich a občerstvil. A hľa, hned' získal si dôveru ich a náklonnosť. Keď približovala sa nová loď, hovorieval s úsmevom: «Potrebujeme udice, aby sme ich lapili.» Dobrý priateľ hned' vydal mu zásoby na občerstvenie úbohých otrokov. A keď takým spôsobom naklonil si černocho, usiloval sa získať ich tiež i Pánu Bohu.

I vyhládal najprv deti, ktoré boli na dlhej ceste morskej narodené, a pokrstil. Potom ponavštevoval nemocných černocho, očistil ich od špiny, povymýval rany, občerstvil jiedlom a nápojom, objímal a začal pripravovať ku sv. krstu. Tým, ktorých pokrstil, zavesil na krk znak z olova, na ktorom vytlačené boli sv. mená Ježiš, Maria. Keď zdraví otroci vychádzali z lodi, podával im ruky; nemocných vynášal na ramenách svojich, odprevádzal všetkých, kým nedostali sa do obydľia. Každý človek obdivoval túto zriedkavú lásku k bližným.

Najväčšiu starosť spôsoboval mu nedostatok tlumočníkov. I sbieral podporu, z domu do domu chodiac, a neustal, kým nevyžobral toľko, že mohol vydržiavať za plat niekoľkých tlumočníkov, vykupovať otrokov a podporovať chudobných. I prichytil sa k vyučovaniu úbohých pohanov. V sprievode tlumočníkov chodieval po domoch, v ktorých bývali otroci, alebo navštevoval i žaláre, v ktorých boli väznení. Častoráz našiel i viacej sto nešťastníkov vo väzení ubytovaných. Nezniesiteľný smrad naplňoval obyčajne úzke a nízke miestnosti. Kto len vstúpil do takej mučiarnie, padol do mdlôb. Ale sv. Peter Klaver nedal sa tým odstrašiť. Keď ta mal ísť, hodil sa na kolená pred nejsvätejšou Sviatosťou oltárnou a prosil milosrdenstvo Božie pre seba a pre tých nešťastníkov. I vzal do ruky palicu, ktorej vrchný koniec opatrený bol krížom, a druhým krížom, zaveseným na hrdle, s vrecom na chrbte, v ktorom bola superpelicia, štóla, sucháry, ovocie, víno a sklenica posilňujúcej voňavej vody, a vybral sa na cestu. Áno, častoráz brával so sebou všetko, čo bolo potrebné k postaveniu oltára a ku občerstveniu a liečeniu nemocných. A takou ťarchou obťažovaný poberal sa tak chytro, že sprievodca sotva mohol stačiť za ním. Keď vstúpil k úbohým otrokom do smradľavého väzenia, vyhládal najprv chorých, poumýval tvár vodou, aby odstránil od seba nakazenie, podal im ku posilneniu vína, obdaroval ich ovocím, chlebom, suchármi, ba často i cukrovinkami a potom vyučoval ich vo sv. viere a prisluhoval sviatosť krstu. Keď takto potešil nemocných, obrátil pozornosť svoju ku zdravým černocho. Na dvore postavil oltár a naň vztýčil sv. kríž. I pozval na veľký dvor zdravých otrokov; mužovia posadili sa na pravo, ženské na ľavo. Tak vyučoval ich potom o pravdách a tajomstvách sv. katolíckej viery, prisluhoval sväté sviatosti, slúžievaf sv. omšu. Keď pripravoval ich ku prijatiu kresťanstva, používal podobenstvá z prírody Božej. Tak chytil a natiahol nechťami kožu svoju na ľavej ruke a hovoril: «Treba je, aby ste vzali na seba nového človeka, podobne jako had svlieka so seba starú kožu a oblieka sa do novej.»

A keď pokrstil černocho, staral sa neprestajne o nich, aby zachovali a nenarušili nevinnosť svoju, ktorú dostali pri sv. krste. Žiadna prekážka, žiadne namáhanie neodstrašovalo horlivého apoštola černocho. Nič nebolo mu obťažným alebo nemožným, aby získal dôveru ich. Dňom a nocou navštevoval ich, tešieval, podporoval, opatroval, keď upadli do nemoce alebo do

biedy. Neprestajne zaoberal sa s nešťastníkami, sbieral pre nich milodary, šetril na nich a utrhoval si ústam svojim posledný kúsok chleba alebo iného pokrmu a nosieval im v koši. Nahovoril nábožných bohatých kresťanov, že pripravovali otrokom hostiny na sviatky Marianské. Čiastku pripravených pokrmov dal zaniest' do špitála sv. Lazara; ostatné jedlá poukladal na pripravené stoly na dvore, ku ktorým posadali si zdraví otroci. Sám sadol si na posledné miesto. Aby hostov svojich obveselil, zavolať ku stolom i hudobníkov; lebo vedel, že černosi milujú hudbu. I bol vtedy šťastnejším v kruhu týchto chudobných ľudí, než by bol býval pri stole najvyšších kráľov. Po jiedle prehovoril k nim, povzbudzoval ich k úcte a dôvere oproti Matke Božej; potom modlil sa s nimi sv. ruženec a rozpustil ich. Úbohí otroci boli celí uveličení nad láskavosťou otca svojho. On zaodieval nahých, krmil lačných, tešil utrápených a utrýzne-ných. Avšak prv, než podával černochoť dary, poučoval ich vo sv. náboženstve, vstepoval im lásku k Pánu Ježišovi do srdca a ošklivosť pred každým hriechom.

Každú nedeľu a vo sviatok spovedal stádo svoje a pri sv. omši podával kajúcnikom Telo Pánove. Vždy mal starosť o nich. Kdekoľvek videl ich spolu, priblížil sa k nim, prehovoril s nimi, napomínal k dokonalosti kresťanskej. Vystríhal otrokov od pokleskov, najmä pri tanci, ku ktorému černochoťia veľmi sú naklonení; poukazoval, aby dali pri ňom pozor na seba. Keď pri tanci chovali sa slušne, nehovorieval nič. Keď pozoroval niečo neslušného, hneď vzal do jednej ruky kríž a do druhej zase bič a rozohnal neslušných tanečníkov a hudcov. A tak keď niekde na ulici stál muž so ženskou a sv. Peter Klaver sa blížil, hneď sa rozišli a hovorievali: «Nechaj ma; či nevidíš, že prichádza otec Klaver?»

Opilcov a bohorúhačov prísne karhával. Keď suroví páni týrali otrokov, zastával horlivé miláčkov svojich, nahradzoval škodu, ktorú oni urobili. Mnohých zúfalých otrokov vyslobodil zo zúfalstva a naučil trezlive znášať ťažký osud svoj.

Niekdy prácou vysilený omdlieval, ale predsa neustával. Častoráz od rána do večera spovedával v kostole jezuitskom, najmä v pôstnom čase. Po Veľkej noci vyhľadal každý kút v meste, aby našiel niektorého človeka, ktorého by mohol zaopatrit' sv. sviatosťami. I vystál mnoho za túto horlivosť svoju, zvlášte od pánov, ktorí nechceli k nemu posielat' otrokov svojich. Áno, i bratia kláštorní často sužovali ho, keď mu vytýkali veľkú horlivosť jeho. Ale sv. apoštol mal dve pravidlá, dľa ktorých riadil sa v protivenstvách a trápeniach. A tie znely: «Keď prenasledujú mňa ľudia alebo mluvia zle o mne: zasluhujem to alebo i nie. Keď zasluhujem to, načo by som sa sťažoval? Keď nezasluhujem, nuž treba mi ďakovať Bohu, že dal mi príležitosť, trpeť a mlčať. — Keď ľudia robia mi nepríjemnosti, prečo by som netrpel jako osol? Žalmista hovorí (72.): «Jako osol učiněný som pred Tebou!» S oslom môžu robiť, jako chcejú, on sa neohlási! A keď niektorí bratia sa divili trezlivosti jeho a tichosti: keď hovorili, že je jakoby hluchým, keď ho tupia ľudia, riekol takto: Či ľudia držia nás za učených alebo za hlupákov, na tom záleží málo. Ale keď sme poslušní a pokorní, na tom záleží mnoho.»

Takto žil a pôsobil horlivý apoštol černochoť v meste Karthagene za tridsaťšesť rokov. A ľud menoval ho svätým. A milostivý Boh chcel verného a horlivého sluhu Svojho ešte viac očistiť, aby ešte viac mohol ho osláviť.

Roku 1650 zúril v Amerike mor. A tu otvorilo sa sv. Petrovi Klaverovi nové pole činnosti pre obetovavú lásku jeho k bližným. Ačkoľvek celkom zoslabený prácami a namáhaním a seba zapieraním, konal divy lásky. Pracoval vo dne i v noci na spasení duševnom miláčkov svojich. Opatroval nemocných. Modlieval sa neprestajne a činil najprísnejšie pokánie, aby odvrátil metlu

Božiu. Až konečne i sám zachvátený bol nákazou morovou a vrhnutý bol na kraj hrobu. V boľasťach volával: «Hriechy moje priviedly ten mor, ktorým trestané je mesto; a to preto, že som bol vždy najnehodnejším zo všetkých sluhov Jeho.» I túžil po kráľovstve nebeskom.

Ale milostivý Boh chcel ešte na čas zachovať mestu Karthagene tohoto anjela strážneho. Sv. Peter Klaver zotavil sa zase z ťažkej nemoce. Ale telo jeho bolo ochromené. Zostalo mu ustavičné trasenie údov, i nemohol dľa ľúbosti upotrebovať ani ruky, ani nohy. Jeden černocho obliekal ho, podával mu jedlo, vodieval ho do chrámu. Od toho času chystal sa sv. muž horlivé ku smrti. Denne spovedal sa a prijímal Telo Božie. Keď ešte viac zoslabol, dal sa nosievať ku nemocným, aby, jako hovorieval, nebol nadarmo na svete. I tešieval a napomínal nemocných. Ale stávalo sa, že bol celkom opustený; nikto nevšimal si ho. Jezuiti, bratia, išli po prácach a povinno-sťach svojich, a tak nikto nemohol ošetrovať trpiteľa. V noci nemohol spávať a celé noci trávil na modlitbách a pri rozjímaníach.

Tak slábol horlivý sluha Boží na vidomoči a hovoril neprestajne o smrti. Roku 1654, dňa 6. septembra dal sa zaviesť skrze dvoch černocho do chrámu a tam prijal sv. sviatosti. Večer napadla ho zimnica, ktorá neprestala sužovať ho. Vo sviatok narodenia preblahoslavenej Panny Márie tíško usnul v Pánu. To stalo sa roku 1654, dňa 8. septembra.

Izbička, v ktorej dokonil sv. Peter Klaver púť svoju pozemskú, bola vydrancovaná od zbožných kresťanov. Každý človek chcel mať po ňom niečo na pamiatku. Deti po uliciach mesta volali: «Svätý zomiera!

Pohrab jeho bol slávný. Celé mesto vzdalo česť ostatkom jeho telesným. Otroci, miláčkovia jeho, nariekali jako vdáčné deti za milovaným otcom svojim.

Boh oslávil verného služobníka svojho v živote i po smrti premnohými zázrakami. Preto pápež Pius IX. roku 1851, dňa 30. septembra vyhlásil ho za svätého.

Sv. Peter Klaver vyobrazuje sa jako jezuita, s palicou, ozdobenou krížom v ľavej ruke, vedľa neho je černocho, ktorého krstí.

Poučenie.

Sv. Peter Klaver objavoval v živote svojom bohatiersku lásku k bližným. V prímorskom veľkom meste Karthagene, v južnej Amerike, kde panuje neznesiteľná horúčosť a časté dážde pršievajú, je veľmi nezdravé povetie. Sem hrnuli sa ľudia, aby sa obohatili. Tu býval trh i na úbohých otrokov, ktorí bývali ukrutne vytrhnutí z vlasti svojej, jako hoviadka nakladaní na lode a k večnej krvopotnej práci určení. Prozreteľnosť Božia ustanovila sv. Petra Klavera ku pomoci týmto biednym ľuďom, jako mu to predpovedal sv. priateľ jeho Alfons Rodriguez. Žiadné pero nie je v stave opísať, čo tento verný sluha Boží konal biednym otrokom na tele i na duši. Za 36 rokov účinkoval požehnané medzi nimi a považoval seba jako za otroka týchto otrokov. Ale nie len o úbohých otrokov v Kartha-gene staral sa sv. Peter Klaver, aby získal ich Bohu; on navštevoval i okolité kraje, aby hlásal slovo Božie. Neznal žiadnych prekážok. Nie dážď, nie víchre, nie neznesiteľná páľčivosť, nie jedovaté ostne moskitosov (múch), slovom nič neodstrašovalo ho v prácach jeho apoštolských. Nieraz treba bolo mu vystupovať na strmé vrchy, d'riapať sa po bralách skalných, porastených bodľavými rastlinami a trními, brodiť sa potokami a bahňami, raziť si púť (chodník) neprístupnými húštinami pralesov, aby dostal sa do chyziak domorodcov, divocho, že krv cedila sa mu z rúk a z nôh. Útechou a posilou bol mu sv. kríž, ktorý nosieval na palici svojej pútnickej, i pohľad na obraz preblahoslavenej Panny Márie, ktorý

mal pripäť na prsách. Keď prišiel do chalupy pohanov, dal sa ohlasovať slovo Božie, ošetrovať nemocných. Potom celý zoslabený vracal sa po neschodnej ceste domov, že sotva bolo ho poznať; ale ani neoddychol si, i pokračoval v meste Karthagene v prácach svojich apoštolských. Keď upadol do nemoce a trýznený bol otrokom, ktorý ho mal ošetrovať, nepono-soval sa, ale rád trpel. I hovorieval: «Hriechy moje zaslúžilý viac.» Kresťane, uč sa plniť zákon lásky k bližným svojim! Tu máš skvelý príklad! Váž si sv. cirkev katolícku; lebo iba v nej rodia a odchovávajú sa takíto hrdinovia lásky k bližným, opravdiví nasledovníci Pána Ježiša Krista!

Áno, kresťanská láska objavuje sa iba v katolíckej cirkvi. Tu príklad! Sv. Rajmund založil rád ku vykupovaniu zajatých kresťanov z rúk neveriacich Turkov. Odišiel sám raz do Algíru a vykúpil mnohých kresťanov z otroctva. Keď nemal viac peňazí, dal sa sám za otroka. Táto obetova-vosť rozhnevala neveriacich. I mučili ho neľudsky, že by bol zahynul, keby sa neboli obávali, že utratia veľké výkupné za neho. Šetrili život jeho a dovolili mu, aby chodil, kde sa mu ľúbi. Túto slobodu použil sv. Rajmund k navštevovaniu a tešeniu zajatých kresťanov; áno, horlivým učením svojím otvoril i mnohým mohamedánom oči, že dali sa pokrstiť. Keď to počul vladár, odsúdil ho, aby bol napchnutý na kôl. Ale tento ukrutný výrok bol zmenený, i bol palicovaný. Keď sa zotavil, pokračoval zase v horlivosti apoštolskej. Turci bičovali ho na každom uhle uličnom, prepichli mu perný jeho a zavesili na ústa zámku, ktorú iba vtedy snímali, keď mal jesť. Konečne vykúpili ho bratia veľkými peniazmi. Hľa, tak špatné vedia si/oceniť neverci lásku k bližným!

Ale ani u bludovercov niet opravdivej lásky k bližným. Kresťanská láska je darom Ducha svätého. Kde niet Ducha svätého, tam nemôže byť ani lásky. A Duch svätý pôsobí iba v katolíckej cirkvi. Katolícky vojak, ktorý bol chytený roku 1866 v bitke pri Kráľovejhradci (Königrätz) v Čechách, skrze lutheránskych Prusov, písal rodičom svojim zo zajatia nepriateľského: «Drahí rodičia! Snáď si myslíte, že som už mrtvým; ale milostivý Boh zachránil ma posiaľ pri živote. Bol som chytený a nachádzam sa v Prusku. Zvedaví ste asnáď, jako zachádza sa v Prusku so zajatými? Nakladá sa so zajatými, aspoň tu, kde sa nachádzam, po prvé surovo, jako so zločincami a nie so zajatými bojovníkmi; za druhé zaopatrovaní bývajú jiedlom, že sa nevládu ani nasýtiť; často je to, čo dostanú, ani nie na jedenie; u nás v Sliezsku kŕmené bývajú ošipané (svine, bravy) o mnoho lepšie, než bývame my nevinní vojenski zajatci zaopa-trovaní. Radšej bol by som zostal na bojisku, než som upadol do rúk týchto Prusov; aspoň nebol by som zomrel od hladu, keď toto zajatie potrvá dlhšie: lebo to máličko, čo dostávame, je také nepožiteľné, že ani desiaty z nás neopováži sa požiť kúsok. A k tomu nútení sme konať ťažké práce Pru-som. Štralzundom menuje sa mesto, v ktorom sa nachádzame. Prosím, uverejnite tento list, aby svet vedel, jak «dobře nakladá sa s nami.» Hľa, láska k bližným u bludovercov!

Či polodivosi amerikánski, ktorí prijali učenie Kristovo z úst missionárov katolíckych, nezahanbujú «vzdelaných» luteránov Prusov? Missionár z Kanady, a síce z obce Notrdam de Bethsiami (Notre Dame de Bethsiamis), píše arcibiskupovi do Kepeku (Quebek), jako usilujú sa Indiáni, ktorých obrátil na pravú vieru, dobrými skutkami, najmä láskou k bližným, prejavovať katolícku vieru svoju. List jeho znie takto: «Najdôstojnejší Pane! Na veľkú potechu slúži mne, že môžem poslať tento malý dar. Sotva že počuli Indiáni moji o vyzvaní vašom ku podporovaniu núdznych, ihneď riekli: Otče, my trpeli sme mnoho hladu a zimy, a privyknutí sme k tomu od mladosti. Ty znáš, jak veľmi zarmucuje sa otec náš, veľký modlitebník (t. j. arcibiskup: lebo Indiáni menujú vieru modlitbou a kňaza modlitebníkom), že oheň znivočil chyžky detí jeho,

ktoré žijú vo veľkej dedine (Quebeku); oni vystavení sú každému vetru a počasiu, bez pokrmu a bez rúcha (odevu). My chceme potešiť otca svojho, veľkého modlitebníka a jemu i bratom svojim spomôcť. Pošli mu tristotisíc dollárov z peňazí, ktoré doniesol si nám od vlády za pozemky naše. My môžeme zase trpeť a radi sme,, keď môžeme pomáhať tým, ktorí hladujú a znášajú zimu. Keby sme boli bližšie k ním,, dali by sme im čiastku z lovu svojho».

Či sa nezračí u týchto katolíckych Indiánov srdce, preplnené láskou k bližným,. jaké objavuje nám sv. Peter Klaver? On bol vynálezavý pri konaní príkazu lásky k bližným. I hudbou obveseloval úbohých: otrokov, keď ich sýtil. Hľa, opravdivá kresťanská láska k bližným nemá hraníc u vyvolencov Božích! Učeník sv. Františka z Assisi, menom Juniperus (Borovka) bol svätý muž, plný lásky k Bohu i bližným. On rozdal chudobným všetko, čo mal. A keď nič nemal, dal chudobným kapucňu svoju, habit svoj, jaký vtedy nosievali chudobní ľudia v Itálii. Konečne rozdal rúcha chrámové, knihy, záclony a všetko, čo popadol rukami. Kvardián (predstavený kláštora) zakázal mu, aby z poslušnosti nič nerozdával, čo patrí rádu. O niekoľko dní po tomto zákaze postretol Juniperus žobráka, ktorý prosil ho pre Boha o almužnu. S ľútosťou riekol Juniperus: «Nemám ničoho, čo by som mohol dať tebe, než túto kutnu (rúcho mníšske); ale kvardián zakázal mi, aby som z poslušnosti nedal ju nikomu. Ale, keď vezneš ju, nebudem sa protiviť.» Žobrák vyzliekol mu rúcho a nechal stáť Junipera polonahého. Keď Juniperus navrátil sa do kláštora a spýtali sa ho, kde má habit mníšsky, odpovedal: «Dobrý človek vzal mi ho a odišiel. Bratia horšili sa; ale sv. František riekol: «Dal by Boh, že by som mal celý les z takýchto Borievok (Juniperus)!»

Kresťane, nasleduj sv. Petra Klavera v láske k bližným dľa možnosti svojej a budeš opravdivým učeníkom Kristovým, ktorý z nekonečnej lásky k nám obetoval Seba samého na smrť na potupnom dreve kríža.

Modlitba.

Ó milosrdný Bože, ktorý si chcel spojiť národy černochoh skrze kázne a zázraky svätého Petra Klavera so sv. cirkvou Svojou, popraj milostivé na prímluvu jeho, aby sme nasledovali príkladné cnosti toho, ktorého slávne zásluhy zvelebujeme a zaslúžili dosiahnuť večnú slávu. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

21. decembra.

Sv. Tomáš, apoštol.

Sv. Evanjelium, skutky apoštolské a ústné podanie apoštolské málo zmieňujú sa o živote, o prácach a utrpení sv. Tomáša; a preto nemožno predstaviť dokonalý obraz o tomto veľkom sv. apoštolovi a mučeníkovi. Ale predsa to, čo známo je zo sv. Písma, starého ústneho podania a zo spisov slávnych, i svätých spisovateľov cirkevných, stavia sa tu verne v týchto skromných riadkoch pred oči čitateľa.

Sv. Tomáš nazývaný býva vo sv. Evanjeliume i menom Didymus. Prvé meno je hebrejské (židovské), druhé grécke. Obe mená vyznamenávajú to isté, to jest, po slovensky, blíženeec. On bol rodený Žid a pochádzal z Galilee. Zamestnaním bol chudobným rybárom. Bol síce neučený a skromný človek; ale zato dobromyseľný, priamy a veľmi horlivý plniteľ zákona Božieho, daného Mojžišovi na vrchu Sinai. Dobrotivý Boh poprial mu milosti, že stal sa učeníkom Spasiteľa

božského. Roku 31. vyvolený bol od Neho i za apoštola, aby ohlasoval národom učenie Jeho Božie. A od toho času, čo stal sa apoštolom, neopustil viac Učiteľa a Pána svojho. Medzi sv. apoštolmi vyznačoval sa úprimnosťou a nevinnosťou detinskou duše, jako i vrúcnosťou horlivosti svojej, i nebál sa žiadneho nebezpečenstva. On miloval Pána Ježiša Krista takou mierou, že chcel i umrieť s Ním.

Túto lásku ku Pánu Ježišovi prejavoval vždycky a menovite už vtedy sa ukázalo, keď sv. apoštolovia nemohli zadržať Pána Krista s cesty do Jeruzalema. Stalo sa, že Spasiteľ zdržoval sa za Jordánom a dostal zpravu, že Lazar, brat Márie a Marthy, je nemocný v Bethanii. Na tom mieste potom zostal ešte dva dni: ale po dvoch dňoch riekol učeníkom a apoštolom, že sa vráti do zeme Judskej. Sv. apoštolovia rozpamätali sa, že Židia prenasledujú Ho a chcjú zabiť, i zdržovali Ho a riekli (ján 11, 8.): «Majstre, teraz Ťa hľadali Židia ukameňovať, a zase ideš ta?» Pán Ježiš odpovedal im (Ján 11., 14. a 15.): «Lazar umrel; a radujem sa pre vás, že som nebol tam, aby ste uverili. Ale poďme k nemu!» I umlkli učenici, a zdá sa, že nie bez strachu, aby nestalo sa im v Judsku niečo zlého. Tu vzmužil sa sv. Tomáš a zvolal smele, srdnaté k spoluúčeníkom (Ján 11., 16.): «Podme i my, aby sme zomreli s ním!» Hľa, takú prítuľnosť a lásku prejavil sv. Tomáš ku Spasiteľovi Božiemu, prv než ešte Duch svätý sostúpil bol na apoštolov a posilnil ich!

«Pred slávnym dňom veľkonočným, jako píše sv. Ján (13, 1, 2.), «keď Ježiš vedel, že Mu prišla hodina, aby odišiel z tohoto sveta k Otcovi ... a po odbavenej večeri», keď sv. apoštolom oznámil, že treba je, aby nezadlho ich opustil, chcel ich potešiť pred blízkym rozlúčením, i riekol (Ján 13, 1—4.): «Nech sa nezarmucuje srdce vaše. Veríte v Boha, i vo Mňa verte! V dome Otca Môjho sú mnohé príbytky. Keď by nebolo (tomu) tak, bol by som povedal vám; preto idem, aby som pripravil vám miesto. Ale keď odidem a pripravím vám miesto, zase prídem a vezmem vás k Sebe Samému, aby ste, kde Ja som, i vy boli. A kam Ja idem, viete, i cestu znáte.» Na tieto slová zvolal sv. Tomáš, ktorý veľmi zatúžil ísť za Majstrom svojim (Ján 14, 5.): «Pane, nevieme, kam ideš, a jako môžeme znáť cestu?» Týmito slovami zapríčinil sv. Tomáš, že Pán Ježiš vyslovil tieto krásne a potešiteľné slová (Ján 14, 6—7.): «Ja som cesta a pravda i život. Žiadon (človek) neprichádza k Otcovi, než skrze Mňa. Keby ste znali Mňa (t. j. živou vierou, že som pravý Boh), zaiste boli byste poznali i Otca môjho: a od tejto chvíle (keď osvietení budete Duchom svätým) poznáte Ho, a videli ste Ho (to jest vo Mne, v rečiach Mojich, skutkoch, divoch a zázrakoch).» Touto prekrásnou rečou poučil ho Spasiteľ, že On učením Svojím a príkladom svojím učí a ukazuje cestu ku spaseniu; že je On pôvodcom tejto cesty, ktorou môžeme dostať sa k večnému životu, že je Učiteľom pravdy, ktorá vedie k životu; že na zemi udeľuje milosť života a v nebi večnú slávu, ktorú môžeme dosiahnuť na tejto ceste a skrze túto pravdu. Touto odpoveďou uspokojil sa sv. Tomáš a vytrval verne s Pánom Ježišom Kristom.

Keď Spasiteľ na vrchu Olivovom bol chytený ozbrojencami, ktorí vyslaní boli od najvyššej rady židovskej, opustil i sv. Tomáš síce s inými sv. apoštolmi sputnaného Majstra svojho, ale tým láska jeho k Pánu Ježišovi neumdlela. Ano, táto láska uvrhla ho do takého hlbokého zármutku nad smrťou Spasiteľovou, že nemohol sa zotaviť, zпамätovať, ba že ani na vzkriesenie Jeho nechcel dlho veriť. Z mŕtvých vstalý Spasiteľ zjavil sa i sv. apoštolom, keď pri zavrených dverách zotrúvali na modlitbách a v rozhovoroch. On prišiel k ním, aby presvedčil ich o tej vážnej pravde, že živý vstal z hrobu. S v. Tomáš nebol vtedy medzi učeníkmi a apoštolmi, keď prišiel k ním Pán Ježiš. Keď pozdejšie sv. Tomáš objavil sa medzi nimi,

rozprávali mu, ako sa im zjavil Pán, ako videli ho všetci a shovárali sa s Ním. I riekli sv. Tomášovi (Ján 20, 25.): «Videli sme Pána!» Ale sv. Tomáš neveril im. I riekol (Ján 20, 25.): «Keď neužijem jazvy klinov na rukách Jeho, a keď nevložíť prst svoj ponad miesta klinov, i nevložíť ruku svoju do boku Jeho, neuverím!

Pán Ježiš Kristus nechcel nechať sv. Tomáša dlho v pochybnosti. Z lásky k úprimnému, prostosrdečnému a horlivému apoštolovi Svojmu a z veľkého milosrdenstva a shovievania nad slabosťou jeho ľudskou, zjavil sa po ôsmich dňoch potom zase učeníkom Svojim v tom istom večere-radle. Teraz bol i sv. Tomáš prítomný. Prišiel zavrenými dvermi a zastal uprostred nich a riekol. (Ján 20, 26.): «Pokoj vám! Na to obrátil sa k sv. Tomášovi a riekol (Ján 20, 27.): «Vlož sem prst svoj, a pozri ruky Moje, a vztiahni ruku svoju a polož do boku Môjho, a nebuď neveriacim, lež veriacim! Neočakávané stretnutie sa so vzkrieseným Vykupiteľom a milostivá dobrota Jeho pri útlom pokarhaní nevery jeho, i toto zľutovanie tak dojaly zarmúteného sv. apoštola, že preniknutý citom najhlbšej pokory a zahanbenia, i pocitom najsrdečnejšej radosti ohromený zvolal (Ján 20, 29.):

«Pán môj a Boh môj.» V týchto slovách objavila sa celá duša jeho; lebo slávnostne vyznáva, že Ježiš Kristus je skutočne Pán a Boh náš. A láskavý Ježiš riekol mu: «Preto, že si videl Mňa, Tomášu, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a uverili!» Tieto slová Spasiteľove platia i všetkým ľuďom, ktorí síce nevidia Ježiša, ale ktorí z celého srdca veria v Neho, dúfajú v Neho a nado všetko milujú Ho.

Táto nevera svätého apoštola podáva nám silný, živý dôkaz vzkriesenia Spasiteľa nášho; lebo ona utvrdzuje nás tým viac vo viere. O tejto udalosti hovorí svätý Gregor Veľký: «Zaiste nestalo sa iba náhodou, ale divným riadením spravodlivosti Božej, že ten istý učeník, ktorý pochyboval, dotknutím sa Tela Majstra svojho zahojil v nás rany nevery. Lebo keď ku potvrdeniu viery našej prispela zaiste nevera apoštola (Tomáša) viac, než viera veriacich apoštolov; a ten, ktorý dotknutím privedený bol k viere, odňal nám všetko pochybovanie a utvrdil vieru našu.» A svätý Augustín píše: «Bolo nám potrebné, aby sa (svätý Tomáš) tiež dotkol Toho, ktorého znal, a my snád' hovoriac, že ho sklamaly oči, aby sme mohli povedať, že ho ruky podviedly.»

Od tej chvíle nepochyboval sv. Tomáš viacej nikdy ani na okamih.

Sv. Písmo zmieňuje sa ešte raz o sv. Tomášovi, keď pripomína, ako sa zjavil Kristus Pán sv. apoštolom a doprial im hojný lov rýb a pri tej príležitosti pojedol si s nimi a presvedčil zase ich, že skutočne vstal z mŕtvých. Veď sv. Ján píše (21, 1—12.): «Potom zase zjavil sa Ježiš učeníkom pri mori Tiberiadskom. I zjavil sa takto: Boli spolu Peter a Tomáš, ktorý sa menuje Blíženec, a Nathanael, ktorý bol z Kány Galilejskej, a synovia Zebedeovi a iní dvaja z učeníkov Jeho. Hovorí mi Šimon Peter: Idem loviť ryby. Riekli mu: Pôjdeme i my s tebou. I vyšli a vystúpili na loď; a tej noci nepochytili nič. A keď už bolo ráno, stál Ježiš na brehu: ale učeníci nepoznali, že je Ježiš. Vtedy riekol im Ježiš: Dietky, či máte niečo k jiedlu? Odpovedali Mu: Nemáme. Praví im: Hoďte sieť na pravú stranu lodi a nájdete. I vrhli; a už nemohli ju utiahnuť pre množstvo rýb ... A keď vystúpili na zem uzreli žeravé uhlie položené a rybu svrchu položenú a chlieb. Praví im Ježiš: Prineste

z rýb, ktoré teraz ste ulovili.....Hovorí im Ježiš: Pod'te, obedujte. A žiadon z tých ktorí obedovali, neosmelil sa spýtať sa Ho: Kto si ty? Lebo vedeli, že Pán je.»

Keď potom na Turice sostúpil Duch svätý na apoštolov, a tak i na sv. Tomáša, bola viera sv. apoštola, milosťou Božou tak utvrdená, že horlivé ohlasoval sv. Evanjelium nepočetným ľuďom. Dľa udania starých spisovateľov poslal sv. Tomáš Thaddea, jedného zpomiedzi dvaastyridsiaticich učeníkov Pánových do mesta Edessy, kde obrátil i uzdravil panovníka Abgara a pokrstil ľud jeho.

Sám sv. Tomáš ohlasoval za niektorý čas sv. Evanjelium najprv vo Svätej Zemi, potom vybral sa do ďalekých krajín. Stará povest' hovorí, že ohlasoval slovo Božie v Etyhpii a Abessinii, potom Parthom, Medom, Peršanorh, Hyrkánom, i vyhľadal sv. troch mudrcov a kráľov Gašpara, Melichara a Balthazara vo vlasti ich, vyučil vo sv. náboženstve a pokrstil. Zvlášte činným bol sv. Tomáš vo východnej Indii; áno, v pozdejších časoch našly sa zrejmé stopy, že zašiel do Číny a Japanska. Všetkým týmto národom ohlasoval sv. Tomáš učenie Pána Ježiša Krista, ačkoľvek stavaly sa mu do cesty nepočetné prekážky od nepriateľov, a mnohé ťažké prenasledovania treba bolo mu zakúsiť.

Najdlhší čas ztrávil sv. Tomáš vo východnej Indii. Šimon Metafrastes píše, že prišiel horlivý apoštol do tej zeme chatrne oblečený, s dlhými rozčúchanými vlasami a s celkom bľadým a vysušeným obličajom (tvárou), a že telo jeho také bolo vysušené a chudé, že podobal sa viac stínu (tôni) človeka, než opravdivému človekovi. Premnohé zázraky, ktoré stávaly sa na orodovanie jeho, získaly mu dôveru u pohanov, ktorých oči neboly slepé pre pravdu. Ne-unavene cestoval po tej krajine z dediny do dediny, z mesta do mesta, i uviedol do lona sv. cirkve toľko ľudí, že ešte i po tisícpäťsto rokoch Portugalci našli sem-tam stopy pôsobenia jeho apoštolského. Mnoho tisícov pohanov obrátil sv. Tomáš na vieru kresťanskú, to je isté; áno, vystavil i mnoho chrámov v tých krajocho.

Zarytí pohania, zvláštne brahmíni, či modlárski žretci, nedali sa ani horlivým slovom sv. Tomáša, ani zázrakami, ktoré milostivý Boh činil na potvrdenie pravdy sv. náboženstva, odvrátiť od modloslužby; lebo skutky ich byly zlé. A najmä brahmíni obávali sa, aby skrze neho neprišli o vážnosť u ľudu pohanského a o dôchodky, ktoré podávali im pri obetách zaslepenci. I poburovali ustavične sberbu proti horlivému apoštolovi, jako i vladárov a panovníka.

Keď Portugalci prišli do mesta Melia-puru, rozprávali im obyvatelia o mnohých divoch a zázrakoch, ktoré konal sv. Tomáš na potvrdenie sv. Evanjelia, ktoré ohlasoval. Medzi iným hovorili, že sv. apoštol vystaviť chcel chrám ku cti pravého Boha v tomto meste. Sagamus, panovník tejto krajiny, a brahmíni celou silou zopreli sa úmyslu jeho. Jedného dňa vyhodilo more, ktoré toho času desať míl vzdialené bolo od mesta, veľikánske brvno na breh. Kráľ Sagamus chcel upotrebiť to ohromné brvno na stavbu domu svojho. Rozkázal pracovníkom, aby dovliekli ten kus dreva na miesto, určené pre stavbu. Ale ani ľudia, ani zapriahnuté slony, ani stroje, ktoré byly použité, nemohli pohnúť z miesta ten nevídaný kus dreva. Keď to videl sv. Tomáš, riekol: «Ja dovlečení ho sám do mesta, keď dáte mi ho ku stavbe chrám u.» Kráľ, ktorý považoval to za nemožné, rád privolil. Muž Boží pripevnil pás svoj na hrču ohromného brvna, prežehnal ho znamením sv. kríža a ťahal ho pri prítomnosti veľkého zástupu zvedavého ľudu s takou ľahkosťou ku ohrade mesta, jako by nemalo žiadnej ťarchy. Tento zázrak zapríčinil veľkú milosť v celom kraji; lebo kráľ Sagamus a mnohí z poddaných jeho, jako i susední panovníci obrátili sa a prijali učenie Pána Ježiša Krista.

Sv. Tomáš vystavil chrám Boží a posvätil ho. Na skalnom brale blízko mesta Meliapuru vytesal do skaly kríž, i predpovedal obyvateľom, že, keď more dostane sa až pod samý ten kríž,

pošle im Boh zo vzdialenej krajiny bielych ľudí, ktorí budú ohlasovať im to isté náboženstvo, ktorému on ich učil. Toto proroctvo vyplnilo sa; lebo keď Portugalci vydobyli krajinu Koromandel, more už tak ďaleko pokročilo ku mestu Meliapuru, že vlny jeho ovlažovali úpätie kríža, ktorý tam stál na brale.

I druhý zázrak pôsobil, že mnohí pohani sa obrátili. Zlostný pohan zavraždil vlastného syna tým úmyslom, aby obžaloval svätého Tomáša pre tú vraždu a zapríčinil vzburu proti sv. apoštolovi. Svätý Tomáš vzkriesil zavraždeného syna pohanovho a týmto zázračným skutkom dokázal, že je nevinným.

O mučeníckej smrti sv. Tomáša rozpráva sa rozlične. Jedni tvrdia, že brahmini umučili horlivého sv. apoštola, a to v meste Meliapure. Sv. Tomáš dlhá zprávy ich chodieval každodenne pod večer na ten kopec pri meste, na ktorom si do brala vytesal kríž, aby sa tam modlil a rozjímal. Rozhnevaní brahmini nad zdarom účinkovania jeho išli tajno za ním a keď sa celkom zotmelo a on kľáčil na kolenách a sa modlil, prepichli ho kopijou a dotikli ky-jami. Dejepis Luciov, ktorý podáva život svätého Tomáša, tvrdí, že pohanský kráľ mesta Gundšavaru, nahneval sa na svätého apoštola, pretože pokrstil viacej osôb pri panovníckom dvore jeho, a že odovzdal ho vojakom, aby ho zabili. Títo zavliekli ho -na blízky kopec a prepichli kopijou.

Dejepisci portugalskí rozprávajú, že Ján III, kráľ portugalský, rozkázal po obsadení mesta Meliapuru hľadať telesné ostatky sv. apoštola Tomáša v rumoch prastarej kaplnky, ktorá za hradbami mesta Meliapuru dlhá podania nad hrobom jeho stála. Roku 1523 dali sa vojaci do kopania, i našli jaskyňu na spôsob kaplnky, a v nej ostatky sv. apoštola, i čiastku kópie, ktorou bol usmrtený, tiež i skleničku s krvou. Áno, našli i dasku mramorovú, na ktorej vytesaný bol kríž a okolo neho nápis, ktorý svedčil, že sv. Tomáš apoštoloval v tých krajinách a horlivosťou svojou priviedol do lona sv. cirkve kráľov Koromandského, Pand-ského a Malabarského a mnohé národy. Daska pokropená bola krvou, i mysleli Portugalci, že sv. Tomáš kľáčil na tej daske, keď bol umučený. I obnovili kaplnku a tú dasku mramorovú zamurovali do oltára. Drievne mesto Meliapur menuje sa teraz mestom sv. Tomáša. Svätá cirkev ustanovila sláviť pamiatku mučeníckej smrti horlivého apoštola dňa 21. decembra.

Sv. apoštol Tomáš vyobrazuje sa, ako drží v pravej ruke kópiu, v ľavej knihu, z ktorej číta, v úzadí južného kraja vidno hradby mesta; alebo ako kľáči pred Pánom Ježišom Kristom s rozpiatymi pozdviženými rukami, a Spasiteľ ukazuje mu rany Svoje na rukách.

Poučenie.

Sv. apoštol Tomáš bol tak pohrúžený do zármutku nad smrťou Spasiteľovou, ktorého nado všetko miloval, že nechcel uveriť na vzkriesenie Jeho, pretože nevidel Ho na vlastné oči. Ale keď na vlastné oči videl láskavého Vykupiteľa a dotkol sa rukami rán Jeho, hlboko sa pokoril a obživil vieru svoju vo vzkriesenie Jeho, tak že išiel ku vzdialeným národom, aby ohlasoval sväté Evanjelium a potvrdil vlastnou krvou pravdu učenia Božieho. Kresťane, ver, že Pán Ježiš Kristus zomrel za celé pokolenie ľudské; že vstal z mrtvých, aby pripravil v nebesiach i nám večnú slávu; že je peklo i večný raj. A budeš sväté žiť! Alebo či nechceš veriť, iba keď sám sa presvedčíš! Beda ti! Sv. Laurenc Justinian hovorí: «Sväzok viery, nádeje a lásky drží sviazané srdcia pokorných a nedopustí, aby boli pyšné, i aby neuchýlili sa s cesty cnosti. On pozdvihuje ich do výšky, spojuje ich s Bohom a dáva zakúsiť im pocit večných radostí.» Máš vedieť, že bez viery nebudeš spasený.

Sv. Tomáš zachoval vrúcnu živú vieru v Pána Ježiša Krista až do mučeníckej smrti. Kresťane, či i ty máš úmysel vytrvať v účinnivej viere až do smrti ? Beda ti, keď ustaneš na tejto trnistej ceste! «Tu vidieť, že kráľovstvo nebeské trpí násilie; lebo mnohí začnú, ale iba niektorí pokračujú, a najmenej je tých, ktorí prichádzajú k dokonalosti®, hovorí spisovateľ «Záhradky Ružovej (Hortulus rosarum, c. 4.)».

Svätý Tomáš dokazoval vieru svoju dobrými skutkami. Nielen sám pracoval neunavene na spasení duší; ale povzbudzoval k tomu i druhých. Starí spisovatelia rozprávajú, že sv. Tomáš po poslaní Ducha svätého poslal Thaddeáša, učeníka Pánovho, ku panovníkovi Abgarovi do Edessy, aby ho vyučil a pokrstil. Cirkevný spisovateľ Eusebius zanechal dva listy, ktoré, ako udáva, odpísal z archivu mesta Edessy a ktoré poukazujú na túto udalosť. O pravosti týchto listov dohadovali sa najučenejší mužovia. Nech sú ony pravé, alebo nie, na tom nezáleží; ale obsahujú predsa * prostotu viery. Prvý list znie takto: «Ab-garus Ježišovi! — Abgarus, panovník v Edesse, Ježišovi, dobrotivému Spasiteľovi, ktorý zjavil sa v krajine okolo Jeruzalema, vrúcne pozdravenie! Počul som o Tebe, a o uzdravovaní Tvojom, ktoré konáš bez liekov a bez zelín. Lebo nesie sa povest', že činíš, aby slepí videli a ochromení chodili; že očisťuješ prašivých a vyháňaš nečistých duchov, a uzdravuješ tých, ktorí zápasia s dlhotrvanlivou nemocou, že tiež i kriesiš mrtvých k životu. Keď som počul o Tebe všetky tieto veci, myslel som si sám u seba, že jedna zo dvoch vecí musí byť pravdivá: Alebo si Ty Boh, a sostúpi! si s neba; alebo Ty, ktorý činíš tieto veci, si Synom Božím. A tak prosím Teba skrze toto písmo, aby si sa ráčil ustávať ku mne a vyliečiť nemoc, ktorú mám. I to počul som, že Židia šomrú proti Tebe a chcjú učiť Ti zlé. Ja mám síce iba malé, ale predsa dobre usporiadané mesto, ktoré postačí dostatočne pre nás oboch.» Druhý list znie: «Odpoveď Ježiša na list Abga-rusov. — Abgarus, ty si blahoslavený, lebo nevidel si Ma, a predsa si uveril; lebo stojí o Mne napísané, že tí, ktorí nevidia Ma,, nebudú veriť vo Mňa, aby tí, ktorí nevideli Mňa, verili a živí boli. Čo týka sa toho,, že si mne písal, aby som prišiel k tebe, nuž treba je, aby všetko to, prečo som poslaný bol, na tomto mieste bolo vyplnené na Mne, i aby som Ja, keď bude vyplnené,, bol vzatý k Tomu, ktorý poslal Mňa. Keď teda vzatý budem do neba, pošlem ti jedného z učeníkov Svojich, aby uzdravil nemoc tvoju, a tebe, jako tiež i tým, ktorí sú u teba, dal zdravie.

Kresťane, dokáž životom svojím, že si rozumný tvor; ver silne v Pána Ježiša Krista, Vykupiteľa sveta, po celý život svojezapredávajú pomiňajúcou rozkošou milosf Božiu, večné blahoslavenstvo. Príkladom svieti ti sv. Tomáš!

Modlitba.

Popraj nám, ó Pane Bože, prosíme, tak sláviť pamiatku sv. apoštola Tvojho Tomáša, aby sme prímluvou jeho dochádzali vždy pomoci a nasledovali s príslušnou pobožnosťou vieru jeho. O to prosíme Teba. skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Blahoslavený Peter Kanisius.

Dnes oslavuje sv. cirkev i pamiatku blah. Petra Kanisia, člena tovaryšstva Ježišovho a apoštola Nemcov zo šestnásteho storočia, veľkého obranca cirkevného, či vyznavača.

Dňa 21. decembra roku 1897 bolo tomu práve tri sto rokov, čo blahoslavený Peter Kanisius dokonal svätý, opravdu apoštolský život. Katolíci Nemecka, Svajska a Rakúska dôstojným spôsobom oslávili ten prepamätný deň, i tieto skromné riadky písané sú tým cieľom.

Tento horlivý obranca sv. viery narodil sa v meste Nymvegách roku 1521, dňa 8. mája, vo sviatok Zjavenia sa sv. Michala, archanjela, a to práve vtedy, keď vydaný bol «Edikt Vormský» proti odpadlému mníchovi Martinovi Lutherovi, bludárovi, ktorý položil základ k babylonskej veži protestan-tizmu, a sv. Ignác obrátením svojím dal vznik rádu Ježišovmu, ktorý mohútne porážal a poráža domnienky bludárske. Otec jeho menoval sa Jakub Kanis, (Hund), a zbožná matka jeho Egidia. Otec pochádzal zo starého vážneho rodu a bol slávnym právnikom; sverené mu boli najprednejšie výkony úradné a záležitosti mesta. Veľmoži a sám cisár vážili si ho veľmi pre nad-vážnosť jeho, rozšafnosť a múdrosť. Prvorodený synáčok jeho, blahoslavený Peter, vychovávaný bol s veľkou starosťou od najútľejšej mladosti. Bol čulý chlapček, veselý, srdečný a dôverný k starším ľuďom. Veľmi zavčasu prejavoval náklonnosť k pobožnosti. Často kľaciaval v kútiku izby a modlieval sa. Najväčšou radosťou jeho bolo uctievať obrazy svätých a prisluhovať pri svätej omši. Pravda, že mal i náklonnosti detské a chyby. Bol panovitý, prostorečný, vzdorovitý; ale nad ním strážil duch a srdce zbožnej matky jeho. Táto často odporúčala ho so vzdychami a slzami milému Pánu Bohu. Boly vtedy zlé časy! I v rodisku jeho, Nymvegách, začal sa blud Lutherov rozširovať. Umierajúca matka útleho Petra, Egidia, prosila manžela svojho, Jakuba, aby zostal verným i s rodinou svätej viere. Otec Jakub Kanis vyhovel žiadosti zavčasu odumretej manželky svojej a sľub svoj verne dodržal. Blahoslavený Peter, ktorý neskôr spísal život i vyznania svoje, ďakuje srdečne v tom spise Bohu, že dal mu otca, ktorý bol stálym vo svätej, katolíckej viere, ktorého i zbožnosť matkina v nej utvrdovala.

Otec Jakub Kanis vzal si po včasnej smrti zbožnej Egidie za manželku nábožnú a cnostnú katolíčku, menom Vendelinu, ktorá potom porodila mu štyroch synov a štyri dcéry. Nábožná, vzdelaná a šľachetná sestra jej pomáhala jej materskou láskou a starostlivosťou pri výchove dietok, najmä nedospelého čulého chlapčoka Petra. Vznešený príklad v dome otcovskom viedol chlapčoka k dokonalosti. Ačkoľvek nepoznal náruživosti ľudské, trýznil už telo svoje opaskom. Keď neskôr pokúšanie vzrastalo, utiekal sa mladík ku sv. sviatostiam. Jako starec napísal: «Sväté sviatosti sú liekom božským proti slabostiam ľudským. Nimi počíname my hriešné dietky Adamove v pravde život duchovný. Sväté sviatosti sú žriedlom toho prameňa božského, ktorým dosahujú duše naše pravého a večného zdravia; nimi na-syťujú sa duše naše, zachovávajú a posilňujú. Beda mi, keby som v mladosti svojej, v tom veku, ktorý tak veľmi je náchylný ku zlému nebol prijímal sv. sviatosti. Vďaka za to, ó Bože, milosti Tvojej!» Roku 1535, keď mal štrnásť rokov, pokľakol si pred svätyňou v hlavnom chráme sv. Štefana v Nymvegách a pohrúžil sa do vrúcnej modlitby. Na tvári jeho zračily sa starosti, oči zarosené byly slzami a ústa šeptaly slová (Žalm 24.): «Cesty Svoje, ó Pane, ukáž mi a vyuč ma chodníkom Svojim!» Neskôr napísal sám o tejto zriedkavej pobožnosti svojej: «Boľ som ešte iba chlapcom, keď som raz modlil sa v chráme sv. Štefana v Nymvegách a klaňal som sa na kolenách v blízkosti hlavného oltára svätému Telu Tvojmu, ó Pane! Nemôžem zabudnúť milosť, ktorú si mi preukázal v tomto mladom veku mojom. Veď vnútornou starosťou a nie bez slzí, ako sa pamätám, vzýval som Teba a objavil túžbu srdca svojho, keď som už vtedy (jako? neviem), nie len márnivosti a prevrátenosti sveta, lež i početné nebezpečenstvá spasenia svojho duševného a rozličné nástrahy, ktorým iba málo ľudí vyhnúť môže, predvídal. A neskôr ešte, keď som žil v Kolíne, cítil som, jak často

obnovoval sa sľub tento vo mne, tak že starostlivým srdcom vyzýval som Teba, aby si mi ukázal návodom milosti Svojej istý a spasiteľný spôsob života. Silne verím, že si zapríčinil a zachoval tohoto ducha bázne a zbožnej starostlivosti vo mne, ó Bože, aby som v dobe, ktorá je plná nebezpečenstva a náchylná ku samopaši, mával bázeň pred Tebou za kárateľa a strážcu.»

Keď starostlivý otec badal živú náklonnosť synkovu ku štúdiám a veľké vlohy jeho duševné, poslal ho r. 1536 na vysoké školy (universitu) do mesta Kolína nad Rýnom. Toto mesto vyvolil otec Jakub Kanis preto, že obyvatelia toho mesta vyznačovali sa opravdivé katolíckym smýšľa-ním. V dome ctihodného kňaza, Andreja Herlla, kanonika a slávneho učiteľa na tamajších vysokých školách, mal byť vychovávaný a opatrovaný mladistvý Peter. V dome tohoto vznešeného vychovávateľa a radcu obcovoval mladý vedochtivý Peter Kanisius s mnohými znamenitými učencami katolíckymi a toto obcovanie pôsobilo mocne na zošľachtenie ducha jeho; menovite blahodarne pôsobil na neho Mikuláš z Eše (Esche), ktorý bol spovedníkom jeho. Tento cnostný kňaz bol učiteľom (professorom) na vysokých školách a popri verejnom úrade svojom bol i učiteľom a vychovávateľom mladších študujúcich, ktorí zdržovali sa v dome kanonika Andreja Herlla. On dbal o to, aby chovanci kanonikovi vyznačovali sa čistotou srdca viac, než svetárskou vedomosťou. On bol vznešeným vzorom učenikom svojim v zachovávaní prikázaní Božích a plnení povinností kresťanských. Mladistvý Peter Kanisius začal pod správou jeho viesť nový život. Prestal obľubovať si žarty a zábavy, ktoré dosiaľ prevádzal so súdruhmi svojimi. Nábožný učiteľ každý deň dával mu nové spasiteľné naučenie. Slová jeho, ktoré pochádzali zo srdca, boli krátke, ale silné. Často hovorieval: «Iba slúžiť Bohu je záslužné; všetko ostatné je márnosťou.» Alebo hovorieval: «Lepšie je poznať Krista Pána, než vedieť mnoho; Bohu slúžiť je panovať. Ale on nie len napomínal chovancov svojich, on ich tiež i vychovával. Mladistvý Peter Kanisius mal naložené, aby každý deň prečítal jednu hlavu zo svätého Písma; z tejto mal vybrať si vždy niektorý výrok a o ňom behom dňa rozjímať. Horlivý učiteľ vzbudil v Petrovi i chuť ku čítaniu iných duchovných kníh. A tak prečítal v krátkom čase Peter Kanisius «Životy Svätých a pohrúžil sa celou dušou do rozjímania cností ich. Drievnejšie pokúšania zmizli. V duši jeho vznikla vrúcna túžba učiť sa bohosloviu. Zbožný učiteľ modlieval sa za učeníka svojho mnoho, povzbudzoval a varoval ho, chválieval i karhával. Keď Peter počas prázdnin školských nachádzal sa v dome otcovskom, posielal mu zbožné dopisy. O tomto výbornom učiteľovi a vychovávateľovi hovorí sám blahoslavený Peter Kanisius takto: «Zvelebuj, duša moja, Pána a nezapomínaj na dobrodenie Jeho, že ti dal takého učiteľa a každodenného napomínateľa k bázni Božej, ktorého pozornosť na mňa a duševné spasenie moje s láskou a usilovnou starosťou sa obracala. A jako starec často rozprával o učiteľovi svojom: «Nikto nebol mi drahším, nikto nebol srdcu môjmu tak milým a blízkym jako on: bol som poslušný na každé slovo jeho, jako dobrý syn na slovo otca svojho. Nedostačilo mi, že som pri častej svätej spovedi otváral do korán mu srdce svoje, ale ešte i každý večer, než som ľahol si spať, vyjaval som mu každú chybu, každú nedokonalosť a každý hriech, ktorého dopustil som sa vo dne, aby som za to urobiť mohol pokánie.

Zbožný mladík Peter naučil sa pod vedením tohoto muža Božieho sebazapieraniu a odriekaniu sa i najmilšieho majetku. Čiastku kníh svojich daroval chudobným študujúcim. V deň pôstny nepožil pri hostine ani kvapku vína, aby tým urobil malú náhradu Pánu Bohu za ostatných hodovníkov, ktorí mnoho pili. Často rozvažoval, ktorý stav mal by si vy voľiť a bol presvedčený, že milostivý Boh v pravý čas zjaví mu vôľu Svoju.

V devätnástom roku veku svojho složil sľub večnej čistoty. Zbožná duša prorokovala mu, že spisy svojimi a pôsobením získa si neoceniteľné zásluhy o sv. cirkev. I v Arnhaime hovorila mu nábožná vdova, že vstúpi do nového rádu, z ktorého Boh vysielat' bude opravdivých pracovníkov na vinicu Svoju. Toho istého roku 1540, dňa 25. mája dosiahol hodnosť majstra (doktora) slobodných umení. Otec jeho prial si, aby učil sa právam; áno, vyvolil mu i nevestu. Ale devätnásťročný mládenec bol verný sľubu svojmu a mienil: «Čo toľko tisícov panien môže vykonať, prečo by to i mužovia nemohli dokázať? V pozdejšom veku s radosťou hovorieval: «Nikdy neľutoval som, že som vykonal ten sľub. Oj, by všetci vychovatelia mládeže pamätali na to, jak krásne a vznešené je paníctvo! Ale nič tak ľahko sa neutráca, jako ono. Keď sa raz utratí, pozde prichádza ľútosť — nenahraditeľnou je ztrata jeho. Ó, by čistotní mládenci vedeli, jakými sú bohatými! S neochabujúcou starosťou strážili by ten poklad, aby zostal neporušeným. Jak zmužile bojovali by proti vnútornému nepriateľovi, telu svojmu!* Po čase zanechal učenie sa právam a začal študovať bohoslovie.

Priateľ jeho, Laurenc Surius, vstúpil do rádu Karthusiánov, ktorí celkom odlúčení žijú od sveta. Tento príklad lákal zbožného mladíka k nasledovaniu. Ale prozreteľnosť Božia vyvolila si ho bola k verejnému účinkovaniu vo svete.

S horlivosťou čítaval vznešené spisy duchovné kňaza Jána Taulera, z rádu kazateľského, z ktorých čerpal pre seba mnohé zbožné naučenia. I chcel tie spisy prepracovať a pre spásu veriacich tlačou vydať. V kláštore Dominikániek, kde podarilo sa mu nájsť najstaršie odpisy Taulerove a kde pripravoval usilovne pod tlač spisy jeho, obznámil sa s dvoma mladými kňazmi špa-nielskymi, ktorí študovali v Kolíne: jeden z nich bol Alvaro Alfonso, dvorný kaplán kráľovských princezien španielskych. Tento dostal na dva roky dovolenie, aby vybrať sa mohol do Nemecka na ďalšie vzdelanie a pod správou osvieteného magistra Petra Fabera mohol sa cvičiť v dokonalosti. Keď v Kolíne obznámil sa s Petrom Kanisiom, ktorý s ním tam študoval na vysokých školách, rozprával mu často o učiteľovi Petrovi Faberovi. Ten prvý pridružil sa bol v Paríži ku sv. Ignácovi z Lojoly a náležal ku spoločnosti kňazov, ktorá iba pred niekoľkými rokami utvorila sa na universite (vysokých školách) v Paríži a krom obyčajných sľubov chudoby, čistoty a poslušnosti prijala ešte i štvrtý sľub, sľub to poslušnosti k pápežovi.

Slávny učiteľ Peter Faber zdržoval sa vtedy v Mohuči (Mainz) u kardinála-arcibiskupa, kde prednášal o žalmoch, spovedával a prednášal tiež i «duchovné cvičenia (exercicie), i konal divy obrátenia u mnohých kňazov a svetských veriacich týmito cvičeniami; lebo nimi boli rozum osveco-vaný, srdce rozohriate, vôľa k dobrému povzbudzovaná. Keď blahoslavený Peter Kanisius počul hovoriť o apoštolskom pôsobení Fabrovom, spomnel si na slová tej sväte žijúcej vdovy v Arnhaime, že Boh povolá ho do nového rádu cirkevného; i zatúžil, aby poznať mohol osobne toho divotvorného úda nového rádu Ježišovho.

Okolo Veľkej noci roku 1543 vydal sa blahoslavený Peter Kanisius do Mohuče. Tam na fare sv. Krištofa našiel slávneho učiteľa Petra Fabra, po ktorom tak veľmi túžil. Peter Faber bol vtedy 36 rokov starý; pochádzal zo vznešeného rodu, bol popredným z deviatich súdruhov sv. Ignáca, zakladateľa tovaryšstva Ježišovho, vyznačoval sa skvelou výmluvnosťou a takým obcovaním, že upútal k sebe srdce každého človeka. Petrovi Kanisiovi zdal sa byť anjelom v tele ľudskom.

Blahoslavený Peter Kanisius prišiel prosiť učeného jezuitu, aby vycvičil ho v živote duchovnom. A horlivý muž Boží prijal ho s otvoreným náručím, jako opravdivý otec delil s ním

obydlie i potravu. Potom radil mu, aby za tridsať dní konal duchovné cvičenie. Zbožný mladík podvolil sa rád. Po dokončení tohoto cvičenia písal priateľovi svojmu takto: «Nemôžem nijak vysloviť, jakú zmenu spôsobilý tieto duchovné cvičenia vo mne. Zdá sa mi, jakoby plnosť milosti Božej rozliata bola po vnútornosťach mojich a ja premenený bol v nového človeka.

I slávny učiteľ Peter Faber poznal vznešené cnosti Petra Kanisia. Roku 1543, dňa 12. apríla písal kňazovi Gerhardovi z Hamontu, otcovskému priateľovi Kani-siovmu: «Okriam som veľmi obcovaním s magistrom (doktorom) Petrom a nemám dost' slov, ktorými naznačiť by som mohol, také radosti pôsobí mne. Nech je zvelebo-vaný Boh, ktorý jeho, tento vzácny kvet poslal na svet; nech sú chválení i tí, ktorí pomáhali ho šľachtit'! I dôstojnosť vaša má niejednu zásluhu o to, že tento mládenček zachoval tak neporušenú čistotu srdca svojho.

A blahoslavený Peter Kanisius vysoko vážil si starosť veľkého učiteľa a hovorieval: «Ctím si ho jako druhého otca svojho, ktorý neobyčajnou múdrosťou svojou, oddanosťou svojou a snažnosťou svojou priviedol ma k novému životu. V Mohuči poznal jasne blahoslavený Peter Kanisius, jaký stav by si mal vy voliť podľa vôle Božej. Sám rozpráva o tom takto: «V tom čase, keď usiloval som sa dokonale poznať duševný stav svoj, náklonnosti svoje, celé vnútro svoje, naučil som sa iba vtedy modliť sa Bohu v duchu a v pravde. Vtedy poznal som tiež, že jedine pravidlá tovaryšstva Ježišovho sú v stave, aby som mohol šťastne žiť a slúžiť Bohu. A jako niekdy Matúš uposlúchol hlas Pánov a Majstrov, i ja odriekol som sa sveta a radostí jeho, aby som mohol náležať iba Bohu a oddať sa službe jeho. Len jedna myšlienka opanovala celú dušu moju — nasledovať Krista Pána, ktorý ukázal mne chudobou Svojou, čistotou a poslušnosťou po ceste kríža, jako by som mohol prísť za Ním.»

V ten deň, v ktorý blahoslavený Peter Kanisius dokončil duchovné cvičenie svoje, zasľúbil sa Bohu na celý život. Sľub jeho znie takto: «Roku 1543, na slávnosť Zjavenia sv. Michala, dňa 8. mája, v ktorom nastupujem dvadsiaty tretí rok veku svojho, sľubujem po dokonalej úvahe — všemohúcemu Bohu, najblahoslavenejšej Panne Márii, svätému Michalovi, archanjelovi, a všetkým svätým, že dnešného dňa chcem vstúpiť do tovaryšstva Ježišovho. Sľubujem Bohu a Pánovi i svätým Jeho, že s milosťou Božou chcem od tejto chvíle znášať i zov-ňajšiu chudobu, jako to dovoľí predstavený menovaného tovaryšstva, alebo zástupca jeho, magister Peter Faber, od ktorého prijal som tú milosť, že smiem sa pripravovať ku vstúpeniu do rádu jeho. Avšak keby som nebol prijatý do toho rádu, chcem vstúpiť dľa rozsudku reholníkov tohoto tovaryšstva do iného cirkevne schváleného rádu. Toto všetko prisľubujem ku cti a z lásky ku Kristu Pánu, jako i ku pocte a službe blahoslavenej Panne Márie, tiež i sv. Michala, i všetkých svätých, rovnako i ku spáse duše svojej. Amen. Tento sľub svoj potvrdujem vlastnoručným podpisom a prijatím najsvätejšieho Tela Pánovho.»

V ten istý deň prijatý bol Peter Kanisius do tovaryšstva Ježišovho skrze Petra Fabera, ktorý nevýslovne ho miloval. On bol prvým z Nemcov, ktorý vstúpil do tovaryšstva Ježišovho. Blahoslavený Peter Kanisius s celou dušou a srdcom začal žiť v novom ráde, i závodil s druhými novicami (chovancami rádu) v horlivosti. Vyhľadával nemocných, aby tešil ich; sbieral almužny pre chudobných; zaujímal sa hriešnikov a poblúdcov, s ktorými rozprával sa o spasení duševnom a poučoval ich v pravdách sv. náboženstva, ktoré i v Kolíne bludovercami ohrožované bolo. Často nútený bol obozretný učiteľ, Peter Faber, napomínať ho i druhých novicov, ktorí nasledovali príklad Kanisiov, aby miernili horlivosť svoju vo vykonávaní skutkov lásky k bližným a nezanedbávali učenie svoje bohoslovecké.

Roku 1545 po odbavených štúdiách bohosloveckých bol Peter Kanisius posvätený za kňaza a stal sa doktorom bohoslovnia. Už dňa 8. júla toho istého roku začal prednášať na vysokých školách v Kolíne a výmluvne kázavať v chrámoch. A pri tom študoval neunavene spisy sv. Otcov cirkevných. Roku 1546 mohol už vydať latinský preklad spisov sv. Cyrilla Alexandrinského a sv. Leva Veľkého. Ale ešte väčšia úloha očakávala mladého učeného jezuitu. On dal sa bojovať proti vzrástajúcemu sa prúdu prevrátených reformátorov.

Toho času bolo staroslávne mesto Kolín vo veľkom nebezpečenstve, že utratí veľký poklad, sv. vieru, a upadne do bludu novotárov kacierskych. Arcibiskup miestny a volenec ríšsky, Hermann z Viedu, bol veľmi oduševnený za tak rečenú opravu sv. cirkve. V zaslepenej horlivosti svojej povolal do mesta troch popredných bludárov, aby naklonili veriacich ku novej slobodomyselnej viere. Jezuiti svedomite starali sa o mešťanov, aby neboli nakazení novými bludami a zachovali pravú vieru, zdedenú po sv. apoštoloch. Úskočný Herman zakázal Jezuitom, aby nebývali pospolu. Všetci lepší kresťania pohoršili sa nad pokračovaním vierolomného arcibiskupa, ktorý dával také verejné pohoršenie. Rada mestská a univerzita uzavrely, že sa sprú s kňazstvom proti záhubným snahám jeho. I chceli vyslať poslanstvo ku cisárovi Karolovi V. a ku biskupovi v Luttiachu s prosbou o pomoc proti prevratným prácam duchovnej hlavy svojej a o slozenie vinníka. Ale nikto neopovážal sa tú prosbu predniesť cisárovi. Kanisius bol ešte veľmi mladý, ale požíval všeobecnú úctu a vážnosť pre učenosť svoju, ostrovtip, horlivosť náboženskú a obratnosť. I bol poverený tým vyslanstvom. Previedol s úspechom vec, že bludársky Herman bol roku 1547 vyobcovaný z lona sv. cirkve, zosadený z dôstojnosti arcibiskupskej: a mesto Kolín zachránené bolo od záplavy šíriaceho sa kacierstva i udržalo sa pri sv. viere.

Na ceste svojej išiel sa Kanisius v meste Ulme s kardinálom Ottom Truchsessom, arcibiskupom augsburgským. Tento Obľúbil si cnosti jeho, že ho ustanovil za radcu svojho pre snem cirkevný v Triente. Predstavený rádu Jezuitov, svätý Ignác z Lojoly, upotreboval od toho času učeného a horlivého Petra Kanisia všade po Európe, aby hájil sv. vieru, upevňoval ju a ztratenú zase uvádzal do ohrozených miest; ale najviac účinkoval on v Kolíne.

Boly to smutné časy pre svätú cirkev pred zahájením snemu cirkevného v Triente. Každý pochyboval, že sa biskupi shromaždia na všeobecný snem. Cisár Karol V. mal ťažké polozenie: on nemohol nadržať ani katolíkom ani protestantom. Kráľ francúzsky nechcel dovoliť snem v krajine svojej, v ktorom by pápež mal najvyššiu moc. Áno, sám pápež sa mohol obávať, že na tom sneme uzavru sa veci, ktoré odporovali by nadváznosti jeho. Ale prozreteľnosť Božia odstránila všetky prekážky! Všeobecný snem cirkevný išiel sa do mesta Trientu. Horlivý sluha Boží Peter Kanisius poslaný bol od arcibiskupa augsburgského Otta roku 1547 na ten všeobecný snem cirkevný, jako jeho plnomocný zástupca. I účinkoval skvele, ústne a písomne a zaujímal popredné miesto medzi početnými učenými bohoslovcami (theologami) na všeobecnom sneme cirkevnom. Keď však započat sa malo prvé riadne zasadnutie, vypukla nákazlivá zimnica v Triente; preto preložený bol snem do italského mesta Bolone (Bologna). Tu naložili otcovia cirkevní Petrovi Kanisiovi a druhému učenému jezuitovi, Laynezovi, bohoslovcovi pápežskému, aby podrobne zostavili všetky bludárske domnienky, ktoré prednášali kacieri ohľadom svätých sviatostí, i aby zo spisov ústneho podania sobrali dôkazy, ktoré by slúžili za základ istých a nezvratných pravidiel. A sv. Ignác z Lojoly i kardinál Otto Truchsess nezmýlili sa v účinkovaní svojom. Kedykoľvek povstal v sneme mladý Kanisius a pozdvihol hlas svoj, obdivovali otcovia cirkevní v ňom muža Božieho, ktorého vznešená a dojímavá výrečnosť očarovala všetky srdcia a

presvedčovala rozum. Keď však po zavraždení vojvodu z Piacenze povstali nepokoje politické v hornej Itálii a snem cirkevný nútený bol na čas sa rozísť, povolal svätý Ignác Petra Kanisia do Ríma. Tu pod vedením zakladateľa rádu Jezuitov zdokonálil sa Kanisius v duchu mníšskom, poshovárал sa s ním o potrebách sv. cirkve v týchto búrlivých časoch a pomeškal tam za päť mesiacov.

Toho času založil a sriadil sv. Ignác z Lojoly školu v meste Messine na ostrove Sicílii; i poslal ta zbožného a učeného dr. Kanisia. A poslušný sluha Boží, ktorý na sneme cirkevnom bol rečníkom, bol potom na tej škole za rok učiteľom rečníctva (rhetoriky). I tu plnil blahoslavený Peter Kanisius úlohu svoju s odovzdanosťou a láskou k povinnosti, ktorá nasleduje i najnepatrnejšie práce a úrady, i zdarné vyučoval a vychovával mládež. Nato povolaný bol zrazu nazpät do Ríma, aby složil slávnostný sľub rádu do rúk sv. Ignáca. Týmto zavŕšila sa takrečeno dokonalosť muža Božieho. Od toho času podroboval sa celkom vôli prozreteľnosti Božej, ktorá vykazala mu na budúce pole účinkovania skoro výhradne v Nemecku.

Blud protestantský šíril sa vždy viacej po ríši Nemeckej a v severnej Európe, keď vládari svetskí habali majetky cirkevné pod plášťom jeho, a všemožne podporovali ho, aby sa v nich udržať mohli. Vojvodca bavorský Vilhelm bol však dobrým katolíkom a staral sa, aby zachoval sv. vieru apoštolskú v zemi svojej. Účinkovanie Jezuitov uspokojovalo ho veľmi i tešilo. Preto požiadal svätého Ignáca, aby mu dal niekoľko učených údov rádu svojho za učbárov na vysoké školy do mesta Ingolštatu. Sv. Ignác poslal mu roku 1549 Petra Kanisia, Lejaya a Salmerona. A títo traja svätí muži nepoberali sa do Ingolštatu so žiadnou inou výbavou, než s krížom, s knižkou «Duchovnými cvičeniami a s «Rozvrhom učenia (Ratio studiorum)». Týmto dvoma spisami opatrení začali Jezuiti premáhať svet a prebúdať ku katolíckemu životu. Z prvého spisu čerpali sami nadľudskú silu, ktorá viedla a hnala Jezuitov i poza more ku nevercom, pohanom. Druhý spis bol im neklamným návodom pri prácach vychovávaní mládeže. Vojvodca Vilhelm v krátkom čase uspokojený bol v očakávaní svojom; namáhanie Jezuitov bolo korunované skvelým zdarom v Ingolštate. Blahoslavený Kanisius vydobyl si prvé miesto na universite; lebo ona vyvolila ho za správcu (rektora) svojho. Pokorný muž Boží vzpieral sa prijať túto dôstojnosť; ale na rozkaz sv. Ignáca podrobil sa všeobecnej žiadosti. Jako správca vysokých škôl použil moci úradu svojho, že vyklúdil zo škôl všetky knihy kacierske a uviedol lepšie mravy medzi mládežou; lebo on nielen učil, ale i vychovával mládež za kresťanov, za svedomitých občanov. Výmluvné slová blahoslaveného vzbudzovaly v srdciach mládeže úctu ku sboru učbárskemu a lásku k pracovitosti. Po šiestich mesiacoch účinkovania svojho mohol Kanisius ďakovať Bohu z celého srdca za mimoriadny výsledok. Sláva jeho niesla sa celým Nemeckom. A popri mnohých prácach úradných kázaval horlivé i v chrámoch, vyučoval dietky mestské vo sv. náboženstve, navštevoval nemocnice a žaláry: a tak horlil slovom i skutkom pre pravú vieru a sv. cirkev.

Horlivosť, zbožnosť a učenosť Petra Kanisia rozšírila sa po celej Európe. Mnohí biskupi prosili generála rádu sv. Ignáca, aby poslal im Kanisia na pomoc do biskupstva proti vzráhajúcej sa nevere a nákaze mravov, ktoré zapríčinil protestantismus, menovite nové bludárske učenie Luthera, Cving-liho a Kalvína.

Na žiadosť cisára Ferdinanda I. a dľa vôle pápeža prišiel r. 1554 horlivý sluha sv. cirkve i do Rakúska a usadil sa v meste Viedni.

Rakúsko nachádzalo sa toho času v smutnom stave. Jed kacierstva Lutherovho nakazil svetské kňazstvo, mníchov, školy a ostatných obyvateľov. V mestách nebolo pravoverných

kňazov, sv. sviatosti neboly udeľované, služby Božie vystaly. Veľkosť nešťastia ohromila z počiatku blahoslaveného Kanisia; ale on dôveroval v milosť Božiu a skladal nádej na úspech prác svojich do rúk Božích, ačkoľvek sotva desiatu časť obyvateľov ostala ešte katolíckou. Peter Kanisius a iní bratia rádu Ježišovho začali horlivé kázať slovo Božie, vyučovať mládež a poblúdený ľud, za ktorého obrátenie neprestajne k milostivému Bohu vzdychávali, a za krátky čas stala sa táto ríša katolíckou. Sv. Ignác nariadil, aby každý Jezuita slúžil raz za mesiac sv. omšu za obrátenie po-blúdencov v Nemecku. Peter Kanisius prednášal na vysokých školách viedeňskych s veľkým prospechom vedy početnej mládeži a pritom horlivé kázaval v kostole dvorskom pred rodinou cisárskou a pred veľmožami, i v chrámoch po meste; navštevoval žaláry, odprevádzal zločincov na smrť. V slobodnom čase konával missie medzi ľudom po mestách a po dedinách (a to v najväčšej zime); lebo už vyše tristo fár od dávneho času nemalo duchovných správcov.

Toho času dopustil Boh strašnú metlu na ľudí. I vo Viedni začal pustošiť mor medzi mešťanmi. Horlivý Kanisius pospiechal k lôžkam nakazených a zomierajúcich, opatroval ich, liečil a živým slovom povzbudzoval Viedencanov k duchovnému životu. Keď Maria, manželka Maximiliana II., vyprostredkovala u sv. Otca Júlia III. jubileum (milostivé leto), kázaval výmluvný Kanisius o ňom všade a veriaci ľud hrnul sa ku sv. spovedi, aby dosiahol plnomocné odpustky, ktoré bludári zneuctievali. Veľmoži podporovali Petra Kanisia v horlivosti jeho, že mohol založiť vychovávaci ústav. Do tohto ústavu posielali najlepšie rodiny synkov svojich. Neskôr vychovávaný bol v tomto ústave i anjelský mládenec, sv. Stanislav Kôstka.

Vo Viedni obživila sa sv. viera. Cisár Ferdinand a všetci pravoverní kresťania žiadali si po smrti arcibiskupa viedeňského, aby horlivý sluha Boží, Kanisius, stal sa nástupcom jeho; ale pokorný muž Boží protivil sa tomu vysokému vyznaniu, ačkoľvek skvele administroval (spravoval) uprázdnené biskupstvo až do roku 1558.

Ale nielen slovom, lež i perom apo-štoloval blahoslavený Peter Kanisius vo Viedni.

Cisár Ferdinand prosil sv. Ignáca, aby dal zostaviť a napísať stručný a základný prehľad kresťansko-katolíckeho učenia. Zakladateľ rádu Jezuitov naložil Petrovi Kani-siovi, aby spísal a vydal tú potrebnú knihu. Blahoslavený Peter vyhovel skvele tejto žiadosti. Už roku 1554 spísal ten pamätný spis pod menom «Summa doctrinae christianae (Súbor učenia kresťanského).» Roku 1561 vyšiel znovu vo výťahu. Tento znamenitý spis bol najrozšírenejším spisom z prác jeho a stal sa so snemom Tridentským večným pomníkom víťazstva sv. cirkve nad bludami Lutherovým a Kalvínovým. Cisár Ferdinand I. rozkázal znamenitý spis Kani-siov rozširovať hneď, ako vyšiel zpod tlače, po celej ríši a vnuk jeho, kráľ Filip II., dal ten katechismus v Španielsku tlačiť a rozširovať v zemiach svojich starého a nového sveta. Ano, tento katechismus prekladaný bol do všetkých rečí europejských a dlho potom známy bol jako náučná kniha v Nemecku, Rakúsku, Poľsku, Francúzsku, Rusku, Švédsku, Anglicku, Dánsku, írsku, Holandsku a Švajcsku. Keď roku 1686 arcibiskup Harlay uverejniť dal tento prepamätný spis v Paríži, bol už vtedy 400 ráz vydaný. Keď pápež Pius IX. r. 1864 oznámil vyhlásenie Petra Kanisia za blahoslaveného, spomína túto knihu vo spise svojom (breve) týmito slovami: «Keď Kanisius badal, že kacierstvo chytré rozširuje sa skrze malé spisy, myslel, že dobrý nástin kresťanského učenia bude najlepším prostriedkom proti tomuto zlému. I spísal teda knihu svoju, a to s tak veľkou dôkladnosťou, jasnosťou a istotou, že niet žiadneho primeranejšieho katechismu k vynaučovaniu ľudí a ku utvrdeniu v katolíckej viere.»

I v Čechách rozšíril sa bol blud Lutherov a Kalvínov. Generál rádu poslal učeného horlivca s jedenástimi členami tovaryšstva Ježišovho do Prahy. Stolica arcibiskupská bola osirotená. Väčšina kláštorov v Čechách i v Prahe zanikla. A malá hŕstka verných katolíkov neopovážala sa verejne vystupovať proti kacierom. Už roku 1552 obrátili sa boli kanonici od sv. Víta v Prahe s prosbou na cisára a kráľa Ferdinanda I., aby prišli do Čiech Jezuiti ku sriadeniu katolíckych škôl. Ferdinand I. vymohol, že poslaní boli do Ríma dvanásti mladíci, aby tam študovali na kollegiume jezuitskom a po vysvätení svojom hlásali slovo Božie doma v jazyku rodnom.

Blahoslavený Peter Kanisius prišiel v máji roku 1555 so súdruhmi svojimi do Prahy. Katolíci prijali ich s radosťou. Kacieri privítali ich hádzaním skál a blatom, vyhrážali sa, že podpália obydlie ich, tak že vojaci nútení boli strážiť ohrozený život dvanástich učeníkov sv. Ignáca. Peter Kanisius ubytoval sa u Krížovníkov s červenou hviezdou a počal starostlivé hľadať príhodné miesto pre kollegium a školy rádu svojho. I vyvolil si spustlý kláštor dominikánsky u sv. Klementa. A kráľovská komora začala ho hned opravovať a rozširovať. V decembri odcestoval blahoslavený Kanisius do Ingolštatu; ale vo februári r. 1556 navrátil sa zase nazpät a uvítal v novom kollegiume Pražskom jedenástich bratov a začal s nimi pracovať na vinici Pánovej. Keď pápež Pavel IV. posielal z Ríma Jezuitov do Prahy, hovoril bol k nim: «Posielam vás jako baránkov medzi vlkov, aby ste išli a prinášali úžitok. Časy sú zlé a nebezpečné. Bude vám znášať od bludárov a rozkolníkov mnoho prenasledovania pre katolícku vieru; ale budete zmužilí: Kristus zvíťazil a bude s vami.» I skoro sa presvedčili o pravde týchto slov, jako sme vyššie spo-mneli. Najmä proti Kanisiovi zúrili kacieri, a menovali ho psom, keď sa objavil na ulici; ale on pokojne odpovedal im, že len vlci nenávidia psa, lež nie ovce. A keď raz slúžil sv. omšu u sv. Klementa, hodili kacieri do neho veľký kameň oknom. Ale Jezuiti trpezlivosťou svojou naklonili si srdcia všetkých lepších mešťanov. I začali dňa 7. júla roku 1556 vyučovať u sv. Klementa najprv na nižších školách, pozdejšie otvorili i vyššie školy a sriadili novú katolícku universitu Ferdinandovu, ktorá v krátkom čase vynikla nad živoriacu universitu Karolovu. A z ústavov, ktoré založili pri kollegiume pre synov zemänských, i pre chudobných študujúcich, vychádzali potom mužovia, ktorí verejne vyznávali v živote a bránili sv. vieru. Ale nie len na školách účinkoval požehnaný blahoslavený Kanisius a bratia jeho, lež i v chrámoch. Najprv kázavali latinsky. Ale keď navrátili sa z Ríma prví českí Jezuiti, medzi ktorými vynikali Václav Šturm, Balthazar Hostinský a Alexander Vojt, hlásavalo sa slovo Božie i po česky, a to nielen v Prahe, ale i po okolí. A tak stalo sa kollegium (sbor, kláštor) sv. Klementa ohniskom nového katolíckeho života nielen v Prahe, ale i po celých Čechách; lebo z nej vychádzali horliví missionári do všetkých krajov českých a pohraničných. V Prahe vyšiel roku 1559 český preklad znamenitého katechizmu Ka-nisiovho, ktorý potom rozširoval sa i na horných stranách Uhorska a stal sa hrádzou záhubnému šíreniu sa bludárskeho učenia i vo vlasti našej.

Na rozkaz pápeža Pavla IV. odprevádzal Peter Kanisius r. 1558 vyslanca apoštolského k poľskému kráľovi Žigmundovi Augustovi. I pôsobil všemožne na tohoto kráľa, aby nedovolil rozširovať sa bludnému učeniu v krajine svojej. I tu v Poľsku požehnával Boh práce blahoslaveného Petra Kanisia. Pôsobením svojím skoro naklonil si kráľa i ľud a cítil sa takým šťastným, že si prial až do smrti zostať v Poľsku, kde sv. cirkev krásne prekvetala. A že Poľsko stalo sa zase katolíckym, to ďakovať má sv. cirkev po Bohu horlivému obhájcovi, Petrovi Kanisiovi.

Sv. Ignác ustanovil r. 1559 horlivého obrancu katolíckeho učenia za provinciála (predstaveného) všetkých Jezuitov v Nemecku. Jako provinciál cestoval Peter Kanisius z Augsburgu do rozličných miest nemeckých, aby pôsobil pre rozkvet katolíckej cirkve. I navštívil mesta Viedeň, Strassburg, Šlechštet, Braisach a Frajburg (Freiburg), Dillingy a Innsbruck (Innomostie

"V Tyrolsku). Usiloval sa tiež, aby upevnil postavenie založených katolíckych universít v Prahe, v Ingolštate a v Mníchove. Keď poberal sa do Bavarska, povolaný bol do mesta Vormsu, aby bral účasť na hádke s protestantskými učencami.

Protestanti boli žiadali od nemeckých panovníkov, ktorí boli shromaždení roku 1557 na sneme v Regensburgu, aby vyvolení boli vyznačení mužovia z katolíkov a protestantov a sišli sa k učenej rozprave v meste Vormse. Cisárovi Ferdinandovi ľúbil sa tento návrh. A predstavený rádu Jezuitov poslal ta Petra Kanisia. Na tejto schôdzke sišiel sa apoštolský muž so starým Filipom Melanchthonom, Erasmom Gnepfom, Henrikom Buttingerom a Flachom Frankovicom, protestantskými to poprednými bohoslovcami. Z počiatku nevedly rozhovory ku žiadnemu výsledku. Medzi katolíckymi bohoslovcami nebolo oduševnenia. Keď to badal horlivý Kanisius, dal sa do modlenia a milostivý Boh prišiel mu na pomoc. Učený muž Boží badal, že poprední protestantskí učitelia nesúhlasia medzi sebou v najvážnejších bodoch učenia. Keď bolo ustanovené na predbežnej porade, že najprv majú sa prívrženci vyznania augsburgského merať s bohoslovcami katolíckymi, vnuknutím Božím navrhol Peter Kanisius, že je žiaducno, aby vzdialili sa počas tej rozpravy druhí učitelia, ktorí vyznávajú iné náhľady náboženské. Tento návrh ľúbil sa stúpencom vyznania augsburgského; ale prekvapil neprijemne nespokojencov, ktorí iné články viery vyznávali. Dissidenti začali sa medzi sebou vzájomne napádať, odsudzovať, vadiť sa. Sakramentári brojili proti Znovukrstencom, títo proti tým. A tak roz-vadily sa všetky sekty protestantské. A boj viedol sa tak náruživé, že Melanchthon na starý vek svoj musel sa dožiť špinenia a nadávania od vlastných učeníkov svojich.

Všetci pohlavári siekt vadili sa medzi sebou, nadávali si hanobne, zlorečili. Najzúrivejší horlivci protestantskí prekričali miernych a pätoria z týchto prinútení boli opustiť shromaždenie, i odovzdali do rúk predse-dových slávnostný protest proti hanobnému pokračovaniu súdruhov svojich. Cisár Ferdinand I. prinútený bol rozpustiť shromaždenie. A kacieri zúfali nad porážkou svojou i zúrili proti Petrovi Kanisiovi, ktorý zapríčinil ten rozkol a zvalu medzi bludármi. I vymýšľali rozličné hnusné pomlavy proti nemu a rozširovali ich zlostne všade po Nemecku. Blahoslavený Peter Kanisius nedbal na osočovanie a očerňovanie a pomstou jeho bolo, že preukazoval skutky lásky nepriateľom a prenasledovníkom.

Medzitým v Triente pokračoval všeobecný snem cirkevný v poradách svojich. Jak pápež Pius IV, tak cisár Ferdinand I. žiadali si, aby Peter Kanisius zase zúčastnil sa na poradách. Dňa 14. mája, r. 1562 prišiel horlivý apoštol nemecký do mesta Trientu, i našiel priateľa svojho, zbožného kardinála Hosiusa z Ermelandu, na smrť nemocného. Radosť, že uzrel drahého Kanisia, uzdravila nemocného katolíckeho učenca. Snem ustanovil Petra Kanisia za predsedu odboru, ktorý rozhodoval o knihách a spisoch, ktoré maly byť vriedené do indexu, zakázané. Často prednášal i pojednania v shromaždení. Keď hovoril o najsvätejšej Sviatosti oltárnej, plynula výrečnosť jeho z úst s takým oduševnením srdečným, že všetci poslucháči zvelebovali Boha. O rečiach svojich písal: «Naložené bolo mi, aby som hovoril vo všeobecnom sneme cirkevnom; ale

druhí mali docieľiť úspech. Pán pomáhal mi následkom modlitby tovaryšstva nášho, Jemu samému nech je sláva!»

Všeobecný snem cirkevný zakľúčený bol roku 1563. Treba bolo ešte, aby panovníci, najmä nemeckí, prijali uzavretie jeho a prevádzali ho v krajinách svojich. Sv. Otec, Pius IV, vymenoval Petra Kanisia za poslanca do Nemecka. I cisár Ferdinand I. svolal do mesta Augsburgu snem ríšsky, i požiadal blahoslaveného Petra Kanisia, aby s ním išiel na ten snem a výbornou radou svojou mu slúžil a pomáhal. Muž apoštolský vyhovel žiadosti jeho a odišiel do Augsburgu, ktoré mesto bolo hlavným sídlom bludu Lutherovho. Na žiadosť arcibiskupa Truchsessu bol Kanisius už dŕiev tam kazateľom v hlavnom chráme. Kardinál-arcibiskup Augsburgský bol naplnený takou úctou oproti horlivému obhájcovi sv. viery, že ho donútil k tomu, že si dal umyť jemu nohy. A Kanisius konal úrad kazateľský s takým požehnaním za sedem rokov vzdor pomlúvám a prenasledovaniám so strany kazateľov protestantských, že, keď odchádzal z Augsburgu, vyše polovice obyvateľov hlásilo sa ku katolíckej sv. cirkvi, kdežto pri príchode jeho do tohoto mesta bola sotva desiata čiastka obyvateľov katolíkov.

Dňa 24. marca 1566 zasadol snem ríšsky v Augsburgu. Pápež naložil Kanisiovi, aby nahováral mocnárov nemeckých, žeby spojili sa spoločne proti Turkovi, ktorý ohrožoval Uhorsko i Nemecko. Protestantskí panovníci vzdorovali; ale výmluvný horlivý sluha Boží nahovoril ich k tomu. Na tomto sneme predostrel panovníkom nemeckým i uzavretia všeobecného snemu cirkevného a naklonil katolíckych vladárov k tomu, aby ich previedli v krajinách svojich.

A zase putoval z Augsburgu po mestách, upevňoval pravú vieru a obracal poblúdcov. Navštívil kollegia vo Viedni, v Prahe, v Ingolštate, v Dillingách a v Mníchove.

I odišiel do Ríma k voľbe nového generála rádu Jezuitov. Vyvolený bol sv. František Borgias. Navrátil sa potom do Augsburgu a vykonal rozličné dôležité posolstvá u duchovných a svetských kniežat v záujme sv. cirkve. I opustil Augsburg a kázal po rozličných mestách. Horlivé pôsobenie jeho po mnohom namáhaní darilo sa mu i v meste Vircburgu, Visenštaine a v Dillingách. Tu prišiel k nemu roku 1567 sv. Stanislav Kôstka, keď bol od bezbožného brata svojho a vychovávateľa ušiel z Viedne. Blahoslavený Kanisius poslal zbožného poľského mládenca, ktorý prišiel ho prosiť za prijatie do tovaryšstva Ježišovho, do Ríma ku sv. Františkovi Borgiasovi, generálovi rádu, od ktorého skutočne prijatý bol do' rádu. A keď odišiel Kanisius do mesta Ellvangov, aby napravil to, čo tam pokazili kacierskí kazatelia, rozkričali protestanti vo Vircburgu, že horlivý Peter poznal vraj pravdu učenia Lutherovho a stal sa protestantom. Bludári vysmievali sa z katolíkov a títo veľmi sa zarmucovali. Osočovaný muž Boží vrátil sa do Vircburgu a s kazateľne zahrmel na bezbožných bludárov a vyhlásil zlostné povedačky ich za bezočivú lož.

Nasledujúceho roku 1568 vidíme blahoslaveného Petra Kanisia zase v Ríme, kde radil sa s ním sv. Otec o zvelebenie viery katolíckej v Nemecku. Keď navracal sa do Augsburgu, zastavil sa v Innsbruku v Tyrolsku, a pobavil sa tam začas. Tu spísal pravidlá sboru ženského, ktorého poprednými zakladateľkami boly dcéry cisára Ferdinanda I, Magdaléna a Margyta. Nasledujúceho roku (1569) kázaval zase v Augsburgu, vyučoval mládež a horlivé spovedal v pôste. Ostatný čas venoval spisovaniu obranného spisu, ktorého záhlavie malo nápis «O narušení slova Božieho.

V Devíne (Magdeburgu) vydali boli odpadli bludoverci dejiny cirkevné, ktorých každé storočie opísané bolo v celom sväzku, aby podporovali kacierske učenie svoje. Tento objemný

spis prezradzoval, že v ňom nakopené sú iba samé nepravdy dejepisné pod rúškou skvostnej reči a učenosti. Náslovie toho spisu bolo: «Devínski Centuriatori (Letopisci). V ňom rozhlasované boli bludy protestantov za učenie prvotnej sv. cirkve. Blahoslavenému Petrovi Kanisiovi naložené bolo napísať dielo dejepisné, ktorým by vyvrátené boli bludy a pravda vynesená na svetlo, aby veriaci tými lžedejinami neboli svádzaní; i aby sa zrejme dokázalo, že katolícka cirkev vždy verne pridržala sa učenia Kristovho. Práca bola obťažná, nadľudská pre jedného človeka; lebo ľahko je poprekrúcať pravdu, ťažšie dokázať ju. Blahoslavený Peter Kanisius dal sa do modlenia a potom do práce. I napísal spis «O narušení slova Božieho vo troch sväzkoch, v ktorých predstavil napadnutú katolícku pravdu s istotou a s nezvratnými dôkazami; bezočivé lže vyvrátil, že každý človek mohol ľahko poznať, ktoré učenie sv. cirkve bolo prvotné, a že ono nachádza sa iba v katolíckej cirkvi. Žiaľ, že iba dva sväzky vyšly z pod tlače: tretí ostal iba náčrtkom, nedokončeným.

Práve, keď blahoslavený Peter Kanisius pracoval na tomto dôležitom spise, poveril ho pápež rímsky, Gregor XIII., s poslanstvom ku panovníkom nemeckým, aby vy-skúmal, či porobili kroky, smerujúce ku jednote v cirkvi a ku napomáhaniu duševného spasenia veriacich. I mal sv. Otcom naložené, aby vyzval panovníkov, že by zakladali kollegie a semeniská (semináre) ku vychovávaniu mládeže v krajinách svojich, i aby napomáhali peňažite nemecké kollegium v Ríme, ktoré založil pápež Julius III. Potom s biskupom z Brescie išiel Kanisius na schôdzku do Nirenbргу (Nürnberg), kde rozprávať sa mal s bohoslovcami protestantskými. Táto rozprava bola odložená; ale horlivý sluha Boží nemal pokojnú chvíľku.

Od roku 1571, do r. 1578 účinkoval Peter Kanisius v Innsbruku v Tyrolsku jako horlivý kazateľ. Ztade povolaný bol zase do Ríma k pápežovi Gregorovi XIII. na poradu. V nasledujúcich dvoch rokoch kázaval v meste bavorskom Landshute.

Roku 1580 písali biskupi švajcskí z miest Baselu, Kostnice a Lausuny pápežovi Gregorovi XIII. o nebezpečenstve, ktoré hrozí katolíckej viere so strany tak zvaných reformátorov. Biskup z Vercelli, ktorého vyslal pápež do Svajcska, aby mu oznámil polozenie katolíkov v tej krajine, vyslovil sa, že jediný prostriedok k udržaniu sv. viery bolo by zalozenie vysokých škôl vo Frajburgu (Freiburg), ktoré by riadili Jezuiti. Pápež rozhodol sa, že pošle ta učených bojovníkov Kristových z rádu sv. Ignáca z Lojoly. Keď sa to roznieslo po Švajcsku, rozkričali sa bludoverci o Jezuitoch, pomlúvali ich, pripisovali im podivné zlé veci a búrili ľud proti usadeniu ich. Mešťania Frajburgu, kde malo byť založené kollegium (kláštor) Jezuitov, a to i samí katolíci, nechceli pripustiť do mesta synov sv. Ignáca. V Ríme uzavrelo sa, aby neohrozený Peter Kanisius išiel do Frajburgu a prítomnosťou svojou rozptýlil všetky predsudky.

Apoštolský muž išiel poslušne do Frajburgu a už prítomnosťou svojou odstránil a zničil všetky smiešne predsudky poštvaných mešťanov. A svätý život jeho, pokora, učenosť i horlivosť nezadlho docielili to, že Frajburgčania dovolili, aby sriadené bolo kollegium Jezuitov a nechceli dovoliť, aby Kanisius odišiel od nich. Tam potom účinkoval horlivý muž Boží za sedemnášť rokov.

Jako správca kollegiuma a vysokých škôl pracoval neunavene. A popri úradných prácach svojich mal neunavený muž Boží ešte i dost času k tomu, aby ohlasoval slovo Božie, navštevoval nemocných, obracal poblúdencov, učenými spisami bránil sv. cirkev, utvrdil nepočetných ľudí vo sv. viere. Frajburgčania videli v ňom zvláštnu pomoc s neba a preto ctili ho jako svätého. Keď jedného dňa bludoverci z mesta Genfu, Lausanny a Baselu poslali do Frajburgu hanopisy proti

tovaryšstvu Ježišovmu, odpovedal im kantón (okres) Frajburgský slávnostnou prisahou, že zachová vždy neporušenú katolícku vieru. Dňa 5. augusta roku 1596 bola stavba kollegiuma celkom hotová a slávnostne vysvätená. A blahoslavený starec, oprený o palicu, ďakoval mešťanom za veľkodušnú obetovavosť a vernosť ku sv. cirkvi, i zaklínal ich, aby nezapreli nikdy sv. vieru a sľúbil im, že bratia jeho vždy budú im verne slúžiť. To bola jeho posledná verejná reč. Ved' už pred šiestimi rokami onemocnel bol veľmi povážlivé. Od tohto času žil iba pre bratov svojich, ktorých neprestával napomínať, aby pestovali sv. náboženstvo a horlivé plnili povinnosti svoje.

Roku 1597 upadol Peter Kanisius do ťažkej nemoce. Vodnatieľka pretvorila ho na nepoznanie. Utrpenie jeho tým viac spojilo ho s milostivým Bohom, ktorému vždy verne slúžil i dopomáhalo k dokonalosti jeho.

Dňa 21. decembra r. 1597 dokončil požehnaný život svoj o 3. hodine popoludní tíško a blahoslavené, keď dňom predtým po prijatí sv. sviatostí zomierajúcich bol oznámil, že beh života jeho blíži sa ku koncu. Usnul v Pánu v 76. roku veku svojho, keď 54 roky prežil v ráde Jezuitov. V meste povstal veľký plač a nariekanie, jako by sa bolo stalo najväčšie nešťastie. Mešťania hrnuli sa k bráne kláštora a vrútili sa v bôli a zármutku pohrúžení do izby, kde ležalo mrtvé telo blahoslaveného Petra Kanisia. Každý človek hodil sa na kolená pri ostatkoch milovaného otca, modlil sa, plakal, ľúbil z veľkej úcty mrtvému telu ruky a nohy; mnohí dotýkali sa ho ružencami, odstrihávali mu vlasy i nechty, a boli by mu sňali i rúcho, keby mocou nebolo im to bývalo zabránené.

Pohrab jeho bol slávný. Kňazstvo, senát kantónu a magistrát mestský s veľkým ľudstvom odprevádzali smrteľné ostatky jeho k odpočinku. Pochovaný bol v hlavnom chráme sv. Mikuláša. Prvý kanonik kapituly mal nad hrobom jeho dojmavú reč. Mešťania dali napísať na náhrobný kameň nesčíselné zásluhy jeho, ktoré vydobyl si o sv. vieru a o vďačné mesto.

Milostivý Boh oslávil verného sluhu Svojho niekoľkými divami a zázrakami po blahoslavenej smrti. Preto vyhlásil ho sv. Otec Pius IX. dňa 20. novembra roku 1864 za blahoslaveného. Celý Rím obliekol sa do slávnostného rúcha. Delá hrmely s hradu Anjelského. Všetci zástupcovia panovníkov, kardináli a biskupi, sbor úradníkov francúzskeho vojska a veľké množstvo ľudu shromaždili sa ku slávnosti do basiliky Vatikánskej. Výročná pamiatka jeho ustanovená je na 27. apríla.

Blahoslavený Peter Kanisius vyobrazuje sa v rúchu rádu Jezuitov, jako kľáč s rozpiatymi rukami pred umučením, pod ktorým otvorená je kniha; v oblakoch vznáša sa preblahoslavená Panna Maria, nepoškvrnene počatá, pri nej zprava kľáč sv. Ján Krstiteľ, zľava sbor anjelov; alebo vyobrazuje sa, jako vyháňa z posadlého zlého ducha, čo znamená boj jeho proti bludárom.

Poučenie.

Blahoslavený Peter Kanisius bol vý-tečným učeníkom sv. Ignáca z Lojoly, ktorého heslom pri prácach apoštolských bola — pokora a podriadenosť. V pokore objavuje sa pravá známka opravdivej veľkosti, dokonalosti. Podriadenosť stolici sv. Petra v tovaryšstve Ježišovom bola zárukou sily jeho. Blahoslavený Peter zdobil sa týmito cnosťami. Ony viedly ho k zapieraniu seba a k horlivosti apoštolskej. Z pokory a poslušnosti vyučoval ľud, vychovával mládež, horlil proti kacierom, napomínal mocných tohoto sveta, neľakal sa predstúpiť pred panovníka, keď išlo

o slávu Božiu a spasenie duší. On vedel, že bez pokory nemôže nikto byť blahoslaveným, svätým.

Je kameň, na ktorom zkúša sa zlato. Takým zkusebným kameňom duše je pokora. Za času sv. Filipa Nerejského žila v blízkosti Ríma mníška, ktorá považovaná bola za svätú. Svätý Otec chcel sa presvedčiť, či je skutočne takou. I poveril sv. Filipa, aby to vyskúmal. Čo urobil svätý? V dáž-divom počasí poberal sa na mulici ku kláštoru, v ktorom žila domnelá svätica. Dal si predvolať mníšku a keď prišla ku bráne, vystrel zablatenú obuv proti nej a žiadal, aby mu ju vyzula. Pohoršená nad tou žiadosťou zhrozila sa a utiahla sa späť, i dala sa do zvady a predhazovala mu, že chce s ňou nakladať jako so slúžkou. Keď pápež spýtal sa svätého, ako vypadla zkuška u domnele svätej mníšky, odpovedal sv. Filip: «Nie je svätá! lebo zchádza jej hlavná vlastnosť svätosti: pokora.»

V pokore sú tri stupne. Prvý stupeň je, keď človek smýšľa o sebe nízko. Druhý stupeň je, keď človek rád je tomu, jestli iní o ňom nízko smýšľajú. Tretí stupeň je, keď si človek praje, aby ním druhí opovrhovali. Jako mohutný orol povzniesol sa sv. František z Assisi ku najvyššej výške svätosti. Milostivý Boh zjavil bratovi to miesto, ktoré určené mu je medzi Serafinami. A keď tento spýtal sa sv. Františka, jako smýšľa o sebe, odpovedal: «Milý brat môj, neverím, že zem nosí väčšieho hriešnika, než som ja.» Brat mních riekol: «Jakože môžete, milý otče, bez obrazenia pravdy takto hovoriť o sebe, keď sú predsa zlodeji, cudzoložníci, vrahovia a druhí zločinci, ktorí bez porovnania dopúšťajú sa väčších hriechov než vy?» Na to odpovedal svätý: «Toľko viem, že, keby títo ľudia, o ktorých hovoríš, tak veľké milosti mali jako ja, doista by lepšie nakladali s nimi a za to väčšiu vďaku vzdávali by Pánovi než ja. I verím iste, že, keby Boh odtiahol ruku Svoju len na oka-mihnutie odo mňa, upadol by som do najšpatnejších neprávostí a stal by som sa najhorším človekom. Kedykoľvek svätý Leonhard z Porto Mauricio hovorieval o sebe, usiloval sa, aby druhí ľudia nízko smýšľali o ňom. Keď niekto, čo i len brat svetský, odporoval mu, bol spokojný a riekol: «Ano, brat môj, máš pravdu. Urobím, na čo upozorňuješ mňa.» On hovorieval: «Jeden lôt opovrzenia a zahanbenia od ľudí je viac hoden, než cent cti, chvály a zvelebovania tohoto klamlivého sveta.» Sv. Pachomius prišiel do kláštora, v ktorom bratia pletli rohože. Sadol si k nim a pletol tiež. Chlapček, ktorý daný bol na pomoc týždenníkovi (ktorý obstarával za týždeň potreby kláštora), zastavil sa pri ňom pomimo idúc, pozrel na pletenie Pacho-miovo a riekol: «Otče, nerobíš dobre; Theo-dorus pletie inakšie!» Pachomius vstal hneď a riekol: «Ukáž mi, syn môj, jako mám robiť!» A keď chlapec dal sa do pletenia, prizeral sa mu otec mníchov. Pokojne sadol si potom a pletol tak, jako to robil chlapec. Týmto činom potlačil sv. pustovník ducha pýchy a vzbudil v sebe pokoru.

Pokorných ctí a povyšuje Boh. Homobonus bol kupcom, Eligius zlatníkom, Dunstanus kováčom, Krispinus a Severus tkáčmi, Servulus žobrákom a stali sa svätými. Alexander bol uhliarom, Patricius pastierom ošípaných a — stali sa biskupami. Dávid bol pastierom oviec, Saul pohoničom oslov a — stali sa kráľmi v Israeli. Sv. Karol Borromejský pochádzal zo vznešeného bohatého rodu lombardského, Už v mladosti vyznačoval sa pokorou, láskou k bližným a druhými kresťanskými dokonalosťami. Pápež Pius IV, ujec jeho, vymenoval ho za arcibiskupa v Miláne a za kardinála. Celý dôchodok svoj obetoval sv. Karol chudobným, nemocným, na vystavenie chrámov, seminárov a nemocníc. Požíval iba chlieb a vodu a líhal na slame. Keď zúrila mor v Miláne, opatroval a liečil nemocných Odpredal všetko, čo mal, aby napomáhal biedu. A predsa boli ľudia, ktorí nenávideli ho a prenasledovali, očerňovali a neprávne obžalovali. On modlil sa za

nepriateľov. Boh dal mu moc činiť zázraky. A hľa, vzdor týchto zázrakov, nesčíselných zásluh a dobrých skutkov, vzdor zvelebovaniu so strany biednikov a mužov cirkevných, ktorí obdivovali cnosti jeho a svätosť — ostával pokorným. Preto zvelebil a oslávil ho Boh divami a zázrakami pri živote i po smrti.

Jako možno zachovať si pokoru ? Keď kráľ dánsky, Kanut Veľký, vydobyl Anglicko, zvelebovali moc jeho veľmoži. Išiel prejsť sa s nimi k moru práve vtedy, keď bol prítok a vlny valily sa na breh. Sadol si na skalú a rozkázal moru, aby nezvlažilo mu nohy. Ale, keď vlnyorské hrozily mu a sprievodu, že ich pohltia, riekol kráľ: «Hľa, pred Bohom som takým slabým, že nemôžem rozkázať týmto vlnám!» Kresťane, podobne smýšľaj i ty a budeš pokorným! Alebo smýšľaj ako kráľ Xerxes, keď pozeral s vrchu na početné lode a množstvo vojska-Najprv hľadel s radostným zadivením, potom s poľutovaním a so slzami. Dvoranovia divili sa. On riekol: «Ach, napadá mŕ. že zo všetkých týchto po sto rokoch ani jeden tu nebude!» Kresťane, smýšľaj tiež tak. V krátkom alebo dlhšom čase zomreš a zanecháš tu všetko, človeče, čím vládneš.

Boh pôsobí skrze pokorných, veľké veci. Vo veľkom mori sú nesčíselné ostrovy, ktoré Boh dal povstať skrze zvery,, ale nie skrze obrov morských, skrze veľryby,, hrochy, korytnačky, lež skrze drobulinké polypy ko-ralové, ktoré možno uzreť iba drobnohl'a-don^. Z týchto drobulinkých tvorov Božích povstali bralá kriedové, ostrovy, Anglicko. Tak zachádza Boh i s ľuďmi. Keď chce previesť niečo veľkého, nevôlí si k tomu mocnárov, boháčov, ale jednoduchých kňazov, jednoduchých kresťanov. Chudobní a pokorní missionári, jakým bol sv. František Xaverský, obrátili celé národy na vieru Kristovu. Blahoslavený Peter Kanisius zachránil celé krajiny od bludárstva. Kresťane, nasleduj blahoslaveného Petra v pokore — a zachrániš dušu svoju od večnej záhuby.

Modlitba.

Bože, ktorý si k hájeniu katolíckej viery blahoslaveného Petra, vyznavača Svojho, posilnil cnosťou a učením, popraj milostivé: aby príkladom jeho a napomínaním srdcia poblúdencov ku spaseniu sa naklonili, a mysle veriacich zotrvaly vo vyznávaní pravdy. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

22. decembra.

Sv. Flavian, mučeník.

Začiatkom štvrtého storočia žila v staroslávnom Ríme zbožná kresťanská rodina, ktorá náležala ku starému veľmožskému rodu Flaviov. Z nej pochádzal Flavian, ktorého prvý kresťanský cisár Konštantín Veľký (+ 337) vysoko si vážil. Už v mladom veku stal sa Flavian senátorom rímskym. Za manželku vzal si zbožnú kresťanskú pannu, ktorá pochádzala tiež z veľmožského rodu, menom Dafrosu. Milostivý Boh požehnával sv. sväzok vznešených kresťanských manželov, ktorí boli veľmi bohatí a vysoko ctení v Ríme. Príkladným životom svojím povzbudzovali mešťanov k dokonalému kresťanskému životu; podporovali štedre chudobných kresťanov; napomáhali všemožne vzťahujúcu sa sv. cirkev.

Konštantín Veľký vymenoval vznešeného Flaviana za miestodržiteľa v hlavnom meste rozsiahlej ríše rímskej, keď zamýšľal presídliť sa do mesta východného Konštan-tinopolu

(Carihradu), ktoré začal nádherne stavať na mieste Byzancu, ležiaceho jakoby v prostriedku ríše a svetového obchodu. Dňa 4. novembra roku 336 položený bol základný kameň k novému mestu, ktoré potom bolo dostavené a dňa 11. mája roku 330 slávnostne posvätené. Toto sídelné mesto, i novým Rímom nazvané, bolo prvým úplne kresťanským mestom. Cisár usadil sa s dvorom v ňom a Flavian spravoval požehnané staré sídelné mesto Rím. S veľkou horlivosťou snažil sa on povznášať kresťanského ducha; úzkostlivo strážil nad poriadkom a nad plnením zákonov nie len štátnych ale i cirkevných. Bol spravodlivým oproti bohatým i chudobným. Vykoreňoval nemravnosť pohanskú a zbytky modloslužby.

Napomáhal sv. Otca pri stavaní chrámov, nemocníc a domov pre chudobných, vdovy a siroty.

Koncom roku 336 zasvätil cisár Konštantín Veľký pamiatku (jubileum) tridsaťročného panovania svojho. Pri tejto príležitosti odovzdal podriadenú správu ríše trom synom svojim Konštantínovi Mladšiemu, Konštanciovi a Konštancovi, ktorých už drier vymenoval bol za spoluvládárov (cé-sarov). Potom ešte dňa 27. februára roku 337 slávil cisár šesťdesiaty tretí výročný deň narodenia svojho celkom zdravý. Na sviatky veľkonočné, pred vzkriesením Spasiteľovým celú noc zotrval s veriacim ľudom na modlitbách. Ale nezadlho na to one-zdravel. Z počiatku užíval kúpele carihradské, potom odišiel do mesta Heliopolisu v By-thinii, z tade do Achyronu (Ancyrony), letohrádku (dače) to blízko mesta Nikomedie. Tu žiadal biskupa Eusebia, aby ho konečne pokrstil; i oznámil mu, že odkladal dosiaľ so sv. krstom preto, aby mohol byť pokrstený v Jordáne na pamiatku krstu Spasiteľovho, ale že Boh ináč usúdil. Eusebius pokrstil ho a podal mu biele rúcho, ktoré potom cisár až do smrti neodložil. Rúcha cisárskeho viac sa nedotkol. Na Turice pred poludním roku 337 zomrel kajúčne cisár Konštantín Veľký a horlivý muž Boží Flavian utratil veľkého ctiteľa a podporcu svojho.

Po smrti Konštantína Veľkého rozdelili sa synovia jeho Konštantín II., Konštancius a Konštanc v panovaní nad rozsiahlou ríšou rímskou a začali horlivé podporovať rozširovanie a upevňovanie sv. cirkve.

I cisár Konštantín II. bol naklonený miestodržiteľovi rímskému Flavianovi, jako drier otec jeho. Ale panovanie jeho netrvalo dlho. Úskokom brata a cisára Kontanca umrel Konštantín II. roku 340 pri meste Akvilei. Pozostalí bratia rozdelili sa v panovaní. Konštanc podržal si panovanie nad Západom; Konštancius panoval na Východe. Oba horlili proti pohanstvu a podporovali sv. cirkev. V Ríme násilne chcel Konštanc vykoreniť zbytky pohanstva; ale narazil u zaslepencov na veľký odpor. Sv. Flavian, miestodržiteľ, mnoho trpel od pohanov, keď chcel prevádzať rozkazy cisárovi. Na Západe uchvátil Magnencius vládu, zapríčinil vzburu, že cisár Konštanc prinútený bol zutekať, i bol násilníkom roku 350 zavraždený. Tak stal sa jediným cisárom nad celou ríšou rímskou Konštancius (od roku 350 do roku 361), ktorý začal nadržovať bludárom ariánskym a prenasledovať pravoverných biskupov, kňazov i veriacich.

V tomto smutnom čase neprestával horlivý a pravoverný Flavian jako miestodržiteľ rímský pracovať na povznesení sv. cirkve. A keď blud Ariov, ktorý zapieral božstvo Pána Ježiša Krista, vnikať začal i do Ríma, tu sv. Flavian zoprel sa proti bezbožným Ariánom, utvrďovať pomáhal svätému Otcovi Juliovi a po smrti jeho (r. 352) pápežovi Liberiovi mešťanov rímskych v pravej viere a verejne vyznával božstvo Pána Ježiša Krista.

I hrozila horlivému sluhovi Božiemu ťažká skúška. Cisár Konštancius hneď pri nastúpení samovlády predvolal si pravoverného miestodržiteľa a vľúdne nahováral ho k bludu; lebo bol

presvedčený, že všeobecne milovaného predstaveného pridržať sa bude a nasledovať mnoho katolíkov rímskych. Keď panovitý cisár videl, že nič nevykoná prosbami, začal sa vyhrážať sv. Flavianovi, že odopre mu priazeň svoju a pozbaví ho úradu. Ale zbožný Flavian nedal sa sviesť ani hrozbami a verne vytrval v práci duševnej pri boku sv. Otca Libéria. Bludoverný cisár vyhnal roku 355 pápeža Libéria z Ríma do Berôe v Thracii, pozbavil mnohých pravoverných biskupov úradu a poslal do vyhnanstva. Rozzlobený Konštancius pozbavil i vplyvného Flaviana úradu miestodržiteľského.

Pravoverný a stály služobník Boží Flavian znášal pokorne surové pokorenie a odišiel z Ríma so zbožnou manželkou Dafrosou a mladuškými dcérami Bibiánou a Demetriou na odľahlé statky svoje a v úkryte žil potom za čas pokojne rodine svojej a duševnému spaseniu. Zbožný život jeho a štedrota oproti núdznym ľuďom účinkovali blahodarne na okolitých obyvateľov a za-príčiňovali, že blud Ariov nemal prístupu do toho kraja. Medzitým, čo sv. Flavian žil v úkryte svojom výchove dcér svojich a v konaní skutkov lásky, neprestával bludársky cisár zúriť proti pravoverným kresťanom po celej ríši rímskej. Roku 356 vyhnal šestnástich biskupov z Egypta a vyše tridsiatich pozbavil hodnosti biskupskej. V meste Alexandrii obstálo päťtisíc vojakov hlavný chrám, v ktorom odbavoval služby Božie sv. biskup a učiteľ cirkevný Athanáž. Divom prešiel muž Boží zástupami veriacich otočený radami vojska a dostal sa šťastne na púšť, kde za šesť rokov sa potuloval a ukrýval v jaskyňach, prenasledovaný vojakami. I do Gallie rozprestieralo sa prenasledovanie pravoverných kresťanov.

Sv. Flavian smútil v úkryte svojom nad prenasledovanou sv. cirkvou a modlil sa o smilovanie.

Roku 360 vzbúril Julian, syn brata Konštantína Veľkého, menom Juliana Konštancia, vojsko galické, ktorému velel jako cisár, proti cisárovi Konštanciovi a nasledujúceho roku z jary tiahol do poľa proti dobrodincovi svojmu. A keď cisár Konštancius dňa 3. novembra roku 361 náhle zomrel v meste Mopsukrene v Cilicii (myslí sa, že ho dal Julian zavraždiť), stal sa Julian cisárom rímskym.

Tento zlopovestný odpadlík od sv. cirkve pokúsil sa ešte raz vyhubiť kresťanstvo v celej ríši rímskej a uviesť nazpät' obnovené pohanstvo; i začal prenasledovať zlostne a ukrutne, najmä pravoverných kresťanov. Najprv odňal kňazom kresťanským práva a majetky po mestách, ktorými nadelil ich Konštantín Veľký; dal ich žretcom pohanským. Vydal rozkaz v Antiochii, dľa ktorého nesmeli byť kresťania úradníkmi štátnymi. On písal posmešne v tom nariadení: «Záujem štátu požaduje, aby potrestaní boli vinníci smrťou; nasledovne nemôžem ponechať meč tým, ktorým je zákonom ich zakázané, upotrebovať ho.» A od tohoto okamihu žiaden kresťan nebol trpený v úrade. Roku 362 pozavieval všetky katolícke školy a popálil spisy školské; lebo vraj kresťania majú slepo veriť a netreba im vedy, i dostačuje im vraj čítanie evanjeliuma sv. Marka a Lukáša. Potom dovolil slobodné vyžnávanie všetkým sektám a tak chcel oslabiť katolíctvo. Súdy nemalý pojednávať žaloby kresťanov. On dovoľoval, aby boli kresťania, ktorých nazýval Galilejčanmi, mučení a vraždení. Dal pootvárať a popravovať chrámy pohanské V samom Ríme prevádzal zlostné zámery cisárovi s rozkošou diabolskou nový miestodržiteľ jeho, Apronian. Žaláre byly nezadlho naplnené stálými vyznavačmi kresťanskými, najmä pravovernými katolíkami. Na verejných miestach postavené byly mučiarnie a popravišká, aby boli strašení tí, ktorí nedali sa odviesť od sv. viery. Keď to počul sv. Flavian vo svojom úkryte, opustil tichú domácnosť svoju, vystúpil oduševnene s kresťanskou zmužilosťou v Ríme na verejnosť,

aby bojoval pre Boha a sväté náboženstvo proti nemravnému a hlúpemu pohanstvu a násilníckemu odpadlíkovi. I napomínal veriacich katolíkov ku stálosti vo sv. viere, povzbudzoval, tešil a podporoval uväznených, chodil zo žalára do žalára, i všade, kde toho bola potreba, pomáhal kresťanom.

Horlivosť bývalého miestodržiteľa rímskeho Flaviana oznámená bola bezbožnému cisárovi. A ukrutný odpadlík naložil prísno miestodržiteľovi Apronianovi, aby uväznil sv. Flaviana a nahováral ho ku zapreniu učenia Kristovho. Miestodržiteľ márne namáhal sa sviest' horlivého sluhu Božieho. Cisár Julian rozkázal Apronianovi, aby, keď nechce sv. Flavian obetovať bohom štátnym, pozbavil ho všetkých statkov i majetku po-hnuteľného, i aby ho ukrutne zavraždil.

Sv. Flavian slávnostne riekol Apronianovi, že radšej chce utrátiť všetko, než by zaprel pravého Boha a obetoval smiešnym modlám.

Apronian rozvzteklil sa. Sdriapal odznaky veľmožstva s rúcha horlivého vyznavača, dal mu vypáliť žeravým železom, jako nejakému zločincovi, znak otroctva na čelo a odsúdil ho do vyhnanstva na Krím (Taurus) na Čiernom mori, aby ho tam katovia umučili. Ihneď po výroku súdu dal tyran sha-bať všetky majetky sv. Flaviana. A úbohá manželka jeho Dafrosa i obe dcéry, zbožná Bibiana a Demetria, uvrhnuté boli do najväčšej biedy.

Sv. Flavian znášal trpezlivo všetko príkorie, odobral sa od milej rodiny svojej, ktorú tešil a dojímavými slovami povzbudzoval k stálej vernosti oproti Bohu a sv. cirkvi. A sprevádzaný surovými vojakami odišiel na Krím.

A ukrutný Apronian dal najprv roku 362 zťáť manželku jeho sv. Dafrosu, potom umučil dcéru jeho sv. Demetriu a konečne roku 363, dňa 2. decembra druhú zbožnú dcéru jeho sv. Bibiánu.

Medzitým, čo zbožná rodina jeho mučená bola v Ríme a vykrvácala za vieru Kristovu, trýznený bol sv. Flavian na Kríme. S inými mnohými vyhnancami nútený bol ťažko pracovať v kameňolomoch taurických; znášal často bičovanie, smäd a hlad. Ale žiadné trýznenie nebolo v stave odlúčiť muža Božieho od lásky Kristovej. On tešiť neprestával biednych bratov svojich, trpezlivo znášal trápenie svoje a zveleboval milostivého Boha, že mu poprial trpeť za sv. vieru. Mnohými ťažkými prácami, hladom a mučením vysilený, usnul blahoslaven v Pánu dňa 22. decembra roku 363. Sv. cirkev oslavuje pamiatku jeho a iných tridsiatich sv. mučeníkov, ktorí s ním na Kríme boli trápení, dňa 22. decembra každého roku.

Sv. Flavian vyobrazuje sa v rúchu veľmoža rímskeho v pustom skalnatom kraji, jako modlí sa so sopiatými rukami a s obráteným zrakom k nebu.

Poučenie.

Sv. mučeník Flavian prijímal v živote svojom vďačne z rúk Božích radosti i žalosti. On verne zachovával to, k čomu radí nám sv. náboženstvo a tiež sv. Bona-ventura, ktorý hovorí: «Vzdávaj vďaky Bohu srdcom a ústami, čo by sa tebe jakokoľvek zle i boľastne vodilo.»

Kresťania, my máme byť povďačnými Pánu Bohu za mnohé dobrodenia Jeho. Sv. František z Assisi poberal sa jedného sparného dňa poľom; s ním išiel brat kláštorový, menom Messeus. Slnce pražilo a oba boli veľmi smädní. Prišli smädní a ustatí na miesto, kde vyvierala čerstvá voda z prameňa a košatý strom rozkladal haluzy svoje. I posadili sa do chládku pod strom, vyňaly z kapsy kúsky suchého chleba, ktorý dostali jako almužnu, omáčali ho do vody a

pojedeni si; potom priľahli ku žriedlu a napili sa chutne čerstvej vody. Pri tom tiekli hojné slzy sv. Františkovi po lícach. Brat Messeus zadivil sa a dal sa hovoriť: «Otče, čo plačeš! Prečo-že plačeš?» Svätý František odpovedal: «Ach, brat môj, jako by som nemal plakať, keď prozreteľnosť Božia pripravila nám takú smačnú hostinu.» Messeovi nezdal sa tento chudobný obed byť tak veľmi nádherným a divil sa ešte viacej. A svätý muž pokračoval: «Nahliadni-že, brat môj, jakým dobrotivým je Pán Boh! Od večnosti predvídal, že my niekdy smädом morení príjeme na toto miesto: a tak od večnosti určil z lásky k nám, že dal vyvierat' prameňu vodu a vyrásť tomuto stromu, aby sme si oddýchli a občerstvit' sa mohli. Čím-že zaslúžili sme si takú starostlivosť otcovskú a lásku? Či nemá nám ona vynucovať slzy vďaku a lásky?» Kresťane, jak často vylieval si slzy lásky a povdačnosti oproti Bohu? A Či neposkytoval ti viac v živote, než skromný kúsok suchého chleba?

Áno, kresťan má byť vďačný vždy oproti Pánu Bohu. Jak zahanbujú mnohého kresťana pohanovia, ktorí neznajú pravého Boha, ba i nemé zvery! Missionár, ktorý žil a pôsobil medzi polodivými Indiánmi v Amerike, rozpráva: «Navrátil som sa jedného dňa večer s poľami s domácimi svojimi. I začuli sme, že v lese niekto plačlivé volá. Vybrali sme sa tam, i našli sme pod stromom starého divocha, ktorý bol celkom vysilený a zdal sa očakávať smrť svoju. Z počiatku nechcel shovárať sa s nami. Konečne dal sa hovoriť: «Ach, dnes ráno, keď sa nebe začerveňalo, pobral som sa, aby som išiel do vlasti svojej. Poblúdiť som, zotmelo sa, ustal som a prinútený som bol tu ostať ležať. A tu dokončia život môj jedovaté hady alebo divé zvery, alebo nepriatelia moji!» Vyzval som ho, aby išiel so mnou. On riekol: «Ale, veď ty nepoznáš mňa!» Ja odpovedal som: «Nepotrebujem znáť teba; pod' len so mnou. I dovedli sme ho do chýžky mojej. Keď sa najedol a vodou občerstvil, prichystal som mu lôžko blízko pri posteli mojej, tak že iba plachta delila nás. Poľahýnali sme si. V noci zobudilo ma šuhotanie a zdalo sa mi, že divoch povstal s lôžka. Naľakal som sa a počúval. Jako ubližoval som mu v mysli, keď som sa nazdával, že má zlý úmysel. On pokľakol si a modlil sa asi takto: O Bože, ďakujem Tebe, že neuškla mňa žiadna zmija (had), že nenapadol mňa žiadon divý zver, že nepostretli ma nepriatelia moji. Ďakujem Ti, že prišiel tento dobrý cudzinec a uviedol do chýžky svojej. Ó Bože, keď tento cudzinec alebo domáši jeho budú cestovať, daj im slnka na cestu ich, ochraňuj ich na ceste od hadov, od divých zverov a od nepriateľov ich; keď niektorí z nich zabľúdi a ustatý ostane ležať, daj príjsť dobrému človekovi, aby ho prijal do chýže svojej!»

My máme vždy povďačnými byť Pánu Bohu zo všetkej sily. Keby sme boli slepými a chromými a niekto by riekol nám: Chcem urobiť, že by si videl a mal zdravé ruky a nohy, keď budeš mi povďačným; iste radi by sme to prisľúbili. A hľa, milostivý Boh dal nám pod tou podmienkou zdravé oči, uši, ruky, nohy, jazyk, rozum, aby sme Mu boli povďačnými. A preto máme mu ďakovať s láskou! Istý učeník svätého Františka Serafínskeho postretol boháča, ktorý bol všeobecne známy jako človek tvrdého srdca a nikdy nepamätal na nekonečnú dobrotu Božiu a za ňu Bohu neďakoval. Horlivý mních takto odsúdil nevďačnosť boháčovu: «Videl som slepého človeka, ktorý spadol s veľkej výšky a okaličil si nohy a ruky. Srdce moje pohnuté bolo k útrpnosti pri tomto strašlivom pohľade. I spýtal som sa ho, čo by dal za to, keby mal nohy a ruky a k tomu mohol by vidieť?» Nešťastník odpovedal: «Ja by som chcel byť až do smrti otrokom vysloboditeľa svojho!» Učeník sv. Františka pokračoval ďalej: «Boháču, Boh dal ti oči, ruky, nohy a ostatné údy; On dal ti štedre i statky pozemské. Kde je za to vďak tvoj?» Kresťane, nič nie je kratšie k vypovedaniu, nič užitočnejšie ku čineniu, než to, čo znamenajú tie tri slova dľa sv..

Augustína: «Vďaka buď Bohu!» Veď i sv. Pavel napomína nás: «Ďakujte Bohu vždycky a za všetko!»

Povďačnosť preukazujú i samé zvery. Sv. pustovník Makarius sedel pred chyžkou svojou. Pribehla hyena s mladým svojím,, ktoré bolo slepé, a položila ho k nohám svätého. Makarius vzal mladú hyenu, potrel oči jej slinou a modlil sa skrúšene Bohu. Mladá hyena prezrela. Na to napľagala stará hyena mladé svoje, ktoré dostalo zrak a pomaly vzdialila sa. Na druhý deň zase pribehla stará hyena a položila k nohám sv. Makaria kožu ovčiu. Svätý riekol divej šelme: «Zkade-že máš túto kožu, keď si nezožrala ovcu človekovi? Co pochádza z neprávosti, to neprijímam.® Hyena sklonila hlavu i kolená pred svätým a znovu položila kožu k nohám jeho. Sv. Makarius riekol: «Už som povedal, že ju nevezmem, iba vtedy, keď prisľúbiš mi, že nebudeš napádať chudobných ľudí a požírať im ovce.» A hyena pokývala hlavou, jako by na znamenie, že prisľubuje to svätému. Iba potom vzal kožu ovčiu. Hľa, divoká hyena je povďačnou za obdržané dobrodenie a my rozumní ľudia, kresťania, nemali by sme byť povďačnými?!

Áno, my máme ďakovať Bohu nielen vtedy, keď dosahujeme dobrodenie, ale i keď trápení bývame, jako sv. Flavian.

Kto neznáša trpezlivo kríže a trápenia a neďakuje za to navštívenie milostivému Bohu, upadá do hriechov. Človek-kresťan má v trápení robiť to, čo robí ten, ktorý nesie ťarchu na chrbáte svojom. Keby taký- nosič sa vzpriamil, stiahla by ho ťarcha nazad dolu k zemi: preto treba je, aby sa nachýlil a len tak zachráni sa pred pádom a kráča napred. Podobne treba je koríť sa trpiacemu pred Bohom. On má smýšľať povdačne, chceť a hovoriť: «Pane, nie moja, ale Tvoja vôľa staň sa!»

Kresťane, nasleduj svätého Flaviana v povdačnosti naproti Bohu, či už dobre sa tebe vedie na tomto svete, či znášať ti prichodí trápenie a utrpenie!

Modlitba.

Prosíme Teba, všemohúci Bože, pop raj nám na prímluvu svätého mučeníka Svojho Flaviana, že by sme nasledovali cnosti toho, ktorého pamiatku oslavujeme. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Sv. Servulus, žobrák a vyznavač.

Pápež, sv. Gregor Veľký, rozpráva jako očitý svedok v jednej homilii (kázni) svojej o žobrákovi, menom Servulusovi, ktorý žil toho času v Ríme, takto:

«Dobrá pôda (zem) prináša skrze mnohú trpezlivosť bohaté ovocie. A skutky naše nie sú dobrými, keď odovzdane neznášame chyby bližného. Čím väčšie sú pokroky, ktoré niekto učinil, tým väčšie príkrostri nachádza v živote, ktoré treba mu trpeť, lebo, čím viac vzdialujeme sa sveta, tým viac vzrastá i nenávisť sveta proti nám. Preto stáva sa, že najviac z tých ľudí, ktorých vidíme činiť dobré, namáhajú sa pod ťarchou utrpenia; lebo veď oni vzdialujú sa žiadostí pozemských, a predsa bývajú trýznení tvrdými bičami. Ale oni prinášajú dľa slov Pánových hojné ovocie vo všetkej trpezlivosti, a keď znášajú utrpenie, dosahujú skrze utrpenie svoje svätý pokoj a následkom toho bohaté uspokojenie. Tak tlačené býva hrozno a premenené na oduševňujúce víno. Tak dáva vytláčaná oliva šťavou svojou masné oleje. Tak nadobudne sa raž na humne. A tak, kto chce byť oslobodený celkom od chýb svojich a víťaziť nad nimi, ten nech sa usiluje znášať v

pokore bič očisťovania, aby mohol dostať sa čistejší a posvätenejší ku sudcovi, keď očistil ho oheň utrpenia.

A sv. Gregor Veľký pokračuje v životopise sv. Servulusa:

«Pri krytej chodbe, ktorá vedie do chrámu svätého Klementa, bol živý istý muž, ktorému meno bolo Servulus. Mnohí z vás znali ho, ako tiež i ja znal som ho. On bol chudobným na statky časný, ale bohatým na zásluhy. Dlhá nemoc sužovala ho, keď od narodenia až do konca života svojho, lámkou trápený polihoval. On nemohol ani stáť, ani posadiť sa na lôžku, ba ani ruku povzniesť k ústam, áno ani len obrátiť sa s jednej strany na druhú. Jeho obsluhovali matka a bratia jeho. A čo dostal jako almužnu od dobrých ľudí, to rozdával rukama matkinými druhým chudobným ľuďom.»

«On nepoznal ani písmeny, a predsa kúpil si sv. Písmo. A keď niekto navštívil ho, prosil, aby mu z neho niečo prečítal. Takýmto spôsobom naučil sa naspamäť celé sv. Písmo, a tak poznával vždy dôkladnejšie milosti Božie. Za boľastné trápenie ďakoval vrúcne Bohu a neprestával vo dne i v noci chválospevami oslavovať Boha. Keď sa blížil čas, že veľká a nepremožiteľná trpezlivosť jeho mala dostať odmenu, zväčšovala sa boľasť jeho so stupňa na stupeň.»

«Teraz blížila sa smrť s predznakami svojimi a zjavovala sa posvätenej duši jeho. O pol noci dal vzbudiť cudzincov, ktorých podporoval almužnou svojou a prosil ich, aby s ním prespevovali žalmy za blahoslavený odchod z tohoto sveta. I spieval s nimi, ačkoľvek už zomieral. Naraz prestal, naslúchal a potom zvolal s veľkým namáhaním: «Ticho, ticho! Či nepočujete chválospevy nebeské?» A keď tak hlasno zvestoval chválu Božiu, počula čistá, všetkých pút zemských pozbavená duša jeho plesanie nebeské nadzemskej rozkoše Božej, a pohrúžený do tohoto spevu nebeského, ktorý vnímal vnútorným smyslom, vypustil dušu svoju.»

«Od razu naplnila sa izba takou ľúbezňou vôňou, že tu prítomní občerstvili sa neobyčajným spôsobom a naplnení boli potešujúcou nádejou, že odletivša duša vošla do blaholavenstva. Medzi prítomnými bol jeden z bratov našich, ktorý ešte dnes žije, a ktorý nie ináč, než s radostnými slzami dosvedčuje, že tá ľubovôňa tak dlho občerstvila ich, dokiaľ mrtvola pochovaná nebola.»

To stalo sa ku koncu šiesteho storočia.

A sv. Gregor Veľký dokončuje tento životopis sv. Servulusa takto:

«Pohliadnite, jakou krásnou smrťou sišiel Servulus z tohoto sveta, ktorý tu na zemi znášal bič zkúšky s dobrou vôľou! On bol podľa slov Pánových dobrou pôdou, ktorá vydávala úžitok v trpezlivosti a ktorý zbrázdený bol pluhom súženia i dostal sa k bohatej žatve odmeny. Rozvažujte, najmilejší bratia, jaké výmluvy budeme môcť predniesť pred prísny súdom Božím my, ktorí sme dosiahli jako časný majetky tak zdravé ruky, a predsa nedbalí sme vo vykonávaní dobrých skutkov, keď tento chudobný, rukama hýbať nemohúci muž, vykonávať mohol prikázania Božie? Nebude treba, aby Boh postavil k zahanbeniu nás, a to proti nám, svätých apoštolov, ktorí kázaním uviedli do neba so sebou celé zástupy kresťanov; ani to, aby postavil proti nám svätých mučeníkov, ktorí vycedili krv svoju a otvorili si tak Čo riekname, keď niekedy že odletivšia duša vošla do blahoslavenstva. uzreme tohoto Servulusa, ktorého cez celý život trvajúca nemoc predsa k vykonávaniu dobrých skutkov nemohla urobiť nečinným? Ostatne vidíme tiež, že súženia nemoce, keď trpezlivo ich znášame z lásky ku Ježišovi, ktorý znášal na kríži boľasti hriechov našich, sú dostatočné, aby mohli učiniť nás blahoslavenými. Svätý

Servulus bol žobrákom a nemocným dľa tela, ale boháčom a zdravým na duši svojej; ale ja znám boháčov, ktorí obťaženi sú zlou chorobou na duši, ktorí majú mnoho statkov, ale zle užívajú ich: sú to lakomci.

Sv. Servulus vyobrazuje sa v rúchu žobráka, ako leží so sopiatými rukami na zemi v sieni; nad hlavou jeho je na stene znamenie sv. kríža; na tvár jeho padajú lúče svetla milosti Božej.

Poučenie.

Veľká chudoba a ťažká boľastná nemoc od narodenia až do smrti sužovali svätého Servulusa a zkúšali trpezlivosť jeho. A hľa, on nikdy neponosoval sa, nešomral, nezúfal, ale zveleboval milostivého Boha chvá-lospevami. Kresťane, porovnaj utrpenie svoje s trpezlivosťou tohoto veľkého svätého! Jak zahanbuje trpezlivosť jeho a odovzdanosť do vôle Božej ponosovanie sa tvoje na chudobu, na opovrhovanie od sveta, na nemoc! Sv. Chrysologus hovorí: «Kristus je chudobným; hanbime sa. Kristus je pokorným; hanbime sa.

Sv. Servulus bol spokojný s chudobou svojou, áno almužny, ktoré dostával od dobrých ľudí, rozdával chudobnejším od seba. Jak zahanbuje on tých kresťanov, ktorým nadelil milostivý Boh majetky a sú — lakomí. Lakomí ľudia podobajú sa havranom, strakám a vranám. Títo ptáci odnášajú všetko, čo sa blyští, jako zlaté peniaze a veci, sklo, črepy porcelánové, do hniezda svojho. Ačkoľvek nemôžu zúžitkovať tieto veci, predsa túžia po nich, žiadajú si mať ich, aby ich mali. A tak kradnú podobné veci. Podobne robia lakomci. Lakomý človek má radosť iba v majetku pozemskom, vysoko cení iba časné veci; on opovrhuje vyššími, duševnými pokladami. Lakomstvo ponúka človeka k nadobývaniu majetku, ku klamstvu, ku krádeži, k nespravodlivosti.

Lakomstvo podobá sa v účinkoch svojich ohňu. Čím viac dreva prikladáme na oheň, tým väčší býva požiar, tým viac chce mať dreva. Lakomec býva ukrutným nielen proti bližným, ale i proti sebe samému. V Londýne zomrel žobrák hladom. Keď za viacej dní nevychádzal z izby, hľadali ho susedia a našli na kostru vyschnutého ležať na biednom lôžku umrelého. V izbe objavili sedemnást' svrchníkov, šestnást' kabátov, devätnást' párov čižiem; 175.000 frankov hotových peňazí, ktoré posledné nachádzaly sa pod slamou na posteli. Či tento človek nebol ukrutný oproti sebe? A prečo? Preto, že bol lakomý. Lakomstvo svádza ľudí k najväčším zločinom. Roku 1865 prišiel podomový kupec s deväť ročnou dcérkou ku roľníkovi v nemeckom meste Sv. Jure (St. Georgen), aby prenocoval u neho. Keď roľník uzrel pekné látky kupcove a peniaze, uzavrel z lakomstva, že so ženou svojou zavraždia ho. A skutočne zabili sekerou kupca a vyvliekli von z domu mŕtvolu. Dievča kupcovo spalo v susednej izbe a spozorovalo vraždu. Toto dievča chceli lakomci hodiť do zakúrenej peci, aby neboli prezradení. Keď kúrili pec, vyskočilo dievča oblokom na ulicu a rozpovedalo vec žandárovi, ktorý práve išiel pomimo. Neľudskí vrahovia boli poviazaní a odvedení k súdu. Tu zase iný príklad! V jari r. 1618 prišiel mladý poľský vojak do hostinca v meste Pultave. Zdalo sa, že bol dobrej vôle. Na stôl položil mešec peňazí a požiadal hostinského, že by schoval mu ich do rána. Pri večeri žartoval sa, potom uložil sa spať. Hostinského trápilo, čo môže byť v tom mešci, či ozaj zlato alebo striebro alebo iba medence? Lakomec nemal pokoja, kým neotvoril mešec. A hľa, boly v ňom samé dukáty. Zo zvedavosti pošla žiadostivosť a z tejto ukrutnosť. Hostinský s manželkou prekľali nožom vojaka v posteli a mŕtvolu jeho zakopali vo dvore. K ránu vrátila sa dcéra hostinského domov a spytovala sa na brata, s ktorým včera sa shovárala. Rodičia okríkli ju: «Co-že hovoríš, či pred

rokami nezomrel na bojisku ?» Dcéra zvolala: «Nie, nie; on prenocoval u vás!» I opísala postavu jeho, rúcho a zbroj. Potom doložila: «Tak srdečne radoval sa, že môže vám doniesť usporené peniaze; ale chcel sa prv zažartovať, či ešte poznáte ho! Kde-že je, či ešte spí?» Pravda, že spal! Vrahovia stáli bľadí a strnulí, potom hodili sa na zem, šklbali si vlasy a naplnili dom nariekáním. Otec vyšiel von a obesil sa. Matka preklala sa tým istým nožom, ktorým zavraždila syna. Co oslepilo oči ich, že nepoznali vlastného syna a zavraždili? Lakomstvo!

Kresťane, čo zachráni ťa pred ohavným lakomstvom ? Živá spomienka na smrť. Turecký sultán (cisár) Saladin nashromažďoval veľké bohatstvá a túžil nenasýtené ešte po väčších. Keď cítil blížiti sa hodinu smrti svojej, poznal márnosť všetkých pokladov. I povolal vyvolávača (oznamovateľa) svojho a rozkázal mu, aby pripial plachtu umrlčiu, v ktorej mal byť pochovaný sultán dľa obyčaje Turkov, na týčku, aby tú nosil ulicami sídelného mesta a vyvolával: «Hľa, toto je celé bohatstvo, ktoré sultán Saladin sebou bere do hrobu!» Lakomý kresťane, či viacej vezmeš sebou do hrobu? Oj, vylieč náruživosť svoju častou rozpomienkou na smrť!

Kresťane, nasleduj sv. Servulusa; buď spokojený v chudobe svojej a zvelebuj za to milostivého Boha. Tomáš Kempenský hovorí: «Tak jako teší sa pyšný človek v dôstojnosti svojej a boháč v pokladoch svojich, tak raduje sa opravdivý pokorný človek v opovrhovaní samého seba a v nedostatku majetkom.»

Modlitba.

Popraj nám, ó Pane Bože, milosť svätej trpezlivosti vo všetkých trápeniach našich a súženiach, aby sme vždy, jako svätý Servulus, celkom spokojní boli so stavom svojím a konali, čo sa ľúbi добрote a svätosti Tvojej, Božej. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

23. decembra.

Sv. Viktória, panna a mučenica.

V treťom storočí žila v meste Tivoli v Itálii vznešená Rimanka, menom Viktória, čo znamená víťazstvo či Víťazná. A toto meno zaslúžila si v plnej miere; lebo zvíťazila nad pozemským smýšľaním a zachovajúc rúcho nevinnosti oanenskej, obsiahla korunu večnej slávy.

Sv. Viktória (Víťazná) vychovaná bola v kresťanskej viere skrze vznešených rodičov svojich. Myslel jej i telo prezradzovali krásnu dušu. A srdce jej horelo horúcou láskou k Pánu Ježišovi a to od najútlejšej mladosti. Keď dospela na krásnu pannu, rodičia, ačkoľvek kresťania, smýšľali ináč než ona, ktorej prirodzená láska zdala sa byť strašnou a kresťana nehodnou, keď nemala byť šľachetná svätou láskou; i chceli ju vydať za bohatého rímskeho mládenca menom Eugena, ktorý bol ešte síce pohanom, ale, jako sa zdalo, dobrého srdca a nenarušených mravov. Viktória bola celá prestrašená, keď to počula, i nechcela privoliť k tomu kroku. Rodičia, ktorí chceli, jako sa hovorí, zaopatriť ju mužom, ochráncom, dali sa do nahovárania a riekli: Hľa, Viktória, Eugen je síce pohan; ale ty môžeš ho ľahko priviesť k tomu, že by sa stal kresťanom. A tak získaš jednu dušu nebu!» Toto a podobné nahováranie učinovalo na útlé srdce zbožnej kresťanskej panny. Ona rozmýšľala: «Pravda je, s milosťou Božou môžem zachrániť túto dušu Bohu.» A privolila, že vyplní vôľu staručkých rodičov.

Svätá Viktória mala vernú priateľku, menom Anatoliu, pannu na duši i na tele bohato nadanú. O ruku tejto Anatonie uchádzal sa tiež šľachetný mládenec rímsky, ktorý sa menoval Aurelius. Ale Anatolia, ktorá sa bola zaviazala sľubom ustavičnej čistoty Kristovi Pánovi, riekla pohanskému bohatému mladíkovi: «Už som si zvolila Ženícha a nemám príčiny ožlieť voľbu svoju». Ale Aurelius horel vrúcnou láskou ku krásnej a bohabojnej Anatolii a náruživosť jeho stávala sa vždy väčšou a vrelejšou. Neprestával rozmýšľať, ako by predsa naklonil si kresťanskú pannu. I použil všetko, čo náruživá myseľ, ktorá vládne hojnými prostriedkami podujať môže. Ale keď videl, že márne sa namáha, obrátil sa na Eugena, snúbenca Viktórie, a prosil ho, aby táto nahovorila priateľku svoju Anatoliu ku sväzku manželskému.

A sv. Viktória dala si riečiť snúbencovi Eugenovi a prisľúbila, že vykoná, čo bude v stave u priateľky svojej. Ona myslela, že tým dost' učiní povinnosti priateľskej a láske. I navštívila Anatoliu, a riekla jej: Pozri na mňa, priateľka moja, som smýšľala podobne tebe. A nič by nebolo by zviklalo rozhodnutie moje, keby nebola som si rozmyslela reč rodičovskú a neprišla bola k tomu potešiteľnému presvedčeniu, že sväzkom manželským privedem pohana Eugena do lona pravej cirkve a zachránim dušu jeho. A ty si v tom samom postavení a môžeš si zaopatrit' tú istú radosť, keď privoliš k sväzku manželskému s Aureliom.»

Anatolia počúvala Viktóriu trpezlivo a nepretrhovala reč jej ani len slovíčkom, kým nedopovedala. Ale potom dala sa podvracovať dôvody jej a hovorila o cene, dôstojnosti a bohumilosti stavu panenského tak rázne a výrečne, že Viktória bola celá omráčená a nevedela, čo by hovoriť alebo robiť mala, a len slabo zastávala dôvody svoje.

Anatolia hovorila zase zadivenej sv. Viktórii: Oj milá Viktória moja, zvíťaz nad zlosťou diablovou a buď víťaznou skutočne, jakou si dľa mena! Keď svet mal byť obydleným, riekol Boh ľuďom: Rastnite, množte sa a naplňte zem! Ale potom, keď zem nebola chudobnou na ľudí, sostúpil Syn Boží s neba na zem, aby ohlasoval nebeské učenie a Tento neprestajne privoláva nám: Rastnite vo viere, zveľaďujte sa v láske a naplňte nebe; lebo kráľovstvo nebeské je blízko.» Toto bolo odpoveďou na námietky Viktóriine, že Boh nezatraca stav manželský, lebo veď že i patriarchovia, proroci a iní priatelia Boží žili v stave manželskom a že Boh požehnával potomkami ich.

A zase dala sa hovoriť Anatolia s takou svätou oduševnenosťou o nevinosti panenskej a o veľkej odmene a večných radościach, ktoré môžu očakávať čisté duše, že sv. Viktória nemohla vzdorovať.

Anatolia riekla jej: «Milá priateľka moja! Toho dňa, keď som rozdala medzi chudobných utrženú cenu za majetok svoj, mala som videnie. Zjavil sa mi mládenec (anjel), ktorý korunovaný bol diadémom (korunkou, zlatohlavom), oblečený do purpuru (červeného rúcha, šarlátu), a celý pokrytý drahými kameňami. Tento mládenec (anjel) hovoril mi radostne a so žiaracím obličajom: Oj panenkosť, ktorá si vždy vo svetle, a nikdy v skutkoch temnosti! Pri týchto slovách prebudila som sa a smútok naplnil dušu moju, že som nepočula viacej. I hodila som sa na zem a prosila som so slzami Pána Ježiša svojho, že by ten, ktorý mi povedal tieto niektoré slová, pokračoval a mňa poučil. A keď som tak kľáčala ešte na zemi, pokračoval mládenec takto: Panenstvo je šarlát kráľovský, ktorý tých, ktorí odiali sa ním, povyšuje nad všetkých ľudí. Panenstvo je drahý kameň a preveľký poklad Kráľa kráľov. Zlodeji usilujú sa so všetkých strán panenkosť ukradnúť tým, ktorí ju majú. Preto usiluj sa zachovať panenstvo s každou možnou vernosťou a buď tým viac na pozore, aby si ho neutratila, keď prechováš ho v dokonalom stupni.»

Potom zvolala Anatolia: «Voľ si teraz medzi smrteľným, pohanským ženíchom, a nesmrteľným, najsvätejším!

Sv. Viktória premožená bola citom, i riekla Anatolii: «Najmilejšia priateľko, i ja chcem byť spoločnicou tvojou! Ježiš Kristus, ženích tvoj, nech je i mojím na veky! Ďakujem ti, že si mi poukázala na úklady diabla, ktorý ma chcel skoro pripraviť o najdrahší poklad skrze nádej, že získam pohana a zachránim dušu jeho. Teraz sľubujem pevne a nepodvratne, že chcem žiť v panenskom rúchu nevinnosti a tiež v ňom i zomrieť.

A hneď obnovila slávnostne v chráme Božom sľub svoj ustavičnej čistoty a zaslúbila sa znovu Bohu. A keď prišla domov, rozdala drahocennosti svoje chudobným. Potom odkázala snúbencovi svojmu Eugenovi, že sa stala nevestou Pána Ježiša Krista a preto, že sa nevydá, a z manželského sväzku s ním nebude nič.

Eugen naľakal sa náramne nad tým odkazom a urobil všetko možné, aby milú nevestu priviedol na iné myšlienky. Ale sv. Viktória nedbala viac na lichotivé reči jeho a zostala vernou sľubu svojmu. A tak premohla svet a márnosti jeho. Odkázala Aureliovi, že Anatolia nikdy nebude manželkou jeho. Tento rozpálil sa hnevom, i udal súdu nevestu svoju jako kresťanku ktorá opovrhne bohami štátnymi. Sv. Anatolia bola uväznená a keď nechcela obetovať bohom rímskym, bola mučená a dňa 9. júla roku 285 usmrtená.

I Eugen rozpálil sa hnevom a čo nemohol vymôcť po dobrom, chcel vymáhať pozlom; preto zažaloval u pohanského súdu sv. Viktóriu, že zrušila mu daný sľub, že mári majetok svoj, zdedený po rodičoch, ktorí jeho zvolili za manžela jej, a že priznáva sa k nenávidenej a zakázanej viere kresťanskej.

Pohanský sudca Tiliarkus predvolal sv. Viktóriu a vypytoval sa jej na všetky tieto veci. Sv. panna vyznala, že nechce sa vydať za Eugena a že je kresťanka. Po výsluchu odsúdil ju Tiliarkus do moci Eugena a dal mu právo, aby s ňou nakládal dľa vôle svojej, áno, keby nebola mu po vôli, aby ju usmrtil.

Pohan Eugen dal odvieť šľachetnú kresťanskú pannu na statok svoj a tam väznil ju za dva roky v zámku. I prehováral ju všemožne, aby zmenila úmysel svoj. Ale všetky skvelé sľuby boli márné. Náruživá smyselná láska pohabnova premenila sa na nenávisť. Prosby svoje, sľuby a náreky premenil na hrozby a trýznenie. Ale ona, ktorá zavrela víťazne uši svoje pred lichotivými rečami jeho, prosbami a nárekami, nedbala nič ani na hrozby pohanského mládenca. Boh, v ktorého dúfala, dodával jej stálosti a sily. Ani boľastné trýznenie vo ťžení, ani hlad neoblomily statočnosť svätej panny. Ona chcela radšej pretrpieť najväčšie muky a obetovať i život, než by bola zrušila sľub čistoty panenskej. A keď sv. panna odriekla sa z lásky ku Kristu Pánu stavu manželského a radostí materských, za to obdaroval ju milostivý Boh divotvornou mocou a učinil ju matkou dcér, ktoré duchovne preporodila nebeskému ženíchovi svojmu, Pánu Ježišovi. Ona tie mladé pohanské devy, ktoré smely ju navštevovať vo väzení, bez pochyby v tom úmysle, aby ju snád prehovorily k sväzku manželskému s Eugenom, obrátila na vieru Kristovu, i primala k tomu, že zaviazaly sa tiež i ony sľubom čistoty panenskej z lásky ku Kristu Pánu. Dľa udania Suriusa shromaždila sv. Viktória okolo seba 60 panien, ktoré s ňou vo väzení viedly opravdive anjelský život a dňom i nocou prespevovaly chválospevy — i žalospevy ku cti a sláve pravého Boha.

Keď Eugen videl, že všetko namáhanie jeho je márné, aby si naklonil sv. Viktóriu, zahorel zverskou pomstou. Oznamil sudcovi Tiliarkovi a rodičom pohanom, že sv. Viktória mnohé

pohanské dievčence zkazila a k nenávidenej kresťanskej viere sviedla. Sudca dal trýzniť sv. pannu a keď ona uprostred múk zvelebovala Ženícha nebeského, sám preklal ju mečom. To stalo sa dňa 23. decembra roku 285 za panovania ukrutného cisára rímskeho Diokleciána. Milostivý Boh oslávil pri smrti panenskú služobnicu Svoju; lebo pohanský sudca Tiliarkus, ktorý jej preklal srdce, stal sa hneď prašivým a behom osem dní bol zožraný za živa červami.

Sv. Viktória vyobrazuje sa v rúchu vznešenej panny rímskej, ako kľáči vo väzení s krížom v pravej ruke a s pozdviženou jako ku prísaha ľavicou, i jako pohanský udca prekála srdce jej.

Poučenie.

Sv. Viktória vážila si čistotu panenskú nado všetko a obetovala za ňu i život svoj; lebo ona vedela, že je to najdrahší poklad. Anjel hovoril medzi iným sv. panne Ana-tolii: «Oj panenskosť, ktorá si vždy vo svetle a nikdy v skutkoch temnosti! Panenstvo je šarlát kráľovský, ktorý tých, ktorí odiali sa ním, povyšuje nad všetkých ľudí. Panenstvo je drahý kameň a preveľký poklad Kráľa kráľov. Zloději usilujú sa so všetkých strán panenskosť ukradnúť tým, ktorí ju majú. Preto usiluj sa zachovať panenstvo s každou možnou vernosťou a buď tým viac na pozore, aby si ho neutratila, keď prechovávaš ho v dokonalom stupni.» Kresťanská devo, máš vedieť, že čistota srdca činí devu pannou. Keď túžiš po cti panenstva, nuž žij tiež i čistotné, nevinné! To žiada od teba Boh, to sv. cirkev, ktorá podala ti pri sv. krste biele rúcho nevinnosti!

Panenstvo je Bohu veľmi milé. Sv. Imrich, syn prvého kráľa uhorského, sv. Štefana, išiel raz v noci do chrámu v meste Vespríme. Tam hodil sa pred oltárom na kolená a prosil Boha, aby mu ráčil oznámiť, jakú obetu má priniesť Jemu, ktorá bola by Mu najmilejšou. Chrám osvetlil sa jako vo dne a zbožný následník trónu uhorského počul hlas s hora: «Panenstvo je vecou hodnou odplaty. Toto obetuj Bohu a zotrvej v ňom vždy!» Neskôr nútil sv. Štefan na doliehanie veľikášov syna svojho sv. Imricha, aby ohľadom na budúce šťastie vlasti vzal si za manželku cnostnú princeznú. Sv. Imrich uposlúchol otca; ale nahovoril nevestu svoju, aby žila s ním v neporušenom panenstve. A milostivý Boh oslávil oboch! Veď Boh vysoko ctí si panenstvo! Sv. Thekla, učeníčka sv. Pavla, složila sľub večnej čistoty panenskej. Keď nechcela sa vydať za pohanského mládenca, bola obžalovaná u súdu. Sudca pohan dal ju zavreť k levovi Pažravý lev skrotol, hodil sa k nohám sv. panny a lízal nohy jej. Keď to videl, dal hodiť ju na horiacu hranicu. Ale oheň nedotkol sa tela panenského! Takéto príklady horlivého zachovávanía a cenenia panenskosti objavuje nám od počiatku trvania svojho sv. cirkev.

Veď panenskosť ctili si už i drevni pohania. To dosvedčujú nám bájky bohov u Grékov a u Rimanov. Bájeslovie hovorí, že bohyňa Vesta bola dcérou Kronosa a Rhey. Mnohí vraj bohovia uchádzali sa o ruku jej a chceli mať ju za manželku. Ale Vesta vraj pochytila do rúk hlavu Jupiterovu (Paromovu) a zaprisahala sa, že ostane vždy pannou. Preto Jupiter (najvyšší bôžok u Grékov a Rimanov) ctil ju vysoko: ona sedávala vraj v shromaždení bohov po Jupiterovi prvá, v dome zaujímala prvé miesto, dostávala z obetí krvavých špik a bola oslavovaná od ľudí jako najvyššia bohyňa. Preto i v každom pohanskom gréckom alebo v rímskom dome posvätené bolo ohnisko (kozub, krb), ktoré v najväčšej vážnosti bolo u rodiny, bohyne Veste; i chrám, jej zasvätený, stával naprostred mesta. Žretkyne (kňazky) jej byly panny, ktoré opatrovaly večný oheň v chráme ^ bývalý spoločne v jednom dome, jako mníšky naše v kláštore. Vestalky požívaly veľkú úctu 11 ľudu pohanského a mohli vyprosiť milosť a život i pre najväčšieho zločinca. Ale

beda im, keď nežily cudne, keď narušili panenstvo svoje! Vtedy boli za živa zamurované. Hľa, jak ctili si drevní pohanovia panenstvo a jako trestali narušenie jeho!

Kresťanstvo poukazuje nám na skvelé príklady nevinnosti a čistoty srdca: na Pána Ježiša Krista a na preblahoslavenú Matku Jeho, prečistú Pannu Máriu. Sv. cirkev odporúča prísne zachovávanie panenstva u slobodných ľudí. Jak zahanbuje mnohé «vzdelané» panny a mládenčov kresťanských deva Kaskaskias-Indianov, menom Maria! Otec jej bol pohlavárom týchto «divochov», obydlených v Illinoise v severnej Amerike, a pohanom, jako i druhí pohlavári toho kmeňa domorodcov. Dcéra stala sa kresťankou. Francúzsky vladár toho kraja, menom Ako, žiadal si dcéru pohlavárovu za manželku. Otcovi lichotilo to vyznačenie a prisľúbil mu Máriu. Ale Maria vyznala sa pohanským rodičom, že z lásky k Pánu Ježišovi chce žiť v panenstve až do smrti. Keď rodičia naliehali na ňu, aby sa vydala, išla k missionárovi, ktorý bol ju pokrstil, aby sa poradila s ním. Missionár riekol jej, že má slobodnú vôľu, vydať sa alebo nie. Ale ona predsa nechcela sa vydať. Nahnevaný otec vyzliekol ju z rúcha a vyhnal zo šiatru. I začal prenasledovať missionára a chcel ho i zabiť; lebo myslel, že on je príčinou zdráhania dcérinho. Keď čistá panna indiánska videla, že nahnevaný otec jej prenasleduje missionára a novopokrstencov, išla k missionárovi a riekla: «Oťče, napadla mi myšlienka a neviem, či je dobrá. Keď privolím ku stavu manželskému, počúvať bude otec na reči tvoje a tak budú všetci robiť. Ja si žiadam, aby som sa ľúbila Bohu. Či nezostanem príjemnou Ježišovi, keď z lásky k Nemu privolím i proti náklonnosti svojej? Povedz mi, či to bude dobre?» Missionár, pohnutý detinskou nábožnosťou Márie, prisvedčil, že je to myšlienka dobrá. I stala sa manželkou Akovou. Otec uspokojil sa a stal sa kresťanom; jeho nasledovali ostatní pohlavári. A Maria bola cnostnou, príkladnou manželkou a napravila i manžela svojho, ktorý drev žil roztopašné, nekresťanský.

Panenská nevinnosť zasluhuje, aby bola vysoko ctená. Sv. Martin, biskup, išiel raz popri letohrádku s kňazom svojím a dozvedel sa, že v ňom žije už viac rokov zbožná panna. A keď počul o veľkých cnosťach jej, vrátil sa a chcel ju uctiť návštevou svojou. Panna dala prosiť skrze jednu priateľku pred dverami slávneho a svätého biskupa, aby nevstúpil k nej; lebo že žiadneho muža neprijíma u seba. Sv. Martin nenahneval sa na toto odbitie; ale pochválil túto cnostnú pannu a naradovaný poberal sa ďalej.

Nevinné panny volia si radšej smrť, než ztratu panenstva svojho. Sv. panna Eufrasia nútená bola pohanským sudcom, aby zaprela sv. vieru. Keď to neurobila, oddal ju sudca do moci necudného vojaka. Sv. Eufrasia vymyslela si svätý úskok. Hodila sa vojakovi k nohám a prosila ho, aby nepoškvrnil panenskosť jej; i sľúbila mu dať niečo, čo môže veľmi poslúžiť mu jako vojakovi. Ona vraj zná tajomstvo, dľa ktorého pripraví z istých rastlín masť, ktorá učiní telo ľudské neraniteľným. Vojakovi ľúbil sa tento návrh. Eufrasia nasbierala v záhrade rozličné byliny, vytlačila šťavu a pripravila masť. Potom riekla surovému vojakovi: «Teraz potrem krk svoj masťou a ty sám môžeš získať silu masti mojej. Vezmi meč a zatni s celou silou do krku môjho.» Pomazala si krk, pokľakla si, vojak rozohnal sa mečom, začal a srazil silným úderom hlavu jej. Hľa, tak sv. Eufrasia volila si radšej smrť, než ztratu panenstva!

Čistota panenská má veľkú moc proti násilníkovi. Sv. Kolumba, ktorá narodila sa r. 1467 v Rente, už v dvanástom roku svojom složila sľub večnej čistoty. Mala videnie, (keď vyrástla v prekvetajúcu pannu), v ktorom bolo jej oznámené, aby vstúpila do kláštora, ktorý ukáže jej Boh. Toho času unesená bola dcéra bohatých rodičov. Zarmútený otec prisľúbil tomu, kto vypátra úkryt jej a vinníka, že ho bohato odmenuje. Sv. Kolumba išla práve po hradskej ceste, keď

postretla muža, ktorý myslel, že ona je tá odvedená dcéra boháčova. Neznámy muž povolal svätú Kolumbu do domu svojho, aby ho navštívila. I priniesol jej pokrm, aby ju vraj uctil; potom odišiel, aby oznámil otcovi ztratej, že on vyhľadal dcéru jeho. Medzitým prišli do izby mladíci, ktorí tiež nazdávali sa, že sv. Kolumba je ta zmiznutá dcéra boháčova. Oslovili ju líštacími slovami, či ona je tá odvedená panna. Sv. Kolumba mlčala. Bežochví nemravní mladíci ponúkali jej skvosty a drahé šaty a prosili ju, aby bola im po vôli. Sv. Kolumba zarazená nad nehanebnosťou ich, dala sa im hroziť mukami pekelnými. Bezbožníci zdali sa byť ohromení a zahanbení. Po chvíli riekol jeden nehanebník: «Teraz pretvaruješ sa jako by si bola samá čistota, keď si sa už nasýtila milenca, ktorý ťa uniesol. Ale máš vedieť, že budeš našou — živá alebo mŕtva!» Vztekli necudníci dali sa do nej a chceli ju vyvliecť z domu. Ale márne sa namáhali pohnúť ju s miesta. I začali trhať s nej šaty. Počúť bolo zacengat' niečo. Mysleli, že má na sebe zlato. A hľa, na odhalených prsiach objavil sa kríž, ostatky svätých a bič, ktorým sa mučievala! Zara žili sa divosi; ale predsa roztrhali jej ostatné šaty. A hľa, objavil sa im opasok kajúcný, reťaze okolo bedier, krížom pres prse previazané! Boh dopustil na necudníkov náramný strach, i zutekali. O krátky čas zachvátila ich smrť jedného po druhom. Keď muž, ktorý svábil ju do domu, sa navrátil a počul, čo sa stalo, hodil sa sv. Kolumbe k nohám, prosil za odpustenie a doprevadil ju do predmestia Trevi; tu vyhľadal zbožnú ženu, ktorá odprevadila sv. Kolumbu do mesta Foligna, kde vstúpila do kláštora. Hľa, takú moc nad diabolským pokúšaním má nevinnosť panenská!

Milostivý Boh ochraňuje nevinnosť panenskú zázračným spôsobom. Neďaleko mesta štyrského Hradca (Grácu) nachádza sa vrch, ktorého bralá skalné spúšťajú sa strmo do rieky Mury. Bezbožný mládenec prenasledoval sedliacke dievča a dohonil ho na tých bralách. Dievča naľakalo sa zprvu, ale v dôvere v Boha sokočilo s brala do hĺbky. A hľa, milostivý Boh sniesol ju bez úrazu dolu ponad rieku na protivný breh! Tento vrch volá sa podnes — Skok panny.

Kresťanské panny, vážte si nevinnosť srdca jako najdrahší poklad! Nedajte sa svádzať diablu v podobe ľudskej k narušeniu panenskosti svojej! Keď ju ztratíte, nenavrátí sa vám nikdy. A jako môžu kresťanské panny zahnať svoditeľov? Istý shý-ralec zahorel necudnou náklonnosťou ku vznešenej panne a svádzal ju ku narušeniu nevinnosti. Panna riekla prísno: «To je smrteľný hriech!» Nehanebník odpovedal: «Čo robí láska, nemôže byť hriechom. Panna odpovedala: «Pomodli sa najprv nábožno modlitbu Pánovu. Hriešnik zasmial sa: «K tomu netreba modlitby. Rozhorlená cudná panna zvolala: «Odstúp, jedovatý hade, povedal si pravdu, iba k hriechu netreba sa modliť!

«Panenstvo je drahý kameň a preveľký poklad Kráľa kráľov!

Modlitba.

Prosíme Ťa, ó Pane, popraj milostivé, že by nám viera a zásluhy svätej panny a mučenice Tvojej Viktórie boli na úžitok: aby sme boli potešení skrze dar dobrodení, ktorí sa tešíme pôsobeniu prímluvy jej. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

24. decembra.

Sv. Gregor, kňaz a mučeník.

Začiatkom štvrtého storočia žil v italskom meste Spalate zbožný kňaz, ktorý všeobecne menoval sa Gregor zo Spalata. On bol horlivým sluhom Božím a ohlasoval neohrozene sv. Evanjelium, ačkoľvek ukrutný cisár Dioklecián krvavé prenasledoval toho času sv. cirkev a najmä biskupov a kňazov.

Plukovník vojenský Flakkus prišiel roku 304 do mesta Spalata a počul, ako kňaz Gregor nedbá na zákaz cisársky a ohlasuje učenie Ježiša Krista. Hneď dal ho chytiť vojakami a predviesť pred seba. I spýtal sa Flakkus muža Božieho: «Ci si ty ten povestný Gregor zo Spalata?® Svätý smele vyznal: «Ja som.»

Na tieto smelé slová dal sa pohanský plukovník hovoriť: «Ty svádzaš poddaných cisárskych; ty si nepriateľom bohov štátnych a opovrhovateľom cisárov!

Sv. Gregor odpovedal: «Od mladosti slúžim Bohu, ktorý stvoril mňa. Nikto neprinúti ma, aby som sa nekľal Mu!

Plukovník spýtal sa: «Kto že je Boh tvoj?» .

Sv. kňaz poučoval pohana: «Ten je Boh môj, ktorý stvoril človeka na obraz Svoj, ktorý jej všemohúci a nesmrteľný a každému človekovi odplatí dľa skutkov jeho. Plukovník okríkol sv. vyznavača: «Nemárni mnoho slov. U mňa má platnosť — poslušnosť, ináč....»

Sv. Gregor vpadol do reči pohanovi: «Neviem, čo chceš s týmito slovami a rozkazom? Čo prichodí mne robiť, to dobre znám!»

Flakkus hovoril prísno: «Keď chceš zachrániť život svoj, id' do chrámu a obetuj bohom. Potom budeš priateľom naším a nepremožiteľní cisári zahrnú ťa milosťami.

Sv. Gregor riekol vážne: «Čo-že osoží mne milosť smrteľného cisára, keď by som upadol do nemilosti nesmrteľného Boha? A čo-že je krátka blaženosť, ktorú mi sľubuješ, keď po nej budem večne nešťastným? Ja nežiadam si takú milosť, ani biedné šťastie! A preto nebudem obetovať diablom, ale Pánu Ježišovi Kristovi, Bohu svojmu!

Po týchto slovách dal pohanský plukovník mučiť sv. Gregora a potom zoťat' mu hlavu. To stalo sa dňa 24. decembra r. 304.

Telo sv. mučeníka nechal kat ležať na popravnom mieste pod holým nebom. Divé zvery, ktoré v tom kraji potulovaly sa nočnou dobou, neopovážily sa dotknúť svätého tela, i utekaly od neho. Keď to zbadali pohania, zvolali: «V pravde, Boh kresťanov je jediný veľký a pravý Boh!» A mnohí z pohanov mestských uverili v Pána Ježiša Krista a dali sa pokrstiť.

Ukrutný tyran Flakkus zhynul hneď biednou smrťou. Črevá jeho vysypaly sa zo žalúdka.

Nábožná kresťanská panička, menom Abundancia, odkúpila od pohanských vojakov telo sv. Gregora za tridsaťpäť zlatých peňazí a pomazala ho drahými voňavými masťami, i pochovala tajne a počestne. Neskôr prenesené boly ostatky sv. Gregora do Milána, potom zase do mesta Kolína nad Rýnom, kde sa prechováajú.

Sv. Gregor, mučeník zo Spalata, vyobrazuje sa v rúchu kňazskom; v pravej ruke má meč, v ľavej pozdviženú ratolesť palmovú.

Poučenie.

Sv. Gregor obetoval rád život svoj za sv. vieru; lebo bol presvedčený, že ona je jedine pravá. Kto verí, že Boh zjavil sv. pravdy a že sv. cirkev, ktorá je neomylná, im učí, ten verí pevne, i keby mal byť prenasledovaný, trápený, usmrtený. Svätý Sanktus odpovedal r. 178 počas prenasledovania kresťanov v Gallii (Francúzsku) na každú otázku katom: «Ja som kresťan!* A keď sa ho dosť natrýznili, prikladali mu na holé telo žeravé dasky železné. Telo jeho bolo popálené; ale on bol stálym vo sv. viere. Po niekoľkých dňoch zase ho mučili, ačkoľvek telo jeho bolo jednou ranou. Oni mysleli, že ho premôžu, alebo že smrť jeho zastraší kresťanov. A hľa, druhé mučenie zdalo sa sv. Sanktovi byť uľahčením boľa-stí, ktoré znášal za sv. vieru!

Svätej viere máme obetovať všetko. Blahoslavená Margaréta pochádzala z vysokého rodu a narodila sa r. 1592. Rodičia jej boli lutheráni a tiež ona narodila sa v tej sekte. Zjavila sa jej Panna Maria a naložila jej, aby opustila dom rodičovský. Už dávno túžila stať sa katolíčkou. Jedného dňa viezla sa na lodi po rieke Rýne a uzrela dvoch františkánov; pridružila sa k nim a oznámila, že chce sa vrátiť do lona sv. cirkve. Títo utvrdili ju v úmysle. Po smrti rodičov ušla do Bruselu a vstúpila do katolíckej cirkve. — Assendase, pohlavár Irokesov amerických, stal sa kresťanom po mnohých bojoch. Po obrátení svojom chcel v horlivosti svojej priviesť ku sv. viere celý kmen svoj; áno chcel sa stať i mučeníkom. Jedného dňa napadol ho pokrevný, ktorý bol posiaľ pohanom, strhol mu s krku krížik a ruženec a pozdvihol sekeru, aby zaťal mu do hlavy. Kresťanský pohlavár riekol: «Zatni len; ja budem šťastný, keď zomrem za svätú vieru! Nevážim si život keď môžem ho položiť na svedectvo viery mojej.»

Áno, kresťan má vyznávať vieru svoju i keby ztratil majetok a život. Pohanský panovník v zemi Bungo nútil bohatého a vznešeného kresťana, menom Títa, aby zaprel sv. vieru. Keď Títus to neurobil, rozkázal panovník, aby poslal mu deväťročného synka. Chlapca poslal ku kráľovi. O dva dni oznámené bolo Títovi, že syn jeho je zahrdúsený. Kráľ rozkázal, aby poslal mu dcéru Martinu, štrnásť ročné, prekvetajúce dievča. Otec riekol dcérke: «Id' ku kráľovi a dokáž, že cnosť nebýva meraná rokami a že viera nerobí rozdiel medzi vekom a pohlavím!» Nezadlho oznámilo sa otcovi, že dcérka nasledovala mladšieho brata. A kráľ žiadal od Títa, aby poslal mu staršieho syna Šimona. I tento syn išiel ku pohanskému kráľovi bez strachu. O niekoľko dní prišiel sluha kráľov a oznamoval, že Šimon stal sa obetou vytrvalosti svojej vo viere a že kráľ rozkazuje, aby teraz Títus a manželka jeho išli ku nemu a že očakáva ich smrť, keď zotrvejú v hlavatosti svojej. Títus išiel i s manželkou ku pohanovi. Kráľ prehováral horlivého kresťana, aby zaprel svätú vieru, vyhrážal sa mučením a ukrutnou smrťou, ukazoval na prichystané prístroje mučenia. Všetko márne. Zbožný kresťan nebál sa smrti, ani manželka jeho. A hľa, tu zrazu otvoril pohanský kráľ bočné dvere na izbe, priviedol pred kresťanských rodičov oboch synov a dcéru a vyznal pred dvoranmi, že takáto vznešená stálosť vo viere vynucuje mu najväčšiu úctu.

Kresťane, nasleduj sv. Gregora vo vyznávaní sv. viery. Kto utratí vieru, utratí večný život.

Modlitba.

Popraj, prosíme, všemohúci Bože, aby sme, ktorí slávime narodeniny blahoslaveného Gregora, mučeníka Tvojho a kňaza, orodovaním jeho posilnení boli v láske mena Tvojho. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

Sv. Mikuláš, vojak a vyznavač.

Cisár grécky Nikeforos panoval od r. 963 do r. 969. On viedol vojny s Bulharmi. Vo vojsku jeho nachádzal sa udatný kresťanský bojovník, ktorému meno bolo Mikuláš.

Tento mladý a krásny vojak skvel sa popri udatnosti svojej i prekrásnou dušou. Nábožnými rodičami odchovaný v bázni Božej mal nežné nevinné srdce a zachoval ho i medzi surovými súdruhmi. V krvavých bitkách vzýval Boha o ochranu a bojoval ako lev.

Nikeforos podujal novú vojenskú výpravu proti nespokojným Bulharom. Na pochode dostal sa Mikuláš so súdruhmi na hospodu do domu, v ktorom žila bezbožná dcéra hospodárova. Mladý krásny vojak padol do očí necudnice. I zaumienila si, že ho svedie ku nemravnosti. Vynaložila všetko, aby si ho naklonila. Keď to zbadal nábožný Mikuláš, riekol bezočivej dievke: «Mýliš sa vo mne. Nepatrím k tým vojakom, ktorí túžia a pachtia po okamžitých rozkošiach, ktorými býva Boh obráňaný a za ktoré večne zatracuje.»

Lahkomyselná osôbka nepočula poslať takú reč od vojaka. Zarazila sa; ale náruživosť nedala jej pokoja. Ona chcela previesť špatný úmysel svoj. Bezočive prišla nočnou dobou do izby jeho a dala sa lichotiť a zaliečať sa mladému bojovníkovi. Mikuláš vyhnal ju s opovržením. Prišla i druhý raz. A nábožný vojak nemohol sa jej ináč ztriasť, iba keď ju vybil a von vyhodil.

Toto mravné víťazstvo bolo počiatkom dokonalosti jeho kresťanskej. Keď poberal sa na druhý večer na lôžko svoje, modlil sa skrušene milostivému Bohu a ďakoval mu, že zachránil nevinnosť srdca jeho. Vo sne zjavil sa mu Boh a ubezpečoval ho o radosti, jakú spôsobil Jemu, keď premohol hroziace pokúšanie diabla v podobe necudnej dievky. I videl vo sne, ako vojsko cisárske zmužilo a srdnaté napadlo Bulharov a zapríčinilo im veľkú porážku. Potom zase videl, ako Bulhari zotavili sa, odhodlane vrhli sa na Grékov a skvele zvíťazili nad nimi. Objavilo sa mu krvavé bojisko, na ktorom ležalo množstvo zabitých vojakov a ťažko ranených. I uzrel medzi mrtvými a hrozne dokaličenými bojovníkmi prázdne miesto. Spýtal sa, čo toto prázdne miesto znamenať má. I počul nadzemský hlas, ktorý odpovedal mu: «Toto miesto prichystané bolo pre mŕtvé telo tvoje, keby si bol neodporoval pokúšaniam a nepremohol ho!»

Keď zbožný Mikuláš prebudil sa, rozmýšľal o tomto zjavení a bol zvedavý, či sen jeho vyplní sa.

Vojsko grécke vtrhlo do nepriateľskej zeme. Nastal boj. Gréci zvíťazili v prvej krvavej srážke. Bulhari porazení rozprchli sa a utiahli do vrchov; ku pomoci prišli im nové vojská a oni zotavili sa. Nastal nový krvavý boj. Bulhari zvíťazili skvele nad Grékami. Veľké množstvo porazených pokrývalo krvavé bojisko. Zbožný Mikuláš, ačkoľvek bojoval v prvých radoch ako lev, nebol ranený. Videl, že milostivý Boh zázračným spôsobom zachránil ho.

I ďakoval Bohu z celého srdca a uzavrel, že vstúpi do služby Jeho. Opustil vojsko a vstúpil do kláštora. Jako mních žil sväte a slúžil za príklad bratom kláštorským. I zomrel blahoslavenou smrťou.

Sv. Mikuláš vyobrazuje sa ako mladý vojak; v ľavej ruke drží laliu.

Poučenie.

Sv. Mikuláš premohol pokúšanie ku nešľachetnosti; preto odmenil ho milostivý Boh slávou večnou. On spomnel si v pokúšaní na Boha a vzýval pomoc Jeho. Podobne máš činiť i ty kresťane, keď bývaš pokúšaný ku hriechu, najmä ku nečistote! Ryba mečovka nie je prístupná nápadu iných rýb alebo zverov morských, nemôže byť usmrtená nimi, ba nemôže byť chytená do

čerenca, lebo ho rozreže a ukízne. Co tejto rybe je meč, to je modlitba a kresťanská stálosť vo viere u človeka.

Sv. Mikuláš hneď so začiatku odporoval pokúšaníu. Podobne treba je, aby kresťan najmä pokúšaníu k nečistote prísne postavil sa na odpor a nešetril pokúšiteľa podobne jako sv. Mikuláš, ktorý ubil po-kušiteľku. Boh stvoril rastlinu, ktorá môže v tomto ohľade slúžiť kresťanovi za vzor. Rastlina rosička (*Drosera rotundifolia* L.) raste na rašelinách (v Tatrách i v Orave); ona má listy tanierovité (okružle), dužné, na líci a po kraji brvité. Keď mucha alebo iný chrobáček sadne si na list, tento zatvorí sa hneď násilne, brvy po kraji listu vtisnú sa pomedzi seba a držia mušku uväznenú v liste, kým nezhyne. A iba vtedy otvorí sa list, keď zvieratko sa nehýbe a zahynulo. Kresťanská pannu a mládenče, rob podobne, keď pokúša ťa niekto k nemravnosti. Odbij ho, zahanbi, zakáž prístup k sebe, alebo nasleduj sv. Mikuláša, keď inak nemožno.

Kresťan má vzdorovať i najmenšiemu pokúšaníu. Hľa, tu príklad! Poľovník vraj vyhnal z brloha miesto zajaca ježa. Jež potuloval sa po lese, a keď prišiel k diere lišče, prosil lišku, aby vzala ho do hospody, že bude spokojný i s najmenším kútikom. Liška na mnohé prosby privolila. Ale sotva jež dostal sa do podzemnej diery, začal sa rozťahovať jako doma, liška nútená bola utťahovať sa pred ostrými bodákami ježo-vými, áno i prenechať mu celý brloh svoj a vystahovať sa do druhej diery. Podobne jako v tejto bájke robil jež, pokračuje i diabol. Devo kresťanská, prijmi len malý darček od chytrého, necudného mládenca a si — chytená v osídlach! Mládenče kresťanský, id' len raz do spoločnosti pijakov ktorí predstavia sa ti jako poriadni ľudia, alebo medzi kartárov a si v osídlach ich — staneš sa pijakom alebo kartárom. Preto odpierajte i najmenšiemu pokúšaníu!

Modlitba.

Nakloň sa, ó Bože, k prosbám našim, ktoré Tebe na slávnosť blahoslaveného vyznavača Tvojho, Mikuláša, prednášame, aby sme my, ktorí nedôverujeme spravodlivosti svojej, prosbami toho, ktorý sa ľúbil Tebe, napomození boli. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

Sv. Adam a Eva, prví rodičia. (Svätvečer.)

Štedrý večer, ktorý posvätený je i pamiatke prvých rodičov našich, Adamovi a Eve, uvádza nám tiež na pamäť prvotný či dedičný hriech a ťutné následky jeho, i nádej na spasenie. Kniha Múdrosti hovorí (2, 24.): «Zá-ifou diabla prišla smrť na okres zemský.»

A jako sa to stalo?

Keď milostivý Boh bol stvoril všetko, bolo potrebné, čítame v prvej knihe Jjžišovej, že potom riekol (1; 26—29.): 'činme človeka na obraz, a na podobenstvo Svoje; a nech panuje nad rybami morskými a nad ptáctvom nebeským, a nad zverami, i nad celou zemou, i nad každým plazom, ktorý sa hýbe na zemi! A Boh stvoril človeka na obraz Svoj; na obraz Boží stvoril ho, muža a ženu stvoril ich. A Boh ich požehnal i riekol: Rastnite a množte sa, a naplňte zem, a podmaňte si ju, a panujte nad rybami morskými, a nad ptáctvom nebeským a nad všetkými zverami, ktoré sa hýbu na zemi! A riekol Boh: Hľa, dal som vám každú rastlinu, ktorá vydáva zo seba semeno na zemi, a všetky stromy, ktoré majú v sebe semeno-rodu svojho, aby vám byly za pokrm.»

A uviedol Boh prvých ľudí do raja rozkoše. Adam a Eva mali v raji rozvíňovať telesné i duševné sily svoje a rozšíriť panovanie svoje nad celou zemou a obrátiť ju na raj. Z ruky Božej vyšli prví ľudia čisti a neporušení a v spoločnosti samého Boha nemal byť obraz Boží v nich nikdy porušený. Oni mali dušu nevinného dieťaťa, pretože nevedeli o zlom a jako nevinné deti verili v Boha a milovali ho. A tento stav nevinnosti a svätosti ich bol darom Božím. Prví rodičia k tomuto stavu svätosti a spravodlivosti ničím sa nepričinili a nedokázali, že by i vtedy boli poslušnými Bohu, keď by pokušenie chcelo odvrátiť ich od Boha. Aby človek sám zaslúžil si blaženosť, aby stať sa mohol dokonalejším a hodným najvyššej hodnosti slobodnej vôle a rozumu, treba bolo zkúšky. Preto Boh dal prvým ľuďom zákon a oni mohli plnením jeho dokázať, že ctia a milujú Boha.

Čítame v prvej knihe Mojžišovej (2; 16, 17.) o tom zákone, ktorý dal Boh Adamovi, či príkaze Božom, a ten znel: «So všetkého stromu rajského jedz; ale so stromu vedenia dobrého a zlého nejedz; lebo v ktorýkoľvek deň by si jedol s neho, smrťou zomreš.»

Hľa, toto prikázanie smerovalo k tomu, aby prví ľudia boli prišli ku povedomiu slobodnej vôle svojej, rozhodli sa samovoľne v svätosti a spravodlivosti pre Boha, ktorou pôvodne zvláštnou milosťou Božou boli obdarení, ustálili sa a takto zaslúžili si večnú blaženosť. Keby prví rodičia, Adam a Eva, boli zachovali pôvodnú svätosť svoju, áno boli by ju urobili záslužnou. Strom života bol by im poskytoval sily k zachovaniu nesmrteľnosti i života telesného. Tento zákaz nebol pokúšaním, lebo v prvých ľuďoch nebolo nič zlého, čo by bolo mohlo ich svádzať k prestúpeniu zákona Božieho; bol on iba zkúškou.

Pokúšanie prišlo od diabla, ktorý závidel obraz Boží v človekovi.

Veď čítame v prvej knihe Mojžišovej (3; 1—7.) o tom pokúšaní a o prestúpení zákona Božieho, ktoré malo za následok smrť telesnú i duševnú nielen Adama a Evy, ale i potomkov ich, všetkých ľudí, takto: «Had bol chytřejší nad všetky živé tvory zeme, ktoré bol učinil Pán Boh. A ten (pôsobením diabla) riekol žene: Prečo prikázal vám Boh, aby ste nejedli s každého stromu rajského? A žena (Eva) odpovedala mu: Z ovocia (všetkého) stromovia, ktoré je v raji, jedávame; ale z ovocia stromu, ktorý je v prostred raja, prikázal nám Boh, aby sme nejedli, i aby sme sa nedotýkali ho, aby sme snád' nezomreli. A had riekol žene: Na žiaden spôsob nezomrete! Veď zná Boh, že, v ktorýkoľvek deň budete jesť z neho, otvoria sa oči vaše: a vy budete jako bohovia, poznajúc dobré a zlé. Videla teda žena, že by strom bol dobrý k jiedlu, a pekný očiam, a že rozkoš pozerat' naň: i vzala z ovocia jeho, a jedla, a dala mužovi svojmu, ktorý tiež jedol. I otvorily sa oči obidvom; a keď poznali, že sú nahí, splietli listy fíkové a urobili si zástery.»

Diabol tými slovami, vyššie uvedenými, zapieral, že Boh je pravdomluvný, svätý a najdobrotivejší. Tou lžou diabol predstavoval najvyššieho Boha, jako by bol prikázaním Svojím Adama a Evu iba strašil, jako by bol nepriateľ človekovi, aby bol osvieteným a rovným Bohu. Keď teda Eva nedbala na prikázanie Božie a zvedave hľadela na strom, bol pád jej blízky. Z toho pohľadu povstala zlá žiadosť a táto, pretože nebola hneď potlačená, počala a porodila hriech. Eva uverila diablovej, utrhla ovocie so zakázaného stromu a dala i mužovi svojmu. A tak ona súhlasila s diablom, že je to pravda, čo povedal. A prví rodičia prestali byť poddanými Bohu, úctiví a vďační. To, čo pokušiteľ prisľúbil im, stalo sa, pravda, v smysle podvodného pokušiteľa, jako to Adam a Eva neočakávali. Otvorily sa im oči! Oni videli telesnú a duševnú nahotu svoju, i biedu, a hanbili sa. Oni síce poznali dobré i zlé; ale ztratili dobré a okúsili zlé. Oni boli jako bohovia, keď učinili sa sami neobmedzenými páni na zemi; ale táto domnelá rovnosť Bohu

urobila ich veľmi nešťastnými a biednymi. Veď, keď zhrešili, tým hriechom odriekli sa toho, čo bolo dobrého, viery, úcty, lásky k Bohu a prijali do seba to, čo bolo zlého, pýchu, vzdorovitosť a smyselnosť. Obraz Boží v človekovi bol porušený!

A jakú škodu způčinil hriech prvých rodičov?

To poznávame z prvej knihy Mojžišovej (3; 9—24.), kde čítame: «I zavolať Pán Boh Adama a riekol mu: Kde si? Ten riekol: Slyšal som hlas Tvoj v raji, a bál som sa, preto že som nahý, i skryl som sa. Riekol mu (Boh): Kto-že riekol tebe, že si nahý, než že si jedol so stromu, s ktorého som ti zakázal, aby si nejedol? I riekol Adam: Žena, ktorú dal si mi za spoločnicu, dala mi so stromu a ja som jedol. A Boh, Pán, riekol žene: Prečo si to urobila? Ona odpovedala: Had oklamal ma, a ja som jedla. A Boh, Pán, riekol hadovi: Pre to, že si urobil toto, zlorečený si medzi všetkými krotkými hovädami a divými zverami na zemi; polezieš prsami svojimi a budeš jedávať zem po všetky dni života svojho. Položím nepriateľstvo medzi tebou a ženou, a medzi semenom твоjim a semenom jej: ona rozšliape hlavu твоju a ty budeš činiť úklady päte jej. I žene tiež riekol: Rozmnožím biedy ťahtnosti tvojej; v boľasti rodiť budeš deti, a budeš pod mocou mužovou, a on panovať bude nad tebou. A zase Adamovi riekol: Pre to, že si počúval na hlas ženy svojej, a jedol so stromu, s ktorého som zakázal tebe, aby si nejedol, nech je zlorečená zem v skutku tvojom; s mnohou prácou budeš jedávať z nej po všetky dni života svojho. Trnie a bodliaky nech plodí tebe, a ty budeš jedávať zelinu zemskú. V pote tváre svojej budeš jedávať chlieb svoj, kým nenavrátiš sa do zeme, z ktorej si vzatý; lebo si prach a navrátiš sa v prach Tak vypovedal ho Boh, Pán, zo záhrady rozkoše, aby obrábal zem, z ktorej je vzatý. I vyhnal Boh Adama, a postavil pred rajom rozkoše Cherubínov s plamenným a obratným mečom, aby ochraňovali cestu k stromu života.»

Hľa, pokuta za hriech prvých rodičov, Adama a Evy! V hriešnom stave nemohli prví rodičia naďalej zostať v raji. Treba bolo, aby vedení boli inými príkrymi cestami k cieľu svojmu. Oni ztratili raj srdca, bez ktorého pozemský raj bol by im býval iba smutnou upomienkou ztratej nevinnosti a blaženosti. Prísny trest prvého hriechu súhlasí celkom s vinou jeho, ktorá vina, ačkoľvek zdá sa byť nepatrnou, dosahuje nesmiernej veľkosti tým, že je prestúpením zákona najvyššieho Boha, a v tom prestúpení najohavnejší nevďak, najšpatnejšia pýcha, spolu i nevera v slovo Božie a nedôvera v lásku Jeho a dobrotu, ktoré prví rodičia v plnej miere okusovali.

Prvý následok jako trest hriechu bola smrť duchovná. Prví rodičia Adam a Eva ztratili posväťujúcu milosť Božiu a odlúčení boli od Boha, prameňa to všetkého opravdivého života. A táto smrť duchovná mala za nutný následok i smrť tela, ktoré iba v spojení duše s Bohom obdarené bolo nesmrteľnosťou. Oddelenie teda duše od Boha následkom hriechu spôsobilo tiež oddelenie duše od tela, to jest smrť s početnými nemocami, ktorá smrť hneď po páde bola by zachvátila prvých rodičov, keby Boh dľa nekonečnej lásky Svojej nebol uzavrel vykúpiť ich a dochovať k potomstvu.

A tento trest prešiel na všetkých ľudí, ale i nádej na spasenie.

Hneď po páde v raji prisľúbil milostivý Boh Spasiteľa, keď riekol hadovi: «Položím nepriateľstvo medzi tebou a ženou, a medzi semenom твоjim a semenom jej: ona rozšliape hlavu твоju a ty budeš činiť úklady päte jej í» A toto prisľúbenie ohlasoval ústami sv. prorokov.

Ten zaslúbený Spasiteľ je Pán Ježiš Kristus, Syn Boží i preblahoslavenej Panny Márie, druhej Evy; lebo mocou Syna jej rozšliapaná bola hlava hada pekelného. To dosvedčujú sv.

Otcovia. Tohoto Vykupiteľa sveta očakávalo ľudské pokolenie túžobne za štyritisíc rokov, volajúc(Iz. 45; 8.): «Rosu vydajte nebesá s hora, a oblaky pršte Spravodlivého, otvor sa zem a vydaj Spasiteľa!

Jako za štyritisíc rokov pripravoval milostivý Boh na príchod Vykupiteľa potomkov Adama a Evy; tak sv. cirkev pripravuje nás za štyri týždne na svätenie pamiatky narodenia Pána Ježiša Krista. A dnešným dňom zakončuje sa i túžba i príprava naša k uvítaniu Spasiteľa v srdci našom.

Poučenie.

Dnes, pred dňom slávenia pamiatky narodenia Pána Ježiša Krista, Spasiteľa sveta, ktorý rozšliapal hlavu diablovu, zmazal hriech prvých rodičov našich, Adama a Evy, a dal nám nádej na blažený život u Otca nebeského vo večnom raji, svätí sa Štedrý večer, ktorý sa menuje tak preto, pretože sa k nám ukázal milostivý Boh najštedrejším, keď nám dal jednorodeného Syna Svojho. Keď prorok Eliseus priblížil sa ku domu ženy sunamitskej, riekla táto naradovaná (IV. Kráľ. 4; 10.) takto: «Spravme mu malé večeradlo, a položme mu v ňom posteľ, stolík, stoličku a svietnik, aby zostal tam, keby prišiel k nám!» Také prípravy robila Sunamitka k privítaniu proroka Božieho. Či nemáme i my to isté urobiť Kristu Pánu, Synu Božiemu, Spasiteľovi svojmu? Či nemáme byť telesne i duševne štedrými?

Jako už predkovia naši v tento deň po západe slnka skvostnejšie večeriavali, diatkam svojim a čeliadke dary dávali, aby im na pamäť uvádzali nekonečnú štedrotu a dobrotnosť Božiu: tak má panovať i za časov našich medzi opravdivými kresťanmi tá sľachetná obyčaj, aby sme potešovali jedni druhých, najmä rodičia dietky svoje všelijakými štedrými darmi. Nech neschádza v žiadnej rodine stromček vianočný, rozličnými darmi ozdobený, o ktorých sa hovorí, že ich Ježišok nadelil, lebo nebolo by tých darov bez radostného narodenia Jeho. Ten stromček Ježiškov nech upamätáva i odrastlých ľudí na to, že tiež im pripravený je prístup k stromu večného života. Stavajte, kresťania i po domoch i v chrámoch jasličky, tak zvané Betlehemy ktorý nábožný obyčaj pochádza od svätého Františka z Assisi. On bol zvláštnym milovníkom a ctiteľom novonarodeného Ježiška a takým spôsobom predstavoval si staj betlehenskú i jasle. I bude nám okolo srdca, ako by sme videli pred sebou jasličky betlehenské a v nich Nemluvniatko božské, ovinuté plienkami, položené na slame ako vzťahuje po nás sväté ručičky Svoje ktorými chce nás objasť a pozdvihnúť k nebu ako by sme videli vedľa jasličiek najsvätejšiu Pannu, Matku Božiu, a svätého Pestúna, ktorí v nábožnej modlitbe koria sa Dieťaťatku Božiemu.

Usilujme sa teda, kresťania, byť dnes štedrými i duševne! Hľa, Pán Ježiš hotov je prísť i k nám! Pripravme Mu príjemný príbytok s radosťou v srdciach svojich skrze opravdivé pokánie, pevnú vieru, horúcu lásku a svätú túžbu. Táto doba menuje sa Vianocami, čo znamená posvätnú noc. Ona je zaiste svätá; lebo v nej najsvätejší zasľúbený Vykupiteľ sveta narodil sa z Panny Márie, ktorého svätí Otcovia v Starom Zákone s túžbou očakávali. Anjeli sleteli s neba a prespevovali: «Sláva na výsosti Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle! Pobožní pastieri boli prví, ktorí na slovo anjelovo navštívili Ho, v jaslách našli a s najväčšou radosťou klaňali sa Mu. Milý kresťane, nezostaň chladným ani ty v tento presvätý večer! Sláv ho radostne a pobožne ako ho slávi sv. cirkev! Zapodievaj sa v túto svätú noc dobrými myšlienkami a svätými túžbami. Rozvažuj, jakú lásku zašli huje narodený Syn Boží, ktorý pre nás uponížil sa do staj betlehemskej. Daj Mu za

obydlie aspoň v túto presvätú noc celé srdce svoje, aby si i ty sláviť mohol niekdy narodenie svoje k večnému životu.

Modlitba.

Bože, ktorý obveseľuješ nás každoročne očakávaním spasenia nášho, popraj, aby sme jednorodeného Syna Tvojho, ktorého radostne prijímame ako Vykupiteľa, tiež s bezpečnou dôverou videli jako prichádzajúceho Sudcu, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou a s Duchom svätým žije a kraluje po všetky časy až na veky vekov.

Amen.

25. decembra.

Na slávnosť Narodenia Pána Ježiša Krista, či na Vianoce.

Tento radostný sviatok oslavuje sv. cirkev od časov apoštolských. Na Západe, najmä v Ríme, slávený bol od druhého storočia každoročne dňa 25. decembra spoločne s pamiatkou Zjavenia Pána. Pápež sv. Telesforus r. 138 nariadil, aby v tento sviatok slúžili sa tri sv. omše, medzi nimi jedna o polnoci. O tomto obyčaji zmieňuje sa sv. Gregor Veľký (od r. 590 do r. 604), jako už o známej veci, keď začína jednu reč svoju týmito slovami: «Ponevác z milosti Božej slávime dnes tri sv. omše, nemôžeme dlho rozjímať o prečítanom evanjeliume; ale predsa na krátko povedať niečo, povzbudzuje nás narodenie Spasiteľa nášho.» Neskôr slávený bol sviatok Narodenia Pána v Ríme a na Západe samostatne, jako i za časov našich, oddelený od sviatku Zjavenia Pána, a vo štvrtom storočí (okolo r. 376) bol všeobecne oslavovaný jako «matka všetkých sviatkov i na Východe dnešného dňa. Pred ním slávený býval už zväčša Svätvečer zvláštnymi nočnými službami Božími (vigíliami, pannichydou).

Medzi prepodivné okolnosti, ktoré súvisely s narodením Spasiteľa sveta, Pána Ježiša Krista, náleží miesto, kde, a čas, v ktorom sa narodil.

Prorok Micheáš predpovedal, že Mesiáš, či Vykupiteľ sveta, narodí sa v meste Judskom, v Betleheme, keď riekol (5., 2.): «A ty, Betleheme, Efrata, maličký si medzi tisícami Judskými,²⁾ z teba vyjde mi, ktorý bude panovníkom v Israeli, ktorého východ je od počiatku, od dní večnosti. Betlehem znamená dom chleba, Efrata zase úrodnosť. Hľa, tieto názvy naznačovali dobre budúcnosť vyznamenania mestečka! Betlehem priniesol úrodu nebeskú: tam živý chlieb sostúpil s neba na zem, tam narodil sa Ježiš Kristus!

Prorok Daniel predpovedal o čase príchodu Messiášovho a udal i počet rokov číslami. On prorokoval (9; 24—27.): «Sedemdesiat týždňov ukrátené je nad ľudom tvojim a nad svätým mestom tvojim, aby sa skonalo prestúpenie a koniec vzal hriech, a shladená bola nepravosť, a privedená bola večná spravodlivosť, i aby sa naplnilo videnie i proroctvo a pomazaný bol Svätý svätých. Viď teda a pozoruj: Od vyjdenia reči, aby zase vybudovaný bol Jeruzalem, až do Krista Vojvodcu týždňov sedem a týždňov šesťdesiatdva budú: a zase vzdelaná bude ulica a hradby v úzkosti časov. A po týždňoch šesťdesiatich a dvoch zabitý bude Kristus: a nebude ľud Jeho, ktorý

²⁾ To jest najmenší medzi znamenitejšími mestami Judskými, ktoré mali postaviť do poľa 1000 bojovníkov.

Ho zapre ... I utvrdí smluvu mnohým jedným týždňom: a v polovici týždňa prestane obeta a obetovanie: a bude v chráme ohavnosť spustošenia.³

A práve v plnosti času, keď toto dvojce proroctvo vyplniť sa malo, nariadil pôsobením Božím pohanský cisár rímsky Augustus (Vznešený), ktorý nič nevedel o tomto dvojacom proroctve, ktorého sídelné mesto veľmi vzdialené bolo od Betlehema, ktorý bol iného náboženstva, než Židia (ktorým prisľúbený bol Messias), aby popísaní boli obyvatelia celej dŕžavy a tak i Svätej Zeme.

Sv. Jozef a preblahoslavená Panna Maria nebývali v Betleheme, kde v predpovedanom čase vyplniť sa malo proroctvo sluhu Božieho Micheáša; ale oni prebývali v druhom vzdialenom mestečku, v Nazarete Galilejskom. Dľa rozkazu, aby všetci obyvatelia Palestíny shromaždili sa v tých dedinách alebo mestách, kde sa narodili, kam prislúchali podľa pokolenia svojho, i zapísať dali cieľom určenia daní štátnych meno svoje, vek, stav i majetnosť pred úradníkmi vladára Syrskeho Cyrina, pod ktorého právomocnosť náležali i Židia, išli teda i sv. Jozef a zasnúbená mu preblahoslavená Panna Maria z Galilee, z mestečka Nazareta, do mesta Dávidovho Betlehema v Judsku, pretože pochádzali z pokolenia Dávidovho, aby sa dali tam zapísať.

A po dlhej a obťažnej ceste prišla preblahoslavená Panna Maria so ženichom svojim svätým Jozefom do Betlehema, kde vyplnilo sa predpovedanie prorokov Božích, túžobné očakávanie praotcov, lepších Židov i pohanov. Nebesia vydali rosu a dážď — božstvo, a zem zase vydala človečenstvo: a týmto zázračným spojením dvú priradeností prišiel k nám už v raji zasľúbený Skrotiteľ diavla, Vykupiteľ náš, Pán Ježiš Kristus, ktorý je Boh a spolu Človek.

Sv. Jozef a preblahoslavená Panna Maria našli v Betleheme obsadené všetky hospody početnými cudzincami; márne klopali na všetky dvere, všade boli odpravení, nehostinne odohnaní. I prinútení boli utiahnuť sa von z mesta do zrúcanín hradu či drevného palácu kráľa Dávida, v ktorých zrúcaninách pastieri zhotovili si boli staj poľnú pre ovce svoje a úkryt pre seba; avšak v dnešnej noci ponocúvali pod holým nebom pri stádach svojich. I toto stalo sa pôsobením prozreteľnosti Božej, ktorá viedla svätú Rodinu do staje betlehemskej, že prinútená bola preblahoslavená Panna Maria porodiť Dieťa svoje tam a položiť Ho do biednych jasiel. Nie teda pyšné mesto kráľovské Jeruzalem, nie nádherný palác kráľovský boli to, ktoré prijaly Dieťa Božie; lež nepatrné mesto Betlehem a staj v rozvalinách palácu Dávidovho boli miestom narodenia Kristovho. Kto by nepodivni sa nad unížením Boho-Človeka? On, Syn Otca nebeského, Boh neba i zeme, Kráľ všetkých živých i mŕtvých opúšťa trón nebies, stáva sa slabým Dieťaťom ľudským a volí si za prvé obydlie na zemi biednu staj, rodí sa v tejto posvätej noci jako najchudobnejšie dieťa v tých zrúcaninách, v dome pradedu kráľa Dávida v chudobnej staji, uložený je v jasle — na miesto do kolísky, ustrojenej zlatom a hodvábom. On, zasľúbený Vykupiteľ sveta, v ktorého uveriť mali milióny ľudí a v ktorom najst' mali všetci ľudia oslobodenie a spásu duší svojich, narodil sa dnešnej noci v najväčšej chudobe a biede.

Narodil sa Kristus Pán z prečistej Panny, jako predpovedal prorok Isaiáš (7; 14.): «Hľa, Panna počne a porodí Syna, a nazvané Mu bude meno Emanuel (S nami Boh.)» Sv. Augustín píše v treťom liste svojom Volusianovi: «Narodenie Ježiša Krista z Panny je takým veľkým zázrakom,

³ Rok 20. kráľovania Artaxerxes, v ktorom povolil Nehemiašovi stavať Jeruzalem, je rok 299. po vystavení mesta Ríma; a zase rok 15. cisárstva Tiberia, za ktorého začal učiť Pán Ježiš, je rok 782. po vystavení tohože Ríma; medzi oboma je teda rokov rad 483. alebo 69. týždňov rokových, keď Pán Ježiš Kristus vystúpil čo učiteľ. Keď odťahneme 30 rokov, v ktorých po narodení Svojom začal učiť, nuž dostaneme rok narodenia Jeho 453. po vystavení mesta Jeruzalema za Nehemiaša a 4000 po Adamovi. Pôvodca.

že nemožno očakávať od Boha väčšieho zázraku. Keby bolo možné pochopiť toto tajomstvo, nebolo by zázračným ... V týchto nadprirodzených tvorbách nemožno nič vy-skúmať, iba všemohúcnosť Stvoriteľa.»

Narodil sa Kristus Pán jako slabé Dieťa, o ktorom predpovedal prorok Isaiáš (9; 6, 7.): «Maličký narodil sa nám, a Syn daný je nám.» A spolu zvolal: «A vložené je kniežatstvo na rameno Jeho; a nazvané bude meno Jeho Podivný, Radca, Boh, Silný, Otec budúceho veku, knieža pokoja. Rozšírené bude panovanie Jeho, a pokoja nebude konca; na stolici Dávidovej a na kráľovstve jeho sedieť bude, aby ho utvrdil a upevnil súdom a spravodlivosťou od tohoto času až na veky: horlivosť Pánova učiní to.» Ačkoľvek dľa panenskej Matky Svojej Márie, dcéry Joachima a Anny, pochádzal z kráľovského pokolenia Dávidovho (Luk. 1; 27—32.), ačkoľvek bol Synom Božím (Luk. 1; 31-35.), uponižil sa pri narodení Svojom, prijal podobu služobníka, aby učil človečenstvo pokore, a zahalil božstvo Svoje pokorou a chudobou ľudskou čo zasľúbený a túžobne očakávaný Messias.

Áno, v tejto posvätnnej noci vyplnily sa slová knihy Múdrosti (18; 14, 15.): «Keď všetko v hlbokjej tichosti bolo pohrúžené, a noc polovicu behu svojho vykonala, všemohúce Slovo Tvoje (Bože) s neba, s trónu kráľovského, jako statočný Bojovník, do prostred zeme, k vyplneniu (určené) vkročilo.» Podivné zjavenia stály sa pri narodení Dieťaťa Božieho! Jasnosť nebeská obkľúčila okolie Betlehemske. Zástupy vojsk nebeských zjavily sa, zaplesaly radostne a menom človečenstva zvelebovaly milosrdenstvo Božie i prespevovaly (Luk. 2; 14.): «Sláva na výsost'ach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!» Pastieri, ktorí v okolí Betlehema ponocúvali pri stádach svojich, precitli so strachom. Jaká to podivná jasnosť o polnoci? Zdalo sa im, jakoby nebo stálo v plameňoch; veľká jasnosť obkľúčila ich a noc premenila sa na deň. Jaké to spevy? «A hľa,» píše sv. Lukáš (2; 9.), «anjel Pánov zastal si vedľa nich a jasnosť Božia obkľúčila ich i báli sa veľkou bážňou.» I boli by padli na zem na tváre svoje od strachu pri tomto skvelom zjavení, boli by snád' strachom zomreli, keby nebol posol Boží potešil ich týmito slovami (Luk. 9; 10.): «Nebojte sa; hľa, oznamujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu; lebo dnes narodil sa vám Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán, v meste Dávidovom!» Chudobní pastieri boli teda prvými medzi ľuďmi, ktorí obsiahli prvú zvesť o tejto zázračnej a najmilostivejšej udalosti; oni, ktorými opovrhovali mnohí ľudia pre nízke zamestnanie ich, jako prostí ľudia poznávali prví príchod Spasiteľa sveta, a nie kráľ Herodes na pyšnom tróne, nie vysoká rada židovská v Jeruzaleme, ktorá osobovala si úplné poznanie vecí Božích, nie hrdí najvyšší kňazi židovskí a učenci-zákoníci, nie všetci ostatní ľudia. I toto stalo sa prediv-ným riadením prozreteľnosti Božej! A čože pohlo múdrosť Božiu, že oznámila najprv narodenie Syna Svojho chudobným a pokorným pastierom a nie urodeným, bohatým a učeným veľikášom? Boly to prostota a čistota srdca, čestnosť a zbožnosť chudobných pastierov, ktoré ocenené boly pred očami Božími a viac platily, než pýcha a pokrytská múdrosť veľikášov a boháčov.

A čo-že robili pastieri, keď počuli túto radostnú zprávu? Oni boli síce zarazení nad týmto neočakávaným zvestovaním; ale radostne prišli k povedomiu, že treba je, aby čím skôr uzreli na vlastné oči narodeného Spasiteľa sveta. Anjel Boží udáva im tiež i miesto, kde hľadať Ho majú (Luk. 9; 12.), i hovorí: «A toto vám bude znamením : nájdete Nemluvniatko, obvinuté plienkami a uložené v jasliach.» A pastieri boli ešte viac utvrdení vo viere svojej, keď veľké množstvo vojska nebeského pridružilo sa k anjelovi stojacemu v žiare nebeskej, ktoré zvelebovalo Boha a

jakoby jednými ústami opätne pravilo: «Sláva na výsost'ach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!»

A sv. Lukáš píše (9; 15—20.): «I stalo sa, keď odišli od nich anjeli do neba, riekli pastieri jeden k druhému: Prejdime do Betlehema a viďme to slovo, čo sa stalo, a čo Pán oznámil nám. I prišli pospešne, a našli Máriu a Jozefa i Nemluvniatko vložené v jasličkách. A keď to videli, porozumeli slovu, ktoré im bolo povedané o tomto Dieťati. A všetci, čo ich slyšali, divili sa nad tým, čo im bolo rozprávané od pastierov. A Maria zachovávala všetky tieto slová, rozjímajúc o nich v srdci svojom. A pastieri navrátili sa, zvelebujúc a chváliac Boha za všetko, čo videli a slyšali, tak ako im bolo rečené.»

Zbožní pastieri opustili rýchle stáda svoje a poberali sa s pasienky k staji Betlehemskej. A jakú rozkoš nadzemskú pocítili, keď našli Dieťa Božie v staji ležať, položené v jaslách, v spoločnosti Matky Jeho, preblahoslavenej Panny Márie, a zbožného pestúna, sv. Jozefa. I obetovali dary svoje Spasiteľovi svojmu a zvelebovali Boha, že im poprial uzrieť zasľúbeného Messiaša. Ale pastieri neprechovávali iba u seba radosť, že videli Spasiteľa sveta; lež oznamovali s radosťou i druhým ľuďom, aby i tí poznali v narodenom Dieťatku Spasiteľa sveta. Potom navrátili sa nazpät k stádam svojim a neprestávali slúžiť Bohu a zvelebovať Ho z celého srdca za to, čo počuli a videli. I vyplnilo sa volanie proroka Isaiáša (40; L): «Potešte sa, potešte sa, ľudu môj! Posilnite sa a nebojte sa; sám Boh príde a spasí vás (35; 4.)!»

Sv. cirkev rozplameňuje i nás dnes k radosti všetkými obradami, spevami svojimi, i tými slovami, ktoré ukladá na čítanie v hodinkách cirkevných. Ona volá k nám slovami sv. Leva: «Spasiteľ náš, najmilejší, dnes sa narodil, veselme sa! Nie je zaiste slušné zarmucovať sa v deň narodenia Života, ktorý odstránil bázeň smrteľnosti a spôsobuje nám radosť slúbenou večnosťou. Z úcastenstva na tejto veselosti nevylučuje sa nikto. Všetkým je jedna a tá istá príčina ku radosti; lebo Pán náš, Z ničiteľ hriechu a smrti, jako nenachádza nikoho bez viny, tak prichádza, aby vyslobodil každého človeka. Nech už raduje sa svätý, veď sa blíži ku víťazstvu; nech plesá hriešnik, veď sa vyzýva, aby prijal odpustenie; nech oživne neverec (pohan), veď povoláva sa k životu!» Kto by mohol ostať ľahostajným pri rozvažovaní tajomstva, ktorého pamiatku dnes slávime? Nikto, iba zatvrdilý neverec! Hľa, naplnilo sa, čo Boh prisľúbil už prvým rodičom, čo proroci často a zjavne predpovedali, veď «Slovo telom učinené je a prebývalo medzi nami!»

Pán Ježiš Kristus, Syn Boží, uponížil sa narodením svojim v staji Betlehemskej, aby nás spasil. Svätý Bernard píše o tom unížení takto: «Prečo nenachádzame Ježiša v paláci, v hojnosti pohodlnosti a obsluhy, na príjemnom mieste, v príjemnej dobe ročnej a vo veľkej nádhere narodiť sa? Či sa to stalo náhodou, že prišiel na svet v staji, v takej chudobe a o polnoci, a tak nepoznaný od ľudí? Či On nie je jednoro-deným Synom Otca od večnosti? Či On nie je Pánom neba i zeme? Či nemohol vyvolať si dľa vôle Svojej čas, miesto a všetky okolnosti? Či nemal k tomu moci? A na tieto otázky odpovedá sv. Bernard takto: «Kristus vyvolil si to, čo je obťažné telu. On chcel už pri narodení svojom skutkom dosvedčiť, čo neskôr učil: pokoru, zaprenie seba, lásku ku krížu, poslušnosť detinskú. Veď čo-že učia staj, seno, jasle, plienky, slzy Boho-Človeka inšie, než pokánie, chudobu, hanbu a potupu, sebazapieranie a lásku ku krížom, ochotnú, radostnú, oddanú poslušnosť Bohu?»

V chudobe a v pokore narodil sa Pán Ježiš a oznamuje príchod Svoj na biednu zem tiež najprv chudobným a pokorným pastierom; lebo srdce chudobných a pokorných prístupnejšie je veciam božským, než srdce pyšných a vznešených tohoto sveta. Poďme i my dnes v duchu do

Betlehema s chudobnými a pokornými pastiermi a učme sa tam pokore a chudobe, i uctíme to sväté miesto, ktoré Spasiteľ posvätiť ráčil narodením Svojím, vrúcnyim vzdychnutím: «Sláva na výsost'ach Bohu, a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!»

Na tom mieste staji Betlehemskej, kde narodil sa Spasiteľ sveta, vystavila sv. Helena nádherný chrám preblahoslavenej Panny Márie. Okolo roku 550 ozdobil ho cisár Justinian veľkolepejšie, nádhernejšie, že ani v Jeruzaleme vtedy takého chrámu nebolo. Tento chrám pretrval búrky trinásť storočí a stojí podnes. Hlavný oltár stojí nad jaskyňou narodenia Pánovho, do ktorej po oboch stranách oltára vedú dvojce schody s pätnástimi stupňami mramorovými. Jaskyňa je nádherne ozdobená a bohaté opatrená lampami; ona je štyridsať stôp dlhá, pri vchode dvanásť stôp široká a na zadku niečo užšia. Steny obložené sú mramorom a na nich stojí nápis: «Tu z Panny Márie narodil sa Ježiš Kristus! A tak jakokoľvek bolo biedné a chudobné miesto narodenia Kráľa kráľov, Pána Ježiša Krista, stalo sa predsa slávnejším a ctihodnejším, než všetky paláce pozemských panovníkov. Veď i kráľovia a cisári vstupujú do tejto svätyne s najväčšou úctou, kľakajú do prachu a koria sa Tomu, ktorý narodil sa v najhlbšom unížení a chudobe preto, aby povýšil ľuďa a obohatil večnými statkami v nebesiach.

Poučenie.

Svätá cirkev nakladá dnes kňazovi, aby slúžil tri sväté omše. Prečo svätia sa Vianoce tak slávne? Vianoce predstavujú nám ten blahoslavený deň, na ktorý narodil sa v plnosti času Spasiteľ náš, Ježiš Kristus, v Betleheme, v staji, z Panny Márie. A keď deň narodenia panovníkov zemských skvele sa slávi, tým slávnejšie má byť slávený deň Spasiteľa sveta, Kráľa všetkých kráľov, vojvodu pokoja. A tri sv. omše slúžia sa dnes i preto, aby sa vzdávaly vďaky najsvätejšej Trojici za milostivé narodenie Ježiša Krista; áno i preto, aby sme boli upozornení na troje narodenia Jeho.

Prvá sv. omša, ktorá slúži sa o polnoci, pripomína nám večné narodenie Ježiša Krista od Otca nebeského podľa priradenosti božskej. Na to poukazuje vchod tejto sv. omše, ktorý opakuje slová žalmu (2, 7.): «Pán riekol ku mne: Ty si Syn Môj; Ja som dnes (od večnosti) splodil Teba. Prečo sa zbúrily národy, a ľudia smýšľali darobné veci?» O tomto večnom splodení Syna Božieho prespevujeme i hymnu cirkevnú:

Ježiš, sveta Spasiteľu,
Jehož pred počiatkom svetla
Otec svrchovanej moci
Splodil k sláve Sebe rovnej,
Ty si svetlo, odblesk Otcov,
Ty si stála nádej ľudí,
Shliadni, jako znejú svetom
Prosby služobníkov Tvojich!

Toto večné splodenie Syna od Otca je pre nás tajomstvom; ono sa zahaľuje rozumu nášmu do nepreniklej tmy, jaká býva o polnoci. Syn Boží vyšiel z Otca, ako Boh z Boha, jako svetlo zo svetla, a to od večnosti. To dostačuje obmedzenému rozumu ľudskému. Veď so strachom spytuje sa prorok Isaiáš (53; 8.): «Rod Jeho ktože vypovie ?» A táto sv. omša slúži sa tiež o polnoci na pamiatku, že Kristus Pán narodil sa o polnoci, a jako pravé svetlo prišiel na svet, pohrúžený vo tmách nevery a bludov, aby osvietil všetkých ľudí. A táto polnočná služba Božia menuje sa

utiereň. Kresťane, id' dnes o polnoci na utiereň k jaslám Ježišovým, ale id' k Nemu s nábožnosťou, pokorou a vierou, jako išli pastieri Betlehemi! 1 uvidíš na oltári toho samého Boha, ktorého oni našli v jasičkách. Klaňaj sa Mu, uponiž sa pred Ním, obetuj sa Mu, prijmi Ho do srdca svojho.

Druhá sv. omša slúži sa na úsvite a menuje sa i pastierskou; lebo o tomto čase prišli pastieri k jaslám, v ktorých ležal novonarodený Vykupiteľ. Táto svätá omša pripomína nám časové narodenie Pána Ježiša Krista z Panny Márie v staji Betlehemskej. Vchod jej má slová Isaiáša proroka (9; 6.): «Dnes nám vzišlo všetko; lebo narodil sa nám Pán: a nazvané bude meno Jeho Podivný, Radca, Boh, Knieža pokoja, Otec budúceho veku, ktorého kráľovstvu nebude konca.» I slová Žalmistu (92.) má vchod tejto svätej omše: «Pán kraľoval oblečený krásne, obliekol sa Pán v silu a prepásal sa.» O tomto narodení v plnosti času Spasiteľa sveta z Panny Márie spieva hymna (chválospev) cirkevná takto:

«Spomni, Stvoriteľa sveta,
Žes' z svätého lona Panny
Podobu vzal tela nášho,
Keď's sostúpil s trónu Svojho.
Svedkom toho je deň dnešný,
Ktorý vracia sa výročné,
Že si vyšiel z lona Otca,
Jako spása tohto sveta.»

Pán Ježiš prišiel k nám ľudom, jako lúč svetla. Lúč vychádza zo slnca, zostáva v slnci a prenikne sklo, ale nezlomí ho, a svieti, i vydáva teplotu v obydlí našom na zemi. Tak Pán Ježiš Kristus zostával s Otcou, i sostúpil v lono prečistej Panny, neporušil panenstvo jej, čisté jako sklo, a narodil sa medzi ľuďmi v Betleheme. Anjel oznámil ponocujúcim pastierom narodenie Boho-Človeka a oni išli, — chudobní, pokorní, prostého srdca, — do staji Betlehemskej, našli Dieťa, ovinuté plienkami v biednych jaslách: a klaňali sa Mu i velebili Boha. Na to máme sa rozpomätať pri druhej sv. omši.

Tretia sv. omša slúži sa za bieleho dňa, na znamenie, že narodenie Pána Ježiša Krista rozohnalo tmú nevedomosti a prinieslo jasný deň poznania Boha, a že sa môže duchovné narodenie Ježiša Krista každú hodinu a v každom okamihnutí stať v pobožnej duši ľudskej. Preto opakuje vchod tejto sv. omše slová proroka Isaiáša (9; 6, 7): «Maličký narodil sa nám, a Syn daný je nám. A vložené je kniežatstvo na rameno Jeho, a nazvané bude meno Jeho: anjel veľkej rady.» Ano, vchod má i slová Žalmistu (97; 1.): «Spievajte Pánovi novú pieseň; lebo učinil divné veci!» O tomto duchovnom narodení Spasiteľa v nás spieva hymna cirkevná:

Jeho hviezdy, zem i more,
Vše čo hýbe sa pod slncom,
Jak Pôvodcu novej spásy
Novou piesňou pozdravuje.
A my, ktorých svätocudná
Vlna krve Tvojej zmyla,
V narodenia Tvojho deň
Vzdávame vďak chválospevom.
Ježišu, buď sláva Tebe,

Ktorý zrodil si sa z Panny,
Rovne Otcu, svätému tiež
Duchu po vše veky vekov.

Amen.»

Táto sv. omša pripomína nám teda duchovné narodenie Pána Ježiša Krista, skrze ktoré sa rodí v nás duchovne; predstavuje nám Boho-Človeka v spôsoboch chleba a vína, ktorý vchádza do každej spravodlivej duše. Ved' Pán Ježiš veľmi túži prebývať v srdciach ľudských, keď riekol: «Rozkošou Mojou je, byť u synov ľudských.» Zdá sa nám, jako by najmä dnes volal k nám, jako niekdy volal na Zachea (Lukáš 19; 5.): «Dnes v dome tvojom mám zostať! A zase, keď riekol apoštolom (Ján 14; 23.): «Jestli Mňa kto miluje, i Otec Môj bude ho milovať, a prideme k Nemu a založíme si príbytok u neho.» Veľké a krásné je tajomstvo — Sviatosť oltárna. Hľa, v Dieťatku v jaslách Betlehenských skrytý bol všemohúci Boh: a pastieri i králi, osvietení vierou, klaňajú sa Mu! V malej hostii, v dome chleba (Betlehem — dom chleba!), vo svätostánku na oltári skrytý je ten istý Spasiteľ, ktorý odpočíval v jaslách stajie Betlehemskej! Kresťane, pokľakni a kor sa, jako pastieri pri jaslách Betlehenských, Pánovi a Spasiteľovi svojmu; i pros Ho, aby vstúpil v dušu tvoju a narodil sa v nej, i preporodil teba k večnému životu.

Modlitba.

Ó Bože, Otče nebeský, ktorý si chcel, aby sa nám biednym, ztrateným ľudom jednorodený Syn Tvoj, Prostredník náš a Spasiteľ, narodil z nepoškvrneného panenského života Márie, ďakujeme Tebe z celej sily svojej, srdcom i ústami za túto nevýslovnú milosť, a prosíme Teba čo najpokornejšie, aby si ráčil vždy zachovať v nás živú pamiatku jej, udeliť nám skrze túto potešenia a sily v pokušeniach, aby sme Tebe slúžili vo všetkej svätosti až do konca, Teba chválili a zvelebovali. O to prosíme Teba skrze jednorodeného Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho, ktorý s Tebou i s Duchom svätým žije a kraľuje po všetky časy až na veky vekov. Amen.

Sv. Anastásia, mučenica.

Dnes 'oslavuje sv. cirkev i blahoslavenú pamiatku sv. Anastásie, o ktorej hovorí Simeon Metafrastes, k najvznešenejším, najkrajším a najmúdrejším dcéram rímskym.

Sv. Anastásia narodila sa koncom tretieho storočia v staroslávnom Ríme. Otec jej bol pohanom a bohatým i cteným veľmožom. Matka jej bola nábožnou a horlivou kresťankou. Vznešená matka dala ju pokrstiť hneď po narodení: čo toho času bolo zriedkavosťou, keď najviac iba dospeli a vo viere dokonale vyučení ľudia bývali krstení. I starala sa od najútľejšieho veku jej o jej kresťanské vychovávanie. Toho času žil v Ríme veľmi nábožný a učený kňaz, ktorému meno bolo Chrysogonus. Tento muž Boží horlil usilovne pre šírenie sv. cirkve v tomto svetovom meste. A nábožná vznešená Rimanka dala si vychovávať tomuto svätému vyznavačovi dcérku svoju. A tak pod múdrou správou sv. Chrysogona dostala sa sv. Anastásia na vysoký stupeň dokonalosti kresťanskej a zavčasu zasvätila život svoj službe Božej. — Pohanský otec prinútil dcéru za pohana Publia, ktorý požíval veľkú vážnosť u cisára Diokleciana, i bol veľkým nepriateľom kresťanov. Sv. Anastásia mala trpký život v manželstve, znášala veľmi mnoho; ale zachovala nevinnosť svoju panenskú. Surový pohan vysmieval sa z nej, trýznival ju v zlosti, mučil hladom, uväznil v izbách domu svojho a zabraňoval skrze

úslužných sluhov, aby nevychádzala z domu. Ona tajne našla si spôsob uniknúť z domu a vyhľadávať horlivých vyznavačov a mučeníkov, ktorí väznení boli a hladom trápení v žalároch rímskych. Ona podplácala žalárnikov a strážcov, aby mohla navštevovať trýznených bratov a sestry v Kristu. Kedykoľvek vstúpila do žalára, hodila sa k nohám svätých trpiteľov, aby obsiahla požehnanie od nich; umývala im nohy a ruky; riadila hlavu ich; strihala im vlasy; odmývala usadlú krv; obväzovala rany, ktoré úctivé ľúbala; podávala im čisté prádlo; zaopatrovala ich pokrmom a všetkým, čo potrebovali.

Keď pohanský manžel dozvedel sa o týchto skutkoch lásky, rozzlobil sa ešte viac na sv. Anastásiu a nútil ju, aby sa šatila hrdo, jako iné vznešené Rimanky a navštevovala s ním plesy a krvavé divadlá. Služobnica Božia nedbala na to, nosievala skromné kajúcne rúcho a neprestávala tajne podporovať trpiacich kresťanov. Publius uväznil ju v tmavom, prísno stráženom žalári v dome svojom a dal jej iba toľko pokrmu donášať, že by nezomrela hladom.

Toho času uväznený bol i horlivý učiteľ kresťanský sv. Chrysogonus s mnohými vyznavačmi v Ríme. Uväznená doma sv. Anastasia nemohla pomáhať učiteľovi svojmu; ale podarilo sa jej aspoň písomne preukazovať mu povďačnosť svoju a ubezpečovať ho, že chce žiť neprestajne v službe Božej. I písala mu dva listy zo žalára svojho, na ktoré sv. Chrysogonus dojímavé odpovedal, i prorokoval jej, že «na búrku nasledovať bude utíšenie, za tmou svetlo, za mrazami zimnými vyjasnenie jarné,» jako to čítať možno v životopise jeho. (Pamiatka smrti jeho mučeníckej slávi sa dňa 24. novembra). Boľasť necítila nad tým, že pozbavená bola skrze žalár obcovania s ľuďmi vznešeného sveta, lebo márný svet nevábil ju; ale to zarmucovalo ju, že nemohla pomáhať uväzneným vyznavačom a najmä sv. učiteľovi Chrysogonovi. Často vzdychávala k Bohu o voľnosť a o oslobodenie. Neľudský manžel utiahol jej i suchý chlieb, ktorým udržiavala biedne posiaľ život svoj a iba divom Božím zachránená bola pri živote. Svätá myslela, že nezadlho zomre hladom; ale predpovedanie sv. Chrysogona vyplnilo sa čiastočne skoro. Cisár Dioklecián vyslal manžela jej Publia jako povereného poslanca na dvor kráľa Peršského. Ukrutník naložil sluhom, aby manželku jeho sv. Anastásiu prísne strážili a sužovali, i odišiel na ďalekú cestu do cudziny. Na ceste zomrel náhle Publius a sv. Anastasia bola oslobodená od trápenia, dostala nazpät všetky statky svoje a mohla štedre podporovať svätých vyznavačov a mučeníkov, ktorí boli žalárovani. I konala horlivú službu lásky, vyhľadávala uväznených kresťanov, podplácala žalárnikov, aby ich nesužovali, odkupovala telá sv. mučeníkov, aby počestne mohla ich pochovávať; ulavovala biedu sirôt, pozostalých po sv. mučeníkoch, vdôv a chudobných kresťanov.

Krvavý nepriateľ kresťanov, cisár Dioklecián, zdržoval sa v meste Akvileji a tam zúril proti kresťanom a vylieval krv mučenícku. Keď sv. Chrysogonus neprestával ani v žalári rímskom ohlasovať slovo Božie a posilňovať vo sv. viere ostatných uväznených kresťanov, dal cisár doviezť ho s druhými vyznavačmi do Akvileje, i usiloval sa získať ho pohanstvu sľubami a hrozbami. Sv. Anastasia zbadala, že v Akvileji je pekné pole pre horlivosť jej. I opustila Rím a ponáhľala sa do Akvileje, aby i tam preukazovala služby lásky uväzneným vyznavačom a najmä učiteľovi svojmu sv. Chrysogonovi. Sv. učiteľ kresťanský zotrúval neohrozene pri vyznávaní sv. viery a ukrutný tyran Dioklecián dal ho zoť ať dňa 24. novembra roku 303. Telo sv. mučeníka bolo hodené do mora. Sv. Anastasia a zbožný kňaz Zoilus našli telo jeho na brehu morského a pochovali ho počestne pri dome, ktorý patrila sv. Zoilovi.

Po vykonanej službe lásky umučenému učiteľovi sv. Chrysogonovi, odišla sv. Anastásia do Macedónie, aby tiež i tam pokračovala v konaní skutkov milosrdenstva; lebo i tam zúril ukrutný Dioklecián proti kresťanom. V tridsiaty deň po mučeníckej smrti svojej zjavil sa sv. Chrysogonus zbožnému kňazovi Zoilovi a oznámil mu, že nezadlho obsiahne odplatu za láskavú službu, ktorú preukázal ostatkom jeho a že o deväť dní podstúpia smrť mučenícku i sestry jeho; i naložil mu, aby to oznámil sv. Anastásii i aby táto pripravovala tie sväté sestry ku tejto milosti Božej. A to sa i stalo.

V Macedónii preplnené boli žaláre toľkými sv. vyznavačmi, že na rozkaz cisára Diokleciána častoráz povraždená bola čiastka ich iba preto, aby mohli byť druhí kresťania žalárovaní. Jedného dňa prišla sv. Anastásia do žalára, ktorý bol takýmto spôsobom vyprázdnený. Keď nenašla žiadneho sv. vyznavača, začala vzdychať a nariekať. Strážcovia spýtali sa jej, prečo žiali. Ona smele odpovedala, že preto boľastne narieka, pretože nemôže pomáhať sluhom Kristovým, ktorých vieru nasleduje a vyznáva. Keď to počul prítomný úradník cisársky, poznal, že je kresťankou, dal ju chytiť a zaviesť ku Florusovi, miestodržiteľovi Illyrie.

Florus spytoval sa sv. Anastásie po mene jej, po vlasti, i po rodine. A keď počul, že je vdovou Publiovou, usiloval sa všemožne, aby ju naklonil k zapreniu sv. viery. Márné bolo namáhanie jeho. Neopovážil si mučiť ju; lebo Dioklecián zakázal bol trýzniť v tej krajine vznešené ženy a panny. I poslal miestodržiteľ sv. Anastásiu ku Diokleciánovi, aby sám naložil dľa vôle svojej. Ukrutný cisár, ktorý bol veľmi lakomý a viac miloval zlato než bôžkov, spýtal sa sv. Anastásie: «Jako nakladáš s bohatstvom svojím?» Sv. Anastásia odpovedala: «Keby bolo mi niečo pozostalo z majetku môjho, nebola by som sa tak chytro prezradila: ale bola by som v tichosti pokračovala v podporovaní sluhov Učiteľa Božieho. Ale keď som už celkom vyčerpala dôchodky svoje a nie som v stave pomáhať im, teraz ponúkam dobrovoľne telo svoje na obeť pravému Bohu. Veď najväčšou túžbou mojou je, aby som bola účastnou na utrpení tých, ktorým po-deľovala som bohatstvá svoje.» Tyran nebol v stave chápať takúto múdrosť vznešenej kresťanskej ženy a myslel, že je na mysli pomätenou. I poslal ju nazpät k miestodržiteľovi Florusovi. A tento odovzdal ju sudcovi, ktorý mal ju priviesť k zapreniu sv. viery.

Pohanský sudca usiloval sa premôcť sv. Anastásiu skvelými sľubami, a zase strašnými hrozbami. Sv. vyznavačka bola stálo vo sv. viere. I dal jej sudca tri dni času na rozmyslenie a riekol, že, keby nestala sa povolnou, dá ju ukrutne mučiť. Svätá Anastásia odpovedala: «Na čo sú mi tri dni? Nalož so mnou hneď tak, ako by sa boli už pominuly; lebo ani vtedy nebudem ináč smýšľať a hovoriť. Nenávidím modly vaše a vzdorujem bohaprázdny rozkazom cisárovým: nikdy nebudem obetovať smiešnym bôžkom, ale chcem prinášať obeť iba Pánu Ježišovi a hotová som zomrieť pri vyznávaní božstva Jeho a právd, ktoré zvestoval svetu.» Táto smelá odpoveď nepri-skorila umučenie sv. Anastásie. Sudca dal ju odvieť do žalára a poslal k nej pohanské ženy. Tieto usilovali sa prehovoriť sv. Anastásiu a každým spôsobom nakloniť ku modlárstvu. Ale všetko namáhanie bolo márné. Sv. Anastásia za tri dni zotrvala pri pôste na modlitbách, aby posilnila sa k poslednému boju so zaslepenosťou pohanskou. Na tretí deň dal si ju predviesť sudca. A keď dotknúť chcel sa jej hriешnym spôsobom, odsotila ho od seba. A trestajúca ruka Božia zasiahla pohana: v okamihu oslepol a o niekoľko minút svalil sa mŕtvý na zem.

Keď to dopyčul Florus, dal si predviesť zo žalára po nejakom čase sv. Anastásiu, i riekol jej dôverne, že môže žiť vôľne dľa viery svojej, keď mu vydá poklady svoje, ktoré ukrýva. Svätá

Anastásia dala sa hovoriť lakomému pohanovi: «Keby nachádzal si sa v biede, nuž pomáhala by som ti s takou láskavosťou, s jakou uštedrovala som druhých chudobných. Ale ty si boháč a nemožno mi ti podať z tých prostriedkov, ktoré nadelila mi prozreteľnosť Božia ku pomoci bedárom. Pravda je síce, že žiješ v chudobe duševnej, že nemáš milosti Božej; ale túto udeľuje Boh iba tým ľuďom, ktorí vrúcne žiadajú si ju od Neho.»

Po týchto slovách dal Florus hodiť sv. Anastásiu do tmavého žalára a nedal jej žiadneho pokrmu. V tomto trápení zjavila sa častejšie sv. Anastásii družka jej sv. Teodata, ktorá drier vykrvácala s tromi dieťkami v meste Nicei v Bithynii, a priniesla jej útechu. Sv. Anastásia spýtala sa sv. mučenice: «Jako možno je tebe s druhého sveta navštíviť mňa?» Sv. Teodata odpovedala vo videní: Boh popriava niekedy duším mučeníkov navštevovať tých, ktorí sú im milí, aby potešovali ich a pohovorili si s nimi.»

Keď Florus po troch dňoch uzrel sv. Anastásiu zdravú, jakoby bola požívala najlepšie pokrmy, myslel si, že je oklamáný, i dal ju odvliecť do strašnejšieho žalára. Ale ani tu neztratila svätica veselú myseľ svoju; ale zvelebovala milostivého Boha chválospevami.

Za mesiac potom trýznil sudca svätú vyznavačku v žalári a posielal jej s času na čas kúsok suchého chleba a trochu vody. I dal odvliecť ju na loď s inými kresťanmi a dvadsiatymišiestimi pohanmi, ktorí boli pre zločiny odsúdení k smrti. Loď, na ktorej sa nachádzali odsúdenci, poprevŕtaná bola na mnohých miestach, aby voda do nej mohla vniknúť; i začala sa plaviť pomaly na široké more. Záhuba lode bola istá. Nezadlho začaly sa vlny valiť na palubu lode a ju prikrývať. Tu zjavila sa svätá Teodata nad vetridlami (plachtami lodnými) a pochytila kormidlo: oslobodila loď od utonutia a priviedla šťastne k brehu morskému, že nikto nezahynul. Tento zázrak zapríčinil, že dvadsaťšesť pohanov, ktorí mali zahynúť za zločiny svoje, činilo pokánie, stali sa kresťanmi a došli šťastia, že o tri dni za horlivé vyznávanie učenia Ježiša Krista zomreli smrťou mučeníckou.

Miestodržiteľ Florus odsúdil sv. Anastásiu do vyhnanstva s dvesto kresťanskými mužami a sedemdesiatimi ženami a pannami na ostrov Palmaria (či Palmyra). Všetci títo horliví vyznavači Kristovi zomreli tu po mnohom trápení smrťou mučeníckou.

Svätá Anastásia bola najprv ukrutne mučená, potom odsúdená na smrť ku spáleniu. Na hranici drevenej priviazaná bola ku trom stĺpom, drevo bolo skrze kata podpálené, a keď prespevovala chválospevy, začalo horeť i nevinné telo jej a duša uletela hore do vlasti nebeskej, aby tam večne prebývala a veselila sa s tými vyznavačmi a mučeníkmi, ktorých v živote pozemskom láskavé a štedre podporovala. To sa stalo dňa 25. decembra roku 304 za panovania ukrutného cisára Diokleciána.

Ostatky svätej Anastásie sobrala vznešená kresťanská panička a uložila ich po-čestne v záhrade svojej do matky zeme. A keď prestalo krvavé prenasledovanie kresťanov v ríši rímskej, dala táto vznešená a bohatá kresťanka vystaviť v Ríme nádherný chrám k úcte sv. mučenice Anastásie, v ktorom uložené boly sväté ostatky jej a posiaľ sa prechovávajú. Meno sv. Anastásie spomína sa od najstarších časov v Kánone (modlitbách) pri sv. omši.

Poučenie.

Sv. Anastásia bola povďačná učiteľovi svojmu sv. Chrysogonovi, až do smrti jeho mučeníckej, že ju vyučil v pravdách svätého náboženstva. Ona vedela, že, keď sv. náboženstvo nakladá, aby sme odplácali zlé dobrým, treba je tiež, aby sme odplácali i dobré dobrým, alebo

aby sme aspoň boli povďačnými. Oj, jak zahanbuje pažravý lev nevďačníkov! Otok Andronik ušiel pánovi z Ríma a dostal sa šťastne do Afriky, do vlasti levov. Keď vstúpil do lesa, uzrel ležať veľkého leva. Zarazil sa a triasol sa strachom pred pažravou šelmou. Lev nehýbal sa a zdal sa nevšimáť si nastrašeného človeka. Otok priblížil sa a zbadal, že lev drží dlabu do výšky a cíti veľkú boľasť; lebo veľký trň prebodol ju. I vytiahol mu veľký trň z rozjatrenej dlaby a obviazal ju. Lev vyskočil od radosti a prevádzal Andronika až na kraj lesa. Stalo sa časom, že i Andronik i lev boli chytení. Andronika zaviedli pánovi, leva do divadla (amfiteatru). Nahnevaný pán vydal uskočeného otoka na smrť; mal byť predhodený levom v divadle. Klietka otvorila sa a lev skočil pred samého Andronika. Všetci diváci pozerali zvedave. A hľa, lev položil sa k nohám otrokovým a jako pes krútil chvostom. Andronikovi, ktorý vyrozprával udalosť, darovaný bol život i vďačný lev, ktorého smel ukazovať za peniaze. Hľa, kresťane, divý zver je povďačným, a ty mal by si zabúdať na dobrodenie, ktoré udelil ti Boh, rodičia, dobrodincovia?!

Sv. Anastásia trpela mnoho príkoria od manžela svojho; ona vedela, že Boh nariadil, aby muž panoval a manželka bola poddanou. Sv. Františka Salezského milovali veľmi rodičia, najmä zbožná matka, ktorá ho vychovávala. Otec, gróf, chcel poslať ho do Padovy, aby sa učil právam. Ťažko prišlo grófke prepustiť miláčka svojho; ale ona uposlúchla; lebo mala zásadu poslúchať manžela. Manžel vždy udal dôvody, prečo rozkazuje. Tak to má byť v každom manželstve! Manželka má poslúchať; manžel múdre rozkazovať. Ale trápny život svätej Anastásie poučuje nás tiež, že pravoverní kresťania nemajú uzavierať manželstvá s nevercami alebo bludovercami. Sv. Otcovia neodobrovali, ba zakazovali veriacim, aby neuzavierali miešané stavy manželské s pohanami alebo i s bludovercami; lebo taký miešaný sväzok nie je potvrdený a posvätený ani so strany Božej, ani so strany sv. cirkve, a kresťanský život a cit býva obrázaný takým miešaným sväzkom. Preto hovorí učený Tertullian: «Keď majú byť vydržiavané shromaždenia služieb Božích, vtedy určí muž (inoverec) ten deň k upotrebeniu kúpeľa; keď má byť zachovávaný pôst, nuž pripraví hostinu; nikdy nevyskytujú sa väčšie prekážky skrze domáce práce, než práve vtedy, keď povinnosti kresťanskej lásky vyvolávajú manželku z domu: kde-že má viera jej nachádzať potravu, kde-že je posilnenie ducha, kde-že požehnanie Božie?»

Modlitba.

Vyslyš, ó Pane Bože, ľud Svoj, ktorý spolu so svätými, za nás orodujúcimi, vzýva Teba, aby si skrze zásluhy svätej služobnice a mučenice Svojej Anastásie potešil nás v tomto živote pozemskom pokojom a poprial nám dostať sa do večného blahoslavenstva. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

26. decembra.

Sv. Štefan, diakon a prvý mučeník.

Druhý sviatok vianočný zasvätený je sv. Štefanovi (Ovenčenému), prvému diakonovi prvej cirkevnej obce Jeruzalemskej a prvému mučeníkovi, preto že on prvý vylial krv svoju pre Krista Pána. Dnes sv. cirkev povoláva nás: «Na-rodenému Kristovi, ktorý dnes korunoval (ovenčil) blahoslaveného Štefana, poďte sa klaňať!» Na to vzťahujú sa i slová Žalmu (118.) vo vchode sv. omše: «Kniežatá se-dajú, a proti mne rozprávajú sa, a bezbožní prenasledujú ma: pomôž mi Pane Bože môj, lebo služobník Tvoj cvičí sa v spravodlivostiach

Tvojich!.....Blahoslavení nepoškvrnení na ceste, ktorí chodia v zákone Pánovom.» O tomto svätení pamiatky prvého mučeníka spieva hymna cirkevná:

Bože, bojovníkov Svojich
Lós i venec, odmena tiež,
Zločinu pút zbav nás, ktorí
Chválime dnes mučeníka.
Hľa, veď tento slasti sveta,
Lahodiace jedlá klamu
Zhŕdal, kým žil v tele svojom,
A tak dostal do neba sa.
Muky znášal bohatiersky,
Dotrpel tiež v zmužilosti,
A keď vylial pre Teba krv,
Vládne teraz večnou slávou.
Preto, najsvätejší Bože,
Prosíme Ťa unížené:
V triumfu deň mučeníka
Odpusť viny služobníkov!
Nech je chváľa, večná sláva
Otcu, Synovi tiež rovne,
Spolu Duchu svätému tiež —
A to až na veky vekov.
Amen.»

A tak sv. Štefan mučeníckou smrťou svojou prvý narodil sa k večnému blaženému životu. A sv. cirkev preto ustanovila slávnosť jeho na dnešný deň vianočný.

Sv. Štefan (grécky Stefanos, koruna, venec) bol rodom Žid a náležal medzi učeníkov slávneho učiteľa židovského Gamaliela. Keď Pán Ježiš začal verejne učiť a poslanie Svoje dokázal zázrakmi, stal sa sv. Štefan horlivým sprievodcom a poslucháčom Jeho, i bol prijatý medzi sedemdesiatich dvoch učeníkov Jeho.

Po vystúpení na nebe Spasiteľa sveta ohlasovali sv. apoštolovia, osvietení Duchom svätým, evanjelium a zamestnávali sa najmä vyučovaním v kresťanskom náboženstve. Keď počet učeníkov Kristových vždy vzrastal, reptali a ponosovali sa niektorí kresťania, ktorí grécky hovorili a z pohanstva pristúpili ku sv. viere, že vdovy ich pri každodennom podeľovaní milodarov ukrivdené bývajú; lebo pri vzrastaní veriacich množila sa i starosť o zaopatrovanie chudobných. Skutky apoštolské hovoria o tom takto takto (Sk. ap. 6; 1—5.): «V tých dňoch, Týchto pred-že vdovy ich zanedbávané boli pri každodennom podeľovaní. Vtedy dvanásť (apoštoli) svolali množstvo učeníkov a riekli: Nesluší sa, aby sme my opustili slovo Božie a starali sa o stôl. Preto, bratia, vyberte zpomedzi seba sedem mužov, ktorí majú dobrú povesť a plní sú Ducha svätého i múdrosti; týchto ustanovíme nad touto prácou. A my zase usilovní budeme v modlitbe a v službe slova.' A tá reč ľúbila sa množstvu. Veriaci vyvolili zpomedzi seba sedem diakonov ku zaopatrovaniu chudobných a na prvom mieste učeného, horlivého a zbožného Štefana. — Skutky apoštolské píše o tejto voľbe takto (6; 5—7.): «I vyvolili Štefana, muža plného viery a Ducha svätého, i Filipa a Prochora a Nikánora a Timona a Parmena a Mikuláša,

stúpenca židovského z Antiochie (t. j. rodáka z Antiochie ktorý prv keď rozmnožoval sa počet učeníkov, obrátil sa z pohanstva na vieru židovskú, vstalo reptanie Grékov proti Židom, preto, a potom stal sa kresťanom).stavili apoštolom, ktorí modlili sa a vkladali ruky na nich (t. j. posväcovali za diakonov, ktorým náležalo popri starosti o chudobných kázať slovo Božie, krstiť a podávať veriacim Sviatosť oltáru). A slovo Pánovo rozširovalo sa viac a viac, a počet učeníkov v Jeruzaleme rozmáhal sa veľmi; i veľké množstvo kňazov (židovských) poslúchalo dľa viery.» Ku tomuto vzrástaniu sa a rozširovaniu kresťanskej viery v Jeruzaleme prispievaly zázraky a veľké divy, ktoré sv. Štefan, mladý popredný diakon, plný milosti a sily, konal medzi ľuďmi. Tak vzrástala sv. cirkev a prekvetala za čas; ona vzrástala sa, jakoby z malého zrnka horčičného vo veľký strom, ktorý vždy ďalej rozširoval haluzy svoje. Ale tieto šťastlivé dni pokoja a mieru pre vyznavačov Pána Ježiša Krista netrvaly dlho; lebo boli skoro tmavými oblakami zahalené. Veď Spasiteľ božský sám predpovedal, že povstanú nepriatelia, ktorí budú vzdorovať vychádzajúcemu svetlu pravdy, a prenasledovať zvestovateľov sv. Evanjeliuma. I treba bolo vytrvalosti a neohrozenej stálosti vo svätej viere so strany učeníkov Kristových v oči hroziacim nepriateľom, aby zahnaná bola tma bludov a znášať sa mohli smelo prenasledovania početných a mocných nepriateľov sv. Evanjeliuma.

Sv. Štefan, mladistvý diakon a veľký vyznavač náboženstva Kristovho, objavoval všade a vždy veľkú a neohrozenú stálosť a touto stálosťou ozbrojený stal sa najzáslušnejším obrancom kresťanskej viery v Jeruzaleme. On sám obrátil z pomedzi Židov tak veľké množstvo na kresťanskú vieru, že ostatní Židia obávali sa úpadku synagógy svojej. Kedykoľvek pustili sa s ním do reči, nemohli odolať múdrosti a Duchu, ktorý mluvil skrze neho. Ačkoľvek svätý Štefan nebol apoštolom, ktorí mali povinnosti ohlasovať sv. Evanjelium dľa rozkazu Učiteľa nebeského všetkým národom, ačkoľvek vynakladal väčšiu časť času na rozdávanie milodarov medzi chudobných bratov a medzi sestry, nuž predsa našiel času k osvojeniu si znalosti sv. náboženstva v takej miere, že mohol umlčať celý zástup nepriateľov sv. Evanjeliuma.

Mnohí údovia židovských synagóg rozhodli sa bojovať proti zjavenej pravde Božej, i vyhľadávali spor so sv. Štefanom, aby ho zničili. O tomto boji nepriateľov Kristových so sv. Štefanom hovoria Skutky apoštolské takto (6; 9—15.): «I povstali niektorí zo synagógy, ktorá sa menuje Libertinská a Cyrenejská a Alexandrinská, a z tých, čo boli z Cilicie a z Asie⁴), i dohadovali sa so Štefanom. A oni nemohli odolať múdrosti a Duchu, ktorý tu hovoril (im). I navdali mužov, ktorí mali hovoriť, že slyšali ho mluviť rúhavé slová proti Mojžišovi a proti Bohu. Títo vzbúrili teda ľud a starších i zákoníkov; a oni sbehli sa, pochytili ho sebou a priviedli do vysokej rady. A postavili skrivodlivých svedkov, ktorí riekli: Tento človek neprestáva hovoriť rúhavé slová proti svätému mestu a zákonu; lebo počuli sme ho mluviť: Ježiš Nazaretský zničí toto mesto a zmení ustanovenia, ktoré nám podal Mojžiš!» Tak podvodne žalovali nepriatelia pred vysokou radou židovskou, ktorá rozhodovala a súdila vo veciach viery, na svätého diakona Štefana; ale on stál neohrozený a nadšenie nadzemské svietilo s tvárou jeho. Skutky apoštolské hovoria o ňom tLkto (6; 15.): «A všetci, ktorí sedeli vo vysokej rade, upreli zrak na neho a videli tvár jeho ako tvár anjela.» Veď milostivý Boh osvietil ho zvláštnym leskom, že nepriatelia jeho úžasom boli premožení, kým všetko nevypovedal k osláveniu Krista Pána a k zahanbeniu ich. Iba najvyšší kňaz riekol: «Či je tomu tak?»

⁴ Tí mali rozličné synagógy svoje v Jeruzaleme, aby v nich počuť mohli v reči svojej výklad slova Božieho.

A sv. Štefan dľa Skutkov apoštolských dal sa neohrozene hovoriť nadšenú a skvelú historicko-apologetickú reč, vzatú z kníh Starého Zákona, v ktorej vystúpil proti zarytosti židovskej, jako hriechu proti Duchu svätému, takto (7; 2—37.): «Vy mužovia, bratia a otcovia, počujte! Boh slávy ukázal sa otcovi nášmu Abrahámovi, keď bol v Mesopotamii, prv než býval v Chárane, a riekol mu: Vyjdi zo zeme svojej a z po-krevenstva svojho a pod' do zeme, ktorú ti ukážem! I vyšiel zo zeme Chaldecov a býval v Chárane. A ztadeto prt sídlil ho po smrti otca jeho do tejto zeme, v ktorej vy teraz bývate. A nedal mu žiadné de-dictvo v nej, ani na krok nohy; ale zaslúbil mu ju dať do majetku i plemenu jeho po ňom, keď ešte nemal syna. A Boh dal sa hovoriť mu: Plemeno jeho má byť cudzincom v cudzej zemi, a že budú nútení slúžiť iným a zle nakladané bude s nimi za štyristo rokov. A ľud (národ), ktorému budú slúžiť, Ja budem súdiť, pravil Pán; a potom vyjdú a Mne budú slúžiť na tomto mieste. I dal mu záväzok (zákon) obriezky; a tak splodil Izáka a obrezal ho ôsmeho dňa; a Izák Jakuba a Jakub dvanástich praotcov (patriarchov). A patriarchovia nenávideli Jozefa a predali ho do Egypta; ale Boh bol s ním. On vyslobodil ho zo všetkých úzkostí jeho, dal mu milosť a múdrosť pred Faraonom, kráľom egyptským, a ustanovil ho predstaveným nad Egyptom a nad celým domom svojim. I prišiel hlad na všetku zem egyptskú a chananejskú a veľké súženie; a otcovia naši nenachádzali pokrmu. A keď uslyšal Jakub, že by bolo obilie v Egypte, poslal ta po prvý raz otcov našich. A po druhý raz poznaný bol Jozef od bratov svojich a zjavený je rod jeho Faraonovi. I poslal Jozef a kázal prísť otcovi svojmu Jakubovi s celým pokolením jeho so sedem-desiatpiatymi dušami. I sostúpil Jakub do Egypta; a on zomrel, sám i, otcovia naši. A boli prenesení do Lichému a položení do hrobu, ktorý bol kúpil Abrahám za striebro (peniaze) od synov Hemorových, syna to Sichemovho. A keď približoval sa čas zaslúbenia, ktoré predpovedal Boh pri sahou Abrahámovi, vzrastal ľud a rozmnožoval sa v Egypte, až do času, kým nepovstal v Egypte druhý kráľ, ktorý neznal Jozefa. Tento nakladal úskočné s pokolením našim, trápil otcov našich, tak že nútení boli vykladať (odhadzovať) dietky svoje, aby nezostali pri živote. Toho času narodil sa Mojžiš; on bol milý Bohu a chovaný za tri mesiace v dome otca svojho. A keď bol vyložený, vzala ho dcéra Faraonova a vychovala si ho za syna. A Mojžiš vyučený bol vo všetkej múdrosti Egyptčanov; i bol mocným v slovách a v skutkoch svojich. A keď bol doplnil štyridsiaty rok svoj, napadlo mu na myseľ, že navštívi bratov svojich, synov israelských. A keď uzrel jedného trpieť bezprávie, zastal sa ho a tomu urobil dľa práva, ktorý trpel bezprávie, keď zabil Egyptčana. I domnieval sa, že bratia porozumejú, jako Boh chce im dať skrze ruku jeho vyslobodenie; ale oni to neporozumeli. A druhého dňa prišiel k ním, keď sa vadili; i chcel smieriť ich v pokoji a riekol: Mužovia, vy ste bratmi; i prečo ubližujete jeden druhému? A ten, ktorý robil bezprávie druhému, odsotil ho a riekol: Kto-že ustanovil teba predstaveným a sudcom medzi nami? Či snád' chceš ma zabiť, jako včera zabil si Egyptčana ? I ušiel Mojžiš pri tomto slove; a bol hosťom v zemi Madian, kde splodil dvoch synov. A keď minulo sa štyridsať rokov, ukázal sa mu anjel na púšti vrchu Sinai v plameni horiaceho kričku. Keď Mojžiš uzrel to, zadivil sa nad zjavením; a keď pristúpil, aby to videl, stal sa k nemu hlas Pánov, ktorý pravil: Ja som Boh otcov tvojich, Boh Abrahámov, Boh Izákov, Boh Jakubov. I zatriasol sa Mojžiš a neopovážil sa pozerieť. I riekol mu Pán: Vyzuj obuv s nôh svojich; lebo miesto, ktoré vidíš, je svätá zem! Videl som, videl trápenie ľudu Svojho, ktorý je v Egypte a uslyšal som vzdychanie ich, i sostúpil som, aby som vyslobodil ich. A teraz pod', chcem poslať ťa do Egypta. Tohoto Mojžiša, ktorého zapreli, keď hovorili: Kto-že urobil ťa predstaveným a sudcom? tohoto poslal Boh jako predstaveného a osloboditeľa skrze

anjela, ktorý ukázal sa mu v kričku. Tento vyviedol ich a učinil zázraky a divy v zemi egyptskej, a v Červenom mori, i na púšti za štyridsať rokov. Tento je ten Mojžiš, ktorý riekol synom israelským: Proroka vzbudí vám Boh z bratov vašich, jako mňa; tohoto poslúchajte!»

Takto dokazoval sv. Štefan shromaždeným zákoníkom zo sv. Písma Starého Zákona príchod Spasiteľa sveta. Oni zadivení mlčali a nepretrhovali ho v nadšenej reči. Potom bližšie začal poukazovať na Syna Božieho a na nepravosti Židov, keď ďalej hovoril (Skut. ap. 7; 38—50.) neohrožene takto:

«On je to, ktorý bol v shromaždení na púšti s anjelom, ktorý mluvil k nemu na vrchu Sinai a s otcami našimi; ktorý prijal slová života, aby ich dal nám; ktorého nechceli poslúchať otcovia naši, ale zavrhlí Ho, a odvrátili sa srdcami svojimi do Egypta, keď hovorili Áronovi: Urob nám bohov, ktorí by išli pred nami; lebo tomu Mojžišovi, ktorý vyviedol nás zo zeme egyptskej, nevieme, čo sa prihodilo! A oni v tých dňoch urobili teľa a obetovali obetu tej modle, a radovali sa nad dielom rúk svojich. Ale Boh odvrátil sa a opustil ich, aby slúžili vojsku nebeskému (t. j. modle Amonítov, ktorí vzývali slnce v podobe ľudskej s hlavou volskou), jako stojí napísané v knihe prorokov: Či ste Mi obetovali obety zabité a pokrmové na púšti za štyridsať rokov, dome israelský? Vy nosievali ste stánok Molochov, hviezdu boha svojho Remfam, podobizne, ktoré ste zhotovili, aby ste sa im klaňali; a Ja odvediem vás až za Babylon! Stánok svedoctva bol na púšti u otcov našich, jako im bol nariadil Boh, keď pravil Mojžišovi, aby zhotovil ho dľa podoby, jakú videl. Tento zanesli tiež otcovia naši, ktorí ho prijali, s Josuom do pozemnosti pohanov, ktorých Boh vyhnal pred tvárou otcov našich až do dňov Dávida, ktorý našiel milosť pred Bohom a prosil, aby mohol nájsť obydlie Bohu Jakubovmu. A Šalamún vystaval dom Jemu. Ale Najvyšší nebýva v domoch, zhotovených rukami, jako hovorí prorok: Nebe je Mne trónom a zase zem stoličkou nôh Mojich. Ktorý dom chcete Mi vystaviť? praví Pán; alebo ktoré miesto je sídlom odpočinutia Môjho? Či ruka Moja neučinila to všetko?»

Po týchto slovách začal hrmeť svätý Štefan na Židov, shromaždených vo vysokej rade, ktorí súdiť chceli ho pre vieru v Syna Božieho, prisľúbeného Vykupiteľa sveta praotcom a predpovedaného prorokami takto (Skut. ap. 7; 51—53.):

«Vy tvrdohlaví a neobrezaní na srdci a na ušiach! Vy vždycky protivíte sa Duchu svätému; jako otcovia vaši, tak i vy! Kto-rého-že z prorokov neprenasledovali otcovia vaši? Oni pozabíjali tých, ktorí predzvestovali o príchode Spravodlivého, ktorého zradcami a vrahmi teraz ste sa stali! Vy, ktorí ste dostali zák m skrze službu anjelov⁵), ale nezachovávali ste ho!»

Pri týchto pravdivých slovách, ktoré sv. Štefan smele metal zákoníkom a fariseom do očí, premenila sa rozhorčenosť ich v besnotu; i nechceli ho viac počúvať, ale škripali zubami. Ved' sv. spisovateľ Skutkov apoštolských hovorí (7; 54.): «A keď to slyšali, pukali sa v srdci svojom a škripali naňho zubami.»

Svätý diakon Štefan, plný Ducha svätého, pozrel k nebu, uzrel slávu Božiu i Ježiša stáť na pravici Božej, i riekol (Skut. ap. 7; 55.): «Pozrite, vidím nebesia otvorené a Syna Človeka stojaceho na pravici Božej!»

To nemohli nepriatelia Kristovi a Štefanovi viac zdržať. Sv. spisovateľ Skutkov apoštolských svedčí o besnote zákoníkov, fariseov a ostatných údov vysokej rady židovskej (7; 55.) takto: «A oni skríkli veľkým hlasom, zapchali si uši, i oborili sa jednomyseľne na neho.» A

⁵ To jest, skrze Syna Božieho, ktorý v Starom Zákone v podobe anjela i tiež anjelami sprevádzaný sa zjavoval a skrze anjelov oznamoval vôľu Svoju.

bez ďalšieho vypočutia, bez zákonitého odsúdenia vyvliekli ho von z mesta Jeruzalema, aby ho kameňovali ako bohorúhača. Ale sv. Štefan zostal stálym a verným viere svojej.

Keď rozbesnení Židia dovliekli sv. Štefana, jako dákeho zločinca potupeného von z mesta Jeruzalema, na popravné miesto, vyzliekli svedkovia, ustanovení od vysokej rady vrchné rúcha svoje a složili ich pri nohách mládenca, menom Šaula, učeníka slávneho farisea Gamaliela, drevného súdruha sv. Štefana, ktorý radoval sa nad kameňovaním priateľa svojho. A dľa obyčaje židovskej títo svedkovia hodili prví skaly na sv. diakona. Potom dali sa do kameňovania ostatní Židia. A sv. Štefan, doráňaný skalami na celom tele a zápasiaci so životom a smrťou, modlil sa: «Pane Ježišu, prijmi ducha môjho!»

Potom padol na kolená a zvolal veľkým hlasom: «Pane, nepokladaj im to za hriech!» A sv. spisovateľ Skutkov apoštolských dokladá: «A keď to povedal, usnul v Pánu.»

Bohabojní mužovia pochovali mrtvé telo sv. Štefana; smútok a plač kresťanov nad hrobom jeho bol veľký. Ved' svätý diakon bol prvým mučeníkom vo sv. cirkvi. Neskôr prenesené boli ostatky jeho z Jeruzalema do Ríma a uložené sú v chráme sv. Laurenca, slávneho diakona a mučeníka rímskeho.

Sv. Štefan, prvý mučeník, vyobrazuje sa jako mladík v rúchu diakona, jako kľáč s pozdvíženými k nebu rukami, keď Židia kameňujú ho pred bránou jeruzalemskou.

Poučenie.

Svätí Otcovia cirkevní vychvaľujú u sv. Štefana, prvého mučeníka, čistotu anjelskú, dokonalosť kresťanského obcovania, svätú a múdru horlivosť náboženskú, smelosť a stálosť až po boľastnú smrť a najmä nadovšetko lásku Božiu, ktorá ponúkala ho k tomu, že ešte i v okamihu ukrutnej smrti modlil sa za nepriateľov a vrahov svojich. O tejto láske píše sv. Gregor Veľký: «Tá láska je opravdivou, dľa ktorej milujeme v Bohu priateľa a pre Boha nepriateľa. A sv. Chrysostomus učí: «Keď nakladá sa i to, aby sme milovali nepriateľov; nuž vystríhaní predsa bývame, aby sme sa chránili pred nimi.» Sv. Štefan je verným nasledovníkom a obrazom Pána nášho Ježiša Krista v smrti. Ježiš bol usmrtený od Židov, tak tiež i sv. Štefan. Židia ukrižovali Spasiteľa, preto že vydával svedectvo o Otcovi Svojom Bohu, a tí Židia kameňovali tiež sv. Štefana, že vydával svedectvo o Pánu Ježišovi a predstavoval ukrižovanie Jeho jako zločin proti Bohu. Pán Ježiš modlil sa na kríži za nepriateľov Svojich: «Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!» A sv. Štefan modlil sa zase pri kameňovaní takto: «Pane, nepokladaj im to za hriech! Keď Pán Ježiš Kristus zomieral na kríži, zvolal: «Otče, do rúk Tvojich porúčam ducha Svojho! A sv. Štefan, keď zomieral, zvolal veľkým hlasom: «Pane Ježišu, prijmi ducha môjho! Oj, prekrásny príklad lásky kresťanskej!

Zkade pochádzala táto dokonalá láska sv. Štefana? Z viery! Sv. Štefan slávnostne prihlasoval sa k učeniu Spasiteľa sveta: preto bol plný milosti a sily. On nebál sa ani najstrašnejšej smrti mučeníckej! Sv. Ambróz píše: «Štefan bol kameňovaný; ale on videl nebesá otvorené a preto necítil rany, spôsobené kameňami.» On videl Pána Ježiša, ktorý mu ukazoval korunu, ktorá mala mu byť odmenou stálosti jeho! A sv. Anton Paduanský hovorí: «Svätému Štefanovi boli skaly, svätému Laurencovi mriežky, sv. Vincencovi žeravé uhlie milými. Prečo? Oni verili vo večnú odmenu v nebi.

Kresťane, máš vedieť, že iba pravá viera odchováva ľudí, plných milosti a sily, mučeníkov! Sv. Augustín píše: «Ustne a písomne dokázali sme, že kaderi nemôžu mať smrť

mučenícku, lebo nemajú kresťanského života, a že nie pokuta, lež príčina smrti činí mučeníkov.» Skoro za 300 rokov mučení boli prví kresťania od Židov a od pohanov pre vyznávanie pravej viery Kristovej. A až na časy naše honosiť sa môže sv. cirkev skoro každý rok mučeníkmi. Mučeník Štefan te Ganonakoa dokázal pred nemnohými rokami stálosť a zmužilosť, ktoré vriaďujú ho medzi prvých mučeníkov prvej sv. cirkve. Tento kresťanský Indián prepadnutý bol na poľovačke od pohanských Indiánov, menom Kajugas, i odvedený bol s manželkou a súdruhom do Onondagy, kde bol privítaný s diabolskou radosťou. I nútený bol behať radami pohanov, ktorí ho bičovali; potom mučený bol ukrutnejšie. On vyznal, že je kresťanom a že pokladá sa za šťastného podstúpiť i smrť za vieru svoju. Na tie slová vytrhali pohania Štefanovi nechty a odrezali časť prstov. Jeden z katov zvolal: «Modli sa!» Štefan riekol pokojne: «Ano, to urobím.» I pozdvihol sputnané ruky svoje a prežehnal sa hlasne.

Divosi začali vykrikovať, hodili sa na neho o poodtínali mu prsty do polovice. Rozbesnení divosi kričali: «Teraz sa modli!» A Štefan zase pozdvihol ruky k čelu. A zase napadli ho pohania a poodtínali mu ostatné kúsky prstov a nezanechali mu iba dlane na rukách. I bili ho ukrutne a volali, aby sa modlil. A on pozdvihol okyptené ruky a prežehnal sa. Divosi odťali mu ruky. A miesta, ktorých dotkol sa pri prežehnávaní na čele, na pleciach a na prsách porozrezávali mu nožami, aby zničili znaky nenávideného kríža. Potom mučili ho ohňom a priviazali ku stĺpu. Štefan radostne zvolal: «Nešetríte ma! Čím viac budem tu mučený, tým drahocenejšia bude koruna moja v nebi!» A diví pohania nešetrili ho; ale nemohli vynútiť z úst bohatiera kresťanského ani len jedno vzdychnutie. On stál tu nepohnute, pozdvihoval oči k nebu a duša jeho pohrúžená bola do modlitby! Keď začal mu vystupovať na čelo pot smrteľný, prosil o pokoj na okamihnutie. I spieval silným hlasom pieseň zomierajúceho, pieseň prosby za odpustenie mučiteľom. A divosi domučili ho, keď prosil milosť Božiu za nich. Tak zomierajú iba opravdiví učenici Kristovi! Sv. Augustín hovorí: «Opravdiví mučeníci sú tí, o ktorých hovoril Pán: Blahoslavení sú, ktorí trpia pre spravodlivosť. Teda nie tí, ktorí pre nespravodlivosť, pre zapríčinenú roztržku kresťanskej jednoty bývajú prenasledovaní; ale iba tí sú mučeníkmi, ktorí prenasledovaní bývajú pre spravodlivosť. Kresťane, buď stálym vo svätej viere, ktorú Ježiš Kristus potvrdil smrťou Svojou na ireve kríža a pre ktorú sv. Štefan bol kameňovaný.

Modlitba.

Všemohúci, večný Bože, ktorý si skrze krv svätého diakona Svojho, Štefana, posvätil prvú obeť mučeníkov: prosíme Teba, popraj, aby sme, čo slávime, i nasledovali, a tak sa učili milovať nepriateľov svojich; lebo toho narodeniny slávime, ktorý znal i za protivníkov svojich prosiť Pána nášho Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý žije kraluje s Duchom svätým teraz i na veky vekov. Amen.

27. decembra.

Sv. Ján, apoštol a evanjelista.

V tretí deň po narodení Spasiteľa sveta, Pána Ježiša Krista, oslavuje sv. cirkev blahoslavenú pamiatku svätého Jána, apoštola a evanjelistu a to preto, že sv. Ján zpomiedzi dvanástich apoštolov bol od Ježiša Krista zvlášte milovaný pre nevinnosť svoju, prostotu srdca, lásku, i pre stálu vernosť, ktorá nedala mu opustiť Učiteľa nebeského ani pri umučení Jeho, ale

viedla ho všade za Ním, tak že sám z apoštolov stál vedľa kríža, na ktorom umieral Spasiteľ sveta.

Svätý Ján, apoštol Ježiša Krista i evanjelista, narodil sa v mesta Bethsaide v Galilei asi roku siedmeho po narodení Spasiteľovom. On bol synom Zebedea a Salomy, ktorá bola horlivou učeníčkou Ježiša Krista, a s Máriou Magdalénou i s druhými ženami všade nasledovala Ho. Bratom mu bol sv. apoštol Jakub Starší (či Väčší). Celá rodina živila sa rybárstvom na jazere Genesaretskom (Tiberiadskom), jako spoločníci sv. Peter a brat jeho Andrej, sv. apoštoli.

Najprv stal sa učeníkom sv. Jána Krstiteľa. A keď tento poukázal na Ježiša, že On je «Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta,» nasledoval so súdruhom Andrejom hneď Ježiša a oba po celý deň zostali u Neho (Ján 1; 37—40.). Od tohoto prvého poznania tak mocne cítil sa byť pútaný k Pánu Ježišovi, že nezadlho na to, keď s otcom a bratom Jakubom na brehu jazera Genesaretského opravoval čerence (siete) a Spasiteľ ho povolal za učeníka, s bratom Jakubom opustil otca i všetko, čo mal, a nasledoval Ho, i neopustil viacej. Ved' bola už zbožná matka Salome rozžala v citlivom srdci útleho syna Jána nežnú túžbu po zaslúbenom a práve od všetkých lepších Židov očakávanom Messiášovi. Jaký teda div že potom, keď bol poznal vteleného Syna Božieho, ten zbožný cit jeho rozžiaril sa v horúcu plamennú lásku k Nemu, tak že celý horel iba pre slávu Jeho? A táto vrúca láska k Učiteľovi božskému objavovala sa pri každej príležitosti, tak že Kristus Pán nazval oboch bratov pre horlivosť ich «synami blesku (Boanerges)». Vekom bol sv. Ján najmladším zpočiatku sv. apoštolov; ale jakokoľvek bol mladý, predsa nezaostal za druhými apoštolmi čo do cnosti, zbožnosti a osvietenosti ducha. Pre nevinnosť srda svojho požíval najúprimnejšie priateľstvo a zvláštnu lásku Učiteľa božského, a on sám soznáva v Evanjeliume svojom, že on bol tým učeníkom, ktorého miloval Ježiš, isté je, že Pán Ježiš vyvolil si sv. Jána popri sv. Petrovi a Jakubovi za naj dôvernejšieho spoločníka. Ved' on bol prítomný s bratom svojím Jakubom a so sv. Petrom pri mnohých udalostiach, pri ktorých nebol prítomný žiadon druhý z apoštolov.

Svätý Ján bol prítomný so sv. Petrom a bratom svojím, Jakubom, keď Pán Ježiš uzdravil zázračne svokra Petrovu. On bol svedkom s týmito dvoma dôverníkmi Pánovými, keď vzkriesil k životu dcéru Jairovu a dokázal moc Svoju nad životom a smrťou. Pán Ježiš vzal sebou iba týchto troch sv. apoštolov za svedkov na vrch Tábor, kde zaskvela sa tvár Jeho jako slnce, kde svietilo rúcho Jeho biele jako sneh, kde zjavil sa Mojžiš a Eliáš v sláve a shovárali sa s Ním o smrti Jeho a hlas s neba dal sa počuť: (Mat. 17; 5. Sv. Peter 1; 17.): Toto je milý Syn Môj, v ktorom mám zaľúnie; Jeho poslúchajte! Sv. Ján a brat jeho Jakub boli to, ktorí žiadali si z veľkej lásky k Učiteľovi svojmu nebeskému, aby pršal oheň s neba na Samaritánov, ktorí necheli vpustiť do mesta svojho Pána Ježiša; ktorých On však pokarhal (Lukáš 9; 55,56.): «Neviete, čieho ste ducha; Syn Človeka neprišiel zatradiť duše, ale spasit'!» Keď Ježiš so sv. apoštolmi chcel držať poslednú večeru, naložil sv. Petrovi a Jánovi, ju prichystali pre Neho a pre sv. apoštolov. A keď pri poslednej večeri Spasiteľ riekol, že jedon z apoštolov zradí Ho, neopovážil sa spýtať sv. Peter, kto by to bol, ale dlal znamenie sv. Jánovi, ktorý odpočíval na prsiach Ježišových, aby sa Ho spýtal na meno toho zradcu. A sv. Ján bol prítomný na osobitnom mieste na vrchu Olivovom, keď Učiteľ nebeský potil sa v úskosti Svojej smrteľnej krvavým potom. Sv. Ján odprevádzal Pána Ježiša Krista do predsieň najvyššieho kňaza, áno až ku krížu na vrch Golgota (Kalváriu) a zotrval pod krížom Jeho až do smrti, keď všetci ostatní sv. apoštol i zo strachu rozutekali sa. Vtedy ukázalo sa, jak veľkú dôveru Pán Ježiš, visiaci na potupnom kríži, mal v milého učeníka

Svojho. Lebo keď uzrel Pán Ježiš matku Svoju, preblahoslavenú Pannu Máriu a učeníka Svojho sv. Jána, ktorého miloval, stáť pod krížom, riekol matke Svojej: (Ján 19; 26, 27.): «Hláš, syn tvoj!» Potom riekol učeníkovi: «Hláš, matka tvoja!» A on zaslúžil si toto vyznačenie stálosťou svojou, i lásku Spasiteľa sveta, ktorého neopustil ani v smrti.

Po smrti Pána Ježiša Krista vzal sv. Ján zarmútenú a preboľastnú matku Jeho, Pannu Máriu, k sebe a opatroval ju až do blahoslaveného usnutia. Sv. Ján pomáhal sňať s kríža Pána Ježiša a položiť na lono preboľastej matky Márie; odprevadil tiež mrtvé Telo Pánovo k hrobu a zažalil nad ním. Po vstaní z mrtvých osláveného Pána Ježiša Krista bol sv. Ján so sv. Petrom prvý pri hrobe; oni sklonili sa, nahliadli a sv. Ján vstúpil prvý do hrobu Kristovho, našiel plachty a zásteru, ktorou ovinutá bola hlava, ležať na jednom mieste, a sv. Ján veril, že Pán Ježiš vstal z mrtvých. Sv. Ján bol prvý z apoštolov, ktorý poznal Vykupiteľa, keď sa zjavil po vzkriesení Svojom sv. apoštolom, ktorí lovili ryby na jazere Genesaretskom; i riekol sv. Petrovi: «To je Pán!» Bolo to tiež vtedy, keď Pán Ježiš Kristus odovzdal sv. Petrovi správu nad celou sv. cirkvou a predpovedal mu, že bude pre Neho ukrižovaný, a sv. Ján stál blízko a načúval, že sv. Peter obrátil sa, a keď uzrel milovaného učeníka Pánovho, spýtal sa: «Pane, a čo tento? Na tieto slová odpovedal Pán Ježiš: «Chcem, aby on tak zostal, dokiaľ neprídem, čo tebe po tom? Ty poď za Mnou!

Po na nebe vstúpení Pána Ježiša Krista, keď už Duch svätý sostúpil bol na sv. apoštolov a naplnil ich milosťou Božou, vstupoval sv. Ján so sv. Petrom do chrámu jeruzalemského, aby sa modlili. A hľa, pri bráne sedel muž, chromý od narodenia, vyše štyridsať rokov starý, ktorý prosil ich o almužnu. Sv. Peter riekol (Skutky ap. 3; 6.): «Zlata a striebra nemám, ale čo mám, to dám tebe. V mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a choď!» A vyskočil zázračne uzdravený, stál a chodil, i vošiel s nimi do chrámu a tam sa prechádzal a od radosti poskakoval i zveleboval Boha. A keď zadivený ľud hrnul sa za sv. Petrom a Jánom do siene, ktorá sa menovala Šalamúnovou, dali sa neohrození sv. apoštolovia do ohlasovania slova Božieho. Sv. Peter privolať Židom takto: «Mužovia israelskí, čo sa divíte nad týmto, alebo čo-že hľadáte na nás, jakoby sme silou svojou alebo mocou boli urobili, aby tento chodil? Boh Abrahámov a Boh Izákov a Boh Jakubov, Boh otcov našich oslávil Syna Svojho Ježiša a viera, ktorá je skrze Neho, spôsobila celé toto zdravie pred tvárou všetkých vás!» Avšak pre hlásanie slova Božieho boli vzatí do väzenia od kňazov židovských a úradníkov chrámu. Na druhý deň sišla sa vysoká rada židovská a sv. apoštolovia boli vyšetrovaní pre ten zázrak. I spýtali sa ich najvyšší kňazi: «Jakou mocou, alebo v ktorom mene urobili ste to vy?» Sv. Peter odpovedal: «Známo buď vám i všetkému ľudu israelskému: V mene Pána nášho Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ktorého Boh vzkriesil z mrtvých, skrze Toho stojí tento pred vami zdravý. A niet v žiadnom inom spasení; ani nie je zaiste iné meno pod nebom dané ľuďom, skrze ktoré by sme mali byť spasení.» Vysoká rada židovská prepustila ich na slobodu; ale prikázala im, «aby nikdy nehovorili, ani neučili v mene Ježišovom.» Ale oni nedbali na ten zákaz a hovorili: «Či je to spravodlivé pred tvárou Božou, aby sme poslúchali viac vás, než Boha, súdte!» A ohlasovali zase smeľ slovo Božie, ako predtým. I boli preto opäť a opäť žalárovaní, vypočutí a bičovaní. Ale oni radovali sa, že boli hodní trpeť potupu pre meno Pána Ježiša Krista. Keď obrátený svätý Pavel prišiel do Jeruzalema, aby navštívil sv. apoštolov, našiel tam sv. Petra, Jána a Jakuba Mladšieho, bol potvrdený od nich za apoštola, aby pôsobil medzi pohanmi, i píše o nich v liste Galat'anom, že sú oni stĺpmi sv. cirkve. Keď v Samarii diakon Filip pokrstil mnohých, poslaní

boli zo sboru apoštolského sv. Peter a Ján, aby tamojším novokrstencom udelili sviatosť birmovania. Na to vrátil sa sv. Ján so sv. Petrom do Jeruzalema, a boli roku 51. prítomní na sneme cirkevnom.

Sv. Ján zostal dlho v Jeruzaleme a pracoval na obrátení Židov; aby s času na čas zašiel i ku pohanom do vzdialenejších krajín, aby ohlasoval sv. Evanjelium. Jemu ďakovať majú najmä Parthovia obrátenie svoje na vieru Kristovu. Mnohí myslia, že zdržoval sa ešte v Jeruzaleme, keď preblahoslavená Panna Maria vzatá bola do neba. Isto je, že roku 62 bol ešte v shromaždení svätých apoštolov v Jeruzaleme, kde na miesto sv. Jakuba Mladšieho, ktorý vylial krv, svoju pre Pána Ježiša, vyvolený bol sv. Šimon.

Keď sv. apoštolovia rozišli sa do rozličných krajín hlásať sv. Evanjelium, jako do Grécka a do Asie, i tiež do Itálie, vybral sa sv. Ján do Malej Asie. Tu obrátil sv. Ján horlivým ohlasovaním sv. Evanjelia a veľkými zázrakami mnoho tisíc Židov a pohanov na vieru Kristovu a pozakladal stolice biskupské v mestách Smyrne, v Pergame, v Thyalire, v Sardese, vo Filadelfii, v Laodicei a inde a ustanovil biskupov, ktorí účinkovali pod správou jeho. Sám usadil sa stále v ľudnatom meste Efeze roku 66 a z tade riadil všetky obce cirkevné v Malej Asii a navštevoval ich s času na čas a čo za dobré zdalo sa mu, ustanovoval v nich. Dobrota jeho nadzemská, ľudomilnosť a nevinnosť, ktoré skvelý sa na tvári jeho, i pomazanie Božie, ktoré mluvílo výrečnými slovami jeho, zajímalo srdcia všetkých ľudí. A bolo veľmi treba, aby v tých krajoch strážil nad vzráhajúcou sa sv. cirkvou tento horlivý apoštol Kristov, ktorý hlbšie vnikol do tajomstiev Božích, než ktorýkoľvek sv. apoštol alebo učeník Pánov, a ktorý na prsiach Spasiteľových bol napájaný múdrosťou a láskou nadzemskou. Veď počali v tých východných krajoch veľmi zavčas vystupovať bezbožní bludoverci a kaderi, jako zvláštne Ebion a Cerinth, ktorí náhľady svoje osobné natískať začali sv. cirkvi, i upierať Kristu Pánovi podstatu božskú. Sv. Ján varoval pred bludármi ovce svoje. I aby ukázal veriacim, jako treba strániť sa kacierov, ušiel z verejného kúpeľa v Efeze, keď tam našiel bezbožných kacierov Cerintha a Ebiona. I riekol učeníkom svojim: «Utekajme ztadeto, deti moje, aby nesrútilo sa na nás toto stavisko pre takúto zlú spoločnosť!»

Aby sv. Ján zachránil sv. cirkev od bludov, napísal sv. Evanjelium, v ktorom jasne a skvele dokázal, že Pán Ježiš Kristus je pravý Boh a človek spolu, že Slovo, jako nazýval Ježiša Krista, telom učinené je a prebývalo medzi nami, i dokonale osvetlil tajomstvo najsvätejšej nerozdielnej Trojice Božej. Veď on sám hovoril (20; 31.): «Toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, i aby ste veriac mali život v mene Jeho.» Sv. Hieronym hovorí, že sv. Ján začal písať toto sv. Evanjelium po verejnej modlitbe a prísnom pôste. On prirovnaný býva všetkým právom k orlovi. Veď on vznáša sa duchom svojím v ňom nad oblaky a hviezdy, nad anjelov a nad všetky stvorené veci, a to až k najvyššiemu tajomstvu pochádzania Syna od Otca. Mimo tohoto sv. Evanjelia, ktoré je doplnkom zprávy druhých sv. evanjelistov a zaoberá sa zvlášte tým, čo Kristus Pán učil, napísal sv. Ján tri listy, v ktorých dokazuje, že Pán Ježiš je pravý Boh a večný život, a v ktorých predovšetkým schvaľuje lásku k Bohu a k bližnému.

Ukrutný cisár Domician, ktorý prenasledoval kresťanov, počul o horlivom účinkovaní sv. apoštola. I dal ho chytiť, po-viazať a odvliecť z Efezu do Ríma. Tu nútil pohanský cisár svätého Jána, aby obetoval modlám. Svätý apoštol vyznal ne-ohrozene ukrižovaného Ježiša jako Syna Božieho. Preto dal ho Domician bičovať a vhoďiť do kotla, naplneného vriacim olejom. Sv. Ján poznamenal vriaci kotol znamením sv. kríža; i nestalo sa mu nič a z kotla vyšiel jako z kúpeľa. I

ohlasoval prítomnému ľudu učenie Ježiša Krista. Žretci pohanskí pripisovali tento zázrak čarom. To stalo sa v Ríme roku 95.

Rozhnevaný cisár Domician vypovedal sv. Jána do vyhnanstva na ostrov Pathmos, kde odsúdený bol s druhými kresťanmi, aby pracoval v baňach. S radosťou znášal sv. apoštol tieto muky. Tu zjavil mu milostivý Boh budúce osudy sv. cirkve, ktoré spísal v knihe svojej prorockej, pod názvom «Zjavenie.» Sv. Hieronym hovorí, že kniha «Zjavenie sv. Jána» obsahuje toľko tajomstiev, koľko slov je v nej a že naznačuje v tajomstvených obrazoch všetky prenasledovania, ktoré má podstupovať sv. cirkev až po príchod Antikrista a do konca sveta.

Rok na to zomrel cisár Domician a nástupca jeho na tróne rímskom, Nerva, prestal mučiť nevinných kresťanov. A tak i sv. Ján navrátil sa z vyhnanstva roku 96 zase do mesta Efezu ku veriacim svojim a s novou silou začal spravovať podriadené cirkevné obce. Podnikal ďaleké cesty ku cirkevným obciam, znášal nesčíselné trápenia, zápasil s mnohými nebezpečenstvami. Žiadna obeť nebola mu ťažkou, len keď mohol spasiť jedinú dušu.

Krásny príklad o horlivosti sv. Jána, keď išlo o spasenie duševné bližných, rozpráva nám Klemens Alexandrinský zo života jeho. Po navrátení do Malej Asie s ostrova Pathmosu prišiel sv. Ján do jedného mesta, kde uzrel nepokrsteného, nádeje plného mládenca. Tohto odovzdal tamajšiemu biskupovi ku ďalšiemu vychovávaniu a vyučovaniu vo svätom náboženstve. Biskup vzal mladíka do domu svojho a usilovne staral sa o zdokonálenie jeho vo všetkých kresťanských cnosťach. Potom pokrstil ho a udelil mu sviatosť birmovania. Neskôr zanedbal biskup starať sa o život mládencov. Tento dostal sa do zlej spoločnosti, bol svedený s cesty kresťanskej dokonalosti a klesal vždy hlbšie do bahna neprávostí a ťažkých hriechov; konečne upadol medzi lotrov a stal sa náčelníkom ich. Celý kraj triasol sa pred krvavou bandou zbojníckou; lebo páchala tie najväčšie ukrutnosti. Po čase prišiel sv. apoštol Ján do toho istého mesta a dopytoval sa u biskupa na nádejného mládenca, ktorého mu bol sveril. Biskup so žiaľom vyznal, že nádejeplný mladík upadol do zlej spoločnosti a stal sa zbojníkom. Svätý Ján roztrhol v žiali rúcho svoje, vzdychal a nariekal, i bijúc sa v prsia zvolal: «Ustanovil som ťa jako opravdivého strážcu nad dušou brata svojho a ty sklamal si mňa!» I žiadal od biskupa, aby mu zaopatril vodiča, i dal sa sv. apoštol na neschodných chodníkoch do hôr, ktoré boli obsadili povestní zbojníci. Stráž zbojnícka popadla svätého starca a s krikom i nadávaním vliekla ho k náčelníkovi. Keď krvavý zbojník uzrel svätého apoštola, naľakal sa od hanby a dal sa na útek. Deväťdesiat ročný starec bežal za ním a volal: «Synu, prečo utekáš pred otcom svojim? Oj, smiluj sa nado mnou a neboj sa! Ešte zostáva ti nádej na život; chcem dobre stáť za teba! Rád pretrpím, keď je treba, i smrť za teba, jako Ježiš podstúpil smrť za nás! Dušu svoju dal by som za dušu tvoju. Prestaň utekať a ver mi: Ježiš Kristus posiela ma k tebe!» Premožený takouto láskou zastal mladý muž, uprel zrak k zemi, odhodil zbroj, začal plakať a hodil sa do náručia svätému apoštolovi. Sv. Ján hodil sa zase k nohám kajúcnemu lotrovi, pobobožkal mu ruku, viedol ho nazpät do mesta medzi počestných ľudí, modlil sa a postil s ním a priviedol ho k cnostnému a zbožnému životu, tak že konečne prijatý bol medzi služobníkov sv. cirkve.

Kaderi dali piť sv. Jánovi otrovené víno. Svätý apoštol prežehnal kalich znamením sv. kríža, — a z neho zasypel vychádzajúci had. Preto v slávnostný deň jeho svätí sv. cirkev víno a kňaz rozdáva ho týmito slovami: «Piť lásku svätého Jána.»

A pre túto zázračnú udalosť maľujú ho tiež maliari s kalichom v ruke, z ktorého vychodí had. Prostota a nevinnosť srdca u sv. Jána javí sa i v tom, že jako deväťdesiat ročný starček

ihrával sa denne s koruptou a hľadiel ju. Istý poľovník divil sa nad tým. Sv. Ján riekol mu: «Prečo-že ty nemávaš vždy luk na kuši napnutý?» Poľovník odpovedal: «Preto, aby luk neztratil pružnosť a silu.» Sv. Ján riekol: «Dobre; ale nediv sa teda, keď vidíš, ako sa zabávam, aby myseľ moja tým schopnejšou bola ku konaniu povinností.

Sv. Ján horel cez celý život svoj horúcou láskou k Bohu a k bližným a túto lásku odporúčal i druhým ľuďom jako prvý zákon kresťanstva, bez ktorého plnenia všetky skutky sú márné a ničomné. On píše: «Ikeď hovorí niekto, že miluje Boha a nenávidí brata, ten je Ihár.» Preto tiež opakoval, keď pre vysokú starobu ani chodiť, ani dlho kázať nemohol a do shromaždenia veriacich nosiť sa dával, iba tieto slová: «Synáčkovia, milujte sa vspolok! A keď niektorí poslucháči sa spýtali, prečo bez prestania hovoríeva to isté, odpovedal: «Pán prikázal to, a keď iba to robíme, dosť je!» Sv. Hieronym poznamenáva na toto vyslovenie: «Táto odpoveď je celkom dôstojná veľkého Jána, milovaného učeníka Ježišovho; ona mala by byť zapísaná zlatými písmenami do srdca všetkých kresťanov.

Sv. Ján prežil všetkých sv. apoštolov. Milostivý Boh zdržoval ho u stáda jeho jako biskupa až ku počiatku druhého storočia: -veď on bol potrebný sv. cirkvi, aby porážal bludy a kacierstva, kým sv. cirkev nevzmohla sa a neupevnila pri toľkých nápadoch hmotných i duchovných so stránky neveriacich a zlostných Židov a zaslepených pohanov, najmä kacierov, jakými boli bezbožný Cerinth a Ebion, Doketi a Gnostici. Proti týmto kacierom hlavne napísal, jako spomenuto, i sv. Evanjelium, ktoré začína týmito slovami:

«Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol Slovo. Ono bolo na počiatku u Boha. Všetky veci skrze Neho učinené boly: a bez Neho nie je učinené nič, čokoľvek bolo učinené. V Ňom bol život, a život bol svetlom ľudí. A svetlo vo tmách svieti, a tmy Mu neporozumely. Bol človek, poslaný od Boha, ktorému meno bolo Ján. On prišiel na svedoctvo, aby svedoctvo vydal o svetle, aby všetci verili skrze Neho. Nebol on svetlo, ale aby svedoctvo vydal o svetle. Bolo svetlo opravdivé, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet. Na svete bol a svet skrze Neho je učinенý a svet Ho nepoznal.

On učil inými slovami: Ježiš Kristus je od večnosti, prv než Boh stvoril nebe i zem, z bytosti Otcovej zplodený Syn Boží. I nazýva Syna Božieho Slovom, dľa zvláštneho zjavenia Božieho (Zjav. 19; 11 —13.), aby poučil veriacich o pravom význame Jeho proti mylnému nadužívaniu jeho od Cerintha a iných bludárskych učiteľov. A toto slovo (Ježiš Kristus) bolo od večnosti nielen v bytosti Otcovej ale i u Otca, i naznačuje tým osobitnú rozličnosť alebo samostatnú osobnosť večného Slova. A toto večné Slovo bolo pravý Boh, jednej bytosti a priradenosti s Otcom. Všetky veci vidomé i nevidomé, nebeské i pozemské, skrze Slovo učinené sú nie jako nejakým nástrojom (demiurgom), ale rovnou a večne s Otcom pôsobiacou všemohúcnosťou. Všetok život anjelský a ľudský, vyteká z večného Slova jako zo žriedla (prameňa); Ono je život podstatný, večný, ktorý osvetľuje myseľ ľudskú k poznaniu večnej pravdy. A táto večná múdrosť a pravda svieti ľuďom vo tmách hriechu a nevedomosti (proti Gnostikom!) pohrúženým; ale veľká časť ľudí nedala sa a nedá sa tým svetlom osvietiť, lebo je zaslepená neverou a nesriadenými náruživosťami. Ján, ktorý krstil Pána Ježiša Krista, a vydal o Ňom svedoctvo, bol iba človek a nie Messiáš, alebo anjel (za jakého považovaný bol od bludovercov) a vyslaný bol na svet, aby pripravil ľud ku prijatiu Messiáša, Ježiša Krista, ktorý bol pravým svetlom, pôvodcom svetla, ktoré osvecuje rozum každého človeka, prichádzajúceho na tento svet, a svetlom viery a milosti tých, ktorých ráči uznať za hodných. Ježiš Kristus

zázračným spôsobom objavil sa na svete ako Bohočlovek, a svetskí ľudia, po svetských veciach túžiaci, neuverili v Neho čo v Messiáša, Spasiteľa svojho.

To je význam hlbokých slov sv. Jána, apoštola-evanjelistu.

Ku potvrdeniu učenia Božieho činil omilostený sv. apoštol a miláčok Pánov mnohé divy a zázraky najmä v meste Efeze, kde medzi inými znamenitejšími zázrakmi vzkriesil mŕtvého človeka k životu. On jediný zpočiatku sv. apoštolov nepodstúpil smrť mučenícku, ale, ako mu bol predpovedal Pán Ježiš (Ján 21; 23.), zomrel tíško roku 101 po Kristovom narodení v meste Efeze, asi v deväťdesiatom štvrtom roku veku svojho.

Telo svätého Jána apoštola a evanjelistu pochované bolo pri meste Efeze na vrchu a nad hrobom jeho povstal neskôr krásny chrám. Teraz je tam turecká mešita. Divné je, že ostatky jeho neboli nájdené v hrobe.

Poučenie.

Sv. Ján, apoštol a evanjelista, požíval za života Spasiteľovho veľkú lásku Jeho a priateľstvo pre nevinnosť a prostotu srdca svojho. A slovo láska naplňovala až do blahoslavenej smrti čisté srdce jeho, tak že odporúčal ju i druhým ľuďom. I písal: «Keď hovorí niekto, že miluje Boha a nenávidí brata svojho, ten je lhár.» Kresťane, keď chceš byť priateľom Božím, maj opravdivú lásku k Bohu a k bližným! Často volávaj so svätým Augustínom: «Milujem Ťa, ó Bože, a žiadam si Ťa vždy viac milovať!»

Pre horúcu lásku vyznatnenával milosťou Pán Ježiš Kristus sv. Jána pred ostatnými sv. apoštolmi. Preto začína sa sv. omša dnešná týmito slovami (Sir. 15; 5.): «Uprostred cirkve otvoril ústa jeho a naplnil ho Pán duchom múdrosti a rozumu: a odial ho slávnym rúchom.» I vyzýva nás dnes v pamätný deň blahoslavenej smrti miláčka Pánovho sv. cirkev pri vchode tejže sv. omše (Žalm 91; 2.): «Dobre je oslavovať a prespevovať menu Tvojmu, ó Najvyšší!»

Boh odmenil i prostotu a nevinnosť srdca sv. Jána už na tejto zemi, keď poprial mu dožiť vysokého veku a sdělil mu tajomstvá Svoje. Kresťane, máš vedieť, že nevinnosť srdca predlžuje život ľudský! Kardinál-arcibiskup Solis zo Sevilly, ktorý dožil stodesať rokov, hovoril o živote svojom takto: «Ja žil som v mladosti svojej, ako vo vysokej starobe, a preto som mladým vo vysokej starobe svojej. Viedol som zdržanlivý, rozmyšľaním, rozjímaním a učením sa zamestnávaný, ale i nie vždy sediaci a smutný život. Pokrm môj bol sporý, ale zdravý a dobrý. Pijával som málo, išiel som denne na zdravé povetie a v daždivom počasí prechádzal som sa pod zakrytou chodbou; tento spôsob života zachoval telo moje zdravým. Ale, aby mohol človek dožiť vysokého veku, treba je, aby mal i zdravú dušu. A ja pridržal som svoju prísno na mravný poriadok života, ktorý predpísaný nám je náboženstvom. Jemu ďakovať mám, že život môj bez choroby a zármutku trval až do veku patriarchov. Teraz som zrelým zrnom obilným, ktoré kľíči oproti premeneniu svojmu.» Mládež naša jará, keď chceš dožiť blaženého vysokého veku, zachovaj nevinnosť srdca i duše svojej!

Jako môže mládež zachovať nevinnosť svoju, o tom poučuje nás život svätého Gerharda. Tento muž Boží pochádzal z vojvodského rodu a bol vznešenými rodičami nábožne vychovávaný. Od mladosti žil nevinne a stránil sa zlej spoločnosti, ačkoľvek mal krásne telo a príjemné obcovanie, i rád pobavil sa medzi dobrými a veselými ľuďmi. Jako mládenec prišiel na dvor panovníka Berengara a nadobudol si vážnosť; i bolo sa obávať, že chválami a zveľbovaním dvoranov svedený bude k pýche a k iným neprávostiam. Ale sv. Gerhard zostal verným

zbožnému vychovaniu svojmu. Navštevoval horlivé služby Božie a nedbal na to, keď druhí veľmoži vysmievali ho. Často pristupoval ku sv. sviatostiam a to zvlášte vtedy, keď cítil pokúšanie. On bol cudným v slovách a pohľadoch, nábožným a milosrdným oproti chudobným ľuďom; žil skromne a jednoducho, a to, čo usporil, vynakladal na ciele a skutky kresťanskej lásky. Každodenne utiahol sa do skrytosti a venoval niektoré hodiny rozjímaniu, modlitbe a obcovaniu s Bohom. Mnohá panna, ktorú vytrhol z pokúšania, a mnohá schudobnelá rodina požehnávaly v tichosti pamiatku jeho. Tak zachránil sv. Gerhard na márnivom a roztopašnom dvore Beren-garovom modlitbou a strážením nevinnosť srdca svojho. Tak môže zachrániť i mládež naša nevinnosť svoju, aby zaľúbila sa Bohu.

Modlitba.

Osviet' milostivé, ó Pane, cirkev svoju, aby učením svätého Jána, apoštola a evanjelistu Tvojho, osvietená, večných darov dojsť mohla. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

28. decembra.

Na deň svätých Mlád'atiek. (Nevinných Dietok.)

Sv. cirkev oslavuje dnes smrť tých nevinných dietok, ktoré ukrutný Herodes dal v Betleheme i v celom okolí povraždiť; lebo myslel, že ani to Dieťa Božie, ktorého sa bál jako domnelého budúceho kráľa židovského, neujde smrti. Sv. Augustín učí: «Všetkým právom slávime deň narodenia tých, ktoré svet o mnoho šťastnejšie podal večnému životu, než lono materské tejto zemi; lebo ony skôr dosiahly vyznačenie večného života, než požívanie časného bytia. Tie teda, ktoré bezbožnosť Herodesova odtrhla jako nemluvniatka od prs matiek, nazývané bývajú všetkým právom kvietkami mučeníkov; lebo jako prvé puky kvietkov, ktoré cirkev vy-pučila, zničila ich prívčas búrka mrazu v hroznej zime nevery.» A sv. Bernard hovorí: «Ked skúmate, pre ktoré záslužné skutky korunované boli tieto dietky rukou Božou, skúmajte tiež, pre ktoré zločiny boli povražené ukrutným spôsobom na rozkaz Herodesov. Či by bolo možné, že by dobrota Spasiteľova ustupovala bezbožnosti ukrutníka, a že by, keď Herodes mohol vydať ich na smrť vzdor nevinnosti ich, Ježiš Kristus nemohol dať im večný život, keď ony zomrelý za Neho?»

Toho preblahoslaveného a preradostného času, keď Pán Ježiš Kristus narodil sa z Panny Márie v Betleheme, sedel na tróne kráľovskom v Jeruzaleme ukrutný, závistný a ctibažný Herodes. Nebol on dl'a rodu Žid; ale pochádzal z cudzieho kmeňa Idumejského, i bol nútený od pohanských Rimanov Židom za kráľa; preto nenávideli ho Židia. Táto veľká nenávisť bola i jemu známa. A preto i on nenávidel Židov, ukladal im neznesiteľné ťarchy, i naplnený bol ustavičným podozrením, že siaha sa mu po korune. On bol už dl'a povahy svojej ukrutníkom a preto, kto len upadol do podozrenia v tomto ohľade, zaplatil to životom. Zvlášte prenasledoval potomkov Dávidových, z ktorých niektorí ešte živí boli; lebo sa obával, aby skrze nich neprišiel o trón kráľovský. Tak dal už drier povraždiť vlastnú vznešenú manželku svoju Mariannu, že pokrevná bola rodu Dávidovmu, i vlastných synov svojich Alexandra a Aristobula, áno i naj dôvernejších priateľov. Dal pobrat' Židom rodopisy a spáliť a tak zničiť dôvody o pokrevenstve s rodom

Dávidovým, z ktorého mal povstať zasľúbený Messiáš. A keď znal, že Židia očakávajú toho času Vykupiteľa svojho, rástla tiež i úzkosť jeho a podozrenie, i vrozená ukrutnosť.

I stalo sa, že prišli do Jeruzalema traja Králi-mudrci zo vzdialeného Východu, aby tu v sídle kráľovskom vyhľadali novonarodeného Kráľa a klaňali sa Mu, ktorý oznámený bol im podivnou hviezdou. A keď predstavili sa kráľovi Herodesovi, spýtali sa ho (Mat. 2; 2.): «Kde je ten kráľ židovský, ktorý sa narodil? Lebo sme videli hviezdu jeho na Východe, i prišli sme pokloniť sa mu.» (Bol totižto prorokoval Balám veľkého Vítaza (Messiáša) z pokolenia Dávidovho: «Vzíde hviezda z Jakuba, a povstane prut (berla) z Israela» (4. Kn. Mojž. 24; 17.). So strachom počúval Herodes tieto slová; i naľakali sa tiež obyvatelia Jeruzalema; lebo sa báli, že nastane nové prenasledovanie. Herodes myslel si prede-sený, že, keď narodil sa prisľúbený Kráľ, odpadnú od neho Židia, podrobia sa novému kráľovi a on ztratí trón i berlu. Ihneď povolal k sebe biskupov židovských a učiteľov ľudu a spytoval sa ich, kde by sa mal narodiť Kristus. A oni mu riekli (Mat. 2; 5, 6.): «V Betleheme Judskom; lebo tak je napísané skrze proroka: A ty Betleheme, zem Judská, nijako nie si ty najmenšou medzi kniežatmi Judskými; lebo z teba vyjde Vojvoda, ktorý by spravoval ľud Môj israelský!» Teraz nazdával sa Herodes, že je zachránený. Povolal mudrcov k sebe, shováral sa dôverne s nimi o čase, kedy sa im bola hviezda ukázala, i prosil ich, aby išli do Betlehema a vyzvedali sa usilovne na Diet'a, a keď Ho najdú, jemu tiež odkázali, by i on išiel a klaňal sa Mu. A sv. evanjelista píše (Mat. 2; 9, 11.): «A oni, keď vypooslúchli kráľa, odišli. A hľa, hviezda, ktorú boli videli na Východe, predchádzala ich, až i prijdúc zastala ponad miestom, kde bolo Diet'a. A oni, keď uzreli hviezdu, zaradovali sa radosťou veľmi veľkou. A vkročiac do domu, našli Diet'a s Máriou, matkou Jeho, a padnúc klaňali sa Mu; a otvoriac poklady svoje obetovali Mu dary: zlato, kadidlo a myrrhu.» Ale nenavrátili sa už viac k Herodesovi; lebo anjel Pánov napomenul ich vo snách, aby inou cestou navrátili sa do vlasti svojej. Tak Boh prekazil zlý úmysel Herodesov, ktorý chcel po odcestovaní svätých Troch Kráľov zahubiť narodeného Spasiteľa sveta, jako domnelého kráľa židovského.

Po odchode sv. Troch Kráľov-mudrcov ukázal sa anjel Pánov pestúnovi, svätému Jozefovi vo snách a riekol mu (Mat. 2; 13.): «Vstaň, a vezmi Diet'a i matku Jeho a utekaj do Egypta, i buď tam, dokiaľ ti nepoviem; lebo bude Herodes hľadať Diet'a, aby Ho zmámil!» Nábožný a starostlivý sv. Jozef vydal sa hneď na d'alekú cestu, vzal Diet'a a matku Jeho, Pannu Máriu, a ušiel do Egypta. Sv. Athanás a druhí spisovatelia cirkevní hovoria dľa starého ústneho podania, že po príchode Diet'aťa Božieho do pohanskej krajiny všetky modly sa srútily dľa predpovedania proroka Isaiáša, ktorý riekol, že Boh zjaví sa v Egypte, a modly triasť sa budú pred Ním.

Keď Herodes zbadal, že mudrci sklamali ho, ponevác nenavrátili sa z Betlehema k nemu do Jeruzalema a nedali mu podrobnú zprávu o zázračnom narodenom Diet'ati, rozhneval sa náramne a upadol do väčšieho ešte strachu a sužovania. Panovitosť jeho a úzkosť, že utratí trón kráľovský, trápily ho dňom i nocou. On namyslel si, že nevonarodený kráľ má byť odstránený a čo by to stálo krv i polovice poddaných jeho. I vydal ukrutný rozkaz vojakom a katom, aby povraždili všetkých chlapcov v Betleheme i v celom okolí jeho, vo veku dvoch rokov a niže dvoch rokov, podľa času, na ktorý bol sa usilovne povypytoval od mudrcov, aby tým spôsobom iste zničený bol novonarodený kráľ židovský. Úslužní katovia s ozbrojenými rukami od razu vodierali sa do všetkých domov a vyhľadávali obeť svoje. A viac tisíc nevinných dietok bolo povraždené. I vyplnilo sa, čo predpovedané bolo skrze proroka Jeremiáša, ktorý riekol (Mat. 2; 18.): «Hlas bol slyšaný v Ráme, plač a mnohé nariekanie; Ráchel oplakávala synov svojich, a

nedala sa potešiť, preto že ich niet.» Ved' katovia vydierali nevinné dietky matkám z náručia a od prs, i hrdúsili a zabíjali ich ukrutne pred očami matiek. Jaké to boli hrozné výstupy! Kto opíše ich? Jedna matka ponúka za dieťa svoje vlastné hrdlo pod britký meč kata. Druhá kričí zo zúfalstva o pomstu k nebu. Istá matka preklína hrozne zúrivca Herodesa a odporúča neviniatko svoje ochrane Božej. Tu zase matka trhá si rozpustené vlasy s hlavy, druhá v smrteľnej úzkosti zatína nechty svoje do vlastného tela. Všetky nariekajú hlasom zúfalým, srdce prerážajúcim. Žiadna nedá sa potešiť po hroznom pohľade na umučené dieťa, ktoré váľa sa vo vlastnej krvi.

Svätý Augustín privoláva týmto umučeným nevinným dieťkam: «Ten, ktorý neverí, že krst Kristov je užitočný dieťkam, mohol by tiež pochybovať, že smrť vaša a krv vaša, ktorá tiekla pre Ježiša Krista, nadobudly vám korunu nesmrteľnosti. Vy nemalý ste síce vek, aby ste boli mohli veriť, že vám treba je trpeť; ale vy mali ste už telo, ktoré bolo uspôsobnené, pretrpeť smrť za Toho, ktorý mal zomreť za nás všetkých!» Blahoslavená je mučenícka smrť týchto nevinných nemluvniatok. Ony boli také šťastlivé, že zomrelý za Ježiša Krista vo veku, v ktorom nemohly ešte vzývať najsvätejšie meno Jeho. Ony zomrelý nie len pre Neho, ale i na miesto Neho. Ony boli prvotinami mučeníkov Jeho a premohly svet prv než ho poznaly. Ony dostaly život, aby ho obetovaly a zaň dostaly večnú slávu a blaženosť. Táto milosť Božia skrytá bola matkám ich, a preto zúfale nariekaly, nedaly sa potešiť v nešťastí svojom.

Ukrutný Herodes nedocielil týmto ohavným zločinom, čo zamýšľal a trestajúca ruka Božia zasiahla ho nezadlho. Sv. Augustín privoláva šialenému ukrutníkovi: « Čože osožila ti ukrutnosť tvoja, bezbožný a neľudský (barbarský) kráľu? Ty mohol si robiť mučeníkov, ale ty nemohol si nájsť Ježiša Krista, ktorého chcel si zavraždiť. Namyslel si ty sebe, že po príchode svojom na tento svet srúti ťa s trónu; ale ty zmýlil si sa. On neprišiel, aby si osvojil chváľu druhých ľudí, ale aby dal slávu svoju. Neprišiel, aby uchwátil pozemské kráľovstvá; ale aby ponúkal nebeské kráľovstvo. On neprišiel, aby dostal do moci pozemské dôstojnosti a vlády; ale aby trpel nádavky a potupu. On neprišiel, aby mal hlavu oko-runovanú diadéom (vencom panovníckym); ale aby nosil korunu trňovú. A konečne On neprišiel, aby bol pozdvížený nad kráľovstvá; ale aby bol pribitý na kríž, a tam pretrpel smrť.»

Herodes upadol do ťažkej nemoce. Vnútna páľivosť podžierala zdravie tela jeho. Boľastné svrbenie trápiho ho na celom tele. Nenasýtna žiadosť po jedle rozmáhala sa; ale čím viac jedol, tým zväčšovalo sa trýznenie zapálených čriev. Nohy opuchly mu následkom vodnatieľky. A červy vydieraly sa z hniloby žalúdka jeho. Prse mal tak stiesnené, že mohol dýchať iba s pozdvíženou hlavou. Kŕčovitité potrhávanie zatriasalo mu údami. Dýchanie jeho a vredy rozširovaly nákazlivé smradlavé povetie. V boľastách a v zúfalstve pochytil nôž, aby sa zavraždil; ale priatelia prekazili samovraždu. A tým viac zväčšovalo sa zúfalstvo jeho. Každý človek poznával v trápení ukrutného Herodesa trest Boží za zločin, ktorého dopustil sa, keď prelieval ako vodu nevinnú krv nemluvňatiek Betlehemských. Iba tyran bol zaslepený a myslel, že sa vylieči. V najväčšej biede vystúpila zátvrdli-vosť jeho na najvyšší stupeň.

Keď Antipater, tretí syn Herodesov, dopyčul v žalári, do ktorého bol hodený neľudským otcem, o hroznej nemoci Herodesov ej, poprosil vojenského dôstojníka, ktorý strážil nad ním, aby ho prepustil na slobodu. Dôstojník oznámil Herodesovi, že Antipater chce sa zmocniť trónu. Neprirodzený otec poslal hneď do žalára kata s prísnyim rozkazom, aby zoťal hlavu synovi. A keď zverský ukrutník cítil, že blíži sa smrť jeho, stal sa ešte krvoločnejším. Trápila ho myšlienka, že všetok národ židovský radovať sa bude nad smrťou jeho. I umienil si, že prevedie ešte to, aby

celý národ smútil po smrti jeho. Preto rozkázal úslužným prívržencom, aby uväznili najvznešenejších ľudí v krajine a odviekli ich do divadla (cirkusu) v Jerichu. I naložil sestre Salome a manželovi jej Alexisovi, aby dali povraždiť tam všetkých väzňov po smrti jeho. Konečne umrel ukrutník v najväčších boľasťach päť dní po odpravení syna Antipa-tera, keď panoval bol za tridsať sedem rokov nad nenávidenými Židami, i predstúpil pred prísnu stolicu súdnu živého Boha, aby prijal zaslúženú večnú odplatu za hrozné neprávosti svoje, i za vraždu nevinných dietok Betlehemských.

Jak šťastné boli s druhej strany Mláďatká Betlehemske, keď uzrely po umučení svojom Stvoriteľa svojho! Sv. Augustín hovorí, že nepriateľ ich Herodes ničím nemohol im preukázať väčšiu službu, než ukrutnosťou svojou. Ony boli omilostené najprv zomreť za Dieťa božské, Pána Ježiša Krista, ktorý neskôr obetoval krv Svoju a život časný pre ne jako i pre celé pokolenie ľudské. Ony zavčas presadené boli záhradníkom nebeským, milostivým Bohom, jako útlé kvietky zo zeme hriechov a neprávostí do záhrady rajskej v nebi, kde požívajú a požívať budú večne pred trónom Božím skvelú odmenu krátkeho boľastného utrpenia svojho.

Sväté Mláďatká vyobrazujú sa jako útlé dietky, vraždené katami v domoch Betlehemských, ktoré oplakávajú s veľkým nárekom a zalamovaním rúk matky; alebo s palmovými ratolesťami a laliami v rúčkach jako nesú na pleciah drevo kríža, na ktorom sedí Dieťa božské, žehnajúce ich pravicou a s krížikom v pravej ruke; alebo tiež jako s palmovými ratolesťami v rúčkach, kľáčiac obklopujú Ježiška, ktorý požehnáva ich.

Poučenie.

Dve cesty vedú do neba, cesta nevinnosti a cesta pokánia. Sväté Mláďatká vylialy za Ježiša Krista v najútlejšej nevinnej mladosti krv svoju, prv než Ho poznaly, a boli omilostené prísť do slávy nebeskej. Kto utratil nevinnosť, obsiahnutú pri sv. krste, tomu treba je, aby sa namáhal skrze pokánie stať sa blahoslaveným. Veď sv. Bonaventúra hovorí: «Pokánie teší anjelov, ospravedelňuje bezbožných, nadobúda nazpät ztratené statky, dáva večný život a ubezpečuje pred večnou pokutou.» Kresťane, ktorý utratil si po sv. krste nevinnosť srdca, ty znáš Pána Ježiša už mnohé roky a presvedčený si o dobrodeniach a milosťach, ktorými ťa uštedroval, a jako že žiješ, jako slúžiš Mu, čo si Mu obetoval? Venuj Mu kvet rokov veku svojho, posväcuj najkrajšie roky služby Jeho dľa príkladu týchto nevinných dietok, ktoré našly milosť, že mohli zomreť za Ježiša Krista, a to v čase, v ktorom ešte nemohly prehovoriť o Ňom. Buď i ty mučeníkom v plnení učenia Pána Ježiša Krista, ktorého poznáš, slúž Mu verne myšlienkou, slovom a skutkami. Veď sv. Bonaventúra učí: «Trojnásobné je mučeníctvo: a to je mučeníctvo čistoty u mládenca (panny), štedroty oproti chudobným a zdržanlivosti pri hojnosti (nadbytku).» Keď upadol si do neprávosti a utratil nevinnosť, čiň pokánie'

Sv. Bernard napomína nás, aby sme dnes rozmýšľali, pre ktoré zločiny boli nevinné dietky Betlehemske povraždené ukrutným spôsobom na rozkaz Herodesov. Ukrutný kráľ Herodes dopustil sa veľkého zločinu, že dal povraždiť nevinné dietky. Ale ktorý zločin je väčší, či Herodesov, či človeka, ktorý svádza k zlému dietky? Herodes vzal nevinným dietkam iba časný život, ale zadovážil im večný. Preto volá sv. Augustín: Šťastný si, ó Betleheme, zem Judská, ktorý pretrpel si ukrutnosť kráľa Herodesa v usmrtení chlapčokov: ktorý v jednom čase zaslúžil si obetovať Bohu bieloskvúci ľud útlej detinskosti! Svodca nevinnosti detinskej zbavuje dietky večného života! Takými svodcami sú tí ľudia, rodičia, ktorí dávajú pohoršenie nevinným

dietkam svojim. Sv. Ján Zlatoustý hovorí: «Takí rodičia sú o mnoho ukrutnejšími a hriešnejšími, než kráľ Herodes, a vrahovia dietok; lebo títo iba rozdelili telo od duše, lež tamtí odovzdávajú duše a telá večným plameňom.» Na výstrahu teda rodičom a ľudom, ktorí pohoršujú a svádzajú nevinné dietky k hriechom, vraždil Herodes a zomrel hroznou smrťou zhnijúc zaživa. Dietky podobajú sa v nasledovaní druhých ľudí opiciam. Čo tieto zvery vidia u ľudí, to napodobňujú. A tento pud prináša im často záhubu. Keď ľudia v horách asijských alebo afrických zbadajú na stromoch sedieť opice a chcú ich chytiť, umývajú si pod tými stromami tvár; potom položia misu, naplnenú lepkavou tekutinou. Keď ľudia sa vzdialia, slezú opice so stromov, umývajú sa tiež, zalepia si oči a bývajú chytené. Podobne robia deti, čo vidia u druhých ľudí. Ony nasledujú na dvore varenie, pečenie chleba, sväzanie a iné práce. A keď nevedia rozdiel urobiť medzi dobrým a zlým: nuž nasledujú odrastlých ľudí i v zlých rečiach a skutkoch. Preto treba je veľkej pozornosti v mluvení a v skutkoch u prítomnosti nevinných dietok. Rodičovia, pamätajte na slová Spasiteľove (Mat. 18; 6.): «Kto pohorší jedno z týchto maličkých, ktorí veria vo Mňa, tomu by bolo lepšie, aby sa mu zavesil o hrdlo kameň mlynský a bol uhrúžený v hĺbokosti morskej.» Horšími než Herodes sú ľudia svodcovia, ktorí schválne vyučujú dietky niečomu zlému, keď ponúkajú ich, aby neposlúchali rodičov, aby ich okrádali, aby vysmievaly ľad i. keď v prítomnosti detí nestydate hovoria, hanobné piesne spievajú. Horšími než Herodes sú sami rodičia, ktorí pred dietkami hovoria veci, o ktorých by nikdy nemalý počuť; ktorí klajú bohorúhave v prítomnosti dietok, nadávajú bližným svojim, vadia sa medzi sebou a hanobia sa; ktorí sa nemodlievajú, ani neučia dietky modlitbe; ktorí nedbale netrescú dietky pri pokleskoch; ktorí opojné nápoje vlievajú do úst nedospelým dietkam svojim. «Beda svetu pre pohoršenie, volá Spasiteľ. «Je ovšem treba, aby sa stávaly pohoršenia; ale predsa beda tomu človekovi, skrze ktorého pohoršenie prichádza. A keď ťa ruka tvoja alebo noha pohoršuje, utni ju a odhod' od seba; lepšie ti je chromému a okyptenému vojsť do života, než majúc dve ruky alebo nohy uvrhnutému byť do večného ohňa. A keď ťa oko tvoje pohoršuje, vylúpni ho a odhod' od seba: lepšie ti je s jedným okom vojsť do života, než majúc obe oči uvrhnutému byť do ohňa pekelného. Hľad'te, aby ste neopovrhli nikoho z týchto maličkých; lebo pravím vám, že anjeli ich vidia v nebi vždycky tvár Otca Môjho, ktorý je v nebesiach (Mat. 18; 7—10.).»

Každé pohoršenie je veľkým hriechom. Za času sv. patriarchu Jána Almužníka v meste egyptskom Alexandrii chodil z domu do domu pustovník v rúchu mníšskom s mladou devou a zbieral milodary. Sv. Ján dozvedel sa o tom. Jako biskup nemohol trpieť pohoršenie, pri ktorom znevažované bolo rúcho mníšske. I rozkázal sluhom svojim, aby ubíčovali devu a pustovníka zavreli do väzenia a tiež prútami došľahali. Sluhovia vyplnili rozkaz, ale s takou ukrutnosťou, ktorú nepožadoval sv. Ján. Vo sne zjavil sa ubíčaný pustovník sv. Jánovi, ukázal mu domäšierený chrbát a riekol: «Pomýlil si sa!» Ráno zavolať zarmútený sv. patriarcha z väzenia pustovníka a chcel vidieť chrbát jeho. Pustovník sotva mohol kráčať od boľasti. A keď odhalil si chrbát, spadlo mu dopustením Božím rúcho dolu; i videli prítomní, že je klieštenec a nemohol sa dopustiť necudnosti. Sv. Ján potrestal prísno tých, ktorí tak ukrutne domučili nevinného pustovníka. A on dal sa rozprávať: «Dievča je Židovka a chce stať sa kresťankou; preto mnoho trpela od po-krevných a prosila ma na kolenách, aby som ju oslobodil a zaviedol do kláštora. Keď nemal som sa čo obávať pokušenia, smiloval som sa nad ňou a zbieral som pre ňu milodary, aby som ju mohol dať do kláštora.» Sv. patriarcha postaral sa, aby toto dievča prijaté bolo medzi mníšky. Jak patriarcha, tak pustovník pochybili. Pustovník dal pohoršenie ľudom a neoznánil

vec biskupovi. Patriarcha nepochybil, keď dal trestať pohoršiteľa; ale pochybil v tom, že nevymeral pokutu a nevypočul nevinného pustovníka.

Človek nemá dávať pohoršenie bližnému. Ku svätému Františkovi Serafinskému prišli dvaja mnísi návštevou. Na ceste dal starší mních pohoršenie mladšiemu. Sv. František spýtal sa mladšieho mnícha, ako sa držal na ceste starší brat. Mladší brat odpovedal: «Veľmi dobre». Na to dal sa hovoriť sv. František: «Chráň sa, brat môj, že by si neluhal z pokory! Ja viem, viem, čo sa stalo. Počkaj len trochu a budeš vidieť» Mladší mních zadivil sa, ako mohol muž Boží znáť hriech súdruhov. Starší mních neofutoval previnenie svoje, zostal zátvrdlivým a po niekoľkých dňoch vystúpil z rádu. Boh potrestal ho za pohoršenie, ako predpovedal sv. František, pozbavením milosti.

Dané pohoršenie treba napraviť pokáním. Sv. Margaréta z Kortony narodila sa roku 1249 v Alviane v kraji Toskánskom v Itálii. Zbožná matka jej zomrela veľmi včas. Keď vyrástla v krásnu pannu, obrátila na seba oči svetárov. Zaľúbil sa jej voľný život, i opustila v šestnástom roku dom rodičovský a žila za deväť rokov v nedovolenom obcovaní s istým zemänom. Ovocím hriešneho života jej bolo dieťa. Boh smiloval sa nad nešťastnicou. Jedného dňa odišiel milenc jej po práci do okolia, i bol zavraždený zbojníkmi a zahrabaný. Psík, ktorý sprevádzal zemäna, ostal za dva dni a za dve noci pri hrobe jeho; na tretí deň pribehol kňučiac k Margarete a ťahal ju za šaty von dvermi, na znak, aby išla za ním. Margaréta nasledovala verné zviera. I uzrela v hore zdesená mŕtvé telo milencovo, rozo-žrané červami. Pri tomto strašnom pohľade spadla ťarcha so srdca jej i zvolala: «Kdeže bude biedna duša jeho?» To bol okamih milosti Božej! Trasúc sa na celom tele, sľúbila Bohu pokánie činiť za hriechy svoje, vzala dieťa, išla do domu rodičovského, hodila sa otcovi k nohám a prosila za prijatie. Macocha nedovolila prijať ju do domu. Margaréta prosila milostivého Boha o pomoc. Dve vznešené paničky prijaly ju k sebe a zaopatřily dieťa jej. Ale ona umienila si viesť prísny kajúcný život, i vstúpila do rádu svätej Kláry. V tomto bohumilom ráde slúžila Bohu potom za dvadsaťtri roky v najväčšom pokání. Žila iba na chlebe a vode, lôžkom jej bola tvrdá zem, poduškou skala. Denne bičovávala sa. Vždy prelievala slzy ľútosti. Väčšiu časť noci strávila v rozjímaní boľastného utrpenia Spasiteľovho. Kto pohoršenie svoje naprávi takýmto pokáním, ten môže stať sa ešte i svätým, ako Margaréta. Kresťane, ktorý pohoršil si bližného, naprav ťažký hriech svoj skrušeným pokáním.

Modlitba.

Bože, ktorého chváľu dnešný deň Mlá-d'atká nie slovami, lež smrťou vyznali: ráč umŕtviť v nás všetky zlé a hriešné žiadosti, aby vieru, ktorú ústa naše vyznávajú, i život náš mravami dosvedčoval. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

29. decembra.

Sv. Tomáš, biskup a mučeník.

Dnes slávi sv. cirkev pamiatku mučeníckej smrti sv. Tomáša Bekketa, arcibiskupa Kentrberského (Canterbury) v Anglicku, veľkého obhájcu práv cirkevných.

Počas vojen križiackych zúčastnil sa na výprave do Svätej Zeme urodenný mladík, menom Gilbert Bekket, ktorý narodil sa v hlavnom anglickom meste Londýne. V krvavej bitke so Saracenmi upadol do zajatia a daný bol za otroka emirovi (pohlavárovi). Obznámil sa s jedinou

dcérou emiro-vou, ktorá mala citlivé srdce, i hovoril jej mnoho o kresťanstve a ubezpečoval ju, že je hotový z lásky ku Spasiteľovi nielen znášať doživotne okovy otroctva, ale i obetovať život svoj. Poctivosťou a smelosťou krásneho kresťanského mládenca okúzlená mohamedánska panna odhodlala sa prijať kresťanskú vieru. Po poldruhom roku pošťastilo sa Gi bertovi Bekketovi so vznešenou pannou i druhými kresťanskými väzňami utiecť zo zajatia a šťastne prišiel s mladou Saracenkou do vlasti svojej. Mohamedánska panna bola v Anglicku v kresťanskej viere dokonale vyučená a pri svätom krste dostala meno Mathilda. Biskup Londýnsky posvätil sväzok manželský, ktorý uzavrel potom Gilbert Bekket s Mathildou. A zase vydal sa zbožný rytier Gilbert jako bojovník Kristov do Svätej Zeme a zdržoval sa tam za tri roky.

Hneď po odcestovaní manžela Gilberta na bojisko do Svätej Zeme porodila Mathilda dňa 21. decembra roku 1117 v Londýne syna, ktorý dostal pri svätom krste meno Tomáš. Vznešená a bohabojná matka Mathilda viedla už od útleho veku synáčka svojho Tomáša k bázni Božej. A to bolo príčinou, že zemänský mladík potom i v najväčších pokúšaniach a nebezpečenstvách zachoval nevinnosť a čistotu srdca. Počiatky vyučovania vo vedách a umeniach požíval v kláštore; potom dali ho starostliví rodičia na vysoké školy v Londýne, neskôr do mesta Oxfordu, kde usilovne učil sa až do smrti rodičov svojich. Na vysokých školách vzýval ustavične Pannu Máriu, aby nepoškvrnil ničím nevinné srdce svoje, i horel k nej vrúcnou láskou. Raz zjavila sa mu v chráme Panna Maria, pochválila lásku jeho k nej a odovzdala mu púzdru, v ktorom nachádzalo sa rúcho omšové, krvavej barvy. A to na znak lásky svojej, že stane sa kňazom a slávnym mučeníkom. Roku 1139 odišiel skvelými darmi ducha nadaný dvadsaťdva ročný mládenec do Paríža, kde učil sa obom právam so skvelým výsledkom.

Po návrate svojom do Londýna vyvolený bol učený Tomáš za zapisníka mestského a za krátky čas získal si učenosťou, usilovnosťou a poctivosťou svojou veľkú vážnosť u predstavených a mešťanov, že stal sa miláčkom ich. Ale keď zbadal, že pre mnohé práce úradné zanedbáva služby Bohu a starať sa o dušu svoju, nezdalho složil ten úrad. Theobald, -arcibiskup v Kentrbery (Canterbury), pozval zbožného učenca na dvor svoj a po dokonalej príprave posvätil ho za poddiakona. A keď arcibiskup poznal cnosti jeho a vlohy, posvätil ho za diakona a kňaza, vymenoval ho za arcidiakona svojho a používal v najvážnejších a najťažších záležitostiach úradných. A učený Tomáš vo vysokom postavení svojom ostával vždy pokorným, nábožným a dobročinným.

Toho času stal sa kráľom anglickým Henrik II. Arcibiskup Theobald, ktorý požíval veľkú dôveru a nadvážnosť u kráľa, odporúčal arcidiakona Tomáša jako schopného a poctivého muža Henrikovi II. a tento vymenoval ho roku 1157 za kancelára ríše, či za najvyššieho úradníka v zemi Anglickej. V tomto ťažkom postavení mohol učený a zbožný Tomáš rozvíňovať múdrosť svoju. A nepodplatnosťou, láskavosťou i spravodlivosťou vyzískal si skoro úctu celej krajiny. Kráľ bol s ním veľmi spokojný a tak ho tiež ctí a vážil, že sveril mu výchovu syna svojho a spoliehal sa na neho v najdôležitejších veciach ríše. Pritom bol Tomáš vždy pokorný sluha Boží; zapieral prísno seba, mŕtivil smysly svoje; bedlive strážil nad čistotou srdca svojho. Našli sa i závistníci, ktorí ho nenávideli; ale márne namáhali sa zakaliť dobrú povesť jeho.

Roku 1160 zomrel arcibiskup Kentrberský Theobald a kráľ Henrik II. žiadal od shromaždených biskupov, aby vyvolili kancelára jeho na uprázdenú stolicu arcibiskupskú. Pokorný sluha Boží Tomáš zdráhal sa prijať túto vysokú dôstojnosť duchovnú. Otvoreno riekol kráľovi, ktorého dobre znal, tieto pamätné slová: «Ked Boh dopustí, že budem arcibiskupom v

Kentr-bery, znám iste, že skoro zmení sa milosť a náklonnosť, ktoré posiaľ som požíval, v nepriazeň. Nech mi je dovolené, povedať Veličenstvu vášmu, že konáte niektoré veci, ktoré protivia sa zákonom cirkevným, i bojím sa, že budete žiadať niečo odo mňa, čo nebudem môcť dopustiť. Neprajníci moji neopomenú predstaviť vám vzdorovanie moje jako zločin, i použijú tento prostriedok, aby ma podkopali.» Vzdor zdráhaniu svojmu prinútený bol Tomáš prijať veľkú ťarchu úradu arcibiskupského.

Roku 1162 na sviatky Turičné bol pokorný sluha Boží posvätený za biskupa. Prvá práca jeho bola, že vzdychal na kolenách k milostivému Bohu o pomoc a o posilu. A od toho času začal sa mŕtviť, viedol prísny život, všetok zbytočný čas, áno i najväčšiu časť noci ztrávil na modlitbách a vo svätom rozjímaní; odieval sa rúchom kajúcny, postieval sa denne. Zvláštnu lásku preukazoval chudobným ľuďom, ktorých každodenne nasyťoval mnohých, odieval, navštevoval, v nemoci im umýval nohy. Aby mohol podporovať chudobných ľudí, všemožne obhajoval majetky cirkevné a požadoval i tie, ktoré boli nespravodlivé odňaté, aby boli prinavrátené sv. cirkvi. To popúdilo dosavádných majetníkov, ktorí tie statky proti právu držali a užívali a začali očerňovať horlivého arcibiskupa u kráľa. Sv. Tomáš nedbal na utrhačov a konal horlivé a vytrvale ťažké povinnosti svoje úradné. Na kráľa naliehal, aby skoro zaplnil uprázdnené stolice biskupské dôstojnými mužami. I prejavoval v oči úradníkom a zemänom nezlomnú smelosť, ktorí opovažovali sa utláčať sv. cirkev a sluhov jej. A keď složil úrad kancelársky, mali neprajníci voľný prístup ku rozhnevanému preto kráľovi.

Nepriatelia skrivodlive žalovali u kráľa na sv. Tomáša, jakoby rušil práva kráľovské a bránil uskutočňovaniu ich. Týmto osočovaním docielili neprajníci a násilníci, že dobrá shoda medzi kráľom a arcibiskupom bola narušená. Nahnevaný kráľ vymýšľal a ustanovoval veci, ktoré priečily sa celkom zákonom sv. cirkve a čelily proti právam jej' a slobode. On nariadil, že nikto, kto nemá k tomu dovolenie kráľovo, nesmie sa v rozoprách odvolať do Ríma ku pápežovi; že ani arcibiskup, ani biskupi nesmia bez dovolenia kráľovho opustiť krajinu, čo by i pápež ich povolal k sebe; že biskupi nesmia vyobcovať zo sv. cirkve nikoho z úradníkov kráľovských proti vôli kráľovej, ani zakázať služby Božie (interdikt) zemiám kráľovým alebo dvoranom jeho; že duchovné osoby môžu byť predvolané pred svetské súdy; že budúce iba nie kňazi, buď sám kráľ, alebo ktokoľvek iný v mene jeho súdiť bude v rozoprách o desiatky alebo o iné práva duchovné.

Najprednejší mužovia v krajine, áno i mnohí biskupi dali sa z bázne pred kráľom sviest', podpísali toto ustanovenie, i usilovali sa nakloniť k tomu i svätého Tomáša. On odpovedal nahováračom: «Neprotivil by som sa, keby išlo iba o osobu moju; ale keď deje sa krivda sv. cirkvi, nuž radšej chcem podstúpiť smrť, než povoliť, aby sa smelo ublížiť svätým veciam.» I nepodpísal uzavretie kráľovo. Hnev kráľov dostúpil vrchola, že smrťou zahrozil mužovi Božiemu. Skutočne väzel sv. Tomáš vo veľkom nebezpečenstve. V shromaždení veľmožov a povolných biskupov bol pozbavený všetkých statkov svojich.

A keď sv. arcibiskup videl, že môže povstať ešte väčší nepokoj v krajine, keby ostal v sídle svojom, utiekol tajne v noci z Anglicka, odprevádzaný dvoma kňazmi a sluhom a po mnohých nebezpečenstvách a útrapách prišiel konečne do Francúzska, kde práve vtedy pápež Alexander II. v meste Sene (Sens) sa zdržoval. Tu dal sa rozprávať svätému Otcovi, čo sa bolo v Anglicku prihodilo, do jakej rozopry upadol s kráľom, ukázal mu ustanovenia, spísané vlastnou rukou kráľovskou, ktoré nechcel podpísať, i prosil pokorne pápeža, aby dôstojnosť arcibiskupskú

v Anglicku preniesol na niekoho druhého. Ale pápež objal svätého Tomáša, pochválil stálosť a vernosť jeho a s plačom donútil ho, aby i naďalej zotrval v svojom úrade a konal povinnosti svoje. I naložil pokornému sluhovi Božiemu, aby vstúpil do kláštora Cistercitov v Pontine (Pontigni) a tam tak dlho sa zdržoval, dokiaľ by ho nesmieril s kráľom. V tomto kláštore žil sv. Tomáš za dva roky v prísnej kázni a kajúcnosti.

Medzi tým časom namáhal sa pápež Alexander II. a iní mužovia, aby smierili kráľa Henrika II. Všetko namáhanie bolo márné. Zúrivosť kráľova, podpaľovaná úskočnými veľmožmi a dvoranami, vzrástala proti arcibiskupovi a obrátila sa i proti pápežovi. Keď zavedený kráľ odpovedal iba vyhrážaním a denne páchal nové násilensťvá, vyriekol pápež kliatbu cirkevnú na prívržencov a radcov kráľových a s nimi na mnohých vlašných a povelných biskupov. Keď rozvztekný kráľ nemohol uškodiť osobne arcibiskupovi, vylieval zlosť svoju na takých kňazov a biskupov, ktorí držali so sv. Tomášom. Ktokoľvek poslal arcibiskupovi list alebo doniesol do Anglicka od neho dopis, prepadol smrti za obeť. Mnohí z kňazov zaplatili ukrutne vernosť svoju ku arcibiskupovi: kráľ dal ich oslepiť, poodtínať im ruky i nohy. Najmä prenasledovaní boli ukrutne pokrevní arcibiskupovi. Kráľ dal im pohabať všetky majetky, vyhnal ich z krajiny a zaviazal prisahou, že všetci, a to i starci, ťahtné ženy a deti, pôjdu za arcibiskupom. Vyhnanci prišli k sv. Tomášovi v biednom stave. Pri pohľade na nešťastníkov pukalo sa mužovi Božiemu bôľom srdce. A to prial si práve s diabolským zaľúbením zlostný kráľ! S v. Tomáš rád by bol zpomohol ubiedeným vyhnancom; ale sám nemal ničoho. No, čo nemohol konať on, o to postarala sa prozreteľnosť Božia. Kamkoľvek prišli úbohí vyhnanci, otvárali sa im srdcia nábožných Francúzov: a dostávalo sa im všade štedrej podpory. Avšak tým všetkým nenasýtila sa zúrivá pomsta kráľa Henrika. On chcel, aby prenasledovaný arcibiskup nemal žiadneho oddychu. A preto odkázal Cistercitom do Pontiňa (Pontigni), že zruší všetky kláštory ich, ba i ostatných rádov v Anglicku, keď i naďalej podržia u seba arcibiskupa, nepriateľa jeho. Keď to dokočil sv. Tomáš, opustil pri veľkom žiali dobrovoľne kláštor, aby nebol snáď príčinou a pôvodcom tak veľkého nešťastia. Pri odchode jeho z kláštora dali sa všetci mnísi do plaču a vykladali, jak svorne živý bol a príkladne, jak pokorne a láskavé choval sa i k najmenšiemu bratovi, jakoby sám najposlednejším bol býval.

Kráľ francúzsky Ludvik VII. zaujal sa muža Božieho a previedol ho do kláštora svätej Kolumby v meste Sene (Sens), kde arcibiskup miestny s najväčšou úctou ho privítal. I tu pokračoval sv. Tomáš v prísnom živote svojom jako dobrovoľný mučeník; lebo bezprestajne moril telo svoje a mŕtivil. Nespával v perinách, ale na holej zemi, za podušku slúžila mu skala, a len keď nemoc ho sklúčila, žiadal sa do postele. S vrúcnou nábožnosťou prítomný býval každodenne na službách Božích a celé noci trávil v izbičke svojej s kajúcnosťou, plačom a s pokorou odporúchal sa sám Bohu za obeť. Jedával so sluhami a chudobnými ľuďmi, ktorých nasyťoval kláštor, a s nimi iba preto požíval pokrmu, ačkoľvek veľmi málo, aby ušiel chvále ľudskej. Po jiedle čítaval sv. Písmo alebo druhú duchovnú knihu a rozprával sa o užitočných veciach. V noci často dával sa bičovať až do krve od kaplána svojho a v noci za krátky čas spával na tvrdom lôžku svojom.

Jedného dňa kľáčil po svätej omši veľmi dlho pred oltárom, pohrúžený do vrúcnjej modlitby a svätého rozjímania. I zjavil sa mu Pán Ježiš a riekol: «Tomášu, krvou svojou osláviš kráľovstvo Moje!» A pokorný Tomáš spýtal sa: «Kto si, Pane?» Na čo odpovedal Spasiteľ: «Ja

som Vykupiteľ tvoj a brat, ktorý krvou tvojou oslávi cirkev Svoju.» Svätý odpovedal: «Oj, keby sa stalo, jako riekol Pán môj!»

Keď kráľ Henrik II. na prostredníctvom kráľa francúzskeho Ludvika VII. navrhoval mužovi Božiemu ku smiereniu potupné podmienky, ktoré úskočné vedel zakryť plášťom úprimnosti, neprivilil sv. Tomáš na ne, ačkoľvek priatelia ľahkoverne k tomu radili. Toto odoprenie žiadosti kráľa anglického vykladali mnohí svätému na zlú stránku, trpkosť vyhadzovali mu na oči tvrdohlavosť a zachádzali s ním ako s buričom. I sám kráľ francúzsky nahnevane bol veľmi na neho a za čas nechcel o ňom ani nič počuť. Ale toto všestranné prenasledovanie nesklátilo ani najmenej smelosť a stálosť sv. Tomáša, ktorý neprestával prosiť Boha za prenasledovníkov svojich a za dobrobyt Anglicka.

Kráľ francúzsky, Ludvik VII., presvedčil sa časom, že sv. Tomáš správne sa zachoval voči ošemetnosti kráľa anglického, Henrika II.; i dal zavolať muža Božieho na dvor svoj a hodil sa mu k nohám. A keď pokorný sluha Boží so slzami v očiach ho pozdvihol a o oddanosti svojej ho uistil, dal sa hovoriť kráľ: «V pravde, najdôstojnejší Pane a otče, ty iba sám si dobre pozoroval! My dávali sme ti zlú radu, keď sme chceli ťa nahovoriť, aby si vystavil vec svoju, ktorá je záležitosťou Božou, ľubovôli ľščieho človeka. Oľutoval som to z celého srdca, a prosím ťa snažne o odpustenie a rozhrešenie. Všetko, čím vládne, podávam ti dľa vôle tvojej, jako tvojim tak tebe.» Sv. Tomáš požehnal kráľa a od tohoto času napomáhal ho kráľ, jako len mohol.

Sv. arcibiskup Tomáš zostal v kláštore sv. Kolumby tak dlho, kým kráľ Henrik II. prostredkovaním kráľa francúzskeho s ním sa aspoň na oko nesmieril a neprisľúbil, že mu všetky nespravodlivé odňaté majetky budú navrátené. So všetkých strán dostával sv. Tomáš výstrahy, aby nevrátil sa do Anglicka, lebo že zle bude nakladané s ním. A kráľ francúzsky Ludvik VII, ktorý veľmi ho ctil a miloval, a znal dobre pyšného a pomstivého kráľa Henrika II., prosil sv. Tomáša srdečne, aby neurýchlil návrat svoj do vlasti. Iní priatelia riekli mu, že ide na popravisko, že chystajú mu v Anglicku okovy, žalár a smrť. Áno, i on sám mal výstražné zjavenie. K tomu Henrik II. prijal ho v meste Túre (Tours), kde sa vtedy zdržoval, veľmi chladne, keď sa išiel mu predstaviť; i dal slúžiť sv. omšu za mŕtvých, aby nebol nútený dať mu poľúbenie pri sv. omši na znak pokoja, jako to vtedy obyčajou bolo. To boli všetko príznaky, ktoré potvrdzovaly dané výstrahy priateľov sv. muža. Avšak výhľad na korunu mučenícku pobádal sv. Tomáša, aby navrátil sa na prestol svoj arcibiskupský. A on skutočne riekol biskupovi parížskemu, že zomre v Anglicku. A keď gróf z Bulone (Bou-logne) odkázal sv. Tomášovi, že stane sa obetou náruživosti nepriateľov svojich, keď pôjde do Anglicka, odpovedal on takto: «Nič to pre to, drahý syn môj! Dost' je tomu, že stádo moje pozbavené bolo za sedem rokov pastiera svojho. Keby ma i rozsekať mali na kusy, nedal by som sa zdržať od toho, aby som neišiel ku stádu svojmu. Nebojím sa ani mučenia, ani smrti.»

A po siedmich rokoch vyhnanstva navrátil sa sv. Tomáš do arcibiskupstva svojho v Anglicku. Všetok ľud privítal ho s nepretvárenou a srdečnou radosťou. I riadil zase arcibiskupstvo svoje s veľkou horlivosťou. Ale kráľ Henrik II. nezadržal slovo a starí nepriatelia povstávali znovu proti mužovi Božiemu. Príležitosť k zjavnému nepriateľstvu a nepokojom zavdala tá okolnosť, že sv. Tomáš na Vianoce vyriekol nad jedným dvoranom kráľovým pre spáchaný zločin verejnú kľatbu cirkevnú. Reč svoju skončil takto: «Zlorečení od Ježiša Krista a vylúčení z cirkve nech sú všetci, ktorí rozsievajú medzi mnou a medzi kráľom, pánom mojím, semeno nenávisť a roztržky!» Po týchto slovách odišli niektorí zlostní dvoranovia do Normandie,

kde sa kráľ Henrik II. posial' zdržoval, a očiernili arcibiskupa pred ním čo najhoršie. A kráľ rozpálil sa hnevom i kričal: «A ja preklínam všetkých tých, ktorých poctil som posial' priateľstvom mojím a zahrnul dobrodeniami, preto, že z nich žiaden nemá smelosti, aby ma oslobodil od tohoto kňaza, ktorý viac ma zarmucuje a trápi, než všetci poddaní moji!»

Po tejto reči náruživého kráľa zprisahali sa štyria prítomní dvoranovia, ktorí nemali citu náboženstva a ľudskosť a ktorým bol sv. Tomáš preukázal veľké dobrodenie, že zavraždia arcibiskupa. Odišli z Normandie do mesta Kentrbery (Canterbury) a vzali sebou ešte dvanástich vrahov. Štyria sprisahanci vstúpili do palácu arcibiskupovho a žiadali od sv. Tomáša, aby oslobodil zpod kliatby cirkevnej niektorých dvoranov kráľovských. Muž Boží odoprel žiadosti ich a oni zahrozili mu smrťou a odišli. Pri odchode svojom z palácu arcibiskupovho pohrozili kňazom, aby strážili nad sv. Tomášom, žeby neušiel; lebo že kráľ zamýšľa prisúdiť mu dľa práva svojho.

Sv. Tomáš odbavoval v stolnom chráme práve popoludňajšie služby Božie, keď zprisahanci blížili sa ozbrojení k chrámu. Prítomní kňazi dali zavreť bránu chrámovú. Sv. Tomáš nedovolil to a riekol: «Kostol nie je pevnosť. Neprišli sme sem bojovať, ale trpeť.» V tom vrazili zprisahanci do chrámu a kričali: «Kde je Tomáš Bekket, ten zradca kráľov?!» Nikto neodpovedal z kňazov a z ľudu. Jeden z vrahov ohlásil sa zase: «Kde je arcibiskup?» Na tieto slová ohlásil sa sv. Tomáš a riekol: «Ja som arcibiskup, ale nie zradca. Ja som kňaz, ktorý je hotový umrieť za Ježiša Krista, ktorý nás vykúpil, a za pokoj i slobodu cirkve. Ale to prikazujem vám v mene Božom, aby ste, keď iba mňa hľadáte, neublížili ľudu môjmu.» Kňazia, ktorí boli v chráme, hodili sa na kolená pred oltármi; ľud začal utekať. Iba traja kňazi ostali stáť pri sv. Tomášovi, ktorý zachoval prítomnosť ducha a na ktorého tvári žiaril sa svätý mier. Jeden z vrahov zvolal: «Zomreš!» Sv. Tomáš pokojne odpovedal: «Prichy-staný som zomrieť pre Boha, pre spravodlivosť a pre slobodu cirkve. Kýmkoľvek žil som, zastával som dľa povinnosti svojej cirkev, keď videl som ju trpieť; a cítim sa šťastlivým, keď nadobudnem smrťou svojou pokoj jej a slobodu,» Na tieto slová hodil sa na kolená, pozdvihol ruky a modlil sa: «Odporúčam dušu svoju a vec cirkve Bohu, i najsvätejšej Panne Márii, Matke Božej, a svätému mučeníkovi Dionysiovi.» Potom modlil sa za vrahov svojich, sklonil hlavu a ponúkal ju katom s odovzdanosťou do vôle Božej. Sotva sa pomodlil, jeden z vrahov zaťal mu mečom do hlavy, že sv. Tomáš sklesol na stupeň oltára sv. Benedikta, a držal si hlavu oboma rukami. Dvaja vrahovia preklali telo jeho mečami. A sv. Tomáš ešte raz zvolal: «Pre meno Pána Ježiša a pre obranu sv. cirkve zomieram!» Konečne tretí z vrahov rozsekol mu hlavu, tak že stupne oltárne postriekané boly krvou a modzgami jeho.

Tak dokonal veľký obranca sv. cirkve a svätý arcibiskup Kentrberský Tomáš utrpenia plný život svoj smrťou mučeníckou dňa 29. decembra roku 1170 v päťdesiatomtom roku požeňnaného veku svojho.

Hneď po zavraždení sv. Tomáša vydrancovali krvaví vrahovia palác arcibiskupský a zničili všetko, čo popadli.

Povešť o hroznej vražde svätého arcibiskupa rozniesla sa hneď po celom meste Kentrbery (Canterbury) a naplnila obyvateľov strachom a srdečným poľutovaním.

Kňazi pochovali telo sv. mučeníka v tichosti na druhý deň. Pri hrobe jeho stalo sa mnoho divov a zázrakov. Už roku 1173 vyhlásil ho pápež Alexander III. za svätého.

Všetok svet kresťanský vyslovoval nad touto bohorúhavou vraždou opovrzenie a zhrozenie svoje, bôľ a žiaľ. A spravodlivý Boh potrestal vrahov verného sluhu svojho a to

hrozným spôsobom. V Anglicku povstala vnútorná vojna: kráľovskí princí ozbrojili sa proti vlastnému otcovi, ukrutníkovi a násilníkovi Henrikovi II. Von z krajiny hrozili mocní nepriatelia záhubnou vojnou. I poznal stiesnený kráľ trestajúcu ruku Božiu a zločiny svoje; konal verejné pokánie cirkevné a navrátil zase arcibiskupstvu Kentberskému všetky odňaté práva a majetky. Nepriateli boli porazení a pokoj navrátil sa do Anglicka. Vrahovia sv. arcibiskupa upadli u kráľa a celého národu anglického do opovrzenia a potuľovali sa, mučení vlastným svedomím, s miesta na miesto svetom, kým biedne nezahynuli.

Telo sv. mučeníka Tomáša odpočíva v slávnom gotickom dóme (chráme), ktorý je 514' dlhý a má pekné maľby na skle a iné pamätné veci. Násilná smrť sv. Tomáša dovŕšila slávu mesta Ketrbery (Canterbury); lebo od toho času so všetkých strán konaly sa púty k hrobu toho slávneho sv. mučeníka, čím veľmi zbohatol chrám a mesto sa zvelebilo.

Sv. Tomáš, arcibiskup a mučeník, vyobrazuje sa v rúchu arcibiskupskom, v pravej ruke drží palicu biskupskú, v ľavej meč a ratolest' palmovú; v úzadí vidno mesto s nádherným chrámom; alebo vyobrazuje sa, ako kľáči na stupňoch oltára, pri ňom položená je palica biskupská a mitra; vedľa neho stoja ozbrojení veľmoži — vrahovia; alebo tiež vyobrazuje sa, ako kľáči čo mladík na stupňoch oltára, na ktorom stojí socha prebi. Panny Márie, ktorá podáva mu puzdro s rúchom omšovým, krvavej farby, na znak budúceho stavu a mučeníctva.

Poučenie.

Sv. Tomáš žil dlhá svätej viery, horlivé zastával práva sv. cirkve a neobzeral sa na zlostný svet. On zdal sa riadiť dlhá výroku svätého Isidora zo Sevilly, ktorý hovorí: «Co-že osoží, keď všetci ľudia chvália nás — a svedomie žaluje na nás? Alebo čo že môže i škodiť nám, keď všetci ľudia obviňujú nás — ale keď svedomie zastáva nás?» On miloval Boha nado všetko, žil iba Jemu, konal svedomite povinnosti svoje bez ohľadu na ľudí a potvrdil presvedčenie svoje náboženské i vyliatou krvou svoju. On žil iba Bohu a preto nebál sa smrti mučeníckej. Kresťane, či i ty verne slúžiš Pánu Bohu svojmu, ktorý z lásky dal ťa na tento svet, o teba stará sa otcovsky? Či vyhľadávaš slávu Jeho a staráš sa o dušu svoju? Svätý Chrysostom hovorí: «Teľu dali sme celý rok, darujme i duši aspoň niekoľko dní. Žíme trochu Bohu, my, ktorí žili sme celý ostatný čas svetu.» I pri najväčších starost'ach a prácach môžeme Bohu verne slúžiť.

Sv. Tomáš vedel, prečo milostivý Boh stvoril človeka. On znal, že ako Boh vykázal anjelom nebe za obydlie, ptáctvu povetrie, rybám vodu, zverom zem, tak človeka stvoril pre seba, a preto že chce, aby človek obcoval s Bohom. Kresťane, i ty obcuj s Bohom, ako sv. Tomáš, ustavične. Keď precitneš ráno, obráť myšlienky svoje k Bohu. Jemu obetuj všetko a s Ním zaoberaj sa celý deň, pri práci, pri jiedle, pri pokúšaní, v radosti, v žalosti. Ved' Sv. Pavel povedal: «Bud'to že jiete, alebo pijete, alebo čokoľvek činíte, čiňte to ku cti a chvále Božej.» (I. Kor. X. 31.) Jak mnohého kresťana zahanbuje ptáčik škrován!

Jaknáhle svitne, povznáša sa on s hrudy zemskej hore k oblakom a prespevuje slávu Božiu. A to koná to zvieratko celý Boží deň! Za života sv. Rozálie z Limy priletel ptáčik ku chyžke jej a sadol si na blízky strom. Svätá vyzvala ptáčka, aby prespevoval s ňou chváľu Bohu. A ptáčik prespevoval so sväticou za hodinu na chváľu Bohu. Potom odletel a objavil sa zase pod večer; svätica mala v izbičke veľké množstvo múch a komárov, ktoré nemýlili ju v pobožnosti. Na svitaní privolala im: «Ejhl'a, priatelia, majte sa k chváleniu Boha!» Hneď spojily sa do chomáčov a začaly hučať a šumieť, jakoby v chóre. Potom odletely za potravou svojou a večer

pri návrate svojom do chyžky zase zašumely ony chváľou, vzdávanou Bohu, kým svätá neuložila im tichosť. — Na strome fíkovom pred izbičkou svätého Františka u chrámu Por-ciunkuly sedávala cikáda (okrýdlený chrobák z rodu kobyliek). Sv. František zavolať ju k sebe a ona priletela mu na ruku. Potom riekol: «Spievaj, sestra moja, spievaj na slávu Bohu!» A cikáda začala švitoriť spôsobom svojím, kým ju svätec neprepustil na strom fíkový. Hľa, i zvieratká prespevujú chváľu Bohu! A ty človeče, kresťane, ktorý poznáš rozumom svojím, osvieteným vierou Kristovou, nesmiernu lásku Pána Boha svojho, nemal by si slúžiť Jemu? Sv. František Serafínsky bol veľkým milovníkom Božím, každodenným príslovím jeho boli slová: «Bože môj a všetko moje!» Stastný si, kresťane, ktorý denne obcuješ s Bohom! Nevďačný je ten človek, ktorý pri prácach za celý deň, snáď i za týždeň nespomína si na Stvoriteľa svojho!

Sv. Tomáš preukazoval vzájomne lásku svoju Bohu, že rád trpel všetko a znášal pre Neho a pre sv. cirkev jeho. Jemu bol vzorom Spasiteľ, ktorý od jasiel Betlehenských až po smrť na kríži žil ustavične v protivenstvách a trápeniach. On dokonale vedel povážiť slová Kristove (Mat. 10; 38.): «Kto nebere na seba kríž svoj a nenasleduje Mňa, nie je Mňa hoden.» Kresťane, máš vedieť, že Boh posielala kríže a trápenia na miláčkov Svojich, na dôkaz lásky, aby zkušal ich. Iba ten človek miluje úprimne Boha, ktorý z lásky pre Neho trpí. Hľa, svätí apoštolovia radovali sa pri hlade, pri núdzi, pri prenasledovaní, vo vyhnanstve, že omilostení boli trpeť pre Krista! Sv. mučeníci radovali sa a zvelebovali Boha vprostred najhroznejších múk, jako by neboly ich ani cítili. Sv. Dominik poberal sa raz sám horou. Napadli ho kacieri a spýtali sa ho, čo by robil, keby ho teraz chceli zabiť. On odpovedal takto: «Ja by som prosil vás iba o to, aby ste ma dlho mučili, že by som mohol tým dlhšie cítiť a znášať to trápenie a dokázať veľkú lásku svoju Bohu.» Blahoslavená Osanna z Mantovy prosila Boha, aby udelil jej korunu trňovú a boľasti, ňou pôsobené. Po dvoch rokoch vyslyšaná bola modlitba jej. Spasiteľ zjavil sa jej s korunou trňovou v rukách. Ona hodila sa na kolená. Koruna bola jej na hlavu vložená a boľasti jej byly také veľké, že svalila sa bez seba na zem. Ale vďačne a s veselou myslou prijala tento dar. I žiadala si mať ostatné rany Kristove a boľasti. V sláve nadzemskej zjavil sa jej zase Pán Ježiš a riekol: «Chráň sa, dcéra Moja, odstup od žiadosti svojej! Ty žiadaš si najväčšie boľasti, ktoré prevyšujú sily Tvoje; ty podľahneš!» Ale ona neprestávala prosiť o ne i o pomoc. Spasiteľ vtisol jej rany, ktoré znášal na kríži. S veľkým krikom hodila sa k zemi a dlho trvalo, kým prišla k sebe. A bola najšťastnejšou. Kresťane, keď Boh dopúšťa trápenie na teba, ľúbaj ruku Jeho otcovskú; keď sužujú ťa ľudia, odpúšťaj im a modli sa za nich, jako sv. Tomáš a dokážeš, že opravdivé miluješ Boha.

Svätému Tomášovi protivný bol každý hriech; lebo on znal dokonale učenie Pána Ježiša Krista a tak i to, že hriechom obráťaná býva láska Božia. Kresťane, spomni si na slová sv. Pavla, ktorý píše Židom (10; 26—27.): «Keď dobrovoľne hrešíme po prijatí známosti pravdy, už nám nezostáva obeta za hriechy (t. j. ťažko je, sotva možno dojsť milosti), ale očakáva nás hrozný súd a prudkosť ohňa, ktorý strávi protivníkov.» Kresťane, rozváž, jak často si zhrešil, ačkoľvek prišiel si ku poznaniu pravdy Božej! Zkúmaj myšlienky, slová, skutky svoje! Sv. Bonaventúra hovorí: «Štyri doby sú, na ktoré pamätať má človek: čas milosti, čas rozpadnutia nášho, hrozný čas posledného súdu, nevýslovne strašný čas večného zatratenia.» Kresťane, pamätaj na tieto časy — a nebudeš obraťať milostivého Boha hriechom! Keď sv. biskup Athanás prišiel s opátom Pammonotn do mesta Alexandrie a uzrel verejnú hriešnicu, herečku divadelnú, začal horko plakať. Sprievodcovia spýtali sa ho, prečo plače. On odpovedal: «Dve veci tisknú mi slzy do očí:

záhuba tejto ženštiny, a potom, že nevynakladám toľko usilovnosti, aby som sa zaľúbil Bohu, jako táto žena, aby sa zaľúbila špatným ľuďom.»

Modlitba.

Ó Bože, pre ktorého cirkve práva slávny biskup Tomáš mečami bezbožných nepriateľov podstúpil smrť, popraj, prosíme Teba, aby všetci, ktorí vzývajú pomoc jeho, dosiahli vyplnenie modlitieb svojich. O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

30. decembra.

Sv. Sabinus, biskup a mučeník, i spoločníci jeho.

V meste Assisi v Itálii žil za času cisárov rímskych Diokleciána a Maximiana Herkulia učený, zbožný biskup, ktorému meno bolo Sabinus.

Roku 303 vypuklo krvavé prenasledovanie kresťanov v celej ríši rímskej. Miestodržiteľ toho kraja, menom Venustian, dal uväzniť svätého biskupa Sabina i s dvoma diakonami jeho, Exsuperanciom a Marcellom. Na druhý deň dal si predviesť vyznavačov Kristových pred súdnu stolicu svoju. Venustian nútil sluhov Božích, aby zapreli vieru a obetovali modlám. Keď sa zdráhali, dal ich ukrutne bičovať. Keď to neosožilo, pohrozil im že ich usmrtí; i dal im na vôľu klaňať sa modlám alebo vyvoliť si boľastnú smrť. Sv. Sabinus riekol: «Keď mi dovoľuješ robiť, čo chcem, nuž chcem ti ukázať zrejme, že bohovia, ktorým sa klaniaš, ničím sú. Ukáž mi jedného z bohov svojich!» Žretci doniesli okrášlenú modlu a postavili ju pred svätého biskupa. Sv. Sabinus pochytil modlu a hodil ju s takou silou na zem, že roztrepala sa kusy. Prítomní zaslepení pohania, ktorí zrejme mohli sa presvedčiť o ničomnosti smiešnych modiel, skríkli veľkým hlasom a oborili sa na neohroženého vyznavača Kristovho. Miestodržiteľ Venustian rozkázal stráži, aby sv. Sabina zachránila pred zúrivcami a sám odsúdil ho, aby mu katovia odťali na kláte obe ruky, ktorými pohanil bôžka štátneho. I dal ho potom odvieť do smradľavého žalára.

Nato dal Venustian mučiť diakonov jeho, sv. Exsuperancia a Marcella. Katovia priviazali svätých diakonov ku stĺpom a bičovali ich metlami až do zomdletia. Keď hlasne vyznávali Krista Pána, jako Syna Božieho a Spasiteľa sveta, dal ich tyran natiahnuť na škripec a telá ich dreť železnými hrebeňami, kým nezomreli.

Odsúdenie k smrti svätého biskupa Sabina odložil Venustian na ďalší čas. Nábožná vdova Serena navštevovala často v žalári sv. Sabina a zaopatrovala ho tajne pokrmom. Ona podplácala strážcov, aby zachovala pri živote svätého biskupa, moreného hladom. Priscian, vnuk jej bol oslepol. Nábožná kresťanská vdova, ktorá veľmi milovala vnuka svojho, prosila s dôverou sv. biskupa, aby modlitbami svojimi vyprosil u milostivého Boha predošlý zrak milovanému vnukovi jej a horlivému kresťanskému mláďencovi. Na vrúcnu modlitbu svätého Sabina dostal Priscian zázračným spôsobom zdravé oči.

Medzitým i miestodržiteľ Venustian trpel na oči. Keď dozvedel sa, jakým zázračným spôsobom bol vyliečený Priscian, dal zavolať k sebe svätého biskupa a prosil ho o lieky nielen pre boľavé oči svoje, ale i pre hriešnu dušu. Svätý Sabinus vyučoval pohana, ktorý dal mu bol odťat obe ruky, za niekoľko dní vo svätom náboženstve. Potom udelil mu sv. krst, pri čom vzal nádobu s vodou do okyptených ramien a lial mu ju na hlavu. Po pokrstení Venustiana prijala i

manželka jeho s dieťkami sviatosť krstu. A hľa, veľké boľasti prestaly v očiach Ve-nustianových! A on verejne hlásil sa ku divotvornej viere Kristovej.

Keď o tom dozvedel sa ukrutný cisár Maximian Herkulius, poslal do mesta Assisi plukovníka Lucia a v hneve naložil mu, aby dal zabiť miestodržiteľa Venustiana, ktorý opovrhol bohmi štátnymi, tiež i manželku jeho a deti. Po mučeníckej smrti Venustiana a rodiny jeho odišiel úslužný plukovník Lucius do mesta Spoleta po práci svojej.

Po nejakom čase rozkázal Lucius vojakom svojim, aby doviedli pred súdnu stolicu jeho sv. biskupa Sabina, ktorý bol posiaľ uväznený v meste Assisi. Márne namáhal sa pohanský plukovník nahovoriť svätého biskupa, aby obetoval modlám. I dal ho konečne metlami ubíť až na smrť. To stalo sa dňa 30. decembra roku 303, dľa iných roku 304. Sv. cirkev ustanovila sláviť pamiatku jeho dňa 30. decembra.

Poučenie.

Sv. Sabinus používal čas života pozemského ku spaseniu duše svojej a rád Doložil život svoj, aby získal večný život. Eucharius hovorí: Kto-že dá mi nazpät tento deň, tento rok, ktoré utratil som már-lymi vedami ?!» Kresťane, používaj čas života svojho dľa príkladu sv. Sabina ku paseniu duše svojej! Ruky na hodinách 'ežových bývajú pozlátené. Prečo? Či snád' ireto, aby lepšie boli videné ? Nie. K tomu lodila by sa lepšie biela barva. Tie ukazovacie ruky preto bývajú pozlátené, aby sa aznačilo, že čas má hodnotu zlatú. Kto kresťanov neváži si čas života svojho, lebo zle ho používa, má vedieť, že za ním asleduje zatratenie. Zbožný mních dal sa noci do modlenia. Odrazu počuje hrozné veľké nariekanie. Keď spýtal sa po prí-ne, dostal odpoveď: «Ja som zatratená uša! Ja a všetci, ktorí sme večne zatratení, eľutujeme nič tak veľmi, než ztratu času.»

Život sv. Sabina bol, dľa sv. Františka alezského, Evanjeliumom v skutkoch. Medzi r. Evanjeliumom a životom sv. Sabina, jako ostatných svätých je ten rozdiel, jaký je edzi hudbou v nótach, a medzi tými nó-mi, prevedenými virtuozy (výtečnými hudobníkmi). Kresťane, žij jako sv. Sabinus dľa predpisov sv. Evanjelia!

Sv. Sabinus modlil sa skrúšene k Bohu, aby uzdravil telesne i duševne nepriateľa jeho Venustiana. A milostivý Boh vyslyšal prosbu jeho, tak že pohan Venustian stal sa kresťanom a mučeníkom. Jako sv. Sabina, tak vyslyšcha Boh prosbu každého svätého, i verného služobníka Svojho. Sv. Bernard vzal sebou na cestu brata Gerharda. V meste Viterbe onemocnel na smrť Gerhard. Sv. Bernard dal sa do modlenia, aby Boh poprial života bratovi aspoň dotiaľ, kým sa nenavrátia do kláštora. A hľa, hneď zotavil sa z nebezpečnej nemoce brat Gerhard. Za času cisára rímskeho Alexandra Severa, uväznil pohanský miestodržiteľ v meste Alexandrii mladú kresťanskú otrokyňu, menom Potamienu. Keď horlivé vyznávala Pána Ježiša, odsúdená bola ukrutníkom, aby hodená bola do kotla, naplneného vriacou smolou. Katovia chceli vyzliecť sv. pannu. Ona prosila, aby ponechali jej rúcho a za to aby pomaly vpúšťali ju do vriacej smoly. Katovia pristali, a za tri hodiny spúšťali ju do kotla. Vojak Basilides, ktorý ľutoval nevinnú pannu a bránil ju proti nápadom pohanskej sberby, prosil ju pri mučení, aby sa modlila za neho a orodovala, keď dostane sa do neba. Po mučeníckej smrti sv. Potamieny bol Basilides Duchom svätým osvietený a verejne vyhlásil sa za vyznavača Kristovho. Druhovia mysleli, že žartuje. Ale keď opätovoľ vážne vyznávanie svoje, bol uväznený; v žalári prijal sv. krst a na druhý deň bol zoťatý. Orodovanie sv. Potamieny vyslyšal milostivý Boh; lebo ona zjavila sa bola pred troma

dňami Basilidesovi, položila mu na hlavu korunu a riekla: «Pán vyslyšal modlitbu moju; v krátkom čase vezme ťa k Sebe.» Kresťane, vzývaj horlivé v potrebách svojich o pomoc svätých; lebo orodovanie ich môže veľmi mnoho osožiť u Boha!

Modlitba.

Ó Bože, ktorý vždy zvelebovaný bývaš divotvorne vo svätých Svojich, prosíme Teba, popraj milostivé, aby sme my, ktorí ctíme zásluhy svätého mučeníka Tvojho a biskupa Sabína, dosiahnuť mohli skrze pomoc jeho požívanie večných radostí. Skrze Ježiša Krista, Pána nášho. Amen.

31. decembra.

Sv. Sylvester, pápež a vyznavač.

Po skvelom víťazstve cisára rim-ského Licinia nad Maximinom Dajom a po smrti jeho sišli sa pozostalí dvaja cisári, Konštantín Veľký a Licinius na jar roku 313 v meste Miláne a vydali druhý, slobodomyselnejší zákon v prospech kresťanov, žijúcich v rozsiahlom štáte rímskom. Oni hovorili v tom pamätnom spise medzi iným takto: «My, ktorí sme sa sišli v Miláne a o všetkom sme sa poradili čo dotýka sa všeobecného dobrého a verejnej bezpečnosti, považovali sme za prvú povinnosť svoju, nariadiť to, čo vzťahuje sa na bohoslužbu; i udelili sme kresťanom a ostatným poddaným slobodu, dľa ktorej žiť môžu v náboženstve svojom, aby sme tak s neba stiahli požehnanie na seba a na celú dŕžavu. I uzavreli sme, aby sa nikomu, ktokoľvek by bol, neprekážalo, keď z hlbiny srdca prežíva v kresťanstve, i aby zachovával to náboženstvo, ktoré bude považovať za najprimeranejšie: aby nám na-deliť ráčil milosť Svoju najvyšší Boh, ktorému sa klaníme.» Toho samého roku usnul v Pánu pápež sv. Melchiades; s ním začalo svitať mučenému posiaľ kresťanstvu blažené ráno voľnosti a pokoja. Nástupcom jeho na stolicu sv. Petra stal sa sv. Sylvester. Kresťanský Rím vystupoval už za blahonosného účinkovania jeho z tajomstvene hĺbkych katakomb na úslnie hrdých námestí, i staval neprekázaný skvelý a nádherný chrám pravému Bohu. Áno, so sv. pápežom Sylvestrom začína sa nová časodoba v dejinách sv. cirkve.

Sv. Sylvester narodil sa v Ríme zo vzácných a cnostných rodičov, ktorí veľký majetok svoj vynakladali ku podpore chudobných ľudí a pcestných. Otec jeho nazýval sa Rufin, matke meno bolo Justa. Synčok ich nadaný bol milostivým Bohom od priradenosti dobrým srdcom a veľkými darmi duchovnými. Otec Rufin zomrel privčas; ale starostlivá matka Justa vychovávala výborne synka svojho. Keď povyrástol, dala ho vyučovať učenému a svätému kňazovi, ktorému meno bolo Zyrinus Usilovnosťou svojou a učením vedám bohosloveckým, zbožným životom a horlivosťou vo službách Božích vydobyl si mladý učenec veľkú vážnosť u pápeža sv. Marcellina, že prijal ho roku 296 medzi duchovenstvo svoje a neskôr sám udelil mu sviatosť posvätenia kňazstva. Jako kňaz cvičil sa sv. Sylvester v každej cnosti a slúžil za príklad iným kňazom. Toho času bolo postavenie kňazov kresťanských ešte veľmi neisté medzi početnými pohanmi, áno i nebezpečné. Ačkoľvek cisár Konštantín ctil si vysoko kresťanov, nemohol v neprítomnosti svojej vždy prekaziť, aby pohanskí vladári a sberba nesužovala ich, najmä keď i druhí cisári, Maxencius, Galerius, Maximin Daja a Licinius, neboli priateľmi, ale prenasledovníkmi ich. Ešte s času na čas vzbúrila sa zúrivosť pohanov i v samom Ríme, ešte nenasýtla sa krvolačnosť

modlárov, najmä žretcov, a mnohí a to zvlášte kňazi cedili krv svoju za svätú vieru. A tak bolo treba veľkej odhodlanosti a horúcej lásky k tomu za potreby, kto chcel vstúpiť do služby svätej cirkve a svedomite plniť povinnosti povolania svojho. Sv. Sylvester bol verný a smelý bojovník Kristov. Dľa príkladu nábožných rodičov bol štedrým otcom chudobných, láskavý tešiteľ a podporca prenasledovaných alebo uväznených kresťanov, i starostlivý ochranca cudzincov. Medzi inými cnosťami prejavoval zvláštnu čistotu a nevinnosť srdca. On bol výrečným, vytrvalým, neohrozeným učiteľom ľudu. Týmito a druhými mnohými cnosťami vydobyl si takú úctivosť a vážnosť u všetkých kresťanov rímskych, jakej nepožíval žiadon iný kňaz.

Svätý a horlivý kňaz znášal i príkorie pre kresťanské cnosti svoje. Zbožný kňaz, menom Timotheus, prišiel do Ríma, aby navštívil hroby sv. apoštolov Petra a Pavla. Sv. Sylvester prijal ho pohostinne u seba. Timotheus pomáhal horlivé rozširovať svätú vieru v hlavnom meste, i získal mnoho pohanov sv. cirkvi. Pohanovia uväznili horlivého kňaza a miestodržiteľ Tarkvinus Per-penus usiloval sa hrozbami a mučením nakloniť vyznavača Kristovho, aby obetoval modlám. Sv. Timotheus nechcel zapreť vieru svoju, i odsúdil ho miestodržiteľ ukrutného cisára rímskeho Maxencia do smradľavého žalára a okolo roku 310 dal ho zoťiť. Sv. Sylvester odkúpil od vojakov telo sv. mučeníka Timothea a pochoval ho počestne v záhrade zbožnej kresťanky, menom Theodory, neďaleko hrobu sv. apoštola Petra. Keď dozvedel sa o tom miestodržiteľ Tarkvinus Perpenus a domýšľal sa, že po sv. mučeníkovi pozostať mohli peniaze a iný majetok u sv. Sylvestra, u ktorého sa bol sv. Timotheus za dlhší čas zdržoval, zatúžil tyran v lakomstve svojom po domnele ukrytých pokladoch. I dal chytiť svätého Sylvestra a uväznil ho v žalári. Ale toto väzenie sv. Sylvestra dopustením Božím netrvalo dlho. Na druhý deň po uväznení horlivého kňaza, obedoval lakomý Tarkvinus Perpenus rybu a pritom prehltol kosť, ktorá zaprela sa mu v hrtani a zadusila ho. Náhla smrť ukrutného lakomca dopomohla svätému Sylvestrovi zase na slobodu a on mohol pokračovať v bohumilom pôsobení.

Po smrti pápeža sv. Melchiadesa bol sv. Sylvester roku 313 jednohlasne vyvolený na stolicu sv. Petra, jako jeho tridsiatyštvrtý nástupca. Všetci predchádzajúci pápeži alebo zomreli smrťou mučeníckou za svätú vieru, alebo dokonali v hájení sv. cirkve jako svätí život svoj. Sv. Sylvester mohol už v pokoji slobodne spravovať sv. cirkev. Veď cisár Konštantín Veľký prijal bol sv. vieru a poprial voľnosti a pokoja kresťanstvu, keď skvele zvíťazil bol roku 312 nad spolucisárom Maxenciom a sv. kríž povýšený bol na rumoch modiel a chrámov pohanských. Pokoj, ktorý teraz požívala sv. cirkev, bol príčinou, že svätý Sylvester bez prekážky mohol venovať sily svoje rozkvetu mladučkej sv. cirkve a sv. náboženstvu. I otváraly a stavaly sa chrámy; sv. omša nekonala sa viacej tajne na skrytých miestach a v podzemných hrobitovoch (katakombách); kresťania mohli sa verejne schádzať ku službám Božím a nebolo im treba viac strachovať sa pred zúrivou sberbou pohanskou a pred vojakmi cisárskymi, keď chceli sa modliť na hrobách svätých mučeníkov. Teraz pod správou pápežovou verejne a smele ohlasovali biskupi a kňazi vieru Pána Ježiša Krista, slávne udeľovali sväté sviatosti a prijímali zástupy pohanov a Židov do lona sv. cirkve. Veľkú radosť sv. Sylvestrovi spôsobilo to, keď cisár Konštantín Veľký začal stavať rozličné velikánske a nádherné chrámy či basiliky. Najstaršou stavbou kresťanskou bola kaplnka krstná, ktorú dal na vršku Lateráne vybudovať ku cti sv. Jánu. Pri tejto kaplnke dal neskôr vystaviť nádhernú basiliku (či chrám) ku cti sv. Jána Evanjelistu a sv. Jána Krstiteľa, ktorá až posiaľ stojí a považovaná býva za matku sveta kresťanského a za hlavu všetkých chrámov. Svätý Sylvester posvätil slávnostne tem nádherný chrám a dal postaviť v ňom ten oltár drevený, na

ktorom sv. apoštolovia Peter a Pavol, i ostatní pápeži počas prenasledovania svätej viery prinášali boli nekrvavú obeť svätej omše, a na krorom iba pápeži právo majú slúžiť sv. omšu. A sv. Sylvester na pamiatku toho i prikázal, aby napozatím všetky oltáre v chrámoch boli zhotovené zo skaly; iba v chráme sv. Jána na Laterána má sa zachovať starožitný oltár drevený. Konštantín Veľký dal vystaviť i na úpätí vršku Vatikána, v bývalých záhradách Nerónových, kde bývali mučení prvý kresťania a telo sv. Petra bolo pochované, nádherný chrámku cti svätému Petrovi a Pavlovi, jako i druhé mnohé chrámy, kostoly a kaplnky. Ten veľkolepý chrám, ku ktorého stavbe cisár Konštantín Veľký nakládal štedre, ozdobovali 86 stĺpy; pod oltárom bol hrob sv. Petra. I tento chrám povstal horlivosťou sv. Sylvestra, ktorý ho slávne vysvätil. Chrámy pohanské dal cisár porúcať a sochy modiel zboriť. Aby služby Božie dôstojne konať sa mohli, daroval cisár chrámom kresťanským strieborné a zlaté kalichy a iné nádoby a náradia, jako i nádherné rúcha cirkevné; ba nadelil chrámy i kňazstvo štedrými dôchodkami a majetkami, aby toto výlučenie venovať sa mohlo službe Božej. Stalo sa síce ako rozprávajú spisovatelia života sv. Sylvestra, že i sv. Sylvester privútný bol opudtiť ns čas Rím a utiahnúť sa na vrch Sorakte menovaný, ktorý teraz menuje sa vrchom Sylvestrovým a vzdialený je od večného mesta aso na sedem míl: ale tento nepokoj netrval dlho.

Keď cisár Konštantín Veľký navrátil sa z výpravy vojenskej do Ríma, upadol, do ťažkej nemoce; telo jeho pokryté bolo výsypom, ktorú nebezpečnú nemoc menovali lekári prašinou slonovou. I dcéra cisára Konštancia napadnutá bola touto chorobou; ale na orodovanie sv. Agnešy bola divotvorne uzdravená. Na radu lekárov chcel sa liečiť cisár Konštantín obyčajným a bežným toho času spôsobom — krvou detí. I dal pochytať mnoho detí, ktoré mali byť pobité, aby z krve ich pripravený bol mu liečivý kúpel. Práve chceli úslužní sluhovia porezať nevinné deti, keď cisár poľutoval ich a rodičiek, i radšej chcel zomrieť na tú strašnú nemoc, než použiť neľudského prostriedku ku vyliečeniu svojmu. I rozkázal vydať dietky do náručia nariekajúcim matkám a štedre ich obdarovať. V noci zjavili sa mu vo sne svätí apoštolí Peter a Pavel a pochválili ho, že nedal prelievať nevinnú krv dietok, i riekli mu, aby poslal na vrch Sorakte pre najvyššieho pastiera sv. cirkve, sv. Sylvestra, že ten vylieči ho z nebezpečnej nemoce. Cisár Konštantín Veľký uposlúchol a dal si dovieŕť z úkrytu svätého Sylvestra. A sv. pápež vrúcnou modlitbou uzdravil cisára od prašiny a svätým krstom obmyl i nečistotu s duše jeho. Iní spisovatelia cirkevní, menovite Eusebis, hovoria, že cisár Konštantín Veľký dal sa iba pred smrťou svojou pokrstiť v predmestí Nikomedie v letohrádku AcUyrone a síce r. 337, lebo chcel sa dať pokrstiť dľa príkladu Spasiteľovho v rieke Jordáne a myslel, že tak dojde iste spasenia.

Od toho času požíval svätý Sylvester veľkú vážnosť u cisára Konštantína Veľkého, ktorý často s ním sa radieval o blahu a rozkvet sv. cirkve. V Ríme žili ešte mnohí neveriaci pohaní a zatvrdelí Židia. Cisár povolal ich na verejnú miestnosť ku spoločnej rozprave s učeným svätým pápežom Sylvestrom. Nástupník sv. Petra hovoril s takou presvedčujúcou výmluvnosťou a silou a preukázal základne pravdu kresťanského učenia, že i pohaní i Židia zamlkli a nič nemohli namietat. A úcta sv. Sylvestra ešte bola väčšia u cisára. A takprekvetala sv. cirkev na Západe, kde panoval cisár Konštantín Veľký a to spôsobilo veľkú radosť svätému Sylvestrovi. Ale na Východe, kde panoval cisár Licinius, nebolo ešte premožené pohanstvo a to dotýkalo sa boľastne sv. pápeža.

Roku 316 vypovedal Licinius vojnu Konštantínovi Veľkému a začal krvavé prenasledovať kresťanov z nenávisťi proti spolucisárovi svojmu. Konštantín Veľký zvíťazil pri Adrianopole nad

Liciniom skvele a syn jeho Kripus zničil r. 323 loďstvo Liciniovo. On ušiel do Asie, i poslal manželku svoju s purpúrom červeným (rúchom cisárskym) na znak poďakovania Konštantínovi Veľkému a prosil o milosť, ktorá mu daná bola. Ale roku 325 zase shromáždil vojsko a tiahol proti Konštantínovi Veľkému. Tento zvíťazil potretí raz nad vierolomným Liciniom, ktorý upadol v krvavej bitke do zajatia a bol zahrdúsený. Rozsiahlá ríša rímska mala teraz iba jedného a to kresťanského panovníka. A sv. Sylvester mohol otcovsky starať sa o kresťanov po celej ríši rímskej.

Roku 326 putovala sv. Helena, matka cisára Konštantína Veľkého, do Sv. Zeme, našla na vrchu Kalvárskom pri Jeruzaleme sv. kríž, i dala hneď stavať veľký chrám nad posvätným miestom, kde bol sv. kríž nájdený.

V mestečku Betleheme dala tiež nad jaskyňou, v ktorej narodil sa Spasiteľ sveta, vystavať prekrásny chrám, jako tiež i na vrchu Olivovom, s ktorého Spasiteľ vystúpil na nebe. Táto obetovavá horlivosť sv. Heleny oslazovala život sv. pápeža Sylvestra.

Keď sv. cirkev nebola už napádaná surovou mocou pohanov a vyznavači Kristovi neboli mučení pre sv. vieru, predsa sv. cirkev bola napádaná a to vlastnými nezdarnými synami — bludármi a kaciermi, ktorí ohrožovali čisté učenie svätej cirkve osobnými prevrátenými mienkami svojimi, i za času blahonosného účinkovania sv. Sylvestra. Bolelo to zaiste svätého pápeža, keď pozoroval, jako znepokojujú Donatisti a Ariáni veriacich kresťanov. Veď on usiloval sa s kňazstvom svojím prechovávať vo sv. cirkvi čistotu učenia i mravov a donášať blahonosné nariadenia.

Hneď na začiatku spravovania pápežského, vystúpiť bol nútený svätý Sylvester proti bludárom Donatistom. I svolaný bol snem cirkevný roku 326 do mesta Arlesu v Gallii (Francúzsku), na ktorom zúčastnilo sa do dvesto biskupov. Sv. Otec nemohol sám vydať sa na tak ďalekú cestu a poslal na snem štyroch plnomocných poslancov svojich, dvoch učených kňazov a dvoch diakonov. V mene Pána Ježiša Krista zavrhlí shromáždení biskupi bludy Donatistov a odsúdili, i podali o tom zpravu svätému Sylvestrovi, jako hlave sv. cirkve, čo oni ustanovili a uzavreli. Sv. pápež potvrdil uzavretia snemu cirkevného. I na Východe boli toho času vydržiavané miestne snemy cirkevné proti bludárom, a síce v meste Ancyre v Galácii a v meste Novej Cesarei (Neocaesarea) v Ponte, na ktorých vynesené boli osožné a blahonosné uzavretia v prospech čistoty učenia apoštolského i jednoty vo sv. cirkvi.

O mnoho viac škodil sv. cirkvi Arius a prívrženci jeho. Svätý Sylvester prosil skrušene Pána Boha o pomoc proti tomuto bezbožnému kacierovi, ktorý znevažoval druhú osobu Božiu, Pána Ježiša Krista, i o zachránenie čistého učenia apoštolského. A podporovaný cisárom Konštantínom Veľkým vynasnažoval sa sv. Sylvester, aby hneď v zárodku potlačil a udusil vznikajúci bezbožný blud. Keď všetko namáhanie jeho bolo zmarené, svolal cisár Konštantín Veľký v porozumení so sv. pápežom Sylvestrom I. prvý všeobecný snem cirkevný do mesta Nicei. Snem zasedol roku 325 k poradám, na ktorých zúčastnilo sa vyše tristo biskupov z celého kresťanského sveta. Všetci kresťania boli plní nádeje; lebo od časov apoštolských nemohol sa síť všeobecný snem cirkevný: ale teraz sišla sa ponajprv sv. cirkev, východná a západná, na jeden spoločný snem. Sv. Sylvester nemohol pre starobu svoju vybrať sa z Ríma do Asie na takú ďalekú a obťažnú cestu. I poslal ta dvoch učených a zbožných kňazov, Vita a Vincencia; ale v mene pápežovom hovoril na sneme slávny Hosius, biskup Kardubský zo Španielska. Kacierstvo Ariovo bolo zvrhnuté na sneme, na ktorom bol i sám cisár prítomný a pôvodca jeho i so

stúpcami bol vyobcovaný z lona sv. cirkve. Cisár Konštantín poslal Aria i niektorých zaťatých prívržencov jeho do vyhnanstva v Illyrii.

Uzavretia snemu cirkevného poslali shromaždení biskupi svätému Sylvestrovi ku potvrdeniu do Ríma. Sv. pápež svolal hneď do Ríma biskupov, a keď sa ich sišlo 272, zaviedol ich do chrámu a s najväčšou slávnosťou potvrdil tie uzavretia týmito slovami: «Potvrďujeme ústami svojimi a v usozumení všetko, čo v meste Nicei v Bithynii skrze 318 ctihodných biskupov k zachovaniu svätej matky našej, katolíckej a apoštolskej cirkve, bolo ustanovené, a vyobcujeme všetkých, ktorí by opovážili sa zničiť uzavretia tohoto veľkého a svätého všeobecného snemu cirkevného, ktorý vydržiaval sa v prítomnosti veľmi nábožného a ctihodného cisára Konštantína Veľkého.»

Sv. Sylvester neunavene pracoval na rozširovaní a zvelebovaní svätej cirkve až do staroby svojej. On bol naplnený Duchom svätým a múdrosť jeho bola celému kresťanskému svetu známa. Z premnohých cností ozdobovali ho najviac svätosť života a horlivá láska k Bohu a ku bližným, najmä ku chudobným. On vysvätil päťdesiatpäť biskupov. Vysoký vek konečne podkopával sily jeho; ved' skoro za dvadsaťdva rokov zasedal na stolici sv. Petra a dňom i nocou staral sa a pracoval na blahobyte a rozkvetu sv. cirkve. Po mnohých prácach a starost'ach usnul blažene v Pánu dňa 31. decembra roku 335.

Telo svätého Sylvestra pochované bolo slávnostne v kostole na hrobitove sv. Priscilly a na náhrobníku jeho bol jednoduchý nápis: «Tu odpočívá katolík a vyznavač.» Neskôr prenesené bolo telo jeho do chrámu, ktorý menuje sa chrámom sv. Sylvestra.

Svätý Sylvester vyobrazuje sa v rúchu pápežskom, pri ňom vidno vola.

Poučenie.

Dnes, v deň sv. Sylvestra, jako v posledný deň roku občianskeho, rozvažuj, kresťane, že všetci ľudia povolani sú k večnému blahoslavenstvu, i vezmi si srdečne a úprimne pred seba, že budeš ho vyhľadávať nasledovaním učenia Pána Ježiša Krista a tiež nasledovaním života sv. Sylvestra i všetkých svätých Božích.

O polnoci zanikne zase jeden rok života tvojho kresťane, do mora večnosti a nenavrátia sa viacej. Možno, že ten rok Dúde posledným rokom života tvojho pozemského; ved' hodina, deň, mesiac, rok smrti :vojej sú neznáme. Buď vždy pripravený i hovor často posledné slová mnohých svätých: «Pane, vôľa Tvoja staň sa!»

Ale, kresťane, či môžeš dnes povedať ;o sv. Sylvestrom slová sv. Pavla: «Dobrý boj som bojoval, beh som dokonal, vieru ;om zachoval?» Alebo či skôr nemáš zvolať i Eucheriusom: «Kto prinavrátia mi tento leň, tento rok, ktorý ztratil som márnymi reciami?» Či svedomie ti nehovorí, že nevyhľadával si spasenie duše svojej a tak že ty máš boľastne zvolať, jako cisár Títus, :torý, keď nič dobrého cez deň nevykonával, aždého večera vykrikol: «Priatelja, tento leň som ztratil!?» Kresťane, hľa, ešte niekoľko hodín a zase jeden rok života tvojho zmizne. Koľko dní prežil si v ňom daromné, bez toho, že by si bol niečo dobrého vykonal pre Boha a pre dušu svoju ? Minulý rok poprial ti Boh, aby si Mu verne slúžil a zachránil dušu svoju. Rozvažuj, čo hovorí sv. Hieronym: «Každý čas, ktorý neprežívaš v konaní cností, ide v zahynutie a za nič býva považovaný, jako by ho ani nebolo bývalo.» Vezmi si k srdcu, čo hovoril sv. Ján Zlatoustý: «Keď chceš mať úžitok z nového roku, hovor sám k sebe takto: «Dni sa mňajú, roky utekajú, súd Boží stojí pred dvermi: čo som urobil dobrého ?» Nábožný Tomáš Kempenský píše: «Keby sme sa

každý rok priučili aspoň jednej cnosti, a odložili aspoň jednu nepravosť, skoro by sme boli dokonalými ľuďmi.»

Rímska pohanská bájka rozpráva, že bôžok Jupiter (Parom) dal vraj človekovi nádobu, v ktorej bolo zavreté všetko, čo si iba priať mohol človek; i prikázal vraj človekovi, aby neotvoril tú nádobu, než iba na určitom mieste. Človek zaradoval sa; ale nemohol potlačiť zvedavosť svoju, ihneď pootvoril nádobu. Sotva to urobil, mizly mu dary z nádoby; preto ju hneď zavrel. Ale keď prišiel na miesto, ktoré naznačil mu Jupiter, zbadal, že v nádobe zo všetkých darov zostala iba jediná nádej. Kto by nespozoroval v tejto bájke učenie sv. náboženstva o prvotnom hriechu a o následkoch jeho? Človek skrze hriešnu zvedavosť pramatky Evy a následkom tej skrze hriech spáchaný prestúpením zákazu Božieho, ztratil nadprirodené dary, a iba nádej zostala mu, že tými darmi zase môže byť oblažený, keď použije čas života pozemského jako prípravu ku večnosti. Kresťane, i ty máš nádej v budúcom roku na život večný! Aby tá nádej ťa nesklamala, zaumieň si dnes, že budeš v budúcom roku pracovať na spasení duše svojej a vyhľadávať večné, nebeské dary. Hľaď napraviť pokánim, čo si premeškal. Použi lepšie čas, než posiaľ. Spomni si, že, keby si bol zomrel v minulom roku v smrteľných hriechoch, kde by si bol teraz, čo by bolo z nádeje tvojej? Pripravuj sa k blaženej smrti, jako sv. Sylvester. Spomni si na prísneho Sudcu, Boha! Predstav si, že budúceho roku zomreš, že duša tvoja uletí z tela, že zostane sama v nekonečnom priestranstve, že nebude s ňou nikoho zo známych, z ľudí, z rodnej dediny alebo z mesta pochádzajúcich z krajiny, z tejto čiastky sveta, z Európy, ba z celého sveta, — že v tom nekonečnom prázdnom priestranstve zjaví sa od razu všemohúci Boh v celej nesmiernej veľkosti Svojej a sláve, a že zjaví sa jako spravodlivý, prísny, hrozný Sudca, ktorý pozná všetky myšlienky, slová, skutky tvoje! Jako ti bude v takom strašnom postavení!? Jako odpovieš na otázku: «Čo si urobil dobrého?»

Modlitba.

Prosíme Ťa, všemohúci Bože, popraj nám na prímluvu sv. Sylvestra, služobníka Svojho, milosť, aby sme dľa príkladu svätých Tvojich živí boli a na konci dní našich radostne zvolať mohli: dobrý boj sme bojovali, beh sme dokonali, vieru sme zachovali, prichystaná je nám koruna spravodlivosti, ktorú dá nám v ten deň Pán, spravodlivý Sudca! O to prosíme Teba skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho. Amen.

Všetko ku väčšej cti a sláve trojjediného Boha, preslávnej, vždy čistej, neporušenej Panny Márie a milých svätých a svätíc Božích, i na oslavu svätej katolíckej cirkve, ktorej úsudku riadky svoje bez podmienky s najhlbšou úctou podrobujeme.

Celé dielo pod tlač upravil a poopravil

Martin Kollár,

t. č. správca Spolku svätého Adalberta (Vojtecha).

OBSAH.:

Mesiac október.	1
1. októbra.	1
Sv. Remigius, biskup.	1
2. októbra.	7
Sv. Leodegar, biskup a mučeník.	7
3. októbra.	12
Sv. Melar, mučeník.	12
Sv. Menná, panna.	14
4. októbra.	15
Sv. František z Assisi, zakladateľ rádu.	15
5. októbra.	24
Sv. Placid, mučeník.	24
Slávnosť svätého Ruženca.	28
(Na prvú nedeľu v októbri.)	28
6. októbra.	30
Sv. Bruno, zakladateľ rádu.	30
7. októbra.	35
Sv. Thais, kajúcnica.	35
8. októbra.	39
Sv. Brigitta, zakladateľka rádu.	39
9. októbra.	43
Sv. Dionys Areopagita, biskup a mučeník.	43
10. októbra.	47
Sv. František Borgias, jezuita.	47
11. októbra.	54
Sv. Tarachus, Probus a Andronikus, mučeníci.	54
12. októbra.	59
Sv. Maximilian, biskup a mučeník.	59
13. októbra.	62
Sv. Koloman, mučeník.	62
Sv. Edvard, kráľ a vyznavač.	65
14. októbra.	68

Sv. Kalixt, pápež a mučeník.	68
15. októbra.	73
Sv. Terezia, panna zakladateľka rádu.	73
16. októbra.	79
Sv. Havel (Gallus), opát.	79
17. októbra.	83
Sv. Hedviga, patrónka poľská.	83
Blahoslavená Margaretha Maria Alakok, zakladateľka pobožnosti k najsv. Srdcu Pána Ježiša.	87
18. októbra.	90
Sv. Lukáš, evanjelista.	90
19. októbra.	94
Sv. Peter z Alkantary, františkán.	94
20. októbra.	98
Sv. Vendelín, opát.	98
Sv. Ján Kentýcký, učbár a pútnik.	100
21. októbra.	102
Sv. Uršula, panna a mučenica.	102
22. októbra.	106
Sv. Malchus, pustovník.	106
Sv. Agathon, pustovník.	108
23. októbra.	110
Sv. Ján Kapistrán, františkán.	110
24. októbra.	116
Sv. Ignác, patriarcha carihradský.	116
25. októbra.	121
Sv. Krispin a Krispinian, mučeníci.	121
26. októbra.	125
Sv. Hylarion, pustovník.	125
27. októbra.	130
Sv. Frumencius, biskup.	130
28. októbra.	133
Sv. Šimon a Judas Thadeus, apoštolovia.	133
29. októbra.	137
Sv. Narcisus, biskup.	137
30. októbra.	139
Sv. Itha, pustovníčka.	139
Blahoslavená Štefana, mníška.	143
Sv. Alfons Rodriguez, brat kláštorový.	145
31. októbra.	147
Sv. Volfgang, biskup.	147
Sv. Maria, slúžka a mučenica.	152
1. novembra.	155
Slávnosť všetkých Svätých a Svätíc Božích.	155
2. novembra.	159
Pamiatka všetkých verných dušičiek.	159
Sv. Justus, mučeník.	164
3. novembra.	166
Sv. Hubert, biskup a vyznavač.	166
4. novembra.	170
Sv. Karol Borromejský, kardinál a arcibiskup.	170
5. novembra.	176
Sv. Imrich, kráľovič uhorský a vyznavač.	176
6. novembra.	180
Sv. Leonhard, pustovník a vyznavač.	180
7. novembra.	185
Sv. Engelbert, biskup a mučeník.	185
8. novembra.	188
Sv. Gottfríd (Bohumír), biskup a vyznavač.	188
9. novembra.	193

Sv. Theodor, vojak a mučeník.	193
Modlitba.	196
10. novembra.	196
Sv. Andrej Avellin, vyznavač.	196
11. novembra.	201
Sv. Martin, biskup a vyznavač.	201
12. novembra.	209
Sv. Martin, pápež a mučeník.	209
13. novembra.	216
Sv. Stanislav Kôstka, vyznavač.	216
14. novembra.	221
Sv. Homobonus, kupec a vyznavač.	221
15. novembra.	226
Sv. Leopold, veľkovoľvodca a vyznavač.	226
Sv. Gertruda, mníška rádu sv. Benedikta.	231
16. novembra.	233
Sv. Edmund, arcibiskup.	233
Bl. Albert Veľký, biskup.	237
17. novembra.	242
Sv. Gregor Divotvorca, biskup.	242
18. novembra.	248
Sv. Odo, opát.	248
Posvätenie chrámov sv. apoštolov Petra a Pavla v Ríme.	251
Sv. Angelika Merici, zakladateľka rádu Uršulínok.	254
19. novembra.	257
Sv. Alžbeta, vdova.	257
20. novembra.	264
Sv. Felix z Valoa (Valois), zakladateľ rádu.	264
Sv. Korbinián, biskup.	269
Sv. Edmund, kráľ a mučeník.	269
21. novembra.	271
Slávnosť obetovania Panny Márie.	271
22. novembra.	274
Sv. Cecília, panna a mučenica.	274
23. novembra.	279
Sv. Klement, pápež a mučeník.	279
24. novembra.	285
Sv. Ján od Kríža, karmelitán.	285
Sv. Flóra a Maria, panny a mučenice.	291
25. novembra.	294
Sv. Katarína, panna a mučenica.	294
26. novembra.	296
Sv. Konrád, biskup.	296
Sv. Leonhard z Porta Mauricia, františkán.	300
27. novembra.	302
Sv. Virgil, biskup.	302
28. novembra.	309
Sv. Štefan Mladší, opát a mučeník.	309
29. novembra.	318
Sv. Saturnín, biskup a mučeník.	318
30. novembra.	321
Sv. Andrej, apoštol a mučeník.	321
Sv. Andrej Svorad (Zorard) a Benedikt, pustovníci a mučeníci.	325
Mesiac december.	329
1. decembra.	329
Sv. Eligius, zlatník a biskup.	329
2. decembra.	335
Sv. Bibiana, panna a mučenica.	335
3. decembra.	339

Sv. František Xaverský, jezuita, apoštol Indie.	339
4. decembra.	348
Sv. Barbara, panna a mučenica.	348
Sv. Peter Chrysolog, arcibiskup a učiteľ cirkevný.	353
5. decembra.	355
Sv. Sabbas, opát a vyznavač.	355
6. decembra.	360
Sv. Mikuláš, biskup v Myre.	360
7. decembra.	366
Sv. Ambróz, arcibiskup a učiteľ sv. cirkve.	366
8. decembra.	376
Slávnosť nepoškvrneného počatia prebi. Panny Márie.	376
9. decembra.	382
Sv. Leokádia, panna a mučenica.	382
10. decembra.	384
Sv. Melchiades, pápež a mučeník.	384
Slávnosť prenesenia sv. domku z Nazarethu do Loretta.	385
11. decembra.	387
Sv. Damasus, pápež a vyznavač.	387
Blahoslavená Germana, panna.	390
12. decembra.	392
Sv. Ottilia, opátka.	392
13. decembra.	397
Sv. Lucia, panna a mučenica.	397
14. decembra.	401
Sv. Spiridion, biskup a vyznavač.	401
15. decembra.	407
Sv. Eusebius, biskup a mučeník.	407
Sv. Kristína, slúžka a vyznavačka.	411
16. decembra.	415
Sv. Adelhaida, vdova a cisárovná.	415
17. decembra.	420
Sv. Olympias, vdova a diakonissa.	420
18. decembra.	424
Slávnosť očakávania pôrodu Panny Márie.	424
19. decembra.	427
Sv. Pelagia, kajúcnica.	427
Sv. Timotheus a sv. Maura, mučeníci.	434
20. decembra.	438
Sv. Peter Klaver, missionár.	438
21. decembra.	443
Sv. Tomáš, apoštol.	443
Blahoslavený Peter Kanisius.	448
22. decembra.	462
Sv. Flavian, mučeník.	462
Sv. Servulus, žobrák a vyznavač.	467
23. decembra.	470
Sv. Viktória, panna a mučenica.	470
24. decembra.	476
Sv. Gregor, kňaz a mučeník.	476
Sv. Mikuláš, vojak a vyznavač.	478
Sv. Adam a Eva, prví rodičia. (Svätvečer.)	479
25. decembra.	483
Na slávnosť Narodenia Pána Ježiša Krista, či na Vianoce.	483
Sv. Anastásia, mučenica.	489
26. decembra.	493
Sv. Štefan, diakon a prvý mučeník.	493
27. decembra.	499
Sv. Ján, apoštol a evanjelista.	499

28. decembra. 506
Na deň svätých Mlád'atiek. (Nevinných Dietok.) 506
29. decembra. 511
Sv. Tomáš, biskup a mučeník. 511
30. decembra. 519
Sv. Sabinus, biskup a mučeník, i spoločníci jeho. 519
31. decembra. 521
Sv. Sylvester, pápež a vyznavač. 521